ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

ΥΠΟ

Κ. Τ. ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ.

«Μία γὰρ αὕτη σωτηρία καὶ πόλεως καὶ ἐθνους ἐστὶ τὸ προστατῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων τυχεῖν.»

(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.)

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

Τύποις «ΕΡΜΟΥ»

(ὁδὸς Λεπλεπτζῆ, Ἀριθ. 8.)

1871.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ

ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι ὑπογραφὴν ἐνσφράγιστον, ἐστὶ τυποκλοπιμαῖον.

ΤΟΙΣ

ΘΕΙΟΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ

ΠΡΟΣΤΑΤΑΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ·

τὸ

ΠΡΩΤΟΝ ΜΟΥ ΤΟΥΤΟ ΠΟΝΗΜΑ

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΛΑΝΗΣ ΒΙΟΣ.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ

ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

— Πεινῶ, φίλοι μου, λυσσωδῶς!... Τὸ ψύχος δὲ τὸ δρυμίτατον, ἀποδιώκει τῶν βλεφάρων μου τὸν ὕπνον, τὸν μόνον δυνάμενον νὰ καταπραύνῃ τοὺς τοῦ στομάχου μου πόνους... Αἴ! φίλοι μου! ἐδῶ φαίνεται εἶναι πεπρωμένον νὰ δώσωμεν πέρας εἰς τὴν ζωήν μας, καθ' ὅτι ὀλίγας ἔτι ἡμέρας ἂν ἐξακολουθήσῃ ἡ νηστεία, ἐγὼ ἀμφιβάλλω ἐὰν θὰ δυνηθῇ τις νὰ μ' ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ κύματα, ἵνα χορτασθῶ τοὐλάχιστον θαλασσίου ὕδατος. Δὲν ἀπεκρίνεσθε βλέπω ποσῶς εἰς τὰς ἰδέας μου; Μ' ἐκλαμβάνετε διὰ παράφρονα ἴσως!

— Καθὼς φαίνεται, μόνον ἡ πεῖνα εἶναι ἱκανὴ νὰ σοὶ ἐπιβάλλῃ τὴν αὐτοχειρίαν.

— Καὶ δικαίως. Εἰς τὴν αὐτοχειρίαν οὐδέποτε θέλω καταφύγει, ἐν ὅσῳ δυνάμενος νὰ ζῶ, ἔχω τὴν ἐλπίδα νὰ βελτιώσω τὴν θέσιν μου καὶ νὰ διορθώσω ὑποθέσεις τινας ἀτομικὰς, κακῶς ἐχούσας· ἐκλειπόντων ὅμως τῶν τῆς συντηρήσεως μέσων, ἰδοὺ πᾶσα ἐλπὶς συνεκλείπει καὶ τότε τοῦ ἐκ τῆς πείνης θανάτου, προτιμώτερος ὁ τῆς αὐτοχειρίας. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος μὴ ἀποθαῤῥυνόμεθα καὶ ἂς προσπαθήσωμεν νὰ κοιμηθῶμεν ἐπὶ τοῦ ῥωμαντικοῦ τούτου μέρους, εὐχαριστημένοι, διότι ἡ ἀστυνομία τῆς Αὐστρίας δὲν καταδιώκει τοὺς ἀστέγους.

— Ἂς κοιμηθῶμεν.

. . . . . .

Ἐν ἔτει 18.. μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἡ πόλις τῆς Τεργέστης παρίστα θέαμα ὅλως ἔκτακτον. Αἱ ὁδοί, αἱ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βρίθουσαι διαβατῶν περιέργων καὶ φιλοπραγμόνων, ἦσαν ἐντελῶς ἔρημοι. Ἥτο ἑνδεκάτη Μ. Μ. ὥρα, καθ' ἣν αἱ ὑπερήφανοι Γερμανίδες, ἀφελῶς καὶ μετὰ χάριτος περιτρέχουσαι τὰς τριόδους, ἀναζητοῦσι τοὺς μᾶλλον προθύμους εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ πεφιλημένου αὐταῖς ποτοῦ, τοῦ ζύθου· πλὴν καὶ αὐταὶ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα δὲν ἐφαίνοντο. Κατὰ τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν, ἤθελέ τις παρατηρήσει, ἐν εἴδει ἀγαλμάτων, ἀνθρώπους τινας ἱσταμένους καὶ περιτετυλιγμένους δι' εὐρέων μανδυῶν καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ τῆς ἀστυνομίας ἄγρυπνοι κύνες. Ποῦ καὶ ποῦ δὲ πάλιν, σκιαί τινες δύσμορφοι, διέτρεχον τὸ μῆκος τῶν παρόδων ἐν ταχύτητι, καὶ αὗται ἦσαν παῖδες ἢ γέροντες, οἵτινες φέροντες ὑπό μάλης μουσικόν τι ὄργανον, ἐπεσκέπτοντο τὰ βρίθοντα πελατῶν ζυθοπωλεῖα, ἵνα κερδίσωσι τὸν τῆς ἐπιούσης ἄρτον. Μόνον οἱ ἐν τοῖς καταστήμασι τούτοις εὑρισκόμενοι, ἠδιαφόρουν διὰ τὰ ἐκτός, εὐχαριστούμενοι εἰς τὸ πλῆρες ζύθου ποτήριόν των καὶ εἰς τὰς βωμολοχίας τῶν ὑπηρετούντων ἀσέμνων χορασίων.

Ὅλοι ἆρά γε κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, πεπληρωμένον ἔχοντες τὸν στόμαχον, ἠδύναντο ἀντὶ δέκα σολδίων νὰ καταφύγωσιν ἔν τινι ζυθοπωλείῳ; Ὅλοι ἆρά γε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, τὴν τρικυμιώδη ἐκείνην νύκτα, εἶχον στέγην ἵνα προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοῦ βορρέως, ἀπὸ τῆς χιόνος; Περιερχόμενοι μέρη τινα τῆς πόλεως θέλομεν πεισθεῖ περὶ τοῦ ἐναντίου.

Αἱ τοῦ μεγάλου Θεάτρου, αἱ τοῦ Θησαυροφυλακείου καὶ αἱ τοῦ Μουσείου στοαί, προσέφερον ἄσυλον εἰς πολλὰς δεκάδας ἀστέγων. Δίκην κτηνῶν ἐξαπλωμένοι κατὰ γῆς, συνωθοῦντο ὁ εἷς παρὰ τῷ ἄλλῳ, ἵνα θερμανθῶσιν. Ἄλλοι πάλιν, παρὰ τῇ προκυμαίᾳ, εἶχον καταφύγει ὑπὸ τὰς φορτηγοὺς ἁμάξας. Εὐτυχέστεροι ὅμως ὅλων τούτων, ἦσαν οἱ ἀδέσποτοι κύνες, οἵτινες εὗρισκον κατάλληλον στρωμνὴν, καταφεύγοντες ἐπὶ τῶν πτωμάτων, οὕτως εἰπεῖν, τῶν δυστυχῶν τούτων ἀνθρώπων, ἀνεχομένων εὐχαρίστως αὐτοὺς ἕνεκεν τῆς ὡς ἐκ τῆς ἐπαφῆς καὶ τοῦ βάρους ἀναπτυσσομένης θερμότητος. Καὶ ὅμως, πάντες αὐτοὶ δύ-

νανται νὰ λογισθῶσιν εὐτυχεῖς, καθ' ὅτι ἐντόπιοι ὄντες, ἐγνώριζον καλῶς τὰ μᾶλλον κατάλληλα μέρη διὰ τὸν ἐν ὑπαίθρῳ ὕπνον.

Ἰδιότροπός τις, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, διευθυνόμενος πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως καὶ ἀκολουθῶν τὴν παραθαλάσσιον δενδροστοιχίαν τὴν φέρουσαν εἰς τὸ ναυπηγεῖον τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας Λόϋδ, ἤθελεν ἀκούσει τὸν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου διάλογον. Ἐπιμένων δὲ, ἐν τῷ βαθεῖ τῆς θυελλώδους ἐκείνης νυκτὸς σκότει, ἤθελε παρατηρήσει σωρόν τινα, ὃν ἀπετέλουν τὰ σώματα τριῶν ἀνθρώπων, καταφυγόντων ὑπὸ τὸ πυκνότερον τῶν δένδρων, ἵνα προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς πιπτούσης χιόνος.

Ἐκοιμῶντο. Ὁ Μορφεὺς λαβὼν οἶκτον, εἶχεν ἐπισκιάσει αὐτοὺς διὰ τῶν πτερύγων του· τοσοῦτον δὲ τεχνιέντως εἶχον διαθέσει τὰ σώματά των, ὥστε τοῦ ἑνὸς ἐχρησίμευε τῷ ἑτέρῳ ὡς προσκέφαλον. Ἐξηκολούθουν κοιμώμενοι ἀμερίμνως, μὴ ἐχλοῦμενοι ποσῶς ἐκ τῆς καταστάσεως ἐκείνης τοῦ καιροῦ, ἥτις ἐπέβαλλεν εἰς ὁλοκληρον πληθυσμὸν πόλεως νὰ κλεισθῇ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν, ἤθελον δ' ἐξακολουθήσει κοιμώμενοι μέχρι τῆς πρωΐας, ἐὰν δὲν ἠναγκάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν ἐσπευσμένως, ἕνεκεν τῆς ἐπελθούσης κατσιγίδος. Βλασφημίαι βαρεῖαι ἀντίχησαν εἰς τὸν ἀέρα καὶ συγχρόνως ἤρχισαν βαδίζοντες ταχέως πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως. Ἡ πόλις ἀπέχει ὑπὲρ τὸ τέταρτον ὥρας, ἀπόστασιν ἣν ἡ ἀνάγκη ἐπέβαλλε τοῖς ἡμετέροις φίλοις νὰ διανύσωσι κατὰ τὸ ἥμισυ χρονικὸν διάστημα.

Εἰσήρχοντο ἐν τῇ πόλει βραδύνοντες τὴν πορείαν των καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκτιθέμενοι εἰς τὴν ραγδέαν βροχήν, ἵνα μὴ παρεξηγηθῶσιν ὑπὸ τῶν τῆς ἀστυνομίας ὀργάνων.

Ἀφιχθέντες ὑπὸ στέγασμά τι, ὅπερ ἐπέτυχον κατόπιν πολυώρου ἐρεύνης, ὅπερ μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἀγνοοῦντες τὰ τῆς πόλεως μέρη, ἐστάθησαν κάθυγροι καὶ πνευστιῶντες.

Βοηθείᾳ τοῦ πλησίον φανοῦ δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς φερεοίκους τούτους.

Τῆς αὐτῆς ἡλικίας σχεδὸν ἅπαντες, ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἐνδυμάτων ἅτινα ὁ χρόνος εἶχε καταστήσει ῥάκη. Περὶ τὸν λαιμὸν ἑκάστου περιετυλίσσετο πανίον τι ἐχρωματισμένον, ἵνα προφυλάττῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν περιέργων, τὸ μέλαν ὑποκάμισόν των, ὅπερ ἄλλως τε ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ εὐκόλως διὰ τῶν εὐρέων σχισμάτων τοῦ ἐπανοφωρίου των. Τὰ κάτω μέρη τοῦ σώματός των ἐκαλύπτοντο ὑπὸ περισκελίδων θερινῶν, αἵτινες εἶχον κατασταθῇ διαφανεῖς, ὡς ἐκ τῆς καθημερινῆς μετὰ τοῦ χώματος καὶ τῶν πετρῶν προστρίψεως. Τὰ σανδάλιά των πρὸ πολλοῦ χρόνου ἴσως ὑπηρετοῦντα αὐτοὺς, οὐδέποτε δὲ καθαρισθέντα ἀμοιβῆς χάριν, χάσκοντα, ἄφηνον νὰ φαίνωνται δάκτυλοι τινὲς ὀπλισμένοι διὰ μακρῶν καὶ ὀξέων ὀνύχων. Ῥάκος τις τέλος, ὅπερ ἠδύνατο ποτὲ νὰ ὀνομασθῇ πῖλος, ἐκάλυπτε τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κοσμουμένας ὑπὸ κόμης μακρᾶς, ἥτις μέχρι τῶν ὤμων των καταβαίνουσα, ἐχρησίμευεν εἰς τὸν γυμνὸν τράχηλόν των ὡς ἀσπὶς κατὰ τῆς βροχῆς καὶ τῆς χιόνος.

Πρόσωπον ἰσχνὸν καὶ ἀκάθαρτον, γενειὰς μακρὰ καὶ ἠμελημένη, ἧς τινος τὸν χρωματισμὸν παρήλαξεν ἡ κόνις μετὰ τῆς βροχῆς ἀναμιχθεῖσα, ὀφθαλμοὶ νεκροὶ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ ἐνδυμασία οἵα ἡ περιγραφεῖσα, ταῦτα πάντα ἠδύναντο νὰ πείσωσι τὸν παρατηρητὴν, ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι κατήγοντο ἐκ γενεᾶς τινος ἀγρίων, πρὸ ὀλίγου καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἐν μέσῳ πεπολιτισμένου κόσμου εὑρεθέντες.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἂς ἀρκεσθῶμεν εἰς ὅ,τι παρατηροῦντες ἐγνωρίσαμεν· ἀργότερον δὲ θέλομεν μάθει τίνες εἰσὶν καὶ ὁποῖα τὰ αἴτια τῆς ἀθλίας ἐκείνης καταστάσεώς των.

Ἀφιχθέντες ὑπὸ τὸ στέγασμα ἐσταμάτησαν, στηρίξαντες τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ τοίχου.

— Ὦ, θεέ! ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς βροντώδους καὶ ἐν ὀργῇ εἷς ἐκ τῶν τριῶν. Πλαστουργὲ θέλησις! σὺ, ὅστις μᾶς ῥίπτεις ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μᾶς ἀφίνεις ἀμερίμνως νὰ κύπτωμεν ὑπὸ τὸ βαρύ μας πεπρωμένον! σὺ, ὁ ἐγκαταλείπων τὸν ἀσθενῆ εἰς τοιοῦτον μυσαρὸν δεσποτισμὸν, κατάρατος ἔσο!..... Κοι-

μᾶσαι κατευχαριστημένος, ὅτι παρήγαγες, μὴ φροντίζων ὅμως καὶ νὰ συντηρήσῃς· ἐμφυσᾷς ἡμῖν ψυχὴν νοήμονα καὶ ἀφίνεις νὰ τὴν σβύνῃ κατόπιν ἡ δυστυχία. Ὦ! κατάρατος καὶ σὺ, κατηραμένη καὶ ἡ κοιλία ἥτις μ' ἐβάστασε!.....

— Μὴ ἔσο βλάσφημος, ἀντεῖπεν εἷς ἐκ τῶν δύο ἐν σιωπῇ ἀκροαζομένων. Φοβήθητι τὴν ὀργὴν ἐκείνου ὃν καταρᾶσαι καὶ εὐχαριστήθητι εἰς τὴν ἐπιείκειάν του. Ἀγνοεῖς ἴσως, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄλλοι δυστυχέστεροι ἡμῶν, εἰς τῶν ὁποίων τὴν θέσιν ἀνάγκη νὰ παρακαλῶμεν τὸν ὕψιστον νὰ μᾶς ἀποξιώσῃ νὰ περιέλθωμεν;

Σαρδόνιος γέλως μετὰ βλασφημίας φοβερᾶς συνοδευόμενος, ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις πρὸς τὸν συμβουλευτικῶς λαλήσαντα.

Ὅταν ἔκτακτα συμβάντα, ἀγωνίαι καὶ καταστροφαὶ ἐπιπίπτουσιν αἰφνηδίως μεταξὺ εὐδαίμονος βίου, αἱ ἀπροσδόκητοι ἐκεῖναι συγκινήσεις, αἱ πληγαὶ ἐκεῖναι τῆς εἱμαρμένης, διακόπτουσι τὸν ὕπνον τῆς ψυχῆς, ἥτις ἀνεπαύετο εἰς τὴν μονοτονίαν τῆς εὐτυχίας. Ἐν τούτοις ἡ δυστυχία ἥτις συμβαίνει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν φαίνεται ἐκ τοῦ ὕπνου ἔγερσις, ἀλλ' ἁπλῶς ὄνειρον. Τὸν ἀείποτε εὐτυχῆ, ἡ ἀπελπισία ἐξιστᾷ. Ἡ αἰφνίδιος δυστυχία, ὁμοιάζει τῇ νάρκῃ· τὸ δὲ φοβερὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ἐξαίφνης ῥίπτει ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν μας, δὲν εἶναι παντάπασιν ἡ ἡμέρα. Οἱ ἄνθρωποι, τὰ πράγματα, τὰ συμβάντα, διέρχονται τότε ἐνώπιον ἡμῶν μὲ φυσιογνωμίαν τρόπον τινὰ φανταστικὴν καὶ κινοῦνται ὡς ὄνειρον.

Εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦ βίου μας τὸ πᾶν μεταβάλλεται, ἀτμοσφαῖρα καὶ σκηνογραφία. Ἀλλὰ πολὺς καιρὸς παρέρχεται πρὶν ἢ οἱ ὀφθαλμοί ἡμῶν ἀπωλέσωσι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς φωτεινῆς εἰκόνος τῆς παρελθούσης εὐτυχίας, ἥτις ἀκολουθεῖ καὶ παρεμβαλλομένη ἀδιαλλείπτως μεταξὺ τοῦ εὐδαίμονος παρελθόντος καὶ τοῦ σκιεροῦ παρόντος, μεταβάλλει τὸ χρῶμα καὶ δίδει ψευδές τι εἰς τὴν πραγματικότητα. Τότε, πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει μᾶς φαίνεται ἀδύνατον καὶ παράλογον· μόλις πιστεύομεν εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν ὕπαρξιν, ἐπειδὴ, μὴ εὑρίσκοντες μηδὲν πέριξ ἡμῶν ἐξ ὅσων συνίστων τὴν εὐτυχῆ ὑπαρξίν μας, δὲν ἐννοοῦμεν πῶς

πάντα ταῦτα ἐξηφανίσθησαν χωρὶς νὰ μᾶς παρασύρωσι καὶ διατὶ ἐκ τῆς ζωῆς μας οὐδὲν ἐκτὸς ἡμῶν ἀπέμεινεν.

Ἐὰν ἡ βιαία αὕτη κατάστασις τῆς ζωῆς παραταθῇ, χαλᾷ τὴν τοῦ λογικοῦ ἰσορροπίαν καὶ καθίσταται μανία· κατάστασις ἴσως εὐτυχὴς, ἐν ᾗ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι πλέον διὰ τὸν δυστυχῆ, εἰμὴ ὀπτασία, ἧς τινος αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐστὶ τὸ φάσμα.

Ἡ ἠὼς ἤρχισε νὰ διαγράφῃ εἰς τὸν ὁρίζοντα μακρὰν ἐρυθρὰν γραμμὴν, τὸ δὲ πυκνὸν τῆς νυκτὸς σκότος διεσκεδάζετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν. Ἡ καταιγὶς παρῆλθεν, ὁ βορρᾶς εἶχεν ἀπωλέσει τὴν τῆς νυκτὸς δύναμίν του, ἡ ἔρημος δ' ἀφ' ἑσπέρας πόλις, ἤρχιζε νὰ λαμβάνῃ ζωήν. Ἐδὼ μὲν νεάνιδες εἰκοσαετεῖς κατεγείνοντο νὰ τοποθετήσωσι χαριέντως τὰς ὡραίας των ἀνθοδέσμας, ἐκεῖ δὲ ἄλλαι, ὑπερβαίνουσαι τὰς πρώτας κατὰ τὴν καλλονὴν, διευθέτουν τὰς ὀπώρας καὶ λοιπὰ διάφορα τρόφιμα, ἀδιαφοροῦσαι διὰ τὸ ἀτελεύτητον τῆς ἐργασίας ταύτης, ἕνεκεν τῶν διαφόρων ἀγοραστῶν, οἵτινες ἐκλέγοντες ἔθετον εἰς ἀταξίαν ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ὑπῆρχεν ἐν τάξει. Μακρύτερον δὲ πάλιν, ἡ ἀφελὴς χωρικὴ, σεμνυνομένη ἐπὶ τῇ καθαριότητι τῆς κομψῆς της ἐνδυμασίας, ἐπώλει τὸ παχὺ τῶν ἀγελάδων της γάλα ἀντὶ σολδίων τινῶν, ἅτινα λαμβάνουσα ἔρριπτε, κατὰ τὴν συνήθειαν ἐν γένει τῶν γερμανίδων, ἐντὸς τῆς λευκῆς της κάλτζης, τῆς καλυπτούσης τὸν εὔσαρκον πόδα της, ὅστις ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἤθελε γεννήσει σκάνδαλον μέγα μεταξὺ τῶν χασκόντων αὐθαδῶν νεανίσκων.

Ἅπαντες ἐφαίνοντο εὐχαριστημένοι διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ· οἱ κῆποι ἔγεμον ἀνθρώπων, οἵτινες ἔβλεπον μετ' ἀπληστίας τὰ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἀναζωογονούμενα ἄνθη, ἅτινα ἡ χιὼν τῆς νυκτὸς εἶχε σχεδὸν ἀπονεκρώσει. Πάντες ἔτρεχον, ἀσχολούμενοι εἰς διαφόρους ἐργασίας, μετὰ σπουδῆς, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀστέγων, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἴδομεν μετὰ τῶν κυνῶν συναγελαζομένους. Ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἔδραμον νὰ ἐργασθῶσιν, ἵνα μὴ τοὐλάχιστον ἐπιπροστεθῇ τῇ τοῦ οἰκήματος στερήσει καὶ ἡ τῆς τροφῆς.

Μόνον οἱ ὑπὸ τὸ στέγασμα τρεῖς ἄγνωστοι ἔμενον ἀπαθεῖς θεαταὶ τῇ γενικῇ σπουδῇ. Οὗτοι, παρελθούσης ἀρκετῆς ὥρας καὶ τῆς ἡμέρας προχωρησάσης, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ διευθύνθησαν εἰς τὸν παρὰ τῇ προκυμαίᾳ, κῆπον τοῦ λαοῦ, ἐπὶ τῶν ἐδωλείων τοῦ ὁποίου ἐξηπλώθησαν, οὐδεμίαν προσοχὴν δίδοντες εἰς τοὺς μετὰ περιεργείας παρατηροῦντας αὐτοὺς ἀνθρώπους.

Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς περίπου ὥρας, καθ' ὃ χρονικὸν διάστημα ἔμενον, ὡσεὶ καθηλωμένοι ἐπὶ τῶν ἐδωλείων, γέλως σπασμωδικώτατος ἀντήχησεν, ἐπαναληφθεὶς τρὶς ὡς ἐξ ἠλεκτρικῆς τινὸς ἐπιῤῥοίας· ἀνορθωθέντες δὲ, παρετηροῦντο ἠληθίως πως καὶ περιέργως μεταξύ των, ὡσανεὶ ἐπρόκειτο νὰ μαντεύσῃ ἕκαστος ἐκ τοῦ βλέμματος τοῦ ἄλλου τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος.

Ἡ σιωπὴ διεκόπη τέλος ὑφ' ἑνὸς, ὅστις μετὰ φωνῆς ἀπελπιστικῆς εἶπεν·

— Φίλοι! τετέλεσται! σήμερον ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ εὕρωμεν ὀλίγην τροφὴν, ἵνα καθησυχάσωμεν τὸν στόμαχόν μας. Ἂς δράμωμεν ὅθεν, ὅπου νομίζομεν ὅτι εὐκολώτερον θὰ προθυμοποιηθῶσιν εἰς τὸ νὰ μᾶς συνδράμωσιν.

— Ἐγὼ, προσέθηκεν ἄλλος, ἐξ ὅλων τῶν ἐνταῦθα οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχω, προτείνω λοιπὸν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὸν λιμένα καὶ νὰ ζητήσωμεν ὀλίγον ἄρτον ἢ δίπυρον, ἐκ τῶν πατριωτικῶν μας πλοίων· εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀποβάλλωσιν.

— Ποίας ἐθνικότητος εἶσθε σεῖς; ἠρώτησεν ὁ βλάσφημος σύντροφος τῶν δύο.

— Ἐσμὲν Ἄγγλοι. Σὺ δέ;

— Ἄγωμεν ταχέως, ἀπήντησεν ὁ φίλος μας, χωρὶς νὰ θεραπεύσῃ τὴν περιέργειαν τῶν συντρόφων του.

— Τὶ παράξενος ἄνθρωπος! ἐψιθύρισεν ὁ μὴ λαβὼν τὴν ἣν ἐζήτει ἐπὶ τῆς ἐρωτήσεώς του ἀπάντησιν. Ἔχομεν ἤδη δεκατέσσαρας ἡμέρας ὁμοῦ καὶ δὲν θέλει νὰ μᾶς εἴπῃ ποῖος εἶναι, πόθεν κατάγεται καὶ διατὶ δυστυχεῖ! εἶναι ἀλλόκοτος ἄνθρωπος τῇ ἀληθείᾳ. Μόνον ἓν ὄνομα ξηρὸν μᾶς εἶπε, καὶ μὰ τὴν πίστιν μου, στοιχιματίζω ἂν ἦναι αὐτὸ τὸ ἀληθές του.

Ἀναςάντες, ἀνεχώρησαν ἐσπευσμένως καὶ διευθύνθησαν πρὸς

τὸ μέρος τὸ καλούμενον «νέος ὅρμος» ὅπου πλοῖα πολλὰ διαφόρων σημαιῶν ἦταν προσορμισμένα. Ἀφιχθέντες ἐκεῖ, ἤρχισαν νὰ περιεργάζωνται αὐτὰ μετὰ προσοχῆς, καὶ ἐστάθησαν μετὰ λεπτομερῆ ἐξέτασιν πλησίον ἑνός, ἐν ᾧ οἱ ναῦται κατεγείνοντο ἐν σιωπῇ νὰ τοποθετήσωσι βαρύν τινα ὄγκον, ὃν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχον καταβιβάσει ἔκ τινος φορτηγεῖου ἁμαξίου.

— Καλημέρα πατριῶται, ἔκραξεν εἷς ἐκ τῶν τριῶν ἀγγλιστί, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ναύτας; οἵτινες ἀπησχολημένοι ὄντες δὲν ἤκουσαν ἢ ἐβαρύνθησαν ν' ἀποκριθῶσιν.

— Καλημέρα πατριῶται, ἐπανέλαβεν ἐκ δευτέρου· οὐδεὶς ὅμως ἀπεκρίθη.

Ἐπαναλαβὼν καὶ ἐκ τρίτου τὸν χαιρετισμόν, κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν ἑνὸς ἐκ τῶν ἐργαζομένων ναυτῶν, τοῦ διευθύνοντος μάλιστα τὴν ἐργασίαν, ὅστις στραφεὶς πρὸς τὸν φωνάζοντα :

— Τί διατάσσετε, κύριοι; εἶπεν εἰς διεφθαρμένην γαλλικὴν διάλεκτον.

Ἀναγνωρίσαντες τὴν ἀπάτην των οἱ τρεῖς ξένοι καὶ ζητήσαντες συγγνώμην ἀπεμακρύνθησαν ἐν ἀπελπισίᾳ, μουρμουρίζοντες ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις· ὡσὰν δὲ νὰ ἐξήρανε ἡ πεῖνα τὸν λάρυγγα καὶ τὴν καρδίαν των, ἕκαστος ἀπῆντα λακωνικῶς πρὸς τοὺς θρήνους τῶν ἄλλων «πήδα» ὡς ὁ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Μαγκάου, εἰς τὸ κελλίον τοῦ καλοῦ ἐρημίτου Ἀρκούλφου, ἀποθανὼν πατὴρ τῆς Παπίσης Ἰωάννας, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὴν κλαίουσαν καὶ θρηνοῦσαν ὑπὸ τῆς αὐτῆς πληγῆς.

Περιῆλθον ἀρκετὰ πλοῖα χωρὶς νὰ δυνηθῶσι ν' ἀναγνωρίσωσιν οὐδὲν ὡς πατριωτικόν των, ὅτε διαβαίνοντες τέλος ἔμπροσθεν τοῦ τελευταίου ἐναπολειφθέντος ἀνεξετάστου, ἤκουσαν φωνήν τινα, ἥτις τοὺς ἔκαμε νὰ σκιρτήσωσι καὶ νὰ σταθῶσιν. Ἐστάθησαν, ἀγνοοῦντες κατὰ πόσον ἡ ἀκοή των δὲν τοὺς ἠπάτησεν καὶ παρετήρουν μετὰ προσοχῆς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ ἀσχολουμένους ναύτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἷς, ὁ νεώτερος, πηδήσας εἰς τὴν ξηράν, ἵνα λάβῃ κώπην τινα, ἐστάθη, ἅμα ἰδὼν τοὺς τρεῖς ...ας φίλους ἐφ' ὧν προσήλωσε βλέμμα περίεργον καὶ ἐταστικόν·

Παρῆλθον λεπτά τινα καθ' ἃ παρατηρῶν αὐτοὺς, ἐφαίνετο θέλων νὰ τοῖς ἀποτείνῃ ἐρώτησίν τινα δι' ἣν ἀμφιταλαντεύετο, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ πεισθῇ, ἂν ἡ ὅρασίς του ἢ τὸ μνημονικόν του δὲν τὸν ἠπάτων. Τέλος, ὡσεὶ σχηματήσας πεπείθησιν, ἐπλησίασε καὶ ἀπηύθυνε τὸν λόγον αὐτοῖς, ζητήσας προηγουμένως μὲ τρόπον λίαν εὐγενῆ συγγνώμην διὰ τὸ θάρρος ὅπερ ἐλάμβανεν.

— Ἂν δὲν λανθάνομαι, εἶπε, γνωρίζω ἕνα ἐξ ὑμῶν.

— Ἴσως.

— Εἴμεθα συμπατριῶται, νομίζω;

— Ἂν πρέπει νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς γλώσσης ἣν ὁμιλεῖτε;

— Εἰμὶ ἀμερικανός.

— Τότε ἐμαντεύσατε ἐν μέρει, καθ' ὅτι τοῦ τρίτου φίλου μας τὴν πατρίδα ἀγνοοῦμεν εἰσέτι, ἂν καὶ ἐπὶ δεκαπέντε ὁλοκλήρους ἡμέρας συζῶμεν.

Ἡ συνδιάλεξις αὕτη, ὡς ἐννοεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἐγένετο ἀγγλιστὶ, δηλαδὴ εἰς γλῶσσαν ὅλως ξένην καὶ ἀκατάληπτον τῷ τρίτῳ μέλει τῆς φιλικῆς ἑταιρίας, τῷ βλασφήμῳ.

— Νομίζω ὅτι καὶ ἄλλοτε συνηντήθημεν ἐπρόσθεσεν ὁ ἀμερικανὸς ναύτης.

— Ἐν τούτοις, ἀγαπητέ μοι, δυνάμεθα ἀργότερον νὰ ἐξηγηθῶμεν καὶ ἀνεύρωμεν τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης συναντήσεώς μας· τώρα ὅμως, μάθε, ὅτι πρὸ ὀκτὼ μὲν ἡμερῶν στερούμεθα τροφῆς τακτικῆς, πρὸ δύο δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου. Ἡ κατάστασίς μας, δύναται νὰ συνηγορήσῃ ἀρκούντως ὑπὲρ ἡμῶν. Σπεῦσον, φίλε μου, σπεῦσον ἵνα μᾶς δώσῃς ὅ,τι ἐκ τοῦ προχείρου δύνασαι νὰ φάγωμεν καὶ κατόπιν κατερχόμεθα εἰς τὰς ἐξηγήσεις.

Ὁ δυστυχὴς ναύτης, ἢ μᾶλλον ὁ πλοίαρχος, διότι ἦτο ἰδικόν του τὸ πλοῖον, ἀκούσας ταῦτα πάντα, ἅτινα ἐλέχθησαν μετὰ τόνου φωνῆς ἀπελπιστικωτάτης, ἔσπευσε νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ἐν τῇ πρύμνᾳ θάλαμον τοῦ πλοίου, τοὺς βουλημιῶντας ξένους, ὅπου τοὺς ἀφῆκε, ἵνα ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ δώσῃ διαταγὴν νὰ τοῖς παραθέσωσι τροφήν.

Ὁ πλοίαρχος ἐπανῆλθε ἀφοῦ διέταξε τὰ ἀφορῶντα τὸ γεῦμα

αὐτῶν, καὶ ἤρξατο τῶν ἐρωτήσεων ἐπὶ τῶν αἰτιῶν τῆς δυσυχοῦς καταστάσεώς των.

— Ἂς ἀναβάλλωμεν τὰς ἐξηγήσεις, ἀπήντησεν εἷς ἐκ τῶν τριῶν· ἔχομεν ἀρκετὸν καιρὸν ἵνα θεραπεύσωμεν τὴν περιέργειάν σου, ἀγαθὲ φίλε.

— Ἔστω! ἐπιτρέψατέ μοι τοὐλάχιστον, μέχρις οὗ ἑτοιμασθῇ τὸ φαγητόν, νὰ σᾶς προσφέρω ὀλίγον καπνὸν τῆς Ἑλλάδος, διότι ἔρχομαι ἐκ Πειραιῶς.

Καὶ συγχρόνως παρουσίασε χαρτίον πλῆρες καπνοῦ, ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ὁποίου οἱ ἡμέτεροι φίλοι ἐφαιδρύνθησαν καὶ ἔσπευσαν νὰ ὁπλισθῶσιν ἕκαστος δι' ἑνὸς παχυτάτου σιγάρου, ὅπερ ἐντὸς ὀλίγου ἀντεκατέστησαν διὰ δευτέρου· ἤθελον δὲ καταφύγει καὶ εἰς τρίτον καὶ τέταρτον βεβαίως, εἰ μὴ ἐπέβαλλεν αὐτοῖς τὴν ἀναβολὴν, ἡ ἄφιξις τοῦ φαγητοῦ.

Ἄρτος ἄφθονος παρετέθη εἰς τὴν τράπεζαν, συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς πινακίου ἑλληνικοῦ τυροῦ, καὶ ἁπλάς τις, οὐχὶ εὐκαταφρονήτου μεγέθους, πλήρης ὠῶν τηγανιτῶν. Οἱ φίλοι μας ὡπλίσθησαν διὰ τῶν δοθέντων αὐτοῖς περονίων καὶ ἐπετέθησαν ὡς λύκοι λυσσῶντες κατὰ τοῦ φαγητοῦ.

Ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἡ ἁπλὰς ἐκκενώθη, πρὸς μεγίστην τοῦ ξενίζοντος ἔκπληξιν καὶ ἤρχισεν ἡ κατὰ τοῦ τυροῦ ἐπίθεσις. Ἡ ἐργασία αὕτη ἤρχισε νὰ προβαίνῃ βραδύτερον, μέχρις οὗ ἀποκαμόντες, οἱ ἥρωες τῆς ἐφόδου κατὰ τῶν ὠῶν, ἔπαυσαν, ἀπωθοῦντες περιφρονητικῶς τεμάχιά τινα ἐναπολειφθέντα ἄρτου, διὰ τὰ ὁποῖα πρὸ μιᾶς ὥρας ἤθελον κυρήξει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον.

Μετὰ τὸ φαγητὸν, ἤρξατο ἐκ νέου τὸ κάπνισμα καὶ παρῆλθεν ἱκανὴ ὥρα ἐν σιγῇ, καθ' ἣν ἠδύνατό τις, ἐξετάξων ἐπισταμένως τοὺς χορτασθέντας, νὰ θαυμάσῃ διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ αἰφνίδιον μεταβολὴν τῆς φυσιογνωμίας των. Τὰ πρόσωπά των, τὰ πρὸ ὀλίγου ἐξαγριωμένα, ἐφαιδρύνθησαν· οἱ λαίμαργοι καὶ νεκροὶ ὀφθαλμοί των, εἶχον ἀνακτήσει τὴν ζωηρότητα· οἱ χαρακτῆρες ἐν γένει τοῦ προσώπου των εἶχον ἀναλάβει τὴν γαλήνην ἐκείνην τὴν εἰς τοὺς εὐτυχεῖς μόνον ἐνυπάρχουσαν· μειδίαμά τι δ' ἐλαφρὸν, μειδίαμα ἱκανοποιήσεως, πλανώμενον ἐπὶ τῶν χειλέων

των, ἔδιδε γλυκύτητά τινα εἰς τὴν ῥυπαρὰν καὶ ἰσχνὴν μορφήν των, ἥτις ἐν τῇ ἱλαρότητι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, διέψευδε τὴν ἰδέαν ἣν ὁ παρατηρητὴς, ἐν τῇ πρώτῃ του ἐξετάσει, εἶχε σχηματίσει.

Στεναγμὸς βαθὺς διέκοψε τὴν βασιλεύουσαν σιγὴν καὶ ἓν «Δόξα τῷ θεῷ» ἀποσπασθὲν ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς καρδίας ἑνὸς τῶν τριῶν, τοῦ βλασφήμου, ἀντήχησεν ἐντὸς τοῦ θαλάμου.

— Δόξα τῷ θεῷ! ἐπανέλαβον συγχρόνως ὡς ἠχὼ καὶ οἱ δύο ἄλλοι.

— Πλὴν, ἐπρόσθεσεν εἷς ἐκ τῶν ἐπαναλαβόντων τὴν εὐχαριστήριον ἐπιφώνησιν, πολὺ ἀργὰ συνέρχεσαι, φίλε μου· πρὸ ὀλίγου τὰ χείλη σου, ἐπρόφερον βλασφημίας φρικτὰς κατὰ τοῦ Πλάστου, ὅστις ἰδοὺ μᾶς ἔσωσεν.

— Ἔχεις δίκαιον· τὸ ὁρμητικὸν ὅμως ῥεῦμα τῆς ἀπελπισίας μ' εἶχε παρασύρει καὶ μ' ἐγκατέλειψε ἀποθέσαν με ἐπὶ τῶν ἀποκρήμνων τῆς ἀφροσύνης βράχων.

— Φίλοι, διέκοψεν ὁ φιλόξενος πλοίαρχος, ἐπιθυμῶ νὰ ἐξέλθωμεν εἰς περίπατον ὁμοῦ καὶ τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ γεῦμα θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ διηγηθῆτε εἷς ἕκαστος τὰς περιπετείας του.

— Εὐχαρίστως, ἀπεκρίθησαν ὁμοφώνως οἱ τρεῖς φίλοι, ἀναστάντες.

Περιελθόντες διάφορα τῆς πόλεως μέρη οἱ τρεῖς δυστυχεῖς μετὰ τοῦ προστάτου των ἢ μᾶλλον τοῦ σωτῆρος των, ἐπέστρεψαν πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ πλοῖον, ὅπου εὗρον προητιμασμένον ἀξιόλογον δεῖπνον.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ φαγητοῦ, εἷς ἐκ τῶν τριῶν χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τὴν τοῦ πλοιάρχου πρόσκλησιν, ἤρξατο τῆς ἀκολούθου διηγήσεως.

» Ἀριθμῶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, φίλοι μου, πρὸ ἑνὸς δὲ περίπου »πλανῶμαι ἐν τῇ Ἠπείρῳ ταύτῃ τῆς Εὐρώπης, ἐγκαταλείψας »ἀφρόνως τὴν πατρίδα μου Ἀμερικὴν, τὴν πατρικήν μου στέ»γην καὶ τὸν ἥσυχον βίον, ὃν διῆγον ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς οἰκογε»νείας μου.

» Δὲν κατάγομαι ἐξ ἀριστοκρατικῆς τινος οἰκογενείας, ἡ δὲ

» μήτηρ μου δὲν προσέφερε τῷ πατρί μου κολοσσαίαν τινα προῖ-
» κα. Οἱ γεννήτορές μου, εἰσὶν κάτοχοι μετρίας περιουσίας, ἐ-
» παρκούσης εἰς τὰς ἀνάγκας βίου ἡσύχου καὶ εὐτυχοῦς.

» Ὁ πατήρ μου, ἀνὴρ ἑξηκοντούτης, ἀρχῶν αὐστηρῶν καὶ χα-
»ρακτῆρος εὐθυτάτου, οὐδενὸς μέσου ἐφείσθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ, τὸν
»μόνον τοῦ ὀνόματός του κληρονόμον, παραδώσῃ τῇ κοινωνίᾳ
»ἄνδρα χρηστὸν καὶ εὐμαθῆ, δυνάμενον ἡμέραν τινα νὰ διακρι-
»θῇ ἐν τῇ χωρίᾳ τῶν ἐπιστημόνων. Πλὴν, ἡ φύσις μου ἦτο ὅλως
»διάφορος· ἀντὶ γραμμάτων ὀνειρευόμην ὅπλα καὶ πυροβόλα·
»ἀντὶ τοῦ ἡσύχου φιλοσοφικοῦ τῶν ἐπιστημῶν βίου, ἐπροτίμων
»τὸν βίον τοῦ στρατιώτου, τὸν θόρυβον τῶν μαχῶν.

»Δεκαεπταετὴς μόλις κατασταθεὶς, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ πα-
»τρός μου καὶ τὰς παρακλήσεις τῆς ἀγαθῆς μητρός μου, ἐγκα-
»τέλειπον τὴν πατρικὴν στέγην καὶ κατετάχθην ὡς ἐθελοντὴς
»ὑπὸ τῆς σημαίας τοῦ δημοκρατικοῦ στρατοῦ. Μετὰ παρέλευσιν
»ἑξαμήνου ὑπηρεσίας προεβιβάσθην εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Δεκανέως,
»ἐκέρδησα δὲ τὰ παράσημα τοῦ Λοχίου τὴν 3 Ἀπριλίου 18. . . .
»ἀριστεύσας ἐν ταῖς κατὰ τῶν τολμησάντων νὰ ἐπιδράσωσιν εἰς
»τὴν πατρίδα ἡμῶν Γάλλων, πρώταις μάχαις.

»Εἶχον ἀδελφὴν, δεκαεξαετῆ ἐπίγειον ἄγγελον, μὲ ὀφθαλμοὺς
» μαύρους καὶ κόμην ξανθὴν ὑφ' ἣν ὑπεφαίνετο τράχηλος κρίνου
» λευκότερος· τὸ ἀνάστημά της, ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρό-
» τυπον τῆς Ἀμαζόνος τοῦ Φειδίου. Οἱ λευκοὶ καὶ εὔρωστοι βρα-
» χίονές της, εἶχον κάτι τι θαυμάσιον, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον στεροῦν-
» ται αἱ τῆς ὑψηλῆς ἀνατροφῆς δεσποινίδες, αἱ ἐπὶ τοῦ κλειδο-
» κυμβάλου καταναλίσκουσαι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καὶ ἐν τῇ
» θυροβώδει τῶν μελοδραμάτων συναθροίσει ἀφιεροῦσαι τὸ ἥμισυ
» τῆς νυκτὸς, τῆς προορισθείσης διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν τε σω-
» ματικῶν καὶ πνευματικῶν λειτουργειῶν.

» Ἐν τῷ βλέμματι τῆς ἀδελφῆς μου, (συγχωρήσατε τὸν ἐνθου-
» σιασμὸν, φίλοι μου, μεθ' οὗ περιγράφω τὰ πλεονεκτήματα αὐ-
» τῆς) ἐνυπῆρχε κάτι τι οὐράνιον, κάτι τι ἔκτακτον, προδίδον εὐ-
» γένειαν ψυχῆς, ἀγνότητα, ἀθωότητα καὶ γενναιότητα καρδίας,
« σπανιώτατα ἀπαντωμένην ἐν τῷ γυναικείῳ φύλῳ.

» Ἡ Βικτωρία, οὕτω ὠνομάζετο ἡ ἀδελφή μου, ἡ Βικτωρία ἧς » τινος ἡ εὐφυία δὲν φυνίστατο εἰς τὴν ἐπινόησιν λογοπαιγνείων, » οὐδὲ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀληγορικῶν ὁμιλιῶν ἐπιτυχείαν, ἦτο φί- » λεργος, ἀκούραστος καὶ ἀντεκαθίστα πολλάκις τὸν γέροντα » πατέρα μας εἰς τὰς ὑποθέσεις. Ἐφ' ὅσον ἡ ἡλικία τοῦ πατρός μας » προέβαινεν, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καλὴ Βικτωρία ἔτρεχεν εἰς τὰς ἐξοχὰς » καὶ ἀπήλαττε τῶν κόπων τὸν γεννήτορά μας, ὅστις ἔβλεπε μετὰ » χαρᾶς τὴν ἀξιέπαινον τῆς θυγατρός του διαγωγὴν, μετὰ χαρᾶς » αὐξανούσης ἐπ' ἄπειρον τὴν πρὸς αὐτὴν στοργήν του.

» Ἂς παύσω, φίλοι μου, τοὺς πανηγυρ[illegible] μου, διότι βλέπω » ὅτι σᾶς κουράζουν.

» Ἦτο ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν τὸ ἔδαφος τῆς δημοκρατουμένης πατρί- » δος μου, τῆς χώρας τῆς ἰσότητος, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἐλευθέ- » ρου βίου διὰ τοὺς χρηστοὺς πολίτας, ἐβεβηλοῦτο ὑπὸ τῶν ἐπι- » δραμόντων ξένων, τῶν Γάλλων, τῶν φίλων τοῦ δεσποτισμοῦ, » καὶ τοῦ κακῶς ἐννοουμένου πολιτισμοῦ. Ἦτο ἐποχὴ, καθ' ἣν » ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος τοῦ εἰρηνικοῦ νέου κόσμου, οὐδὲν ἄλλο ἔβλε- » πέ τις, ἢ στήλας καπνοῦ, ἕνεκεν τῶν πυρπολουμένων οἰκιῶν· » ἦτο ἐποχὴ, καθ' ἣν οὐδὲν ἄλλο ἤκουέ τις, ἢ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅ- » πλων, τὸν βαρὺν καὶ πένθιμον τοῦ κανονίου ἦχον, τὸν συριγ- » μὸν τῶν βλημμάτων, τοὺς στεναγμοὺς τῶν θνησκόντων, τοὺς » θρήνους καὶ τὰς οἰμωγὰς τῶν δυστυχῶν μητέρων. Ἦτο ἐποχὴ » κακώσεων καὶ λεηλασιῶν, ἐποχὴ πένθους διὰ τὴν δυστυχῆ τῶν » Ἀμερικανῶν πατρίδα, ἐποχὴ καθ' ἣν ἔμελλε τὸ δίκαιον τῆς » τῶν ἐθνῶν ἀνεξαρτησίας νὰ θριαμβεύσῃ καὶ τὸ θράσος τῶν φι- » λοδόξων κατακτητῶν νὰ τιμωρηθῇ.

» Ἤμην ἀπομεμακρυσμένος τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἡ οἰκογένειά μου » ἦτο ἐγκαταστημένη καὶ ἠκολούθουν τὸ 3ον στρατιωτικὸν σῶμα » τοῦ δημοκρατικοῦ στρατοῦ, ἐν ᾧ συγκατεριθμεῖτο καὶ τὸ τῶν » ἀκροβολιστῶν σύνταγμά μου.

» Ἐκαθήμην σύννους ἡμέραν τινα, τὴν ἐπιοῦσαν φονικωτάτης » μάχης, ὅτε φωνή τις σοβαρὰ μ' ἀπέσπασε τῶν ὀνειροπωλή- » σεών μου.

» — Λοχία!

» — Παρών! ἔσπευσα ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ »λοχαγοῦ.

»Ἀναστὰς, ἐπορεύθην ταχέως εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ λοχαγοῦ, »ἥτις δὲν ἀπῆχεν ἢ ὀλίγα βήματα καὶ εἰσῆλθον μὲ τὸν πῖλον »ἀνὰ χεῖρας.

» — Λάβε τὰ ἔγγραφα αὐτὰ, ἵνα τὰ καταχωρήσῃς εἰς τὸ πρω- »τόκολλον, μοὶ εἶπεν ὁ λοχαγὸς ἅμα παρουσιάσθην.

»Ὑπήκουσα καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ ἐξέλθω, ὅτε δευτέρα πρόσ- »κλησις μ' ἠνάγκασε νὰ στραφῶ στρατιωτικῶς ἐπὶ τῶν πτερνῶν »μου καὶ νὰ σταθῶ.

» — Πῶς ὀνομάζεσαι, λοχία; μοὶ εἶπεν.

» — Ἐλβὰρ—Μοράϊν, λοχαγέ μου.

» — Τότε λάβε καὶ τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν, διότι σοὶ ἀνήκει.

» — Εὐχαριστῶ, λοχαγέ μου, ἀπήντησα λαβὼν τὴν ἐπιστολήν.

» — Ὕπαγε!..

»Ἐξετέλεσα καὶ πάλιν τὴν στρατιωτικὴν μεταβολὴν καὶ ἐξῆλ- »θον τῆς σκηνῆς, λίαν ἀνυπόμονος ν' ἀναγνώσω τὴν ἐπιστολὴν, »ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ὁποίας ἀνεγνώρισα τὸν γραφικὸν τῆς »ἀδελφῆς μου χαρακτῆρα.

» — Διάβολε! ἀνέκραξε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς· »ὁ σωτήρ μου!

»Μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ λο- »χαγοῦ,

» — Τί τρέχει; τί ζητεῖς, λοχία;

» — Τετραήμερον ἄδειαν, λοχαγέ μου.

» — Γνωρίζεις ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν ἐκστρατείᾳ, καὶ ὅτι εἶναι »λίαν σκανδαλώδες, νὰ ζητῇ τις ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ σώμα- »τός του.

» — Θέλετε νὰ εἴπητε, λοχαγέ μου, ὅτι δυνατὸν νὰ χαρα- »κτηρισθῶ ὡς δειλός;

» — Ἴσως.....

» — Αἱ τρεῖς πληγαί μου καὶ τὰ παράσημα τοῦ λοχίου, ἅτινα »ἐκέρδησα ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ζόαν, δύνανται νὰ φράξωσι τὰ στό- »ματα τῶν μοχθηρῶν.

» — Δὲν ἀντιλέγω· πλήν, ...

» — Ὑπάρχει ἀνάγκη κατεπείγουσα· πρόκειται νὰ ἐξοφλήσω »μίαν εὐγνωμοσύνην, ἣν χρεωστῶ πρὸς ἐχθρὸν τῆς πατρίδος μου, »πρὸς τὸν ζουάβον ὅστις μοὶ ἔσωσε τὴν ζωὴν ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ, »ἐν ᾗ ἀπήλαυσα τὰς τρεῖς ἐνδόξους πληγάς μου.

» — Ἔχεις ὀκταήμερον ἄδειαν, λοχία.

» — Εὐχαριστῶ, λοχαγέ μου!

«Ὁ Λοχαγὸς λαβὼν χάρτην ἐχάραξε τὰς ἑξῆς γραμμάς·

Ὁ λοχίας Ἐλβάρ—Μοράϊν, δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας τῶν τάξεών του, ἵνα ἐπισκεφθῇ τοὺς εἰς Ὀριζάβαν συγγενεῖς του.

Τὴν ἄδειαν ταύτην δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τῷ ἀρνηθῶμεν, καθ' ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν, μεταξὺ τῶν ἀνδραγαθησάντων κατὰ τὴν μάχην τῆς Ζόαν.

Στρατόπεδον Μεξικανῶν, 18 Μαΐου 1862.

Ὁ

Λοχαγὸς διοικητὴς τοῦ III τῶν ἀκροβολιστῶν Συντάγματος

M. M.

» Ἐφοδιασθεὶς μὲ τὴν ἀνωτέρω γραπτὴν ἄδειαν, ἐτέθην εἰς » δρόμον καὶ ἐβασάνιζον τὸν νοῦν μου, ἵνα μαντεύσω τὴν αἰτίαν » ἐξ ἧς ἡ Βικτωρία ὡρμήθη νὰ μοὶ ἀναγγείλῃ τὸν κίνδυνον τοῦ » ζουάβου, τίνι τρόπῳ ἐσχετίσθη μετ' αὐτοῦ καὶ πῶς ἠδυνήθη νὰ » μάθῃ, ὅτι ὀφείλω τὴν ζωὴν εἰς τὸν κινδυνεύοντα ἐχθρὸν τῆς πα- » τρίδος μου.

» Τὴν αὐτὴν περιέργειαν νομίζω, ὅτι ἔχετε καὶ σεῖς σήμερον, » φίλοι μοι, καὶ ἐπιτρέψατέ μοι, ἵνα, παραλείπων τὰ καθέκαστα » τῆς ὁδοιπορείας μου, σᾶς διηγηθῶ τὰ τῆς Βικτωρίας καὶ τοῦ » σωτῆρός μου ζουάβου.

»Ἐν τέταρτον μακρὰν τῆς πόλεως Ὁριζάβας, ἔλαβε χώραν » συμπλοκὴ αἱματηρὰ, μεταξὺ ἀποσπάσματός τινος γαλλικοῦ, » καὶ τῶν ἰδικῶν μας. Οἱ Γάλλοι ἡττηθέντες, ἐγκατέλειπον ἐπὶ » τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τροφὰς, ἐνδύματα, πολεμοφόδια καὶ » πληγωμένους.

» Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς συμπλοκῆς, ἀπερχομένη ἡ Βικτωρία, κατὰ » τὴν συνήθειάν της, εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ διερχόμένη τυχαίως ἐκ » τοῦ μέρους ἐκείνου, συνήντησε ἀρκετὰ πτώματα φονευθέντων » μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦν, κἄπως τῇ ἐφάνη κινούμενον. Τὴν κίνη- » σιν διεδέχθη στεναγμὸς, τὸν στεναγμὸν φωνὴ ἄλγους. Ἦτο » εἷς πληγωμένος, καὶ ἡ Βικτωρία ἐπλησίασεν.

» — Ὕδωρ! ἀνέκραξεν ὁ πάσχων, ἅμα ἰδὼν τὴν ἀδελφήν μου, » ἥτις ὅμως δὲν ἠννόησε τίποτε, καθότι ἠγνόει τὴν γαλλικήν.

» — Πρὸς Θεοῦ! δός μοι ὕδωρ, ἐπανέλαβεν ὁ πληγωμένος εἰς » γλῶσσαν Ἱσπανικήν.

» — Εἶσθε Ἱσπανός; ἠρώτησεν ἡ Βικτωρία πλησιάσασα.

» — Ὄχι, εἰμὶ Γάλλος θνήσκων τῆς δείψης. Σῶσόν με, δι' ἀγά- » πην τοῦ Θεοῦ!

» — Σκύλε αἱρετικέ! Πῶς τολμᾶς νὰ ἐπικαλῆσαι τὸν Θεόν;

» — Εἰμὶ ἐπίσης καλὸς χριστιανὸς ὡς καὶ σὺ, ἀπεκρίθη ὁ πλη- » γωμένος, καλλίτερος μάλιστα· διότι, ἐὰν ἐγὼ ἔβλεπον εἰς τοὺς » πόδας μου ἐχθρὸν θνήσκοντα, ἐλλείψει ὕδατος, δὲν ἤθελον οὐδ' » ἐπὶ στιγμὴν διστάσει νὰ τὸν σώσω.

» — Σᾶς τιμωρεῖ ὁ Θεὸς διότι ἐταράξατε τὴν εἰρήνην τῆς πα- » τρίδος μου.

» — Ἀγαπητόν μοι τέκνον, δὲν εἶναι καιρὸς συζητήσεων, ἀν- » τεῖπεν ὁ πάσχων στρατιώτης· εἰμὶ πληγωμένος καὶ ἀποθνήσκω » τῆς δείψης. Ἀφίνουσά με νὰ πάσχω, δὲν εἶναι ἴδιον μιᾶς γυ- » ναικὸς, πολὺ δὲ περισσότερον καλῆς χριστιανῆς.

» Ἡ Βικτωρία συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν τελευταίων τούτων λέ- » ξεων, ἐπλησίασεν εἰς τὸν πληγωμένον, ἔλαβε τὸ εἰς τὸν σάκ- » κον του δεδεμένον ἀγγεῖον καὶ ἔτρεξε νὰ πληρώσῃ αὐτὸ ὕδατος.

» — Πίε! εἶπε τῷ στρατιώτῃ, ἐπανελθοῦσα μὲ τὸ ἀγγεῖον » πλῆρες.

» Ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἐδοκίμασε νὰ ἐγερθῇ πλὴν μόλις εἶχε » κατορθώσει τοῦτο, αἱ δυνάμεις τὸν ἐγκατέλειπον καὶ ἡ κεφαλή του ἐπανέπεσεν ἀποτόμως ἐπὶ τῶν πετρῶν.

» — Παναγία παρθένε! ἐψιθύρισεν ἡ Βικτωρία, ἀνεγείρουσα » τὴν κεφαλὴν τοῦ δυστυχοῦς στρατιώτου, ἣν ἀπέθεσε ἐπὶ τῶν γονάτων της.

» — Εἴθε ὁ θεὸς νὰ σὲ ἀνταμοίψῃ, ὡραία μου Μεξικανίς, » εἶπεν ὁ πάσχων μὲ κεκλεισμένους ὀφθαλμούς.

» Παρῆλθον λεπτά τινα σιγῆς βαθείας, καθ' ἃ ἀνοίξας » τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ γάλλος στρατιώτης, ἐτόλμησε νὰ ἐγγίσῃ » τὰ πυρέσοντα χείλη του ἐπὶ τῆς Βικτωρίας, ἥτις μὲ ὀφθαλ- » μοὺς σπινθηροβολούντας καὶ πρόσωπον κατακόκκινον ἐτινά- » χθη ὡς νὰ ἐδήχθη ὑπὸ ἐχίδνης.

— » Κύριε!....

» Ὁ Ζουάβος (διότι ὁ πληγωμένος ἀνῆκεν εἰς τὸ σῶμα τῶν » ἡρώων τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ) δὲν ἀπήντησεν. Ἡ μετὰ σφο- » δρότητος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κτυπήσασα κεφαλή του, τῷ ἐπέφερε » λειποθυμίαν.

» — Ὁ δυστυχής! ἐψιθύρισε πλησιάσασα ἐκ νέου ἡ Βικτωρία.

» Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων στιγμῶν χάρις εἰς τὰς περιποιή- » σεις τῆς καλῆς κόρης, ὁ ζουάβος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

» — Πόσον εἶσαι ὡραία! εἶπε στενάζων.

» — Τί θ' ἀπογείνεται; ἠρώτησεν ἡ Βικτωρία μετὰ φωνῆς » ἐκφραζούσης συγκίνησιν.

» — Ἢ θὰ αἰχμαλωτισθῶ, ἢ θὰ τυφεκισθῶ, ἢ θ' ἀποθάνω » ἐκ τῶν πληγῶν μου, ἀπήντησεν ὁ ζουάβος ἀπαθῶς.

» — Δὲν αἰχμαλωτίζουσιν ἐν τῇ πατρίδι μου.

» — Τότε δὲν μοὶ μένει ἢ ὁ θάνατος.

» Ἐπῆλθε πένθιμος σιωπή.

» — Πῶς συμβαίνει νὰ ὁμιλῆτε τὴν Ἱσπανικήν;

» — Ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς μου ἐστὶ γείτων τῆς Ἱσπανίας.

» — Ἄ!.... καὶ ἔχετε γονεῖς;

» — Μητέρα καὶ ἀδελφήν.

» — Δυστυχεῖς γυναῖκες! ἐψιθύρισεν ἡ Βικτωρία ἐν συγκι-
» νήσει. Εἶτα δὲ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ.

» — Διατὶ ἐφέρατε τὸν πόλεμον ἐν τῇ πατρίδι μου;

» — Ἐὰν νομίζῃς, ὡραία μου, ὅτι δύναμαι μετὰ νηστείαν
» τριάκοντα καὶ ἓξ ὡρῶν νὰ ὁμιλῶ περὶ πολιτικῶν, σφάλλεις.

» — Πεινᾶς;

» — Νομίζω.

» — Δὲν δύναμαι νὰ δώσω τροφὴν εἰς ἕνα ἐχθρὸν τῆς πα-
» τρίδος μου.

» — Ἔχει καλῶς! φιλάξατε τὰς τροφάς σας· δύναμαι ν' ἀ-
» ποθάνω ὡς καλὸς στρατιώτης.

» Ὁ μὲν Ζουάβος ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ δὲ Βικτωρία ἀ-
» πεμακρύνθη, πλὴν ἵνα ἐπιστρέψῃ ἀμέσως καθ' ὅτι ἡ φιλαν-
θρωπία ὑπερίσχισε παντὸς ἄλλου αἰσθήματος.

»— Χάριν τῆς μητρὸς καὶ ἀδελφῆς σου, θὰ σὲ σώσω, εἶπε
» τῷ Ζουάβῳ, ὅστις ἔφερε τὸ ὄνομα Λαμβέρτος.

» — Ἤμην βέβαιος ὅτι εἷς τόσον ὡραῖος ἄγγελος, δὲν ἠδύ-
» νατο ἢ νὰ ἔχῃ ψυχὴν ἀγαθήν.

» — Δὲν δύνασθε νὰ μείνετε περισσότερον ἐνταῦθα· ὁ πρῶ-
» τος Μεξικανὸς ὅστις θέλει σᾶς συναντήσει, θὰ σᾶς φονεύσει
» ἄνευ ἐλέους.

» — Γένειτο τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου!

» — Πεντήκοντα βήματα μακρύτερον ὑπάρχει τὸ σπήλαιον
» τῶν Γαύρων. (1) Ἐκεῖ θὰ εἶσθε ἀσφαλέστερος.

» — Ἡ μετάβασις ὅμως ἐστὶ δύσκολος, ἀπήντησεν ὁ πάσχων
» προσπαθήσας νὰσηκωθῇ.

» Ἐναντίον τῶν ἐπιμόνων προσπαθειῶν του ὁ Λαμβέρτος δὲν
» ἠδυνήθη ν' ἀνορθωθῇ. Ἡ καλὴ Βικτωρία ἔσπευσε νὰ τὸν λά-
» βῃ ἐν τῇ ἀγκάλῃ της. Ἦτο ἀρκούντως ῥωμαλέα, ἵνα βαστάσῃ
» τὸ βάρος τοῦ κολοσσοῦ.

» Μετὰ παρέλευσιν δύο ὡρῶν κατόρθωσαν νὰ διανύσωσιν
» τὴν τῶν πεντήκοντα βημάτων ἀπόστασιν.

---

(1) Νυκτερινὸν καταφύγιον λῃστρικῆς τινος συμμορίας, ἧς ὁ ἀρχηγὸς ὠνομάζετο Γαῦρος.

Τὸ ὡρολόγιον τοῦ πλοίου ἐδείκνυεν ἑνδεκα ὥρας τῆς νυκτός, διὰ τοὺς ἀνήκοντας δὲ εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν εἶναι πολὺ νὰ μένωσιν ἄγρυπνοι μέχρι τῆς ὥρας ταύτης.

— Ἂς διακόψωμεν τὴν διήγησιν, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, ἀναβάλλοντες τὴν συνέχειαν αὐτῆς δι' αὔριον καθ' ὅτι εἶναι ἀργά.

Συγκατατεθέντες εἰς τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ, ἀνέστησαν καὶ ὡδηγήθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου πλοιάρχου εἰς τὸ προετοιμασθὲν ἵν' ἀναπαυθῶσι μέρος.

Διάφορα χονδρὰ πανία τοῦ πλοίου, ἀπετέλουν τὴν στρωμνὴν, ἥτις ἄλλως τε, ἐφάνη λίαν μαλθακὴ εἰς τοὺς μέχρι τῆς χθὲς ἀστέγους. Ἐφάπλωμά τι καθαρὸν, ὅπερ ἦτο διαθέσιμον ἕνεκεν τοῦ ἀπουσιάζοντος κυρίου του, τοῖς παρεχωρήθη, τοῦ ὁποίου ὅμως μὴ ὄντος ἐπαρκοῦς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐφοδιασθῶσι μὲ σκεπάσματα ἐκ πανίων ὁμοίας φύσεως τῶν τῆς στρωμνῆς. Ἐν τούτοις οἱ τρεῖς ξένοι εὗρισκον ἀρκετὰ εὐχάριστον τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς κατοικίαν καὶ κλίνην, ἀπέναντι τοῦ μέχρι τῆς χθὲς γυμνοῦ ἐδάφους, ὅπερ βεβαίως περισσοτέραν προσελάμβανε παρ' αὐτῶν θέρμην ἢ τοῖς ἐχορήγει.

Ἐξηπλώθησαν νομιζόμενοι εὐτυχεῖς καὶ μακαρίζοντες τοὺς δυναμένους νὰ ἔχωσι καθ' ἑκάστην ὁμοίαν κλίνην.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, ἐναντίον τῆς συνηθείας καὶ τῶν ἀρχῶν ἃς πρό τινος χρόνου εἶχον καθιερώσει, ἔπιον τὸν κομισθέντα αὐτοῖς ὑπό τινος ναύτου καφφὲ μετὰ βουτήματος, ὅπερ ἐστάθη ἀφορμὴ νὰ νομίσωσιν, ὅτι εὑρίσκοντο εἰς ἴσην μοῖραν μετὰ τῶν οὐδέποτε ἴσως φαντασθέντων τὰς πικρίας καὶ ταλαιπωρίας τοῦ τῶν ἀστέγων βίου.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη παρῆλθεν ἄνευ οὐδεμιᾶς στενοχωρίας ἢ φροντίδος, καθ' ὅτι ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ γεύματος καὶ δείπνου ὥρᾳ προσεκλήθησαν ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ πλοιάρχου, καπνὸς τοῖς ἐχορηγήθη ἄφθονος καὶ μὲ ἐνάριθμά τινα φιορίνια ἐφοδιάσθησαν διὰ τὰς ἐκτάκτους αὐτῶν ἀνάγκας.

Τὸ ἑσπέρας, μετὰ τὸ δεῖπνον, ὁ Ἐλβὰρ ἐξηκολούθησε τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεώς του ὡς ἑξῆς·

» Ὁ Λαμβέρτος Λάρετζ, οὕτω ὠνομάζετο ὁ πληγωμένος » Ζουάβος, ἦτο υἱὸς διδασκάλου τῶν περιχώρων τῆς εἰς τὰ με- » σημβρινὰ Πυρινέα πόλεως Λαζούν. Ὀλίγον εὐδιάθετος ἵνα » ἀκολουθήσῃ τὸ τοῦ πατρός του στάδιον καὶ ταχέως ἀηδιάσας » τὸν μονότονον εἰρηνικὸν βίον, κατετάχθη στρατιώτης κατὰ » τὸ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν, » ἀπέκτησε, διὰ τοῦ αἵματός του, τὰ παράσημα τοῦ λοχίου καὶ » τὸ παράσημον τοῦ γενναίου στρατιώτου.

» Ἔχαιρε τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀνωτέρων του διὰ τὴν περὶ τὴν » ὑπηρεσίαν ἀκρίβειάν του, καὶ εἶχε κερδίσει τὸ σέβας τῶν συ- » ναδέλφων του, ἕνεκεν τῆς ἀνδρείας του. Οἱ φίλοι του τὸν ἠ- » γάπων διὰ τὸ εὐπροσήγορον ἦθος του.

» Ὁ Λαμβέρτος Λαρέτζ ἀνῆνεν εἰς τὴν ΙΙΙ μεραρχείαν τοῦ Γαλ- » λικοῦ στρατοῦ τῆς εὑρισκομένης εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἐπαρ- » χείας μας ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Ζόαν καθ' ἣν ὑπῆρ- » ξε σωτήρ μου.

» Εἶχον λάβει τρεῖς κατ' ἐκείνην τὴν φονικὴν μάχην πληγὰς, » ἐξ ὧν ἡ μία ἦτο τὰ μάλα ἐπικίνδυνος καὶ ἦτις μικροῦ δεῖν νὰ » μὲ πέμψῃ εἰς τὸν ᾅδην. Εὑρισκόμην μεταξὺ δύο ἄλλων συ- » ναδέλφων μου ἐπίσης πληγωμένων, πλὴν ἐλαφρῶς, ὅτε δύο » Γάλλοι στρατιῶται, ἐκ τῶν ἀπαιδεύτων φανατικῶν διελθόν- » τες πλησίον διεπέρασαν διὰ τῆς ξιφολόγχης τὴν καρδίαν τῶν » δύο πατριωτῶν μου καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἰδίαν » ἀπανθρωπίαν καὶ ἐπ' ἐμοῦ, ὅτε ἰδοὺ ὁ λοχίας Λαμβέρτος ἀπο- » κρούει τὸν λογχισμὸν καὶ ἐπιπλήττει αὐστηρῶς τοὺς ἱεροσύλους.

» Εἰς τὸν εὐγενῆ σωτῆρα μου, ἔδωκα εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύ- » νης τὴν εἰκόνα μου, ἣν ὅλως τυχέως ἔφερον μετ' ἐμοῦ.

» Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἐγκαθιδρύσεως, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Λαμβέρ- » του ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν Γαύρων, ἡ Βικτωρία ἐκόμισεν αὐτῷ » ἄρτον, ὀπωρικὰ καὶ οἶνον.

» Ὁ ζουάβος ἠθέλησε νὰ τῇ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστήσεις του, » πλὴν ἡ Βικτωρία διά τινος χειρονομίας τῷ ἐπέβαλλε σιωπὴν » καὶ τὸν προέτρεψε νὰ φάγῃ.

» Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λιτοῦ προγεύματος ἡ φιλάνθρωπος

» κόρη ἴςατο ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ σπηλαίου καὶ δὲν ἀπῆντα εἰς τὰς » ἐρωτήσεις τοῦ τρώγοντος ἢ λακωνικῶς καὶ ἐνίοτε διόλου.

» Τοῦ προγεύματος περαιωθέντος, ὁ Λαμβέρτος ἔτεινε τὴν » χεῖρα ἵνα λάβῃ τὸ πλῆρες ὕδατος ἀγγεῖον, τὸ εὑρισκόμενον » πλησίον του, πλὴν οὐχὶ καὶ εἰς ἀπόστασιν εἰς ἣν ἠδύνατο νὰ » φθάσῃ. Μετὰ μίαν στιγμὴν δισταγμοῦ, ἡ Βικτωρία ἐπλησίασε » καὶ λαβοῦσα τὸ ἀγγεῖον δίδει αὐτὸ εἰς τὸν διψῶντα, ὅςις ἐπω- » φελήθη τῆς εὐκαιρείας ἵνα θλίψῃ τὴν χεῖρα τῆς ὡραίας κόρης.

» Ἡ Βικτωρία ἀπεσύρθη μετὰ κινήσεως ἐκφραζούσης ὀργὴν, » ἡ δὲ χείρ της ἐρράπισε σχεδὸν τὸν Γάλλον.

» — Πόσον εἶσθε κακή! εἶπεν ὁ τελευταῖος οὗτος μειδιῶν. » Ἡ ἀδελφή μου τὸν παρετήρησεν ἐν σιωπῇ καὶ ἐξῆλθε τοῦ » σπηλαίου χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ.

» — Τί παράξενος κόρη! ἐμουρμούρισεν ὁ Λαμβέρτος μείνας » μόνος.

» Θέσας τὸν στρατιωτικόν του σάκκον ὑπὸ τὴν κεφαλήν του, » ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ παρὰ τὸν βασανίζοντα τὴν κε- » φαλήν του πυρετὸν, οἱ ὀφθαλμοί του ἐκλείσθησαν ἕνεκεν τῆς » κουράσεως καὶ τοῦ ὕπνου.

» Ὁ Ζουὰν Μοράϊν, ὁ πατήρ μου, κατῴκει ὡς προεῖπον εἰς Ὀ- » ριζάβαν, μίαν ὥραν σχεδὸν ἀπέχουσαν τοῦ σπηλαίου ἐν ᾧ » ἐκοιμᾶτο ὁ Λαμβέρτος Λάρετζ. Ἦτο ὑπερμέτρως φανατικὸς » καὶ τὸ ὄνομα μόνον ἑνὸς Γάλλου ἢ Ἰσπανοῦ, ἠδύνατο νὰ γεν- » νήσῃ ἐν αὐτῷ ὀργὴν παράφρονος. Δὲν ἠγάπα περισσότερον » τοὺς Ἄγγλους.

» Ὁ πατήρ μου ἔμενε μόνος τότε ἐν τῇ Ὀριζάβᾳ, μόνον σύν- » τροφον ἔχων τὴν Βικτωρίαν, ἧς ὁ μνηστὴρ Ὀρλάνδος Κάπερ » εἶχεν ἐπίσης ὡς ἐγὼ, τρέξει εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος.

» Ἡ Βικτωρία δὲν ἔτρεφε διὰ τὸν Ὀρλάνδον ἢ σέβας ὅπερ τὸ » καθῆκον τῇ ἐπέβαλλεν. Ἀφ' ἧς δ' ἐποχῆς ἔλαβεν τὰ ὅπλα εἰς » χεῖρας ἵνα ὑπερασπισθῇ τὸ τῆς γεννήσεώς του ἔδαφος, ἐν τῇ » καρδίᾳ τῆς καλῆς κόρης ἐγεννήθη ἕτερον τι αἴσθημα ὅπερ μα- » ταίως προσεπάθη νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἔρωτα.

» Ζῶσα σχεδὸν πάντοτε μόνη, μὴ γνωρίζουσα τὸν κόσμον ἢ

» ἐκ τῶν διηγήσεών μόνον τοῦ πατρός της καί τινων ἄλλων γε-
» ρόντων Μεξικανῶν, ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτῆς ὑπῆρχον συσωρευθῆ
» ἀπειρία συγκεχυμένων ἰδεῶν.

» Ἀντὶ νὰ θεωρῇ ὡς ὑποχρέωσιν καὶ καθῆκον ἱερὸν τὴν φιλαν-
» θρωπίαν, ἤλεγχεν ἐνίοτε ἑαυτὴν ἐπειδὴ συνέβραμε ἕνα ξένον,
» ὅστις ἦτον ἐχθρὸς τῆς πατρίδος της καὶ τῆς θρησκείας της.

» Μόλις εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιόν της ἡ Βικτωρία, ἐγονυ-
» πέτησε πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας καὶ μετὰ φωνῆς συγκε-
» κινημένης ἀνέκραξεν:

» — Ἁγία Παρθένε! Φώτισόν με, τί πρέπει νὰ πράξω!

» Ἡ πρώτη σκέψις της, ἅμα ἀφυπνισθεῖσα τὴν πρωΐαν, ὑπῆρξε
» διὰ τὸν πληγωμένον, ὃν τινα ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ ἐφοδια-
» σμένη μὲ ἀρκετὰ τρόφιμα.

» Ὁ Λαμβέρτος ἐκοιμᾶτο εἰσέτι, ἀφυπνίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ θορύ-
» βου τῆς εἰσελθούσης προστατρίας του, ἥτις πρὶν ἢ δώσῃ αὐτῷ
» τὴν τροφὴν ἤρξατο μετ' ἐπιμελείας νὰ περιδένῃ τὰς πληγάς
» του. Ὁ πάσχων ἠθέλησε νὰ ἐγγίσῃ τὰ χείλη του ἐπὶ τῆς χει-
» ρὸς τῆς εὐεργέτου του, πλὴν αὕτη ἠγέρθη ἀποτόμως.

» — Μάθετε, κύριε, τῷ εἶπε μετ' αὐστηρότητος, ὅτι ὁ τρόπος
» σας μοὶ ἀπαρέσκει. Ἐκπληρῶ καθῆκον χριστιανῆς σώζουσα
» ἕνα ἄνθρωπον, ἀλλὰ σὲ μισῶ, ὡς καὶ τὸ ἔθνος σου.

» Ὁ Λαμβέρτος διεμαρτυρήθη, ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἤκουε.

» — Ἂς ἰδωμεν, ἐπανέλαβεν, ὑπάρχει ἀκόμη μία ἐκ τῶν πλη-
» γῶν σου ἄδετος. Ὑποσχέθητι ὅτι δὲν θὰ ἐγγίσῃς τὴν χεῖρα μου,
» ὅτι δὲν θὰ μοὶ ὁμιλήσῃς κἂν, ἵνα περιδέσω καὶ αὐτήν.

» Ὁ πληγωμένος στρατιώτης δὲν ἀπεκρίθη.

» — Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ μοὶ δώσητε τὸν λόγον σας;

» — Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Ζουάβος.

» Μετά τινα στιγμὴν δισταγμοῦ ἡ Βικτωρία ἀπεσύρθη, ἀφοῦ
» πρῶτον ἔθεσε πλησίον τοῦ πάσχοντος τὴν ἀλοιφὴν καὶ τὰ
» περιδέματα.

» — Ἔστω, ἐψιθύρισε φιλοσοφικῶς ὁ Λαμβέρτος, ἡ νοσοκό-
» μος μου ἐστὶ περισσότερον ἀφ' ὅτι ἐνόμιζον σκληρά. Δὲν θ' ἀ-
» φήσω νὰ μὲ μεταχειρισθῶσιν ὡς ἕνα σκύλον, ὃν τινα τρέφουσι,

» . . . . . καὶ τὸν ὁποῖον δὲν ποτίζουσιν, ἐπρόσθεσε παρατη-
» ρήσας ὅτι ἡ Βικτωρία ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὸ ἀγ-
» γεῖον ὕδατος.

» Εἰς πάσχοντα ὑπὸ πυρετοῦ ἡ στέρησις ὕδατος εἶναι ὑπερ-
» μέτρως σκληρόν.

» Τὴν ἐπαύριον ἡ Βικτωρία ἐπεσκέφθη λίαν ἐνωρὶς τὸν Λαμ-
» βέρτον, ἦτο δὲ κατακόκκινος ἐπειδὴ ἔτρεξε καθ' ὁδόν. Ἅμα
» εἰσελθοῦσα ἔσπευσε νὰ πληρώσῃ τὸ ἀγγεῖον ὕδατος, ὁ δὲ
» Λαμβέρτος ἔσπευσε νὰ δροσίσῃ τὸν ξηρὸν λάρυγγά του.

» — Εἶχον λησμονήσει χθὲς τὸ ἑσπέρας, εἶπεν ἡ Βικτωρία
» μετὰ τόνου φωνῆς ὀλιγώτερον αὐστηροῦ. Ὑπεφέρατε βε-
» βαίως πολύ;

» — Ναὶ ἀπεκρίθη ξηρῶς ὁ Λαμβέρτος.

» Τὸ βλέμμα τοῦ Ζουάβου ἦτο νεκρόν, ἡ δὲ ἔκφρασις τοῦ
» προσώπου του εἶχε τι ἔκτακτον. Τὸ ῥεῦσαν ἐκ τῆς κακῶς δεθεί-
» σης πληγῆς του αἷμα καὶ ἡ ψυχρότης τῆς Βικτωρίας, ἣν εἰς ἑκά-
» στην νέαν ἐπίσκεψιν εὕρισκε ὡραιοτέραν, εἶχον τοσοῦτον ἀπο-
» θαρρύνει αὐτόν, ὥστε ὁπόταν ἡ καλὴ κόρη ἠθέλησε νὰ τῷ ἀλ-
» λάξῃ τοὺς ἐπιδέσμους, ἀπεποιήθη, ἀποφασίσας νὰ προκρίνῃ
» τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν ἣν ἤθελον τῷ χαρίσει αἱ περιποιήσεις
» τῆς σκληρᾶς νοσοκόμου του, οὕτως εἰπεῖν.

» — Τί ἔχετε λοιπόν; ἠρώτησεν ἡ Βικτωρία ἔκπληκτος. Εἶ-
» σθε περισσότερον ἀσθενής;

» — Ὄχι.

» — Διατὶ δὲν μοὶ δίδετε λοιπὸν τὸν βραχιονά σας;

» — Διατί;... Λοιπόν, ἰδοὺ, νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἐλευθέρως.
» Διότι ταπεινοῦμαι ἐκ τῶν περιποιήσεών σας, καθ' ὅσον αὗ-
» ται συνοδεύονται μετὰ τρόπου περιφρονητικοῦ. Αἱ γυναῖκες
» τοῦ τόπου μας, ἀγαπῶσι τὴν πατρίδα των ἐπίσης ὡς καὶ σεῖς,
» κυρία· ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ περιποιηθῶσιν ἕνα πληγωμέ-
» νον, ἔστω καὶ ἐχθρὸν, γνωρίζουσι νὰ εὕρωσι λόγους τινας πα-
» ρηγόρους, οὓς συνοδεύουσι μὲ μειδίαμα γλυκύ· αὕτη δὲ ἡ
» συμπεριφορά των ἐστὶ περισσότερον ὠφέλιμος ὅλων αὐτῶν
» τῶν βαλσάμων καὶ ἰατρικῶν ἅτινα μοὶ φέρετε.

» Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ πληγωμένου, συνεκίνησαν τὴν Βικτω-
» ρίαν ἥτις ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐτήρησε ἐπί τινα δεύ-
» τερα λεπτὰ σιωπήν.

» — Δὲν θέλω νὰ ἐγγίσητε τὴν χεῖρα μου, ὡς χθὲς, ἀπήν-
» τησεν.

» — Ἔστω, ἀλλὰ μὴ λάβητε πλέον τὸ αὐστηρὸν ἐκεῖνο ὕ-
» φος, ὅπερ πληγώνει τὴν καρδίαν μου.

» Ἡ Βικτωρία δὲν ἠδυνήθη νὰ περιστείλῃ ἓν μειδίαμα.

» — Εὖγε! ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ὁ Λαμβέρτος. Εἶσθε οὕτω
» θελκτικωτέρα.

» Ὕψωσε τοὺς ὤμους, ὡς ἀποροῦσα ὅθεν, καὶ ἤρξατο νὰ λύῃ
» τὰς πληγὰς τοῦ Ζουάβου.

» Δύο ἢ τρεῖς φορὰς ὑψώσασα τὴν κεφαλὴν ἡ Βικτωρία, τὸ
» βλέμμα της συνήντησε ἐκεῖνο τοῦ Λαμβέρτου, πλῆρες γλυ-
» κύτητος καὶ εὐγνωμοσύνης.

» Περιδεθεισῶν τῶν πληγῶν τοῦ πάσχοντος ἠθέλησε ν' ἀπο-
» μακρυνθῇ, ἀφοῦ ἐπρόσφερεν αὐτῷ τὴν ἣν τῷ ἐκόμισε τροφήν.

» — Μίαν στιγμὴν, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ζουάβος· τὸ νὰ
» τρώγῃ τις μόνος εἶναι τόσον ὀχληρόν . . .

» Ἡ Βικτωρία ἐμειδίασε καὶ ἔμεινε.

» — Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς φέρω κάτι τι ἐκλεκτώτερον· πλὴν,
» ἡμεῖς οἱ Μεξικανοὶ ζῶμεν λίαν λιτῶς.

» — Μπᾶ! ἐν πολέμῳ, ὡς ἐν πολέμῳ! Ἰδοὺ, σᾶς προτείνω
» μίαν συμφωνίαν.

» — Ὁποίαν;

— Αὔριον φέρετέ μοι ὀλιγώτερα ὀπωρικὰ καὶ περισσότερα
» μειδιάματα.

» Ἡ Βικτωρία εὑρίσκουσα εὐχάριστον τὴν μετὰ τοῦ εὐφυοῦς
» στρατιώτου συνδιάλεξιν, ἐλησμόνησεν ὅτι ὁ καιρὸς παρήρχετο,
» καὶ δὲν ἐσυλλογίσθη ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἣ
» ὅτε οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως ἐφείλκυσαν τὴν
» προσοχήν της.

» — Παναγία μου! ἀνέκραξεν ἔκπληκτος.

» — Ὑγείνε, ὡραία μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Λαμβέρτος. Σήμερον

» ὑπῆρξες ἀγαθὴ ὡς ἄγγελος. Εἴθε ὁ θεὸς νὰ μὲ βοηθήσῃ, ὅ-
» πως σοὶ ἀποδείξω ἡμέραν τινα τὴν εὐγνωμοσύνην μου!

» — Ἐς αὔριον.

» Ἀνεχώρησε τρέχουσα.

» Ὁ Λαμβέρτος προσεκόλησε τὸ οὖς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἵνα ἀ-
» κούσῃ τὸν κρότον τῶν βημάτων της.

» Τὸ σπήλαιον, ἢ μᾶλλον ὁ τάφος ὃν κατῴκει, εἶχε χωριτικό-
» τητα 200—300 ἀνθρώπων, καὶ εἶχε στενοτάτην τινα εἴσοδον
» ἐξ ἧς ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς. Λέγουσιν, ὅτι οἱ ὄντες ἀναγκασμέ-
» νοι νὰ διέλθωσιν ἐν αὐτῷ νύκτα τινα, ἀδύνατον ἐστὶ νὰ κλεί-
» σωσιν ὄμμα καθ' ὅτι τὰ φάσματα τῶν κατὰ καιροὺς κρεουρ-
» γηθέντων κάμνουσι περίπατον νυκτερινόν. Ἐκ τοῦ στόματος
» τοῦ Λαμβέρτου ἤκουσα, ὅτι ἑκάστην νύκτα παρίσταντο εἰς
» τοὺς ὀφθαλμούς του κεφαλαὶ αἱμοσταγεῖς καὶ πηδῶσαι ἐπὶ
» τοῦ ἐδάφους, ὧν τινων τὸ βλέμμα ἦτο ἀγρίως προσηλωμμέ-
» νον ἐπ' αὐτοῦ.

» Ἂς ἀφήσωμεν τὰ φαντάσματα καὶ τοὺς βρυκόλακας, καὶ
» ἂς ἐξακολουθήσωμεν τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεώς μας ἥτις
» ἴσως σᾶς ἐκούρασεν.

» Πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ἡ Βικτωρία εἶχε τοποθετή-
» σει τὸν Λαμβέρτον εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, ἐν τῇ μᾶλλον
» σκοτεινῇ γωνίᾳ. Κατὰ τὰς ὥρας τοῦ φαγητοῦ, ἤναπτον λυ-
» χνίαν τινα ἧς τινος τὸ ἀσθενὲς φῶς μόλις ἠδύνατο νὰ φωτίσῃ
» κύκλον, ἑνὸς μέτρου ἀκτῖνος.

» Μετὰ μίαν ἑβδομάδα, χάρις εἰς τὰς περιποιήσεις τῆς ἀδελ-
» φῆς μου, αἱ πληγαὶ τοῦ Ζουάβου ἰάθησαν, ὁ δὲ πυρετὸς ἐγκα-
» τέλειπε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

» Ἔκτοτε αἱ ὧραι παρήρχοντο διὰ τὸν Λαμβέρτον μετὰ βρα-
» δύτητος ἀπελπιστικωτάτης. Αἱ μόναι εὐχάριστοι καὶ εὐτυχεῖς
» δι' αὐτὸν στιγμαὶ ἦσαν ἐκεῖναι ἂς διήρχετο μετὰ τῆς ὡραίας
» Μεξικανῆς. Δὲν ἐσκέπτετο ἢ ἐκείνην ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑ-
» σπέρας καὶ ἀποκοιμούμενος, τὴν συνέχειαν τῶν σκέψεών του
» ἀνελάμβανεν ὁ ὄνειρος.

» Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἦτο ἐρωτευμένος.

» Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορά, πλὴν ὁ ἔρως του ἐκεῖνος δὲν ὡ-
» μοίαζε ποσῶς τῶν προγενεστέρων.

» — Τὴν ἀγαπῶ! ἐψιθύριζεν. Ἀλλ' ἐκείνη, μ' ἀγαπᾷ; μὲ
» μισεῖ;... Κεραυνέ!... Δίδω εὐχαρίστως εἴκοσιν ἔτη τῆς
» ζωῆς μου, ἵνα μάθω τὴν ἀλήθειαν.

» Τοῦτο θέλομεν μάθει ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς κατωτέρω ἐ-
» πιστολῆς, ἥτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ ἀπομακρυνθῶ τοῦ στρατο-
» πέδου.

» Εἶχον παρέλθει δεκαπέντε ἡμέραι ἀπὸ τῆς θεραπείας τῶν
» πληγῶν τοῦ Λαμβέρτου καὶ ἠδύνατο ἤδη νὰ περιπατῇ, στηρι-
» ζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Βικτωρίας.

» Ἦτο πρωΐα τις, καθ' ἣν ἡ ἀηδών, ὁ ψάλτης οὗτος τοῦ
» Μαΐου, ἐλαρύγγιζεν γλυκὰ εἰς τὰ δάση, καὶ ὁ ἥλιος διὰ τῶν
» θερμῶν ἀκτίνων του, ἀπέδιδε τὴν ζωὴν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς χιόνος
» ἀπονεκρωθέντα ἄνθη, ὅτε ἡ Βικτωρία προεκάλεσε τὸν Λαμ-
» βέρτον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σπηλαίου, ἵνα κάμῃ ὀλίγα βήματα.

» Ἡ συμπεριφορὰ των κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ περιπάτου, ἔ-
» πειθε τὸν παρατηρητήν, ὅτι διετέλουν ἐν πληρεστάτῃ ἁρμο-
» νίᾳ, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐρωτικὰς συμπαθείας. Πλὴν, φεῦ! ἐπέ-
» πρωτο ὁ ἔρως ἐκεῖνος νὰ διμηουργήσῃ τὴν ἐμὴν δυστυχίαν,
» νὰ μὲ ῥίψῃ εἰς τὸ βάραθρον τοῦ ἐγκλήματος, νὰ μὲ κατασήσῃ
» πατροκτόνον!

» Τὸ ζεῦγος τῶν ἐραστῶν ἐθεάθη ὑπό τινος Μεξικανοῦ δια-
» βάτου, ὅστις δὲν ἤργησε ν' ἀνακοινώσῃ τὴν ἀνακάλυψίν του
» εἰς τὸν γέροντα πατέρα μου, ὁ ὁποῖος προὐκάλεσε τὴν εἰς θά-
» νατον καταδίκην τοῦ Γάλλου στρατιώτου.

» Ἦτο ἡ παραμονὴ τῆς ἐκτελέσεως τῆς τοῦ στρατοδικείου ἀ-
» ποφάσεως, ὅτε ἔλαβον τὴν ἣν σᾶς ἀνέφερον ἐπιστολὴν τῆς ἀ-
» δελφῆς μου καὶ τὴν ὁποίαν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀναγνώσω.

» *Ἀκριβέ μοι ἀδελφὲ Ἐλβάρ!*

» Λαμβάνουσα μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὸ κάλαμον, τὸ λογικόν
» μου κλονεῖται, ἡ ὅρασίς μου σβένυται, ἡ ψυχή μου, ἡ καρδία
» μου,.... ἀγνοῶ τέλος τί θὰ γράψω, τί θὰ δυνηθῶ νὰ σοὶ ἀ-

» ναγγείλω. Κατέχομαι ὑπὸ ἀκατανοήτου δυνάμεως αἰσθήμα-
» τός τινος, ὅπερ δεσπόζει ἁπασῶν τῶν λειτουργειῶν μου.
» Ἐν τῇ μυχῷ τῆς καρδίας μου ἐγεννήθησαν δύο σφοδρὰ αἰ-
» σθήματα. Ἐν τῷ βάθει τῶν σπλάγχνων μου ὑπάρχουσι δύο
» ῥίζαι παραφόρων παθῶν. Τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα, τὰ πάθη
» ταῦτα τὰ βασανίζοντα τὴν ψυχήν μου, ἀντιφάσκουσι τῷ κα-
» θήκοντι, ὅπερ ἡ θρησκεία καὶ ἡ πατρίς μοὶ ἐπιβάλλουσιν. Ἡ
» πατρὶς, μ' ὑπαγορεύει τὴν σκληρότητα, ἡ θρησκεία ἀπαιτεῖ
» νὰ σβεσθῇ ὁ ἔρως μου. Πατρὶς καὶ εὐσπλαγχνία, θρησκεία καὶ
» ἔρως, διετάχθησαν λοιπὸν οὕτω ὑπὸ τοῦ Παντοδυνάμου, ὥστε
» νὰ καταστρέφωσι τὰς γλυκυτέρας τῶν θνητῶν ἐλπίδας, τὴν
» εὐδαιμονίαν τῶν ἐρώντων; Τὴν ἀμοιβὴν ἐρώσης εὐγενοῦς ψυ-
» χῆς, ἀρνεῖται ἡ θρησκεία, διότι πρόκειται περὶ ἐχθροῦ αὐτῆς.
» Ὦ! διατὶ Μεγαλοδύναμε διέταξας οὕτω; ὦ, ἄνθρωποι! διατὶ
» τὴν τῶν αἰσθημάτων ἐλευθερίαν, καταστρέφετε διὰ μιᾶς δει-
» σιδαίμονος φανατικότητος; Τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν γεννώμε-
» να εὐγενῆ αἰσθήματα, διατὶ ἀφρόνως θέλομεν νὰ καταστρέ-
» φωμεν, διὰ τῶν ὁμοίας φύσεως αἰσθημάτων; Τὸ ἱερὸν καὶ ἄ-
» μεμπτον, τὸ εὐγενὲς καὶ θεῖον, διατὶ σοφιστικῶς ζητοῦμεν νὰ
» καταδικάσωμεν; Ὦ! ἀνθρώπινος κακεντρεχὴς φαντασία, ἐς
» κόρακας! Ὦ! σοφιστῶν ἀνόητος δεισιδαιμονία, ἔκλειψον! Ἔρως
» καὶ ἀγαθοεργία, εἰσὶν τέκνα γνήσια τῆς θρησκείας, εἰσὶν εὐγενῆ
» καὶ ὑπερήφανα αἰσθήματα, γεννώμενα μόνον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ
» καλοῦ χριστιανοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου.
» Πατρὶς καὶ ἔρως ἔχουσι τὴν φυσίαν ὁμοίαν· διατὶ λοιπὸν,
» νὰ μάχωνται ἀλλήλοις; Τὰ δάκρυα ἅτινα χύνω, διὰ τὸ προσ-
» φιλὲς τῆς καρδίας μου εἴδωλον, τὰ δάκρυα ἅτινα προκαλεῖ
» ἡ τῆς ψυχῆς μου ἐρωτικὴ συμπάθεια, εἰσὶν ὀλιγώτερον ἱερὰ
» ἐκείνων, ἅτινα γεννᾷ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα στοργή μου; Ἡ πα-
» τρὶς μ' εὐφραίνει· ὁ ἔρως, ἡ δεδακρυσμένη χλωμὴ τοῦ ἐρα-
» στοῦ μου μορφὴ μὲ θέλγει. Ἡ πατρίς! . . . . . τὴν ζωήν μου
» εἰς ἐκείνην, τὴν καρδίαν μου εἰς τὸν ἔρωτα. Ἐγὼ ἀγαπῶ,....
» ναὶ, ἀγαπῶ τὸν Λαμβέρτον καὶ ἐν ὅσῳ ἡ καρδία μου πάλλει,
» ἕκαστος αὐτῆς παλμὸς θέλει λαμβάνει ζωὴν ἐκ τοῦ ἔρωτος

» αὐτοῦ. Μετὰ θάνατον; ὦ! μετὰ θάνατον, ἡ κοπὶς τοῦ χει-
» ρούργου δὲν θέλει μὲν ἀνεύρει ἐν τῷ μυχῷ αὐτῆς ἐγχαραγμέ-
» νον τὸ ὄνομά του, πλὴν τὰ χείλη μου, κατὰ τὰς τελευταίας
» μου στιγμὰς, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς ἀγωνίας, καθ' ἣν
» ἡ ψυχὴ ἐγκαταλείπει τὴν πρόσκαιρον αὐτῆς κατοικίαν, δὲν θὰ
» προφέρωσι λέξιν ἄλλην, ἢ τὰ προσφιλὲς τοῦ Λαμβέρτου μου
» ὄνομα.

» Λαμβέρτε! προσφιλέστατόν μοι ἐπὶ τῆς γῆς ὄν! μοναδικὴ
» τῆς εὐτυχοῦς μου ὑπάρξεως ἐλπίς! τὴν καρδίαν μου ἐδέσμευσεν
« ὁ ἔρως σου, ἕκαστος δ' αὐτῆς παλμὸς, οὐδύνεται εἰς θρήνους!
» Λαμβέρτε! σ' ἀγαπῶ πολὺ καὶ ἐὰν ὁ φανατισμὸς τῶν συμπα-
» τριωτῶν μου, ἡ δεισιδαιμονία τῶν συγγενῶν μου, ὑπερισχύ-
» σωσιν, ὦ! ἔσο βέβαιος, ὅτι πρὶν ἢ ὁ ποὺς σου πατήσῃ τὴν
» πρώτην τοῦ ἰκριώματος βαθμίδα, ἡ ψυχὴ τῆς λατρευούσης
» σε Βικτωρίας θελει εἶσθαι ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὴν τῶν θνητῶν αἰ-
» ώνιον κατοικίαν, ἐκεῖ ὅπου οὐδὲν δύνανται οἱ ἄνθρωποι, ἀνα-
» μένουσα τὴν ἰδικήν σου!

» Πάτερ μου! εἰς τὰ πικρά μου δάκρυα, εἰς τοὺς λυγμοὺς τοῦ
» στήθους μου, διατὶ νὰ μὴ συγκινῆται ἡ καρδία σου; Οἱ πέν-
» θιμοι θρῆνοι τῆς ἀπέλπιδος Βικτωρίας σου, τῆς τόσον προσ-
» φιλοῦς σοι, τῆς τόσον ἀγαπώσης σε, διατὶ νὰ μὴν ὑπαγορεύω-
» σι τῇ ψυχῇ σου τὴν ἐπιείκειαν; Πάτερ μου! ὁ ἔρως μου θέ-
» λει ἐκλείψει σὺν τῇ ζωῇ μου! Τότε θὰ κλαύσῃς, καὶ θὰ μετα-
» νοήσῃς, βλέπων ὅτι τῆς μονογενοῦς σου θυγατρὸς τὰ χείλη
» εἶναι ψυχρὰ καὶ ἄχροα. Τότε θὰ ἔλθῃς, πλὴν εἰς μάτην, νὰ
» κλαύσῃς πικρὰ ἐπὶ τοῦ τάφου μου, ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς πλακὸς,
» ἥτις θὰ καλύπτει τὸ ἄπνουν σῶμά μου.

» Πάτερ μου! . . . . . συγγνώμην, Ἐλβάρ· ἐλησμόνησα
» ὅτι γράφω πρὸς σέ· δὲν εἶμαι κυρία ἐμαυτῆς. Ἡ ἀπελπισία,
» ἡ ἐπελθοῦσα μοι συμφορὰ, μοὶ ἀφαιρεῖ τὴν τοῦ σκέπτεσθαι
» δύναμιν.

» Ἐλβάρ! οἱ στεναγμοὶ τοῦ στήθους μου, τὰ πικρὰ δάκρυά
» μου, δὲν περιγράφονται. Ἐν τῇ μαρανθείσῃ δίκην ῥόδου

» καρδίᾳ μου, ἡ νεότης ἐχάθη, ἐνυπάρχει ὁ ᾅδης! Ζητῶ τὸν » τάφον!

» Ἀδελφέ μου! ἀπώλεσα τὴν εὐτυχίαν, τὴν ἠρεμίαν τῆς ψυ- » χῆς καὶ εὑρίσκομαι ἐν πελάγει στεναγμῶν καὶ δακρύων, ἔρ- » μαιον τῆς ἀπελπισίας, καὶ φέρω πληγὴν θανάσιμον, ἕνεκεν τῆς » διαψεύσεως γλυκυτάτων ἐλπίδων. Ἡ ψυχὴ ἥτις μ' ἠγάπησε » πιστῶς, ἀποχαιρετᾷ τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον, πετᾷ εἰς τὰς » ἀγκάλας τοῦ Πλάστου. Ὁ Λαμβέρτος εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ὁ- » ποίου ἀνεῦρον τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ἡδονὴν τοῦ βίου, ἀποθνή- » σκει, τυφεκίζεται. Ὁ Λαμβέρτος, Ἐλβὰρ, ὁ ζουάβος ὅστις σοὶ » προσέφερε τὴν μεγίστην τῶν ἐκδουλευσεων· εἰς τὴν γενναίαν » καὶ εὐγενῆ ψυχὴν τοῦ ὁποίου χρεωστεῖς τὴν ζωὴν, κατεδικά- » σθη ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν μας εἰς θάνατον. Ὁ σωτήρ σου, » Ἐλβὰρ, εἰς ὃν ἐδώρησας εἰς ἔνδειξιν αἰωνίου εὐγνωμοσύνης » τὴν εἰκόνα σου, κινδυνεύει, τρέχει τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων. » Σπεῦσον, ἀδελφέ μου, σπεῦσον ἵνα σώσῃς τὸν σωτῆρά σου, ἵνα » χαρίσῃς τὴν ζωὴν, τὴν εὐτυχίαν, εἰς τὴν ἀτυχῆ ἀδελφήν σου, » τὴν λατρεύουσάν σε

» «ΒΙΚΤΩΡΙΑΝ.»

» Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, φίλοι μου, μ' ἠνάγκασε ν' ἀπομακρυνθῶ, » δυνάμει ἀδείας, ὡς σᾶς προεῖπον, τοῦ στρατοπέδου καὶ νὰ » τρέξω εἰς βοήθειαν τοῦ ζουάβου.

» Ἐβάδιζον ἀμερίμνως καὶ εὐχαριστημένος διὰ τὴν ταχύτητα » μεθ' ἧς διήνυον τὰς ἀποστάσεις, καθ' ὅτι πρὸ δέκα ὡρῶν τε- » θεὶς εἰς δρόμον, δὲν ἀπεῖχον ἢ μίαν μόνην ὥραν τῆς πόλεως » Ὀριζάβας, τῶν γονέων μου, τῆς ἀδελφῆς μου, τοῦ κινδυνεύον- » τος σωτῆρός μου.

» Ἤμην πρὸ τοῦ σπηλαίου τῶν Γαύρων, ὅτε κρότος βημά- » των μ' ἀπέσπασε τῶν διαφόρων διαλογισμῶν μου. Ὕψωσα τὴν » κεφαλὴν καὶ πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ ἐξετάσω τὸ ἄτομον μεθ' οὗ συν- » ηντήθην, ἠσθάνθην τὸ βάρος σώματός τινος χρεμασθέντος ἐκ » τοῦ λαιμοῦ μου.

» Ἦτον ἡ ἀδελφή μου.

» — Σῶσον τὸν Λαμβέρτον, τὸν σωτῆρά σου, ἀνέκραξεν.

» — Τί ἐννοεῖς Βικτωρία ; ἠρώτησα ξηρῶς.

» — Ὁ σωτήρ σου, ὁ εὐγενὴς γάλλος στρατιώτης, τυφεκίζε-
» ται μετὰ μίαν ὥραν.

» — Ὁ Λαμβέρτος ;

» — Ναὶ, Ἔλβαρ, ὁ Λαμβέρτος, ὁ ἐραστής μου, ὁ σύζυγός
» μου. . . . . .

» Δὲν ἠθέλησα ν' ἀκούσω πλειότερα, ἀλλ' ἐτέθην εἰς δρόμον
» μετὰ βήματος σπουδῆς, οὐδεμίαν δοὺς προσοχὴν τῇ ἀδελφῇ
» μου, ἣν τινα ἐγκατέλειπον αἱ αἰσθήσεις.

» Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Λαμβέρτος ἔμελλε νὰ τυφεκισθῇ, μιᾶς
» ὥρας ἀπόστασιν εἶχον νὰ διατρέξω, ὤφειλον λοιπὸν νὰ ταχύ-
» νω τὴν πορείαν μου, νὰ πετάξω ἐὰν ἦτο δυνατὸν, διότι ὁ χα-
» ρίσας μοι τὴν ζωὴν ἐκινδύνευε, διότι ὁ σωτήρ μου ἔπρεπε νὰ
» σωθῇ.

» Εἰσηρχόμην εἰς τὴν πόλιν καθ' ἣν στιγμὴν οἱ κώδωνες τῶν
» Ἐκκλησιῶν, ἀνήγγελλον τὸν θάνατον ἑνὸς ἐχθροῦ τῆς πατρί-
» δος μας, τοῦ ζουάβου Λαμβέρτου. Ἤρχισα νὰ τρέχω καὶ ἀ-
» φίχθην εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς,
» καθ' ἣν στιγμὴν τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ἐγέμιζε τὰ ὅπλα.

» Δὲν εἶχον ἢ πέντε μόνων δευτερολέπτων καιρόν. Δὲν ἐνα-
» πελείπετο ἢ τὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ παράγγελμα, ὅτε τὸ στῆθος
» μου ἐκάλυψε ἐκεῖνο τοῦ Λαμβέρτου.

» Φωνὴ ἐκπλήξεως ἀντήχησεν εἰς τὸν ἀέρα, τὸ δὲ εὔχαρι τῶν
» φανατικῶν θεατῶν πρόσωπον, ἐσκυθρώπασεν.

» — Πρέπει νὰ ζήσῃ ὁ γάλλος αὐτὸς, ἀνέκραξα μετὰ φωνῆς
» βροντώδους.

» — Πολῖτα ! ἀποσύρθητι, ἐὰν ἀγαπᾷς τὴν ζωήν σου, ἐφώ-
» νησεν ὁ ἀξιωματικὸς, ἀποτεινόμενος εἰς ἐμέ.

» — Τὴν ζωήν μου χρεωστῶ εἰς τὸν γάλλον αὐτὸν, τὸν ὁ-
» ποῖον θέλετε νὰ φονεύσητε, ἀγνοῶ διὰ ποίας αἰτίας· τὴν ζωήν
» μου λοιπὸν θυσιάζω εὐχαρίστως, ἵνα σώσω τὴν ἰδικήν του ! ἀ-
» πήντησα μετὰ τόνου φωνῆς ἀποφασιστικῆς.

» Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, γέρων τις διέσχισε τὸν κύκλον
» τῶν θεατῶν καὶ διευθύνθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς ἐμέ.

» Ἦτο ὁ πατήρ μου.

» — Τέκνον μου Ἐλβὰρ, τί κάμνεις ; Συνηγορεῖς ὑπὲρ ἑνὸς » αἱρετικοῦ, ἑνὸς ἐχθροῦ τῆς πατρίδος μας, ἑνὸς . . . τοῦ δια- » φθορέως τῆς Βικτωρίας ;

» Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν τελευταίων τούτων λέξεων, ἔστρεψα » τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσα βλέμμα ἐρωτηματικὸν ἐπὶ τοῦ » καταδίκου σωτῆρός μου.

» — Νέε Μεξικανέ ! ἀπήντησεν ὁ Λαμβέρτος. Μάθε ὅτι ἀγα- » πῶ τὴν ἀδελφήν σου, ἥτις μοὶ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, περιποιηθεῖ- » σα με ἐπὶ δεκαπέντε ὁλοκλήρους ἡμέρας. Ἤθελον ἀποθάνει, » ἐὰν μὴ διὰ τῶν φροντίδων τῆς καλῆς Βικτωρίας αἱ πληγαί » μου ἰατρεύοντο. Ἐλβάρ ! οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχεις, ἵνα μὲ » σώσῃς ἐκ τοῦ θανάτου· Τὴν ἐκδούλευσιν ἣν ἄλλοτε σοὶ προ- » σέφερον, ἐξώφλησεν ἤδη ἡ ἀδελφή σου, ἡ ἀδελφή σου ἧς τι- » νος τὴν τιμὴν ἐσεβάσθην, διότι ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρως μου ἐςὶ εἰλι- » κρινὴς, δικαὶς, τοιοῦτος τέλος οἷος ἁρμόζει εἰς καρδίαν εὐ- » γενῆ, καὶ ἔχω τὸν ἐγωϊσμὸν νὰ εἴπω, ὅτι κέκτημαι τοιαύτην. » Ἐλβάρ, ἐσεβάσθην τὴν τιμὴν τῆς Βικτωρίας, σοὶ τὸ ὁρκίζομαι » ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς τιμῆς μου.

» — Ναὶ, Ἐλβὰρ, ἠκούσθη φωνάζουσα ἡ Βικτωρία, ἥτις προ- » σεπάθει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ διασχίσῃ τὸ πλῆθος ἵνα » πλησιάσῃ. Ναὶ, ὁ Λαμβέρτος λέγει ἀληθείας, μ' ἐσεβάσθη, μ' » ἀγαπᾷ, τὸν λατρεύω, πρέπει νὰ ζήσῃ.

» Καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας μου.

» — Ἀθλία ! ἀνέκραξεν ὀργίλως ὁ πατήρ μου.

» — Πάτερ μου ! . . . Ἐλβάρ ! . . . ἔλεος, χάρις, διὰ τὸν Λαμ- » βέρτον.

» — Ἔλεος ! . . . χάρις ! . . . Τὸ ἔδαφος τῆς εἰρηνικῆς πατρί- » δος μας ἐπλημμύρισεν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τῆς διαφθορᾶς· ὁ » ἐλεύθερος τῆς χώρας μας ἀὴρ ἐμολύνθη ὑπὸ τῶν ἀνευφημιῶν » τῶν ὀργάνων τοῦ δεσποτισμοῦ· τὸ ὑπερήφανον ἡμῶν πολιτευ- » μα, τὸ ἐγγυούμενον εὐδαιμονίαν εἰς τὸν φίλεργον καὶ χρηστὸν » πολίτην κινδυνεύει νὰ καταργηθῇ, τῆς κεφαλῆς δ' ἡμῶν ἐπι- » χρέμαται ὁ πέλεκυς τῆς ἀπολύτου μοναρχίας καὶ σὺ μοὶ ζητεῖς

» χάριν, ἔλεος, δι' ἕνα φανατικὸν ὑπερασπιστὴν τῶν δουλικῶν » τούτων ἀρχῶν, δι' ἕνα γάλλον; Ἐλβάρ!... Βικτωρία! Δύο » μόνον προσφιλῆ ὄντα, μετὰ τὴν πατρίδα, ἔχω ἐν τῷ κόσμῳ » τούτῳ καὶ εἶσθε σεῖς. Προτιμῶ τὸν θάνατόν σας, προκρίνω νὰ » χύσω ἐπὶ τοῦ τάφου σας πικρότατα δάκρυα καὶ σὺν τῇ ἀπω- » λείᾳ ὑμῶν νὰ παύσω τοῦ ζῆν, ἢ νὰ δώσω ψῆφον λευκὴν εἰς τὸν » ζητοῦντα νὰ περιβάλλῃ τὸ τράχηλόν μου διὰ τῆς ἀλύσσου τῆς » τυραννίας. Ἐλβάρ! ἀποσύρθητι, ἄφες τὸν προδότην αὐτὸν » γάλλον, ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὁποίου ἐστὶ ἀδύνατον νὰ γεννηθῇ » αἴσθημα εὐγενὲς, ν' ἀποθάνῃ εὐχαριστημένος διὰ τὴν ἐπιεί- » κειάν μας, ἥτις τῷ χαρίζει τὸν ἔντιμον τοῦ τυφεκισμοῦ θάνα- » τον. Τῷ ἤρμοζεν ἡ λαιμητόμος.

»— Πάτερ μου.

» Ἡ Βικτωρία ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα.

»—Πάτερ μου! ἐπρόσθεσα εἰς τὴν ἐπίκλησιν τῆς ἀδελφῆς μου.

»— Τίποτε!

»— Συμπολῖται! ἐπαναλαμβάνω νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ὁ γάλλος » αὐτὸς πρέπει νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ πλησίον τῶν συναδέλ- » φων καὶ συμπατριωτῶν του. Ὁ γάλλος αὐτὸς, ἔχει τὴν καρ- » δίαν εὐγενῆ, ἀπέχει πολὺ τοῦ νὰ εἶναι οἷος ὁ ὑπερβολικὸς τοῦ » πατρός μου φανατισμὸς τὸν παριστᾷ. Ὁ Λαμβέρτος, ὁ εὐγε- » νὴς οὗτος ζουάβος, δὲν θέλει ἀποθάνει, ἢ ὅτε ἐγὼ θέλω ἐκ- » πνεύσει. Λοιπόν! σᾶς ζητῶ χάριν διὰ τὸν κατάδικον, μοὶ τὴν » χορηγεῖτε;

»— Ὄχι! ἠκούσθησαν εὐάριθμοι τινὲς φωναὶ ἀποκριθεῖσαι;

»— Ὄχι;

»— Ὄχι! ἐπανέλαβε φωνή τις πλήρης ὀργῆς.

» Ἦτο ὁ μνηστὴρ τῆς Βικτωρίας, ὅστις ἀπώθει τοὺς θεατὰς » ἵνα πλησιάσῃ.

»— Πῶς;

»— Ἐγὼ θὰ φονεύσω, ἐγὼ, ἰδίαις χερσὶ τὸν κλέπτην τῆς » καρδίας τῆς Βικτωρίας.

»— Ἀφοῦ πρῶτον διέλθῃς διὰ τοῦ στήθους μου, ἀντεῖπον » σύρας τὸ ἐγχειρίδιόν μου.

»— Ἐλβάρ! ἀνέκραξεν ὁ πατήρ μου.

»— Ἐλβάρ! ἐπρόσθεσεν ἔκπληκτος ὁ Ὀρλάνδος Κάπερ, ὁ » μνηστὴρ τῆς Βικτωρίας.

»— Οὐδέν! οὐδὲν θέλω ν' ἀκούσω παρ' ὑμῶν, οὓς τυφλώνει » εἷς ὑπέρμετρος φανατισμός, ἓν παράφορον πάθος. Ἀποσυρ- » θῆτε ἢ μὰ τὴν πατρίδα...

»— Καὶ ἐγὼ ὅστις δὲν θέλω νὰ χάσω τὴν μνηστήν μου, διέ- » κοψεν ὁ Κάπερ ἐν ἀπελπισίᾳ, δὲν ὑποχωρῶ.

» Τὰς λέξεις ταύτας συνώδευσε μετὰ κινήσεως ἀπειλητικῆς » τῆς χειρὸς, καὶ ἐφώρμησε κατὰ τοῦ αἰχμαλώτου ζουάβου ὅστις » τὸν ἥρπασε μετὰ ταχύτητος ἀστραπῆς ἐκ τοῦ λαιμοῦ.

» Δύο συγγενεῖς τοῦ Κάπερ ἰδόντες τὸν κίνδυνον ὃν οὗτος » διέτρεχεν, ὡς ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῶν τοῦ γάλλου δυνάμεων, ἔ- » δραμον εἰς βοήθειάν του ὁπλισμένοι διὰ μαχαιρῶν.

» Ἦτο κρίσιμος ἡ στιγμὴ καὶ δὲν ὤφειλον νὰ μείνω ἀπαθὴς » θεατής. Προέταξα τὸ στῆθος μου εἰς τοὺς ἐφορμήσαντας » μετὰ μανίας συμπατριώτας μου, καὶ προσεκάλεσα αὐτοὺς ν' » ἀποσυρθῶσι· πλὴν, ἀντὶ ἀπαντήσεως αἱ κρατοῦσαι τὰ φονικὰ » ὄργανα χεῖρές των, ὑψώθησαν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἠπείλουν » τὴν κεφαλήν μου. Ἦτο καιρὸς καὶ τὸ ὀξύτατον ἐγχειρίδιόν μου, » μ' ἀπήλλαξε τοῦ ἑνὸς ἀντιπάλου μου, διαπεράσαν τὴν καρ- » δίαν του.

» Ἐστράφην πρὸς τὸν δεύτερον, οὗτινος ἡ μάχαιρα μοὶ ἐπή- » νεγκεν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης βαθεῖαν πληγήν, καὶ τῷ » δινήθυνα κτύπημα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς· πλήν, φεῦ! τὸ » ἐγχειρίδιον ἐβυθίσθη ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ πατρός μου, ὅστις » ἠθέλησε νὰ τεθῇ ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν.

» Ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ῥέοντος πατρικοῦ αἵματος, οἱ παλμοὶ τῆς » καρδίας μου σχεδὸν ἔπαυσαν, ἡ δύναμις τῶν αἰσθήσεων μ' » ἐγκατέλειπε, περιῆλθον δὲ εἰς κατάστασιν μανιώδους, εἰς κα- » τάστασιν ἣν ἀδυνατῶ νὰ περιγράψω. Ἐξέβαλον κραυγὴν φρί- » κης, ἀπέσπασα τὸ ἥμισυ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἐ- » τράπην εἰς φυγήν, ἣν οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ μοὶ ἐμποδίσῃ.

» Ὁ μνηστὴρ τῆς Βικτωρίας, ἐπνίγη ὑπὸ τῆς νευρώδους τοῦ

» ζουάβου χειρὸς, ὅστις ἀφοῦ ἔπεμψε τρεῖς ἀκόμη ἐκ τῶν συμπα-
» τριωτῶν μου εἰς τὸν ᾅδην, συνελήφθη καὶ ἐτυφεκίσθη τὴν
» πρωΐαν τῆς ἐπιούσης, τὴν πρωΐαν τῆς ἀκολουθησάσης τὴν κα-
» τάρατον τῆς πατροκτονίας ἡμέραν, ἐκείνης τέλος καθ' ἣν ἡ
» ἰδία μου χεὶρ μ' ἀπεστέρησε τοῦ προσφιλεστέρου μου ἐπὶ τῆς
» γῆς ὄντος, τοῦ πατρός μου.

» Ἡ ἀδελφή μου ηὐτοκτονήθη τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν
» καθ' ἣν τὸ στῆθος τοῦ ἐραστοῦ της ἐδέχετο τὰς σφαίρας τοῦ
» θανάτου.

Ἐπῆλθε πένθιμος σιγή, ὅλων δὲ τὰ βλέμματα ἦσαν προση-
λωμένα ἐπὶ ἐκείνου τοῦ Ἐλβὰρ Μοράϊν, τοῦ ἀπλανοῦς καὶ δεδα-
κρυσμένου.

Εὑρίσκετο ὑπὸ τὸ κράτος αἰφνιδίου λειποθυμίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Β'

Τὴν ἐπαύριον, ὁ Ἐλβὰρ, λίαν συγκεκινημένος, ἀπεποιήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διήγησιν τῆς ἱστορίας του. Οἱ ἀκροαταί του, ἂν καὶ περίεργοι ν' ἀκούσωσι τὸ τέλος αὐτῆς, οὐχ ἧττον ἐσεβάσθησαν τὴν ἰδιοτροπίαν του.

— Ἂς ἐξέλθωμεν εἰς περίπατον λοιπὸν, εἶπεν ὁ ξενίζων τοὺς τρεῖς ἀστέγους πλοίαρχος.

— Ἂς ἐξέλθωμεν, ἀπήντησαν οἱ δύο σύντροφοι τοῦ Ἐλβὰρ, τοῦ τελευταίου τούτου τηρήσαντος σιωπήν.

Ἐξῆλθον καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐξοχῆς, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι διάφορα καφφενεῖα πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐπὶ πολὺ περιπατησάντων. Ἐπειδὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι φίλοι ὁπωσδήποτε ἐκοπίασαν, ἕνεκεν τοῦ διεξοδικοῦ περιπάτου των, ἐξέλεξαν τὸ ρωμαντικώτερον τῆς τοποθεσίας ἐκείνης μέρος, ἵνα ῥεμβάσωσιν.

» — Φίλοι, εἶπεν ὁ Ἐλβὰρ διακόψας τὴν πένθιμον σιωπὴν » ἥτις ἐβασίλευε μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὴν μικρὰν συνο- » δείαν. Ἐπιθυμῶ νὰ θεραπεύσω τὴν περιέργειάν σας διὰ τῆς ἀ- » ποπερατώσεως τῆς διακοπείσης διηγήσεώς μου. Μίαν μόνην » παράκλησιν θὰ σᾶς κάμω.

» — Ὁποίαν ;

» — Συγχωρήσατε τὰς παρεκτροπὰς ἃς ἐν τῇ διηγήσει μου » κάμνω καὶ εὐαρεστηθεῖτε νὰ μοὶ χορηγήσητε τὴν ἐπιείκειάν σας.

» — Ἐσμὲν ἀνάξιοι νὰ κρίνωμεν αὐστηρῶς, ἀπήντησεν ὁ κα- » λὸς πλοίαρχος.

» — Φίλοι μου ! Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀπώλεσα ὅσους ἐν τῷ μα- » ταίῳ τούτῳ κόσμῳ εἶχον συγγενεῖς, τὸ διὰ τῆς χειρός μου δὲ » ῥεῦσαν αἷμα τοῦ γέροντος πατρός μου, παρίσταται ἀκαταπαύ- » στως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου.

» Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν αἰσθάνομαι ἱκανὰς δυνά- » μεις ἵνα διαπραγματευθῶ· ἀφίνω ὅμως εἰς ὑμᾶς νὰ φαντα-

» σθῆτε τὴν φρίκην, ἥτις μὲ κατέλαβε ἅμα εἶδον κατὰ γῆς ἐξη-
» πλωμένον τὸ σῶμα τοῦ γεννήτορός μου καὶ νὰ μαντεύσητε τὴν
» κατάστασιν τοῦ λογικοῦ μου καθ' ἣν στιγμὴν ἐτράπην εἰς φυ-
» γήν, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ αἱματόβρεκτον ἐγχειρίδιόν μου.
» Ἐπὶ πόσην ὥραν ἔτρεχον, ἀγνοῶ· ἐπὶ πόσην ὥραν διετέλεσα
» ὑπὸ τὸ κράτος τῆς παραφροσύνης, ἐπίσης ἀδυνατῶ νὰ πρόσ-
» διορίσω. Ὅτε ἠδυνήθην νὰ συνέλθω καὶ σκεφθῶ, ὅτε ἀπηλ-
» λάγην τῆς οὐδετέρας, οὕτως εἰπεῖν, ἐκείνης καταστάσεως,
» εὑρισκόμην ἔν τινι δάσει, κείμενος χαμαὶ καὶ φέρων ἐπὶ τοῦ
» μετώπου δευτέραν πληγήν, ἣν μοὶ ἐπήνεγκε κατὰ τὴν πτῶ-
» σιν μου λίθος τις ὀξύς.

» Ἔφερον ἤδη δύο πληγὰς, πλὴν οὐχὶ θανατηφόρους· τὴν
» μίαν ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης καὶ τὴν ἄλλην ἐπὶ τοῦ μετώπου. Τὸ
» ἀφθόνως ὅμως ἐκ τούτων ῥεῦσαν αἷμα, εἶχεν ἐξαντλήσει τὰς
» δυνάμεις μου καὶ ἐνῷ ἀπεπειράθην νὰ κινηθῶ, ἠσθάνθην μίαν
» μεγάλην ἀδυναμίαν, ἥτις μ' ἔκαμε νὰ φοβηθῶ μὴ τόσον
» προώρως ὤφειλον νὰ συγκαταριθμηθῶ μεταξὺ τῶν ἀποστρά-
» των τοῦ βίου.

» Ἐν τούτοις, τῇ βοηθείᾳ ῥάβδου τινος, κατώρθωσα νὰ κάμω
» ὀλίγα βήματα καὶ νὰ πλησιάσω εἰς πηγήν τινα ὕδατος, ἵνα
» δροσίσω τὸν ξηρὸν λάρυγγά μου.

» Δὲν ἠδυνάμην πλέον, φίλοι μου, νὰ μένω ἐπὶ τοῦ πατρώου
» μου ἐδάφους. Τὸ χῶμα ὅπερ ἐπάτουν, εἰς ἕκαστόν μου βῆμα
» ἐγόγγυζε, ὡς μὴ ἀνεχόμενον νὰ βαστάζῃ τὸ βάρος ἑνὸς πα-
» τροκτόνου,

» Μὴ ἔχων οὐδεμίαν ὅθεν ἐλπίδα θεραπείας τοῦ κακοῦ ὅπερ
» ἀκουσίως ἐπροξένησα ἐμαυτῷ, ἠναγκάσθην νὰ ἐγκαταλείψω
» τὴν πεφιλημένην μου πατρίδα καὶ μετὰ ὀκταήμερον θαλάσσιον
» πλοῦν ν' ἀποβιβασθῶ εἰς Λιβερποὺλ τῆς Ἀγγλίας.

» Ἴσο οὖ, ἀγαπητέ μοι συμπατριῶτα, ὁ συγκατατεθεὶς νὰ μὲ
» παραλάβῃς ἐν τῷ πλοίῳ σου, καὶ ἰδοὺ ὅτι τὸ μνημονικὸν
» δὲν σ' ἠπάτησε κατὰ τὴν πρώτην τῆς συναντήσεώς μας στιγμήν.

— Παῦλε!..... Παῦλε! ἀνέκραξεν ἔκπληκτος ὁ πλοίαρχος.

— Ναὶ, ἐγὼ, τότε ὀνομαζόμενος Παῦλος, ἵνα διαφύγω

τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἤθελε μ' ἐκθέσει τὸ ἀληθές μου ὄνομα.

— Ἐλβὰρ, ὡς καὶ τότε εἰμὶ πάντοτε πρόθυμος νὰ σοὶ φανῶ χρήσιμος.

— Εὐχαριστῶ, ἀγαθέ μοι φίλε, εὐχαριστῶ. Ὅ,τι μέχρι τοῦδε ὑπὲρ ἐμοῦ ἔκαμες ἐξὶ ἀρκετὸν, πολύ. Δὶς ἤδη ὀφείλω εἰς σὲ τὴν ὕπαρξιν, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐν τῇ μνήμῃ μου ἐστὶ ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἐγχαραγμένον τὸ ὄνομά σου.

— Ἄφες τὰς ἐνθουσιώδεις διαδηλώσεις τῆς εὐγνωμοσύνης σου, Ἐλβὰρ, καὶ διὰ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς διηγήσεώς σου κάμε νὰ μάθω τὰ μετὰ τὴν ἐν Λιβερπούλ ἀποχώρισίν μας ἐπισυμβάντα σοι.

Ὁ δυστυχὴς Ἐλβὰρ ἀφοῦ ἐσφόγγισε τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς του, ἐξηκολούθησε τὴν διήγησίν του μετὰ φωνῆς συγκεκινημένης ὡς ἐξῆς·

« Μ' ἐγκατέλειπες, φίλε, εἰς Λιβερπούλ ἀφοῦ πρῶτον ἐπλήρωσας τὸ βαλάντιόν μου χρημάτων, ἅτινα ἐγὼ ἐσπατάλησα » ἐντὸς ὀλίγου, οὐδόλως ἀναλογισθεὶς τὰς συνεπείας τῆς τοιαύτης μου ἀπρονοησίας.

» Μετὰ δεκαπενθήμερον διαμονὴν, ἐγκατέλειπον τὴν πόλιν » ἐκείνην, λύπην ἄφατον προξενήσας τῇ καλῇ ξενοδόχῳ μου ἣν » δὲν ἠξίωσα ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἥτις εἰς ἀνάμνησιν κρατεῖ ρυ» παρά τινα ὑποκάμισά μου.

» Ἀφίχθην εἰς Λονδῖνον.

» Ἦτο ὡραία τοῦ μηνὸς Ἰουνίου ἡμέρα — πρᾶγμα σπάνιον » ἐν Ἀγγλίᾳ.—Ἡ φύσις πᾶσα καταπράσινος, μειδιῶσα καὶ μυ» ροβόλος, ὡμοίαζε νεάνιδα στολισθεῖσαν ὑπὸ ἐμπείρου θαλα» μηπόλου. Ὁ ἥλιος, ἀποχαιρετῶν τὸν ἡμέτερον ὁρίζοντα, ἐ» κρύπτετο ἢ μᾶλλον ἐβυθίζετο ἐντὸς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ » καὶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διεδέχετο νὺξ ἀσέληνος μὲν, πλὴν » γλυκεῖα.

» Οἱ κάτοικοι τοῦ Λονδίνου περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς ἐπισκεπτόμενοι τὰ διάφορα ζυθοπωλεῖα εἰς ἃ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐθιμοταξία τοῖς ἐπέβαλλε νὰ ὁδηγῶσι καὶ φιλεύωσι τὰς ὡραίας των » συντρόφους, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁποίας, καταφεύγοντες

» ὑπὸ ὑπόγειον τινα σκοτεινὴν στοὰν ἢ ὑπὸ ἀφώτιστον κλίμακα,
» ἀπεζημίου ἡ γυνὴ τὸ εὐγενὲς τῆς Ἀλβιόνης τέκνον, ὑποκύ-
»πτουσα εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς.

» Οὐδένα ἄνθρωπον, φίλοι μου, θέλετε ἀπαντήσει μετὰ τὴν
» δεκάτην τῆς νυκτὸς ὥραν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἀγγλίας πε-
» ριπλανώμενον μόνον. Πάντες, συνοδευόμενοι ὑπὸ ὡραίας ξαν-
» θῆς συντρόφου, περιτρέχουσιν εὐθύμως τὰς ὁδοὺς, ὑπερβαί-
» νοντες κατὰ μὲν τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ἀσχημοσύνην τοὺς
» ἐν Παρισίοις σπουδαστὰς, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὰ λογοπαίγνεια
» ἑτοιμότητα καὶ αὐτὰς τὰς κατὰ τοῦτο φημιζομένας cocot-
» tes (1), τοῦ Boulevard des Italiens. Ἐν Λονδίνῳ, αἱ Ladies (2)·
» δὲν ἐρυθριῶσι πλέον, ὡς ἄλλοτε, καὶ δὲν ἀποστρέφωσι τὸ πρό-
» σωπον, ὁσάκις αὔθαδες βλέμμα ἀναιδοῦς τινος νεανίσκου προ-
» σηλωθῇ ἐπ' αὐτῶν. Ὁ πολιτισμὸς τὰς ἐξημέρωσεν.

» Οὐδεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ φέρει ἄλλον πῖλον ἢ τὸν ὑψηλὸν, ὅστις,
» ὅσῳ μακροχρόνιος καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ χρῆσις του, οὐδέποτε
» δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἄχρηστος. Μόνον οἱ λόρδοι πε-
» ριηγηταὶ, ὁσάκις ἀναβαίνουσι τὴν κλίμακα τῆς Ἀκροπόλεως
» ἵνα ἐπισκεφθῶσι τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς καλλι-
» τεχνίας, φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἰδιότροπα καλύμματα.

» Ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ ὑψηλοὶ πῖλοι κυβερνῶνται τυραννικῶς. Ἐκ
» τῶν κροτάφων τοῦ μεγάλου λόρδου, προέδρου τοῦ Παρλα-
» μέντου, μεταβαίνει εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐπαίτου τραγῳδι-
» στοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως ὑπηρέτησεν, οὐχὶ ἐπ' ὀλίγον χρό-
» νον, ἄλλων ἀνωτέρας τάξεως κεφαλάς. Ἐν τῇ θαυμαζομένῃ
» ἐπὶ εὐνομίᾳ Ἀγγλίᾳ, ἐν ᾗ πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσιν ἐλλεί-
» ψει ἄρτου, πολλοὶ δὲ προσβάλλουσι τὴν αἰδὼ δ' ἔλλειψιν πε-
» ρισκελίδος, βαρῶνοι ἢ ὁδοκαθαρισταὶ, λόρδοι ἢ ἁμαξηλᾶται,
» χρυσοχόοι ἢ ἀθίγγανοι, πάντες φέρουσι πῖλον ὑψηλόν. Φαί-
» ται, ὅτι οὗτός ἐστι τὸ σύμβολον τῆς συνταγματικῆς ἰσότητος.

---

(1) Οὕτω ὀνομάζουσιν ἐν Γαλλίᾳ, πρὸ πάντων δὲ ἐν Παρισίοις τὰς κομψὰς κοινὰς γυναίκας. Κατὰ τὸν Figaro Πουλαδίτζαις μὲ δόντια.

(2) Γενικῶς μὲν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ «Κυρία» ἐνίοτε δὲ χρησιμεύει καὶ ὡς τιμητικὴ προσαγόρευσις τῶν τιτλοφόρων μεγάλων γυναικῶν.

» ψω τὸ τοῦ Λονδίνου ἔδαφος, ἐν ᾧ ἀφεύκτως ἤθελον ἀφήσει τὸ » δέρμα μου ὑπὸ τῆς πείνης.

» Μετὰ παρέλευσιν δεκαπενθημέρου εὐτυχοῦς πλοὸς, ἔθετον » τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Βενετίας, τῆς ἐπὶ τριακοσίων » καὶ ἐπέκεινα νήσων οἰκοδομηθείσης ταύτης πόλεως, δι' ἣν ἡ » ἱστορία δὲν ἐφείσθη νὰ παραχωρήσῃ ἀρκετὰς σελίδας, ἢ μᾶλ- » λον τόμους ὁλοκλήρους.

» Διευθύνθην εἴς τι ἐστιατόρειον ἐν ᾧ κατώρθωσα ν' ἀφήσω » ἅπασαν τὴν περιουσίαν μου πλὴν τριάκοντα λεπτῶν, ἅτινα » ἐχρησίμευσαν κατόπιν πρὸς ἀγορὰν καπνοῦ. Εἶχον λησμο- » νήσει ὅτι διὰ τὴν ἐπιβίβασιν ἀπαιτοῦνται χρήματα.

» Ἦτο τετάρτη Μ. Μ. ὥρα, ὅτε ἀνελογίσθην τὸ ἀδύνατον τῆς » ἐπιβιβάσεώς μου καὶ ἔμεινον ἄναυδος. Οὐδὲν μέσον ὑπῆρχε » πρὸς ἀνεύρεσιν χρημάτων.

» Ἐσκέφθην νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν ἱερέα τῆς Ἀμερικανικῆς κοι- » νότητος καὶ ἀμέσως ἀνέλαμψεν ἐν ἐμοὶ ἀκτὶς ἐλπίδος. Διευ- » θύνθην λοιπὸν πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν ἐκκλησίαν, ὁ κανδηλα- » νάπτης τῆς ὁποίας εἰδών με, ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν ἵνα » εἰσέλθω. Εἰσῆλθον καὶ λησμονήσας τὸν κύριον τῆς ἐπισκέ- » ψεώς μου σκοπὸν, παρεδόθην εἰς τὸ θαυμάζειν τὸν ἐσωτερικὸν » τοῦ ναοῦ κόσμον.

» Κατὰ τὴν ἔξοδόν μου, ὁ κανδηλανάπτης, οὐδέποτε φαντα- » ζόμενος ὅτι εἰμὶ ἄνθρωπος μὲ κενὸν τὸ θυλάκιον, μοὶ προσ- » έφερε διαφόρους εἰκόνας, ἀποβλέπων εἰς ἀμοιβήν τινα, ἂν ὄχι » γενναίαν, οὐδ' εὐτελῆ ὅμως· πλὴν, ἔμεινε κεχηνὼς, βλέπων » ὅτι ἀπεῖχον πολὺ τῆς προθυμίας, ἣν ἦτο συνειθισμένος ν' ἀ- » παντᾷ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπισκέπτας. Βασιζόμενος ἐν τῇ ἰδέᾳ » ὅμως, τοῦ ὅτι ἀγνοῶ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος, ἔσπευσε νὰ μοὶ εἰ- » πῃ, ὅτι πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸν ναὸν, προσφέρουσι δῶ- » ρόν τι καὶ εἰς τὸν κανδηλανάπτην, ἐκτὸς ἐκείνου ὅπερ ἀφιε- » ροῦσι εὐσεβείας χάριν. Ἐγὼ ὅμως, ὅστις οὐδὲ διὰ τὸν ναὸν, » πολὺ δὲ περισσότερον διὰ τὸν κανδηλανάπτην εἶχον νὰ δώσω, » ἐκώφευσα καὶ ἀναχωρῶν τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τοῦ » ἱερέως. Ἐπροθυμοποιήθη, ἐλπίζων πάντοτε εἰς τὴν ἀμοιβήν.

» Ἀφιχθεὶς εἰς τοῦ ἱερέως, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν » ἐγεύετο, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ μὴ μὲ δεχθῇ, καὶ ἀπελπισθεὶς » ἐντελῶς, ἀπεχαιρέτησα τὸν ὁδηγόν μου, ὅστις βλέπων με ἀ- » περχόμενον καὶ οὐδόλως περὶ αὐτοῦ φροντίζοντα, ἤρξατο νὰ » μὲ καταρᾶται καὶ νὰ μ' ἀποκαλῇ, μεγαλοφώνως καὶ ὀργίλως » ἀγενῆ, φιλάργυρον, ἀφιλότιμον καὶ νὰ μὲ χαρακτηρίζῃ εἰς » τοὺς συναθροισθέντας περιέργους, ὡς ἄνθρωπον οὐδὲν ἱερὸν ἢ » ὅσιον ἔχοντα. Ἀπεμακρύνθην ταχεῖ βήματι οὐδεμίαν προ- » σοχὴν δοὺς εἰς τὰς φωνὰς τοῦ κερδοσκόπου.

» Ἐπλησίαζεν ἡ νὺξ καὶ εἰσέτι δὲν εἶχον δυνηθῇ ν' ἀνεύρω ὁ » λίγα τινα φράγκα. Περιηρχόμην λοιπὸν τὰς ὁδοὺς σκεπτι- » κὸς καὶ ἄπελπις, ὅτε τὸ βλέμμα μου ἔπεσε, τυχέως, ἐπί τινος » ἐπιγραφῆς ἀγγλικῆς, ἀνηρτημένης ἐπὶ τῆς εἰσόδου οἰνοπω- » λείου τινος.

» Χωρὶς νὰ χάσω καιρὸν, ἔσπευσα νὰ εἰσέλθω ἐν τῷ κατα- » στήματι ἐκείνῳ, οὗτινος ὁ κύριος, ὡς ἐπληροφορήθην παρὰ » τοῦ ὑπηρέτου, ἦτο Ἀμερικανὸς μέλλων νὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον. » Ἐγεννήθη καὶ πάλιν ἐν ἐμοὶ ἐλπίς τις καὶ καθήσας ἀπεφάσισα » νὰ περιμείνω τὸν καταστηματάρχην.

» Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς περίπου ὥρας, καθ' ἣν εἶχον τὴν ὑ- » πομονὴν νὰ ὑποφέρω τὰς τοῦ ὑπηρέτου παρατηρήσεις, ἐπὶ τῆς » ἀκαταλλήλου, ὡς ἔλεγε, διαγωγῆς μου, καθ' ὅτι εἰς τὰς συ- » χνὰς ἐρωτήσεις του, ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ πίω κάτι τι, ἐτύγχανε » πάντοτε ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως, ἐφάνη εἰσερχόμενος ὁ ὡς Με » σίας περιμενόμενος καταστηματάρχης, ὅστις ἦτο σπιθαμηαῖος » τις καὶ παχύσαρκος ἀνήρ.

» Εἰσελθὼν, κατέλαβε τὴν εἰς αὐτὸν καὶ μόνον, ὡς μοὶ ἔλε- » γεν, ἀνήκουσαν θέσιν, πλησίον τοῦ ταμείου καὶ ἀδιαφορῶν περὶ » παντὸς ἄλλου, ἤρχισε νὰ μετρᾷ ὅ,τι ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του εἶχεν » ἐκ διαφόρων πωλήσεων εἰσπράξει ὁ ὑπηρέτης. Ἐπὶ πολὺ ἔμενον » ἄφωνος καὶ σκεπτικὸς, ἀμφιβάλλων ἐὰν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος » οὗτινος τὸ πρόσωπον οὐδεμίαν καλὴν ἐντύπωσιν μοὶ ἔκαμνε, » ἤθελε προθυμοποιηθῇ νὰ μὲ σώσῃ. Τέλος βιαζόμενος ὑπὸ τῆς

ὡς τιμιτικὴ προσαγωγ...

» ἀνάγκης, τῷ παρέστησα τὴν δεινὴν θέσιν εἰς ἣν περιῆλθον καὶ
» τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ δώσῃ πέντε φράγκα.

» Πόσον ἀκριβὴς ἐστὶ ἡ παρατήρησις ἐκείνου, ὅστις ἔθεσεν ὡς
» ἀξίωμα τὸ «οἵα ἡ μορφὴ τοιάδε καὶ ἡ ψυχή»!
» Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄνθρωπος, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ὑπη-
» ρέτου του, ἦτο κάτοχος κολοσσαίας περιουσίας· καὶ μόλα ταῦ-
» τα ἅμα μ' ἤκουσε ζητοῦντα ἓν μόνον πεντόφραγκον, ἐνόμισεν
» ὅτι κεραυνὸς ἔπεσε. Μεταβαλὼν χρῶμα καὶ ἀπωλέσας τὴν
» τοῦ σκέπτεσθαι καὶ λαλεῖν εὐχέρειαν, ἔμεινεν ἄφωνος κατ' ἀρ-
» χὰς μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων στιγμῶν.

»— Δὲν μοὶ τὸ ἐλέγατε πρὸ ἑνὸς λεπτοῦ; ἀπήντησεν.

» Ἦτο τῷ ὄντι καταλληλοτάτη ἀπάντησις ἀποφυγῆς. Ἦτο
» ἐντὸς τοῦ καταστήματός του, ἐντὸς τοῦ γραφείου του, πλη-
» σίον τοῦ ταμείου του καὶ μ' ὅλα ταῦτα εὗρισκε τὴν ὥραν ἀκα-
» τάλληλον.

»— Πρὸς θεοῦ; ἔσπευσα νὰ προσθέσω εἰς τὴν ἀπάντησίν
» του ἐκείνην· πλὴν, . . .

»— Δὲν μοὶ τὸ ἔλεγες προτήτερα; ἐπρόσθεσεν ἐκ νέου.

»— Ἐὰν, κύριε Γεώργιε, (οὕτω ἐκαλεῖτο) δὲν . . .

» Πρὸ δύο λεπτῶν ἐὰν μοὶ τὸ ἔλεγες, ἐπανέλαβεν ἐκ νέου.

» Τὴν ἀπάντησιν ταύτην πάντοτε ἐλάμβανον, ὁσάκις ἤνοιγον
» τὸ στόμα ἵνα τῷ ὁμιλήσω περὶ χρημάτων. Οὐδὲν ἄλλο ἀπε-
» κρίνετο ἢ τὸ «δὲν μοὶ τὸ ἐλέγατε προτήτερα;»
» ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ποσοῦ τινος σημαντικοῦ, δι' ὃ ἀπαιτεῖτο
» χρόνος πολὺς καὶ ὥρα κατάλληλος. Ἐπὶ δύο ὥρας ὁλοκλήρους
» παρακαλῶν, δὲν μοὶ ἀπῆντα, ἢ διὰ τῆς τυπικῆς του αὐτῆς
» φράσεως.

» Πεισθεὶς τέλος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐν-
» δώσῃ, τοῦ ὁποίου ἄλλως τε τὴν φιλαργυρίαν, ἐλθὼν γέρων
» τις, ὃν ἀπεκάλει παπάκα, κατέστησεν ἀπόρθητον, ἀπεφά-
» σισα, ἵνα ἐξέλθω τῆς δεινῆς ἐκείνης θέσεως, νὰ πωλήσω ἔνδυμά
» τι, ἀξίας πεντήκοντα φράγκων, ἀντὶ πέντε. Ἐκδυθεὶς ὅθεν
» παρουσίασα αὐτὸ εἰς τὸν φιλάργυρον, ὅστις μὴ ἔχων ἀρκετὴν
» πεποίθησιν εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἣν ἤθελε κάμει.

»— Εἶναι ἀργά, εἶπε, καὶ δὲν δύναμαι νὰ εὕρω τὸν τῆς ἐμ-
» πιστοσύνης μου ἄνθρωπον, ἵνα ἐκτιμήσῃ αὐτό. Δὲν μοὶ τὸ ἔ-
» λεγες, χριστιανέ μου, προτήτερα.

» Εἶχον χάσει τὴν ὑπομονὴν καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ τὸν ἀντα-
» μοίψω δι' ἑνὸς ῥαπίσματος, ὅτε τὰ βαρέα βήματα τῆς διερχο-
» μένης πρὸ τοῦ οἰνοπωλείου περιπόλου, ἐφείλκυσαν τὴν προ-
» σοχήν μου. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ διέλθω ἐν τῷ ὑπογείῳ
» τῆς ἀστυνομίας τὴν νύκτα, μοὶ ἐπέβαλλε τὴν μετάνοιαν.

» Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς περίπου ὥρας, καθ' ἣν ἅπασαι αἱ
» προσπάθειαι καὶ παρακλήσεις μου κατ' οὐδὲν ἴσχυσαν, ἀπεφά-
» σισα νὰ ἐγκαταλείψω τὸν φιλάργυρον. Ἐξῆλθον τοῦ οἰνοπωλείου
» καὶ ἐβάδιζον ἀσκόπως, ὅτε παρουσιάσθη ἐνώπιόν μου ὁ ἱερεὺς
» ἀκολουθούμενος ὑφ' ἑνὸς διακόνου. Χωρὶς νὰ χάσω καιρὸν εἰς
» συλλογισμούς, ἐπλησίασα τῷ ὑπηρέτῃ τοῦ ὑψίστου καὶ διη-
» γήθην αὐτῷ τὰς περιστάσεις μου. Δὲν ἀπείχομεν πολὺ τοῦ
» οἰνοπωλείου καὶ ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος συγκινηθείς, ἔδω-
» κε παραγγελίαν εἰς τὸν καταστηματάρχην, νὰ μοὶ δώσῃ ἓν
» πεντόφραγκον ἐπὶ ἀποδείξει, ἵνα λάβῃ αὐτὸ τὴν ἐπαύριον, ἐκ
» τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας.

» Ὢ! κατηραμένη ἀπόδειξις! ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ὥραν συνε-
» ζήτει ὁ κὺρ-Γιωργάκης καὶ ἐβασάνιζε τὸν νοῦν του, περὶ τοῦ
» πῶς ἔπρεπε νὰ συνταχθῇ αὕτη.—Πρέπει ἆρά γε, ἔλεγεν, νὰ
» συνταχθῇ ἐπὶ ἐνσήμου χάρτου καὶ νὰ τηρήσωμεν τοὺς τύπους
» τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγμάτων, ἢ ὡς ἁπλῆ μόνον ἀπόδειξις;
» Τοῦτο πολὺ τὸν ἐστενοχώρει· οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ.
» Εὐτυχῶς, ὁ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης σκεπτόμενος πα πά-
» χης του, προσκαλέσας μετὰ ὕφους σοβαροῦ τὸν ἀμηχανοῦντα
» υἱόν του, τῷ εἶπε.

»— Γιέ μου, πρέπει νὰ συντάξητε ἁπλῆν ἀπόδειξιν.

»— Καὶ διατί ὄχι συνάλλαγμα;

» Διότι... τί τὸ θέλεις τὸ διατί; ἀφοῦ ἐγὼ σοὶ λέγω ὅτι ἁ-
» πλῆ ἀπόδειξις εἶναι ἀρκετή, κάμε το καὶ μὴν ἐρωτᾶς.

»— Ἂς εἶναι, ἔχεις δίκαιον.

» Ὁ φιλάργυρος λαβὼν τὴν γραφῖδα ἐχάραξε τὰς ἑξῆς γραμ-
» μὰς, κάτωθεν τῶν ὁποίων μὲ προσεκάλεσε νὰ ὑπογράψω.
» — Ἰδοὺ, μοὶ λέγει, βεβαίωσε τὴν παραλαβὴν τοῦ πεντο-
» φράγκου.
» Ἐκ περιεργείας ἀνέγνωσα τὴν συνταχθεῖσαν ἀπόδειξιν,
» ἥτις οὐδέποτε θὰ ἐξαλειφθῇ τῆς μνήμης μου. Εἶχεν ὡς ἑξῆς·

» *Βαιρετόα 29 Ἰουλίου 186*

-« *Ἐγὼ ὁ πρωσγεγραμαῖνως πυστοπεῖο τῶν φυλο-*
» *γαινέστατων ἐπύτρωπων ὅτι ἐδανοίσθυκα ἀπὸ τὸν*
» *κύριων Γιοργᾶκιν Καζούφα φράγκα ὕγουν λύρας*
» *ἰταλικαῖς παίντε, καὶ παρακαλοῦμαι τὸν πανειε-*
» *ροτάτων ἀρχυμαῦρείτυν νὰ ἀπωζυμοιόσει τὸν*
» *φαίροντα κωμυστήν.*

» *Ὁ χραιόστυς.*

» Ἐν ὅλῃ μου τῇ δυστυχίᾳ, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐμποδίσω τὴν
» τοῦ γέλωτός μου ἔκρηξιν, ὅστις παρ' ὀλίγον νὰ μὲ κάμῃ νὰ
» χάσω τὸ πεντόφραγκον.
» Ἔσπευσα νὰ θέσω τὴν ὑπογραφήν μου ὑπὸ τὴν ἀπόδειξιν,
» ἥτις ἐπρόσθεσε τὸ ἄλας, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ καλῶς μαγειρευ-
» μένον φαγητόν.
» Ὁ δανειστής μου ἤνοιξε μεγάλως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ με-
» τὰ πολύωρον καθ' ἑαυτὸν ἀνάγνωσιν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ με-
» γαλοφώνως.

» *Αἰλβᾶρ-μωρᾶειν.*

» Ὁμοία τῆς ἀποδείξεως ὤφειλλε νὰ εἶναι καὶ ἡ ὑπογραφή.
» Ἐτελείωσε τέλος καὶ τὸ τῆς ἀποδείξεως ζήτημα, ὅπερ εἶχε

» κατασταθῇ τοσοῦτον σπουδαῖον, καὶ ὁ Γιωργάκης ἀπεφάσισεν
» ἐπὶ παρουσίᾳ δύο μαρτύρων νὰ μοὶ μετρήσῃ τὰ πέντε φράγκα.
» Ἐδῶ ἤρξατο νέα σκηνὴ κωμικωτάτη· ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς, ὁ υἱὸς
» μοὶ ἔδιδε ἓν πρὸς ἓν τὰ φράγκα, ὁ πατὴρ ἀφ' ἑτέρου, ἀποκα-
» λυφθεὶς ἐκραύγαζεν.

» *Ὁ θεὸς νὰ σοῦ τὸ ἀποδώσῃ, Γιωργάκη μου!*
» *Ὁ θεὸς νὰ σὲ ἀνταμοίψῃ, παιδί μου, δι' ὅ,τι*
» *κάμνεις!*
» *Ὁ θεὸς ἂν εἶναι δίκαιος, ἂς κρίνῃ!*

» Αἱ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι δὲν ἔπαυσαν μέχρι τῆς ἀναχωρή-
» σεώς μου, καὶ βεβαίως ὁ γέρων ἐκεῖνος θὰ ἐξηκολούθησε μέ-
» χρι τῆς ἐπαύριον καὶ παρακαλῇ τὸν θεὸν διὰ τὸν ἐλεεῖμονα
» υἱόν του, ὅστις μὲ ἔσωσεν.
» Ἀπῆλθον τέλος, εὐλογῶν τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον ἱερέα, ἄνευ
» τοῦ ὁποίου ὁ ἐλεήμων Γιωργάκης οὐδέποτε θὰ συγκατετίθετο
» νὰ μοὶ δώσῃ, ὄχι πέντε φράγκα, ἀλλ' ἓν μόνον λεπτὸν, κα-
» θότι, ὡς ἐπέμενε νὰ λέγῃ, ἦτο πολὺ ἀργὰ, ἔπρεπε νὰ τοῦ τὸ
» ἔλεγον προτήτερα.
» Ἔδραμον πρὸς τὸ παραθαλάσσιον, ὅπου εὑρίσκονται αἱ λέμ-
» βοι ἵνα ἐπιβιβασθῶ· πλὴν, νέα συμφορά! ἡ ὥρα παρῆλθε καὶ
» τὸ ἀτμόπλοιον εἶχεν ἀναχωρήσει. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνα-
» γεννηθείσης ἀπελπισίας, ἀπεμακρύνθην τοῦ παραθαλασσίου
» καὶ κατηύθυνον τὰ βήματά μου πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου
» Μάρκου.
» Ἦτο ἑνδεκάτη τῆς νυκτὸς ὥρα, τὸ μέρος δ' ἐκεῖνο ὡς ἐκ
» τῆς πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου τῆς Ῥωσσίας δουκὸς Κωνσταντί
» νου, λαμβανούσης χώραν τελετῆς, παρίστα θέαμα ἔκτακτον.
» Ὁ ἔκτακτος φωτισμὸς, αἱ παιανίζουσαι τέσσαρες στρατιω-
» τικαὶ μουσικαὶ, τὸ ζητωκραυγάζον πλῆθος, ὁ ἦχος τῶν κω-
» δώνων, τὰ διάφορα ἐπιτυχῆ πυροτεχνήματα, ἅτινα προυκά-
» λουν τὰς χειροκροτήσεις τῶν ὡραίων ἰταλίδων, ταῦτα πάντα

» ἀπετέλουν κάτι τι ἀνώτερον πανηγύρεως, ὅπερ ἀδυνατῶ νὰ πε-
» ριγράψω.

» Τὸ μέγα τοῦ Ἁγίου Μάρκου ὡρολόγιον ἐσημείωνε μεσο-
» νύκτιον ὅτε τὸ πλῆθος ἤρξατο ἀποχωροῦν, οἱ δὲ πένθιμοι αὐ-
» τοῦ ἦχοι ἀνήγγελον τὴν πρώτην ὥραν ὅτε ἡ πλατεῖα ἐκκε-
» νώθη καὶ περιεπάτουν μόνος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς.

» Διὰ εἰκοστὴν ἴσως φορὰν εἶχον κάμει τὸν γύρον τῆς τοῦ
» γράμματος Π ἐχούσης σχῆμα στοᾶς, ὅτε συνηντήθην ὑπὸ τῆς
» νυκτερινῆς περιπόλου.

»— Αἴ! παλικάρι, ἡ ὥρα παρῆλθεν· ὕπαγε νὰ κοιμηθῇς.

»— Κύριοι .. ἔσπευσα ν' ἀποκριθῶ χωρὶς νὰ δυνήθῶ νὰ
» συμπληρώσω τὴν δικαιολόγησιν ἣν ἐζήτουν ν' ἀνεύρω.

» — Ἄφες, τὰ κύριοι καὶ ὕπαγε νὰ κοιμηθῇς σοὶ λέγω, ἐ-
» πρόσθεσεν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς περιπόλου.

»— Θὰ ὑπάγω βεβαίως...

»— Ἐκτὸς ἐὰν θέλῃς νὰ περάσῃς τὴν νύκτα στὸ φρέσκο-
» εἰς τὴν πόλιν μας δὲν συνειθίζομεν νὰ ἔχωμεν νυκτοκόρα-
» κας. (1)

»— Ἀπέχω πολὺ τοῦ νὰ εἶμαι τοιοῦτος.

»— Ἴσως.

» — Σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι εἶμαι...

»— Ἀνάγκην διαβεβαιώσεων δὲν ἔχομεν· ὀλίγα λόγια καὶ
» γρήγορα.

» Ὑπήκουσα ἐν σιωπῇ καὶ ἔστρεψα τὴν ῥάχιν πρὸς τὰ ὄργα-
» να τῆς δημοσίου ἀσφαλείας.

» Περιεπάτουν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν, μεταβαίνων ἐκ τῆς μιᾶς εἰς
» τὴν ἄλλην συνοικίαν καὶ ἀποσυρόμενος εἰς τὰς μᾶλλον σκο-
» τεινὰς γωνίας ἢ παρόδους, ὁσάκις θόρυβος βημάτων μοὶ προ-
» έδιδε τὴν προσέγγισιν ξένων, οὓς ἐξελάμβανον ἀείποτε δι' ἀ-
» στυνομικοὺς κλητῆρας, ὅτε ἐν ἀγνοίᾳ μου λαβὼν ἀδιέξοδόν
» τινα ὁδὸν, εὑρέθην ἐνώπιον τοίχου, ὄντινα μὴ δυνάμενος βε-

---

(1) Νυκτοκόρακας συνειθίζουσι ν' ἀποκαλοῦσιν ἐν Βενετίᾳ οἱ ἀστυνομικοὶ κλη-
τῆρες τοὺς νυκτοκλέπτας.

» βαίως νὰ ὑπερπηδήσω, ἠναγκάσθην νὰ στραφῶ πρὸς τὰ ὀ-
» πίσω.

» Ἐπιστρέφων, συνήντησα ἕνα ἐκ τῶν δύο τούτων φίλων μου,
» μεθ' οὗ τὴν ἐπαύριον ἐγκαταλιπόντες τὸ ἰταλικὸν ἔδαφος ἀ-
» φίχθημεν ἐνταῦθα, ὅπου τὴν δευτέραν τῆς ἀγρυπνίας μας νύ-
» κτα ἐγνωρίσαμεν τὸν τρίτον αὐτὸν σύντροφόν μας.

» Ὅτε ἀπεβιβάσθημεν ἐνταῦθα, ἡ κοινὴ ἡμῶν περιουσία συνί-
» στατο εἰς ἓν τέταρτον τοῦ φιορινίου. Λαβόντες διεύθυνσίν τινα
» ἐβαδίζομεν, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ποῦ διευθυνόμεθα, τῆς νυ-
» κτὸς δ' ἐπελθούσης ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ προκυμαίᾳ, ἐπὶ ξύλων
» τινων ἅτινα ἐχρησίμευσαν ἡμῖν ἀντὶ κλίνης. Τὴν δευτέραν ἡ-
» μέραν, ἄσιτοι ἐντελῶς μείναντες, κατελύσαμεν εἰς τὸ αὐτὸ
» τῆς προτεραίας ξενοδοχεῖον. Τὴν τρίτην, μόνον ὀλίγον ξηρὸν
» ἄρτον γευθέντες, δυνάμει τῶν χρημάτων ἅτινα ὁ νέος μας
» σύντροφον ἔτυχε νὰ ἔχῃ, διενυκτερεύσαμεν ἔξωθεν καφφενείου
» τινος, οὗτινος τὸ προστέγασμα μᾶς ἐπροστάτευεν ἀπὸ τῆς
» βροχῆς. Ἡ τετάρτη καὶ πέμπτη ἡμέρα ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς, ὅ-
» σον ἀφορᾷ τὸ φαγητόν, καθ' ὅτι διὰ τῆς πωλήσεως ἐνδύματός
» τινος πλεονάζοντος τῷ νέῳ μας φίλῳ, ἐπορίσθημεν ὀλίγα φιο-
» ρίνια. Ἡ ἕκτη, ἑβδόμη καὶ ὀγδόη, κατ' οὐδὲν εὐτυχέστεραι
» τῶν προηγουμένων, ἦσαν ὅμως ὑποφερταὶ παραβαλλόμεναι
» ταῖς ἑπομέναις ἐννάτην, δεκάτην καὶ ἑνδεκάτην, αἵτινες μᾶς
» ἠνάγκασαν νὰ διευθυνθῶμεν ἐν τῷ λιμένι, ὅπου, εὑρόντες ὑ-
» μᾶς, ἐσώθημεν. Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς περιγράψω τὴν θέσιν
» εἰς ἣν ἡ πεῖνα μᾶς εἶχε φέρει. Ἀναλογισθῆτε τὴν στιγμὴν
» καθ' ἣν μᾶς προσεφέρατε φαγητὸν καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

Πᾶσαι αἱ πληγαὶ λέγουσιν, ἀνευρίσκουσι τὴν θεραπείαν εἰς
τὸν καιρόν· ὄχι ὅμως ὁ ἔρως καὶ ἡ πεῖνα. Τοῦ καιροῦ προχω-
ροῦντος, ἡ μὲν ὄρεξις αὐξάνει ἀναγκάζουσα τὸν πεινῶντα νὰ
φάγῃ ὡς οἱ ἐν Ἀκροπόλει πολιορκούμενοι, τὰ ὑποδήματά του, ὁ
δὲ ἔρως καταλήγει εἰς τὴν ἀφροσύνην.

» Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείψω τοῦ νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι με-
» ρικαὶ τῶν νυκτῶν ἦσαν κἄπως διασκεδαστικαί. Μέχρι τινος
» ἐνομίζομεν ὅτι μόνον ἡμεῖς περιεπλανώμεθα δίκην νυκτοκο-

»ράκων. Εὑρισκόμεθα ὅμως ἐν ἀπάτῃ, καθ' ὅτι νύκτα τινα καθ'
» ἣν ἡ βροχὴ μᾶς ἠνάγκασε νὰ καταφύγωμεν ὑπὸ τὰς τοῦ θεά-
» τρου στοὰς, εὕρομεν πλείστους στντρόφους, ὧν τινων τὸ ἐξω-
» τερικὸν, παρίστα ἀνθρώπους οὐχὶ ἀπόρους καὶ ἀστέγους· ἄλ-
» λως τε καὶ τὸ ὑπερήφανον ὕφος των καὶ τὸ περιφρονητικὸν
» βλέμμα δι' οὗ ἔβλεπον ἡμᾶς τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀθλίως ἐνδεδυ-
» μένους, ἔθετον εἰς ἀμφίβολον κρίσιν τὸν παρατηρητήν. Καὶ ὅ-
» μως ἦσαν ὅμοιοι ἡμῶν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν χείρονες, καθ' ὅτι τίς
» οἶδε, διὰ ποίων μέσων κατώρθουν νὰ ἐνδύωνται τόσον καλῶς,
» ὅπερ ὡς ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω, ἦτο ἡ κυρία φροντίς των.

» Ἤμην λίαν περίεργος νὰ μάθω πῶς οἱ εὐγενεῖς ἐκεῖνοι
» κύριοι διενυκτέρευον ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ
» τοὺς ἐρωτήσω· πλὴν, ὡς ἐκ συνεννοήσεως, ὅλοι ἀπήντων ὅτι
» λησμονήσαντες τὴν κλεῖδα τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ οἴκου των θύ-
» ρας, ἐπροτίμων νὰ μένωσιν οὕτω ἄγρυπνοι, παρὰ νὰ διατα-
» ράξωσιν, ὁ εἷς τὸν ὕπνον τῆς γραίας μητρός του, καὶ ὁ ἄλλος
» τῆς ἰδιοτρόπου θείας του ἢ τοῦ αὐστηροῦ πατρός του. Εἰς τὴν
» δικαιολόγησίν των ταύτην ἀντεῖπον, ὅτι ἠδύναντο νὰ κατα-
» φύγωσιν ἔν τινι ξενοδοχείῳ· πλὴν, ἐπροτίμων, μοὶ ἔλεγον,
» τὴν οὕτω προσγιγνομένην οἰκονομίαν νὰ δαπανῶσιν εἰς ἄλλας
» διασκεδάσεις των· ἄλλως τε τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὸν ὕπνον ἠ-
» δύναντο ν' ἀνεύρωσι καὶ τὴν ἡμέραν.

» Ἡ περιέργειά μου ὅμως ηὔξανεν ἀντὶ νὰ θεραπεύηται καὶ
» παρεκάλεσα ἕνα ἐξ αὐτῶν νὰ μοὶ δώσῃ καπνόν.

» — Ὦ! ἐγὼ δὲν συνειθίζω νὰ καπνίζω, μοὶ ἀπεκρίθη.

» — Οὔτε ἐγώ.

» — Ἐγὼ ποτέ.

» — Βλάπτει τὸ καπνίζειν.

» — Εἶναι κακὴ ἕξις.

» — Καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον φθισικόν.

» — Εἶναι καταστρεπτικόν.

» Ὡς ἐξ ἠλεκτρικῆς ἐπιῤῥοίας ἡ μία ἀποδοκιμασία διεδέχετο
» τὴν ἄλλην, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς ἐκ τῶν παρευρισκομένων
» ὡμολόγησεν ὅτι καπνίζει.

» Ἐνθαῤῥυνθεὶς, ἐκ τῶν διαβεβαιώσεων τῆς πρὸς τὸ καπνί-
» ζειν ἀποστροφῆς τῶν λίαν φρονίμων ἐκείνων ἀστέγων, ἐζή-
» τησα ἀπὸ τὸν φίλον μου νὰ μοὶ δώσῃ τὸν ὀλίγον καπνὸν ὃν
» εἴχομεν, ἵνα κάμω ἓν σιγάρον· πλὴν, οἱ εὐγενεῖς ἐκεῖνοι κύ-
» ριοι, οἱ τοσοῦτον φανατικῶς κατὰ τοῦ καπνίσματος ἀποφαν-
» θέντες, ἐπέπεσον ὡς γῦπες ἐναντίον μου, ὅπερ μ' ἠνάγκασε
» νὰ πετάξω καὶ σιγάρο καὶ καπνόν, ὅστις ἦτο τὸ ἀντικείμενον
» τῆς γενικῆς ἐκείνης ἐφόδου.

»— Ἂς δοκιμάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν καπνόν σου, ἔσπευσε νὰ
» εἴπῃ ὁ εἷς.

»— Ἐγὼ θὰ ζαλισθῶ ἀμέσως, ἐπρόσθεσεν ὁ ἄλλος, ὀραξά-
» μενος τοῦ σιγαροχάρτου.

» — Καὶ ἐγὼ εἶμαι περίεργος νὰ δοκιμάσω τὴν γεῦσιν τοῦ
» καπνοῦ.

»— Καὶ ἐγώ.

»— Καὶ ἐγώ.

»— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης.

»— Ἂν εἶναι παιγνείδι, τὸ παίζουμε ὅλοι,
» ἐπρόσθεσε τελευταῖος, εἷς ῥακοσυλλέκτης, ὅστις συγκατεριθ-
» μεῖτο μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς στοᾶς τοῦ θεάτρου.

» Ὅλοι, ὡς ἔλεγον, χάριν περιεργείας ἀπεφάσιζον νὰ καπνί-
» σωσι, πλὴν ὁ τρόπος καὶ ἡ ἀπληστία μεθ' ἧς ἐβύζανον τὰ ὑ-
» περμεγέθη σιγάρα των, καὶ ἡ μετὰ τρόπου λίαν τεχνικοῦ ἐκ
» τῶν στομάτων των ἔξοδος τοῦ καπνοῦ, ὅστις ἐσχημάτιζε στε-
» φάνους εἰς τὸν ἀέρα, μ' ἔκαμε νὰ σχηματίσω ἰδέαν ὅλως διά-
» φορον ἐκείνης, ἣν οἱ εὐγενεῖς νυκτοβάται ἐζήτουν νὰ μοὶ ἐμ-
» πνεύσωσιν.

» Φίλε πλοίαρχε, ἰδοὺ ἡ σύντομος ἱστορία μου, ἥτις νομίζω
» ὄχι ὀλίγας πικρίας περιέχει. Σήμερον εἰμὶ εὐτυχὴς παραβαλ-
» λομένης τῆς θέσεώς μου μετ' ἐκείνης τῆς πρὸ τριῶν ἡμερῶν.

» Ἀγνοῶ ὁποῖαι ἐν τῷ μέλλοντι μ' ἀναμένουσι δυστυχεῖς ἡμέ-
» ραι. Τίνι τρόπῳ θέλω ἀντιπαλαίσει καὶ κατισχύσει τοῦ ἐπι-
» κρεμαμένου μοι κινδύνου καὶ πῶς θέλω δυνηθῇ νὰ διέλθω διὰ
» μέσου τῆς στενῆς διαβάσεως τῶν ἑκατέρωθεν σκοπέλων, οὓς

» ἡ δυστυχία μοὶ προτάσσει, τοῦτο βεβαίως διατελεῖ ἐμοὶ ὅλως
» ἄγνωστον. Ἀγνοῶ ποῦ θέλω διευθυνθῆ ἀναχωρῶν ἐντεῦθεν·
» ἀγνοῶ τί θέλω πράξει, πῶς θέλω ζήσει. Ταῦτα πάντα δι' ἐμὲ
» εἰσὶν αἴνιγμα ἄλυτον.

—Φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ καλὸς πλοίαρχος, ἔσο βέβαιος ὅτι διὰ τῆς ἐπιμονῆς τὰ πάντα ἐξομαλύνονται καὶ ὑπερνικῶνται. Μὴ ἀποθαρρύνεσαι καὶ ἔχε τὰς ἐλπίδας σου εἰς τὸν ὕψιστον, ὅστις οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τοὺς δυστυχεῖς. Ἐν ὅσῳ τὸ πλοῖον μου μένει ἐνταῦθα εἶναι εἰς τὰς διαταγὰς σοῦ τε καὶ τῶν φίλων σου, ὧν τινων ἐπίσης εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τὰς περιπετείας.

Οἱ τρεῖς δυστυχεῖς ἔσπευσαν νὰ ἐκφράσωσι τῷ ἀγαθῷ των προστάτῃ τὰς εὐχαριστήσεις των καὶ νὰ διαβεβαιώσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπείρου εὐγνωμοσύνης των.

Ἔκτοτε αἱ ἡμέραι παρήρχοντο ἐν ἀναπαύσει καὶ ἡσυχίᾳ, ὅπερ ἔκαμε τοὺς προστατευομένους νὰ λησμονήσωσι τὸ παρελθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Γ'

Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν συνήθη τοῦ δείπνου ὥραν, οἱ τρεῖς φίλοι μετὰ τοῦ προστάτου των ἦσαν συναθροισμένοι ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ πλοίου καὶ ἐκάπνιζον ἐν σιωπῇ, ἀναμένοντες τὴν τῆς τραπέζης παράθεσιν.

Τοῦ δείπνου τέλος περαιωθέντος, ὁ ἀνυπόμονος πλοίαρχος παρεκάλεσε τὸν ἕνα, ἐκ τῶν μήπω διηγηθέντων τὴν ἱστορίαν των, νὰ μιμηθῇ τὸν Ἐλβὰρ-Μοράϊν.

— Ἡ ἐμὴ διήγησις, ἔσπευσε ν' ἀποκριθῇ ὁ βλάσφημος, ὃν τινα εἰς τὸ μέλον θέλομεν ἀποκαλεῖ Βίκτωρα, ἐστὶ λίαν σχοινοτενὴς καὶ οἷς παρακαλῶ νὰ μοὶ χορηγηθῇ ἡ ἄδεια νὰ ὁμιλήσω τελευταῖος.

— Ἔστω, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος.

— Ἐγώ, φίλοι μου, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ὁ τρίτος, θέλω σᾶς ἐγχειρίσει τὸ χειρόγραφόν μου, ἐν ᾧ πιστῶς ἐκθέτω τὰ κατ' ἐμέ.

— Ἐγώ, εἶπεν ὁ Ἐλβὰρ, ἀναλαμβάνω τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ.

— Ἔστω.

Τὸ χειρόγραφον ἐνεχειρίσθη τῷ Ἐλβὰρ, ὅστις ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ἤρξατο τῆς ἀναγνώσεως.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΟΥΑΛΤΕΡ ΧΑΕΡ.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 15 Αὐγούστου 1859.

Ἀριθμῶ εἴκοσι καὶ ἓν ἔτος, ἔχω γονεῖς πλουσιωτάτους, εἰσέτι δὲ δὲν κατόρθωσα νὰ περαιώσω σειράν τινα ἐπιστημονικῶν μαθημάτων, ἵνα, ὡς ὑπάρχει καθιερωμένον, κληθῶ μέλος τῆς κοινωνίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, δηλαδὴ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ βίου καθ' ἣν ἡ πρὸς τὰ τέκνα ὑπερβολικὴ στοργὴ τῶν γονέων ἐστὶ ἐπιβλαβὴς, ἔτυχον φίλων καὶ συντρόφων κακῶν, ὧν τινων τὰ μειονεκτήματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν καλὴν ἀγωγὴν καὶ ἐπιμεληθεῖσαν ἀνατροφὴν, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν τῶν ἠθῶν μου.

Δύο ὁλοκλήρων ἐτῶν χρονικὸν διάστημα παρῆλθεν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἠρξάμην νὰ ζῶ βίον ἀσύνετον, χωρὶς ποτὲ ν' ἀναλογισθῶ, ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη ἀπολήγει καὶ φέρει εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Δὲν ἐπεσκεπτόμην τοὺς γονεῖς μου ἢ κατὰ δεκαπενθημερίαν, καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις χρημάτων μοὶ τὸ ἐπέβαλλε. Ἔζων βίον πλάνητος, βίον τυχοδιώκτου, ὅντινα μοὶ ἐπέβαλλεν ἡ πρὸς τὰ κακὰ τάσις μου καὶ ἀνεμιγνυόμην ἀείποτε εἰς σκανδαλώδεις ὑποθέσεις, εἰς ὑποθέσεις ὧν τινων ἡ ἀνεπιτυχὴς διεξαγωγὴ ἠδύνατο νὰ μοὶ δωρήσῃ τὴν φυλάκισιν ἢ τὴν ἐξορίαν.

Κατὰ τὴν ὁδὸν Φίσβουρ, ὑπάρχει μικρόν τι οἰνοπωλεῖον, ἐνδιαίτημα ἀθλιέστατον τῶν εἰθισμένων νὰ διέρχωνται τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας πίνοντες. Μικρά τις κλίμαξ, σχεδὸν κατακόρυφος, ἀφανὴς δὲ διότι, ἐκ προθέσεως βεβαίως, κατεσκευάσθη

ἐν τῷ βάθει τοῦ καπηλείου καὶ ὄπισθεν τῶν παμμεγέθων πλήρεων ζύθου βαρελίων, διευκολύνει τὴν μετὰ τοῦ πρώτου πατώματος συγκοινωνίαν, προωρισμένου διὰ τοὺς μὴ εὐχαριστουμένους νὰ ἀναμιγνύωνται μετὰ τῶν ἐν τῷ ἰσογείῳ διαφόρου τάξεως συρρεόντων πελατῶν. Μετὰ περισσοτέρας ὅμως εἰλικρινείας ἐὰν πρέπει νὰ ἐκφρασθῶμεν, τὸ πρῶτον ἐκεῖνο πάτωμα, ἐπροτίμων οἱ μὴ βουλόμενοι νὰ θεαθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων.

Ἡ εἴσοδος τοῦ οἰνοπωλείου ἐκοσμεῖτο, κατὰ μίμησιν τῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὑπὸ κλάδων ἐλαίας, καὶ ἐφωτίζετο δι' ἀεριόφωτος.

Ἄνωθεν τῆς θύρας, καλλιτέχνου γραφὶς εἶχε λίαν ἐπιτυχῶς ζωγραφίσει τὸν Βάκχον, ὅστις διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτει ἀγγεῖον πλῆρες οἴνου ἀφρίζοντος, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ταινίαν χάρτου φέροντος τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν·

ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

Τὸν τοῦ ἰσογείου καλωπισμὸν ἀπετέλουν τρεῖς σαθραὶ τράπεζαι καὶ δωδεκὰς καθισμάτων ρυπαρῶν. Ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνεγίγνωσκεν ὁ ἐπισκέπτης διαφόρους ἐπιγραφὰς, ἀγγλιστὶ γεγραμμένας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρω μίαν μόνην, ἐκείνην ἥτις ἐξησφάλιζεν εἰς τὴν γραίαν κάπηλον τὴν τακτικὴν τῶν καταναλώσεων πληρωμήν. Εἶχεν ὡς ἑξῆς·

«Πίετε καὶ πληρώσατε, καθ' ὅσον σήμερον δὲν ὑπάρχει πίστωσις» (1).

Τὸ ἄνωθεν τοῦ ἰσογείου δωμάτιον ἦτο κάπως ἐπιμελέστερον εὐπρεπισμένον, ὅπερ δίδει ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ εἰκάσωμεν, ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ συχνάζοντες ἦσαν μᾶλλον ἐλευθέριοι.

Τὸ καταγώγιον τοῦτο, ἅπαξ ἐπισκεφθεὶς, ὡς ἐκ τῆς μετά τινος τακτικοῦ συνδρομητοῦ γνωριμίας μου, εὗρον λίαν ἀνάρμο-

(1) Κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι οἰνοπωλῶν.

στον τῇ ἀξιοπρεπείᾳ μου, διότι δύναμαι μετὰ θάρρους νὰ εἴπω, ὅτι ἂν καὶ ἡ πρὸς τὰς κακίας καὶ τὴν διαφθορὰν τάσις μου μ' ἀπεμάκρυνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς ὀρθῆς σκέψεως, οὐχ' ἧττον ὅμως ἐνυπῆρχεν εἰσέτι ἐν ἐμοὶ δόσις τις ὑπερηφανείας καὶ ἐγωϊσμοῦ, ἥτις ἐπίσης μ' ἀπεμάκρυνε συχνὰ τῶν μερῶν ἐν οἷς ἡ αἰσχρότης καὶ ἡ κακοήθεια ἐνεφώλευον.

Ἐν τούτοις, εἰς τί ὠφελοῦσι ταῦτα πάντα; Κατὰ τί δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἡ ἐλαχίστη ἐκείνη τῆς συναισθήσεως ὕπαρξις ἀπέναντι τῆς ἀκρατήτου πρὸς τὸν ἐκδεδιαιτημένον βίον κλίσεως; Ὁποία ὠφέλεια προκύπτει ἐκ τῆς μὴ φοιτήσεως ἐν τοῖς σχολείοις τῆς διαφθορᾶς, ὁπόταν ταύτην διδασκόμεθα ἀμέσως ὑπὸ τῶν τακτικῶν αὐτῆς μαθητῶν;

Ἂν καὶ ἀπέφευγον τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐν οἷς οἱ ἐργάται τῶν κακῶν συναθροίζονται, ἐβάδιζον ὅμως ἐπὶ τῶν ἴχνεων αὐτῶν, κατὰ ἓν μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ ὑστερῶν, κατὰ τὴν προθυμίαν ἣν εἶχον, ἵνα ἐν συνελεύσει ἑορτάζωσιν ἑκάστην νύκτα τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἐπιχειρήσεών των· Κατόπιν ἐξοικειώθην καὶ μετέσχον ὅλων τῶν συνηθειῶν των, μετὰ ζέσεως ἀπαραμίλλου.

Ἤρξάμην ἐν πρώτοις ν' ἀπουσιάζω τῆς σχολῆς, ἐν ἀγνοίᾳ βεβαίως τοῦ πατρός μου, καὶ νὰ τρέχω εἰς τὰς ἐξοχὰς, ὅπου μετὰ τῶν ὁμηλίκων μου διαφόρους ἀνοήτους ἀταξίας διαπράττων, ἔχανον τὸν πολύτιμον τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας χρόνον. Ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἶκον ἐτύγχανον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν γονέων μου, οἵτινες δὲν ἠδύναντο ποτὲ νὰ μαντεύσωσι τὴν διαγωγήν μου.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον διήρκεσεν ἡ τοιαύτη ζωὴ, ἀπὸ ἡμέρας δὲ εἰς ἡμέραν οἱ καρποὶ τῆς ὀκνηρίας καὶ ἀμελείας ὡρίμαζον. Αἱ ἐκ τῆς σχολῆς ἀπουσίαι μου προὐκάλεσαν τὰς ἐκ τῆς οἰκογενείας μου, αὗται δὲ τὰς τοῦ πατρός μου ἐπιπλήξεις.

Ὁ νέος ἄτακτος βίος μου ἐγέννησε πολλὰς ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίας, ἂς ἵνα θεραπεύσω εἶχον ἀνάγκην χρημάτων. Ἐντεῦθεν ἡ πώλησις τῶν βιβλίων μου, ἡ ἐκποίησις πολλῶν πραγμάτων τῆς μητρός μου, ἅτινα τῇ ὑπεξαίρουν, καὶ ἡ νυκτερινὴ ἐπιθεώρησις τῶν τοῦ πατρός μου θυλακίων.

Ἡμέραν τινὰ ἐφωράθην κλέπτων ἓν τάλληρον ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ πατρός μου, ὅστις περιωρίσθη εἰς συμβουλὰς μόνον καὶ εἰς ἐπιπλήξεις. Τί ταῦτα πάντα; τῆς ἕξεως αἱ ῥίζαι ἐν τῇ ψυχῇ μου εἶχον ἐνδυναμωθῆ. Παρῆλθεν ὀρνετὸς καιρὸς χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ εὕρω χρήματα· καθότι ἔμαθον ἤδη ἐν τῇ οἰκίᾳ μου τὸν κλέπτην καὶ ἐπροφυλάσσοντο.

Ἂς στρέψωμεν πρὸς ἄλλο μέρος, εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Ἂς ἐφαρμώσω τὴν νέαν μου τέχνην εἰς ἄλλων θυλάκια. Πλὴν τοῦτο ἦτο δύσκολον, καθ' ὅτι μόνον ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶχον συνειθίσει νὰ κλέπτω, καθ' ὅτι μόνον ἐκεῖ εὕρισκον χρήματα καὶ θυλάκια ἐκτεθειμένα.

Ἡμέραν τινὰ διηρχόμην ἔμπροσθεν ἀρτοπώλου τινός, ὅστις ἐστραμένην ἔχων τὴν ῥάχιν πρὸς τοὺς ἄρτους, ἐμέτρα χρήματα· χωρὶς νὰ σκεφθῶ ἐπὶ πολὺ, ἐπλησίασα, ἔλαβα δύο, ὡς νὰ τοὺς εἶχον πληρώσει, καὶ ἀπεμακρύνθην ἐν ἀταραξίᾳ.

Διὰ τῆς πωλήσεως τῶν κλαπέντων εὗρον χρήματα.

Περιερχόμενος ποτὲ τὰ διάφορα ἐμπορικὰ καταστήματα, εἶδον ἀγοραστήν τινα, ὅστις μετρῶν πρὸς τὸν ἔμπορον τὸ ἀντίτιμον τῶν ὅσων ἠγόρασε πραγμάτων, εἶχεν ἀποθέσει παραπλεύρως τὸ πλῆρες βαλάντιόν του. Δὲν ἐδυσκολεύθην πολὺ εἰς τὸ νὰ κάμω ν' ἀλλάξῃ κύριον τὸ χρηματόδεμα, οὕτως εἰπεῖν, ἐκεῖνο.

Ἔτρεξα μετὰ σπουδῆς ἵνα μετρήσω τὸν θησαυρόν μου, ὅστις συνίστατο εἰς πεντακόσια δίστηλα.

Διάβολε! ἀνέκραξα ἐν χαρᾷ, εἶμαι λίαν εὐτυχὴς, εἰμὶ πλούσιος τόσον, ὅσον δὲν ἐφανταζόμην. Ἄ! μὰ τὸν Θεὸν, ὡραία ἐπιστήμη ἡ τοῦ κλέπτου. Εὖγε! εὖγε, τῷ ἐφευρετῇ!

Πεντακόσια δίστηλα! χίλιοι δαίμονες! θὰ διέλθω βίον ἥσυχον καὶ ἡδονικὸν, χωρὶς νὰ λάβω ἀνάγκην νὰ καταφύγω εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ πατρός μου.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρευρέθην εἰς τὸ θέατρον, νέαν τοὺ συρμοῦ φέρων ἐνδυμασίαν καὶ ὑψηλὸν πῖλον. Μόλις ἐπάτων εἰς τὴν γῆν. Ἐνόμιζον ὅτι εἰμὶ ὁ εὐτυχέστερος τῶν θνητῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπείρου πλήθους, ἐνῷ κατεγινόμην εἰς τὴν ἐπίτευξιν ἐρωτικῆς τινος κατακτήσεως, τὸ βλέμμα μου ἀ-

νεκάλυψε τὸν τακτικὸν φοιτητὴν τοῦ Νέου Κόσμου φίλον μου. Ἠθέλησα νὰ προσποιηθῶ ὅτι δὲν τὸν εἶδον· πλὴν ἦτο ἄνωφελὲς, καθ' ὅτι ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ μὲ πλησιάσῃ καὶ μετὰ φωνῆς ἐκφραζούσης ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν νὰ μὲ χαιρετήσῃ.

— Φίλε, μοὶ λέγει, ὁποῖα μεταβολή! ἐὰν πρέπει τις νὰ κρίνῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἶσαι εὐτυχὴς, εὐδαίμων, τρισόλβιος! Τί τρέχει; ὁποία τύχη; Μὴ ἆρά γε ὁ γέρων, ἀποχαιρετήσας τὸν κόσμον τοῦτον, σοὶ ἐγκατέλειπε πρὸς παρηγορίαν, τὸ βαρύτατον χρηματοκιβώτιόν του; Μὴ ἆρά γε..... πλὴν, σ' ἐξορκίζω εἰς τὴν ἱερὰν φιλίαν ἥτις μᾶς συνδέει, ἐξηγήθητι!

— Πρᾶγμα ἁπλούστατον, φίλε μου. Ἰδοὺ, γέρων τις εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ ἐκθέσῃ τὸ χρηματοφυλάκειόν του εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ, ὅτι ὅσον βαρὺ καὶ ἂν ἦτο, ἠδύνατο νὰ.....

— Ἐννοῶ, ἐννοῶ, ἀρκεῖ· ἓν μόνον πρᾶγμα ἀκόμη εἰπέ μοι. Ἦτο βαρὺ; πόσον ἐζύγιζεν;

— Πεντακοσίων διστήλων βάρος.

— Μὰ τὸν διάβολον, ἦτο ἀρκετὰ βαρύ!

— Ἐδοκίμασα πολὺν κόπον ἵνα τὸ σηκώσω.

— Τὸ πιστεύω.

— Μετέβαλλον τὰ δίστηλα εἰς χάρτην.

— Πρόβλεψις φρονιμωτάτη. Λοιπόν!.....

— Τί;

— Αἴ! Αἴ!.... μὴ κάμνεις ὅτι δὲν ἐννοεῖς.

— Μὰ τὴν πίστην μου δὲν σὲ καταλαμβάνω.

— Τιμίως;

— Καὶ εὐσυνειδότως.

— Τότε ἐξηγοῦμαι. Σὺ εἶσαι ἤδη πλούσιος, ἐνῷ ἐγὼ ἕνεκεν τῆς ἀτυχοῦς ἐκβάσεως τῶν τελευταίων τῆς ἑταιρίας μου νυκτερινῶν ἐκδρομῶν, εὑρίσκομαι ἄνευ λεπτοῦ. Τὰ θυλάκιά μου ἐτρύπησαν, ὡς ἐκ τῶν συχνῶν τῶν δακτύλων μου ἐπιθεωρήσεων, μὴ κατὰ τύχην ὑπάρχει Σελίνιόν τι εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ. Ὡς καλοὶ φίλοι λοιπὸν, πρέπει νὰ μοιρασθῶμεν τὸ κυνῆγι.

— Φίλε μου, ἀπεκρίθην μετὰ τῆς συνήθους ἀστοχάστου ἑτοι-

μολογίας μου, ὅ,τι μοὶ ἀνήκει εἶναι εἰς τὰς διαταγάς σου. Δὲν συνηθίζω ποτὲ νὰ ἀρνοῦμαι εἰς τοὺς φίλους μου ὅ,τι μοὶ ζητήσωσιν.

— Εἶσαι ἀξιόλογος νέος, Οὐάλτερ· εἶσαι θησαυρὸς ἀνεκτίμητος· εὐτυχὴς ὁ κάτοχος τῆς φιλίας σου.

— Ἰδού, φίλε μου, λάβε ὅ,τι σοὶ ἀναγκαιοῖ.

Καὶ συγχρόνως ἐξήγαγον τοῦ θυλακίου μου μέγα χρηματοφυλάκειον ὅπερ ἐνεχείρισα τῷ στερουμένῳ φίλῳ μου, ὅστις χωρὶς νὰ ἐρυθριάσῃ, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ ὅτι καὶ εἰς ἐμὲ ἀναγκαιοῦσιν ὁπωσδήποτε χρήματα, ἐκκένωσε αὐτὸ καὶ μοὶ τὸ ἀπέδωκε μὲ μόνον ἓν χαρτονόμισμα τῶν πέντε διστήλων.

— Σ' εὐχαριστῶ φίλε, μοὶ εἶπεν, εἶσαι πλέον ἢ γενναῖος. Σοὶ ἀφῆκα ἓν χαρτονόμισμα τῶν πέντε, ἵνα διέλθῃς εὐχαρίστως τὴν ἑσπέραν σου καὶ αὔριον πάλιν ἔχει ὁ θεὸς, ὅστις δὲν λησμονεῖ νὰ παρέχῃ τὴν συνδρομήν του εἰς τοὺς ἱκανοὺς νὰ ἐπωφεληθῶσι ταύτης.

Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀποτείνω οὐδὲ λέξιν εἰς τὸν ἀδιάκριτον, καθ' ὅτι μόλις εἶχε τελειώσει τὴν εὐχαριστήριον καὶ ἐπαινετικὴν ἀπάντησίν του, ἔσπευσε νὰ μοὶ στρέψῃ τὴν ῥάχιν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ συρίζων.

Στενάξας, ἔστρεψα δὶς τὴν κεφαλὴν πέριξ, ἵνα πεισθῶ μὴ τὸ ἀσχημον ἐκεῖνο παιγνείδιον εἶδον οἱ γείτονές μου. Ἱκανοποιήθην πεισθεὶς περὶ τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐπανέλαβα τὴν προτέραν μου θέσιν μετ' ἀδιαφορίας ψυχροτάτης, ἥτις ὅμως κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπῆρχεν ἐν ἐμοί.

Τὴν νύκτα ἐκείνην διῆλθον μετά τινος ἠθοποιοῦ, ἥτις μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω τὴν ἀβαρίαν τοῦ πουγγείου μου.

Τὴν ἐπαύριον, ὁπόταν ὁ χρυσὸς τοῦ ἡλίου δίσκος προέβαλλεν ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων καὶ διὰ τῶν ἀκτίνων του ἐλάμπρυνε τὸν ἡμέτερον ὁρίζοντα, ἀποχαιρετήσας εὐγενῶς τὴν τῆς νυκτὸς σύντροφόν μου, ἀπῆλθον μὲ τὴν ἐλπίδα νέας ἐπιτυχίας, ὁμοίας τῆς χθές· πλὴν τῆς τύχης μὴ εὐνοησάσης με, ἤρχισα ν' ἀδημονῶ καὶ νὰ βασανίζω τὸν νοῦν μου πρὸς ἐπινόησιν σχεδίου τινος δυναμένου ν' ἀποφέρῃ καλοὺς καρπούς. Εἰς μάτην!

Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ μου ἀνελογίσθην τοῦ εὐγενοῦς φίλου μου ὅστις ὑπῆρξεν ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς ἐκκενώσεως τοῦ θυλακίου μου, καὶ ἔλαβον τὴν πρὸς τὸ οἰνοπωλεῖον τοῦ Νέου κόσμου ἄγουσαν. Ἀφιχθεὶς ἐκεῖ, ἀπετάνθην εἰς τὴν κάπηλον, ἡ ὁποία ἐπροθυμοποιήθη νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἄνω αἴθουσαν, ἥτις ἔβριθε ἀτόμων, ὁμοίας ἀγωγῆς καὶ τάξεως μὲ τὸν γνώριμόν μου.

Πέριξ ἐπιμήκους τραπέζης ἐκάθηντο δέκα ἢ δώδεκα ἄνδρες διαφόρου μὲν ἡλικίας, τῆς αὐτῆς δὲ φυσιογνωμίας, φισιογνωμίας προδιδούσης βίον ἐκδεδιαιτημένον καὶ ἄτακτον, ψυχὴν ἀγενῆ καὶ καρδίαν ἀναίσθητον.

Ἐνώπιον τοῦ κατέχοντος τὴν πρώτην θέσιν, τοῦ κρατοῦντος ἀνὰ χεῖρας δέσμην παιγνειοχάρτων, ὑπῆρχεν ἀξίου λόγου ποσότης χρημάτων, ἀτάκτως ἐρριμένων. Οἱ κύκλῳ τῆς τραπέζης ἵσταντο ἐν σιωπῇ, ἀναμένοντες.

Ἦτο συνέλευσις χαρτοπαικτῶν.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ πρὶν ἢ καλῶς δυνηθῶ νὰ παρατηρήσω διὰ τὸν φίλον μου, ἠκούσθη ἡ ἀποτρόπαιος τοῦ προέδρου, οὕτως εἰπεῖν, φωνὴ προφέρουσα τὰς ἑξῆς λέξεις·

» Δέκα χάνει, φάντες κερδίζει.»

Τὰς τελευταίας τῆς φράσεώς του λέξεις διεδέχθησαν φωναὶ δυσαρεσκείας, καὶ βλασφημίαι φοβεραὶ συνοδευόμεναι μετὰ αφοδρῶν τῆς χειρὸς κτύπων ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἵτινες ἔκαμον ν' ἀναπηδήσωσι τὰ ἐπ' αὐτῆς εὑρισκόμενα χρήματα.

— Σατανᾶ!...

— Ἄτιμος τύχη!...

— Κακοῦργος θεία Πρόνοια!

Τοιούτου εἴδους ἐπιφωνήσεις ἐξῆλθον διὰ μιᾶς τῶν στομάτων τῶν ἐντίμων ἐκείνων κυρίων, δι' οὓς, ὡς φαίνεται, ἦτο ἐπιζήμιος ἡ κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἔξοδος τῶν χαρτίων.

» Δέκα χάνει, δέκα κερδίζει.»

Ἠκούσθη ἀναγγέλλουσα ἐκ νέου ἡ φωνὴ τοῦ προέδρου.

— Παιγνείδιον τοῦ ᾅδου! μὰ τὸν διάβολον, ἀρνοῦμαι ὅλους τοὺς ἁγίους, ἀπεκρίθη νέα φωνή, ἥτις ἐσυνωδεύετο μετὰ γρόν-

θου ἐπὶ τῆς τραπέζης τοσοῦτον ἰσχυροῦ, ὥστε ἀνετράπησαν αἱ πλήρεις ζύθου φιάλαι.

— Αἴ! αἴ! παληκαρᾶ μου, εἶπεν ὁ κρατῶν τὰ παιγνειόχαρτα· τὰς ἐξάψεις σου νὰ μετριάσῃς καὶ ὅταν θυμώνεις δὲν πρέπει νὰ παίζῃς.

— Κάμε μου τὴν χάριν νὰ σιωπήσῃς, εἰ δὲ μὴ σοῦ συντρίβω τὴν κεφαλήν.

— Πῶς;

— Σοῦ σπάω τὸ κεφάλι.

— Εἶσαι πολὺ μικρὸς, νέε μου·

— Λάβε την λοιπόν!

Καὶ συγχρόνως ὕψωσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀέρα ἵνα ἐκσφενδονίσῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρώτου μίαν ἐκ τῶν φιαλῶν.

Ἔσπευσα νὰ κατέλθω τὴν κλίμακα καὶ νὰ ἐξέλθω τοῦ οἰνοπωλείου, οὐδόλως εὐχαριστούμενος νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν σκηνὴν ἐκείνην, ἥτις ὁπωσδήποτε ἤθελεν ἔχει δυσάρεστα ἀποτελέσματα καὶ κακὰς συνεπείας.

Δὲν εἶχον ἀπομακρυνθῇ ἢ κατὰ εἰκοσάδα μόλις βημάτων τοῦ κατωγείου, ὁπόταν εἶδον τὴν περίπολον νὰ εἰσέλθῃ. Ἐστάθην, περίεργος νὰ ἴδω τὰ συμβησόμενα.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν, ὅλη ἐκείνη ἡ ἔντιμος συντροφία, ὡδηγεῖτο εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα. Μεταξὺ τῶν συλληφθέντων ἀνεγνώρισα τὸν φίλον μου καὶ χωρὶς νὰ συλλογισθῶ ἐπροθυμοποιήθην νὰ τρέξω κατόπιν ἵνα τὸν σώσω ἐκ τῆς φυλακῆς ἐὰν ἦτο δυνατόν. Πλησιάσας τὸν διοικοῦντα τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, τῷ παρετήρησα μετὰ τρόπου εὐγενοῦς, ὅτι ἀδίκως τὸν φίλον μου συνέλαβον καὶ ὅτι αὐτὸς οὐδόλως συμμετέσχε τῶν ἀταξιῶν τῶν ἄλλων.

Ἤθελον ἐπιτύχει τὸν σκοπόν μου, ἐὰν εἶχον τὴν πρόβλεψιν νὰ ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως τῷ ἀποσπασματάρχῃ, καθ' ὅτι ἀκούσας τοὺς λόγους μου εἷς ἐκ τῶν συντρόφων τοῦ φίλου μου, ἔσπευσε νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς διαβεβαιώσεώς μου καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν προστατευόμενόν μου ὡς τὸν μᾶλλον αἴτιον τῶν διατρεξάντων.

— Μὴ φοβεῖσθε, φίλε μου, ἐπρόσθεσεν ἀποτεινόμενος εἰς ἐμέ. Δὲν εἶναι οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ τελευταία φορὰ ὅπου ἐπισκεπτόμεθα τὸ ὑπόγειον τῆς ἀστυνομίας. Τέτοι παλιοτενεκέδες ποῦ εἴμεθα, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε.

Εἷς ἐκ τῶν κλητήρων ἔσπευσε νὰ βραβεύσῃ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ λαλήσαντος διὰ ζεύγους δυνατῶν ἐπὶ τῆς ράχεως ραβδισμῶν.

Ταῦτα πάντα μοὶ ἐνέπνευσαν κάποιαν ἀποστροφὴν πρὸς τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιδιώξω τὴν ἀνεύρεσιν χρημάτων ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἔτρεξα εἰς τὸν οἶκόν μου, διότι ἐκ μέρους τῶν γονέων μου δὲν ἐφοβούμην βεβαίως παρομοίαν ποινήν.

Ἐν τοιαύτῃ ἀποφάσει, ἔλαβον τὴν συντομωτέραν πρὸς τὴν οἰκίαν μου φέρουσαν ὁδὸν, καὶ ἐβάδιζον ἐσπευσμένως, ὅτε κάμπτων γωνίαν τινὰ, ἤκουσα φωνὴν καλοῦσαν με ὀνομαστί. Ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδον γυναῖκα τινα, ἀριθμοῦσαν περισσοτέρας τῶν πεντήκοντα ἀνοίξεων, ἥτις διὰ νεύματος μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι ἐπεθύμει νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ.

Ἐπλησίασα ἵνα θεραπεύσω τὴν ἐν ἐμοὶ γεννηθεῖσαν περιέργειαν.

— Εἶμαι, μοὶ λέγει, ὑπηρέτρια εἰς τὸν οἶκον τῆς Μαρίας.

— Μαρίας; . . . . . .

— Τῆς θυγατρὸς τοῦ γέροντος Βλιδὸκ, τοῦ φίλου τῆς οἰκογενείας σας.

— Ἄ! τῆς μικρᾶς κομψευομένης;

— Ναί!

— Καὶ μὲ τοῦτο τί;

— Ἔλα δὰ, μὴ κάμνεις τὸν μισοκακόμοιρον.

— Δὲν ἐννοῶ γρῦ ἀφ' ὅσα μοὶ λέγεις.

— Θὰ ἐννοήσῃς.

— Δηλαδὴ θὰ μὲ κάμῃς νὰ ἐννοήσω;

— Ἔστω.

— Ἐξηγήθητι λοιπόν!

— Πρό τινος καιροῦ ἐσύχναζες εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρίου μου καὶ κάπως ἐνοστιμεύθης τὴν μικράν· δὲν ἔχει οὕτω;

— Μήπως προτίθεσαι νὰ μ' ἐξομολογήσῃς;

— Ὄχι, ἀλλὰ .....

— Ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάσω· ὁμίλει λοιπὸν ταχέως καὶ συντόμως.

— Λοιπόν, ἐνοστιμεύθης τὴν μικρὰν καὶ ἠθέλησες κἄπως νὰ τὴν κάμῃς νὰ σ' ἐρωτευθῇ.

— Βλέπω ὅτι εἶσαι μία γραία φλύαρος.

— Περίμενε δά! ἔχε ὀλίγην ὑπομονὴν ν' ἀκούσῃς.

— Ἐξακολούθει.

— Αἱ προσπάθειαί σου δὲν ἐπῆγαν τοῦ κακοῦ, κύριε Οὐάλτερ, διότι ἡ Μαρία ἠσθάνθη κἄπως τὴν καρδίαν της νὰ κτυπᾷ· πλὴν σὺ, ὅστις εἰς ἄλλο δὲν ἀπέβλεπες ἢ εἰς τὸ νὰ διέλθῃς τὸν καιρόν σου πλειότερον εὐχαρίστως, οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωσεις εἰς τὸ δυστυχὲς κοράσιον, ἔπαυσες νὰ ἔρχησαι εἰς τὸν οἰκόν της, κύριος οἶδε διὰ ποίας ἄλλας ἐνασχολήσεις σου, εἰς τρόπον ὥστε ὑπῆρξες ἀφορμὴ μεγάλης συμφορᾶς.

— Ἐγὼ ἐκ προθέσεως δὲν ἔκαμα τίποτε.

— Τὸ πιστεύω· πλὴν, ἐν ἀγνοίᾳ σου, ἔκαμες πολλά.

— Λοιπὸν ἡ μικρά;

— Ἡ μικρὰ πάσχει· μόνον αὐτὸ γνωρίζω ἐγὼ, διότι μοὶ τὸ εἶπεν ἡ ἰδία, ἥτις μοὶ ἐνεπιστεύθη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν.

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν ἐν σιωπῇ, ἣν χωρὶς ν' ἀποσφραγίσω ἔθεσα εἰς τὸ χαρτοφυλάκειόν μου καὶ ἀπεμακρύνθην ἀφήσας τὴν ὑπηρέτριαν νὰ χαρακτηρήσῃ ὅπως τῇ ἤρεσκε τὴν διαγωγήν μου.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐσκεπτόμην ἢ περὶ τοῦ πῶς ἤθελον ἀνεύρει χρήματα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν περὶ τοῦ πῶς ἤθελον δυνηθῇ νὰ κλέψω.

Μετ' ὀλίγον ἀνηρχόμην τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας μου.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ εὗρον τὸν πατέρα μου, ἀναγιγνώσκοντα ἐφημερίδα τινὰ γαλλικὴν καὶ τὴν μητέρα μου διδάσκουσαν τὴν μικρὰν ἀδελφήν μου.

Εἰσῆλθον μετὰ ψυχρότητος καὶ χωρὶς νὰ ἀποτείνω οὐδένα χαιρετισμὸν εἰς τοὺς γονεῖς μου.

— Ὁ Οὐάλτερ, μητέρα, ἀνέκραξεν ἡ ἀδελφή μου ἐν χαρᾷ, τρέξασα εἰς προϋπάντησίν μου.

Ἐμειδίασα βεβιασμένως καὶ χωρὶς κἂν ν' ἀνταμοίψω δι' ἑνὸς φιλήματος τὴν τόσην τοῦ μικροῦ κορασίου πρὸς ἐμὲ ἀγάπην ἔλαβον ἓν κάθισμα καὶ ἐκαθέσθην.

— Οὐάλτερ, μοὶ λέγει ὁ πατήρ μου, πολὺ μὲ θλίβει ἡ διαγωγή σου.

— Δὲν ἔχετε πιστεύω, πάτερ μου, ἀπεκρίθην, πολὺ δίκαιον.

— Ἐπαναλαμβάνω, τέκνον μου, νὰ σοὶ εἴπω, ὅτι κακὴν ὁδὸν ἀκολουθεῖς καὶ ὅτι τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρός σου, ἃς ἤδη περιφρονεῖς, θέλεις ἐνθυμηθῆ ἡμέραν τινὰ, πλὴν τότε θέλει εἶσθαι ἀργά. Εἰμὶ γέρων, δὲν ἔχω ἢ ὀλίγων μηνῶν εἰσέτι ζωὴν καὶ ὅτε πλέον δὲν θὰ ζῶ ὅτε δὲν θὰ ὑπάρχω, ἵνα διὰ τῆς πατρικῆς μου αὐστηρότητος θέτω φραγμὸν εἰς τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν σου, θέλεις ἀπωλεσθῆ.

— Ὁ Οὐάλτερ, ἐπρόσθεσεν ἡ μήτηρ μου κολακευτικῶς πως, εἶναι φρόνιμος καὶ θέλει συναισθανθῆ τὴν ἀξίαν τῶν σωτηρίων συμβουλῶν τοῦ πατρός του.

— Ἐλπίζω, ἐπανέλαβεν ὁ πατήρ μου, ὅτι οἱ λόγοι μου θέλουσιν ἀνεύρει κἄποιαν ἠχὼ ἐν τῷ Οὐάλτερ.

— Πάτερ μου, μὲ κουράζεις.....

— Σὲ κουράζω λέγεις; εὑρίσκεις ἐνοχλητικὰς τὰς συμβουλάς μου, αἵτινες ἀποβλέπουσι τὴν εὐτυχίαν σου, τὸ μέλλον σου; Εὑρίσκεις λοιπὸν ὀλιγωτέραν ἀφ' ὅσην πρέπει εὐχαρίστησιν ἀκούων τὰς παρατηρήσεις τῶν γεννητόρων σου, οἵτινες λαμβάνουσι πρόνοιαν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς σου καὶ οἱ ὁποῖοι φροντίζουσι νὰ σοὶ ἐξασφαλίσωσι τὸ μέλλον διὰ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως καὶ ἀναπτύξεώς σου; Εὖγε, Οὐάλτερ, εὖγε! Ποτὲ δὲν ἐφανταζόμην ὅτι ἦτο δυνατὸν τὰ χείλη σου νὰ προφέρωσιν ὁμοίας λέξεις. Σύνελθε, παιδίον, σύνελθε καὶ ἄφες τὴν σκολιὰν τῆς παραλυσίας ὁδὸν, ἥτις ἐξαχρειώνει τὰ ἤθη. Ἄφες τοὺς κακοὺς φίλους, οἵτινες δὲν σὲ πλησιάζουσιν ἢ ἵνα κενώσωσι τὸ βαλάντιόν σου· Μετ' αὐτῶν οὐδὲν καλὸν θέλεις μάθει, οὐδεμία προσγενήσεταί σοι ἠθικὴ ὠφέλεια.

Εἰς τοὺς τελευταίους τούτους τοῦ πατρός μου λόγους, ἀνεμνήσθην τοῦ εὐγενοῦς φοιτητοῦ τοῦ Νέου κόσμου καὶ τῆς ἐντίμου ἐκείνης ὁμηγύρεως τῶν χαρτοπαικτῶν.

— Ἐντὸς ὀλίγου, ἐπανέλαβεν ὁ πατήρ μου, θέλεις μὲ χάσει καὶ θέλεις ἀπομείνει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μόνος, καθ' ὅτι ἡ μήτηρ σου, ἧς τινος ἡ φιλοστοργία ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς μητρικῆς ἀδυναμίας, θέλει εἶσθαι ἀνίκανος νὰ περιστείλῃ τὰς παραφοράς σου. Θέλεις περικυκλωθῇ ὑπὸ κολάκων καὶ περιστοιχηθῇ ὑπὸ τῶν ἀθλίων ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσιν ἔργον νὰ ἐκμεταλεύωνται τὴν ἱερὰν φιλίαν. Θέλεις παρασυρθῇ διὰ τῶν κολακειῶν καὶ περιποιήσεων τῶν οὐτιδανῶν αὐτῶν, καὶ δὲν θὰ συνέλθῃς, ἢ ὁπόταν θὰ εἶναι ἀργά. Ναὶ θὰ εἶναι ἀργὰ, λέγω, διότι ἀφ' οὗ σπαταλήσῃς ἅπασαν τὴν περιουσίαν σου, θέλεις ἐγκαταλειφθῇ. Οἱ τόσον ὑπὲρ σοῦ σήμερον ἐνθουσιασμένοι φίλοι σου, θέλουσι ψυχρανθῇ, ἅμα ὀσφρανθῶσιν ὅτι τὰ θυλάκιά σου εἰσὶν κενά. Καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑσπέρας ἀναισθητῶν, θὰ ἐξοδεύεις τὸν τελευταῖον σου ὀβολὸν ἵνα πληρώσῃς τὴν κοιλίαν τῶν παρασίτων, τὴν πρωΐαν, ὁπόταν θ' ἀναλογισθῇς ὅτι εἶσαι ἄνευ λεπτοῦ καὶ ὅτι στερεῖσαι καὶ αὐτοῦ τοῦ καφφὲ, δὲν θ' ἀνεύρῃς οὐδένα. Οἱ λόγοι μου, Οὐάλτερ, εἰσὶ λόγοι πατρὸς ἀγαπῶντος τὸ τέκνον του. Τὰς συμβουλὰς ταύτας ἃς σοὶ δίδω μοὶ ἐδίδαξεν ἡ πεῖρα, ἑβδομήκοντα ἐτῶν.

Οἱ ἅγιοι τοῦ πατρός μου λόγοι, οὐδεμίαν συναίσθησιν ἠδυνήθησαν νὰ μοὶ ἐπιβάλλωσιν. Βαρυνθεὶς ν' ἀκούω τὰς νουθεσίας, ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἀκούσας, ἐγκατέλειπον ἐν ψυχρότητι τὸ κάθισμά μου καὶ ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης ἵνα ἐπισκεφθῶ τὸν κοιτῶνα τῆς μητρός μου, ὅπου ἤλπιζον ν' ἀνεύρω πρᾶγμα τι ἀξίας, ἵνα τὸ μεταβάλλω εἰς χρήματα.

Δὲν ἀπέτυχον καθ' ὅτι ἐπὶ τοῦ καλλωπιστηρίου εὗρον ἓν ζεῦγος ἀδαμαντίνων ἐνωτίων.

Ἐγκατέλειπον ἐν ταχύτητι τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου καὶ διευθύνθην εἴς τινα ἑβραῖον, φημιζόμενον ἐπὶ ἀσυνειδησίᾳ, ὅστις μοὶ ἐμέτρησεν εἰς χρυσὸν ἑκατὸν πεντήκοντα δίστηλα, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας τοῦ ἐμπορεύματός μου.

Τὴν προτεραίαν ἤμην κάτοχος μεγαλειτέρας χρηματικῆς ποσότητος, ἐπομένως εἶχον μέγα δίκαιον νὰ λυποῦμαι.

Ἅμα ἐξελθὼν τοῦ γραφείου τοῦ πλεονέκτου ἑβραίου, ἔλαβον τὴν διεύθυνσιν τοῦ οἰνοπωλείου, καθ' ὅτι ὁ χρυσὸς ὃν κατὰ τὴν χθεσινήν μου ἐπίσκεψιν εἶδον νὰ ἀναπηδᾷ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν χαρτοπαικτῶν, ἐγέννησεν ἐν ἐμοὶ τὴν τοῦ παίζειν εὐχαρίστησιν. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἠδυνάμην νὰ καταστα θῶ κύριος χιλιάδων τινων διατήλων, μὲ ὠδήγη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἠγνόουν ὁ δυστυχὴς ὅτι ἀνηρχόμην τὰς βαθμίδας λαιμητόμου.

Ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ Νέου κόσμου, εἶχε συναθροισθῇ πλῆθος περιέργων οἵτινες συνωθοῦντο μετὰ περιεργείας, διαδοθείσης καὶ εἰς ἐμέ.

Ἐπλησίασα ταχύνας τὸ βῆμα καὶ διασχίσας τὸ πλῆθος ἠδυνήθην νὰ πλησιάσω καὶ νὰ θεραπεύσω τὴν περιέργειάν μου.

Μεγαλόσχημόν τι πρόγραμμα ὑπῆρχε τοιχοκολλημένον περιέχον τὰ ἑξῆς·

ΜΕΓΑΛΗ

ΤΑΧΥΔΑΚΤΥΛΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ

διὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην.

(Εἴσοδος ἐλευθέρα).

Ταχυδακτυλουργικὴ παράστασις! Τὸ οἰνοπωλεῖον λοιπὸν μετεβλήθη εἰς θέατρον; εἶμαι λίαν περίεργος καὶ θὰ ἔλθω.

Ἀπεμακρύνθην ἐν σιωπῇ πενθίμῳ, καθ' ὅτι ἐματαιοῦτο οὕτω ἡ

ἐλπὶς ἣν εἶχον νὰ κερδίσω χρήματα διὰ τοῦ παιγνειδίου. Ἐνόμιζον ὅτι ἡ ταχυδακτυλουργικὴ ἐκείνη παράστασις, ἥτις ἀνηγγέλετο ἐπισήμως, ἤθελεν ἐμποδίσει ἐν τῷ μέλλοντι τὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Νέου κόσμου χαρτοπαιξίαν.

Κατόπιν πολυώρου καὶ διεξοδικοῦ περιπάτου, ἐνεθυμήθην τὴν ἐπιστολὴν ἣν μοὶ ἐνεχείρησεν ἡ ὑπηρέτρια τῆς Μαρίας καὶ ἔσπευσα νὰ εἰσέλθω ἔν τινι καφφενείῳ, ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ ἀναγνώσω αὐτήν.

Ἦτο σύντομος πλὴν ἐκφραστικωτάτη. Ἰδοὺ αὕτη·

«*Οὐάλτερ!*

» Πάσχω, καὶ δὲν ἐλπίζω τὴν θεραπείαν τοῦ πάθους μου ἢ διὰ » σοῦ. Ἐὰν δὲν ἔχῃς καρδίαν λιθίνην, σπεῦσε πρὸς σωτηρίαν » μου.

«*ΜΑΡΙΑ*».

Διάβολε! Ἰδοὺ καὶ εἷς ἔρως ὄντινα οὐδέποτε ἐφαντάσθην. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ μικρὰ καὶ ὡραία Μαρία μ' ἀγαπᾷ ὡς ἐννοῶ καὶ μ' ἀγαπᾷ μὲ τὰ σωστά της. Ἂς εἴδωμεν τί φάσιν θέλει λάβει αὐτὸς ὁ ἔρως. Ἐγὼ νομίζω, ὅτι κάπως δυσκόλως θέλει δυνηθῇ νὰ συγκινήσῃ τὴν ἀναίσθητον εἰς τοιούτου εἴδους αἰσθήματα καρδίαν μου.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω σκέψεις ἐγκατέλειπον τὸ καφφενεῖον καὶ ἐξῆλθον ἵνα ὑπάγω εἰς τῆς Μαρίας ἧς τινος ἡ ἐπιστολὴ κάπως ἠδυνήθη νὰ προκαλέσῃ τὴν περιέργειάν μου, ἥτις ἄλλως τε ὑπηγορεύετο καὶ ὑπὸ δόσεώς τινος κλίσεως τῷ ἔρωτι. Δὲν ἐννοῶ ἔρωτα ἀληθῆ, ἀγνόν, ἠθικόν, καθ' ὅτι οὗτος ἦτο μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἐντελῶς ξένος τῇ ψυχῇ μου. Λέγων μέχρι τότε ἔρωτα, ἐννόουν ἁπλῶς μίαν εὐχάριστον ἐνασχόλησιν, ἐνασχόλησιν κολακεύουσαν τὴν φιλαυτίαν καὶ τὸν ἐγωϊσμόν μου.

Ἀφιχθεὶς εἰς τὸν οἶκον τῆς ἐρωτευμένης κόρης, ὡδηγήθην εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας, ἥτις ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ αὐθωρεὶ τὴν μικρὰν κυρίαν της.

Ἡ Μαρία ἐφάνη μετ' ὀλίγον φέρουσα ἐλαφρὰν θερινὴν ἐνδυμασίαν· κυανοῦν δηλαδὴ ἐπιχιτώνιον διαραβδούμενον ὑπὸ λευκῶν ταινιῶν, μ' εὐρείας χειρίδας καὶ ἐλεύθερον περὶ τὸ σῶμα, κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀέργων καὶ ὡραίων χρεωλῶν τῆς Κάτω

γῆς. Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος, ὁ τόσον πολὺ συνταυτιζόμενος τῷ βρεττανικῷ, ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ αὐστηρότητι ἀπεικονίζετο ἐπὶ τοῦ λείου καὶ λευκοῦ μετώπου της, τοῦ μετὰ χάριτος ἐπιστεφομένου ὑπὸ ζεύγους μεγαλοπρεπῶν μελαίνων ὀφρύων, περιβαλλουσῶν ὀφθαλμοὺς ἐκφράζοντας γενναιότητα καὶ ἀπόφασιν. Ἡ ὡραία τοῦ Νέου κόσμου κόρη, ἡ δυναμένη νὰ καθέξῃ τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν θελκτικῶν παρθένων τῶν ὡραίων φυλῶν τῶν βράχων καὶ τοῦ ὠκεανοῦ, ἐστεμμαρτύρει διὰ τῆς πλουσίας μελαίνης κόμης της, τῶν δίκην μαργαριτῶν ὀδόντων της, ὑπὸ χείλη ῥόδινα ὡς τὰ τῶν δασῶν ἄγρια χαμοκέρασα, τὴν ἀπόλυτον ἡγεμονικὴν ἐπιῤῥοὴν, ἥτις καθυτοτάσσει καὶ συγκινεῖ τὰς μᾶλλον ἀναισθήτους καρδίας.

Εἰσελθοῦσα, μοὶ ἀπέτεινε δειλὸν χαιρετισμὸν κατόπιν τοῦ ὁποίου ἐπῆλθε πένθιμος σιωπὴ, ἣν ἠναγκάσθην ἐγὼ πρῶτος νὰ διακόψω.

— Εἶσθε καταβεβλημένη, τῇ εἶπον.

— Ὑποφέρω, μοὶ ἀπήντησε μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐνῷ τὸ βλέμμα της ἦτο καρφωμένον ἐπ' ἐμοῦ, ὅστις εἶχον περιβληθῇ δι' ὕφους σοβαροῦ καὶ αὐστηροῦ.

— Σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπρόσθεσα, περιορίζεσθε εἰς ἀπαντήσεις λακωνικωτάτας καὶ διατελεῖτε ὑπὸ τὸ κράτος μελαγχολίας ἥτις μόνον εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἁρμόζει.

— Εἰμὶ τόσον δυστυχὴς, ὅσον οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

— Θαυμάζω, τῇ ἀληθείᾳ!

Ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἠρκέσθη νὰ κινήσῃ περιλύπως τὴν κεφαλήν.

— Δὲν ἀποκρίνεσθε;

Ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἔδαφος χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν,

— Ὁμιλήσατε, δεσποινὶς, ἐξηγηθῆτε. Θέλω νομισθῇ εὐτυχὴς ἐὰν δυνηθῶ νὰ συντελέσω κατά τι εἰς τὴν εὐτυχίαν σας.

Ὁμολογητέον, ὅτι ἡ καρδία μου συνεκινήθη, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν δίκην μαργαριτῶν ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῆς νέας κόρης κυλιομένων δακρύων.

— Φίλε! μοὶ εἶπε πλησιάσασα· ἐὰν σιωπῶ, ἐὰν μὲ βλέμμα δειλὸν σὲ θεωρῶ, εἶναι διότι τὸ αὐστηρὸν ὕφος σου μὲ φοβίζει, διότι ἐν σοὶ δὲν λαλεῖ ἡ τοῦ ἔρωτος γλῶσσα. Εἶναι διότι ὁ νοῦς μου ἀνελίσσει δισταγμοὺς, διότι ἡ σοβαρὰ μορφή σου μὲ πτοεῖ. Πλὴν, τί σημαίνει ἐὰν τὰ χείλη σιγῶσι; Οἱ ὀφθαλμοὶ ὁμιλοῦσιν εὐκρινῶς· δύνασαι εἰς τὸ βλέμμα μου, Οὐάλτερ, ν' ἀναγνώσῃς τὸ πάθος μου. Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου, ὁμιλοῦσι τὴν μυστηριώδη τοῦ ἔρωτος γλῶσσαν. Τὸ στῆθός μου, ὅπερ ἄλλοτε ἐπλήρου ἀναλγησία ψυχρὰ, σήμερον ἐγκλείει ψυχὴν θερμὴν, ἐρῶσαν.

— Μαρία, ἄφες τὰς παραφοράς.....

— Οὐάλτερ, σ' ἀγαπῶ καὶ ἡ ὕπαρξίς μου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἔρωτός σου. Εἰπὲ, εἰπὲ μίαν λέξιν καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εὐτυχὴς, εὐδαίμων. Οὐάλτερ! ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ προσώπου σου, ἀνακαλύπτω κάτι τι προδίδον τῆς ψυχῆς σου τὴν συγκίνησιν. Μὴ ἆρά γε ἠδυνήθην νὰ φθάσω εἰς τὴν θύραν τῆς καρδίας σου; Μὴ ἆρά γε τὰ δάκρυά μου ἠδυνήθησαν νὰ μαλακύνουν τὴν σκληρότητα σου; ..... Ὦ! εὐχαριστῶ, θεέ μου!..... Μὴ, μὴ, Οὐάλτερ, μὴ ὁμιλήσῃς! φοβοῦμαι μὴ τὰ χείλη σου διαψεύσωσι τὰς ἐλπίδας μου. Χθὲς ἤμην δυστυχὴς, μοὶ ἔλειπον αἱ σήμερον χρυσαὶ ἐλπίδες. Σύννους καὶ μελαγχολικὴ κατειχόμην ὑπὸ ἀφάτου λύπης καὶ ἐμέτρων γενάζουσα τὰς ῥυτίδας, ἃς ἡ τοῦ ἔρωτος χεὶρ ἐπὶ τοῦ μετώπου μου ἐχάραξεν. Σήμερον, ἀγαπητέ μοι, τὸ μάγον βλέμμα σου, αἷμα νέον, θερμότατον εἰς τὰς ἀποξηρανθείσας φλέβας μου ἐνέχυσεν.

Ὦ! Οὐάλτερ, ἄγγελε σῶτερ, ἂς ἀκούσω ἐκ τοῦ ἰδίου στόματός σου, ὅτι δὲν ὀνειρεύομαι, ὅτι δὲν διατελῶ ὑπὸ τὸ κράτος πλάνου φαντασίας! Ὁ ἔρως σου μὲ καθιστᾶ εὐτυχεστάτην! ἐν αὐτῷ δύναμαι νὰ λησμονήσω τὰς μεγαλειτέρας συμφοράς.

— Μαρία.....

— Οὐάλτερ! ἀποκρίθητι, ὁμίλησε.

Ἓν «σ' ἀγαπῶ» διέφυγε τοῦ ἕρκους τῶν ὀδόντων μου, πρὶν ἠ δυνηθῶ προηγουμένως νὰ συμβουλευθῶ τὴν καρδίαν μου, ἥτις ἔπαλλε σφοδρῶς, οὐχὶ ὑπὸ αἰσθήματος ἐρωτικοῦ πρὸς τὴν πά-

σχουσαν κόρην, ἀλλ' ὑπὸ συγκινήσεως ἣν μοὶ ἐπέβαλλον τὰ δάκρυα καὶ ἡ μανιακὴ αὐτῆς κατάστασις.

Αἱ δύο αὗται λέξεις, αἵτινες ἀλανθάστως δύνἀμαι νὰ εἴπω, ὅτι ἀπέδωσαν τὴν ζωὴν εἰς τὴν Μαρίαν, οὐδεμίαν δι' ἐμὲ εἶχον σημασίαν. Ὡμοίαζον ταῖς ἀπατηλαῖς ὑποσχέσεσιν, ἃς ἐνίοτε δίδομεν, ἵνα ἀπαλλαχθῶμεν ὀχληροῦ τινος φλυάρου ἢ προσώπου οὕτινος ἡ παρουσία ἀπέχει τοῦ νὰ μᾶς εἶναι ἀρεστή.

— Μ' ἀγαπᾶς, εἶπας; μ' ἀγαπᾶς, Οὐάλτερ; ἀνέκραξεν ἐν χαρᾷ ἡ ὡραία παρθένος, ἐνῷ ἐπὶ τῶν χειλέων της ἐπλανᾶτο μειδίαμα ἱκανοποιήσεως.

— Ναὶ, ἀπήντησα μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπερισκεψίας.

— Ὦ! σ' εὐχαριστῶ, Οὐάλτερ, σ' εὐχαριστῶ! Τὰ δάκρυά μου λοιπὸν, οἱ λόγοι μου οἱ διερμηνεύσαντές σοι τῆς καρδίας μου τὸν πόνον καὶ τὰ μαρτύρια τῆς ψυχῆς μου, ἐπέφερον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα; ὦ! σ' εὐχαριστῶ, θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ μυριάκις! Οὐάλτερ, ἐλθὲ ταύτην τὴν ἑσπέραν νὰ μείνῃς ὀλίγας ὥρας μεθ' ἡμῶν. Ὁ πατήρ μου σ' ἀγαπᾷ, τῷ εἶσαι ἀρεστός. Θέλω τὸν καταστήσει κοινωνὸν τῶν μυστηρίων τῆς καρδίας μου, θέλω ἀνακοινώσει αὐτῷ τὸν ἔρωτά μας καὶ διὰ τῆς συγκαταθέσεώς του θὰ φθάσω εἰς.....

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ κρότος βημάτων ἀνθρώπου ἀνερχομένου τὴν κλίμακα ἠνάγκασε τὴν Μαρίαν νὰ σιωπήσῃ.

Ἦτο ὁ πατὴρ τῆς ὡραίας κόρης, ὅστις διευθύνετο εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ χρηματιστηρίου.

Λαβὼν τὸν πῖλόν μου, ἀνεχώρησα εὐχαριστῶν τὴν τύχην ἥτις μ' ἐξήγαγε τῆς δεινῆς θέσεως ἐν ᾗ περιῆλθον, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἀπατῶ διὰ ψευδῶν διαβεβαιώσεων τὴν εὐπιστίαν τῆς ἀγαπώσης με Μαρίας.

Ἡ μόνη ἠθικὴ ἰδιότης ἥτις ἐνυπῆρχεν εἰσέτι ἐν ἐμοὶ καὶ τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μοὶ ἀφαιρέσωσιν αἱ κακαὶ συναναστροφαὶ, ἦτο ἡ εἰλικρίνεια.

Διάβολε! ἀνέκραξα, μόλις ἐξῆλθον καὶ ἀπεμακρύνθην τῆς οἰκίας. Τοῦτο εἶναι νόστιμον καὶ παραξενεύομαι πῶς ἐγὼ, ὁ τόσον ψυχρὸς εἰς τὰς τοιούτου εἴδους σκηνὰς, συνεκινήθην καὶ ἐ-

ξεστόμησα τὴν διαβεβαίωσιν ἀγάπης τὴν ὁποίαν εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδέποτε θέλω αἰσθανθῆ, ὡς ἐπίσης μέχρι τοῦδε δὲν ἠσθάνθην. Ἐν τούτοις ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἡ τόσον παραδόξους, ἢ μᾶλλον γελοίας ἐντυπώσεις προξενοῦσα μοι, προαισθάνομαι ὅτι θὰ ἔχει πολὺ δυσαρέστους συνεπείας. Εἴθε νὰ διαψευσθῶσιν αἱ προαισθήσεις μου!

Τὴν ἐξακολούθησιν τῶν σκέψεών μου τούτων, διέκοψεν ἡ ἀνάμνησις τῆς ἑσπερινῆς ἐν τῷ οἰνοπωλείῳ τοῦ Νέου κόσμου, ταχυδακτυλουργικῆς παραστάσεως, ἥτις ἀνάμνησις μ' ἠνάγκασε ν' ἀλλάξω διεύθυνσιν καὶ νὰ πορευθῶ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ καταγώγειον τῶν χαρτοπαικτῶν.

Ἦτο περὶ τὸ τέλος της ἡ ἡμέρα, ἐναπολείποντο δὲ δύο εἰσέτι ὧραι ἵνα σημάνῃ ἡ ὀγδόη καὶ ὡς ἐκ τούτου διευθύνθην εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ὅπως δειπνήσω καὶ διέλθω τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα. Τὴν ἐννάτην ἀνηρχόμην τὴν κλίμακα καὶ εἰσηρχόμην εἰς τὴν ἄνω αἴθουσαν, ὅπου ὡς ἤλπιζον ἔμελλον νὰ συναντήσω μαθητήν τινα τοῦ περιφήμου Βόσκου.

Ὁποία ἀπάτη! Ταχυδακτυλουργικὴν παράστασιν ἀναγγέλλοντες, ἠννόουν τὴν ἀνανέωσιν τῆς ὡς ἐκ τῆς φυλακίσεως τῶν συνδρομητῶν τοῦ οἰνοπωλείου, διακοπείσης χαρτοπαιξίας. Ἡ εἰδοποίησις αὕτη ἦτο λίαν σαφὴς διὰ τοὺς μεμυημένους εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἐντίμου τῶν χαρτοπαικτῶν ἑταιρίας.

Ἐν τούτοις, οὐδόλως δυσηρεστήθην ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπάτης, διότι ὡς ἀνωτέρω εἶπον, προὐτιθέμην νὰ ριψοκινδυνεύσω τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν κλαπέντων ἐνωτίων χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὴν τύχην τοῦ παιγνιδίου, ἥτις ἐὰν μοὶ προσεμειδία, ἤθελε μὲ καταστήσει εὐτυχῆ. Ἔλαβον λοιπὸν θέσιν μεταξὺ τῶν παικτῶν καὶ ἤρχισα νὰ παίζω.

Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξα εὐτυχὴς, καθ' ὅτι ἐδιπλάσιασα τὰ κεφάλαιά μου· τοῦτο ὅμως ἐστάθη ἀφορμὴ νὰ μείνω ἄνευ λεπτοῦ, διότι ἡ γεννηθεῖσα ἐν ἐμοὶ πλεονεξία ὡς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, προὐκάλεσε τὴν μετά τινος ἀπληστίας περὶ τὸ παίζειν συμπεριφοράν μου, εἰς τρόπον ὥστε, ἐν διαστήματι ἑνὸς τετάρτου, δὲν ἀπέμεινεν εἰς τὰς χεῖράς μου ἡ ἡ σκωρία τῶν νομισμάτων.

Ἐγκατέλειπον τὴν τράπεζαν καὶ κατῆλθον εἰς τὸ ἰσόγειον ἵνα πίω ἓν ποτήριον ζύθου καὶ κατόπιν ἀναχωρήσω. Εἶχον λησμονήσει ὅτι τὸ θυλάκιόν μου ἦτο κενὸν καὶ ὅτε ἔθεσα τὴν χεῖρα εἰς αὐτὸ ἵνα πληρώσω ἠσθάνθην τὰ μέλη μου τρέμοντα.

Ἡ εὐγενὴς κάπηλος ἐμάντευσε τὴν αἰτίαν καὶ μετὰ τρόπου εὐγενοῦς ἔσπευσε νὰ μοὶ εἴπῃ:

— Κύριε, συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πληρώσητε.

— Διατί;

— Διότι ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἴδω καὶ αὔριον.

Ἐδέχθην διότι δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω ἄλλως καὶ ἐξῆλθον τοῦ οἰνοπωλείου λίαν περίλυπος διὰ τὴν ἀχρηματίαν μου.

Ἑβδομὰς ὁλόκληρος παρῆλθεν, καθ' ἣν ἐξηκολούθησα νὰ ἐπισκέπτωμαι τακτικῶς τὸ χαρτοπαίγνειον χωρὶς ποτὲ νὰ δυνηθῶ νὰ ἀναχωρήσω μὲ διπλασιασμένα τὰ κεφάλαιά μου, ἅτινα κατώρθουν νὰ πορίζωμεν διὰ τῆς συνήθους μου τέχνης.

Οὐδέποτε κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀνεμνήσθην τῆς Μαρίας, ἥτις μοὶ ἀπηύθυνε νέαν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἐπλεόναζον τὰ παράπονα.

Ἐσπέραν τινὰ ἐξερχόμενος τοῦ χαρτοπαιγνείου, καὶ σύννους διὰ τὴν ἐκ νέου ἀπώλειαν τῶν χρημάτων μου, καὶ βαδίζων πρὸς τὴν οἰκίαν μου, ἤκουσα φωνὴν καλοῦσάν με ὀνομαστί. Στρέφω τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπω γυναῖκα κεκαλυμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν μετὰ τρόπου λίαν προφυλακτικοῦ. Ἵσταμαι ἐν ἀπορίᾳ καὶ ὁποία ἔκπληξις! ἀναγνωρίζω τὴν Μαρίαν.

— Οὐάλτερ! μοὶ λέγει.

Ἐτήρησα σιωπήν.

— Οὐάλτερ! Τοιούτου εἴδους ἐνασχολήσεις σ' ἀναγκάζουν νὰ κωφεύῃς εἰς τὸν ἔρωτά μου; Τοιαῦται εἰσὶν αἱ αἰτίαι αἵτινες σκληρύνουν τὴν καρδίαν σου καὶ καθιστῶσι κωφὴν καὶ ἀναίσθητον πρὸς τὸ πάθος ὅπερ ὁ ἔρως σοῦ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἤναψεν; Οὐάλτερ! ἐν ἀκαταλλήλῳ τόπῳ συνηντήθημεν καὶ δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ὁμιλήσω περισσότερον. Σ' ἀναμένω αὔριον ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, ἔρχεσαι;

Ἐξηκολούθησα σιωπῶν.

— Δὲν μοὶ ἀπαντᾶς;

— Μαρ . . . . . .

— Σ' ἐρωτῶ ἂν θὰ ἔλθῃς ἢ ὄχι, ἀποκρίθητι.

— Ἔρχομαι, ἀπήντησα μετά τινος δισταγμοῦ, καθ' ὅτι τὴν συγκατάθεσίν μου ταύτην ἔδιδον, ἵνα ἀπαλλαχθῶ τῆς ὀχληρᾶς συναντήσεως.

— Ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ δώσῃς τὸν λόγον τῆς τιμῆς σου.

— Ἔρχομαι, ἀπήντησα μετὰ τοῦ αὐτοῦ δισταγμοῦ.

— Οὐάλτερ!

Ὁ τρόπος μεθ' οὗ ἀπήγγειλε τὸ ὄνομά μου, καὶ ἡ χειρονομία μεθ' ἧς συνωδεύετο ἡ προσφώνησις αὕτη, ἐδάμασε τὴν ψυχρὰν ἀδιαφορίαν μου καὶ ἠναγκάσθην νὰ τῇ ὑποσχεθῶ μεθ' ὅρκου, ὅτι δὲν θὰ φανῶ ἀσυνεπής.

— Ἐπαναπαύομαι εἰς τὰς διαβεβαιώσεις σου μοὶ εἶπε καὶ ἀπεμακρύνθη.

Ἀδυνατῶ νὰ περιγράψω τὴν ἔκπληξιν ἣν τὸ διάβημα τῆς Μαρίας μοὶ ἐπροξένησεν.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου ἐξηπλώθην εἰς τὴν κλίνην, μετά τινα δὲ λεπτὰ ἐκλείσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ παρεδόθην εἰς τὴν ἀνάπαυσιν ἣν χορηγεῖ ὁ ὕπνος.

Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει τὴν ὀπτασίαν τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἥτις τοσοῦτον ἀκριβῶς μοὶ προεμήνυε τὸ μέλλον.

Εἶδον καθ' ὕπνον, ὅτι εὑρισκόμην μόνος ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντου πεδιάδος ἀπολιγούσης εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους ἀποκρήμνου, ὅπερ ἤρχιζα ἀσυνέτως ν' ἀναβαίνω. Ἔφθασα εἰς τὸ ἥμισυ τῆς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἀπολιγούσης ἑλικοειδοῦς ὁδοῦ, ὁπόταν γυνή τις λευκὰ ἐνδύματα φέρουσα μοὶ ἐμποδίζει τὴν δίοδον καὶ μοὶ δεικνύει ἐπιτακτικῶς τὴν πεδιάδα. Χωρὶς νὰ δώσω προσοχὴν εἰς τὴν ἀπαγορευτικὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης χειρονομίαν προχωρῶ καὶ ὠθῶ αὐτὴν ἀποτόμως ἵνα μοὶ ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν διάβασιν. Στεναγμὸς βαθὺς ἀντήχησεν εἰς τὸν ἀέρα, στρέφω τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπω τὴν διαβάτιν ἐξηπλωμένην κατὰ γῆς, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς δικνύουσάν μοι τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ τῆς ἄλλης

τὸν ἀπόκρημνον βράχον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ὁποίου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρισκόμην.

Χωρὶς νὰ δώσω τὴν παραμικρὰν προσοχὴν εἰς τὰς προρρήσεις αὐτῆς, τῇ ἔστρεψα τὴν ῥάχιν καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

Μόλις εἶχον κάμει δεκαπέντε βήματα, τὴν νηνεμίαν τοῦ σύμπαντος ἀντεκατέστησεν ἡ ταραχὴ τῶν στοιχείων ὅλων, ἅτινα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφαίνοντο ἀναπαυόμενα. Τὸν καθαρὸν οὐρανὸν ἐκάλυψαν σύννεφα μαῦρα, ὁ ἥλιος ἐκρύβη, ἀστραπαὶ δὲ καὶ βρονταὶ κατὰ δευτερόλεπτον ἐλάμβανον χώραν. Ἐν τῇ τρικυμιώδει ἐκείνῃ καταστάσει τοῦ καιροῦ, ἡ μὲν ὡραία ἀπέραντος πεδιὰς μετεβλήθη εἰς ὠκεανὸν πελάγους, τὸ δὲ ἀνώμαλον ὄρος, εἰς πλοῖον ἄνευ πηδαλίου, τῆδε κακεῖσε φερόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν κινδυνεύοντος νὰ καταποντισθῇ. Αἴφνης, τὰ δίκην βουνῶν κύματα ἐπήδησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τὸ πλοῖον ἤρξατο νὰ βυθίζηται. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοῦ κινδύνου, ἀνεμνήσθην τοῦ Θεοῦ καὶ ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν· πλὴν, τὸ ὄμμα μου δὲν ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ μέχρις ἐκεῖ, καθ' ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ στερεώματος παρενεβάλλοντο μαῦρα παχέα σύννεφα.

Ἐν μέσῳ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης τοῦ καιροῦ καταστάσεως, ἧς πρόξενος ἦτο ἡ γενικὴ τῶν στοιχείων ἐπανάστασις, κρότος ὑπόκωφος ἠκούσθη, ὅμοιος πυροβόλου, καὶ τὸ σκάφος διῃρέθη εἰς δύο μέρη, ἅτινα διελύθησαν ὑπὸ τῆς τῶν κυμάτων δυνάμεως. Ἐγὼ δὲ καλυπτόμενος καὶ ἀποκαλυπτόμενος ἐναλλὰξ ὑπὸ τῶν θαλασσίων βουνῶν, εὑρισκόμην εἰς τὴν ἐσχάτην τῆς ζωῆς στιγμὴν, ὁπόταν, διὰ τελευταίαν ἴσως φορὰν, ἀναδύσας, εἶδον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου τὴν ἰδίαν ἐκείνην γυναῖκα, ἣν κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ὄρος συνήντησα, νὰ μοὶ δεικνύῃ ταινίαν χάρτου ἐφ' ἧς ὑπῆρχον γεγραμμέναι, κεφαλαίοις γράμμασιν, αἱ ἑξῆς λέξεις·

«Η ΑΦΡΟΣΥΝΗ ΣΚΟΠΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΕΣΤΙ.»

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε περισσότερον, καθ' ὅτι σὺν τῇ ἐξαφα-

νίσει τῆς γυναικὸς, διελύθη καὶ ἡ ὀπτασία, τὸν δὲ ταραχώδη ὕπνον μου διεδέχθη γαλήνη καὶ ἠρεμία.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, διεδέχθη τὸ φῶς ὡραίας ἡμέρας, ἐγκαταλείψας δὲ τὴν κλίνην μου ἐξῆλθον, ἵνα ὑπάγω εἰς τῆς Μαρίας, ὡς τὴν προτεραίαν τῇ εἶχον ὑποσχεθῇ.

Τὴν εὗρον περιμένουσάν με, ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐν ᾗ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψίν μου τὴν εἶδον, μειδίαμα δὲ ἱκανοποιήσεως ἐπλανήθη ἐπὶ τῶν χειλέων της, ἅμα τῇ ἐμφανίσει μου.

— Ἐλθὲ, ἐλθὲ Οὐάλτερ, μοὶ εἶπεν ἰδοῦσα με, ἔχω νὰ σοὶ ὁμιλήσω ἐκτενῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς καρδίας μου, περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς ἣν ἔχεις ἐπὶ τῆς εὐτυχοῦς ὑπάρξεώς μου.

Οἱ λόγοι οὗτοι τῆς νέας κόρης, συνωδεύοντο μετά τινος παραπόνου, εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ περιστείλω παλμόν τινα τῆς καρδίας μου, παλμὸν προμυνίοντα ἧτταν.

— Οὐάλτερ, εἶσαι ὁ πρῶτος νέος ὃν συνανεστράφην· εἶσαι ὁ πρῶτος ἀνὴρ ὃν ἐπλησίασα καὶ ὁ πρῶτος ὅστις ἐδίδαξας τῇ καρδίᾳ μου τὸν ἔρωτα. Ἦμην κοράσιον ἀθῶον καὶ ἠγνόουν τί ἐστι συμπάθεια, ἀγάπη, ἔρως. Σὺ, Οὐάλτερ, ὑπῆρξας ὁ διδάσκαλός μου εἰς τὸ μάθημα τοῦτο, οὗτινος αἱ συνέπειαι εἰσὶν καταστρεπτικαὶ ἤδη δι' ἐμὲ, τὴν μαθήτριάν σου. Μοὶ ὤμνυες ἀγάπην τότε, ἐγὼ δὲ ταύτην ἠννόουν ὁμοίαν ἐκείνης, ἣν καὶ πρὸς τὸν πατέρα μου ἠσθανόμην· ἐζήτεις νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃς συμπάθειαν, ἡ δὲ ψυχή μου ἐνεκολπώθη ταύτην εὐκόλως, διότι ὡμοίαζε τοῖς δενδρυλλίοις, ὧν τινων ἡ τρυφερότης ἐπιτρέπει τῷ κηπουρῷ νὰ διευθετήσῃ κατὰ βούλησιν. Ἡ ἀθωότης μου, ἡ εὐπιστία μου, ἡ ξένη πρὸς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην καρδία μου, ταῦτα πάντα ὑπῆρξαν σπουδαῖοι σύμμαχοι τοῦ σκοποῦ σου, οὗτινος τὴν ἐπίτευξιν ἐπεδίωκες τότε μετὰ παραφόρου ἐπιμονῆς. Εὑρίσκεσαι, Οὐάλτερ, εἰς τὸ τέρμα τῶν πόθων σου καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀφ' ἧς, ὡς ἔλεγες ἄλλοτε, ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία σου, περιελθοῦσα εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγκην. Ναὶ, σήμερον αἰσθάνομαι τὴν καρδίαν μου πάσχουσαν, καὶ ζητοῦσαν ἀπὸ σὲ τὴν θεραπείαν της. Σήμερον δὲν δύναμαι νὰ κατευνάσω τοὺς σφοδροὺς αὐτῆς παλμοὺς, οἵτινες ζητοῦσι τὸν ἔρωτά σου· σήμερον αὕτη δὲν εἶναι πλέον τρυφερὸν

δενδρύλιον, ἀλλὰ γηραιὰ πλάτανος ἧς τινος οἱ ἰσχυροὶ κλόνοι θραύονται, ὅταν ζητήσῃ τις νὰ τοὺς παραμορφώσῃ. Ἡ καρδία μου σήμερον ἐστὶ ἄνθος τρυφερόν, κινδυνεῦον νὰ μαρανθῇ ἐλλείψει ὕδατος.

Οὐάλτερ, λάβε οἶκτον δι' ἐμέ· ἀναλογίσθητι πόσον καλὴ ἐγὼ ὑπῆρξα δι' ἐσὲ, ὁπόταν μοὶ ὤμνυες ὅτι πάσχεις καὶ ὅτι ἐγὼ δύναμαι νὰ σὲ σώσω! Τότε σὺ δὲν ἔκλαιες, ὡς ἐγὼ σήμερον· τοὺς ὀφθαλμούς σου οὐδέποτε εἶδον νὰ ὑγρανθῶσιν, ἐνῷ οἱ ἰδικοί μου ὁμοιάζουσι μὲ κρήνην.

Οὐάλτερ! θέσε τὴν χεῖρα σου ἐπὶ τῆς καρδίας μου καὶ ἐκ τῶν παλμῶν αὐτῆς θέλεις ἐννοήσει πόσον πάσχω, πόσον θανατηφόρον εἶνε τὸ τραῦμα ὅπερ ὁ ἔρως σου τῇ ἐπήνεγκεν.

Οὐάλτερ! ἰδοὺ ἐγὼ γονυκλιτὴς πρὸ τῶν ποδῶν σου, σοὶ ζητῶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς μου, ἣν μοὶ ἀφῄρεσας, τὴν τοῦ μέλλοντος εὐτυχίαν ἣν κρατεῖς. Ὁ ἔρως σου μόνος δύναται νὰ μὲ σώσῃ.

Καὶ λιθίνην καρδίαν ἐὰν εἶχον, ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῶ.

— Μαρία! ἀνέκραξα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Ἐγέρθητι, ἐγέρθητι καὶ παῦσε θρηνοῦσα, διότι οἱ πόθοι σου, αἱ εὐχαὶ σου, ἐπετεύχθησαν. Οἱ λόγοι σου ἐπέφερον τὸ ὁποῖον ἐπεθύμεις ἀποτέλεσμα· ἡ καρδία μου σοὶ ἀνήκει. Σ' ἀγαπῶ, φίλη μου, καὶ ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος, ὅτι οὐδέποτε θὰ σὲ λησμονήσω, οὐδέποτε πλέον θὰ ἀναγκάσω τοὺς ὡραίους καὶ θελκτικοὺς ὀφθαλμούς σου νὰ κλαύσωσιν.

Ἡ ὡραία κόρη ὕψωσε τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσε ἐπ' ἐμοῦ βλέμμα ἐκφράζον ἀμφιβολίαν.

— Ὦ! ἐὰν ἦτο ἀληθὲς ὅ,τι λέγεις!....

— Ἀληθέστατον, Μαρία, ἀληθέστατον.

— Λοιπὸν μ' ἀγαπᾷς, Οὐάλτερ;

— Σ' ἀγαπῶ, Μαρία.

— Τόσον, ὅσον καὶ ἐγώ;

— Ναί.

— Ὦ! σ' εὐχαριστῶ, Οὐάλτερ, σ' εὐχαριστῶ μυριάκις. Εἶμι

ἤδη εὐτυχὴς, οὐδὲν μοὶ λείπει..... Πλὴν τίς οἶδεν;... αὔριον.. θὰ μὲ λησμονήσῃς πάλιν.

— Ὄχι, Μαρία, ὄχι! Θὰ σὲ λατρεύω ἐν ὅσῳ ζῶ καὶ κύριον μέλημά μου θὰ ἦνε ἡ εὐδαιμονεία σου.

— Οὐάλτερ! οἱ λόγοι σου ἐγχέουσι βάλσαμον ἐπὶ τῶν πληγῶν τῆς καρδίας μου, ἧς τινος ἕκαστος παλμὸς λαμβάνει ζωὴν ἐκ τοῦ ἔρωτός σου.

— Οἱ παλμοὶ τῆς ἐμῆς, καρδίας, θέλουν παύσει σὺν τῇ ἀπωλείᾳ σου.

— Δός μοι ἓν φίλημα, ὡς ἐνέχειρον τῆς πίστεώς σου.

— Δός μοι καὶ σὺ ἕν, Μαρία, ὡς ἐχέγγυον τῆς σταθερότητός σου.

Τὰ χείλη τῆς ὡραίας κόρης προσεκολλήθησαν ἐπὶ τῶν ἐμῶν, οἱ δὲ βραχίονές της περιέβαλον τὸν τράχηλόν μου.

Ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἡμέρας ἐξηκολούθουν νὰ ἐπισκέπτωμαι τακτικῶς τὴν ὡραίαν μου ἐρωμένην, ἥτις ἐν ἑκάστῃ συνεντεύξει μὲ διεβεβαίου περὶ τοῦ παραφόρου ἔρωτός της, περὶ τοῦ πάθους τούτου ὅπερ ἐδέσποζε καὶ ἐκυβέρνα ἁπάσας αὐτῆς τὰς λειτουργείας.

Ἤμην ἤδη αἰχμάλωτος τῶν θελγήτρων της καὶ εἶχον παύσει θεωρῶν τὸν ἔρωτα ὡς μέσον διασκεδάσεως. Τὴν ἠγάπων, καὶ ἐν τῷ ἔρωτι αὐτῆς ἀνεῦρον τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν λήθην τῶν κακῶν ἕξεων.

Οὐδέποτε πλέον ἐπεσκέφθην τὸ οἰνοπωλεῖον τοῦ Νέου Κόσμου· οὐδέποτε ἐπλησίασα τοὺς χαρτοπαίκτας καὶ τοὺς μαθητὰς τῆς κακοηθείας. Μετέβαλλον ἐν γένει διαγωγὴν καὶ διέκοψα τὰς ἐκ τῆς οἰκίας μου ἀπουσίας, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀφορμὴ χαρᾶς μεγίστης εἰς τὸν πατέρα μου, ὅστις θαυμάζων διὰ τὴν αἰφνίδιον μεταβολήν μου καὶ ἐπιθυμῶν νὰ μ' ἀνταμοίψῃ διά τινος ἐμπιστοσύνης, ἧς μέχρι τότε μ' ἀπηξίου, ἀνέθεσε πολλὰς τῶν ἐκκρεμῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεών του εἰς ἐμέ· ἐγὼ δὲ κολακευθεὶς ἐδιπλασίασα τὴν ἐπιμέλειαν καὶ κατέβαλλον ἀπείρους κόπους, ἵνα ἀνταποκριθῶ καὶ ἱκανοποιήσω τὰς τόσας καλὰς διαθέσεις του.

Ὑπόθεσίς τις, ἐκ τῶν ὅσων τὴν διεξαγωγὴν ἐγὼ εἶχον ἀνα-

λάβει, ἀπήτει τὴν ἐπί τινας ἡμέρας ἀπομάκρυνσίν μου ἐκ τῆς Νέας Ὑόρκης· ἀνεχώρησα δὲ τοσοῦτον αἰφνιδίως καὶ κατεπειγόντως, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ εἰδοποιήσω τὴν Μαρίαν.

Ἡ δυστυχὴς κόρη, πρὸς ἣν δὲν ἠδυνάμην οὔτε νὰ γράψω, διότι ἠγνόουν τὴν διεύθυνσίν της, ἰδοῦσα αἰφνιδίως νὰ διακοπῶσιν αἱ τακτικαὶ ἐπισκέψεις μου, ἐνόμισεν ὅτι ἐλησμονήθη, ὅτι ἐκ νέου ὁ ἔρως της ἐπροδώθη. Νέα δάκρυα λοιπὸν ἤρχισαν νὰ ὑγραίνουν τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς της, νέοι θρῆνοι, νέοι στεναγμοί. Ἀποφασίζει νὰ μοὶ γράψῃ καὶ ἡ πιστὴ αὐτῆς ὑπηρέτρια φέρει τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ὅστις οὐδέποτε φανταζόμενος τὸ κακὸν ὅπερ ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ, τὴν ἐφύλαξεν ἀντὶ νὰ μοὶ τὴν πέμψῃ ἀναμένων τὴν ἐπιστροφήν μου. Δευτέρα, τρίτη ἐπιστολή, πλὴν ὅλαι ἐλάμβανον τὴν ἰδίαν τῆς πρώτης τύχην.

Μετὰ μηνιαίαν ἀπουσίαν, καθ' ἣν οὐδέποτε ἔπαυσα συλλογιζόμενος τὴν ἀγαπητήν μου Μαρίαν, ἤς τινος τὴν ἀνησυχίαν ἐφανταζόμην, ἐπιστρέφω. Μόλις ἀφίχθην εἰς τὴν οἰκίαν, ὁ πατήρ μου μοὶ ἐγχειρίζει τὰς τρεῖς τῆς Μαρίας ἐπιστολὰς, ἐξ ὧν ἀποσφραγίσας τὴν μίαν ἀναγιγνώσκω τὰς ἑξῆς γραμμάς.

Οὐάλτερ !

» Διὰ τελευταίαν φορὰν σοὶ γράφω, διὰ τελευταίαν φορὰν ἀ-
» ποπειρῶμαι νὰ μαλακύνω τὴν τόσον σκληρὰν καρδίαν σου,
» νὰ συγκινήσω τὴν ψυχήν σου.

» Σκληρέ ! ποσάκις μοὶ εἶπας πῶς μ' ἀγαπᾷς ; Ἐλησμόνησας
» τὰς τόσας προσπαθείας καὶ τοὺς τρόπους οὓς μετήρχεσο, ἵνα
» μοὶ ἐμπνεύσῃς τὸν ἔρωτα ὅστις ἤδη μὲ βασανίζει καὶ τοῦ ὁ-
» ποίου θέλω ὑπάρξει θῦμα ; Δὲν μὲ συλλογίζεσαι πλέον ;

» Οὐάλτερ ! μὴ οἱ ὅρκοι σου ἦσαν δόλιοι ; Ὁπόταν τὰ χείλη
» σου μοὶ ἔλεγον «σ' ἀ γ α π ῶ» ἦτο ὑποκρισία ; μ' ἠπάτας ; Ὁ-
» ταν ἐπὶ τοῦ στήθους σου τὴν χεῖρα μου κρατῶν μοὶ ἔλεγες :
«Μ α ρ ί α μ ο υ, σὲ λ α τ ρ ε ύ ω ὁ ἀ κ ο ύ ε ι ς τ ὴ ν κ α ρ δ ί α ν
» μ ο υ π ό σ ο ν σ φ ο δ ρ ῶ ς π ά λ λ ε ι ;» ὅταν μοὶ ὡρκίζεσο
» φιλίαν, ἀγάπην, ἔρωτα, ἐπεβουλεύεσο καὶ συνώμοττες κατὰ
» τῆς εὐτυχίας μου ; ἀπώλεσα ἄραγε τὰ ὄνειρα, τὸν βίον καὶ

» θῦμα τῆς εὐπιστίας μου πρέπει ν' ἀναζητήσω τὸ τέρμα τῶν » βασάνων μου διὰ τοῦ θανάτου; Εἶμαι λοιπὸν ἕρμαιον δυστυ- » χιῶν καὶ πόνων, ἄνευ ἐλπίδων, μὲ ἀναμνήσεις μόνον; Ὅταν » μὲ δεδακρυσμένον ὄμμα μ' ἠτένιζας καὶ τὸ ὡραῖον σου στόμα » τὸ ὄνομά μου ἐπρόφερεν, ἦτο προσποίησις Οὐάλτερ; ἦτο ἀ- » πάτη;

» Ὤ! διατί εἰς τὸν ἥσυχον καὶ ὁμαλὸν τοῦ βίου μου δρόμον » νὰ σὲ συναντήσω, ἀφοῦ σὺ δὲν ἦσο δι' ἐμὲ, ἀφοῦ ἐπέπρωτο νὰ » μὲ καταστήσῃς δυστυχῆ;

» Οὐάλτερ! διὰ τελευταίαν φορὰν σὲ παρακαλῶ νὰ ἔλθῃς νὰ » μὲ ἴδῃς. Ἐλθὲ νὰ σὲ ἴδω, νὰ σοὶ ὁμιλήσω, νὰ σοὶ ἐκφράσω διὰ » ζώσης φωνῆς τὸν ἔρωτα ὅστις σπαράττει τὴν καρδίαν μου καὶ » ὅστις θέλει μὲ καταβιβάσει εἰς τὸν ᾅδην. Ἐλθὲ, Οὐάλτερ, ἐλ- » θὲ διότι μετ' ὀλίγον τὸ ψυχρὸν χῶμα θέλει καλύψει τὸ ἄπνουν » σῶμα μου, τότε δὲ εἰς οὐδὲν θὰ ὠφελήσωσι τὰ δάκρυα καὶ ἡ » μεταμέλεια.

» Ἐλπίζουσα, ὅτι θέλεις ἐνδώσει εἰς τὰς θερμὰς καὶ μετὰ δα- » κρύων συνοδευομένας παρακλήσεις μου, σοὶ πέμπω ἓν γλυκύ- » τατον ἐρωτικὸν φίλημα.

«ΜΑΡΙΑ»

— Ὤ Θεέ! ἀνέκραξα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐ- πιστολῆς. Μαρία! συγγνώμην, μὴ μὲ καταδικάζεις διότι σ' ἀ- γαπῶ, διότι σὲ λατρεύω εἰσέτι, ποτὲ δὲν σ' ἐλησμόνησα!

Μετὰ τρεμούσης χειρὸς ἀπεσφράγισα τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν, ἧς τινος τὸ ἐμπεριεχόμενον ἦτο τὸ ἑξῆς.

Ἀσπλαγχνε!

» Δὲν ἠδυνήθην λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ σὲ συγκινήσω; » Κέκτησαι λοιπὸν ψυχὴν ἀναίσθητον καὶ καρδίαν θηρίου; Πρὸ » πέντε ἡμερῶν εὑρίσκομαι κληνήρης καὶ ἀγνοῶ ἂν ἡ ἐπιστήμη » δυνηθῇ νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὴν ὑγείαν ἣν ὁ ἔρως σου, μοὶ ἀφήρε- » σεν. Προαισθάνομαι ὅτι ὀλίγας ἔτι ἡμέρας ζωῆς θὰ ἔχω.

» Σὺ μόνος δύνασαι νὰ μὲ σώσῃς, σπεῦσον λοιπὸν Οὐάλτερ εἰ δὲ μὴ ἀποθνήσκω.

» Οὐάλτερ! ἐνθυμήσου ὅτι σφίγγων με ἐπὶ τῆς καρδίας σου

» μοι ἔλεγες, «οὐδέποτε θὰ σὲ λησμονήσω, Μαρία μου!» ἐνθυ-
» μήσου πῶς ὡρκίσθης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος, ὅτι σοὶ εἶ-
» μαι προσφιλὴς καὶ ὅτι ἄνευ ἐμοῦ σοὶ εἶναι ἀνωφελὴς ἡ ζωή.

» Ἐὰν σήμερον δὲν σπεύσῃς νὰ ἔλθῃς, αὔριον θέλει εἶσθε ἀργά.

» Ὑγείαινε σκληρέ!

«ΜΑΡΙΑ».

Κεραυνέ! ἀνέκραξα καὶ ἔσπευσα ν' ἀποσφραγίσω τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν ἐπιστολήν, ἥτις περιεῖχε ὀλίγας μόνον γραμμάς.

» Οὐάλτερ!

» Θνήσκουσα, τὰ χείλη μου προφέρουσι τὸ ὄνομά σου. Θὰ
» κλαύσῃς διὰ τὸν θάνατόν μου, εἰμὶ βεβαία, πλὴν τὰ δάκρυά
» σου ἔσονται ἀνωφελῆ. Ἡ καρδία σου..... Θέλω νὰ σοὶ
» γράψω πολλὰ, πλὴν αἱ δυνάμεις μ' ἐγκαταλείπουσιν. Σοὶ πέμ-
» πω ἓν ὕστατον γλυκὺ φίλημα καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχω-
» ρήσῃ.

» ΜΑΡΙΑ».

Κατελθὼν τὴν κλίμακα ἐτέθην εἰς δρόμον καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰσέρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου Βλιδὸκ, διασκελίζω ἀνὰ τρεῖς τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος καὶ εὑρίσκομαι ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς αἰθούσης, ἐν ᾗ ἄλλοτε εὕρισκον τὴν ἐρωμένην μου ἀναμένουσάν με.

Ὦ, οὐρανέ! ὁποῖον θέαμα, ὁποία φρίκη! ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης ὑπῆρχε τοποθετημένον νεκρικὸν φέρετρον ἐν ᾧ ἀνεπαύετο τὸ ἄπνουν σῶμα τῆς Μαρίας, ἐπὶ τῶν ὠχρῶν καὶ ψυχρῶν τῆς ὁποίας χειλέων, εἶχεν ἀπομείνει γλυκυτάτου μειδιάματος ἔκφρασις.

Ὦ! συμφορὰ ἀνέλπιστος, ἀνέκραξα μετὰ φωνῆς ἀγρίας καὶ ἔπεσα χαμαὶ ἄνευ αἰσθήσεων.

Ἐπὶ πόσην ὥραν διετέλεσα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς λειποθυμίας ἀγνοῶ, ὁπόταν δὲ συνελθὼν ἠνέῳξα τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶδον νὰ περιστοιχοῦμαι ὑπό τινων γυναικῶν αἵτινες ἠκροάζοντο καὶ ἐξετέλουν τὰς παραγγελίας τῶν δύο ἰατρῶν, οἵτινες προσεκλήθησαν, ἵνα μοὶ χορηγήσωσι τὴν συνδρομὴν τῆς ἐπιστήμης των.

Μαρία! ἀνέκραξα μόλις τὰ χείλη μου ἀνέλαβον δυνάμεις ἵνα κινηθῶσιν.

— Ἡ Μαρία, ἀπεκρίθη γραῖα τις ἐκ τῶν περιστοιχιζουσῶν με γυναικῶν, ἀναπαύεται ἐν Κυρίῳ.

— Ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἴδω διὰ τελευταίαν φορὰν, ἐπρόσθεσα.

— Ἀργότερον, τώρα ἔχεις ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

— Ὄχι, εἶμαι καλὰ, αἰσθάνομαι τὰς δυνάμεις μου ἀκμαίας. ἀπήντησα, ἀναστάς.

— Ἀφοῦ ἐπιμένετε, κύριε, ἔλθετε, ἐπεπρόσθεσεν ἄλλη τις ἐκ τῶν παρευρισκομένων.

Ὡδηγήθην εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐπλησίασα εἰς τὸ φέρετρον ἐν σιωπῇ, ἐνῷ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἔῤῥεον ἄφθονα δάκρυα.

Μαρία! σ' ἀπώλεσα λοιπὸν διὰ παντός; Μοὶ ἦτο λοιπὸν πεπρωμένον νὰ σὲ ἴδω καὶ ἀπωλέσω ἐν τοσούτῳ βραχεῖ διαστήματι; Τὴν εὐτυχίαν λοιπὸν ἣν ἀνέμενον διὰ τῆς ἑνώσεώς μας, τὰ χρυσά μου ὄνειρα, αἱ γλυκεῖαι ἐλπίδες μου, ἐξηφανίσθησαν; Ὦ! πόσον ἡ μοῖρα ἐφθόνησε τὴν εὐδαιμονείαν μου! πόσον εἰμὶ δυστυχής!

Θεέ μου! σὺ εἶσαι ὁ μόνος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς κύριος. Γνωρίζω ὅτι αἱ ὑμέτεραι βουλαὶ εἰσὶν ἀνεξερεύνητοι, ἀθέατος ἄβυσσος· ἀλλὰ διατὶ τόσον ἀώρως ν' ἀποκοπῇ τὸ ὡραῖον τοῦτο ἄνθος; Ὕψιστε! ἡ ἰδική σου χεὶρ, τὸ τρυφερὸν τοῦτο ἄνθος μετεφύτευσεν ἐκ τοῦ οὐρανίου Παραδείσου, διατὶ λοιπὸν νὰ μαρανθῇ; διατὶ αἱ τοῦ Χάρου χεῖρες ἀσπλάγχνως νὰ μαδήσωσιν; διατὶ ἡ ἄχαρις τοῦ Χάρου χεὶρ ν' ἀποκόψῃ ἀνηλεῶς αὐτό; διατί ἀφοῦ ὁ φαεινὸς οὗτος ἀστὴρ ἔμελλε τόσον προώρως νὰ δύσῃ εἰς τὰ ἀνήλια τοῦ τάφου σκότη, ν' ἀνατείλῃ; Διατὶ, θεέ μου, ἐφιλοτέχνησας τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, ἀφοῦ ἔμελλε νὰ καταστραφῇ πρὶν ἢ ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον ὅλον;

Μαρία μου! ἀκριβή μου φίλη, ἀπέπτης εἰς τὰ ἀχανῆ τοῦ ἀπείρου οὐρανοῦ ὕψη! Ὡς ἄστρον ἐφάνης αἰωρούμενον ἐν ὅλῃ τῇ γλυκείᾳ λάμψει καὶ πρὶν ἢ φθάσῃς τὸ μεσουράνημα, ἐβυθίσθης ἐν τῷ ἀχανεῖ πελάγει! Μόλις ἀνέτειλες καὶ ἔδυσες διὰ παντός!

Οἴμοι! διατὶ ὁ Χάρος ν' ἀντιπαρέρχηται τὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐνυπάρχοντα ἄχθη καὶ ν' ἁρπάζῃ ἐκείνους δι' οὓς θρηνοῦσι καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτή;

Μαρία!.....

Αἱ δυνάμεις μ' ἐγκατέλειπον ἐκ νέου, οἱ δὲ πόδες μου τρέμοντες ἀφῆκαν τὸ παράλυτον σῶμα μου νὰ πέσῃ κατὰ γῆς.

Μόλις μετὰ ἕνα μῆνα ἠδυνήθην νὰ ἐγκαταλείψω τὴν κλίνην, ἡ δὲ εἰκὼν τῆς ἀγαπητῆς μου Μαρίας, τοῦ θανάτου τῆς ὁποίας ἐγὼ ὑπῆρξα, πλὴν ἀκουσίως, ἀφορμὴ, παρίστατο ἀδιαλείπτως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Σὺν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς ἐρωμένης, ἀπώλεσα καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἡδονὴν τοῦ ζῆν. Εἰς ἕκαστόν μου βῆμα, ἀνεμιμνησκόμην τῶν λόγων της, ἑκάστην νύκτα ἔβλεπον τὸ φάντασμά της.

Μοὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸ μέλλον νὰ ζήσω ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ ἐφανταζόμην, ὅτι πάντες μ' ἐδακτυλοδείκτουν ὡς τὸν φονέα τῆς τοῦ γέροντος Βλιδὸκ θυγατρός.

Τὴν πρώτην φεβρουαρίου 1860 ἐγκατέλειπον τὸ Ἀμερικανικὸν ἔδαφος, ἄνευ τῆς ἀδείας τῶν γονέων μου καὶ ἐπεβιβαζόμην εἴς τι ἀγγλικὸν πλοῖον ἰστιοφόρον, ἵνα ἀπέλθω εἰς Ἀγγλίαν.

ΝΕΑΠΟΛΙΣ, 19 Ὀκτωβρίου 1861.

Μετὰ παρέλευσιν δύο ὡς ἔγγιστα ἐτῶν ἐνεθυμήθην νὰ λάβω τὴν γραφίδα ἀνὰ χεῖρας, ἵνα περιγράψω τὰ ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀνεχώρησα ἐκ τῆς πατρίδος μου ἐπισυμβάντα μοι.

Κατόπιν διμήνου πλόος, καθ' ὃν δὲν ἐνθυμοῦμαι ἡμέραν μίαν νὰ παρέλθῃ χωρὶς οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ χύσωσι θερμὰ δάκρυα, ἠγκυροβολήσαμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Λιβερπούλ καὶ ἔθετον τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐδάφους.

Ἦτο ἡ πρώτη μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥρα. Ἡ νὺξ γαληνιαία καὶ μεγαλοπρεπής, ὁ οὐρανὸς καθαρὸς, τὰ ἄστρα φεγγοβολοῦντα· ἡ δὲ σελήνη πλησιφαὴς διέχεεν ἀργυρόχροον πέπλον ἐφ' ὅλου τοῦ στερεώματος. Ἐνόμιζέ τις, ὅτι εὑρίσκεται ὑπὸ τὸν μαγευτικὸν οὐρανὸν τῆς Ἰταλίας ἢ Ἑλλάδος καὶ οὐχὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου κατ' ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν αἱ ἡμέραι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκοτειναὶ καὶ ὁμιχλώδεις, ὁ δὲ ἥλιος, ἀδυνατῶν νὰ διασπάσῃ τὰ συμπεπυκνωμένα καὶ κεκορεσμένα καπνῷ τῆς ὁμίχλης στρώματα, ἐμφανίζεται εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀφθαλμὸν ὡς ἠμιτετμημένος ψυχρὸς ὑδροπέπων.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτὸς διῆλθον ἔν τινι πτωχικῷ ξενοδοχείῳ τοῦ λιμένος, καθ' ὅτι τὸ βαλάντιόν μου ἐκεῖ μόνον μοὶ ἐπέτρεπε νὰ διανυκτερεύσω.

Τὴν πρωΐαν, ὁπόταν τὴν πένθιμον σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἀντεκατέστησεν ἡ θορυβώδης ἡμέρα, ἐξῆλθον καὶ ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἄγουσαν.

Ἀνερχόμενος, δὲν ἐξεπλήχθην τόσον, οὔτε διὰ τὴν στενότητα ἢ εὐρύτητα τῶν ὁδῶν, οὔτε διὰ τὴν καλλονὴν ἢ ἀσχημίαν αὐτῶν, ἢ τὴν πληθὺν τῶν ἀναβοκαταβαινόντων ἀνθρώπων, τῶν ὀχημάτων, τῶν λεωφορείων, τῶν κάρρων κλπ. διότι ἐγνώριζον ὅτι εἰς πόλιν πολυάνθρωπον ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀναγκαίως μεγάλη καὶ θαυμασία ἡ κίνησις· ὅσον ἐκ τῆς ἀξιοθαυμάστου δεξιότητος

τῶν ἁμαξηλατῶν, ἐκ τοῦ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἁπλέτου καὶ λαμπροῦ δι' ἀερίου φωτισμοῦ καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ πάχους τῶν ἐν τοῖς κρεοπωλείοις κρεμαμένων κρεάτων.

Τῷ ὄντι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔλθῃ τις ἐκ τόπου, ὅπου δὲν ὑπάρχει τεχνικὴ κτηνοτροφία, ὅπου τὰ κρέατα εἰσὶν ἐν γένει ἄπαχα, καὶ πτωχά, ὅπου ὁ μάγειρος ζητεῖ βούτυρον διὰ νὰ μαγειρεύσῃ τὸ κρέας, διότι ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἄνοστον καὶ ἀηδὲς, ὅπου τέλος καὶ πόλεμος γίνεται διὰ μίαν ε υ ρ α μ ί α ν, νὰ ἴδῃ τὴν παχύτητα τῶν ἀγγλικῶν κρεάτων, νὰ μὴ θαυμάσῃ αὐτὰ καὶ νὰ μὴ εὐχηθῇ τὴν ταχεῖαν ἐν τῇ πατρίδι του εἰσαγωγὴν τῆς τεχνικῆς κτηνοτροφίας, ἥτις ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ μεταβάλῃ ἀσήμους καὶ εὐτελεῖς φυτικὰς οὐσίας εἰς παμμεγέθεις ὄγκους κρεάτων καὶ λίπους καταλλήλων εἰς θρέψιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ θεραπείαν πολλῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀναγκῶν.

Ὁ βοῦς, τὸ πρόβατον καὶ ὁ χοῖρος εἰσὶν τὰ συνειθέστερα ζῶα, ἅτινα ἔρχονται εἰς τὰ ἀγγλικὰ κρεοπωλεῖα· ὁ δὲ μόσχος καὶ τὸ ἀρνίον εἶναι τὰ σπανιώτερα. Τὰ ἀρνία ἐν ἀγγλίᾳ δὲν σφάζονται κατὰ χιλιάδας εἰς πολὺ νεαρὰν ἡλικίαν, ὅτε δὲν ἔχουσιν εἰμὴ ἐλαχίστην κρέατος ποσότητα. Ἐπὶ τῆς ἁρπάγης τοῦ ἄγγλου κρεωπώλου, ἐστὶ ἀδύνατον νὰ εὕρῃς ἀρνίον ζυγίζον ὀλιγώτερον τῶν εἴκοσι ὀκάδων.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐστὶ ὁ τόπος τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀνάγκης οὐχὶ τῆς σπατάλης.

Ἕν ἄλλο πρᾶγμα διήγειρε μεγάλην ἐν ἐμοὶ ἔκπληξιν, καὶ τοῦτο ἦτον ἡ τρομερὰ ἐν τοῖς καπηλείοις συρροὴ τῶν ἀνθρώπων ἵνα πίωσιν, ὅπερ κατ' ἐξοχὴν συμβαίνει τὸ Σάββατον, ὅτε πληρόνονται τοὺς ἑβδομαδιαίους αὐτῶν μισθοὺς οἱ ἐργάται πάσης τάξεως.

Τὸ τῶν Βρεττανῶν γένος ἀνέκαθεν φημίζεται ὡς φιλόποτον καὶ τὴν κλίσιν ταύτην ἀποδίδουσι μᾶλλον εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ κλίματος ἢ τὴν ἕξιν. Τὸ κατ' ἐμὲ νομίζω, ὅτι εἶναι καὶ τὸ εἶδος τῆς μονοτόνου διαίτης, ἥτις προκαλεῖ τὴν χρῆσιν τῶν ποτῶν καὶ καθιστᾷ αὐτὰ τρόπον τινα ἀναγκαῖα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστικότητος τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ σώματος·

Ὅταν τρώγῃ τις ποικίλον γεῦμα, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἀλκοχολικοῦ ποτοῦ· ἀλλ' ὅταν τὸ γεῦμά του συνίσταται καθ' ἑκάστην σχεδὸν εἰς ῥωσπήφειον, πατάτας, χόρτα καὶ κανὲν χονδροειδέστατον πουτίγκον, τότε ὁ στόμαχος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην βοηθητικοῦ τινὸς ῥευστοῦ, ἵνα πέμψῃ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον τὴν ἐν αὐτῷ στερρὰν μάζαν.

Ὁ ἔνθερμος τῶν Αὐστριακῶν φίλος, ὁ ἄγγλος βουλευτὴς Ρ.. ὁ τόσον σφοδρῶς δημηγορήσας κατὰ τῆς χρήσεως τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ καταδικάσας ἁπάσας τὰς ἐργατικὰς τῆς πατρίδος του τάξεις ὡς ῥεπούσας καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὴν πολυποσίαν καὶ τὴν κτηνώδη μέθην, ἔπρεπε λέγω ὁ εὐγενὴς οὗτος νὰ ὑποβληθῇ πρῶτον εἰς τὴν δίαιταν, τὴν ἐργασίαν καὶ τοὺς κόπους τῶν τάξεων τούτων καὶ τότε ν' ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ βήματος ἵνα κηρύξῃ, τὰς ἀρχὰς τῆς ἐγκρατείας μετὰ στόμφου.

Ἐγὼ, οὔτε τῶν οἰνοποτῶν συνήγορος σκοπεύω νὰ γείνω, οὔτε πάλιν ἀσπάζομαι τὰς ἀρχὰς τῶν φίλων τῆς αὐστηρᾶς ἐγκρατείας. Ἐγὼ εἰμὶ φίλος τοῦ μετρίου.

Λαὸς, ὅστις ἀδιακόπως ἐργάζεται καὶ φιλοπονεῖ, πρέπει καὶ νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ καλῶς. Λαὸς δὲ ὀκνηρὸς καὶ φυγέπονος, κατατρίβων τὸν πλεῖστον χρόνον ἐν λέσχαις καὶ καφενείοις, δύναται νὰ διάγῃ νεροποτῶν ἢ καπνίζων καὶ μάλα γλίσχρως τρεφόμενος.

Ἐσχάτως ζήτημα ἠγέρθη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἂν τὸ ἀλκοχόλιον βλάπτῃ ἢ ὠφελῇ. Οἱ φίλοι τῆς ἐγκρατείας ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἐστὶ αὐτόχρημα δηλητήριον. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Βάκχου ἀπέδειξαν ὅμως τὸ ἐναντίον, ὅπερ καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος συνεπιμαρτυρεῖ, ὁπόταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ μετριότητα.

Ἡ ὑδροποσία ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι φαινόμενον σπάνιον, καὶ ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι ἕως χθὲς καὶ πρώην ἐν τῇ ἀπεράντῳ πρωτευούσῃ, ἐν Λονδίνῳ δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμία δημοτικὴ βρύσις. Ἐὰν κατ' ὀδὸν κατελαμβάνετό τις ὑπὸ δίψης, ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ ἔν τινι καπηλείῳ, ἵνα σβέσῃ αὐτὴν διά τινος ποτοῦ. Ἐὰν ζητήσῃ τις ὕδωρ μόνον, θὰ φανῇ παράξενος ἄνθρωπος καὶ εἶναι ζήτημα

ἐὰν ὁ καταστηματάρχης συγκατετίθετο νὰ τῷ δώσῃ, χωρὶς νὰ λάβῃ καὶ κάτι ἄλλο διὰ νὰ ἀφήσῃ ὀλίγα σόλδια.

Ἀπό τινος ὅμως καιροῦ ἤρχισαν νὰ ἐγείρωνται εἰς τὰ διάφορα τῶν πόλεων μέρη δημόσιαι βρύσεις δαπάνῃ εἴτε τῶν ἐνοριῶν, εἴτε φιλανθρώπων πολιτῶν. Αἱ δημόσιαι αὗται ὅμως βρύσεις, ἂς μὴ νομίσῃ τις ὅτι μετέχουσιν ἀρχιτεκτονικῆς τινος καλλονῆς. Εἰς τὰ ἔργα ταῦτα τῆς ἀγγλικῆς τέχνης δὲν εὑρίσκει ὁ ξένος οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην χάριν. Ἀντὶ πολλῶν κρουνῶν ὑπάρχει σωλήν τις μικρὸς, ὀλίγον τι διαφέρον τριχοδιαμετρικῆς διαμέτρου, ἐκρέων φειδωλῶς καὶ λίαν βραδέως τὸ ὕδωρ. Κρέμαται δὲ δι' ἁλύσεως ἀγγεῖον τι σιδηροῦν χονδροειδὲς, ὅπερ ἵνα πληρωθῇ ὕδατος ἀπαιτοῦνται πολλὰ χρόνου λεπτά.

Τὸ παραδοξότερον πάντων εἶναι, ὅτι αἱ βρύσεις αὗται κλείονται τὸν χειμῶνα καὶ μένουσιν ἀνοικταὶ μόνον κατὰ τὸ θέρος, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ φύσις τῶν τέκνων τῆς Ἀλβιόνης δὲν εἶναι ποσῶς φίλη τῷ ὕδατι.

Ἵνα μὴ ἐκληφθῶσι ταῦτα πάντα ὡς μύθοι, δύναται ὁ κατὰ τύχην ποτὲ εὑρεθεὶς ἐν Λονδίνῳ, νὰ διαβῇ τὴν Κενσιγκτώνειον πύλην, νὰ ῥίψῃ ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοίχου καὶ θέλει ἴδει ἐπ' αὐτοῦ βρύσιν κεκαλυμμένην καὶ κλειδομένην, ἥτις φέρει τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν·

(1) « This fountain is closed for the winter».

Ἴσως αἰτία τούτου τοῦ κλεισίματος ἐστὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ γείτονος μεγάλου καπηλείου, ὅστις εἶναι λίαν φυσικὸν νὰ μὴ θέλῃ νὰ βλέπῃ ἐλαττουμένην τὴν πελατείαν του καὶ τὸν χειμῶνα, ὡς καὶ τὸ θέρος.

Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τὰ ὕδατα ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν εἶναι τόσον εὐάρεστα πρὸς πόσιν, ὅσον τὰ τῆς πατρίδος μου Ἀμερικῆς, καὶ τὰ ἡδέα, εὔπεπτα καὶ ἐλαφρὰ τῶν διαυγῶν πηγῶν τῆς Ἑλλάδος.

---

(1) Αὕτη ἡ βρύσις ἐστὶ κλεισμένη κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας περιπατῶν, ἠσθάνθην τὸν κενόν στόμαχόν μου νὰ μ' ἐνοχλῇ καὶ εἰσῆλθον ἔν τινι μικρῷ ξενοδοχείῳ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρισκόμην. Δύω μακραὶ τράπεζαι ὑπῆρχον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐστιατορείου, ἐφ' ὧν διενέμοντο οἱ πελᾶται κατ' ἀρέσκειαν. Ἁπλῶς μόνον λέγομεν, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἐκαθέζοντο οἱ προτιμῶντες τὴν ἀγγλικὴν μαγειρικήν, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ οἱ εὐχαριστούμενοι ἐν τῇ γαλλικῇ. Ἐν τῇ πρώτῃ φέρουσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐπὶ κινητοῦ τρίποδος πάνυ μεγάλα τεμάχια βοείων ἢ προβείων ἐψητῶν κρεάτων κατὰ τὴν σὴν ἐκλογήν· εὐπρεπὴς δὲ νομεὺς, κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὴν μάχαιραν καὶ ἀκονίζων αὐτὴν ἐπὶ τοῦ τροχητῆρος, σ' ἐρωτᾷ, ἂν θέλῃς καλοψημένον ἢ ἡμιψημένον τὸ κρέας. Κατὰ τὴν σὴν ἀπάντησιν ἄρχεται καὶ οὗτος τοῦ ἔργου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ τραπέζῃ ὀφείλεις νὰ σημειώσῃς ἐπὶ χάρτου, ὁποῖα φαγητὰ θέλεις καὶ νὰ περιμείνῃς νὰ σοὶ τὰ ἑτοιμάσωσιν.

Δι' ἐμὲ, ὅστις ὁμοιάζω κατὰ τὴν ἀνυπομονησίαν τοὺς Ἕλληνας δὲν ἐξέλεξα τὸ δεύτερον σύστημά. Ἐγὼ ἐπιθυμῶ ἅμα καθεσθῶ νὰ ἔλθῃ καὶ τὸ φαγητὸν καὶ ἅμα τὸ πρῶτον τελειώσει ζητῶ ἀμέσως καὶ τὸ δεύτερον καὶ ἂν βλέπω ὅτι βραδύνει, φωνάζω, θυμώνω καὶ στενοχωροῦμαι. Γνωρίζω ὅτι τοῦτο μὲ κάμνει νὰ χάσω τὴν ὄρεξιν, πλὴν ὑπομονή· αἱ κακαὶ ἕξεις δυσκόλως ἀποβάλλονται.

Ἐγὼ δὲν ὁμοιάζω τοὺς Ἄγγλους οἵτινες εἰσέρχονται, κάθηνται ἡσύχως, ἀφίνουσι νὰ παρέλθωσιν ὀλίγα λεπτὰ, ἐὰν τυχὸν εἰσὶ κουρασμένοι, ἀκολούθως ἀρχίζουν τὰς συζητήσεις, τοὺς γέλωτας, ἐὰν ὑπάρχωσι πλησίον του συνδαιτυμόνες, εἴτε γνώριμοι εἴτε ξένοι, καὶ μετὰ ψυχρότητος προξενούσης ἔκπληξιν, ἄρχονται τοῦ φαγητοῦ, ἀδιαφοροῦντες ἐὰν τὸ γεῦμα των, ἕνεκεν τῆς ἀργοπορίας τοῦ μαγείρου παραταθῇ μέχρι τῆς ἑσπέρας. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, ὁ Ἄγγλος δὲν ἐγκαταλείπει ἀμέσως τὴν τράπεζαν, οὔτε ἀμέσως καταφεύγει εἰς τὸ κάπνισμα, ἵνα διαφθείρῃ διὰ τοῦ ἐμπυρευματικοῦ ἐλαίου τοῦ καπνοῦ τὸν σίελον, ὅστις εἶναι λίαν ἀναγκαῖος εἰς τὴν λειτουργείαν τοῦ στομάχου, ἀλλὰ κάθεται ἀκόμη πέντε ἢ δέκα λεπτὰ καὶ

ἀφοῦ ἡ χώνευσις διὰ τῆς καλῆς καὶ ἡσύχου μασσήσεως καὶ ἀρκούσης σιελώσεως τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἐπακολουθούσης εὐθύμου διαθέσεως διέλθῃ τὸ πρῶτον στάδιόν της, τότε σηκώνεται ἵνα ἀπέλθῃ. Ἰδοὺ μία τῶν αἰτιῶν διὰ τὰς ὁποίας ὁ Ἄγγλος εὐκόλως δὲν γηράσκει, καὶ γηράσκων παρουσιάζει ὅλα τὰ χρώματα τῆς ὑγείας καὶ εὐζωΐας.

Ἐγευμάτησα καὶ ἀπῆλθον, ἵνα ἐπανέλθω εἰς τὸ πτωχικόν μου ξενοδοχεῖον, ὅπως καταγείνω εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν ὀλίγων μου ἐνδυμάτων καθ' ὅτι τὴν ἑσπέραν ὤφειλλον νὰ ἐγκαταλείψω τὸ ἀγγλικὸν ἔδαφος.

Τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐθετον τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Νεαπόλεως.

Οὔφ! τί ἄθλιος τόπος, ἀνέκραξα διερχόμενος τὴν ὁδὸν «Rasso Porto» ἐν ᾗ ὑπάρχει ἡ μᾶλλον ἀθλία τῆς πόλεως ἀγορά.

Ἐν πρώτοις εἶδον τοὺς μαγειρεύοντας ἐν ὑπαίθρῳ τὰ μακαρόνια καὶ τοὺς προσερχομένους ἵνα ἐπὶ ποδὸς προγευθῶσιν.

Φαντασθῆτε παμμεγέθη λέβητα κακῶς κασσιτερωμένον ἐπὶ πυρᾶς γαιανθράκων, καὶ ἰδοὺ τὸ ὅλον τοῦ κινητοῦ μαγειρίου. Ἐντὸς τοῦ ῥηθέντος λέβητος, πλήρεως ὕδατος, βράζουσιν λίτραι τινες μακαρονίων παχέων καὶ μήκους ἀτελευτήτου, τὰ ὁποῖα, ὁπόταν ἡ τῆς ἐκκενώσεως στιγμὴ ἐπέλθει, ἐκβάλλει ὁ μάγειρος Λαζαρόνος διά τινος ῥάβδου τὴν ὁποίαν βυθίζει ἐντός. Πινακίων καὶ περονίων χρῆσις δὲν γίνεται εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο· ὁ πεινῶν, ἀντὶ ἑνὸς σολδίου λαμβάνει διὰ τῆς χειρὸς δέσμην τινα ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ῥάβδου κρεμαμένων μακαρονίων, ἅτινα κρατῶν ὑψηλὰ, ἀφήνει βαθμηδὸν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ἠνεῳγμένον καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐστραμένον στόμα του.

Ἀντικρὺ, ὑπάρχει ὁ καφφεπώλης, εἰς ὃν διευθύνονται μετὰ τὸ πρόγευμα οἱ πελᾶται τοῦ μαγείρου τῶν μακαρονίων. Ἐπί τινος σανίδος ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένα πέντε ἢ ἓξ φλυζάνια, περιδεδεμμένα διὰ λευκοσιδήρου, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ διὰ τῆς συγκρούσεως θραύονται εὐκόλως· ἓν πινάκιον ἐκ ξύλου ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ ζάκχαρις καὶ ἓν μόνον κοχλιάριον μέγα, ἀνάλογον δη-

λαδὴ τῶν φλυζανίων, ἅτινα εἰσὶ χωριτικότητος ἡμισείας σχεδὸν λίτρας καφφέ.

Ἐγατέλειπον τὸ ὀχληρὸν ἐκεῖνο μέρος καὶ ἔφθασα ἐν τῇ πλατείᾳ τῇ καλουμένῃ Largo di Castello. Ἐκεῖ ἠδυνήθην ν' ἀναπνεύσω κἄπως ἐλευθέρως, διότι δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ἰχθυοπῶλαι, οὔτε οἱ ἀκάθαρτοι μεταπρᾶται τῆς ἀνωτέρω ἀγορᾶς.

Ἡ Νεάπολις, ὡς ὁ Κ. Βυφὼν λέγει, κεῖται πιθανῶς ἐπὶ ἐδάφους κεκουφωμένου ἔνερθεν, καὶ πλήρους πεπυρακτωμένων μετάλλων· ἐπειδὴ ὁ Βεζούβιος καὶ ἡ Σολφατήρα, ἀναμέσον τῶν ὁποίων κεῖται κατ' ἴσην ἀπόστασιν, φαίνεται νὰ ἔχωσιν ἐσωτερικὴν κοινωνίαν· καθ' ὅτι ὁσάκις ὁ Βεζούβιος πυριμανεῖ καὶ ἡ Σολφατήρα ὁμοίως· ὁσάκις δ' ἐκεῖνο σβύνει καὶ ἐκείνη ὁμοίως.

Τὴν ἑσπέραν, ὁπόταν τὸ σκότος περιέβαλλε τὴν μεγαλούπολιν, καὶ εἶδον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν λάμψιν ἣν ἀνέδιδε ὁ καταστροφεὺς τῆς Πομπηΐας καὶ Ἡρακλειουπόλεως Βεζούβιος, ἐνεθυμήθην τοῦ σοφοῦ ἐκείνου, τοῦ εἰπόντος ὅτι πατοῦμεν ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν Πολιτειῶν! ἐνεθυμήθην τὸν Σενέκα, ὅστις εἶπεν ὅτι πλέομεν ἐπάνωθεν πόλεων, τὰς ὁποίας ἐγνώριζον οἱ πρόγονοί μας. Τῷ ὄντι, πόσοι λαοὶ εἶναι τεθαμμένοι εἰς τὰς ἀβύσσους!

Ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς μέχρι τοῦ 1794 ἀπαριθμοῦνται εἴκοσιν καὶ μία ἐκρήξεις τοῦ Βεζουβίου, ἐξ ὧν τῆς μὲν τρίτης καὶ τετάρτης αἱ τέφραι διεσκονίσθησαν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως.

Δὲν ἐντρέπομαι νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἐφοβήθην, μόλις ἡ λάμψις τῶν ἀναπεμπομένων φλογῶν μοὶ ἐπενθύμισεν ὅτι εὑρίσκομαι πλησίον τοῦ ἡφαιστείου. Ἀνεμνήσθην τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1767 λαβούσης χώρας ἐκρήξεως, ἥτις ὑπῆρξε μία τῶν πώποτε μνημονευομένων βιαιοτάτων, καὶ συνέλαβα ἀμέσως τὴν ἰδέαν τῆς ἀναχωρήσεως. Ἐν τῇ ἐκρήξει ἐκείνῃ τὸ μὲν πρῶτον ἐμετεωρίσθη τυφὼν καπνοῦ πάνυ πυκνοῦ ἐν σχήματι κολῶνος καθέτου καὶ καὶ διεσκέπασεν ὅλον τὸν ὁρίζοντα ἐξ ὄμβρου τεφρῶν· κατόπιν δὲ σεισμῶν πάνυ σφοδρῶν, χείμαρρος χάβας ῥευστῆς ἀνεχειλιζούσης χοχλαδὸν ἐπὶ ποσὸν ὑπεράνω τοῦ στομίου, καὶ ὡς ἀπὸ καταῤῥάκτου κρημνιζομένη, κατέῤῥεεν ὡς πύρινος ποταμὸς διὰ

τῶν ἀποχρήμνων τοῦ Βεζουβίου, μετὰ μυκηθμοῦ ἑξακούστου καὶ μῆκος μὲν ἔχων ἑπτὰ μιλλίων, πλάτος δὲ δύο, ῥύσιν δὲ ἑνὸς καθ' ἑκάστην ὥραν, ἐγέμισεν ἕνα αὐλῶνα ἑξήκοντα βημάτων ἔχοντα βάθος. Τὸ στόμιον του ἡφαιστείου διεσφενδόνιζε χονδρὰς πέτρας διαπύρους, κατακυλιωμένας ἀπὸ ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ ἕως κάτω αἱ συνεχεῖς ἐξερευγόμεναι φλόγες, συνεννούμεναι μετὰ τῆς μετεωρισθείσης ἐξ ὑγρᾶς ὕλης κολώνης, ἀπετέλουν φάκελλον ἀκτινώδη, ὕψος ἔχοντα ὀκτὼ περίπου χιλιάδων ποδῶν ὑπὲρ τὴν τῆς θαλάσσης ἐπιφάνειαν. Τὸ βουνὸν δὲν ἐφαίνετο πλέον, ἢ ὡς σφαῖρα περιφλεγέθουσα, δύο μιλλίων διαμέτρου, ὄγκος πελώριος, καταπληκτικὸς ἅμα καὶ θαμβωτικός! καὶ ἅμα μὲν φυσέκια κερασσώδη βεληδὸν διέκοπτον πάντῃ καὶ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος τὸν ἀκτινώδη φάκελον καὶ τὴν τυφώδη κολῶναν, ἅμα δὲ πέτραι ἰσομεγέθεις μὲ βυτία (1) ἐκσφενδονιζόμεναι εἰς τὸν ἀέρα, ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεφέροντο ὕψος ὥστε κατέπιπτον μετὰ εἰκοσιπέντε δεύτερα λεπτὰ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Σόμμα, τὴν ἐκ τοῦ πετρώδους κατακλυσμοῦ ἐκείνου ἀποχωσθεῖσαν. Πέριξ τοῦ Ὀτταϊάνου ἦναψαν τὰ πάντα, χέρσα τε καὶ δασώδη, διὰ μιᾶς. Πάντων δὲ τούτων ὁμοῦ συμβαινόντων, φόβος, τρόμος, κατάπληξις καὶ ἀπελπισία ἐπέπεσεν ἐπὶ πάντας, ὡς οὐδὲν τοῦ κακοῦ ἔχοντος πέρας, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους βαθμηδὸν ἐλαύνοντος. Ἐν Νεαπόλει οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπέ τις, ἢ ἄνδρας, γυναῖκας, παιδία τῇ δὲ κἀκεῖσε παραφερομένους, τὰς κόμας διερριμένους, τὰς τρίχας κατασπωμένους, θεοκλυτοῦντας, οἰμώζοντας, ὀλολίζοντας, ὁλοσώμως τρέμοντας.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἐσώθη ἡ Νεάπολις, ἕνεκεν τοῦ πνέοντος δυτικοῦ ἀνέμου τοῦ συνελαύνοντος πρὸς ἀνατολὰς τὰς τέφρας καὶ πέτρας.

Ἂς ἀφήσωμεν εἰς ἄλλους μᾶλλον ἐνδιαφερομένους τὴν τῶν ἐκρήξεων τῶν ἡφαιστείων μελέτην καὶ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς.

— Καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπρόσθεσεν ὁ πλοίαρχος, ἂς ἀφή-

(1) Βαρέλιον.

σωμεν ἕως ἐδῶ τὴν ἀνάγνωσιν διότι εἶναι πολὺ ἀργὰ καὶ ἡ ἐργασία δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἀναπληρώσωμεν τὴν πρωΐαν, τὸν ὕπνον ὃν χάνομεν ἀφ' ἑσπέρας.

— Ὀρθῶς, ἀπήντησεν ὁ Ἐλβὰρ-Μοράϊν.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ χειρογράφου διεκόπη καὶ καθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ἵνα ἀναπαυθῇ.

Τὴν ἐπαύριον ἐπανελήφθη ἡ ἐξακολούθησις τῆς τοῦ χειρογράφου ἀναγνώσεως, πλὴν ταύτην τὴν φορὰν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Οὐάλτερ.

Παρῆλθον μῆνες δύο ἀπὸ τῆς ἐν Νεαπόλει ἀφίξεώς μου, αἱ δὲ τῆς καρδίας μου ἀδυναμίαι, ἃς ὁ πρῶτος ἀτυχής μου ἔρως ἐγέννησεν, εἶχον σχεδὸν ἀποκοιμηθῇ. Ἔχων ὀλίγα χρήματα εἰσέτι, ἔτρεχον ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην διασκέδασιν, οὐδόλως ἀναλογιζόμενος ὅτι ταῦτα ἠδύναντο νὰ τελειώσωσι, καὶ ὅτι τότε ἡ θέσις μου ἤθελε καταστῇ λίαν δυσάρεστος.

Πρωΐαν τινα ἀφυπνισθεὶς, ἠρεύνησα τὰ θυλάκιά μου καὶ εἶδον ὅτι ἡ ὅλη περιουσία μου συνίστατο εἰς δύο μόνον φράγκα. Παρεδόθην εἰς σκέψεις θλιβερὰς καὶ ἐβασάνιζον τὸν νοῦν μου, πρὸς ἐφεύρεσιν μέσου τινὸς σωτηρίας, ὁπόταν εἰς ἐπίμετρον τῆς ἀπελπισίας μου ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου, ἄνευ τινὸς προειδοποιήσεως, καὶ εἰσέρχεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας. Ἐδῶ τὰ πράγματα ἤρχισαν νὰ καθίστανται πολὺ σπουδαιότερα καθ' ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικείου, ἢ μᾶλλον τῶν ἐνοικείων μου, καθ' ὅτι οὐδὲ ὀβολὸν μέχρι τότε εἶχον δώσει.

— Κύριε, μοὶ λέγει μετ' αὐστηρότητος, ὁ εἰσελθὼν, δὲν πιστεύω νὰ μὲ ἀρνηθῆτε τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐνοικείου σας σήμερον, ἐπειδὴ εὑρίσκομαι εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν μετὰ τῶν δανειστῶν μου.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησα ἐν στενοχωρίᾳ, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι σᾶς παρακαλῶ, νὰ ἀναβληθῇ αὔτη δι' αὔριον.

— Πλὴν.....

— Ἐννοῶ πολὺ καλὰ, φίλε μου, ὅτι ἔχετε ἀπόλυτον ἀνάγκην χρημάτων, ἀλλὰ πρέπει νὰ λάβητε ὑπομονὴν μέχρι τῆς αὔριον διότι κἀγὼ σήμερον στεροῦμαι.

Ὁ τόνος μεθ' οὗ προέφερον τὸ στεροῦμαι ἔδωσε εἰς τὸν ἐπισκέπτην μου νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ἐπὶ ματαίῳ ἤθελεν ἐπιμείνει καὶ ἑπομένως ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ καὶ ἀποδεχθῇ τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς.

Διάβολε! ἀνέκραξα μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ οἰκοδεσπότου· ἐγὼ δὲν ἔχω ἢ δύο μόνον φράγκα, πῶς λοιπὸν θέλω ἐξοφλήσει τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, ὅστις οὐδέποτε ἀναμφιβόλως θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ λάβω ἐντεῦθεν τὰ ὀλίγα ἐνδύματά μου;

Ἐξῆλθον μὲ ἀπόφασιν ἀμετάτρεπτον ἀνευρέσεως χρηματικοῦ τινος ποσοῦ, ὅπερ μόνον οἱ πλούσιοι ὁμογενεῖς μου, ἠδύναντο νὰ μοὶ χορηγήσωσιν.

Ὦ! φίλοι, μὴ ποτὲ ἀναζητήσητε εἰς τῶν πλουσίων τὰς θύρας τὴν προθυμίαν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν περίθαλψιν. Μὴ ἀναζητήσητε ν' ἀνεύρητε ὑπὸ τὸν πολυτελῆ ἐπενδύτην τοῦ μεγάλου ἄρχοντος καρδίαν εὐγενῆ καὶ γενναίαν. Οὐχί! Λέγουσιν, ὅτι ἡ ἠθικὴ διάπλασις, ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ἐξαγνίζει τὰ ψυχικὰ αἰσθήματα καὶ ἐξευγενίζει τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Ναί! ἀλλ' ὁ πλούσιος ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς εὐγενείας καὶ παιδείας, ὅπερ τῷ χορηγεῖ ὁ χρυσὸς, φαίνεται τοιοῦτος, ἐνῷ τοὐναντίον εἶναι ἀμαθὴς καὶ ἀγροῖκος· νομίζεται εὐγενὴς, ἐνῷ πράγματι ἐστὶ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος· ἀποκαλεῖται φιλάνθρωπος, ἐνῷ τοὐναντίον μισεῖ τοὺς ὁμοίους του, καὶ ταῦτα πάντα διότι θυσιάζων μέρος τοῦ χρυσίου του, ἵνα κερδίσῃ ὅ,τι ἡ πλεονεξία του ἐπιζητεῖ, ἀπατᾷ τοὺς ἀγαθούς. Κολακευόμενος δὲ ὑπὸ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν ἀνθρωπαρίων, τῶν ἀποζώντων ἐκ τῶν κλεπτομένων, οὕτως εἰπεῖν, θυσιῶν του, περιπίπτει ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἀπάτην, ἀπομακρύνεται τοῦ «Γνῶθι σαυτὸν» καὶ ἐπαίρεται ὡς ἄρχων μέγας καὶ ὡς ἔξοχος ἀνὴρ, φημιζόμενος ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῆς σπείρας τῶν αἰσχρῶν κολάκων του.

Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονήσωμεν τὸν Ἀριστοτέλην, ὅστις εἶπεν, ὅτι αἱ πλεονεξίαι τῶν πλουσίων μᾶλλον, παρὰ αἱ τοῦ δήμου ἀπολλύουσι τὴν πολιτείαν.

Ἀναμιμνησκόμενοι τῶν διαφόρων ῥημάτων τῶν τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφων καὶ σοφῶν, οὐδέποτε πρέπει νὰ τολμήσωμεν

νὰ θέσωμεν τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ κατωφλείου τῆς θύρας τοῦ πλουσίου.

» Πλοῦτος κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ἐστὶν ὑπηρέτης(1)

» Δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. (2)

Τούτων ἡ μνήμη ἐστὶν ἔκτοτε ἀγήρατος καὶ ἀνεξιτήλοις γράμμασι κεχαραγμένη ἐν τῇ διανοίᾳ μου.

Πολλῶν πλουσίων τὴν θύραν ἔκρουσα, ἵνα μοὶ χορηγηθῇ περίθαλψίς τις· εἰς πολλοὺς ἑκατομμυριούχους ἔτεινον χεῖρα ἐπαίτιδα, ἵνα μοὶ δοθῇ εὐτελές τι χρηματικὸν ποσόν· εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς μεγαλαυχούντας ἀπετάνθην, παρ' οὐδενὸς ὅμως ἐλεήθην, οὐδεὶς ἐπροθυμοποιήθη νὰ εὐεργετήσῃ ἕνα δυστυχῆ, ὅστις ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀποπλανήσεως τοῦ λογικοῦ, ἀπώλεσε πατρίδα, οἰκογένειαν, εὐτυχῆ ὕπαρξιν, μέλλον, τὸ πᾶν!

Αἴ, φίλοι μου, ἐπρόσθεσε διακόψας τὴν ἀνάγνωσιν ὁ Θάλτερ. Ἰδοὺ καὶ ἐδῶ τὸ αὐτὸ συμβαῖνον· καὶ ἐνῷ ὁ κύκλος τῶν πλουσίων, ὁ περιβεβλημμένος μὲ τίτλους εὐγενείας, ἄμοιρος παντὸς κοινωνικοῦ καθήκοντος, ξένος πρὸς πᾶν φιλανθρωπίας αἴσθημα ἀπέπεμπεν ἡμᾶς σκληρῶς, ἰδοὺ εἷς ἐργάτης τῆς θαλάσσης, εἷς ἄνθρωπος νομιζόμενος ὑφ' ὅλων ὡς χονδρὸς καὶ ἀγροῖκος, ὡς ἀμαθὴς καὶ ἄνευ ἀνατροφῆς, διαψεύδων τὴν κοινὴν ταύτην γνώμην, ἐπροθυμοποιήθη νὰ φανῇ πρὸς αἶσχος ἐκείνων, τοιοῦτος οἷος τὸ πρὸς τὸν πλησίον καθῆκον ὑπαγορεύει.

Αἰσχυνθῆτε, ὦ οὐτιδανὰ κεχρυσωμένα ἀνδράποδα ἐπὶ τῇ παραβλέψει ἱεροῦ καθήκοντος, ὅπερ οἱ παρ' ὑμῶν περιφρονούμενοι ἀνάγκη νὰ σᾶς διδάξωσιν. Αἰσχυνθῆτε, ὦ δοῦλοι τοῦ χρυσίου, βλέποντες τοὺς ὑπηρετούντας σας νὰ σᾶς ὑπερβαίνωσι κατὰ τὴν γενναιότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ κατὰ τὴν γνῶσιν τῶν τοῦ ἀνθρώπου σπουδαιοτέρων κοινωνικῶν καθηκόντων.

Ἐπηκολούθησε δευτερολέπτων τινων πένθιμος σιωπή, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπανελήφθη ἡ ἀνάγνωσις.

Ἀπεπεμπόμην μετὰ τρόπου ἀγροίκου ἀφ' ὅλων τὰς οἰκίας,

---

(1) Ἰσοκράτης πρὸς Δημόνικον.

(2) Εὐαγγ. κατὰ Μάρκ. Ι'. 23.

μόλις ἐπαρουσιαζόμην καὶ πρὶν ἢ λάβω τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ ἐξηγηθῶ. Ἡ ἄτακτος καὶ ῥυπαρὰ ἐνδυμασία μου, ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου μου ἐζωγραφισμένη πτωχία, προυέδιδον τὸν τῆς ἐπισκέψεώς μου σκοπὸν αὐθωρεί.

Τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας μέρος ἐδαπάνησα περιερχόμενος καὶ κρούων δίκην ἐπαίτου τὰς θύρας τῶν εὐτυχούντων, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιτυχίας, ὅπερ ἐπηύξησε τὴν ἀπελπισίαν ἥτις μὲ κατεῖχεν, ὡς ἐκ τῆς δεινῆς θέσεως εἰς ἣν εἶχον περιέλθει. Νὰ διανυκτερεύσω ἐν τῷ δωματίῳ μου δὲν ἐτόλμων, καθ' ὅτι τὴν πρωΐαν ἔπρεπε ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ οἰκοδεσπότου μου. Ν' ἀπουσιάσω, τοῦτο ἤθελε δώσει ὑπονοίας τῆς ἀνεχείας μου, καὶ τότε θὰ ἔχανον τὰ ὀλίγα ἐνδύματά μου, ἅτινα βεβαίως θὰ κατεχράτει καὶ θὰ ἐπώλει ὁ ἔχων παρ' ἐμοῦ λαμβάνειν. Εὑρισκόμην μεταξὺ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας καὶ ἠγνόουν τί ὤφειλον νὰ πράξω.

Ὁ ἥλιος εἶχε πρὸ πολλοῦ δύσει, ἐγὼ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν ταραχῇ καὶ τὸ πνεῦμα ἀνήσυχον περιεπλανῶμην ἐντὸς τοῦ χειμερινοῦ κήπου τοῦ καλουμένου «Villa reale» ἐνῷ καταφεύγει χάριν περιπάτου ἡ ὑψηλὴ τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως κοινωνία καὶ αἱ κομψότεραι καὶ μᾶλλον εὐποροῦσαι ἐκ τῶν κοινῶν γυναικῶν.

Περιεπάτουν σύννους, ὀνειροπολῶν καὶ παραβάλλων τὸ παρελθὸν μὲ τὸ ἐνεστώς· τὸν ἄθλιον βίον τὸν ὁποῖον διῆγον, τὴν ἀξίαν οἴκτου κατάστασίν μου, καὶ κατεδίκαζον ἐμαυτὸν διὰ τὴν ἐκ τῆς πατρικῆς μου στέγης καὶ γεννεθλίου μου γῆς ἀναχώρησίν μου. Ἀνεμνήσθην τοῦ πατρός μου καὶ ἔχυσα πικρὰ καὶ ἄφθονα δάκρυα· ἀνεπόλησα εἰς τὴν μνήμην μου τὰς ἁγίας συμβουλάς του καὶ ἔκλαυσα πικρότατα.

Ὦ καλέ μου πάτερ! ἐὰν ἀντὶ τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης καὶ ὑπακοῆς, ἐὰν ἀντὶ τοῦ ἀπεριορίστου σέβας, ὅπερ τὰ τέκνα ὀφείλουσι τοῖς γεννητόροις των, σοὶ προσέφερα φιάλην δηλητηρίου, ἥμαρτον! ἥμαρτον! Ἐὰν ἠδύνασο νὰ μαντεύσῃς ὅ,τι ἐγὼ ὑποφέρω ταύτην τὴν στιγμήν· ὅ,τι ἡ ψυχή μου αἰσθάνεται, τοῦτο μόνον ἤθελεν εἶσθαι ἀρκετόν, ἵνα καταπραύνῃ τὴν δικαίαν

ὀργήν σου καὶ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῆς τρομερᾶς πατρικῆς κατάρας! Ναί, πάτερ μου! ἐὰν ἐγὼ κωφεύσας εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος καὶ παριδὼν ὑποχρεώσεις ἀπαραιτήτους, παρεσύρθην ὑπὸ ἀφρόνων σκέψεων καὶ παρεδόθην εἰς τὸν ἀκόλαστον βίον πρὸς ὃν μὲ ὤθει ἡ εἰς τὰ κακὰ ὀργῶσα φύσις μου, ὦ! τοῦτο ἂς μὴ σὲ πείσῃ εἰς τὸ νὰ μὲ μισήσῃς καὶ καταρασθῇς, μή! περισσότερον τῆς σῆς συμπαθείας εἰμὶ ἄξιος, τοῦ ὑμετέρου οἴκτου!.....

Αἱ φρόνιμαι συμβουλαί σου καὶ αἱ πλήρεις στοργῆς ἐπιπλήξεις σου, εἰς σὲ μὲν εἰσὶν ἀρκοῦσα ἐπανάπαυσις τῆς συνειδήσεως, δι' ἐμὲ δὲ αἰώνιος καὶ ἀτελεύτητος τύψις διὰ τὴν ἀσυγχώρητον παρακοήν μου.

Ὦ! ἐὰν εὐφρόσυνος καὶ πάλιν διέβλεπον τὴν μαγικὴν τῶν πρώτων χρόνων μου κοιτίδα, ὅπου προσεῖδον τὸ φῶς τὸ φοίβειον· ἐὰν ἠδυνάμην καὶ πάλιν νὰ ἴδω τοῦ γελῶντος οὐρανοῦ τὴν κυανῆν ἀγκάλην, ὦ! ὁπόσον ἤθελον εἶσθαι τρισόλβιος, Θεέ μου! Ἐὰν ἠδυνάμην, ὕψιστε, νὰ ἐπανέλθω εὐτυχὴς εἰς τὴν πατρῴαν μου γῆν, ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ γεννηθῶσιν ἐκ νέου ἐν ἐμοὶ αἱ ἀπωλεσθεῖσαι χρυσαῖ ἐλπίδες, τὰ διασκεδασθέντα τερπνὰ ὄνειρα, αἱ εὐφρόσυνοι σκέψεις, ὦ! οὐδέποτε θ' ἀπήλαυον ὡραιοτέρας, ἡδυτέρας στιγμάς! Ἐὰν ἠδυνάμην ν'ἀνακτήσω τὴν Μαρίαν μου, ἤθελον λησμονήσει τὰς πικρίας καὶ θλίψεις τῆς νῦν ζωῆς μου.

Πλὴν, εἰς μάτην θρηνῶ, εἰς μάτην! Δὲν θέλω πλέον ἰδεῖ τὰ προσφιλῆ τῆς πατρίδος μου ὄρη, τὸ κῦμα τὸ βρέχον τὴν παραλίαν τῆς γεννεθλίου μου γῆς· ἀπώλεσα διὰ παντὸς τὴν Μαρίαν... Ἐν τῷ μέλλοντι θέλω εἶσθαι ὠχρὸν κλυδώνων ναυάγιον, διαπλέων τὸ θυελλῶδες τῆς δυστυχίας πέλαγος.

Ἤδη ἡ νὺξ ἐξηντλημένη κοιμᾶται, ὁ ζέφυρος πνέει ἡδυπαθὴς, καὶ μόνος ἐγὼ, ἐγὼ μόνος ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου τούτου πλήθους, περιφέρομαι ἄπελπις!

Ὦ! ταύτην τὴν νύκτα, πρὶν ἔτι αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες χρυσώσωσι τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, πρὶν ἡ πρωΐα ἀνατείλῃ ῥοδόχρους, πρὶν ἡ φωνὴ τοῦ ἀλέκτορος ἀκουσθῇ, πρέπει νὰ δώσω

πέρας εἰς τὴν ἀθλίαν μου ὕπαρξιν, πρέπει ἐν στεναγμῷ νὰ σιγήσωσι τὰ χείλη μου, πρέπει.....

Ὁ θόρυβος τῆς μεταξωτῆς ἐσθῆτος κυρίας τινος θελκτικωτάτης διερχομένης πολὺ πλησίον μου, διέκοψε τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ μονολόγου μου καὶ μ' ἀπέσπασε τῆς ἀφηρημένης καταστάσεως ἐν ᾗ διετέλουν.

Μόλις τὸ βλέμμα μου συνήντησε τὸ εὐειδὲς τῆς Ἰταλίδος πρόσωπον, ἐλησμόνησα ἀμέσως τὰ πάντα καὶ ἔσπευσα ν' ἀκολουθήσω τὴν ὡραίαν Φρύνην, ἥτις δὲν ἐδίστασε ποσῶς νὰ μὲ ἀποδεχθῇ ὡς καβαλιέρον.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, καθ' ὃ εἶχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔχω εἰς τὸν βραχιονά μου τὴν ὡραίαν μου σύντροφον, ἀφίχθημεν εἰς τὴν θύραν οἰκίας τινος μεγαλοπρεποῦς ἐξωτερικοῦ, ὅπου ὑπεδέχθημεν ὑπὸ ὑπηρέτου φέροντος στολὴν ἰδίαν, κατὰ τὰ ἤθη τῶν ἀριστοκρατῶν.

Ἠθέλησα ν' ἀποχαιρετήσω τὴν σύντροφόν μου καὶ ν' ἀπομακρυνθῶ, καθ' ὅτι δὲν ἐπίστευον ποτὲ, ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκολουθήσω αὐτὴν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δωμάτιά της. Τὴν τόσην πρὸς ἐμὲ εὐπροσηγορίαν της εἶχον ἐκλάβει καὶ χαρακτηρίσει μᾶλλον ὡς ἀφέλειαν ἢ ἰδιοτροπίαν καὶ οὐχὶ ὡς ἀποτέλεσμα συμπαθείας. Ἠγνόουν ὁ δυστυχὴς ὅτι αἱ τῆς τάξεώς της γυναῖκες προτιμῶσι τὰ ὠχρὰ πρόσωπα καὶ τοὺς νεκροὺς ὀφθαλμούς· τὴν καλλονὴν τέλος τὴν κινδυνεύουσαν νὰ ἐκλείψῃ, ἕνεκεν τοῦ δηλητηρίου τοῦ ἀκολάστου βίου.

Ἡ Ἀδελίνα, (οὕτω ὠνομάζετο ἡ ὡραία Φρύνη) ἐμάντευσε τὴν δειλίαν μου καὶ πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ τῇ ἀποτείνω τοὺς ἀποχαιρετισμούς μου, ἔσπευσε νὰ μοὶ νεύσῃ νὰ εἰσέλθω πρῶτος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπερ μ' ἐξέπληξεν ἔτι μᾶλλον.

Ἀνήλθομεν εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα καὶ ὡδηγήθην ὑπὸ τῆς ἰδίας εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὴν ἀναμένω.

Χίλιοι δαίμονες! ἀνέκραξα ἅμα εἶδον ὅτι ἤμην μόνος. Ἡ γυνὴ αὕτη, ἢ πολὺ ἰδιότροπος θὰ εἶναι, ἢ πολὺ ἀνόητος, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐλπίζῃ ἐκ μέρους μου ἀμοιβὴν ἀνάλογον τῆς ἀξίας

της. Πλὴν, ὑπομονὴ καὶ τὰ πράγματα θέλουσι λύσει τὴν ἀπορίαν μου.

Ἡ αἴθουσα ἦτο πλουσίως κεκοσμημένη, καὶ ἐπιμελῶς εὐπρεπισμένη, ὥστε ὁ κατὰ πρώτην φορὰν ἐν αὐτῇ εἰσερχόμενος ἐπισκέπτης ἠδύνατο ἐν πεπειθήσει νὰ εἴπῃ, ὅτι εἰς οἶκον πριγκηπέσσης ἑκατομμυριούχου εὑρίσκετο. Ὦ! πόσων τὰ χρηματοκιβώτια ἐκκενώθησαν βεβαίως διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ οἴκου τῆς Ἀδελίνας! Πόσων περιουσίαι θὰ ἐξηντλήθησαν διὰ τὴν εὔνοιαν τῆς ὡραίας αὐτῆς γυναικὸς, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁποίας ἡ τύχη μ' εἰσήγαγεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῆς ἀπελπισίας μου στιγμῇ, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ καθ' ἣν οἱ ὄνυχες τῆς πτωχείας μὲ κατεσπάραττον καὶ τῆς συμφορᾶς ἡ χεὶρ μοὶ ὑπηγόρευε τὴν αὐτοχειρίαν! Πόσοι ἆρά γε γονεῖς....

Αἱ σκέψεις μου διεκόπησαν ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς Ἀδελίνας, ἥτις εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸ πολύτιμον ἐκ μετάξης ἔνδυμά της διὰ λευκοῦ τινος καὶ διαφανοῦς νυκτικοῦ ἐπανωφορείου δι' οὗ διεκρίνοντο αἱ δίκην ἀλαβάστρου ὠμοπλᾶται της. Τὴν κόμην της εἶχεν ἀφήσει ἀτημελῶς νὰ ἐξαπλοῦται ἐπὶ τοῦ στήθους της καὶ νὰ καλύπτῃ τοὺς ὡραίους μαστούς της, οἵτινες ἄλλως τε ἠδύναντο νὰ μὲ ὠθήσωσιν εἰς παρεκτροπήν τινα, ἥτις ἀγνοῶ ἐὰν θὰ ηὔξανε ἢ ἐμείου τὴν ἣν ἀπροσδοκήτως ἔχαιρον συμπάθειαν καὶ εὔνοιαν.

Πλησιάσασα, ἔλαβε κάθισμά τι ὅπερ εὑρίσκετο πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου μου καὶ ἐκάθισεν.

— Εἶσθε ξένος νομίζω; ἠρώτησε μετὰ τόνου φωνῆς ἀφελεστάτης.

— Ἀληθῶς κυρία.

— Καὶ ἡ πατρίς σας; ἐὰν ἦνε ἐπιτετραμένον νὰ ἐρωτήσω.

— Ἡ πρωτεύουσα τοῦ νέου κόσμου.

— Ἡ Ἀμερικὴ;

— Μάλιστα.

— Καὶ ἔχετε πολὺν καιρὸν ἐν τῇ πόλει μας;

— Εὑρίσκομαι ἐνταῦθα πρὸ ἑπτὰ μηνῶν.

— Ἡ φυσιογνωμία σας.....

— Προδίδει τὴν πτωχίαν μου.

— Δὲν θέλω νὰ εἴπω τοῦτο: Ἡ φυσιογνωμία σας μαρτυρεῖ ὅτι πάσχετε ἠθικῶς.

— Ὅταν τις στερῆται ὑλικῶς καὶ ἀναγκάζεται νὰ μετέρχηται τρόπους, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν του, ἀσυνήθεις εἰς αὐτὸν καὶ ἀπάδοντας τῷ ἐγωϊσμῷ καὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ μεθ' ἧς περιεβάλλετο.....

— Ἀφ' ἧς στιγμῆς σᾶς συνήντησα ἐν τῷ κήπῳ καὶ ἤκουσα τὸν ἀπελπιστικὸν μονόλογόν σας, ἠννόησα ἀμέσως τὴν θέσιν σας καὶ ἡ καρδία μου συνεκινήθη.

— Εἶσθε λίαν ἀγαθή, κυρία.

— Ἐσκέφθην, ὅτι δύναμαι νὰ σᾶς σώσω καὶ ὅτι μία πρᾶξις ἀρεστὴ τῷ Θεῷ, δύναται κάπως νὰ μετριάσῃ τὴν ποινὴν ἥτις μ' ἀναμένει, ἕνεκα τῶν μεγάλων ἁμαρτιῶν μου.

— Σεῖς, κυρία, ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ὁποίας δύναταί τις ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς σας, εἶναι ἀδύνατον νὰ φέρητε τὸ βάρος μεγάλων ἁμαρτιῶν.

— Βάρος δυσβάστακτον, φίλε μου. Βάρος ἐπιβαρύνον τὴν συνείδησίν μου τὰ μάλα. Δὲν ἀριθμῷ ἐν τῷ βίῳ μου ἢ πράξεις ἀπάτης, ἐγκλήματος, καταστροφῶν καὶ.... πλὴν δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μάθητε τὰ καθέκαστα τοῦ ἁμαρτωλοῦ βίου μου διότι θὰ μὲ ἀποστραφῆτε βεβαίως καὶ δὲν θέλετε ἀποδεχθῆ τὴν ἐλαχίστην ἐκ μέρους μου εὐεργεσίαν.

Ἦτο περιττὸν νὰ προφυλάσσηται τόσον, διότι οὐδεμία αἰτία ἠδύνατο νὰ μοὶ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀποποίησιν τῆς προσφερομένης μοι σωτηρίας. Ἡ συνείδησίς μου ἴσως νὰ μὲ ἐνέβαλλε πρὸς στιγμὴν εἰς θέσιν ἀμφίβολον· πλὴν ἀμφιῤῥέπων μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, πάντοτε πρὸς τὴν κακίαν ἤθελον κλίνει.

— Κυρία, ἀπεκρίθην· ἡ εἰλικρίνειά σας ἀπεναντίας θέλει μὲ καταστήσει ἐπιεικέστερον καὶ σᾶς ὀμνύω ὅτι δὲν ἔχω τὴν καρδίαν τόσον σκληρὰν ὅσον νομίζετε.

— Φίλε! ὑπῆρξα ἀφορμὴ συμφορᾶς εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν ἀνδρῶν. Ἐκρήμνησα εἰς τὸ βάραθρον τῆς καταστροφῆς πλείονας ν πεντήκοντα, ἐστέρησα καὶ ἐγύμνωσα πλείστους ἐκ τῶν ὑ-

ψηλῶν οἰκογενειῶν καὶ ἐπὶ τέλους ἔπεμψα εἰς τὸν ᾅδην νεανίαν τινα, ὅστις ἐθυσίασε ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὰς ἰδιοτρόπους καὶ ἀνοήτους ὀρέξεις μου. Ὁ νεανίας οὗτος, πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδέποτε μὲν ἠσθάνθην συμπάθειαν, προσεφερόμην ὅμως μετά τινος ἐρωτικῆς συμπεριφορᾶς, ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του διὰ τῆς αὐτοχειρίας, ἅμα τὸ χρηματοκιβώτιόν του ἐκκενώθη. Ἔκτοτε τὸ φάσμα τοῦ θύματός μου μὲ παρακολουθεῖ παντοχοῦ, ἡ φονικὴ χεὶρ του μοὶ δεικνύει τὸν οὐρανὸν, καὶ φωνή τις βομβεῖἀενάως εἰς τὰ ὦτα μου. «Ἀθλία! σὺ ὤρυξες τὸν τάφον μου· ἀναθέτω εἰς τὸν ἀδέκαστον τοῦ σύμπαντος κριτὴν τὴν τιμωρίαν σου!»

— Παύσατε, παύσατε πρὸς θεοῦ, κυρία, ἔσπευσα νὰ εἴπω διακόπτουσα τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διηγήσεώς της, ἥτις τὴν ἔκαμνε νὰ τρέμῃ καὶ νὰ μεταβάλλῃ χρῶμα καὶ ἔκφρασιν φυσιογνωμίας.

Οἱ ὡραῖοι μαῦροι ὀφθαλμοί της περιεστρέφοντο ἐντὸς τοῦ κοίλου αὐτῶν μετὰ τρόπου δυναμένου νὰ ἐμποιήσῃ τρόμον εἰς τὸν παρατηρητήν· αἱ πυγμαί της συνεσφιγμέναι ἐξετέλουν κινήσεις ἀποτόμους καὶ ἀγρίας, ἃς προυκάλει ὁ παροξυσμὸς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου διετέλει· τὸ σύνολον τέλος τῆς θελκτικῆς ἐκείνης γυναικὸς εἶχε παραλλάξει ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ, ἣν ἀλανθάστως δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν στιγμὴν μανίας, καὶ καθ' ἣν αἱ λειτουργίαι τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος περιορίζονται ἐν στενῷ κύκλῳ.

Τὸ ἀδύνατον πλάσμα, ἡ ἀπόγονος τῆς Εὔας, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὑπερέβαινε κατὰ τὴν ἀγρίαν ἔκφρασιν καὶ αὐτὸν τὸν βρυχόμενον λέοντα.

Ἡ τύψις τοῦ συνειδότος, ἐστὶ δύναμίς τις ἀκατανόητος.

Μετὰ παρέλευσιν δευτερολέπτων τινων, καθ' ἃ ἐπεκράτησε σιγὴ φοβερὰ, ἡ Ἀδελίνα ἤρξατο συνερχομένη καὶ ἐλευθερουμένη ἐκ τοῦ παροξυσμοῦ. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου της ἐπανέλαβον τὴν γαλήνην ἐκείνην, ἥτις κρύπτει λίαν ἐπιτυχῶς τὴν δυστυχίαν.

— Συγγνώμην, κύριε, μυριάκις συγγνώμην διὰ τὰς παραφοράς μου, αἵτινες βεβαίως θὰ σᾶς ἠνόχλησαν.

— Λυποῦμαι, κυρία, διότι ὑπῆρξα ἐγὼ ἀφορμὴ τῆς ἀναξέσεως τῶν πληγῶν σας.

— Ποσῶς, κύριε, ποσῶς! Ἑκάστην ἑσπέραν ἐπιστρέφουσα εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἀναλογισθῶ τὰ ὅσα κακὰ ἐπροξένησα. Αὕτη ἡ ἀνάμνησις μὲ κάμνει νὰ περιέλθω εἰς τὴν οὐδετέραν ἐκείνην κατάστασιν, ἐν ᾗ μὲ εἶδες πρὸ ὀλίγου περιελθοῦσαν. Ἐνίοτε καταλαμβάνομαι ὑπὸ εἴδους τινὸς παραφροσύνης, ἥτις μὲ τυραννεῖ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας ἵνα ἀπαλλάσσωμαι, ἔχω δώσει ἐντολὴν εἰς τὴν θαλαμηπόλον μου νὰ μοὶ δίδῃ ναρκωτικόν τι ποτόν, ὅπερ μοὶ πέμπει ληθαργικόν ὕπνον μακρύτατον. Ταύτην τὴν ἑσπέραν ὑπῆρξα εὐτυχὴς διότι τὸ κακὸν δὲν ἔλαβε τὰς συνήθεις του διαστάσεις.

Ὅσάκις ὑπὸ τῆς φρενίτιδος καταλαμβάνομαι, ὅλα αὐτὰ τὰ εὔθραυστα σινικὰ σκεύη, ὅλοι αὐτοὶ οἱ πολυτελεῖς καθρέπται οὓς βλέπεις, συντρίβονται ὑπὸ τῆς χειρός μου ὁπλισμένης οὕτως, ποτὲ μὲν διά τινος τῶν μικρῶν τούτων τραπεζῶν, ποτὲ δὲ διά τινος καθέδρας, ἥτις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μοὶ φαίνεται ἐλαφροτέρα μαστιγίου τῆς ἱππασίας.

Ἑκάστην πρωΐαν πληρόνω οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν συντριφθέντων.

Ἐν τούτοις ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ σοῦ, φίλε.

— Καὶ ἐγώ, κυρία.....

— Ἀποκάλει με εἰς τὸ μέλλον φίλην σου· τοῦτο θέλει μοὶ προξενεῖ εὐχαρίστησιν.

— Ὅπως σᾶς ἀρέσκει.... Πλὴν, πρὶν ἢ ἀρχίσω τὴν ἀφήγησιν τῶν δεινῶν μου, πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι πεινῶ.

— Ὦ τί ἀνόητος καὶ ἀστόχαστος ποῦ εἶμαι. Ἐλησμόνησα ὅτι.....

— Ἀπὸ πρωΐας περιτρέχων τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ κρούων τὰς θύρας τῶν ὁμογενῶν μου πρὸς ἀνεύρεσιν χρημάτων, στεροῦμαι τροφῆς.

Ἔλαβεν ἡ λευκὴ τῆς χεὶρ τὸν κώδωνα καὶ ἐσήμανε μετὰ ζωηρότητος.

— Νὰ παραθέσῃς τράπεζαν διὰ δεῖπνον, εἶπε πρὸς τὴν εἰσελθοῦσαν θαλαμηπόλον της.

Μετὰ τὴν ἔξοδον τῆς ὑπηρετρίας, κατὰ παράκλησιν τῆς Ἀδελίνας ἐδιηγήθην τὰς διαφόρους τοῦ βίου μου περιπετείας καὶ τὰς αἰτίας αἵτινες μ' ἠνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψω τὴν οἰκογένειάν μου. Ὁπόταν διηγούμην τὸν θάνατον τῆς Μαρίας, ἧς τινος ἡ ἀνάμνησις οὐδεμίαν πλέον ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένει, δύο παχέα δάκρυα εἶδον νὰ ῥεύσωσιν ἐκ τῶν μαύρων ὡραίων ὀφθαλμῶν τῆς προστάτιδός μου καὶ νὰ ὑγράνωσι τὰς ῥοδοχρόους παρειάς της.

— Συγκινεῖσθε, φίλη μου, ἐκ τῆς ἱστορίας μου;

— Συγκινοῦμαι ἐκ τῶν ἀφορώντων τὴν Μαρίαν καὶ τὴν ζηλεύω, διότι ὁ θάνατος ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς δυστυχίας αἵτινες τὴν ἀνέμενον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ὁ ἔρως πάντοτε ποτήριον χολῆς ἐπιφυλάσσει εἰς τοὺς πελάτας του.

— Πλὴν, τοιοῦτόν τι δὲν ἐφοβούμεθα, διότι ἠγαπώμεθα ἀμοιβαίως.

— Κἀγὼ ἀντηγαπῶμην, κἀγὼ ἤκουσα τὰ χείλη τοῦ ἐραστοῦ μου νὰ προφέρωσιν ὅρκους φοβεροὺς περὶ τῆς πίστεως καὶ εἰλικρινείας του· πλὴν ἐπροδόθην, ἐγκατελείφθην καὶ ἰδοὺ ἐγὼ σήμερον ζῶσα βίον ἄτεμνον, μακρὰν τῆς κοινωνίας ἥτις μὲ ἀποστρέφεται, ἐγκαταλελειμένη ἀπὸ τὸν Θεὸν πρὸς ὃν τὰ μάλα ἡμάρτησα.

— Ἴσως....

— Δὲν ὑπάρχουσιν ἴσως, ἐν τῇ ἰδικῇ μου ὑποθέσει, κύριε.

Ἤμην παρθένος, δέκα καὶ τέσσαρες ἀριθμοῦσα ἀνοίξεις, κόρη μονογενὴς ἐντίμου μουσικοδιδασκάλου, ἥσυχος καὶ εὐτυχὴς ὑπὲρ πάντα ἄλλον θνητὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἔβλεπον καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἄνδρας ὡς τὰ ἀγαθότερα ἐπὶ τῆς γῆς πλάσματα, ἀμετόχους κακιῶν ἢ πονηριῶν, καὶ μὲ καρδίαν εὐγενῆ. Ξένη ἐντελῶς πρὸς τὰς ἰδιότητας ταύτας, ἐνόμιζον τοὺς πάντας ὁμοίους

μου καὶ τοὺς ἐμέτρον μὲ τὸν πῆχιν τῆς ἀθωότητός μου. Ὦ! πόσον ἁπλῆ ἤμην!

Ὁ πατήρ μου ἐδίδασκε νέον τινα πλουσιωτάτης, μεγάλης καὶ ἀριστοκρατορικῆς οἰκογενείας, ὅστις ἤρχετο εἰς τὴν ἰδίαν ἡμῶν οἰκίαν νὰ λαμβάνῃ τὸ τῆς μουσικῆς μάθημα, προφασιζόμενος ὅτι θέλει ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ κόπου τὸν γέροντα διδάσκαλόν του· πράγματι ὅμως, ἵνα μὲ πλησιάσῃ καὶ διαφθείρῃ τὴν ἀθωότητά μου. Μ' εἶχεν ἰδεῖ ἐν τῷ περιπάτῳ καὶ συνώμοσε κατὰ τῆς εὐτυχίας μου, κατὰ τοῦ μέλλοντός μου.

Εὔπιστος καὶ ἄμοιρος ὡς ἀνωτέρω εἶπον τῶν πονηριῶν ἃς δύναται νὰ μετέλθῃ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἤργισα ν' ἀποδεχθῶ τὸν ἔρωτα τοῦ μαθητοῦ τοῦ πατρός μου, ὅστις ἐποφεληθεὶς τῆς ἀδυναμίας μου διέῤῥηξε τὸ νῆμα τῆς εὐτυχίας μου, διὰ τῆς ἁναρπάσεως τοῦ παρθενικοῦ μου πλούτου.

Ἐπὶ πενταμηνίαν ἐξηκολούθει νὰ καλιεργῇ ἡσύχως τὸν ἔρωτα ὃν μοὶ ἐνέσπειρε· ἐγὼ δὲ ἤτις δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, διηρχόμην ἀμερίμνως καὶ ἐν πληρεστάτῃ ἡδονῇ τὸν χρόνον πλησίον τοῦ ἀπίστου ἐραστοῦ μου καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ καλοῦ μου πατρός, ὅστις οὐδέποτε ἐφαντάζετο τὰ διαδραματιζόμενα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ μαθητοῦ του.

Ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου γεννηθεὶς καρπὸς τοῦ ἔρωτος μ' ἔκαμε νὰ συνέλθω καὶ νὰ περιέλθω εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Κατὰ τὸν ἕκτον μῆνα ἡ παχύτης μου ἤρξατο νὰ καθίσταται ἐπαισθητὴ καὶ ἠναγκάσθην νὰ παραπονεθῶ πικρότατα εἰς τὸν ἐραστήν μου, ὅστις ἐβράδυνεν ἐπὶ τοσοῦτον νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, αἵτινες ὑπερνίκησαν τὴν ἐπιμονήν μου. Εἰς μάτην! μόλις εἶχον ἀρχίσει νὰ συλλαμβάνω ἀμφιβολίας περὶ τῆς εἰλικρινείας του, ἐγένετο ἄφαντος ὁ ἄπιστος, ἐγκαταλείψας με εἰς τὸ αἴσχος!

Ὁ πατήρ μου ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ἀνεπανορθώτου σφάλματός μου, προσβληθεὶς ὑπὸ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας, ἔπαυσε τοῦ ζῆν, ἀφήσας με μόνην ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐν ᾧ τὰ ὀρφανὰ καὶ ἀδύνατα πλάσματα ἀδύνατον νὰ ἀνεύρωσι προστάτην ἔντιμον καὶ καλοήθη. Ἐν τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ οἱ πάντες, ἀπὸ τοῦ ἐξηκον-

τούτιδος πολίου γέροντος, μέχρι τοῦ δεκαεξαετοῦς νεανίου, εἰσὶ βεβυθισμένοι εἰς τὸν βόρβορον τῆς αἰσχρότητος. Ἅμα συναντήσωσι καλλονὴν δυστυχοῦσαν δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ τὴν σώσωσιν, εἰμὴ κατόπιν ἀμοιβῆς ἀσελγοῦς.

Δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πατρός μου, ἔτεξα υἱὸν ὅστις μοὶ ἀνηρπάγη ὑπὸ τοῦ ἀπίστου ἐρωμένου μου ὑπούλως, διότι ἐφοβεῖτο, μὴ ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ τὸν περιπλέξῃ εἰς γαμικὸν δεσμόν, ὃν τινα οὐδέποτε ἐσκόπευε νὰ συνάψῃ.

Ἔρημος καὶ ἄνευ προστάτου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, περιῆλθον εἰς τὴν αὐτὴν ἀπελπισίαν ὑφ' ἧς καὶ σεῖς, κύριε, χθὲς κατείχεσθε. Ἐπῆλθε στιγμὴ καθ' ἣν ἠσθάνθην τοσοῦτον ἰσχυροὺς τοὺς πόνους τοῦ στομάχου μου, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ τρέξω εἰς τὰς ὁδοὺς ἵνα ἐπαιτήσω. Οὐδεὶς συγκατετίθετο νὰ ῥίψῃ ἓν σολδίον εἰς τὴν ὀρφανὴν ἁμαρτωλὴν, τὴν φέρουσαν ἐπὶ τῆς συνειδήσεως διπλοῦν βάρος ἐγκλήματος.

Παραλείπω, φίλε μου, νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰ καθέκαστα τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης τοῦ βίου μου περιόδου. Γυνὴ οὖσα, δὲν εἶχον τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν αὐτοχειρίαν γενναιότητα.

Εἰς τὸν ἀσελγῆ βίον ἐν τέλει χρεωστῶ τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεώς μου ἐκείνης καὶ τὸν πλεονασμὸν τῶν ἁμαρτιῶν μου. Μόλις ἠσθάνθην τὴν δύναμιν ἣν ἐκτῶμην, ἕνεκεν τῆς ἐξαιρέτου καλλονῆς μου, ἐξεμεταλεύθην ταύτην τοσοῦτον τεχνιέντως, ὥστε ἐντὸς σμικροῦ χρονικοῦ διαστήματος, ἐγὼ ἡ τῶν ὁδῶν ἐπαίτις, κατῴκουν μεγαλοπρεπεστάτην οἰκίαν καὶ διέθετον κατὰ βούλησιν τὰ πλούτη ἀσελγοῦς τινος γέροντος.

Ἔκτοτε περιηρχόμην ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλου ἐραστοῦ ἀγκάλην, ἐγκατέλειπον δὲ πάντοτε τὸν παλαιὸν, ὁσάκις νέος παρουσιάζετο μὲ τὸ θυλάκιον πλῆρες καὶ προσφορὰς γενναιοτέρας.

Οὐδένα ἠγάπησα πλέον καὶ δι' οὐδένα ἠδυνάμην νὰ αἰσθανθῶ ἔρωτα ἀγνόν. Τοὺς πάντας περιέπαιζον, τοὺς πάντας ἐδολιευόμην καὶ διὰ τὴν καταστροφὴν πάντων τῶν πλησιαζόντων με ἠργαζόμην μετὰ ζήλου ἀπαραδειγματίστου.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἤθελε συναντήσει τις τρεῖς ἢ καὶ πλείονας ἀείποτε ἐρασὰς φιλοτιμουμένους τίς τοῦ ἄλλου πλείονα δῶρα νὰ μοὶ

προσφέρῃ, καὶ μεγαλειτέρας θυσίας εἰς τὸν ἔρωτά μου νὰ συνεισφέρῃ.

Ἡ διαγωγή μου αὕτη, ἐγέννησε τὴν ζηλοτυπίαν μεταξὺ τῶν λατρευτῶν μου, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ἐρίδων καὶ μονομαχιῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ὤθησεν εἰς τὴν αὐτοχειρίαν τὸν τελευταῖον, ὅστις ἵνα μοὶ ἐμπνεύσῃ ἔρωτα δὲν ἐφείσθη οὐδενὸς μέσου, οὐδεμιᾶς θυσίας.

Μετὰ τὸ τελευταῖον μου τοῦτο ἀνδραγάθημα ἔπαυσα τὴν ἀθλίαν τῆς ἑταίρας ζωὴν καὶ ἔκλεισα τὴν θύραν τῆς οἰκίας μου εἰς πάντας. Ζῶ ἔκτοτε βίον μοναστικὸν, καταβασανιζομένη ὑπὸ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος ἃς γεννᾷ ἡ ἀνάμνησις τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου, ἡ ἄγνωστος εἰς ἐμὲ τοῦ ἁρπαγέντος τέκνου μου τύχη, καὶ τὸ φάσμα τοῦ αὐτοχειριασθέντος τελευταίου ἐραστοῦ μου.

Σὲ εἶδον χθὲς, φίλε μου, ἐν τῷ περιπάτῳ μονολογοῦντα, ἤκουσα τὴν ἀπόφασιν τῆς αὐτοχειρίας σου, συνεκινήθην ἐκ τῆς ἀπέλπιδος θέσεώς σου καὶ ἀναλογισθεῖσα τὴν ἐμὴν δυστυχίαν, ἔσπευσα νὰ σὲ ἀποδεχθῶ ὡς σύντροφον τοῦ περιπάτου μου, ἵνα σὲ σώσω. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ διηγηθῇς τὰς συμφοράς σου, διότι ἡ καρδία μου, ἂν καὶ διέπραξε μυρίας σκληρότητας, διατηρεῖ πάντοτε τὴν εὐαισθησίαν ἣν αὕτη ἐκέκτητο πρὸ τῆς ἀποπλανήσεώς μου. Ἡ ἀφήγησις τῶν δυστυχιῶν σου θέλει ἀναξέσει τὰς μόλις ἐπουλωθείσας πληγάς μου καὶ θέλει κατασπαράξει τὸ στῆθος μου.

Ὑπόδειξόν μοι μόνον τὰς ἀνάγκας σου, τὰς στερήσεις σου, πᾶν ὅ,τι σοὶ ἐλείπει ἵνα κατασταθῇς εὐτυχὴς καὶ ἀποβάλλῃς τὰς πρὸ ὀλίγου καταχθονίους σκέψεις σου, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ πρόθυμος νὰ σὲ σώσω.

Ἡ εἰσελθοῦσα θαλαμηπόλος ἵνα ἀναγγείλῃ τὸ προετοιμασθὲν δεῖπνον, διέκοψε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συνδιασκέψεώς μας. Ἡ Ἀδελίνα λαβοῦσα με ἐκ τῆς χειρὸς καὶ διαβεβαιώσασά με περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν λόγων της, μ' ὡδήγησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ φαγητοῦ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΕΥΤΥΧΟΥΣ ΜΗΝΟΣ.

Διὰ τῆς γενναιοδωρίας τῆς ὡραίας Ἀδελίνας ἐξώφλησα τὸ πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην μου χρέος, ἐφωδιάσθην μὲ ἐνδύματα καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαιοῦντα μοι πράγματα, καὶ ἀπηλλάγην τῶν φροντίδων ὑφ' ὧν πρότερον ἐπολιορκοῦμην.

Κατ' ἀρχὰς, τὴν πρὸς ἐμὲ γενναιότητα τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἐξέλαβον ὡς ἐρωτικὴν ἰδιοτροπίαν· πλὴν, ἠπατήθην, τῆς δ' ἀπάτης μου ταύτης ἐξῆλθον μετὰ τὴν πρώτην συνέντευξίν μας, δηλαδὴ ὅτε κατήλθομεν εἰς ἐξηγήσεις εὐρυτέρας ἐπὶ τῶν αἰτιῶν τῆς δυστυχίας μου.

Φίλε, μοὶ εἶπεν κατὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψίν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ εὑρισκόμεθα ἐν πλήρῃ συνεννοήσει. Τὰς πρὸς σὲ εὐεργεσίας μου δὲν ἐπιθυμῶ ποσῶς νὰ ἐκλάβῃς διαφόρως. Ἐν τῷ προσώπῳ μου πρέπει νὰ νομίζῃς ὅτι ἀνεῦρες μίαν ἀδελφὴν, μίαν φίλην εἰλικρινεστάτην. Δὲν λέγω μητέρα, διότι ἡ ἡλικία μου δὲν μοὶ χορηγῇ τὴν ἄδειαν ταύτην, πλὴν ἔσο βέβαιος ὅτι ἡ καρδία μου, ἐστὶ καρδία μητρὸς λατρευούσης σε.

Θέλω λογισθῇ εὐτυχεστάτη, ἐὰν ἐγκαταλείπων τὸ οἴκημά σου, ἔλθῃς νὰ κατοικήσῃς ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, πλησίον μου. Ἐγὼ μὲν θέλω φροντίζει διὰ τὰς ἀνάγκας σου, σὺ δὲ ἵνα μετριάζῃς τὰς θλίψεις μου καὶ ἀποκοιμίζῃς τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεώς μου.

Ἡ συντροφία σου θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ μεγίστη παραμυθία καὶ αἰτία νὰ μετριασθῶσι τὰ πάθη μου. Σὺ θέλεις μοὶ χρησιμεύσει ὡς προπύργιον κατὰ τῆς μανίας ἥτις ἑκάστην ἑσπέραν μὲ καταλαμβάνει. Μετὰ σοῦ θέλω διέρχεσθαι τὰς ὥρας εὐχαρίστως καὶ διασκεδάζει μὲ τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην ἣν χορηγεῖ ἡ ἀθωότης. Ναὶ, θέλομεν πλέει ὁμοῦ ἐπὶ τοῦ γαληνιαίου πελάγους τῆς εὐτυχίας, χωρὶς ποσῶς νὰ φοβούμεθα νὰ προσκόψωμεν εἰς σκοπέλους, ἢ ὑφάλους, καθ' ὅτι ὡς πυξὶς θὰ χρησιμεύει ἡμῖν ἡ λογικὴ συζήτησις καὶ ἡ μετ' ἐπιστασίας στάθμισις ἑκάστης πράξεώς μας.

Τὴν ἐθεώρουν μετὰ βλέμματος ἐκφράζοντος θαυμασμὸν καὶ

ἐν σιωπῇ, ἡ δὲ καρδία μου ἔπαλλε σφοδρῶς ἐξ εὐχαριστήσεως.

— Τί λέγεις λοιπόν, Οὐάλτερ ;

— Ἐπιδοκιμάζω τὰς σκέψεις σας.

— Καὶ ἀποδέχεσαι τὰς προτάσεις μου.

— Μετὰ μεγίστης προθυμίας

— Λοιπὸν σήμερον μετακομίζεσαι ;

— Μετὰ μίαν ὥραν.

— Σ' εὐχαριστῶ, Οὐάλτερ !

— Σ' εὐγνωμονῶ, Ἀδελίνα.

— Ἐντὸς μιᾶς ὥρας .....

— Ἐπαναβλεπόμεθα.

— Ὑγείαινε !

Εἶχον πρὸ δέκα ἡμερῶν ἐγκατασταθῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ἀδελίνας, ἥτις ἐλάμβανε πρόνοιαν περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀναγκῶν μου. Ἤμην εὐτυχὴς ἤδη καὶ ἐλησμόνησα τὰς ταλαιπωρίας τοῦ παρελθόντος βίου μου. Πλὴν, οἴμοι ! οἱ εὐγενεῖς τρόποι τῆς προστάτιδός μου, αἱ πλῆρεις ἀθωότητος αὐτῆς θωπεῖαι, τὸ φίλημα ὅπερ ἑκάστην ἑσπέραν, κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μας, ἐλάμβανον ἐκ τῶν χειλέων της, ταῦτα πάντα ἐξύπνησαν ἐν ἐμοὶ καὶ πάλιν τὸν ἔρωτα. Ἡ μελαγχολία ἀντεκατέστησεν ἐν ἐμοὶ τὴν εὐθυμίαν, καὶ τὴν πρώην ζωηρότητά μου ἀπωλέσας κατέστην λίαν σύννους καὶ περίλυπος. Τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς μου ταύτης δὲν ἤργησε νὰ ἐννοήσῃ ἡ Ἀδελίνα καὶ μετῆλθε πάντα τρόπον, ἵνα διασκεδάσῃ καὶ καταπνίξῃ τὸ πάθος μου, πρὶν ἢ αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ἐνδυναμοθῶσιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου.

— Φίλε, μοὶ εἶπεν, ἑσπέραν τινα ὁπόταν ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως. Τὸ βλέμμα μου εἰσέδυσε μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς καρδίας σου καὶ ἀνεκάλυψε τὸ καταβιβρῶσκον αὐτὴν πάθος. Σύνελθε, ἀγαπητέ μοι Οὐάλτερ, καὶ ἄφες τὸν ἔρωτα ὅστις σπείρει ἄνεμον καὶ δρέπει τρικυμίας. Ἐγὼ εἰμὶ μία γυνὴ κοινὴ, ἥτις οὐδέποτε διὰ τοῦ ἔρωτός μου θέλω δυνηθῇ νὰ σὲ καταστήσω εὐτυχῆ. Ὅσοι μέχρι τοῦδε μ' ἐπλησίασαν, ἐκτύπησαν ἐπὶ σκοπέλου καὶ συνετρίβησαν. Οἱ ἐρωτευθέντες με καὶ ἐπιδιώξαντες τὴν εὔνοιάν μου κατεστράφησαν, Οὐάλτερ! Ἄφες λοι-

πὸν καὶ ἀποχωρίσθητι ἑνὸς αἰσθήματος ὅπερ δύναται νὰ γεννήσῃ μύρια ὅσα δυστυχήματα. Ἂς ἐξακολουθήσωμεν ζῶντες ὡς φίλοι, ὡς ἀδελφοὶ, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι θέλομεν εἶσθαι εὐτυχέστεροι οὕτω· οὐδέποτε νέφος μελαγχολίας θέλει ἐπισκιάσει τὸ μέτωπόν μας. Ἐκ τῆς μεταβολῆς μου δύνασαι νὰ κρίνῃς περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν σκέψεών μου.

— Ἀδελίνα! μὴ ὁ ἔρως δὲν εἶναι παρ' ἀνθρώποις τὸ πάθος ἐκεῖνο τῆς καρδίας, τὸ εὐγενὲς πάθος δι' οὗ καὶ μόνου δημιουργεῖται ἡ εὐτυχία; Ὁ ἔρως ἐστὶ ὁ τῶν ἀγγέλων πρὸς τοὺς ἀςέρας ἀποχαιρετισμός. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου καθίσταται εὐχάριστος διὰ τῶν πόθων καὶ ὀνείρων, οὓς ὁ ἔρως γεννᾶ. Μὴ λοιπὸν, φίλη μου, τοσοῦτον αὐστηρῶς κρίνεις περὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας, ἅτινα ὅσον δυσκόλως γεννῶνται τοσοῦτον δυσκολώτερον καταστρέφονται. Ἀνταποκρίθητι εἰς τὸν ἔρωτά μου ὅστις θέλει συμπληρώσει τὴν εὐτυχίαν μας καὶ καταστήσει διαρκῆ τὴν βασιλεύουσαν ἐν μέσῳ ἡμῶν εἰρήνην. Σὺ, ἥτις τοσοῦτον συμπαθὴς ἐδείχθης πρὸς ἐμὲ, πρὶν ἢ καλῶς μὲ γνωρίσῃς, ὅτε σοὶ ἤμην ἐντελῶς ἄγνωστος, ὦ! δὲν θὰ ἀναδειχθῇς ποτὲ σκληρὰ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐδαιμονίας μου. Ναὶ, ἐν τῷ ἔρωτί σου ἐνυπάρχει ἡ εὐδαιμονία μου, ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς μου, ἣν τινα ἀπώλεσα, ἕνεκα τῶν τῆς καρδίας μου πληγῶν.

— Οὐάλτερ! ἐπὶ ὑπονόμου καθήμεθα.

— Ὄχι, Ἀδελίνα μου, ὄχι! καθήμεθα ἐπὶ ἀνθέων.

— Πλὴν, ὑπὸ ταῦτα κρύπτεται ἰοβόλος ἔχιδνα.

Καρῆλθον δεκαπέντε ἡμέραι χωρὶς ποσῶς νὰ ἀνταμοιφθῇ ὁ ἔρως μου, ὃν τινα ἡ ἀγαθὴ Ἀδελίνα προσεπάθει παντὶ σθένει νὰ σβέσῃ. Ἑκάστην ἑσπέραν ἐπανελάμβανον τὰς ἐρωτικάς μου διαδηλώσεις, τὰς δὲ ἀποτροπὰς διεδέχθη κατόπιν ἡ σιωπή· Βλέμματα τινα τῆς ὡραίας μου προστάτιδος, βλέμματα λαθρέα ἅτινα δὲν διέφυγον τὴν προσοχήν μου, ἐνεθάρρυνον τὴν τόλμην μου.

Τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἡμέραν, κατὰ τὴν συνείθη τῆς ἑσπέρας ὥραν, εὑρισκόμεθα ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐν σιωπῇ· ἐμοῦ μὲν ἐπί τινος

μαλθακοῦ ἀνακλίντρου καθημένου, ἐκείνης δὲ πλησίον τῆς τραπέζης.

Λαβοῦσα, ἡ ὡραία Ἀδελίνα, ἀνὰ χεῖρας λεύκωμά τι, μὲ προσεκάλεσε νὰ πλησιάσω διὰ νεύματος καὶ ἔσπευσα ἐν προθυμίᾳ, ἥτις μ' ἔκαμε νὰ προσκόψω τρὶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἤρχίσαμεν νὰ παρατηρῶμεν τὰς ἐν τῷ λευκόματι εἰκόνας· ὁσάκις δὲ, οὐχὶ βεβαίως ἀπροσέκτως, ἡ χεὶρ τῆς θελκτικῆς συντρόφου μου ἤγγιζε τὴν ἐμὴν, ἢ αἱ κόμαι ἡμῶν συνεπλέκοντο, ἐνῷ ἐκύπτομεν ἐπὶ τοῦ λευκόματος, ἠσθανόμην τὴν καρδίαν μου πάλλουσαν ὡς κώδωνα φρουρίου ἐν ὥρᾳ κινδύνου· καὶ μ'ολον ὅτι ἤμην λίαν ἔμπειρος καὶ ἐξεικοιωμένος πρὸς τοὺς τοιούτους παλμοὺς, οὐχ ἧττον ὅμως, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἐὰν ἠρωτῶμην, ἤθελον ἀποκριθῆ, ὅτι ἀγνοῶ ἐὰν πρὸς δεξιὰν ἢ πρὸς ἀριστερὰν ἔπαλλεν.

Ἐκείνη, ὡς γυνὴ, ἐγνώριζε βεβαίως τὰ πάντα καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἠδύνατο νὰ συζητήσῃ ἐπιτυχῶς περὶ τῶν τοιούτων μεταχειριζομένη τὰς τεχνικὰς ἐκείνας λέξεις, ἃς μόνον οἱ θεολόγοι καὶ νομικοὶ γνωρίζουσιν. Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι ἀμφοτέρων ἡμῶν ἡ ἀμηχανία ηὔξανεν, ὡς ἡ τῶν πολιτικῶν ὅτε εἰς χρισίμους εὑρεθῶσι περιστάσεις.

Ἐν τούτοις, αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ἡ θέσις μου καθίστατο μᾶλλον ἀφόρητος. Ἴσως τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν Ἀδελίναν, διότι συχνάκις κατέφευγεν εἰς ἐπιχειρήματα παρατείνοντα τὸν χωρισμόν μας καὶ τὰ ὁποῖα ἠννόουν. Πλὴν, πάντοτε ἕως ἐδῶ περιωριζόμεθα καὶ ἀνεχῶρουν ἐν στεναγμοῖς δυναμένοις νὰ θέσωσιν εἰς δρόμον λέμβον ἠρεμοῦσαν ἐλλείψει ἀνέμου. Ἀλλὰ, ἀναγνῶσταί μου, οὐδὲ νὰ μὲ βαρυνθῆτε ἐπιθυμῶ, οὐδὲ καιρὸν ἐπὶ ματαίῳ νὰ χάσω· ἄλλως, γράφων ἱστορίαν ἀληθῆ, ἀφίνω εἰς ἄλλους νὰ σωρεύσωσιν ἐρυθήματα ἐπὶ δακρύων, δάκρυα ἐπὶ παλμῶν παλμοὺς ἐπὶ στεναγμῶν καὶ ἄλλα πλατωνικὰ ἐφόδια καὶ ζεύξωσιν ἀνὰ δύο τοὺς μελιῤῥύτους στίχους των, ὡς οἱ ἁμαξηλᾶται τοὺς ἵππους εἰς τὴν ἅμαξαν.

Ἑσπέραν τινα, τὴν εἰκοστὴν, καθήμενος ἐν τῷ ἰδίῳ μαλθακῷ ἀνακλίντρῳ, παρετήρουν καὶ ἐθαύμαζον ἐν σιωπῇ τὴν ὡραίαν

μου 'Αδελίναν, ἱσταμένην πλησίον τοῦ παραθύρου καὶ ῥεμβάζουσαν.

Μεταξὺ τῆς ἀνοίξεως καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν, ὅταν εἴμεθα εἰκοσαετεῖς, ὑπάρχει κατὰ τοὺς ποιητὰς, καὶ τοὺς ἰατροὺς σχέσις τις μυστηριώδης καὶ δυσεξήγητος· ὁσάκις βλέπομεν πράσινα δένδρα, μαλακὴν χλόην, ἡ σπήλαια σκιερὰ, καὶ ἡ καρδία ἡμῶν διατελεῖ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ζητοῦμεν ἀνακούφισιν τοῦ πάθους, καταφεύγοντες εἰς ϛεναγμοὺς καὶ θρήνους, οἵτινες ἐπὶ τέλους καταλήγουσιν εἰς μελαγχολικόν τι ᾆσμα. Τοῦτο συνέβαινε καὶ εἰς τὴν σύντροφόν μου, καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ παθητικώτατα· καὶ εἰς ἑκάστην δεμελίῤῥυτον στροφὴν, ὡσεὶ ἠλεκτριζόμενος ἐπλησίαζον κατὰ ἓν βῆμα· προτοῦ δὲ τελειώσει, εὑρισκόμην γονυπετὴς πρὸ τῶν ποδῶν της. Στρέψασα ἡ 'Αδελίνα τὴν κεφαλὴν, συνηντήθησαν οἱ ὀφθαλμοί μας πλήρεις δακρύων.

Λέγουσιν, ὅτι ἵν' ἀσφαλῶς διέλθῃς τὸν 'Αχελῶον ποταμὸν, πρέπει νὰ κλείσῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἄλλως ζαλίζεσαι καὶ πίπτεις. Εἰς ὁμοίαν θέσιν εὑρίσκετο καὶ ἡ 'Αδελίνα, πλὴν τοὺς ἐκράτει ἠνεῳγμένους ὥστε ἔπεσε... τὸ μανδήλιον ἐκ τῶν χειρῶν της καὶ...

Ἡ Σελήνη δύσασα πρὸ πολλοῦ, τὸ δὲ φῶς τῆς αἰθούσης σβεσθὲν ὑπὸ ζηλοτύπου τινος κανδηλοσβύστρας, ἥτις εἶχεν ἴσως εἰσέλθει ἐκ τοῦ πρὸς τὸν κῆπον ἠνεῳγμένου παραθύρου, ἐπροστάτευσεν ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδιακρίτου βλέμματος.

Ἐπὶ δέκα εἰσέτι ἡμέρας ἐξηκολούθησεν ἡ εὐδαιμονία μου καὶ ἡ εὐτυχὴς τοῦ πλάνητος βίου μου περίοδος, καθ' ἃς οὐδὲν ἀνευρίσκων δυσάρεστον παρεδιδόμην μετὰ τῆς θελκτικῆς μου ἐρωμένης μετ' ἁπλοτίας καὶ ἐν ἀφροντισίᾳ εἰς ὅ,τι ὀνομάζεται ἡδονικὴ ἐραστῶν ἐνασχόλησις.

Τὴν ἑσπέραν κατελαμβανόμεθα ὑπὸ τοῦ ὕπνου, ὁ εἷς ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ ἄλλου, ἐνῷ τὰ χείλη μας ἡνωμένα ἐλάμβανον καὶ ἔδιδον μύρια γλυκὰ φιλήματα. Τὴν πρωΐαν, ἠνοίγομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μόλις ἐβλέπομεν ὅτι τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ἥτις μᾶς ἐφαίνετο ὑπὲρ τὸ δέον μικρὰ, διεδέχετο τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐκαλυπτόμεθα διὰ τοῦ ἐφαπλώματος, ἵνα παρατείνωμεν εἰσέτι

τοὺς ἐναγκαλισμοὺς καὶ τὰς θωπείας. Ὢ! εὐτυχὴς τοῦ βίου μου περίοδος, διατί τοσοῦτον ταχέως νὰ παρέλθῃς;

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἐτρέχομεν ἐφ' ἁμάξης εἰς τὰς ἐξοχὰς, εἰς τοὺς περιπάτους, εἰς τὴν μουσικὴν καὶ δὲν ἐπανηρχόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν, ἢ ὁπόταν ὁ ἥλιος ἔδυε, ἵνα προετοιμασθῶμεν εἰς τὸ θέατρον.

Ἤμην τρισευδαίμων! Ἡ δυστυχία ἦτο ἐντελῶς νόσος ἄγνωστος ἐμοὶ, καὶ ἔπλεον πλησίστιος καὶ εὐτυχὴς ἐν τῷ ἔρωτι τῆς Ἀδελίνας, ἥτις ἐπίσης εἶχε λησμονήσει τὰς θλίψεις καὶ πικρίας της ἐν τῷ ἐμῷ. Πλὴν, ἡ κακόζηλος εἱμαρμένη, ἐφθόνησε τὴν ἠρεμίαν ἣν ἡ ψυχή μου ἀπέκτησε καὶ διὰ τῆς ἀκατανοήτου αὐτῆς δυνάμεως μ' ἔῤῥιψεν εἰς νέων συμφορῶν λαβύρινθον.

ΝΕΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ.

Ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐξετέλει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Σεμιράμιδος, τοῦ πλήθους συῤῥέοντος καὶ τοῦ ὡραίου φύλλου στολίζοντος τὴν ἐξαπλῆν τῶν θεωρείων σειράν.

Εὑρισκόμην κἀγὼ ἔν τινι θεωρείῳ μετὰ τῆς ἀγαπητῆς μου Ἀδελίνας, τῆς θελκτικῆς μου ἐρωμένης, κρατῶν τὰς λεπτάς της χεῖρας ἐντὸς τῶν ἰδικῶν μου, καὶ μὴ ἀποσπῶν τὸ βλέμμα μου ἀπὸ τοὺς πλήρεις μαγείας μαύρους καὶ ἀμιγδαλοειδεῖς ὀφθαλμούς της, οἵτινες παθητικώτατα ἦσαν προσηλωμμένοι ἐπὶ τῶν ἐμῶν.

Ἡ αὐλαία ἀνεσύρθη καὶ ἡ πρώτη τοῦ μελοδράματος πρᾶξις ἤρξατο, χωρὶς ποσῶς νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν ἑνὸς ἐξ ἡμῶν. Ὦ! πόσον ὁ ἔρως εἶναι γλυκὺς, ὁσάκις τὴν αὐτὴν ἐξασκεῖ ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ δύο ἀμοιβαίως λατρευομένων καρδιῶν! Πόσον οἱ ἐρασταὶ εἰσὶν εὐδαίμονες, ὁπόταν οἱ παλμοὶ τῶν καρδιῶν των λαμβάνουσι ζωὴν ἐξ ἔρωτος φλογεροῦ, εὐπροσδέκτου καὶ ἀρεστοῦ εἰς ἀμφοτέρων τὰς ψυχάς.

Ὦ ποιηταὶ καὶ ψυχολόγοι, ματαιοπονεῖται! ῥίψατε μακρὰν τὰς γραφίδας σας, οὐδέποτε θὰ δυνηθῆτε νὰ ἐκφράσητε τὸ αἴσθημα πασχούσης καρδίας, ἐρώσης ψυχῆς! Οὐδέποτε θὰ κατορθώσητε νὰ παραστήσητε καὶ μεθερμηνεύσητε τὴν ἔννοιαν τῶν κτύπων παλλούσης καρδίας, ἕνεκεν τῶν πληγῶν ἃς τῇ ἐπήνεγκον τὰ διὰ τοῦ τόξου τοῦ ἔρωτος βληθέντα βέλη! Οὐδέποτε! .....

Ἠδιαφόρουν διὰ τὴν μελῳδίαν τῆς μουσικῆς, οὐδόλως προσεῖχον εἰς τὰς μετὰ θαυμασίας τέχνης τραγῳδούσας ἠθοποιοὺς, οὐδεμίαν ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένουν αἱ ῥαγδαῖαι χειροκροτήσεις, αἱ ἀνθοδέσμαι καὶ οἱ στέφανοι, αἱ ἐπιδοκιμασίαι καὶ ἀποδοκιμασία τοῦ ἀκροατηρίου. Ἤμην κωφὸς πρὸς ὅλα ταῦτα· δὲν ἤκουον, ἢ τοὺς παλμοὺς μόνον τῆς καρδίας μου, δὲν προσέβαλλον τὴν ἀκοήν μου, ἢ οἱ πεπνιγμένοι στεναγμοὶ τῆς Ἀδελίνας μου.

Βεβαίως! Εἰς τί μοὶ ἐχρησίμευον αἱ θορυβώδεις τοῦ πλήθους ἀνευφημίαι, τὰ ἄσματα καὶ ἡ μουσικὴ, ἐὰν δύνανται ταῦτα πάντα νὰ λογισθῶσιν εὐχάριστα, ὁπόταν τὴν ἡδονὴν καὶ εὐχαριστησιν ἀνεύρισκον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς συντρόφου μου; Ἡ πνοὴ τῆς Ἀδελίνας μου, ἦτο δι' ἐμὲ μουσικὴ ἁπασῶν γλυκυτέρα· ἓν ἐλαφρὸν τῆς χειρός της σφύξιμον, ἠδύνατο νὰ ἐμβάλλῃ τὴν ψυχήν μου εἰς συγκινήσεις ἀπείρους. Εἰς γενναγμός της, ἦτο ἀρκετὸς νὰ διεγείρῃ ἐν ἐμοὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον μυρίων αἰσθημάτων.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρισκόμην, ὁπόταν ἄνευ τινὸς προειδοποιήσεως βλέπω τὴν θύραν τοῦ θεωρείου μας ν' ἀνοιχθῇ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἷς νέος κύριος κομψότατα ἐνδεδυμένος καὶ φέρων ἐπὶ τῆς κομβιοδόχης του ταινίαν παρασήμου.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Ἀδελίνας διεχύθη ἐρύθημα, ὅπερ ἀμέσως διεδέχθη τὸ τοῦ θανάτου χρῶμα.

— Μὴν ἐκπλήττεσθε, δεσποινὶς, εἰμὶ ἐγὼ ὁ Ἐδουάρδος, ὁ παλαιὸς φίλος σας, ὁ.....

— Πλὴν, κύριε.....

— Ἐννοῶ, δὲν ἠλπίζατε πλέον νὰ μὲ ἴδητε.

— Κύριε! ἔσπευσα νὰ εἴπω μετὰ τρόπου αὐστηροῦ, εἰς τὸν ἀδιάκριτον ἐπισκέτην, ὅστις ἐτάραξε τὴν ἡσυχίαν μας.

— Κατόπιν, φίλε μου, αἱ μεταξὺ ἡμῶν ἐξηγήσεις, κατόπιν.

— Ἀλλὰ, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ἡ Ἀδελίνα.

— Πράγμα ἁπλούστατον, ὡραία μου. Τὸ πουγγεῖον μου ἐκκενώθη, ἀπεβλήθην καὶ ἔκυψα τὴν κεφαλὴν χωρὶς νὰ γογγύσω· πλὴν καὶ χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ καταπνίξω τὸ πάθος μου, τὸν ἔρωτά μου. Δὲν μοὶ ἔμενε πλέον πρὸς παρηγορίαν ἢ ὁ θάνατος, ἡ αὐτοχειρία, καὶ ἤμην ἀποφασισμένος νὰ πραγματοποιήσω ταύτην, ὁπόταν ἐπιστολή τις ἐκ Φλωρεντίας μὲ ἐμπόδισε, διὰ τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ θανάτου θείου μου τινὸς πλουσιωτάτου, ὅστις μὲ καθίστα γενικὸν κληρονόμον του. Αἴ! ὡς βλέπετε ὑπῆρξα τυχηρός. Ἔπρεξα εἰς Φλωρεντίαν καὶ μετὰ τετράμηνον χρονικὸν διάστημα, κατώρθωσα νὰ ἀποσπάσω ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης τοῦ θείου μου τὴν κληρονομίαν. Ἐλπίζω, δεσποινὶς, ὅτι ὡς δὲν ἠρνήθητε τὴν θυ-

σίαν τῆς πρώτης μου περιουσίας, δὲν θ' ἀρνηθῆτε ἐπίσης καὶ τὴν τῆς δευτέρας.

— Δὲν ἐννοῶ.....

— Θέλω νὰ εἴπω, ὡραία Ἀδελίνα, ὅτι ἀφοῦ ἅπαξ ἐσπαταλήσαμεν ὁμοῦ 500,000 φράγκων, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μὲ συνδράμητε καὶ πάλιν εἰς τὴν σπατάλην τῆς νέας μου περιουσίας, ἥτις δὲν ἐξισοῦται μὲν τῇ πρώτῃ, πλὴν δὲν εἶναι καὶ ἀναξία λόγου.

— Δὲν δέχομαι, κύριε, τὴν προσφοράν σας.

— Εἰμὶ κάτοχος 300,000 φράγκων, ἃς θέτω εἰς τοὺς πόδας σας.

— Ἀποποιοῦμαι.

— Δὲν σᾶς ἐγγώριζον κάτοχον τοσαύτης αὐταπαρνήσεως.

— Ἀποποιοῦμαι, κύριε, ὁριστικῶς.

— Πλὴν, δύναμαι.....

— Δὲν δύνασθε τίποτε, παρὰ τὴν θέλησίν μου.

— Δύναμαι.-....

— Οὐδέν...

— Πολλά.

— Οὐδὲν, ἐπαναλαμβάνω νὰ σᾶς εἴπω.

Ἀπώλεσα τὴν ὑπομονὴν καὶ ἀναστὰς ἔδειξα διὰ τοῦ δακτύλου τὴν θύραν εἰς τὸν ὀχληρὸν ἐπισκέπτην.

— Μόνον εἰς τοὺς σκύλους σας, κύριε, δύνασθε νὰ μετέρχησθε τοιοῦτον τρόπον μοὶ εἶπεν.

— Καὶ εἰς τοὺς ἀναιδεῖς ἀκόμη, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ὡς βλέπω, κατέχετε τὴν πρώτην θέσιν.

— Εἶσθε αὐθάδης!

— Καὶ σεῖς ἀγροῖκος καὶ ἀναίσθητος, μὴ σπεύδων νὰ ἐξέλθητε ἐντεῦθεν, ἀφοῦ σᾶς ἀποβάλλουσιν.

— Κύριε!...

— Ἐξέλθετε, εἰ δὲ μὴ θὰ σᾶς ἐκβάλλω διὰ τῆς βίας.

— Ἀστειεύεσθε;

— Ἵνα ἐκλείψῃ ἡ τοιαύτη ἐλπίς σας, θὰ πραγματοποιήσω τὴν ἀπειλήν μου.

Τὸν ἥρπασα ἐκ τοῦ ὠτίου καὶ δι' ἑνὸς λακτίσματος τὸν ἔρριψα ἐκτὸς τοῦ θεωρείου κλείσας ἀκολούθως τὴν θύραν.

Ἐπανέλαβον τὴν θέσιν μου πλησίον τῆς Ἀδελίνας, ἥτις μόλις ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ἀδελίνα μου, τῇ εἶπον, τίς ἦτο ὁ ἀναιδὴς αὐτὸς κύριος ;

— Μὴ μ' ἐρωτᾶς Οὐάλτερ !

— Ἀλλὰ ...

— Μὴ μ' ἐρωτᾶς σοὶ λέγω, Οὐάλτερ.

— Ἀφοῦ ἐπιμένεις, ἀγαπητή μου, σιωπῶ.

Ἐπανήλθομεν εἰς τὴν κατοικίαν μας πρὸ τοῦ τέλους τῆς παραστάσεως, καθ' ὅτι ἡ σύντροφός μου ἔπασχεν. Ἴσως λίαν θλιβεραὶ ἀναμνήσεις, ἀναμνήσεις ἐξυπνήσασαι τοὺς ἀποκοιμηθέντας πρό τινος χρόνου ἐλέγχους τῆς συνειδήσεώς της, ὑπῆρξαν ἀφορμὴ τῆς καταστάσεώς της ἐκείνης, ἥτις προηγεῖτο πάντοτε τῆς μανίας, ἡ ὁποία τὴν κατελάμβανε πρὸ τῆς συμβιώσεώς μας.

Τὴν ἐπαύριον, μόλις εἶχον ἐγερθῇ τῆς κλίνης ἔλαβον τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν.

» *Κύριε* !

» Μοὶ χρεωστεῖτε μίαν ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν ἐὰν εἶσθε » τίμιος ἄνθρωπος, δὲν θὰ ἀποποιηθῆτε νὰ μοὶ δώσητε. Σᾶς ἀ- » ναμένω ὄπισθεν τοῦ νεκροταφείου μετὰ τὴν μεσημβρίαν.

»*ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.*

Ἔκρινα καλὸν νὰ φυλάξω μυστικὴν τὴν μετὰ τοῦ Ἐδουάρδου μονομαχίαν μου, καὶ τοῦτο διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐφοβούμην τοὺς νόμους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀπελπισίαν τῆς Ἀδελίνας, ἥτις ἐπιπροστιθεμένη εἰς τὴν κακὴν τῆς ὑγείας της κατάστασιν ἠδύνατο ἀλανθάστως νὰ τῇ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον.

Ἐσκέφθην περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν μαρτύρων μου, πλὴν οὐδένα ἐγνώριζον ἐν Νεαπόλει φίλον, δυνάμενον νὰ συμμερισθῇ τῶν κινδύνων μου.

Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν μοι ὥραν, ἔσπευσα ν' ἀνα-

βῶ ἐπὶ ἀγοραίου τινος ὀχήματος καὶ νὰ διευθυνθῶ εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων στιγμῶν, ἐφάνη ἐρχόμενος καὶ ὁ ἀντίπαλός μου, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο φίλων του, οἵτινες πλησιάσαντες ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν δι' ἣν εὑρίσκομαι μόνος εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

— Κύριοι, ἀπήντησα, πρὸ ὀλίγου χρόνου ἀφιχθεὶς ἐνταῦθα, δὲν ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ γνωρίζωμαι.

— Ἐν τούτοις, φίλε, ἔχετε ἀνάγκην ἀπαραίτητον δύο μαρτύρων.

— Νομίζω, ὅτι δυνάμεθα ν' ἀντιπροσωπευθῶμεν ἕκαστος ὑφ' ἑνὸς καὶ μόνου.

— Τί ἐννοεῖτε;

— Θέλω νὰ εἴπω, ὅτι ἐὰν παρακαλέσω ἕνα ἐξ ὑμῶν νὰ μοὶ προσφέρῃ τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην, θέλω εἰσακουσθῇ. Ὁ κύριος Ἐδουάρδος, ἐλπίζω ὅτι θὰ προθυμοποιηθῇ νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του.

Τὸ ζήτημα τῶν μαρτύρων ἐλύθη οὕτω, καὶ οἱ δύο μάρτυρες προέβησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μονομαχίας.

Μετὰ πέντε λεπτὰ εὑρισκόμεθα, ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου εἰς ἀπόστασιν δέκα καὶ πέντε βημάτων, καὶ ὁπλισμένοι διὰ πιστολίου.

Ὁ κλῆρος ἠὐνόησε τὸν ἀντίπαλόν μου καὶ ἔμελλε νὰ πυροβολήσῃ πρῶτος, κατ' ἀρέσκειαν.

Ἐσκόπευσε καὶ ἐπυροβόλησεν, ἡ δὲ σφαῖρα του συρίζουσα διῆλθεν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου, σεβασθεῖσα τὴν ζωήν μου.

Δὲν ἠθανόμην δυνάμεις νὰ πυροβολήσω κατ' ἀνθρώπου καὶ ἠθέλησα νὰ παραιτηθῶ τοῦ δικαιώματός μου· πλὴν, εἶδον ὅτι τοῦτο ἠδύνατο νὰ ἐρεθίσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ μάρτυρος τοῦ ἀντιπάλου μου καὶ ἀναβιβάσας μηχανικῶς τὴν σφῦραν τοῦ πιστολίου, ἐπυροβόλησα .....

Φωνὴ ἄλγους, φωνὴ ὀξεῖα, ἀντήχησαν εἰς τὸν ἀέρα, ἣν ἐπηκολούθησεν ὁ κρότος σώματος πεσόντος κατὰ γῆς.

Ἡ σφαῖρα μου διεπέρασε τὴν καρδίαν τοῦ Ἐδουάρδου, ὅστις

πριν ἢ παρέλθῃ τέταρτον ὥρας, ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν δύο φίλων του.

Ἐπειδὴ εἶχον ἀποπέμψει τὸν ἁμαξηλάτην, ἠναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω πεζῇ εἰς τὴν πόλιν ἀπέχουσαε μίαν σχεδὸν ὥραν.

Ἐπανελθὼν, διευθύνθην κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ οἰκημά μου, δηλαδὴ εἰς ἐκεῖνο τῆς Ἀδελίνας, καθ' ὅτι εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην ἀναπαύσεως, κατόπιν τῶν τόσων ψυχικῶν συγκινήσεων ἃς ἐδοκίμασα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας· πλὴν, ὁποία ἔκπληξις! Αἱ θύραι ἐφυλάσσοντο ὑπὸ χωροφυλάκων, ἡ δὲ εἴσοδος δὲν ἐπετρέπετο εἰς οὐδένα.

Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησα νὰ διαμαρτυρηθῶ, καὶ ἤρχισα νὰ παραπονοῦμαι κατὰ τῶν μέτρων τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς· τοῖς παρέστησα τὸ ἄδικον ὅπερ μοὶ ἐγένετο καθ' ὅτι κατῴκουν κἀγὼ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, πλὴν ταῦτα πάντα κατ' οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἐν τέλει, ἐζήτησα νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τὴν προκαλέσασαν τὴν ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας κατάληψιν τῆς οἰκίας, καὶ ὁ διοικῶν τὸ τῆς κατοχῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἀπόσπασμα, μοὶ ἀπέδειξε τὸ ἑξῆς ἐπίσημον ἔγγραφον.

«Ἡ Ἀδελίνα.... κατοικοῦσα κατὰ τὴν ὁδὸν Τολέδου, ἀριθ. » 481, ἐστὶ γυνὴ κακῆς, ὡς ἀπεδείχθη, καὶ σκανδαλώδους διαγωγῆς, ἥτις δίδει αἰωνίως ἀφορμὰς δυσαρέστων σκηνῶν. Ἐπιθυμοῦντες ὅθεν νὰ ἀπαλλάξωμεν τὴν κοινωνίαν ἀπὸ μίαν » διδάσκαλον τῆς κακοηθείας καὶ ἕνα διαφθορέα τῆς νεολαίας,

» Διατάσσομεν·

» Ἵνα κλεισθῇ ἐφ' ὅρου ζωῆς ἔν τινι τῶν ἐν Νεαπόλει μονα» στηρίων, ἅπασα δὲ ἡ περιουσία αὐτῆς δημευθῇ.

» Παραγγέλονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ νὰ καταβάλλωσιν ἁπάσας » αὐτῶν τὰς προσπαθείας, πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ φονέως τοῦ » ὑποκόμητος Ἐδουάρδου.....

Ἐν Νεαπόλει τῇ ..... 186.

Ὁ ἀνώτερος τῆς ἀστυνομίας διευθυντὴς

Ξ. Ξ.

— Μέγιστε θεέ! ἀνέκραξα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ.

Προσεποιήθην ἐντελῆ ἀδιαφορίαν καὶ ἀπεμακρύνθην τοῦ μέρους ἐκείνου βραδέως μὲν κατ' ἀρχὰς, ταχεῖ βήματι. ὅμως κατόπιν καθ' ὅτι ὁ κίνδυνος ὃν διέτρεχον δὲν ἦτο μικρός.

Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν δυστυχῆ θέσιν, ἐν ᾗ πρὸ ἐνὸς, μηνὸς εὑρισκόμην. Ποῦ νὰ ὑπάγω; τί νὰ πράξω, ἵνα λάβω τὰ ὅσα ἐν τῷ δωματίῳ μου εἶχον πράγματα, χωρὶς νὰ δώσω ὑπονοίας καὶ συλληφθῶ;

Εὐτυχῶς, τὴν πρωΐαν ἐξελθὼν τῆς οἰκίας ἵνα πορευθῶ εἰς τὸν τόπον τῆς μονομαχίας, εἶχον ἐφοδιασθῆ μὲ εἰκοσάδα λουδοβικείων, ἅτινα μοὶ διευκόλυναν ἐπί τινα χρόνον τὴν ἀνεύρεσιν οἰκήματος καὶ τροφῆς.

Δεκαπέντε ἡμέρας ὑστερώτερον, περιπατῶν ἑσπέραν τινα σύννους εἰς τὸ σύνηθες τῶν μετὰ τῆς Ἀδελίνας περιπάτων μας μέρος, βλέπω μοναχόν τινα προβεβηκότα νὰ μὲ πλησιάσῃ μετὰ πλείστης ἐπιφυλάξεως καὶ νὰ μοὶ νεύσῃ νὰ τὸν ἀκολουθήσω, διότι ἐπεθύμει νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ.

Ἐδίστασα νὰ τὸν ἀκολουθήσω, καθ' ὅτι ἐφοβήθην μὴ ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ ἐκείνου ἐκρύπτετο κατάσκοπός τις τῆς ἀσυνομίας. Ὁ μοναχὸς ἐμάντευσε τοὺς φόβους μου καὶ ἐξαγαγὼν τοῦ κόλπου του τεμάχιόν τι χαρτίου, μοὶ τὸ ἐνεχείρισεν εἰπών μοι «Πείσθητι!»

Ἐπὶ τοῦ χάρτου ὑπῆρχον γεγραμμέναι αἱ ἑξῆς λέξεις·

»*Οὐάλτερ!*

» Ἀκολούθησον ἀφόβως τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν, ἐστὶ φίλος.

»*ΑΔΕΛΙΝΑ.*

Ἀναγνωρίσας τὸν γραφικὸν τῆς Ἀδελίνας χαρακτῆρα, δὲν ἐδυσκολεύθην πλέον νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ εἰσέδυσα μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πυκνότερον τῶν δενδροστιχιῶν μέρος.

— Ἔρχομαι, μοὶ λέγει, ἐκ μέρους τῆς ἀτυχοῦς ἐρωμένης σας νὰ σᾶς εὕρω καὶ πληροφορηθῶ περὶ τῆς ὑγείας σας καὶ τῶν ἀναγκῶν σας· εἶσθε βεβαίως ὁ Οὐάλτερ; ἐννοῶ ὅτι ἡ ἐρώτησίς μου ἐστὶ ἀνόητος, καθ' ὅτι περὶ τούτου ἠδυνάμην νὰ πεισθῶ, ἀφ' ἧς στιγμῆς σᾶς εἶδον ἀναγιγνώσκοντα τὸ μικρὸν ἐκεῖνο γραμμάτιον.....

— Λέγε, φίλε μου, τῷ εἶπον, τί θέλεις; τί ἡ Ἀδελίνα προφορικῶς σ' ἐπεφόρτισε νὰ μοὶ εἴπῃς; ὑγειαίνει;.... μ' ἐνθυμεῖται; εἰς ποίας βασάνους τὴν κατεδίκασαν;....

— Τὸν ἀποχωρισμόν σας μόνον αὕτη θεωρεῖ ὡς τὸ μεγαλείτερον τῶν δυστυχημάτων της.

— Τὴν ἀτυχῆ!.....

— Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάσω· ἦλθον νὰ σᾶς εὕρω, νὰ σᾶς εἴπω ἐκ μέρους τῆς Ἀδελίνας ὅτι σᾶς ἀγαπᾷ ὅτι πάσχει μαρτυρικῶς οὖσα μακρὰν ὑμῶν, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ δύο λέξεις ἐκ τῆς χειρός σας. Ἡ ἐπιστολή σας θέλει χρησιμεύσει εἰς ἐμὲ μὲν ὡς ἀπόδειξις τῆς τῶν διαταγῶν της κατὰ γράμμα ἐκπληρώσεως, εἰς ἐκείνην δὲ, ὡς πειστήριον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς σας, ἵνα σᾶς γράψῃ.

Ἐξήγαγον τεμάχιον χάρτου, ἐφ' οὗ διὰ μολυβδοκονδύλου ἔγραψα τὰ ἑξῆς·

»*Ἀδελίνα μου!*

» Εἶμαι δυστυχὴς διότι σ' ἀπώλεσα. Ἡ ἐπιστολή σου, ἂν καὶ » σύντομος, ὑπῆρξε βάλσαμον σωτήριον διὰ τὰς πληγὰς τῆς » καρδίας μου.

» Γράψε μου, ἀγαπητή μου, καὶ μὴ λησμονήσῃς τὸν λα» τρεύοντά σε.

»*ΟΥΑΛΤΕΡ.*

— Ποῦ κατοικεῖτε; ἠρώτησεν ὁ μοναχὸς, ἀφοῦ τῷ ἐνεχείρισα τὸ ἐπιστόλιον.

— Ὁδὸς Γαριβάλδη, ἀριθ. 35.

— Νὰ μὲ περιμείνητε τὴν πρωΐαν τῆς μεθαύριον.

— Θέλω σᾶς ἀναμείνει μέχρι τῆς μεσημβρίας.

— Ὑγειαίνοιτε.

Ἀπεχωρίσθημεν ἐν σιωπῇ, ἐκείνου μὲν ἵνα ἐξέλθῃ τοῦ κήπου, καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μονήν, ἐμοῦ δὲ ἵνα ἐπανέλθω ἐν τῷ δωματίῳ μου.

Ἡ συνάντησις τοῦ μοναχοῦ, ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἀδελίνας, ἡ σύντομος ἐπιστολή της, ταῦτα πάντα εἶχον θέσει εἰς δυσεξήγητον πολὺ θέσιν τὴν τάλαιναν καὶ πολυπαθῆ καρδίαν μου.

Εἶχον παρέλθει τέλος μετὰ βραδύτητος δυσφορήτου αἱ δύο ἡμέραι, καὶ ὁ ἥλιος τῆς τρίτης ἐχρύσου τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ὅτε ἤκουσα τὴν θύραν τοῦ δωματίου μου κρουομένην· ἔτρεξα ν' ἀνοίξω εἰς τὸν πρωϊνὸν ἐπισκέπτην μου ἐν προθυμίᾳ, ὅστις δὲν ἦτο ἄλλος, ἢ ὁ ἴδιος τῆς Ἀδελίνας ἀπεσταλμένος.

— Εἰσέλθετε, φίλε μου, καλῶς ἤλθατε.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαθὲ νέε, δὲν ἔχω καιρόν· λάβετε αὐτὸ τὸ χρηματόδεμα ὅπερ συνοδεύεται ὑπὸ μιᾶς ἐπιστολῆς καὶ ἐγὼ ἀναχωρῶ ἵνα ἐπανέλθω μίαν ἄλλην ὥραν.

Θέσας ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χρηματόδεμα καὶ τὴν ἐπιστολήν, ἐξῆλθε χωρὶς νὰ μοὶ δώσῃ καιρὸν νὰ τῷ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τοὺς κόπους του.

Μείνας μόνος, ἔσπευσα νὰ λάβω τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἀπεσφράγισα ἀφοῦ πρῶτον τὴν ἠσπάσθην ἀπειράκις.

»Ἀγαπητέ μοι Οὐάλτερ!

» Ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην, ὅπου κατοικεῖ ἡ ἁπλοϊκὴ ἀθωότης, » ὅπου σὺν τῇ εἰρήνῃ ἐπικρατεῖ αἰώνιος σιγή, ὅπου αἱ καρδίαι » καὶ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, εἰς δρακοντίους νόμους ὑποδεδου- » λομέναι, καθίστανται κατὰ καθῆκον ἐνάρετοι, σπανιώτατα δὲ » κατ' ἐκλογήν, οἷα φρικαλέα ἐγείρεται θύελλα εἰς τὰς αἰσθή- » σεις ἀσθενοῦς μοναχῆς. Οἴμοι! εἰσέτι καὶει ἡ φλὸξ τοῦ ἔρωτός » μου! εἰσέτι ἀγαπῶ, εἰσέτι ὁ ἔρως μὲ φλέγει! Οὐάλτερ! προ- » σφιλέστατόν μοι ὄνομα, σὲ ἐγὼ λατρεύω! Τὴν ἐπιστολήν σου,

» τοὺς χαρακτήρας αὐτῆς, ἑκατοντάκις ἐφίλησα, φιλῶ, ἀνέγνων·
» ἡ Ἀδελίνα θλίβει ταύτην ἐπὶ τῶν ἐρωτικῶν αὐτῆς χειλέων, ἐ-
» πὶ τῆς καρδίας της. Οὐάλτερ! ἀγαπητέ μοι Οὐάλτερ!.....
» πλὴν,.... ὁποῖον ὄνομα προφέρω ἐν τῇ ἀπονώσει μου; Ἡ
» χείρ μου τὸ γράφει.... τὰ δάκρυά μου θὰ τὸ σβύσωσιν.....
» Θεὲ φοβερὲ, συγγνώμην! ἡ Ἀδελίνα στενάζει, καὶ σὺ τῇ ἀπα-
» γορεύεις νὰ γράψῃ πρὸς ἐραστὴν προσφιλέστατον. Τὴν σκλη-
» ρὰν διαγωγήν σου ἀποδέχομαι..... τί λέγω;... Ὄχι! ἡ καρ-
» δία μου ὑπαγορεύει καὶ ἡ χείρ μου ὑποτάσσεται, ὁ κάλαμός μου
» γράφει.....

» Τὰ κιλίκια, τὰ δεσμὰ, αἱ προσευχαὶ, τὸ πᾶν εἶναι μάταιον,
» καὶ τὰ δάκρυά μου ἀδυνατοῦσι νὰ σβέσωσι τὸ τοῦ ἔρωτός μου
» πῦρ.

» Ὅτε τὰς θλιβεράς σου λέξεις, τοὺς κρυφοὺς τούτους τῶν
» θλίψεων τῆς καρδίας σου φύλακας ἀνέγνων, Οὐάλτερ, ἠσθάν-
» θην ἀναγεννωμένην τὴν λύπην μου, τὴν ἀπελπισίαν μου.

» Ἀγαπητέ μοι Οὐάλτερ, θελκτικέ μου ἐραστὰ, ποθητὸν πλά-
» σμα στοργῆς, πόσα ὁ ἔρως εἰς τὰς ἀγκάλας σου δι' ἐμὲ εἶχε
» θέλγητρα! πόσα μακρὰν σοῦ ὁ ἔρως μοὶ ἐπιφέρει δάκρυα!

» Ἡμέραν καὶ νύκτα ἡ ἀγγελικὴ μορφή σου παρίσταται εἰς
» ὀφθαλμούς μου· ὁ ἦχος τῆς γλυκείας σου φωνῆς διατελεῖ εἰσέ-
» τι ἔναυλος τῇ ἀκοῇ μου. Ὅτε μὲν νομίζω ὅτι σὲ βλέπω εὐδαί-
» μονα καὶ περιχαρῆ εἰς τοὺς πόδας μου κύπτοντα, ὅτε δὲ μὲ τὸ
» μειδίαμα εἰς τὰ χείλει ζητοῦντα μοι ἓν φίλημα.

« Ὦ! πόσον ἄλλοτε ἤμην εὐτυχής! ἐπέπρωτο λοιπὸν νὰ φθο-
» νήσωσιν οἱ θνητοὶ τὴν εὐτυχίαν μας, Οὐάλτερ, νὰ διαρρήξωσι
» τοὺς προσφιλεῖς δεσμοὺς, δι' ὧν συνεδεόμεθα καὶ νὰ μᾶς κα-
» ταδικάσωσινὰ ζήσωμεν ἐν τῷ μέλλοντι ὅλως ἀδιάφοροι, καὶ νὰ
» λησμονηθῶμεν διὰ λήθης ἀμοιβαίας; Ὄχι, ὄχι! ματαίως ἀν-
» τιστρατεύουσι κατὰ τῶν ἐρωτικῶν τῶν καρδιῶν μας αἰσθημά-
» των! Ἐγὼ, ἐφ' ὅρου ζωῆς διὰ σέ μόνον, Οὐάλτερ, θέλω στε-
» νάζει.....

» Ἰδικά μας εἶναι τὰ δάκρυα καὶ δυνάμεθα νὰ τὰ χύνωμεν...

» Ἀπωλέσασά σε, τὸ πᾶν συναπώλεσα μετὰ σοῦ. Ἀπὸ τῶν ὁ-

» φθαλμῶν μου πάντοτε δάκρυα ἀποσπῶνται, καὶ θρηνῶ διότι » σὺ δὲν ζῇς πλέον δι' ἐμέ· κλαίω διὰ σὲ καὶ θὰ στενάζω διὰ σὲ » μόνον. Εἰπέ μοι, Οὐάλτερ, σ' ἐρωτῶ· ἐπιχαίρει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν » δακρύων τῶν δυστυχῶν;

» Νὰ μοὶ γράφῃς, Οὐάλτερ, νὰ μοὶ γράφῃς· ἐπιθυμῶ αὐτὴν » τὴν σχέσιν, τὴν μαγευτικὴν καὶ ἐρωτικὴν τοῦ νοὸς καὶ τῆς » καρδίας διάχυσιν, αὐτὴν τοῦ συνδιαλέγεσθαι τὴν τέχνην, ἐ- » νῶ δὲν βλέπομεν, οὐδ' ἀκούομεν ἀλλήλους· ἡ ἄφωνος αὕτη » συνδιάλεξις, ἡ τόσον θελξικάρδιος, ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, ἀ- » ναμφιβόλως ἐπενοήθη, ὑπὸ αἰχμαλώτου τινὸς, ὡς ἐγὼ, ἐρω- » μένης, καὶ θρηνοῦντος ἐραστοῦ. Ἐκ τοῦ ζωηροῦ ὕφους καλλιε- » ποῦς ἐπιστολῆς τὰ πάντα ζῶσιν· ἐν αὐτῇ, καρδία ἐρῶσα ἀνερυ- » θριάστως δύναται νὰ ἐκφράσῃ ἅπαν τὸ πῦρ ἐρωτικοῦ πόθου.... » Φεῦ! ὁ ἔρως μας ὑπῆρξεν εἰλικρινής· πλὴν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐ- » χαρακτήρησαν ὡς ἁμάρτημα καὶ πρέπει νὰ γογγύζῃ κατ' αὐτῶν » ὁ οὐρανός. Ὁπόταν αἱ καρδίαι μας συνεδέθησαν, ὅτε σὺ μοὶ » προσέφερες τὸν ἔρωτα, ἔβλεπον τὰ ὄμματά σου λάμποντα » ὑπὸ φωτὸς ἡδυτάτου, καὶ ἡ ψυχή μου ὁλόκληρος εἰς τὸν κόλ- » πον σου εἰσέδυσεν.

» Σ' ἠγάπησα, Οὐάλτερ, καὶ διὰ τοῦ ἔρωτός σου ἐγνώρισα τὴν » τέρψιν. Σὲ ἐλάτρευον καὶ ἐν τῇ γλυκείᾳ μου μέθῃ τὸ ἐπίλοι- » πον τοῦ κόσμου δι' ἐμὲ ἀπωλέσθη· ἀλλ' εἰς σὲ εὕρισκον ἐν » τούτοις τὸ πάντα.....

» Πῶς οἱ πόθοι μου κατεστράφησαν!.....

» Ὦ! ἡμέρα, ἡμέρα ἀποφράς! ἡμέρα φρικαλέα, καθ' ἣν ἡ » σφαῖρα τοῦ πιστολίου ἔπεμπεν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὸν Ἐ- » δουάρδον!..... Τάλαινα Ἀδελίνα!.....

» Οὐάλτερ! Ἐὰν ἦτο δυνατὸν μίαν εἰσέτι φορὰν νὰ σὲ ἴδω, » νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ..... Φλέγομαι, καὶ τὰς φλόγας τοῦ ἔρω- » τος ὅλας αἰσθάνομαι.

» Οἷαι στιγμαὶ παρῆλθον, θεέ μου! οἷα χαρά!..... ὦ » γλυκεῖα ἡδυπάθεια! ὦ τέρψις κατακλύζουσά με!..... Σφίγ- » ξον με Οὐάλτερ εἰς τὰς ἀγκάλας σου, θλίψον με ἐπὶ τῆς καρ- » δίας σου..... ὦ! παρῆλθον ταῦτα πάντα ὡς ὄνειρον,...

» εὑρίσκομαι ἤδη ἐν πλάνῃ· ἀλλ' ἡ πλάνη εἶναι ἡδυτάτη.....

. . . . . .

» Ἐγὼ, νὰ δαμάσω τὸν ἔρωτά μου, ἐνῷ ἐμμανῶς ἀγαπῶ;
» Φεῦ! ὁ ἀγὼν οὗτος ὁ σκληρὸς, εἶναι δύσκολος διὰ τὴν καρ-
» δίαν μου! Ἀδύνατον νὰ λησμονήσω τὸν Οὐάλτερ μου, νὰ σβέ-
» σω τὴν φλόγα ἥτις κατοδιβρώσκει τὸ στῆθος μου· πρέπει εἰ-
» σέτι ν' ἀγαπῶ, νὰ ἐπιποθῶ, νὰ ἐλπίζω νὰ αἰσθάνωμαι, ν' ἀγα-
» πῶ..... ὦ, κλίσις τῆς ψυχῆς ὀλεθρία! ὦ, ζυγὲ τυραν-
» νικέ!..... ποία λοιπὸν εἰμὶ ἐγὼ ἐνταῦθα; ποῖα εἰσὶ τὰ κα
» θήκοντά μου;..... Γύναιον οὐτιδανόν!..... ποῖον ἄλλο ὄνο-
» μα θέλεις νὰ σοὶ δοθῇ; Σύ! τοῦ Θεοῦ σύζυγος, φλέγεσαι δι'
» ἄνδρα;..... Ὕψιστε!..... Εὔσπλαγχνε, δημιουργέ! ὦ-
» κτειρε τὴν σύγχισιν, ἐν ᾗ μὲ βλέπεις, καὶ προσπάθησον νὰ ἐμ-
» βάλῃς τοὺς νόμους σου εἰς τὰς νεκρὰς αἰσθήσεις μου.....
» Ἤδη, Θεέ μου, δὲν πρόκειται περὶ δημιουργίας, καὶ ὁπλίσθητι
» μεθ' ἁπάσης τῆς δυνάμεώς σου. Πρόκειται νὰ καταστρέψῃς τὸν
» ἔρωτα τῆς Ἀδελίνας!

» Ὢ πόσον εἰμὶ δυστυχής!....

» Προσφιλεῖς ἀδελφαὶ, σύντροφοι ἀθῶαι τῆς φυλακῆς μου,
» σεῖς αἱ γνωρίζουσαι μόνον τὰς ἀρετὰς ἃς ἡ θρησκεία παρέχει,
» καὶ ἃς ἐγὼ οὐδέποτε ἐγνώρισα, πόσον εἶσθε εὐδαίμονες!

» Αἱ ἡμέραι ὑμῶν παρέρχονται γαλήνιαι, αἱ δὲ νύκτες ἀτά-
» ραχοι· ἡ τῶν παθῶν ὁρμὴ οὐδαμῶς τὸν ῥοῦν αὐτῶν ταράσ-
» σει. Ὢ! πόσον φθονῶ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας σας!
» Ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ φλέγομαι ἅμα ἡ αὐγὴ ἀνατείλῃ, ἀγαπῶ καὶ
» φλέγομαι ἅμα ὁ ἥλιος δύσῃ· καὶ χιόνος πιπτούσης, πάλιν ἐγὼ
» φλέγομαι. Μόλις ὁ ὕπνος κλείει τὰ βλέφαρά μου, καὶ εὐθὺς
» ὁ ἔρως θωπεύων με διὰ τῶν ἐλαφρῶν πτερύγων του, μ' ἀνα-
» πολεῖ τὰς προσφιλεῖς τῶν πόθων μου ἐκείνας νύκτας, καθ' ἃς
» αἱ τέρψεις μ' ἀφήρπαζον τὸν ὕπνον.....

» Ἡ τῆς φαντασίας ἡδεῖα πλάνη διολισθαίνει εἰς τὰς φλέβας
» μου· πλὴν, πόσον ὀλίγον ἐχάρην τὴν ματαιότητα ἐκείνην!

» Ἆχ! σὺ Οὐάλτερ, δὲν αἰσθάνεσαι τοὺς ἀπεινεῖς τούτους
» κλονισμούς;.....

» Οὐάλτερ! οἱ νόμοι καὶ ἡ αὐστηρότης τῆς μονῆς, ἡ ἐνταῦθα
» βασιλεύουσα ἡσυχος φρίκη, ἀδυνατοῦσι νὰ σβέσωσιν ἐκ τῆς
» μνήμης μου τὴν εἰκόνα σου. Ἡ Ἀδελίνα σου, εἴτε ἔκδοτος εἰς
» τὰ δάκρυα ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν νεκρῶν, γονυπετὴς στενάζει,
» εἴτε ἐν τῷ ναῷ τὸν θεὸν ἐπικαλεῖται, ὁ ναὸς, οἱ τάφοι, τὸ με-
» γαλεῖον τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν ἄλλο θὰ σκέπτεται ἢ τὸν ἔρωτά της,
» θ' ἀναπνέει μόνον διὰ σὲ καὶ μόνον σοῦ τὴν εἰκόνα θέλει βλέπει.

» Ὅταν τοὺς ἱεροὺς ψαλμοὺς ψάλλωμεν, νομίζω ὅτι τὴν φω-
» νήν σου ἀκούω· ὅταν ἡ χείρ μου ῥίπτῃ τὸ θυμίαμα ἐπὶ τοῦ ἱε-
» ροῦ πυρὸς, καὶ τὸ νέφος τῶν εὐωδιῶν του ἀνυψοῦται εἰς τὸν
» ἀέρα, σοῦ τὴν εἰκόνα νομίζω ὅτι βλέπω διαπερῶσαν τὸν ἀτ-
» μόν του καὶ τότε οἱ βραχίονές μου ἐκτείνονται πρὸς τὸ ἀγα-
» πητὸν ἐκεῖνο φάντασμα. Αἱ εὐχαὶ τότε εἰσὶν ἄτακτοι, ἀποπλα-
» νῶνται καὶ χάνονται.

» Ὅταν πέριξ τῆς ἱερᾶς τραπέζης, Οὐάλτερ, ὁ ἄγγελος αὐ-
» τὸς κύπτῃ μέτωπον εὐσεβὲς, κατὰ τὴν φοβερὰν στιγμὴν τῶν
» θείων μυστηρίων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ψαλμῳδιῶν, τῶν ςεναγμῶν
» καὶ τῶν προσευχῶν, ὅταν τὸ σέβας ἁπάντων τὰς καρδίας ἐμ-
» πληροῖ ὑπὸ τρόμου ἱεροῦ, καὶ τότε ἀκόμη ἡ πάλλουσα καρδία
» μου ἐσὲ ἐπικαλεῖται καὶ ἐσὲ μόνον λατρεύει.

. . . . . .

» Πλὴν, πᾶσα ἐλπὶς ἐν τῷ μέλλοντι ἵνα σὲ ἀπολαύσω ἀπω-
» λέσθη. Εἶσαι ἐλεύθερος τῶν ὅρκων σου, Οὐάλτερ, καὶ δύνασαι
» νὰ πράξῃς ὅ,τι θέλεις. Θέλω λογίζεσθαι εὐτυχὴς, ἐὰν ἡ εἱμαρ-
» μένη ἡ μέχρι τοῦδε τοσοῦτον μοχθηρὰ πρὸς σὲ ἀναδειχθεῖσα,
» μεταμεληθῇ διὰ τὴν τόσην βαρβαρότητά της καὶ διὰ τῆς ἀορά-
» του αὐτῆς χειρὸς σὲ ὁδηγήσῃ εἰς λιμένα εὐδαιμονίας.

» Δὲν θέλω συγχωρήσει ποτὲ εἰς τὴν διάνοιάν μου τὴν λήθην
» τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν τῆς συμβιώσεώς μας, οὐδ' εἰς τὰ χείλη
» μου νὰ προφέρωσιν ἄλλο ὄνομα πλὴν τοῦ ἰδικοῦ σου.

» Ἡ ἀρχὴ ἑκάστης πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεώς μου θέλει ἀφορᾷ
» σὲ καὶ δι' ἐσὲ θέλει τελειώνει. Ἡ μόνη πρὸς τὸν δημιουργὸν
» τοῦ Σύμπαντος εὐχή μου, θέλει ἀποβλέπει τὴν εὐτυχίαν τοῦ
» ἀγαπητοῦ μοι ἐραστοῦ Οὐάλτερ.

» Φίλε! ἄφες τὸ ἔδαφος τῆς Νεαπόλεως καὶ ἄπελθε ἀλλα-
» χοῦ, ὅπου θέλεις εἶσθαι ἀσφαλέστερος καὶ μᾶλλον εὐτυχής.
» Τὸ ἐλάχιστον ἐπισυμβησόμενόν σοι δυστύχημα θέλει μὲ
» φονεύσει. Ἐπιθυμῶ νὰ πνέῃς ἐλεύθερον καὶ καθαρὸν ἀέρα· ἐ-
» πιθυμῶ εἰς τοὺς περιπάτους σου νὰ μὴ θορυβῆσαι, νὰ εἶσαι
» τέλος ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής. Ἐνταῦθα κατὰ πᾶσαν πιθανό-
» τητα, θέλεις ἀνακαλυφθῆ καὶ φυλακισθῆ, καὶ τοιουτοτρόπως
» θ' ἀπολέσω πᾶσαν ἐλπίδα τοῦ νὰ σ' ἐπανίδω ἐν τῷ μέλλοντι.
» Ἡ αἰφνήδιος φυλάκισίς μου ἐν τῷ ἀπσχωρητηρίῳ τούτῳ τῶν
» ἁμαρτωλῶν, ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τούτῳ τῶν ζώντων, καὶ ἡ ἀ-
» νέλπιστος δήμευσις τῆς περιουσίας μου, δὲν μοὶ ἐπιτρέπει νὰ
» φανῶ ὅσον ἐπιθυμῶ γενναία.

« Εὑρίσκεσαι ἤδη εἰς μεγάλας ἀνάγκας Οὐάλτερ· μὴ τὸ ἀρ-
» νηθῇς· δὲν σοὶ τὸ ἐπιτρέπω νὰ εἴπῃς ὄχι, οὐδὲ δύνασαι νὰ τὸ
» εἴπῃς, ἐρωτώμενος ὑπ' ἐμοῦ. Σὺν τῇ δημευθείσῃ περιουσίᾳ μου
» ἀπώλεσας ὅ,τι ἀπήρτιζε τὴν περιουσίαν σου, καθ' ὅτι ὅ,τι μοὶ
» ἀνῆκεν ἦτο ἰδικόν σου. Μ'ὅλα ταῦτα, ἐναντίον ὅλων αὐτῶν τῶν
» ἀπροόπτων συμφορῶν, ἠδυνήθην νὰ διατηρήσω χρηματικόν τι
» ποσὸν, ὅπερ σὲ μὲν νὰ σώσῃ ἤδη, ἐμὲ δὲ νὰ ἐνθαρρύνῃ εἰς τὰ
» μελετώμενα σχέδιά μου.

» Σοὶ πέμπω, Οὐάλτερ, δέκα χιλιάδας φράγκων, τὰς ὁποίας
» θὰ δεχθῇς, διότι τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία μου. Ἀναχώρησον
» ἀμέσως καὶ ὕπαγε εἰς Βενετίαν, ἐκεῖ δὲ ἐὰν δυνηθῶ νὰ δια-
» φθείρω τοὺς δυναμένους νὰ μοὶ χορηγήσωσι τὴν ἐλευθερίαν,
» θέλω σὲ ἐπανεύρει ἐντὸς ὀλίγου.

» Μὴ ζητήσῃς νὰ μοὶ γράψῃς διότι δὲν θέλεις ἀνεύρει τὸν
» γραμματοκομιστήν. Ἀναχώρησον ταχέως ἐκ τῆς πόλεως ταύ-
» της καὶ ὅταν ἀφιχθῇς εἰς Βενετίαν, τότε γράψον μοι καὶ τὴν
» ἐπιστολήν σου ἐπίγραψον ὡς ἑξῆς:

» Κύριον Ἀντώνιον Καστέλαν.

Ὁδὸς Τολέδου 32·

ΕΙΣ ΝΕΑΠΟΛΙΝ.

» Ὑγίαινε, *Οὐάλτερ*, ἔστο εὐτυχὴς καὶ μὴ λησμόνει τὴν ἀτυχῆ
» *ΑΔΕΛΑΙΝΑΝ*.

Δύο θερμὰ δάκρυα ἠσθάνθην κυλιόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν μου, δάκρυα χαρᾶς καὶ λύπης. Χαρᾶς μὲν διότι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀγαπητῆς μοὺ Ἀδελίνας, ἐπεῖχον πάντοτε θέσιν ἐραστοῦ πεφιλημμένου, λύπης δὲ διότι ἔμελλον ν' ἀποχωρισθῶ ταύτης, ν' ἀπομακρυνθῶ καὶ νὰ μειωθῶσιν αἱ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι συναντήσεώς μας ἐλπίδες.

Ἐν τῇ τέφρᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς Μαρίας πυρποληθείσης καρδίας μου, ἐγεννήθη νέον αἴσθημα ζωηρότερον, μᾶλλον παράφορον. Ματαίως οἱ ποιηταὶ καὶ ψυχολόγοι προσπαθοῦσι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ εἷς μόνον ἔρως γεννᾶται διακαὴς καὶ ζῶν.

Ἐν τούτοις ὑπείκων τῇ ἀνάγκῃ, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ εὐαρεστήσω τῇ Ἀδελίνᾳ μου, ἀνεχώρησα τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν ἐκ Νεαπόλεως διὰ Βενετίαν.

Ἐδῶ, φίλοι μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Οὐάλτερ ἀποθέτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χειρόγραφον, τελειώνει τὸ ἡμερολόγιόν μου, διότι δὲν εὗρον ἔκτοτε ἐποχὴν κατάλληλον πρὸς συμπλήρωσιν αὐτοῦ, διὰ τῆς ἐπιπροσθέσεως τῶν τελευταίων συμβεβηκότων μου. Οὐχ' ἧττον ὅμως, ἐὰν ἔχετε τὴν ὑπομονὴν νὰ μ' ἀκουσητε, θέλω προθυμοποιηθῆ νὰ σᾶς διηγηθῶ καὶ τὸ ἐναπολειπόμενον ὀλίγον μέρος τῆς ἱστορίας μου.

— Ἐς αὔριον, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ, ὅστις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνώσεως, ἐτήρησε σιωπὴν θρησκευτικήν.

— Ἐς αὔριον, ἀπήντησεν ὁ Ἐλβὰρ-Μοράϊν, καθ' ὅτι ταύτην τὴν ἑσπέραν χάριν τῆς ὡραίας σου Ἀδελίνας ἠγρυπνήσαμεν πλέον τοῦ συνήθους.

— Τότε, ἂς καλονυκτήσωμεν τὸν ἀγαθόν μας προστάτην, καὶ ἂς ἀπέλθωμεν εἰς τὴν ναυτικὴν κλίνην μας, ἥτις σᾶς ὁρκίζομαι, ὅτι μοὶ φαίνεται μαλθακωτέρα τῆς δυστυχοῦς ἐρωμένης μου.

— Καὶ αἱ στοαὶ τοῦ Μουσείου, ἐπρόσθεσε μειδιῶν ὁ Ἐλβὰρ-Μοράϊν, ῥωμαντικώτεραι τῆς ἐν Νεαπόλει Villa reale.

— Χαίρω πολὺ, ἀνέκραξεν ὁ πλοίαρχος, βλέπων ὑμᾶς ἐγκα-

ταλιπόντας τὸ μελαγχολικὸν ὕφος, καὶ ὁπλισθέντας διὰ τῆς εὐθυμίας καὶ τῶν ἀστεϊσμῶν.

— Πρέπει ὅμως νὰ ἐξαιρέσητε τὸν φίλον μας Βίκτωρα, ὅστις οὐδέποτε ἐπέτρεψεν εἰς τὰ χείλη του νὰ μειδιάσωσιν.

— Αἴ, φίλοι μου! καθεὶς ἔχει τοὺς πόνους του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ ἐπιοῦσα, ἦτο ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Δεκεμβρίου, ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ὁ δὲ ἀγαθὸς πλοίαρχος ἐτύγχανε φέρων τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἦτο δὲ ὀγδόη τῆς ἑσπέρας ὥρα, δηλαδὴ νύξ, καὶ ἡ μικρὰ συντροφία διεσκέδαζε δαπάνῃ τοῦ ἑορτάζοντος πλοιάρχου, ἔν τινι ξενοδοχείῳ.

Πέριξ μικρᾶς κυκλικῆς τραπέζης, ἐκάθηντο οἱ τρεῖς φίλοι μετὰ τοῦ προστάτου, τῶν ἕκαστος ἔχων πρὸ αὐτοῦ φιάλην οἴνου ἐκλεκτοῦ καὶ μερίδα φαγητοῦ.

— Πίνω εἰς ὑγείαν τοῦ ἑορτάζοντος ἀγαθοῦ μας προστάτου, ἀνέκραξεν ὁ Οὐάλτερ ἀναστὰς καὶ κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ ποτήριόν του πλῆρες οἴνου.

— Εἰς ὑγείαν τοῦ εὐγενοῦς πλοιάρχου, ἀπεκρίθησαν οἱ δύο ἄλλοι συγκρούοντες τὰ ποτήριά των.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, φίλοι μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος καὶ εὔχομαι ἀπὸ καρδίας, ἵνα ὁπόταν συναντηθῶμεν ἐκ νέου, σᾶς ἴδω εὐτυχοῦντας. Εἴθε ἡ παλίμβουλος εἱμαρμένη νὰ φανῇ πρὸς ὑμᾶς εὐμενεστέρα καὶ ἡ σιδηρὰ τῆς δυστυχίας χεὶρ ἀποσυρθῇ διὰ παντὸς ἀφ' ὑμῶν. Θέλω αἰσθανθῇ, Ἐλβὰρ, τὴν μεγαλειτέραν χαρὰν ὁπόταν μάθω, ὅτι ἐπιστρέψας ἐν τῇ γενεθλίῳ σου γῇ ἔπαυσεν ὁ πλάνης βίος σου. Οὐάλτερ! θέλω κλαύσει ἐξ εὐχαριστήσεως ὁπόταν ἀκούσω, ὅτι ἐπανῆλθες πλησίον τῶν γεννητόρων σου, ὅτι ζῇς εὐδαίμων ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς οἰκογενείας σου καὶ ὅτι ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς σου καὶ ἡ εὐδαιμονία, ἀντεκατέστησαν ἐν σοὶ τὰς πικρίας τῆς δυστυχίας καὶ τοὺς στεναγμοὺς οὓς σοὶ ἐδώρησαν τὰ πάθη.

Εἰς σὲ Βίκτωρα, ἀγνοῶ τί πρέπει νὰ εὐχηθῶ, καθ' ὅτι εἰμὶ ὅλως ξένος τῶν αἰτιῶν τῆς πενθίμου θλίψεως, ἥτις σὲ βασανίζει. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς, ὁ τόσον πολυεύσπλαγχνος θέλει ἀνταποχρι-

θῇ εἰς τὰς εὐχάς σας, καὶ ἐλπίζω ὅτι ταχέως ἅπαντες θέλετε ἀπαλλαχθῇ τῶν συμφορῶν αἵτινες σᾶς περιστοιχοῦσιν.

— Τί εὐγενὴς καρδία! ἐψιθύρισεν ὁ Ἔλβάρ.

— Ὁποία γενναία ψυχή! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Οὐάλτερ.

— Εἴθε οἱ λόγοι σας καὶ αἱ εὐχαί σας νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἐπρόσθεσε μεγαλοφώνως καὶ περιλύπως ὁ Βίκτωρ.

—Ἐν τούτοις, εἶπεν ὁ πλοίαρχος μετά τινων λεπτῶν σιωπὴν, εἰς ἐμὲ μὲν ἐπιτρέψατε ν' ἀποσυρθῶ ἐνωρίτερον, σεῖς δὲ μείνατε νὰ διασκεδάσητε ἐφ' ὅσον θέλετε· τοῦτο θὰ μὲ εὐχαριστήσει· ἐπιθυμῶ νὰ λησμονήσητε διὰ τῆς διασκεδάσεως τὰς περιπετείας σας.

Οἱ τρεῖς φίλοι, κατ' ἀρχὰς ἠθέλησαν ν' ἀποσυρθῶσι μετὰ τοῦ προστάτου των, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπείσθησαν νὰ μείνωσι, καὶ ἐκαλονύκτισαν αὐτὸν, ὅστις ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον του ἵνα ἀναπαυθῇ.

Οἱ μέχρι τῆς χθὲς ἄστεγοι ἔπνιξαν ἐντὸς τοῦ ἀφρόεντος οἴνου τὰς θλιβερὰς ἀναμνήσεις καὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν εὐθυμίαν, ἥτις τοὺς ἔκαμε νὰ ὁπλισθῶσιν μετὰ ζωηρότητος, ἣν τινα πρὸ πολλοῦ χρόνου εἶχον ἀπωλέσει.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτὸς διῆλθον ἐν τινι φιλανθρωπικῇ οἰκίᾳ.

Τὴν πρωΐαν, ὁπόταν οἱ ἡμέτεροι φίλοι ἐπανῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ, ἔφερον ἐπὶ τοῦ προσώπου ἴχνη ζωηρὰ ἀκολασίας καὶ ὀργίων.

Κατὰ τὴν συνήθη τοῦ γεύματος ὥραν, ὁ Οὐάλτερ, κατὰ παράκλησιν τοῦ πλοιάρχου ἤρξατο τῆς διηγήσεως τῆς ἱστορίας του, ὡς ἑξῆς:

— Φίλοι μου! ἐγκατέλειπον τὸ ἔδαφος τῆς Νεαπόλεως ἐν θλίψει καὶ μετέβην εἰς Βενετίαν. Τὸ ταξείδιόν μου, χάρις εἰς τὸ πουγγεῖον τῆς Ἀδελίνας, ὑπῆρξεν εὐχάριστον. Ἐν Βενετίᾳ, οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν εἶχον νὰ μένω, ἢ ἐκείνην ἣν μοὶ ἐχορήγη ἡ ἐπιστολὴ τῆς αἰχμαλώτου ἐρωμένης μου. Διηρχόμην τὰς ἡμέρας ἐν ἀναπαύσει καὶ ἀφροντισίᾳ, παρευρισκόμενος ἐν γένει εἰς ὅλας τὰς διασκεδάσεις καὶ ἐξοδεύων ἄνευ μέτρου ἐκ τῶν 10 χιλιάδων φράγκων μου, αἵτινες ἀπήρτιζον τὴν ὅλην περιουσίαν

μου. Ἐν τούτοις τῇ ἀσυνεσίᾳ μου προσετίθετό ἀείποτε καὶ ἡ ἀτυχία. Ἐσπέραν τινὰ εἶχον διευθυνθῇ εἰς τὸ θέατρον ἵνα ἀκούσω τὸ παριστανόμενον ὡραῖον μελόδραμα τῆς Ὑπνοβάτιδος, μετὰ τὸ τέλος δὲ ἐξῆλθον ὅπως ἐπανέλθω εἰς τὴν οἰκίαν μου. Διηρχόμην στενοτάτην τινὰ πάροδον, συρίζων, ὅτε βλέπω δύο ἀνθρώπους ὁπλισμένους δι' ὀξυτάτων ἐγχειριδίων νὰ μοὶ φράξωσι τὸν δρόμον.

«— Στῆθι, μοὶ λέγει μετὰ φωνῆς ἀγρίας, εἷς ἐξ αὐτῶν.

»— Τὸ βαλάντιόν σου, προσθέτει ὁ ἄλλος, ἐγγίσας ἐπὶ τοῦ στήθους μου τὴν αἰχμὴν τοῦ φονικοῦ ὀργάνου.

Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησα κάπως ν' ἀντισταθῶ, ἢ μᾶλλον μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τῆς ἀντιστάσεως, πλὴν πεισθεὶς κατόπιν περὶ τοῦ ἀνίσου τῆς πάλης, ἔκρινα καλὸν νὰ ὑπακούσω καὶ νὰ παραχωρήσω λίαν εὐπειθῶς τὴν περιουσίαν μου εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους τῶν ὁδῶν λῃστάς.

«— Λάβε, μοὶ εἶπεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀφοῦ ἐπείσθη ὅτι οὐδὲν πλέον ὑπῆρχεν εἰς τὰ θυλάκιά μου τὰ ὁποῖα ἠρεύνησε μετὰ θρησκευτικῆς ἀκριβείας.

Ὁ εὐγενὴς βαλαντιοτόμος, ἀφοῦ μ' ἐγύμνωσεν, ἠθέλησε νὰ φανῇ φιλάνθρωπος καὶ μοὶ ἐπέστρεψε δέκα εἰκοσάφραγκα·

Ἐδέχθην τὴν προσφοράν, διότι καὶ ἡ ἀποποίησις, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ λυπηρὰς συνεπείας, καὶ ἀνεχώρησα ἐν εἰρήνῃ, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἐλάμβανον τὴν ὅλως ἀντίθετον διεύθυνσιν, γελῶντες ἐμπαικτικῶς.

Τὴν νύκτα ἐκείνην δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω ποσῶς ὕπνον.

Ἐν τούτοις, ἀναλογιζόμενος ὅτι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ἡ ἀγαπητή μου Ἀδελίνα, ἡ ἀπελπισία μου ἐμετριάζετο.

Τὴν ἐπαύριον πρὸς ἐπίμετρον τῶν δυστυχιῶν, αἵτινες πρό τινος χρόνου δὲν μ' ἐγκατέλειπον, ἔλαβον ἐπιστολὴν τῆς Ἀδελίνας ἥν τινα ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀναγνώσω.

Καὶ συγχρόνως ἐξήγαγεν χάρτην τινὰ ἐπιμελῶς διπλωμένον, οὗτινος τὸ ἐμπεριεχόμενον παραθέτομεν.

» Οὐάλτερ!

» Ματαίως ἐπροσπάθησα νὰ ὑπερπηδήσω τὰ ὑψηλὰ τῆς μονῆς » τείχη· εἰς μάτην ἀπεπειράθην νὰ δωροδοκήσω τοὺς δυναμένους » νὰ διευκολύνωσι τὴν φυγήν μου, νὰ μοὶ ἀποδώσωσι τὴν ἐ- » λευθερίαν μου. Πανταχόθεν ἀποτυχία, ἀπελπισία!

»Πρέπει νὰ διέλθω τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου μου ἐν τῇ φυλακῇ » ταύτῃ τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν δάκρυσιν. Πλὴν,... ἀδύνατον! ναί, » ἀδύνατον, Οὐάλτερ, νὰ δυνηθῶ ν' ἀνθέξω εἰς τὸν σκληρὸν ἀπο- » χωρισμὸν εἰς ὃν οἱ κακοὶ μᾶς κατεδίκασαν. Ἑκάστη ἡμέρα ἀ- » νατέλουσα ἐστὶ διὰ τὴν ψυχήν μου νέων μαρτυρίων περίοδος! » Πρέπει νὰ δώσω πέρας ἐγὼ ἡ ἰδία εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην ζωήν μου, ἐν ᾗ οὐδεμία εὐφρόσυνος ἐλπὶς ἀπέμεινέ με. Ὅταν τὴν » ἐπιστολήν μου ταύτην λάβῃς, Οὐάλτερ, θέλω εἶσθαι νεκρὰ καὶ » ἀπηλαγμένη τῶν βασάνων τοῦ προσκαίρου τούτου κόσμου.

» Ὦ! τῆς ψυχῆς μου τῆς παραφόρου προσφιλέσταται τέρψεις, » χαίρετε! Ἡδύτατα ὀνειροπολήματά μου, χαίρετε! Σᾶς ἀφίνω » διὰ παντὸς καὶ ἡ καρδία μου τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔχει..... » Χαῖρε. Οὐάλτερ ἀγαπητέ! χαῖρε, ἀκριβέ μου ἐραστά!.... » χαῖρε τὸ πᾶν!.....

» Ὦ χάρις φωτεινή!..... Ἀρετή, κόρη οὐρανία, ἱερὰ τοῦ » κόσμου λήθη· σεῖς αἴτινες μ' ὑπόσχεσθε τέρψεις αἰωνίας, φέ- » ρετε εἰς τὸν κόλπον τῶν ἀθανάτων τὴν Ἀδελίναν, τὴν ἁμαρ- » τήσασαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πλέον τοῦ δέοντος.....

» Οὐάλτερ! σοὶ πέμπω τὸ τελευταῖόν μου φίλημα, καὶ μὴ ἐξαλείψῃς τῆς μνήμης, σου τὴν παραφόρως ἀγαπήσασάν σε

» ΑΔΕΛΙΝΑΝ

Οὐδέποτε ἐνθυμοῦμαι νὰ αἰσθανθῶ θλίψιν, ζωηρωτέραν ἐκεί- νης τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθην μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

Οὐδέποτε ἐξῆλθον τοῦ δωματίου μου κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δύναμαι δὲ νὰ ἀριθμήσω ἀλανθάστως ἐν τῷ βίῳ μου, μίαν ἡμέραν σιωπῆς.

Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἶχε διαλυθῆ, ὁπόταν συνελθὼν ἐκ τῶν ποικίλων καὶ ἀσυναρτήτων σκέψεων ἃς ἐγέννα ἡ τεθορυβημένη πλὴν γόνιμος φαντασία μου, ἀπεφάσισα νὰ ἐξέλθω ἵνα λάβω τροφήν τινα.

Καθ' ὁδὸν μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἐνῷ κατευθυνόμην εἰς τὸ ἑστιατόριον, ἐπιστρέφω ἄσιτος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ διατάσσω νὰ ἑτοιμάσωσι τὰ πράγματά μου.

Εἰς πόσην ταραχὴν διετέλει τὸ πνεῦμα μου! Εἶχον λησμονήσει ὁ δυστυχὴς, ὅτι, πρὶν ἡ ἐγκαταλείψω τὸ ξενοδοχεῖον ἔπρεπε νὰ πληρώσω τὸ ἐνοίκιόν μου καί τινα ἄλλα ἔκτακτα ἔξοδα. Οἴμοι! ἐχρεώστουν εἴκοσι καὶ πέντε ἡμερῶν διαμονὴν, δηλαδὴ πλείονα τῶν ἑκατὸν φράγκων· εἰς ταῦτα δὲ, ἐὰν προσθέσωμεν τὴν ὑπηρεσίαν, τὸν φοτισμὸν καί τινα ἄλλα περιττὰ ἔξοδα, ἅτινα ἀφρόνως εἶχον κάμει, τὸ ὁλικὸν χρέος μου ὑπερέβαινε τὸ ποσὸν τῆς περιουσίας μου, ἐπομένως ὄχι μόνον ἵν' ἀναχωρήσω δὲν ἠδυνάμην, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἐξοφλήσω τὸν ξενοδόχον.

Ταῦτα πάντα ἀνελογίσθην μετὰ τὴν διαταγὴν, ἣν ἔδωκα τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ ἔσπευσα νὰ σημάνω τὸν κώδωνα, ἵνα ἀνακαλέσω αὐτήν.

Ὁ ὑπηρέτης ἐπανῆλθεν ὅπως μάθῃ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἔκραξα.

— Δὲν ἀναχωρῶ, τῷ εἶπον, θὰ μείνω δεκαπέντε εἰσέτι ἡμέρας. Ἀναμένω ἐπιστολὰς, τὰς ὁποίας εἶχον λησμονήσει.

Ὁ ὑπηρέτης ἀπεσύρθη ἐν δυσαρεσκείᾳ, καθ' ὅτι σὺν τῇ ἀναχωρήσει μου, ἤλπιζε νὰ λάβῃ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ὑπηρεσίας του.

Ἐξῆλθον ἐκ νέου τοῦ δωματίου μου καὶ ἐπανέλαβον τὴν πρὸς τὸ ἑστιατόριον ἄγουσαν.

Ἀφοῦ ἐπλήρωσα τὴν γαστέρα μου ὅπως καλλίτερον ἐπεθύμουν, διηυθύνθην εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ εἰσῆλθον ἐν τινι καφφενείῳ, ἵνα διέλθω ὀλίγας ὥρας.

Ἐκαθήμην σύννους, οὐδόλως προσέχων εἰς τὰς συζητήσεις τῶν πέριξ καὶ πλησίον μου παρευρισκομένων καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐπασχολουμένης τῆς διανοίας μου, ἢ εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς Ἀδελίνας, εἰς τὴν κρίσιμον θέσιν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤδη εὑρισκόμην καὶ

ἤτις μετά τινας ἡμέρας ἤθελε δεινωθῇ ἔτι μᾶλλον. Οὐδεμίαν διέξοδον ἔβλεπον, οὐδὲν μέσον σωτηρίας ἠδυνάμην ν' ἀνεύρω.

Ὦ! πτωχὲ, Οὐάλτερ, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· μόλις μικρὰ ἀκτὶς ἐλπίδος καλλιτερεύσεως τύχης ἀνέτειλε δι' ἐσὲ καὶ ἰδοὺ ἡ παλίμβουλος εἱμαρμένη διὰ τῆς σιδηρᾶς αὐτῆς χειρὸς σὲ βυθίζει ἐκ νέου εἰς τὸ χάος τῆς ἀπελπισίας! Μόλις θέτεις τὸν πόδα ἐπὶ τῆς πρώτης βαθμίδος τῆς κλίμακος, ἥτις φέρει εἰς τὸν ἥσυχον καὶ εὐδαίμονα βίον, καὶ ἰδοὺ ὅλοι οἱ δαίμονες συνομωτοῦσι καὶ κατακρημνίζουσι ταύτην. Ὦ! τύχη ζηλόφθονος, ὦ, εἱμαρμένη κακεντρεχής! θεὲ κα..... πλὴν, ἥμαρτον πλάστα μου, ἥμαρτον! τὸ λογικὸν δὲν μοὶ ἀνήκει πλέον, εἰμὶ ξένος τῇ φρονήσει, εἰμὶ.... Ὦ ταύτην τὴν φοράν, οὐδεὶς θὰ εὑρεθῇ νὰ μ' ἐμποδίσῃ, οὐδείς!... Ἡ ζωὴ μοὶ εἶναι περιττὴ ἤδη.... αὕτη ὑπῆρξε πάντοτε δι' ἐμὲ βαρεῖα καὶ ἀφόρητος· πλήρης σκληρῶν βασάνων καὶ δυστυχημάτων. Ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ βίου μου, πάντοτε πικρίας καὶ θλίψεις ἀπήλαυσα· πάντοτε ἐπὶ ὁδοῦ δυσβάτου καὶ ἀκανθώδους μ' ἔῤῥιψεν ἡ μοῖρα. Ἡ Μαρία, ὁ πρῶτος μου ἔρως ἀπωλέσθη δι' ἐμέ· ἡ Ἀδελίνα ἐπίσης· ἡ πατρίς μου, ὁ πατήρ μου, ἡ μήτηρ μου, ταῦτα πάντα τὰ προσφιλῆ ὀνόματα οὐδέποτε πλέον θ' ἀξιωθῶσι νὰ προφέρωσι τὰ χείλη μου... Λοιπόν! εἰς τί μ' ὠφελεῖ ἡ ζωὴ ἐν τῷ ψευδεῖ τούτῳ κόσμῳ, ἐν τῇ τύρβῃ ταύτῃ, ἐν ᾗ εἰς πᾶν βῆμα ὁ θνητὸς μόνον πικρίας καὶ συμφορὰς συναντᾷ;.. Ἡ Ἀδελίνα ἦτο γυνὴ, καὶ μολαταῦτα εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ κόψῃ τῆς ζωῆς της τὸ νῆμα, διὰ μόνην τὴν στέρησιν ἑνὸς ἐραστοῦ, καὶ ἐγὼ ὅστις εἰμὶ ἀνὴρ, ὅστις κατεβλήθην ὑπὸ τόσων περιπετειῶν δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ τὴν μιμηθῶ; Ἐκείνη ηὐτοχειριάσθη δι' ἐμὲ μόνον, ἐγὼ δὲ, ὅστις εἰς ταύτην τὴν ἀφορμὴν ἔχω νὰ ἐπιπροσθέσω μυρίας ἄλλας ἀκόμη, διςτάζω;

Θεέ μου! γνωρίζω τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτήματος τούτου, πλὴν μοὶ εἶναι ἀνωφελὴς ἡ ζωὴ, ἀδυνατῶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ φέρω τὸ βαρὺ τοῦτο φορτίον.

Μετὰ τὰς παραλόγους ταύτας σκέψεις, ἔλαβον τὸν πῖλόν μου ἐξῆλθον ἐν σπουδῇ τοῦ καφφενείου καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ πρώτῳ ὁπλοποιείῳ ὅπερ τυχέως καθ' ὁδὸν συνήντησα.

— Ἓν πιστόλιον, εἶπον εἰς τὸν καταστηματάρχην χωρὶς νὰ προσέξω ποσῶς εἰς τὰς προσπεποιημένας φιλοφρονήσεις του.

— Θὰ σᾶς δώσω τὸ καλλίτερον ἐκ τῶν ὅσων εὑρίσκονται ἐν τῷ καταστήματί μου, κύριε, μοὶ εἶπεν.

— Ἀδιαφορῶ περὶ τῆς ποιότητος, τῷ ἀπεκρίθην.

— Ἰδοὺ, κύριε, μοὶ εἶπε, παρουσιάζων μοι ἓν πιστόλιον λαμπροτάτης κατασκευῆς.

— Ἡ τιμή του;

— Τραβᾷ μετ' ἀποτελέσματος διακόσια πεντήκοντα μέτρα.

— Ἐγὼ, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, θὰ τραβήξω ἐκ πολὺ μικροτέρας ἀποστάσεως, ὥστε τοῦτο δὲν μ' ἐνδιαφέρει. Περὶ τῆς τιμῆς του, σᾶς ἠρώτησα, κύριε, ἐπρόσθεσα μεγαλοφώνως.

— » Ἑβδομήκοντα φράγκα, κύριε.

— » Πολὺ ἀκριβὸν, ἀπήντησε τρίτος τις, ὅστις εἰσῆλθεν ἐν » τῷ καταστήματι κατόπιν ἐμοῦ.

— » Δὲν κερδίζω ἢ πέντε φράγκα, ἐπρόσθεσεν ὁ καταστημα» τάρχης.

— » Δὲν δυσκολεύομαι νὰ σᾶς πιστεύσω, πλὴν, εἶναι ἀκριβόν.

» Μὴ τὸ ἀγοράσητε, κύριε, ἐπρόσθεσεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ.

» Ἐξεπλάγην ὑπὸ τοῦ τόσου τοῦ ξένου ἐκείνου ἐνδιαφέρον» τος καὶ στρέψας τὴν κεφαλὴν προσήλωσα ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα » περίεργον.

— » Μὴ τὸ ἀγοράσητε, κύριε, ἐπανέλαβε.

— » Διατί;

— » Εἶναι ἀκριβόν.

— » Καὶ κατὰ τί ἐνδιαφέρεσθε σεῖς;

— » Κατ' οὐδὲν, πλήν.....

— » Ἰδοὺ, κύριε, εἶπον πρὸς τὸν καταστηματάρχην, θέσας » ἐπὶ τοῦ γραφείου του τὰ ἑβδομήκοντα φράγκα εἰς χρυσόν.

» Ἔλαβα τὸ πιστόλιον καὶ ἐξῆλθον.

Μόλις εἶχον ἀπομακρυνθῆ εἰκοσάδα τινὰ βημάτων, ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ καταστηματάρχου προσκαλοῦντός με νὰ ἐπιστρέψω.

— Τί τρέχει; τῷ εἶπον ἐπανελθών.

— Ἐλησμονήσατε τὸ χρηματοφυλάκιόν σας, κύριε.

Πράγματι· ἐνῶ τὸ εἶχον ἐκβάλει, ἵνα πληρώσω τὸ ἀντίτιμον τοῦ πιστολίου, ἀπέθεσα αὐτὸ ἐπὶ τοῦ γραφείου χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ πλέον νὰ τὸ λάβω.

— Τὸ προσφέρω δῶρον εἰς τὸν ὑπηρέτην τοῦ καταστήματός σας, ἀπεκρίθην. Εἰς τὸν ἄλλον κόσμον εἰσὶν ἀνωφελῆ τὰ χρήματα, ἐψιθύρισα ἀναχωρῶν.

Ἵνα μὴ ὁ αἰφνίδιος θάνατός μου ἐνοχοποιήσῃ οὐδένα, εἶχον ἀποφασίσει νὰ διευθυνθῶ εἴς τι ἐξοχικὸν καὶ ἀπόκεντρον μέρος· πλὴν παρητήθην τῆς σκέψεώς μου ταύτης, καὶ προὐτίμησα τὸ δωμάτιόν μου πρὸς τὸ ὁποῖον, στρέψας, κατηύθυνα τὰ βήματά μου. Κλεισθεὶς ἐν αὐτῷ, προητοίμασα τὸ φονικὸν ὅπλον καὶ ἔλαβον θέσιν πρὸ τοῦ γραφείου ὅπως γράψω τελευταίαν τινὰ ἐπιστολὴν τῆς μονῆς μου.

Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησα νὰ γράψω διεξοδικῶς καὶ νὰ ἐξιστορήσω τοῖς γονεῦσι μου τὰς περιπετείας τοῦ πλάνητος βίου μου· πλὴν, τὸ πνεῦμά μου ἦτο τοσοῦτον τεταραγμένον, αἱ δὲ ἰδέαι τοσοῦτον συγχεχυμέναι, ὥστε δὲν ἠδυνήθην, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας τὰς ὁποίας κατέβαλλον, νὰ συμπληρώσω οὐδ' ἡμίσειαν μόνον σελίδα. Ἔσχισα τὸ πρῶτον φύλλον καὶ ἠρξάμην, μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς, τὴν σύνταξιν δευτέρας ἐπιστολῆς ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἦτο καλλιτέρα τῆς πρώτης. Ἀπεπειράθην εἰκοσάκις, πλὴν εἰκοσάκις ἐσχίσθη τὸ φύλλον τοῦ χάρτου ἐφ' οὗ ὁ κάλαμός μου ἐχάρασσε λέξεις καὶ φράσεις ἀσυναρτήτους. Τέλος, ἀπελπισθεὶς περιωρίσθην εἰς τὸ νὰ ἀναγγείλω μόνον τὸν θάνατόν μου τοῖς γεννητόροις μου διὰ τῶν ἑπομένων λέξεων·

» Μόνα ἐπὶ τῆς γῆς προσφιλῆ μοι ὄντα, ἠσθεύμεῖς, καὶ μό-
» νον ὑμῶν ἐν ταῖς τελευταίαις σιγμαῖς μου ἀνεμνήσθην. Μήτερ
» μου! ἀποθνήσκω ἑκουσίως, διότι δυσβάστακτόν ἐστι τὸ βάρος
» τῶν δυστυχιῶν αἵτινες ἐπεσωρεύθησαν κατὰ τῆς κεφαλῆς μου.
» Εὔχου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς μου! Πάτερ μου! σὺ ὁ
» τόσον καλὸς πάντοτε διὰ τὸν Οὐάλτερ, μὴ τῷ ἀρνηθῇς μίαν
» τελευταίαν χάριν. Ἀποθνήσκων, ἔχω ἀνάγκην τῆς συγγνώμης
» σου, τῆς εὐλογίας σου.

» Ὁπόταν συναντηθῶμεν εἰς τὸν ὁμαλὸν τῆς ἄλλης ζωῆς » δρόμον, τότε.....»

Μόλις ἡ γραφίς μου ἐχάραξε τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν καὶ κτύποι ἐλαφροὶ ἠκούσθησαν ἐπὶ τῆς θύρας μου. Ἔσπευσα νὰ ἀνοίξω εἰς τὸν ταράσσοντα τὰς τελευταίας μου στιγμὰς, ἐν δυσαρεσκείᾳ, ἥτις ὅμως μετεβλήθη εἰς χαρὰν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιστολῆς τινος ἣν μοὶ ἐνεχείρισε καὶ τὴν ὁποίαν εἰσέτι φυλάττω. Ἰδοὺ αὐτὴ·

Καὶ συγχρόνως ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του ἐπιστολήν τινα ἣν ἰδιαιτέρως ἐφύλαττε.

» Οὐάλτερ!

» Ζῶ εἰσέτι, ἢ μᾶλλον ἀνέστην ἐκ τῶν νεκρῶν. Τὸ δηλητήριον » ἦτο ἀνεπαρκὲς καὶ ἐσώθην κατόπιν πολυώρου τυραννίας. Εἶ» μαι ἤδη ὑγιὴς καὶ νοσηλεύομαι ἔν τινι νοσοκομείῳ τῶν ἀ» δελφῶν τοῦ Ἐλέους. Ἐκ τοῦ ἐνδιαιτήματος τούτου, ἡ φυγή μου » ἐστὶ εὐκολωτέρα καὶ ἐλπίζω ἐντὸς ὀλίγου νὰ σὲ σφίγξω εἰς » τὰς ἀγκάλας μου.

» Σὲ φιλῶ

» *ΑΔΕΛΙΝΑ.*

Ἀδυνατῶ νὰ σᾶς περιγράψω τὴν χαρὰν καὶ εὐθυμίαν ἣν ἠσθάνθην μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνελπίστου ἐπιστολῆς τῆς Ἀδελίνας, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν αὐτοκτονηθεῖσαν.

— Εὐχαριστῶ, Θεέ μου! ἀνέκραξα ἐν παραφορᾷ... Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ, φονικὸν ὄργανον, μακράν!... Λοιπὸν εἶναι ἀληθές; θὰ σὲ ἐπανίδω, ὡραία μου Ἀδελίνα;... θὰ σὲ σφίγξω καὶ πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας μου;... Ζῇς;... ὑπάρχεις;... Θ' ἀντιχήσῃ εἰσέτι μίαν φορὰν εἰς τὰς ἀκοάς μου ἡ γλυκεῖά σου φωνή; Ὦ! πόσον εἶμαι εὐτυχής!

Ἐνῷ οὕτωσὶ ἐμονολόγουν, τὸ βλέμμα μου ἔπεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς εὑρίσκετο ἡ ἡμιτελὴς πρὸς τοὺς γονεῖς μου ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἁρπάσας, ἔσχισα εἰς μικρὰ τεμάχια, ἅτινα κατόπιν ἔρριψα εἰς τὸ πῦρ τῆς ἑστίας.

Ἐξῆλθον καὶ περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς μονολογῶν καὶ μειδιῶν χωρὶς ποσῶς νὰ προσέχω εἰς τοὺς διαβάτας, οἵτινες ἵσταντο καὶ μὲ παρετήρουν μετὰ περιεργείας, ἤν τινα ἐγέννα ἡ ἔξαλλος κατάστασις ἐν ᾗ διετέλουν, ὡς ἐκ τῆς χαρᾶς ὑφ' ἧς κατεκλίσθη ἡ ψυχή μου.

Εἶχοτ λησμονήσει, ὅτι εὑρισκόμην ἄνευ λεπτοῦ, εἶχον λησμονήσει ὅτι ὁ στόμαχός μου ἦτο ἀπὸ πρωΐας κενός, εἶχον λησμονήσει τέλος ὅτι... ταῦτα πάντα ἦσαν δι' ἐμὲ ἓν μέγα μηδέν. Χρήματα καὶ τροφήν, ἀνεπλήρου ἐν ἐμοὶ ἡ ἐπιστολὴ τῆς Αδελίνας, ἡ ὕπαρξις αὐτῆς, ὁ ἔρως της! Ἡ ἐλπιζομένη ἐντὸς ὀλίγου συνάντησίς μας μ' ἔρριπτεν εἰς τερπνοτάτους ρεμβασμούς· ἐνόμιζον ὅτι ἐγὼ μόνον ἐν τῷ κόσμῳ ἤμην εὐτυχής.

Ὦ! ὁποία ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. Ἐνῷ πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχον βαρυνθῇ τὴν ζωὴν καὶ μὲ τὸ πιστόλιον εἰς χεῖρας ἐζήτουν ν' αὐτοκτονηθῶ, νὰ διαπράξω τὸ μέγιστον τῶν ἐγκλημάτων, ἤδη ἐμίσουν τὸν θάνατον, ἠγάπων τὴν ζωὴν καὶ ταῦτα πάντα διατί; πόθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη τῶν πόθων μου;... Μία ἐπιστολὴ γυναικὸς, μία ἐλπιζομένη συνάντησις, ἓν... ἐγὼ ἀδυνατῶ νὰ ἐξηγόσω ταῦτα πάντα καὶ ἀφίνω τὴν φροντίδα εἰς ἄλλους, μᾶλλον φιλοσόφους, περιοριζόμενος μόνον νὰ εἴπω, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ τὸ ἄλυτον αἴνιγμα τῆς φύσεως.

Τὴν νύκτα διῆλθον ἡσύχως, καὶ ἐν τερπνοτάτοις ὀνείροις.

Τὴν πρωΐαν, μόλις εἶχον ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐσήμανα τὸν κώδωνα καὶ εἰσῆλθεν ὁ ὑπηρέτης, ὅστις χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς ὅ,τι ἐγὼ ἤθελον τῷ εἴπῃ, μοὶ ἀνεκοίνωσε τὴν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς ἄφιξιν νέας τινος γυναικὸς, ἥτις ἀφοῦ ἔμαθεν τὸ ὄνομά μου ἔδωκε ῥητὴν παραγγελίαν ἵνα τὴν πρωΐαν, ἅμα ἀφυπνίσω μοὶ γνωστοποιήσωσιν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μὲ ἴδῃ.

— Γυνὴ; ἠρώτησα ἐν ἐκπλήξει.

— Ναὶ, Κύριε, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, μία γυνὴ ἐπιθυμοῦσα ἐπιμόνως νὰ σᾶς ἴδῃ.

— Καὶ ὀνομάζεται;

— Ἀγνοῶ τὸ ὄνομά της.

— Μποῦφε!...

— Πλὴν, ἐὰν θέλητε δύναμαι νὰ ἐρωτήσω.

— Ὄχι, ὑπάγω ἐγὼ μόνος πρὸς αὐτήν.

— Ἀλλὰ τότε νὰ τὴν εἰδοποιήσω.

— Ὅπως θέλεις κάμε.

Τοῦ Ὑπηρέτου ἐξελθόντος, ἐνεδύθην ἐν τάχει καὶ προθυμίᾳ τὴν ὁποίαν ἐγέννησεν ἐν ἐμοὶ ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἠδύνατο νὰ ἦναι ἡ Ἀδελίνα.

Πλὴν, εἶναι ἀδύνατον διελογιζόμην. Ἡ Ἀδελίνα εἶναι ἀσθενὴς, μόλις χθὲς ἐλαβον ἐπιστολήν της, ἥτις ἐξηγεῖ εὐκρινῶς τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας της... Εἶναι ἀδύνατον... ἡ Ἀδελίνα εἶναι μακρὰν... Τὴν εὐτυχίαν τοῦ νὰ τὴν ἐπανίδω δὲν ἐλπίζω τόσον ταχέως. Ἀλλὰ πρὸς τί αἱ σκέψεις αὗται; ἰδοὺ ἐγὼ ἕτοιμος· ἂς ὑπάγω λοιπὸν νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ.

Εἰσῆλθον τοῦ δωματίου μετὰ σπουδῆς καὶ ἔσπευσα νὰ κατέλθω εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ξένης, εἰς τὸ ὁποῖον μ' ὡδήγησεν ὁ ὑπηρέτης.

Ὁποία ἔκπληξις! ὁποία ἀνέλπιστος εὐδαιμονία! Αἱ προαισθησεις μου ἐπαλήθευσαν· ἡ ξένη γυνὴ δὲν ἦτον ἄλλη ἢ ἡ Ἀδελίνα, ἡ ὡραία μου ἐρωμένη. Πλὴν, ὁποία μεταβολὴ! τὸ ροδόχρουν τῶν παρειῶν της εἶχεν ἀντικαταστήσει ἡ ὠχρότης· οἱ ὀφθαλμοί της οἱ ὡραῖοι, οἱ τόσον ἄλλοτε ζωηροί, ἦσαν ἤδη νεκροί, ἐφαίνοντο ἀποκαμόντες καὶ στεγνοὶ ὡς πηγὴ ἀποξηρανθεῖσα. Τὸ σύνολον τέλος τῆς μορφῆς της εἶχε τοσοῦτον παραλλάξει, ὥστε οὐδεὶς ἄλλος θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ. Ἐν τούτοις εἰς τοὺς ἰδικούς μου ὀφθαλμοὺς ἦτο πάντοτε ὡραία·

— Ἀδελίνα! ἀνέκραξα μόλις εἰσελθών.

— Οὐάλτερ! ἀπήντησεν μετὰ φωνῆς πεπνιγμένης, ἡ Ἀδελίνα.

— Εἶσαι σύ, ὡραία μου, ἢ ὀνειρεύομαι;

— Ἐγὼ, Οὐάλτερ.

— Ἡ Ἀδελίνα μου;... ἡ Ἀδελίνα μου ἢ τὸ φάντασμά της;

— Ἡ ἰδία ἐγὼ, Οὐάλτερ, ἐγὼ· πλὴν, πολὺ μεταβεβλημμένη.

— Πάσχεις, Ἀδελίνα μου; ἀνέκραξα ῥιφθεὶς πρὸ τῶν ποδῶν της.

— Ναὶ, φίλε μου, πάσχω, ὑπέφερα καὶ ὑποφέρω πολὺ εἰσέτι.

— Θὰ παρέλθουν οἱ πόνοι σου, ἀγαπητή μου, τώρα ὅτε ἐγὼ εἶμαι πλησίον σου.

— Τὸ ἐλπίζω, Οὐάλτερ.

Ἐζήτησα νὰ μάθω τίνι τρόπῳ κατώρθωσε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Νεαπόλεως καὶ ἐμαθον τὰ ἑξῆς.

— Ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῆς δραπετεύσεώς της ἀποπείρᾳ ἀνακαλυφθεῖσα, ἐτέθη ὑπὸ αὐστηροτάτην ἐπιτήρησιν, ἥτις τῇ ἀφήρεσε πᾶσαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτῆς ἐπροτίμησε τὸν θάνατον, ὃν τινα ἐζήτησε ν' ἀνεύρῃ διὰ μέσου τοῦ δηλητηρίου, ὅπερ ἐπρομηθεύθη κατόπιν μεγάλης χρηματικῆς θυσίας. Ἡ δόσις ὅμως οὔτα ἀνεπαρκὴς, δὲν ἠδυνήθη μὲν νὰ τῇ προσφέρῃ τὴν ἣν ἐζήτει ἐκδούλευσιν, οὐχ ἧττον ὅμως τῇ ἐχορήγησε τὰ μέσα τῆς ἀπολυτρώσεώς της, διότι ἀναγκασθέντες νὰ τὴν μεταφέρωσιν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους, ἠδυνήθη νὰ δωροδοκήσῃ μίαν τῶν ὑπηρετριῶν, ἥτις τῇ διευκόλυνε τὴν φυγὴν.

— Οὐάλτερ! ἐπρόσθεσεν ἡ δυστυχὴς ἐρωμένη μου μετὰ τὸ τέλος τῆς διηγήσεώς της. Οὐάλτερ! εἶμαι εὐτυχὴς διότι σ' ἐπανεῖδον, διότι εἶμαι πλησίον σου καὶ διότι ἀποθνήσκουσα ἡ ἐρωτική σου χεὶρ θὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εὑρίσκομαι Οὐάλτερ μου, πλησίον τοῦ τάφου· εἰς τὸ τέρμα τῆς δυσβάτου τοῦ βίου ἀτραποῦ. Μὴ λυπεῖσαι, διότι ἀποθνήσκω, μᾶλλον χαίρου, διότι τὰ δυστυχήματά μου λαμβάνουσι πέρας.

— Ἀδελίνα μου!...

Ὀλίγων ἡμερῶν εἰσέτι ζωὴν ἔχω, Οὐάλτερ, καὶ ἂς μὴ ῥαντίσωμεν ταύτας διὰ τῶν δακρύων μας.

— Πλὴν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου, ἐνῶ βλέπω φεῦγον ἐκ τῶν χειρῶν μου διὰ παντὸς, τὸ ὡραῖον μου πτηνὸν, τὸ ὁποῖον εἶσαι σὺ Ἀδελίνα μου;

— Οὐάλτερ! ἠγαπήθημεν πολὺ, ἠγαπήθημεν μετὰ τοσαύτης εἰλικρινείας καὶ ζέσεως, ὥστε ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ἑνώσει καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς· ἐγὼ προπορεύομαι, ἵνα ἑτοιμάσω τὸ νέον μας ἐνδιαίτημα, καὶ σὺ θὰ ἔλθῃς νὰ μ' εὕρῃς ἀναμένουσάν σε, ὁπόταν ὁ Ὕψιστος σὲ προσκαλέσει. Ἂς ἀφήσωμεν ἤδη τὰς πενθίμους αὐ-

τὰς συζητήσεις καὶ μὴ ἀφίνωμεν νὰ παρέρχητε οὕτω ὁ ὀλίγος ἀκόμη εὐτυχὴς χρόνος ὅστις μὰς ἀπομένει.

— Ναὶ, Ἀδελίνα μου, ἂς ὁμιλήσωλεν περὶ ἄλλων· περὶ τοῦ ἔρωτός μας, περὶ... ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὸν Βίκτωρα Οὔγον ὅστις τὸν ἔρωτα μόνον δοξάζει. Ὁ εὐφυὴς οὗτος ἀνὴρ, ἰδοὺ, φίλη μου, τί λέγει,

« Que nul soin naît tourment
Aimons nous, aimons toujours
La chanson la plus charmante
Est la chanson des amours. »

Ἂς ὑμνήσωμεν λοιπὸν τὸν ἔρωτα καὶ ἡμεῖς, ὅστις καταπνίγει ἁπάσας τὰς θλιβερὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰς πικρίας, ἂς ἡ εἱμαρμένη διὰ τοῦ ποτηρίου της μᾶς προσφέρει. Ἰδὲ Ἀδελίνα μου, ἡ φύσις ἅπασα ἐστὶ φαιδρὰ, ὑπὸ τὰ φυλλώματα ἡ φλύαρος ἀηδὼν ψάλλει τὸ ἐμμελές της ᾆσμα. Ὑπὸ τὰ παράθυρά μας ὁ ῥὺπξ κυλίει τὴν ἀργυράν του δίνην, τὸ σμῆνος τῶν στρουθίων ἀπὸ τῆς μιᾶς στέγης εἰς ἄλλην πτερυγίζει εὐθύμως. Ἡ τρυφερὰ τρυγὼν ζητεῖ τῆς συντρόφου της τὰς θωπείας, ἡ χελιδὼν τὴν φωλεάν της κτίζει· τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐστὶ φῶς, ἁρμονία, κάλλος. Ἐνῷ λοιπόν, ἀγαπητή μου, τὸ πᾶν εὐδαιμονεῖ καὶ χαίρει, ἐλθὲ καὶ ἡμεῖς νὰ πλέξωμεν τὸν βίον μ' ἐλπίδας χρυσὰς καὶ μὲ ὄνειρα τερπνά· ἐλθὲ νὰ συνενώσωμεν τὰς πασχούσας καρδίας μας, νὰ λησμονήσωμεν πάντα τὰ ἄλλα πλὴν τοῦ ἔρωτός μας, ὅστις θὰ μᾶς παρέξει ζωὴν μεστὴν στιγμῶν ὀλβίων καὶ εὐδαιμόνων.

— Πόσον οἱ λόγοι σου Οὐάλτερ μὲ παρηγοροῦν!

— Ὁ ἔρως, Ἀδελίνα, μοὶ τοὺς ὑπαγορεύει.

Ἐναγκαλισθέντες, ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας ἐμένομεν ἄφωνοι, ἐκείνης μὲν θεωρούσης με περιπαθῶς, ἐμοῦ δὲ στενάζοντος καὶ θρηνοῦντος διὰ τὴν ἐντὸς ὀλίγου ἀπώλειαν μιᾶς τοσοῦτον ἀγαπητῆς ἐρωμένης, ἧς τὴν ζωὴν κατέτρωγεν ἡ φθίσις, καθὼς ὁ φθοροποιὸς σκώληξ τὴν ῥίζαν τρυφεροῦ ἄνθους.

Μετὰ δέκα ἡμέρας ἡ Ἀδελίνα παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ Κυ-

ρίψ, τὰς χεῖρας μου ἐπὶ τοῦ στήθους της κρατοῦσα καὶ τὰ ὠχρὰ χείλη της προφέροντα τὰς ἑξῆς λέξεις.

— Οὐάλτερ! σ' ἠγάπησα, σ' ἀγαπῶ, καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ μελλούσῃ ζωῇ, ἐὰν ἀληθῶς ὑπάρχῃ, θὰ σὲ ἀγαπῶ. Ὑγείαινε!

Τοὺς θρήνους μου, τὰ δάκρυά μου, τὴν ἀπελπισίαν μου, ταῦτα πάντα δὲν ἐπιχειρῶ νὰ ἐξιστορήσω.

Χίλια μόνον φράγκα ἀπήρτιζον τὴν περιουσίαν ἡμῶν, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ἅτινα μοὶ ἐχρησίμευσαν, ἵνα κηδεύσω ἀξιοπρεπῶς τὸν νεκρὸν τῆς ἐρωμένης μου.

Δέκα ἡμέρας ἀργότερον, συνήντησα τὸν φίλον Ἐλβὰρ, μεθ' οὗ ἐγκατέλειπον τὸ ἔδαφος τῆς Βενετίας, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀναπαύεται τὸ ἄπνουν τῆς Ἀδελίνας μου σῶμα.

Ἰδού, κύριοι, ἡ τῶν περιπετειῶν μου ἀφήγησις.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ διηγουμένου ἦσαν πλήρεις δακρύων.

— Δὲν μένει ἤδη, εἶπεν, ὁ Ἐλβὰρ-Μωράϊν ἢ ὁ φίλος σας Βίκτωρ νὰ διηγηθῇ τὰς περιπετείας του, αἵτινες, ἐὰν πρέπει νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς ὑπερμέτρου μελαγχολίας του, εἰσὶ πολὺ σπουδαιότεραι τῶν ἡμετέρων.

— Εἶμαι πρόθυμος νὰ θεραπεύσω τὴν περιέργειάν σας· ἄλλως τε διηγούμενος τὰς συμφοράς μου, ἀνακουφίζομαι.

— Αὔριον, διέκοψεν ὁ πλοίαρχος, τὸ πλοῖον μας ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Ἀγγλίαν, θέλει δὲ πρότερον προσορμισθῇ εἰς Μασαλίαν ἵνα παραλάβῃ μικρόν τι φορτίον. Λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν θ' ἀξιοθῶ νὰ ἀκούσω καὶ τοῦ τρίτου φίλου μας τὴν ἱστορίαν. Μ' ὅλα ταῦτα, εἰπέτε μοι, τί θὰ κάμετε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου; ποῦ θὰ ὑπάγετε; ἐδῶ βεβαίως δὲν θὰ μείνετε, διότι νέαι στερήσεις σᾶς ἀναμένωσιν.

— Ἀγνοῶ, ἀπήντησεν ὁ Οὐάλτερ.

— Καγὼ, ἐπίσης, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἐλβὰρ-Μωράϊν.

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ἐκ νέου ὁ πλοίαρχος.

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ Βίκτωρ, ἔχω νὰ ζητήσω μίαν χάριν ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν πλοίαρχον.

— Ὁποίαν;

— Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθω μαζύ σας εἰς Ἀγγλίαν.

— Τοῦτο ἐὰν δὲν δυσκολεύῃ τὸν πλοίαρχον, ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Ἐλβάρ.

— Καὶ ἐγὼ, ἐπρόσθεσεν ὁ Οὐάλτερ, νομίζω ὅτι, ἀφοῦ ἄπαξ ἡ τύχη μᾶς συνήνωσεν, καὶ μᾶς κατέστησε φίλους, εἶναι καλὸν νὰ μὴ χωρισθῶμεν.

— Τοῦτο, φίλοι μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι πρᾶγμα ἁπλούστατον, μοὶ προξενεῖ καὶ μεγίστην χαράν.

— Ἴσθε λίαν ἀγαθός.

— Ἡ εὐγνωμοσύνη μας....

— Ἂς λείψωσιν αἱ εὐχαριστίαι, καθ' ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδὲν μέγα ἔπραξα πρὸς ὑμᾶς, ὥστε νὰ γεννήσῃ δικαίως τόσον ἐνθουσιασμόν.

— Πῶς; οὐδὲν μέγα ἐπράξατε; Καὶ τί μεγαλείτερον δύναται νὰ πράξῃ τις. Σεῖς μᾶς ἐσώσατε ἐκ τοῦ θανάτου, ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς αὐτοχειρίας, ἥτις ἐστὶ τὸ μέγιστον τῶν ἐγκλημάτων. Ἀφήσατε τὰς μετριοφροσύνας, φίλε μου, ἀφήσατε τὰς μετριοφροσύνας.....

— Λοιπὸν, φίλοι μου, θέλομεν ταξειδεύσει ὁμοῦ· αὔριον τὴν πρωΐαν θέλομεν ἐξέλθει τοῦ ὁρμου καὶ ἀνοιχθῇ εἰς τὸ πέλαγος.

Τὴν πρωΐαν, πρὶν ἡ ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, τὸ πλοῖον ἠνοίχθη εἰς τὸ πέλαγος, παρακολουθούμενον ὑπὸ λευκῶν γερανῶν. Οἱ τρεῖς φίλοι, ἐθαύμαζον ἐν σιωπῇ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς φύσεως, ὁ δὲ ἀγαθὸς πλοίαρχος πηδαλιουχῶν ἔδιδε διαφόρους διαταγὰς τοῖς ναύταις, οἵτινες μετὰ στρατιωτικῆς εὐπειθείας τὰς ἐξετέλουν

Ὁ σῦριος ἄνεμος, πρὸς τὸ ἑσπέρας μετεβλήθη εἰς ἐναντίον καὶ σφοδρὸν, μικρὰ δὲ μελανὰ σύννεφα, ἅτινα μόνον ὁ ὀξυδερκὴς καὶ ἔμπειρος τοῦ πλοιάρχου ὀφθαλμὸς ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ, προεμήνυον καταιγίδα σφοδράν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

ΥΠΟ

Κ. Τ. ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ.

«Μία γὰρ αὕτη σωτηρία καὶ πόλεως καὶ ἔθνους ἐστὶ τὸ προστατῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων τυχεῖν.»

(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ.)

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

Τύποις «ΦΑΡΟΥ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ.»

(ὁδὸς Λεπλεπτζῆ, Ἀριθ. 8.)

1872.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΒΙΚΤΩΡ Ο ΑΦΡΩΝ.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐπιτραπείτω νὰ ὁδηγήσωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν νῆσον τῆς Κερκύρας.

Ἦτο δεκάτη πρωινὴ ὥρα τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν ἡ πρὸς τὴν βασιλικὴν πύλην (Porta reale) ἐκ τῆς μεγάλης τοῦ φρουρίου πλατείας φέρουσα ὁδὸς, καὶ ἰδίως ἡ πλησίον τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας θέσις, ἡ καλουμένη «Κλίμαξ τῶν ὑδάτων» ἔβριθε διαβατῶν, οἵτινες συνωθοῦντο μετὰ περιεργείας πρωτοφανοῦς, ἵνα ἀναγνώσωσι μεγαλόσχημόν τι πρόγραμμα, δι' οὗ ἀνηγγέλλετο ἡ ἔναρξις τῶν χειμερινῶν θεατρικῶν παραστάσεων, διὰ τοῦ μελοδράματος «Ἡ Ἰσαβέλα τῆς Ἀραγώσης.» Οἱ μόνον εἰς τὴν μουσικὴν ἀνευρίσκοντες ἡδονὴν Κερκυραῖοι, ἀνεχώρουν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προγράμματος λίαν εὐχαριστημένοι καὶ συρίζοντες διάφορα τεμάχια τοῦ παρασταθησομένου μουσικοῦ ἀριστουργήματος.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ὥραν, πληθὺς λέμβων ἔσπευδε πρὸς τὸ ἀφιχθὲν ἐκ Σύρου ἀτμόπλοιον· ἐὰν δὲ ἡ ἐκ μέρους τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων ἐπίβλεψις ἦτο αὐστηροτέρα, ἤθελον ἀνακαλύψει κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, λέμβον τινα ἀποχωρισθεῖσαν τῶν λοιπῶν καὶ μετὰ προφυλάξεως κατευθυνομένην πρὸς τὸ ὄπισθεν τοῦ νέου φρουρίου μέρος, ὅπου εἰσὶν τὰ τῶν βυρσοδεψῶν καταστήματα. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος λέμβος, κατόπιν αὐστηροτάτης κατοπτεύσεως, προσήγγισεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ οἱ δύο ἐν αὐτῇ ἐπιβᾶται ἐξῆλθον.

— Ἰδού, εἶπεν ὁ εἷς, προσφέρων εἰς τὸν λεμβοῦχον χαρτόνομισμά τι· λάβε αὐτὸ καὶ φρόντισε καλῶς περὶ τῶν ἐνδυμάτων μας. Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν παραγγελιῶν μου θέλω σοὶ δώσει ἀκόμη ἓν δίστηλον ἵνα πίῃς.

— Μεῖνε ἥσυχος, ἀφέντη, ἀπήντησεν ὁ λεμβοῦχος, ἀπωθήσας τὴν λέμβον καὶ ἀπομακρυνθεὶς ταχέως τῆς ξηρᾶς.

Οἱ δύο ξένοι, ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ λεμβούχου, ῥίψαντες πέριξ βλέμμα ἐταστικόν, ἐτέθησαν εἰς δρόμον, διευθυνόμενοι πρὸς τὸ προάστειον τὸ καλούμενον «Μαντούκι»· ἀκολουθήσαντες δὲ τὴν μᾶλλον ὀλιγανθρωποτέραν ἐκ τῶν ὁδῶν, ἔφθασαν ἔμπροσθεν τῆς Πλατυτέρας (1) ὅπου καὶ ἐσταμάτησαν.

— Δὲν εἴμεθα ἀσφαλεῖς ἐδῶ, εἶπεν ὁ εἷς.

— Δὲν διατρέχομεν οὐδένα κίνδυνον, ἐπανέλαβεν ὁ ἄλλος.

— Οὐχ ἧττον ὅμως, ἐπρόσθεσεν ὁ πρῶτος, καλὸν θέλει εἶσθαι νὰ εἴμεθα ὀλιγώτερον τολμηροί.

— Ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἑνὸς καφὲ, ἀντεῖπεν ὁ ἕτερος, ἀδιαφορῶν διὰ τοὺς τοῦ συντρόφου του φόβους. Ἄγωμεν!.... καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ συντρόφου του, ἐτέθη εἰς δρόμον.

— Ἡ ὁδὸς αὕτη δὲν μᾶς ἐγγυᾶται οὐδεμίαν ἀσφάλειαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς διόδου μας· εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον συχναζομένων.

— Ἔτι συμφερώτερον εἰς ἡμᾶς· ὅπου περισσότερον πλῆθος ὑπάρχει, τόσον εὐκολώτερον κρύπτεταί τις.

Βλέπων τὴν ἐπιμονὴν τοῦ προπορευομένου ὁ ἧττον τολμηρὸς, ἠναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ καὶ τοιουτοτρόπως διῆλθον διὰ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ τοῦ προαστείου τοῦ καλουμένου «Σορόκος».

Μόλις εἶχον φθάσει εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ·

— Ἰδού, φίλε μου, καφενεῖον, ἀνέκραξεν ὁ τὸν καφὲ ἐπιθυμήσας. Ἂς εἰσέλθωμεν.....

Μά..... ἔσπευσε ν' ἀντείπῃ ὁ ἕτερος, πλὴν ἦτο πλέον ἀργὰ, καθ' ὅτι ὁ σύντροφός του εἶχεν ἤδη εἰσέλθει. Εἰσῆλθεν ὅθεν

---

(1) Ἐκκλησία ἢ μᾶλλον Μονὴ, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι τεθαμμένα τὰ ὀστὰ τοῦ Κυβερνήτου.

καὶ αὐτὸς καὶ καθήσαντες πέριξ τραπέζης τινος διέταξαν τὸν καφεπώλην νὰ τοῖς δώσῃ καφὲ μετὰ γάλακτος καὶ βουτήματος.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς τοιαύτης, οὕτως εἰπεῖν, ἐργασίας, ἐξελθόντες τοῦ καφενείου καὶ ἀκολουθήσαντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἔφθασαν ὑπὸ τὴν Βασιλικὴν πύλην. Ἦσαν ἤδη ἐντὸς τῆς πόλεως.

— Τὸ νὰ μὴ ἀναλογίζεσαι τὸν ἐπαπειλοῦντα σε κίνδυνον, δίδεις ἀφορμὴν νὰ λογισθῇς τρελλὸς, φίλε μου.

— Κοιμᾶται, ἀπήντησε περιλύπως ὁ ἄλλος.

— Τίς;

— Ὁ πρόξενος τῆς δυστυχίας μου.

— Δὲν σ' ἐννοῶ ποσῶς.

— Καὶ ἀγνοεῖς λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν ἐνώπιόν μας οἰκίαν κατοικεῖ τὸ εἴδωλον τῆς λατρείας μου; Ἀγνοεῖς ὅτι... Ἂν ἀποθάνω.... ἂν ἀποθάνω προώρως, ἐκείνη θὰ γνωρίζει τίνος χάριν ἀποθνήσκω..... Ἡ κοπὶς τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ δὲν θ' ἀνεύρει μὲν τὸ ὄνομά της γραμμένον εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου, πλὴν ἐκείνη θὰ γνωρίζει ὅτι καὶ ὁ ἔσχατος αὐτῆς παλμὸς ἦτο δι' αὐτήν.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶσαι ἡ τρελλὸς ἡ ἀνόητος.

— Ἐπεθύμουν, φίλε μου.....

— Δὲν ἀμφιβάλλω, διέκοψεν ὁ ἧττον τολμηρὸς, ὅτι θὰ μοὶ προτείνῃς νὰ τὴν ἐπισκεφθῶμεν;

— Τοῦτο δὲν εἶναι τόσον δύσκολον ὅσον τὸ νομίζεις.

— Σ' ἐξορκίζω νὰ συνέλθῃς.

— Καὶ τὶς, φίλε μου, ἡ βλάβη ἡ προκύψουσα ἐκ μιᾶς ἁπλουστάτης ἐπισκέψεως, ἥτις ἄλλως τε....

— Ἰδοὺ, διέκοψεν ἀποτόμως ὁ μᾶλλον ἐχέφρων, δεικνύων ἀξιωματικόν τινα τῆς χωροφυλακῆς, διευθυνόμενον πρὸς τὸ μέρος των. Ἰδοὺ, σύνελθε καὶ σπεῦσε.

Χωρὶς δὲ νὰ περιμείνῃ καὶ κωφεύων εἰς τὰς ἀσυναρτήτους φράσεις τοῦ παραλαλοῦντος φίλου του, ἔσυρεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἐγένοντο ἄφαντοι, εἰσδύσαντες ἐντὸς στενῆς τινος παρόδου. Κατόπιν δὲ, λαβόντες ὅλως ἀντίθετον τῆς ἀρχικῆς διεύ-

θυναιν, εὑρέθησαν ἔμπροσθεν τῆς νῦν μὲν Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, ποτὲ δὲ Ἰονικῆς Βουλῆς.

Ἦσαν εἰσέτι ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἔσπευσαν ν' ἀπομακρυνθῶσι πρὸς τὸ μέρος τῆς Γαρίτσης.

— Πρὸς τί οἱ τόσοι φόβοι ; πρὸς τί νὰ τρέχωμεν ὡς τρελλοί; Ἐγὼ, δὲν ἐννοῶ τὴν αἰτίαν, δὲν βλέπω τὸν κίνδυνον, ἐπανελάμβανεν ὁ ἑπόμενός τῷ προπορευομένῳ, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ τὸν σύρῃ ἐκ τῆς χειρός.

— Σὺ δὲν ἐννοεῖς βεβαίως, οὐδὲ θέλεις δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃς, ἐν ὅσῳ τὸ λογικόν σου κοιμᾶται καὶ σὲ κυβερνᾷ ἡ ὁρμὴ τοῦ πάθους του. Βάδιζε ταχέως ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ κατόπιν ἔχομεν ἀρκετὸν καιρὸν ἵνα συζητήσωμεν. Βάδιζε !...

Ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των ἐν σιωπῇ καὶ ἀφήσαντες ὄπισθέν των τὴν πόλιν καὶ τὸ προάστειον τῆς Γαρίτσης, ἔφθασαν εἴς τι ἐξοχικὸν καφενεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ εἰσελθόντες καὶ δόσαντες διαταγάς τινας τῇ γραίᾳ διευθυντρίᾳ, ἐξῆλθον ἐκ νέου ἐκ τῆς ὄπισθεν θύρας καὶ ἐστάθησαν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἐκεῖ δένδρων. Μετ' ὀλίγον, συνεπείᾳ τῶν δοθεισῶν διαταγῶν βεβαίως, ἡ καφεπώλης τοῖς παρέθεσε τράπεζαν πλουσίαν.

Ἦτο μεσημβρία καὶ οἱ δύο ξένοι ἐφαίνοντο λίαν σκεπτικοὶ καὶ ἀνυπόμονοι. Εἰς ἑκάστης ἁμάξης κρότον, εἰς ἑκάστην φωνὴν, εἰς πάντα θόρυβον τέλος, ὅστις ἐλάμβανε χώραν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἀνίσταντο, παρετήρουν προσεκτικῶς, ἠκροάζοντο· πλὴν, διαψευδομένων ἑκάστοτε τῶν ἀναγεννομένων ἐλπίδων των, ἀνελάμβανον τὰς προτέρας των θέσεις, περίλυποι καὶ ἐν δυσαρεσκείᾳ.

— Ὀλίγον ἔτι, φίλτατε, ἐὰν εἶχον τὴν ἀνόητον ὑπομονὴν καὶ τόλμην νὰ θαυμάσω τὴν ἀφροσύνην ἥτις σ' εἶχε καταλάβει, ἤθελες εὑρεθῇ πρόσωπον μὲ πρόσωπον μετὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐκείνου τῆς χωροφυλακῆς, ἤθελες ἀναγνωρισθῇ ἀναμφιβόλως, καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν θ' ἀνέπνεες τὸν μεμολυσμένον τῆς φυλακῆς ἀέρα.

— Ἴσως ἔχεις ὀλιγώτερον δίκαιον ἀφ' ὅ,τι νομίζεις, φίλε μου. Τοῦ ὑπομοιράρχου τὴν προσοχὴν καὶ συνάντησιν, ἠδυνά-

μεθα κάλλιστα ἄλλως ν' ἀποφύγωμεν, καὶ οὐχὶ φεύγοντες δίκην ἐλάφων.

— Καὶ δὲν ἀναλογίζεσαι ὅτι διαφεύγοντες, ἔστω, τὴν προσοχὴν ἐκείνου, ἦτο πολὺ πιθανὸν ν' ἀναγνωρισθῇς ὑπὸ ἄλλου τινος καὶ νὰ προδωθῇς;

— Οὐδεὶς νομίζω ὑπάρχει ἀγαπῶν τὴν προδοσίαν· ἄλλως, οἱ τῆς Κερκύρας κάτοικοι ἔχουσι συμπαθείας πρὸς ἐμὲ, μ' ἀγαπῶσιν. Ἐγὼ... ἐγὼ ἔχω... πρέπει νὰ μάθῃς πρῶτον....

— Ἄκουσε, φίλε μου. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐν ᾗ ζῶμεν, ἐν τῷ δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι, ὅτε ἡ ἐξαχρείωσις ἐπικρατεῖ!...

— Εἰς τοῦτο συμφωνῶ, συμφώνω πληρέστατα· διέκοψεν ὁ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ἐκτὸς ἑαυτοῦ διατελῶν σύντροφός του.

— Λοιπόν, ἀγαπητέ μοι φίλε, τῆς ἐξαχρειώσεως ἐπικρατούσης, ἐγὼ τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας φοβοῦμαι. Πλὴν, παραβλέπων τὸν ἐκ παντὸς ἄλλου μοχθηροῦ ἐπικρεμάμμενον τῆς κεφαλῆς σου κίνδυνον, σ' ἐρωτῶ νὰ μοὶ εἴπῃς, ἐὰν ὁ ἀντίζηλός σου περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε μοὶ ὡμίλησας καὶ ὅστις ἦτο βεβαίως κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, καθ' ὃ ἐραστὴς, σὲ ἔβλεπεν ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ σ' ἀνεγνώριζε τί ἤθελε πράξει; Ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην του ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὸν τρόπον μεθ' οὗ ἄλλοτε τῷ προσεφέρθης, ἤθελε σὲ προδώσει ἢ ὄχι; Ἀποκρίθητι.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀκροαζομένου εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν ὅσων ἐλέχθησαν ὑπὸ τοῦ φίλου του, ἀπήστραψαν ἀγρίως, τὸ πρόσωπόν του κατέστη πελιδνὸν, αἱ πυγμαί του συνεσφιγμέναι ἐπάτασσον τὴν τράπεζαν, ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ τὸ ὅλον τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου παρίστα λέοντα ἐξαγριωμένον καὶ λυσσῶντα, δηχθέντα ὑπὸ τίγρεως.

— Τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον λέγεις;... τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἐπρόσθεσε κραυγάσας μανιωδῶς· τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ κυρία τῶν δυστυχιῶν μου ἀφορμὴ,, ὅστις ἔσβυσε διὰ τῆς πνοῆς του τὸν λύχνον τοῦ εὐδαίμονος καὶ ἡσύχου βίου μου; τὸν.... πλὴν, εἶναι περιττὸν νὰ φλυαρῶ· ματαιοπονῶ ὁμιλῶν μετὰ σοῦ. Σὺ, δὲν γνωρίζεις τὰς λεπτομερείας τῶν κατὰ

ἐμέ· σὺ, δὲν εἶσαι ἐνήμερος τῶν ὅσων ἐγὼ ἔχω ὑποφέρει ἕνεκα τῆς γυναικὸς ἐκείνης· σὺ, ἀγνοεῖς πόσον εὐγενῶς ἐγὼ προσεφέρθην πρὸς ἐκεῖνον· σὺ ἀγνοεῖς.... ἐκεῖνος.... μ' ἠπάτησεν, ἐπρόδωσε τὴν φιλίαν. Ἐκεῖνος, ἐπεπρόσθεσεν ἀναστὰς ἐν ὀργῇ, λησμονήσας ἢ μᾶλλον παραβὰς τὸν ὅν μοὶ ἔδωκε λόγον τῆς τιμῆς του, μὲ περιεπαιξε καὶ ἐγὼ ἠρκέσθην μόνον νὰ τὸν ῥαπίσω.. Σύ, φίλε μου, ἀγνοεῖς... ἀγνοεῖς πολλὰ... πολλὰ πράγματα... ἀγνοεῖς τὰ πάντα.

— Ταῦτα ὅμως δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἐρώτησίν μου, ἀντεῖπεν πρᾴως ὁ ἕτερος. Μὴ παραφέρεσαι τόσον, ἡσύχασε· ἀποκρίθητι εἰς ὅ,τι σ' ἐρωτῶ. Ἐὰν ἀνεγνωρίζεσο ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐπροδίδεσο, τί τότε ἀπέμεινέ σοι;

— Οὐχί!... δὲν ἤθελε ποραλάβει νὰ μὲ προδώσῃ, ἀπεκρίθη ταχέως ὁ ἐρωτώμενος· ἤθελον τὸν... ἀγνοῶ ἐὰν διέφευγε τῶν χειρῶν μου....

— Εἶσαι ἄφρων! ἀπήντησεν ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ συμβουλευτικῶς λαλῶν.

Ἠρκέσθη νὰ μειδιάσῃ μόνον ὁ ὑβρισθεὶς καὶ νὰ στρέψῃ τὴν ῥάχιν πρὸς τὸν σύντροφόν του.

Κατόπιν μικρᾶς σιωπῆς ἡ φωνὴ τοῦ ἀποκαλεσθέντος ἄφρονος ἠκούσθη ψάλλουσα παθητικώτατα τὸ ἑπόμενον ᾆσμα.

(1) Μελανόν μοι παρελθὸν, ἐνεστὸς βαρὺ φρικῶδες
Ἀχώριστοι συνοπαδοὶ πρὸς μέλλον ὁμιχλῶδες
Ῥηγνύετε τοὺς πόθους μου, περιφρονεῖτε ὅσα
Ἰσχὺς Διὸς ἐβλάστησεν ἐκ θύματος διψῶσα

—o—

Ἀλλοίμονον! ἐν τῇ ζωῇ τοιαύτας ῥίζας φέρων,
Νὰ βλασφημήσω δύναμαι καὶ ἐνεστὸς καὶ μέλλον.
Θρασύτερος δὲ γείνομαι πρὸς παρελθὸν ὡραῖον
Ἡμᾶς ἀφοῦ ἐχώρισε διὰ παντὸς καὶ πλέον.

(1) Ποίησις Γ. Βρονικόφσκη.

— Φίλε, ἀνέκραξεν ὁ ἕτερος μετὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας στροφῆς, εἶσαι βλέπω καὶ ἄριστος ἀοιδός, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἠγνόουν. Οὐδέποτε σὲ ἤκουσα νὰ τραγῳδήσῃς.

— Ἓν μόνον ἄσμα, ἀγαπητέ μου Ἐλβὰρ, ἀπήντησεν ὁ τραγωδίσας γνωρίζω καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ὅπερ θ' ἀκούσῃς πάντοτε νὰ ψάλλω. Εἶναι ἓν μόνον μοιρολόγιον, φίλε μου· εἶναι ἀκροστιχὶς τῆς σκληρᾶς ἐρωμένης μου ἥτις καλεῖται Μαριάνθη!... αἰ κακοῦργος ψυχή! λίθινος καρδία!...

Ἐμάντευσε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης, τίνες εἰσὶν οἱ δύο ἄγνωστοι. Πλὴν, ὅτε κατὰ πρῶτον τοὺς εἴδομεν ἦσαν τρεῖς καὶ ἐν καταστάσει οὐχὶ εὐαρέστῳ· ἦσαν γυμνοὶ, ἄνευ οἰκήματος, νῆστεις καὶ μὲ κενὸν βαλάντιον, ἐνῷ τώρα εἰσὶν μόνον δύο, ἐνδεδυμένοι καλῶς καὶ ἐξοδεύοντες πολλά. Τί ἀπέγεινεν ὁ τρίτος; πῶς ἐπῆλθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς θέσεώς των; πῶς τέλος εὑρίσκονται ἐν Κερκύρᾳ;

Τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀναμφιβόλως θέλει γεννήσει ἡ τοῦ ἀναγνώστου περιέργεια, τὴν ἀπάντησιν ὅμως ἂς μᾶς ἐπιτρέψῃ ν' ἀναβάλλωμεν ἐν ἁρμοδιοτέρῳ χρόνῳ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δυνάμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ σύντροφος τοῦ Ἐλβὰρ, ὄντινα ἡ φρόνησις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταξειδεύουσα ἐγκαταλείπει, ἐστὶ ὁ Βίκτωρ.

— Φίλε, εἶπε παρακλητικῶς ὁ Ἐλβὰρ τῷ Βίκτωρι, μέχρις οὗ ἔλθωσιν οἱ φίλοι οὓς ἀναμένομεν διηγήθητί μοι τὴν ἱστορίαν σου, ἣν ἀγνοῶ μολονότι πρὸ τοσούτου χρόνου συζῶμεν ὡς ἀδελφοί.

— Θὰ εὐχαριστήσω τὴν περιέργειάν σου, Ἐλβάρ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν, καθ' ἃ ἐπεκράτησε πένθιμος σιγὴ, ὁ Βίκτωρ ἤρξατο τῆς διηγήσεως του ὡς ἑξῆς.

»— Ἐν δυσὶν λέξεσιν, ἀγαπητέ μοι Ἐλβὰρ, ἐγεννήθην εὐ» τυχὴς, ἀνετράφην διὰ τῶν φροντίδων τοῦ καλοῦ μου πατρὸς » ὅστις ἔχων μόνον υἱὸν καὶ κληρονόμον τοῦ ὀνόματός του ἐμὲ » δὲν ἔλλειψε τοῦ νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν ἐπίμονον ἐπιμέλειαν, » εἰς τὸ νὰ μὲ μορφώσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ.

» Εἰκοσαετὴς μόλις εἶχον περαιώσει τὰς σπουδάς μου καὶ » ἤμην κάτοχος διπλώματος δικηγορικοῦ.

» Οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν εἶχον ἐπιβαρύνουσάν με, οὐδὲν οἰκο- »γενειακὸν βάρος μ' ἀπησχόλει. Εἶχον τὴν γηραιάν μου μητέ- » ρα ἥτις μ' ἐλάτρευε, ὡς δύναται νὰ λατρεύσῃ φιλόστοργος » μήτηρ τὸ μονογενές της τέκνον, συγγενεῖς προστατεύοντάς » με, θέσιν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον καὶ μέλλον εὐρύτατον.

» Ἤμην εὐτυχὴς, ἀνεξάρτητος, ἐξοδεύων ἄνευ λογισμοῦ καὶ » χρεονόμενος ἄνευ ὁρίων· παραδιδόμενος δ' ἀσυνέτως εἰς τὰς » τῆς ἡλικίας μου παρεκτροπὰς, παρεσυρόμην εὐκόλως ὑπὸ τοῦ » ὁρμητικοῦ τῆς ἀπληστίας ρεύματος, ὅπερ μ' ἐναπέθετεν ἀνε- » παισθήτως ἐπὶ τῶν ὑφάλων τῶν ψυχικῶν παθῶν.

» Ἤμην τρισευδαίμων! Ἀλλὰ μήπως τὸν λαμπρὸν ἥλιον τὸν » ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενον, αὐτὴ ἡ ἰδία φύσις, ζηλεύουσα βε- » βαίως, δὲν παρεμβάλλει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμαστῶν » του νέφη, ἵνα τὸν καταστήσῃ ὀλιγώτερον ζηλευτὸν, ὅπως τὸν » καταστήσῃ ἧττον λαμπρόν; Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ κα- » κόζηλος εἱμαρμένη μου, βαρυνθεῖσα φαίνεται νὰ μὲ βλέπῃ » εὐτυχοῦντα, παρενέβαλλε μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ λογικοῦ μου » διάφραγμα, τὸ ὁποῖον μ' ἀπεμάκρυνε τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ » μ' ἀπεστέρει τὴν σκέψιν, καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ὑπέρ ποτε ἀ- » νάγκην ἀμφοτέρων.

» Διέμενον ἐνταῦθα, φίλε μου, κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς σοὶ » ὁμιλῶ, ὡς λειτουργὸς τῆς Θέμιδος.

» Μία μόνη εὐχαρίστησις ὑπῆρχε δι' ἐμὲ τότε εἰς τὸν κόσμον, » μία ἐνασχόλησις, μία εὐτυχία, μία μόνη εὐδαιμονία.... εἷς » ἔρως... μία γυνή!... Ἐκείνη μ' ἔκαμε νὰ δοκιμάσω τὰς » συγκινήσεις, αἵτινες συμπληροῦσι τὸ ὅραμα τῆς ζωῆς. Ἐκείνη » μοὶ ἐπέχεε βάλσαμον γαλήνης καὶ παρηγορίας εἰς τὸν τερα- » χώδη καὶ τρικυμιώδη βίον μου. Ἐκείνη μοὶ..... Ἀλλ' ἀπέ- » ναντι τοῦ ἔρωτός μου ἐκείνου εὑρίσκετο ἡ κοινωνία καθιστῶσα » καὶ κηρύσσουσα αὐτὸν ἄφρονα, ἔνοχον, ἀσεβῆ!

» Ἡ Θεία Πρόνοια διέταξε θαυμασίως τὴν φύσιν καὶ τὴν ὡ- » ραίαν αὐτὴν ἁρμονίαν καταστρέφουσιν οἱ ἄνθρωποι.... τίς

» πταίει;... Πρέπει ἆρά γε, ὅταν ὁ ἄφρων ἄνθρωπος ἐγείρει » τείχη ἐκ πάγου, νὰ κρυβῇ ὁ ἥλιος, ἵνα μὴ λύσωσι τὸν πάγον » αἱ ὡραῖαί του ἀκτῖνες;

» Εἰς τὸν ἔρωτά μου ἐκεῖνον, εἰς τῆς γυναικὸς ἐκείνης τὸ » πρόσωπον ἀνεύρισκον τὰ πάντα... τὰ πάντα. Πλὴν, τὸ » εἴδωλον τῆς λατρείας μου ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν » γυναικῶν, αἵτινες ἐστὶ ἀδύνατον νὰ συντελέσωσιν εἰς εὐδαί- » μονα τοῦ μέλλοντος ἀποκατάστασιν. Μεταξὺ ἐκείνης καὶ ἐμοῦ » παρενεβάλλετο φραγμὸς ἀνυπέρβλητος, ἡ τιμή!

— Ἀπορῶ, φίλε, διέκοψεν ὁ Ἑλβὰρ, πῶς ἠδυνήθης ν' ἀγα- πήσῃς μίαν τοιαύτην γυναῖκα. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ οὐδέποτε δύνανται νὰ αἰσθανθῶσι τὴν καρδίαν των πάλλουσαν ἐξ ἔρω- τος ἀγνοῦ, διακαοῦς. Οὐδέποτε δύνανται ν' ἀγαπήσωσιν.

— Συγγνώμην, ἀγαπητέ μοι, εὑρίσκεσαι εἰς πλάνην. Ὁ μό- νος ἔρως ἐφ' οὗ δύναταί τις νὰ βασισθῇ, ὁ μόνος δι' ὃν δύναταί τις νὰ ὑπερηφανεύηται, εἶναι ὁ ἔρως γυναικὸς ἥτις ἔσχεν πολ- λοὺς ἐραστάς. Ὁ ἔρως τῆς νεάνιδος ἀποβλέπει μᾶλλον τὸ φῦλ- λον ἢ τὸ ἄτομον. Ἡ νεᾶνις σ' ἀγαπᾷ, ἴσως, διότι εἶσαι ὡραῖος, κομψὸς, εὐειδὴς, ἢ μᾶλλον διότι εἶσαι ὁ πρῶτος ὅστις ὁμιλεῖ πρὸς αὐτὴν περὶ ἔρωτος, ἢ ἀκόμη περισσότερον καὶ ἔτι ἁπλού- στερον διότι εἶσαι ἀνὴρ καὶ ἐκείνη γυνή. Ἡ γυνὴ ἡ πολλοὺς σχοῦσα ἐραστὰς καὶ δυναμένη ἑπομένως νὰ παραβάλλῃ, ἡ ὁ- ποῖα δὲν φέρει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς φανταστικόν τινα τύ- πον προσαρτώμενον δίκην προσωπείου ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς τὸν ὁποῖον παρατηρεῖ καὶ τὸν ὁποῖον καλλύνει δι' ἀνυπάρκτου θελγήτρου, ἡ γυνὴ αὕτη σὲ ἀγαπᾷ διότι εἶσαι σύ. Ὁ ἔρως τῆς πρώτης εἶναι ἡ κλίσις τοῦ φύλου πρὸς τὸ φῦλον· ἐὰν δὲν ἠγάπα σὲ θὰ ἠγάπα ἀναγκαίως ἄλλον τινα. Ὁ τοιοῦτος ἔρως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἱκανοποίησις ἀνάγκης. Ἡ νεᾶνις σ' ἀγαπᾷ ὡς ἤθελεν ἀγαπήσῃ τὸ δυνάμενον νὰ καταπαύσῃ τὴν δίψαν της ὕδωρ, ἔστω καὶ θολὸν καὶ δυσάρεστον τὴν γεῦσιν. Ὁ ἔρως τῆς δευτέρας εἶναι ὁ πρὸς τὸ ἄτομον ἔρως. Ἐὰν δὲν συνῆντα σὲ, οὐδέποτε ἴσως ἤθελεν ἀγαπήσει ἄλλον. Σ' ἀγαπᾷ ὅπως ἀγαπᾷ τις τὸ ποτὸν τὸ ὁποῖον ἐκλέγει μεταξὺ πλείστων ἄλλων καὶ τὸ

ὁποῖον πίνει, ὄχι διότι διψᾷ ἀλλὰ διότι εἶναι ἡδὺ καὶ εὐχάριστον.

— Θεωρεῖται, φίλε μου, μὴ ἐφαρμοζόμεναι....

— Τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ἀνευρίσκει τις ἐφαρμοζομένους πρέπει νὰ εἴπῃς.

— Πλὴν ἡ τιμή;

— Εἰς τοῦτο συμφωνῶ. Τὸ ἐγνώριζον, τὸ ἔβλεπον καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν ὄφελος. Ἤθελον νὰ τὴν λησμονήσω, νὰ παύσω τοῦ νὰ τὴν λατρεύω· ἀλλ' εἶναι λίαν τολμηρὸν νὰ ἐλπίζωσιν οἱ ἐρασταὶ ὅτι δύνανται νὰ νικήσωσι τὸ πάθος των ὅταν βλέπονται καθ' ἑκάστην καὶ εἶναι εἰκοσαετεῖς. Μολαταῦτα, ὑπῆρχον στιγμαὶ, καθ' ἃς ἡ κρίσις, ἐπικρατοῦσα τοῦ πάθους, μοὶ ὑπεδείκνυε τὸν ὄλεθρον καὶ συνερχόμενος ἀπεφάσιζον, ὑπείκων εἰς τὰς ἐπιμόνους τῶν φίλων μου συμβουλὰς νὰ τὴν λησμονήσω, νὰ τὴν ἐγκαταλείψω, νὰ τὴν μισήσω ἀκόμη καὶ νὰ καταπνίξω τὸ πάθος μου.... Πλὴν, ἐὰν ὁ ἔρως ἦτο αἴσθημα κυβερνώμενον διὰ τοῦ οἴακος τῶν σκέψεων καὶ τοῦ συλλογισμοῦ, ὡς ἡ φιλία καὶ τὸ μῖσος, τότε διέφερε. Ἀλλ' ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθημάτων, ὅ,τι ἀποδεικνύει τὴν θείαν αὐτοῦ οὐσίαν, εἶναι ὅτι δὲν τὸ γεννᾷ ὁ ἄνθρωπος· εἶναι ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸ διαθέσῃ εἶναι ὅτι δὲν δύναται νὰ τὸ δώσῃ ἢ νὰ τὸ ἀφαιρέσῃ κατὰ βούλησιν· εἶναι τέλος ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καρδία δέχεται αὐτὸ ἐξ ὕψους ἀναμφιβόλως, ἵνα τὸ μεταδώσῃ ἐπὶ πλάσματος ἐκλελεγμένου κατὰ τὰς βουλὰς τοῦ Ὑψίστου. Ὅταν τὸ θεῖον αὐτὸ αἴσθημα κατοικήσῃ ψυχὴν ἰσχυρὰν, μάτην ἀνθρώπιναι σκέψεις ἤθελον προσπαθήσει νὰ τὸ καταστρέψωσιν. Ὁ ἔρως ὑπάρχει μόνος του, ζῇ αὐτοτελὴς καὶ δὲν δύνανται νὰ τὸν καταστρέψωσιν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται ἐπίσης καὶ νὰ τὸν γεννήσωσιν. Ὅσα δὲ βοηθητικὰ παρέχωσιν αὐτῷ οἱ ἄνθρωποι, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ὅσα αὐτὸς ὁ ἴδιος προσλαμβάνει, ἡ φιλία, ἡ συμπάθεια, ἡ ἐμπιστοσύνη, ἡ ὑπόληψις αὐτὴ, εἶναι ἁπλοῖ αὐτοῦ σύμμαχοι, ἁπλοῖ αὐτοῦ ὑποτελεῖς μάλιστα· τοὺς δημιουργεῖ, τοὺς διατάσσει καὶ ἐπιζεῖ ὅταν αὐτοὶ ἀποθάνωσιν...

— Ἀλλὰ, φίλε μου, ὁ ἔρως σου αὐτὸς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἔρως κτηνώδης. Τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας σου....

— Βλέπω, Ἐλβὰρ, ὅτι μοὶ ἐκήρυξες πόλεμον φριχτόν. Παρ' ἀνθρώποις, ἀγαπητέ μοι, τί ἐστὶ ἔρως;

— Ἀπέχω τοῦ νὰ δώσω ὁρισμόν τινα εἰς τὸν ἔρωτα.

— Λοιπὸν ἐγὼ νὰ σὲ ἀντικαταστήσω, φίλε μου· ὁ ἔρως ἐςὶ τὸ πάθος ἐκεῖνο τῆς καρδίας, διὰ τοῦ ὁποίου πᾶς φέρεται πρὸς τὴν φιλότητα. Εἶναι πάθος ἠθικὸν τῆς καρδίας ὅπερ ἐνυπάρχει εἰς πάντα τὰ ἔχοντα ὀργανικὴν ζωὴν ὄντα.

— Πλὴν, διὰ τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, τὸν πεποιημένον κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔρως περιστέλλεται κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ κατὰ τὴν ὑπαγόρευσιν τοῦ λογικοῦ· διότι τὸ λογικὸν πρέπει νὰ ἄρχῃ καὶ νὰ κυβερνᾷ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὰς πράξεις, καὶ οὐχὶ τὰ τῆς καρδίας ἠθικὰ πάθη. Διὰ τοῦτο, φίλε μου, ὅσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένος νοερῶς, τόσον περισσότερον καταχυριεύεται ὑπὸ τῶν ἠθικῶν παθῶν τῆς καρδίας. Ἂς ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν μυθώδη καὶ ἡρωϊκὴν ἐποχὴν, ὅτε ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις ὑπῆρχε μικρὰ, καὶ ἐπεκράτουν αἱ σωματικαὶ τέρψεις, αἱ ἐκ τῶν ἠθικῶν παθῶν τῆς καρδίας παραγόμεναι, καὶ θέλομεν ἴδει ὅτι ὁ κοινὸς ἔρως κατεῖχε ζωηρῶς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἥρωας, τοὺς ὁποίους παρέσυρεν εἰς φριχτὰς παρεκτροπὰς, καὶ ἀνήκουστα ἀτοπήματα, καὶ εἰς μυρίους κινδύνους. Ὁ Περσεὺς ἐρασθεὶς τῆς Ἀνδρομέδας, ἐφόνευσε τὸ κῆτος. Ὁ Δαβὶδ ἠράσθη τῆς Βυρσαβιὲ, συζύγου τοῦ Θουρία καὶ διέπραξεν ἔγκλημα διὰ τοῦτο, ὡς ἡ Φαίδρα διὰ τὸν Ἱππόλυτον. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Σαλμονέως, ἠράσθη τοῦ ἰδίου αὐτῆς πατρός.

Ὁ κτηνώδης ἔρως, φίλε μου, οἷος ὁ ἰδικός σου, ἐστὶ κατακριτέος. Ὁ ἐκ τοιούτου ἔρωτος κατεχόμενος, ἅμα ἴδῃ τὴν ἐρωμένην του, ἢ ἅμα ἐννοήσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐγγὺς αὐτῆς, αἰσθάνεται παραχρῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ του ταραχὴν, ὁ νοῦς του ταράσσεται αἱ σωματικαὶ δυνάμεις του ναρκοῦνται, τὰ γόνατά του ἐκλύονται, ἡ ὄψις του ὠχροῦται, αἱ σωματικαί του κινήσεις μεταβάλλονται καὶ γίνεται καταφανὴς εἰς τὸν περίεργον παρατηρητήν.

Ἰδοὺ, φίλε μου, πῶς ὁ Ὅμηρος παρίστησι τοὺς μνηστῆρας τῆς Πηνελόπης, ὁπόταν αἰφνιδίως εἶδον ταύτην ἐνώπιόν των.

« τῶν δ' αὐτοῦ λύτο γούνατ', ἔρω δ' ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν.
πάντε δ' ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι »

(Ὀδ. Σ. 212).

— Ἐγὼ, ἀγαπητέ μου, δὲν ἔχω ἀνάγκην διδασκάλου, οὐδὲ τῶν συμβουλῶν σου ἀκόμη. Ἐγὼ τὴν ἠγάπων καὶ εἰσέτι τὴν ἀγαπῶ· ὅσον δ' ὀλέθριος καὶ ἂν ὑπῆρξεν εἰς ἐμὲ ὁ ἔρως ἐκεῖνος, ὁσασδήποτε δὲ κακὰς συνεπείας καὶ ἂν ἔχῃ ἀκόμη δι' ἐμὲ, οὐδέποτε θὰ δυνηθῶσι νὰ τὸν ἐκριζώσωσιν οἱ σεμνότυφοι ἐκ τῆς καρδίας μου. Ἐν ὅσῳ ζητοῦσιν οὗτοι νὰ τὸν σβέσωσιν, ἐγὼ θὰ προσκολῶμαι εἰς αὐτὸν ὡς προσκολλᾶταί τις ὑπερηφάνως εἰς ἀπηλπισμένας ὑποθέσεις.

— Ἔχει καλῶς, ἄφρων μου, ἔχει καλῶς. Ἐξακολούθησον τὴν διήγησίν σου διότι εἰμὶ περίεργος νὰ μάθω τὰ καθέκαστα τῶν ἐρώτων καὶ σφαλμάτων σου.

— Ἐξακολουθῶ.

« Συγγενεῖς, φίλοι, συνάδελφοι, καὶ ἐν γένει πάντες οἱ βλέ» ποντες κάλλιον ἐμοῦ τοῦ τυφλοῦ ὑπὸ τοῦ πάθους τὰ ὀλέθρια » ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα μὲ περιέμενον, δὲν ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ » νὰ μὲ συμβουλεύωσιν νὰ συνέλθω· μὴ εἰσακουομένων ὅμως, » ἀπηλπίσθησαν διὰ τὴν σωτηρίαν μου, ἤν τινα ἐπεδίωξαν κα» τόπιν δι' ἄλλου τρόπου, ὅστις συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν » δυστυχίαν μου.

» Ἀπειλὴ ἐκτοπίσεως ἦτο τὸ πρῶτον ἐπιχείρημά των, ὅπερ » ὅμως κατ'οὐδὲν ἴσχυσεν. Ἐγκατελείφθην ἀκολούθως ὑφ' ὅλων, » ἵνα ἀπομονωθεὶς καὶ συνειδὼς τὴν οὕτω προσγιγνομένην μοι » περιφρόνησιν, συνέλθω. Ματαίως! τὴν ἠγάπων πλέον μα» νιωδῶς.

» Κατώρθωσαν διὰ διαβολῶν νὰ περιφρονηθῶ παρ'αὐτῆς τῆς » ἰδίας, νὰ μισηθῶ μάλιστα, πλὴν τοῦτο ἦτο τὸ ἀφρονέστερον » τῶν ἐπιχειρημάτων των. Ἤμην μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς » παράφορος ἐκ τοῦ ἔρωτος, κατέστην ἔκτοτε παράφρων. Χάριν » τῆς περιφρονούσης με γυναικὸς, διέρρηξα σχέσεις φιλικὰς, θε» σμοὺς συγγενικοὺς, κοινωνικὰ καθήκοντα... τὰ πάντα. Πα-

» ρεξετράπην δὲ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ ἐν Κερκύρᾳ διαμονή μου
» κατήντησε σκανδαλώδης. Περὶ οὐδενὸς ἐφρόντιζον, περὶ οὐ-
» δενὸς ἄλλου ἐσκεπτόμην, ἢ περὶ τοῦ πῶς ἠδυνάμην νὰ συν-
» τηρήσω τὸν καταστρεπτικὸν ἔρωτά μου, ὃν τινα οἱ ἄλλοι προ-
» σεπάθουν νὰ μοὶ ἀφαιρέσωσιν. Οὐδεμιᾶς θυσίας ἐφειδόμην,
» οὐδ' αὐτῆς τῆς ζωῆς μου.

» Ἡμέραν τινα, ἀνέβην εἰς τὸ οἴκημά της. Ὦ κεραυνέ! ἦσο
» προτιμώτερος κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν! Ἄλλος ἀντ' ἐμοῦ ἐ-
» κράτει ἐνηγκαλισμένην τὴν ὡραίαν μου Φρύνην! Τοῦτο ἦτο
» ἀρκετὸν, ἦτο πολύ. Ἡ ὀργή μου δὲν ἐβράδυνε νὰ μεταβληθῇ
» εἰς θυμὸν ἀκατάσχετον, καὶ ἁρπάσας ἐκ τοῦ ὠτίου τὸν ἀντί-
» ζηλόν μου, τὸν ἐξέβαλλον τῆς οἰκίας ἀφοῦ πρῶτον τὸν ὑπε-
» χρέωσα νὰ μοὶ ζητήσῃ συγγνώμην γονυκλιτὴς καὶ νὰ μοὶ ὑ-
» ποσχεθῇ ὅτι οὐδέποτε πλέον θέλει θέσει τὸν πόδα ἐν τῇ οἰκίᾳ
» τῆς θελκτικῆς Μαριάνθης μου.

» Ἔκτοτε οὐδέποτε ἤκουσα ἐκ τοῦ στόματός της τὰς συνή-
» θεις γλυκείας φράσεις· οὐδέποτε πλέον προσηγορεύθην, ἰδι-
» κός της, ὡς συνήθως μ' ἀπεκάλει· οὐδέποτε εὗρον ἠνεῳγμέ-
» νην τὴν θύραν της. Ἀπεβλήθην!... ἀπεβλήθην!....

» Ὦ θηρία γυναῖκες! ἀνέκραξα τότε ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Παρ' ἡ-
» μῖν ὁ ἔρως ἐστὶ νόσος παράσιτος! ἡ καρδία σας ἐστὶ ἄμμος
» κινητὴ ἐφ' ἧς σκηνὴ διὰ κατάλυμα μιᾶς μόνης νυκτὸς δύναται
» ν' ἀνεγερθῇ. Εἶσθε πλέον ἡ θηρία! Ἡ Μήδεια, ἡ θυγάτηρ τῆς
» Ἡρωδιάδος, ἡ Λουκρητία Βοργία, αἱ ἡγεμονίδες Ἐλισάβετ
» καὶ Αἰκατερίνη, συνηγοροῦσιν ἀρκούντως ὑπὲρ τῆς ἀληθείας
» τῶν λόγων μου.

» Ἔδραμον πρὸς τοὺς φίλους μου ζητῶν τὴν συνδρομήν των,
» οἵτινες νομίζοντες ὅτι ἐσώθην, ἐξηκολούθουν νὰ μοὶ ὑποδει-
» κνύωσι τὸ ποιὸν τῆς γυναικὸς ἦν ἠξίωσα τοῦ ἔρωτός μου·
» ἦτο ὅμως πολὺ ἀργά. Ὁ ἔρως μου μετεβλήθη εἰς φθόνον, εἰς
» μῖσος· ἐζήτουν ἤδη ἐκδίκησιν.

» Ἐξεδικήθην, οὐχὶ ὅμως ἐντελῶς. Ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἔβλε-
» πον νεκράν.

» Πορευθεὶς εἰς τὸν οἶκον της, τὴν εὗρον ἀμερίμνως ἐξηπλω-

» μένην ἐπὶ μαλθακοῦ τινος ἀναπαυτηρίου, τὴν κιθάραν ἀνὰ » χεῖρας κρατοῦσαν καὶ τραγῳδοῦσαν ᾄσμά τι.

» Ἄφες τοὺς ὕμνους, φιλτάτη, τῇ εἶπον, μετὰ μειδιάματος » σατανικοῦ.

— Θαυμάζω, κύριε, μοὶ ἀπήντησε μετὰ ψυχρότητος, τὴν ἀ- » διακρισίαν σας. Θὰ εἶσθε ἡ ἀναίσθητος ἡ λίαν ἀφιλότιμος διὰ » νὰ ἐξακολουθῆτε νὰ εἰσέρχησθε εἰς τὸν οἶκον μιᾶς γυναικὸς » ἥτις σᾶς ἀπέβαλλε μυριάκις καὶ ἡ ὁποία καθαρῶς σᾶς εἶπεν, » ὅτι δὲν σᾶς ἀγαπᾶ πλέον.

»— Τοῦτο, χαρίεσσά μου, τῇ ἀπεκρίθην, ἀποβλέπει μόνον » ἐμέ.

»— Δίδετε ὅμως ἀφορμήν...

»— Δύνασθε νὰ σχηματίσητε ὁποιανδήποτε ἰδέαν θέλετε· ἀ- » διαφορῶ ἐντελῶς.

»— Εἶσθε τρελλός...

»— Εἴθε νὰ ἤμην τοιοῦτος, διότι θὰ ἤμην εὐτυχέστερος· ὡς » τρελλὸν θὰ μ' ἔκλειον ἐν τινι φρενοκομείῳ, εἰς τρόπον ὥστε » δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς βλέπω καὶ ἴσως τότε ἡ λήθη ἤθελε » μοὶ ἀποδώσῃ σὺν τῇ φρονήσει καὶ τὴν θεραπείαν τῆς καρδίας » μου, ἥτις ἐστὶ θανασίμως τετραυματισμένη.

»— Τότε, μοὶ ἀπήντησεν εἰρωνικῶς ἡ ἄσπλαγχνος, δύναμαι » νὰ σᾶς ὑποδείξω ἐγὼ ἐν μέσον θεραπείας.

»— Σεῖς;

»— Ναὶ ἐγώ.

»— Μολονότι τὰ πράγματα μοὶ ἐδίδαξαν ὅτι οὐδέποτε δύνα- » ται νὰ προέλθῃ ἐκ γυναικὸς καλὸν, μολαταῦτα συγκατατί- » θεμαι ν' ἀκούσω τὴν συμβουλήν σας.

»— Δὲν τὴν μαντεύετε;

»— Ὦ, ἐὰν ἤμην κάτοχος τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, δὲν » ἤθελον ἀπατηθῇ, ὡς ἤδη ἠπατήθην, καὶ ἤθελον ἀποφύγει ἐξ » ἀρχῆς τὴν συνάντησίν σας, ἥτις μὲ κατέστησε δυστυχῆ. Ἤθε- » λον γνωρίσει πρὶν ἢ σᾶς ἐρωτευθῶ τὴν ποιότητά τῆς καρδίας » σας καὶ ἤθελον ἀπαγορεύσει τῇ ἰδικῇ μου νὰ συμπαθήσῃ πρὸς » μίαν γυναῖκα τόσον κακὴν καὶ μοχθηρὰν, τόσον ἀναίσθητον

» καὶ ἀπάνθρωπον. Στερούμενος ὅμως τοῦ θείου τούτου προτε-
» ρήματος, καὶ δελεασθεὶς ἐκ τῶν θελγήτρων σας, κατέστην ὁ
» δυστυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

» — Ἐν τούτοις, ἐλπίζω ὅτι ἡ συμβουλή μου, θὰ σᾶς ἀπο-
» δώσῃ τὴν εὐτυχίαν.

» — Ἂς τὴν ἀκούσωμεν.

» — Ἀναζητήσατε τὴν λήθην τοῦ ἔρωτός σας ταξειδεύοντες.

» — Ταξειδεύω; ....

» — Ναὶ, ταξειδεύων. Ἀναχωρήσατε ἐντεῦθεν, διευθυνθῆτε
» εἰς Εὐρώπην, εἰς τοὺς Παρισίους μάλιστα. Ἐκεῖ, θέλετε ἀνεύ-
» ρει πλῆθος ὡραίων γυναικῶν, διασχεδάσεις ἀπείρους. Τέλος
» ἐν τῇ τύρβῃ τοῦ μεγάλου κόσμου, κύριος οἶδεν, ὁποῖα ἀξιο-
» περίεργα καὶ ἀξιοθαύμαστα πράγματα θέλετε συναντήσει, ἅ-
» τινα ἀλαμφιβόλως θέλουσιν .....

» — Ἄκουσε Μαριάνθη, νὰ σοὶ εἴπω. Τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἔ-
» πρεπε νὰ μεταχειρισθῇς πρὶν ἡ αἰχμαλωτίσῃς τὴν καρδίαν
» μου. Διὰ τῆς ψυχρᾶς ταύτης ἀδιαφορίας ἔπρεπε νὰ περιβλη-
» θῇς ὅτε κατὰ πρῶτον συνηντήθημεν, ὅτε ἔτρεχες κατόπιν μου,
» ὅτε ἡ καρδία μου ἦτο ἐλευθέρα.

» — Τέλος πάντων, φίλε μου, ταῦτα πάντα εἰς οὐδὲν ὠφε-
» λοῦσιν ἤδη. Σοὶ εἶπον μυριάκις ὅτι μοὶ εἶσαι ἀντιπαθὴς, ὅτι
» βλέπουσα τὸ πρόσωπόν σου αἰσθάνομαι ἤδη ἀηδίαν... Δὲν σ'
» ἀγαπῶ πλέον, οὐδὲ ....

» — Οὐδὲ νὰ μ' ἀγαπήσῃς ἐγὼ σοὶ ζητῶ πλέον.

» — Ἀλλά; ...

» — Νὰ ἐκδικηθῶ.

» — Καὶ ὁποίαν ἐκδίκησιν δύνασαι νὰ λάβῃς, προκειμένου περὶ
» γυναικὸς ἀδυνάτου;

» — Εἶναι ἤδη ἡ σειρά σου, ὡραία μου, νὰ μαντεύσῃς.

» — Κύριε!....

» — Κυρία! ...

» — Εἶσθε ....

» — Εἶμαι ἐραστὴς πάσχων καὶ οὗτινος ὁ ἔρως ἐπροδώθη.
» Δὲν δύναμαι νὰ ἱκανοποιηθῶ ἢ διὰ τοῦ θανάτου σου.

»— Πῶς! διὰ τοῦ θανάτου μου;

»— Ναί.

»— Τί λοιπὸν σκέπτεσαι;... μὲ κάμνεις νὰ τρέμω.

»— Ὤφειλες νὰ τρέμῃς, ὅτε διὰ τῆς ἀπιστίας σου...

»— Ἥμαρτον!...

»— Μόνον ὁ Θεὸς συγχωρεῖ, καὶ τιμωρεῖ, οἱ ἄνθρωποι ἐκδι-
» κοῦνται.

»— Εἶσαι θηρίον!

»— Ὄχι θηριωδέστερος σοῦ. Ἄκουσε! δὲν θέλω νὰ μολύνω
» τὰς χεῖρας μου διὰ τοῦ αἵματος μιᾶς ἀναξίας νὰ συγκαταλέ-
» γητε μεταξὺ τῶν λογικῶν ὄντων· ἀπαιτῶ, ἵνα σὺ ἡ ἰδία ἐκου-
» σίως μοὶ παρέξῃς τὴν ἣν ζητῶ ἐκδίκησιν. Ἰδοὺ, πίε αὐτὸ τὸ
» ῥευστόν.

» Ἦτο δόσις ἀρσενικοῦ ὅπερ εἶχον προμηθευθῆ ἀπὸ πρωΐας.

»— Κύριε! ἀνέκραξε γονυπετής. Ἥμαρτον! ἄφες με νὰ
» ζήσω! Μὴ ἐπιμείνῃς ν' ἀποθάνω τόσον νέα!

»— Ν' ἀποθάνῃς! ν' ἀποθάνῃς, μοχθηρὰ γυνὴ, ἵνα μὴ κατα-
» στήσῃς καὶ ἄλλους, ὡς ἐμὲ, δυστυχεῖς!

»— Ν' ἀποθάνω!

»— Ναὶ, ν' ἀποθάνῃς, ν' ἀποθάνῃς! Εἷς κακὸς ὀλιγώτερον,
» ἐννοῶ ὅτι δὲν εἶναι σπουδαία ὠφέλεια τῇ κοινωνίᾳ· πλὴν, ὅταν
» κακὸς οὗτος ἐστὶ γυνὴ, εἶναι ἡ σπουδαιοτέρα τῶν εὐεργεσιῶν.

»— Ἔλεος!...

»— Παρῆλθεν ὁ καιρὸς, Μαριάνθη, καθ' ὃν αἱ παρακλήσεις
» σου, τὰ πλαστὰ δάκρυά σου, καὶ αἱ προσπεποιημέναι λειποθυ-
» μίαι σου μὲ συνεκίνουν. Σήμερον ἡ καρδία μου ἐσκληρύνθη,
» διότι σ' ἐγνώρισεν, διότι τῇ ἠρνήθης τὴν θεραπείαν! Ἀπόθανε
» λοιπὸν ἐν εἰρήνῃ.

»— Τίγρις! ν' ἀποθάνω; εἶσαι ἀδυσώπητος λοιπόν;

» Ἐπῆλθεν στιγμὴ σιωπῆς. Μειδίαμα ἐλαφρὸν ἐπλανήθη ἐπὶ
» τῶν χειλέων τῆς Μαριάνθης, οὔτινος τὴν σημασίαν δὲν ἠδυ-
» νήθην νὰ ἐννοήσω. Λίφνης, ἥρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν μου τὸ δη-
» λητήριον καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὸ παράθυρον.

»— Νὰ ἀποθάνω ἐπιθυμεῖς; ἀνέκραξεν.

»— Μυριάκις σοὶ τὸ εἶπον ἤδη. Ν' ἀποθάνῃς, ἵνα μὴ δύναν-
» ται πλέον τὰ χείλη σου νὰ δηλιτηριάζωσι τὰς καρδίας τῶν
» ἀθώων.

»— Εἶσαι....

»— Εἶμαι δαιμόνιον τῆς Κολάσεως καὶ εἶσαι ἄγγελος τοῦ
» Οὐρανοῦ κατὰ τὴν μορφήν. Εἶσαι δήμιος τῶν καρδιῶν καὶ εἰμὶ
» ὁ κακός σου δαίμων.

»— Σὺ μόνος εἶσαι δήμιος, καὶ δήμιος...

»— Ὅστις κέκτηται εὐαισθησίαν....

»— Εὐαισθησίαν;...

»— Ἂς λείψωσιν αἱ φλυαρίαι, ἐμπρός!

»— Τὸ δηλιτήριον χαρίζω εἰς σὲ, ἀχρεῖε, ἐγὼ δὲ προτιμῶ
» νὰ συντρίψω τὴν κεφαλήν μου ἐπὶ τῶν πετρῶν.

» Ταῦτα εἰποῦσα, ἐσφενδόνησε κατὰ τοῦ προσώπου μου τὴν
» περιέχουσαν τὸ δηλιτήριον φιάλην· κρεμασθεῖσα δ' ἐκτὸς τοῦ
» παραθύρου, ἀφέθη νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν πετρῶν. Ἐμειδίασα μει-
» δίαμα σατανικὸν, νομίσας ὅτι ἐφονεύθη· πλὴν, ἐσώθη!

» Ὢ! θηρίον ἤμην διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκδικήσεώς μου
» καὶ ἴσως ἤθελον κακουργήσει κατόπιν, ἐὰν μὴ ἡ ἐξουσία, ἐπι-
» ληφθεῖσα τῆς ὑποθέσεως, διέταττε τὴν ἐκτόπισίν μου.

» Ἐκὼν ἄκων, ὤφειλον νὰ ἐγκαταλείψω τὴν νῆσον τῆς Κερ-
» κύρας, πλὴν ὡρκίσθην νὰ φύγω μακρὰν τῆς Ἑλλάδος εἰς πε-
» ρίπτωσιν καθ' ἣν δὲν κατῶρθουν νὰ ἐπανέλθω.

» Ἔκτοτε, ἐγὼ ὁ φιλόγελως καὶ φιλοπαίγμων, δὲν ἐνθυμοῦ-
» μαι νὰ πλανηθῇ μειδίαμά τι ἐπὶ τῶν χειλέων μου· πάντοτε
» κατηφὴς καὶ σύννους, μόνος, οὐδέποτε μετὰ τῶν φίλων μου,
» περιέτρεχον τὰς ἐρήμους καὶ ἀποκέντρους ὁδοὺς, ἐν αἷς παρ'
» οὐδενὸς ἐνοχλούμενος ἠδυνάμην νὰ παραδίδωμαι ἐλευθέρως
» εἰς τοὺς παραλόγους διαλογισμούς μου.

» Ἐπῆλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἔμελλον νὰ ἐγκαταλείψω τὴν νῆ-
» σον ἐκείνην, ἐν ᾗ ἐδοκίμασα τόσας χαρὰς καὶ λύπας, ἐν ᾗ ἠσ-
» θάνθην κατὰ πρῶτον τὴν ἡδύτητα τῆς εὐτυχοῦς ζωῆς, καὶ
» τὰς πικρίας τοῦ ἄφρονος ἔρωτος.

» Ἐπεβιβάσθην.

» Ἐξηπλώθην παρὰ τῷ πηδαλιούχῳ ἐπί τινος ἀναπαυτικοῦ
» καθίσματος καὶ παρετήρουν μὲ δεδακρυσμένους ὀφθαλμοὺς,
» ἀπλήστως τὴν πρώτην μου κατοικίαν. Ἐβυθίσθην εἰς μελαγ-
» χολικωτάτους διαλογισμούς. Ἐνόμιζον ὅτι μακραὶ δυστυχίαι
» ἔτι μ' ἀπεχώριζον ἤδη τῶν χθὲς μόλις διαῤῥευσασῶν εὐτυχῶν
» ἡμερῶν καὶ ἐμεμφόμην ἐμαυτὸν ὅτι δὲν τὰς ἐχάρην ἀρκούν-
» τως. Μετενόουν, δι' ὅσας κατηφεῖς στιγμὰς εἶχον ἀφήσει νὰ
» ταράξωσι τὴν σβεσθεῖσαν ἐκείνην ὡραίαν γαλήνην, καὶ ἐλεει-
» νολόγουν τὴν ἀρχαίαν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν τὸν ἄνθρωπον αὐ-
» τὸν, ἐπειδὴ δὲν ἐκτιμᾷ τὰς χαρὰς καὶ τὰς τέρψεις, εἰ μὴ ἀφοῦ
» ἀνεπιστρεπτεῖ τὰς στερηθῇ.

» Ἦτο τετάρτη ὥρα Μ. Μ. ὅτε, μόλις διακρίνων πλέον τὴν
» πεφιλημμένην μου νῆσον, κατῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἐπιβα-
» τῶν τῆς πρώτης θέσεως, οὐδὲν ἄλλο σκεπτόμενος ἢ περὶ τῆς
» ταχείας ἐπανόδου μου.

» Πάντες, ἅμα τῇ ἐπελεύσει τοῦ σκότους, ἐδόθησαν εἰς τὴν χαρ-
» τοπαιξείαν καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους διασκεδαστικὰς ἐνασχο-
» λήσεις, πλὴν ἐμοῦ, ἐξαπλωθέντος ἐν τῇ κλίνῃ καὶ μὴ λαβόν-
» τος ἀνάγκην νὰ ἐγερθῶ, ἢ ὅτε ἀφίχθην εἰς Κόρινθον. Ἀφίχθην
» τέλος εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀνῆλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Κέκροπος,
» ἐν ᾗ ὑπῆρξαν οἱ τῶν τυράννων τιμωροὶ Ἁρμόδιος καὶ Ἀρι-
» στογείτων, ἐν ᾗ ἡ θεὰ ἐλευθερία ἄλλοτε ἐδοξάζετο καὶ ἤνθει,
» εἰς τὴν πόλιν τῶν γραμμάτων, εἰς τὴν πηγὴν τῶν φώτων, εἰς
» τὴν πατρίδα τῶν μεγάλων φιλοσόφων, ἥτις εἰς τοὺς ἐμοὺς
» ὀφθαλμοὺς παρίστατο ὡς χωρίδιόν τι, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἀνεύ-
» ρισκον τὴν ἐλαχίστην ἡδονήν. Ἡ ἀνάμνησις τῆς Κερκύρας,
» δεσπόζουσα τοῦ πνεύματός μου, καθίστα ἀπεχθὲς εἰς τὰς αἰσ-
» θήσεις μου, πᾶν ὅ,τι πράγματι ἦτο εὐχάριστον.

» Ὡς σοὶ προεῖπον, πρώτη μου σκέψις καὶ φροντὶς ὑπῆρξεν,
» ἅμα ἀφιχθεὶς εἰς Ἀθήνας, νὰ ἐπιτύχω τὴν ταχεῖαν ἐπάνοδόν
» μου εἰς Κέρκυραν. Εἰς μάτην!....

» Παραλείπω νὰ σοὶ διηγηθῶ λεπτομερείας τινὰς τῶν σπου-
» δαιοτέρων ἐμποδίων ἐπὶ τῆς ἐπιτεύξεως τῶν πόθων μου καὶ.....

» Ἂν οἱ ἐν ἀξιώμασιν, ἐξηκολούθησεν ἐν ὀργῇ μετά τινα σιω-

» πὴν, καὶ βαθμοῖς εὑρισκόμενοι παύσωσι τοῦ νὰ διαχειρίζωνται
» τὴν ἰσχὺν τῆς θέσεώς των εἰς ἐκδικήσεις παλαιῶν παθῶν καὶ
» εἰς τιμωρίας τῶν κηρυχθέντων ποτὲ ἐχθρῶν των, ἔσο βέβαιος
» φίλε μου, ὅτι δυστυχήματα καὶ συμφοραὶ οὐδέποτε θὰ ἐπέρ-
» χονται εἰς ἀνθρώπους ἀποκαταστημένους καὶ μὴ ἔχοντας οὐ-
» δεμίαν ἄλλην ἀφορμὴν ἵνα ἐπιδιώξωσι νέον μέλλον καὶ ὕπαρ-
» ξιν, λακτοῦντες καὶ περιφρονοῦντες ὅ,τι κατόπιν μυρίων κό-
» πων καὶ μόχθων ἐδημιούργησαν. Δυστυχῶς ὅμως τοῦτο ἐστὶ
» λίαν δύσκολον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον.

» Ἡ ὑπουργικὴ ἕδρα ἢ ἄλλο τι δημόσιον ἀξίωμα, χρησιμεύει
» εἰς χεῖρας αὐτῶν ὡς μάστιγξ δι' ἧς νὰ τιμωρῶσι τοὺς μὴ ἐκ-
» πληροῦντας τὰς ἐπιθυμίας των, ὡς ὅπλον ἐκδικήσεως κατὰ
» τῶν πολεμησάντων τὰς ἰδέας των καὶ τῶν τολμησάντων νὰ
» καταδείξωσι τὴν σκολιὰν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦσιν.

» Ὦ, φιλτάτη τῶν φαυλοβίων ὁμάς! Ἀλλοίμονον! ἐὰν φρο-
» νῆτε, ὅτι λαός τις ἀπεμωράνθη, διότι δεικνύει ὑπερφίαλον ἀ-
» νεκτικότητα καὶ μάρτυρος ὑπομονήν! Μὴ σᾶς γελᾷ ὁ φαινό-
» μενος ὕπνος του· ὁμοιάζει τοῦ θηρίου ἐκείνου τὸ ὁποῖον γρη-
» γορεῖ μὲν ἔχον τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους, ἐνῷ πράγμα-
» τι κοιμᾶται ὅταν τοὺς κρατεῖ ἡνεῳγμένους. Ὁ λαὸς οὗτος ἐ-
» γείρεται καὶ ἐπέρχεται φοβερὸς καὶ μανιώδης κατὰ τῶν αἰ-
» τίων τῶν ἑκάστοτε συμφορῶν του, καὶ οὐαὶ αὐτοῖς! . . .

» Ἔκτοτε, ἐντελῶς ἄπελπις, ἔτρεχον τῆδε κακεῖσε, ἀγνοῶν
» ποῖα μέσα ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πόθου
» μου. Τοὺς πάντας συνεβουλευόμην καὶ πάντες μ' ἀπεθάρρυνον

» Ἠθέλησα νὰ κατευνάσω τὴν ἀπελπισίαν μου διά τινος νέας
» ἐπασχολήσεως καὶ ἀφρόνως ἐξελεξάμην τὴν κρεπάλην. Ἐπὶ
» ἕνα ὁλόκληρον μῆνα, δὲν ἔκαμνον ἄλλο ἢ νὰ εἰσέρχωμαι εἰς
» νέον οἰνοπωλεῖον μόλις ἐξηρχόμην ἐξ ἄλλου. Ἀλανθάστως
» δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι ὁ μὴν ἐκεῖνος μοὶ ἀφῄρεσε περισσότερα
» χρήματα, ἀφ' ὅσα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποκαταστάσεώς μου
» εἶχον ἐξοδεύσει.

» Ἐν τούτοις, οὐδ' ἐν τῷ ἀκολάστῳ τούτῳ βίῳ ἠδυνήθην ν'
» ἀνεύρω τὴν λήθην τοῦ πάθους μου, καὶ ἀπεφάσισα νὰ ἐγκα-

» ταλείψω τὴν Ἑλλάδα, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐλήστευσα τὸ τοῦ πα-
» τρός μου χρηματοκιβώτιον.

» Ἐπεβιβάσθην εἰς τὸ διὰ Κωνσταντινούπολιν ἀναχωροῦν
» Γαλλικὸν ἀτμόπλοιον.

» Οὐδὲ ἓν ὑγείαινε, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐσυλλογίσθην
» ν' ἀποτείνω πρὸς τὴν πεφιλημμένην πατρίδα μου! οὐδὲ ἓν
» δάκρυ δὲν ἔχυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου διὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐν
» ᾧ ἐγκατέλειπον ὄντα προσφιλῆ, ἐν ᾧ εἶδον κατὰ πρῶτον τὸ
» φῶς τοῦ Ἡλίου, ἐν ᾧ ἀνετράφην, ἐξεπαιδεύθην, ἐμορφώθην!
» Ὢ! πόσον ἄδικος ὑπῆρξα! Ἔφευγον ἐν χαρᾷ, ὡς νὰ ἔφευγον
» ἐκ τοῦ Ἅδου· ἔφευγον καταρώμενος τὸν τόπον τῆς γεννή-
» σεώς μου, ὡς νὰ ἔπταιεν ἐκεῖνος ἐὰν κατῳκεῖτο ὑπὸ δαιμόνων!

» Ὢ, μεγαλοφυίας χώρα!... ὦ, Πατρίς μου!... ὦ, Ἑλλάς!
» ὦ, Ἀθῆναι προσφιλεῖς, γῆ τῶν Θεῶν, ἐν ᾗ μέχρι τοῦ νῦν ἀ-
» κόμη ἀντηχεῖ ἡ ἀρχαία τοῦ Ὁμήρου μελῳδία!... Σὲ ἐγὼ
» Πατρίς μου, δὲν ἔφευγον, ὄχι! ἔφευγον τοὺς ἀπίστους φί-
» λους, τοὺς πλάνους, τοὺς μοχθηρούς! Σὺ, ἐὰν ποτὲ ἐπιστρέψω
» θέλεις μὲ θάλψει ἐν τῇ φιλοστόργῳ ἀγκάλῃ σου. Πλὴν, ἀπά-
» τη!.... οὐδέποτε θὰ ἐπανίδω τὰς προσφιλεῖς ἀκτάς σου, οὐ-
» δέποτε ὁ ποῦς μου θέλει πατήσει τὸ ἱερὸν ἔδαφός σου! ἡ ψυ-
» χή μου ἐδηλιτηριάσθη ὑπὸ τῆς λύπης καὶ θέλω περιτρέχει εἰς
» τὸ μέλλον τὰ πελάγη καὶ τὰς ξένας χώρας, ἄνευ πόθου, ἄνευ
» ἐλπίδος!

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Βίκτωρος εἶχον λάβει ἔκφρασιν παθητικω-
τάτην, ἐπὶ δὲ τῶν παρειῶν του ἐκυλίοντο παχύτατα καὶ θερμὰ
δάκρυα.

» Ὢ θάλασσα! » ἐπρόσθεσε μετά τινα λεπτά. « Ὢ θάλασσα!
» Σὺ ἧς τινος τὸν σάλον τῶν βραχιόνων συναισθάνονται ἀμφό-
» τεροι οἱ πόλοι! Σὺ, ἥτις τόσον ἀγρίως καὶ ἀτιθάσσως μάχε-
» σαι πρὸς τὰ στοιχεῖα, χάρισόν μοι ἕνα τάφον! Ἡ πτωχή μου
» καρδία φλέγεται ὑπὸ πυρὸς θανατηφόρου, χύνω δάκρυα θερ-
» μὰ, πικρά! Ἀγήρατος λύπη πιέζει τὴν ψυχήν μου!...

» Μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, μακρὰν τῶν συγγενῶν μου, εἰς ξέ-
» νην γῆν, τὸ πάθος τὸ φρικτὸν, τὸ ὁποῖον εἰς τῶν σπλάγχνων

» μου τὸ βάθος στάζει πικρίαν καὶ ἀπονάρκωσιν θανάτου θέλει
» ἄρά γε σβεσθῆ ; . . .

— Ἄφες τὰς θλιβερὰς αὐτὰς σκέψεις, φίλε, διέκοψεν ὁ Ἐλβὰρ Μοράϊν καὶ διηγήθητι ἁπλῶς τὴν ἱστορίαν τῶν περιπετειῶν σου.

— Ἔχεις δίκαιον, Ἐλβὰρ, σύγγνωθι τὴν παραφοράν μου.

» Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, ἥτις ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἀπεί-
» θεια τοῖς Νόμοις, διετάχθησαν αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ νὰ μὲ κατα-
» διώξωσι καὶ συλλάβωσιν. Ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα ὅθεν καὶ πλα-
» στὸν διαβατήριον, ὅπερ ἐπρομηθεύθην ἅμα ἀφιχθεὶς εἰς Κων-
» σταντινούπολιν, ἐπεβιβάσθην ἔν τινι Αὐστριακῷ ἀτμοπλοίῳ, ἐ-
» σπέραν τινὰ, ἵνα μεταβῶ εἰς Βάρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βιέννην.

» Ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς ὡραίας ἐκείνης νυκτὸς, καθ' ἣν ἀναμαυό-
» μενα ὅλα τὰ ταραχοποιὰ στοιχεῖα, ἄφινον νὰ ἐπιδεικνύηται ἡ
» φύσις μεθ' ὅλης τῆς μαγικῆς αὐτῆς λαμπρότητος, καθ' ἣν ὁ
» Αἴολος καὶ Ποσειδῶν, εὐθυμοῦντες ἴσως, εἶχον λησμονήσει νὰ
» διαταράξωσι τὴν γαλήνην τοῦ Σύμπαντος, τὴν νύκτα τέλος ἐ-
» κείνην καθ' ἣν ὁ δημιουργὸς θέλων νὰ ἐπιδείξῃ βεβαίως τὰ
» κτίσματά του μεθ' ὅλης τῆς μεγαλοπρεπείας των, διέταξε τὴν
» γενικὴν αὐτὴν εἰρήνην, διεπλέομεν τὸν Βόσπορον. Ἀφ' ἑνὸς
» δάση ρωμαντικώτατα, φωταγωγημένα, ἕνεκεν ἐπετείου τινὸς
» τῶν Ὀθωμανῶν ἑορτῆς· ἀφ' ἑτέρου οὐρανουψεῖς μηναρέδες,
» οἰκίαι καὶ σεράγια μεγαλοπρεπῆ, ὑπὸ τὰ παράθυρα τῶν ὁ-
» ποίων διερχόμενοι ἠκούομεν τὰς Ὀδαλίσκας τραγῳδούσας
» καὶ τοὺς μαλθακοὺς ἀγάδες εὐθυμοῦντας ἐν θορύβῳ, ταῦτα
» πάντα ἦσαν ἱκανὰ ν' ἀπομακρύνωσιν ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν ἐνοχλη-
» τικὴν σκέψιν καὶ νὰ μὲ ἀπασχολῶσιν εἰς τὸ θαυμάζειν καὶ
» τέρπεσθαι.

» Πρὸς τὸ μεσονύκτιον εἴχομεν ἀπομακρυνθῆ τῶν ὡραίων
» ἐκείνων μερῶν, καὶ κατῆλθον εἰς τὰ δωμάτια τῶν ἐπιβατῶν
» ἵνα κατακλινθῶ.

» Τὴν ὀγδόην τῆς πρωΐας ὥραν ἠγκυροβολήσαμεν εἰς τὸν
» λιμένα τῆς Βάρνης. Ἀπεβιβάσθην ἀμέσως καὶ διὰ τοῦ σιδηρο-
» δρόμου μετέβην εἰς Ῥουτσούκιον, ἵνα διὰ τοῦ Δουνάβεως κα-
» τευθυνθῶ εἰς Βιέννην.

» Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, πλῆρες ἔχων τὸ βαλάντιον καὶ
» ἀπησχολημένος καθ' ἑκάστην εἰς τὰς ἐντυπώσεις ἃς παρήγα-
» γον ἐμοὶ αἱ διάφοροι ποικιλίαι καὶ τέρψεις τῶν ταξειδίων, διηρ-
» χόμην τὰς ἡμέρας ἐν εὐτυχίᾳ. Οὐδὲν δυσάρεστον μέχρις ἐ-
» κείνης τῆς ἐποχῆς ἀνευρίσκων, ἄμοιρος ἐντελῶς τῶν ταλαι-
» πωριῶν τοῦ δυστυχοῦς βίου, ἀπεῖχον πολὺ τοῦ νὰ σκεφθῶ
» περὶ τῆς μελλούσης μου τύχης καὶ περὶ τῶν ὅσων ἀναπο-
» φεύκτων κακῶν θὰ μοὶ ἦτο πρόξενος ἡ ἄκριτος ἀπόφασίς μου
» καὶ τὸ τολμηρὸν διάβημά μου.

» Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ταξειδεύων καὶ ἐπισκεπτόμενος τὰς πα-
» ραδουναβίους πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας τὸ ἀτμόπλοιον προσήγ-
» γιζε καὶ χωρὶς ἐξοδεύων νὰ σκέπτωμαι, εὑρέθην ἄνευ λεπτοῦ
» ἅμα τῇ ἀφίξει μου ἐν Βιέννῃ· Ἄλλως τε τὰ θέλγητρα ἀφ' ἑνὸς
» τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ ἡ ὀργῶσα πρὸς τὰς τέρψεις καὶ ἡδονὰς
» φύσις μου ἀφ' ἑτέρου, ἀπεμάκρυνεν ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν περὶ τοῦ
» μέλλοντος σκέψιν ἢ πρόνοιαν.

» Τὸ ἑσπέρας τῆς δευτέρας ἡμέρας εἴχομεν προσεγγίσει εἰς
» τινα πόλιν τῆς Βλαχίας, τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐπροίκισεν ἀφει-
» δῶς δι' ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων. Τὸ πρὸς τὸν ποταμὸν μέ-
» τωπόν της, παρουσίαζε τετραπλῆν σειρὰν γηραιῶν πλατάνων,
» μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔλαμπον, δίκην ἀστέρων, οἱ τοῦ ἀερίου
» καταλλήλως τοποθετημένοι φανοί. Ἡ ἐσωτερικὴ τῆς πόλεως
» διάταξις, ἵνα μὴ διαψεύδῃ τὴν πρώτην ἐκ τοῦ μακρόθεν τοῦ
» ξένου ἐπισκέπτου ἰδέαν, ἦτο θαυμασία. Δρόμοι πλατεῖς καὶ εὐ-
» θεῖς, οἰκίαι κομψόταται καὶ ἀναλόγου μεταξύ των συμμετρι-
» κότητος, φωτισμὸς κατά τι ἀνώτερος τοῦ ἐπαρκοῦς, κῆποι καὶ
» πλατεῖαι φιλοκάλλως περιποιημέναι, ταῦτα πάντα, ὡς κύρια
» προσόντα τῶν πρώτων εὐρωπαϊκῶν πόλεων, δὲν ἠμέλησαν οἱ
» κτήτορες τῆς Ὀρσόβης νὰ ἐπιπροσθέσωσιν, εἰς τὰ ὑπὸ τῆς φύ-
» σεως δωρηθέντα πλεονεκτήματα, τῇ ἰδιετέρᾳ αὐτῶν πατρίδι.

» Κατ' ἄντικρυ τοῦ μετώπου τῆς πόλεως, ἀνυψοῦτο σειρὰ
» οὐρανοϋψῶν ἀποκρήμνων βράχων, καταφύτων ὑπὸ ἀγρίων
» δένδρων, ἅτινα ἦσαν ὁ μόνος κόσμος τῆς ἀντίπεραν ὄχθης·

» Ἡ φύσις, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπεδείκνυε τὴν μαγικὴν ἡμερότητά

» της, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀγρίας ῥωμαντικότη-
» τός της.

» Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐπανηρχόμην εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἵνα
» ἀναπαυθῶ, ὅτε μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ διέλθω διά τινος πλοια-
» ρίου τὸν ποταμόν, καὶ νὰ περιπατήσω ἐπὶ τῶν ἀπέναντι ῥω-
» μαντικῶν μερῶν. Εὑρὼν ὅθεν λεμβοῦχον τινα ἠὐχαρίστησα
» τὴν ἰδιότροπον ἐπιθυμίαν μου ἀντὶ βλαχικοῦ τινος χρυσοῦ
» νομίσματος.

» Ἡ σελήνη, ὁ πιστὸς οὗτος τῶν λαθρεμπόρων καὶ μοιχα-
» λίδων φανός, ἀνατέλουσα κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ κα-
» τοπτριζομένη ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, ἔδιδε θέλγητρόν
» τι ἀπερίγραπτον εἰς τὴν τοποθεσίαν ἐκείνην. Ἐξερχομένη
» τῆς κορυφῆς τῶν ἀποκρήμνων ἐκείνων βράχων, ἀντενακλᾶτο
» ἐντὸς τοῦ ὑδατίνου καθρέπτου τοῦ ποταμοῦ, οὗτινος ὁ ἐλα-
» φρὸς φλοῖσβος ἐνούμενος μὲ τὰς τῶν ἐν τῇ ὄχθῃ κοαζόντων
» βατράχων φωνὰς, μὲ τὸν ψίθυρον τῆς αὔρας καὶ τὰ κελαδή-
» ματα τῶν πτηνῶν, συνεπλήρου ὅ,τι καλεῖται μουσικὴ φωνα-
» σκία, ἀφοῦ ἐπιπροστεθῶσι καὶ αἱ φωναὶ τῶν βελαζόντων
» προβάτων καὶ αἱ μονότονοι τῶν νυκτοκοράκων φωναί.

» Ἀφίχθην τέλος εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην καὶ ἤρχισα ν' ἀ-
» ναβαίνω τοὺς βράχους ἐκείνους μετὰ προσοχῆς. Ἐπρο-
» χώρησα εἰς ἱκανὸν ὕψος, καὶ κατόπιν ἀκολουθήσας παράλ-
» ληλον τινα διεύθυνσιν δύο κορυφογραμμῶν, εἰσέδυσα εἰς τὸ
» ἐνδότερον, ὅπου γενικὴ σιγὴ ἐβασίλευεν. Οὐδὲν ἠκούετο ἢ
» ὁ κρότος τῶν βημάτων μου καὶ ὁ θόρυβος τῆς πτήσεως
» πτηνῶν τινων τρομαζόντων κατὰ τὴν προσέγγισίν μου.

» Προχωρήσας ἔτι βήματά τινα πρὸς τὸ βάθος, ἐστράφην
» καὶ ἤρχησα νὰ καταβαίνω τὸ ὄπισθεν κατωφερὲς μέρος τῶν
» βράχων, οἵτινες ἀπέληγον εἰς κοιλάδα τινα, τὴν ὁποίαν διέ-
» σχιζε ῥύαξ καθαρωτάτου ὕδατος. Ἐξηπλώθην ἐπὶ τῆς χλόης
» καὶ παρὰ τὸν ῥύακα ἵνα ἀναπαυθῶ, καπνίσω καὶ θαυμάσω
» τὴν βασιλεύουσαν εἰρήνην, ἧς τινος, ὡς ἡγεμονὶς, ἡ ὡραία
» Σελήνη ἔλαμπεν ἐν τῷ στερεώματι.

» Αἴφνης, ἐν μέσῳ τῆς σιωπῆς ἐκείνης, εἰς τὰς ἐρήμους

» ἐκείνας πεδιάδας, ἐπὶ τῶν μερῶν ἐκείνων τῶν μὴ ἀκροασ-
» σθέντων ποτὲ ἄλλην μελῳδίαν ἢ τὸ αὔλημα, ἐνίοτε, χωρικοῦ
» παιδὸς, ἢ τὸ βραγχνὸν καὶ ἄσεμνον ᾆσμα νυκωθέντος τινὸς
» μυλωθροῦ, αἴφνης, πρὸς τὸν φλοῖσβον τοῦ ὕδατος καὶ τὸν
» ψίθυρον τῆς αὔρας, ἠνώθη φωνή τις καθαρὰ, γλυκεῖα μα-
» γευτικὴ, φωνὴ ἀνδρικὴ, νεαρὰ καὶ ἠχηροτάτη ὡς τὸ ἀπή-
» χημα τοῦ ὀξυαύλου Ἡ φωνὴ αὕτη ἔψαλλε μέλος τι ἐγχώ-
» ριον, ἁπλούστατον, βραδὺ καὶ μελαγχολικὸν συνάμα, ὅπως
» εἶναι συνήθως τὰ τοῦ τόπου ἐκείνου. Πῶς τὸ ἔψαλλεν ὅμως;
» ὦ! βεβαίως δὲν ἦτο χωρικὸς, οὔτε πάλιν ἐξ ἐπαγγέλματος
» ἀοιδὸς ἦτο, ὡς ἀφιέμενος ἀνεπιτηδεύτως, ἀφελῶς καὶ λίαν
» ἀτημελέτως εἰς τοῦ ῥυθμοῦ τὴν ἁπλότητα. Ἦτο τις αἰσθα-
» νομενος μὲν τὴν μουσικὴν μὴ γνωρίζων ὅμως αὐτήν· ἢ ἐὰν
» τὴν ἐγνώριζεν, ἦτον ὁ πρῶτος τοῦ κόσμου ἀοιδός. Ἡ με-
» λῳδία του, ὡς ἡ φωνὴ τῶν στοιχείων ἀνυψοῦτο πρὸς τὸν
» οὐρανὸν, τὴν ποίησιν τοῦ αἰσθήματος φέρουσα ὡς μόνον
» αὐτῆς κόσμον.

» Ἂν εἰς ἀπάτητον ἔτι δάσος, μακρὰν τῶν ἔργων τῆς τέ-
» χνης, μακρὰν τῶν λύχνων τῆς ὀρχήστρας, μακρὰν τῆς ἀ-
» πηχήσεως τῆς μουσικῆς τοῦ Ῥοσσίνη καὶ Μοζάρτου, μεταξὺ
» τῶν ὀρειτραφῶν ἐκείνων ἐλατῶν, τῆς γῆς ἐκείνης, ἐφ' ἧς ποῦς
» ἀνθρώπινος σπανίως τυπώνει τὸ ἴχνος του, ἐὰν ἐκεῖ ἐξύπνουν
» αἴφνης τὰ ἰδανικὰ πλάσματα τοῦ Μανφρέδου, οὕτως ἤθελον
» ψάλλει.

» Ἐπὶ ὁλόκληρον ὥραν ἔμενον ἄφωνος, προσέχων εἰς τὸ τοῦ
» ἀγνώστου ᾆσμα, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου ἔτρεξα εἰς συνάν-
» τησίν του.

» Ἦτο νέος τις μὴ ἀριθμῶν πλείονα τῶν εἴκοσι καὶ πέντε ἐ-
» τῶν, μὲ κόμην μαύρην μέχρι τῶν ὤμων του καταβαίνουσαν,
» γενειάδα ἐπίσης μακρὰν, καὶ καλύπτων τὸ σῶμα του διά τινος
» σκεπάσματος, ὅπερ, ὡς ὁ ἴδιος μοὶ ὡμολόγησεν, εἶχε κλέψει
» ἐκ τῆς καλύβης ποιμένος τινός, ἀρνηθέντος αὐτῷ ὀλίγον ἄρτον.

» Ἦτο νέος τις, φέρων πληγὰς ἀνιάτους ἐν τῇ καρδίᾳ, ἃς τῷ
» ἐπέφερεν ὁ ἔρως νέας καὶ ὡραίας τινος κόρης, ἤτις ἐπροσποιεῖ-

» το ὅτι τὸν ἀγαπᾷ, ἐνῷ τῆς καρδίας της ἐδέσποζεν ἄλλος ἐ-
» ραστής.

»— Ἔχεις δίκαιον τῷ εἶπον, φίλε μου, καὶ ἀπεμακρύνθην
» χωρὶς νὰ τῷ ζητήσω πλειοτέρας ἐξηγήσεις.

» Ἔπασχεν ὁ δυστυχὴς, ἐξ ἀσθενείας ὁμοίας τῇ ἰδικῇ μου.
» Τοῦτο μόνον μαθὼν, τὸν ἐδικαίωσα καὶ ἔκλαυσα, ἀπερχόμενος
» πικρότατα.

» Μετὰ παρέλευσιν ἀρκετῆς ὥρας, καθ' ἣν περιεπλανῶμην ἐπὶ
» τῶν μερῶν ἐκείνων, ἀφίχθην εἰς τὸ μέρος ὅπου μὲ περιέμενεν
» ἡ λέμβος. Διῆλθον τὸν ποταμὸν ἐκ νέου καὶ μετ' ὀλίγον ἀνε-
» παυόμην ἐπὶ τῆς κλίνης μου, ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἣν δὲν
» ἐγκατέλειψα, ἢ τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ προγεύματος.
» Τοσοῦτον εἶχον ἀποκάμει ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκδρομῆς.

» Τέλος, περαιωθέντος τοῦ ταξειδίου, τὸ ὁποῖον καθ' ὅλην
» τὴν διάρκειαν ἦτο λίαν εὐχάριστον, ἀφίχθην εἰς Βιέννην, πλὴν
» ἄνευ λεπτοῦ. Οὐδέποτε ἠσθάνθην μεγαλειτέραν στενοχωρίαν
» ἐκείνης, φίλε μου. Ἐν ξένει πόλει, ἄγνωστος, ἄνευ γλώσσης
» καὶ ἄνευ λεπτοῦ, τοῦτο ὑπερβαίνει πᾶν ὅ,τι δύναταί τις νὰ ὀ-
» νομάσῃ συμφοράν.

» Ἀπελπισθεὶς, μετὰ τριήμερον διαμονὴν, ἐντελῶς διὰ καλ-
» λιτέρευσιν τύχης, ἐν ἀργίᾳ πάντοτε, ἀπεφάσισα νὰ εἰσέλθω
» ὡς ὑπηρέτης ἐν τινι μικρῷ ξενοδοχείῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ οὐδὲν ἄλ-
» λο δυνάμενος νὰ πράξω, ἕνεκεν τῆς γλώσσης ἣν ἠγνόουν, κα-
» τεγεινόμην εἰς τῶν στίλβωσιν τῶν μαγειρικῶν σκευῶν.

» Τὸν βίον ἐκεῖνον βιῶν, ἀνεμνήσθην τῆς Μαριάνθης, ἀνε-
» μνήσθην τοῦ παρελθόντος, τοῦ εὐτυχοῦς καιροῦ, ὅστις εἶχε
» παρέλθει ἀνεπιστρεπτεῖ, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀνεγεννήθη τὸ
» πάθος τῆς ἐκδικήσεως ὅπερ σχεδὸν εἶχεν ἐκλείψει.

» Ἡ πρώτη ἰδέα, ἣν τὸ πνεῦμα μου ἐκυοφόρησε, καὶ τὴν ὁ-
» ποίαν ἡ καρδία μου ἀπεδέχθη ἐν εὐχαριστήσει, ἦτο νὰ ἐπιστρέ-
» ψω ἐκ νέου εἰς Κέρκυραν καὶ νὰ κορέσω τὴν δίψαν τῆς ἐκδι-
» κήσεώς μου διὰ τοῦ αἵματος τῆς ἀπίστου Μαριάνθης.

» Εὑρισκόμην ἤδη εἰς τὸν τρίτον μῆνα τῆς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ
» ὑπηρεσίας μου, χάρις δὲ εἰς τοὺς καλοὺς μισθοὺς, οὓς ἐν Βιέν-

» νη πληρόνουσιν, ἤμην κάτοχος τετρακοσίων πεντήκοντα φιο-
» ρινίων, ἅτινα ἠδύναντο νὰ μοὶ διευκολύνωσι ταξείδιον εὐχά-
» ριστον.

» Ἀνεχώρησα λοιπὸν καὶ διὰ μέσου τῆς Τεργέστης ἀφίχθην
» ἐνταῦθα πρωΐαν τινα ἡμέρας βροχερᾶς, ἥτις μοὶ διηυκόλυνε τὴν
ἀποβίβασιν ἄνευ κινδύνου.

» Τότε, δὲν εἶχον σὲ, φίλε μου, ἵνα θέτῃς φραγμὸν εἰς τὰς
» παραφοράς μου, ὥστε μετὰ τὴν ἀποβίβασίν μου διευθύνθην
» ἀμέσως εἰς τὸν οἶκον τῆς προδοτρίας ἐρωμένης μου.

» Τὴν εὗρον ᾄδουσαν. Ἦτο ἡ μόνη ἐνασχόλησις εἰς ἣν ἀφιέ-
» ρου τὰς ὥρας, ἃς δὲν ἐδαπάνα εἰς θωπείας καὶ φιλήματα.

» Ἅμα τῇ ἐμφανίσει μου, κραυγὴ ἐκπλήξεως διέφυγε τοῦ ἔρ-
» κους τῶν ὀδόντων της καὶ ἀνέστη ὡσεὶ δηχθεῖσα ὑπὸ ἐχίδνης.

»— Σεῖς, κύριε; μοὶ εἶπεν.

»— Ἐγὼ, ὁ Βίκτωρ, κυρία, ναί. Ἐγὼ, οὗτινος τὸν ἔρωτα
» προδώσασα....

»— Καὶ ἔρχεσθε ἐκ νέου νὰ μοὶ ὁμιλήσητε περὶ τοῦ ἔρωτός σας;

»— Ἔρχομαι....

»— Σᾶς ἐνόμιζον μακρὰν τῆς Ἑλλάδος....

»— Φυγάδα, ἐξόριστον, θέλετε νὰ εἴπητε;

»— Πλήν...

»— Καὶ οὐδέποτε πλέον δυνάμενον νὰ φθάσω μέχρις ἐδῶ....

»— Ἐν τούτοις, κύριε....

»— Σᾶς ἀνησυχεῖ ἡ παρουσία μου;...

»— Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσητε ἥσυχον, ἀπήντησε μετά
» τινος αὐστηρότητος.

»— Ἴσως ἀναμένετε τὸν...

»— Εἰμὶ ἐλευθέρα νὰ περιμένω ὁποιονδήποτε θέλω. Σεῖς
» δὲν δύνασθε νὰ....

»— Πονηρὰ ἀλώπηξ!...

»— Κύριε, ἡ ὥρα παρέρχεται καὶ πλησιάζει ἡ στιγμὴ καθ'
» ἣν εἰμὶ ὑποχρεωμένη νὰ ἐξέλθω, ὥστε σᾶς παρακαλῶ, ν' ἀνα-
» χωρήσητε.

»— Ὑπῆρξεν ἐποχὴ, μοχθηρὰ γυνὴ, καθ' ἣν δὲν ἐπρόσεχες

» ποσῶς εἰς τοὺς ἤχους τοῦ ἐκκρεμοῦς, ἀλλ ἐλησμόνεις πλη-
» σίον μου καὶ τὸν χρόνον καὶ τὰς θλίψεις. Τότε, μίαν μόνην
» σκέψιν εἶχες, ἕνα μόνον πόθον, καὶ τῶν δύο τούτων ὁ δημιουρ-
» γὸς ἤμην ἐγώ. Φεῦ! παρῆλθον οἱ εὐδαίμονες ἐκεῖνοι χρόνοι!
» Τότε ἤμην ἀγαπητός· τὰ στήθη σου, ἐνέκλειον πῦρ ὡραῖον,
» ὅπερ ἐφλόγιζε τὴν πάλλουσαν καρδίαν σου, πῦρ ἐρωτικὸν
» σβεσθὲν ἤδη!

» Σκληρά! ἐπέφερες τραῦμα ἀνίατον τῇ καρδίᾳ μου! τῶν
» τερπνῶν ὀνείρων μου τὴν κρήνην ἀπεξήρανες!

» Δι' ἐσὲ, ἄσπλαγχνος, ἠσθάνθην παλμοὺς ζηλοτυπίας, ἔρω-
« τος καὶ πόθου, τοὺς ὁποίους οὐδεμία ζῶσα ψυχὴ μέχρι τοῦδε
» ἠσθάνθη, καὶ οἵτινες σήμερον μετετράπησαν εἰς παλμοὺς μί-
» σους καὶ ἐκδικήσεως.

» Εἰς ἄλλον, ἀχάριστος Μαριάνθη, προσφέρεις ἤδη θυμίαμα
» λατρείας καὶ κάμνεις ὅρκους ἀγάπης καὶ πίστεως; Ἄλλος
» ἀντ' ἐμοῦ, τυγχάνει τῶν θωπειῶν σου, τοῦ ἔρωτός σου; Ἄ!
» τοῦτο εἶναι, διὰ τὴν πτωχὴν καρδίαν μου, μαρτύριον ἀνυπό-
» φορον.... ὑπερμέτρως σκληρόν!

» Εἰς τὰ γόνατα!... εἰς τὰ γόνατα!... Τὰ δάκρυά σου δὲν
» μὲ συγκινοῦσι πλέον. Αἱ παρακλήσεις καὶ οἱ θρῆνοι σου δὲν θ'
» ἀνεύρωσιν ἠχὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου... Εἰς τὰ γόνατα!.. Ζή-
» τησε διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν Πλάστην
» τοῦ παντὸς, ὅστις σ' ἔπλασε τόσο ὡραίαν, ἵνα καθιστᾷς δυ-
» στυχεῖς τοὺς πλησιάζοντάς σε.

» Ὑπὸ τὸν ἴδιον θόλον τοῦ ναοῦ, ἂς ἀντηχήσωσι συγχρόνως
» αἱ ἐπικήδειαι ἡμῶν ψαλμῳδίαι! ἂς ἀνάψωσιν ὁμοῦ αἱ νεκρι-
» καὶ ἡμῶν λαμπάδες... Κλαίεις;... Σὺ λοιπὸν, ἡ τόσον γεν-
» ναία, ὁπόταν ἐπρόκειτο νὰ καταδικάσῃς εἰς τὴν δυστυχίαν ἕνα
» ἄνθρωπον, ὅπερ εἶναι ἔγκλημα μέγα, σὺ ἡ μετὰ τοσαύτης ὠ-
» μότητος τυραννήσασα τὸν ἐραστήν σου, δειλιᾷς ἐνώπιον τοῦ
» θανάτου; Τὸ κομψὸν τοῦτο ἐγχειρίδιον, σὲ τρομάζει; Ὁ γεν-
» ναῖος εἰς τὸ ἔγκλημα, μοχθηρὰ γυνὴ, ὀφείλει νὰ μὴ δειλιᾷ ἐ-
» νώπιον τῆς ποινῆς.

»— Ἔλεος!.... χάρις!... σ' ἀγαπῶ, ἀνέκραξε φιλοῦσα » τοὺς πόδας μου.

»— Μ' ἀγαπᾷς!... σύ;.. δόλιος!... ψεύτρια!...

» — Σοὶ τὸ ὀρκίζομαι!..

» — Παρῆλθεν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἔδιδον πίστιν εἰς τοὺς ὅρκους » τοὺς ὁποίους ἐπρόφερον τὰ δόλιά σου χείλη. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν αἱ προσπεποιημέναι συγκινήσεις, τὰ πλαστὰ δάκρυά σου, αἱ ἐπιφωνήσεις σου, τὰ..... Τότε ἡ κρίσις μου, τὸ » λογικόν μου ἐκοιμᾶτο, νανουριζόμενον ὑπὸ τῶν ἀπατηλῶν » ἐλπίδων ἃς μοὶ παρεῖχεν ὁ δόλιος ἔρως σου. Κατόπιν, ὅτε συ» νῆλθον, ἐνόμισα πρὸς στιγμὴν ὅτι ἠδυνάμην νὰ περιβάλλω » τὴν ψυχήν μου διὰ τῆς λήθης καὶ νὰ σβέσω τὸν ἔρωτα τὸν » σφοδρὸν, ὅστις τὴν καρδίαν μου ἐκίνει εἰς δάκρυα.

» Τὸ τερπνὸν ἔαρ μου, ἐν τῷ ἔρωτί σου καταναλώσας, εἶδον » ἐν σοὶ, ὅτι ἐπλεον ἄνωθεν ἀβύσσων, ὅτι εὑρισκόμην ἐν πλάνῃ, » ὡς βλέπει ὁ θνήσκων τὴν ἐπίγειον ἀπάτην. Τότε λοιπὸν,, ἵνα » προλάβω δυσαρέστους συνεπείας, ἔφυγον, ἀπεμακρύνθην τῶν » προσφιλῶν τῆς πατρίδος μου χωμάτων, καὶ ἔδραμον εἰς ξέ» νας χώρας, εἰς ξένην γῆν, περιπλανώμενος ἐπὶ τῆς ἄνευ ἀρ» χῆς καὶ τέλους γηίνης ἐπιφανείας.

» Συνήντησα ἐν τῇ περιπλανήσει μου καὶ ἕτερον θῦμα τοῦ » μυσαροῦ φίλου σας, οὗτινος τὴν πολύπονον καρδίαν ἔφλεγε » πῦρ ἀδηφάγον.

» Δυστυχῆ! τῷ εἶπον, ἅμα ἤκουσα τὰ παράπονά του, τὸ πο» τήριον τῆς λύπης μόνος σὺ δὲν πίνεις. Ἐν τοῖς σπλάγχνοις » μου, ἐπίσης, ἠγέρθη τρικυμία παθῶν, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ὑ» ποφέρω τὴν ἀπιστίαν τῆς σκληρᾶς ἐρωμένης μου, οὐδὲ » ν' ἀνεχθῶ τὸν θρίαμβον τοῦ ἀντεραστοῦ μου, ἔφυγον, ἠρνή» θην τὴν πατρίδα μου, τοὺς γονεῖς μου, τοὺς φίλους, φέρων ἐν » τῇ καρδίᾳ ἀνιάτους πόνους.

» Ὢ! φίλε, τῷ ἔλεγον, καὶ ἐγὼ θρηνῶ καὶ κλαίω... καὶ » ἐγὼ δυστυχὴς εἰμὶ, ὥστε ἂς θρηνῶμεν θρῆνον ἀμοιβαῖον... » Ηλὴν, πρὸς τί οἱ θρῆνοι; πρὸς τί ὄφελος οἱ κλαυθμοί; Ὁ » σβύνων λύχνος, ἔχει ποτὲ ἀναλάμψεως ἐλπίδα;...

» Ὅταν τῆς ζωῆς ἡ πρώτη δρόσος, ἡ νεότης, φύγῃ, τί χρη-
» σιμεύουσιν ἡμῖν τὰ ἄλλα; Τὴν νεότητά μας προσεφέρομεν ὁ-
» λοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ πρώτου προδοθέντος ἔρωτός
» μας· τί λοιπὸν μᾶς ἀπομένει ἤδη;

» Ἡ νεότης μου ἐμαράνθη, ὡς ἡ μυρσίνη, πρὶν δώσῃ εὐώδη
» ἄνθη. Στρέψε τὸ βλέμμα σου, φίλε, καὶ ἰδέ με... Ἡ πικρία
» τῆς λύπης μὲ ἠλλοίωσεν, καὶ ἀδυνατεῖ ὁ παρατηρητὴς νὰ δια-
» κρίνῃ ἐὰν αἱ παρειαί μου ὑπῆρξαν ποτὲ αἱματώδεις.... Αἴ,
» φίλε μου! ἡ πικρία, τῆς καρδίας ἡ φθίσις, ἡ ὀδύνη, τρέχει, προ-
» πορεύεται τοῦ χρόνου, λάγηνον ἀνὰ χεῖρας κρατοῦσα καὶ
» ῥαίνουσα εἰς τὰ πρόσωπα τῶν εὐαισθήτων σταλαγμοὺς θανα-
» τηφόρους!...

» Προτιμώτερος μοὶ εἶναι ὁ πλάνης βίος. Εἴθε νὰ ἠδυνάμην
» νὰ φύγω μακρὰν τοῦ πλάνου τούτου κόσμου, νὰ ζήσω εἰς τὰς
» ἐρήμους, καὶ νὰ μὴ βλέπω πλέον ἀνθρώπους· νὰ ἔχω ἐν τῷ
» μέλλοντι συντρόφους, τοὺς μαύρους καταῤῥάκτας μόνον, τοὺς
» ἀνέμους, τοὺς πάγους, τὰ μαῦρα σύννεφα...

» Ταῦτα εἶπον εἰς τὸν κάτοικον τῶν ἀποχρήμνων ἐκείνων
» βράχων, Μαριάνθη, ὅστις στενάξας ἔφυγε, ἀναξέσας τὰς
» πληγὰς τῆς καρδίας μου, τὰς πληγὰς τὰς ἀνιάτους, ἃς σὺ
» τῇ ἐπέφερες.

» Ὅταν ἤμην μακράν σου, ἔκλαιον πικρότατα, τῶν δὲ δα-
» κρύων μου τὴν στάσιν εἰς μίαν μόνην ἐλπίδα ἐχρεώστουν. Μία
» μόνη ἐλπὶς μ' ἐνεθάῤῥυνεν τότε, ὅτι ἐπαναβλέπων σε, ἴσως
» διὰ τῆς μετανοίας σου παύσωσιν οἱ τῆς καρδίας μου πόνοι.
» Μόνη ἡ τοιαύτη χίμαιρα μ' ἐκράτει εἰς τὴν ζωήν. Ἔδραμον
» λοιπὸν ἐνταῦθα, σὲ εὗρον, πλὴν αἱ πρῶται λέξεις σου, τὸ εἰ-
» ρωνικόν μειδίαμά σου ἀνεζωπύρησε τὸν ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀπὸ
» τῆς πρώτης ἐκείνης τῆς προδοσίας σου ἐποχῆς γεννηθέντα
» τῆς ἐκδικήσεως πόθον, καὶ μὲ περιέβαλλε διὰ τῆς μανίας ὑφ'
» ἧς ἤδη κατέχομαι καὶ ἥτις θὰ μοὶ χορηγήσῃ τὴν γενναιότητα
» νὰ βυθίσω ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ φονικὸν τοῦτο ὅπλον, ὅπερ
» σοὶ ἐπιβάλλει νὰ λέγῃς, ὅτι μ' ἀγαπᾷς.

» — Πλὴν εἶσαι ἀμείλικτος! ὑπερβαίνεις κατὰ τὴν σκληρό-
» τητα καὶ αὐτὸν τὸν δήμιον, ὅστις....

» — Ὁ δήμιος φονεύει, διότι τοῦτο τῷ ἐπιβάλλει ὁ νόμος· ἐ-
» πομένως τίποτε δὲν τὸν ἐμποδίζει τοῦ νὰ δείκνυται εἰς τὸν
» κατάδικον ἱλαρός· ἐγὼ ὅμως, φονεύω διότι πάσχω· τιμωρῶ τὸν
» αἴτιον τῆς δυστυχίας μου· φονεύω τὸν ἅρπαγα τῆς εἰρήνης
» μου, τὸν δολοφόνον τῆς καρδίας μου, ὅστις εἶσαι σὺ, σκληρά!
» ἀνθρωπόμορφος τίγρις!...

» — Σὲ οἰκτείρω!...

» — Ματαίως· ἡ ἐκδίκησίς μου ἔσεται ἄφευκτος, τρομερὰ, καὶ
» ταχεῖα.

» Ἡ Μαριάνθη ἀντὶ ἀπαντήσεως, ἀφίνει στεναγμὸν ὀξύτατον
» καὶ ὡς ἄγαλμα πίπτει χαμαὶ, κεραυνόπληκτος.

» — Ἴσως ἀναζήσῃς, σκληρὰ, ἀνέκραξα μειδιάσας σατανικῶς·
» ἀνυψώσας δὲ ἐν παραφορᾷ τὴν ὁπλισμένην μου χεῖρα, ἐβύθισα
» τὸ φονικὸν ὅπλον εἰς τὰς σάρκας τῆς λειποθύμου.

» Τὸν ἐπίγειον βίον μου ἐθυσίασα εἰς τὸν ἔρωτά σου, ἐπρό-
σθεσα κατόπιν, κρατῶν τὸ αἱμοβαφὲς ἐγχειρίδιον ἀνὰ χεῖρας,
» καὶ εἰς ἀνταλλαγὴν ἔλαβον τὸν ἰδικόν σου· πλὴν, τοῦτο δὲν
» ἀρκεῖ, πρέπει καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ὁμοῦ νὰ ὑπάγωμεν, ἵνα
» καὶ ἐκεῖ, ἐὰν εἶναι δυνατὸν, νὰ σὲ τιμωρήσω· καὶ ἐὰν ἀκόμη
» καὶ ἐκεῖ ὑπάρχῃ θάνατος καὶ τοῦτον διαδέχεται νέα πάλιν
» ζωὴ, θὰ σὲ φονεύσω καὶ ἀκολουθήσω.

» Ταῦτα εἰπὼν, ἡτοιμαζόμην νὰ βυθίσω ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὸ
» αἱμοσταγὲς ὅπλον, ὅτε χείρ τις ἐκ τῶν ὄπισθεν δι' ἀπωθέσεως
» ἰσχυρᾶς μ' ἀφώπλισεν. Στρέφω ἐν ἐκπλήξει τὴν κεφαλὴν καὶ
» ποῖον νομίζεις βλέπω ἐνώπιόν μου; τὸν εὐτυχῆ ἀντεραστήν
» μου!

» — Ἄθλιε; ἀνέκραξεν.

» — Οὐτιδανέ! ἀπήντησα, προχωρήσας ἓν βῆμα· πλὴν ἐξήλ-
» θε, καὶ πρὶν ἠ δυνηθῶ νὰ συνέλθω ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἀπό-
» σπασμα χωροφυλάκων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καθ' ἣν στιγ-
» μὴν οἱ πόνοι τῆς πληγῆς ἀπέδιδον τὰς αἰσθήσεις εἰς τὴν λει-

» πόθυμον Μαριάνθην, ἥτις μετὰ φωνῆς διακεκομμένης ἐπρό-
» φερε τὰς ἑξῆς λέξεις:

» — Βί... κτωρ!... δο... λο... φό... νε!.. σὲ.. μισῶ!..

» — Ὦ! μανία!.. λύσσα! ἀνέκραξα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Ζεῖ,
» λοιπὸν εἰσέτι ἡ ἀθλία!...

» Μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας εὑρισκόμην καθειργμένος ἐν
» ταῖς φυλακαῖς τῆς πόλεως, μεταξὺ τῶν κακούργων, καὶ ἀνέ-
» πνεον τὸν μεμολυσμένον ἀέρα τοῦ σωφρονιστηρίου, ἔνθα ἐπικρα-
» τεῖ τὸ τῆς ἀπομονώσεως τυραννικώτατον Ἀγγλικὸν σύστημα.

» Ἦτο ἑσπέρα, ὅτε οἱ ὑπόδικοι καὶ κατάδικοι ἐκλείοντο εἰς
» τὰ δωμάτιά των, μεταξὺ τούτων δὲ συγκαταριθμούμενος κά-
» γὼ, ἐτοποθετήθην ἐν τῷ ἀριθμῷ 13.

» Φαντασθῆτε κλωβίον, κύβου ἔχοντος σχῆμα, ὕψος μικρό-
» τερον τοῦ ἀναστήματός μου, ἀντὶ συρμάτων τοίχους καθύ-
» γρους, καὶ τριχοδιαμετρικήν τινα ὀπὴν ἀντὶ φεγγίτου, καὶ ἰδοὺ
» ἡ ἀκριβὴς τῆς νέας μου κατοικίας εἰκών.

» Μάτην ἐζήτησα διὰ τοῦ ὕπνου νὰ ἐξαλείψω τὴν ἀποτρό-
» παιον εἰκόνα τῆς μελλούσης τύχης μου, ἥτις παρίστατο ζωη-
» ροτάτη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου.

» Εἶχον ἀποπειραθῆ νὰ φονεύσω γυναῖκά τινα ἐκ προμελέτης,
» ἰδοὺ ἡ κατηγορία μου, ἰδοὺ τὸ ἔγκλημα ὅπερ ὁ νόμος ὤφειλε
» νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς. Ἀπόπειρα φόνου ἐκ προμελέτης, τι-
» μωρεῖται μὲ θάνατον!... Ὦ, φρίκη!... μὲ θάνατον!.....
» Καὶ ἡ ζωηρὰ φαντασία μου, ἐμψυχουμένη ὑπὸ τῶν τύψεων
» τοῦ συνειδότος, μ' ἔφερε εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἐκτελέσεως τῆς
» ποινῆς. Ἔβλεπον τὸν ἀπαίσιον τρίποδα, τοὺς ἐρυθροὺς βρα-
» χίονας τοῦ ὀργάνου τῆς ἐκτελέσεως, τὴν αἱμοβαφῆ λαιμητό-
» μον τέλος, τὴν βαρεῖαν μάχαιραν, τὸν δήμιον!... τὸν δήμιον
» μειδιῶντα καὶ βλέμμα ἄπλειστον ἐπ' ἐμοῦ προσηλοῦντα. Τὸ
» βλέμμα μου, μὴ δυνάμενον νὰ βλέπῃ τὴν μηχανὴν τοῦ Γυλο-
» τίνου, ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν... οὐδὲν ἔβλεπον!

» Ὁ ἱερεὺς, ὁ τελευταῖος οὗτος τοῦ κακούργου παρήγορος,
» ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς μου λέξεις τινας, ἃς δὲν ἠννόουν... Ἡ
» στιβαρὰ τοῦ δημίου χεὶρ μὲ συλλαμβάνει ἐκ τοῦ βραχίονος·

» αἰσθάνομαι τὰ λωρία σφίγγοντα τὸ σῶμα μου, ἡ σανὶς λαμ-
» βάνει τὴν ὁριζόντειον διεύθυνσιν καὶ ὀλισθαίνει εἰς τὰ πρόσω...
» ὁ τράχηλός μου σφίγγεται διά τινος μηχανισμοῦ... ἀκούω
» τὰ βήματα τοῦ πλησιάζοντος εἰς τὸ ἐλατήριον δημίου, καὶ...
» ψυχρὸς ἱδρὼς,... φρικίασις... ἀγωνία μὲ καταλαμβάνει...
» οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου ὑπερβαίνουσι κατὰ τὴν σφοδρότητα
» τοὺς ἤχους κώδωνος· τὸ ἐλατήριον πιέζεται, ὁ πέλεκυς κα-
» τέρχεται... ὦ, Θεέ μου! εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ!... ἦτο ὀ-
» πτασία!... δὲν ἦτο πραγματικότης!

» Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ὡδηγήθην, ἵνα δικασθῶ, ἐνώπιον
» τοῦ κακουργοδικείου. Ἠθέλησα νὰ ὑπερασπισθῶ μόνος καὶ ἐν
» τῇ ὑπερασπίσει μου ὡμολόγησα τὰ πάντα.

» Μετὰ σύντομον διάσκεψιν, οἱ ἔνορκοι ἐξελθόντες τοῦ δω-
» ματίου, ἀνεκοίνωσαν τὴν εἰς θάνατον καταδίκην μου.

» Ἡμέρα ἐκτελέσεως προσδιωρίσθη ἡ 21 Μαρτίου, δηλαδὴ
» μετὰ ἕνα μῆνα.

» Ἑκάστη τοῦ μηνὸς ἐκείνου ἡμέρα ἐφαίνετο εἰς ἐμὲ ὥρα· ἑ-
» κάστης ὥρας ἡ διάρκεια, δευτερόλεπτον.

» Εἶχον παρέλθει αἱ 23 ἡμέραι καὶ δὲν μοὶ ὑπολείποντο ἢ μό-
» νον ἑπτά.

» Τὴν εἰκοστὴν τετάρτην, καθ' ἣν ὥραν πάντες οἱ κρατούμε-
» νοι περιπατοῦν ἐν τῷ προαυλείῳ τῶν φυλακῶν, ἐκαθήμην
» σύννους ἔν τινι γωνίᾳ καὶ καπνίζων.

» Οὐδένα ἐγνώριζον ἐκ τῶν λοιπῶν φυλακισμένων, καθ' ὅτι
» οὐδενὸς τὴν φιλίαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶχον.

» Τὴν ἐξακολούθησιν τῶν θλιβερῶν μου σκέψεων διέκοψεν
» εἷς κατάδικος, ὅστις χαμηλῇ τῇ φωνῇ μ' ἐχαιρέτησε.

» Περιωρίσθην εἰς κίνησίν τινα τῆς κεφαλῆς, χωρὶς νὰ προ-
» φέρω λέξιν.

» — Καλημέρα, φίλε, ἐπανέλαβεν ὁ συνδεσμώτης μου, μετ'
» ἐπιμονῆς, ἥτις ἐκίνησε τὴν περιέργειάν μου.

» — Καλημέρα, τῷ ἀπήντησα.

» — Φαίνεσαι παρὰ πολὺ σκεπτικός.

» Δὲν τῷ ἀπεκρίθην, ἀλλ' ἐξηκολούθησα καπνίζων.

»— Μετὰ ἓξ ἡμέρας, ἐπρόσθεσεν, ὁ δήμιος θέλει σοὶ ἀφαι-
» ρέσῃ τὴν ζωήν.

»— Γνωρίζω τοῦτο πρὸ πολλοῦ.

»— Καὶ πῶς εὑρίσκεις τὸν τρόπον αὐτὸν τοῦ θανάτου.

»— Ὅμοιον ὅλων τῶν ἄλλων.

» Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι, παρὰ τὴν δεικνυομένην ψυχρό-
» τητά μου, ἠσθάνθην τὸ αἷμα μου νὰ παγώνῃ ἐντὸς τῶν φλε-
» βῶν μου.

»— Πλὴν, προτιμᾶς τὸν θάνατον τῆς ζωῆς;

»— Θὰ ἐπροτίμων τὸν θάνατον, ἐὰν ἐκείνη ἔζη.

»— Ζώσης ὅμως ἐκείνης;

»— Ἐπιθυμῶ κἀγὼ νὰ ζήσω.

»— Ἐγὼ δύναμαι, ἐὰν θέλῃς, νὰ σοὶ χαρίσω τὴν ζωήν.

»— Σύ!....

»— Ναὶ ἐγώ....

»— Ἀλλὰ τότε διατί δὲν χαρίζεις πρῶτον τῷ ἑαυτῷ σου
» ταύτην;

»— Τοῦτο θέλω πράξει καὶ διὰ τοὺς δύο ἡμᾶς, συγχρόνως δὲ
» καὶδι' ἕνα τρίτον ἀκόμη, ὅστις θέλει ἀποκεφαλισθῇ μετὰ δύο ἡ-
» μέρας.

»— Πλὴν, τίνι τρόπῳ; Νομίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ μετα-
» βληθῇ τις εἰς πτηνὸν, ἵνα ὑπερπηδήσῃ τὰ τείχη ταῦτα, τὰ ὁ-
» ποῖα εἰσὶν ὑπὲρ τὸ δέον ὑψηλά.

»— Μοὶ ὑπόσχεσαι νὰ ἐκτελέσῃς κατὰ γράμμα τὰς διατα-
» γάς μου;

»— Μεθ' ὅρκου!

»— Λοιπὸν ἐν τῷ δωματίῳ σου ὑπάρχει ὀπή τις τοσοῦτον
» τεχνηέντως πεφραγμένη διὰ πλακὸς, ὥστε ἐστὶ ἀδύνατον ν'
» ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ ὀφθαλμοῦ ξένου. Τὴν ὀπὴν ἐκείνην ἐγὼ, πρὸ
» δύο μηνῶν ἠνέῳξα, ὅτε κατεῖχον τὸ ἰδικόν σου δωμάτιον· ἐξὶ
» εἰσέτι ἀτελὴς, δὲν χρειάζεται δὲ, ἢ δύο μόνων ὡρῶν ἐργασία,
» πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἡ αἰφνίδιος μετάθεσίς
» μου εἰς τὸ παραπλεύρως τοῦ ἰδικοῦ σου δωμάτιον μ' ἠνάγκασε
» ν' ἀφήσω ἀτελές.

»— Λοιπόν!....

»— Ὑπομονὴ καὶ θὰ ἀκούσῃς ὁλόκληρον τὸ σχέδιόν μου.

»— Πρόκειται ὡς καταλαμβάνω περὶ δραπετεύσεως· ἀλλ' οἱ
» σκοποί;....

»— Ἄκουσε.

»— Ἀκούω.

»— Τὴν νύκτα ταύτην ἐγὼ, καθὼς καὶ ὁ τρίτος σύντροφός
» μας, τὸν ὁποῖον τὸ ἑσπέρας θέλεις γνωρίσει, θέλομεν εἰσέλθει
» ἐν τῷ δωματίῳ σου.

»— Ἀλλὰ τίνι τρόπῳ;

»— Τοῦτο ἀποβλέπει καὶ ἐνδιαφέρει μόνον ἡμᾶς τοὺς ἄλλους.

»— Ἔστω.

»— Σὺ πρέπει νὰ σιωπήσῃς εἰς πάντα θόρυβον ὃν τινα θέ-
» λεις ἀκούσει καὶ μετὰ φρονήσεως νὰ ἐκτελῇς κατὰ τὴν ἀπό-
» φασίν μας τὰς ὁδηγίας μου.

»— Θέλω ἀκούει ὡς ὄργανον τυφλὸν, ὡς νευρόσπαστον.

»— Πρὸ φάντων νὰ περιστείλῃς τὰς παραφοράς σου, αἵτινες
» εἰσὶν ἱκαναὶ νὰ ματαιώσωσι τὰ σχέδιά μας.

»— Θέλω προσπαθήσει ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις σας

»— Σημεῖά τινα τὰ ὁποῖα ὁ ὀφθαλμός μου διακρίνει ἐν τῷ
» οὐρανῷ, προμηνύουσι νύκτα θυελλώδη, ἥτις θέλει ὑποβοηθή-
» σει τὰ μάλα τὴν φυγήν μας.

»— Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ λάβῃ οἶκτον δι' ἡμᾶς καὶ μᾶς χορηγήσῃ
» τὴν προστασίαν του, ἣν τινα βεβαίως ἀπέσυρεν ἀπὸ πολλοῦ
» ἀφ' ἡμῶν.

»— Λοιπόν!

»— Σᾶς ἀναμένω, φίλε μου, ταύτην τὴν ἑσπέραν.

»— Καλὴν ἐντάμωσιν.

» Καὶ ἀπεσύρθη μετὰ τῆς αὐτῆς ἀδιαφορίας, μεθ' ἧς μὲ
» εἶχε πλησιάσει.

» Τὸ ὡρολόγιον τῶν φυλακῶν ἐδείκνυε δεκάτην τῆς νυκτὸς
» ὥραν, ὁ δὲ κώδων τοῦ ἐπιστάτου διὰ τῶν τραχέων ἤχων του
» ἀνήγγειλε τὸ σιωπητήριον.

» Ὁ ἔμπειρος τοῦ συνδεσμώτου μου ὀφθαλμὸς δὲν ἠπατήθη.

» Ἡ Σελήνη ἐκρύβη ὄπισθεν μελανῶν συννέφων, οἱ καταράκται » τοῦ οὐρανοῦ ἠνεῴγησαν, ἐν μέσῳ δὲ τῶν βροντῶν ἠκούετο ἐκ » διαλειμμάτων, τὸ «φύλακες γρηγορεῖτε,» τῶν σκοπῶν.

» Ἡ νὺξ ἐπροχώρει, τὸ δὲ ἀνήσυχον πνεῦμα μου, ἑκάστου » δευτερολέπτου τὸν χρόνον ἐμέτρα διὰ τῶν παλμῶν τῆς καρ- » δίας μου, οἵτινες καθίσταντο ζωηρότεροι ὑπὸ τοῦ φόβου ὃν ἐ- » γέννα ἐμοὶ ἡ βραδύτης τῶν ἀναμενομένων φίλων μου.

» Τέλος, κτύπος τις ἐλαφρὸς ἐπὶ τοῦ τοίχου προσέβαλλε τὴν » ἀκοήν μου καὶ ὡσεὶ ἠλεκτρισθεὶς εὐρέθην ὄρθιος. Εἰς τὸν κτύ- » πον ἐκεῖνον ἀνταπεκρίθη ἄλλος, ἐξ ἀριστερῶν, καὶ τούτους νέοι » ζωηρότεροι, οἵτινες ἤρχισαν νὰ βαίνωσι μετὰ ταχύτητος ἀπα- » ραμίλλου.

» Μετὰ ἓν τέταρτον, οἱ δύο ἀκούραστοι τῶν γειτονικῶν δω- » ματίων μου ἐργάται, ἦσαν ἐν τῷ δωματίῳ μου.

» — Δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ χάσωμεν, μοὶ εἶπεν ὁ τῆς πρωΐας » συνομιλητής μου.

» — Βεβαίως, ἐπρόσθεσεν ὁ ἄλλος.

» Ἐγὼ ἐσιώπων, καθ' ὅτι τὰ συμβαίνοντα παρίσταντο εἰς » τοὺς ὀφθαλμούς μου ὡς ὄνειρον.

» — Πρέπει νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῆς καταστάσεως αὐτῆς τοῦ » καιροῦ, ἐπανέλαβεν ὁ πρῶτος, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ ἐπιτυχία τοῦ » σχεδίου μας καθίσταται προβληματική.

» Καὶ συγχρόνως, χωρὶς νὰ φανῇ κἂν ὅτι ἀμφιβάλλει, ἔθεσε » τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι τῆς θύρας τοίχου καὶ ἀπέσπασε διά » τινος μαχαίρας λίθον τετράγωνον, ὅστις ἐκάλυπτε τὴν ὀπὴν » περὶ ἧς τὴν πρωΐαν μοὶ εἶχεν ὁμιλήσει.

» — Περιμείνατε ἐδῶ, σεῖς, εἶπεν, καὶ ὅταν ἀκούσετε ἐλαφρὸν » συριγμόν, εἰσέλθετε ἐν τῇ ὀπῇ, ὡς ἤδη ἐγώ.

» Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας εἰσέδυσεν ὡς ὄφις ἐν τῇ ὀπῇ ἐκείνῃ » ἐν ᾗ μόλις ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ ἄνθρωπος.

» Τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας ἀνεμένομεν ἐν σιωπῇ τὸν συριγμὸν » τοῦ ἐργαζομένου συντρόφου μας, τοῦ ὁποίου τέλος ἀκουσθέν- » τος, ἐσπεύσαμεν μετὰ προθυμίας παραφόρου νὰ εἰσέλθωμεν ἐν » τῇ ὀπῇ, ἥτις ἀπέληγεν εἰς τὸ προαύλειον τοῦ καταστήματος.

» Ἐλευθερία καὶ θάνατος ἦτο ἐνώπιον ἡμῶν· ἡ λόγχη τῶν » φρουρῶν καὶ ὁ ἐλεύθερος ἀήρ. Τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιχειρήσεώς μας » ἦτο ἤδη τετελεσμένον· πλὴν ἀπέμενε τὸ ἕτερον ἥμισυ, τὸ » μᾶλλον ἐπικίνδυνον, ἡ ἐπίτευξις αὐτῆς.

» Ἡ φύσις, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ὡσεὶ νὰ ἐξανίστατο » κατὰ τοῦ Πλάστου, ἦτο φοβερά. Ὁ οὐρανὸς ἀπήστραπτε, ὁ » βορρέας, ἡ χάλαζα, αἱ βρονταὶ, ὁ κρότος τῶν ἐκριζονομένων » δένδρων, τὰ ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου ἀναπηδῶντα μετὰ » πατάγου κύματα, ταῦτα πάντα ἀπεκαθίστων τὴν νύκτα ἐκεί- » νην φοβερὰν, ἀποτρόπαιον. Τὰ «γρηγορεῖτε» τῶν φρουρῶν ἐκ » τοῦ βάθους τῶν σκοπιῶντου, κατέπνιγεν ἡ ταραχὴ τῶν στοιχείων.

»— Σταθῆτε! ἀνέκραξεν ὁ ὁδηγός μας.

» Βροντὴ ἀντήχησε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, κεραυνὸς ἠ- » κολούθησε ταύτην, ὁ δὲ κρότος ὑπερμεγέθους λίθου, ἀποσπα- » σθέντος τοῦ τοίχου καὶ καταπεσόντος ἐπὶ τοῦ λιθοστρότου » ἐπνίγη.

»— Ἐμπρός! ἐπανέλαβεν ὁ διευθύνων τὸ σχέδιον τῆς ἀπο- » δράσεως.

» Μόλις ἠδυνάμην νὰ διακρίνω τὰ εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων » ἀντικείμενα, τοσοῦτον ἦτο τὸ σκότος πυκνόν.

»— Ἄλτ!

» Ἐσταμάτησα, διότι ὁ κίνδυνος καὶ ὁ πόθος τῆς προσδοκο- » μένης ἐλευθερίας μοὶ ἐπέβαλλε τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τὸν ἄν- » θρωπον ἐκεῖνον, ὅστις προεπορεύετο καὶ διέταττε.

» Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, σκιά τις διήρχετο πλησίον μας. » Ἦτον ὁ λοχίας ἀρχηφύλαξ, κάμνων τὴν νυκτερινὴν ἐπιθεώ- » ρησίν του.

»— Κακοῦρ.....

» Κακοῦργοι! ἠθέλησε νὰ κραυγάσῃ, πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ » τελειώσῃ τὴν λέξιν, καθότι ἡ σιδηρὰ χεὶρ τοῦ συντρόφου μας » τὸν συνέλαβε ἐκ τοῦ λαιμοῦ καὶ τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς ἄπνουν.

»— Διάβολε! ἐσκέφθην κατ' ἐμαυτὸν, ἰδοὺ ὅτι ἡ τύχη μᾶς » εὐνοεῖ αὐτὴν τὴν νύκτα.

» Χάρις εἰς τὴν στολὴν τοῦ δυστυχοῦς λοχίου ἦν ἐνεδύθη ὁ

» ἀρχηγός μας, ἠδυνήθημεν νὰ φθάσωμεν μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς
» θύρας ἀνενοχλήτως.

»— Ἤδη ἀπαιτεῖται δεύτερον θῦμα, εἶπεν ὁ ψευδολοχίας, ἐ-
» φελκύσας τὴν μάχαιράν του.

» Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὸ ὡρολόγιον ἐσήμανε δύο μετὰ
» τὸ μεσονύκτιον ὥρας, ἡ δὲ φωνὴ τοῦ σκοποῦ τῶν ὅπλων, ἠ-
» κούσθη ἀπαγγέλλουσα «Ἀλλαγή!»

» Πλησιάσαντες εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θύραν, ἐκρούσαμεν μετὰ
» θάρρους, ταύτης δὲ ἀνεῳχθείσης, ἐξῆλθεν ὁ ψευδολοχίας
» πρῶτος.

»— Κύριε λοχία....

» Δὲν ἔλαβε καιρὸν ν' ἀποτελειώσῃ τὴν φράσιν του, καθ' ὅτι ὁ
» λοχίας δὲν εἶχε ποσῶς διάθεσιν συνομιλίας. Ὁ πτωχὸς στρα-
» τιώτης ὑπέστη τὴν αὐτὴν τοῦ ἀρχιφύλακός του τύχην· ἔκειτο
» χαμαὶ ἄπνους. Ἡ μάχαιρα τοῦ κακούργου εἶχε τόσον ἐπιτη-
» δείως πλήξει, ὥστε ὁ δυστυχὴς οὐδὲ μίαν μονοσύλλαβον κἂν
» ἐπιφώνησιν ἠδυνήθη ν' ἀρθρώσῃ.

» Εἴμεθα ἤδη ἐλεύθεροι νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ περιβόλου τῶν φυ-
» λακῶν χωρὶς νὰ ζητήσωμεν τὴν ἄδειαν οὐδενός.

» Ἐξήλθομεν λοιπὸν ἐν ταχύτητι καὶ ἀπεμακρύνθημεν ἐσπευ-
» σμένως, καθ' ὅτι ἐφοβούμεθα μὴ οἱ μέλλοντες ν'ἀντικαταστή-
» σωσι τοὺς σκοποὺς ἀνεκάλυπτον τοὺς φονευθέντας καὶ ἐμα-
» ταίουν τὴν φυγήν μας, ἥτις σχεδὸν εἶχεν ἐπιτευχθῆ.

» Ἦτο ἑβδόμη τῆς πρωΐας ὥρα, ὅτε ὁ νεφελώδης οὐρανός,
» μετεβλήθη εἰς αἴθριον καὶ κυανοῦν· ἡ βροχὴ ἐκόπασε, τὰ φύλ-
» λα τῶν φυτῶν ἐστέγνωσαν καὶ αἱ χελιδόνες, τῶν ὁποίων αἱ
» φωλεαὶ ἐπλήρουν ἐν ἀφθονίᾳ τὰ τῶν οἰκιῶν πλαίσια, ἐδίπτα-
» το περιχαρῶς τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην
» λοιπὸν, καθ' ἣν ἕκαστον ὂν ἐλάμβανε νέαν ζωὴν, ἐνῷ ἐκ τοῦ
» παλαιοῦ φρουρίου τρεῖς κανονοβολισμοὶ ἀνήγγελον τὴν ἀπό-
» δρασιν τριῶν καταδίκων, μικρά τις λέμβος προσήγγιζεν εἰς
» τὴν τῆς ἀπέναντι ἠπείρου ξηρὰν, καὶ τρεῖς ἄνδρες ἀπεβιβά-
» ζοντο.

» Οἱ τρεῖς ἄνδρες εἴμεθα ἡμεῖς. Ἀποβιβασθέντες, ἀπεμακρύν-

» θημεν τῆς παραλίας καὶ ἐσταματήσαμεν ὑπὸ δένδρον τι, ἵνα » ἀναπαυθῶμεν.

» — Ἰδοὺ ἡμεῖς ἐλεύθεροι ἤδη, εἶπεν ὁ εἷς.

» — Δόξα τῷ Θεῷ, ἀπήντησα ἐγώ.

» — Δόξα τῷ θαυμαστῷ φίλῳ μας, διέκοψεν ὁ πρῶτος, ἄνευ » τοῦ ὁποίου αἱ κεφαλαί μας ἤθελον πέσει ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ » δημίου.

» — Ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησα ἐκ δευτέρου.

» — Λοιπόν, φίλοι, διέκοψεν ὁ σωτήρ μας ψευδολογίας ἀπεκ- » δυόμενος τὴν στρατιωτικὴν στολήν, ἣν ἔφερεν εἰσέτι, τί ακέ- » πτεσθε ἤδη; Σὺ προπάντων, Βίκτωρ, ποῦ σκοπεύεις νὰ διευ- » θυνθῇς;

» — Εἰς Ἰταλίαν ἀπήντησα, πλὴν στεροῦμαι χρημάτων.

» — Ἄκουσε· ἐπιθυμῶ νὰ σοὶ φανῶ ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις χρή- » σιμος· ἐγὼ γνωρίζω ἀκριβῶς τὰ δρομολόγια τῶν διαφόρων » ἀτμοπλοίων· αὔριον εἶναι τετάρτη καὶ τὴν πρωΐαν ἀναχωρεῖ » ἀτμόπλοιον Ἰταλικὸν διὰ Μεσσίναν. Ἰδού, λάβε εἴκοσι λουδο- » βίκεια διὰ τὰ ἔξοδά σου, τὸ μεσονύκτιον δὲ θέλομεν σὲ μετα- » φέρει διὰ τῆς ἰδίας λέμβου εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἐν τῷ λιμένι τῆς » Κερκύρας, ἐν τῷ καταστρώματι τοῦ ὁποίου δὲν θέλεις ἀναβῆ, » ἐὰν ἀγαπᾷς τὴν ζωήν σου, πρὶν τῆς ἀναχωρήσεώς του.

» Τὰ πάντα ἐξετελέσθησαν ὅπως εἶπεν ὁ συνδραπέτης μου, » καὶ τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἀνεπαυόμην ἐν τῇ κλίνῃ μου, ἐντὸς » τοῦ ἀτμοπλοίου, κεκαλυμμένος μέχρις ὠτίων, μὴ τυχὸν βλέμ- » μα αὔθαδες μ' ἀνακαλύψῃ καὶ προδώσῃ.

» Τέλος τὸ ἀτμόπλοιον ἀνέσυρε τὴν ἄγκυραν καὶ ὁ ἕλιξ ἤρ- » ξατο περιστρεφόμενος. Ἤμην ἤδη ἀσφαλὴς, ἐκτὸς κινδύνου » καὶ ἐγκαταλείψας τὴν κλίνην, ἀνῆλθον εἰς τὸ κατάστρωμα » καὶ προσήλωσα βλέμμα ἄπληστον ἐπὶ τῆς πόλεως, μουρμου- » ρίζων τοὺς ἑξῆς στίχους.

—o—

Τὴν ὥραν ταύτην ἄλλοτε . . . . γλυκύθυμος, εὐδαίμων,
ἐν μέσῳ πόθων, χιμαιρῶν φαιδρῶν ἐκυμαινόμην
κ' ὑπὸ τὸ σέλας τ' οὐρανοῦ τὸ μελιχρὸν, τὸ τρέμον
εἰς κόσμους ἄλλους μαγικῶν ὀνείρων ἐπλανώμην·
ἀλλ' ἡ ψυχή μου ἔκλινεν ὠχρά, συντετριμμένη
καὶ ὡς ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς προσπίπτουσα βαρεῖα
ἐπὶ τοῦ ἄνθους τῶν ἀγρῶν τὰ φύλλα του μαραίνει,
ἐν τῇ τοῦ βίου καὶ ἐγὼ προσέκλινα πρωΐᾳ
καὶ ὡς τὸ ἄνθος φθισιῶ μοιραίως καταῤῥέων.
Νὰ . . . . . .
. . . . . .

» Μιαρὰ γυνή! ἀνέκραξα μετά τινα λεπτὰ σιωπῆς· σὺ εἶσαι ἡ » αἰτία ὅλων τῶν συμφορῶν μου, σὺ . . . . καὶ ἀόρατός τις δύνα- » μις, ὡσεὶ θέλουσα νὰ ἐρεθίσῃ πλειότερον τὴν ὀργήν μου, ἀνε- » κάλει εἰς τὴν μνήμην μου τὰς περὶ γυναικὸς διαφόρους γνώ- » μας. «Ἡ γυνὴ ἐστὶ τέλειος σατανᾶς.» «Ἡ γυνὴ » ἐστὶ ὁ Ἅδης τῆς ἀνθρωπότητος.» «Τὴν γυναῖ- » κα πρέπει ὁ ἀνὴρ νὰ μεταχειρίζηται ὡς βάρ- » βυτον καὶ ὡς τὸ ξάριον αὐτοῦ τὸν ἔρωτα.» «Ἡ » γυνὴ ἐστὶ ὁ τοῦ ἀνδρὸς ἐφιάλτης.»

— Εἶσαι βλέπω, φίλε μου, διέκοψεν ὁ Ἑλβὰρ, ὅλος πῦρ κατὰ τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ πλάσματος.

— Ἐπεθύμουν, φίλε, ὡς ὁ Νέρων, νὰ εἶχον ὅλαι αἱ γυναῖκες μίαν μόνην κεφαλὴν ἵνα ἀποκόπτων ταύτην, ἀπαλλάξω διὰ μιᾶς τὸ ἀνθρώπινον γένος τῆς μάστιγος ταύτης. Ἰδοὺ, ἄκουσε πῶς ὁμιλεῖ εὐφυής τις περὶ τῆς γυναικός.—Φαντάσθητε μικρόν τι ὡραῖον τέρας, τὸ ὁποῖον καταθέλγει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκ- πλήττει τὸν νοῦν· ὅπερ ἀρέσκει καί ἀπαρέσκει συνάμα, εἶναι ἄγ- γελος ἐξωτερικῶς καὶ μέγαιρα ἐσωτερικῶς . . . Θέσατε ὁμοῦ τὴν κεφαλὴν πτηνοῦ, τὴν γλῶσσαν ὄφεως, τὴν διάθεσιν γαλῆς, τὴν ταχύτητα πίθηκος, τὴν αἴγλην τοῦ ἡλίου, καὶ τὴν ἀνισότητα τῆς Σελήνης· περιτυλίξατε ταῦτα πάντα ἐντὸς δέρματος λευκοῦ

καὶ λεπτοῦ· προσθέσατε χεῖρας, πόδας, κλπ.... καὶ θέλετε ἔχει ἐντελῆ γυναῖκα.

» Τέλος, ἀγαπητέ μου φίλε, ὡρχίσθην ἐν τῷ μέλλοντι νὰ » συμπεριφέρομαι πρὸς τὰ ἀνθρωπόμορφα ταῦτα τέρατα, μετὰ » τρόπου ἁρμόζοντος εἰς τὴν μοχθηρὰν ψυχήν των. Ὁ Ἔρως τῆς » Μαριάνθης, μοὶ ἐδίδαξε νὰ ἐκτιμῶ ὅπως πρέπει τὸ γυναικεῖον » φῦλον.

» Ἐν τούτοις, μετὰ τριήμερον πλοῦν, ἀφίχθηνεἰς Μεσσίναν τῆς » Ἰταλίας, ἐν ᾗ ἔζησα ἓξ ὁλοκλήρους μήνας, διὰ τοῦ βαλαντίου » δύο γυναικῶν, ἃς ἐνέπαιξα καὶ ἐβασάνισα ὅσον περισσότερον » ἠδυνήθην. Ἡ μία ἦτο ξενοδόχος, ἡ ἄλλη καφφεπώλης. Ἡ μὲν » πρώτη ἐπλήρωσε γενναίως τὴν κατοικίαν καὶ τροφήν μου, ἡ δὲ » δευτέρα τὰ ἔκτακτα ἔξοδά μου καὶ τὴν συνδρομήν μου εἰς τὴν » λέσχην καὶ τὸ θέατρον.

» Κατασπαταλῶν τὰ χρήματα τῶν δύο αὐτῶν γυναικῶν, οὐ- » δόλως ἠσθανόμην τύψεις συνειδότος. Τὸν ὄφιν, ἔλεγον, ὅστις » οὐδέποτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὠφέλιμος, πρέπει νὰ φονεύωμεν » ὁσάκις τὸν συναντῶμεν. Τὴν γυναῖκα, ὁσάκις τὴν εὑρίσκομεν » ἐν πλάνῃ, πρέπει νὰ ἀπατῶμεν καὶ βασανίζωμεν· ὁπόταν δὲ » τὴν βαρυνόμεθα νὰ τὴν ἐγκαταλείπωμεν ἐν τῇ ἀπάτῃ.

» Μετὰ ἓξ μῆνας ἀνεχώρησα ἐκ Μεσσίνης καὶ κατηυθύνθην » εἰς Μασσαλίαν, ὅπου νέος ψευδὴς ἔρως μὲ συνετήρησε ἐπὶ » ἀρκετὸν χρόνον. Συνήντησα ἐκεῖ γυναῖκά τινα ὀνομαζομένην » Εὐγενείαν, ἥτις εἶχε τὴν ἀφροσύνην νὰ μ' ἐρωτευθῇ. Ἠγνόει » ἡ δύστηνος, ὅτι εἶχον ὡρκισθῆ νὰ τρέφω αἰώνιον κατὰ τοῦ » φύλου της μῖσος καὶ νὰ διατηρῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀκμαῖον τὸ » αἴσθημα τῆς ἐκδικήσεως.

» Τὴν Εὐγενείαν ἐχαρακτήριζε διακριτική τις καλλονή. Ἡ » Εὐγενεία, τεσσαρακοντούτης σχεδὸν, εἶχε τὴν ἐκφραστικότητα » τοῦ τελευταίου «χαῖρε»· ἦτο δηλαδὴ «ὡραία δύσις Ἡ- » λίου.» Ἡ Εὐγενεία προσήγγιζεν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς τέ- » λος, εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην τῆς νεότητος ἀγωνίαν, ἡ ὁποία, » πρὶν ἔτι φθάσῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, ψιθυρίζει μυστη- » ριώδεις τινας λόγους εἰς τὴν καρδίαν τῶν γυναικῶν, κατ' ἐ-

» ξοχὴν δὲ εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνων, αἵτινες διατελοῦσι πάντοτε » ὑπὸ τὸ κράτος φόβου μὴ χάσωσι διὰ τοῦ χρόνου τὸ κάλλος τῆς » νεότητος, καὶ αἵτινες βαδίζουσι τυφλῶς, μειδιῶσιν ἄνευ λόγου » καὶ δύνανται νὰ τρελλαθῶσιν ὑπὸ τὴς χαρᾶς, ὁσάκις συναν- » τήσωσι νεανίσκον τινα ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ μειδιάματά » των.

» Ἐκμεταλευόμενος τῆς Εὐγενείας τὸν ἔρωτα, διηρχόμην τὰς » ἡμέρας μου ἐν ἀφροντισίᾳ καὶ ἡδονῇ.

» Μετὰ παρέλευσιν δέκα μηνῶν, καθ' οὓς ἡ χήρα Εὐγενεία » ἐξόδευσε δι' ἐμὲ, τὸν ψευδολάτρην της, οὐκ ὀλίγα, ἐβαρύνθην » τὸν μονότονον ἐκεῖνον βίον καὶ ἀπεφάσισα ν' ἀναχωρήσω διὰ » Λιβόρνον, ἀφοῦ πρῶτον κατορθώσω νὰ λάβω παρὰ τῆς ἐρω- » τευμένης μου ποσόν τι χρηματικόν. Τοῦτο ἐπέτυχον, ὡς συ- » νήθως συνέβαινε, κατόπιν ὀλίγων κολακευτικῶν λέξεων καὶ » δύο ἢ τριῶν φιλημάτων· πλὴν, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, ἀγνοῶ πῶς » ἐν τῇ κεφαλῇ τῆς ὡραίας μου ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ μοὶ κάμῃ » παράπονα, ἅτινα πολὺ ὀλίγην ὄρεξιν εἶχον ν' ἀκούσω. Ὅθεν » ἅμα ἤρξατο παραπονουμένη, τῇ ἔστρεψα τὴν ῥάχιν καὶ διευ- » θύνθην πρὸς τὴν θύραν. Αἴ! ἡ ἔχιδνα μ' ἠγάπα μὲ τὰ σωστά » της, ὥστε ἡ ἀδιαφορία μου τὴν ἐπλήγωσε θανασίμως, καὶ ἔ- » τρεξε ἵνα μοὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἔξοδον. Δι' ἑνὸς λακτίσματος τὴν » ἔῤῥιψα χαμαὶ καὶ ἐξῆλθον εἰπὼν αὐτῇ ἀποτόμως «Σκάσε! καὶ » σὺ γυνὴ εἶσαι!»

» Ἐκτὸς τῆς Εὐγενείας, δύο ἄλλας εἰσέτι γυναίκας ἐνέπαιξα » ἐν Μασσαλίᾳ. Ἡ μία, κατὰ τὴν πρώτην ψευδῆ ἐρωτικὴν δια- » δήλωσίν μου, ἀπεκρίθη ἀδιαφόρως διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων.

(1) S'il fallait que j'econtasse tous ceux qui sont amoureux de moi, je n'aurais pas seulement le temps de diner.

» Μεῖνε ἥσυχος, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν μετὰ τὴν ἀπάντησίν της » ταύτην· θὰ σὲ κάμω ἐγὼ νὰ χάσῃς ἐντελῶς τὴν ὄρεξιν, ἵνα μὴ » σκέπτεσαι ποσῶς περὶ φαγητοῦ.

---

(1) Ἐὰν ἔπρεπε ν' ἀκροάζωμαι ὅλους τοὺς ἐρωτευμένους μου, δὲν ἤθελε μοὶ μένει καιρὸς νὰ γεύωμαι κἄν.

» Ἡ ἄλλη, πρὶν ἐμπέσῃ εἰς τὴν παγίδα μου, εἰς ἑκάστην ἐ-
» ρωτικὴν φράσιν μου, ἀπῆντα περιφρονητικῶς διὰ τῆς ἑξῆς
» φράσεως.

(1) « Comme vous êtes insipide !

» Τὴν μὲν πρώτην ἠνάγκασα, καθὼς εἶχον ὑποσχεθῆ, νὰ χάσῃ
» διὰ παντὸς τὴν ὄρεξιν, τὴν δὲ δευτέραν νὰ τρέχῃ εἰς ἀναζή-
» τησίν μου εἰς τὰ καφενεῖα, καθ' ὅτι ὡς μὲ διεβεβαίου κατόπιν,
» δὲν ἤμην πλέον ἄνοστος.

» Τέλος, ἐγκατέλειπον τὴν Μασσαλίαν καὶ διὰ τῆς Λιβόρνου
» καὶ Νεαπόλεως, ἀφοῦ πρῶτον ἐξώδευσα ἢ μᾶλλον ἠσώτευσα,
» ὅσα χρήματα εἶχον, μετέβην εἰς Τεργέστην, ὅπου κατὰ πρῶ-
» τον συνήντήθημεν καὶ ὑπεφέρομεν τὴν ἀνήκουστον ἐκείνην δυ-
» στυχίαν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, θόρυβος ἀμάξης ἠκούσθη ἐν τῇ ὁδῷ, οἱ δὲ δύο φίλοι ἔσπευσαν νὰ σηκοθῶσιν, ἅμα ἐπείσθησαν ὅτι αὕτη ἐσταμάτησε πρὸ τοῦ ἐξοχικοῦ καφενείου.

Ἦσαν δύο νέοι, οἱ περιμενόμενοι βεβαίως τοῦ Βίκτωρος φίλοι, καθ' ὅτι ἅμα τοὺς εἶδεν, ἔτρεξε εἰς προϋπάντησίν των.

(1) Πόσον εἶσθε ἄνοστος !

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἂς ἀφήσωμεν τοὺς δύο φίλους ὑπὸ τὴν περίθαλψιν τῶν νέων προστατῶν των καὶ ἂς ὀπισθοδρομήσωμεν, ἵνα συμπληρόσωμεν τὸ κενὸν ὅπερ ἀφήσαμεν.

Κατόπιν τῶν ὅσων ἐν Τεργέστῃ, ἡ τριὰς τῶν ἀστέγων μας, ὑπέφερε δεινῶν, καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ πλοιάρχου σωτηρίας των, εἴδομεν ὅτι ἀνεχώρησαν δι' Ἀγγλίαν, ὅπου τὸ πλοῖον μετέβαινε.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ πλοιάρχου, ὁ πλοῦς, κατ' ἐλάχιστον ὅρον, ἤθελε διαρκέσει τεσσαράκοντα ἡμέρας· τεσσαρακονθήμερος συντήρησις ἄνευ φροντίδων, δὲν ἦτο ὀλίγον. Περὶ τῶν μελλόντων οὐδόλως ἐσκέφθησαν, σκοπὸν ἔχοντες ν' ἀφεθῶσιν εἰς τὴν τύχην, ν' ἀκολουθήσωσι τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων ὁδηγούμενοι νὰ προβαίνωσιν.

Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι πρωΐαν τινα, οὔριον τὸν ἄνεμον ἔχοντες ἠνήχθησαν πλησίστιοι εἰς τὸ πέλαγος.

Ἡ ἡμέρα ἦτο ὑπόθερμος, ὁ ἥλιος ἔλαμπεν ὄπισθεν γαλακτοχρόων νεφῶν, ἡ θάλασσα ἐκοιμᾶτο ὡς ὁ γαστρίμαργος μετὰ τὸ γεῦμα καὶ λευκοὶ γερανοὶ ἐταξείδευον καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀκολουθοῦντες τὸ πλοῖον.

Οὐδὲν γλυκύτερον, ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι τοιοῦτος, ἢ νὰ εὑρίσκηταί τις ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ταχυπλόου νηὸς, περιμένων μετὰ τὸ πρόγευμα τοῦ γεύματος καὶ μετὰ τὸ γεῦμα τοῦ δείπνου τὴν ὥραν.

Ὁ ἥλιος φωτίσας τὴν μικροτέραν τοῦ ἔτους ἡμέραν, εἶχε δύσει, καὶ ἐπορεύετο ἵνα φωτίσῃ τοὺς ἀντίποδας· τοῦ ἀνέμου δὲ καταστάντος σφοδροῦ καὶ ἐναντίου, ἠναγκάσθησαν νὰ περιστείλωσι τινὰ τῶν ἱστίων καὶ νὰ προχορῶσι διὰ λοξοδρομιῶν.

Ἅμα τῇ ἐπελεύσει τοῦ σκότους, ὁ ναύκληρος διαιρέσας, κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ὁποίους αὐτοὶ ἀκολουθοῦσιν, εἰς δύο φυλακὰς τὸ πλήρωμα, δηλαδὴ πρώτην καὶ δευτέραν, οἱ τῆς δευτέρας ἔσπευσαν ν' ἀναπαυθῶσιν, ὅπερ ἔπραξαν καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβᾶται, οἱ φίλοι μας, κατακλιθέντες ἐπὶ τῶν κλινῶν τῶν φρουρούντων ναυτῶν.

Ἦτο ἀκριβῶς μεσονύκτιον ὅτε ὁ ἄνεμος κατέστη ὑπὲρ τὸ δέον σφοδρὸς, τὸ σκότος πυκνότατον καὶ τὰ δίκην βουνῶν κύματα ἐκτύπων μετὰ πατάγου ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου, ὅπερ συνεσταλμένα ὅλα σχεδὸν τὰ ἱστία ἔχον, ἐφέρετο τῇδε κακεῖσε ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης.

Αἴφνης, φωναὶ ἀπελπισίας ἠκούσθησαν ἐν τῷ καταστρώματι. Ὄρτσα!... πόντζα! ἐφώναζε ὁ ἀγρυπνῶν ναύκληρος· πρὶν δὲ οἱ ἀμερίμνως κοιμώμενοι ναῦται καὶ ἐπιβᾶται, λάβωσι καιρὸν νὰ συνέλθωσιν ἐκ τῆς αἰφνηδίου, ἕνεκεν τῶν φωνῶν, ἐξεγέρσεως, σῶμα τι προσκροῦσαν εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου, τοιοῦτον ἐπέφερε κλονισμὸν, ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν, ἅπαντες εὑρέθησαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς.

« Εἰς τὰς ἀντλίας!» ἠκούσθη ἀμέσως φωνάζων ὁ πλοίαρχος· συγχρόνως δὲ δεύτερος κρότος, ἐπίσης ἰσχυρὸς ἠκούσθη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Κατέπεσεν ὁ ὀπίσθιος τοῦ πλοίου ἱστός.

Ἀναβάντες εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐν τρόμῳ, οἱ τρεῖς φίλοι διέκρινον ἐν τῷ βαθεῖ τῆς νυκτὸς σκότει, ἕτερον πλοῖον παραπλεύρως τοῦ ἰδικοῦ των.

Ἦτο σύγκρουσις δύο πλοίων.

Ἡ στιγμὴ ἦτο κρισιμωτάτη. Τὰ δύο πλοῖα, μὴ δυνάμενα νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ὡς ἐκ τῶν περιπεπλεγμένων σχοινίων καὶ τῆς ἀγκύρας τοῦ ἑνὸς, ἥτις εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ἄλλου, ἐξηκολούθουν συγκρουόμενα, μετὰ ὀλιγωτέρας μὲν δυνάμεως, πλὴν ἀρκούσης νὰ ἐπιφέρῃ τὴν κατάδυσιν ἀμφοτέρων.

« Τοὺς πελέκεις!... τὰς ἀντλείας!» ... ἠκούσθη ἐκ δευτέρου κραυγάζων ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ πλοίαρχος.

Οἱ ναῦται, ἄλλοι μὲν μὲ πελέκεις, ἄλλοι δὲ μὲ μαχαίρας, ἀποκόπτοντες καὶ κατασυντρίβοντες ὅ,τι ἐμπόδιζε τὴν ἀποχώρι-

σιν, ἐφώναζον, ὔβριζον καὶ ἐβλασφήμουν τοὺς τοῦ ἑτέρου πλοίου, οἵτινες, νεκροὶ σχεδὸν ὑπὸ τοῦ φόβου, οὐδὲν ἔπραττον.

Τὸ ὕδωρ εἰσήρχετο μετὰ ταχύτητος, τὸ πλοῖον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐβυθίζετο, αἱ δὲ ἀντλεῖαι μόλις τὰ τρία τέταρτα τοῦ εἰσερχομένου ὕδατος ἐπρόφθανον.

« Εἰς τὰς λέμβους! » .. ἠκούσθη ἐκ νέου διατάσσων ὁ πλοίαρχος.

« Τὰς λέμβους εἰς τὴν θάλασσαν! ...

Πλὴν, τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, καθ' ὅτι ἐντὸς αὐτῶν εἶχον τοποθετήσει πληθὺν κιβωτίων πετρελαίου.

Εὐτυχῶς, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, οἱ ναῦται καταβαλόντες ἁπάσας τὰς προσπαθείας των, ἀπέκοψαν πάντα τὰ ἐμποδίζοντα τὴν ἀποχώρησιν σχοινία, καὶ οὕτω ἀπηλλάγησαν τοῦ καταστρεπτικοῦ ἐκείνου συντρόφου.

Ἀστραπὴ ζωηρὰν, ἐβοήθησε τὸν πλοίαρχον νὰ ἴδῃ πέριξ καὶ ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ξηρὰν ἧς τινος δὲν ἀπεῖχον πολύ. Ἔτρεξε λοιπὸν ἀμέσως καὶ ἀναλαβὼν ὁ ἴδιος τὴν πηδαλιουχίαν τοῦ πλοίου ἔστρεψε τὴν πρώραν πρὸς τὴν ξηρὰν, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ τροπὶς ἤγγισεν ἐπὶ τῆς ἀμμώδους παραλίας. Ἦτο καιρὸς καθ' ὅτι τὸ σκάφος μόλις ἐκρατεῖτο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης

Μετὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο, οἱ τρεῖς ἄστεγοι ἀπώλεσαν πᾶσαν περιποίησιν καὶ προστασίαν. Πάντες ἠτιῶντο αὐτοὺς, εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους ἀπέδιδον τὴν συμφορὰν ἐκείνην. Ἡ ἰδική των ἀτυχία, ἔλεγον, προὐκάλεσε τὴν σύγκρουσιν. Σεῖς, τοῖς ἔλεγον, μετὰ τρόπου ἀποτόμου, ἐγένεσθο ἀφορμὴ καταστροφῆς μιᾶς οἰκογενείας. Σεῖς ἐδυστυχήσατε τὸν ἀγαθὸν πλοίαρχον, θέσαντες τὸν κατηραμένον πόδα σας ἐν τῷ πλοίῳ του.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐπιπλήξεις, τὰς ὁποίας ἐγέννα ἡ δεισιδαιμονία τῶν ἁπλῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, οὐδὲν ἀντέλεγον οἱ δυστυχεῖς τρεῖς φίλοι, ἀλλ' ἐσιώπων ὑπομένοντες.

Ἰδοὺ πῶς ὁ δυστυχὴς Ἐλβὰρ, γράφων τῇ μητρί του, περιέγραφε τὴν μετὰ ταῦτα ζωήν του.

» .! ..... Δεκαπέντε ἡμέρας ἤδη ἔχω ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ » τῆς Ἰστρίας, κοιμώμενος ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἀσχολούμενος καθ'

» ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἐξαγωγὴν καὶ μετα-
» φορὰν τῶν ἐν τῷ βεβυθισμένῳ σχεδὸν πλοίῳ ἐμπορευμάτων.
» Ν' ἀποποιηθῶ τὴν ἐργασίαν, εἶναι ἀδύνατον, διότι ἀφ' ἑνὸς
» μὲν θέλω χάσει τὴν ὀλίγην τροφὴν τὴν ὁποίαν μοὶ χορηγοῦ-
» σιν, καὶ ἥτις συνίσταται εἰς δίπυρον καὶ γεώμηλα βραστὰ,
» ἀφ' ἑτέρου δὲ θέλω ἐπιβεβαιώσει τὴν ἀγνωμοσύνην ἣν τινα
» μοὶ ἀποδίδουσιν.

» Τὴν ζωὴν ταύτην, μῆτερ μου, δὲν εὔχομαι νὰ δοκιμάσῃ οὐδ'
» ὁ θανασιμώτερος τῶν ἐχθρῶν μου. Ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς
» στιγμῆς καθ' ἣν ὁ ἥλιος δύει, καταγίνομαι εἰς τὴν μετακό-
» μισιν, δίκην ἀχθοφόρου, τῶν βεβρεγμένων ἐμπορευμάτων.
» Οἱ ὦμοι μου, οἵτινες προορισμὸν εἶχον, νὰ φέρωσι χρυσᾶς ἐ-
» πωμίδας, κατεδικάσθησαν ἤδη νὰ μετακομίζωσι σάκκους καφὲ
» βεβρεγμένου καὶ δέματα δερμάτων βαρύτατα. Ἐγὼ, ὁ ἄλλοτε
» ὑπηρετούμενος ὑφ' ὅσων καὶ ὅπως μοὶ ἤρεσκεν, κατεδικάσθην
» νὰ ὑπηρετῶ τοὺς ναύτας, νὰ λαμβάνω παρ αὐτῶν διαταγὰς
» καὶ νὰ ὑπακούω, νὰ ὑβρίζωμαι καὶ νὰ κωφεύω ἐκὼν ἄκων εἰς
» τὰς ὕβρεις των· πλὴν, οὕτω ἦτο πεπρωμένον καὶ ὀφείλω ἀ-
» γογγύστως νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς βουλὰς τοῦ ὑψί-
» στου καὶ νὰ ὑπαχθῶ εἰς ὅ,τι αὐτὸς διέγραψε καὶ διέταξεν ἅπαξ.

» Ἐν τούτοις, διέφυγον τὸν ἐκ τῆς πείνης θάνατον ἐν Τερ-
» γέστῃ, καὶ τὸν τελευταῖον τοῦτον κίνδυνον τώρα ὡς ἐκ θαύ-
» ματος. Ἀγνοῶ, ἐὰν τὸ θαῦμα ἐγένετο παρὰ τῆς Ξ α ν θ ῆ ς
» Π α ν α γ ί α ς, ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου Καρόλου
» ἔσωζε τοὺς ἀπαγχονιζομένους, στηρίζουσα διὰ τῶν λευκῶν
» χειρῶν της τοὺς πόδας αὐτῶν, τοὺς καταδικασθέντας
» νὰ καῶσι, σβύνουσα τὰς φλόγας τῆς πυρᾶς διὰ ῥιπιδίου ἐκ
» πτερῶν ἀγγέλου καὶ τοὺς καταποντιζομένους, τείνουσα αὐτοῖς
» τὴν Κ υ α ν ὴ ν ζ ώ ν η ν, ὡς ἡ Ἰνὼ τὸν πέπλον τῷ Ὀδησσεῖ.
» Ὁπωσδήποτε ὅμως, εἰς θαῦμα θεωρῶ τὴν σωτηρίαν μου καὶ
» εἰς τὰς δύο προμνησθείσας περιστάσεις. Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ
» σκοπεύω νὰ θέσω μόνος τέρμα εἰς τὸν ἄθλιον τοῦτον βίον μου,
» ἐλπίζω ἡ Ξ α ν θ ὴ Π α ν α γ ί α νὰ μὴ δυνηθῇ, θαυματουργοῦ-
» σα, νὰ σώσῃ τὸν δυστυχῆ υἱόν σας ΕΛΒΑΡ.»

Πλὴν ταύτην τὴν φορὰν, ἡ Ξανθὴ Παναγία, ἐφάνη μεροληπτοῦσα, καθ' ὅτι τὸν μὲν Ἐλβὰρ ἔσωσε διὰ τοῦ Βίκτωρος ὅστις προλαβὼν τὸν ἀνέσυρεν ἐκ τῆς θαλλάσης, ἐν ᾗ ἠθέλησε νὰ ἐνταφιάσῃ τὸ σῶμα του, τὸν δὲ δυστυχῆ Οὐάλτερ ἀφῆκε ν' ἀπαγχονισθῇ.

Ἡ ἑξῆς σύντομος ἐπιστολὴ διευθύνθη τοῖς γονεῦσι τοῦ ἀπαγχονισθέντος πρὸ τῆς τοῦ ἐγκλήματος διαπράξεως·

» Σεβαστοί μοι γεννήτορες!

» Ἡ καταδρομὴ τῆς σκληρᾶς μοῦ εἱμαρμένης, μοὶ ἀφήρεσε » τὸ θάρρος. Σήμερον δίδω πέρας εἰς τὴν ἀφόρητον ζωήν μου » διὰ τῆς ἀπαγχονήσεως.

» Σᾶς ζητῶ συγγνώμην διὰ τὰς πικρίας τὰς ὁποίας ἡ ἀσύ- » νετος διαγωγή μου σᾶς ἐπότισεν.

» Οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ σχολαστικοὶ, ἐλπίζω νὰ δέωνται ὑπὲρ » τῆς ψυχῆς μου, καθ' ὅτι ἡ αὐτοχειρία μου θέλει τοῖς χορηγή- » σει ὕλην ἵνα φλυαρήσωσιν.

» Καλὴν ἐντάμωσιν εἰς τοὺς οὐρανούς!

» Ὁ ἄπελπις υἱός Σας

» ΟΥΑΛΤΕΡ.»

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Ἐλβὰρ μετὰ τοῦ Βίκτωρος ἔθαψαν παρὰ τοὺς πρόποδας ὄρους τινος τὸ σῶμα τοῦ φίλου των, ὅπερ εὗρον κρεμάμμενον, δίκην σταφυλῆς, ἐπὶ τῶν κλάδων γηραιοῦ τινος δένδρου.

Εἷς ξύλινος σταυρός, ὃν ἀπετέλουν δύω ἀσύμμετροι κλόνοι διὰ σχοινίου προσδεθέντες, ἀπήρτιζε τὸν ὅλον στολισμὸν τοῦ τάφου τοῦ δυστυχοῦς Οὐάλτερ.

Ἑκάστην πρωΐαν οἱ φίλοι του, ὁ Βίκτωρ καὶ ὁ Ἐλβὰρ, ἐπεσκέπτοντο τὸ μνῆμα τοῦ αὐτόχειρος καὶ διὰ τῶν δακρύων των, ἀνεπλήρουν τὰ μνημόσυνα καὶ τὰς ἐπ' ἐκκλησίας εὐχὰς τῶν ἱερέων, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Μετὰ εἰκοσαήμερον ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἰστρίας διαμονὴν, ἀτμόπλοιον Αὐστριακὸν τῆς ἑταιρείας Λόϋδ, ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλὲν, ἐρυμούλκησε τρεῖς Νεαπολιτανικὰς ἁλιευτικὰς νήας, ἐφ' ὧν ἐπέβαινον καὶ οἱ ναυαγοὶ φίλοι μας, οἵτινες ἐπέστρεφον εἰς τὴν πόλιν τῆς Τεργέστης.

Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία, κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἀγαθοῦ πλὴν ἀτυχοῦς πλοιάρχου, ἐπλήρωσεν εἰς τὸν Βίκτωρα καὶ Ἐλβὰρ πεντήκοντα ἀργυρὰ φιορίνια, δι' ἀντιμισθίαν ἐργασίας κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ ναυαγείου διαμονῆς των.

Οἱ δύο φίλοι ἀπωλέσαντες ἤδη τὸν μόνον ὑπὲρ αὐτῶν συμπαθοῦντα καὶ προβλέψαντες νέας στερήσεις καὶ συμφορὰς, ἀπεφάσ'σαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Τεργέστην καὶ μεταβῶσιν εἰς Αἴγυπτον. Τὰ μέσα τῆς μεταβάσεώς των ἀπέκτησαν διὰ τῆς ἐπαιτείας.

Μετὰ πολυήμερον καὶ ὄχι εὐχάριστον ταξείδιον, οἱ ἡμέτεροι φίλοι ἀφίχθησαν εἰς Κάϊρον, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αἰγύπτου, τὴν ὁποίαν ὁ ἀτρόμητος στρατηγὸς Ἀμροῦ εἶχεν ἐπονομάσει Μασρ ελ-Καχίρα, τοὐτέστι τὸ ὑποταχθὲν Μισίρ.

Ἡ πόλις τοῦ Καίρου περιτετειχισμένη ὑπὸ εὐρέων λιθοδμήτων τειχῶν, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην κατερειποῦνται, καὶ διατεμνομένη ὑπὸ τάφρου ἢ μᾶλλον διώρυγος, ἥτις πληροῦται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, περιέχει ὁδοὺς σκολιὰς καὶ ἀκαθάρτους, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν ὁποίων ἐγείρονται πολυώροφοι οἰκίαι, τῶν ὁποίων οἱ ἐξῶσται δίκην γεφυρῶν χρεμαστῶν, συνάπτονται μεταξύ των.

Εἰς τὸ Κάϊρον, εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην τοῦ Ἰσλαμισμοῦ πόλιν, συγκεντροῦνται αἱ ἀναμνήσεις μακρῶν ἑκατονταετηρίδων,

τῶν ὁποίων τὰ ἄφθαρτα καὶ κολοσσιαῖα μνημεῖα μαρτυροῦσι τὴν πάλαι ποτε εὔκλειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Ἔνθεν μὲν πάρατηρεῖ τις τὰς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων αἰχμαλώτων ἀναγερθείσας πυραμίδας, τὰ ὑπερήφανα ταῦτα τῶν Φαραὼ μαυσωλεῖα, ἔνθεν δὲ τὰ ἐρείπια τῆς νέας Βαβυλῶνος, τῆς ὑπὸ τοῦ Καμβύσου οἰκοδομηθείσης. Σὺν τούτοις, παρά τισι λοφίσκοις, ἐπεκτείνεται ἐπὶ ἀμμώδους πεδιάδος τὸ ἀξιοθαύμαστον ἀπολελιθωμένον δάσος, οὗ ἀντιθέτως ἕρπει ὀφειοειδῶς ὁ Νεῖλος, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἀνεῦρε τὸ κλαυθμυρίζον τῆς Ἑβραίδος βρέφος.

Ἀνερχόμενός τις τὴν πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν φέρουσαν, συναντᾷ παρὰ τοὺς πρόποδας αὐτῆς τὸ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Χασὰν δμηθὲν ἐν ἔτει 1400 μεγαλοπρεπὲς καὶ καλλιτεχνικὸν τέμενος, ἐν ᾧ κεῖται καὶ ὁ τάφος τοῦ ἡγεμόνος τούτου. Παραπλησίως τοῦ τεμένους καὶ τοῦ τάφου ἐγείρεται τὸ πάλαι μέν ποτε περιθαύμαστον, τὸ νῦν δὲ κατερειπωμένον τέμενος Γουλουνιέ, τύπος ὄντος κομψότητος καὶ μεγαλοπρεπείας, ἱδρυθὲν τῷ 886 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Καλίφου Ἀβὰς-ἐλ-Γκιὰδ-Γουλσόν.

Ἐν τῇ ἀκροπόλει ὑπάρχει τὸ παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Σαλαδίνου ὀρυχθὲν φρέαρ, τὸ ὁποῖον, καθ' ἃ διατείνονται, συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν τοῦ Νείλου ναμάτων καὶ προμηθεύει ἐν περιπτώσει ἀποκλεισμοῦ, τοῖς πολιορκουμένοις πόσιμον δαψιλὲς ὕδωρ. Εἰς τὸ περιώνυμον τοῦτο φρέαρ, καλούμενον ὑπὸ τῶν Ἀράβων Μπὶρ-Χαλαζὸν παρὰ δὲ τοῖς Εὐρωπαίοις, φρέαρ Γιουσοὺφ δηλαδὴ τοῦ Ἰωσὴφ, κατέρχεταί τις διά τινος κυκλοτεροῦς κλιτύος, δίκην κλίμακος, ἄχρι τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας.

Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς Ἀκροπόλεως, παρίσταται ἡ ἄποψις μαγευτικοῦ πανοράματος· οἱ ἄπειροι ὀβελίσκοι τῶν τεμενῶν μετὰ τῶν μολυβδοσκεπῶν αὐτῶν θόλων, οἱ εὐθαλεῖς κῆποι μετὰ τῶν γιγαντιαίων αἰγείρων καὶ φιλυρῶν, οἱ σαπφειρώδεις διελιγμοὶ τοῦ Νείλου, οὓς διαπλέουσιν ἄπειρα ἀκάτια, αἱ οὐρανομίκεις πυραμίδες, τὰ προαιώνια ταῦτα μαυσωλεῖα, τὰ ὁποῖα καὶ ὁ χρόνος καὶ τῶν ἀνθρώπων αἱ γενεαὶ ἐσεβάσθησαν, τὰ ἐν μέσῳ τοῦ φαιοναμάτου ποταμοῦ κατάφυτα νησίδια, τὰ αὐχμηρὰ καὶ πετρώδη

Λυβικὰ ὄρη, ἅτινα προσβαλλόμενα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύοντος ἡλίου, φαίνονται ὡσεὶ περιφλεγῆ καὶ τέλος αἱ ἀπέραντοι ἀμμώδεις πεδιάδες ἐμβάλλουσι εἰς τὴν τῶν θεατῶν φαντασίαν ποικίλους διαλογισμοὺς καὶ ῥεμβασμούς.

Ἐπὶ τοῦ νησιδρίου Ῥ ώ δ α, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι τὰ περικαλλῆ τοῦ Ἀντιβασιλέως ἀνάκτορα, διασώζεται τὸ ἀρχαῖον νειλόμετρον, τοὐτέστιν εἰκοσάπηχυς στήλη τετράγωνος, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἰσὶ κεχαραγμένα χρυσοῖς ἀραβικοῖς γράμμασι ἀποφθέγματά τινα τοῦ Κορανίου. Ἡ στήλη αὕτη χρησιμεύει ὡς γνώμων τῆς ἐνιαυσίας πλημμύρας τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου.

Οἱ δύο ἀκούσιοι περιηγηταὶ, ὁ Βίκτωρ δηλαδὴ καὶ Ἐλβὰρ, οὐδὲν ἔργον δυνηθέντες νὰ μετέλθωσιν ἐν τῇ πλήρει θελγήτρων ταύτῃ πόλει, ἀπεφάσισαν καὶ πάλιν νὰ ταξειδεύσωσι διὰ τοῦ βαλαντίου τῶν ὁμογενῶν των.

Ἦτο ἡ σειρὰ τοῦ Βίκτωρος ἤδη ν' ἀνεύρῃ χρήματα, καὶ ὁ φίλος του Ἐλβὰρ τὸν προέτρεπε νὰ ἐπιταχύνῃ τὰς προσπαθείας του. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ψάλλω ἐκ νέου τὸν πανηγυρικὸν τῶν πλουσίων καὶ περιορίζόμαι νὰ περιγράψω μόνον τὴν ὑποδοχὴν ἧς ἔτυχεν ὁ ἄφρων μας, πορευθεὶς εἰς ἑκατομμυριοῦχόν τινα Ἕλληνα.

Ὁ κάτοχος τοῦ ἀπείρου θησαυροῦ, ὅτε ὁ Βίκτωρ ἐζήτησε νὰ τὸν δεχθῇ καὶ ἀκροασθῇ, διέτρεχε τὰς ἀνθοστοιχίας τοῦ κήπου του· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ ἐπισκέπτης προσήρχετο, ἵστατο παρατηρῶν μεγαλοπρεπῆ στρίχνον (amaryllis bella-dona), οὗτινος τὸν καυλὸν ἡ βροχὴ εἶχε θλάσει.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ῥακενδύτου ἐπισκέπτου, ὁ γέρων φιλάργυρος ἐφάνη στενοχωρούμενος καὶ ἀποστρέψας τὴν κεφαλὴν, εἶπεν·

— Τί ὡραῖον ἄνθος!... χρῖμα!....

— Κύριε, ἐπρόσθεσεν ὁ Βίκτωρ, ἔρχομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ χαρίσητε στιγμήν τινα συνομιλίας!...

— Στιγμὴν συνομιλίας!...

— Μάλιστα.

— Εἶσθε ἴσως φυτοκόμος καὶ ἔρχεσθε νὰ μοὶ ζητήσητε σπόρους;....

— Ἐπεθύμουν, κύριε....

— Καὶ σπόρους τῆς ὠχρᾶς φλογὸς (phlox alba) τὴν ὁποίαν μόνος ἐγὼ ἔχω; Σᾶς προειδοποιῶ, ὅτι εἰς μάτην θὰ μὲ παρακαλέσητε.

— Κύριε....

— Ἡ ὠχρὰ φλόξ, φίλε μου, εἶναι σπάνιον ἄνθος, καὶ κοστίζει πολὺ ἀκριβά.

— Ἡ συνομιλία ἣν σᾶς ζητῶ, κύριε, ἀποβλέπει...

— Πῶς! δὲν εἶσθε λοιπὸν φυτοκόμος;

— Ὄχι.

— Τότε λοιπόν, τί ζητεῖτε; τί θέλετε ἀπὸ ἐμέ;

Ὁ Κύριος Εὐγένειος Κρόκος, ἦτο ἀρχαῖος ἔμπορος, κύριος περιουσίας κολοσσαίας, ὅστις ἐξαργυρώσας καὶ μεταβαλὼν εἰς χρυσὸν ἅπαντα τὰ κεφάλαιά του, ἐγκατέλειπε διὰ παντὸς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀπεσύρθη ἐν τῇ τερπνοτάτῃ κατοικίᾳ ἐν ᾗ ὁ Βίκτωρ ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψίν του.

Ὁ κύριος Κρόκος, φειδωλὸς καὶ μάταιος, ὡς πάντες οἱ ὀψίπλουτοι, ἐθεώρει τὸ ἀργύριον ὡς τὸν σκοπὸν ὅλων ἀνθρωπίνων πράξεων· κατ' αὐτὸν ὁ δυστυχὴς ἦτο ἐγκληματίας, ὅστις ἔπρεπε νὰ περιφρονῆται ὑφ' ὅλων. Ὁ κύριος Κρόκος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τρία μόνον πράγματα ἠγάπα· τὰ χρήματά του πρῶτον, τὴν θυγατέρα του ἀκολούθως καὶ τὰ ἄνθη τοῦ κήπου του, κατὰ τρίτον λόγον. Ὁ ἐπίλοιπος κόσμος ἦτο δι' αὐτὸν ἓν μέγα μηδέν.

Ὁ δυστυχὴς Βίκτωρ, ἀποθαρρυνθεὶς ἐκ τοῦ αὐστηροῦ τρόπου μεθ' οὗ τῷ προσεφέρθη ὁ κύριος Κρόκος, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐρώτησίν του καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του.

— Σᾶς ἀκούω, ἐπανέλαβεν ἐν ἀδημονίᾳ ὁ κύριος Κρόκος.

Ὁ Βίκτωρ ἐτήρησε καὶ πάλιν σιωπήν.

— Περὶ τίνος πρόκειται λοιπόν;...

— Κύριε, ἀπεκρίθη τέλος μετά τινος δειλίας, ἔρχομαι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι εἶμαι ξένος, καὶ

— Καὶ τοῦτο τί ἐνδιαφέρει ἐμέ;

— Ξένος περιελθὼν εἰς ἀνάγκας καὶ στερούμενος τῶν τῆς ἀναχωρήσεως μέσων.

— Πῶς;... πῶς;...

— Στεροῦμαι χρημάτων.

— Ὕπαγε νὰ εὕρῃς ἀλλαχοῦ, ἀπήντησεν ἀποτόμως ὁ κύριος Κρόκος στρέψας τὴν ῥάχιν τῷ Βίκτωρι.

— Πλὴν, κύριε, εἶμαι ὁμογενής σας, Ἕλλην, πάσχων καὶ....

— Τοῦτο δὲν μὲ ἐνδιαφέρει· ὕπαγε εἰς ἄλλον νὰ ζητήσῃς χρήματα, ἐγὼ δὲν ἔχω.

— Αἰ, κύριε, ἐὰν μ' ἀφήσετε νὰ σᾶς διηγηθῶ...

— Ὅτι καὶ ἂν διηγηθῇς, θέλουν εἶσθε παραμύθια. Εἶσαι εἷς ἐπαίτης καὶ οἱ ἐπαῖται μόνον ψεύδη καὶ δόλους μηχανεύονται...

— Μὲ κρίνετε αὐστηρῶς, κύριε...

— Οὖφ!...

— Κύριε!

— Ἔξελθε, ἀχρεῖε τῆς οἰκίας μου, εἰ δὲ μὴ θὰ σὲ ἐκβάλλω διὰ τῆς βίας. Ἰδοὺ, λάβε πέντε γρόσια διὰ νὰ οἰκονομήσῃς τὰς περιστάσεις σου.

Ὁ πτωχὸς Βίκτωρ, ἰδὼν ὅτι ἡ φυλαργυρία τοῦ κυρίου Κρόκου ἦτο ἀπόρθητος, ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας χωρὶς νὰ προφέρῃ δευτέραν λέξιν· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν διήρχετο τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ κήπου θύραν, συνήντησε νέαν τινα, δεκαοκταετῆ μόλις, ἥτις ἔπαιζε μετά τινος κυναρίου. Ῥίψας βλέμμά τι περίεργον ἐπὶ τῆς κόρης ὁ ἀποβληθείς, ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς τὸν Ἐλβὰρ, ὅστις τὸν ἀνέμενεν ἔξωθεν τῆς οἰκίας εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

— Ἐλβὰρ, τῷ εἶπεν ἅμα ἐπλησίασεν· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει καρδίαν σκληρὰν καὶ μὲ ἀπέβαλλε ὡς ὁ κρεοπώλης τοὺς σκύλους.

— Λοιπὸν, ἐστὶ ἐντελὴς ἀπελπισία;

— Ὄχι!

— Πῶς ὄχι;

— Ἄκουσε.

— Ἀκούω.

— Τὴν δυστυχίαν μου ἐδημιούργησε μία γυνὴ ἀπάνθρωπος, ἕνεκεν τῆς ὁποίας ὠρκίσθην νὰ...

— Δὲν σὲ ἐννοῶ.

— Ὁ γέρων αὐτὸς ὁ φιλάργυρος, ὅστις μ' ἀπέπεμψεν, ἔχει ἐν τῷ οἴκῳ του νέαν τινα ὡραίαν, ἥτις θὰ εἶναι βεβαίως συγγενής του.

— Πῶς ὀνομάζεται;

— Ἀγνοῶ τὸ ὄνομά της· ἓν μόνον ὅμως γνωρίζω, ὅτι διὰ μέσου αὐτῆς θέλομεν κατορθώσει νὰ λάβωμεν χρήματα.

— Τίνι τρόπῳ;

— Ἰδού· ἡ νέα ἐστὶ ὡραία...

— Περίγραψόν μοι τὰ χαρακτηριστικά της.

— Στόμα ἐξαίσιον...

— Χροιάν;

— Ὠχρὰν πλὴν ζωηράν.

— Ἀνάστημα;

— Ὑψηλόν.

— Μέτωπον;

— Εὐγενὲς καὶ ὡραῖον· πλὴν, ταῦτα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν.

— Εἰπέ μοι λοιπὸν τί σκέπτεσαι;

— Σκέπτομαι ν' ἁρπάσω αὐτὴν τὴν ὡραίαν κόρην, νὰ τὴν αἰχμαλωτίσω καὶ νὰ ἐμπορευθῶ τὴν ἐλευθερίαν της.

— Πλὴν,...

— Δὲν ἔχει ἐδῶ, φίλε μου, πλὴν καὶ διαταγμοὺς, ἀκούεις;

— Ἀκούω, ἀλλὰ ἡ ἀστυνομία;

— Ὁ φιλάργυρος γέρων, ὅστις βεβαίως θὰ ἀγαπᾷ τὴν μικράν, δὲν θὰ δυσκολευθῇ ποσῶς νὰ μᾶς μετρήσῃ τὸ εὐτελὲς ποσὸν τῶν χιλίων φράγκων, ἵνα σωθῶμεν ἐκ τῆς πεινῆς ἥτις μᾶς ἐπαπειλεῖ.

— Ἀλλὰ πῶς θὰ κατορθώσωμεν νὰ τὴν ἁρπάσωμεν;

— Εἶναι ἤδη ἑσπέρα, ἡ δὲ μικρὰ περιπατεῖ μόνη ἐν τῷ κήπῳ· ἐγὼ θέλω εἰσέλθει διὰ τῆς μεγάλης θύρας, σὺ θὰ περιμείνῃς ὄπισθεν τοῦ τοίχου καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν.

— Ὁ διάβολος νὰ μὲ πάρῃ, ἂν ἐννοῶ τίποτε ἀπὸ ὅσα μοὶ λέγεις.

— Θὰ ἐννοήσῃς κατόπιν, περίμενε ἐκεῖ εἰς τὴν γωνίαν καὶ εἰς τὸν πρῶτον συριγμόν μου, τρέξε πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας.

— Ἔχει καλῶς.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ὁδηγίας, ὁ Βίκτωρ ἀπεμακρύνθη καὶ κατηύθυνε τὰ βήματά του ἐκ νέου πρὸς τὴν θύραν τοῦ κήπου τοῦ κυρίου Κρόκου.

Ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας, ὑπῆρχεν εἰσέτι ἡ ὡραία νεᾶνις χαδεύουσα τὸ μικρὸν κοράσιον, ὅπερ ἐπῆδα καὶ ὑλάκτει ἐκ τῆς χαρᾶς. Ὁ Βίκτωρ, ῥίψας βλέμμα ἐταστικὸν πέριξ, ἐπλησίασεν ἀκροποδητὶ τὴν νεάνιδα καὶ μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς τὴν ἥρπασεν ἐκ τοῦ λάρυγγος, διὰ τῆς μιᾶς χειρός, ἐνῷ διὰ τῆς ἄλλης ἔπνιγε τὸ μικρὸν ζῶον, εἰς τρόπον ὥστε, οὔτε ἡ μὲν οὔτε τὸ δὲ, ἠδυνήθησαν νὰ ἐκβάλλωσι κραυγήν.

Τὸ ῥυπαρὸν μανδύλιον τοῦ Βίκκωρος ἐχρησίμευσεν ὡς φίμωτρον.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου ἡ νέα ἦτο αἰχμάλωτος τῶν δύο ἀπόρων, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ κρύψωσι τὴν λείαν των ἔν τινι τῶν ἐν τῷ ποταμῷ ἀκατοικήτων νησιδρίων.

Τὴν ἐπαύριον ἐγνώσθη ἐν τῇ πόλει ἡ ἀπαγωγὴ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἑκατομμυριούχου Κρόκου, ὅστις ὑπέσχετο γενναίαν ἀμοιβὴν εἰς τὸν δυνάμενον ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς ἀπαγωγεῖς καὶ τῷ ἀποδώσῃ τὴν αἰχμάλωτον.

Οὔμ! ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς ἡ φιλαργυρία καταβάλλεται.

Ἦτο ἑβδόμη τῆς ἑσπέρας ὥρα, εἰκοσιτέσσαρες δηλαδὴ ὧραι μετὰ τὴν ἀπαγωγὴν, ὁπόταν ὁ Βίκτωρ εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀπαρηγορήτου γέροντος, ζητῶν νέαν ἀκρόασιν.

— Τί ζητεῖς; ἠρώτησεν ἀποτόμως εἷς ὑπηρέτης.

— Τὸν κύριον Κρόκον.

— Δὲν ἔχει καιρόν.

Ἦτο ἡ συνήθης ἀπάντησις ἣν, κατὰ διαταγὴν τοῦ κυρίου των, ἔδιδον οἱ ὑπηρέται εἰς τοὺς κακοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπισκέπτας.

— Πλὴν εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ τῷ ὁμιλήσω.

— Ἔπαυσεν ὁ κύριός μου, δίδων βοηθείας.

— Ἀλλὸ δὲν πρόκειται ἤδη περὶ βοηθείας.

— Καὶ περὶ τίνος ἄλλης ὑποθέσεως δύναται νὰ τὸν ζητήσῃ εἷς ἄνθρωπος ὡς σύ ;

— Πρόκειται περὶ ὑποθέσεως ἥτις τὸν ἐνδιαφέρει τὰ μάλα.

— Διάβολε ! ἰδοὺ εἷς ἐπίμων ἐπαίτης, ἐψιθύρισεν ὁ ὑπηρέτης.

— Εἰδοποιήσατε τὸν κύριόν σας, ὅστις εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ μεταμεληθῇ δεχόμενός με.

— Ἂς εἴδωμεν !

Καὶ ὁ αὐστηρὸς ὑπηρέτης ἔσυρε σχοινίον τι, ὅπερ ἐτάραξε τὸν ἐπὶ τοῦ πρώτου πατώματος κωδωνίσκον.

— Ἂς ἀναβῇ ! ἠκούσθη φωνή τις γυναικεία.

Ὁ Βικτωρ ἀνῆλθε βραδεῖ βήματι τὴν κλίμακα καὶ ὡδηγήθη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κυρίου Κρόκου, ὅστις ἐκάθητο περίλυπος ἐπί τινος ἀνακλίντρου.

— Σὺ εἶσαι καὶ πάλιν, ἀνέκραξεν ἐν ὀργῇ ἅμα ἰδὼν τὸν Βίκτωρα.

— Ἐγὼ, κύριε, πλήν ...

— Κατέστης ὑπὲρ τὸ δέον ἐνοχλητικός· χθὲς σοὶ ἔδωσα ὅ,τι ἠδυνάμην νὰ σοὶ δώσω, σήμερον δὲν ἔχω ... εἶμαι ... δυστυχὴς καὶ ἄφες με ἥσυχον.

— Ἔρχομαι, κύριε, νὰ σᾶς προσφέρω τὴν συνδρομήν μου διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς θυγατρός σας.

— Πῶς ! τί εἶπας ;

— Εἶπον ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ κερδήσω τὴν ἣν διὰ τῶν ἐφημερίδων ὑπεσχέθητε ἀμοιβὴν εἰς τὸν δυνηθησόμενον ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς ἀπαγωγεῖς τῆς θυγατρός σας.

— Καὶ γνωρίζεις σὺ τοὺς ἀθλίους αὐτούς ;

— Δὲν τοὺς γνωρίζω, οὐδὲ δύναμαι ὁριστικῶς ν' ἀποφανθῶ ὑπὲρ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ἐρευνῶν μου.

— Τότε λοιπὸν, ποῦ βασιζόμενος ἦλθες νὰ ...

— Ἀκούσατε, κύριε, νὰ σᾶς εἴπω. Τί προσφέρετε εἰς τὸν κατορθώσοντα νὰ σᾶς ἀποδώσῃ τὴν κόρην σας ;

— Χιλίας λίρας.

— Ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν φροντίδα μὲ μόνον πεντακοσίας,

ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως ἀπαιτῶ νὰ μοὶ προκαταβάλλετε τὰς διακοσίας.

— Καὶ ἂν αἱ ὑποσχέσεις σου δὲν πραγματοποιηθῶσιν;

— Τότε δύνασθε νὰ μὲ φυλακίσητε.

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς προκαταβάλλω χρήματα

— Τότε ἀναχωρῶ, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ.

Καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας.

— Ἄκουσε νὰ σοὶ εἴπω, ἐπρόσθεσεν ὁ κύριος Κρόκος.

— Ὁμιλήσατε, κύριε.

— Σᾶς μετρῶ πεντήκοντα λίρας τώρα ἀμέσως, καὶ τὰς ἄλλας ἅμα ἐκπληρώσετε τὴν ὑπόσχεσίν σας.

— Τὰς διακοσίας!

— Σᾶς δίδω ἑβδομήκοντα πέντε.

— Τὰς διακοσίας!

— Ἑκατόν!

— Ὄχι!

— Στὸ διάβολο νὰ ὑπάγῃς!

— Ἐὰν μία θυγάτηρ ἀξίζει ὀλιγώτερον τῶν διακοσίων λιρῶν, τότε...

— Ἔστω, σᾶς δίδω τὰς διακοσίας.

— Θέλω ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν θυσίαν σας.

— Ἐντὸς τῆς αὔριον, θέλω ἔχει τὴν θυγατέραν μου;

— Τὴν νύκτα ταύτην καθὼς καὶ τὴν ἐρχομένην θέλω καταγίνει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀπαγωγέων της, τοὺς ὁποίους θέλω ἀφεύκτως ἀνεύρει. Τὴν πρωΐαν λοιπὸν τῆς μεθαύριον θέλετε ἔχει τὸ τέκνον σας, πλὴν ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ μὴ γείνῃ οὐδεὶς πλέον λόγος, οὐδεὶς θόρυβος.

— Συμφωνῶ πληρέστατα.

Ὁ φιλάργυρος γέρων ἐμέτρησεν ἐν στεναγμοῖς τὰς διακοσίας λίρας τῷ Βίκτωρι, ὅστις ἀναχωρήσας ἔτρεξε πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Ἐλβὰρ καὶ τῆς αἰχμαλώτου.

Μόλις τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διεδέχθη τὴν καρποφόρον διὰ τοὺς δύο φίλους ἐκείνην νύκτα, ὁ Βίκτωρ ἔσπευσε νὰ προμηθεύσῃ διὰ τὸν Ἐλβὰρ καὶ δι' ἑαυτὸν ἐνδύματα νέα καὶ κομψά.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἐκείνης ἡμέρας νεᾶνίς τις βαδίζουσα ἐν ταχύτητι εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου Κρόκου.

Ἦτο ἡ ἀπαχθεῖσα νεᾶνις, ἥτις ἀφέθη ἐλευθέρα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν δύο ἀπαγωγέων της.

— Λουίζα μου! ἀνέκραξεν ὁ φιλάργυρος πατὴρ ἅμα ἰδὼν τὴν κόρην του.

— Πάτερ μου! ἀπήντησεν ἡ Λουίζα.

— Τίς ὁ ἀπαγωγεύς σου;

— Ὁ ἐπαίτης τῆς χθές.

— Πῶς;

— Ὁ ἐπαίτης τῆς χθὲς, ὅστις ἐσεβάσθη τὴν τιμήν μου, ἰδοὺ μία ἐπιστολή του δι' ὑμᾶς.

Ὁ γέρων ἔσπευσε ν' ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν ἥτις περιεῖχε τὰ ἑξῆς.

» Κύριε!

» Σὰς ἀποδίδω συμφώνως μὲ τὴν ὑπόσχεσίν μου, τὴν θυγατέραν σας καὶ σᾶς χαρίζω τὰς τριακοσίας λίρας, τὰς ὁποίας » κατὰ τὴν συμφωνίαν μας μοὶ χρεωστεῖτε.

» Χθὲς σᾶς ἐζήτουν μόνον τὰ μέσα τῆς ἀναχωρήσεώς μου, » ἄτινα σκληρῶς μ' ἠρνήθητε· ἤμην ἀπηλπισμένος καὶ ἔπρεπε » τὸ πνεῦμα μου νὰ ἐφεύρῃ τρόπον τινα θεραπείας τοῦ κακοῦ. » Αἴ! ἡ φαντασία τῶν δυστυχῶν ἐστὶ γόνιμος.

» Ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας σας, εἶδον τὴν Λουίζαν σας, ἐσκέ» φθην ὅτι τὴν λατρεύετε καὶ ὅτι δι' αὐτῆς καὶ μόνης θέλω δυ» νηθῆ νὰ ὑπερνικήσω τὴν φυλαργυρίαν σας.

» Τὰ πάντα ἀπέβησαν κατ' εὐχὴν, δηλαδὴ ὡς ἐπεθύμουν καὶ » χωρὶς νὰ σᾶς βλάψω ποσῶς εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς τιμῆς, ὡς » παρὰ τῆς ἰδίας θυγατρός σας δύναθε νὰ πληροφορηθῆτε, κα» τέστην κάτοχος διακοσίων λιρῶν καὶ ἀπηλλάγην πρὸς ὥραν » τῶν συμφορῶν αἵτινες μ' ἀνέμενον.

» Ὑγειαίνοιτε, κύριε, καὶ ἡ παροῦσα περίστασις ἂς σᾶς διδά-

» ξη νὰ εἶσθε ἐν τῷ μέλλοντι μᾶλλον προσηνὴς καὶ ἧττον φι-
» λάργυρος.

» ΒΙΚΤΩΡ. »

Ἂς ἀφήσωμεν τὸν κύριον Κρόκον μεταβαίνοντα ἐναλλὰξ ἐκ τῆς χαρᾶς εἰς τὴν λύπην καὶ ἐκ τῆς λύπης εἰς τὴν χαρὰν, ὡς ἐκ τῆς ἀνευρέσεως τῆς Λουΐζης του καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν διακοσίων του λιρῶν, καὶ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς δύο φίλους μας, οἵτινες μεταβάντες εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκ τοῦ Καίρου, καὶ ἐπιβιβασθέντες εἰς τὸ διὰ Κέρκυραν ἀναχωροῦν ἀτμόπλοιον, εὑρίσκονται ἤδη ἐν τῷ ἐξοχικῷ καφενείῳ, ὅπου τοὺς ἀφήκαμεν μετὰ τῶν φίλων των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

— Ἐδῶ, φίλοι, ἐδῶ, ἀνέκραξεν ὁ Βίκτωρ, πεισθεὶς ὅτι οἱ ἀφιχθέντες ἐφ' ἁμάξης ἦσαν ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἀνέμενεν.

Πλησιάσαντες, ἐνηγκαλίσθησαν ἐν φιλήμασι καὶ μετὰ ταῦτα, τῇ προτάσει τῶν νεωστὶ ἀφιχθέντων, ἐγκατέλειπον τὸ καφενεῖον καὶ ἀνεχώρησαν ὅλοι ὁμοῦ.

Ἡ μικρὰ συνοδία συνέκειτο ἐκ τεσσάρων ἀτόμων.

— Ἡμεῖς, εἶπεν ὁ εἷς ἐκ τῶν φίλων τοῦ Βίκτωρος πρὸς τὸν ἕτερον, θέλομεν διέλθει ἐν τῇ ἐξοχῇ τὴν ἡμέραν μας· σὺ δὲ ἐπίστρεψον εἰς τὴν πόλιν καὶ φρόντισε περὶ τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ἀσφαλῆ τῶν φίλων μας τοποθέτησιν.

— Ἔχει καλῶς, ἀπήντησεν ὁ πρὸς ὃν ἐδίδετο ἡ παραγγελία αὕτη, καὶ συγχρόνως ἀποχαιρετήσας τοὺς λοιποὺς ἀνεχώρησεν ἐσπευσμένως διὰ τὴν πόλιν.

Οἱ ἐναπολειφθέντες τρεῖς, ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ τετάρτου, ἔλαβον διεύθυνσιν ὅλως ἀντίθετον ἐκείνου καὶ ἔφθασαν μετ' ὀλίγα λεπτὰ εἰς τὴν τοποθεσίαν τὴν καλουμένην «Κανόνι». Καταβάντες δὲ μέχρι τῆς παραθαλασσίας, προσεκάλεσαν λεμβοῦχόν τινα, ὁ ὁποῖος τοὺς μετέφερεν εἰς τὴν ἀπέναντι ξηράν.

Ἅμα τῇ ἀφίξει των εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, διευθύνθησαν εἰς χωρίδιόν τι μικρόν, ὅπου διέμειναν μέχρι τῆς ἑσπέρας, ἐν τῇ οἰκίᾳ πατριώτου τινὸς τοῦ φίλου τοῦ Βίκτωρος. Τὴν ἑβδόμην τῆς νυκτὸς ὥραν ἀνεχώρησαν καὶ εἰσῆλθον, χάριτι εἰς τὸ πυκνὸν σκότος, ἐν τῇ πόλει ἐντελῶς ἀπαρατήρητοι.

Τὴν νύκτα ἐκείνην, διῆλθον ἄνευ ὕπνου, ἕνεκα τῶν μέχρι πρωΐας ἐπισκεπτομένων αὐτοὺς φίλων τοῦ Βίκτωρος.

Τὴν ἐπιοῦσαν, μετὰ τὸ πρόγευμα, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον παρευρεθῇ ὑπὲρ τοὺς δέκα, ἤρχισαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ τῶν περιπετειῶν

τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιπλανήσεώς των οἱ δύο ξενιζόμενοι ὑπέστησαν.

— Φίλοι μου, εἶπεν ὁ Βίκτωρ, ὅσα μέλλω νὰ σᾶς διηγηθῶ εἰσὶν ἄξια τῆς προσοχῆς σας, ἣν ἐπικαλοῦμαι.

— Σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπρόσθεσε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὁ Ἐλβὰρ, προλαμβάνω νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐπιείκειάν σας καὶ τὴν ὑπομονήν σας ἐπὶ τῶν παρεκτροπῶν τοῦ φίλου μας, ὅστις συχνὰ καθίσταται ἐνοχλητικὸς, ἐγκαταλιπόμενος ὑπὸ τοῦ λογικοῦ.

— Τοῦτο εἶναι λυπηρὸν, ἀνέκραξεν εἷς ἐκ τῶν παρευρισκομένων.

— Τί εἶναι λυπηρὸν, φίλοι μου; ἠρώτησεν ὁ Ἐλβὰρ, ὅστις ἠννόησε σχεδὸν τὴν αἰτίαν, ἥτις προὐκάλεσε τὴν ἀνωτέρω ἐπιφωνηματικὴν φράσιν.

— Τὸ νὰ χάσῃ τις τὴν ἀτομικήν του ἐλευθερίαν, ἀπήντησεν ἑτοίμως ὁ αὐτός.

— Φίλοι μου! ἐννοῶ πολὺ καλῶς, ὅτι ἀποφεύγετε νὰ ἀπαντήσητε κατ' εὐθεῖαν εἰς ὅ,τι σᾶς ἐρωτῶ, καὶ τοῦτο χάριν ἀβροφροσύνης, πλὴν, ἔχω ἀρκοῦσαν γενναιότητα, ἵνα ὑποφέρω τὰ πάντα· γνωρίζω κάλλιστα τὴν κατάστασίν μου καὶ δὲν εἶναι ποσῶς ἀνάγκη νὰ μοὶ τὴν κρύπτετε. Μ' ἐγκαταλείπει τὸ λογικὸν ἐνίοτε καὶ πρὸ πάντων ὁπόταν ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὸν αἴτιον ἢ μᾶλλον τοὺς αἰτίους τῆς παρούσης μου δυστυχίας.

— Ἔχεις ἄδικον, Βίκτωρ, ἀπήντησε πελώριός τις ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ· ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ νὰ μὴν ἀφίνει ποτὲ τὴν κρίσιν του ν' ἀποκοιμᾶται· πολλῷ δὲ μᾶλλον οὐ, ὅστις παθὼν ἅπαξ εἶσαι ἐν γνώσει τῶν λυπηρῶν ἐπακολουθημάτων καὶ ἀναποφεύκτων συμφορῶν τῆς τοιαύτης τοῦ λογικοῦ παρεγκλίσεως. Μ' ὅλα ταῦτα, εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ σὺ συμφωνεῖς πληρέστατα μετ' ἐμοῦ καὶ ἂς ἀφήσωμεν τὰς συμβουλὰς δι' ἄλλους, περισσοτέραν ἀνάγκην αὐτῶν ἔχοντας καὶ ὀλιγώτερον ἐχέφρονας.

— Ὁ ὁμοιοπαθής μου φίλος ὅμως, μ' ἀπεκάλεσε πρὸ ὀλίγων ὡρῶν ἄφρονα.

— Καὶ εἶχον ἄρα γε ἄδικον; διέκοψεν ὁ Ἐλβάρ! Καὶ ποῖον

ἄλλο ἐπίθετον σοὶ ἀνῆκε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἔλεγες ὅ,τι ἤθελες, καὶ ὅτε οὐδὲν ἦτο ἱκανὸν νὰ σὲ κάμῃ νὰ συνέλθῃς;

— Ἂς παύσωμεν τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν καὶ ἂς ἀκούσωμεν τὴν διήγησιν τοῦ Βίκτωρος.

— Ἔστω, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ.

— Ναὶ, ναὶ, ἐπρόσθεσαν ὑψηλῇ τῇ φωνῇ οἱ λοιποί.

Ἀφοῦ αἱ φωναὶ καὶ αἱ συζητήσεις ἐκόπασαν, ἤρξατο τῆς διηγήσεώς του ὁ Ἑλβάρ. Τοῖς ἐξιστόρησε τὸν ἐν ὑπαίθρῳ δεκαπενθήμερον ἐν Τεργέστῃ βίον των, τὴν ἀπελπισίαν εἰς ἣν περιῆλθον ἕνεκεν τῆς πείνης, τὴν ὑπὸ τοῦ καλοῦ ἐκείνου πλοιάρχου σωτηρίαν των, τὸ ναυάγειόν των, τὰς ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἰστρίας κακοπαθείας των, καὶ τὸ εἰς Κάιρον ταξείδιόν των. Τοῖς διηγήθη τὴν ἀπαγωγὴν τῆς Λουΐζης, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐκέρδησαν τὰς διακοσίας Ὀθωμανικὰς λίρας, καὶ ταῦτα πάντα διὰ τρόπου τόσον συγκινητικοῦ, ὥστε ἁπάντων τῶν ἀκροωμένων οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγράνθησαν ὑπὸ δακρύων.

» Φίλοι, ἐπρόσθεσε μετὰ ταῦτα, εἶχον πατρίδα, γονεῖς, φί-
» λους καὶ εἷς ἄφρων ἔρως, μία γυνὴ, ἣν ἠγάπων μανιωδῶς,
» μία γυνὴ ἐν τῷ ἔρωτι τῆς ὁποίας εἶχον ἀφιερώσει τὴν εὐδαι-
» μονίαν μου, μὲ κατέστησε ἄπατριν, ὀρφανὸν, ἔρημον, μισητὸν
» παρ' ὅλου τοῦ κόσμου.

— Οἱ φίλοι σου, Βίκτωρ, πάντοτε σοὶ ἀπομένουσιν.

— Ἀπατᾶσθε, ἀπατᾶσθε, καλοί μου ἄνθρωποι. Ἡ φιλία ἐστὶ λέξις ἀφῃρημένη ὡς καὶ ἡ τιμή. Φιλία! λέξις ἀσήμαντος, κενὴ, ἐξυπηρετοῦσα τὰς ὀρέξεις ἑνὸς ἑκάστου καὶ ὑποβοηθοῦσα σκοποὺς καταχθονίους. Τιμή!... τί ἐστὶ τιμή;

— Παῦσε, παῦσε, Βίκτωρ, παραφερόμενος.

— Οὐδόλως παραφέρομαι.

— Ἀδικεῖς σὲ αὐτὸν ὁμιλῶν οὕτω.

— Λέγω ἀληθείας, κύριοι· λέγω ὅ,τι συμβαίνει σήμερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

— Πλὴν,...

— Λέγω ὅτι ὑπὸ τὴν λέξιν τιμὴ, καλύπτονται αἱ μεγαλείτεραι

ἀτιμίαι. Τὴν τιμήν, οἱ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἱππόται, προτάττουσι καὶ μεταχειρίζονται ὡς μαστρωπὸν διὰ τὰς ἀτίμους πράξεις των. Λέγοντες «ἡ τιμὴ» ῥίπτουσι κόνιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀγαθῶν, ἵνα τοὺς ἐξαπατήσωσιν, ἵνα τοὺς κλέψωσι τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τοὺς ἀπογυμνόσωσιν.

— Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐξαιρέσεις.

— Εἰς τοῦτο συμφωνῶ, πλὴν οἱ ἐξαιρετέοι εἰσὶ τοσοῦτον εὐάριθμοι, ὥστε καὶ ἐὰν μὴ ὑπῆρχον ἦτο ἓν καὶ τὸ αὐτό. Σήμερον φίλοι μου, ὁ κομπορρήμων νεανίας, ὁ διεργόμενος ὑπερηφάνως τὰς λεωφόρους καὶ κρατῶν ὅσον δύναται ὑψηλότερον τὴν κεφαλήν, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῶν ἀπαδουσῶν τῇ τιμῇ ἀρχῶν μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων του, ἐστὶ μέχρις ὠτίων χωμένος εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀτιμίας. Ἡ ῥάχις τοῦ νεανίου αὐτοῦ φέρει τὸ βάρος δύο ἢ καὶ τριῶν πλαστογεγραμμένων συναλλαγματικῶν, ἵνα σώσῃ τὴν τιμήν του. Ὁσάκις δὲ συμβῶσι σφάλματα ἢ παρεκτροπαί, φύσεως μολυσματικῆς, δηλαδὴ δυνάμεναι νὰ παρεμβάλλωσιν ἐμπόδια καὶ δημιουργήσωσιν ὑποψίας ἐπὶ τῆς κινδυνευούσης νὰ καταῤῥεύσῃ ὑπολήψεώς του, ἐξανίσταται, φωνάζει, καὶ ταῦτα πάντα πράττει ὑπερασπιζόμενος τὴν τιμήν, ὑπὸ τὸ παραπέτασμα τῆς ὁποίας αὐτὸς διαδραματίζει τὰς μᾶλλον ἀτίμους πράξεις, τὸ ἔγκλημα.

— Βίκτωρ, δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι μετέχουσιν κάποιας ἀληθείας ὅσα λέγεις, πλὴν τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τοὺς μετερχομένους τοιαύτην διαγωγὴν καὶ ἀκολουθοῦντας τὴν τακτικὴν τὴν ὁποίαν διέγραψες γνωρίζουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ δακτυλοδεικτοῦσιν ἐπὶ κακῷ.

— Ἐν τούτοις ἡ φωνὴ τῶν ἐναρέτων καὶ τιμίων, ἐστὶ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τὸ μέρος τοῦτο ἐπιτυχῶς ἤθελε χωρίσει τις καὶ ἐπιγράψει «Ἄφρονος παραλογισμοί» πλὴν ἐπειδὴ ἐστὶ σύντομον ἐπροτιμήσαμεν τὸ ἐναντίον.

Ἐν ὅσῳ ὁ Βίκτωρ ἔβλεπεν ὅτι οἱ ἀκροαζόμενοι αὐτὸν, δὲν συγκατετίθεντο νὰ παραδεχθῶσι τὰς ἰδέας του καὶ ἀντέλεγον κατὰ

τοσοῦτον ἐστενοχωρεῖτο, καὶ ὕψωνε τὴν φωνὴν κτυπῶν τοὺς γρόνθους του ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Ἰδοὺ, κύριε, ἰδοὺ ὅτι καὶ πάλιν τὸν καταλαμβάνει ἡ τρέλλα, εἶπε, χαμηλῇ τῇ φωνῇ, εἰς τοὺς παρευρισκομένους ὁ Ἐλβάρ.

— Κρῖμα!

— Μὴ ἀντιλέγετε εἰς τὰς κρίσεις καὶ ἰδέας του· ἀφήσατέ τον νὰ φλυαρήσῃ ἐφ' ὅσον θέλει· μέχρις οὗ κορεσθῇ τὸ πάθος του.

— Σκληρὲ κόσμε!... ἐξηκολούθησε μονολογῶν ὁ Βίκτωρ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς ὡς τὸ πῦρ. Σκληρὲ κόσμε!... ἄνθρωποι μογθηροί!... Δαιμόνιον ἄπιστον τῆς Μαριάνθης!... πάντοτε... πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρίστασαι... μὲ παρακολουθεῖς παντοῦ, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκομαι, ἵνα ἐρεθίζῃς αἰωνίως τὴν ὀργήν μου!... πλὴν... τρέμε!... τρέμε διότι αἱ ἀναθυμιάσεις μόνον τῆς γαγγραινώδους καρδίας μου πληγαὶ δύνανται νὰ σὲ ὀληθηριάσωσιν... Οἱ κεκμηκότες ὑπὸ τῶν συμφορῶν ὀφθαλμοί μου, πῦρ ἐκπέμπουσιν ὁπόταν ἡ ἀνάμνησίς σου... Θεέ!... Θεὲ φοβερὲ πλὴν ἄδικε!... ῥῖψε κεραυνὸν ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖ κάτω καὶ σύντριψον τὴν ὡραίαν πλὴν φονικὴν ἐκείνην εἰκόνα!... ὦ Θεέ! ἤμην ἄξιος λοιπὸν νὰ ὑποκύψω εἰς τοσαῦτα δεινά;... Τόσον μέγα ἄρα γε ἦτο τὸ ἔγκλημά μου; Ἡμάρτησα ἁμαρτίαν ἀσυγχώρητον λοιπόν, ἐπειδὴ ἡ ζωή μου ὑπῆρξεν πλήρης ἀδυναμιῶν; Ὁ ἔρως ὁ τυφλώσας με καὶ ἡ ματαιοφροσύνη μου... ὦ! τοῦτο δὲν εἶναι ποσῶς ἔγκλημα! Μὴ ἄραγε Ὕψιστε, εἶσαι ζηλότυπος;... ἐπειδὴ ἐλάτρευον τὴν Μαριάνθην ἐν τῇ γῇ, ἐζήλευσας καὶ ἐφοβήθης μὴ ἡ πρὸς σὲ λατρεία μου ἐλαττωθῇ;

Θεὲ Παντοδύναμε, ἐγὼ οὐδέποτε ἠρνήθην τὴν εὐσπλαγχνίαν ἀπὸ τοὺς θνητούς, οὐδέποτε ἐγὼ ἐκώφευσα ταῖς ἱκεσίαις τῶν δυστυχῶν· ἡ δυστυχία οὐδέποτε μὲ εὗρεν ἀναίσθητον· εἰς οὐδένα οὐδέποτε προσεφέρθην σκληρῶς· διατί λοιπὸν Σύ, ὁ τόσον ἐλεήμων, μ' ἀφίνεις νὰ τήκωμαι ὑπὸ τῶν συμφορῶν καὶ τὸ ὀληθήριον τῶν πικριῶν καὶ θλίψεων νὰ σπαράττῃ τὴν πτωχὴν καρδίαν μου!... Θεέ μου! διατί νὰ μὲ καταδικάσῃς νὰ πλανῶμαι ἐπὶ τοῦ ἀτελευτήτου τούτου κόσμου, καὶ εἰς πᾶν μου βῆμα ν' ἀπαν-

τῶ βάραθρον δυστυχιῶν, καὶ νέας ταλαιπωρίας;.... Θεέ μου! Σὺ εἶσαι ὁ ὑπαγορεύων τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀπὸ τῶν κακῶν ἀποχὴν, διατί τότε ν' ἀφίνῃς τὰ πτωχὰ πλάσματά σου νὰ παραβαίνωσι τὰς διατάξεις ταύτας, ἕνεκεν τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης ἐν ᾗ τὰ ἐγκαταλείπεις; Θεέ μου! ὁποῖαι γλυκεῖαι ἡμέραι παρῆλθον ἀνεπιστρεπτεὶ δι' ἐμέ! πῶς ὡς ἄνθη συνεκυλίσθησαν εἰς τὰ ῥεύματα τοῦ χρόνου!... πῶς εἰς τὸν Ὠκεάνειον τάφον ἑνὸς ἀκατανοήτου... ἐπνίγησαν!... ὦ! ἀναμνήσεις, ἐπιφέρουσαι τὸν μαρασμὸν τοῦ βίου μου, πνιγῆτε καὶ σεῖς εἰς τῆς λήθης τὸ πέλαγος!... Ηλὴν τί λέγω;... πῶς νὰ λησμονήσω τὸ ὡραῖον παρελθὸν, τὴν εὐτυχίαν;... πῶς νὰ λησμονήσω τὰς θωπείας τῆς προσφιλοῦς μοι μητρὸς, τὰς κολακευτικὰς προσκλήσεις τοῦ πατρός μου, τοὺς φίλους!... τὴν πατρίδα... Πῶς!... φίλους; πατρίδα;... ὦ! δυστυχὴς, ἄθλιος ἐγώ!.!. δι' ἐμὲ οἱ φίλοι ἐχάθησαν... πατρίδα πλέον δὲν ἔχω... λιμένα ἐλπίδων ἐν τῷ μέλλοντι δὲν βλέπω!... ὁ ἥλιος τῆς εὐτυχίας ἔδυσε διὰ παντὸς δι' ἐμέ!... Ὁ ἔρως μου!... ὦ, ἰδοὺ ἡ μεγίστη τῶν συμφορῶν μου!... ὁ ἔρως, ὁ βασιλεὺς οὗτος τῶν ψυχῶν, ἐχάθη δι' ἐμὲ, ὡς τὰ πνεύματα ἐν τῷ κενῷ... Ἐν τῷ μέλλοντι, ὅσα μαῦρα ἔτη ζήσω, πικρίας καὶ θλίψεις μόνον ἡ εἱμαρμένη θὰ μὲ ποτίζει.. Στερούμενος ἄρτου, θέλω κρούει τὰς θύρας τῶν πλουσίων ζητῶν τὰ περισσεύματα τοῦ δείπνου των· πλὴν οὐδενὸς ἡ θύρα θ' ἀνοίγεται, πάντες θὰ κωφεύουσιν εἰς τοὺς θρήνους μου. Ὁ πλοῦτος χαλᾷ τὸ ἀκουστικὸν ὄργανον!... Μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρυα θέλω βαδίζει ἀεννάως, καὶ οὐδεὶς εὔσπλαγχνος θὰ εὑρεθῇ νὰ σπογγίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς μου! Τὰ ἄχ μου! οὐδενὸς τὴν καρδίαν θὰ συγκινοῦν, οὐδενὸς τὴν προσοχὴν θὰ ἑλκύουν! Οἱ ἀκούοντές με παραπονούμενον θὰ γελῶσιν· εἰς ἕκαστον στεναγμόν μου θ' ἀνταποκρίνωνται ἐμπαικτικῶς, καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν ζητῶν, λακτίσματα θ' ἀπολαμβάνω!...

Ὦ! πόσον ἀνόητος ἤμην νὰ νομίζω τὴν εὔνοιαν τῆς παλιμβούλου εἱμαρμένης σταθερὰν, ὡς τοῦ ῥύακος τὸ ὕδωρ καὶ τῆς κλεψύδρας τὴν ἄμμον!...

Ὦ! νεκροθάπτα χρόνε!...

Ποῦ εἶσθε ἡμέραι εὐτυχίας μου, ἡμέραι γλυκύταται! παρήλθετε, ἐτάφητε εἰς τοῦ παρελθόντος τὴν ἄβυσσον καὶ συμπαρεσύρατε ἐκεῖ καὶ τὸν καλόν μου ἀστερισμόν!...

Ἐν τῷ δάσει τῆς παρελθούσης ζωῆς μου, ἔθαλλον ὡς ἄνθος, πλὴν ὡς τὸ ἄνθος ἐμαράνθην· ὁ ἄνεμος τῆς δυστυχίας μ' ἔρριψε χαμαί, καὶ ἐποδοπατήθην σκληρῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀνθοκόμου!... Τῆς Σελήνης αὐτῆς τότε ὡραιοτέραν ἐγὼ εἶχον ἐρωμένην, ἥτις μὲ ἓν μειδίαμα ἠδύνατο νὰ πνίξῃ πᾶσαν ἐπιβαρύνουσαν τὴν ψυχήν μου θλῖψιν· μὲ ἓν δάκρυ της ἠδύνατο νὰ σβέσῃ κάμινον ὁλόκληρον φλεγομένην, ἐὰν τοιαύτην τὰ στήθη μου ἐνέκλειον. Πλὴν ἦτο γυνὴ καὶ ἐκείνη!... ἀφοῦ ἐπὶ τῆς καρδίας μου τοῦ ἔρωτος τὸ βέλος ἐνέπηξε, μ' ἀφῆκε μὲ μόνην τὴν πληγὴν καὶ τὰς τερπνὰς ἀναμνήσεις· μ' ἐγκατέλειψε σκληρῶς καὶ μ' ἀφῆκε δι' ἐνθύμησιν, μόνον πόνους καὶ στεναγμούς!...

Εἰς τὸν θόλον τοῦ Οὐρανοῦ οὐδεὶς πλέον ἀστὴρ δι' ἐμὲ γελᾷ!... ἡ Σελήνη κρύπτεται ὄπισθεν μαύρων συννέφων, ὁσάκις τὸ βλέμμα μου πρὸς ἐκείνην στραφεῖ!... Ἡ γῆ ἅπασα δι' ἐμὲ ἐστὶ ἓν μνῆμα καὶ ἐγὼ τὸ θῦμα!... Ὁ κόσμος δι' ἐμὲ εἶναι ξένος πλέον ὅλοι μὲ φεύγουν, ὅλοι μὲ μισοῦν... Ὁσάκις τὸ βλέμμα μου, ἄλλου θνητοῦ τὸ βλέμμα συναντήσει, ταπεινοῦται, στρέφει πρὸς τὴν γῆν, καὶ ἐνῷ προσπαθῶ νὰ φύγω τὸ ταχύτερον, «ἰδοὺ ὁ ἄφρων!» ὄπισθέν μου ἀντηχεῖ. ὤ, φρίκη!...

Ὡς νέφος χρυσοῦν ἔφυγεν ἡ πρώτη μου εὐτυχία· ἄστρον ψευδὲς, ὀπτικὴ ἀπάτη ἦτο!

Ὦ, Μαριάνθη! διατί νὰ μὴν ὁμοιάζῃ τῆς μορφῆς σου καὶ ἡ ψυχή σου;... Διατί ἡ καρδιά σου νὰ εἶναι σκληροτέρα τοῦ Παρίου μαρμάρου;....

Θὰ ἔλθει ὅμως στιγμὴ, ἀχάριστος, καθ' ἣν θὰ συναισθανθῇς τὸ μέγα κακὸν ὅπερ μοὶ ἐπροξένησες.

. . . . . .

. . . . . .

(Πῶς γυναῖκες λησμονεῖτε
τὰς ὡραίας σας στιγμάς. (1)

(1) Π. Συνοδινός.

Ὡς ἡ γυμνὴ ἰτέα, τὸ μεσονύκτιον, τρίζει σειομένη ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου, καὶ ὡς βρυκόλαξ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς παριστα-μένη, φοβίζει τοὺς διαβάτας, οὕτω καὶ ἐγὼ ἐν τῷ κόσμῳ πλανώ-μενος, θὰ κριφοβογγᾷ ἡ ψυχή μου ἐκ τῶν πόνων τῆς πληγῆς ἣν εἷς ἄσατος ἔρως μοὶ ἐπήνεγκεν! καὶ θὰ φοβίζω τοὺς ὁμοίους μου!

Ὅταν τὴν πρωτοεῖδον ἐμεθύσθην ὑπὸ τοῦ μαγευτικοῦ κάλ-λους της καὶ κατέστην αἰχμάλωτος τῶν θελγήτρων της. Ἄ! διατὶ νὰ μὴν ἀνακαλύψω τὰς παγίδας, ἃς ὑπὸ τὸ μάγον βλέμμα της ἔκρυπτε!... Μ' ἐφίλεις, σ' ἐφίλουν καὶ οὕτω ἡ δούλη ψυχή μου ἀπεκοιμᾶτο. Μοὶ ὡμίλεις καὶ ἐνόμιζον ὅτι εὑρισκόμην εἰς τὸν Παράδεισον, ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων, ὧν τινων ἐβασίλευες!... Ἄ! διατί νὰ μὴ σὲ γνωρίσω καλλίτερον; διατί ὁ Πλάστης νὰ περιβάλλῃ ἓν δαιμόνιον τῆς Κολάσεως διὰ μορφῆς ἀγγέλου;... Ἐν σοὶ ἀνεύρισκον τότε τὴν ἄκραν εὐδαιμονίαν, τὸ ἐνεστὼς, τὸ μέλλον, τὸ πᾶν!... ἓν μόνον φίλημά σου ἀπεκοίμιζεν ἐν ἐμοὶ ἀ-πάσας τὰς λοιπὰς σκέψεις, διέλυε ὅλους τοὺς μελαγχολικοὺς καπνοὺς τῶν διαλογισμῶν μου καὶ μίαν μόνον μαγικὴν ἐπε-νέργειαν ἐξήσκει ἐπ' ἐμοῦ, τὴν τοῦ ἀγαπᾶν, καὶ ζηλοτυπεῖν.

Ἐπέπρωτο λοιπὸν τῷ δυστυχεῖ Βίκτωρι, νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὑ-περτάτην εὐδαιμονίαν δυστυχοῦς ἔρωτος, ἵνα κατόπιν ὑποστῇ πληγὰς φοβερὰς, ἀνιάτους τῆς καρδίας!

— Βίκτωρ!...

— Ὄχι, ὄχι! μὴ μὲ διακόπτεται... ἀφήσατέ με νὰ κλαύσω, νὰ θρηνήσω, νὰ ἐλαφρώσω τὴν πιεζομένην ψυχήν μου.

— Ὄχι ὅμως καὶ νὰ ζητῇς τοῦτο διὰ τῶν παραλογισμῶν.

— Οἱ παραλογισμοὶ τῶν δυστυχῶν εἰσὶν αἱ πικραὶ ἀλήθειαι ἃς ὁμολογοῦντες δύνανται ν' ἀνακουφίζωνται.

— Λόγοι κενοὶ, εἰς οὐδὲν ὠφελοῦντες.

— Τῶν δυστυχῶν τὰ παράπονα πάντοτε ὡς ἀνοησίαι χαρακ-τηρίζονται.

— Ὡς βλέπω οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ ἔλθωμεν εἰς κάποιαν συνεννόησιν.

Τὰς ἀντιῤῥήσεις ταύτας ἐπέφερεν ὁ Ἔλβάρ.

Ἡ διαμονὴ τῶν δύο φίλων ἐν Κερκύρᾳ παρετάθη ἐπὶ ἕνα ὁ-

λόκληρον μῆνα, καθ' ὃν κεκλεισμένοι ἐντὸς τῆς οἰκίας καὶ μὴ ἐξερχόμενοι ποσῶς ταύτης, οὐδὲν ἄλλο ἔπραττον ἢ νὰ πίνωσιν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, καὶ νὰ διπλασιάζωσι τὴν τῶν ποτῶν κατάχρησιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός, καθ' ἣν ἐδέχοντο τὰς ἐπισκέψεις τῶν φίλων των. Ἐν τέλει, αἱ τριάκοντα αὐταὶ ἡμέραι, ἤρκεσαν ἵνα ἐξοδευθῶσιν αἱ διακόσιαι Ὀθωμανικαὶ λίραι, αἵτινες ἦσαν δι' αὐτοὺς μία ὁλόκληρος περιουσία καὶ δι' ὧν ἠδύναντο ἐπιτυχῶς νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἑαυτοῖς μέλλον ἄφροντι.

Τοῦ μηνὸς παρελθόντος καὶ τοῦ θυλακίου των κενωθέντος, ἡ θέσις των ἤρξατο ἐκ νέου δεινουμένη καὶ νέα πάλιν ἀπελπισία νὰ τοὺς καταλαμβάνει.

Ἡ Κέρκυρα δὲν ἦτο τόπος δι' αὐτοὺς ἀσφαλής, οὐδὲ φρόνιμος ἦτο ἡ ἀπόφασίς των, ἵνα ἐνδιατρίψωσιν ἐκεῖ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον· πλὴν εἰς τὴν ἐπίμονον τοῦ Βίκτωρος ἀπαίτησιν δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐνδώσῃ ὁ Ἐλβὰρ, ὅστις ἐμέτρα μὲ τὸν πῆχυν τῆς διδασκαλικῆς σχολαστικότητος ἕκαστον διάβημά των

Ἀποβιβασθέντες εἰς Κέρκυραν ἀπαιτεῖτο δεσποτικὴ κηδεμονία δι' αὐτοὺς ἢ τοὐλάχιστον διὰ τὸν ἕνα, τὸν Βίκτωρα, ὁ ὁποῖος ὅσον ἠσθάνετο ὅτι εὑρίσκετο ἐγγύτερον τῆς Μαριάνθης, κατὰ τοσοῦτον ἀφρονέστερος καὶ ἀχαλίνωτος καθίστατο.

» Ἡ Μαριάνθη, ἔλεγεν, ἐστὶ ἐνταῦθα, ἐν Κερκύρᾳ, πλησίον μου, καὶ σεῖς ζητεῖτε νὰ μὲ διώξητε, νὰ μὲ ἀποκρύνητε αὐτῆς; Κατόπιν πολυχρονίου περιπλανήσεως, ἡ ἐχθρά μου μοῖρα, συγκατετέθη νὰ φθάσω μέχρις ἐδῶ καὶ νὰ ἴδω τὸν ὁρίζοντα τοῦ τόπου τούτου, ἐν ᾧ ἐδοκίμασα ἐναλλὰξ τόσας χαρὰς καὶ λύπας, καὶ σεῖς ζητεῖτε νὰ μὲ τυφλώσητε; Ἄ! εἶσθε σκληροί!.... δὲν εἶσθε φίλοι μου!... Οὐδέποτε δύναμαι νὰ δώσω εἰς ὑμᾶς τὸ ἱερὸν τοῦ φίλου ἐπίθετον!...

Εἰς ταῦτα πάντα, σωρὸς ἀντιρρήσεων ἐξερράγη ὑπὸ τῶν ἀκροωμένων· πλὴν, οὐδεμίαν ἠχὼ εὕρισκον αἱ ὀρθαὶ παρατηρήσεις ἐν τῇ τεταραγμένῃ τοῦ Βίκτωρος λογικῇ.

» Εἶμαι ἐδῶ, ἀπήντα ἐκεῖνος, εἶμαι ἐδῶ, ὁ ποῦς μου πατεῖ τὸ ἴδιον χῶμα, ὅπερ καὶ ὁ ἰδικός της, ἴσως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τύπων τῶν βημάτων τῆς ἀκόμη... Δὲν τὴν εἶδον εἰσέτι... πρέπει

νὰ τὴν ἴδω!... πρέπει... πρέπει νὰ τὴν πλησιάσω, νὰ τῇ ὁμιλήσω μίαν ἔτι φοράν... Τίς οἶδεν; αἱ γυναῖκες εἰσὶν εὐμετάβλητοι· σήμερον ἀγαπῶσι ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐμίσουν χθές· αὔριον λατρεύουν ὄντινα σήμερον περιφρονοῦσιν· ἀπὸ τῆς μιᾶς δὲ στιγμῆς μέχρι τῆς ἄλλης τοσοῦτον διαφόρως σκέπτονται, φρονοῦσι καὶ αἰσθάνονται, ὥστε εἰσὶν ἱκαναὶ νὰ καταστῶσι φρενοβλαβεῖς δι' ὅ,τι πρὸ μικροῦ πολὺ ὀλίγον ἐσκέπτοντο, καὶ νὰ ὀηλητηριασθῶσιν ἀκόμη, ἐὰν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμιῶν των ἀπαντῶσι δυσκολίας. Ἡ γυνὴ ἐστὶ ζῶον εὐάγωγον καὶ ἀτίθασσον κατὰ τὰς περιστάσεις!... Ἀνάγκη λοιπὸν ἀπόλυτος νὰ τὴν ἴδω... δὲν ἐντρέπομαι νὰ τὸ εἴπω, φίλοι μου, τὴν ἀγαπῶ εἰσέτι καὶ δὲν αἰσθάνομαι νὰ ἔχω δυνάμεις ὅπως τὴν λησμονήσω. Θέλω λοιπὸν νὰ τὴν ἴδω καὶ ἐὰν ἀκόμη διατελῇ ὑπὸ τὸ κράτος ξένου ἔρωτος, τοῦτο ὀηλεῖ ὅτι διαφέρει τῶν λοιπῶν γυναικῶν, ὅτι κέκτηται ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ ὅτι ἀξίζει τοῦ διακαοῦς ἔρωτός μου· Τοῦτο ὅμως τὸ πλεονέκτημά της, θέλει ἐρεθίσει ἔτι μᾶλλον τὸν ἀπέλπιδα ἔρωτά μου καὶ τότε θέλω εἶσθαι περισσότερον προσεκτικὸς, ὥστε οὔτε ἐκ τοῦ παραθύρου νὰ φύγῃ πηδῶσα, οὔτε ἀδεξίως ἡ χείρ μου νὰ πλήξῃ!... Θέλω διευθύνει τὴν αἰχμὴν τοῦ ἐγχειριδίου μου βραδέως καὶ μετὰ προσοχῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς καρδίας της· θέλω στρέψει καὶ ἐπαναστρέψει τὴν λεπίδα του ἀπειράκις, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἐπτάψυχος αὕτη ἀνθρωπόμορφος τίγρις νὰ μὴ ἐπαναζήσῃ...»

Βίκτωρ, τῷ ἔλεγον οἱ φίλοι του, σύνελθε, ἄφες τὰς ὀλεθρίας αὐτὰς σκέψεις αἵτινες θὰ σὲ πέμψωσιν εἰς τὴν λαιμητόμον, καὶ τὴν δευτέραν φορὰν δὲν θὰ εἶναι τόσον εὔκολον νὰ τὴν γλυτώσῃς.

» Ἡ λαιμητόμος, ἀπήντα ὁ ἄφρων, δὲν μὲ τρομάζει πλέον Εἷς θάνατος ἀναμένει ἕκαστον ἐξ ἡμῶν καὶ τοῦτον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν. Τί σημαίνει ἐὰν ἐπιταχύνωμεν τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ; Τί σημαίνει, ἢ τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ τῆς ἀγχόνης ἢ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐν φυσικῷ θανάτῳ ἢ ἐπὶ τῆς λαιμητόμου; Πλάνη! Ὅταν ὁ θάνατος ἐπέλθει, εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον πάντοτε θὰ καταλήξωμεν. Ἐγὼ προτιμῶ τὸν βίαιον θάνατον... Ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου, θέλω ἔχει μάρτυρας τοῦ

θανάτου μου μυριάδας θεατῶν, οἵτινες ἐρωτόμενοι θ' ἁπαντῶσιν ὅτι ὁ ἀποκεφαλιζόμενος ἐφόνευσε γυναῖκα!... Ὁ προδωθεὶς ἔρως του, θὰ λέγουν, τῷ ἐχάρισε τὴν λαιμητόμον!...

» Δὲν μὲ τρομάζει πλέον ὁ θάνατος αὐτός, ὄχι!..

» Δὲν φρικιῶ εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ δημίου!... Ἰδοὺ τὸν βλέπω, ἔχει τὸ βλέμμα ἄγριον... Δὲν σὲ φοβοῦμαι χρεουργέ!... ἐλθὲ, λάβε τὴν κεφαλὴν ταύτην, ἣν σοὶ προσφέρει ἡ ἀπιστία μιᾶς γυναικὸς, μιᾶς γυναικὸς ἥτις τὴν ἠσπάζετο ἄλλοτε καὶ διὰ τῶν δακρύων της τὴν ἔλουε!... Γελᾶς;... χαίρεσαι;... Ὅ,τι θέλεις κάμε, μάτην προσπαθεῖς νὰ μὲ τρομάξῃς... δὲν σὲ φοβοῦμαι, πλησίασε, λάβε τὴν χεῖρα μου.... ὑπάγωμεν!... Μαριάνθη!.... καὶ σὺ ἐδῶ!... πῶς;... ἦλθες νὰ μὲ ἴδῃς καὶ σὺ ἀποκεφαλιζόμενον;... Ὦ! ἤμην βέβαιος, μόνον σὺ, μόνον αἱ ἔχουσαι ὁμοίαν τῆς ἰδικῆς σου καρδίαν καὶ θηριώδη ψυχὴν δύνανται ν' ἀνθέξωσιν εἰς τοιαῦτα θεάματα!... Τί!.. δακρύεις;... κλαίεις;... Ἄ! ὄχι, σὺ δὲν κλαίεις, γελᾶς, αἰσθάνεσαι χαρὰν, ἡδονὴν... Φεύγεις;... δὲν δύνασαι ν' ἀνθέξῃς εἰς τὴν θέαν τῆς κεφαλῆς μου ταύτης, ἥτις μετ' ὀλίγον θὰ κυλίεται αἱματόφυρτος εἰς τὸ ἔδαφος;... Στῆθι, στῆθι, γύναιον! θὰ σοὶ εἶναι εὐχάριστος ἡ θέα τῆς ἄνευ σώματος κεφαλῆς μου, τὴν ὁποίαν ὁ δήμιος κρατῶν ἐκ τῶν τριχῶν θὰ δεικνύει εἰς τὸ πλῆθος... Στῆθι! ἵνα τότε ἀνακράξῃς εὖγε καὶ ἐνώσῃς καὶ ἐσὺ τὰς ἐπευφημίας σου εἰς τὰς τοῦ λαοῦ!... Στῆθι, ἵνα εἰς τοὺς ἐρωτῶντας εἴπῃς ποῖον ἦτο τὸ κακούργημά μου καὶ ποία αἰτία μὲ ὠθησεν εἰς τοῦτο!... Στῆθι ἵνα εἴπῃς εἰς τοὺς μὴ εἰδότας ὅτι ἠγάπησα, ὅτι ἐπροδώθη ὁ ἔρως μου, καὶ ὅτι ἡ ἀπελπισία μου μ' ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ἐκρίωμα!... Στῆθι μέχρις οὗ ἀποκοπῇ ἡ κεφαλή μου καὶ τότε φῦγε!...

— Βίκτωρ! σύνελθε, σύνελθε, ἄφες τοὺς παραλογισμοὺς, διέκοψαν οἱ ἀκροαζόμενοι αὐτόν.

Ἡ θέα τοῦ παραλογιζομένου ἐνεποίει φρίκην εἰς τοὺς θεατάς. Οἱ ὀφθαλμοί του, ἐρυθροὶ ὡς τὸ πῦρ, περιεστρέφοντο βεβιασμένως ἐντὸς τοῦ κοίλου αὐτῶν· αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του εἶχον ἀνορθωθῇ, ὡς ἡ χαίτη ἵππου ἀφηνιάσαντος· αἱ πυγμαί του ἦσαν συνεσφιγμέναι καὶ ὑψωμέναι πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειλητικῶς· τὸ

στῆθος του ἔπαλλε μετὰ τοσαύτης ζωηρότητος, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤθελε διαρρηχθῇ.

Οὐδόλως ἐφάνη προσέξας εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν φίλων του, ἀλλ' ἐξηκολούθησε παραλαλῶν, ὡσεὶ νὰ ἦτο μόνος.

» Τίγρις!... μὲ παρατηρεῖς εἰρωνικῶς;... ἐπὶ τῶν χειλέων σου πλανᾶται μειδίαμα σατανικὸν, μειδίαμα χαρᾶς, μειδίαμα τοῦ Ἅδου!... Τόσον αἱμοβόρος λοιπὸν ἐστὶ ἡ ψυχή σου;... Τὸ αἷμα σὲ εὐφραίνει;... Κόλασις! καταπόντισον τὴν ἔχιδναν!... Καὶ σὺ Θεὲ, τόσον ἀπαθῶς θεωρεῖς τὸ τέρας αὐτό;... δὲν ῥίπτεις κεραυνὸν κατὰ τῆς κεφαλῆς του;. Τί ἀκούω;... ὁποία φωνή!.. ἀπατῶμαι ἄραγε;... Τί εἶπας; ἐπανάλαβε, ἐπανάλαβε τὴν λέξιν ἐκείνην... Ἥμαρτον;... ἥμαρτον λέγεις;... μετανοεῖς λοιπόν;... ὁ θάνατός μου σὲ συγκινεῖ, δὲν ζητεῖς τὸ αἷμα μου; Μαριάνθη!... Τὴν ἀκούετε, τὴν ἀκούετε καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι;.... Ὁποία φωνή!... Ἔρως!... ἔρως!... ἀγάπη!.. μ' ἀγαπᾷ, λέγει, ἀκούσατε, ἀκούσατέ την, μ' ἀγαπᾷ!... μ' ἀγαπᾷ!... ἰδοὺ, γονυπετεῖ, ὑψώνει χεῖρας ἱκέτιδας τῷ Θεῷ!... Μαριάνθη! Μαριάνθη!... Στῆθι, δήμιε, δὲν θέλω πλέον ν' ἀποθάνω, φύγε μακρὰν... Τί; δὲν μ' ἀκούεις; σὲ παρακαλῶ, σὲ καθικετεύω χάρισόν μου τὴν ζωὴν, διότι τὴν ἀγαπῶ ἤδη, δὲν ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον!...

» Ποῦ εὑρίσκομαι; ὦ θεέ μου ὁποῖος καῦσων, ὁποία πλῆξις;.... Ὁποία ὀπτασία, φίλοι μου, ὁπόσον ἦτο ζωηρὸν τὸ ὄναρ ὅπερ ἔβλεπον.

— Τὰ ὄνειρα εἰσὶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ζωηρὰ ὁσάκις τὸ πνεῦμα τοῦ ὀνειρευομένου ἐστὶ ἀνήσυχον καὶ ἀπησχολημένον! Τὸ ἰδικόν σου ἐστὶ ὑπερμέτρως τεταραγμένον, ὥστε καὶ ἡ ὀπτασία σου θὰ εἶχε βεβαίως ἀνάλογον ζωηρότητα. Πλὴν ἡσύχασε, Βίκτωρ, αἱ ὀπτασίαι εἰσὶ πάντοτε ὀπτασίαι καὶ ὅτι ἐν ταύταις βλέπει τις, εἶναι μηδὲν, οὐδὲν πραγματικὸν, ὥστε νὰ μᾶς ἀνησυχῇ. Μὴ ταράττεσαι λοιπὸν ἀλλ' ἔσο ἥσυχος.

— Πῶς; ὅ,τι εἶδον λοιπὸν ἐστὶ ὅλως ἀσχετον πρὸς τὰς ἐπιθυμίας μου; Ὅτι λοιπὸν καθ' ὕπνον πρὸ ὀλίγου εἶδον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ, νὰ ἐπαληθεύσῃ; Καὶ κατ' ὄναρ λοιπὸν θὰ

βλέπω τὸ φάσμα της ψευδόμενον; Κατεδικάσθην λοιπὸν νὰ τὴν βλέπω πάντοτε διὰ τῆς φαντασίας ἐνώπιόν μου, ἵνα μὴ τὴν λησμονήσω ποτὲ καὶ ἵνα τὸ ἐν ἐμοὶ πάθος τῆς ἐκδικήσεως διατηρεῖται αἰωνίως ἀκμαῖον;

Ἆ! εἶναι σκληρὸν μαρτύριον τοῦτο!... Ἡ ψυχή μου κατεδικάσθη λοιπὸν νὰ ἔχῃ ἀενάως ἐνώπιόν της τὴν εἰκόνα αὐτῆς, ἵνα ἐστὶ διὰ παντὸς ἔνοχος καὶ ὅτε ἐπέλθῃ ἡ ὥρα τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἐκ τῆς προσκαίρου ταύτης φυλακῆς, καὶ ἀνοιχθῶσιν εἰς αὐτὴν αἱ πύλαι τῶν Οὐρανῶν ἢ τῆς Κολάσεως νὰ;...

» Μαριάνθη! τὸ κάλλος ἐστὶ ἄνθος, ὅπερ μαραίνει ὁ θερμὸς Λίβας καὶ κατακαίει ἡ χιών. Μόνον ἡ ἀρετὴ ἐστὶ ἀθάνατος. Τὸ κάλλος ἐστὶ ἄνθος δηλητηριῶδες, ὁσάκις δὲν κοσμεῖται ὑπὸ τῆς ἀρετῆς.

» Μαριάνθη! καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀσχημία τὸ χῶμα ἔχουσι, τὴν γῆν διὰ τάφον. Πλὴν ἐπὶ τοῦ τάφου τούτου βλαστάνουσι καὶ ῥόδα καὶ ἀκάνθαι· τὰ μὲν εἰσὶ σύμβολον τῆς ἀρετῆς, αἱ δὲ τῆς Θείκης κατάρας, ἣν τινα αἱ κακίαι καὶ ἀνομίαι προκαλοῦσιν.

» Μαριάνθη! ἡ ψυχή μου θέλει ν' ἀπαλλαγῇ τῶν πόνων της! βοήθησέ την... μὴ τῇ ἀρνηθῇς τὴν χάριν ταύτην... Ὁ πόνος ὁ σκληρὸς ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἔγκλημα...

» Μαριάνθη! εἶσαι ἄνθος εὔοσμον, θέλγον τὴν ὅρασιν, πλὴν ἐν μέσῳ ἀκανθῶν!... σ' ἠγάπησα ὅμως... σ' ἀγαπῶ εἰσέτι.. δὲν λησμονῶ τοὺς μάγους μαύρους ὀφθαλμούς σου!... σ' ἀγαπῶ καὶ ἐὰν τὴν ἤδη σκληρότητα σοὶ ἐνέπνευσεν ὁ Θεὸς, ζηλεύσας ἴσως τὴν τύχην μου, θὰ σὲ ἀγαπῶ ἔτι μᾶλλον, καὶ ἂς μοῦ γίνῃ ἐχθρός!...

— Παῦσε, Βίκτωρ, διέκοψεν ὁ Ἔλβὰρ, παῦσε καὶἂς σκεφθῶμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων σπουδαιοτέρων.

— Καὶ τί σπουδαιότερον ὑπάρχει τοῦ προδωθέντος ἔρωτός μου, τῆς πληγωθείσης καρδίας μου, τοῦ πάθους μου;...

— Ἡ δυστυχὴς θέσις μας.

— Ὀλίγον περὶ ταύτης φροντίζω

— Σκέφθητι, Βίκτωρ, λογικώτερον καὶ μὴ παρασύρεσαι τόσον εὐκόλως ὑπὸ τοῦ πάθους σου. Ἡ Μαριάνθη σου ἐστὶ γυνὴ, καὶ ὡς

γυνὴ πάντοτε δυστυχεῖς καθιστᾶ τοὺς ἔχοντας τὴν ἀφροσύνην νὰ νομίζωσιν, ὅτι ἀπ' αὐτῶν ἡ εὐδαιμονία των ἐξαρτᾶται. Κατ' ἀρχὰς, φίλε μου, δύναται ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ αἰσθήματά σου καὶ νὰ ἐρωτευθῇ· πλὴν, ὁ ἔρως, τὸ αἴσθημα, δὲν εἶναι ἀνεξάντλητον παρὰ γυναιξίν· ἡ καρδία των, ἡ τόσον ζωηρῶς σήμερον πάλλουσα δι' ἕνα ἐραστὴν, αὔριον κουράζεται καὶ ἀναισθητεῖ εἰς τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὰ δάκρυα. Διὰ τὰς γυναῖκας δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν, ὡς εὐφυής τις Ἰταλὸς διὰ τοὺς ἑκατομμυριούχους προστάτας τῶν δυστυχῶν.

«...Come queli asini che corrono un peggo e poi si arrestano.»(1)

Ἡ δὲ Μαριάνθη, φίλε Βίκτωρ, ἔχει πάλιν ὡς ἀξίωμα τὸ ἑξῆς·

. . . . . .

Ho chiuso il core

Ad ogni palpito

Che sia d'amore. (2)

Ἡ καρδία τῆς Μαριάνθης σου, ὡς ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω, ὁμοιάζει ταῖς οἰκίαις, ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν ὁποίων, ὁσάκις ὁ εἷς ἐνοικάτωρ ἀναχωρήσει, θέτουσιν ἐνοικιαστήριον καὶ ζητοῦσι νέον.

— Εἶσαι, φίλε Ἐλβὰρ, ἀμείλικτος.

— Εἶμαι ὁ εἰλικρινέστερος τῶν φίλων σου.

— Εἶσαι τύραννος δι' ἐμέ.

— Ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ φίλου, δύναμαι νὰ σοὶ προσφερθῶ ὅπως θέλω, προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας σου. Σ' ἐξορκίζω

---

(1) Καθὼς ἐκεῖνοι οἱ ὄνοι, οἵτινες τρέχουσι κατ' ἀρχὰς ὀλίγον καὶ ὕστερον σταματῶσι.

(2) Ἔχω κλειστὴν τὴν καρδίαν εἰς κάθε ἐρωτικὸν παλμόν.

λοιπὸν, ἐν ὀνόματι ταύτης νὰ μὲ ὑπακούῃς καὶ νὰ παύσῃς ἤδη τὰς παροφοράς σου.

— Πόσον εἶμαι δυστυχής!...

— Θέλεις κατασταθῇ εὐτυχὴς, ἐὰν ἀκολούθήσῃς τὰς συμβουλάς μου καὶ λησμονήσῃς τὴν γυναῖκα ἥτις σὲ ὤθησεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς δυστυχίας.

— Νὰ τὴν λησμονήσω;... ὄχι!

— Τοὐλάχιστον παῦσε πρὸς τὸ παρὸν ὁμιλῶν περὶ αὐτῆς. Ἤδη ὀφείλομεν νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν μέσων τῆς ἀναχωρήσεώς μας.

— Δὲν ἔχομεν χρήματα.

— Καὶ τοῦτο διότι δὲν ἠθέλησες νὰ μὲ ἀκούσῃς, καὶ ἐσπατάλησες τὰς διακοσίας λίρας ἄνευ λόγου. Σήμερον εἶναι ἡμέρα ταχυδρομείου, ἴσως λάβῃς ἐπιστολήν τινα ἐκ μέρους τοῦ πατρός σου.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην φίλος τις τοῦ Βίκτωρος, εἰσελθὼν ἐν τῷ δωματίῳ, ἐνεχείρισεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἔσπευσε ν' ἀποσφραγίσῃ.

Ἰδοὺ τὸ ἐμπεριεχόμενον αὐτῆς·

Κύριε!

» Εἰς ἀπάντησιν τῶν δύο ἐπιστολῶν σου, σὲ παρακαλῶ νὰ » παύσῃς εἰς τὸ μέλλον ἐνοχλῶν με. Πᾶσα ἐπιστολή σου δι' ἐμὲ » τὸν γηραιὸν καὶ δυστυχῆ πατέρα σου ἐστὶ νέον θανατηφόρον » τραῦμα.

» Οὐδέποτε ἠθέλησας νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς συμβουλάς μου, » καὶ εἶσαι ἄξιος τῆς τύχης σου.

» Ὑγίαινε καὶ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ἂς βοηθήσῃ καὶ σὲ καὶ » ἐμὲ τὸν ἀπολέσαντα πᾶσαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρήγορον » ἐλπίδα.

» Ὁ πατήρ σου
» ΙΟΥΛΙΟΣ»

— Θὰ παύσω, ἀνέκραξεν ὁ Βίκτωρ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ναί, θὰ παύσω γράφων σοι. Πρέπει νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ ὑποφέρω ἀγογγύστως καὶ μετὰ θάρρους τὸ κτύπημα ὅπερ ἡ σιδηρὰ τῆς εἱμαρμένης μου χεὶρ μοὶ ἐπιφυλάττει.

Ὕψιστε! δημιουργὲ, τῶν ἀπεράντων Ἠπείρων, τῶν ἀπείρων θαλασσῶν, τοῦ Σύμπαντος! Σὺ ὁ μεγάθυμος, μὴ θελήσῃς νὰ κολάσῃς ὅσον ἁρμόζει αὐστηρῶς τὰ σφάλματά μου! Ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἀστερόεντος οὐρανίου Σου θρόνου, ῥίψε ἓν βλέμμα εὐμενὲς ἐπ' ἐμοῦ καὶ εὐσπλαγχνίσθητι ἓν πλάσμα τὰ μάλα ἁμαρτῆσαν!... Ἥλιε!... Σελήνη!... Ἀστέρες!... Σεῖς οἱ τόσον εὐσεβῶς τὰς διατάξεις τοῦ Δημιουργοῦ ἐκπληροῦντες, συνηγορήσατε ὑπὲρ ἐμοῦ!... Εἰς τοὺς εὐπειθεῖς ὑπηρέτας, προσφέρει πάντοτε χάριτας ὁ κύριός των... Γνωρίζω ὅτι τὰ ἤθη διορθοῖ ἡ αὐστηρὰ τιμωρία, ἡ δὲ ἐπιείκεια διαφθείρει!... Γνωρίζω ὅτι οὐδαμῶς δύναμαι νὰ δικαιολογήσω τὰ σφάλματά μου καὶ δὲν ἐπιχειρῶ τοιοῦτον τι... Εἶμαι ἄξιος, τὸ ὁμολογῶ, μαρτυρικῶν κολαστηρίων, διότι κατεπάτησα καὶ περιεφρόνησα Θείους τε καὶ ἀνθρωπίνους νόμους· πλὴν ἥμαρτον ζητῶ εὐσπλαγχνίαν!...

Θεὲ παντοδύναμε!... ὑπῆρξαν στιγμαὶ καθ' ἃς παρεγνώρισα τὸ καθῆκον καὶ προέβην εἰς βλασφημίας κατὰ τοῦ ἁγίου ὀνόματός Σου, πλὴν μὴ δώσῃς προσοχὴν εἰς τοὺς ἄφρονος διαλογισμοὺς καὶ λόγους μου. Σὺ ὁ μέγας, θέλεις μὲ συγχωρήσει. Ἡ συγγνώμη εἶναι τὸ σύμβολον τῶν μεγάλων...

Φίλοι μου! ὑψώσατε καὶ σεῖς χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ κλίνατε γόνυ πρὸς τὸν Ἱλάστην!... δεηθῆτε, ἱκετεύσατέ τον καὶ σεῖς νὰ μοὶ χορηγήσῃ τὴν συγχώρησίν του!...

Μαριάνθη! σὲ λησμονῶ, καὶ παραδίδω εἰς τὴν λήθην τὸ μέγα κακὸν ὅπερ μοὶ ἐπροξένησες!...

— Εὖγε! εὖγε, Βίκτωρ! ἀνέκραξαν οἱ ἀκούοντες.

Μετὰ παρελευσιν ὀκτὼ ἡμερῶν, ἡ δυὰς τῶν φίλων μας ἐγκατέλειπε τὴν Κέρκυραν, τῇ χρηματικῇ συνδρομῇ τῶν γνωρίμων της καὶ διευθύνετο εἰς Σμύρνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἐστὶ πρωΐα.

Αἱ χελιδόνες εὐθύμως πτερυγίζουσιν ὑπὲρ ἄνω τῶν οἰκιῶν, αἱ τρυφεραὶ τρυγῶνες ψάλλουσιν εἰς τοὺς λιμῶνας. Ὁ πρωϊνὸς ἀστὴρ λούεται εἰς τὴν τοῦ αἰθέρος ἀγγάλην καὶ ὁ ἀὴρ ὁ δροσερὸς τῆς ἀνοίξεως, κυλίεται ἐπὶ τῆς χλόης, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθέων. Τὸ ὕδωρ τρέχει ἐν τῷ ῥύακι μετ' ἐλαφροῦ φλοίσβου συμπαρασύρων τρυφερά τινα χόρτα καὶ ὑπενθυμίζον τῷ διαβάτῃ, ὅτι οὕτω καὶ ὁ χρόνος τρέχει καὶ κυλίεται, τοὺς μὲν κρημνίζων, τοὺς δὲ ἀνυψῶν.

Οἱ ἀνυψούμενοι λησμονοῦσιν ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ πέσουν καὶ ὑπὸ ἄλλων θὰ πατηθοῦν.

Χαρεῖτε, χελιδόνες μου, χαρεῖτε ἐν ὅσῳ ἡ ἄνοιξις καὶ ὁ οὐρανὸς γελᾷ. Χαρεῖτε, ἄνθη μου ὡραῖα, ἐν ὅσῳ κοιμᾶται ὁ Λίβας.

Πουλάκια μου, φιληθῆτε, ἀνταλλάξατε ἀθῶα φιλήματα ἐπὶ τῶν ἀνθισμένων κλάδων τῶν δένδρων, καὶ συντροφεύσατε διὰ τοῦ ἀφελοῦς κελαδήματός σας τὸ αὔλημα τοῦ ποιμενόπαιδος.

Ἄ! διατί νὰ μὴ δύναμαι κἀγὼ, νὰ χαρῶ μαζύ σας; Διατί ἐν τῇ πρωΐᾳ ταύτῃ τῆς ἀνοίξεως, ἡ ψυχή μου νὰ μὴ σκιρτᾷ ἀπὸ χαράν; Μόνος εἰς τὴν σιωπὴν τὴν φρικώδη τῶν ἐρήμων τόπων, ὡς ἐρημόφιλον πτηνόν, ὡς φάσμα, τρέχω καὶ πλανῶμαι, ραντίζων μὲ τὰ θερμά μου δάκρυα τοὺς κρύους λίθους, καὶ τὰς φάραγγας ἐνοχλῶν μὲ τοὺς στεναγμούς μου. Ἡ ἐρωτόληπτος καὶ συμπαθὴς Σελήνη, κρύπτεται ἅμα τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν στρέψω, ἵνα μὴ τὸ δάκρυ μου δηλητηριάσῃ τὸ λαμπρόν της σελάγισμα. Ὁπόταν ὁ Ζέφυρος τὰς κορυφὰς τῶν κυπαρίσσων θωπεύῃ, ἢ εἰς τῆς θαλάσσης τὴν γαλήνην κλαυθμηρῇ, ὁ νοῦς μου ἐναντεύει γαληνιῶντας γλυκασμοὺς καὶ ὑπνοβατεῖ μετὰ τῶν νεκρῶν, γύρωθεν τῶν τάφων...

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰμὶ ἄχαρι λείψανον!... Συγγνώμην, συγγνώμην, ἀναγνῶσται μου, δὲν ἐπιθυμῶ ποτὲ ἀντὶ ἑνὸς ἄφρονος, νὰ σᾶς προσφέρω δύω· ἔγραφον τὰ ἀνωτέρω χωρὶς νὰ θέλω. Ἡ διάχυσις τῶν παραπόνων, ἐστὶ ἐνίοτε χείμαρος λίαν ὁρμητικὸς, ὅστις συμπαρασύρει.. πλὴν καὶ αἱ δικαιολογήσεις ἀκόμη δύνανται νὰ μὲ καταδικάσωσιν, ἂς ἐπανέλθωμεν ὅθεν εἰς τὸ θεμα τῆς συγγραφῆς μας.

Τοιαύτη, ὡς ἀνωτέρω περιεγράφη, ἦτο λοιπὸν ἡ πρωία καθ' ἣν ὁ Βίκτωρ μετὰ τοῦ Ἐλβὰρ ἀπεβιβάζοντο εἰς Σμύρνην καὶ διευθύνοντο πρὸς ἀνεύρεσιν ξενοδοχείου, ἵνα προσωρινῶς καταλύσωσιν.

Εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες πρώτην φορὰν ἐπισκέπτονται μίαν πόλιν, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ εὕρωσιν ἀμέσως ὅ,τι ζητοῦσιν· ἑπομένως καὶ οἱ ἡμέτεροι φίλοι, οὐκ ὀλίγον ἐκοπίασαν μέχρις οὗ ἐπιτύχωσι τὸ ποθούμενον.

Ἐν τέλει εὑρέθη καὶ τὸ ξενοδοχεῖον.

Ὅσάκις, ἐν ξένῃ πόλει, συναντηθῶσι γνώριμοι, κατέρχονται ἀμέσως εἰς διαχύσεις καὶ διαδηλώσεις φιλικῶν αἰσθημάτων, εἰς περιποιήσεις καὶ ὑποδεξιώσεις, αἵτινες συνεπάγουσι καὶ χρηματικὰς θυσίας καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅτινα παύωσιν αὐθωρεὶ, ἅμα οἱ παλαιότεροι ὀσφρανθῶσιν ὅτι τὰ θυλάκια τῶν νεωστὶ ἀφιχθέντων σπανίζουσι χρυσίου.

Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους φίλους τὴν πρώτην τῆς ἀφίξεώς των ἡμέραν.

Οἱ τῆς Σμύρνης προξενικοὶ ὑπάλληλοι δὲν ἦσαν διεφθαρμένοι· ἐξετέλουν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὸ καθῆκον των· ὥστε ἅμα περιῆλθεν εἰς τὰς ἀκοάς των ὅτι εἷς δραπέτης τῶν φυλακῶν Κερκύρας εὑρίσκεται ἐν τῇ πόλει των, ἔσπευσαν νὰ εἰδοποιήσωσι τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν, ἥτις ἐπολιόρκησε διὰ κλητήρων καὶ χωροφυλάκων τὸ κατάλυμμα τῶν δύο φίλων, οἵτινες κατ' εὐτυχίαν δὲν εὑρίσκοντο ἐκεῖ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

Ἦτο μεσονύκτιον, ὁπόταν ὁ Ἐλβὰρ μετὰ τοῦ Βίκτωρος ἐπέστρεφον ἐκ τῆς διασκεδάσεως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἵνα ἀναπαυθῶσιν, ἐντελῶς ἀφρόντιδες καὶ οὐδόλως ὑποπτευόμενοι τὴν ἐνέδραν

Εὐτυχῶς τὸ ξενοδοχεῖον των ἔκειτο οὐχὶ ἐν στενῇ καὶ ἀφωτίστῳ ὁδῷ. Πρὸ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ὑπῆρχεν εὐρυτάτη πλατεῖα, ἐν τῇ ὁποίᾳ, μόλις εἰσελθόντες, εἶδον καὶ ἀντιλήφθησαν τὰ συμβαίνοντα.

Ὁ Βίκτωρ, πάντοτε ἀπερίσκεπτος καὶ ἄφρων, ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ· πλὴν, ὁ Ἐλβὰρ ὅστις ἐννόησε τὴν σοβαρότητα τοῦ κινδύνου, τὸν ἔσυρεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ κατώρθωσε διὰ τῆς βίας νὰ τὸν σύρῃ ἐντὸς τῶν πλησίον σκοτεινῶν παρόδων καὶ νὰ τὸν σώσῃ.

Τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν, ὁ δραπέτης τοῦ Σωφρονηστηρίου ἦτο ἐκτὸς κινδύνου, ἐντὸς τοῦ διὰ Σύρον ἀναχωροῦντος τὴν πρωΐαν Αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου.

Ὁ Ἐλβὰρ ἐπανῆλθεν ἀκωλύτως ἐν τῷ ξενοδοχείῳ καὶ ἔλαβε τὰ ὅσα ἐνδύματα εἶχον.

Οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ προξενικοὶ ὑπάλληλοι, ἀνεπλήρωσαν τὴν ἐπιοῦσαν τὸν ὕπνον ὃν ἀπώλεσαν κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ Προξενείου, ὁ ὀνειρευόμενος τὸ παράσημον τοῦ Σωτῆρος, ἐὰν ἡ σύλληψις τοῦ Βίκτωρος κατωρθοῦτο, ἔπαθεν ἀπὸ πυρετὸν ὅστις, παραδόξως πῶς, μετεβλήθη εἰς ὑδροφοβίαν κατόπιν.

Δὲν ἠθέλαμεν παραξενευθῇ, ἐὰν ἠκούωμεν, ὅτι ἔπαθε ἀπὸ Ἀφρονοφοβίαν.

Τὸ μεσονύκτιον τῆς ἐπιούσης, οἱ δύο φίλοι ἀπεβιβάζοντο εἰς Σύρον, ὅπου ἔλαβον ἀνάγκην νὰ καταφύγωσιν εἰς ἔρανον, ἵνα ἐξακολουθήσωσι τὸ ταξείδιόν των καὶ ἀπομακρυνθῶσι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἔνθα ὁ Βίκτωρ διέτρεχε κίνδυνον μέγαν.

Ἔτυχε ποτὲ, φίλε ἀναγνῶστα, νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν Ἰταλικὴν πόλιν Κατάνην, ἢ νὰ ἀναγνώσῃς περὶ ταύτης; Γνωρίζεις ὅτι πλησίον ταύτης κεῖται ἡ πόλις τῶν Συρακουσῶν; ἡ ἀξία λόγου αὕτη πόλις διὰ τὸ ἱστορικὸν παρελθόν της καὶ διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνον της; Ἐγὼ ἀποφεύγω, ἐβαρύνθην νὰ κατέρχωμαι εἰς περιγραφὰς, καὶ περιορίζομαι μόνον νὰ σοὶ εἴπω ὅτι οἱ ἀκούσιοι περιηγηταί μας ἐν τῇ πρώτῃ εὑρίσκονται ἤδη, μεθύοντες ἑκάστην

ἐσπέραν διὰ τοῦ οἴνου τῆς δευτέρας καὶ ἐξοδεύοντες ἀπερισκέπτως ὅσα χρήματα ὁ ἔρανος τοῖς ἐπρομήθευσεν.

Εὐκόλως ἐννοεῖται, ὅτι ταχέως φθάνει τις εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βαλαντίου του, ὁσάκις μόνον ἔξοδα ἔχει οὐχὶ δὲ καὶ ἔσοδα.

Καὶ πάλιν ἡ θέσις τῶν φίλων μας ἐδεινώθη.

Διάβολε! δὲν δύναταί τις αἰωνίως νὰ εὑρίσκῃ ἀνθρώπους προθύμους νὰ συνδράμωσιν.

— Τί θὰ κάμωμεν τώρα; ἠρώτα ὁ Βίκτωρ τὸν Ἐλβάρ.

— Τί θὰ κάμωμεν τώρα; ἀντηρώτα ὁ Ἐλβὰρ τὸν Βίκτωρα.

Ἦτο θέρος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε τὴν ἡμέραν ἦτο εὐχάριστος ὁ διηνεκὴς περίπατος, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας ὅτε τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ὡς ἐκ τῆς ἀενάου κινήσεως, εἶναι ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ ἔχῃ τις κλίνην καὶ δωμάτιον. Ὁπόταν λοιπὸν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διελύετο καὶ ἐπήρχετο τὸ σκότος, ὁπόταν ἡ τῆς ἀναπαύσεως ἀνάγκη καθίστατο ἐπαισθητὴ εἰς τοὺς ἀσίτους περιηγητὰς, ἦτο νόστιμον νὰ τοὺς βλέπῃ τις, ἐκ τοῦ μακρόθεν, ὁμιλοῦντας καὶ δυσανασχετοῦντας κατὰ διαδοχὴν, διὰ τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις τὰς ὁποίας ἐναλλὰξ ἔκαμνον.

— Πεινῶ, ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, ἀπῆντα ὁ Ἐλβάρ.

— Εἶμαι κουρασμένος, ἐπανελάμβανεν ὁ Βίκτωρ.

— Ἐγὼ, ἄκουσε νὰ σοὶ εἰπω κατὰ σειρὰν ὅ,τι παθαίνω αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἵνα μὴ σοὶ ὁμιλήσω πλέον, καθ' ὅτι τὸ ὁμιλεῖν ἐπαυξάνει τὴν ὑφ' ἧς πάσχω ἀσθένειαν. Λοιπὸν, ἐγὼ πεινῶ, νυστάζω, εἶμαι κουρασμένος, διψῶ, ἔχω πόνους φριχτοὺς εἰς τοὺς πόδας, ἡ ὅρασις δὲν μὲ βοηθεῖ...

— Τὰ αὐτὰ καὶ ἐγὼ, φίλε μου, αἰσθάνομαι.

— Τότε λοιπὸν, παῦσε, καὶ πάσχε ἐν σιωπῇ.

— Δὲν δύναμαι.

— Τότε ὁμίλει, φώναζε... κάμε ὅ,τι θέλεις.

— Πεινῶ.

— Καὶ ἐγώ.

— Πρέπει νὰ φάγωμεν λοιπόν.

— Ἀλλὰ ἄνευ πληρωμῆς, οὐδεὶς μᾶς δίδει τροφήν.

— Καὶ ἐν τούτοις...

— Ἐδῶ, φίλε, δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ἐν τούτοις, οὔτε...

— Πρέπει νὰ φάγωμεν ἐπαναλαμβάνω νὰ σοὶ εἴπω.

— Ἐπιδοκιμάζω τὴν ἰδέαν σου.

— Ἂς τὴν πραγματοποιήσωμεν λοιπόν.

— Ἀλλὰ πῶς; χρήματα δὲν ἔχομεν, τοῦτο τὸ γνωρίζεις ὅπως καὶ ἐγώ.

— Ἡ ἀπελπισία ἀπαιτεῖ θάρρος ἵνα πολεμηθῇ.

— Ἔστω.

— Νὰ εἰσέλθωμεν λοιπὸν εἰς ἓν ὁποιονδήποτε ξενοδοχεῖον, νὰ φάγωμεν, νὰ χορτασθῶμεν καὶ ἀκολούθως νὰ τοὺς καλονυκτίσωμεν. Ὁ ξενοδόχος θὰ φωνάζει ζητῶν τὰ χρήματά του, ἀλλὰ μέχρις ὅτου ἐκεῖνος δυνηθῇ νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἡμεῖς θὰ εἴμεθα...

— Εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς ἀστυνομίας.

— Καὶ τοῦτο ἄσχημον δὲν εἶναι· θὰ κοιμηθῶμεν ὑπὸ σκέπην.

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι σύμφωνος.

— Εἰς τί λοιπὸν εἶσαι σύμφωνος;

— Ἀγνοῶ.

— Προτιμᾶς νὰ μᾶς εὕρωσι πρωΐαν τινα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀναισθήτους ἐκ τῆς πείνης;

— Καὶ τοῦτο κακόν.

— Τότε ἀποδέχθητι τὸ σχέδιόν μου.

— Σὲ ἀκολουθῶ καὶ εἴθε ὁ διάβολος πλέον, ἀφοῦ ὁ Θεὸς μᾶς ἐγκατέλειπε, καὶ εἶχε δίκαιον νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ, νὰ μᾶς φανῇ προστάτης.

— Ἀκολούθει.

— Σ' ἀκολουθῶ.

Ὀλίγα βήματα μακρύτερον τῆς θέσεως ἐν ᾗ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρίσκοντο, ὑπῆρχε ξενοδοχεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Τὸ χρυσοῦν Πυροβόλον».

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ φαγητοῦ εἰσελθόντες οἱ δύο βουλιμιῶντες, ἔλαβον θέσιν καὶ μετὰ ὕφους ἀρκετὰ σοβαροῦ ἤρξαντο διατάττοντες τὸν ὑπηρέτην νὰ τοῖς φέρῃ φαγητόν.

Εὐτυχῶς ἡ ὥρα ἦτο προχωρημένη, τὸ δὲ πλεῖστον μέρος τῶν ὑπηρετῶν εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὥστε ἐν τῷ ἐστιατορείῳ δὲν ὑπῆρχεν ἢ εἷς μόνος.

Οἱ ἡμέτεροι φίλοι ἀρχίσαντες ἐκ τοῦ ζωμοῦ κατέληξαν εἰς τὸ γλύκυσμα ὅπερ ἐσυνόδευσαν διὰ μιᾶς φιάλης Συρακουσίου οἴνου.

Ἐχορτάσθησαν.

— Μετὰ τὸ φαγητὸν καπνίζει ὁ κόσμος, εἶπεν ὁ Βίκτωρ.

— Ὅταν ὅμως ἔχει καπνὸν, ἡ σιγάρα, ἀπήντησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὁ Ἐλβάρ.

— Λέγομεν εἰς τὸν ὑπηρέτην καὶ μᾶς ἀγοράζει. Παιδί!.... ἀγόρασέ μας δύο καλὰ σιγάρα.

Ὁ ὑπηρέτης ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τῶν νέων πελατῶν τοῦ καταστήματος ἐν προθυμίᾳ.

— Λαμπρὰ σιγάρα!

— Περίφημα! ἐπρόσθεσεν ὁ Ἐλβάρ.

— Ἄκουσε παιδί! ἀγόρασέ μας ἕνα ὁλόκληρον δέμα ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων.

— Ἀμέσως, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, ὅστις ἤλπιζεν ὅτι διὰ τῆς προθυμίας ἤθελε διεγείρει τὴν φιλοτιμίαν τῶν ξένων πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ φιλοδωρήματος.

Ὅτε ὁ ὑπηρέτης ἐπέστρεψε φέρων τὸ δέμα τῶν σιγάρων οἱ δύο φίλοι ἦσαν ἀπόντες.

Ἀγνοοῦμεν ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡ ἀπροσδόκητος ἀνάληψις αὐτῶν εἰς τὸν πρόθυμον ὑπηρέτην· τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, ὅτι τὸ ὑπόγειον τῆς ἀστυνομίας δὲν τοὺς ἐφιλοξένησεν, ὅπως ὁ Ἐλβὰρ ἐνόμιζεν.

Τῇ προτάσει τοῦ Βίκτωρος, ἅμα τῇ χαραυγῇ, ἐγκατέλειπον τὴν πόλιν τῆς Κατάνης καὶ ἀποστολικῶς, καθ' ὅτι χρήματα δὲν εἶχον, μετέβησαν εἰς Μεσσίναν· ὅπου καὶ ἀλλοτε ὁ ἄφρων μας εἶχεν ἐνδιατρίψει.

Πλούσιός τις βαρῶνος ἐξερχόμενος ἐφ' ἁμάξης εἰς περίπατον ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν ἀνθρώπων, ἕνεκα τοῦ παρουσιαστικοῦ ὕφους καὶ τῆς εὐγενοῦς μορφῆς τοῦ ἁμαξηλάτου του καὶ τοῦ ὑπηρέτου του.

Ὁ ἀμαξηλάτης καὶ ὑπηρέτης ἦσαν οἱ δύο φίλοι.

Ὁ Βίκτωρ ἐκρότει εἰς τὸν ἀέρα τὴν κομψὴν βαρωνικὴν μάστιγα ἥτις ἐκράτει ἐν πειθαρχίᾳ τοὺς δύο μελανοστίκτους οὐγγρικοὺς ἵππους. Ὁ Ἐλβὰρ, τὰς χεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας ἀνέκραζεν ἐν σοβαρότητι «Posto!» «Βάρδά!» ἐγκατελίμπανε τὸ ἐδώλειόν του, ἵνα ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς ἁμάξης, ὁπόταν ὁ ὑπερήφανος βαρῶνος ἤθελε νὰ καταβῇ.

— Τί ὡραῖον ζεῦγος ὑπηρετῶν. ἐψιθύριζον οἱ διαβᾶται.

— Τί ὑπερήφανος λαχέ.

— Ἐγὼ θαυμάζω τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἁμαξηλάτου περὶ τὸ διοικεῖν τοὺς ἵππους, ἔλεγε τρίτος τις.

— Ζηλεύω τὸν βαρῶνον, ἐπρόσθετεν εἰς τὰ ἀνωτέρω γυνή τις.

— Ἡ ἐνδυμασία τῶν δύο ὑπηρετῶν τοῦ βαρώνου ἦτο ὁμοία καθ' ὅλα. Ἔφερον ἀμφότεροι πῖλον ὑψηλὸν, μαῦρον, ὅστις ἐκοσμεῖτο ὑπὸ τῶν οἰκοσήμων τοῦ κυρίου των καὶ διὰ ταινείας χρυσῆς, τεσσάρων δακτύλων πλάτους· ὑποδήματα κομψὰ μέχρι γονάτων, καὶ ἔνδυμα πρασίνου χρώματος μετὰ κομβίων κιτρίνων. Τὰς κεφαλάς των ἐκάλυπτε φενάκη λευκὴ κατὰ τὸ ἔθιμον τῶν μεγάλων ἀριστοκρατῶν.

Τὸ νεον τοῦτο ἐπάγγελμα μετερχόμενοι οἱ ἀχώριστοι φίλοι, ἔζων ὁπωσοῦν ἡσύχως καὶ ἀμερίμνως. Τὴν πρωΐαν περιποιούμενοι τοὺς ἵππους, τὴν μεσημβρίαν εὐθυμοῦντες, ἵνα λησμονήσωσι τὰς θλίψεις των, τὸ ἑσπέρας ὁδηγοῦντες τὸν κύριόν των εἰς τὸν περίπατον ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἐδαπάνων οὕτω τὸν καιρόν των, καὶ ἐβαυκαλίζοντο μὲ τὴν ἐλπίδα εὐνοϊκωτέρας ἐν τῷ μέλλοντι ἀποκαταστάσεως.

Οἱ ἵπποι ὅμως ἐπέπρωτο νὰ διαρρήξωσι τὸν σύνδεσμον τῆς φίλης δυάδος.

Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν ὥραν κατεγείνοντο εἰς τὴν καθαριότητα τοῦ σταύλου καὶ τῶν ἵππων, ὁ Ἐλβὰρ παρέδωσε τὸ πνεῦμα τῷ Κυρίῳ, ἕνεκεν ἑνὸς λακτίσματος, ὅπερ τῷ ἐπέφερεν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ ζῶον τὸ ὁποῖον ἐπεριποιεῖτο.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἐλβὰρ, ὑπῆρξεν ἀφορμὴ λύπης ἀφάτου εἰς τὸν Βίκτωρα, ὅστις μετά τινας ἡμέρας ἐγκαταλείψας τὴν οἰκίαν

τοῦ Βαρώνου, ἀνεχώρησε διὰ Λιβόρνον, κἀκεῖθεν διὰ Μασσαλίαν, ὅπου καὶ ἄλλοτε διέμεινε καὶ συνετηρήθη διὰ τοῦ ἔρωτος.

Ἐν Μασσαλίᾳ, ὁ Βίκτωρ ἐπεζήτησε τὰ τῆς συντηρήσεως μέσα διὰ τῆς ἐργασίας.

Ὁ κάτοχος τῆς γαλλικῆς γλώσσης δὲν δυστυχεῖ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Ἐν πρώτοις ἠθέλησε νὰ μετέλθῃ τὸ τοῦ ἐμπορομεσίτου ἐπάγγελμα, ὅπερ ἤθελε τῷ παρέξει βίον ἄνετον, ἐὰν μὴ ἡ πληθὺς τῶν μετερχομένων τὸ ἴδιον ἔργον ὕψωνε ἐναντίον του ἐρυθρὰν σημαίαν ἀντιδράσεως. Κατόπιν εἰσῆλθεν ὡς ὑπάλληλος ἔν τινι ἐμπορικῷ καταστήματι, πλὴν ὀλιγοχρόνιος ὑπῆρξεν ἡ ἐκεῖ διαμονή του, καθ' ὅτι οἱ κακοὶ καὶ μοχθηροὶ ἐζήλευσαν τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του.

Ἐπῆλθεν ἐποχὴ καθ' ἣν, ὁ ὀρφανὸς φίλων Βίκτωρ, περιῆλθεν εἰς θέσιν ὁμοίαν τῆς ἐν Τεργέστῃ, ἥτις τῷ ἐφάνη διπλασίως χείρων, καθ' ὅτι ἦτο μόνος καὶ παρ' οὐδενὸς ἤκουε παρηγόρους τινας λέξεις.

« Μὰ τοὺς χιλίους διαβόλους, ἀνέκραξεν τότε ὁ δύστηνος, ἀδύνατον ἐστὶ νὰ ζήσῃ τις τιμίως. »

Καὶ τὸ πνεῦμα του ἐκυοφόρησε μυρίας σατανικὰς ἰδέας.

» Θὰ κλέψω, ὅ,τι δι' ἀντιμισθίαν τῆς ἐργασίας μου μοὶ ἀρνοῦνται » ἔλεγεν.

» Θὰ γείνω λῃστὴς τῶν ὁδῶν, τῶν οἰκιῶν, τῶν δασῶν.... » θὰ γείνω κακοῦργος! »

Ταῦτα λέγων, περιεπλανᾶτο ἐν τῇ δενδροστιχίᾳ τῶν Καπουσίνων.

Ἦτο σχεδὸν μεσονύκτιον...

» Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς, ἀνέκραξε σταματήσας, πρέπει » νὰ ἀρχίσω. »

Παρῆλθον δευτερόλεπτά τινα, καθ' ἃ ἐτήρησε σιωπὴν καὶ παρετήρει μὲ ὕφος ἀπελπιστικώτατον τοὺς διαβάτας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχετο κύριός τις.

— Πεινῶ, κύριε, τῷ λέγει τοποθετηθεὶς πρὸ αὐτοῦ.

Ὁ διαβάτης τὸν παρετήρησε μετ' ἀπορίας.

— Πεινῶ, κύριε, ἐπανέλαβεν.

— Τὸ πιστεύω, ἀπήντησεν ὁ ξένος.

— Καὶ δὲν ἔχω οὐδὲ ἓν σολδίον ἵνα θεραπεύσω τὴν πείναν μου.

— Λάβε καὶ φάγε.

Ὁ ξένος ἐκπληχθεὶς ἐκ τοῦ τόνου μεθ' οὗ ὁ Βίκτωρ προέφερε τὸ ῥῆμα πεινῶ, ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του ἓν πεντόφραγκον καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἐν σιωπῇ εἰς τὴν ἐπαίτιδα χεῖρα, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκτείνει ὁ ἄπελπις.

— Σᾶς εὐγνομωνῶ, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ, λαβὼν τὸ νόμισμα.

Τὸ πεντόφραγκον ἐξήρκεσε διὰ τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιούσης.

Μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ὁ Βίκτωρ εὑρίσκετο εἰς τὴν αὐτὴν τῆς προτεραίας θέσιν, ἐνθαῤῥυνθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας τῆς χθὲς προέβη καὶ ἐκ δευτέρου εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόπειραν.

— Πεινῶ λέγει πρὸς τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, ὃν συνήντησεν ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῆς Ῥώμης.

Ὁ πρὸς ὃν ἀπετείνετο ἡ εἰδοποίησις ἐκώφευσεν.

— Πεινῶ, ἐπανέλαβεν ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ὁ Βίκτωρ.

Ὁ κύριος οὗτινος τὴν ἐλεημοσύνην ἐπεκαλεῖτο δὲν ὡμοίαζε ποσῶς τοῦ πρώτου, ὅστις χωρὶς ἀντιῤῥήσεις τῷ προσέφερε ἓν πεντόφραγκον.

— Πεινῶ σᾶς λέγω, κύριε, ἐπανέλαβεν ἐκ τρίτου ὁ Βίκτωρ, ὅστις ἐπιμόνως ἠκολούθη τὸν κωφεύοντα.

— Ὕπαγε νὰ φάγῃς, ἀπήντησεν ἀδιαφόρως ἐκεῖνος.

— Δός μοι ὅμως πρῶτον χρήματα·

— Δὲν ἔχω.

— Δὲν ἔχεις;

— Ὄχι, σοὶ εἶπον.

Ὁ Βίκτωρ δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀφοῦ ἅπαξ ἀνέλαβε τὴν ἐπίθεσιν.

— Οἱ μὴ ἔχοντες χρήματα, τῷ λέγει ἀποτόμως, δὲν φέρουσι ἄλυσσον χρυσῆν καὶ ὡρολόγιον, οὐδὲ τόσον φιλοκάλως ἐνδύονται.

— Χὰ, χὰ, χά!...

— Οἱ μὴ ἔχοντες χρήματα, πεινῶσι, κύριε, δὲν γελῶσιν.

— Εἶσαι ἐνοχλητικός.

— Στῆθι! ἢ δός μοι χρήματα, ἢ σὲ πνίγω.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἄγνωστος εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ ἀφήσῃ τὴν πλατεῖαν καὶ συχναζομένην ὁδὸν καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς μικράν τινα, σχεδὸν ἀφώτιστον. Ὁ Βίκτωρ ἐπωφελήθη τῆς πλεονεκτικῆς διὰ τοὺς σκοπούς του θέσεως καὶ ταχὺς ὡς ἀστραπὴ ἔδραξε ἐκ τοῦ λαιμοῦ τὸν ἄνθρωπόν του.

— Ἄθλιε!... ἠθέλησε νὰ κραυγάσῃ ὁ ἄγνωστος, πλὴν οἱ δάκτυλοι τοῦ Βίκτωρος ἦσαν ἱκανοὶ νὰ πνίξωσι τὴν κραυγήν.

— Χρήματα, ἐπανέλαβεν, ἢ σὲ πνίγω.

Ὁ κινδυνεύων νὰ πνιγῇ ὑπὸ τῆς στιβαρᾶς χειρὸς τοῦ ἀπέλπιδος ἀφέθη ἐλεύθερος, ἀντὶ τριάκοντα τριῶν φράγκων καὶ δεκαπέντε ἑκατοστῶν.

Τὰ τριάκοντα τρία φράγκα, εἰς ἕνα ἄφρονα, μόνον διὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ τοῦτο ἦτο ὑπερμέτρως οἰκονομικόν, ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσουν.

Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Βίκτωρ τὴν πρωΐαν τῆς τετάρτης, ὁπόταν τὸ θυλάκιόν του ἦτο καὶ πάλιν κενόν. Θεέ μου, εἰσέτι ἐξακολουθεῖς νὰ εἶσαι θυμωμένος ἐναντίον μου; Ὁ θυμὸς λοιπὸν ἔχει ἐπίσης τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ ἐπὶ τῶν ἀθανάτων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν θνητῶν;... Ὁ θυμός, ὅστις συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν παθῶν, ἅτινα μόνον διὰ τοὺς ἀνθρώπους προώρισας, δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐν Σοί;... Ἆχ! ἡ τοσαύτη αὐστηρότης σου, ἡ τοσαύτη πρὸς τὰ ἀδύνατα πλάσματά Σου ἀμεριμνησία, δικαίως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μία κακία... Θεὸς καὶ κακὸς εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ;... Κακοὶ εἰσὶν οἱ ὠθοῦντες τοὺς ἄλλους εἰς τὸ ἔγκλημα... κακοὶ εἰσὶν ἐν γένει οἱ μὴ συνδράμοντες τοὺς ἀπέλπιδας καὶ... Κακὸς λοιπὸν εἶσαι καὶ Σύ!... κακός!... Ἀληθῶς λοιπόν, μόνον οἱ κακοῦργοι εὑρίσκουσιν ἄσυλον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ;... Μόνον οἱ κακοῦργοι λοιπὸν δύνανται νὰ ζῶσιν ἀνέτως καὶ ν' ἀποκτῶσι τὰ πάντα ὑπὸ χειρὸς ἀοράτου, ἥτις τοὺς καθοδηγεῖ εἰς πᾶν ὅ,τι ἡ ἀρετὴ, εἴτε ἀμβλυωπεῖ, εἴτε ἀρνεῖται ν' ἀνεύρῃ καὶ χορηγήσῃ;..

Ἐκεῖ λοιπὸν πρέπει νὰ δράμω, εἰς τὸ ἔγκλημα, εἰς τὸ κακούργημα διὰ νὰ σωθῶ;... Θεέ! δὸς μίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησίν μου ταύτην, δράμε εἰς βοήθειάν μου πρὶν ἡ ἀπολέσω τὴν... συνείδησιν... Πλὴν, τί βλέπω;... οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγονται... τί ἀκούω;... δὲν ἀπατῶμαι;... ὦ, ὄχι! ἐστὶ πραγματικότης... Ἀστραπαὶ, ..βρονταὶ ἀντηχοῦσιν... εἶναι ἄρα γε ἡ καταφατικὴ πρὸς τὴν ἐρώτησίν μου ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ;... Λοιπὸν ἡ καταιγὶς, ἡ ταραχὴ, ἡ τῶν στοιχίων, ἐξανάστασις, μοὶ μεταδίδουσι τὸ ναὶ, τὸ εὖγε, τοῦ παντοδυνάμου;... ἔχει καλῶς!...

Ὁ ἄφρων, εἰς τὸν ὁποῖον, ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἄλλο ἐπίθετον, ἀνωτέραν τῆς ἀφροσύνης κατάστασιν ἐκφράζον, οὐδόλως ἠθέλομεν ἁμαρτήσει, ἔστρεψε διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν ἀπειλητικῶς πως· ἀκολούθως, ἐτέθη εἰς δρόμον, καὶ ὡσεὶ νὰ ἐβάδιζε ἀποφασιστικῶς πρὸς προμελετηθεῖσαν ἐκδρομὴν, ἔτρεχε ἐσπευσμένως, οὐδόλως προσέχων εἰς τοὺς πλησίον του διαβαίνοντας, οἵτινες ἐν περιεργείᾳ τὸν παρετήρουν.

Διελθὼν τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Φερεόλ, ἔφθασε μέχρι τῆς πλατείας τῆς Δημαρχείας. Ἐβράδυνε τὸ βῆμα του, ἢ μᾶλλον ἐστάθη καὶ περιέφερε βλέμμα ἐταστικὸν ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως ἐκείνης, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπήγαινον καὶ ἤρχοντο κατὰ δεκάδας οἱ ἄνθρωποι. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν, ὡσεὶ αἱ ἐλπίδες του νὰ διευθύσθησαν, ἤρξατο καὶ πάλιν βαδίζων, καὶ διὰ τῆς μεγάλης τοῦ Παραδείσου ὁδοῦ, ἔφθασε εἰς τὴν προκυμαίαν ἔξωθεν ἑνὸς καφενείου, ὅπου ἐσύχναζον οἱ ἐμποροπλοίαρχοι ὁμοεθνεῖς του.

«Ὁ Θεὸς ἐπιμένει εἰς τὸ κακούργημα!» ἐψιθύρισεν.

Εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ καφενείου καὶ ἐκάθησεν ἀπέναντι ὁμίλου πλοιάρχων, οἵτινες ἐσυζήτουν ἀντικείμενόν τι τῆς ἐπιστήμης των.

Δὲν ἐπρόφερε λέξιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ καφενείῳ διαμονῆς του.

Σύνηθες ὑπάρχει ἐν τοῖς καφενείοις τῆς Μασσαλίας νὰ συνοδεύωσι διὰ μικροῦ μαχαιρίου τὸ βούτημα, ὅπερ οἱ ἐπιθυμοῦντες διὰ τὸν καφέ των ζητοῦσι. Παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ

Βίκτωρος εὑρίσκετο εἰσέτι ἓν μαχαίριον ἐκτεθειμένον, ἐξ ἀμελείας βεβαίως τοῦ ὑπηρέτου, καθ' ὅτι οὐδεὶς εὑρίσκετο ἐκεῖ ἵνα μεταχειρισθῇ αὐτό, καὶ τὸ ὁποῖον μετ' ἐπιτηδειότητος ἀνελήφθη καὶ ἐτέθη εἰς τὴν ὀσφὺν τοῦ ἄφρονός μας.

Μετὰ τὴν κλοπὴν τοῦ ὀργάνου ἐκείνου, ὁ ἄνθρωπός μας ἐξῆλθε καὶ ἔλαβε [τὴν πρὸς τὸν ἐξοχικὸν τοῦ Πραδῶ περίπατον ἄγουσαν.

Ἦτο ἕκτη μετὰ μεσημβρίαν ὥρα.

Κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἐποχὴν τὸ μέρος ἐκεῖνο βρίθει περιπατητῶν, οἵτινες ἵν' ἀποφύγωσι τὴν τύρβην τῆς θορυβώδους πόλεως, ζητοῦσιν ἐκεῖ, εἰς τὸν ἀνοικτὸν ὁρίζοντα καὶ εἰς τὸν δροσερὸν τῆς θαλάσσης ἀέρα, τὴν διασκέδασιν τῶν ἐπιβαρυνουσῶν τὸ πνεῦμα των σκέψεων.

Ἐκεῖ βλέπει τις τὴν ὑψηλὴν τάξιν τῶν ἀριστοκρατῶν ἐπὶ πλουσίων ἁμαξίων, τοὺς κομψοὺς βαρωνίσκους καὶ κόμητας, ἐπὶ τῶν ὑπερηφάνων ἵππων των τοὺς ἰδιοτρόπους πεζῇ τρέχοντας καὶ μεταξὺ τούτων ὅλων τοὺς ἀέργους ἢ μᾶλλον τοὺς τυχοδιώκτας, οἵτινες προσποιούμενοι τὸν ἀφρόντιδα καὶ εὐτυχῆ, κορδόνονται ὑπερηφάνως καὶ ῥίπτουσι βλέμματα ἐπαγωγὰ ἐπὶ τῶν ὡραίων κορασίων, ἅτινα ἐν τῇ ἀθῴᾳ τῆς νεανικῆς των ἡλικίας ζωηρότητι, ἀνταποκρίνονται διὰ μειδιάματος ἀγγελικοῦ, ὅπερ ἱκανοποιεῖ τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν καὶ τοὺς κάμνει νὰ λησμονῶσι καὶ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ βαλαντίου των καὶ τοὺς γουργουρισμοὺς τοῦ κενοῦ στομάχου των.

Ἡ ἑσπέρα δὲν ἦτο ἀσέληνος.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρώτατος, ἡ θάλασσα γαλήνιος, ὁ δὲ Ζέφυρος ἐφύσα ἐλαφρῶς καὶ ἐδρόσιζε τὸ μέτωπον τῶν ἀπείρων περιπατητῶν, οἵτινες καταβεβλημμένοι ὑπὸ τοῦ κόπου, ἐξάθμευον εἰς τὰ παρακείμενα τῇ μεγάλῃ ὁδῷ καὶ τῇ παραθαλασσίᾳ καφενεῖα, ἵνα λάβωσι ὀλίγην ἀναψυχὴν καὶ θαυμάσωσι τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς φύσεως, ἥτις ἐπεδεικνύετο δι' ὅλης τῆς μαγευτικῆς λαμπρότητός της ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ἐκείνῃ.

Ὁ Βίκτωρ, ὁ ὁποῖος διὰ πολλοὺς λόγους, εἶχε τὸ δίκαιον ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ κουρασθῇ περισσότερον τῶν ἄλλων, δὲν ἠδύνατο

νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ μέρος τῶν καφενείων, ἀλλ' ἐκαθέσθη ἐπί τινος τῶν κατὰ τὸ μῆκος τοῦ πεζοδρομίου ἐδωλείων.

Παρετήρει ἐν σιωπῇ τοὺς διερχομένους καὶ ὡς νὰ μὴ ἱκανοποιεῖτο ἡ ἐπιθυμία του, ἢ μᾶλλον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδρομῆς του ταύτης, ἐμόρφαζε καὶ ἐψιθύριζε λέξεις ἀσυναρτήτους, αἵτινες ἠκολουθοῦντο διὰ χειρονομιῶν ἐκφραζουσῶν στενοχωρίαν, καὶ κινήσεων τῆς κεφαλῆς ἀπειλητικῶν.

» Θὰ εὑρεθῇ! ἔλεγεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, θὰ εὑρεθῇ ὁ ἄν-» θρωπος ὃν ζητῶ .. »

Διῆλθε κύριός τις πλησίον του, ὅστις δυσαρεστηθεὶς διότι ὁ ἀὴρ δὲν τῷ ἐπέτρεπε ν' ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του, ὅπερ πρὸ πολλοῦ προσεπάθει νὰ κατορθώσῃ καὶ δὲν ἠδύνατο, ἐπέταξε τοῦτο κατὰ γῆς ἐν ὀργῇ.

Τὸ σιγάρον ἔπεσε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βίκτωρος.

» Ὁ κύριος αὐτὸς, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, θά εἶναι πλούσιος » ἵνα πετᾷ τόσον εὐκόλως σῶα τὰ ὡραῖα τῆς Ἀβάνας σιγάρα.»

Ἐρρίψε βλέμμα εἰρωνικὸν ἐπὶ τοῦ διελθόντος καὶ μετὰ μειδιάματος σατανικοῦ ἐγκατέλειψε τὸ ἐδώλειον καὶ ἐτέθη εἰς δρόμον.

Ἠκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ κυρίου τῶν σιγάρων, ὅστις προχωρήσας ἑκατοντάδα τινὰ βημάτων εἰσέτι, ἐσταμάτησε ἔμπροσθεν καφενείου τινος καὶ διέταξε νὰ τῷ φέρωσι ἓν ποτήριον λεμονάδας

Ὁ Βίκτωρ ἐσταμάτησεν ἐπίτηδες ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ ἄλλου ἐδωλείου.

Ἡ νὺξ ἐπροχώρει, ὁ δὲ κόσμος ἀπεσύρετο καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὴν πόλιν.

Εἰς τὸν περίπατον τοῦ Πραδῶ δύο δρόμοι φέρουσιν, ὁ εἷς διὰ τοῦ παραθαλασσίου καὶ ὁ ἕτερος διὰ τῆς λεωφόρου τῆς Ῥώμης. Οἱ ἐπιστρέφοντες, προτιμῶσι τὸν δεύτερον.

Τὴν δεκάτην τῆς νυκτὸς ὥραν, ὀλίγοι μόνον ἄνθρωποι εὑρίσκοντο εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατεριθμοῦντο ὁ κύριος τοῦ σιγάρου καὶ ὁ Βίκτωρ.

» Τέλος πάντων, δὲν θὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ λεμονάς! » ἐμουρμούρησεν ἐν ἀδημονίᾳ ὁ Βίκτωρ.

Ὁ κύριος ὅμως ἐκεῖνος, ὡς φαίνεται, δὲν ἦτο διατεθειμένος ν' ἀναχωρήσῃ ταχέως.

Παρῆλθον δύο ὁλόκληροι ὧραι, δύο αἰῶνες διὰ τὸν νῆστιν Βίκτωρα, ὅστις ἀνέμενε μεθ' ὑπομονῆς κυνός.

— Παιδί! ἀνέκραξεν ὁ πίνων τὴν λεμονάδαν.

— Κύριε! ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης προσελθών.

— Εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχω μίαν ἄμαξαν;

Ὁ Βίκτωρ ἐβλασφήμισε βλασφημίαν φοβεράν.

— Θὰ φροντίσω, ἀπήντησεν ἐκ δευτέρου ὁ ὑπηρέτης.

Εἰς τὸ τέλος τῆς δενδροστιχίας, πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ἐστάθμευε μία μόνη ἄμαξα.

Ὁ ἁμαξηλάτης ἐκάπνιζε ῥεμβάζων.

Ἡ ἄμαξα καὶ οἱ ἵπποι ἤλλαξαν αὐθέντην.

— Ἀπὸ ποίαν ὁδὸν ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πόλιν; ἠρώτησεν ὁ ἁμαξηλάτης τὸν ξένον.

— Ἀδιαφορῶ... ἀφ' ὅπου θέλεις ὕπαγε.

— Τὸ κλὶκ-κλὰκ τῆς μάστιγος ἀντήχησεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ δὲ ἵπποι ἤρχισαν νὰ καλπάζωσιν.

Ὁ ἁμαξηλάτης ἐξελέξατο τὴν παραθαλάσσιον ὁδόν.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Μασσαλίας ἐνυπῆρχε τὸ ἑξῆς διάφορον.

» Στυγερὸν κακούργημα διεπράχθη τὴν νύκτα τῆς εἰκοστῆς » πρὸς τὴν εἰκοστὴν πρώτην Μαΐου, κατὰ τὴν παραθαλάσσιον » ὁδὸν τὴν φέρουσαν ἐκ τῆς ἐξοχῆς τοῦ Πραδῶ εἰς τὴν πόλιν. » Ὁ ἁμαξηλάτης τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1... ἁμάξης, εὑρέθη ἐντὸς » φάραγγος ἐρριμμένος μὲ φίμωτρον εἰς τὸ στόμα καὶ δεδεμέ- » νας τὰς χεῖρας, ἐνῷ ἐν τῇ ἁμάξῃ, ἥτις εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ ἐν » τῷ μέσῳ τῆς προμνησθείσης ὁδοῦ, ἔκειτο νεκρὸς ὁ ὑποκόμης Ξ..

» Ὁ αὐτουργὸς τοῦ κακουργήματος δὲν ἀνευρέθη εἰσέτι παρὰ » τὰς ἐπιμόνους καὶ δραστηρίους τῆς ἀστυνομίας ἐρεύνας.»

Μολονότι ὁ ἀναγνώστης, ἐμάντευσε τὸν διαπράξαντα τὰ ἀνωτέρω, μολαταῦτα κατερχόμεθα εἰς σύντομόν τινα ἀφήγησιν τῶν διατρεξάντων.

Ἅμα ὁ Βίκτωρ ἤκουσε τὸν ξένον ζητοῦντα ἄμαξαν, ἐβλα-

σφήμησε κατ' ἀρχὰς, διότι ἐφοβήθη μὴ τὸ ὅπερ ἐμελέτα σχέδιον ἀποτύχει· ἀκολούθως ὅμως ἡ σατανική του φαντασία ἐκυοφόρησε μέσον δι' οὗ νὰ προληφθῇ πᾶσα ἐνδεχομένη ἀποτυχία.

Ἔτρεξε ὅθεν πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἦτο ἡ ἅμαξα, ἐπέπεσεν ἐκ τῶν ὄπισθεν καὶ αἰφνιδίως κατὰ τοῦ ρεμβάζοντος ἁμαξηλάτου, ὅστις πρὶν ἢ λάβῃ τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ἵνα συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ τρόμου, ἐδέθη, ἐφιμώθη, καὶ ἐρρίφθη ἐντὸς τῆς φάραγγος, περὶ τῆς ὁποίας αἱ ἐφημερίδες ἔκαμνον λόγον. Ὁ Βίκτωρ ἔλαβε τὴν θέσιν του ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου ἐδωλείου.

Ταῦτα πάντα ἐγένοντο ταχύτερον ἀφ' ὅσον καιρὸν ἐχάσαμεν ἵνα τὰ διηγηθῶμεν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὑπηρέτης τοῦ καφενείου δὲν ἤκουσε οὐδὲ εἶδε τι.

— Ἁμαξᾶ! ἐφώναξεν ἐκ τοῦ μακρόθεν ὁ ὑπηρέτης.

Ὁ Βίκτωρ, ἔτριξε εἰς τὸν ἀέρα τὴν μάστιγα, ἀντὶ ἀπαντήσεως καὶ μετ' ὀλίγον ἀφίχθη μετὰ τῆς ἁμάξης ἔμπροσθεν τοῦ καφενείου.

Γνωρίζομεν ἤδη, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῆς ὁδοῦ ἀφέθη εἰς τὸν ψευδῆ ἁμαξηλάτην.

— Ὅσῳ ταχύτερον φθάσωμεν εἰς τὴν πόλιν τόσῳ καλλίτερον θὰ πληρωθῆς τῷ εἶπεν ὁ ξένος, τὸν ὁποῖον αἱ ἐφημερίδες ὠνόμασαν ὑποκόμητα Ξ...

— Ἐλπίζω ὅτι θ' ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ εὐγενοῦς κυρίου, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ.

— Διάβολε! ἰδοὺ εἷς ἁμαξηλάτης ἐλίαν φιλόφρων, ἐψιθύρισεν ὁ ξένος θέσας τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου.

Ἡ ἅμαξα ἀνεχώρησε μετὰ ταχύτητος ἐκτάκτου.

Οἱ ἵπποι ἔτρεχον μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεώς των, διότι ἡ μάστιγξ τοῦ Βίκτωρος τοὺς ἠνόχλει ἀρκετά.

Αἴφνης ὁ τροχὸς κτυπᾷ, κατὰ τὴν στροφὴν γωνίας τινὸς ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἡ ἅμαξα κινδυνεύει ν' ἀναποδογυριαθῇ, καὶ ὁ ἐντὸς αὐτῆς κραυγάζει «Στῆθι, ἁμαξηλᾶτα, στῆθι!»

Ὁ Βίκτωρ ὅμως δὲν ἤκουσε, ἢ μᾶλλον ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσε.

Ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ φερομένη ἡ ἅμαξα ὑπὸ τῶν

ἀφηνιασάντων σχεδὸν ἵππων καὶ κινδυνεύουσα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀνατραπῇ ἢ νὰ κρημνισθῇ πρὸς τὸ κατωφερὲς μέρος τῆς θαλάσσης, προσκρούει ἐκ δευτέρου ἐπί τινος στήλης καὶ μένει μόνον μὲ τοὺς τρεῖς τροχούς. Ὁ τέταρτος συνετρίβη.

Σιγὴ βαθυτάτη ἐβασίλευε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφ' ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῆς ὁδοῦ.

Ὁ ψευδαμαξηλάτης ἀφῆκε τὴν θέσιν του καὶ ἤνοιξε τὴν θυρίδα τῆς ἁμάξης.

— Εἶσαι τρελλὸς, ἀνέκραξεν ὁ ὑποκόμης Ξ... ὅστις ἦτο νεκρὸς μᾶλλον ἢ ζῶν ἐκ τοῦ φόβου.

Ὁ Βίκτωρ δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον.

Τὸ ἐκ τοῦ καφενείου κλαπὲν μαχαίριον ἐνεπήχθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὑποκόμητος.

Τετρακόσσια εἰκοσάφραγκα εἰς χαρτονομίσματα ἐμπεριεῖχε τὸ χρηματοφυλάκειον τοῦ δολοφονηθέντος.

— Ἐγένετο τὸ θέλημά σου, παντοδύναμε Θεὲ, ἀνέκραξεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ ὁ φονεύς. Ἐζήτεις νὰ βάψω τὰς χεῖρας εἰς αἷμα ἀνθρώπινον ἵνα λάβω χρήματα, τὸ ἔπραξα· χαίρου ἤδη λοιπὸν, ἐναβρύνου!....

Ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο ἵππων ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν Βίκτωρα πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς φυγῆς του.

Ἀκολουθήσας τὴν ἀντίθετον ὁδὸν, δηλαδὴ ἐπιστρέψας εἰς τὸ μέρος τῶν καφενείων, ἀφῆκε τὸν ἵππον καὶ ἀναβὰς ἐπὶ ἄλλης ἁμάξης, ἥτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ ἀφίχθη εἰς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν εἰς οὐδένα, καθ' ὅτι παρ' οὐδενὸς ἐθεάθη.

Ὁ δολοφονηθεὶς ἀνευρέθη ὑπὸ τῆς ἐφίππου νυκτερινῆς περιπόλου, δύο ὥρας ἀργότερον.

Τὴν ἐπαύριον, ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῆς Καναμπιέρας, περιεπάτει ἄνθρωπός τις λίαν φιλοκάλως ἐνδεδυμένος.

Ἦτο ὁ Βίκτωρ.

Τὴν μακρὰν καὶ ἀκάθαρτον γενειάδα του εἶχεν ἀφαιρέσει, καὶ περιώρισε ταύτην εἰς μικρὸν ὑπογένειον. Ἡ κόμη του λίαν φιλοκάλως ἐπιμελημμένη, ἀνέδιδε εὐωδίαν ἐκλεκτοτάτων μυρωδικῶν.

Ἔφερε πῖλον ὑψηλόν, χειρόκτια καὶ ἐκράτει μαστίγιον κομψότατον εἰς τὴν χεῖρα.

Οὐδεὶς ἠδύνατο ὑπὸ τὴν μορφὴν ἐκείνην νὰ ὑποπτεύσῃ ἕνα δολοφόνον.

Οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κομψοῦ αὐτοῦ νεανίου ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν ἄφρονα τῆς χθὲς, τὸν δραπέτην τοῦ Σωφρονιστηρίου Κερκύρας, τὸν Βίκτωρα.

Μόνον ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ν' ἀπατηθῶμεν διότι ἀκολουθοῦμεν κατὰ πόδας τὸν ἥρωα τῆς μυθιστορίας μας.

Ἐναντίον τῆς δυνάμεως ἣν κατέβαλε ὅπως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν περιέργων δεικνύεται ἥσυχος καὶ ἄφροντις, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξιπάζετο καὶ ἔστρεφε τὴν κεφαλὴν μετὰ τρόπου ἀλκότου ὄπισθέν του, ἵνα τρόπον τινὰ πεισθῇ ἐὰν ὅ,τι παρίστατο στιγμιαίως εἰς τὴν ὅρασίν του ἦτο ἀληθές.

Ἡ συνείδησις, διὰ τῶν τύψεων, παρίστα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, εἰκόνα τῆς ποινῆς ἥτις ἀναμένει τοὺς κακούργους καὶ δολοφόνους.

Ἔβλεπεν, ἢ μᾶλλον ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῇ αἰθούσῃ συνεδριάζοντος κακουργοδικείου· ὅτι ἤκουε τὸν δημόσιον κατήγορον ἀπαγγέλοντα τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορητήριον ἀπαγγελίαν· τοὺς δικαστὰς μέλαιναν ψῆφον δίδοντας, ἑαυτὸν δὲ ἐν τῷ καθίσματι τοῦ κατηγορουμένου, τοῦ κακούργου, τὸν ἀτιμωτικὸν μανδύαν φέροντα καὶ μὴ τολμῶντα νὰ ὑψώσῃ τὸ βλέμμα, καθ' ὅτι ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν ἀκροατῶν καὶ ἁπάντων τῶν παρισταμένων εἰς τὴν δίκην, διέλαμπεν ἡ περιφρόνησις.

Περιπατῶν, ἐνόμιζεν ὅτι ἠκολουθεῖτο ὑπὸ κατασκόπων· καθήμενος, ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο αἰχμάλωτος τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας. Οἱ ἄνθρωποι, τὰ κτήνη, ὅλα ἐν γένει τέλος τὰ ἀντικείμενα τὰ ἐξελάμβανεν ὡς κλητῆρας ἀστυνομικοὺς, ὡς χωροφύλακας ἐνόπλους, ἀναζητοῦντας τὸν δολοφόνον τοῦ ὑποκόμητος.

Ἡ κατάστασις ἡ διανοητικὴ τοῦ Βίκτωρος, ἦτο τοιαύτη, ὥστε εἰς ἕκαστον βῆμά του, εἰς ἑκάστην λέξιν ἣν τὰ χείλη του ἐπρόφερον, ἠδύνατο ὁ παρατηρητὴς, ὁ ἔχων ὀξυδερκῆ ὀφθαλμὸν, ν' ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτῷ ἕνα ἐγκληματίαν.

Ἦτο ἐντελῶς ἀδύνατον εἰς τὸν Βίκτωρα ἐν τῷ μέλλοντι νὰ διαμείνῃ ἐν Μασσαλίᾳ, καθ' ὅτι, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν διέτρεχε τὸν κίνδυνον τῆς ἀναχαλύψεως. Ἡ ἀστυνομία τῆς Αὐτοκρατορίας δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀφίνουσιν ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀνεξιχνίαστα τὰ κακουργήματα καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ τοὺς κακούργους.

Ὁ Βίκτωρ δὲν εἶχε τὸ πνεῦμα ἤρεμον, ὥστε νὰ σκεφθῇ περὶ ὅλων τούτων καὶ προλάβῃ τὸν κίνδυνον διὰ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Εἰς τὴν περίστασιν ὅμως ταύτην ἡ τύχη, ἡ τόσον ἀμείλικτος πρὸς τὸν ἄφρονα, ἐφάνη εὐνοϊκὴ πρὸς τὸν δολοφόνον τοῦ ὑποκόμητος Ξ...

Ἐν τῷ εἰρηνικῷ ὁρίζοντι τῆς Εὐρώπης, μέγα σύννεφον ἀνεφάνη, ἐπισύραν τὴν προσοχὴν ὅλου τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν νόμων ἐκτελεστοῦ, μέχρι τοῦ τελευταίου κατασκόπου τῆς ἀστυνομίας, πάντες τὴν προσοχὴν ἔστρεψαν πρὸς τὸ μέγα πολιτικὸν σκάνδαλον ὅπερ ἀνεφύη, καὶ μόνον περὶ ἐκείνου ὡμίλουν καὶ ἐφρόντιζον.

Οἱ νυκτοκλέπται ἐξήσκουν ἐλευθέρως τὸ ἔντιμον ἐπάγγελμά των· οἱ ἐγκληματίαι ἦσαν ἐν ἀσφαλείᾳ, οἱ κακοῦργοι οὐδένα κίνδυνον διέτρεχον πλέον.

Ὁ ἐπίδοξος τῆς Ἱσπανίας, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, βασιλεὺς Χοεντζόλερ, ἐτάραξε ὅλην τὴν ἠρεμίαν τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας.

Τὸ νομοθετικὸν σῶμα ἐπεψήφισε τὸν κατὰ τῆς Πρωσσίας πόλεμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ἦτο ἑσπέρα.

Αἱ μεγάλαι τῆς Μασσαλίας ὁδοί, ἦσαν μεγαλοπρεπῶς φωταγωγημέναι· ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν τῶν οἰκιῶν, αἱ κομψαὶ νεάνιδες ἔσειον τὰ λευκὰ μανδύλιά των, εἰς ἀνταπόκρισιν δῆθεν καὶ ἐπικρότησιν τῶν ζητωκραυγῶν τοῦ πλήθους, ὅπερ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχον μουσικὰς καὶ σημαίας διήρχετο τὰς ἀγυιὰς τῆς πόλεως.

»Ζήτω ὁ πόλεμος!»

»Εἰς τὸ Βερολῖνον!»

Αἱ δύο αὗται ἐπιφωνήσεις ἐξήρχοντο τῶν στομάτων τοῦ λαοῦ.

Αἱ μουσικαὶ, (ὁποία ἀντίφασις!) ἐπαιάνιζον τὸν ὕμνον τῆς Μασσαλιώτιδος.

Οἱ ἀντίθετοι ἐκραύγαζον, «Ζήτω ἡ εἰρήνη!»

Οἱ ἀστυνομικοὶ κλιτῆρες ἐξυλοκόπουν ἀνηλεῶς, τοὺς μὴ ἐπιδοκιμάζοντας τὴν ἀπόφασιν τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ὁ ἄφρων ἦτο ἀσφαλής· ὁ δολοφόνος τοῦ ὑποκόμητος Ξ.... δὲν ἀνεζητεῖτο πλέον.

Ὁ λαὸς ἠπάζετο τὸν κακοῦργον, ὅστις ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς συναθροίσεις, καὶ ἐζητωκραύγαζεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος του.

»Ζήτω ἡ Ἑλλάς!»

»Ζήτωσαν οἱ Ἕλληνες!»

Τὰς ἐπιφωνήσεις ταύτας ἤκουέ τις ἐκ τοῦ στόματος μυριάδων ἀνθρώπων, ἅμα τῇ ἀνακαλύψει τοῦ Ἕλληνος ὅστις συνεμερίζετο τὸν ἐνθουσιασμόν των.

Ἡ φωνὴ τοῦ πυροβόλου ἀντήχησεν ἐπὶ τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς τῶν δύο πολεμίων χωρῶν, τὰ συντάγματα τῶν λευκῶν θωρακοφόρων τοῦ Βίσμαρκ εἰσήρχοντο ἐπιδρομικῶς ἐντὸς τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους, οἱ Οὐλάνοι κατελάμβανον τὰς μικρὰς πόλεις

καὶ τὰ χωρίδια, ἅτινα ὑπετάσσοντο ἀμαχητὶ καὶ ἐπλήρωνον τὸν φόρον ὄντινα, κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου, οἱ νικηταὶ καὶ κατακτηταὶ τοῖς ἐπέβαλλον.

Σώματα ἐθελοντῶν ἐν Μασσαλίᾳ ἐσχηματίζοντο ἐκ τῶν ξένων τῶν καθ' ἑκάστην ἀφικνουμένων.

Οἱ στρατιῶται τῆς Ἀλγερίας προσεκαλοῦντο, οἱ ἔφεδροι ἐκαλοῦντο εἰς τὰ ὅπλα, αἱ δὲ ὁδοὶ τῆς Μασσαλίας ἔβριθον ζουάβων, Τουρκῶ, Σπαχίδων, ἐν ἐνὶ λόγῳ πολεμιστῶν.

Ὁ ἄφρων ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ γενικῇ ταύτῃ ἀνωμαλίᾳ.

» Θὰ ἀποθάνω, ἔλεγεν, ἐνδόξως καὶ ὄχι ὑπὸ τῆς πείνης. Θὰ » τρέξω εἰς τὰς πρώτας τοῦ πυρὸς γραμμὰς, ἐκεῖ ὅπου ὁ θά- » νατος στέφει διὰ τοῦ αὐτοῦ στεφάνου καὶ τὸν πτωχὸν καὶ τὸν » πλούσιον, καὶ τὸν ἐνάρετον καὶ τὸν δολοφόνον!»

Ἐζήτησε νὰ καταταχθῇ ὡς ἐθελοντὴς ἐν τοῖς συντάγμασι τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, πλὴν δὲν ἐγένετο δεκτὸς, διότι δὲν ἦτο γάλλος.

« Ἡ τύχη λοιπὸν μοὶ ἀρνεῖται τὸν ἔνδοξον θάνατον!» ἀνέκραξεν ἐν θυμῷ.

Κατέφυγεν εἰς τὰ σώματα τῶν ζουάβων, πλὴν καὶ ἐκεῖ δὲν ἦτο εὔκολος ἡ κατάταξίς του.

Εἰς τὰ ἄτακτα τῶν ἐθελοντῶν σώματα δὲν ἤθελε νὰ καταφύγῃ· Οἱ γάλλοι ἠττήθησαν εἰς Βισεμβούργ! Ὁποία διάψευσις προσδοκιῶν!

Ὁ ἄφρων ἀφῆκε τὴν Μασσαλίαν, καὶ μετὰ διήμερον ἐν τῇ πόλει τῆς Λυὼν διαμονὴν, ἀνεχώρησε διὰ Παρισίους.

Ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ ἐν ᾗ εὑρίσκετο ὁ Βίκτωρ, εὑρίσκοντο εἰσέτι δύο γυναῖκες καὶ εἷς κύριος. Ὁ κύριος συνώδευε τὴν νεωτέραν τῶν δύο κυριῶν.

Ἐπιτραπείτω νὰ διηγηθῶμεν ἓν μικρὸν ἀνδραγάθημα τοῦ ἥρωος τῆς ἱστορίας μας.

Αἱ γυναῖκες εἰσὶν αἰωνίως ἐλαφραὶ τὸν νοῦν, ὥστε ὁ φίλος μας δὲν ἐκοπίασε πολὺ, ἵνα ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς νεωτέρας, ἥτις ὠνομάζετο Μαργαρίτα.

Ἅμα ὁ Βίκτωρ ἐπείσθη ὅτι ἡ Μαργαρίτα ἐνέδιδεν εἰς τὰς προσκλήσεις του, συνέλαβεν αὐθωρεὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἁρπαγῆς.

Περὶ τοῦ συνοδεύοντος αὐτὴν ὀλίγον ἐφρόντιζε.

Ἦτο νὺξ ὁπόταν ἀφίχθησαν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῶν Παρισίων. Ὁ Βίκτωρ κατῆλθε πρῶτος τῆς ἁμάξης, αἱ κυρίαι κατόπιν καὶ μετ' αὐτὰς ὁ τέταρτος συνταξειδιώτης.

Οἱ ταξειδιῶται σχετίζονται εὐκόλως.

— Ὁ κύριος μετὰ τῶν κυριῶν, ἐλπίζω ὅτι θὰ δεχθῶσι κάτι τι ἐκ μέρους μου, εἶπεν ὁ Βίκτωρ.

Ἡ Μαργαρίτα ἔσπευσε πρώτη ν' ἀποκριθῇ καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Βίκτωρος.

Ὁ συνοδεύων αὐτὴν, δστις ἐκ τοῦ λίαν ἐπιφυλακτικοῦ τρόπου του, ἐφαίνετο νὰ μὴν ἔχῃ πολλὰ ἐπὶ τῆς νέας δικαιώματα, ἠναγκάσθη ἀκουσίως νὰ εἴπῃ ναί.

Ἡ δευτέρα κυρία ἀποποιηθεῖσα, ἀνεχώρησε μόνη.

— Ὁ κύριος, ἠρώτησεν ἡ Μαργαρίτα, διὰ πρώτην ἴσως φορὰν ἐπισκέπτεται τοὺς Παρισίους;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Βίκτωρ.

— Τότε δυνάμεθα ὁμοῦ ν' ἀναζητήσωμεν οἴκημα διὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ, κυρία.

Ὁ συνοδεύων τὴν Μαργαρίταν ἐφάνη ἀμηχανῶν.

— Ἐὰν, κύριε, βιάζεσθε δύνασθε ν' ἀναχωρήσητε, δὲν σᾶς κρατῶ πλέον, διότι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς εἶμαι ἐνοχλητική.

— Λὰ, λὰ, λά! ἐψιθύρισεν ὁ Βίκτωρ.

— Ὄχι προτιμῶ νὰ μείνω, ἀπήντησεν ὁ εὐγενῶς ἀποπεμπόμενος.

Ἓν βλέμμα τῆς Μαργαρίτας ἔδωκε τῷ Βίκτωρι νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἰς αὐτὸν ἀπομένει ἤδη ν' ἀπαλλαγῶσιν τοῦ ὀχληροῦ συντρόφου.

Ὁ Βίκτωρ δὲν ἤθελε πλειότερον.

Εἰσῆλθον εἰς τὸ πρῶτον καφενεῖον, ὅπερ ἐν τῇ λεωφώρῳ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ συνήντησαν.

— Ὁ κύριος, εἶπεν ὁ Ἐλβὰρ, ἐὰν ἔχῃ ὑποθέσεις αἵτινες τὸν

βιάζουσι νὰ ἀναπαυθῇ ἐνωρὶς δύναται νὰ ἀναχωρήσῃ, διότι ἡμεῖς θὰ διέλθωμεν τὴν ἑσπέραν μας ἐν τῷ θεάτρῳ.

— Διάβολε! ἀνέκραξεν ὁ κύριος, τοῦτο δὲν τὸ ἐφανταζόμην. Προτιμῶ καὶ ἐγὼ τὰς διασκεδάσεις τοῦ ὕπνου, ὥστε θὰ ἔλθω μαζύ σας.

— Ἄ! ἐψιθύρισεν ὁ Βίκτωρ μορφάσας. Διὰ τὸν κύριον ἀπαιτεῖται τρόπος ὁριμύτερος.

Ἐδείπνησαν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ οἱ τρεῖς καὶ ἐγκατέλειπον τὸ καφενεῖον ἵνα ὑπάγωσιν, ὡς ἐξεφράσθησαν, εἰς τὸ θέατρον.

Ἦσαν ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῆς Σεβαστουπόλεως.

— Εἰς ποῖον θέατρον θὰ ὑπάγωμεν; ἠρώτησεν ἡ Μαργαρίτα.

— Εἰς τὸ πλησιέστερον βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ κύριος ὅστις τὴν συνώδευε.

— Εἰς τὸ μακρύτερον ἐγὼ λέγω, ἀνταπήντησεν ὁ Βίκτωρ.

— Βεβαίως, ἐπρόσθεσεν ἡ Μαργαρίτα.

— Ἀστείζεσθε ἴσως;

— Ὄχι, φίλε μου, ὁμιλοῦμεν λίαν σοβαρῶς.

— Πῶς!

— Νομίζω ὅτι δὲν ὁμιλῶ αἰνιγματωδῶς.

— Πλήν...

— Ἄφησέ μας ἡσύχους καὶ ὕπαγε ν' ἀναπαυθῇς· εἶσαι κουρασμένος.

— Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄτιμον!...

— Ὄχι εἶναι ἁπλῆ συμβουλή, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐὰν εὑρίσκῃς δυσάρεστον, δύνασαι ἀμέσως τώρα νὰ ζητήσῃς ἐξηγήσεις. Ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος, ἰδοὺ ἔχω τὸ πιστόλιόν μου.

— Πῶς! θέλεις ἀκόμη νὰ μὲ φονεύσῃς;

— Θέλω νὰ σοῦ σπάσω τὴν κεφαλὴν ἐὰν δὲν φύγῃς ἀμέσως. Ἔλα, χωρὶς τσερμόνιαις, ἔκλεξον, ἢ τὴν μονομαχίαν, ἢ τὴν φυγήν! Ἔμπρὸς, ἐπίσπευσον!

— Μο... μο... μονο... χί... αν;... Ἄπαγε!

— Τότε, ὑγίαινε, καλὴν νύκτα, φίλε μου.

Ὁ συνταξειδιώτης τῆς Μαργαρίτας ἐκὼν ἄκων, ἔστρεψε τὴν ῥάχιν καὶ ἀπεμακρύνθη, ἐνῷ ἡ Μαργαρίτα ἐγέλα σπασμωδικῶς.

Ἡ Μαργαρίτα ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν γυναικῶν, αἵτινες γνωρίζουσι νὰ ἐπωφελοῦνται τῶν τοιούτου εἴδους συναντήσεων καὶ νὰ θεωρῶσιν ὡς μικροῦ λόγου πρᾶγμα τὴν ἐγκατάληψιν ἑνὸς ἀνδρὸς, οὗτινος τὸ θυλάκιον ἐκκένωσαν.

Ἡ Μαργαρίτα μετέβαινεν εἰς Παρισίους, οὐχὶ διότι αἱ ὑποθέσεις της τὸ ἀπήτουν, ἀλλὰ διότι εὗρε ἄνθρωπον νὰ ἐξοδεύσῃ προθύμως ὅσα ἡ ἰδιοτροπία της ἤθελεν. Τὸν ἀνόητον τοῦτον εἴδομεν ἤδη πῶς ἀντήμοιψεν, ἅμα εὑρέθη δεύτερος, ὁ ἄφρων μας, νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ.

Ὁ Βίκτωρ ἐφαίνετο ἄνθρωπος πλούσιος· τοῦτον προετίμησεν ἡ Μαργαρίτα, καθ' ὅτι τὸν σχεδὸν ἐκλείψαντα ἐνθουσιασμὸν τοῦ πρώτου, εἶχεν ἀνεύρει ἢ ἤλπιζε ν' ἀνεύρῃ ἐν τῷ δευτέρῳ.

Ὁ ἄφρων ἐλησμόνησε καὶ τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Παρισίους μεταβάσεώς του καὶ τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος. Ἓν μόνον πρᾶγμα τὸν ἀπησχόλει ἤδη· τὰ τετρακόσια εἰκοσάφραγκα καὶ ἡ ὡραία σύντροφός του.

Ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ ἐνοχλητικοῦ τρίτου συντρόφου των, ἀνέβησαν ἐπί τινος ὀχήματος καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὸ μέρος τῶν μεγάλων βουλεβάρτων.

Ἡ Μαργαρίτα εἶχε ψευσθῇ ὅτε κατὰ πρῶτον εἶπεν ὅτι δὲν γνωρίζει τοὺς Παρισίους. Ἦτο Παρισινή.

— Εἰς τὸ καφενεῖον Τορτόνι! ἀνέκραξε πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην

Ὁ Βίκτωρ ἠγνόει τί ἐστὶ καφενεῖον Τορτόνι· ἄλλως καὶ ἐὰν ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἐκεῖ μετὰ γυναικὸς δειπνοῦντες πληρόνουσιν ὄχι ὀλίγα, δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων οἵτινες σκέπτονται καὶ λογαριάζουσι τὰ ἔξοδά των.

Ἡ εἰς τὸ καφενεῖον Τορτόνι ἐπίσκεψις ἐκόστισε πεντακόσια μόνον φράγκα.

Ἡ Μαργαρίτα ἐζήτησε τὰ ἐκλεκτότερα ἀρτύματα καὶ γλυκύσματα. Τὸν οἶνον τοῦ Λαφὶτ, διεδέχθη ὁ καλούμενος «Ἄκρου τοῦ Χριστοῦ» τοῦτον δὲ ὁ Καμπανίτης.

Ὁ ἄφρων μετὰ τῆς ἡρωΐδος του ἐξελθόντες τοῦ καφενείου διευθύνθησαν εἰς τὸν μέγαν χορὸν τοῦ Μαμπὶλ, ὅπου διέμειναν μέχρι τῆς τετάρτης πρωϊνῆς ὥρας· ἐκεῖθεν δὲ ἀπελθόντες ἐπε-

σκέφθησαν τὸ μέγα Ἀγγλικὸν καφενεῖον ἵνα πίωσι τὴν σοκολάταν.

Ὁπόταν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διεδέχθη τὴν νύκτα ἐκείνην, ἡ Μαργαρίτα ἐζήτησε ν' ἀναπαυθῇ, ἐξελέξατο δὲ διὰ προσωρινὸν ἐνδιαίτημα τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ μεγάλου θεάτρου.

Ὁ Βίκτωρ ἀπεδέχετο πάντοτε ἐν σιωπῇ τὰς προτάσεις τῆς συντρόφου του καὶ εἰς οὐδὲν ἀντέλεγεν.

Ὅτε ἀνῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον ὅπερ ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου τοῖς ὑπεδειξεν, ἡ Μαργαρίτα ἐζήτησε συγγνώμην καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν Βίκτωρα, ὅστις ἔκθαμβος διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην συμπεριφορὰν ἔμεινεν ἄφωνος.

Ἡ Μαργαρίτα ἦτο ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἐννοοῦν ἀμέσως.

— Σᾶς ἀναμένω τὴν ἑσπέραν, τῷ εἶπε μειδιῶσα.

— Ἵνα ἐξοδεύσω ἄλλα τόσα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βίκτωρ.

— Δὲν μοὶ ἀπαντᾶτε ; ἐπανέλαβεν ἡ Μαργαρίτα.

— Ἡ σιωπή μου μαρτυρεῖ τὴν ἀποδοχήν μου, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ, ὅστις προσεπάθει νὰ κρύψῃ τὴν δυσαρέσκειάν του.

— Τότε σᾶς ἀναμένω.

— Κατὰ ποίαν ὥραν ἡ ὡραία μου θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν κλίνην; ἠρώτησεν ὁ ἄφρων μετὰ προσποιητημένης εὐθυμίας.

— Μετὰ τὴν ἑβδόμην.

— Θέλω ἔλθει ἀκριβῶς τὴν ἑβδόμην καὶ ἓν τέταρτον.

— Σᾶς εὐχαριστῶ.

— Εἶσθε λίαν ὑποχρεωτική.

Ὁ Βίκτωρ ἐξῆλθεν, ἡ Μαργαρίτα κατεκλίνθη.

» Ἰδοὺ εἷς ἀνόητος, ἔλεγεν ἐκδυομένη, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ
» ὑπηρετήσῃ τυφλῶς τὰς ἰδιοτρόπους ὀρέξεις μου. Θέλω διέλθει
» μετ' αὐτοῦ μίαν ὁλόκληρον ἑβδομάδα ἐν ὀργίοις καὶ ὕστερον,
» ὅτε δηλαδὴ θὰ βαρυνθῇ ἐξοδεύων, τὸν ῥίπτω δι' ἑνὸς λακτί-
» σματος ἔξω τῆς θύρας μου.»

Ὁ δὲ Βίκτωρ ἀφ' ἑτέρου ἐγκαταλείπων τὸ ξενοδοχεῖον ἐμονολόγει ὡς ἑξῆς.

» Ἰδοὺ μία γυνὴ μεγάλην περὶ τοῦ ἑαυτοῦ της ἰδέαν ἔχουσα.
» Νομίζει ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην θὰ δυνηθῇ νὰ μετέλθῃ

» τὴν αὐτὴν τῆς χθὲς τακτικὴν, ἵνα συμπληρώσῃ τὴν κωμῳδίαν » ἣν μετὰ τοῦ συνταξειδιώτου της ἤρχισεν. Τοῦτο θὰ τὸ ἴδωμεν » ἐντὸς ὀλίγου. Κοιμήθητι ἀμερίμνως, ὡραία μου Παρισινὴ, καὶ » θὰ εὕρῃς τὸν διδάσκαλόν σου. Τὰ πεντήκοντα λουδοβίκεια ἅ- » τινα πρὸς χάριν σου ἐξώδευσα θὰ σοῦ κοστίσουν πολύ.»

Ὁ Βίκτωρ ἀφοῦ πρῶτον ἐσημείωσε τὸ ὄνομα τῆς ὁδοῦ, ἐκεῖνο τοῦ ξενοδοχείου καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀκόμη, ἀπεμακρύνθη καὶ ἀνεμίχθη μετὰ τοῦ πλήθους, ὅπερ διεσταυροῦτο ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν Ἰταλῶν λεωφόρῳ. Διελθὼν ταύτην, ἔφθασε μέχρις ἐκείνης τῶν Καπουσίνων καὶ ὕστερον στρέψας πρὸς ἀριστερὰ καὶ διελθὼν διὰ τῆς πλατείας τῆς Βανδώμης, ἠκολούθησε τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Ῥιβολὶ, ἥτις φερει εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας καὶ εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία.

Διὰ τὸν πρώτην φορὰν ἐπισκεπτόμενον τοὺς Παρισίους, τὴν πρωτεύουσαν ταύτην ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης, ἐστὶ πολὺ δύσκολον νὰ αἰσθανθῇ τὴν κούρασιν ἢ τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου, ἔστω καὶ ν' ἀγρυπνήσῃ ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν νύκτας.

Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸν ἄφρονά μας. Μολονότι ἐπὶ εἴκοσιν ὁλοκλήρους ὥρας ἐταξείδευε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ὅπερ εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον κοπιαστικὸν, καὶ διῆλθε ὅλην τὴν παρελθοῦσαν ἐν ἀγρυπνίᾳ, οὐδόλως ἠσθάνετο ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ἐβάδιζεν, ὡσεὶ πρὸ μιᾶς ὥρας νὰ ἐγκατέλειπε τὴν κλίνην.

Ἀφιχθεὶς εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία ἐκάθισεν ἔξωθεν ἑνὸς καφενείου καὶ ἐζήτησε καφὲ μετὰ γάλακτος.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διήρχετο ἓν σύνταγμα ζουάβων.

— Ποῦ πηγαίνει ὁ στρατὸς αὐτός; ἠρώτησε τὸν ὑπηρέτην.

— Καὶ πῶς, δὲν γνωρίζετε ὅτι ἡ Γαλλία ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσσίας; ἀντηρώτησεν ἐν ἀπορίᾳ ὁ ὑπηρέτης.

— Τοῦτο δὰ τὸ γνωρίζω, πλήν...

— Τότε λοιπὸν μάθετε, ὅτι ἅπας ὁ στρατὸς συγκεντροῦται εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως, ἵνα ἐκεῖθεν ἀναχωρήσῃ τὸ ἑσπέρας διὰ τὴν ὀροθετικὴν γραμμήν.

— Ἀρκεῖ, ἠννόησα.

» Ἐγὼ, ἐψιθύρισεν ἅμα ὁ ὑπηρέτης ἀπῆλθεν, δὲν θὰ ζητήσω

ν' ἀφήσω τοὺς Παρισίους, ἢ ὅταν τελειώσω τοὺς λογαριασμούς μου μὲ τὴν ὡραίαν Μαργαρίταν.»

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ὁ Βίκτωρ οὐδόλως ἀνεπαύθη, ἀλλὰ περιήρχετο τὴν πόλιν καὶ ἐθαύμαζε τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀνακτόρων, τῶν μουσείων, τῶν διαφόρων δημοσίων καταστημάτων καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων. Ἑκατοντάκις ἔκαμε τὸν ὑπὸ τὰς στοὰς τοῦ Παλαὶ-Ροαγιὰλ κύκλον. Ἐκ τοῦ ἑνὸς λεωφορείου κατήρχετο ἵνα ἀναβῇ εἰς ἕτερον, καὶ τοιουτοτρόπως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τῆς πόλεως ἄκρου μετέβαινεν εἰς τὸ ἄλλο ἐν σμικρῷ χρονικῷ διαστήματι. Ἐνῷ τώρα ἦτο εἰς τὸν κῆπον τοῦ Λουξεμβούργου καὶ ἐθαύμαζε τὸ ἀνάκτορον τῆς Γερουσίας, μετὰ πέντε λεπτὰ εὑρίσκετο εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου. Ἐγκαταλίπων δὲ τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου, μετέβαινε εἰς τὸν στρατῶνα τῶν Ἀπομάχων καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκ τῆς πύλης τοῦ Ἁγίου Διονυσίου μετέβαινεν εἰς τὴν θριαμβευτικὴν ἀψῖδαν καὶ ἐκ τοῦ δάσους τῆς Βουλώνης εἰς ἐκεῖνο τῆς Βενσέννης.

Αἱ ἀποστάσεις διανύονται ταχέως ἐν Παρισίοις ὁπόταν ἔχει τις τὸ θυλάκιον πλῆρες καὶ δύναται ν' ἀνέλθῃ κατ' ἀρέσκειαν εἴτε εἰς τὰ διασταυρούμενα ἐν τοῖς ὁδοῖς κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον λεωφορεῖα, εἴτε εἰς τὰς ἀπείρους ἁμάξας αἵτινες σταθμεύουσιν εἰς ἕκαστον ἄκρον τῶν ὁδῶν.

Ὁ Βίκτωρ εἶχε τὸ πουγγεῖον πλῆρες.

Ὅταν ὁ στόμαχος τοῦ περιηγητοῦ μας ἤρξατο νὰ τὸν γαργαλίζῃ, εὑρίσκετο εἰς τὴν λεωφόρον Μαζεντά· πλὴν τὸ καφενεῖον Τορτόνι τοῦ ἔκαμε φαίνεται καλὴν ἐντύπωσιν καὶ ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ ἔν τινι τῶν κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν λεωφόρον ὑπαρχόντων ἑστιατορείων, ἀνέβη ἐπί τινος ἁμάξης καὶ μετέβη ἐκεῖ.

Ὁ μέλας τῆς νυκτὸς πέπλος ἐξηπλοῦτο, τὸ δὲ φῶς τῆς ἡμέρας ἀντεκαθίστατο ὑπ' ἐκείνου τοῦ ἀερίου.

Ὁ ἄφρων ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Μαργαρίτας.

Ἡ Μαργαρίτα ἀνέμενε τὸν ἄνθρωπόν της ἐν ἀνυπομονησίᾳ.

— Κύριε, τῷ εἶπε ἅμα παρουσιάσθη ἐνώπιόν της, δὲν εἶσθε ἀκριβής.

— Συγγνώμην, κυρία.

— Μὲ ἀναγκάσατε νὰ σᾶς περιμένω περισσότερον ἀφ' ὅσον ἔπρεπε.

— Πλήν...

— Καὶ καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ὥραν ἠσθάνθην τόσην πλῆξιν...

— Σᾶς ζητῶ μυρίας συγγνώμας.

— Ἤθελον ἐξέλθει, ἐὰν ἠργοπορούσατε ἓν τέταρτον ἀκόμη.

— Εἶμαι εὐτυχὴς διότι ἀφίχθην πρωτοῦ πραγματοποιήσητε τὴν ἀπόφασίν σας ταύτην.

— Τέλος πάντων σᾶς συγχωρῶ, διότι εἶσθε ἀρκετὰ καλός.

— Εἶσθε ἄγγελος!

— Εἶσθε κόλαξ.

— Εἶσθε μετριόφρων.

— Ποῦ θὰ διέλθωμεν τὴν ἑσπέραν μας;

— Ὅπου ἡ ὡραία μου Μαργαρίτα θελήσει.

— Ἐγὼ προτείνω

— Ἐσκέφθην ὅτι εἴς τινα ἐξοχὴν ἠθέλομεν διασκεδάσει καλλίτερον.

— Εἰς ἐξοχήν;

— Λόγου χάριν εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης.

— Γνωρίζετε λοιπὸν τὴν μαγευτικὴν ἐκείνην ἐξοχήν;

— Ἐκ φήμης.

— Ἔχει καλῶς, ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης.

Ἡ Μαργαρίτα ἐσήμανε τὸν κώδωνα καὶ ὁ ὑπηρέτης εἰσῆλθεν.

— Τὴν σημείωσιν τῶν ἐξόδων.

— Μετὰ ἓν δευτερόλεπτον ἕτοιμη, ἀπήντησεν ὁ εὐειδὴς ὑπηρέτης.

Ὁ ἄφρων ἐπλήρωσε δέκα καὶ πέντε λουδοβίκεια πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ τῆς Μαργαρίτας χωρὶς νὰ φέρῃ οὐδεμίαν ἀντίρρησιν.

» Θὰ ἴδωμεν, ἐψιθύρισε, ἕως ποῦ θὰ ὑπάγῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις »

Τὴν δεκάτην τῆς ἑσπέρας ὥραν ἅμαξά τις διήρχετο, καλπαζόντων τῶν ἵππων, τὴν δενδρόφυτον λεωφόρον τῶν Ἠλυσίων πεδίων.

Οἱ ἐν αὐτῇ ἦσαν ὁ Βίκτωρ καὶ ἡ Μαργαρίτα.

— Λοιπόν, ὡραία μου, ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ εἰς τὴν σύντροφόν του, ἰδοὺ ἡμεῖς φίλοι πρὸ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὡρῶν.

— Ἀκριβῶς.

— Καὶ μολαταῦτα δεικνύεσαι πρὸς ἐμὲ τοσοῦτον ἀδιάφορος, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, μοὶ προσφέρεσαι μετὰ τοσαύτης αὐστηρότητος ὡς νὰ.....

— Εἶναι ὁ χαρακτήρ μου τοιοῦτος, κύριε, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττεσθε.

— Ἐλπίζω ὅμως νὰ κατορθώσω νὰ μεταβάλλω τὴν αὐστηρότητά σας ταύτην.

— Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς πρὸς ἐμὲ συμπεριφορᾶς σας.

— Ἡ συμπεριφορά μου, ὡραῖον μου ἄστρον, δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι ὁποία ἁρμόζει πρὸς μίαν γυναῖκα, ἥτις ἔχει τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἐμπνέειν τὸν ἔρωτα εἰς πάντας τοὺς πλησιάζοντάς την

— Εἶσθε λίαν ὑπερβολικός.

— Τοὐναντίον, δὲν εἶπον ἢ τὸ μυριοστημόριον τῆς ἀληθείας.

— Εἶσθε εὐφυέστατος.

— Τοῦτο χρεωστῶ εἰς τὸ πάθος ὅπερ μοὶ ἐμπνέει ἡ ὡραία μου σύντροφος.

— Κόλαξ.

— Ὅπως θέλετε ὀνομάσατέ με, πλὴν μὴ ἀρνηθῆτε νὰ σβέσητε τὸ πῦρ, ὅπερ ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἠνάψατε.

Ἡ Μαργαρίτα ἐμειδίασε καὶ ἐσιώπησε.

Τὸ μειδίαμά της ἠννόει, ὅτι ὁ ἄνθρωπός της περιῆλθεν ἤδη εἰς τὸ σημεῖον ὅπερ ἐπεθύμει· ἡ σιωπή της, ὅτι δυσπιστεῖ πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ.

— Δὲν ἀποκρίνεσθε ;

— Δυσκολεύομαι νὰ εὕρω τὴν κατάλληλον ἀπάντησιν.

Ὁ Βίκτωρ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ δὲν ὡμίλησε πλέον.

» Εἶναι περισσότερον πονηρὰ ἀφ' ὅσον ἐνόμιζον» ἐσκέφθη.

Ἡ ἅμαξα διῆλθε τὰς ὀχυρώσεις καὶ στραφεῖσα πρὸς ἀριστερὰν, εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ δάσους.

Ὁ ἀμαξηλάτης πληρωθεὶς ἀνεχώρησε, κατὰ διαταγὴν τοῦ Βίκτωρος.

— Τίνι τρόπῳ θὰ ἐπιστρέψωμεν λοιπόν; ἠρώτησεν ἡ Μαργαρίτα.

— Πεζῇ, ἀπήντησεν ὁ Βίκτωρ.

Ἡ Μαργαρίτα ἠννόησε τὸν ἀστεϊσμὸν καὶ ἐγέλασε.

Ἐν τῷ δάσει τῆς Βουλώνης ὑπῆρχε τότε ξενοδοχεῖον μεγαλοπρεπὲς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἡ Χρυσαλὶς τοῦ Μαΐου». Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τούτῳ οἱ ἐρασταὶ τῆς ἐξοχῆς διευθύνθησαν ἵνα δειπνήσωσι καὶ ἀναπαυθῶσιν.

Τὸ δεῖπνον ὑπῆρξε μεγαλοπρεπές.

— Εὑρίσκομαι εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν, ἔλεγε πρὸς τὸν Βίκτωρα ἡ Μαργαρίτα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου.

— Εἶμαι πρόθυμος καὶ θέλω λογισθῇ εὐτυχὴς, ἐὰν δυνηθῶ νὰ σᾶς ἐξάξω τῆς ἀμηχανίας.

— Ἀνεχώρησα ἐκ τῆς Λυών, ἄνευ τῶν ἐνδυμάτων μου, ἅτινα ἀφῆκα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἀντὶ ἐνεχείρου διὰ τὰ χρήματα ἅτινα ὤφειλον καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ πληρώσω.

— Πρῶτον πυρόβολον πῦρ! ἐψιθύρισεν ὁ Βίκτωρ.

— Ἐν Παρισίοις δὲ εὑρισκομένη τώρα, ἀγνοῶ τίνι τρόπῳ θέλω κατορθώσει... πλὴν τί ἀνόητος ποῦ εἶμαι νὰ ἀμηχανῶ, ἐνῷ εὑρίσκομαι μετὰ φίλου, ὅστις εἶναι ἀρκούντως γενναῖος ὥστε νὰ μὲ σώσῃ.

— Δεύτερον πυρόβολον πῦρ! Τὴν χορδὴν τῆς φιλοτιμίας κεντᾷ ἤδη ἡ πονηρὰ, ἐψιθύρισεν ἐκ νέου ὁ Βίκτωρ.

— Δὲν μοὶ ἀποκρίνεσθε, φίλε μου;

— Ἡ σιωπή μου, ὡραία Μαργαρίτα, μαρτυρεῖ τὴν ἐπιδοκιμασίαν μου.

— Εἶναι περισσότερον ἀνόητος ἀφ' ὅσον ἐνόμιζον, ἐσκέφθη ἡ Μαργαρίτα.

— Ἐπάτησες στὴν ἀγγινάρα, ἐμουρμούρησεν ὁ ἄφρων, ὅστις ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου τῆς συντρόφου του ἐμάντευσε ὅ,τι ἐσκέφθη.

— Ἀναχωρήσασα ἐκ τῆς Λυών, ἐπρόσθεσε ὑψηλῇ τῇ φωνῇ

ἡ Μαργαρίτα, δὲν ἔλαβον, ἢ μᾶλλον δὲν εἶχον νὰ λάβω μετ' ἐμοῦ εἰμὴ μόνον τεσσαράκοντα λουδοβίκεια, ἅτινα ἰδοὺ ἔχω ἀκόμη καὶ τὰ φυλάττω ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. Μοὶ χρειάζονται εἰσέτι ἑκατόν.

Ταῦτα εἰποῦσα, ἐπέδειξε τῷ Βίκτωρι μικρόν τι πουγεῖον.

Ὁ Βίκτωρ ἐκωδώνισε τὰ πλήρη χρυσοῦ θυλάκιά του, εἰπών.

— Ἔχω ἐγὼ ὅ,τι σοὶ ἀναγκαιοῖ.

— Τὸ ψάρι τσιμπᾷ, ἐμουρμούρησεν ἡ Μαργαρίτα.

— Τί περίφημον δέλεαρ ἐστὶ ὁ χρυσὸς, ἐσκέφθη ὁ ἄφρων.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ, δὲν διεψεύσθησαν αἱ περὶ ὑμῶν πεποιθήσεις μου.

Ἡ Μαργαρίτα ὑπήκουεν ἤδη ὡς μικρὸν παιδίον. Τὰ ἑκατὸν λουδοβίκεια ἅτινα ἤλπιζε νὰ λάβῃ, τῇ ἐπέβαλλον τυφλὴν ὑπακοήν.

Ὁ Βίκτωρ ἠννόησε τὴν ὑπεροχήν του.

Μετὰ τὸ δεῖπνον περιεπάτησαν ὀλίγον ἐντὸς τοῦ δάσους καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἵνα ἀναπαυθῶσιν.

— Πόσον εὔθυμος εἶσαι Μαργαρίτα μου!

— Ἀποτέλεσμα τῆς εὐγενείας τοῦ καβαλιέρου μου.

Ὁπόταν τὴν πρωΐαν αἱ ἀκτῖνες τοῦ Ἡλίου εἰσέδυσαν διὰ τῶν ὑέλων ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἡ Μαργαρίτα ἠνέῳξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος τοῦ Βίκτωρος ἵνα τὸν ἐναγκαλισθῇ καὶ κολακεύσῃ, πλὴν ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς της ἰδοῦσα ὅτι ὁ σύντροφος τῆς νυκτὸς δὲν ἦτο εἰς τὸ πλευρόν της.

Ἐσήμανε καὶ ὁ ὑπηρέτης εἰσελθὼν τῇ ἐγνωστοποίησεν ὅτι ὁ Βίκτωρ ἐξῆλθε λίαν πρωὶ ἵνα περιπατήσῃ.

Ἔσπευσε νὰ ἐνδυθῇ, πλὴν ὁποία ἀνέλπιστος συμφορά! Τὰ τεσσαράκοντα λουδοβίκεια τῆς εἶχον ἀφαιρεθῇ. Ζητεῖ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ξενοδοχείου, ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης τὴν ἐμποδίζει, ἵνα ἐξοφλήσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ δείπνου καὶ τῆς διανυκτερεύσεώς της.

Ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ ἑκατὸν πεντήκοντα φράγκα καὶ τριάκοντα ἑκατοστά.

Δὲν ἐνδιαφερόμεθα νὰ μάθωμεν τίνι τρόπῳ ἐτελείωσε ἡ ὑπόθεσις αὕτη καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν ἀφρονά μας.

Ὁ Βίκτωρ, μόλις τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἤρξατο ὑποφῶσκον, ἐνεδύθη ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἐγκατέλειπε ἀκροποδητὶ τὸ δωμάτιον, χωρὶς, ἡ ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς νυκτὸς ἀγρυπνήσασα Μαργαρίτα, νὰ ἐννοήσῃ, καὶ κατῆλθεν. Εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ξενοδοχείου εἶπεν ὅτι τὴν ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ ἀνέθεσεν εἰς τὴν κοιμωμένην εἰσέτι κυρίαν.

Δὲν διευθύνθη εἰς τὸ δάσος χάριν περιπάτου, ἀλλ' ἀναβὰς εἰς τὸ πρῶτον λεωφορεῖον, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ ἄφρων ἔφερε τὴν στολὴν τοῦ στρατιώτου τῆς γραμμῆς, χάρις εἰς τὰς συστάσεις φίλου του τινος Γάλλου, ὅντινα εἶχε γνωρίσει ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εὐτυχίας του καὶ τὸν ὁποῖον τυχέως συνήντησεν ἐν Παρισίοις.

Ὁ Βίκτωρ μετά τινας ἡμέρας ἐγκατέλειπε τοὺς Παρισίους, ἵν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἀναχωροῦν σύνταγμά του.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΔΥΟΣ ΛΕΠΤΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ

ΥΠΟ

Κ. Τ. ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ.

» Τοὺς δυστυχεῖς νὰ συμπαθῶ μ' ἐδίδαξαν τὰ πάθη»
ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

3

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

Τύποις «ΦΑΡΟΥ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ.»

(ὁδὸς Λεπλεπτζῆ, Ἀριθ. 8.)

1872.

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ

ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἓν ἐπεισόδιον τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου.

Exemplaire des Bibliothèques de Paris

NE PAS JETER

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ

ΕΝΟΣ ΑΦΡΟΝΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1870.

ἤτοι

Κατάργησις τῆς Ναπολεοντείου δυναστείας καὶ ἀνακήρυξις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν Γαλλίᾳ.

Καὶ ἡ φύσις αὐτὴ, ἐπιδοκιμάζουσα τὴν ὑπὸ μυριάδων στομάτων ἐκφερομένην εὐχὴν, ἐπεδεικνύετο δι' ὅλης τῆς μαγευτικῆς αὐτῆς λαμπρότητος. Ὁ Ἥλιος, ἡ ἀνεξήγητος αὐτη πηγὴ τοῦ θερμαντικοῦ καὶ τοῦ φωτὸς, ἐποφελούμενος τῆς ἀπουσίας τῶν μοχθηρῶν ἀντιζήλωντου, τῶν συννέφων, ἐχρύσου διὰ τῶν ἀκτίνων του, ὅ,τι ἐν τῇ σφαιρικῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς ὑπῆρχεν ἐκτεθειμένον ταῖς ἀκτῖνες του. Ὁ Αἴολος, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἵνα μ' ὑστερήσῃ κατὰ τὴν γενναιότητα τῶν λοιπῶν ἀθανάτων αὐτοῦ συναδέλφων, εἶχεν ἐπιτρέψει τῷ Ζεφύρῳ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν πτερύγων του.

Ἦτο τοιαύτη ἡ ἡμέρα τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1870 καθ' ἣν οἱ κάτοικοι τῆς μητροπόλεως τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τοῦ ἀσθενεστέρου ἐσχατογήρου μέχρι τοῦ θηλάζοντος βρέφους, φερομένου ἐπὶ τῆς ἀγκάλης τῆς ἀδυνάτου μητρός του, συνηθροίζοντο ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας.

Ἡ Γαλλία ἀπώλεσε τὸν Αὐτοκράτορά της, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἀπηλάλγη τοῦ ἀχρείου ἐκείνου δεσπότου, οὗτινος ἡ ἄφρων φιλοδοξία καὶ ἡ ἐξαχρείωσις, εἶχον ὠθήσει τὸ πρώτιστον ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἔθνος εἰς τὴν παρακμὴν, εἰς τὸ αἶσχος. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὁ διὰ μυρίων κακοηθειῶν καὶ κακουργημάτων ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας, (ἀνάβασιν ἣν οὐδέποτε ἤθελεν ἐπιτύχει, ἐὰν μὴ, αἱ τῶν προγόνων του πολλοῦ λόγου ἄξιαι ἐκδουλεύσεις πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ ἡ ἀγήρατος μνήμη τοῦ συνωνύμου θείου του, τοῦ δοξάσαντος τὰ Γαλλικὰ ὅπλα καὶ πρὸς ὃν ἐπαξίως ἡ ἱστορία ἀπέδωκε τὸν τίτλον Μέγας, τὸν ἐπιβοήθουν,) ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, λέγω, ὁ οὐδὲν πλεονέκτημα φέρων, ἢ ὅ,τι ἡ προσωπὶς τοῦ ἀπολύτου μονάρχου εἰκονικῶς τῷ παρεῖχε, ἐπὶ κεφαλῆς 80,000 στρατοῦ παρέδιδε τῷ βασιλεῖ τῆς Πρωσίας Γουλιέλμῳ τὸ ξίφος του ἐν Σεδὰν, γενόμενος αἰχμάλωτος. Μὴ μιμηθεὶς τὸ ἐν Βατερλῶ παράδειγμα τοῦ θείου του, ἠτίμασε τὰ γαλλικὰ ὅπλα διὰ τρόπου αἰσχροῦ, διὰ μιᾶς παραδόσεως πρωτοφανοῦς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολέμου.

Ὁ στρατάρχης Μακ Μαὼν, ἐν ὁμοίᾳ δυσχερεῖ θέσει εὑρεθεὶς ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ Ῥεϊσόφεν καὶ μετὰ μικροτέρας ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ δυνάμεως στρατοῦ, ἰδοὺ τί ἔπραξε. Προσκαλέσας τοὺς διοικητὰς τῶν συνταγμάτων τῶν θωρακοφόρων· «Συνταγματάρχαι! τοῖς εἶπεν· ἡ θέσις εἰς ἣν περιήλθομεν ἐστὶ κρίσιμος· ὀφείλομεν ἢ νὰ παραδοθῶμεν, ἢ διά τινος μεγάλης θυσίας, νὰ σώσωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἀετῶν μας, τῆς Γαλλίας, ἡμῶν αὐτῶν. Δὲν ζητῶ τὴν γνώμην σας, διότι τὴν γνωρίζω. Λοιπόν! εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὰ σώματα ὑμῶν ἡ τιμὴ αὕτη. Ὑπάγετε ν' ἀνεύρητε τὸν θάνατον, μὲ τὴν γλυκεῖαν παρηγορίαν, ὅτι ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα θέλει ἐγχαράξει τὰ ὀνόματα ὑμῶν, χρυσοῖς γράμμασιν, ἐν τῇ στήλῃ τῶν ἀξίων τέκνων καὶ εὐεργετῶν της.»

Ἰδοὺ τί εἷς στρατάρχης ἔπραξε πρὸ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Σεδὰν, ἰδοὺ τί, μόνον εἷς μὴ Γάλλος, εἷς ἄπατρις, εἷς ἀκόλαστος δεσπότης δὲν ἤθελε ἀσπασθῆ καὶ μιμηθῆ.

Ἡ εἴδησις τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Αὐτοκράτορος μεθ' ὅλου ἐκείνου τοῦ ἐκλεκτοῦ στρατοῦ, εἶχε προκαλέσει τὴν τοῦ πλήθους ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας συνάθροισιν.

Τὰ σώματα τῆς ἐφίππου καὶ ἀνίππου χωροφυλακῆς, εἶχον καταλάβει ἁπάσας τὰς ὁδοὺς τὰς φερούσας πρὸς τὴν συνεδριάζουσαν βουλήν. Οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες, τὰ ἐξαχρειωμένα αὐτὰ ὄργανα τῆς ἑτοιμορρόπου δυναστείας, περιήρχοντο ἐν σώματι καὶ μετὰ θράσους τὴν πλατείαν, ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὰς ἀπειλητικὰς ὕβρεις τοῦ λαοῦ. Ἡ ἐθνοφυλακὴ, ὁ πιστὸς οὗτος καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῶν ἐλευθεριῶν, μετὰ τοῦ στρατοῦ φύρδην μίγδην συνωθούμενοι πρὸ τῶν γραμμῶν τῆς παρατεταγμένης χωροφυλακῆς, τῶν πιστῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἔξαλλοι ὑπὸ τῆς παραφορᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀνεστραμμένα τὰ ὅπλα ἐπ' ὤμου κρατοῦντες, ἐξέφραζον διὰ ζωηρῶν φωνῶν τὴν αἰτίαν τῆς συναθροίσεώς των. «Ζήτω ἡ Δημοκρατία! Κατω ἡ Αὐτοκρατορία!» ἦσαν αἱ μόναι προσφωνήσεις των. Ὁ ὕμνος τῆς Μασσαλιώτιδος οὐδέποτε εἶχε ψαλλεῖ ὑπὸ τόσων συγχρόνως μυριάδων στομάτων.

Ἡ Βουλὴ δὲ τί ἔκαμνε; Οἱ τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως κρατοῦντες, οἱ οὐδὲν ἄλλο σκεπτόμενοι ἢ περὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ πάτρωνός των συμφερωτέρας διεξαγωγῆς τῆς συζητήσεως, ἐφώναζον, ἐκραύγαζον, καὶ διὰ μυρίων ἀφυῶν ἐπιχειρημάτων ἐζήτουν νὰ δικαιολογήσωσι τὰ δυσάρεστα συμβεβηκότα καὶ νὰ ἀναθέσωσι τῇ Αὐτοκρατείρᾳ τὸ πηδάλιον τοῦ ἔθνους. Πλὴν ἡ μερὶς τῶν φιλελευθέρων, ἂν καὶ ἀσθενεστέρα, ἐξανέστη καὶ ἔδωκε αὐστηρὸν μάθημα τῇ αἰσχρᾷ ἐκείνῃ χωρίᾳ τῶν κολάκων, οἵτινες ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς χρισίμου περιστάσεως ἐν ᾗ ἡ Γαλλία περιῆλθε, ἐμάχοντο λυσσωδῶς κατὰ τῶν ζητούντων τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ.

Τὴν ἀφορμὴν τοῦ κακοῦ ἔδωσαν πρῶτοι οἱ συντηρητικοὶ, τὸν δὲ θρίαμβον ἤραντο οἱ δημοκρατικοί.

Πολυάριθμος ἀστυνομικὴ δύναμις ἐφύλαττε τὰς θύρας τοῦ βουλευτηρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦσαν δεκτοὶ μόνον οἱ συντηρητικοὶ καὶ φίλοι τῆς αὐτοκρατορίας. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν αὐστηρότητα κατώρθωσαν καὶ ἔλαβον εἰσιτήρια πολλοὶ τῶν δημοκρατικὰ φρονούντων πολιτῶν καὶ ἐργατῶν. Ὁ τοιοῦτος περιορισμὸς ἐσκανδάλισε μεγάλως τὸν λαὸν, καὶ ἐκλόνισε τὰς πεποιθήσεις πολλῶν ἐκ τῶν φίλων τῆς ἐξουσίας. «Ἀπὸ τοῦδε, ἀνεφώνησεν εἷς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, ἀποδέχομαι τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς· ὅταν ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου δεσμεύεται, ἐγὼ διαμαρτύρομαι καὶ χαρακτηρίζω ὡς αἰσχροὺς τοὺς ὑποκινούντας τὴν βδελυρὰν ταύτην διάταξιν.»

Οἱ συντηρητικοὶ ἐβρυχῶντο, οἱ δὲ δημοκρατικοὶ ἔτριζον τοὺς ὀδόντας καὶ ἐζήτουν παντὶ σθένει νὰ τοὺς ὑπερκραυγάσωσιν. Ὁ πρόεδρος ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλλῃ σιωπήν· πλὴν, τὰ θρανία ἀνετράπησαν καὶ γρόνθοι ἄπειροι ὑψώθησαν κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐπιδοκιμασάντων τὴν διαταγὴν ταύτην.

Ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας ἀνεπῆδων οἱ πῖλοι εἰς τὸν ἀέρα, αἱ ἕδραι συνετρίβοντο, ῥαπίσματα ἠκούοντο καὶ κραυγαὶ ὀλολυγμοὶ καὶ ἐπευφημίαι ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας ἀντήχουν.

Οἱ ῥήτορες τῆς χωρίας τῶν δημοκρατῶν, ὠνείδιζον τοὺς αἰτίους ὡς κλέπτας, λῃστὰς, κακούργους καὶ δημίους τοῦ ἔθνους.

Ὁ Ἰούλιος Φάβρος, ὁ Γαμβέτας, ὁ Ἰούλιος Σίμων ὁ Ῥοσεφὸρ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι εὐφραδεῖς καὶ εὔτολμοι ῥήτορες, κατὰ διαδοχὴν καταλαβόντες τὸ βῆμα, ἀφήρεσαν τὸν καλύπτοντα μέχρι τότε τὴν δυναστείαν πέπλον, ἐξέθεσαν τὰς κακοηθείας καὶ ἀναριθμήτους αἰσχρότητας τῆς ἀκολάστου αὐλῆς τοῦ Ναπολέοντος Γου, κατέδειξαν εὐφυῶς ἀναπτύξαντες τὰς κυρίας αἰτίας τῆς οὐχὶ εὐχαρίστου καταστάσεως τοῦ ἔθνους καὶ ἐπὶ τέλους μὲ βροντώδη φωνὴν, ἐζήτησαν τὴν ἀνακήρυξιν τῆς δημοκρατίας. Ὡς τίγρεις λυσσῶσαι, ἐξανέστησαν τὰ ἐξαχρειωμένα καὶ ἔμμισθα νευρόσπαστα τῆς αὐλῆς, καὶ ἤθελον ὑπερισχύσει, ἐὰν ἐν εἰρήνῃ ἄφινον αὐτοὺς νὰ ἐργασθῶσιν. Ἀλλὰ ὁ λαὸς, ὁ λαός! ὁ σκόπελος οὗτος ἐφ' οὗ συντρίβονται αἱ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ, παραβιάσας τὰς τοῦ βουλευτηρίου θύρας εἰσῆλθεν. Ἡ αἴθουσα τῆς

συνεδριάσεως εἶχε σχεδὸν ἐκκενωθῆ ὑπὸ τῶν συμπολιτευομένων ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μὲν προβλεπτικώτεροι εἶχον ἀποσυρθῆ ἐγκαίρως, οἱ δὲ φανατικώτεροι καὶ μᾶλλον γενναῖοι καταλειφθέντες ὑπὸ τῶν ἐθνοφυλάκων ἐτέθησαν ὑπὸ κράτησιν. Τὸ πεδίον τῆς μάχης κατεῖχον οἱ φιλελεύθεροι, οἱ δημοκρᾶται, ὁ λαός!

— Ζήτω ἡ Δημοκρατία! ἀνέκραξεν τυμπανιστής τις τῆς ἐθνοφυλακῆς ἀναβὰς ἐπί τινος καθέδρας καὶ δώσας τὸ σημεῖον τῆς σιωπῆς διά τινος συντόμου τυμπανοκρουσίας.

— Ζήτω ἡ Γαλλία!

— Ζήτω τὸ ἔθνος!

— Κάτω ἡ Αὐτοκρατορία!

— Θάνατος τοῖς τυράννοις!

— Πόλεμος μέχρις ἐσχάτων!

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀλληλοδιαδόχως ἀντηχοῦσαι φωναὶ ἐντὸς τῆς αἰθούσης τῶν νομοθετῶν.

— Πολῖται! ἀντήχησεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βήματος φωνή τις βροντώδης· ἦτον ὁ ἔνθερμος ὑπερασπιστὴς τοῦ δικαίου, ἦτον ὁ πολίτης Γαμβέτας. Πολῖται! ἐσμὲν ἐγγὺς, τῆς ἐπιτεύξεως τῶν πόθων μας. Ὁ τύραννος...

— Ὁ τύρανος ναὶ, ὁ κακοῦργος!..

— Σιωπὴ ν' ἀκούσωμεν τὸν πολίτην Γαμβέταν, ἀνέκραξε γέρων τις λευκόθριξ φέρων τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ἐργάτου.

— Ὁ τύραννος, ἐξηκολούθησεν ὁ Γαμβέτας, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν ζωήν του, οὐδόλως μεριμνῶν περὶ τῆς τιμῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ του οἴκου, περὶ τῆς τιμῆς τῆς πεφιλημμένης ἡμῶν πατρίδος τῆς Γαλλίας, παρεδόθη ἀνάνδρως, αἰσχρῶς, μετὰ 80,000 στρατοῦ. Ἡ Γαλλία πολῖται ἀνέζησε, ἡ Γαλλία ἔχει πίστιν εἰς τὰ τέκνα της, ἡ Γαλλία εὑρίσκει ἤδη ἐλεύθερον τὸ στάδιον τῆς νίκης καὶ δόξης. Ὁ ἐξαχρειωμένος ἐκεῖνος δεσπότης, ὁ ἀκόλαστος μονάρχης, ἐξέλειπε. Διὰ τοὺς Γάλλους, ἰδοὺ ἤδη ἡ στιγμὴ ν' ἀναδειχθῶσιν ὁποῖοι εἰσὶν, διὰ τῆς ἐλευθερίας ἣν θέλει τῷ παρέξει τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ὅπερ ἐν τῷ Δημαρχικῷ καταστήματι μετ' ὀλίγον ἡ Βουλὴ θ' ἀνακηρύξῃ.

— Ὄχι!, ὄχι! ἐδῶ. Ζήτω ἡ Δημοκρατία!

— Ἂς ἔχει φρόνιμον ὑπομονὴν ὁ λαὸς τῶν Παρισίων, καὶ οἱ μέχρι τοῦδε ὑπερασπισθέντες τὰ ἱερὰ δικαιώματά του, οἱ μέχρι τοῦδε ὑψώσαντες τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων ἐλευθεριῶν του, θέλουν πολεμήσει μέχρις ἐσχάτων διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν γενικῶν εὐχῶν. Ζήτω ἡ Δημοκρατία!

— Ζήτω ἡ Δημοκρατία! κάτω ὁ Ναπολέων!

Ἐμπρὸς τέκνα τῆς πατρίδος
Ἡ ἡμέρα τῆς δόξης, ἰδοὺ ἔρθασε

ἠκούσθη βαρύτονός τις τραγῳδῶν.

Εἰς τὰ ὅπλα πολῖται
Σχηματίσατε τὰς φάλαγγάς σας.

ἀπήντησε γυνή τις ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης.

Ταῦτα ἐλάμβανον χώραν ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου, ἐνῷ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Ὁμονοίας εἶχον ἀνεγερθῇ τρόπαια διὰ τῶν τριχάπτων καὶ ξιφῶν τῶν κλιτήρων, οἵτινες θελήσαντες νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ προσπαθοῦντος νὰ παραβιάσῃ τὰς θύρας τοῦ νομοθετικοῦ σώματος πλήθους, ἀφωπλίσθησαν καὶ ἀπεπέμφθησαν κακῆν κακῶς.

Ὁ στρατηγὸς Τροσσοῦ, ὁ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔχων τὴν ἀνωτέραν τοῦ στρατοῦ διοίκησιν ἐν Παρισίοις, εἰς ἄκρον δημοτικὸς καὶ ἄσπονδος ἐχθρὸς τῆς δυναστείας, εἶχεν ἀπαγορεύσει αὐστηρῶς πᾶσαν κατὰ τῶν πολιτῶν ἐπίθεσιν, ὅπερ καὶ διευκόλυνε τὰ μέγιστα τὴν ἀνακήρυξιν τῆς δημοκρατίας.

Μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λαοῦ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ τὴν ἀποχώρησιν τῶν συμπολιτευομένων βουλευτῶν, ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐγενεία, κατὰ συμβουλὴν τοῦ στρατηγοῦ Τροσσοῦ καὶ τῇ προτροπῇ τοῦ ἐπιστηθείου αὐτῆς φίλου Πιετρῆ, ἐγκατέλειπε λάθρα τοὺς Παρισίους, ἡ δὲ αὐτοκρατορικὴ σημαία κατεβιβάσθη ἐκ τῶν ἀνακτόρων Τουλλιερὶ, ἵνα ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς φερούσης τὸν

ἐρυθροῦν σταυρὸν, σύμβουλον τῶν Ambulances. Ὁ ὑπὸ τὸν Turco φρουρούμενος Αὐτοκρατορικὸς κῆπος ἐγκατελείφθη, ὁ δὲ λαὸς εἰσελθὼν ἔφθασε μέχρι τῆς μεσημβρινῆς μεγάλης τοῦ παλατίου θύρας διὰ τῆς ὁποίας διελθὼν μετὰ φωνῶν καὶ ἀσμάτων ἐσταμάτησε ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς προόψεως πλατείᾳ

Τὰς ζητωκραυγὰς καὶ ἐπευφημίας διεδέχθη σιγή.

Εἷς δεκανεὺς τοῦ πεζικοῦ ἀναβὰς ἐπί τινος στήλης ἔκαμε νεῦμα εἰς τὸ πλῆθος ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ.

Ὁ λαὸς ἀπεδέχθη καὶ αἱ φωναὶ ἐκόπασαν.

» Γάλλοι! οἱ παράνομοι ἅρπαγες τοῦ πηδαλίου τῆς Γαλλίας » ἐξέλιπον. Τὰ πράγματα τῆς πατρίδος σας καὶ πατρίδος μου » ἤδη, ἐκανονίζοντο μέχρι τοῦ νῦν διὰ τῆς φιλοδόξου καὶ τυραν- » νικῆς κυβερνήσεως ἑνὸς αὐτοκράτορος, ἥτις εἶχε καταδικάσει » ἓν ὁλόκληρον ἔθνος εἰς τὴν διαφθορὰν καὶ καρκινοβασίαν. Ἡ » σιδηρὰ τῆς τυραννίας χεὶρ ἐθραύσθη ἤδη καὶ ὁ λαὸς ἀπὸ αἴσ- » θημα ἀνατειλάσης δόξης ὁρμᾷ καὶ ἀνακράζει ἐνθουσιωδῶς· « Ζήτω ἡ Δημοκρατία!»

— «Ζήτω ἡ δημοκρατία!» ἀνέκραξε τὸ πλῆθος.

«Γάλλοι!» ἐξηκολούθησεν ὁ δεκανεύς. «Γάλλοι! Οἱ ἄριστοι » στρατηγοὶ φονεύονται! τὸ ἔδαφος βαρύνεται ἀπὸ πτώματα! » φλογώδεις αἱμάτων ποταμοὶ ῥέουσιν, ἡ γῆ γογγύζει!»

» Ὀγδοήκοντα χιλιάδες γάλλων αἰχμαλωτίζονται!...

» Ἐν τῷ συρφετῷ τούτῳ τῶν συμφορῶν, ὁ τύραννος τῆς » Γαλλίας ἐφείσθη τῆς ζωῆς του καὶ ἐπροτίμησε τὴν ἀτιμίαν » τοῦ ἐνδόξου θανάτου. Ἐκηλίδωσε τὴν τιμὴν τῶν γαλλικῶν » ὅπλων!... Ἐρρέτω! ὁ παραδίδων τὸ ξῖφος του εἰς τὸν ἐχθρὸν » τῆς πατρίδος!

— « Ἐρρέτω ὁ Αὐτοκράτωρ!» ἀνέκραξεν ἐκ νέου ὁ λαός!

» Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ ὅτι ἓν ἔθνος ὀφείλει ν' ἀνέχεται ἕνα αὐ- » τοκράτορα, ὠθήσαντα εἰς τὴν καταστροφὴν τὴν ἰδίαν του πα- » τρίδα, ἕνεκεν φιλοδόξων ἀτομικῶν σκοπῶν;»

« Εἴμεθα ἤδη ἐλεύθεροι!... Ζῶμεν καὶ ἀναπνέομεν τὸν τῆς » θεᾶς ἐλευθερίας ζωογόνον ἀέρα, ὅστις ἐκ τῆς δημοκρατίας » λαμβάνει ζωήν.

» Ἡ δημοχρατικὴ κυβέρνησις ἀναφύεται ἐκ τῶν σπλαγχνων
» τοῦ λαοῦ, εἶναι ἡ ἰσότης καὶ ἔχει τὴν ἰσχύν της εἰς τὴν φιλο-
» νομίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην. Τοιαύτη κυβέρνησις λοιπὸν δὲν
» δύναται ἢ νὰ σώσῃ τὴν Γαλλίαν, καὶ ν' ἀποπλύνῃ τὸν ῥῦπον
» μεθ' οὗ ἡ αὐτοκρατορία τὴν περιέβαλλεν!»

» Οἱ πολεμοῦντες τὴν δημοκρατίαν, πολεμοῦσι τὴν Γαλλίαν!
» ἡ δημοκρατία ἐδόξασεν ἄλλοτε τὴν Γαλλίαν! Οἱ προδίδοντες
» τὴν δημοκρατίαν προδίδουσι τὴν Γαλλίαν.

» Ἐῤῥέτωσαν λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ τῆς δημοκρατίας!

— » Ἐῤῥέτωσαν! ἀνεφώνησε τὸ πλῆθος.

» Γάλλοι! ὁ Ναπολέων ἔδωκε μικρὰς ἐλευθερίας, ἵνα ῥίψῃ
» κόνιν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν καταπιεζομένων, ἵνα παρατείνῃ
» τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου διαμονήν του! Ὁ Ναπολέων ἵνα ἐπασχο-
» λήσῃ ἀλλαχοῦ τὴν προσοχὴν τοῦ λαοῦ, ὅστις δὲν ἠδύνατο ἐπὶ
» πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὸν ζυγόν του, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον καὶ
» ὡδήγησε τὴν Γαλλίαν εἰς τὸν ὄλεθρον!

» Γάλλοι! ἡ πατρὶς ἔχει ἀνάγκην τῆς ὁμονοίας τῶν τέκνων
» της, τοῦ πατριωτισμοῦ των, τῆς ἐνεργητικότητός των, μεγά-
» λων θυσιῶν, τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐν τέλει! Ἀνάγκη ἀπαρα-
» δειγματίστου αὐταπαρνήσεως! Ἐν τούτοις ἔγκειται ἡ σωτη-
» ρία τῆς Γαλλίας, ἡ εὐτυχία ἡμῶν αὐτῶν, ἡ δάφνη τῆς νίκης
» κατὰ τοῦ ἐπιδραμόντος ἐχθροῦ!...

— Εὖγε! εὖγε! πολῖται! ἠκούσθησαν μυριάδες φωνῶν κραυ-
» γάζουσαι. Πόλεμος μέχρις ἐσχάτων!...

Ὁ δεκανεὺς ἐγκατέλειπε τὸ βῆμα.

Ὁ δεκανεὺς ἦτο ὁ Βίκτωρ ὁ ἐθελοντὴς, κερδήσας τὰ παράση-
» μά του ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου ὑπάρχει ἑτέρα ὑπὲρ τὸ δέον στενὴ καὶ μικρὰ, ἐν ᾗ πτωχική τις οἰκία, πρὸ ἑκατονταετηρίδος ἴσως οἰκοδομηθεῖσα καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἐξωτερικὸν μαρτυρεῖ κυρίους οὐχὶ εὐπορούντας.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκία ἐστὶ τριόροφος. Ἐν τῷ ἰσογείῳ κατοικεῖ εἷς ἐμβαλωτὴς ὑποδημάτων μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ δύο τέκνων, ἅτινα μετέρχονται τὸ τοῦ ῥακοσυλλέκτου ἔργον.

Τὸ μεσαῖον πάτωμα κρατεῖ εἷς ζωγράφος, ἐξ ἐκείνων ὅμως οἵτινες μετὰ πολλοῦ κόπου δύνανται νὰ κερδήσωσι τὰ τῆς τρόφῆς των, καθ' ὅτι ἐν τῇ ῥυπαρᾷ ἐκείνῃ ὁδῷ καὶ οἰκίᾳ οἱ πελᾶται δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ πηγαίνωσιν. Ὁ ζωγράφος δὲν ἔχει οἰκογένειαν.

Εἰς τὸ ἀνώτερον πάτωμα ἐνοικεῖ γυνὴ πεντηκοντοῦτις, διασώζουσα ἔτι ἴχνη τινα τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς νεότητός της ἐξαισίας καλλονῆς. Τὸν σύζυγόν της ἀπώλεσε πρὸ δύο ἐτῶν, καὶ ἔμεινε μετὰ δύο τέκνων, μιᾶς θυγατρὸς δεκατετραετοῦς καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ της Ἰωάννου ἄγοντος τὸ δέκατον τῆς ἡλικίας ἔτος.

Τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ὡρολογίου τῆς πλησίον ἐκκλησίας ἀνήγγελε διὰ τῶν βραδέων πλὴν ζωηρῶν ἤχων του, τὴν ἑνδεκάτην τῆς νυκτὸς ὥραν.

Ἡ μήτηρ μετὰ τῶν δύο τέκνων της εἰργάζοντο ὑπὸ τὸ φῶς μικρᾶς τινος λυχνίας.

Ἡ Καρλότα, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἰωάννου, ὡραία ξανθὴ κόρη μὲ μαύρους ὀφθαλμοὺς ἐπιστεφομένους δι' ἑνὸς ζεύγους ζωγραφιστῶν ὀφρυδίων, κατεγείνετο εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν κεντήματός τινος ὅπερ διὰ τὸν μνηστῆρα της εἶχε προωρίσει.

Ὁ Ἰωάννης ἀνεγίγνωσκε μεγαλοφώνως τὸ μέρος τοῦ μαθήματός του, ὅπερ ὤφειλε ν' ἀποστηθήσῃ.

— Πόσον τρομάζω, μῆτερ μου, ἀκούουσα τὰς κραυγὰς τοῦ λαοῦ.

— Ἐννοῶ τὴν αἰτίαν καὶ σὲ δικαιῶ, κόρη μου.

— Ἑκάστης ἡμέρας παρερχομένης, καὶ τοῦ μνηστήρος μου μὴ ἐπανερχομένου, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ...

— Μὴ φοβεῖσαι, τέκνον μου, ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς καὶ δὲν θὰ συγχατατεθῆ ποτὲ νὰ μᾶς ἁρπάσῃ τὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας σου

— Μητέρα, διέκοψεν ὁ μικρὸς Ἰωάννης, ἡ Καρλότα πάντοτε παραπονεῖται καὶ ὁμιλοῦσα φαίνεται ὅτι κλαίει· διατί;

— Ἰωάννη μου, ἡ Καρλότα εἶναι κόρη, καὶ δὲν δύναται νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα ἢ ὑπὸ τὰς ἐπόψεις τὰς ἀμφιβόλλους ἃς γεννῶσιν αἱ τῆς καρδίας της συμπάθειαι.

— Μῆτερ μου, φοβοῦμαι μὴ ἐν τῷ συρφετῷ τούτῳ τῶν τρελλῶν ἀναμιχθῆ καὶ ὁ μνηστήρ μου· φοβοῦμαι μὴ οἱ πιστοὶ τοῦ θρόνου φίλοι, λάβωσιν αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν στασιαστῶν καὶ τότε ἀλλοίμονον! Ἡ σφαῖρα δὲν ἔχει ὀφθαλμοὺς καὶ ὁ ἐραστής μου εἶναι πλέον τοῦ δέοντος ζωηρός. Φοβοῦμαι μὴ ἀντὶ τοῦ συζυγικοῦ στεφάνου περιβάλλῃ τὴν κεφαλήν του ὁ νεκρικός.

— Μὴ ἀνησυχεῖς, Καρλότα μου, καὶ ὁ Θεὸς ὅστις εὑηρεστήθη νὰ μοὶ χαρίσῃ ἕνα δεύτερον πατέρα, τὸν μέλλοντα σύζυγόν σου, δὲν θ' ἀφήσῃ ἡμιτελὲς τὸ εὐεργέτημά του· θὰ τὸν προφυλάξει ἀφ' ὅλων τῶν κινδύνων καὶ θὰ μᾶς καταστήσῃ εὐτυχεῖς.

— Εὖγε, Ἰωάννη, εὖγε! ἀπήντησεν ἐν χαρᾷ ἡ μήτηρ. Ὁ ἐλπίζων εἰς τὸν Θεὸν οὐδέποτε χάνει..

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, κτύποι ἐλαφροὶ ἠκούσθησαν ἐπὶ τῆς θύρας.

— Ὁ Βίκτωρ! ἀνέκραξεν ἡ Καρλόττα!

Ὁ Ἰωάννης ἔσπευσε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

Ὁ εἰσελθὼν ἦτο εἷς στρατιώτης τοῦ 108 τῆς γραμμῆς.

— Μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὴν δεσποινίδα Καρλόταν...

Ἡ μήτηρ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐνεχείρισε εἰς τὴν κόρην.

Ἡ Καρλότα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ.

Ὁ Ἰωάννης ἤρξατο τῆς ἀναγνώσεως εἰς ἐπήκοον τῆς μητρὸς καὶ ἀδελφῆς του.

» Ἀγαπητή μου Καρλότα.

» Εἶμαι δυστυχὴς διότι ἡ ὑπηρεσία μ' ἀναγκάζει νὰ μένω μα-
» κράν σου. Κατηράσθην χιλιάκις τὴν στιγμὴν καθ' ἣν συνέλα-
» βον τὴν ἰδέαν νὰ καταταχθῶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, ἰδέαν
» ἣν ἐγέννησεν ἐν τῷ πνεύματί μου ἡ πρὸς τὴν ζωὴν ἐντελὴς ἀ-
» ποστροφή μου. Ἔφερον τότε ἐν τῇ καρδίᾳ πληγὰς τὰς ὁποίας
» μόνος ὁ θάνατος ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ. Τώρα ὅμως συμβαί-
» νει τοὐναντίον. Ἀφ' ὅτου σὲ εἶδον ἀγαπῶ τὴν ζωὴν, καὶ εἰς πᾶν
» βῆμα μου μετὰ μεγίστης περισκέψεως καὶ προφυλάξεως προ-
» βαίνω. Ὁ ἦχος τῆς σφαίρας μὲ τρομάζει ἤδη· ὁ θόρυβος τῶν
» συγκρουομένων ξιφῶν μοὶ ἐμποιεῖ φρίκην. Ἄλλοτε, ὁσάκις τὸ
» καθῆκον μοὶ ἐπέβαλλε νὰ βαδίσω ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἠσθα-
» νόμην ἀγαλλίασιν, νῦν ὅμως κινδυνεύω νὰ κατασταθῶ ῥίψα-
» σπις. Εἰς τὸν ἦχον τῆς σάλπιγγος, ὁπόταν τὴν προσβολὴν
» κατὰ τῶν ἐχθρικῶν γραμμῶν διατάσσῃ, καταλαμβάνομαι
» ὑπὸ τρόμου, τὰ γόνατά μου ἐκλύονται καὶ μόνη ἡ φιλοτιμία,
» ὁ φόβος μὴ στιγματισθῶ ὡς δειλὸς καὶ τυφεκισθῶ ὑπὸ τῶν συ-
» στρατιωτῶν μου μοὶ δίδει τὰς ἀπαιτουμένας δυνάμεις, ἵνα μὴ
» πέσω κατὰ γῆς.

» Καρλότα μου! εἰμὶ καταδικασμένος νὰ ἐγκαταλείψω τοὺς
» Παρισίους, νὰ φύγω, ν' ἀπομακρυνθῶ τῶν χωμάτων τούτων,
» ἐν οἷς ὁ παρήγορος ἄγγελος τῶν πικριῶν καὶ συμφορῶν μου
» ἐπέχυσε βάλσαμον γαλήνης, ἐν τῷ τεταραγμένῳ πνεύματίμου.

» Ἀναχωρῶ διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σιαλὸν, πλὴν ἡ ἀνά-
» μνησίς σου, ὁ πόθος τῆς ἑνώσεώς μας, θέλει μὲ χαλιναγωγεῖ
» καὶ μετριάζει τὰς παραφορὰς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὄντινα ἡ ὁσμὴ
» τῆς πυρίτιδος καὶ ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων γεννᾶ τοῖς πολεμι-
» σταῖς, καὶ τοιουτοτρόπως θέλω ἔχει τὴν μεγίστην πιθανότητα
» τοῦ ἐπανιδεῖν τὴν ὡραίαν μου φίλην, τὴν θελκτικὴν Καρλότην
» μου τὴν μέλλουσαν σύζυγόν μου.

βλέπω νὰ ἐπισκιάζῃ ἡ μελαγχολία, καὶ τοὺς μάγους ὀφθαλμούς σου νὰ δακρύωσιν, αἰσθάνομαι τὴν μεγίστην τῶν θλίψεων. Μὴ κλαίης λοιπόν.

— Κλαίω ἐκ τῆς χαρᾶς, ἣν μοὶ προξενεῖ ἡ παρουσία σου, Βίκτωρ. Τὰ δάκρυά μου προκαλεῖ ἡ προσεχὴς ἀναχώρησίς σου.

— Μὴ κλαίεις, Καρλότα μου!

— Μὴ μ' ἐμποδίζης, Βίκτωρ, ἀπὸ τοῦ νὰ κλαίω. Ἄφες νὰ ῥεύσωσι τὰ δάκρυα ταῦτα ἅτινα ἐλαφρύνουσι τὸν πόνον τῆς καρδίας μου.

— Ἀγάπη μου! μὴ κλαίης, ἐπαναλαμβάνω νὰ σοὶ εἴπω, διότι σὲ λατρεύω, σὲ δοξάζω, τὸ λέγω ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου. Μὴ κλαίης, γέλασε ὀλίγον, ἵνα γελάσω καὶ ἐγὼ ὅστις τοῦ γέλωτος τὴν ἡδύτητα ἀγνοῶ, καθ' ὅτι μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν χειλέων μου πάντοτε μαῦροι στεναγμοὶ ἐπλανήθησαν. Λοιπόν! παῦσε, Καρλότα μου, τὸ θέλω, σὲ παρακαλῶ ἄφες τοὺς θλιβεροὺς θρήνους!

— Βίκτωρ! ἔχω κακὰς προαισθήσεις...

— Ὄχι, ὁποιασδήποτε προαισθήσεις καὶ ἂν ἔχῃς, οὐδέποτε ἐπὶ κακοῦ θὰ ἐπαληθεύσωσιν, ὄχι! Φεύγω τώρα, ναὶ, πλὴν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θέλω ἐπανέλθει ἵνα ὁ ἱερεὺς εὐλογήσῃ τὴν ἕνωσίν μας.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὁ ἦχος τῶν τυμπάνων καὶ σαλπίγγων τοῦ διὰ τῆς λεωφόρου τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου διερχομένου στρατοῦ προσέβαλλε τὴν ἀκοὴν τοῦ δεκανέως.

— Φεύγω, Καρλότα μου, ἀνέκραξεν. Τὸ καθῆκον μου μὲ κράζει... Ὑγείαινε!

Ἡ Καρλότα ἐξέβαλε κραυγὴν ὀξεῖαν καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς λειπόθυμος.

Ὁ Βίκτωρ ἐπέθεσε γλυκὺ φίλημα ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ἀναισθήτου μνηστῆς του, ἡσπάσθη τὴν χεῖρα τῆς νέας μητρός του, ἐνηγκαλίσθη τὸν μικρὸν Ἰωάννην καὶ ἐξῆλθεν.

Ἡ Καρλότα ὁπότε συνῆλθε ἔχυσε δάκρυα θερμὰ διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Βίκτωρος.

Δυστυχὲς κοράσιον!...

Οὐδεὶς μέχρι τοῦδε δύο παρηγόρους λέξεις εἶπε περὶ τοῦ ἀδυνάτου φίλου· ὅλα τῆς ἱστορίας μας τὰ πρόσωπα μετ' ἐμπαθοῦς διαθέσεως ὡμίλησαν περὶ γυναικός. Ἡμεῖς ὅμως, οἵτινες δὲν συμφωνοῦμεν ποσῶς μὲ τὰς ἰδέας των ταύτας, θέλομεν συνηγορήσει ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς Εὔας.

Τὰ κακοδαιμονέστερα εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ὄντα εἰσὶν ἀναμφιβόλως αἱ γυναῖκες. Ἐν τῷ ποτηρίῳ τῶν θλίψεων, εἴπερ σταγόνες τινες πικρότεραι τῶν ἄλλων, ταύτας ἡ γυνὴ ἐνστερνίζεται, εἴ τι ζεῦγος ἐραστῶν ὑπὸ σφοδροῦ παρορμηθὲν πάθους ἐξοκείλῃ ποτὲ εἰς παράλογόν τινα πρᾶξιν, τὸ ἐκ ταύτης αἶσχος καὶ ὁ μῶμος προσάπτονται ὁλοκλήρως ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς γυναίου, καὶ ἡ ἀδυναμία δ' ἐκείνη ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν τοῦ θηλέου, καθίσταται παραίτιος θριάμβου εἰς τὸν συνένοχον τῆς ἀνοσίου πράξεως ἄνδρα. Εἰς τὴν συζυγικὴν ζωὴν ἅπασαι αἱ φροντίδες ἢ τοὐλάχιστον αἱ σπουδαιότεραι τῆς σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐκτροφῆς τῶν τέκνων ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τῆς μητρός.

Αὕτη εἶναι ἡ ἐγκαρδίως θλιβομένη καὶ πικρὰ καταχέουσα κατ' ἰδίαν δάκρυα ἐπὶ τῆς κοιτίδος τοῦ ἀσθενοῦντος βρέφους αὐτῆς, ἐνῷ ὁ πατὴρ ἐν τῇ ἀναςροφῇ αὐτοῦ μετὰ ζωηρῶν φίλων εἰς λέσχας, εἰς χαρτοπαίγνια, εἰς συμπόσια ἢ εἰς καπηλεῖα λησμονεῖ ἀμφότερα, μητέρα τε καὶ τέκνον.

Εἶτα τίνα ἀντάξιον ἡ γυνὴ ἀπολαύει ἀμοιβὴν διὰ τὴν τοσαύτην αὐτῆς αὐταπάρνησιν, παρακινουμένη πολλάκις ὑπὸ ταύτης, ἵνα πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑποκριθῇ καὶ ἀπραξίαν ὅπως παράσχῃ ἐκ τῆς ἰδίας μερίδος βρῶσιν περισσοτέραν εἰς τὸν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον αὐτῆς;

Τίνος ἡ τιμὴ προσβάλλεται μὲν εὐκολώτερον, ἐπανορθοῦται δὲ δυσχερέστερον ἢ ἡ τῆς γυναικός;

Τίνος τὰ προνόμια εἰσὶ τοσοῦτον μικρὰ, καὶ ταῦτα ἀείποτε διαφιλονεικούμενα;

Διὰ τὴν γυναῖκα, τὸ ὑπομονητικὸν, αὐταπαρνητικὸν καὶ καρτερικὸν τοῦτο ὄν, διὰ τὴν ἀμεμψίμοιρον λέγω καὶ τρυφερὰν ταύτην γυναῖκα, ὁ κόσμος οὗτος οὐδὲν ἐστὶ ἄλλο, εἰ μὴ στάδιον

διηνεκοῦς ταλαιπωρίας. Ἀλλ' ὁπόσος ἀπόκειται ὁ μισθὸς αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι!...

Ἂς παύσω διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω φίλον τὸν Βίκτωρα.

Τὸ 108ον τῆς γραμμῆς σύνταγμα προεπορεύετο τῆς Μεραρχίας τὴν ὁποίαν ἐδιοίκει ὁ στρατηγὸς Δουκρώ.

Ὁ Βίκτωρ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, ὥστε ἠκολούθησε τροχάζων στενήν τινα ὁδὸν ἥτις τῷ ἐπέτρεπε νὰ προφθάσῃ ταύτην πρὶν ἡ διέλθῃ τὸ κύριον σῶμα.

Δεκαπέντε ἡμέρας ἀργότερον ὁ Βίκτωρ ἐπανήρχετο εἰς τοὺς Παρισίους ἵνα πραγματοποιήσῃ τὴν πρὸς τὴν Καρλόταν ὑπόσχεσίν του.

Εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὴν στενὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν οἶκον τῆς μνηστῆς του, ὁπόταν τῷ ἐφάνη νὰ ἤκουσεν ἐκ τῶν ὄπισθεν θόρυβον βημάτων

Ὁ Βίκτωρ ἠκροάσθη· τὸ πᾶν ἠρέμει, οὐδ' ὀψίθυρος τῆς αὔρας ἠκούετο· ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του, πλὴν τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν δύο κρότοι πιστολίου ἀντήχησαν.

Ὁ Βίκτωρ ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αἱματόφυρτος.

Δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς πόσον καιρὸν ὁ πληγωθεὶς ἔμεινε ἀγωνιῶν· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι τρεῖς ἡμέρας ἀργότερον, ὅτε μετὰ τρομερὰν περίοδον παραφροσύνης συνῆλθεν εὑρέθη εἰς τὸν θάλαμον νοσοκομείου τινος στρατιωτικοῦ, ἀδύνατος καὶ ἀκίνητος ἐπί τινος κλίνης.

Ἡ πρώτη λέξις τὴν ὁποίαν ἐπρόφερε ἀπαλλαγεὶς τῆς ληθαργικῆς καταστάσεως ἦτο τὸ ὄνομα τῆς Καρλότας.

Νοσοκόμος τις ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην του, ἠθέλησε νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ, πλὴν ὀξὺς πόνος τῷ ἐφάνη ὅτι ἐσπάραξε τὸ στῆθος του. Τότε μόνον παρετήρησεν ὅτι τὸ σῶμα του ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἐμπλάστρων.

— Μὴ κινεῖσθε, τῷ εἶπεν ὁ νοσοκόμος. Ὁ ἰατρὸς μὲ διέταξεν νὰ μὴ σᾶς ἀφίνω νὰ κινῆσθε.

— Ὁ ἰατρός;

— Μὴ κινῆσθε, οὔτε νὰ ὁμιλῆτε πολύ.

— Τότε ἐξηγήθητι, διατί καὶ πῶς εὑρίσκομαι ἐδῶ;

— Διατί; Δὲν εἰξεύρετε λοιπόν. Προχθὲς σᾶς ἔφερον θνήσκοντα· σφαῖρα εἶχε διαπεράσει τὸ σῶμα σας καὶ ὁ ἰατρὸς δὲν ἐτόλμα νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῆς ζωῆς σας.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ ἰδέαι τοῦ Βίκτωρος συνεκεντροῦντο. Ἐνεθυμήθη τὸ πᾶν.

— Καρλότα! ἐφώνησεν, ποῦ εἶναι ἡ Καρλότα;

Ὁ ὑπηρέτης ἐτήρησε σιωπήν.

— Δὲν ὁμιλεῖς; δὲν ἀποκρίνεσαι; Σ' ἐρωτῶ διὰ τὴν Καρλόταν;

— Δὲν τὴν γνωρίζω, κύριε δεκανέα, δὲν ἤκουσα νὰ ὁμιλῶσι ποτὲ περὶ αὐτῆς.

— Ὕπαγε, σπεῦσον, σ' ἐξορκίζω εἰς ὅ,τι ἔχεις ἱερὸν, εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου...

— Κύριε δεκανέα...

— Ἐκεῖ ὑπάρχει μία ἄλλη ὁδὸς στενὴ καὶ ἀκάθαρτος· εἴσελθε εἰς αὐτήν. Ἡ Καρλότα κατοικεῖ εἰς τὴν τετάρτην πρὸς τὰ δεξιὰ οἰκίαν εἰς τὸ ἀνώτατον πάτωμα.

— Πλὴν, ἡ ὑπηρεσία δὲν μοὶ τὸ ἐπιτρέπει...

— Ὕπαγε, σοὶ λέγω, τρέξε...

— Ὁ ἰατρὸς μ' ἀπηγόρευσε νὰ σᾶς ἐγκαταλείψω, ἔστω καὶ ἐπὶ ἓν δεύτερον λεπτὸν τῆς ὥρας.

— Ἀδιαφορῶ διὰ τὸν ἰατρόν· τρέξε, ὕπαγε σοὶ λέγω, ἢ πηγαίνω μόνος μου.

Ὁ Βίκτωρ κατέβαλλεν ἁπάσας τὰς δυνάμεις του ἵν' ἀνορθωθῇ καὶ κατέλθῃ τῆς κλίνης του, ἀλλ' ὁ πόνος τὸν ἔρριψεν καὶ πάλιν εἰς ἀναισθησίαν καὶ ἐπανέπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ ἰατρός.

Ὁ νοσοκόμος διηγήθη εἰς αὐτὸν τὰ πάντα.

— Φυλάχθητι, τῷ ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς, μὴ ἔλθῃς εἰς ἐξηγήσεις μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὁσάκις σ' ἐρωτᾷ, λέγε εἰς αὐτὸν ὅτι μόνος ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ τῷ δώσῃ τὰς πληροφορίας ἃς ἐπιθυμεῖ.

Ὁ Βίκτωρ ἐβυθίσθη εἰς νάρκην παρομοιάζουσαν τῷ ὕπνῳ.

— Θέλει μείνει, ἐπρόσθεσεν ὁ ἰατρὸς, εἰς αὐτὴν τὴν κατάστα-

σιν περισσότερον ἀπὸ δύο ὥρας. Θέλω εἶσθε ἐδῶ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφυπνίσεώς του.

Τῷ ὄντι ὁ ἰατρὸς δὲν ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμούς του. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀφυπνίσεώς του, ἐκάθητο παρὰ τῷ προσκεφαλαίῳ του.

Ὁ Βίκτωρ, μόλις ἠνέῳξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀνέκραξε «Καρλότα!»

— Ὁ ἰατρὸς σᾶς φέρει εἰδήσεις περὶ αὐτῆς, ἀπήντησεν ὁ νοσοκόμος.

Εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς εὐχαρίστου αὐτῆς εἰδοποιήσεως ὁ πληγωμένος προσήλωσεν βλέμμα ἐρωτηματικὸν ἐπὶ τοῦ ἰατροῦ.

— Ναὶ, εἶπεν ἐκεῖνος, ἔχω νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ πρὸ τούτου, ἵνα ἔχῃς τὰς ἀπαιτουμένας δυνάμεις ὅπως μὲ ἀκούσῃς, ἀνάγκη νὰ πίῃς αὐτὸ τὸ ἰατρικόν.

Ὁ Βίκτωρ ὑπήκουσε ὡς μικρὸν παιδίον.

— Εὖγε! τώρα δύνασαι νὰ μὲ ἀκούσῃς. Εἶδον τὴν Καρλόταν σου, ἥτις ἤθελεν ἔλθει πρὸς ἐπίσκεψίν σου, ἐὰν καὶ αὐτὴ ὡς σὺ δὲν ἔπασχεν.

— Μήπως εἶναι καὶ ἐκείνη πληγωμένη; διέκοψεν ὁ Βίκτωρ.

— Ὄχι, ἀλλ' εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ δυστυχήματός σου, κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ ὅστις τὴν ἀναγκάζει ἤδη νὰ μένῃ κλινήρης.

— Μὲ ἀπατᾶτε, κύριε ἰατρὲ, ἡ Καρλότα θὰ διατρέχει μέγαν τινὰ κίνδυνον.

— Καθησυχάσατε, δὲν εἶναι τίποτε, σᾶς τὸ ὁρκίζομαι· ἀπόδειξις δὲ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου, εἶναι τὸ ἐπιστόλιον ταῦτο ὅπερ μοὶ ἔδωκε ἵνα σᾶς ἐγχειρίσω.

Ὁ Βίκτωρ ἠθέλησε νὰ τὸ λάβῃ, ἀλλ' αἱ δυνάμεις του δὲν τῷ ἐπέτρεπον νὰ ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα.

— Ἔσο ἥσυχος, εἶπεν ὁ ἰατρός· ἄλλως εἰμὶ ἀναγκασμένος νὰ διακόψω τὴν ὁμιλίαν ταύτην.

— Ἰατρέ!...

— Καὶ πρὸς τούτοις θὰ εἴπω εἰς τὴν μνηστήν σου ὅτι δὲν ἠθέλησες νὰ μὲ ἀκούσῃς.

— Πρὸς Θεοῦ, ἰατρὲ, ἐξακολούθησον.

— Ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ εἶσαι φρόνιμος.

— Ναί, ἀλλὰ δός μοι αὐτὸ τὸ ἐπιστόλιον.

— Θὰ σοὶ τὸ δώσω, ὁπόταν σοὶ ἀνήκει.

Ὁ ἰατρὸς ἔθεσε μεταξὺ τῶν χειρῶν τοῦ πληγωμένου τὸ μικρὸν ἐπιστόλιον.

Ὁ Βίκτωρ τὸ ἤγγισεν εἰς τὰ χείλη του καὶ κατόπιν ἔθραυσε τὴν σφραγῖδα.

Ὁ φάκελος δὲν ἐμπεριεῖχεν ἢ ὀλίγας μόνον τρίχας τῆς κεφαλῆς.

— Εἶναι φυλακτόν, ὅπερ μοὶ πέμπει, ἀνέκραξε παραφόρως ὁ Βίκτωρ, πληρῶν δι' ἀσπασμῶν τὰς τρίχας· εἶναι φυλακτόν. Ὦ! δὲν θὰ ἀργήσω νὰ ἰαθῶ, δὲν θὰ μείνω πολὺ ἐπὶ τῆς κλίνης ταύτης· δὲν εἶναι ἀληθὲς, δὲν ἔχει οὕτω, ἰατρέ;

— Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ. Ἐὰν ἀκολουθήσῃς τὰς συμβουλάς μου, δὲν θ' ἀργήσῃς νὰ ἐπανίδῃς τὴν Καρλόταν σου.

— Εἰπέ μοι, ἰατρὲ, εἰπέ μοι, τί πρέπει νὰ πράξω;

— Πρέπει ἐν πρώτοις, νὰ μὴ ζητεῖτε νέα τῆς Καρλότας ἢ ἀπὸ ἐμὲ μόνον, ἐπειδὴ ἐγὼ μόνος δύναμαι νὰ σᾶς δίδω θετικὰς εἰδήσεις.

— Ἔστω.

— Καὶ νὰ μὴ προσηλοῦτε τὴν φαντασίαν σας ἀδιακόπως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου.

— Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, ἰατρὲ, ἂν καὶ μὲ λυπῇ. Πλὴν τώρα δὲν ἔχετε νὰ μοὶ εἰπητε τίποτε περὶ αὐτῆς;

— Ἔχω, ἀλλ' ὅταν ἰαθῆτε ἐντελῶς θὰ σᾶς τὰ εἰπω.

Μάτην ὁ Βίκτωρ ἠρώτα τὸν ἰατρὸν ἐκ νέου.

Τὴν ἐπαύριον ἐποισθητὴ καλλιτέρευσις παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀσθενῆ, μετὰ δεκαπέντε δὲ ἡμέρας ἠδύνατο νὰ ἵσταται ὄρθιος.

Ἡ πληγὴ οὐδέποτε ἔλαβε κινδυνώδη χαρακτῆρα. Ἡ σφαῖρα εἰσελθοῦσα εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν, εἶχε διαπεράσει τὸ σῶμα ἄνευ ἐπικινδύνου ὀργανικῆς βλάβης.

Ὁ πληγωμένος εἶχεν ἀπωλέσει πολὺ αἷμα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐξησθένησε μὲν ἀλλὰ καὶ τὸν ἔσωσε.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς ὁ Βίκτωρ εἶχεν ἀναλάβει τὰς δυνάμεις του.

Ἂς ὀπισθοδρομήσωμεν ἵνα ἐξετάσωμεν ἐκ ποίων ἀφορμῶν ἀπεπειράθησαν τὴν δολοφονίαν τοῦ ἥρωός μας.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Βίκτωρος ἡμέρας ἡ μήτηρ τῆς Καρλότας ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν νεανίου τινος ὃν κατὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπεν.

Ὁ νεανίας αὐτὸς εἶχεν ἰδεῖ τὴν Καρλόταν πολλάκις καθ' ὁδὸν ἡ δὲ θελκτικὴ αὐτῆς μορφὴ ἠχμαλώτισε τὴν καρδίαν του. Συνέλαβε τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν ἔκτοτε, νὰ τὴν καταστήσῃ ἰδικήν του διὰ νομίμου γάμου. Δὲν ἐθεώρει τόσῳ δύσκολον τὴν ἐπίτευξιν τῶν πόθων του.

Αἱ πεποιθήσεις καὶ ἐλπίδες του ὅμως διεψεύσθησαν.

Ἡ μήτηρ ἔδωκε ἀρνητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν παρουσιασθέντα γαμβρόν.

Περισσοτέρας πληροφορίας δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἐπὶ τοῦ ἀτόμου τοῦ δολοφόνου τοῦ Βίκτωρος.

Οὗτος ἅμα τῇ διαψεύσει τῶν ἐλπίδων του, ἐγένετο μανιώδης. Ἐπειδὴ ἡ Καρλότα δὲν ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ ἰδική του, οὐδείς, ἐσκέφθη, πρέπει νὰ τὴν ἀπολαύσῃ.

Ἑκάστην νύκτα περιεπλανᾶτο ἔξωθεν τῆς οἰκίας τῆς μνηστῆς τοῦ Βίκτωρος, ὃν τινα εἶδε ἐπιστρέφοντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρεφύλαξεν καὶ ἐζήτησε νὰ φονεύσῃ διὰ διπλοῦ πυροβολισμοῦ.

Ὁ ἀποπειραθεὶς τὴν δολοφονίαν τοῦ Βίκτωρος, ἀνέβαινε τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου, ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Γρεβης.

Δύο χειρόγραφα ἀτελῆ εὑρέθησαν ἐντὸς τοῦ θυλακίου τοῦ καταδίκου, τὸ ἓν ἦτο ἐπιστολὴ τὸ ἕτερον ἓν εἶδος ὑπομνήματος συντόμου.

Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή!

» . . . . . .

» Πεινᾶλέος, βουλιμιῶν καὶ ἄῤῥωστος ἐκοιμήθην.

» Ἡ οἰκοδέσποινά μου τρέφει ὄρνιθας καὶ ἀλέκτορας.

» Οἱ ἀλέκτορες ἐφώνησαν τὸ κυκυρίκου καὶ μ' ἀφύπνισαν » μικρὸν πρὸ τῆς ῥοδοδακτύλου.

» Τί νὰ κάμω; πῶς ν' ἀπεράσω τὰς σκληρὰς ταύτας τῆς Παρισινῆς πρωΐας ὥρας, ὅπου τὸ πᾶν πενθεῖ, ὡς εἰς νεκρούπολιν;

» Εἰς μάτην κυλίομαι ἐπὶ τῆς ἀχυρίνης στρωμνῆς μου· ὁ ὕ- » πνος δὲν ἀγαπᾶ τοὺς πτωχοὺς, ἡ δὲ πεῖνα μὲ τὰ ψεύματα δὲν...

» Τί νὰ κάμω; . . . . . .

» . . . . . .

» Νὰ ἐργασθῶ;... καὶ ὁποίου εἴδους ἐργασίαν; ἄλλως τε, ὡς » ἡ παροιμία λέγει, τὸ νηστικὸ ἀρκοῦδι τί χορὸ νὰ » κάμῃ;.....

» Ν' ἀναγνώσω;....

» Ἀλλοίμονον!... διατί νὰ εἶμαι μόνος! διατί νὰ μὴν ἔχω » πλησίον μου τὴν γραίαν μητέρα μου, τινὰς ἐκ τῶν συνεταίρων » τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ἕνα σκύλον ὑλακτοῦντα καὶ λείχον- » τα τὰς χεῖρας μου, ἢ ἐν κανάρι μινυρίζον, ἢ ἕνα αἴλουρον » κρίζοντα, ἢ τέλος ἕνα φίλον πιστὸν καὶ εἰλικρινῆ, ὅστις νὰ » μοὶ λέγῃ ἀδιακόπως καὶ νὰ μοὶ ὁμιλῇ;...

» Φεῦ! ἡ οὐρανία ἔμπνευσις διέρχεται ἐπὶ τοῦ ἀνέμου τῶν » τριχυμιῶν, ἐπὶ τῶν φαεινῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, ἐπὶ τῆς ὀσμῆς » τῶν ἀνθέων αὐτῶν, ἔνθεν καὶ ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι, πάντες » δρέπονται αὐτῆς.

» . . . . . .

» ... Ἀλλ' ἐπὶ τῶν ζοφερῶν τῆς νυκτὸς πτερύγων, ἐπὶ τοῦ » σκότους τοῦ τετραοροφείου δωματίου μου, τί, ποίαν, » πῶς ἐγὼ νὰ εὕρω παραμυθίαν εἰς τοὺς σπασμοὺς τοῦ στομά- » χου μου, πρόφασιν εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν μου ἀπαιτοῦσαν τὸ ἐνοίκιον, παρηγορίαν πρὸς τὸν ῥάπτην, τὸν ὑποδηματοποιὸν, » τὸν ξενοδόχον ὅστις δὲν μὲ πιστώνει πλέον, τὴν πλύτριαν, τὸν » καφεπώλην καὶ τόσους ἄλλους;...

» Ἐν τούτοις ἡ θύρα μου κρούεται.

»— Τίς εἶ;...

»— Ἀνοίξατε!

»— Τίς εἶ;...

»— Ὁ βιβλιοπώλης!

»— Καὶ εἷς δικαστικὸς κλητήρ!

» Οἴμοι! . . . . . .

» . . . . . .

» . . . . . .

Ὁ δυστυχὴς δὲν ἔλαβε φαίνεται τὸν καιρὸν νὰ περαιώσῃ τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν, ἕνεκεν τῆς ἐκτάκτου ἐπισκέψεως τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος.

Ἂς ἴδωμεν τὸ δεύτερον χειρόγραφον.

» *Ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ τῶν φυλακῶν τῆς Βαστιλλης δωματίου μου.*

» Τὸ τρύζον καὶ λάλον στιβαλλέτο τῆς δεσποσύνης » Καρλότας μὲ ξελόγιασε. Ἄφησα πᾶσαν ἀλλὴν ἐνασχόλησιν » καὶ ἠκολούθησα τὴν ἡμερόεσσαν ταύτην νεάνιδα, τὴν ὁποίαν » ἐντὸς ὀλίγου ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ πωγωνοφόρος τις δεκα- » νεὺς τοῦ πεζικοῦ, ὀνόματι Βίκτωρ.

» Ἠθέλησα νὰ κλέψω τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀντεραστοῦ μου· πλὴν, » φεῦ! ἐντελὴς ἀπελπισία μὲ κατέλαβε μετὰ τὴν ἀρνητικὴν ἀ- » πάντησιν τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς Καρλότας.

» Τὸ φοβερὸν μειδίαμα τὸ μαγευτικὸν βλέμμα, ἡ καθωραΐ- » ζουσα τὰς θυγατέρας τῆς Εὔας αἰδὼς, ἡ ὑπερβαίνουσα κατὰ » τὴν λευκότητα τὴν ἀλάβαστρον χροιὰ τοῦ προσώπου της μὲ » κατέστησαν φρενήρη.

« Ἥμερος πόθος ἡ ἔρως, εἷς τῶν παντοδυνάμων τούτων θεῶν » μὲ ὤθησε εἰς ἄνανδρον πρᾶξιν, ἥτις μ' ὡδήγησεν εἰς τὸ κα- » κουργιοδικεῖον.

» Τὸ κακουργιοδικεῖον μὲ ἔπεμψεν εἰς τὴν Λαι μητόμον!

» Δὲν λυποῦμαι, διότι πιστεύω εἰς μέλλουσαν ζωὴν ἐκεῖ θὰ » τὴν συναντήσω καὶ ἴσως θέλω ὑπάρξει εὐτυχέστερος.

» Οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ παρασύρῃ νὰ παύσω πιστεύων εἰς τὴν » μέλλουσαν ζωὴν, καὶ τοῦτο πιστεύων συναποφαίνομαι μετὰ » τοῦ Λορένζου τῶν Μεδίκων, ὅτι οἱ μὴ ἐλπίζοντες εἰς μέλλου- » σαν ζωὴν, εἰσὶ νεκροὶ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ . . .

» Ἐὰν τὸ ἔαρ δὲν ἀνθίσῃ, ἀχαρι ἔσεται τὸ θέρος, τὸ δὲ φθινό-

» πωρον ἄνευ καρπῶν. Ἐὰν ὅμως ἡ παροῦσα ζωὴ ὑπάρξῃ δυ-
» στυχής, οὐδεὶς δύναναι νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ ἡ μέλλουσα ἔσεται ἐπί-
» σης τοιαύτη.

» . . . . . .

» . . . . . .

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ τοῦ νοσοκομείου ἔξοδον τοῦ Βίκτωρος ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι του μετὰ τῆς δεσποινίδος Καρλότας.

Ἡ περίστασις δὲν ἐπέτρεψε τῷ Βίκτωρι νὰ μείνῃ πλέον τῶν τριῶν ἡμερῶν μετὰ τῆς νεορᾶς συζύγου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ μήτηρ τῆς Καρλότας ἦτο θυγάτηρ ἐμπορίσκου τινος γαιαν θράκων, μετερχομένου τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο εἰς τὴν Βουλώνην. (Boulogne sur mêre.)

Μέχρι τοῦ δεκάτου τῆς ἡλικίας της ἔτους, ἡ Ἀντωανέτα (οὕτω ὠνομάζετο) ἀπήλαυσε τὰς θωπείας φιλοστόργου μητρός, μητρὸς φρονίμου, ἥτις ἐγνώριζε νὰ διευθύνῃ ἐν συνέσει ἕνα οἶκον καὶ νὰ μετριάζῃ τὰς ζημίας τὰς ὁποίας ἡ ἀμεριμνησία καὶ τὰ κακὰ ἤθη τοῦ συζύγου της προὐκάλουν.

Ἡ μήτηρ τῆς Ἀντωανέτας ὅμως ἐξώφλησε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἀφῆκε τὸν οἶκον ὁλόκληρον ὀρφανὸν σὺν τῇ ὀρφανίᾳ τῆς δεκαετοῦς κόρης.

Ὁ πατὴρ τῆς Ἀντωανέτας ἦτον ἐντελῶς ἄμοιρος οἰκογενειακῆς διοικήσεως καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐγνώριζε ἢ νὰ πωλῇ καὶ ἀγοράζῃ γαιάνθρακας. Τῇ ἀμαθείᾳ τοῦ πατρὸς τῆς Ἀντωανέτας προσετίθεντο καὶ ἄλλα ἐπίκτητα ἐλαττώματα. Ἦτο χαρτοπαίκτης, ἦτο ψεύστης, συνωμολόγει δάνεια χωρὶς νὰ προθυμοποιῆται ποτὲ εἰς τὴν ἐξόφλησιν, ἦτο ἐπίορκος, ἦτο οἰνοπότης, ὕπουλος, πανοῦργος καὶ ὑποκριτής, ἐν ἑνὶ λόγῳ δὲν ὑπῆρχε κακία τὴν ὁποίαν νὰ μὴν εἶχε ἐγκολπωθῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτός.

Ἡ χαρτοπαιξία, τὸ πρῶτον κακὸν ὅπερ εἶχε εἰς βαθμὸν μέγαν ὁ πατὴρ τῆς Ἀντωανέτας, εἶναι κακία καταστρέφουσα τὸν χαρακτῆρα, τὴν ὑγείαν, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Walter Scott ἐξέφρασε τὴν πρὸς αὐτὴν ἀποστροφήν του διὰ τῶν ἀκολούθων ῥημάτων.

» Ἡ πρὸς τὰ παίγνια τῆς κερδοσκοπίας μεγάλη ροπὴ τοῦ ἀν-
» θρώπου εἶναι κακόηθές τι πάθος ἐμποιοῦν ἐξάψεις καὶ περισπα-
» σμούς. Εἶναι δὲ ἄπορον πῶς τὸ πάθος τοῦτο κυριεύει καὶ τοὺς

» ὑγιεῖς τὰς φρένας· ἐνῷ τὸ νὰ κατατήκῃ τις, τὴν ζωήν του κα-
» θήμενος περὶ πρασίνην τράπεζαν καὶ μεταλλάσσων τεμάχιον
βεβαμμένου χάρτου διὰ τὰ οὐτιδανὰ χρήματα, εἶναι μᾶλλον ἴδιον
» φρενοβλαβῶν ἢ παλιμπαίδων. Εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἱππεύῃ τις
» ἐπὶ ξυλίνου ἵππου, ἐφ' οὗ μεθ' ὅλων τῶν προσπαθειῶν του οὐδὲ
» σπιθαμὴν προβαίνει, εἶναι εἶδος νοεροῦ κλιμακωτοῦ τροχοῦ
» ἐφ' οὗ διηνεκῶς ἀνέρπει ἀλλ' οὐδὲ γραμμὴν ἀνυψοῦται.»

Ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος χαρτοπαίκτης εἶναι δυσάρεστος εἰς συ-
ναναστροφήν· τὸ πάθος του εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖον ἀπορροφᾷ
πᾶσαν ἄλλην περίσκεψιν· αὐτὸς ἄλλο δὲν κάμνει ἢ νὰ ἀναζητῇ
συμπαίκτας, καὶ ὅλοι οἱ περιεστῶτες τὸν παρατηροῦσι διὰ βλέμ-
ματος ὑπόπτου· ἡ διάθεσίς του καταντᾷ ἀνήσυχος καὶ ῥάθυμος·
οἱ τρόποι του ἀποβάλλουσι πάντα πολιτισμόν, καὶ ἀποκαθίστα-
ται ἄθλιος μὲν εἰς ἑαυτὸν, ἀηδὴς δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ὄντως, τὸν κύριον Φραγκίσκον (τὸ ὄνομα τοῦτο ἐφερε) ἀπε-
χθάνοντο ὅλοι τῆς Βουλώνης οἱ κάτοικοι.

Τὸ ψεῦδος, εἶναι ἐλάττωμα ὅλως ἀνοίκειον πρὸς ἄνθρωπον
ἐπιθυμοῦντα νὰ κατέχῃ θέσιν ἀξιότιμον ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἠθικολόγος τις μέγας λέγει ὅτι, «εἶναι τόσον εὔχαρι καὶ
κατὰ τὸ φαινόμενον τόσον φυσικὸν, τὸ ν' ἀρνῆται τις ἐκεῖνο τοῦ
ὁποίου δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἐξελεχθῇ ἔνοχος, ὥστε καὶ ὁ ἄ
γριος καὶ ὁ παῖς ψεύδονται πρὸς ἀθώωσιν ἑαυτῶν, ὠθούμενοι
ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐνστίκτου ὁρμῆς, ὑφ' ἧς παρακινοῦνται, ἵνα ὑψώ-
σωσι τὴν χεῖρα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κεφαλῆς.»

Τὸ ψεῦδος, εἶναι τὸ πολύκαρπον φυτὸν, τὸ ὁποῖον πρωίμως
ῥιζόνει εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, καὶ καθ' ὅσον αὐξάνει κατὰ το-
σοῦτον ἐπεκτείνει τοὺς κλάδους αὐτοῦ, ἀφ' ἑκάστου τῶν ὁποίων
ἀναβλαστάνει νέον ἄλλο ἐλάττωμα, μέχρις ὅτου ὁλόκληρος ἡ
ψυχὴ σκοτίζεται ὑπὸ τῆς δηλητηρίου σκιᾶς αὐτῶν. Οἱ πλάττον-
τες ψευδολογίας χάριν διασκεδάσεως εἰς συναναστροφὴν εἶναι
ἄνθρωποι χαμερπεῖς ὅλως καὶ ἀχαρακτήριστοι. Ἡ τοιαύτη δια-
γωγὴ καθιστᾷ αὐτοὺς καταφρονητέους, ἡ διάθεσίς των κατανοεῖ-
ται ἀμέσως, καὶ ἡ περὶ αὐτῶν κυκλοφοροῦσα γνώμη εἶναι «ὅτι
δὲν πρέπει νὰ πιστεύωνται καθὸ ψευδολόγοι.»

Τὸ νὰ δανείζηταί τις χρήματα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ τὰ ἐπιστρέψῃ ποτὲ, ἢ νὰ καταπείθῃ φίλους του εἰς τὸ νὰ ὑποδέχωνται συναλλαγματικάς του διὰ ψευδῶν διαβεβαιώσεων, ὅτι αὐτὸς κατὰ τὴν λῆξιν θέλει φροντίσει περὶ τῆς πληρωμῆς αὐτῶν, εἶναι κακοήθεια μεγίστη, δυστυχῶς ὅμως ἐπιπολάζουσα ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ μὴ κατακρινομένη μεθ' ἱκανῆς αὐστηρότητος. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ πάλιν εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ καλὴ πίστις ἐπὶ χρηματικῶν συναλλαγῶν εἶναι οὐσιώδη συστατικὰ τοῦ χαρακτῆρος καὶ ὅτι οἱ ἐκτρεπόμενοι τοῦ κανόνος θέλουσιν ἐν καιρῷ μετανοήσει διὰ τὴν διαγωγήν των ταύτην.

Οἱ ὅρκοι εἶναι περιττοὶ κἂν οὐχὶ ἐπὶ πονηρῷ γίγνοντσι.

Ἡ μέθη ἐστὶ ἐλάττωμα ὀλέθριον! Ὁ ἰατρὸς James Johnson, πραγματευόμενος περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μέθης λέγει. «Εἶναι ἀναντίῤῥητον, ὅτι ἡ μέθη παράγει ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, καὶ ὅμως πάμπολλοι ἐξ ὅλων τῶν τῆς κοινωνίας κλάσεων ἐπιφέρουσι καιρίας πληγὰς ἐπὶ τοῦ διοργανισμοῦ αὐτῶν, καί τοι φρονοῦντες ἑαυτοὺς νηφαλέους πολίτας καὶ δεικνύοντας ἀποστροφὴν πρὸς τὴν κραιπάλην. Ἡ συνεχὴς πόσις γεννᾷ σειρὰν ἀποτελεσμάτων δηλητηριαζόντων τὰ ἔσχατα τῆς ζωῆς αὐτῶν.»

Ὁ ἰατρὸς Goudon ἐξεταζόμενος περὶ μέθης ἐνώπιον ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς, ὡμίλησεν ὡς ἀκολούθως.

» Σπουδαστὴς ὢν ἔτι εἰς Ἐδιμβοῦργον, μ' ἔτυχε ν' ἀνατέμω » πολλὰ σώματα ἀνθρώπων, ἀποθανόντων ὑπὸ διαφόρων νόσων· ὁ λαὸς τῆς πόλεως ἐκείνης φημίζεται ἐπὶ νηφαλιότητι καὶ ἐγ- » κρατείᾳ πολὺ πλέον τοῦ Λονδίνου, καὶ ὅμως εἶναι παράδοξον » πῶς ἐφ' ὅλων τούτων τῶν σωμάτων ὑπῆρχε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ » ἧττον βλάβη τις ἐπὶ τοῦ ἥπατος, ἥτις κατ' ἐμὴν γνώμην » προήρχετο ἐκ τῆς ἕξεως τοῦ πίνειν ὀλίγον οἰνόπνευμα καθ' » ἑκάστην, ἓν, φέρ' εἰπεῖν ἢ δύο ποτήρια. Οἱ θανόντες οὗτοι ἐνό- » μιζον ἑαυτοὺς ἐγκρατεῖς καὶ ἤθελον θεωρήσει ὡς προσβολὴν » τὴν ἐλαχίστην ἐπὶ μέθῃ κατηγορίαν. Ἀκολούθως ἔλαβον τὴν » εὐκαιρίαν τοῦ νὰ ἐπιβεβαιόσω τὴν τοιαύτην μου γνώμην εἰς » τὰς δυτικὰς Ἰνδίας, ὅπου ἐπίσης ἐπικρατεῖ τὸ ἔθος τῆς κατὰ

» μικρὰς μόνον καὶ ἀμεθίστους δόσεις πόσεως οἰνοπνευμάτων· » διότι καὶ ἐκεῖ παρετήρησα, ὅτι ἡ ἕξις ἐπάγει βλάβην τοῦ ἤ » πατος.»

Εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ κυρίου Grindon τὸ ἐπιγραφόμενον «ὁ Βάκχος» ἀναγιγνώσκομεν· «Τὰ ἄγρια καὶ ἄτακτα πάθη, τὰ γεννώμενα ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας χρήσεως τῶν οἰνοπνευμάτων, ἤθελον τάχιστα διαῤῥήξει τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἰσχυραὶ ἀντιδράσεις ἐν ἐνεργείᾳ.»

Οἱ ὕπουλοι, πανοῦργοι καὶ ὑποκρυπτικοὶ τρόποι βλάπτουσι τὰ μέγιστα τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος. Ὁ Μακιαβέλλης εἶχε βδελυρόν τι ἀξίωμα. «Σφάζε τὸν ἐχθρόν σου, ἢ θώπευε αὐτόν.» ἀλλ' ἡ τοιαύτη πανουργία θεωρεῖται κατόρθωμα ὑπὸ μόνων τῶν ἀνάνδρων· διότι ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἀγχινούστατον πάντων, εἶναι ἐν γένει ὁ πρῶτος ἀπατώμενος.

Ὅταν θάλλουσα ἡ ἀρετὴ μετὰ ἀναπεταμένων ἱστίων ποντοπορεῖ ἐπιτυχῶς, ζηλεύεται ὑπὸ πολλῶν· ἀλλ' ὅταν τὸ σκάφος αὐτῆς συναντήσαν θύελλαν αὔξουσαν εἰς τριχυμίαν, ὠθῆται ἀπὸ βορρᾶν πρὸς νότον, καὶ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τυφῶνος, καὶ ἀπόλλυσι πρῶτον μὲν τὸν πρωρέα εἶτα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον, οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγκαταλειφθὲν εἰς τὴν τύχην του, βυθίζεται κατὰ μικρόν, τὰ ὕδατα ἀνυψοῦνται μέχρι τοῦ καταστρώματος, στρόβιλος σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ ὕδατος, τὸ σκάφος καταποντίζεται καὶ μόνος ὁ ἱστὸς ὑπερέχει, ὡς στήλη ἀναγγέλλουσα τὸ δυστύχημα. Τότε μόνον ὅλοι θρηνοῦσι τὴν ὀριμύτητα τῆς καταιγίδος καὶ μέμφονται τοὺς ὁμοίους των, ὡς μὴ ὀρέξαντες τὴν χεῖρα πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀπολλυμένου σκάφους.

Ἡ Ἀντωανέτα τοιοῦτον πατέρα ἔχουσα, ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἦτο μόνη ἐν τῷ κόσμῳ.

Σὺν τῇ ἡλικίᾳ καὶ αἱ ῥίζαι τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων παθῶν καθίσταντο ἰσχυρότεραι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Φραγκίσκου. Ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἅπασα ἡ περιουσία αὐτοῦ ἐξηφανίσθη ὁ δὲ ἔμπορος τῶν γαιανθράκων ἔμεινεν ἄνευ λεπτοῦ. Ἡ δυστυ-

χὴς Ἀντωανέτα ἀνεγίγνωσκεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πατρός της τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν εἰς ἣν εἶχε περιέλθει.

Τὴν 20 Αὐγούστου 18.. τὸ κακουργιοδικεῖον τῆς πόλεως Μ.. συνῆλθεν, ἵνα δικάσῃ ὑπόθεσιν λίαν σκανδαλώδη.

Ὁ κατηγορούμενος ἦτον ὁ Φραγκίσκος.

Ἡ πρωτίστη κατηγορία ἡ βαρύνουσα αὐτὸν, ἡ ζωηρὰ ἀνάμνησις τοῦ κατὰ τὴν 15 Ἰουνίου ἰδίου ἔτους λαβόντος χώραν κακουργήματος, συγκινησάσης βαθέως τὸ κοινὸν, ἡ ὑπάρχουσα εἰσέτι ἐπὶ τῆς μυστηριώδους ταύτης ὑποθέσεως ἀβεβαιότης μ' ὅλας τὰς ἐρεύνας τῆς δικαιοσύνης, τὰ πάντα συνέτεινον εἰς διέγερσιν τῆς περιεργείας τοῦ κοινοῦ. Διὸ πολυάριθμον ἀκροατήριον συνῆλθεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν δικαστικῶν ἐγγράφων παρετηρεῖτο ἀνάγλυφόν τι σχέδιον τοῦ χαρτοβολῶνος ἐν ᾧ τὸ κακούργημα εἶχε πραχθῇ.

Ὁ Φραγκίσκος ἄγων τὸ 40ον τῆς ἡλικίας ἔτος, ἔχει ἐξωτερικὸν ἐμφαῖνον ἐνέργειαν καὶ ἀποφασιστικότητα. Ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἦν ζωηρὸς καὶ τὸ βλέμμα ἀτενές. Ἀκροώμενος τῆς ἀναγνώσεως τοῦ κατηγορητηρίου ἐγγράφου ἐφαίνετο ἐνίοτε ὑπὸ ἐσωτερικῆς τινος τύψεως νυσσόμενος, τὴν ὁποίαν ἐπὶ ματαίῳ ἐπειρᾶτο νὰ ὑποχρύψῃ· συνεχῶς δ' ἐποίει σημεῖα ἀρνήσεως ἐπὶ τῶν οὐσιωδῶν κατ' αὐτοῦ μαρτυριῶν.

Ἡ ὄψις του ἐνέπνεε κατὰ πρῶτον αἴσθημά τι συμπαθείας. Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησε νὰ ὑποκριθῇ τὸν κωφὸν, πλὴν ἐκ τῆς προσοχῆς ἣν ἔδιδε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κατηγορητηρίου καὶ ἐκ τῆς ἐξαπτομένης ζωηρότητος τῶν ἀποκρίσεων αὐτοῦ, ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του.

Περιοριζόμεθα εἰς περιληπτικήν τινα ἀφήγησιν τῶν ὅσων ἐγκλημάτων τὸ κατηγορητήριον τῷ ἀπέδιδε.

Τὴν 15ην Ἰουνίου 18.. περὶ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν τῆς πρωΐας ὥραν ἡ Μαργαρίτα Ξ... ἤρχετο νὰ ἐξυπνήσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ἰωάννην Ξ... κοιμώμενον ἔν τινι χαρτοβολῶνι, ἀπέχοντι ἑκατὸν μέτρα τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ συνήθως ἐκοιμῶντο ὁ Φραγκίσκος Ξ... μετὰ τῆς θυγατρός του καὶ ἡ ἰδία αὐτή. Εὗρε

δὲ τὴν θύραν τοῦ χορτοβολῶνος ἀνοικτὴν καὶ εἶδεν παρ' αὐτὴν ὀπτίως ἐξαπλωμένον τὸν Ἰωάννην Ξ... ἐπὶ τῶν ἀχύρων, τὴν κεφαλὴν ἔχοντα καθημαγμένην καὶ σπαράσσοντα, μηδόλως δυνάμενον νὰ λαλήσῃ ἐν τῇ ἀλγηδόνι φρικώδους ἀγωνίας. Ἦν δὲ ἡμίγυμνος, ὑπὸ τὴν κεφαλὴν φέρων πίλημα λευκόφαιον· τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ καὶ τὸ χόρτον, ἅπερ ἦσαν ὑπὸ τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς ὤμους ἦσαν αἱματόφυρτα. Ὁ δυστυχὴς ἐξέπνευσε περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς πρωΐας χωρὶς νά δυνηθῇ νὰ προφέρῃ λέξιν.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ σώματος καὶ ἡ ἀνάκρισις ἐβεβαίωσαν, ὅτι ὁ Ἰωάννης Ξ... εἶχε πληγωθῇ καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ προσώπου του ἑπτὰ χονδρὰ σφαιρίδια καὶ σιδηρᾶν τετραγωνικὴν σφαῖραν, βληθέντα διὰ βραχέος ὅπλου, ἀδρανῶς κροτήσαντος· ὅτι ἓν τῶν σφαιριδίων εἰσεχώρησεν εἰς τὸν ἐγκέφαλον· ὅτι ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς εἶχε τμηθῇ ὁριζοντίως δι' ὀξέως ὀργάνου· ὅτι τὸ στέρνον ἔφερεν ἴχνη ἰσχυρῶν ἐκχυμώσεων, ἐπενεχθεισῶν, ὡς εἰκός, ἐκ σαρκοθλαστικοῦ σώματος, ἢ ἐκ πιέσεως ἰσχυροδυνάμου πατήματος. Τὸ δέρμα τοῦ προσώπου εἶχεν ἀμαυρωθῇ καὶ ἐλαφρῶς καῇ ὑπὸ τῆς πυρίτιδος. Τὸ πίλημα τοῦ θύματος, ὅπερ ἦν ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς, εἶχεν ἐπὶ τοῦ χείλους σχίσμα, εὑρισκόμενον ἀκριβῶς ἐν τῇ διευθύνσει τῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ πληγῆς, ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦ πυροβόλου προφανῶς ἐπενεχθέν.

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ὁ φονεὺς, εὑρὼν τὸν Ἰωάννην Ξ... κοιμώμενον, ἐκένωσε κατ' αὐτοῦ τὸ πυροβόλον ἐπὶ τοῦ ἀποκεκαλυμμένου προσώπου, ὅτι ἀκολούθως θέσας τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τοῦ σήθους αὐτοῦ καὶ καταβιβάζων τὸ πίλημα ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὅπως μὴ ἀναγνωρισθῇ, ἐπλήγωσεν αὐτὸν σφοδρῶς δι' ὀργάνου ὀξέως καὶ κοπτεροῦ, τμήσαντος τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν, ἐν τῷ τρόμῳ ἀνοιχθέντα.

Εἶχε δὲ πληγωθῇ κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ὥρας τῆς πρωΐας διάστημα, ὡς ἐμαρτύρησαν γείτονες ἀκούσαντες τὴν ἐκπυρσοκρότησιν τοῦ πυροβόλου.

Ἡ Μαργαρίτα, ἀτενίσασα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ἐν ᾗ εὑρίσκετο ἐλεεινῇ καταστάσει, ἠρώτησε, τίς ἦν ὁ κακοποιήσας αὐτόν· ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Ξ... δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκριθῇ, θέσας μόνον τὴν ἀρι-

στερὰν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ στήθους, ἀφίνων βαθὺν στεναγμόν, ὑποσημαίνοντα, ὡς εἶπεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, ὅτι ὁ κακοποιήσας αὐτὸν ἐστὶν ἄξιος ἀπαγχονισμοῦ. Πάραυτα δὲ ὑπὸ ὑποψίας καταληφθεῖσα, ἐρωτᾷ ἡ Μαργαρίτα, ποῦ εἶναι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Φραγκίσκος καὶ ἐκφέρει κατ' αὐτοῦ ἐνοχοποιητικοὺς, ἐνώπιον πλείστων μαρτύρων, λόγους. Ἡ κοινὴ γνώμη μετ' ὀλίγον ἐκ συμφώνου πρὸς τὰς ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ἐξερχομένας κατηγορίας κατὰ τοῦ Φραγκίσκου, ἐξεφράσθη τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς κατάκρισιν. Γνωστὸν δ' ἦν, ὅτι οὗτος ἔζη ἐν μεγάλῃ διχονοίᾳ μετὰ τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἧτις μετεβλήθη εἰς μῖσος μετὰ τὴν πτώχευσίν του. Τοῦτο εἶχεν ὁμολογήσει εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς Βουλώνης.

Ἡ ἐπελθοῦσα εἰς τὸν Φραγκίσκον δυστυχία ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν περιουσία τοῦ ἀδελφοῦ του ἀφ' ἑτέρου, διέγειραν εἰς αὐτὸν ὀργὴν κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐκδικητικὴν καθ' ὅσων εἶχε τὴν πηγὴν αὐτῆς ἐκ τῶν ἀπείρων μισαρῶν παθῶν του

Πρὸ καιροῦ ἐπρόφερε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπειλὰς, κατ' ὀρχὰς μὲν ἐμμέσους καὶ περιωρισμένας, ἔπειτα δὲ θετικωτέρας καὶ βαναύσους.

Ἔπρεπεν ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ μέσον, ὡς εἶπεν ὁ κατηγορούμενος.

Ὁ Ἰωάννης ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ ἐπικερδέστατον συνοικέσιον.

Ὁ Φραγκίσκος ἠκούετο νὰ λέγῃ βαναύσως· «ὦ! νὰ ἤξευρε τί μαγειρεύει δι' ἑαυτόν! Θὰ τοῦ χάμωμεν καλλίτερον γάμον!»

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνακαλύπτει τις τὴν βαθμιαίαν πρόοδον τοῦ θανασίμου μίσους, τὸ εἰς τὴν ψυχήν του ἀναπτυσσόμενον, μεχρισοῦ μετασχηματίζεται εἰς σχέδιον φόνου. Οἱ λόγοι τοῦ Φραγκίσκου καθίστανται τότε ἀγριώτεροι, πενθιμώτεροι, καὶ ἡ ἀπειλὴ αὐτοῦ ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὰς ἀορίστους φωνὰς θλιβερᾶς προφητείας.

Τὴν προτεραίαν τοῦ ἐγκλήματος, χορεύων ὑπὸ τὸν χορτοβολῶνα ἐκεῖνον, ἐν ᾧ εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφὸν ἐπαναλαμβάνει πολλάκις. «Ἂς διασκεδάσωμεν σήμερον καλά·

ἐπειδὴ δὲν θὰ χορεύσωμεν πλέον τὴν Κυριακήν, θὰ μᾶς ἔλθῃ θλῖψις.»

Ὁ Ἰωάννης κατεδικάσθη ἀπὸ τοῦδε ὑπὸ τῆς ἀδυσωπήτου ἀποφάσεως τοῦ ἀδελφοῦ· αἱ στιγμαὶ αὐτοῦ ἦσαν ἠριθμημέναι καὶ τὴν νύκτα τῆς ἐπαύριον, καθ' ἣν εἶχε πληγωθῇ, ἤξευρεν, ὅτι τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν Φραγκίσκον ὤφειλε νὰ κατηγορήσῃ ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου Κριτοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ Φραγκίσκος ἐπιθυμῶν νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, διότι δὲν ἐφόνευσεν, ὅπως ἱκανοποιήσῃ ἐκδίκησιν, διεγειρομένην ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ πάθους, καὶ φροντίζων νὰ συναθροίσῃ ἐν εἰρήνῃ τὴν θλιβερὰν ἀξίαν τοῦ ἀδελφικοῦ αἵματος, ἐζήτει νὰ φανῇ ἀποδημῶν.

Τὴν παρασκευὴν τὸ πρωῒ ἀναχωρεῖ διὰ Καλαί, ἀναγγέλων, ὅτι ἐσκόπευε νὰ διαμείνῃ ἐκεῖ τοὐλάχιστον δύο ἡμέρας, ὅπως κανονίσῃ ὑποθέσεί τινας, καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς Βουλώνην τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς.

Τὴν ὀγδόην ὥραν καὶ ἡμίσειαν τῆς ἑσπέρας σταματᾷ καθ' ὁδὸν εἰς πόλιν τινα δύο χιλιόμετρα ἀπέχουσαν τῆς Βουλώνης. Κοιμᾶται ἐντὸς χορτοβολῶνος, ἔνθα συνήνεσαν νὰ τὸν δεχθῶσι περὶ τὴν δεκάτην τῆς νυκτὸς ὥραν, καὶ ὅτε τὴν ἐπαύριον, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ οἰκήματος ἦλθεν, εὑρίσκει αὐτὸν κοιμώμενον εἰσέτι τὸν ἐξυπνᾷ καὶ εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ καλῶς ἦλθεν, αὐτὸς ἀπαντᾷ ὅτι ἐκοιμήθη κάλλιστα.

Ἀκούει νὰ ὁμιλῶσι περὶ τῆς δολοφονίας τοῦ ἀδελφοῦ του, οὐδεμίαν συγκίνησιν ἔδειξεν, μαθὼν καταστροφὴν, ἥτις, εἰ μὴ αὐτὸς ἦτον ὁ φονεύς, θὰ συνεκίνει βεβαίως αὐτὸν ἐν πάσῃ τυχὸν τῇ ἀναισθησίᾳ του.

Ἐπιστρέφει εἰς Βουλώνην καὶ ἀντὶ νὰ τρέξῃ πρὸς τὸν θνήσκοντα, τὸν ὁποῖον πάντες περιεκύκλουν, πορεύεται κατ' ὀρχὰς πρὸς τὴν σύζυγον, ἀποθέτει τὴν πήραν καὶ τὰ ἔγγραφα, ἀλλάσσει ἐνδύματα, πλύνει τὰς χεῖρας καὶ τότε μόνον συλλογίζεται νὰ ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ τὸ θῦμά του.

Ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἔτι σημεῖα ζωῆς, τὸ ἰσχυρὸν αὐτοῦ σῶμα ἠγωνία ἔτι κρατερῶς κατὰ τοῦ θανάτου.

Ὁ Φραγκῖσκος δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ πολὺ τὸ θέαμα τῆς ἀγωνίας, φοβεῖται ἴσως μὴ ἀναχαλυφθῇ, καὶ φεύγει ἐν τρόμῳ, προσπαθῶν ν' ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην του τὰ συμβεβηκότα τῆς παρελθούσης νυκτός, εἰς τὸν ξένον χορτοβολῶνα, ἐν ᾧ διενυκτέρευσεν, ἵνα δυνηθῇ νὰ φωτίσῃ τὴν δικαιοσύνην.

Τέλος ὁ πρόεδρος προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κατηγορουμένων.

Ὁ δικηγόρος του ὑπερασπίζεται αὐτόν.

Μετὰ διαφόρους ζωηρὰς συζητήσεις τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ συνηγόρου, ἀναπτυξάντων εὐφράδειαν καταθέλξασαν τὸ ἀκροατήριον, ὁ κύριος πρόεδρος κηρύσσει περαιωθείσας τὰς συζητήσεις καὶ ἄρχεται τῆς ἀνακεφαλεώσεως. Διὰ τῶν ἐμβριθῶν δὲ αὐτοῖς παρατηρήσεων ἐπανάγει τὰ πνεύματα εἰς γαλήνην, ἥτις ὀφείλει νὰ προεδρεύῃ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων.

Εἰσελθόντες οἱ ἔνορκοι εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, ἐπανήρχοντο μετὰ παρέλευσιν τετάρτου ὥρας, φέροντες ἐτυμηγορίαν διὰ τῆς ὁποίας ὁ Φραγκῖσκος Ξ... κηρύσσεται ἔνοχος, ἀλλ' ὑπὸ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις.

Τὸ δικαστήριον συμφώνως πρὸς τὰς προτάσεις τοῦ κυρίου εἰσαγγελέως, καταδικάζει τὸν Φραγκῖσκον Ξ... εἰς ἰσόβια δεσμά.

Ἀκούσας τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Φραγκῖσκος, ὑψοῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ φωνῆς σταθερᾶς ἐπιμαρτύρετα καὶ τελευταῖον τὴν ἀθωότητα αὐτοῦ.

Εἰς μάτην!

Ἡ Ἀντωανέτα ἦτο μόνη ἤδη ἐν τῷ κόσμῳ. Οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, δὲν ἠγάπων οὐδ' ἐφρόντιζον πλέον περὶ τῆς θυγατρὸς ἑνὸς ἀδελφοκτόνου.

Ἁμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα!

Ἡ δυστυχὴς κόρη εὑρέθη ἐν μέσῳ λαβυρίνθου ἀδιεξόδου, ἐκ τοῦ ὁποίου, ἵνα ἐξέλθῃ ἀσφαλῶς καὶ νικήτρια, ἔδει νὰ ἔχῃ τὴν συνδρομὴν μιᾶς Ἀριάδνης.

Ἡ Ἀριάδνη ὅμως δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Ἡ μήτηρ τῆς Καρλότας, ἦτο ἐκτεθειμένη εἰς ὅλους τοὺς κιν

δύνους τοὺς ὁποίους προβάλλει ἡ διαφθορὰ καὶ ἡ ἐξαχρείωσις εἰς μίαν ἀπροστάτευτον καὶ ὡραίαν ὀρφανήν.

Ἡ μήτηρ τῆς Ἀντωανέτας φαίνεται ὅτι ἦτο φρόνιμος γυνή. Ἡμέραν τινα ἡ ὀρφανὴ σκαλίζουσα τὰ διάφορα ἔγγραφα ἅτινα ἀπετέλουν τὴν ὅλην περιουσίαν της, δηλ. ἓν μέγα μηδὲν, εὗρε μεταξὺ αὐτῶν τεμάχιον χάρτου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον γεγραμμέναι αἱ ἑξῆς συμβουλαί·

» Ὑπὸ κακῶν προκισθήσεων κατεχομένη, τρέμω μὴ ἡ δυσ-
» τυχής μου κόρη ἡμέραν τινα μείνῃ μόνη ἐπὶ τῆς γῆς.

» Χαράττω τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, ἵνα τῇ χρησιμεύσωσιν
» ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

» Ὁ σταθερὰν ἀπόφασιν ἔχων νὰ πράξῃ τὸ καλὸν δύναται νὰ
» ὑπερπηδήσῃ πᾶν ἐπικίνδυνον πρόσκομμα καὶ νὰ φθάσῃ ἀβλα-
» βῶς εἰς τὸ τέρμα.

» Ἡ ἀλήθεια, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ εἰλικρίνεια, εἰσὶν θεῖα
» προτερήματα.

» Θεάρεστον τὸ ἀγαθοεργεῖν.

» Ἐργάζου πολὺ καὶ δαπάνα ὀλίγα.

» Μέγα προνόμιον τῆς πτωχείας ἐστὶ τὸ νὰ μὴ φθονῇ τὸν
» εὐτυχοῦντα.

» Οἱ καλοὶ λόγοι εἰσὶ τὰ λαμπρότερα τῆς γῆς ἄνθη, τὴν τα-
» πεινωτέραν ἐν τῷ κόσμῳ κατοικίαν ἀποκαθιστῶντες εὐχάριστον
» παράδεισον.

» Τὸ καλὸν ὄνομα ἀποκτᾶται διὰ πολλῶν καλῶν πράξεων,
» ἀπόλλυται δὲ διὰ μιᾶς καὶ μόνης κακῆς.

» Ὁ εὐεργετούμενος πρέπει ἀείποτε νὰ ἐνθυμῆται τὴν εὐερ-
» γεσίαν.

» Πρέπει νὰ φεύγωμεν τοὺς κόλακας καὶ νὰ μισῶμεν τὴν κο-
» λακείαν, ἥτις ἐστὶ εἶδος νόθου νομίσματος.

» Στιγμιαῖον σφάλμα ἑνὸς ἀνθρώπου δύναται νὰ προξενήσῃ
» λύπας καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ.

« Ἡ εὐτυχία περιφέρεται καθ' ἑκάστην στιγμὴν, καὶ ὁ διώκων
» αὐτὴν δύναται νὰ τὴν ἀπολαύσῃ.

» Ὁ ἀνώτερος καὶ πιστότερος συνάμα φίλος τοῦ ἀνθρώπου
» εἶναι ἡ ἀρετή.

» Τὰς συμβουλάς μου ταύτας, θύγατερ, ν' ἀκολουθήσῃς, ἐὰν
» ποτὲ μόνη καὶ ἐγκαταλελειμμένη εὑρεθῇς καὶ οὐδέποτε θέλεις
» μετανοήσει. Ταύτας ἐχάραξεν ἡ μητρική χειρ, ἥτις πώποτε
» ὑπούλως θωπεύει. »

Μυριάκις ἀνέγνω ἡ δυστυχὴς Ἀντωανέτα τὸ ἀνωτέρω χειρόγραφον, οἱ δὲ ὀφθαλμοί της ἔχυσαν χειμάρους δακρύων ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς ἀγαθῆς μητρός της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἡ πανσέληνος ἐξερχομένη ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν βουνῶν, φωτίζουσα διὰ τῶν ἀργυροειδῶν αὐτῆς ἀκτίνων τὰ παρεμπίπτοντα δάση καὶ φέρουσα εἰς τὰς ὄψεις ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἡ τοῦ ἡλίου δύσις κατέστησεν ἀφανῆ, μεταστρέφει τὸ ῥεῦμα τῶν συλλογισμῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς θεωρίας τῶν ἔργων τῆς φύσεως πρὸς τὴν τῶν οὐρανίων.

Ἡ σελήνη αὕτη ἆράγε ἧς τὸ ἰσχυρὸν φῶς ἡμαύρωσεν ἤδη τοὺς ἀστέρας καὶ ἣν ἀναρίθμητα ἑκατομμύρια μέχρι τοῦδε ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐθεώρησαν, εἶναι δυνατὸν νὰ κατοικῆται, καὶ ὑπὸ τίνος φύσεως ὄντων;

Αἱ περὶ τῆς πληθύος τῶν κόσμων ἰδέαι, αἵτινες δὲν εἶναι νέαι, καὶ διετάραξαν τὸν νοῦν τόσων ἐπιστημόνων ἀνδρῶν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, ἀκόμη καὶ νῦν εἶναι τὸ θέμα μακρῶν ἀμφισβητήσεων.

Θνητὲ, οἱ λογισμοὶ καὶ αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου δὲν δύνανται ν' ἀποκρυφθῶσιν ἀπὸ τοῦ Ὄντος ἐκείνου εἰς ὃ ὀφείλομεν τὴν ὕπαρξιν.

Καὶ νοερῶς ἀνίπταμαι εἰς τὸν ἀέρα...

Οὔτε ἡ ἀναπνοὴ οὕτως ἐπηρεάζεται, οὔτε τὸ ψῦχος ἐστὶ ἐπαισθητὸν, ὡς περιγράφουσιν οἱ ἀναβάντες ὑψηλὰ ὄρη.

Ὁ οὐρανὸς φαίνεται μέλας, ἡ δὲ σελήνη λαμπροτέρα παρ' ὅσον ἀπὸ τῆς γῆς· οἱ ἀστέρες καὶ ἰδίως οἱ μεγαλείτεροι εἰσὶν λαμπρότατοι· φέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω, παρατηρῶ ἀπειρον μέγαν σφαιρικὸν ὄγκον, περὶ ὃν εἰσὶν ἀκτῖνες φωτὸς, καθιστάμεναι φωτεινότεραι, ὅσῳ τὸ ἀντικείμενον σμικρύνεται. Αὕτη ἐστὶ ἡ γῆ καὶ αἱ ἀκτῖνες αἵτινες περιβάλλουσιν αὐτὴν, εἰσὶν αἱ τοῦ ἡλίου ὅστις μετ' ὀλίγον θέλει φανῆ.

Ἀλλάσσω διεύθυνσιν καὶ στρέφω ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ ἄνω κα-

θέτως, καὶ δίδω ὅλην μου τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν σελήνην, ἔχουσαν ἤδη μέγιστον μέγεθος καὶ τὴν αὐτὴν ὄψιν, ὡς ὅτε ἐν καιρῷ ἡμέρας φαίνεται ἐπὶ τῆς γῆς, μὴ ἐκπέμπουσα φῶς, ἐπειδὴ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου πίπτει ὅλον ἐπ' αὐτῆς.

Οἱ κάτοικοι τῆς γῆς βλέπουσι μόνον τὴν μίαν ὄψιν τοῦ πλανήτου τούτου, ἐγὼ ὅμως νοερῶς βλέπω τὴν ἄλλην ἣν οὐδεὶς θνητὸς ποτὲ εἶδε.

Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀρχίζει αἴφνης νὰ ἐλαττοῦται καὶ τὸ λυκόφως διαδέχεται τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Ἐκουράσθην καὶ καταβαίνω πλησίον βαθέος σπηλαίου πλησίον τοὺ ἄκρου τοῦ ὁποίου κάθημαι.

Οἱ κάτοικοι τῆς γῆς, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ἀπὸ τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων ἐθνῶν μέχρι τῶν ἀμαθεστάτων ἀγρίων πιστεύουσι μέλλουσαν ἀνταμοιβήν. Αὕτη εἶναι ἡ κατοικία τῶν ψυχῶν τῶν τεθνεώτων, καὶ τὸ μέρος ὅπερ βλέπω, εἶναι ἡ κατοικία τῶν ἁμαρτωλῶν, οἵτινες μετὰ θάνατον εἶναι προωρισμένοι νὰ μείνωσιν ἐνταῦθα περιμένοντες μείζονα τιμωρίαν ὅταν ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς κρίσεως ἔλθῃ. Ἐπὶ τοῦ ἄλλου μέρους δὲ, αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων διάγουσιν ἐν εἰρήνῃ πᾶσαι, προσδοκῶσαι, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς τὴν ἐπίσημον ἡμέραν, ὅτε ἕνεκα τῶν πράξεων αὐτῶν θέλουσι λάβει αἰώνιον ἀνταμοιβήν.

Σέβας!....

Ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ σπηλαίου, ἀκούονται ἦχοι θρήνων, ἐνῷ ἑκάστοτε λάμψεις φωτὸς, ὡς ἀπὸ ἐσβεσμένου πυρὸς ἐξέβαινον, τὰς δὲ ἀναριθμήτους ψυχὰς ἔβλεπέ τις προσπαθούσας νὰ ἐγερθῶσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ὠθουμένας ὄπισθεν ὑπὸ ἀφανῶν χειρῶν.

Αὗται εἰσὶν αἱ ψυχαὶ ἐκείνων, οἵτινες ἀποτρόπαια πράξαντες ἐγκλήματα, ὑποφέρουσι νῦν τιμωρίαν ἐλαφροτέραν ἐκείνης ἣν ἔχουσι νὰ πάσχουσιν αἰωνίως.

Ἂς ἀπομακρυνθῶ τοῦ φρικαλέου τούτου μέρους.

Καὶ διὰ τῶν πτερῶν τῆς φαντασίας ὑψόνομαι ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ διέρχομαι ἄνωθεν ὀρέων, σπηλαίων καὶ κοιλάδων, πεπληρωμένων λεγεώνων πνευμάτων τὰ ὁποῖα διακρίνονται μόνον διὰ τοῦ φωτὸς τῶν ἀστέρων.

Προβαίνω...

Μόνον οἱ κλαυθμοὶ καὶ ὀδυρμοὶ τῶν πνευμάτων τούτων ταράττουσι τὴν ἐπικρατοῦσαν σιγήν.

Ἀκτὶς φωτὸς ἐφάνη ἐπὶ τοῦ μακρὰν ἀπέχοντος ὁρίζοντος, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ παμφανὴς ἥλιος προβάλλει μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος, περιχέων χρώματα λαμπρὰ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου ἵσταμαι καὶ παρατηρῶ τὸ νεοφανὲς καὶ ὡραῖον τοπεῖον, ὅπερ ἐνώπιόν μου παρίστατο.

Πανταχόθεν φαίνονται τερπναὶ πεδιάδες καὶ κοιλάδες, κεκαλυμμέναι ὑπὸ ἀνθέων ἐξαιρέτων χρωμάτων, ὑψηλὰ ὄρη, μετὰ φυλλωμάτων ἐπὶ τῶν κορυφῶν καὶ συμπλεγμάτων μεγαλοπρεπῶν σκιερῶν δένδρων, μετὰ πολλῶν βαθέων σπηλαίων, ὧν τὰ βάθη ἀφανίζονται εἰς τὸ σκότος τῆς αἰωνίου νυκτός.

Κάθημαι καὶ πάλιν.

Τὰ πνεύματα ἐφάνησαν μὲ μειδιῶντα πρόσωπα καὶ πλῆθος αὐτῶν περιπατεῖ ἐπὶ τῶν κοιλάδων μεταξὺ τῶν ἀνθέων. Ἀντὶ θρήνων, ἀκούονται ὕμνοι καὶ εὐχαριστίαι· πολλὰ δ' ἐξ αὐτῶν περιίπτανται ἄνωθέν μου ὡς φύλακες Χερουβὶμ μὲ μορφὰς ἀγγέλων.

Εὑρίσκομαι ἤδη μεταξὺ τῶν ψυχῶν τῶν νηπίων καὶ παίδων, τὰ ὁποῖα οὐδὲν ἔπραξαν ἐπὶ τῆς γῆς κακὸν καὶ μεταξὺ ἐκείνων οἵτινες διήνυσαν ἐνάρετον βίον.

Ἀνίπταμαι διὰ τελευταίαν φορὰν ἵνα ἴδω τὴν ἐξαίσιον ταύτην θέσιν, ἥτις βαθμηδὸν ἐγένετο μίγμα συγκεχυμένον σκιᾶς καὶ φωτός. Ἐξηκολούθησα τὴν πορείαν μου πρὸς τὴν γῆν, ἥτις ἐφαίνετο ὡς ἑτέρα μεγίστη σελήνη ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου.

Ἡ γῆ, ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζον πρὸς αὐτήν, ηὔξανε τὸ μέγεθος μέχρις οὗ μέλας ὄγκος ἐπεσκότισε τοὺς ἀστέρας· παρατηρήσας δ' ὀπίσω εἶδον τὴν σελήνην, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἀφῆκα, ὅτι ἀνέλαβε τὴν φυσικὴν αὐτῆς ὄψιν.

Θνητέ! εἶδες πολλὰ θαυμάσια, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς σοφὸς εἶναι ἄξιος νὰ ἴδῃ, οὐδ' ὁ ἐνάρετος νὰ μάθῃ δι' ἐμπνεύσεως.

Ταῦτα μάθε ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ κανόνισε τὴν μέλλουσαν ζωήν σου, ὅπως ἀναβῇς τὸ κατοικητήριον τῶν μακαρίων.

Ἡ ὀπτασία διελύθη.

. . . . . .

. . . . . .

Περιεπάτουν πρὸς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Βουλώνης ἔνθα εἰσὶν τὰ λουτρά.

Ἡ ἑσπέρα ἦτο ὡραία, ἡ θάλασσα ἀκίνητος καὶ τὰ κυανὰ ὄρη ἠφανίζοντο κατ' ὀλίγον. Ὅτε ἔρριψα τὸ βλέμμα πρὸ ἀνατολὰς τοῦ ὁρίζοντος, ὁ οὐρανὸς ἐφαίνετο φωτεινότερος καὶ εὐθὺς ἀνέλαβε χρῶμα χρυσοειδὲς, ἡ δὲ πανσέληνος ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ ἡσύχου ὠκεανοῦ.

Τὸ γαλλικὸν πλοῖον Π. τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ περιέπλεεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὴν δείλην δὲ τῆς ἡμέρας εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως.

Ὀλίγον τι μακρύτερον τῆς ῥηθείσης παραθαλασσίας νέα τις γυνὴ πενιχρῶς ἐνδεδυμένη, ἐσύναζε χόρτα.

Τὴν νηνεμίαν τοῦ παντὸς διεδέχθη θύελλα.

Ἡ νεαρὰ κόρη ἐγκατέλιπε τὴν τῶν χόρτων συλλογὴν καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἄγουσαν, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν διήρχετο πλησίον τῆς ἀποβάθρας, ἡ λέμβος τοῦ πολεμικοῦ πλοίου προσήγγιζεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νεανίας τις φέρων στολὴν ἀνθυποπλοιάρχου ἐπήδησε μετὰ ζωηρότητος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς.

— Τί ὡραία κόρη! ἐψιθύρισεν.

— Τί ὡραῖος νέος! ἐσκέφθη ἡ ὡραία πτωχή.

Ἡ μὲν ἠφανίσθη ἐντὸς τοῦ πλήθους, ὁ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

Ἡ Ἀντωανέτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐμαγείρευε χόρτα, ἅτινα ἔφαγεν ἄνευ ἐλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ἡ μαρκεσία δε-Πιφρὺ ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος γυνὴ οὖσα, πολλὰς ἀπόρους οἰκογενείας συνετήρει, καὶ ἦτο πάντοτε τὸ ςήριγμα ἐκείνων, ὅσοι στερούμενοι τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων ἐπεκαλοῦντο τὴν προστασίαν της.

Ἐπιδήμικὴ νόσος ἐμπεσοῦσα ἐν τῇ πόλει τῆς Βουλώνης, ἐν ᾗ κατῴκει, πολλοὺς καθ' ἡμέραν ἐξωλόθρευε καὶ πρὸ πάντων τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἔχωσι τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς θεραπείαν περιποιήσεις, κατὰ δὲ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ καλοκάγαθος γυνὴ ἀνεκούφιζε κατὰ πάντα τρόπον τὰ δεινὰ τῶν ὑπὸ τῆς νόσου προσβαλλομένων δυστυχῶν.

Ἡμέραν τινα ἐνῷ ἡ νόσος κατεκυρίευε παντοῦ τῆς πόλεως, ἀποστείλασα τὴν συνήθη προμήθειαν τῶν πρὸς ζωάρκειαν ἀναγκαίων εἰς τοὺς ἀσθενεῖς της, ἐκράτησε μικρὸν καλάθιον, ὅπως αὐτὴ ἡ ἰδία φέρῃ πρὸς ἀσθενῆ τινα, ὅστις ἄλλοτε τὴν εἶχεν ὑπηρετήσει. Τὴς νόσου ὅμως θερισάσης τοὺς πλείστους τῶν πελατῶν αὐτῆς, ἐπεσκέφθη καὶ τοῦτον ὅν τινα ἔπεμψεν εἰς τὸν ᾅδην πρὶν ἢ ἡ μαρκεσία δυνηθῇ νὰ τῷ φέρῃ, ὡς ἐπεθύμει, μόνη τὸ καλάθιον τὸ μικρόν.

Ἡ ἡμέρα ἦτο περὶ τὸ τέλος της, ὁπόταν τὴν θύραν τῆς μαρκεσίας ἠκούσθη νὰ κρούῃ τις. Ἡ θύρα ἠνεῴχθη, κόρη δὲ ἀσθενὴς πλὴν διακριτικῆς καλλονῆς εἰσῆλθεν καὶ ὡδηγήθη ἐνώπιον τῆς μαρκησίας δε-Πιφρύ.

Ἡ κόρη ἦτο ἡ Ἀντωανέτα.

Τὰ δάκρυα τῆς ὀρφανῆς συνεκίνησαν τὴν καλοκάγαθον μαρκεσίαν, ἥτις εἶχε ἕνα μόνον υἱόν.

» Ὁποία ἀγαθοεργὸς ἀπόφασις, ἐσκέφθη, ἐὰν υἱοθετήσω τὴν » ὡραίαν ταύτην κόρην! »

Ἡ μαρχεσία ἦτο χήρα, καὶ ἀπήλαυε τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς μετὰ τοῦ υἱοῦ της, ὅστις εἶχε τὴν αὐτὴν γενναίαν ψυχὴν ὡς ἡ μήτηρ. Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὴν υἱοθεσίαν· διὸ ἄνευ περαιτέρω σκέψεων προσεκάλεσε συμβολαιογράφον, ὅστις συνέταξεν ἀμέσως τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα. Ἐνῷ δὲ οἱ ὑπηρέται προητοίμαζον τὴν τράπεζαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἔπρεπε νὰ παραθέσωσι δεῖπνον διὰ δύο, διότι εἰς τὸ ἑξῆς θὰ συνδειπνῇ μετὰ τῆς μικρᾶς κόρης. Εὐθὺς μετ' ὀλίγον ἱματιοθήκη κατάλληλος εἰς τὴν τάξιν εἰς ἣν τὸ θετὸν κοράσιον κατετάχθη, ἐδόθη αὐτῷ καὶ διδάσκαλοι ἁρμόδιοι, ὅσους ἡ πόλις παρεῖχεν, ἤρχισαν νὰ τῷ ἐκπαιδεύωσιν· οὕτω δὲ ἡ Ἀντωανέτα Ξ... ἔλαβε τὸ νέον ἐπώνυμον Ἀντωανέτα δε-Πιφρύ.

Ἡλικιωθείσης τῆς κόρης, ἡ μαρχεσία μετέβη εἰς Παρισίους, ἔνθα τὸ ἀγνὸν κάλλος τῆς μικρᾶς προστατευομένης ἐξεθειάζετο ὑπὸ πάντων τῶν εὐγενῶν κυρίων τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἡ δὲ μαρχεσία μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ χωρισθῇ τῆς θετῆς αὐτῆς θυγατρὸς τόσον ταχέως, ἐνῷ ἔτι ἦν δεκαπενταέτις, ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ μετ' αὐτῆς εἰς τὰς ἐπαρχίας μακρὰν τῶν φιλοφρονήσεων τῶν ἐραστῶν, εἰς ἓν κτῆμα τῆς γέμον καλλονῆς καὶ κείμενον μεταξὺ τῶν ἀμπελώνων καὶ καστανώνων τῆς Χαρέντης. Ἐνταῦθα εἰς τὰς μονήρεις τῆς ἐξοχῆς θέσεις ἡ νέα Ἀντωανέτα προσεκτήσατο νέον κάλλος, καὶ τὸ μελάγχρουν χρῶμα τοῦ καθ' ἡμισυ ἱσπανικοῦ αὐτῆς κάλλους μετέλαβε ὠχρότητά τινα. Δύο ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἀποχωρήσεως ταύτης, ὁ δὲ μαρχέσιος, νῦν ἄγων τὸ εἰκοστὸν ἕβδομον σχεδόν, ἔμελλε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν μητέρα του.

Ὁπόταν οὗτος ἀφίχθη, εὗρε μόνην τὴν μητέρα του, τῆς Ἀντωανέτας ἀπουσιαζούσης ἵνα ἐπισκεφθῇ φίλην τινὰ τῆς μαρχεσίας.

Ἡ μαρχεσία ἐθαύμασε τὰς τερπνὰς διηγήσεις τοῦ υἱοῦ της περὶ τῶν ταξειδίων του, τὴν εὐπροσηγορίαν καὶ τοὺς χαρίεντας τρόπους του, ἐθώπευσε μεθ' ὑπερηφανείας τὴν κόμην του, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην μητέρα ἐθεώρησε τότε αὐτῆς εὐδαιμονεστέραν. Ἐλυπεῖτο δὲ διὰ τὴν μὴ παρουσίαν τῆς Ἀντωανέτας, διότι ἡ ἀ-

γαθὴ γυνὴ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἐπεθύμει τὴν ζύζευξιν τοῦ υἱοῦ μετὰ τῆς θετῆς αὐτῆς θυγατρός.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη δύσει καὶ τὸ λυκόφως ἤρχισε νὰ ἐπισκιάζῃ τὰ πέριξ, ὅτε ὁ μαρκέσιος ἀφῆκε τὴν μητέρα του καὶ ἀπῆλθε νὰ περιδιαβάσῃ εἰς τοὺς κήπους. Βαρυνθεὶς δὲ νὰ περιπατῇ μεταξὺ τῶν ἀνθώνων καὶ τῶν δενδροστοιχιῶν, διηυθύνθη πρὸς ἀγρόν τινα εὐωδιάζοντα ἐκ τῶν ἀνθέων τῶν κυάμων, ὑφ' ὧν ἐκαλύπτετο, καὶ ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ χωρίου. Ἐνῷ δὲ ἐπλησίαζε φραγμόν τινα, μορφή τις διαβαίνουσα παρ' αὐτὸν προσείλκυσε τὴν προσοχήν του. Ἔφερε λευκὸν πῖλον μετὰ πλατέων βυσσινοειδῶν ταινιῶν, καὶ ἐκ τριχάπτου περιώμιον, τὸ ὁποῖον κυματίζων καθίστα καταφανεῖς ὤμους λευκοτάτους, εἶχε δὲ τὸ σῶμα λεπτὸν καὶ καθ' ὅλα εὐτελὲς, καὶ ἐκοσμεῖτο ὑπὸ ποικίλων ἀνθέων τῶν ἀγρῶν.

Ὁ μαρκέσιος εἶχε μόνον καιρὸν νὰ παρατηρήσῃ τὴν μελαγχροινὴν αὐτῆς ἐπιδερμίδα, ποικιλλομένην ὑπὸ ῥοδοχρόου γρώματος, μέλανας ὀφθαλμοὺς μελανοτέρους φαινομένους τῆς μελανῆς αὐτῆς κόμης δι' ἐρυθρῶν ἀνθέων ἀναδεδεμένης, στίλβοντας λευκοὺς ὀδόντας, κοράλλινα χείλη καὶ μειδίαμα νύμφης τὸ ὁποῖον προσείλκυσεν αὐτὸν ἰδίως διὰ τὴν μαγευτικὴν ἔκφρασιν τοῦ πάθους.

» Τί καλλονή!» εἶπε καθ' ἑαυτόν· «τί καλλονή τεθαμμένη » ἐδῶ εἰς τὰ δάση καὶ τοὺς ἀγροὺς, βασίλισσα, ἀληθὴς βασί- » λισσα ἐν τῇ ἐρημίᾳ.»

— Μὲ συγχωρεῖτε μίαν στιγμὴν, ἀνεφώνησεν ἐνῷ ἐκείνη ἐπροχώρει.

Ἡ νέα ἔστρεψε τὴν κεφαλήν.

— Εἶναι ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ἐψιθύρισεν.

— Δεσποινὶς, κάτι τι σᾶς ἔπεσε, δύναμαι νὰ σᾶς τὸ ἀποδώσω; ἐπρόσθεσεν ὁ μαρκέσιος, ὃν ἐν τῷ μέλλοντι θέλομεν ὀνομάζει Κάρολον.

Ἡ νέα ἐστράφη νομίσασα ὅτι κόσμημά τι πολύτιμον τῇ ἐξέφυγεν· ἰδοῦσα ὅμως ὅτι ὁ νέος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του μήκωνά τινα ἐκ τῆς κόμης της ἐκφυγόντα, «Κρατήσατέ τον» ἀπήντησε μετὰ γέλωτος, ὅστις διεχάραξεν ἅπαν αὐτῆς τὸ πρόσω-

πον, ὡς ὅτε αὔρα ῥυτιδοῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζομένην λίμνην, πρὶν δ' ὁ μαρχέσιος δυνηθῇ ν' ἀποκριθῇ, ἐκείνη ὡς νὰ εἶχε πτερὰ, εὑρέθη σχεδὸν πλησίον τοῦ ἀπέναντι ἀγροῦ.

Προϊούσης τῆς νυκτὸς ὁ μαρχέσιος ἐκάθητο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς μητρός του καὶ πλησίον αὐτῆς ἐπὶ μεγάλης ἕδρας κρυπτομένης ὑπὸ τῆς σκιᾶς τοῦ δωματίου. Φῶτα δὲν ἦσαν ἀνημμένα ἡ δὲ σελήνη ἤδη ἀνέτειλεν ὑπεράνω τῶν ἀγρῶν. Ψόφος τις ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν.

— Ἀντωανέτα, εἶπεν ἡ μαρχεσία, εἶσαι σὺ τέκνον μου;

— Ναὶ, μαμὰ, ἀπεκρίθη μετὰ φωνῆς ἡδυτάτης.

— Ἔλα ἐδῶ, ἀγαπητή μου, πάρε τὴν κιθάραν καὶ τραγώδησέ μου. Ψάλλε τὸ ᾄσμα τῆς Λευκῆς. Οἱ φθόγγοι τῆς φωνῆς σου θελουν μοὶ φαιδρύνει ἔτι μᾶλλον τὴν καρδίαν.

Λεπτὴ καὶ χαρίεσσα μορφὴ ἐκινήθη ἐνώπιον τῶν σκοτισθέντων ὀφθαλμῶν τοῦ μαρχεσίου εἰς τὸ ἀμυδρὸν τῆς σελήνης φῶς, ἔλαβε τὴν κιθάραν ἀπὸ τῆς γωνίας, ἔπληξε τὰς χορδὰς αὐτῆς μετὰ πολλῆς εὐκολίας καὶ κλίνουσα πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν κόμην πίπτουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἔψαλλεν ἡδέως. Ἐνῷ δ' ἐτραγώδει ὁ Κάρολος ἀπώλεσε τὰς φρένας του. Ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην του τὴν κόρην τῶν ἀγρῶν· πορφυροὶ μήκωνες, λευκοὶ ὦμοι, μέλανες ὀφθαλμοὶ, ἦσαν συγχεχυμένα ἐν τῇ φαντασίᾳ του· ἤρχιζε νὰ φαντάζηται, ὅτι ἤκουε τῆς αὐτῆς φωνῆς καὶ ὅτι τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο εἶχε τινα πρὸς τοῦτο ταὐτότητα, ἕως οὗ πραγματικῶς ἐνόμισεν, ὅτι ὠνειρεύετο· ὅτι εὑρίσκετο οὐχὶ εἰς τῆς μητρός του τὸν οἶκον, ἀλλ' ὅτι ἐκοιμᾶτο, ἐπὶ ἡμιόνου καθήμενος καὶ περιερχόμενος χειμερινήν τινα νύκτα ὄρη τῆς Ἱσπανίας.

— Φθόγγοι ἱκανῶς ἡδεῖς διὰ τὸ γλυκὺ τοῦτο φῶς, καὶ τὴν μαγευτικὴν ταύτην αὔραν, εἶπεν ὁ μαρχέσιος ὅτε τὸ μέλος ἐτελείωσε. Μῆτερ, εἶναι ἡ μικρά μας Ἀντωανέτα, περὶ τῆς ὁποίας μοὶ ἔγραφες;

Καὶ προεβη νὰ τὴν χαιρετήσῃ.

Ἡ Ἀντωανέτα ἀγνοοῦσα τὴν παρουσίαν του, ἐσκίρτησε καὶ ἐταράχθη, ὠπισθοδρόμησε καὶ ἤθελεν ἀπομακρυνθῇ τοῦ δωματίου, ἂν ἐπιδεξίως δὲν ἔδραττεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἣν ἐφε-

ρεν εἰς τὰ χείλη του. Ὑπῆρχε δέ τι θέλγον τὴν καρδίαν τοῦ μαρκεσίου καὶ πληροῦν αὐτὴν θυμηδίας, καθ' ὃ διάστημα ἡ σκηνὴ ἐκείνη διήρκεσε· διότι καθόλου ἀνεύρισκεν ἡρωΐδα τινα μυθιστορήματος, ᾄδουσαν μὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὠχρὰν καὶ σκυθρωπὴν, ὡς τὴν ἐν ἐλεγείοις παρισταμένην παρθένον, αἴφνης δ' ἀφανιζομένην ἀπὸ τοῦ δωματίου, ἅμα προφερομένης λέξεως τινος, ἥτις πᾶν τὸ θελκτήριον διαλύει, καὶ ὀπισθοχωροῦσαν, διότι χεὶρ ἀνθρωπίνη, αἴφνης δράττει, αὐτήν· ἐκείνη ὅμως ἦτο ὄν ὑπαρκτὸν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μητρός του κατοικοῦσα, ὅπου ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ ὁπότε ἤθελεν.

. . . . . .

Ἦτο μεσημβρία καὶ ὁ ἥλιος ἔκαιε· πάντα τὰ ἄνθη ἐκρέμαντο μεμαραμένα ἐκ τοῦ καύσωνος, ὅλα δὲ τὰ πτηνὰ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ θέλγητρον τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, ἦσαν ἡσυχα καὶ αὐτὴ δ' ἡ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν ἐκπεμπομένη εὐωδία ἦτο ἀσθενής.

Ὁ Κάρολος ἐκάθητο μόνος εἰς μέγα τι καὶ σκοτεινὸν δωμάτιον ὑπερκείμενον τῆς αὐλῆς.

Ἐνόμισεν ὅτι ἦτο τις ἐκ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἀνέκραξε.

— Φερδινάνδε! ποῦ εἶναι ἡ κυρία Ἀντωανέτα;

Οὐδεμία ὅμως ἐδόθη ἀπάντησις. Ἐννόησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναί τις ἐκ τῶν ὑπηρετῶν, διὸ ἀμέσως κατέβη εἰς τὴν αὐλήν.

Ἡ Ἀντωανέτα εἶχε φθάσει τὴν θύραν, εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον.

— Ἄ! εἶσθε σεῖς, εἶπεν, οἰκείως καὶ μετὰ χαρᾶς.

Ἡ Ἀντωανέτα ἐτήρησε σιωπήν.

— Καὶ διὰ ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Κάρολος.

— Διὰ τὸ δάσος, ἀπήντησεν.

— Καὶ ἀφίνετε ἐμὲ ὀπίσω;

— Ἴσως δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἔλθητε.

— Διὰ τί ὄχι;

— Εἶναι ζέστη, εἶναι μακρὰν, δὲν ὑπάρχει διασκέδασις, οὐδὲ συντροφιὰ καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι εὐάρεστον. Χαῖρε...

Καὶ ἀπῆλθεν.

— Ὑπάρχει πολὺ καλὴ διασκέδασις καὶ σπανία συντροφία .... οὐχὶ τόσον ταχέως. ...

Καὶ ἠκολούθησε μὲ τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα.

— Δὲν ἠξεύρω πῶς, ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθω, Ἀντωανέτα.

Ἐκείνη ἐν τούτῳ εἶχεν ἀπομακρυνθῆ καὶ μόνον τὴν λευκὴν αὐτῆς ἐσθῆτα εἶδεν ὁ μαρκέσιος ἀφανιζομένην ἐντός τινος λόχμης. Δραμὼν δ' ἐπλησίασεν αὐτήν.

— Πολὺ φείδεσθε τῶν βράχων καὶ τῶν ἀγρῶν σας· θὰ τὰ φάγω νομίζετε; εἶπε μετ' ὀργῆς. Εἶμαι ἐδῶ, μὴ γνωρίζων οὐδὲν τῆς χώρας ταύτης μέρος καὶ ἐπομένως ἠναγκασμένος νὰ μένω οἰκαδε, κεκλεισμένος ἐντὸς τῆς οἰκίας ὥς τι πτηνόν, διότι φοβοῦμαι μήπως χαθῶ εἰς τὰ δάση ἢ τὰ σπήλαια τὰ πέριξ, πέσω εἴς τινα λίμνην, ἢ κατασπαραχθῶ ὑπὸ τῶν λύκων ἢ ἄρκτων. Καὶ σὺ, ἥτις δύνασαι νὰ μὲ ὁδηγήσῃς, νὰ μοὶ εἴπῃς τὴν ὁδὸν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβω, δὲν κάμνεις τοῦτο ἐκ φιλαυτίας καὶ πλανᾶσαι μόνη; Δὲν εἶναι τοῦτο ἐντροπή;

— Καὶ μεγίστη, εἶπεν ἐκείνη.

— Πόσον καίει ὁ ἥλιος· ὑπέλαβε.

— Καὶ ἔχετε πῖλον, εἶπεν ἡ Ἀντωανέτα, πῖλον ἀγροτικὸν διὰ τὸν ἥλιον τοῦ Αὐγούστου, ἐξάδελφε Κάρολε.

— Ἐξάδελφε Κάρολε! ἐπανέλαβεν ὁ μαρκέσιος. Μοὶ ἀρέσει αὐτό. Ἄφες τὸ ἐξάδελφε, ἂν θέλῃς. Σὺ, Ἀντωανέτα, γνωρίζεις κάλλιστα τὰ μέρη ταῦτα, εἶναι ἡ κατοικία σου.

— Χάρις εἰς τὴν ἀγαθότητά σας, καὶ τὴν τῆς κυρίας μου, εἶναι ἡ κατοικία μου, ἀπεκρίθη.

Ἡ ἀπόκρισις αὕτη ἦτο ἀπροσδόκητος καὶ δυσάρεστος· ὅπως δ' ὁ μαρκέσιος ἀπομακρύνῃ πᾶσαν κακὴν ἐκ τούτου ἐντύπωσιν, προσέθηκεν.

— Ἡ δὲ ἰδική μου κατοικία ἐστὶ ἡ θάλασσα καὶ τὸ ξίφος.

Ἤρξαντο βαδίζοντες ἐν σιωπῇ.

— Ἐδῶ, εἶπεν ὑψῶν κλάδον τινα, ὡς εἰσῆλθον εἰς τὸ δάσος, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, δύναταί τις νὰ εὕρῃ φωλεὰς ἀηδόνων. Ὅτε ἤμην παῖς, ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔκτιζον τὰς φω-

λεάς των. Δὲν εἶναι εἰς ἐμὲ ἐντελῶς ἄγνωστα τὰ μέρη ταῦτα, Ἀντωανέτα. Ἰδὲ ἐκεῖ κάτω.

Καὶ οἱ δύο παρετήρησαν φωλεάν τινα μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ νεοσσῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ φυλάττουσα αὐτοὺς ἀηδὼν ἀπέπτη, ἅμ' ἀκουσθείσης τῆς φωνῆς.

Ἐνῷ δ' ἐθεώρουν ἔχοντες πλησίον ἀλλήλων τὰ πρόσωπα, τὸ ῥοδινὸν χρῶμα τὸ ἐπιχρῶζον τὴν ἁβρὰν μελάγχρουν τῆς νέας παρειάν, ἦν ἀδύνατον νὰ μὴ σκανδαλίσῃ οἱονδήποτε θνητόν. Ὁ Κάρολος ἔστρεψε πρὸς τὰ ἄνω τὰ ὄμματα, ἐδίστασε μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, ἐφίλησε θρασέως τὴν ὡραίαν παρειάν, ἥτις ἠριθρίασεν ἐξ ἐκπλήξεως καὶ ὀργῆς. Ὀργὴ βεβαίως ἦτο τὸ δεύτερον συναίσθημα τῆς Ἀντωανέτας, διότι ἐθεώρησεν ἑαυτὴν ὑβρισθεῖσαν. Διὸ ἐστοχάσθη, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσῃ, καὶ πρὶν ἡ ἐκεῖνος ἐκφέρῃ λέξιν, ὥρμησε πρὸς μίαν τῶν λαβυρινθωδῶν ὁδῶν ὅπου ἐφαντάσθη ὅτι δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ τὴν εὕρῃ, διότι δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἐκεῖνος ἐγνώριζε καὶ τοὺς θάμνους αὐτοὺς τῆς τοποθεσίας ἐκείνης.

Ἐπὶ τέλους ὑπὸ τὴν ῥίζαν καστανέας τινος, ἐπέσχε τὴν πορείαν της καὶ προσεπάθησε, νὰ ἐκβάλῃ τὸν πῖλον της, ὅπως ἀερίσῃ τὰς πυρεσσούσας παρειάς της. Πλὴν εἷς μάτην διότι δὲν ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸν κόμβον.

— Μὴ ὀργισθῇς, ἄφες με νὰ σὲ βοηθήσω, εἶπεν ὁ Κάρολος εὑρεθεὶς αἴφνης πλησίον της.

Ἡ Ἀντωανέτα εἰς τὴν φωνὴν ἀνεσκίρτησε καὶ ἡτοιμάζετο ἐκ νέου νὰ φύγῃ· ἀλλὰ τότε ἐκεῖνος ἤθελε νομίσει αὐτὴν αἰσχυντιλὴν, ἀλλὰ τί ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἰδεῶν ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις προσηνέχθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

Ἐν τούτοις διέῤῥηξε τὴν ὑπὸ τὴν σιαγόνα ταινίαν τοῦ πίλου καὶ ἐστάθη.

— Τώρα σὲ προκαλῶ, μικρά μου κόρη, εἶπεν ὁ ὑψηλὸς καὶ στρατιωτικὴν ὄψιν ἔχων νέος, σκωπτικῶς θεωρῶν αὐτήν. Ἀλλὰ εἰπέ μοι, δὲν ἔπρεπε νὰ χαιρετήσω τὴν θετὴν ἀδελφήν μου μίαν φορὰν ἀφοῦ ἦλθον ἐνταῦθα;

— Ὁ μαρκέσιος δὲ Πιφρὺ ἔπρεπε νὰ ἐνθυμηθῇ, ποῖος εἶναι

καὶ ποία εἶμαι ἐγὼ, καὶ ἂν ἡ μήτηρ του μὲ διέσωσεν ἐκ τῆς δυστυχίας, δὲν ἔπρεπε αὐτὸς νὰ μὲ ὑβρίζῃ.

— Ὁποία ἀκατάβλητος γυναικὸς ὑπερηφάνια! ἀνέκραξε. Καλὲ Ἀντωανέτα, εἶπε λαβὼν τὰς δύο χεῖρας της καὶ κύπτων ὅπως θεωρήσῃ αὐτὴν ἀσκαρδαμυκτεί· βλέπω καθαρὰ ὅτι δὲν φροντίζεις διόλου διὰ τὸν Κάρολον. Ἂν δ' ἐκτιμᾷς τὸ σέβας τοῦ μαρκεσίου δὲ Πιφρὺ, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ μοὶ ὁμιλῇς οὕτω.

Ταῦτα εἰπὼν ἀφῆκε τὰς χεῖρας της, ἐξηκολούθει ὅμως νὰ θεωρῇ αὐτήν.

Ἡ Ἀντωανέτα ἔδιδεν ὅ,τι δήποτε ὅπως χλαύσῃ, ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως αὐτῆς κατεῖχε τὰ δάκρυά της· ἐδάγκασε ὄθεν τὰ χείλη καὶ δὲν ἀπεκρίθη.

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; εἶπεν ἠρέμα ὁ Κάρολος. Τότε διατί δὲν χλαίεις;

— Ὦ, κύριε, εἶπε, μὲ λυπεῖτε.

— Σ' ἐλύπησα, σὲ ἐπίκρανα λοιπόν; Σύγγνωθι χιλιάκις. Δὲν ἐπρόσεξα. Ἔλα, ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν πρὸς τὴν μητέρα μου, ἐκείνη ἔχει πρόχειρον τὴν θεραπείαν τῆς πληγῆς· προσηνεῖς λόγους καὶ φιλήματα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ δώσω, ὅσῳ καὶ ἂν τὰ ἔχω ἄφθονα.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του ἦτο σοβαρὸς, ὥστε ἂν ἡ Ἀντωανέτα δὲν ἦτο τοσοῦτον ἠρεθισμένη, ἤθελεν αἰσθανθῇ αὐτόν· ἐθεώρησε δὲ τὰ λεχθέντα ὡς πικρὸν σκῶμμα καὶ ἐχώρησε πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἐνῷ ὁ μαρκέσιος ἔμενεν ἔτι πλησίον της.

— Πόσον ἐδρόσισεν, ἡ δὲ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου προμηνύει καταιγίδα, εἶπεν ἐκεῖνος.

Τὸ πυρόεσσον τῆς Ἀντωανέτας πρόσωπον ἀνεκουφίσθη.

— Εἶναι σκότος σχεδὸν, ἐδῶ εἶναι πολὺ ἐνωρὶς, εἶπεν ἐκείνη προσπαθοῦσα νὰ κατάσχῃ ἑαυτήν. Καταιγὶς ἐπέρχεται καὶ πρὶν μᾶς καταλάβῃ πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἄκουσε τί εἶναι τοῦτο;

Μακρὸς μυκηθμὸς ἠκούσθη διὰ μέσου τῆς πεπυκνωμένης ἀτμοσφαίρας, ὅμοιος πρὸς τὸν ζώου τινος θηριώδους, ἐνοχληθέντος ἐν τῇ φωλεᾷ αὐτοῦ, καὶ ἀντηχῶν ἐπὶ πολὺν ὥραν κατὰ τὰ

πέριξ κοιλώματα· ἀναρίθμητοι δὲ γλῶσσαι λευκοῦ πυρὸς διεπέρασαν τὸν σκοτεινὸν οὐρανὸν καὶ ἐπλήρωσαν τὸ δάσος μετὰ μυρίων φλογερῶν βελῶν.

— Φοβεῖσαι; ἠρώτησεν ὁ Κάρολος προσφέρων τὸν βραχίονά του εἰς τὴν Ἀντωανέταν.

— Ὄχι, μοὶ ἀρέσκει πολὺ, ἀπεκρίθη ἀπομακρυνθεῖσα αὐτοῦ.

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι εἶσαι εἰς κίνδυνον. Πᾶσα φλὸξ ἀστραπῆς πίπτουσα, δύναται νὰ πέσῃ ἐπὶ σοῦ.

— Καὶ σεῖς, ὑποθέτω, φορεῖτε θώρακα τὸν ὁποῖον δὲν δύναται νὰ διαπεράσῃ! εἶπεν ἐκείνη πεισμονικῶς.

— Ἐμπρός! εἶπεν ἐκεῖνος ἐπιτακτικῶς. Εἴμεθα ἀσφαλέστεροι εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἔλα, ὅταν ὅμως ἀρχίσῃ ἡ βροχὴ θὰ βραχῇς.

— Τὸ δάσος θέλει μὲ προστατεύσει, ἀπεκρίθη. Δὲν εἶμαι ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων τὰς ὁποίας βλάπτει τὸ ὕδωρ· ἄλλοτε ἐσύναζα χόρτα μὲ τὴν βροχὴν εἰς τοὺς λόφους τῆς Βουλώνης. Ὑπάγετε σεῖς ἀφοῦ φοβεῖσθε.

Ἅπας ὁ ἠλεκτρισμὸς τῆς καταιγίδος, ἐφαίνετο ὅτι συνήχθη ἐν αὐτῇ· τὸ πρόσωπόν της ἦτο ὠχρὸν καὶ ὡσεὶ λάμπον· οἱ ὀφθαλμοί της διεσταλμένοι καὶ σπινθηροβολοῦντες, ὡς ἐὰν τὸ ἐν αὐτοῖς πῦρ ἔμελλε νὰ ἐκσπάσῃ· ἐκεῖνος δὲ μόλις ἐτόλμα νὰ προσίδῃ αὐτὴν ἐκ νέου· τόσον ὡραῖον, τόσον δ' ὑπὲρ φύσιν ἦτο τὸ βλέμμα τὸ ὁποῖον ἀπήντα.

— Τί προσδοκᾶς, ἠρώτησεν αὐτήν; τί σκέπτεσαι; τίνα περιμένεις; Ἴσως κανένα δαίμονα, ἀφοῦ θεωρεῖς ἀσφαλὲς τὸ φλεγόμενον τοῦτο δάσος. Ἔλα, ἔλα, Ἀντωανέτα, θ' ἀσθενήσῃς.

Ἐνῷ δ' οὕτως ὡμίλει, τὸ πλησίον αὐτῆς δένδρον ἠκούσθη τρίζον ἔκ τινος κτύπου, καὶ ἀμέσως ἐφάνη ἐκπέμπον πῦρ ἐξ ὅλων αὐτοῦ τῶν μερῶν· γλῶσσα δὲ πυρὸς ὥρμησε πρὸς τὸ στέλεχος αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν, ἐνῷ οἱ γιγαντιαῖοι αὐτοῦ κλάδοι τεθραυσμένοι κατέπεσον χαμαὶ μετ' οὐ πολύ. Ὁ Κάρολος ὥρμησε νὰ λάβῃ τὴν Ἀντωανέταν, ἥτις δὲν ἐκινήθη. Ἐνῷ δ' ἐκεῖνος ἔδραμε πρὸς αὐτὴν, εἷς τῶν παμμεγέθων κλάδων ἔπεσε βαρέως πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς· προλαβὼν ὅμως, ἐπέσχε τὸν κλάδον πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος, ὁ δὲ βραχίων του ἐξετάθη παρὰ τὸ σῶμα τε-

θλασμένος· ἀσθενὴς κραυγὴ τρόμου ἐξέφυγε τῶν χειλέων του· τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου του ὠχρίασεν ὀλίγον, οὐδὲν ὅμως ἕτερον σημεῖον πόνου ἔδειξεν. Ἡ Ἀντωανέτα ὥρμησε καὶ ἀνύψωσε τὸ ἀκίνητον μέλος.

— Δι' ἐμὲ, δι' ἐμέ! ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτήν.

— Μὴ ταράττεσαι, ὑπέλαβε ψυχρῶς ἐκεῖνος, δὲν εἶναι τίποτε.

— Εἶναι κάμποσον, εἶναι πολὺ, εἶπεν ἡ Ἀντωανέτα· τί νὰ κάμωμεν;

— Θέλεις νὰ μοὶ δώσῃς χεῖρα βοηθείας; ἠρώτησεν. Ἔχεις τὴν δύναμιν; Δὲν διέμεινα εἰς μάτην εἰς τὸν στρατόν· ὁ βραχίων μου ἐθλάσθη, καὶ ἐγὼ ὡς πᾶς στρατιώτης, δύναμαι νὰ τὸν θέσω εἰς τὴν θέσιν του.

— Ναὶ, ἔχω δύναμιν, τί πρεπει νὰ κάμω; ἐπηρώτησεν ἐκείνη.

Ἀνέσυρε τὴν χειρίδα καὶ ἐγύμνωσε τὸν λευκὸν βραχίονα.

— Ἡ καταιγὶς μᾶς παρεσκεύασε τὰ θεραπευτικὰ μέσα· ἰδὲ τὸ ῥέον ἐκεῖνο ὑγρὸν ἐκ τοῦ διασχισθέντος δένδρου, εἶναι τὸ μόνον φάρμακον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ κατευνάσῃ τοὺς πόνους καὶ νὰ μὲ ἰατρεύσῃ. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον χρειαζόμεθα εἶναι περιδέματα. Ἀλλὰ τί λέγω, δυνάμεθα νὰ περιμείνωμεν μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἡ Ἀντωανέτα ὅμως ἐκ τῆς λευκῆς αὐτῆς ἐσθῆτος ἔσχισε μακρὰς λωρίδας, συνέλεξε διάφορα τεμάχια ξύλων ἐκ τῶν δένδρων τοῦ δάσους, τὰ ὁποῖα ἡ καταιγὶς κατέθραυσε, καὶ μεταχειριζομένη πᾶσαν τὴν σωματικὴν καὶ νοητικὴν αὐτῆς δύναμιν ἠκολούθησε πάσας τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἐκεῖνος τῇ ἔδωκεν. Ἐπὶ τέλουςοὐχὶ ἄνευ τινων ὀξέων πόνων, ἡ προσαρμογὴ τοῦ βραχίονος ἐπερατώθη, ἡ χειρὶς ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν της, καὶ κατευνασθείσης κατά τι τῆς θυέλλης, ἐξῆλθον τοῦ δάσους, διέβησαν τοὺς ἀγροὺς, ἐνῷ ἡ βροχὴ ἔπιπτεν ἄφθονος, καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἡ Ἀντωανέτα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο καὶ μετὰ ταῦτα οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερε· μόνον ἀφοῦ ἐπέστρεψαν καὶ ἔμελλον νὰ χωρισθῶσιν, ἐψιθύρισε·

— Σᾶς ὀφείλω τὴν ζωὴν, κύριε, καὶ εἴθε ποτὲ νὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς ἀποδώσω τὴν εὐεργεσίαν.

Μετὰ τοῦτο ἐγένετο ἀφανής.

Τρεῖς ἑβδομάδες παρῆλθον. Ἡ μαρχεσία εἰς μεγάλην εὑρίσκετο στενοχωρίαν, φοβουμένη μήπως ἡ θλῖψις τοῦ βραχίονος τοῦ υἱοῦ της ἔχει συνεπείας τινας, καὶ ἦτο ὅλως διόλου ἀφωσιωμένη εἰς τὰς πρὸς αὐτὸν περιποιήσεις, καί τοι ἐκεῖνος τὴν διεβεβαίου ὅτι δὲν εἶχε τίποτε.

Ἡ Ἀντωανέτα ἐξεπλήρου τὰ συνήθη χρέη τῆς μαρχεσίας, τὰ ὁποῖα αὕτη ἠμέλησε, σπανίως δ' ἤρχετο ἐνώπιον τοῦ μαρχεσίου καὶ σπανίως ἐλάλει πρὸς αὐτὸν, διότι ἀπώλεσεν ὅλον αὐτῆς τὸ θάρρος ὑπὸ τὸ δυσβάστακτον βάρος ἑτέρας ὑποχρεώσεως.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Κάρολος ἀπεχαιρέτησε τὴν μητέρα του προσεῖδε τὴν Ἀντωανέταν, ἥτις ἐλαφρῶς ἤγγισε τὴν χεῖρα του χωρὶς νὰ προβλέψῃ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν ἑπομένην εὑρίσκετο πολλὰ μίλια μακρὰν, πορευόμενος τὴν ὁδὸν τοῦ πολέμου.

Αἱ ἐκστρατεῖαι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦσαν βαρεῖαι καὶ συχναὶ καὶ ἕνεκα τούτου οἱ ἐν Χαρέντῃ διετέλουν πάντοτε εἰς ἀένναον ἀνησυχίαν, ταραχὴν καὶ ἀγωνίαν. Φῆμαι κεναὶ περὶ φονευθέντων καὶ πληγωθέντων ἔφθανον καθ' ἑκάστην μέχρις αὐτῶν, οὐδέποτε δ' ἀνῃρεῖτο ἡ ἐπεκυρεῖτο. Καί τοι δ' ἡ ἐκστρατεία, εἰς ἣν ὁ μαρκέσιος ἀπῆλθε, διήρκεσεν ἓξ μόνους μῆνας, ἡ Ἀντωανέτα καὶ ἡ προστάτις αὐτῆς ἐνόμισαν, ὅτι ἓξ ἔτη παρῆλθον ὁλόκληρα, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ περιγράψῃ τὸ τί ὑπέφερον κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο.

Ἐν τούτοις ἦτο ἀδύνατον εἰς τὴν μαρχεσίαν νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ πλέον κεκρυμμένον τὸ ὡραῖον ἄνθος. Ἡ οἰκία τῆς ἐξοχῆς ἐπληροῦτο πάντοτε ὑπὸ ἀπαιτητῶν διὰ τὴν χεῖρα τῆς Ἀντωανέτας. Ἀφοῦ δὲ πάντες ἀπεκρούσθησαν, ὑπῆρχεν εἷς μεταξὺ πάντων τούτων, ὅστις καὶ τοι ἀποβληθεὶς ἐπέμενεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του. Οὗτος δὲ ἦτο ὁ δοὺξ τοῦ Γκόλθ, πλούσιος, καὶ μεγάλως τιμώμενος διὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔφθασεν ἐπιστολὴ τοῦ Καρόλου, ἀγγέλλουσα, ὅτι εἶχε καλῶς καὶ ὅτι εὑρίσκετο εἰς Παρισίους, ἔνθεν ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ, ὁ-

πως ἐπισκεφθῇ τὸν μητρικὸν οἶκον καὶ ὅτι ταχέως ἤθελεν ἐπανίδει τὴν μητέρα του καὶ τὴν Ἀντωανέταν, ἂν μέχρι τῆς ἐπανόδου του δὲν ἀπήγαγέ τις αὐτὴν, ἆφοῦ εἰς Παρισίους περὶ οὐδενὸς ἄλλου γίνεται λόγος ἢ περὶ τοῦ κάλλους τῆς δεσποσύνης Δε-Πιφρύ. Τοῦτο προσέθηκεν ὁ μαρκέσιος ἐν ἀπελπισίᾳ σχεδὸν ὢν, διότι ὅτε ἔφθασεν εἰς Παρισίους ἤκουσε τὴν φήμην τοῦ γάμου τῆς νέας ἐξαδέλφης του μετὰ τοῦ δουκὸς τοῦ Γκόλθ· τὴν ἐπίστευσεν ὡς ἀληθῆ καὶ ἀπεφάσισε νὰ μὴ διακοινώσῃ ποτὲ εἰς τὴν Ἀντωανέταν τί ἐκ τούτου ὑπέφερεν. Ὁ ταχυδρόμος ὅμως ὁ φέρων τὴν ἐπιστολὴν ἐβράδυνε ἐπὶ πολὺ, ὥστε ἡ ἐπιστολὴ ἔφθασεν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καρόλου.

Ἡ Ἀντωανέτα ἀναγνοῦσα τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τῆς μαρκεσίας ἔμεινεν εἰς τὸ καλλυντήριόν της, ἐνῷ ἡ πρεσβῦτις γυνὴ ἀπῆλθε νὰ ὑποδεχθῇ τοὺς πρὸς ἐπίσκεψιν ἐλθόντας.

— Ἐπιθυμεῖ λοιπὸν, ἀνεφώνησεν ἡ Ἀντωανέτα ὅτε ἔμεινε μόνη, ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν γέροντα ἐκεῖνον ἐξάδελφόν του. Δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μὲ ἴδῃ εἰς τὸν οἶκον του ὅταν ἐπανέλθῃ ὅπως ἀναπαυθῇ. Καλὰ, εἶπον ὅτι δὲν θέλω λησμονήσει, ὅτι ὀφείλω τὴν ζωήν μου εἰς αὐτὸν, τῷ εἶπον ὅτι ἐλπίζω νὰ δυνηθῶ νὰ τῷ ἀποδώσω τὴν εὐεργεσίαν. Πράττεις οὕτω; Ἔχεις δίκαιον, Κάρολε, δὲν πειράζει. Ἤθελον νὰ πράξω πολὺ περισσότερον διὰ σὲ, παρὰ νὰ ἐγκαταλείπω τὴν οἰκίαν σου.

Ταῦτα εἰποῦσα κατέβη εἰς τὴν αἴθουσαν μετὰ βραδέως καὶ σοβαροῦ βήματος. Οὐδεὶς ἦτο ἐκεῖ πλὴν τοῦ δουκὸς τοῦ Γκόλθ καὶ τῆς μαρκεσίας.

— Κύριε Δοὺξ, εἶπεν ἡ Ἀντωανέτα, ἀμέσως ἀποτεινομένη πρὸς αὐτὸν, ἀπεσύρατε τὴν αἴτησίν σας;

— Ν' ἀποσύρω τὴν αἴτησίν μου, δεσποσύνη; Οὐχὶ πρὶν ἀποθάνω. Μὴ φαντασθῆτε ποτὲ τοῦτο. Οὐδέποτε θέλω ἐγκαταλείψει πᾶσαν ἐλπίδα. Μὴ μὲ στερεῖτε αὐτῆς τῆς εὐτυχίας.

— Ἀνανεοῦτε λοιπὸν τὴν αἴτησιν τοῦ νὰ μὲ νυμφευθῆτε;

— Μεθ' ὅλης καρδίας, εἶπεν ὁ εὐγενὴς γέρων, προσκλίνας καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της, ἣν ἐκείνη ἀφῆκε νὰ λάβῃ.

— Κύριε, ὑπέλαβεν ἡ Ἀντωανέτα, σᾶς εὐχαριστῶ διότι ἀξιοῦ·

μαι τῆς τιμῆς. Γνωρίζετε τὴν παρελθοῦσαν ἱστορίαν μου. Εἶμαι γυνή σας ὁπόταν τὸ ἐπιθυμεῖτε.

Ἡ μαρκεσία ἔμεινεν ἔκθαμβος.

— Ἀντωανέτα, εἶσαι εἰς τὰς αἰσθήσεις σου; ἀνέκραξεν.

— Μάλιστα, μαμὰ, ἀπεκρίθη.

Ὁ Δοὺξ ἐν τούτοις ἦν ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς καὶ μόνον ἐκράτει τὴν χεῖρα της φοβούμενος μήπως τὴν χάσῃ.

— Εὐθύς! ἐπὶ τέλους ἀνεφώνησε, εὐθὺς κάμετέ με εὐτυχῆ.

— Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν, μετὰ πικρίας διέκοψεν ἡ μαρκεσία, ἀνήσυχος οὖσα, ὅπως κερδίσῃ καιρὸν, καὶ μεγάλως ἀποδοκιμάζουσα τὴν συναίνεσιν τῆς θετῆς θυγατρός της. Διὰ τὴν ἄδειαν τοῦ βασιλέως καὶ τὴν παρασκευὴν διαφόρων ἐγγράφων θέλει παρέλθει πολὺς καιρός.

— Ἀληθὲς, ἐλησμόνησα, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Ἐν τούτοις περὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ βασιλέως σᾶς ἐγκυῶμαι. Μπά! ὅλα ταῦτα δύνανται νὰ παρασκευασθῶσιν εἰς πέντε μόνον ἡμέρας, τὴν δ' ἕκτην ἡ δούκισσά μου ἀνήκει εἰς τὴν αὐλήν.

— Τὴν ἕκτην, κύριε, ἀπεκρίθη ἐκείνη.

Ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἡ τύχη τῆς Ἀντωανέτας ἀπεφασίσθη ἀμετακλήτως καὶ ὁ δοὺξ ἀπήρχετο εἰς Παρισίους, ὅπως παρασκευάσῃ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα, συντάξῃ τὴν διαθήκην του καὶ ἀφήσῃ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν γυναῖκά του, ἐν περιπτώσει θανάτου, τὴν δ' ἕκτην νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ εἰσέλθῃ εἰς τὸν παράδεισον, ὡς ἔλεγε. Ταῦτα δ' ἐπέπρωτο νὰ γείνωσι, πλὴν τοῦ τελευταίου.

Ὁ Δοὺξ τοῦ Γκόλθ καὶ ὁ Κάρολος συνηντήθησαν καθ' ὁδόν.

— Δὲν μὲ συγχαίρεσαι; εἶπεν ὁ πρῶτος, ἅμα τὰ ὀχήματα διῆλθον πλησίον ἀλλήλων.

Δεκάτη ὥρα τῆς νυκτὸς ἦτο, ὅτε ὁ μαρκέσιος ἔφθασεν εἰς τὸν μητρικὸν εἶκον. Ἅμα δ' ἥσπάσθη τὴν χεῖρα τῆς μητρός του, ἀμέσως ἠρώτησεν αὐτήν·

— Εἶναι ἀληθὲς, μῆτερ; εἶναι ἀληθές;

Οὐδέποτε ἡ μήτηρ εἶδεν αὐτὸν τόσον ὠχρὸν, τόσον ἠγριω-

μένον· δὲν ἐτόλμα νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ἐκ τῆς σιωπῆς δ' αὐτῆς ὁ νέος ἐνόησε τὸ πᾶν καὶ ἀπεσύρθη ἀφεὶς αὐτὴν μόνην.

Κατέβη εἰς τὸν μικρὸν κῆπον· ἐνθυμεῖτο ὅτι ἐκεῖ ἦτο μονήρης καὶ σιγηρὰ θέσις, μετὰ δὲ τὸν κόματον τῆς ὁδοιπορίας εἶχε ἀνάγκην σιωπῆς καὶ ἀναπαύσεως, ὅπως κατευνάσῃ τὸν τεταραγμένον αὐτοῦ νοῦν.

Ἀλλ' ἦτο ἐκεῖ σιγή; ἀναστεναγμοὶ ὀξεῖς ἀντήχουν. Τίς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δι' ἀνθέων περιβεβλημένου ἐδωλίου, τοῦ ἀμυδρῶς φαινομένου διὰ τοῦ φωτὸς τῶν ἀστέρων, τὰς λευκὰς χεῖρας ἔχων ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ πληρῶν τὸν αἰθέρα ἀπὸ τῶν γόων αὐτοῦ;

— Ὦ, Κάρολε, Κάρολε, τί ἐθυσίασα διὰ σέ! αἱ λέξεις αὗται ἀντήχησαν εἰς τὰ ὦτα του.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν θὰ μείνω εἰς τὸν οἶκον σου ἀφοῦ δὲν τὸ ἐπιθυμεῖς.

Ὁ Κάρολος ταῦτα ἀκούσας δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ πλέον νὰ κατάσχῃ ἑαυτόν, ἀλλ' ὥρμησεν ἐμπρὸς καὶ ἐν ἀκαρεῖ εὑρέθη πλησίον αὐτῆς, τὴν περιέπτυξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ κρατῶν τὰς ὑγρὰς παρειάς της πλησίον τῶν ἰδικῶν του, προσεπάθει νὰ τὴν καταπραύνῃ ὡς μικρὸν παιδίον.

— Ἔχεις λάθος, φιλτάτη, εἶπεν. Δὲν σὲ θέλω εἰς τὸν οἶκον μου; Ὦ, Ἀντωανέτα, ἄνθός μου, εἶθε νὰ μείνῃς ἐκεῖ διὰ παντός. Ὁμίλησόν μοι, ἄγγελέ μου. Μὲ ἐλησμόνησες, δὲν μὲ γνωρίζεις; Εἶμαι ὁ Κάρολος, ὁ φίλος σου!

Ἀμέσως ἐκείνη ἀνεπήδησεν εἰς τοὺς πόδας της.

— Καὶ ἐγὼ, εἶπεν, εἶμαι, ἡ δούκισσα τοῦ Γκόλθ.

Ὁ Κάρολος ἐπίσης ἠγέρθη.

— Ὑπανδρεύθης; εἶπε μετὰ φωνῆς...

— Πρὸ ἡμισείας ὥρας.

Ἦτο ἀληθές. Ὁ Δοὺξ φοβούμενος μὴ ἡ Ἀντωανέτα μεταβάλῃ γνώμην κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, κατέπεισεν τὴν μαρκεσίαν νὰ ἐπιτρέψῃ τὸν γάμον τὴν αὐτὴν ἑσπέραν· ἐκείνη δὲ συνήνεσεν ἀμφιβάλλουσα ἂν ὁ υἱός της πραγματικῶς ἠγάπα τὴν Ἀντωανέταν.

Ὡς λίθος ἄφωνος, ἄνευ ἀναπνοῆς ἵστατο ἡ Ἀντωανέτα καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ Κάρολος ἀκίνητος.

— Παιδίον! εἶπεν ἐπὶ τέλους, μόλις ἀκουόμενος, σύζυγος ἐνὸς γέροντος ἀπομωραθέντος, ἐνῷ ὁ ἔρως μου νεαρὸς καὶ ἄφθονος σὲ περιέβαλλε! ὦ, Ἀντωανέτα, ὁποίαν εὐδαιμονίαν ἀπωλέσαμεν!

— Εἶναι πολὺ ἀργά, πολὺ ἀργά, ἀνέκραξε καὶ ἔφυγε κλαίουσα.

Τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ μαρκέσιος ἀνεχώρησε.

Ταραχαί τινες ὑπῆρχον ἔτι ἐν Ἰταλίᾳ, ἀμέσως δ' ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον, καὶ ὅσῳ περισσότερον διήρκει, τόσῳ τὸ καλλίτερον δι' αὐτὸν, διότι οὕτω ἤλπιζεν ὅτι ὁ χρόνος ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὴν βαθεῖαν πληγὴν τῆς καρδίας του.

Ὁ ταχυδρομικὸς ὀργανισμὸς τότε καὶ ἡ ὑπηρεσία τῶν ταχυδρομείων ἦτο ἀθλία· ἐν καιρῷ δὲ πολέμου μεταξὺ δύο κρατῶν, τὰ ἐμπόδια τῆς συγκοινωνίας εἰσὶν τοιαῦτα, ὥστε ἐπιστολή τις πιθανώτερον ἐστὶ νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἢ εἰς ὃν ἀνῆκει. Ἐκ τούτου λοιπὸν συνέβη, ὥστε πολλαὶ πεισματώδεις μάχαι νὰ λάβωσι χώραν, ἀφοῦ ὁ Κάρολος ἔφθασεν εἰς τὸν στρατὸν, καὶ πολλάκις νὰ πληγωθῇ καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἔπειτα νὰ λάβῃ ἐπιστολὴν τῆς μητρός του.

Εἰς τὴν πρώτην, τὴν ὁποίαν ἔλαβε πολλοὺς μῆνας ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς περιείχοντο τὰ ἑξῆς·

» Τέκνον μου!

» Ἀγνοῶ, ἂν γινώσκῃς ὅτι ὁ δοὺξ τοῦ Γκὸλθ, ἐκ Παρισίων » ἐπιστρέφων, ὅπως παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν νέαν σύζυγόν » του, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ὀχήματος καὶ ἀπέθανε. Βεβαίως ἦτο μέ» γα κακὸν διὰ τὴν ταλαίπωρον Ἀντωανέταν· ἀλλὰ (ὁ Θεὸς νὰ » μὲ συγχωρήσῃ) δὲν τῇ ἐπροξένησε λύπην. Ἐπὶ πολὺν χρόνον » ἔκειτο κλινήρης καὶ μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐθυσίασεν ἑαυτὴν, » διότι ἐπίστευεν ὅτι ἦτο ὀχληρὰ εἰς σέ· ἀνεκάλυψε δὲ τὸ σφάλ» μα της πολὺ ἀργά. Τώρα δὲ εἶναι ἐλευθέρα κληρονομήσασα » ἅπασαν τοῦ δουκ' τὴν περιουσίαν, μέρος τῆς ὁποίας ἐνδέχε-

» ται ν' ἀνήκει εἰς σὲ, ὡς ἤδη σοὶ ἀνήκει ὁ τίτλος. Ἀλλ' ὁ δοὺξ
» πρὸ πολλοῦ κατώρθωσε νὰ καταστρέψῃ τὰ ἐπὶ τῆς κληρονο-
» μίας δικαιώματά μας.

» Ἡ Ἀντωανέτα εἶναι πλουσία· ἡμεῖς δὲ δὲν εἴμεθα πλέον.
» Ὁ πύργος καὶ τὰ κτήματα τῆς Χαρέντης, δὲν ἀνήκουσι πλέον
» εἰς ἡμᾶς. Δανειστής τις τοῦ πατρός σου ὅλως διόλου λησμο-
» νηθεὶς ἀπήτησε καὶ ἔλαβεν αὐτὴν δικαστικῶς, ὁ δὲ τραπεζί-
» της μας κατὰ τὰς τελευταίας παραχὰς ἐχρεωκόπησεν. Ἔχεις
» ὅμως τὸ ξίφος σου, υἱέ μου· ἀπόκτησε διὰ τούτου περιουσίαν.

» Τὸ κατ' ἐμὲ εἶχον περιουσίαν, ὅτε ἀφθόνως ἐχορήγουν εἰς
» πάντα στερούμενον· μὴ φοβοῦ λοιπὸν ὅτι ἡ θετή μου κόρη
» δὲν θέλει μοὶ δώσει, παν οὕτινος ἔχω ἀνάγκην. Πρόκειται ν'
» ἀγοράσῃ τὸν πύργον, καὶ λέγει, ὅτι οὐδέποτε θέλει ἐγκατα-
» λείψει αὐτόν. . . . . .

» . . . . . .

Ἐνῷ δ' ὁ μαρχέσιος ἔμενε σύννους καὶ ἀλλοφρονῶν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, μόνος ἐν τῇ σκηνῇ ὤν, ἤκουσεν ἐλαφρόν τινα κρότον. Στρέψας τὰ ὄμματα, εἶδέ τινα ἱστάμενον πρὸ αὐτοῦ καὶ περιβεβλημένον μακρὸν ἐπανοφώριον, μετὰ πίλου φέροντος πτερὸν καὶ κωλύοντος πᾶσαν τοῦ προσώπου θέαν. Ὑπέθεσεν, ὅτι ἦτο ὁ ταχυδρόμος, ὅστις ἐπανῆλθεν, ὅπως λάβῃ τὴν ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ εἰσελθὼν ἐστράφη καὶ ἐξήγαγε τὸν πῖλον μετὰ τοῦ πτεροῦ.

— Δὲν μὲ γνωρίζεις, Κάρολε; εἶπεν ἡδεῖά τις φωνή.

Ὁ Κάρολος ἠγέρθη εἰς τοὺς πόδας του καὶ προσέκλινεν ἐνώπιον τοῦ νεωστὶ ἐλθόντος, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν.

Ὁ ἐπισκέπτης ἀπέβαλε τὸ ἐπανοφώριον.

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Καρόλου παρουσιάσθη ἡ Ἀντωανέτα τὴν ἀρχαίαν καὶ ὡραίαν τοῦ δάσους φέρουσα ἐνδυμασίαν.

— Κάρολε, ἐξηκολούθησε, ἄφοῦ ἡ μήτηρ σου σοὶ ἀπέστειλε τὴν ἐπιστολὴν, μεγάλη ἀνακάλυψις, πολὺ σπουδαία διὰ σὲ ἐγένετο. Ἦλθον δ' ἐνταῦθα νὰ σοὶ διακοινώσω αὐτὴν, διότι οὐδεὶς ἄλλος ἀπεσταλμένος ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ. Ἐν τῷ πύργῳ εὗ-

ρον ἔγγραφα, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ἅπας ὁ πλοῦτος ὁ ὑποτιθέμενος ἰδικός μου ἀνήκει εἰς ἄλλον. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ Δοὺξ ἐνόμισεν ὅτι κατώρθωσε νὰ καταστρέψῃ· ἀλλ' ὅσα μετεχειρίσθη μέσα δὲν ἦσαν ἱκανὰ εἰς τοῦτο. Ἡ μαρχεσία καὶ ὁ τίτλος ἀνήκουσιν εἰς σὲ, Κάρολε. Ὁ μόνος ἄνθρωπος ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, τοῦ ὁποίου αἱ φλέβες περιέχουσιν αἷμα, τοῦ οἴκου τοῦ Γκὸλθ εἶναι ὁ Κάρολος δὲ Πιφρύ. Ἰδοὺ τὰ ἔγγραφα.

Ὁ Κάρολος ἔλαβε τὰ ἔγγραφα.

Λαμπάς τις ἔκαιεν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Αὐτὰ εἶναι ὅλα τὰ ἀποδεικνύοντα τὰ δικαιώματά μου; ἠρώτησεν ὁ Κάρολος.

— Ἐπὶ τῆς περιουσίας, μάλιστα, ἀπεκρίθη ἡ Ἀντωανέτα.

— Ὅλα; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ μαρκέσιος.

— Ὅλα.

— Πολὺ καλὰ λοιπόν, τὰ παραιτῶ. Ἡ περιουσία εἶναι τῆς δουκίσσης τοῦ Γκόλθ. Καὶ πρὶν ἡ Ἀντωανέτα δυνηθῇ ν' ἁρπάσῃ τὰ ἔγγραφα, ἔκειντο σωρὸς στάκτης.

— Κάρολε, ἐνῷ σοῦ ἀφήρεσα τὸ πᾶν, ἀνέκραξεν, ἀρνεῖσαι τοῦτο παρ' ἐμοῦ;

— Μοῦ ἀφήρεσας τὸ πᾶν!... Ἀπέβαλες τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν νὰ σοὶ δώσω... τὸν ἔρωτά μου!...

— Οὐδέποτε! οὐδέποτε!...

— Ἡ κακότροπος ὑπερηφάνειά σου μὲ κάτέστρεψεν.

— Ἡ ὑπερηφάνειά μου! ὦ, Κάρολε, ἐταπεινώθη, εἶμαι τεταπεινωμένη. Εἶναι ἡ σειρά σου τώρα.

Οἱ ὀφθαλμοί της ἔβλεπον χαμαὶ, αἱ χεῖρές της ἐκρέμαντο ἀκίνητοι, καὶ ἐνῷ ἐγίνωσκεν ὅτι τὸ βλέμμα του ἐζήτει τὸ ἰδικόν της, δὲν ἤθελε νὰ ὑψώσῃ τὰ ὄμματα.

— Ἤμην ἀνόητος! ἐσκέπτετο, ἐλησμόνησε!

Τὰ ὄμματά της ἐπληρώθησαν δακρύων· τρυφερὸς βραχίων περιέβαλλεν αὐτὴν καὶ ἰσχυρὸν στῆθος τὴν ὑπεστήριξε· χεῖλη πλήρη πάθους ἦσαν πλησίον τῶν ἰδικῶν της καὶ ὀφθαλμοὶ πλήρεις ἔρωτος ἀνεζωπύρησαν τοὺς ἰδικούς της.

— Φιλτάτη μου, Ἀντωανέτα μου, ἐψιθύρισεν ὁ Κάρολος,

παρῆλθον τὰ πάντα. Ὅλη δ' ἡ λύπη μηδενίζεται πρὸ τῆς παρούσης χαρᾶς. Εἶσαι ἰδική μου διὰ παντός! Δὲν δύνασαι τώρα πλέον νὰ μοῦ φύγῃς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ οὐρανὸς δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς;

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἷς τῶν ἱερέων τοῦ στρατοῦ ἥνωσεν αὐτοὺς διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου.

Ἡ Ἀντωανέτα ἦτο ἤδη εὐτυχής.

Ὁ Κάρολος εὐτυχέστατος.

Ἡ εἰμαρμένη ἐστὶ ἄστατος, παλίμβουλος!!!

. . . . . .

. . . . . .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Δεκατέσσαρες μῆνες παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἑνώσεως τῶν δύο ἐραστῶν. Ἡ Ἀντωανέτα ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα, τὴν Καρλόταν, ὅπερ τὴν ἐχαροποίησε τὰ μάλα. Ὁ Κάρολος ἠσθάνθη τοὐναντίον λύπην καιρίαν· ἐπεθύμει ἕνα υἱόν.

Δυστυχὴ πάτερ! διατί προτιμᾷς τὸ ἄρεν τοῦ θήλεως; ἀγαθότερον νομίζεις τὸν ἄνδρα τῆς γυναικός; Ὁποία πλάνη!...

Ὁ ἀνὴρ εἶναι κακοποιὸν ζῶον, πρῶτος τοῦ πίθηκος ἐξάδελφος καὶ ἰσχυρὸς πεφυσιωμένος καὶ πλήρης τῶν πρὸς τὰ πειράματα, κλίσεων, αἵτινες διακρίνουσι τὸ μακρόουρον ἐκεῖνο δίπουν ζῶον! Ἂν περὶ τούτου, ἀναγνῶστα μου, ἀμφιβάλῃς, ἀμέσως ἐξέτασον τὸ ζῶον καὶ θέλεις πεισθῆ.

Εἶδες ποτὲ ἀρσενικὸν βρέφος μὴ θέλον νὰ καταπίῃ τὸ χαρτίον τὸ φέρον ἐμπεπηρμένας τὰς καρφοβελόνας, καὶ μὴ ἐπιμένον ἰσχυρογνωμόνως νὰ κυλίῃται εἰς τὸ μελανοδοχεῖον, καὶ μὴ προσκολλὸν τὴν μύτην αὐτοῦ εἰς τὰς χαραγμὰς τῶν θυρῶν, ὡς ἐκ προθέσεως, ἐν ᾧ τὸ θυλικὸν βρέφος τετυλιγμένον ἐν μέσῳ φλανελλῶν καὶ ποικίλτων φορεμάτων, κάθεται ἥσυχον ὡς μῦς καὶ ἐκμυζᾷ τοὺς μαργαριτώδεις δακτύλους τῶν χειρῶν μετ' ἀγγελικῆς ἀταραξίας;

Αὐτὸ ἀποτελεῖ κυρίως τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν δύο φύλων καθ' ὅλον τὸν βίον!

Εἶδές ποτε παῖδα δυνάμενον νὰ κρατήσῃ τοὺς δακτύλους μακρὰν πενταλεπίδου κονδυλομαχαιρίου, ἢ νὰ ἐμποδίσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ πλησιέστατα εὑρισκομένου ἐπικινδύνου τέλματος; Ὡς διὰ μαγείας φέρεται πρὸς τὴν κακοποιαν· εἶναι δυστυχὴς ἕως οὗ δὲν ἀνατιναχθῇ ὑπὸ ἐκπυρσοκροτήσεως ὑπονόμου, ἢ δὲν ἀρρωστήσῃ προσπαθῶν νὰ καπνίζῃ τὸν ἄβλιον

καπνόν, ἢ δὲν βάλῃ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τοῦ στόματος τῆς μεγαλητερας ἄρκτου εἰς τὸ ἱπποδρόμιον! Καὶ εὐθὺς; ὡς ἀπαλλαχθῇ τῶν ποδιῶν, τῶν πιλίσκων καὶ τῶν ἄλλων τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐνδυμάτων, ἐνδύεται ἀμέσως τὰ μακρόουρα ἐπανωφόρια καὶ νυμφεύεται ὑποβαλλόμενος ὑπὸ τὴν εὐθύνην γυναικός τινος, ὑποχρεουμένης νὰ προσέχῃ αὐτὸν μεγάλως ἂν δὲν θελῃ τάχιστα νὰ χηρεύσῃ. Μὴ ἀφίνῃς χαρτίον περιέχον στρυχνίνην εἰς μέρος, ὅπερ δύναται νὰ εὕρῃ, διότι ἄλλως, βεβαίως θέλει δοκιμάσει ποίαν γεῦσιν ἔχει· μὴ ἐμπιστεύησαι ἀφίνων μάχαιραν οὐδὲ τρεῖς πήχεις μακρὰν αὐτοῦ! Οὐδέποτε θεώρει αὐτὸν σῶον καὶ ἐπὶ στιγμὴν, ἐκτὸς ἂν ἀνέπτυξεν ἤδη νεωστὶ φθάσασαν ἐφημερίδα ἢ ἂν κατελήφθη ὑπὸ ὕπνου.

Ταλαίπωροι, ἀγαπηταὶ γυναῖκες, δὲν γινώσκετε τί παθῶν τάραχον ἔχετε νὰ ὑποστῆτε!

Εἴχετε ποτὲ νέον τι γραφεῖον ἐκ ῥοδίνου ξύλου κατεσκευασμένον, χωρὶς ὁ σύζυγος ὑμῶν νὰ μὴ ἐνεργήσῃ πειράματα σκαλίζων ἐπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ κονδυλομαχαιρίου, ἵνα ἴδῃ ἂν ἦτο ὁλόκληρον στερεὸν ἢ ὄχι;

Ἠγοράσατε ποτὲ νέον ζεῦγος χειροκτίων ἐξ ἐριφείου σκύτους χωρὶς ἐκεῖνος νὰ μὴ προσπαθήσῃ παντοιοτρόπως νὰ σχίσῃ τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν, στρυμόνων τὴν παμμεγέθη αὐτοῦ χεῖρα ἐντὸς τοῦ χειροκτίου καὶ ἔπειτα ἀπορῶ νὰ μὲ λέγῃ «διατί αἱ γυναῖκες νὰ θελωσι ν' ἀγοράζωσι χειρόκτια πολὺ μικρὰ δι' αὐτάς;

Ἠμελήσατέ ποτε, κατὰ δυστυχίαν, νὰ κλειδώσητε τὸ χαρτοφυλάκιον ὑμῶν, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν ὡραιοτέρων ῥοδοχρόων χαρτίων γράφων λογαριασμοὺς ἢ ἀλληλογραφίας πρὸς τοὺς ἐμπόρους;

Ἀφήσατε ποτὲ αὐτὸν καὶ τὴν ῥαπτικὴν μηχανὴν ὁμοῦ χωρὶς, ἐπανερχόμεναι, νὰ μὴ ἴδητε ὅτι οἱ τροχοὶ ἐστράφησαν κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, αἱ βελόναι ἐθραύσθησαν, καὶ τὸ ἔργον ἀξιόλογα ἐσχεδιάσθη διὰ δακτυλικῶν κηλίδων; «Δὲν ὑπέθετεν ὅτι ἔπραττέ τι κακὸν, ἁπλῶς ἤθελε νὰ ἴδῃ πῶς τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο!»

Ἐταξειδεύσατε ποτὲ μετ' αὐτοῦ χωρὶς νὰ καταζαλισθῆτε βλε-

πουσαι αὐτὸν προσκρούοντα τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν ἐν ἐνεργείᾳ ἀτμομηχανὴν τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ταλαντευόμενον ἐπὶ τῶν διαμέσων κενῶν τῶν σιδηροδρομικῶν ἁμαξῶν;

Ἐλέησον τὸν ἄνθρωπον!

Τίποτε εἰς τὸν κόσμον δὲν εἶναι κινδυνῶδες δι' αὐτὸν, καὶ ἡμέραν τινα δύνασθε βεβαιότατα νὰ περιμένετε νὰ ἴδητε αὐτὸν ἀναβαίνοντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν ἀεροστάτῳ χάριν περιεργείας ἁπλῆς καὶ χωρὶς ποτὲ νὰ καταβῇ! Ἐκπωματίζει τὴν φιάλην τὴν περιέχουσαν τὸ ὕδωρ τῆς Κολωνίας, κατατάσσει τὸ ἐλάφειον κέρας, καὶ ἁρπάζει τὸ κίκινον ἔλαιον, ὑποθέτων ὅτι εἶναι τι θαυμάσιον στομαχικὸν ἰατρικὸν καὶ ὅταν οὐδὲν ἄλλο ἔχῃ νὰ πράξῃ ἐνεργεῖ χημικὰ πειράματα, ἐκτινάσσει τὰ πώματα τῶν ἀγγείων τοῦ τείου καὶ ἐκσπᾷ τὰς λαβὰς τῶν φιαλίων τοῦ καφέ. Θραύει πάντα τὰ σινικὰ ἀγγεῖα ἵνα δείξῃ πόσον εὔκολον εἶναι νὰ καθαρίσῃ τις τὴν τραπεζοθόνην χωρὶς νὰ μετακινήσῃ τὰ τοῦ τείου ἀγγεῖα, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶναι ἀρκούντως ἐπιδέξιος, ὅπερ αὐτὸς δὲν ἔχει.

Ἐνὶ λόγῳ δὲν ὑπάρχει οὐδεμία κακοποιία, κατορθωτὴ ἢ μὴ, εἰς ἣν νὰ μὴ εἶναι προθυμότατος.

Δὲν δύναται νὰ ἐμποδισθῇ, εἶναι, λεγει, φυσικὸν εἰς αὐτόν.

Ὅσον ὅμως περὶ τῆς γυναικὸς, ἥτις ἐπέχει τόπον φύλακος πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ὑγιοῦς ἀνοήτου;

Αἳ, αὐτὴ εἶναι σύζυγος, καὶ αἱ σύζυγοι, ὡς εἶναι πασίγνωστον, δύνανται σχεδὸν τὰ πάντα νὰ ὑποφέρωσι χάριν τῶν συζύγων αὐτῶν. Ἡμεῖς δυνάμεθα μόνον νὰ ἐκφράσωμεν τὸν οἶκτον ὑμῶν καὶ πιθανὸν εἶναι ὅτι οὗτος θέλει ἀπορριφθῇ περιφρονητικῶς ὡς πάντη ἄχρηστον πρᾶγμα!

Ἡ Ἀντωανέτα ἓν ἔτος ἀργότερον ἔτεκε καὶ ἄλλο τέκνον, πλὴν ἄῤῥεν. Τὸ πρόσωπον τοῦ Καρόλου ἐφαιδρύνθη, ἐπὶ τῶν χειλέων του ἐπλανήθη μειδίαμα ἱκανοποιήσεως καὶ ἐν παραφορᾷ ἠσπάσθη τὴν σύζυγόν του εἰς τὸ μέτωπον, κραυγάζων.

— Ὁποία εὐτυχία!... ἔχομεν διάδοχον!... ἄριστος οἰωνός!

Αἳ Κάρολε, ἐὰν ἠδύνασο νὰ προϊδῃς τὸ μέλλον, νὰ ἀναγνώσῃς ἐπὶ τῆς βίβλου τοῦ πεπρωμένου σου!

Τρεῖς μετέπειτα μήνας, τὸ δάσος τῆς Χαρέντης, διὰ χειρὸς κατηραμένης βεβαίως, κατεστράφη ὑπὸ φοβερᾶς πυρκαϊᾶς, ἥτις διαδοθεῖσα εἰς τὰ πέριξ μετὰ ταχύτητος ἀπεριγράπτου μετέβαλλεν εἰς τέφρας καὶ πύργον καὶ οἰκίας καὶ παραπήγματα, τὰ πάντα!

Ὁ Κάρολος ἦτο εἰς Παρισίους.

Ἡ Ἀντωανέτα μόλις ἐπρόφθασε νὰ σωθῇ μετὰ τῶν δύο τέκνων της· ἅπαντα τὰ πολύτιμα κοσμήματά της ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Ὁ δοὺξ καὶ ἡ δούκισσα τοῦ Γκελθ ἐν μιᾷ νυκτὶ μετέβησαν ἐκ τῆς εὐτυχίας εἰς τὴν δυστυχίαν.

Ὁ Κάρολος μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην συμφοράν, ηὐτοχειριάσθη, ἐγκαταλείψας τὴν σύζυγον καὶ τὰ δύο του τέκνα εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἀντωανέτα ἦτο πλέον γενναία τοῦ συζύγου της, ἄλλως τε ἡ ζωή της ἀνῆκεν εἰς τὰ δύο ἀδύνατα πλάσματα τὴν Καρλόταν καὶ τὸν Ἰωάννην· ἐπέζησεν ὅθεν.

Ἡ δούκισσα τοῦ Γκελθ ἔτρεξε νὰ κρυβῇ, ἢ μᾶλλον νὰ κρύψῃ τὴν δυστυχίαν της εἰς τόπους ἐν οἷς ἦτο ἄγνωστος. Ἐκεῖ δὲ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμόνων τῆς φιλοστοργίας της προσπαθειῶν, νὰ ζήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἀφανὴς καὶ ἀποθαμένη διὰ τὸν κόσμον.

Ἡ δούκισσα τοῦ Γκελθ καὶ μαρκεσία δὲ Πιφρὺ, ἐγνωρίζετο κατόπιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς ἁπλῆ Ἀντωανέτα Μαβρὰς, γυνὴ φρόνιμος καὶ μόνον περὶ τῶν ἀνηλίκων τέκνων της φροντίζουσα.

Πέντε ἔτη ὑστερώτερον, ἡ Ἀντωανέτα Μαβρὰς ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους καὶ ἐγκαθιδρύθη εἰς τὴν παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Μαρτίνου ἀθλιεστάτην ἐκείνην οἰκίαν, ἣν ἤδη γνωρίζομεν, καὶ ὅπου διὰ τῆς ραπτικῆς ἐργασίας ἔζησε, ἀνέθρεψε καὶ ἐμόρφωσε τὴν χαρίεσσαν σύζυγον τοῦ Βίκτωρος, Καρλόταν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Τὴν τῶν ὄντων ὕπαρξιν ἀποκρύπτει νὺξ μαγευτικὴ, ὡραία· ὁ Ζέφυρος ὠθεῖ τὸ ἄρωμα καὶ τὴν δρόσον, πανσέληνος δ' ἐαρινὴ χρυσόνει τὸν Πόντον πρὸς ὃν πορεύεται ἀβρῶς νὰ καταποντισθῇ.

Τὸ αἴθριον καὶ διαυγὲς τοῦ οὐρανοῦ, παρουσιάζον ἀπατηλῶς εἰς τὸ ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ σειρὰς ἡλίων παμπληθῶν, διαγράφει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸ κοσμοφόρον στέμμα δι' οὗ καταζολίζεται ἡ ἄπειρος ἰσχύς.

Τὸ πᾶν φαίνεται χρυσοῦν, πλὴν μὲ πέπλον κεκαλυμμένον θολερᾶς φύσεως. Φωνὴ νυκτοβίου πλάσματος, φωνὴ ἠχηρὰ, διακόπτει τὴν γενικὴν σιωπὴν καὶ ταράσσει τὴν γαλήνην ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δι' ὀξυφώνου κρωγμοῦ, καὶ ἐπιφέρει τροπὴν εἰς τὴν τοῦ νοὸς εἰρήνην.

Τοιαύτην τινα νύκτα ὁ Βίκτωρ, ἐπὶ τῶν τοιχῶν τοῦ φρουρίου τῶν Παρισίων, ἐπεριπόλει.

Πλάνη λογισμῶν, ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὴν φαλακρὰν ἀκρώρειαν τοῦ Λυκαβυτοῦ, ἔνθα ἐξελέξατο ὡς θρονίον, ἕνα κρημνόν. Μακρὰν περὶ τοὺς πρόποδας, ἡ πόλις, ἥτις ἀδόξως τὸ Πανελλήνιον παριστᾷ, ἐλεύκαζεν, καὶ ἐδεικνύετο μᾶλλον ὡς πλουτοῦν ὑπὸ πανώλης κοιμητήριον.

Εἶδος πάχνης ἀπέκρυπτε τὴν βάσιν τοῦ Ἄστεως·

Τὰ πάντα μὲ ψυχρὸν ἔβλεπε βλέμμα· τὴν Ἀκρόπολιν τὸ Θυσεῖον, τὰς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς στήλας, τὸν Παρθενῶνα, τὸν τοῦ Αἰόλου ναὸν καὶ πάντα τὰ ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα αἰώνων χρονολογούμενα μνημεῖα ἱερά.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον διέμεινε ἐκεῖ ἀνάλγητος καὶ μηχανικῶς παρατηρῶν.

Αἴφνης, ἐν τῇ πλαστῇ ἐκείνῃ ἡσυχίᾳ, φωνὴ σπαραξικάρδιος

ἑλκύει τὴν προσοχήν του. Τὸ βλέμμα του ἀνυψοῦται, στρέφει καὶ, ὦ, Θεέ! ὁποῖον ὅραμα! παραφρονεῖ ἄρά γε;...

» Σὺ, Μοῦσα προσφιλής, εἶσαι; ἀνέκραξεν ἐν παραφόρῳ χαρᾷ. » Σὺ, προσέρχεσαι μὲ τόσην καλονήν; Μ' ἐπεσκέφθης πολλά- » κις, πλὴν πάντοτε κεκαλυμμένη. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην » τὸ βλέμμα μου σὲ χαίρεται γυμνήν. Τώρα εἶσαι ἀληθῶς Θεά! » ὄχι πλάσμα τῆς γῆς. Ἐννοῶ ὅτι κέκτησαι ἀρετὴν θείαν.... » Ὦ, ὁποία καλλονή!... ὁποία ὡραία πλάσις!... ὁποία κα- » τάνυξις τῆς ψυχῆς!... θέρμη φλογερά!... Αἰσθάνομαι ἐκ- » τάσεις ἡδονῆς παραδεισίου, νομίζω ὅτι ἔχω οὐράνια πτερά.

Ἐπροσπάθησε νὰ ἐγερθῇ νὰ πτέξῃ πρὸς τὴν μοῦσαν του, ἢ μᾶλλον πρὸς τὸ φάντασμα αὐτῆς, πλὴν περιεβλήθη ὑπὸ ζοφω- δους νέφους, περιλαμβάνοντος αἰθέρα πνιγηρὸν, εἰς τρόπον ὥ- στε διέμεινεν ἀκίνητος ὡς βρέφος ἐσπαργανωμένον, τὴν δ' ἀ- κοήν του προσέβαλλον λόγοι ἀδυνηροί.

«Ὡραία μου Ἑλλάς!» ἀνέκραξε τὸ φάσμα τῆς Μούσης. « Ἑλλὰς, ἐγέρθητι, μὴ κοιμᾶσαι πλέον! Ἔπαυσες, πατρίς » μου, νὰ τιμᾶσαι, οἱ ἄθλιοι σ' ἐξυβρίζουν, σὲ ποτίζουν βαρὺ » ναρκωτικόν! Ξύπνησον, πατρίς μου, καθ' ὅτι οἱ αἰσχροὶ πρὸς » τραγικὸν τέρμα σὲ κυλίουσιν!

» Ὦ, Πατρίς μου! ὁ νοῦς τῆς ἀνθρωπότητος ἰδικός Σου ἐστὶ, » εὑρετὴς δὲ τῆς ἐλευθερίας, εἶσαι Σύ!

» Ὁ τῶν εἴκοσι-ἕνα κυανὸς οὐρανός Σου, ἐκαλύφθη ἤδη » ὑπὸ συννέφων· τὰ τέκνα Σου ἐλησμονήθησαν ἤδη, καθὼς καὶ » οἱ θεόπνευστοι ὑπὲρ αὐτῶν φθόγγοι τῆς ἐκπληχθείσης Εὐρώ- » πης, οὓς ἐπροκάλεσαν τὰ θαύματα τῶν ἡρώων τῆς Γραβιᾶς, » τοῦ Μεσολογγίου, τῆς Χίου, τῆς Σάμου καὶ τῶν Ψαρῶν.

» Ἡ λύρα τοῦ Βύρωνος ἐθραύσθη.

» Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν, ἡ Δύσις ἀνεμνήσθη τῆς δόξης τῶν προ- » γόνων μας καὶ εὗρεν τοὺς ἄθλους τῶν νεωτέρων τέκνων Σου » ἀνταξίους τῶν ἔργων τοῦ Λεωνίδα καὶ Μιλτιάδου, παρῆλθεν » ἀνεπιστρεπτεῖ. Σήμερον ὕβρεις ἀντὶ ἐπαίνων ἀκούεις!...

» Πατρίς μου! ἐκουράσθης ἀκούουσα τοὺς ξένους θαυμάζον- » τάς Σε, καὶ τείνεις ἤδη πρὸς τὸν τελικὸν φρικώδη μαρασμόν;

» Ὑποφέρεις ἤδη νὰ βλέπῃς τοὺς βαρβάρους νὰ σὲ ὑβρίζωσι
» καταπατοῦντες τὴν τέφραν τῶν πατέρων Σου καὶ νὰ χύνωσι
» τὸν πλοῦτον Σου εἰς σπονδὰς αἰσχυντηλάς;...

» Ξύπνα, ὡραία μου Ἑλλάς, ξύπνα!....

» Ὢ! τί φρικτὸν πανόραμα διὰ τὸν πατριώτην, ἔχοντα ἐνώ-
» πιον αὐτοῦ τὴν πόλιν τῶν Θεῶν, νὰ βλέπῃ ταύτην ἐσχάτην
» σήμερον, ἐνῷ ἄλλοτε κατεῖχε τὰ πρωτεῖα, καὶ νὰ τὴν μετα-
» χειρίζωνται ὡς ἡλοιογραφίαν τῶν παλαιῶν αἰώνων!...

» Ἦτο προτιμότερον νὰ μείνῃ ἐν τῇ τέφρᾳ της, μὲ τὰ ἔνδοξα
» ὀστᾶ τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης, τῆς λαμπρᾶς!...

» Τὰ θεῖα της τεμένη ἀρκούντως μᾶς ἐδόξασαν...

» Πρὸς τί, ὑπὸ τὸν πραχὺν καὶ ἀκατέργαστον βανδαλισμόν,
» νὰ δεικνύεται γελοία;... ἀντὶ σοφῶν, ἀμαθεῖς διδασκαλίσκους
» βλέπω σήμερον, ἀντὶ ἀληθοῦς ἐξευγενισμοῦ, πιθηκισμὸν
» αἰσχρόν!...

Ἡ διαχιλιετὴς φωνὴ τῶν ἀρχαίων ἡμιθέων, τὴν μᾶλλον ὀκ-
» νηρὰν ἀκοὴν προσβάλλουσα, ἐχθροὺς καὶ φίλους προσκαλεῖ·
» πρὸς συλλογὴν ἀνθέων. Ἔρχονται, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα, φρικ-
» τὴν ἀποφορὰν συλλέγουσιν!...

» Σήμερον ὁ δοκησίσοφος ἀγύρτης, δι' ἔργων χαμερπῶν τὴν
» φωλεάν του κτίζει, καὶ ἁπατᾷ πρὸς ἴδιον ὄφελος τὸ γένος
» του ὁλόκληρον. Σήμερον, ἀλήτης, ἄπορος, ὁ γέρων τοῦ ἀ-
» γῶνος, ἀναφανδὸν πίνει δάκρυα θερμὰ, τὰ δὲ κνόδαλα ἀπόνως
» καὶ χλευαστικῶς τὸν βλέπουσι, δερόμενον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καὶ
» τῷ στρεφουσι τὴν ῥάχιν. Ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς ψάθης παραδώσῃ
» τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχή του πετάξῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς χαρο-
» πὸς, οὐδεὶς τὰ ἔξοδα τῆς ταφῆς προσφέρει, ἀλλὰ τὸ σῶμα
» του εἰς λάκκον ῥίπτουσι διὰ νὰ μὴ βρωμᾷ.

» Σήμερον, θυμίαμα προσφέρουσι λατρείας εἰς τοὺς μὲ λυρή-
» ματα τὸ κοινὸν πνεῦμα θωπεύοντας, καὶ...

» Ἑλλάς μου!.. πατρίς μου! ἐγερθητι!... Ὁ δράκων ὁ κα-
» κόπτερος, ὅστις τὸν ὕπνον σου τόσον γλυκὺν καθιστᾷ, πρὸς
» ὄφελος ἰδικόν του σ' ἀποκοιμᾷ. Μὲ τὸ φύσημα τῶν πτερύγων

» του σὲ τέρπει· καὶ σὲ γελᾷ μὲ τὸν γλυκύν, φθέγξεως πονηρᾶς
» νανουρισμόν. Ὁ δαίμων οὗτος ὁ κακὸς πνίγει εἰς δαιδάλιον
» πλοκὴν τὸ αἴσθημά Σου καὶ ὑφαίνει τὰς ὁρὰς τῶν μεταγε-
» νεστέρων.

» Ὑποκρισία σκληρά! σὺ τὸ γένος μου ἔφερες ἐδῶ, εἰς τὸ
» χεῖλος τοῦ κρημνοῦ. Εἶσαι αἱματηρῶν προσκτήσεων λεηλα-
» σία, καὶ τὸν Ἕλληνα ἀπεγύμνωσας τῆς δόξης του. Ἡ βδελυ-
» ρά σου ὕπαρξις ἐστὶ θανατηφόρος. Ἐπέθεσες ἀνθρακιὰν, ὡς
» ἄλλος ἑωσφόρος εἰς τὰ δεινοπαθήματα ἀτυχοῦς ἔθνους. Εἶ-
» σαι προσάναμμα φοβερόν!....

» Ξύπνα, ὡραία μου Πατρὶς, μὴ κοιμᾶσαι πλέον!...

» . . . . . .

» . . . . . .

» Μνημεῖα τῆς εὐκλείας, τί παρουσιάζεσθε εἰς τοὺς ὀφθαλ-
» μούς μου; Διατί καταβασανίζετε τὸν τῆς σήμερον Ἕλληνα,
» διακηρύσσοντα μετὰ τοσαύτης πίστεως καὶ πεισμονῆς τὰ ἔρ-
» γα τῶν προγόνων του;...

» Ἀγρία καὶ σκληρὰ εἱμαρμένη μᾶς κατεδίκασε νὰ ζῶμεν
» ζωὴν Ταντάλικην ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ εἴμεθα θαμμένοι ἐντὸς
» βορβόρου ὄζοντος, καὶ ὑπὲρ ἄνω τῶν κεφαλῶν μας νὰ κρέμαν-
» ται τὰ ῥόδα τῆς αὐγῆς.

» Ἰδοὺ ἐκεῖ ὁ Παρθενὼν, ἐκεῖ ἡ Πνὺξ, παρέκει τὸ Μουσεῖον,
» τὸ Θυσεῖον, τὸ Κεραμικὸν, τοῦ Ὀλυμπίου ὁ ναὸς,... ὤ!
» ποία εἰκὼν σπαραξικάρδιος δι' ἕνα Ἕλληνα! Τί ἀκτινοβόλη-
» σις!... πᾶσα ἀκτὶς, ἐστὶ ἓν βέλος!... Κάτοπτρα σατανικὰ
» ἀνταναικλῶντα τὴν δόξαν καὶ τὸ φῶς τῶν εὐτυχῶν αἰώνων!..
» Λοιπὸν ἡ δυσυχία μου, ἔσεται ἀτελεύτητος; δὲν θὰ εὕρῃ τέρμα;

» . . . . . .

» . . . . . .

» Φάσματα ἀπειλοῦν, ἀτελευτήτως τὸν νοῦν μου!... Ἀφή-
» σατέ με, δὲν θέλω ἱστορίαν, μὲ τυρανεῖ, τὸ φῶς της ἀποθῶ....
» Ἡ λάμψις φέρει καύσονα, οὐχὶ παρηγορίαν... Θέλω σκιὰν

» βαθύσκοτον ἵνα δροσισθῶ· θέλω ταρτάριον σκιάν, ἐν τῇ ὁποία
» νὰ κρύπτωμαι καὶ νὰ μὴ βλέπω τὸν σαρκασμὸν τῶν ξενικῶν
» φυλῶν! . . . . . .

» Ὁπόταν τὸ πτερύγισμα τοῦ νοός μου μὲ φέρει εἰς τὰς ἐπο-
» χὰς τοῦ Σόλωνος, τῶν Θερμοπυλῶν καὶ τοῦ Μαραθῶνος, Σύ,
» Πατρίς μου, κοιμᾶσαι ἀμέριμνος, δὲν σὲ μέλει. Σ' ἐνέδυσαν
» χλαμίδα πενιχρὰν καὶ κοντην, καὶ πορφυρᾶς τὰ μέλη τὰ κατά-
» γυμνα καὶ λιγναλέα! . . .

» Ξύπνα, Πατρίς μου! . . . Ξύπνα, ἀνύψωσον τὸ βλέμμα καὶ
» στρέψον αὐτὸ κατὰ τῶν προδοτῶν ὡς κεραυνόν, οἵτινες σβύ-
» νουσι τὴν τιμήν Σου πρὸς ἴδιον ὄφελος καὶ καπηλεύουσι τὸ
» αἷμα Σου τὸ ἔνδοξον! . . . Θὰ αἰσθανθῶσι φρίκην, ὀδύνας, τὰ
» προσωπεῖα των θὰ πέσουν καὶ ὡς ὁ ἄπιστος Ἰούδας θ' ἀπαγ-
» χωνισθῶσιν μὲ πόνους ἐγκαρδίους καὶ συνείδησιν καίουσαν!

» . . . . . .

» Ἑλλάς! εἰς τοὺς λειμῶνάς Σου δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἄνθη.
» Ἐμαράνθη ἄρά γε ἡ μυρογόνος φύσις Σου; . . . .

» . . . . . .

» Δὲν θ' ἀποθάνω πρὶν ἀναπνεύσω ἄρωμα ἑλληνικῶν ἀνθέων,
» πρὶν ἰδῶ μυροβολούσας ὥρας! . . . Βεβαίως δὲν μυροβολεῖς,
» Πατρίς μου, ὅπως πρῶτα, ἡ ἰοβόλος ἐξαχρίωσις εἰς τὰ ςήθη
» Σου φοιτῶσα, πεινᾷ, τρώγει τὴν δόξαν Σου· διψᾷ, πίνει ἱδρῶ-
» τα καὶ καταπατοῦσα τὸν κάλυκα, πάντα τὰ μῦρα ἀπωθεῖ. Ἀ-
» γαλλιᾷ, τὰς χεῖράς Σου βλέπουσα τρεμούσας καὶ ἀφοῦ ἀπε-
» δίωξε τῆς κοίτης σου τὰς μούσας καὶ σὲ κατέστησε ταπεινὴν
» καὶ ἄνανδρον! . . . . . .

» . . . . . .

Ὁπόταν τὸ φάσμα τῆς Μούσης ἔπαυσε ὁμιλοῦν, καὶ ἐπῆλθεν ἐκ νέου σιγή, ὁ Βίκτωρ ἠσθάνθη ψυχρὸν ἱδρῶτα κατακλίοντα τὸ μέτωπόν του. Μόλις τὸ ἄλγος ἀφῆκε τὸ φῶς του ἐλεύθερον, τὸ βλέμμα του ἀπήντησε τὰ τῆς ἠοῦς ῥόδα κοσμοῦντα τὸ γλαυκότερον τοῦ κόσμου στερέωμα.

» Ἴσως, ἐσκέφθη, ἤγγιγεν στιγμὴ ἐθνεγερσίας, καὶ τὸ σάλ-
» πισμα τῆς χρυσῆς ἀθανασίας ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς πατρίδος
» ἐκ νέου ἀντηχήσῃ. Εἴθε!... εἴθε, τὸ τοῦ Ἕλληνος ὄνομα καὶ
» πάλιν ν' ἀναλάμψῃ!!!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ὁ Βίκτωρ ἐκτὸς τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος, αἵτινες ἐν τῇ μνήμῃ του ἐπεῖχον τόπον ἀθανασίας, τὰ λοιπὰ ἐθεώρει ἐν ἡδονῇ ἀμέτρῳ. Ἦτο εὐχαριστημένος ἐν τῷ ἐνεστῶτι.

Πλὴν ποία ἐστὶ ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς τὴν εὐχαρίστησιν ἄγουσα;

Δὲν δύναμαι νὰ συγχαταριθμηθῶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες δυσαρεστούμενοι ἐπὶ ἀσημάντοις πράγμασιν, δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλήσωσιν καὶ διαπραγματευθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Θέλω νὰ εἴπω ὅτι οὔτε κῆπον ἔχω φεροντα ἡλιοτρόπια ἀντὶ ῥόδων, ὅπερ ἐστὶ σχολαστικὴ αἰτία δυσαρεσκείας, οὔτε οἰκίαν, ἵνα ὁ βορειοδυτικὸς καπνοδόχος της, μοὶ ἐπιφέρῃ θλῖψιν, διότι δὲν κεῖται πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος. Δὲν ἔχω διόλου ὄρνιθας, ἵνα ζηλεύσω ἀντὶ αὐτῶν τοὺς ὑπερηφάνους τῆς Σάγγας ἀλέκτορας. Ἐν τάχει δύναμαι, χωρὶς νὰ ἔχω ἀφορμὰς νὰ δυσανασχετῶ πρὸς τὴν μὴ ἁρμονίαν τῶν ὑπαρχόντων μου, νὰ ὁμιλήσω ἐλευθέρως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Ὁ ἀνὴρ, νομίζω, ὅτι θεωρεῖ ἑαυτὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εὐχαριστημένον, ὅταν ἔχῃ καλὸν γεῦμα ἐπὶ τῆς τραπέζης του λαμπρὸν πῦρ, ἵνα θερμαίνεται, καὶ ὡραίαν σύζυγον ἵνα πρὸς αὐτὴν ἀτενίζῃ. Ἡ γυνὴ δὲ θεωρεῖ αὐτὴν εὐτυχῆ, ὅταν ἔχῃ νέον καὶ κομψὸν ἔνδυμα τοῦ συρμοῦ καὶ μίαν γείτονα ἵνα τῇ τὸ ἐπιδείξῃ!

Πολλάκις θαυμάζῃ τις, ἀναλογιζόμενος τὴν Εὔαν, ἥτις ἦτο μόνη, ἄνευ ἄλλης γυναικὸς, ἡ ὁποία νὰ θαυμάσῃ τὴν νοικοκυροσύνητης καὶ νὰ ἐπαινέσῃ τοὺς χιτῶνας τοῦ Κάϊν καὶ τοῦ Ἄβελ.

Φεῦ τῆς ἀθλιότητος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως! Ὁ ἄνθρωπος γεύεται τὴν ὄρνιθά του μετὰ περισσοτέρας εὐχαριστήσεως, ὁπό-

ταν γνωρίζῃ ὅτι ὁ γείτων του δὲν ἔχει εἰς τὸ ὀψοφυλάκειόν του ἄλλο τι ἢ ξηρὸν μόνον ἄρτον. Ἡ γυνὴ λειποθυμεῖ, ἐὰν ἡ φίλη της ἀγοράσῃ δύο πήχεις ταινίας μεταξωτῆς, ἐνῷ αὐτὴ ἠγόρασε μόνον ἕνα.

Οὐδέποτε εἶδόν τινα, εὐχαριστηθέντα ἐπέκεινα τῶν δύο ὡρῶν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. Μὴ πιστεύσῃ τις ὅτι τοιοῦτον φαινόμενον ὑπάρχει σήμερον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Ἐγὼ νομίζω ὅτι ὁ ἄνθρωπος τότε μόνον ἀπολαύει πλήρους εἰρήνης καὶ εὐχαριστήσεως, μεθ' ἑαυτοῦ ἐσωτερικῶς καὶ μετὰ τῶν ἄλλων πλασμάτων ἐξωτερικῶς, ὅταν ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπομακρύνεται ἀπὸ λιθοστρώτους ὁδούς,, καὶ τροχοὺς ἁμαξῶν, καὶ κοινωνικῆς τύρβης, καὶ περιχρύσων ποτηρίων, διαιτώμενος ἐκτὸς, εἰς πρασίνην τινα ἐρημίαν, ὅπου ὁ γλαυκὸς οὐρανὸς φαίνεται καταῤῥέων ὡς σαπφείρινος θάλασσα διὰ τῶν ἀρωματικῶν κλώνων τῶν ὡσεὶ γιγάντων ὑψουμένων πευκῶν,καὶ ὅπου τὸ χνοῶδες βρῦον χαρακοῦται ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου· ὅπου τὰ ἔντομα βομβοῦσι βραδέως καὶ ὁ μελανόφαιος Ἐριθεὺς κινεῖται ἐπὶ τῶν κλώνων!

Πῶς τότε αἱ ταραχαὶ τοῦ βίου μας ἤθελον μηδενισθῆ!

Ἄχ! ποτὲ δὲν θέλομεν νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν σημασίαν τῆς ἀληθοῦς εὐχαριστήσεως! Πρέπει νὰ λησμονήσῃ τις, ἵνα ἐπιτύχῃ τοῦτο, τὸν ἀκατάπαυστον τοῦ κόσμου θόρυβον καὶ νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῆς προσφιλοῦς ἀγκάλης τῆς μεγάλης ἡμῶν μητρὸς, τῆς φύσεως!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Ὁ στρατὸς τοῦ Μάας ὑπὸ τὸν διάδοχον τῆς Σαξωνίας καὶ ἡ τρίτη στρατιὰ ὑπὸ τὸν διάδοχον τῆς Πρωσσίας προήλασαν κατὰ τῶν Παρισίων.

Αἱ προτοπορεῖαι αὐτῶν, τὴν δεκάτην ἕκτην Σεπτεμβρίου, ἔφθασαν εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ποντουάζ.

Τὴν δεκάτην ἑβδόμην Οὐλάνοι Πρῶσσοι ἐφάνησαν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Κλαμάρτ.

Τὴν δεκάτην ἐννάτην μετά τινας ἀκροβολισμοὺς κατελήφθησαν αἱ Βερσαλλίαι

Τὴν εἰκοστὴν δευτέραν οἱ Γερμανοὶ κατέλαβον τὰ χαρακώματα τοῦ Βιλεζουίφ.

Τὴν εἰκοστὴν τρίτην τὰ φρούρια τῆς Βισέτρης καὶ Ἰσὺ ἤρξαντο τοῦ κανονοβολισμοῦ.

Ὁ πρίγκηψ διάδοχος ἔστησε τὸ στρατηγεῖον του εἰς Βερσαλλίας, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας εἰς Φερριέρας, ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ῥότσχιλδ, ἐνῷ ὁ Ναπολέων, εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεώς του ὤν, διήγαγεν ὥρας τερπνάς.

Ἐὰν ἐκ τοῦ Λούβρου, ὡς κέντρου, καὶ δι' ἀκτῖνος 5500 μέτρων περιγράψωμεν κύκλον, ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ θέλομεν ἐμπεριλάβει τὴν ὅλην τῶν Παρισίων περιοχήν

Ὁ Σένας ποταμὸς ῥέων διὰ τῆς πόλεως, τοξοειδῶς, διαιρεῖ τὴν πόλιν εἰς δύο ἄνισα μέρη.

Τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ἐστὶ τὸ μεῖζον, τὸ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ἔλαττον.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης συμφώνως μὲ τὴν τοῦ 1866 ἀπογραφὴν ἀνέρχεται εἰς 1,825,274 κατοίκων.

Αὔξησίς τις προῆλθεν ἐκ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν πόλιν

ἐκ τοῦ νομοῦ τῶν μεταβατικῶν ἐθνοφυλάκων, τῶν ναυτῶν, τῶν τελωνειοφυλάκων καὶ δασοφυλάκων.

Τὰ πλεῖστα τῶν περὶ τὴν πόλιν πολυαρίθμων οἰκοδομημάτων εἶχον, κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Τροσσοῦ καταδαφισθῆ, ὡς κειμένων ἐντὸς τῆς ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐξωτέρων φρουρίων βολῆς, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν μετηνάστευσαν μετὰ τῶν σκευῶν των κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος εἰς τὴν πόλιν.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐποχὴν ἔβλεπέ τις τὰς πύλας τῆς πόλεως βριθούσας ἀνθρώπων καὶ ἁμαξῶν, ἐν ἀπιστεύτῳ τινὶ ταραχῇ καὶ συγχύσει συνωπτιζομένων, μόλις κινουμένων ὑπὸ στενοχωρίας, καὶ τῶν μὲν κομιζόντων ἐπὶ τῶν ὤμων σκεύη παντοειδῆ, τῶν δὲ πεφορτωμένων φύρδην μίγδην σάκκους, ἔπιπλα, ἐργαλεῖα, στρώματα, κλπ. ἐπ' αὐτῶν δὲ ἄνδρας πάσης ἡλικίας, γυναῖκας, παῖδας, νήπια, κτήνη ἀκολουθοῦντα ἀναμὶξ τὰς ἁμάξας, ἀγόμενα μετὰ φωνῶν, κραυγῶν, καταρῶν, ὥστε τὸ πᾶν τῆς συνοδίας ἀπετέλει ὀδυνηρὸν θέαμα καὶ σκηνὰς τοιαύτας, οἵας θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐλπίσῃ τις, ὅτι ἐνεδέχετό ποτε νὰ ἴδῃ ἐν Παρισίοις.

Ἐν τῇ λυπηρᾷ ταύτῃ καταστάσει τῶν Παρισίων, ὁ ἀδιάφορος παρατηρητὴς εὕρισκεν ἐνίοτε καὶ ἀντικείμενα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δυνάμενα νὰ προκαλέσωσι τὸν γέλωτά του. Ἡ κυβέρνησις εἶχε δώσει διαταγὴν εἰς τοὺς νομάρχας τῆς Γαλλίας νὰ πέμψωσιν εἰς Παρισίους ἅπαντας τοὺς πυροσβέστας τῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἤρξαντο νὰ συρρέωσι στιφηδόν. Ἔβλεπέ τις αὐτοὺς φοροῦντας τὰς πλέον ἀλλοκότους στολὰς, καὶ μάλιστα περικεφαλαίας προκατακλυσμίας κατασκευῆς καὶ μορφῆς, ὁπλισμένους διὰ διαφόρων ὅπλων, τῶν μὲν ἄνευ στολῆς τῶν δὲ μὲ ἐπωμίδας καὶ πῖλον πολιτικόν. Τὸ ἀστειότερον δὲ πάντων ἦτο ὅτι ἁπαξάπαντες ἐπὶ τῆς λόγχης τοῦ ὅπλου των εἶχον διαπεράσει εἴτε ζεῦγος ἄρτων, εἴτε ζεῦγος ὀρνίθων. Προσῆλθον δὲ οὐ μόνον νέοι, ἀλλὰ καὶ γέροντες πολιοὶ οὐκ ὀλίγοι.

Οἱ πλεῖστοι τῶν πυροσβεστῶν ἠγνόουν τὴν αἰτίαν δι' ἣν προσεκλήθησαν εἰς Παρισίους· ἐνόμιζον, ὅτι εἶχον νὰ σβέσωσι μεγάλην τινα πυρκαϊάν.

Τὰ στίφη ταῦτα κατόπιν, κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου

ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἑστίας των, μεγάλως εὐχαριστημένοι διὰ τὰ θαύματα τῶν Παρισίων, τέως ἄγνωστα εἰς αὐτοὺς, διότι οἱ πλεῖστοι δὲν εἶχον ἰδεῖ ποτὲ τὴν πρωτεύουσαν.

Διάφορα σώματα ἐθελοντῶν ἐντὸς τῶν Παρισίων μετὰ ταχύτητος γιγαντιοίας ἤρξαντο νὰ σχηματίζωνται.

Τὰ τάγματα τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν, ἡ φάλαγξ τῶν φίλων τῆς Γαλλίας, ἡ λεγεὼν τῶν ξένων, τὸ σῶμα τῶν Τυπαλδίνων (1) ἀκροβολιστῶν, καὶ πλεῖσα ἄλλα τὰ ὁποῖα περιττὸν ἐστὶ ν' ἀπαριθμήσωμεν.

Ἐν τούτοις τὰ πρωσσικὰ στρατεύματα ἐζώνυον τὴν πρωτεύουσαν, αἱ συγκοινωνίαι διεκόπτοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ὁ ἀποκλεισμὸς ἐγένετο.

Οἱ Παρίσιοι ἐκηρύχθησαν ἐν καταστάσει πολιορκίας.

Ἐν Μασσαλίᾳ σώματα Ἑλλήνων ἐθελοντῶν ἀπεβιβάζοντο· οἱ Ἕλληνες ἔδραμον νὰ προσφέρωσι τὸ αἷμα των ὑπὲρ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους· δὲν ἐμνησικάκησαν δι' ὅσα κακὰ ἡ ἀκόλαστος κυβέρνησις Ναπολέοντος τοῦ Γου ἐπροξένησε τῇ πατρίδι των.

Ἐπολέμησαν ὡς ἥρωες, ὅλοι οἱ Γάλλοι τοὺς ἐθαύμασαν.

Ἰδοὺ τί περὶ Ἑλλήνων ἐν ταῖς Γαλλικαῖς ἐφημερίσιν κατεχώρουν.

» Ἡ Γαλλία καλλεῖ εἰς τὰ ὅπλα τὰ τέκνα της, οἱ δὲ Ἕλληνες ἀπεκρίθησαν προθύμως—Ἰδοὺ ἡμεῖς, ἐσμὲν ἕτοιμοι. Διαθέσατε τὸ αἷμα ἡμῶν· εἴμεθα τέκνα τῶν ἀνδρείων ἐκείνων, οὓς ἐβοηθήσατε, ὅτε ἡ σάλπιξ τῆς ἐλευθερίας ἠκούσθη σημαίνουσα ἐπὶ τῶν ρωμαντικῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος, ὅτε τὸ πυροβόλον ἀντήχησεν ἐκ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Μεσολογγίου.

» Πλήρεις λοιπὸν ἐνθουσιασμοῦ καὶ πεποιθήσεως ἐβάδιζον εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, πανταχοῦ ὅπου ἡ τιμὴ τοὺς προσεκάλει. Ἀφοσιωμένοι δ' ὅλως εἰς τὰς προσδοκίας των, καίτοι μαχόμενοι ἀπέναντι πολὺ ἀνωτέρας δυνάμεως, ἐμάχοντο ὡς λέοντες, δὲν ἐγκατέλειπον τὰς θέσεις των, ἀλλ' ἐπολέμουν

(1) Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰταλοῦ διοικητοῦ αὐτῶν Τυπάλδος.

» μετὰ λύσσης καὶ ἐπιμονῆς ὡς τέκνα ἄξια τῶν προγόνων των.
» . . . . . .
» . . . . . .
» Ἀνδρεῖοι ἐθελονταί! Δεχθῆτε τὰ σεβάσματα ἁπάντων ἡ-
» μῶν (τῶν Γάλλων) καὶ ἐλπίζετε ἐφ' ἡμῶν. Δὲν θέλει ἐξαλει-
» φθῇ ποτὲ τῆς μνήμης ἡμῶν ἡ μεγαλοψυχία Σας, ἡ δὲ ἱστορία
» ἡμέραν τινὰ θέλει λαλήσει ἐκτενέστερον περί τε τῶν ὀνομά-
» των καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ Ὑμῶν. Αὕτη θέλει εἴπει, ὡς ἡμεῖς, ὅτι
» ὀλίγοι γενναῖοι ξένοι, Ἕλληνες, ἐπὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους,
» ἐπορεύοντο μετ' ἀπαραδειγματίστου ἀνδρείας εἰς τὸ πεδίον
» τῆς μάχης, μετὰ φρονήσεως καὶ μεγαλοψυχίας, καὶ θέλει
» προσθέσει πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι εἰσὶν ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν
» ΛΕΩΝΙΔΑ καὶ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ.»

Ταῦτα ἔγραφον τότε περὶ Ἑλλήνων, τὸ μέλλον δὲ θέλομεν ἴδει, ἐὰν θὰ συνηγορήσῃ ἢ οὔ ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τοῖς πράγμασιν.

Φάλαγγες Ἰταλῶν ἠκολούθουν τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ περιώνυμος τῆς Ἰταλίας ἥρως, δὲν ἦλθεν ἔτι εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου αὐτοῦ.

Ἀφίχθη εἰς Γαλλίαν μετὰ πολυαρίθμων ἐθελοντῶν.

Ὁ Γαριβάλδης ἀνεδέξατο τὴν ἐνδοξοτέραν ἀποστολήν, ἣν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ ὁποία ποτ' ἂν ᾖ ἡ γνώμη τινῶν περὶ τῆς φύσεως ἢ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς ταύτης, οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὅτι μέχρι τοῦδε ἐξεπληρώθη μετὰ σπανίας δραστηριότητος, ἀφοσιώσεως καὶ ἀφιλοκερδείας θαυμασίας.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὁ κατακτήσας βασίλειον, ἠδύνατο νὰ εἶναι ἰσχυρός, νὰ πλουτήσῃ πλούτου καὶ τιμῶν, νὰ κατοικήσῃ εἰς λαμπρὰ ἀνάκτορα. Τοῦ ἔργου ὅμως περατωθέντος, οὐδὲν ἠθέλησεν οὐδὲν ἀπήτησεν ἐπανέστρεψε μόνον εἰς τὴν ἑαυτοῦ καλύβην, ὑπό τινων συστρατιωτῶν του ἀκολουθούμενος καὶ ἐκεῖ, ἐν τῇ διαλαμπούσῃ αὐτοῦ ἀσημότητι, μακρὰν πάσης τύρβης, εἰργάζετο, ἐκαλιέργει τὴν γῆν, ἦτο κτίστης, γεωργὸς, ναύτης ἢ ἁλιεύς.

Τοιοῦτον ἦθος, τοιοῦτος χαρακτὴρ δὲν εἶναι πρᾶγμα κοινόν, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν. Οὐδ' ἕνα ἱστορικὸν ἄνδρα γινώ-

σκομεν ἔχοντα ἀναλογίαν τινα πρὸς τὸν Γαριβάλδην καὶ κεκτημένον τοῦ μεγαλείου τούτου καὶ τοῦ ὅλως πρωτοτύπου αὐτοῦ χαρακτῆρος. Καὶ τοῦτο εἶναι εὐκατάληπτον· αἱ ἰδέαι, τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ὡς κίνητρον ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ ἡρωϊκὸν αὐτοῦ ἔργον, εἶναι ὅλως νεώτεραι· δὲν διισχυριζόμεθα ὅτι ὁ πατριωτισμὸς αὐτοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ μόνου τοῦ αἰῶνος· ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιχειρήματι τοῦ Γαριβάλδη, οὐ μόνον πατριωτισμὸς ἐνυπάρχει, ἀλλὰ καί τοι ὅλως ἴδιον τῆς νεωτέρας ἐποχῆς, τὸ γέννημα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, τὸ αἴσθημα δηλονότι τῆς συνενέσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ δικαιώματος τοῦ λαοῦ, πρὸ τῆς ὁποίας πᾶσαι αἱ ἀρχαῖαι μοναρχίαι θέλουσιν ὑποχρεωθῆ νὰ προσκλίνωσι.

Τοῦτο δ'ἀποτελεῖ τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ Γαριβάλδη, παντὸς προηγουμένου διαφέροντα, καὶ ἐξηγεῖ τὸ ἐν αὐτῇ ἰδιάζον καὶ ἐξαιρετικόν. Ὁ Γαριβάλδης εἶναι καὶ ἔσεται ἐκ τῶν μεγίστων τοῦ αἰῶνος ἀνδρῶν, οὐχὶ τῶν πολεμικῶν ἔργων ἕνεκα, διότι ἄλλοι λαμπρότερα διεπράξαντο, οὔτε χάριν τῶν προτερημάτων, διότι οὐδὲν κέκτηται, οὐδὲ διότι μαγικῶς, ὄντως εἰπεῖν, κατέκτησε τὰς δύο Σικελίας, ἀλλὰ διότι εἶχε πίστιν ἰσχυρὰν, πίστιν δι' ἧς καὶ ὄρη ἐγείρονται, διότι ἐπίστευσε καθ' ὅλου, ὅσον οὐδεὶς τῶν συγχρόνων αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπερτάτην δύναμιν τῆς ἀρχῆς, τῆς διδούσης εἰς τοὺς λαοὺς τὸ δικαίωμα νὰ ὦσιν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς διαιτηταὶ τῆς ἰδίας τύχης, νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι, καὶ νὰ ἐκλέγωσι τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεως, ὅπερ ἀρέσκει αὐτοῖς.

Τοῦτο λοιπὸν ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τοῦ Γαριβάλδη. Οὐδαμῶς εἶναι στρατηγὸς ἢ κατακτητὴς πολιτικὸς ἀνὴρ, ἢ τις δόξης δρεψόμενος, εἶναι ἀπόστολος· ἔχει τὴν πίστιν ἀκράδαντον καὶ ἂν αὔριον, ὅπως σώσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ὅπως καταστήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ λαοῦ, τὸ ὑπερισχύον, ὤφειλεν ἐπὶ τῶν κυμάτων νὰ πορευθῇ, ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι οὐδαμῶς ἤθελε διστάσει νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἔχει τὴν πεποίθησιν...

Καὶ τοῦτο πρὸ παντὸς ἐκδηλοῦται, ἂν τις ἀναγνώσῃ βιβλίον ὅλως πρωτότυπον, λίαν ἐπαγωγὸν δημοσιευθὲν ὑπὸ Μαξίμου

Δυκάμπου, ἑνὸς τῶν διασημοτέρων συγγραφέων, προσκαίρου στρατιώτου, ὅστις ἔκ τινος πρὸς τὰς περιπετείας διαθέσεις ὡς θούμενος, ἦλθεν εἰς Γενούην, καθ' ὃν χρόνον παρεσκευάζετο ἡ εἰς Σικελίαν ἐκστρατεία καὶ συνηκολούθησε τὸν Γαριβάλδην, καὶ ἐπολέμησε παρ' αὐτῷ, καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ κατὰ τὴν μυθώδη ἐκείνην ἐκστρατείαν.

Εἶναι δ' ἴδιαι αὐτοῦ ἀναμνήσεις τὰ ἐν τῷ συγγράμματι συλλεγέντα.

Ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύω Κόσμων τὸ πρῶτον δημοσιευθεῖσαι, διήγειρον μεγάλως τῶν ἀναγνωστῶν τὴν προσοχήν. Εἰς βιβλίον δ' ἐκδοθεῖσαι, ἀνεκτήσαντο ζωηρότερον θέλγητρον, καὶ τὰ τοῦ συγγραφέως σπάνια προτερήματα ἀνέλαβον κρείττονα τύπον.

Ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ βιβλίῳ του οὐδένα περὶ ἑαυτοῦ λόγον ποιεῖται.

Ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τούτων τοῦ Κ. Μαξίμου Δυκάμπου γνωρίζομεν πράγματι τὸν Γαριβάλδην. Μέχρι τοῦδε φίλοι καὶ ἐχθροὶ περιέγραψαν ἡμῖν τὸν ἥρωα τοῦτον διὰ τοσούτων ζωηρῶν χρωμάτων, οἷος ὁ πορφυροῦς Γαριβάλδειος χιτών·

Πρὸς τούτοις ὁ Γαριβάλδης εἶναι ἀγαθότατος τὴν ψυχήν, ἔχει ἀγαθότητα βρέφους. Μετ' ἐπαίνου ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ ἅγιος Μαρτῖνος συνεμερίζετο τὸν ἐπενδύτην του μετά τινος πτωχοῦ· ὁ Γαριβάλδης δίδει τὸν ἐπενδύτην ὅλον.

Ὁ ἐπίμοχθος βίος, ὃν διήγαγεν, ἀπεσκλήρανεν αὐτὸν πρὸς πάντας τοὺς πόνους καὶ πάσας τὰς δυσχερείας· εἶναι ἐγκρατὴς ὡς ἐρημίτης, καὶ αἱ μέγισται στερήσεις δὲν εἶναι δι' αὐτὸν στερήσεις. Τρώγει πολὺ ὀλίγον, κοιμᾶται ὀλίγον, καὶ οὐδέποτε διψᾷ· ἀπολαύει ὑγείας ἐξαιρέτου καὶ ἔχει καρδίαν ὅλως γυναικείας εὐαισθησίας

Τὸν εἴδομεν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐγνωρίσαμεν καλῶς αὐτόν.

Ὅπως δὲ καταστήσωμεν εὐκαταληπτοτέραν τοῦ Γαριβάλδη τὴν εὐαισθησίαν, ἐπιτραπήτω ν' ἀναφέρωμεν γεγονός τι, ὅπερ φίλος τις διηγήθη ἡμῖν ἐσχάτως. Ὁ φίλος οὗτος ἐγνώρισεν ἐκ

τοῦ πλησίον τὸν Γαριβάλδην, συμπλέων ἐπὶ πλοίου Ἰταλικοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κυβερνωμένου ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Τὸ πλοῖον ἀπέπλευσε τῆς Μασσαλίας ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκομίσθη ἐρίφιόν τι, τὸ ὁποῖον προώρισαν νὰ ἐψήσωσι καὶ φάγωσι τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Γαριβάλδης ἠγάπησε τὸ ζῶον καὶ ἔδιδεν αὐτῷ καθ' ἑκάστην τροφήν. Ἐπιστάσης τῆς ἑορτασίμου ἡμέρας, ἔσφαξαν τὸ ἀρνίον ἐν μέσῃ θαλάσσῃ ὄντες· παρασκευασθέντος δὲ τοῦ δείπνου καὶ παρατεθέντος τοῦ ἐψητοῦ, ὁ Γαριβάλδης οὐδὲ ἤγγισεν αὐτό. «Πλοίαρχε» εἶπεν τῶν συμπλωτήρων τις «διατί δὲν τρώγεις ἐκ τοῦ ἀρνίου τούτου; εἶναι ἐξαίρετον!» «Ὄχι, τῇ ἀληθείᾳ» ἁπλῶς ἀπεκρίθη. «Ἔθρεψα διά τινας ἡμέρας τὸ ἰταλαίπωρον τοῦτο ζῶον καὶ ἀπέχω ἤδη νὰ ἐγγίσω αὐτό.

Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος! ἰδοὺ ὁ λέων ὁ κυριεύσας τὸ Πάνορμον, ὁ διελθὼν τὰς Ἀβρούζας καὶ εἰσελθὼν εἰς Νεάπολιν ὡς κατακτητής, ἀνευφημούμενος ὑπὸ λαοῦ ὁλοκλήρου.

Ἰδοὺ ὁ πολίτης ἀνὴρ ὁ ἐγκαταλείψας τὸν εὐτυχῆ καὶ ἥρεμον βίον, ὃν ἐν τῇ πτωχικῇ του καλύβῃ διῆγε, ἵνα τρέξῃ καὶ προσφέρῃ νέας ἐκδουλεύσεις τῇ ἀνθρωπότητι, βοήθειαν πρὸς λαὸν διαρρήξαντα τὴν τὸν τράχηλόν του βαρύνουσαν ἄλυσσον τῆς ἀπολύτου μοναρχίας καὶ ἀνακράζοντα, «Ζήτω ἡ ἐλευθερία Ζήτω ἡ Δημοκρατία!»

Ὁ Γαριβάλδης ἐστρατοπέδευσε εἰς Διζὸν, μετὰ τῶν πολυαρίθμων ἐθελοντῶν του.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ στρατηγοῦ σῶμα εἰς μίαν ἐκ τῶν πολλῶν μαχῶν ἃς συνῆψε μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐγένετο κάτοχος τῆς σημαίας τοῦ δευτέρου τάγματος τοῦ 61 συντάγματος τῶν Πομερανῶν.

Ὁ στρατηγὸς Γαριβάλδης ἐγκατέλειπε τὸ Γαλλικὸν ἔδαφος καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐν Καπρέρᾳ ἐρημητήριόν του, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ τοῦ Βούρβαχη καὶ μετὰ τὴν ἐντελῆ ἀπελπισίαν τῆς ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον τροπῆς τῶν πραγμάτων.

Οἱ Παρίσιοι ἀπὸ τῆς 19 Σεπτεμβρίου διετέλουν ἀποκεκλεισμένοι.

Ἐξ ἐξόδους ἀπεπειράθησαν οἱ πολιορκούμενοι, οὐδεμία ὅμως ἐτελεσφόρησεν.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ φρουρίου Βισέτρ οἱ Γάλλοι ἀποπειραθέντες νὰ ἐπιτύχωσι νίκην τινα, ἀπώλεσαν ὑπὲρ τὰς 2000 ἀνδρῶν.

Τὴν 13 Ὀκτωβρίου, δευτέραν ἐπιχειρήσαντες ἔξοδον, ἀπωθήθησαν βιαίως ὑπὸ τοῦ δευτέρου βαυαρικοῦ καὶ ἕκτου Πρωσσικοῦ σώματος.

Τὴν 23 ἰδίου μηνὸς, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Μον-Βαλεριὲν, ἐτόλμησαν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν πρώτων γραμμῶν τῶν πολιορκητῶν, πλὴν ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῆς σωματοφυλακῆς (Garde landwher) καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν ἐν ἀταξίᾳ. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν ταύτην οἱ πτωχοὶ Γάλλοι ἠσθάνθησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των τὰς ἀκτηρίδας τῶν Σαξωνικῶν ὅπλων.

Παρῆλθεν ἤδη ὁ πρῶτος τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων μήν. Ὁ χειμὼν ἐπῆλθε δριμύτατος. Τὰ περίχωρα ἐνεδύθησαν λευκὸν μανδύαν. Ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα ἔπλεων ὑπερμεγέθη τμήματα πάγου. Οἱ στρατιῶται ἐτυλίσσοντο διὰ τῶν νυκτερινῶν των καλυμμάτων, οἱ σκοποὶ μόλις ἠδύναντο ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος, πολλῶν δὲ στρατιωτῶν τὰ μέλη ἐπάγωσαν ἐν τῇ νυκτερινῇ ὑπηρεσίᾳ.

Πάντες ἐνόμιζον ὅτι οἱ Παρίσιοι ἤθελον παραδοθῆ· ὅτι τὰ τρόφιμα ἤθελον ταχέως τελειώσει· πλὴν ἠπατῶντο. Ἡ ἀντίστασις ηὐξάνετο ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, διότι οἱ Παρισιανοὶ, φενακιζόμενοι διὰ ψευδῶν περὶ φαντασιωδῶν νικῶν εἰδήσεων, ἤλπιζον ὅτι ἦτο ἐγγὺς ἡ ἀπολύτρωσίς των.

Αἱ γρανάται ἐσύριζον καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῶν φρουρίων.

Τὴν τριακοστὴν Νοεμβρίου νέα ἔξοδος ἔλαβε χώραν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεγαλορρήμονος στρατηγοῦ Δυκρὼ, ὅστις παραδήμως ἀνεκήρυξεν, ὅτι ἢ νεκρὸς ἢ νικητὴς ἤθελεν ἐπιστρέψει εἰς Παρισίους.

Ὁ ἔντιμος οὗτος στρατιώτης τὴν τετάρτην Δεκεμβρίου ἦτο εἰς Παρισίους ἥσυχος καὶ ἀσφαλὴς, οὔτε νικητὴς οὔτε νεκρός!!!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Οἱ γενναῖοι τῆς Γερμανίας πολεμισταὶ, μακρὰν τῆς ποθητῆς πατρίδος καὶ τῶν προσφιλῶν συγγενῶν των, ἐντὸς τῆς χιόνος καὶ τοῦ πάγου, ἑώρτασαν τὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γέννησιν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πάντες οἱ πολεμισταὶ ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ βλέμματά των καὶ ἤὐχοντο νὰ λήξῃ, συμφώνως πρὸς τὰς εὐχάς των, ὁ καταστρεπτικὸς πόλεμος!

Ἡ λῆξις ὅμως τοῦ πολέμου ἐξηρτᾶτο κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς πτώσεως τῶν Παρισίων· ἀλλ' οἱ Παρίσιοι ἀνθίσταντο εἰσέτι, παρὰ τὰς προσδοκίας τῶν πολιορκητῶν, οἵτινες ἤρξαντο στενοχωρούμενοι.

Ὁ λαὸς ἐν Γερμανίᾳ, ὁ στρατὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πολιορκουμένης πρωτευούσης, ἀπήτουν ἐκ συμφώνου τὸν βομβαρδισμὸν τῆς πόλεως, ἧς οἱ κάτοικοι πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἀνέκραζον, «εἰς Βερολῖνον! εἰς Βερολῖνον!»

Τὴν πρωΐαν τῆς 5 Ἰανουαρίου, ἀφ' οὗ οἱ πυροβολισταὶ ἐξηντλήθησαν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀρχιστρατήγου των, ἐτέθη πῦρ εἰς τὸ πρῶτον πυροβόλον, οὗτινος αἱ σφαῖραι ἔπεσον ἐντὸς τῆς πόλεως.

Αἱ βόμβαι προσέβαλλον τὸ Λουξεμβοῦργον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Πάνθεον, (1) τὸ Ὠτεὶλ καὶ τὴν ἐκκλησίαν Σαὶν-Σουλπίς.

Οἱ Παρισινοὶ ἔλεγον καὶ ἔπραττον ἀνοησίας.

---

(1) Οἰκοδόμημα ἐν ᾧ θάπτονται οἱ μεγάλοι τῆς Γαλλίας ἄνδρες.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Παρισίων ἐπέρανε τὸν ἐν Πανθέῳ λόγον του διὰ τῶν ἑξῆς φράσεων. «Οἱ Γερμανοὶ ἦλθον ὡς χείμαρος φλογῶν καὶ αἵματος, ἀλλὰ θὰ διασκορπισθῶσι φεύγοντες, ὡς στρόβιλος ἀνέμου καὶ κονιορτοῦ.»

Οἱ Παρισινοί, οἵτινες πάντοτε δίκαιον ἔχουσιν, οὐδέποτε δὲ πταίουσιν, ἀλλ' ἑκάστοτε ῥίπτουσι τὰς αἰτίας τῆς συμφορᾶς ἐπὶ ἄλλων, κατηγόρουν ἤδη τὸν Τροσσοῦ, ὡς ἐν Σεδὰν τὸν Ναπολέοντα καὶ ἐν Μὲτσ τὸν στρατάρχην Βαζαίν.

Αἱ Βόμβαι τῶν πολιορκητῶν, ὁ λιμὸς, καὶ αἱ ταραχαὶ τῶν ἐρυθρῶν δημοκρατῶν, κατέστησαν τοὺς Παρισίους, τὸν Κῆπον τοῦτον τῆς Οἰκουμένης, Κόλασιν ἐπίγειον.

Ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης προσεκάλεσεν 100,000 ἀνδρῶν διὰ τὴν τελευταίαν ἔξοδον, ἥτις καὶ ἐγένετο τὴν δεκάτην ἐννάτην Ἰανουαρίου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ διασπάσωσι τὴν γραμμὴν τῶν πολιορκητῶν καὶ ἐξέλθωσιν.

Ὁ ἔμπειρος ἀρχιστράτηγος τῶν Γερμανῶν, ἠννόησεν ὅτι ἡ ἔξοδος ἐκείνη ἦτο, ὁ τελευταῖος τῆς θνησκούσης πόλεως σπασμός.

Τὸ βασίλειον τοῦ Πλούτωνος ἔμελλε ν' αὐξήσῃ τὸν πληθυσμόν του διὰ μυριάδων τινων μεταναστῶν.

Ὁ θάνατος! περιίπτατο ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν τῶν δίχην ἀγέλης προβάτων εἰς τὴν σφαγὴν ὁδηγουμένων ἀνθρώπων καὶ διεκήρυττε τὴν φοβερὰν αὐτοῦ παρουσίαν, διὰ τῆς βροντώδους φωνῆς ἑκατοντάδων χαλκίνων στομάτων!

Αἱ σφαῖραι ἐσύριζον εἰς τὸν ἀέρα, τὰ μυδροβόλα κατέστρεφον πᾶν τὸ προστυχὸν, αἱ βόμβαι ἐξεριγνύοντο ὑπὸ τὰ σκέλη τῶν δυστυχῶν.

Ὁ θάνατος ἦτο παρὼν εἰς ὅλα τὰ μέρη, φοβερὸς, ταχὺς ὡς ἡ ἀστραπή.

Κατὰ ἑκατοντάδας ἔπιπτον χαμαὶ οἱ νεκροί· τὸ αἷμα τῶν ἀκροτηριφζομένων μετέβαλλε τὸ χρῶμα τοῦ χοὸς εἰς ἐρυθρόν.

Αἱ σάλπιγγες ἐσήμαινον ἀδιακόπως τὴν προσβολὴν, τὰ γαλ-

λικὰ συντάγματα ἐφώρμων μετὰ μανίας καὶ λύσσης, πλὴν ἀποτελεσματικῶς οὐδέποτε!...

Ἡ ἡμέρα ἦτο βροχερά· οἱ στρατιῶται μέχρι γονάτων ἐντὸς τῆς λάσπης ἐβυθίζοντο· οἱ τροχοὶ τῶν πυροβόλων μόνον ἀπὸ τοῦ ἄξονος, δηλαδὴ κατὰ τὸ ἥμισυ ἦσαν ὁρατοί· οἱ ἵπποι μόλις ἠδύναντο νὰ σύρωσι τὰ βαρέα ταῦτα τοῦ θανάτου ὄργανα.

Τὸ πᾶν ἀπώλετο!...

Τὸ θάρρος ἐγκαταλείπει ἀμέσως τὸν συνεχῶς ἀποτυχίας συναντῶντα.

Οἱ στρατιῶται, ἀπαυδήσαντες, ἤρξαντο νὰ μεμψιμοιρῶσιν.

Οἱ διοικηταὶ τῶν συνταγμάτων ἀνέκραζον, «Ἔμπρός!» μὲ ὅλην τῶν πνευμόνων των τὴν δύναμιν, οἱ στρατηγοὶ ἠδημόνουν, οἱ ὁπλῖται ἐβλασφήμουν.

Τὸ 108 σύνταγμα ἀπώλεσε τὰ δύο τρίτα τῆς δυνάμεώς του· τρεῖς σημαιοφόροι του ἐξέπνευσαν ἀλληλοδιαδόχως. Ἡ σημαία τοῦ συντάγματος τούτου δὲν ἐφαίνετο πλέον κυματίζουσα, ἔκειτο χαμαί, παρὰ τὸ πτῶμα τοῦ τελευταίου πεσόντος σημαιοφόρου.

«Ἔμπρός!» διατάσσει ἐκ νέου ὁ συνταγματάρχης.

Οὐδεὶς ὅμως ἐκινήθη.

«Ἔμπρὸς, στρατιῶται, ἵν' ἀνακτήσωμεν τὴν σημαίαν μας.»

Τὰ λείψανα τοῦ 108 συντάγματος κάμνουν ἓν βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, πλὴν ἵνα ταχέως ὑποχωρήσωσι. Βροχὴ μύδρων ἐδεκάτισεν ἐκ νέου τοὺς ἐναπολειφθέντας.

Ὁ Συνταγματάρχης διατρυπηθεὶς ὑπὸ σφαίρας ἔπεσε χαμαὶ ἄπνους.

Ἐντὸς τῶν τάξεων τοῦ συντάγματος οὐδεὶς πλέον ἀξιωματικὸς ἐναπέμεινεν.

Αἱ γραμμαὶ τῶν στρατιωτῶν σχεδὸν εἶχον παραλύσει, ὁπόταν εἷς ἐξ ὅλων, τὸν πῖλον εἰς τὸν ἀέρα κινῶν καὶ τὸ ὅπλον προτείνας, προχωρεῖ καὶ μετὰ φωνῆς βροντώδους ἀναχράζει·

» Μόνον οἱ προδόται καὶ δειλοὶ ἐπιστρέφουσιν οὕτω, χωρὶς » σημαίαν. Ὅσοι αἰσθάνονται τὴν βαρύτητα τῆς ἀτιμίας θὰ

» μὲ ἀκολουθήσωσιν ὅπως ἀνακτήσωμεν τὸν ἀετόν μας ἢ ν' ἀ-
» ποπλύνωμεν τὸν μῶμον διὰ τοῦ θανάτου!»

Τὸ μικρὸν σῶμα ἐφώρμησε πρὸς τὰ ἐμπρός. Εἰς πᾶν βῆμα καὶ δεκὰς πτωμάτων ἔπιπτε κατὰ γῆς.

Εἶχον προχωρήσει μέχρι τῆς πρώτης θέσεως, ἣν ἐξ ἀρχῆς κατεῖχον, ὑπερέβησαν μάλιστα ταύτην.

Ὁ τολμητίας δὲν ἀπεφάσιζε νὰ σταθῇ, ἐπροχώρει ὁλονέν, μέχρις οὗ ἐκ τοῦ σύνεγγυς δάσους, γλῶσσα πυρὸς ἐξελθοῦσα, δίκην ἀστραπῆς, ἐκάλυψε τὸν ὁρίζοντα διὰ καπνοῦ λευκοῦ.

Ἡ ὁμὰς τῶν ἐφορμησάντων ἐκαλύφθη, ἢ μᾶλλον ἐγένετο ἀφανὴς ἐντὸς τοῦ νέφους ἐκείνου.

Ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων, ὁ κρότος τῶν τηλεβόλων, ὁ θόρυβός τῶν συγχρουομένων ξιφῶν καὶ ὅπλων, ὁ καλπασμὸς καὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν ἵππων, αἱ γοεραὶ φωναὶ τῶν μαχομένων, αἱ ἐπιφωνήσεις καὶ λυγμοὶ τῶν τραυματιζομένων, τὸ ποταμηδὸν ῥέον αἷμα, τὰ πτώματα, ἅτινα ἐκάλυπτον τὸ ἔδαφος, ταῦτα πάντα παρίστων θέαμα ἐμπνέον τρόμον καὶ φρίκην, σκηνήν τινα σπαραξικάρδιον καὶ φοβερὰν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ὁ κάλαμος θέλει δυνηθῇ νὰ περιγράψῃ καὶ ἐξιστορήσῃ πιστῶς.

Ἐν μέσῳ τῆς φρίκης ἣν ἐνεποίει τὸ θέαμα ἐκεῖνο, εἷς μόνος ἐφαίνετο ἀτάραχος, ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἐννοῶν, ὁ ἀνδρεῖος τοῦ 108 Συντάγματος στρατιώτης, ὁ προσπαθῶν νὰ ἀναγεννήσῃ τὸ ἐκλείψαν τῶν συστρατιωτῶν του, θάρρος. Ὡς μανιώδης ἔτρεχεν ἀκαταπαύστως πρὸς τὰ ἐμπρὸς, εἰς τὸ πῦρ, εἰς τὸν θάνατον. Ἠδιαφόρει περὶ τοῦ λευκότριχος Χάρωνος ὅστις ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του περιϊπτάμενος, ἐκαραδόκει τὴν τῆς ψυχῆς του αἰχμαλωσίαν.

Ἐν τούτοις αἱ τῶν Γάλλων τάξεις διελύθησαν ὁλοσχερῶς, φυγὴ δὲ ἄτακτος ἤρξατο. Ματαίως οἱ στρατηγοὶ διεμαρτύροντο καὶ ἐβλασφήμουν. Οὐδεὶς πλέον ἤκουεν· ὁ δυνάμενος ἂς σωθῇ! ἰδοὺ τί ἕκαστος ἐφρόνει.

Ὁποῖον ὀδυνηρὸν θέαμα! Ἑκατὸν χιλιάδες στρατιωτῶν ἔφευγον δίκην ἐλάφων, ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἄλλου πατῶν, ἵνα ταχύτερον φύγῃ. Τὸ πυροβολικὸν, οὕτινος οἱ ἵπποι εἶ-

χον ἀφηνιάσει, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τοῦ τρόμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῶν μαστιγώσεων, διήρχοντο ἄνωθεν τῶν νεκρῶν! Δύο χιλιάδες ἐφίππων χωροφυλάκων εἶχον τοποθετηθῆ ὄπισθεν τοῦ φεύγοντος στρατοῦ, ἵνα ἐμποδίζῃ τοὺς φεύγοντας. Πλὴν εἰς μάτην! ὁ ἀποθαρρυνθεὶς στρατὸς οὐδὲ τοὺς σπαθισμοὺς τῶν χωροφυλάκων ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν του, οὐδὲ τὰς ἐπιπληκτικὰς διαμαρτυρήσεις τῶν ἀξιωματικῶν του.

Οἱ ἥρωες τῆς Ἀουστερλίτζ καὶ Ἄλμας, εἶχον μεταβληθῆ πολύ!

Ὁποίων κακῶν πρόξενος ἐστὶ ἡ ἐκθήλυσις!...

Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὑπὸ τὰ τείχη τῶν Παρισίων εἶχον καταφύγει οἱ νικηθέντες.

Ἐκ τοῦ 108 συντάγματος εἰκοσὰς μόνον στρατιωτῶν εἶχεν ἀπομείνει. Ἡ ὁμὰς αὕτη εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς δεκανέα τινα κρατοῦντα τὴν τοῦ καταστραφέντος σώματός του σημαίαν.

Ὁ δεκανεὺς οὗτος ἦν ὁ τῆς πρωΐας ἥρως, ὁ βαπτισθεὶς ἐν τῷ ἐχθρικῷ πυρὶ, ἵν' ἀνακτήσῃ τὴν σημαίαν ἣν ὑπερηφάνως ἔφερε.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ δεκανεὺς προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιλοχίου.

Ἐν τούτοις τὸ πᾶν, ὡς προείπομεν, ἀπώλετο! Ἡ τελευταία ἐλπὶς ἀπέπτη! Ἀπελπισία κατέλαβε τοὺς Παρισινοὺς, οἵτινες ἀποφασίζουσι νὰ ζητήσωσι διήμερον ἀναχωχὴν, ἵνα ἐνταφιάσωσι τοὺς νεκρούς.

Οἱ Παρίσιοι κεῖνται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Αἱ πομπώδεις φράσεις ἔπαυσαν, δὲν ἀκούονται πλέον. Ἡ συνθηκολόγησις ἐγγίζει.

Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς συμφορᾶς τῆς Γαλλίας, ἡ ἔχιδνα τῆς διχονοίας αἴρει τὴν εἰδεχθῆ αὐτῆς κεφαλὴν, ἐνῷ αἱ γερμανικαὶ βόμβαι συρίζουσιν ἐντὸς τῶν Παρισίων.

Ὁ ὄχλος ὁρμᾷ εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ νὰ καταχερματίσῃ τὸν Προδότην Τροσοῦ.

Ὁ Τροσοῦ κατέθηκε τὴν ἀρχηγίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Οὐδεμία πλέον ἀπέμεινε τοῖς πολιορκουμένοις ἐλπίς. Διέξοδον ἢ καταφυγήν, οὐδεμίαν πλέον εἶχον. Ὁ καρπὸς ἦτο πλέον ὥριμος, ἡ δὲ στιγμὴ καθ' ἣν ἔμελλε νὰ πέσῃ πρὸ τῶν ποδῶν τῶν πολιορκητῶν ἤγγιζεν.

Ὁ ἐπὶ εἴκοσι καὶ δύο ἡμέρας ἀδιάκοπος βομβαρδισμὸς ἐνέσπειρε τὸν τρόμον εἰς τοὺς κατοίκους, οἵτινες ἄλλοι μὲν εἶχον καταφύγει εἰς τὰ ὑπόγεια, ἄλλοι δὲ εἶχον ἐγκαταλείψει τὰς οἰκίας ἵνα εὕρωσι τόπον ἀσφαλῆ μακρὰν τῶν βομβαρδιζομένων συνοικιῶν των.

Πολλοὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν τῆς συνοικίας τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, πάμπολλα δὲ δημόσια καταστήματα καὶ πλεῖστοι ναοὶ ἐβλάβησαν.

Τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῶν κατοίκων ἐπηύξησεν ἡ ἀποτυχία τῆς τελευταίας ἐξόδου, καὶ ἡ κατόπιν ταύτης σφαγὴ τῶν ἐρυθρῶν δημοκρατῶν.

Ὁ Γάλλος ἐστὶ ἐπιλήσμων.

Μυριάκις ἡ κυβέρνησις μεθ' ὅρκου διεκήρυξεν, καὶ ὁ λαὸς ἀπεδέχθη, ὅτι προτιμώτερος ἐστὶ ὁ θάνατος τῆς παραδόσεως. Ὅταν ὅμως ἐπῆλθεν ἡ κρίσιμος στιγμή, ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας, ὅτε ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν οἱ Παρίσιοι ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τάφον, ἢ ν' ἀναχτήσωσι τὴν πρώτην αὐτῶν ζωήν, ἅπαξάπαντες ἐπροτίμησαν τὸ δεύτερον, καὶ Κυβέρνησις καὶ Λαός.

Πρὸς ἔπαινον ὅμως τῶν Παρισινῶν ὀφείλει πᾶς ἀμερόληπτος νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἡ πόλις τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπολαύσεων, ἀντέσχεν περισσότερον ἀφ' ὅσον ἠλπίζετο.

Ἡ μόνη τῶν Παρισίων σωτηρία ἦτο πλέον ἡ παράδοσις, ἡ ἀπόφασις δὲ ἣν διεσάλπιτεν ἡ κυβέρνησις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, καὶ ὅλας εἰς τὸν κόσμον ὅλον, ὅτι ἡ Γαλλία δὲν θὰ παραχωρήσῃ οὔτε σπιθαμὴν ἐκ τῆς γῆς της, οὔτε λίθον ἐκ τῶν φρουρίων της, ἐπνίγη εἰς τὸ ῥεῦμα τῆς ἐπικρατούσης ἀπελπισίας.

Αἱ διαπραγματεύσεις ἤρχισαν.

Οἱ Παρίσιοι ὡμοίαζον πρὸς νεκροταφεῖον. Ὁ λαὸς σκυθρωπὸς καὶ σύννους οὐδὲ λέξιν ἐπρόφερε. Πάντες νίπτουσι τὰς χεῖρας, ὑβρίζοντες τοὺς πάντας πλὴν τοῦ ἑαυτοῦ των.

Ἐν τούτοις ἀπέμεινε μικρά τις παρηγορία εἰς τοὺς καλοὺς τούτους πεπολιτισμένους. Ἐπαρηγοροῦντο ἐπειδὴ οἱ Πρῶσσοι κατέλαβον μόνον τὰ φρούρια οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρωτεύουσαν.

Τὰ τηλεβόλα ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τοῦ περιτειχίσματος. Οἱ στρατιῶται περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς ἄοπλοι καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, χάσκουσι πρὸ τῶν παραθύρων τῶν καταστημάτων.

Τὰ ἐξωτερικὰ φρούρια ἐκκενώθησαν ἵνα καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ. Τὸ τεράστιον τηλεβόλον Σαὶν-Βαλερὶ, τὸ ἐκσφενδονίζον τριῶν στατήρων σφαίρας, ἐστράφη πρὸς τοὺς Παρισίους.

Αἱ τοῦ Σηκουάνα κανονιοφόροι καὶ χιλιάδες τηλεβόλων, ὅπλων, πολεμοφοδίων καὶ ξιφῶν· οἱ ἀετοὶ, αἱ σημαῖαι καὶ ἅπαν τὸ ὑλικὸν τοῦ πολέμου περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν.

Τριακόσιαι χιλιάδες μαχητῶν κατέθεσαν τὰ ὅπλα καὶ ἐθεωρήθησαν αἰχμάλωτοι!!!

Ἐγκαρδίως ἐλυπεῖτο πᾶς φιλαλήθης καὶ φιλάνθρωπος βλέπων ὅτι ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων τοῦ Κόσμου ἐθνῶν περιήρχετο εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ ἐξευτελισμοῦ κατάστασιν.

Πλὴν τοιούτων ἔσεται ἀείποτε τὸ τέλος τῶν ἐθνῶν ἐκείνων ἐν οἷς πλεονάζουσιν οἱ πολιτικοὶ Ἀρλεκῖνοι, οἵτινες ἐξερῃμένοι παντὸς πλεονεκτήματος, ἔχουσι τὸ ἀνεδὲς θάρρος ν' ἀναμιγνύονται εἰς τὰ τῆς πολιτίας καὶ ν' ἀποκαλοῦσιν αὐτοὶ μόνοι ἑαυτοὺς «σωτῆρας καὶ εὐεργέτας τῆς πατρίδος.»

Ἡ Γερμανία ἐπευφήμει, ὡς καὶ τὴν ἐπαύριον τοῦ ἐν Σεδὰν

δράματος, ὁ ὁποῖος οἱ διακαεῖς αὐτῆς πόθοι ἐπετεύχθησαν. Ἔπρεπε δὲ καὶ ὁ πρὸ τῶν Παρισίων νικηφόρος Γερμανικὸς στρατὸς νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῆς ἐπιτυχίας τῶν αἱματηρῶν ἀγώνων του.

Ὁ Πρῶσσος στρατιώτης εἰς ἀντάμοιβὴν τῶν ἐπὶ πέντε ὁλοκλήρους μῆνας ταλαιπωριῶν του, ἐζήτει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς Παρισίους, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀλαζόνας Παρισιανοὺς νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἡ πόλις των οὔτε ἱερὰ, οὔτε ἀπρόσβλητος ἐστί.

Ἡ εἴσοδος τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ εἰς τοὺς Παρισίους κατέστη ἀνάγκη.

Ὁ Πρῶσσος ἀρχικαγγελάριος, ἐπεθύμει διὰ πάσης θυσίας νὰ ἐπληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία τοῦ στρατοῦ.

Τὴν πρώτην Μαρτίου, ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει ὡς ἐν Μαΐῳ, ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθριώτατος, οἱ δὲ Γερμανοὶ διαβάντες τὸν ποταμὸν παρὰ τὴν Συρὼν καὶ Λογγσιὰμ, παρετάχθησαν πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Παρισίων, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἡμικαταστραφέντος δάσους τῆς Βουλώνης.

Τὴν πρωΐαν τῆς δευτέρας ἅπας ὁ προορισθεὶς νὰ καταλάβῃ τοὺς Παρισίους στρατὸς, εἰσήρχετο ἐν παρατάξει λαμπρᾷ τῶν μουσικῶν προπορευομένων καὶ παιανιζουσῶν τὸν Γερμανικὸν ὕμνον τὸν ἐπιγραφόμενον

«Ὁ Φρουρὸς τοῦ Ῥήνου.»

Ὡς ὁ κεραυνὸς φωνή τις βροντερά ὑψοῦται μία
ὡς κλαγγὴ μυρίων ὅπλων, ὡς θαλάσσης τρικυμία.
Εἰς τὸν Ῥῆνον, εἰς τὸν Ῥῆνον, τὸν Γερμανικόν μας Ῥῆνον
Φρουρὸς ποῖος θέλει μείνει εἰς τὸν ποταμόν ἐκεῖνον ;
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος καὶ πιστὸς φύλαξ ἵσταμαι παρὰ τὸν Ῥῆνον.

—o—

Παραχρῆμα ἠλεκτρίζει ἡ φωνὴ ἐκείνη ὅλους
Καὶ οἱ πάντες τότε στρέφουν ὀφθαλμοὺς ἀστραπηβόλους.
Ἰσχυρὸς δ' ὁ νεανίας Γερμανὸς μετ' εὐλαβείας
Τὰ σεπτὰ φρουρεῖ γενναίως ὅρια τῆς Γερμανίας·
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος καὶ πιστὸς φύλαξ ἵσταμαι παρὰ τὸν Ῥῆνον.

—o—

Πρὸς τὸ ἀστερόεν στρέφει τ' οὐρανοῦ τὸ γλαυκὸν δῶμα,
Ὅθεν ἥρωες θεῶνται μὲ ἐταστικὸν τὸ ὄμμα
Κ' ὑπερήφανος ὁμνύει «Ῥῆνε, λέγων μ' εὐτολμίαν,
Σὺ Γερμανικὸς θὰ μείνῃς εἰς αὐτήν μου τὴν καρδίαν.»
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος καὶ πιστὸς φύλαξ ἵσταμαι παρὰ τὸν Ῥῆνον.

—o—

» Καὶ ὁ θάνατος ἂν τέλος τὴν καρδίαν μου παγώσῃ
» Δὲν θὰ δυνηθῇ σὲ ὅμως ὁ Γαλάτης νὰ δουλώσῃ·
» ὅσον ὕδωρ ἀπ' αἰώνων τὰς τερπνάς σου ὄχθας βρέχει
» εἰς τὰς φλέβας μας ἡρώων αἷμα τόσον θερμὸν τρέχει.
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος κτλ. . . .

—o—

» Καὶ ἂν μία σταγὼν μόνη αἵματος ἐναπομείνῃ
» ἂν τὸ ξίφος ὅπως σύρῃ πυγμὴ μία μόνη μείνῃ
» Καὶ τὸ πυροβόλον μόνος εἷς βραχίων νὰ κρατήσῃ
» Εἰς τὰς ὄχθας σου ὀμνύω οὐδεὶς Γάλλος θὰ πατήσῃ.»
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος καὶ πιστὸς φύλαξ ἵσταμαι παρὰ τὸν Ῥῆνον.

—o—

Καὶ οἱ ὄρκοι των ἑνοῦνται μὲ τοῦ ποταμοῦ τὸ ῥεῦμα
Αἱ σημαῖαι μὲ τὰς αὔρας κυματίζουσι τὸ πνεῦμα.
Εἰς τὸν Ῥῆνον, εἰς τὸν Ῥῆνον, τὸν Γερμανικόν μας Ῥῆνον
φρουροὶ πάντες ἂς γεννῶμεν εἰς τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον.
Ἀμερίμνει, πατρὶς φίλη, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων
ἄτρομος καὶ πιστὸς φύλαξ ἵσταμαι παρὰ τὸν Ῥῆνον. (1)

—o—

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίας, ὁ κῆπος τῆς οἰκουμένης, ὁ λαὸς ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος τῶν Παρισίων, ὅστις ἐπροτίμα νὰ καταστραφῇ μᾶλλον, ἢ νὰ ἴδῃ ἕνα μόνον Γερμανὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἐφιλοξένησεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τὸν πολιορκητὴν αὐτὸν στρατόν!!!

(1) Ὑπὸ Max Schneckenburger. Μετάφρασις Μ. Μ. ΠΑΠΠΑ.

Ἀλλοίμονον!...

Οὐδείς, Ἑλλὰς, πατρίς μου, ἠδυνήθη νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα, καὶ τὰς ἡρωϊκὰς τῶν τέκνων σου πράξεις; οὐδείς!

Τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, ἔτρεμεν ἡ γῆ, οἱ βράχοι ἐκλονίζοντο· ἐνόμιζέ τις ὅτι τ' ἀνήμερα θηρία ἐσπαράσσοντο ἀναμεταξύ των. Ἐνόμιζέ τις ὅτι οἱ φοβεροὶ δαίμονες τῆς μαύρης νυκτὸς, θέτον πῦρ εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ὄχι, ὄχι! οὔτε θηρία ἦσαν, οὔτε πάλιν μαῦροι καὶ φοβεροὶ δαίμονες. Ἦσαν οἱ Ἕλληνες.

Ὁ ὀγδοηκοντούτης γέρων, πρῶτος εἰς τὸ πῦρ ἐφῶρμα, τοῦτον δ' ἠκολούθουν, νέοι, παῖδες καὶ γυναῖκες ἀκόμη. Οἱ παῖδες ἐμοίραζον πολεμοφόδια καὶ ἠκολούθουν τὰς μητέρας των, ὧν τινων αἱ λευκαὶ χεῖρες ἦσαν ὀλιγώτερον τρυφεραὶ ὅπως μεταχειρισθῶσι τὸ ξίφος καὶ περισσότερον εὐαίσθητοι διὰ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα!

Ὄχι, ὄχι!... αἱ Ἑλληνίδες δὲν ἐκάθηντο τότε εἰς τὰ καφφενεῖα, παραδιδόμεναι εἰς τὰς ἀσελγεῖς θωπείας τῶν ὀλνηρῶν καὶ ἀναισθήτων, διότι τοιοῦτοι δὲν ὑπῆρχον, οὐδὲ θὰ ὑπάρξουν ποτε ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἠκολούθουν τὸν στρατὸν, μὲ τὸ καριοφύλη εἰς τὰς χεῖρας.

Τῆς Δέσπως ἡ ἀνάμνησις, δὲν ἠδυνήθη ἄρά γε νὰ γαργαλίσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῶν πεπολιτισμένων Παρισινῶν;

Ἡ Δέσπω ἐλησμονήθη λοιπὸν, οὐδεὶς πλέον τὴν ἐνθυμεῖται, ὁπόταν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς αἱματώδους μάχης, ἀνέκραξεν «Ἐμπρός!» καὶ τὸ γιαταγάνι της ἀπέσταζεν αἵματος θερμοῦ!

Ἀνδρεῖα τοῦ Σουλίου κοράσια, σεῖς ἔπρεπε ν' ἀναδεχθῆτε τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Παρισίων, ἵνα δείξητε εἰς τὸν ἀλαζῶνα καὶ κομποῤῥήμονα Παρισινὸν, τί ἐστὶν ἀνδρεία.

Παρθένοι τοῦ Μεσολογγίου, ἐγερθῆτε ἐκ τοῦ τάφου καὶ πτύσατε εἰς τὸ μέτωπον τοὺς προτιμήσαντας τὸ ὄνειδος, τοῦ ἡρωϊκοῦ θανάτου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ Γερμανοὶ ἐλάμβανον κατοχὴν, εἰσερχόμενοι ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ Κόσμου, καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν αἱ βαυαρικαὶ μουσικαὶ ἐπαιάνιζον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὑπερηφάνως βαδιζόντων συνταγμάτων των, καὶ οἱ Γερμανικοὶ ἀετοὶ ἐκυμάτιζον ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῶν Ἠλυσίων Πεδίων, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, λέγομεν, καθ' ἣν πᾶς φιλότιμος Γάλλος ἔπρεπε νὰ χύνῃ κρουνοὺς θερμῶν δακρύων, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σικουάνα ὄχθης, ἵστατο περιλύπως παρατηρῶν ἄνθρωπός τις, στρατιωτικὴν φέρων στολὴν, καὶ τριάδα παρασήμων ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τοῦ παρατηρητοῦ ἐκείνου ἦτο κεκομένη, ἡ δὲ στολὴ ἣν ἔφερε ἦτο στολὴ ἀνθυπολοχαγοῦ τῶν ἀπομάχων.

Ὁ δυστυχὴς ἐπέπρωτο ν' ἀκρωτηριασθῇ οὐχὶ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐν τοῖς ὁδοῖς τῶν Παρισίων ὑπὸ τεμαχίου τινος ἐκρηχθέντος ὀβουζίου.

Παραπλεύρως τοῦ μονόχειρος, ἵστατο γυνή τις νεαρὰ, κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς παῖδα ὃν ἐκάλει ἀδελφόν της.

« Ὁποῖον αἶσχος! ὁποία ἀνήκουστος καταισχύνη, διὰ τὸ ἔθνος τῶν Γάλλων, διὰ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ὅπερ ἄλλοτε ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγείαν τοῦ Βοναπάρτου, ἐνέσπειρε τὸν τρόμον εἰς ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, καὶ ὅπερ εἰς πᾶν του βῆμα ἔδρεπε νέας νικῶν δάφνας.

Τὰς λέξεις ταύτας ἀπήγγειλε μεγαλοφώνως ὁ μονόχειρ ἀνθυπολοχαγὸς, τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχων ἐστραμμένον, ἐνῷ ἐπὶ τῶν παρειῶν του ἐκυλίοντο δύο παχέα δάκρυα.

« Πλήν, ἐξηκολούθησε μετά τινα σιωπήν, καλόν μάθημα διά τούς ἀλαζόνας καὶ ὑπερηφάνους λαούς!

Ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς νεαρᾶς γυναικος καὶ ἀπεμακρύνθη ἐν πενθίμῳ σιωπῇ.

Ὁ μονόχειρ ἀνθυπολοχαγός, δὲν ἦτο ἄλλος ἢ ὁ ἀστεγος τῆς Τεργέστης, ὁ παράφρων τῆς Κερκύρας, ὁ δολοφόνος τοῦ ὑποκόμητος Ξ... ὁ δεκανεὺς τοῦ 108 συντάγματος, ὁ ἥρως τῆς τελευταίας ἐξόδου ὁ ἀνακτήσας τὴν ἀπωλεσθεῖσαν σημαίαν τοῦ σώματός του, ὁ σύζυγος τῆς ὡραίας Καρλότας.

Ἦτο Βίκτωρ ὁ Ἄφρων.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ

ΤΩΝ

ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Κωνσταντινουπόλεως.

	Σώμ.			Σώμ.	
Π. Κλάδος	»	10	Ἀριάδνη Παππαδάκη	»	1
Ν. Ζαρίφης	»	6	Ζαφειράκης	»	1
Γ. Ζαρίφης	»	3	Γλεούδης	»	1
Ν. Θεοδωρίδης	»	5	Εὐστράτιος Ψαρρᾶς	»	2
Γ. Καραπάνος	»	5	Αθ. Δημητριάδης	»	1
Καμάρας	»	2	Δ. Ἐλευθεριάδης	»	1
Ζ. Ἀλαζαρέτης	»	2	Ἰλ. Ῥοδοκανάκης	»	1
Σ. Ἀλαζαρέτης	»	2	Κ. Β. Τερζόγλους	»	1
Γ. Δάνδωλος	»	2	Αριστ. Κυριακὸς	»	1
Ι. Σαπουντζῆς	»	2	Προκόπιος Καψανλὴς	»	1
Κ. Τσιρώνης	»	2	Θωμᾶς Μπαξιβανίδης	»	1
Μουσούρης	»	2	Σ. Εὐσταθιάδης	»	1
Κ. Μέξιας	»	2	Σ. Γαλανίδης	»	1
Θ. Δικαῖος	»	2	Δ. Δονηλάτης	»	1
Ι. Οἰκονόμος	»	2	Δ. Καραγιαννίδης	»	1
Π. Κουρούκλης	»	2	Χ. Καραγιανίδης	»	1
Κ. Κούρτελης	»	2	Εὐστράτιος Μαλαθρόνης	»	1
Α. Φιλίτσης	»	2	Ν. Νερούτζος	»	1
Φ. Λογοθέτης	»	2	Ι. Φ. Καλαρόνης	»	1
Αγ. Καστελάνος	»	2	Πορτοκάλης	»	1
Βιτζέντζος	»	2	Στογιάνοβιτζ	»	1
Ἀνδρέας Ξένος	»	2	Σ. Πρωϊμάδης	»	1
Κ. Γρηγοριάδης	»	1	Γ. Καραμάνος	»	1
Ι. Ἀλεξάνδρου	»	1	Ζηνόβιος ἰατρὸς	»	1

	Σώμ.	
Βλάσιος Δημητριάδης	»	1
Εμ. Δεσποτάκης	»	1
Φωφὼ Ἰωάννου	»	1
Τάρσια Χριστίδου	»	1
Ὀλυμπία Χριστίδου	»	1
Ἑλένη Γενναδίου	»	1
Ν. Βόρων	»	1
Νέσης Νεγρεπόντε	»	1
Γαληνὸς Γικολαΐδης	»	1
Κωνστ. Νικολαΐδης	»	1
Σ. Νικολαΐδης	»	1
Γ. Σοφιανὸς	»	1
Α. Κούπας	»	1
Ἀντωνιάδης	»	1
Αγγελικάρας	»	1
Μίκαρος	»	1
Καραβοκυρὸς	»	1
Μαλανδράκης	»	1
Σκέντζος	»	1
Η. Χαντζόπουλος	»	1
Μιχαὴλ Παππᾶ	»	1
Κυριάκος Παππακυριακοῦ	»	1
Μιχαὴλ Παππαϊωάννου	»	1
G. Luiso	»	1
Δ. Δούνιας	»	1
Δ. Δούνιας	»	1
Κ. Βροντίσης	»	1
Ν. Καρκιάνος	»	1
Δ. Βροντίσης	»	1
Γαλάτης.	»	1
Γ. Λαγουδάκης	»	1
Κωνσταντίδης	»	1
Λεβαντὴς	»	1
Γ. Ἀνδρόνικος	»	1
Γ. Λαζὸς	»	1
Ν. Διονυσιάδης	»	1
Κ. Ἰωσσέτης	»	1
Κ. Κυριακόπουλος	»	1
Κυργούστιος	»	1
Στεφάνοβιτζ	»	1
Κ. Πολυμέρης	»	1
Αλ. Πετσάλης	»	1
Βανδῶρος	»	1

	Σώμ.	
Ι. Καλαντζῆς	»	1
Θ. Ἀντύπας	»	1
Αθ. Ἰακωβίδης	»	1
Αρ. Σταυρόπουλος	»	1
Ῥώτας	»	1
Ν. Δ. Ψιακὴς	»	1
Α. Σπορίδης	»	1
Ι. Βελτρὰς	»	1
Γ. Κανελόπουλος	»	1
Θ. Δ. Πογιαντζόγλου	»	1
Α. Βλαστὸς	»	1
Χ. Σκαμαρτζίδης	»	1
Χ. Σουετὸς	»	1
Ι. Δ. Παύλου	»	1
Α. Δ. Παύλου	»	1
Κ. Βερσῆς	»	1
Μ. Μαυρομμάτης	»	1
Τσιτσόπουλος	»	1
Τζαμπούλας	»	1
Δ. Λίωσης	»	1
Αγ. Γενουβέζος	»	1
Ι. Κατζικόπουλος	»	1
Ι. Σμύρος	»	1
Εμ. Φ. Κηθιραῖος	»	1
Δουρέντος	»	1
Κ. Δ. Γκιώνης	»	1
Λυβάρδος	»	1
Περγωτὴς	»	1
Α. Τρωϊάνος	»	1
Νοταρὰς	»	1
Μ. Στεφανάκης	»	1
Ι. Ἄλτερ	»	1
Σ. Πόταρης	»	1
Βαρότσης	»	1
Ν. Μακρὰς	»	1
Ν. Μπεκῖρος	»	1
Μ. Χαντζόπουλος	»	1
Δ. Ξανθόπουλος	»	1
Σ. Δημητριάδης	»	1
Ἀδελφοὶ Ζιῶται	»	1
Δ. Ἀλαφοῦζος	»	1
Γ. Κατζιβέλης	»	1
Α. Κονδίλης	»	1

	Σώμ.			Σώμ.	
Δ. Χαρατζῆς	»	1	Κ. Κουνουπιώτης	»	1
Π. Μιχαηλίδης	»	1	Δ. Φινάλης	»	1
Ι. Γεωργαντόπουλος	»	1	Α. Κουρμούζης	»	1
Despotopoulos	»	1	Ι. Βουβουλίνης	»	1
Ἀρχιεπίσκοπος Κεσαρείας	»	1	Δ. Καμπούρογλους	»	1
Εμ. Τροχάνης	»	1	Ν. Χαλικιόπουλος	»	1
Φ. Κωσταρᾶς	»	1	Γ. Ῥωσύλυμος	»	1
Α0. Πάντος	»	1	Ι. Δαγιάντης	»	1
Ν. Μαρῖνος	»	1	Χ. Μηλιόπουλος	»	1
Δ. Λογοθέτης	»	1	Σ. Ῥαυτόπουλος	»	1
Λίρης	»	1	Θεοδωρίδης	»	1
Δ. Νέρης	»	1	Δ. Κορδοκούλης	»	1
Ἐλευθέριος Ξανθὸς	»	1	Γ. Κορδοκούλης	»	1
Χ. Χρήστου	»	1	Γ. Χριστίδης	»	1
Π. Τρύπος	»	1	Κ. Χριστίδης	»	1
Ῥεζεάκης	»	1	Πέτρος Κόντος	»	1
Ι. Γιωργίτζης	»	1	Πέτρος Στέλβαχ	»	1
Μπασακώστας	»	1	Καλ. Δ. Τσανέτης	»	1
Ἰατρόπουλος	»	1	Ι. Γ. Αὐγερινούδης	»	1
Α. Ἀνδρεάδης	»	1	Κ. Νικολοπούλου	»	1
Μπαρδούνιας	»	1	Β. Βρετάνος	»	1
Εμ. Πουρρῆς	»	1	Κλαδόπουλος	»	1
Ι. Μετερτίκας	»	1	Ι. Μαλανδρῖνος	»	1
Ν. Βλαχοπαναγιώτης	»	1	Μ. Νομικὸς	»	1
Δ. Κράκαρης	»	1	Πέτρος Μαρκίδης	»	1
Ἀλέξ. Λέφας.	»	1	Αρ. Παππασταθόπουλος	»	1
Κ. Τσερετόπουλος	»	1	Λ Ἀδαμόπουλος	»	1
Μ. Ῥωΐδης	»	1	Δ. Γεωργόπουλος	»	1
Εμ. Χαραμὴς	»	1	Αλ. Ἀδαμίδης	»	1
Γ. Ἰωαννίδης	»	1	Π. Μάτσας	»	1
Γ. Γιαννόπουλος	»	1	Ν. Μαρούλης	»	1
Παππανικολάου	»	1	Μ. Χ. Δημητρίου	»	1
Β. Φουρναράκης	»	1	Ν. Ἐλευθερίου	»	1
Ζ. Κάρλου	»	1	Γ. Καραγιανούλης	»	1
Ι. Κωνσταντινίδης	»	1	Λάζαρος Θεοφανίδης	»	1
Ι. Κατζούπης	»	1	Ἰωάνν. Βουτζινᾶς.	»	1
Ι. Σιώτος	»	1	Μ. Π. Μιχαηλίδης	»	1
Χ. Βεῖκος	»	1	Μαυρογέννης	»	1
Π. Μακελαράκης	»	1	Ι. Πανόπουλος	»	1
Λουκία Κούπα.	»	1	Μαυρογέννης	»	1
Ναπολ. Σερούϊος	»	5	Σ. Τριανταφυλλίδης	»	1
Ασκληπιάδης Χρήστου	»	1	Κ. Τριανταφυλλίδης	»	1
Αλ. Φωκᾶς	»	1	Δουδοβῖκος Φράνκ	»	1

	Σώμ.	
Παναγούλης	»	1
Ν. Π. Μπεκῖρος	»	1
Καμάρας	»	1
Β. Σέσκεντζης	»	1
Ν. Σ. Βασιλόπουλος	»	1
Στέφ. Α. Γούναρης	»	1
Σπυρίδ. Κωστάντσας	»	1
Δημ. Σινέσιος	»	1
Παῦλος Φήφης	»	1
Ξ. Διαλισμᾶς.	»	1
Θ. Μακρὴς	»	1
Π. Ἀγγελόπουλος	»	1
Ψιακκὴς	»	1
Σ. Φετάκης	»	1
Δεσποινὶς ἀνώνυμος	»	1
Ἀγιάνογλους	»	1
Σταματιάδης	»	1
Α. Δ. Χρύσανθος	»	1
Π, Σκορδᾶς	»	1
Α. Ὀτόνης	»	1
Εμ. Μοφίλιος	»	1
Μ. Ψύχας	»	1
Γ. Πάγκαλος	»	1
Ι. Σγούτας	»	1
Σ. Κόβας	»	1
Ε. Σαβέριος	»	1
Δ. Πετρακίδης	»	1
Ι. Γκιὼν	»	1
Ν. Ξανθάκης	»	1
Καβάφης.	»	1

—o—

Ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς.

Μ. Γλύπτης	»	1
Σ. Παλαιολόγος	»	1
Ν. Γ. Δαραβιγγίδης	»	1
Μ. Χριστάκης	»	1
Π. Κοντὴς	»	1

	Σώμ.	
Ι. Μαλατάκης	»	1
Ἀπόστ. Παγκάλου	»	1
Ῥασὶτ Κρὴς	»	1
Α. Ι. Βιβλιοδέτης	»	1
Ι. Σκαρπέλης	»	1

—o—

Ἀθηνῶν.

Θ. Σαράτζογλους ὑπολ.	»	2
Κ. Δ. Γρίβας ἀνθυπολ.	»	2
Ι. Δημόπουλος ὑπολ.	»	1
Κ. Δουμπίωτης	»	1
Ν. Λύσιππος ἀνθυπολ.	»	1
Γ. Σωτηρόπουλος	»	1
Κ. Γιαννικώσας	»	1
Κ. Πασχάλης	»	1
Π. Οἰκονομίδης	»	1
Γ. Σπηλιόπουλος	»	1
Κ. Ῥενδίνας ἀνθυπ.	»	1
Α. Καθενιώτης	»	1
Κ. Κουμουνδοῦρος	»	1
Ι. Ζυγομαλᾶς	»	1
Ι. Δ. Πλαπούτας	»	1
Λ. Δ. Πετροπουλάκης	»	1
Ἀλέξανδρ. Ἀλεξάνδρου	»	1

—o—

Σμύρνης

Μάσιγκα Π. Κλάδου	»	10
Α. Παρασκευόπουλος	»	1
Κάρολος Κοψ.	»	1
Χρ. Τριανταφύλλης	»	1
Βασίλειος Λάμπρου	»	1
Θ. Βατίδης	»	1
Κ. Λελούδας	»	1
Ι. Παππαδάκης	»	1
Ι. Σαρρόπουλος	»	1
Β. Θ. Σπρᾶος	»	1
Ῥόκκος	»	1
Ἐπαμ. Λελούδας	»	1

ΤΟΜΟΣ Β΄.

Σελὶς	Στῖχος	Ἀντὶ	Ἀνάγνωθι
15	17—18	» φῦλλον	» φῦλον
15	22—23	» ὁποῖα	» ὁποία
15	28	» ἔρως	» ἔρως
16	13	» ουμβουλὰς	» συμβουλὰς
18	33—34	» θεσμοὺς	» δεσμοὺς
21	9	» ταξειδεύω;	» ταξειδεύων;
22	21	» ὅοι	» ὅτι
24	9	» ἀρχαίαν	» ἀθλίαν
31	24	» τῶν	» τὴν
36	25	» ἀποθέσεως	» ἀποθήσεως
40	17	» φάντων	» πάντων
44	26	» ὁ	» ἡ
44	27	» περιστρεφόμενος	» περιστρεφομένη
47	27	» econtasse	» econtasse
55	17	» ὄντος	» ὄντως
63	25	» φυλαργυρίαν	» φιλαργυρίαν
72	4	» χριφοβογγᾷ	» χρυφοβογγᾷ
73	26	» ζητεῖτε	» ζητεῖτε
79	22	» ἐνοχολῶν	» ἐνοχλῶν
80	21	» ἄφρονος	» ἄφρονας
89	9	» εὐγνομωνῶ	» εὐγνωμονῶ
105	27	» ἐκύρηξε	» ἐκήρυξε

ΤΟΜΟΣ Γ'.

Σελὶς	Στῖχος	Ἀντὶ		Ἀνάγνωθι	
7	9	»	ἐποφελούμενος	»	ἐπωφελούμενος
7	5	»	ἐχρυσου	»	ἐχρύσου
8	7	»	ἀπηλάλγη	»	ἀπηλλάγη
10	17	»	ἀνεπῆων	»	ἀνεπήδων
15	9	»	κερδήσωσι	»	κερδίσωσι
16	13	»	ἀμφιβόλλους	»	ἀμφιβόλους
25	17	»	νὲα	»	νέα
26	1	»	ἔνὸς	»	ἑνὸς
28	8	»	χλιτῆρος	»	χλητῆρος
32	2	»	ὑποδέχωνται	»	ἀποδέχωνται
32	15	»	πάμολλοι	»	πάμπολλοι
35	34	»	θέσας	»	ἔθεσε
[illegible]	16	»	ὅσων	»	ὅσον
36	16	»	μισαρῶν	»	μυσαρῶν
55	22	»	ἦν	»	ἦν
57	15	»	ἐγκυῶμαι	»	ἐγγυῶμαι
67	22	»	Θυσεῖον	»	Θησεῖον
70	23	»	»	»	»
71	31	»	κατακλίοντα	»	κατακλύοντα
75	25	»	πληθυσμὸς	»	πληθυσμὸς
79	27	»	δρεψόμενος	»	ὀρεγόμενος
84	7	»	συμφσρᾶς	»	συμφορᾶς
88	8	»	εὄρωσι	»	εὕρωσι
11	10	»	πολλοὶ	»	πολλαὶ

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΛΥΤΩΝ ΒΟΥΛΒΕΡ.

ΡΙΕΝΖΗΣ

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΩΝ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗ.

Γ. ΚΑΜΠΑΣΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΑΙ.
Ν. ΣΤΑΪΚΟΒΙΤΣ

Ἐκδιδόντων

Ε. ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ,

Α. Γ. ΣΤΕΡΓΙΑΝΕΛΗ ΚΑΙ Θ. Α. ΟΛΥΜΠΙΟΥ.

Ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
1876.

« Τῶν μυρίων της τυράννων λησμονῶν τοὺς λεγεῶνας,
Τοῦ ὀνόματος ἐμνήσθην τοῦ ἐσχάτου της Δημάρχου,
Ὅστις σκοτεινοὺς αἰσχύνης ἐξηγόρασεν αἰῶνας.
Σοῦ, ἐλπὶς τῆς Ἰταλίας, Σοῦ, τοῦ φίλου τοῦ Πετράρχου,
Σοῦ ἐμνήσθην, ὦ Ριένζη, τελευταῖε τῶν Ῥωμαίων.
Εἰς τὸ μαρανθὲν καὶ πίπτον δένδρον τῆς ἐλευθερίας
Ἂν βλαστήσῃ ἔτι φύλλον ὄψιμον καὶ τελευταῖον,
Εἰς τὸν τάφον σου εἰς στέμμα ἀς πλεχθῇ ἀθανασίας,
Σὲ τὸν πρόμαχον τοῦ Δήμου, σὲ τιμῶν Νουμᾶν τὸν νέον. »

ΒΥΡΩΝ. Ἀρόλδος Δ. 114.

« Ἐτράφη ἐκ νεότητός του διὰ τοῦ γάλακτος τῆς εὐγλωττίας, καλὸς γραμματικὸς, καλλίτερος ῥήτωρ. ἐννοῶν κατὰ βάθος τοὺς συγγραφεῖς... ὦ! ποσάκις ἔλεγε, « Ποῦ οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι Ῥωμαῖοι; Ποῦ ἡ ἄκρα αὐτῶν δικαιοσύνη; Κἄθε νὰ ἔζων ὅτε ἤκμαζον! » Ἦτο ὡραῖος... Εἷς τῶν ἀδελφῶν του ἐφονεύθη καὶ ὁ θάνατός του ἔμεινεν ἀνεκδίκητος· δὲν εἶχε δυνηθῇ νὰ τὸν βοηθήσῃ· ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ νὰ ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ του· ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης, κακῶς κυβερνωμένην. »

Vita di Cola Rienzi. Ἐκδ. τοῦ 1828. Forlì.

ΤΥΠΟΙΣ ΑΖΕΡΙΔΕΙ ΧΑΒΑΔΙΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΧΡΟΝΟΣ, ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ.

Τὸ ἐπὶ κεφαλίδος τοῦ πονήματος τούτου ἔνδοξον ὄνομα πληροφορεῖ τὸν ἀναγνώστην, ὅτι ἡ ἱστορία μου ἄρχεται περὶ τὴν πρώτην πεντηκοντάδα τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ θέρους, δύο νέοι συμπεριεπάτουν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τιβέριδος, ὄχι μακρὰν τοῦ ἑλικοειδοῦς ῥείθρου τοῦ περιβρέχοντος τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Αὐεντίνου. Ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν εἶχον ἐκλέξει ἦτο παράμερος καὶ ἥσυχος· μακρὰν μόνοι ἐφαίνοντο διεσπαρμέναι καὶ πενιχραὶ αἱ περὶ τὴν ὄχθην οἰκίαι, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν αἱ ὑψηλαὶ καὶ ζοφεραὶ ὀροφαὶ καὶ οἱ ὀγκώδεις πύργοι ὠχυρωμένων οἰκιῶν Ῥωμαίων τινῶν βαρόνων. Καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς μὲν μέρους τοῦ ποταμοῦ, πέραν ἁλιευτικῶν τινων καλυβῶν, ἔκειτο τὸ ὄρος Ἰανίκωλον, σύνδενδρον καὶ χλοερὸν, ὅτου ἐφαίνοντο οἱ μαυρωποὶ τοῖχοι πολλῶν παλατίων ἢ μᾶλλον φρουρίων, καὶ τὰ κωδωνοστάσια καὶ αἱ στῆλαι ἑκατὸν περίπου ἐκκλησιῶν· ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου, τὸ ἠρημωμένον Αὐεντῖνον ὕψονε τὴν ἀνώμαλον καὶ ἀπότομον καὶ πολυάκανθον κορυφήν του, ἀπὸ τῆς ὁποίας κατέβαινεν ὁ ἦχος τῶν ἱερῶν κωδώνων πολλῶν ἀφανῶν μοναστηρίων, καὶ διεσκορπίζετο ἁρμονικῶς εἰς τὴν ἔρημον καὶ τὰ γαληνιάζοντα κύματα.

Ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο νέων, ὅστις μόλις εἶχεν ὑπερβῆ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶχεν ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ ἐπιδεικτικόν· τὸ ἐξωτερικόν του ὅλον ἦτο ἀξιοσημείωτον καὶ μάλιστα εὐγενές, ἂν καὶ τὸ ἔνδυμά του πενιχρόν. Ἐφόρει ἱμάτιον ποδῆρες λυτὸν καὶ χλαμύδα ἁπλουστάτην, ἀμφότερα δὲ ἀπὸ ὕφασμα ψαρὸν, ὡς ἐφόρουν τότε συνήθως οἱ πτωχοὶ τῶν μαθητῶν, οἱ συχνάζοντες εἰς τὰ μοναστήρια διὰ ν' ἀποκτήσωσι γνώσεις τινὰς τοσοῦτο εὐτελεῖς, ὥστε μόλις ἀντεμείβοντο δι' αὐτῶν ἀκατάπαυστοι κόποι των. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὡραῖον καὶ

θὰ ἦτο φαιδρὸν μᾶλλον ἢ σκυθρωπὸν, ἐὰν τὸ βλέμμα του δὲν ἐξήγει τὴν ἀόριστον ἐκείνην σύννοιαν ἥτις ἀνήκει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς νοῦν σκεπτικὸν, πλανώμενον εἰς τὸ χάος τοῦ παρελθόντος ἢ τοῦ μέλλοντος, καὶ μὴ ζητοῦντα ν' ἀπολαύσῃ τοῦ ἐνεστῶτος.

Ὁ μικρότερος, νεώτατος τὴν ἡλικίαν, δὲν εἶχέ τι χωριστὸν οὔτε κατὰ τὸ πρόσωπον, οὔτε κατὰ τὸ ἦθος, παρεκτὸς πολλῆς γλυκύτητος καὶ ἱλαρότητος· τὸ δὲ σέβας μεθ' οὗ ἤκουε τὸν συνοδοιπόρον του εἶχέ τι θηλυπρεπές. Τὸ ἔνδυμά του ἦτο ὅμοιον μὲ τὸ τῶν εὐτελεστέρων τάξεων τῆς κοινωνίας, καθαρώτερον ὅμως, ἴσως δὲ καὶ καινουργέστερον· ἡ δὲ ἐπιμέλεια μὲ τὴν ὁποίαν ἦσαν κτενισμένοι καὶ διωρθωμένοι οἱ μακροὶ καὶ λεπτοὶ βόστρυχες τῆς κόμης του, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπεκφεύγωσι χαριέντως τὸν πῖλον καὶ νὰ πίπτωσι κάτω τῶν ὤμων του, ἐδείκνυε τὴν ματαιότητα μητρὸς φιλοστόργου.

Ἐνῷ δὲ συνεβάδιζον παρὰ τοὺς πενθίμους καλάμους τῆς ὄχθης, κρατοῦντες μὲ χεῖρας περιπεπλεγμένας ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὴν μέσην, ὁ τρόπος, τὸ βάδισμα, ἡ νεότης, ἡ προφανὴς ἀμοιβαία ἀγάπη τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν (ἐπειδὴ ἦσαν ἀδελφοὶ) ἀπεκάλυπτον αἴσθημα, χάριν ἀνυφόνουσαν τὴν φαινομένην αὐτῶν ποταπότητα.

—Ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ, ἔλεγεν ὁ πρωτότοκος, δὲν ἠμπορῶ νὰ σ' ἐξηγήσω πόσον μ' εὐφραίνουν αὐταὶ αἱ ὧραι τῆς ἑσπέρας. Μόνον ὅταν ἤμαι μαζύ σου, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν ὀνειροπολῶ ὡς μωρὸς, ὅταν ὁμιλῶ περὶ τοῦ ἀβεβαίου μέλλοντος, ὅταν κτίζω εἰς τὸν ἀέρα. Οἱ γονεῖς μας μὲ ἀκούουν ὡς νὰ τοὺς ἔλεγα ὡραῖα πράγματα μέσα ἀπὸ τὰ βιβλία, καὶ ἡ καλή μας μάνα, ὁ Θεὸς νὰ τὴν φυλάξῃ! μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὀμμάτια λέγει· «πόσον γραμματισμένος ἔγεινεν ὁ υἱός μας!» Οἱ δὲ ἱερεῖς μας, ἂν τύχῃ ποτὲ νὰ σηκώσω τὰ βλέμματά μου ἀπὸ τὸν Τίτον μου Λίβιον καὶ νὰ εἴπω· «ἠμπορεῖ καὶ πάλιν νὰ γείνῃ ὅπως ἦτο ἡ Ῥώμη!» μένουν ἐκστατικοὶ, ταράττονται, ζαρόνουν τὰ ὀρρύδιά των, ὡς νὰ ὑπέπεσα εἰς αἵρεσιν. Σὺ ὅμως, ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ, ἂν καὶ δὲν ἀκολουθῇς τὰς ἰδίας σπουδάς μὲ ἐμὲ, συναισθάνεσαι μὲ συμπάθειαν ὅλα των τ' ἀποτελέσματα, φαίνεται ὅτι ἐγκρίνεις τόσον τὰ τολμηρὰ σχέδιά μου, καὶ ὅτι ἐνθαρρύνεις τὰς φιλοδόξους ἐλπίδας μου, ὥστε πλησίον σου λησμονῶ ἐνίοτε καὶ τὴν γέννησιν καὶ τὴν κατάστασίν μας, καὶ συλλογίζομαι, καὶ θὰ ἐτόλμων μάλιστα νὰ πράξω, ὡς νὰ ἐκυκλοφόρει μόνον τοῦ Τεύτονος αὐτοκράτος τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας μου.

—Πίστευσόν με, ἀγαπητὲ Νικόλαε, ἀπεκρίθη ὁ νεώτερος ἀδελφὸς, ὅτι ἡ φύσις δὲν ἐφέρθη ἐξ ἴσου δικαία καὶ εἰς τοὺς δύο μας· διότι εἰς σὲ μὲν ἔδωκε τὴν βασιλικὴν ψυχὴν τοῦ προπάτορός μας, εἰς ἐμὲ δὲ μόνον τὸ εὐτελὲς καὶ φιλήσυχον πνεῦμα τῆς μητρός μας.

—Λοιπὸν, ἐπανέλαβεν ἀμέσως ὁ Νικόλαος, σὺ ἔλαβες τὴν καλλιτέραν μερίδα· διότι ἐγὼ μὲν ἔχω βάρβαρον καταγωγὴν, σὺ δὲ ρωμαϊκήν. Ἄλλοτε, ἀδελφέ μου, ὁ ἁπλοῦς πολίτης τῆς Ῥώμης ἦτο εὐγενέστερος καὶ ἀπὸ βασιλέα τῆς Ἄρκτου. Ὑπομονὴ, ἴσως ζήσωμεν ἀρκετὰ διὰ νὰ ἴδωμεν μεγάλας μεταβολάς!

—Ἐλπίζω νὰ ζήσω διὰ νὰ σὲ ἴδω μεγάλον ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο μόνον θὰ μὲ κάμῃ εὐτυχῆ, ἐπρόσθεσεν ὁ νέος μειδιάσας περιπαθῶς· ὅλος ὁ κόσμος ὁμολογεῖ ὅτι εἶσαι πολυμαθὴς, καὶ ἡ μάνα μας προλέγει ὅτι θὰ μεγαλώσῃς πολὺ, ὁσάκις ἀκούει πόσον καλῶς σὲ ὑποδέχονται οἱ Κολόνναι.

—Οἱ Κολόνναι! ἀνέκραξεν ὁ Νικόλαος μειδιάσας πικρῶς. Οἱ Κολόνναι!... οἱ σχολαστικοί!... Φαντάζονται, οἱ ἄθλιοι, ὅτι γνωρίζουν τὰ παρελθόντα, προσποιοῦνται τοὺς μεγάλους, ἐνῷ εἶναι ἀμαθεῖς καὶ ξυλοσχίσται! Μὲ δέχονται εὐχαρίστως εἰς τὴν τράπεζάν των, διότι οἱ ῥωμαῖοι καθηγηταὶ μὲ ὀνομάζουν σοφὸν, καὶ διότι ἡ φύσις μ' ἐπροίκισε μὲ πνεῦμα ὀξὺ, τὸ ὁποῖον τοὺς φαίνεται νοστιμώτερον ἀπὸ τὰς ἀειδεῖς ἀστειότητας ὑπομισθίου γελωτοποιοῦ. Ναὶ, θέλουν νὰ μὲ προάξουν· ἠξεύρεις ὅμως πῶς; θέλουν νὰ μὲ δώσουν ὑπούργημα δημόσιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου νὰ γεμίσω ἀτίμως τὸ βαλάντιόν μου, καταθλίβων, ὅσον τὸ δυνατὸν σκληρότερον, τοὺς συμπολίτας μας! Καὶ, τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν εἶναι μισητότερον πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ ὑπερασπιζόμενον ἀπὸ τοὺς πατρικίους, ὄχι διὰ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν τάξιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ πλέον ἄδικα συμφέροντα τῶν πατρώνων του. Ὅποιος εἶναι τέκνον τοῦ λαοῦ, προδίδει τοὺς ἀδελφούς του, ὁσάκις σύρεται ὡς νευρόσπαστον ἀπὸ τοὺς ὑποκριτάς του τυράννους, καὶ τοὺς δίδει ἀφορμὴν νὰ λέγουν ὑψόνοντες τὰς χεῖρας· «Ἰδοὺ ὁποία ἐλευθερία ὑπάρχει εἰς τὴν Ῥώμην, ἀφοῦ ἡμεῖς, οἱ εὐπατρίδαι, τιμῶμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἕνα πληβεῖον!» Καὶ ἠμποροῦν ποτὲ νὰ τιμήσουν πληβεῖον, ἂν ἐξακολουθῇ αὐτὸς νὰ τρέφῃ αἰσθήματα συμπαθείας πρὸς τοὺς συναδέλφους του; Ὄχι, ἀδελφέ μου! ἂν ποτε ὑψωθῶ ὑπεράνω τῆς σημερινῆς μας θέσεως, θὰ ὑψωθῶ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν συμπολιτῶν μου, καὶ ὄχι πατῶν ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλόν των.

—Ἡ ἐπιθυμία μου, ἀδελφὲ, εἶναι πρὸ πάντων, εἶπεν ὁ νεώτερος, τὸ νὰ μὴ λησμονήσῃς μεταξὺ τοῦ τόσου ζήλου ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν σου, πόσον μᾶς εἶσαι ἀγαπητός. Κανὲν μεγαλεῖον δὲν θὰ μὲ συμφιλιώσῃ ποτὲ μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ σὲ προξενήσῃ.

—Κ'ἐγὼ καταφρονῶ ὅλους τοὺς κινδύνους, ἂν μὲ φέρουν εἰς τὸ μεγαλεῖον. Ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον!... τὸ μεγαλεῖον! Μάταιον ὄνειρον! ἂς τὸ φυλάξωμεν διὰ τὸν ὕπνον μας. Ἀλλ'εἴπαμεν ἀρκετὰ διὰ τὰ σχέδιά μου· τώρα ἂς ὁμιλήσωμεν διὰ τὰ ἰδικά σου, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ!

Καὶ ὁ νέος Νικόλαος, ἀποδιώξας μὲ τὴν ζωηρὰν καὶ ἰδιάζουσαν εἰς τὸ πνεῦμά του ἐλαστικότητα ὅλας τὰς περὶ δόξης ἰδέας του, συγκατέβη εἰς τὸ νἀκούσῃ μὲ προσοχὴν τὰ ταπεινὰ σχέδια τοῦ ἀδελφοῦ του. Νέον πλοιάριον, εὔμορφον ἔνδυμα διὰ τὰς κυριακὰς, καλύβη κτισμένη εἰς μέρος ἀσφαλέστερον, μακρὰν τῆς τυραννίας τῶν βαρόνων, καὶ μέλλουσα εἰκὼν ἔρωτος, ὁποίαν τὴν ἐζωγράφησαν εἰς τὴν παιδικὴν φαντασίαν του μαῦροι ὀφθαλμοὶ καὶ γείλη χαρίεντα, τοιαῦτα ἦσαν τὰ σχέδια καὶ τοιαῦται αἱ ἐπιθυμίαι τὰς ὁποίας ἤκουε προσεκτικὸς ὁ Ῥιένζης μὲ μέτωπον ἱλαρὸν καὶ μὲ μειδίαμα προσηνές. Πολλάκις ἀργότερον ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην του τὴν συνομιλίαν αὐτὴν, ἀλλ'ἐφοβεῖτο νὰ ἐρωτήσῃ τὴν καρδίαν του ποία τῶν δύο τούτων ἐπιθυμιῶν ἦτο ἡ φρονιμωτέρα.

—Καὶ τότε, ἐξηκολούθησεν ὁ νέος, πιθανὸν νἀπέκτων μὲ τὸν καιρὸν πλοῖον ὅμοιον μ'ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπομεν, φορτωμένον ἀναμφιβόλως μὲ σῖτον καὶ πραγματείας... τὰς ὁποίας θὰ ἐπώλουν μὲ τόσον κέρδος, ὥστε θὰ ἐγέμιζα τὸν θάλαμόν σου ἀπὸ βιβλία, καὶ δὲν θὰ σὲ ἤκουα πλέον νὰ παραπονῆσαι ὅτι δὲν εἶσαι ἀρκετὰ πλούσιος. διὰ νἀγοράσῃς ἀπὸ τοὺς καλογήρους κανὲν παμπάλαιον καὶ σαρακοφαγωμένον βιβλίον. Ὦ! πόσον θὰ ἤμην εὐτυχής! Ὁ δὲ Νικόλαος χαμογελάσας ἔσφιγξε τὸν ἀδελφόν του εἰς τὰς ἀγκάλας του.

—Ἀγαπητέ μοι ἀδελφὲ, εἶπεν, εἴθε νἀξιωθῶ νὰ ἐκπληρώσω τὰς ἐπιθυμίας σου. Πίστευσόν με ὅμως, ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου τούτου δὲν εἶναι ἀξιοζήλωτοι· ἴδε μὲ πόσην ἀνησυχίαν βλέπουν πέριξ των· ἂν καὶ ἦναι φλήσυχοι ἔμποροι, φοβοῦνται μήπως καὶ πλησίον τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἐχρημάτισεν ἄλλοτε τὸ ἐμπορεῖον τοῦ πολιτισμένου κόσμου, τοὺς καταδιώξουν πειραταί· καὶ ἴσως, πρὶν τελειώσῃ τὸ ταξείδιόν των, δὲν θὰ διὰ-

φύγουν τοὺς ὄνυχας πειρατοῦ τινος, δηλαδὴ εὐγενοῦς Ῥωμαίου. Ἀλλοίμονον! ποῦ κατηντήσαμεν!

Τὸ πλοῖον περὶ οὗ ὡμίλουν κατέβαινε πλησίστιον τὸν ποταμόν, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἄνθρωποι ἵσταντο ἔνοπλοι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, παρατηροῦντες καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη προσεκτικοὶ τὰς ἡσύχους ὄχθας, ὡς ἂν ἐπερίμενον τὸν ἐχθρόν. Μετ' ὀλίγον ἔγειναν ἄφαντον, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπανέλαβον τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης συνδιαλέξεώς των, τὰ ὁποῖα φθάνει ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸ μέλλον διὰ νὰ θέλγωσι τὰς νεανικὰς ψυχάς.

Ἐπὶ τέλους, ὅταν ἔφθασεν ἡ νύξ, ἐνεθυμήθησαν ὅτι ἐπέρασεν ἡ ὥρα καθ' ἣν συνήθως ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησαν.

—Στάσου, εἶπεν αἰφνιδίως ὁ Νικόλαος· τί μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω ἡ ὁμιλία μας! Ὁ πανοσιώτατος Οὐδέρτος ὑπεσχέθη νὰ μὲ δώσῃ σπανιώτατον χειρόγραφον, τὸ ὁποῖον, δὲν τὸ ἀρνεῖται ὁ καλὸς μοναχός, κατεζάλισε τὴν σοφίαν ὅλης τῶν τῆς κοινότητος. Τὸν εἶπα ὅτι θὰ ὑπάγω ἀπόψε νὰ τὸ ζητήσω. Πρόσμενε ἐδῶ ὀλίγα λεπτὰ· εὑρισκόμενα εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ τοῦ Λυεντίνου· θὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως.

—Καὶ δὲν θέλεις νὰ ἔλθω μαζῆ σου;

—Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Νικόλαος μὲ πρόνοιαν ὅλως ἀδελφικήν, ἐκοπίασας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ θὰ ἦσαι ἀποκαμωμένος, ἐνῷ οἱ ἐδικοί μου κόποι, τοὐλάχιστον οἱ σωματικοί, ἦσαν πολλὰ μικροί. Σὺ δὲν εἶσαι πολὺ δυνατός, καὶ μὲ φαίνεσαι ὅτι δὲν ἔχεις πλέον ὄρεξιν νὰ περιπατήσῃς· ἡ ἀνάπαυσις θὰ σοὶ δώσῃ νέας δυνάμεις. Δὲν θ' ἀργήσω.

Ὁ νέος συγκατετέθη, ἂν καὶ ἐπροτίμα νὰ συνοδεύσῃ τὸν ἀδελφόν του· εἶχεν ὅμως χαρακτῆρα μαλακὸν καὶ εὐπειθῆ, καὶ σπανίως ἀντέλεγε καὶ πρὸς τὰς παραμικροτέρας ἐπιθυμίας ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἠγάπα. Ἐκάθησε λοιπὸν ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος παρὰ τὴν ὄχθην, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ στερεὸν βάδισμα καὶ τὸ ἐπιδεικτικὸν σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του ἐκρύβησαν ὄπισθεν τῶν πυκνῶν καὶ μελαγχολικῶν δένδρων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκάθητο ἡσύχως, ἀναπνέων ἀέρα δροσερὸν καὶ ἀναπολῶν ὅλας τὰς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, ὅσας διηγήθη πρὸ μικροῦ ὁ ἀδελφός του πρὸς αὐτόν. Μετὰ ταῦτα ὅμως τοῦ ἦλθε κατὰ νοῦν ὅτι ἡ μικρά του ἀδελφή, Εἰρήνη, τὸν εἶχε παρακαλέσει νὰ τὴν φέρῃ ὀλίγα ἄνθη· ὅθεν συλλέξας ὅλα ὅσα ἦσαν ἔμπροσθέν του (τὰ ἄγρια ἄνθη φύονται ἀρθόνως κατὰ τὴν ἔρημον ἐκείνην), ἐκάθησεν ἐκ

νέου, καὶ ἤρχισε νὰ πλέκῃ στέφανον ὅμοιον ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους διατηροῦσιν εἰσέτι οἱ χωρικοὶ τῆς μεσημβρινῆς ἐκείνης χώρας τὴν ἀρχαίαν ἀγάπην, σώζοντες καὶ κλασικήν τινα ἐπιδεξιότητα. Ἐνῷ κατεγίνετο εἰς ταῦτα, ποδοβολητοὶ ἵππων καὶ φωναὶ ἀνθρώπων ἠκούσθησαν ὀλίγον μακρότερον· ἀλλ' ὁ κρότος ἐπλησίαζε βαθμηδόν.

—Κἀνεὶς βαρόνος, εἶπεν ὁ νέος καθ' ἑαυτὸν, θὰ ἐπιστρέφῃ μὲ τὴν συνοδίαν του ἀπὸ πανήγυριν· θὰ ἦναι ὡραῖον τὸ θέαμα . . . τὰ ἄσπρα των πτερὰ, οἱ ἐρυθροὶ μανδύαι των . . . Μὲ ἀρέσει νὰ τοὺς ἴδω· θ' ἀπομακρυνθῶ ὅμως ἀπὸ τὸν δρόμον των.

Οὕτως, ἐξακολουθῶν νὰ πλέκῃ μηχανικῶς τὸν στέφανόν του, ἀλλ' ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο ἡ βοὴ, ἐπλησίασεν εἰς τὸν ποταμόν.

Εὐθὺς ἐφάνη ἡ συνοδία, συνοδία τῳόντι λαμπρά! Ἐν πρώτοις ἤρχοντο οἱ ἱππεῖς βαδίζοντες κατὰ μέτωπον ἀνὰ δύω, ὁσάκις ἡ ὁδὸς ἦτο πλατεῖα· μεγαλοπρεπῶς ἦσαν συνεσκευασμένοι οἱ ἵπποι των· αἱ πτερωταὶ λοφιαί των ἐκυμάτιζον χαριέντως, καὶ οἱ θώρακες ἐλαμποκόπουν ἀναμέσον τοῦ σκότους. Πλῆθος παντοίων ἀνθρώπων ὡπλισμένων, τῶν μὲν μὲ δόρατα καὶ θωράκια δικτυωτὰ, τῶν δὲ μὲ ὅπλα ὀλιγώτερον ἐπιτήδεια πρὸς πόλεμον, ἠκολούθουν τοὺς ἱππεῖς, καὶ πολὺ ὑπεράνω τῶν πτερῶν καὶ τῶν δοράτων ἐκυμάτιζεν ἡ αἱματόχρους τῶν Ὀρσινῶν σημαία, φέρουσα ἐπιδεικτικῶς χρυσοΰφαντα σύμβολα, τὰ Γουελφικὰ ἐμβλήματα τῶν κλειδῶν τοῦ ἁγίου Πέτρου. Στιγμιαῖος φόβος εἰσῆλθεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, διότι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς σπαθοφόρους του εὐγενὴς, ἐφαίνετο εἰς τοὺς πληβείους καὶ θηρίου ἀγρίου φοβερώτερος· ἀλλὰ δὲν εἶχε πλέον καιρὸν νὰ φύγῃ, διότι ἡ συνοδία εἶχε φθάσει πλησίον του.

—Αἴ, παλικάρι μου! ἐφώναξεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἱππέων, Μαρτῖνος Πόρτος ὀνομαζόμενος, ἐκ τῶν πρώτων Ὀρσινικῶν οἰκιῶν, μὴ εἶδες κἀνὲν πλοῖον νὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ; Θὰ τὸ εἶδες, εἶμαι βέβαιος . . . πόση ὥρα εἶναι;

—Εἶδα ἓν μεγάλον πλοῖον πρὸ ἡμισείας σχεδὸν ὥρας, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, καταπτοηθὲν ἀπὸ τὴν τραχεῖαν φωνὴν καὶ τὴν ἀγέρωχον φυσιογνωμίαν τοῦ ἱππέως.

—Δὲν εἶχεν ἀνοικτὰ ὅλα του τὰ πανία, καὶ σημαίαν πρασίνην εἰς τὴν πρύμνην του;

—Μάλιστα, εὐγενέστατε!

—Ἐμπρὸς λοιπόν! Θὰ τὸ προφθάσωμεν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς σελήνης, εἶπεν ὁ βαρόνος. Ἐμπρός! τὸ παιδίον τοῦτο πρέπει νὰ ἔλθῃ μαζῆ μας διὰ νὰ μὴ ὑπάγῃ καὶ μᾶς προδώσῃ εἰς τοὺς Κολόννας.

—Ἐμπρὸς, Ὀρσῖναι, Ὀρσῖναι! ἐκραύγασε τὸ πλῆθος. Καὶ μ᾽ὅλας τὰς παρακλήσεις τοῦ νέου, τὸν ἔβαλον ἀναμέσον τῆς συνοδίας, καὶ τὸν ἔφερον ἢ μᾶλλον τὸν ἔσυραν, ἔντρομον, ἀσθμαίνοντα, κλαίοντα σχεδὸν, ἔχοντα πάντοτε κρεμάμενον εἰς τὸν βραχίονα τὸν μικρὸν στέφανόν του, ἐνῷ ἡ ἀνυπόμονος χείρ του ἐκράτει σφενδόνην. Καὶ ὅμως μεταξὺ τοῦ τόσου φόβου, ἀπὸ εἶδος περιεργείας παιδαριώδους φερόμενος, ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὸ ἀποβησόμενον τῆς καταδιώξεως.

Ἀπὸ τὴν ζωηρὰν καὶ θορυβώδη συνομιλίαν τῶν περὶ αὐτὸν, ἐνόησεν ὅτι τὸ πλοῖον μετέφερε σῖτον εἰς φρούριον τῶν Κολοννῶν, μεθ᾽ὧν οἱ Ὀρσῖναι εἶχον τότε πόλεμον μέχρι θανάτου· σκοπὸς δὲ τῆς ἐκστρατείας, τὴν ὁποίαν παρηκολούθει ἀκουσίως ὁ νέος Ῥωμαῖος ἦτο τὸ νὰ κυριευθῶσιν αἱ ζωοτροφίαι καὶ νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν φρουρὰν τοῦ Μαρτίνου Πόρτου. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτὴ κατελύπησε τὸν νέον, καθόσον ἡ οἰκογένειά του ἐπροστατεύετο ἀπὸ τοὺς Κολόννας.

Ἀμηχανῶν καὶ δακρύων ἔστρεφεν ἀδιακόπως τὰ βλέμματα πρὸς τὸν ἀπότομον βράχον τοῦ Αὐεντίνου· ἀλλ᾽ὁ φύλαξ, ὁ προστάτης του, δὲν ἐφαίνετο.

Εἶχον προχωρήσει ἀρκετὰ ὅταν, τραπέντες περὶ τὴν ὁδὸν, εἶδον αἴφνης, διὰ τῶν πρώτων ἄστρων τῆς νυκτὸς, τὸ πλοῖον καταβαῖνον ταχύτατα τὸν ποταμόν.

—Εὐλογητὸς ὁ Θεός! ἀνέκραξεν ὁ ἀρχηγός· τώρα πλέον εἶν᾽ἐδικόν μας.

—Μὴ βιάζεσαι! εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἱππεύς τις Γερμανὸς ὅστις ἐβάδιζε πλησίον τοῦ Μαρτίνου· ἀκούω κρότον πρὸς τὰ δένδρα ἐκεῖνα ὁ ὁποῖος δὲν μὲ πολυαρέσει· πρόσεξε! ἄλογον χρεματίζει!... καὶ, μὰ τὴν πίστιν μου! βλέπω καὶ λάμψιν θώρακος.

—Ἐμπρός! κύριοί μου, ἐφώναξεν ὁ Μαρτῖνος· ὁ ἐρωδιὸς ἠμπορεῖ νὰ διώξῃ τὸν ἀετόν; ἐμπρός!

Καὶ οἱ πεζοὶ ἐπροχώρησαν ἀλαλάζοντες, ἐωσοῦ ἔφθασαν εἰς τὸ σύνδενδρον μέρος τὸ ὁποῖον εἶχε δακτυλοδεικτήσει ὁ Γερμανός. Μικρὸν σῶμα ἱππέων ὡπλισμένων ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὥρμησεν ἀπὸ τὸ μέσον τῶν δένδρων, καὶ προτείναντες λόγχας ἐπέπεσον κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

«Κολόνναι! Κολόνναι! Ὀρσῖναι! Ὀρσῖναι!» Αἱ δύω αὗται φωναὶ ἀντήχουν φοβεραὶ καὶ μανιώδεις. Ὁ Μαρτῖνος Πόρτος μεγαλόσωμος καὶ θηριώδης, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἱππεῖς, οἱ πλεῖστοι ὑπομίσθιοι Γερμανοί, ἀντέστησαν ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἔροδον. «Φυλαχθῆτε ἀπὸ τὰ φιλήματα τῆς ἀρκούδας,» ἐφώναζεν ὁ Ὀρτίνης, βλέπων τοὺς ἀνταγωνιστὰς του ἵππους καὶ ἱππεῖς στρέφοντας τὰ νῶτα.

Ἡ συμπλοκὴ ὑπῆρξε σύντονος ἀλλὰ πεισματώδης· καὶ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὰς πληγὰς αἱ πανοπλίαι· ἀλλ' οἱ πεζοὶ καὶ κακῶς ὡπλισμένοι ἀκολουθοι τῶν Ὀρσινῶν, συνωθούμενοι, συμπιεζόμενοι, εὑρέθησαν πλησίον τοῦ ἐχθροῦ. Ῥίψαντες τότε ὡς βροχὴν σωρὸν βελῶν καὶ πετρῶν κατ' αὐτοῦ, αἵτινες συνετρίβοντο κατὰ τῶν θωράκων τῶν ἱππέων ὡς χάλαζα, συνεπυκνώθησαν, καὶ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ των περιέστειλαν τὰς κινήσεις τῶν ἵππων, ἐνῷ τὰ ξίφη, αἱ λόγχαι, καὶ οἱ πελέκεις τῶν ἐναντίων ἐθέριζον τὰς ἀπειροπολέμους τάξεις των. Ἐν τοσούτῳ ὁ Μαρτῖνος εἰς τὸν ὁποῖον πολλὰ ὀλίγον ἔμελλε πόσοι ἀπὸ τὸ σκυλολόγιον ἐκεῖνο θὰ ἐφονεύοντο, παρατηρήσας ὅτι ὁ ἐχθρὸς εὑρίσκετο ἐμπεριδεμένος ἐξ αἰτίας τῆς μανιώδους προσβολῆς καὶ τοῦ στενοῦ μέρους ὅπου ἐκυμάτιζε τόσον πλῆθος πεζῶν, ἔνευσε πρός τινας τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαίνετο πλέον. Ἀλλ' αἴφνης βοὴ δυνατὴ σαλπίγγων ἠκούσθη ὀλίγον μακράν, εἰς ἣν ἀνταπεκρίθη ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἡ φωνὴ «Καλόνναι, κτυπᾶτε!» ἀντήχησε πανταχοῦ. Καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐφάνη τρέχον πολυάριθμον σῶμα ἱππέων, προπορευομένης μεγαλοπρεπῶς τῆς σημαίας τῶν Κολοννῶν.

—Ὁ διάβολος νὰ τοὺς ἐπάρῃ! ἐψιθύρισεν ὁ Μαρτῖνος· ποῖος τὸ ἐφαντάζετο ὅτι θὰ μᾶς ἐμυρίζοντο τοσον γρήγορα· δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀνταστηθῶμεν εἰς τὴν νέαν αὐτὴν βοήθειαν. Καὶ μὲ τὴν ἰδίαν χεῖρα μὲ τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸ ὀλίγου διατάξει νὰ προχωρήσωσιν, ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ὀπισθοχωρήσεως.

Συνησπισμένοι ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ βαδίζοντες κατὰ τάξιν, οἱ ἱππεῖς τοῦ Μαρτίνου ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ὁ δὲ συρφετὸς τῶν πεζῶν, οἵτινες εἶχον συρρεύσει ἐπ' ἐλπίδι διαρπαγῆς, ἔμειναν περιμένοντες σφαγήν. Καὶ μὲν ἐπροσπάθησαν νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχηγῶν των· ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὴν ὁρμὴν καὶ τὰς μακρὰς λόγχας τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἀποθηριωθέντες κατὰ τὴν συμπλοκὴν, ἐθεώρουν τοὺς

πρὸ τῶν ποδῶν των ὅπως θεωρῇ μικρὸν παιδίον σφηκιὰν τὴν ὁποίαν ἑτοιμάζεται νὰ καταστρέψῃ! Τὸ πλῆθος διεσκορπίσθη πανταχόθεν· οἱ μὲν ἐστάθησαν ἐπὶ λόφων ὅπου δὲν ἐδύναντο νὰ πλησιάσωσιν οἱ ἵπποι, ἄλλοι δὲ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ κολυμβῶντες ἔρθασαν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, καὶ ἄλλοι, πλέον ἄπειροι, ἔφευγον τρέχοντες κατ'εὐθεῖαν· καὶ οὗτοι μὲν ῥάσσοντες τὸν ὁρόμον τῶν ἐχθρῶν διευκόλυνον τὴν φυγὴν τῶν ἰδίων ἀρχηγῶν· ἀλλ'ὅλοι ἔπεσον, πτῶμα ἐπὶ πτώματος, σφαγέντες ἀνηλεῶς.

—Σφάξατέ του ὅλους! ἕνας Ὀρσίνης ὀλιγώτερον, εἶναι ἕνας λῃστὴς ὀλιγώτερον! Κτυπᾶτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν Κολοννῶν! τοιαῦται ἦσαν αἱ κραυγαὶ αἱ ἀντηχοῦσαι εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἀπηλπισμένων καὶ πιπτόντων φυγάδων. Μεταξὺ τῶν φευγόντων διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ τῆς πλέον προσιτῆς εἰς τὸ ἱππικὸν, εὑρίσκετο καὶ ὁ νέος τοῦ Νικολάου ἀδελφὸς, ὁ ἀκουσίως περιπλεχθεὶς εἰς τὴν πάλην ἐκείνην. Ἔφευγε μὲ βῆμα ταχὺ, ὅλον ἔντρομον... τὸ ταλαίπορον παιδίον, τὸ ὁποῖον σπανίως ἐμακρύνετο ἄλλοτε ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀδελφοῦ ἢ τῶν γονέων του! Τὰ δένδρα, αἱ ὄχθαι ἔφευγον ὀπίσω του! κατόπιν του, καὶ ὁλονὲν προχωρούσας ἤκουε φωνὰς, βλασφημίας, ἵππων ποδοβολητὸν, καὶ τὸν θηριώδη γέλωτα τῶν ἐχθρῶν καταπατούντων τοὺς ἀποθανόντας καὶ ἀποθνήσκοντας! Φθάσας εἰς τὴν θέσιν ὅπου τὸν εἶχεν ἀρήσει ὁ ἀδελφός του, ἔστρεψε ταχέως τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶδεν ὄπισθέν του τὴν λόγχην καὶ τὴν λοφωτὴν περικεφαλαίαν ἱππέως· ἀπηλπισμένος ἔρριψε τὰ βλέμματα πρὸς τὸ ὄρος, καὶ εἶδε! τὸν Νικόλαον, πηδῶντα μεταξὺ τῆς σωρείας τῶν ἀκανθῶν, αἵτινες κατεκάλυπτον τὸ ἔδαφος, καὶ πετῶντα πρὸς βοήθειαν τοῦ ἀδελφοῦ του.

—Σῶσόν με! σῶσόν με! ἀδελφέ μου! ἐφώναξεν ὁ νέος, καὶ ἡ φωνή του ἔφθασεν εἰς τοῦ Νικολάου τὰς ἀκοάς. Ἡ ἄχνη τοῦ γαύρου ἵππου ἔπιπτεν ἤδη θερμὴ εἰς τὸν τράχηλόν του· μόλις ἐπρόφθασε νὰ φωνάξῃ «ἔλεος, ἔλεος!» καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς... ἄπνους! Ἡ λόγχη τοῦ ἱππέως, διαπεράσασα αὐτὸν ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι τοῦ στήθους, τὸν ἐκάρφωσεν ἐπὶ τοῦ ἰδίου λοφίσκου, ὅπου πρὸ μικροῦ ἐκάθητο πλήρης νεότητος καὶ ἐλπίδων!

Ὁ ἱππεὺς ἀνέσυρε τὴν λόγχην καὶ ἔτρεξε κατόπιν νέων θυμάτων· οἱ δὲ σύντροφοί του ἠκολούθουν αὐτόν. Ὁ Νικόλαος κατέβη, ἔφθασεν εἰς τὸν λόφον καὶ ἐγονυπέτησε πλησίον τοῦ πτώματος τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦχος κεράτων καὶ

σαλπίγγων ἀνήγγειλε νέον στρατιωτικὸν σῶμα λαμπρότερον τοῦ πρώτου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Κολοννῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζέ τις γέρων, οὗτινος ἡ μακρὰ καὶ πολιὰ κόμη, ὑπεκφεύγουσα τὸν πτερωτὸν πῖλον, συνεμιγνύετο μὲ τὸ σεβάσμιον γένειόν του.

—Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς ἀναχαιτήσας τὸν ἵππον αὐτοῦ· τί συνέβη, Ῥιένζη;

Ὁ νέος ἐγνώρισε τὴν φωνήν, καὶ ῥιφθεὶς ἔμπροσθεν τοῦ ἵππου τοῦ εὐγενοῦς γέροντος, καὶ σταυρώσας τὰς χεῖρας, εἶπε μὲ τόνον λυπηρόν·

—Εἶναι ὁ ἀδελφός μου, εὐγενῆ Στέφανε! παιδίον... παιδίον ἀθῶον! κάλλιστον!... γλυκύτατον... Ἰδὲ πῶς τὸ αἷμά του κοκκινίζει τὸ χόρτον... Ὀπίσω, ὀπίσω! τὸ ἄλογόν σου κολυμβᾷ εἰς τὸ αἷμά του! Δικαιοσύνη, κύριέ μου, δικαιοσύνη! Εἶσαι ἰσχυρός!

—Ποῖος τὸν ἐφόνευσε; κανεὶς Ὀρσίνης βέβαια; Θὰ λάβῃς δικαιοσύνην.

—Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἐτραύλισεν ὁ Ῥιένζης, καὶ ἐπλησίασε κλονούμενος πλησίον τοῦ νεκροῦ, τὸν ἀνεσήκωσεν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ὡς φρενιτιῶν ἐζήτει νὰ αἰσθανθῇ τὸν παλμὸν τῆς καρδίας του· ἀλλ' ἀνέσυρεν ἀμέσως τὴν χεῖρα, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐρυθρὰ ὑπὸ τοῦ αἵματος· καὶ ὑψώσας αὐτὴν ἀνέκραξεν ἐκ νέου· «Δικαιοσύνη! δικαιοσύνη!»

Οἱ περὶ τὸν γηραιὸν Στέφανον Κολόνναν στρατιῶται, ἂν καὶ συνειθισμένοι εἰς τοιαύτας σκληρὰς σκηνάς, συνεκινήθησαν ὅλοι. Ὡραῖός τις νεανίας, οὗτινος τὰ δάκρυα κατέβρεχον τὰς παρειάς, βαδίζων παρὰ τὸν Κολόνναν, ἀνέσπασε τὸ ξίφος καὶ εἶπεν ὀλολύζων πρὸς αὐτόν·

—Κύριε! μόνον ἕνας Ὀρσίνης εἶναι ἄξιος νὰ σφάξῃ νέον ἀθῶον ὡς τοῦτον· ἂς μὴ χάσωμεν μήτε στιγμήν, ἂς τρέξωμεν κατόπιν τῶν λῃστῶν.

—Ὄχι, Ἀδριανέ, ὄχι! ἀπεκρίθη ὁ Στέφανος βαλὼν τὴν χεῖρα εἰς τοῦ νέου τὸν ὦμον· ὁ ζῆλός σου εἶναι ἀξιέπαινος, πλὴν πρέπει νὰ προφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὰς ἐνέδρας· οἱ ἄνθρωποί μας ἐπροχώρησαν παραπολύ... Αἴ! ἐδῶ... σταμάτατε τὸ ἀνακλητήριον.

Αἱ σάλπιγγες ἀνεκάλεσαν ἐντὸς ὀλίγου τοὺς στρατιώτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ ἱππεὺς ὁ πρὸ ὀλίγου μεταχειρισθεὶς τοσοῦτο ὀλεθρίως τὴν λόγχην του. Οὗτος ἦτο ὁ ἀρχηγὸς

τῶν πολεμησάντων κατὰ τοῦ Μαρτίνου Πόρτου, καὶ τὰ χρυσότευκτα ὅπλα του, καὶ ἡ πολυτελὴς τοῦ ἵππου του σκευὴ ἐδείκνυον τὸν βαθμόν του.

—Εὐχαριστῶ, υἱέ μου, εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας πρὸς τὸν ἱππέα· ἐρέρθης μὲ γενναιότητα. Εἰπέ με ὅμως, εἶδες σὺ, ὁ ὁποῖος ἔχεις ὀφθαλμοὺς ἀετοῦ, ποῖος ἀπὸ τοὺς Ὀρσίνας ἐφόνευσε τὸ ταλαίπωρον τοῦτο παιδίον; Αἰσχρὰ πρᾶξις! Ἐκτὸς τούτου οἱ γονεῖς του εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν μου.

—Ποῖον; τοῦτο τὸ παιδίον; ἠρώτησεν ὁ ἱππεὺς ἀποβαλὼν τὴν περικεφαλαίαν καὶ σπογγίσας τὸ μέτωπόν του· διὰ τοῦτο μ' ἐρωτᾷς; Πῶς εὑρίσκετο λοιπὸν μεταξὺ τῶν λῃστῶν τοῦ Μαρτίνου; φοβοῦμαι μὴ ἔγεινε κατὰ λάθος θῦμα. Ὑπέθεσα φυσικὰ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὸ σκυλολόγιον τοῦ Ὀρσίνου, καὶ τότε... καὶ τότε...

—Σὺ τὸν ἐφόνευσας; ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κεραυνοβόλον ὁ Ριένζης, ἀνατιναχθεὶς ἀπὸ τὴν γῆν. Δικαιοσύνη λοιπὸν, Κύριε Στέφανε, δικαιοσύνη! μὲ ὑπεσχέθης δικαιοσύνην καὶ θὰ τὴν λάβω!

—Καλέ μου νέε, εἶπεν ὁ γέρων περιπαθῶς, θὰ σὲ ἀπέδιδα δικαιοσύνην ἐναντίον ἑνὸς Ὀρσίνου· ἀλλὰ δὲν βλέπεις ὅτι ὁ φόνος ἔγεινε κατὰ λάθος; Δὲν θαυμάζω ἂν ἡ λύπη σου δὲν σὲ ἀφίνῃ ν' ἀκούσῃς λόγον. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ διορθώσωμεν χάριν σοῦ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν.

—Καὶ μὲ τοῦτο ἂς πληρωθοῦν μερικαὶ λειτουργίαι ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ νέου, εἶπεν ὁ νεώτερος Κολόννας, ῥίψας βαλάντιον πλῆρες χρυσίου πλησίον τοῦ πτώματος. Λυποῦμαι κατάκαρδα. Ἐλθὲ νὰ μᾶς ἰδῃς τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα εἰς τὸ παλάτιόν μας... νέε Νικόλαε. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν πατέρα του, θὰ κάμωμεν καλὰ, ἐπρόσθεσε, νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ πλοῖον· θὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῆς παρουσίας μας.

—Ἔχεις δίκαιον, Ἰωάννη· δύω, τρεῖς ἀπὸ σᾶς νὰ σταθοῦν ἐδῶ διὰ νὰ περιποιηθοῦν τὸ πτῶμα τοῦ δυστυχοῦς νέου. Λυπηρὸν συμβάν. Πῶς ἔτυχε!

Καὶ ἡ μὲν συνοδία ἐπέστρεψεν, ἔμειναν δὲ δύω ἐκ τῶν κοινῶν στρατιωτῶν, καθὼς καὶ ὁ νέος Ἀδριανὸς ὅστις παρέμεινεν ὀλίγα λεπτὰ, προσπαθῶν νὰ παρηγορήσῃ τὸν Ριένζην, ὁ ὁποῖος, ἀναίσθητος, ἀκίνητος, καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν ἀναχωροῦσαν συνοδίαν, ὑπεψιθύριζε· «δικαιοσύνη δικαιοσύνη! θὰ τὴν λάβω.»

Ἡ ὀξεῖα φωνὴ τοῦ γέροντος Κολόννου ἀνεκάλεσε τὸν Ἀδριανόν, μὴ θέλοντα καὶ ὀδυρόμενον. «Ποίησόν με ἀδελφόν σου, ἔλεγεν ὁ εὐγενὴς νέος πιέζων μὲ πόθον τὴν χεῖρα τοῦ Ῥιένζου ἐπάνω τῆς καρδίας του. Ἔχω ἀνάγκην ἑνὸς ἀδελφοῦ ὡς σέ.»

Ὁ Ῥιένζης δὲν ἀπεκρίθη· οὔτε τὸν ἔβλεπεν, οὔτε τὸν ἤκουε· λογισμοὶ μελαγχολικοὶ καὶ βαθεῖς, λογισμοὶ ἐμπεριέχοντες τὸ σπέρμα ἰσχυρᾶς ἐπαναστάσεως, ἀνέβαινον εἰς τὴν καρδίαν του. Αἴφνης συνεταράχθη ὡς ἀπὸ βαθὺν λήθαργον, ἰδὼν τοὺς στρατιώτας κατασκευάζοντας διὰ τῶν ἀσπίδων εἶδος φορείου, ὅπου ἀπέθεσαν τὸν νεκρόν· καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸ ψυχρὸν ἐκεῖνο πτῶμα, καὶ κλαίων πικρῶς, δὲν ἀνεσηκώθη εἰμὴ ἀφοῦ κατεβράχη ἀπὸ τὸ ῥέον εἰσέτι αἷμα.

Ὁ στέφανος τοῦ ταλαιπώρου νέου δὲν εἶχεν ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν χεῖρά του οὔτε ἀφοῦ ἔπεσε νεκρός· περιπλεχθεὶς μάλιστα εἰς τὰ ἐνδύματά του, ἐκρέματο ἀπ' αὐτῶν. Τὸ θέαμα τοῦτο ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τοῦ Νικολάου τὴν γλυκύτητα, τὴν ἄκακον καρδίαν, τὰς χάριτας τοῦ μόνου ἀδελφοῦ του, τοῦ μόνου φίλου του! τὸ θέαμα τοῦτο ἐφαίνετο ὅτι κατέστηνε σκληρότερον τὸ ἄωρον καὶ ἀνόσιον τέλος τοῦ ἀθώου ἐκείνου νέου. «Ἀδελφέ μου! ἀδελφέ μου! ἔλεγεν ὀλοφυρόμενος ὁ ἐπιζήσας Ῥιένζης, πῶς θὰ ἰδω τὴν μητέρα μας; πῶς θὰ ἠμπορέσω νὰ χαρῶ πλέον χωρὶς σὲ τὴν μοναξίαν καὶ τὴν νύκτα; Τόσον νέος! τόσον ἀθῶος! Βλέπετε, κύριοί μου, ἦτο γλυκύς, ἀγαθός· καὶ ὡς τόσον μᾶς ἀπαρνοῦνται δικαιοσύνην, διότι ὁ φονεύς του εἶν' εὐγενής, εἶναι Κολόννας! Καὶ τὰ χρήματα ταῦτα . . . τὰ χρήματα, διὰ τὸ αἷμα ἑνὸς ἀδελφοῦ! ... Θὰ μᾶς τὴν ἀρνηθοῦν;» Καὶ ἐσπινθηροβόλουν οἱ ὀφθαλμοί του. «Δὲν θὰ μᾶς ἀποδώσουν δικαιοσύνην; Ὁ καιρὸς θὰ τὸ ἀποδείξῃ.» Ταῦτα λέγων ἔῤῥιψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ· τὰ χείλη του ἐφαίνοντο ὅτι ἐψιθύριζον εὐχὴν ἢ ἐπίκλησιν· μετ' ὀλίγον ἀνεσηκώθη, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρὸν ὡς ὁ θάνατος· ὠχρὸν ὅμως διὰ τὴν τελευταίαν φοράν, ἐπειδὴ ἡ λύπη ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἔμελλε ν' ἀλλοιώσῃ τὴν ὄψιν του!

Ἀπὸ τὸ αἱμοσταγὲς ἐκεῖνο λείψανον, ἀπὸ τὴν κυρίαν ἐκείνην εὐχὴν, ὁ Νικόλαος Ῥιένζης ἀνεσηκώθη ὡς ἄλλος ἄνθρωπος. Μὲ τὸν νέον του ἀδελφὸν συναπέθανε καὶ ἡ νεότης του. Ἂν δὲν συνέβαινεν ὁ φόνος οὗτος, ὁ μέλλων τῆς Ῥώμης ἐλευθερωτὴς δὲν θὰ ἦτο πλὴν ἁπλοῦς λόγιος, πεπαιδευμένος, ποιητὴς εἰρηνικὸς τοῦ Πετράρχου ἀντίζηλος, ἄνθρωπος σκέψεως

καὶ ὄχι ἐνεργείας. Ἔκτοτε ὅλαι του αἱ δυνάμεις, αἱ ἐνέργειαι, οἱ στοχασμοί, τὸ πνεῦμα συνεκεντρώθησαν εἰς ἕνα μόνον σκοπόν· ὁ πατριωτισμός, ἁπλοῦν πρότερον τοῦ πνεύματός του ὀνειροπόλημα, ἔλαβε ψυχὴν καὶ δύναμιν πάθους, τὸ ὁποῖον ὑπέθαλψε, συνετήρησε, καθηγίασε, καὶ ἐξῆψεν ἐπὶ τέλους . . . ἡ ἐκδίκησις!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ.

Πολλὰ ἔτη παρῆλθον καὶ ὁ θάνατος τοῦ νέου Ῥωμαίου, μεταξὺ ἄλλων θανάτων εὐγενεστέρων καὶ πλέον ἀξιοκατακρίτων, εἶχε ταχέως λησμονηθῇ ἀπὸ τὸ κοινόν, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς του, προσηλωμένους εἰς τὴν αὐξάνουσαν ὑπόληψιν καὶ τὴν τύχην τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ των, ὅστις μόνος οὔτε τὸν ἐλησμόνησεν, οὔτε τὸν ἐσυγχώρησέ ποτε. Μεταξὺ τοῦ αἱματηροῦ τούτου προλόγου καὶ τοῦ πολιτικοῦ δράματος εἰς τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς εἰσάξῃ, μεταξὺ τοῦ περιέργου ἀλλ' ἀορίστου καὶ σκοτεινοῦ ὀνειροπολήματος, καὶ τῶν καταπληκτικωτέρων καὶ συνεχῶν σκηνῶν ζωῆς αὐστηροτέρας καὶ ἐνεργητικῆς, δὲν εἶναι ἀνμισοφρμοστον τὸ νὰ ῥίψωμεν βλέμμα ταχὺ εἰς τὴν κατάστασιν καὶ σπιτας περιστάσεις τῆς πόλεως ἐν ᾗ συνέβησαν τὰ κυριώτερα ἀντικείμενα τῆς ἱστορίας ταύτης· ἴσως μάλιστα εἶναι καὶ ἀναγτοῦ καῖον, διὰ νὰ γίνωσι καταληπτότερα τὰ αἴτια τῶν προσώπων ἔρ καὶ αἱ περιπέτειαι τοῦ δράματος.

σ Μὲ ὅλην τὴν ἐπιμιξίαν τῶν διαφόρων φυλῶν αἵτινες κατεστάθησαν διὰ τῆς βίας εἰς τῶν Καισάρων τὴν πόλιν, ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ἔσωζε παράδοξον ἰδέαν περὶ τῆς ὑπεροχῆς του ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ναὶ μὲν δὲν εἶχε πλέον τὰς ἀνδρικὰς τῆς δημοκρατίας ἀρετάς, ἔσωζεν ὅμως τὸν ἀπότομον καὶ φιλοτάραχον χαρακτῆρα τῶν πληβείων (*) τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς· τὸν ἄγριον ἀλλ' ἄνανδρον λαὸν ἐξουσίαζον οἱ εὐγενεῖς, ὄχι ὡς

(*) «Ἐκάλει δὲ—Ῥωμύλος—τοὺς μὲν ἐν τῇ καταδεεστέρᾳ τύχῃ, πληβείους, ὡς δ' ἂν Ἕλληνες εἴποιεν δημοτικούς.» Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. ἀρχαιολογίας βιβλ. Β'—Ἐπροτίμησα νὰ ὀνομάσω αὐτοὺς καὶ ἐγὼ ξενολεκτικῶς πληβείους, ὄχι μόνον διότι μεταχειρίσθησαν τὴν λέξιν οἱ ἱστορήσαντες τὰ περὶ Ῥώμης ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ αὐτὸς ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς διακρίνει αὐτοὺς τῶν «κατὰ γένος ἐπιφανῶν καὶ εὐπόρων,» διὰ τῆς Λατινικῆς φωνῆς plebs. Διὰ αὐτὸν λέγον ὀνομάζω πολλαχοῦ καὶ τοὺς τελευταίους τούτους εὐπατρίδας, τριχίους Σ. Μ.

τύραννοι φρόνιμοι, ἀλλ' ὡς λησταὶ τρομεροί. Εἰς μάτην οἱ πάπαι κατεπολέμησαν τοὺς ἀγερώχους καὶ ἀγροίκους αὐτοὺς εὐπατρίδας. Αἱ διαταγαί των κατεφρονοῦντο, ἡ ἐξουσία των ἐμυκτηρίζετο, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐξυβρίζοντο δημοσίᾳ, καὶ οἱ διοικοῦντες τὴν Εὐρώπην ὅλην διάδοχοι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων διέμενον αἰχμάλωτοι ἐν τῷ Βατικανῷ τρέμοντες καὶ δι' αὐτὴν τὴν ζωήν των. Ἀλλὰ, τριακονταοκτὼ ἔτη πρὸ τῶν συμβεβηκότων, τὰ ὁποῖα σκοπεύω νὰ ἐκθέσω, Γάλλος τις, ὀνομασθεὶς Κλήμης Ε', ἀναβὰς τὸν θρόνον τοῦ Ἁγίου Πέτρου, καὶ ἐγκαταλείψας μὲ πλειοτέραν φρόνησιν ἢ ἀνδρίαν τὴν Ῥώμην, κατέφυγεν εἰς τὴν ἥσυχον πόλιν τῆς Αὐενιῶνος. Ἰδοὺ πῶς φιλήδονος πόλις ξένης ἐπαρχίας ἐγένετο καθέδρα τοῦ Ῥωμαίου ἀρχιερέως καὶ μητρόπολις τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ εὐγενεῖς, ἐλευθερωθέντες καὶ ἀπὸ τὴν σκιὰν αὐτὴν τοῦ παπικοῦ γαλινοῦ, ὅριον μόνον τῆς ἐξουσίας των εἶχον τὰ πάθη, τὰς ἔριδας, τὴν διχόνοιαν. Ἂν καὶ διισχυρίζοντο γελοίως ὅτι κατήγοντο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ῥωμαίους, οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν ἀτιθάσσων βαρβάρων τῆς Ἄρκτου· μολυνθέντες δὲ ἀπὸ τὴν πανουργίαν τῶν Ἰταλῶν, χωρὶς νὰ κληρονομήσωσι καὶ τὴν πρὸς τὸ ἔθνος ἀγάπην τούτων, ἔσωζον ὅλην τὴν καταφρόνησιν τῶν ξένων προγόνων των πρὸς χώραν κατακτηθεῖσαν καὶ λαὸν ἐκπεσόντα τῆς ἀρετῆς τῶν πατέρων του. Ἐνῷ ἡ λοιπὴ Ἰταλία, καὶ μάλιστα ἡ Φλωρεντία, ἡ Βενετία καὶ τὰ Μεδιόλανα, ὑπερέβαινον ἐπὶ πολὺ τὰ ἄλλα κράτη τῆς Εὐρώπης κατὰ τὰς τέχνας καὶ τὸν πολιτισμὸν, οἱ Ῥωμαῖοι ἐφαίνοντο μᾶλλον ὀπισθοδρομοῦντες ἢ προοδεύοντες· ἐστερημένοι δὲ καὶ νόμων καὶ τεχνῶν, μηδ' ἔχοντες τὴν ἀνδρείαν τῶν μαχίμων ἐθνῶν, ἢ τὰ προτερήματα τῶν εἰρηνικῶν λαῶν, διετήρουν εἰσέτι τὸ αἴσθημα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐλευθερίας, καὶ διὰ βιαίων παροξυσμῶν καὶ ἀγώνων ἀπελπισίας, ἐπροσπάθουν νὰ διατηρήσωσι τὸν τίτλον τῆς Μητροπόλεως τῆς Οἰκουμένης, τὸν ὁποῖον ἀντεποιεῖτο ἕως τότε ἡ πόλις των. Κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἑκατονταετηρίδας πολλαὶ ἐπαναστάσεις συνέβησαν ἐν Ῥώμῃ, ὀλιγοχρόνιοι μὲν, ἀλλὰ πολλάκις αἱματηραὶ καὶ πάντοτε ἀτελεσφόρητοι. Ἡ ματαία σκιὰ δημοτικῆς κυβερνήσεως ἐσώζετο εἰσέτι. Ἑκάστη τῶν δεκατριῶν τῆς πόλεως Μοιρῶν σ[illegible]μαζε τὸν ἀρχηγόν της, ἡ δὲ σύνοδος τῶν ἀρχηγῶν τούτων, ἐς ἐκαλοῦντο Καπιτόνοι, ἐπηγγέλλετο θεωρητικῶς ἂν τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε οὐδὲ τὴν δύναμιν οὐδὲ τὸ θάρρος

νὰ ἐξασκήσῃ. Τὸ σεβαστὸν ὄνομα τοῦ συγκλητικοῦ ἠκούετο ἔτι εἰς τὴν Ῥώμην· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐδίδετο εἰς ἕνα ἢ δύο, ποτὲ μὲν ἐκλεγομένους ἀπὸ τὸν πάπαν, ποτὲ δὲ ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς. Ἡ ἐξουσία τοῦ συγκλητικοῦ δὲν εἶχεν ὅρια προσδιωρισμένα· διότι ἕκαστος διεχειρίζετο αὐτὴν ἢ ὡς ἀγέρωχος δικτάτωρ, ἢ ὡς μωρὸν νευρόσπαστον, κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ἐχορηγεῖτο δὲ εἰς μόνους τοὺς εὐγενεῖς, καὶ ὅμως οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ κατεσπάραττον τὴν πολιτείαν. Ἡ δικαιοσύνη δὲν ἔρριπτε τοὺς κεραυνούς της, πλὴν ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ἱκανοποιηθῶσι πάθη ἰδιωτικὰ, ἢ, ἂν ποτε ἐτιμωροῦντο οἱ ταραξίαι τῶν δημοσίων, ἐτιμωροῦντο διὰ λόγους προσωπικῆς ἐκδικήσεως.

Ἔχοντες παλάτια ὠχυρωμένα ὡς φρούρια ἡγεμόνων, μηδόλως ὑποτασσόμενοι εἰς τοὺς νόμους, περικυκλωμένοι ἀπὸ φρουρὰς, σφετερισθέντες τὰς γαίας τῆς Ἐκκλησίας, οἱ βαρόνοι τῆς Ῥώμης κατέστησαν μᾶλλον ἀνεξάρτητοι καὶ μᾶλλον μισητοὶ, ὡς διατηροῦντες ὑπὸ μισθὸν ξένα στρατεύματα, καὶ μάλιστα γερμανικὰ, ἀνώτερα καὶ κατὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ κατὰ τὴν πειθαρχίαν, καὶ κατὰ τὸ ἐμπειροπόλεμον, καὶ τῶν πλέον ἐλευθέρων Ἰταλῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Ἡ αὐτὴ χεὶρ ἐκράτει καὶ τῆς Θέμιδος τὴν πλάστιγγα καὶ τοῦ Ἄρεως τὸ δόρυ, ὄχι πρὸς ὑπεράσπισιν ἀλλὰ πρὸς καταστροφὴν τῆς Ῥώμης. Ἐκ τῶν βαρόνων τούτων οἱ ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ Ὀρσῖναι καὶ οἱ Κολόνναι· αἱ ἔριδές των ἦσαν πατροπαράδοτοι καὶ ἀδιάκοποι, καὶ καθ' ἑκάστην φόνοι, ἁρπαγαὶ, συμπλοκαὶ, ἐμαρτύρουν τὴν σφοδρότητα τῶν παθῶν των. Ἡ κολακεία ἢ ἡ φιλία τοῦ Πετράρχου, τὴν ὁποίαν παρεδέχθησαν τόσον εὐπίστως οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ, ἀπένειμεν εἰς τοὺς Κολόννας, καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους περὶ ὧν ὁμιλῶ, κομψοπρέπειαν καὶ ἀξίαν ἀνοίκειον εἰς αὐτούς· Ἡ βία, ὁ δόλος, ἡ δολοφονία, ἡ ἄπληστος πλεονεξία, χάριν τῆς ὁποίας ἰδιοποιοῦντο ὅλα τὰ ἐπικερδῆ ὑπουργήματα, ἡ ἀναιδὴς κατάθλιψις τῶν πολιτῶν, καὶ ὑποδούλωσις χαμερπεστάτη εἰς τοὺς ἰσχυροτέρους, ὅλα ταῦτα τὰ ἐλαττώματα, ἐκτὸς μικρῶν τινων ἐξαιρέσεων, συναπετέλουν τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐγκριτωτέρας ἐκείνης οἰκογενείας τῆς Ῥώμης. Ἀλλ' ὡς πλουσιώτεροι τῶν ἄλλων βαρόνων ἦσαν μεγαλοπρεπέστεροι, ἴσως δὲ καὶ σοφώτεροι· ἐκαυχῶντο μάλιστα ὅτι ἦσαν προστάται τῶν τεχνῶν, τὰς ὁποίας οὐδ' ἐδύναντο νὰ ἐκτιμήσωσι. Καταδυναστευόμενοι ἀπὸ τοσούτου πλήθους δεσποτῶν, οἱ πολῖται τῆς Ῥώμης ἀνε-

ἥμισυ τοῦ αἰῶνος, καθ' ὃν συνεστήθη ἡ ἐπικερδὴς αὕτη ἑορτή, ἐστοχάσθη ἐν τῇ σοφίᾳ του, ὅτι τὸ μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης διάστημα ἦτο ὑπέρμετρον. Καὶ ὁ πάπας, καὶ ἡ πόλις ἀπεράσισαν ἐκ συμφώνου νὰ συντάμωσι τὸ διάστημα τοῦτο. Ἑπομένως ὁ ἅγιος πατὴρ προὐκήρυξεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μωσαϊκοῦ Ἰωβιλαίου, ὡς δεύτερον ἱερὸν ἔτος τὸ 1350, τρία ἔτη δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν θὰ ἐπαναλάβω τὴν διήγησίν μου. Ἡ περίστασις αὕτη ἔφερε καρπὸν μέγαν, καθόσον ἀνερρίπισε τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν βαρόνων, καὶ προητοίμασε τὰ συμβεβηκότα τὰ ὁποῖα θὰ περιγράψω· διότι ὁ τόπος ἐμαστίζετο, ὡς προεῖπον ἀπὸ λῃστὰς, ὀπαδοὺς καὶ συμμάχους τῶν βαρόνων, καὶ, ἂν δὲν ἐκαθαρίζοντο αἱ ὁδοὶ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔλθωσι προσκυνηταί. Ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα Ῥαϋμοῦνδος, ἐπίσκοπος Ὀρβιέτου, κακὸς πολιτικὸς καὶ καλὸς θεολόγος, ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐξομαλύνῃ πᾶν ἐμπόδιον μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν προσφορῶν καὶ τοῦ θησαυροφυλακείου τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἡ κατάστασις τῆς Ῥώμης κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην. Ὁ ἀρχαῖος μανδύας τῆς εὐκλείας της ἔκρυπτεν εἰσέτι ἀπὸ τὰ ὄμματα τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ ἐρείπιά της. Ἦτο εἰσέτι ὀνόματι ἡ βασιλὶς τῆς οἰκουμένης, καὶ ἀπὸ τὰς χεῖράς της ἐλάμβανε τὸ στέμμα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἄρκτου, καὶ τὰς κλεῖδας τοῦ ἁγίου Πέτρου ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ θέσις της παρουσίαζεν εὐρὺ καὶ λαμπρὸν στάδιον εἰς τὴν τολμηρὰν φιλοδοξίαν, θέαμα ἐνθουσιαστικὸν, ἂν καὶ λυπηρὸν, εἰς τὸν γενναῖον πατριωτισμὸν, καὶ σκηνὴν καταλληλοτάτην εἰς τὴν ἐμβριθῆ τραγῳδίαν, τὴν ἀναζητοῦσαν ἀντικείμενα, πρόσωπα καὶ χαρακτῆρας μεταξὺ τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν περιπετειῶν τῶν ἐθνῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Η ΟΧΛΑΓΩΓΙΑ.

Ἑσπέραν τινὰ τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1347 ἔτους, ἐντός τινος τῶν εὐρυχωροτάτων ἐκείνων περιοχῶν ὅπου συγχέονται ἥτε ἀρχαία καὶ νεωτέρα Ῥώμη, καὶ αἱ δύο ἐπίσης κατεστραμμέναι καὶ ἐπίσης πλήρεις ἐρειπίων, πλῆθος ἀνάμικτον καὶ φρενητιῶν ἦτο συνηγμένον. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ οἰκία ῥωμαίου χρυσοχόου εἶχε, παραβιασθεῖσα, διαρπαγῇ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας Μαρτίνου

Πόρτου μὲ παράτολμον ἀναίδειαν, ὑπερβαίνουσαν καὶ αὐτὴν τὴν συνήθη τῶν βαρόνων ἀκολασίαν. Ἡ συγκίνησις καὶ ἡ συμπάθεια ἦσαν ζωηρόταται καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καὶ προϋμήνυον ἀπαίσια ἀποτελέσματα.

—Δὲν θὰ ὑποφέρω ποτέ μου τοιαύτην τυραννίαν.

—Οὔτ' ἐγώ!

—Οὔτ' ἐγώ!

—Ὄχι, μὰ τὴν ἁγίαν κάραν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, οὔτ' ἐγὼ δὲν θὰ τὴν ὑποφέρω.

—Καὶ ποία εἶναι, φίλοι μου, ἡ τυραννία αὐτὴ τὴν ὁποίαν δὲν θέλετε νὰ ὑποφέρητε; ἠρώτησέ τις νέος εὐγενὴς ἀποταθεὶς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν, οἵτινες φρυάττοντες, ἐξηγριωμένοι, ἡμίοπλοι καὶ χειρονομοῦντες μὲ ὅλην τὴν σφοδρότητα τοῦ ἰταλικοῦ πάθους, κατέβαινον τὴν μακρὰν καὶ στενὴν ὁδὸν, τὴν φέρουσαν πρὸς τὸ σκοτεινὸν μέρος τὸ κατοικούμενον ἀπὸ τοὺς Ὀρσίνας.

—Ὦ κύριέ μου! ἐφώναξαν συγχρόνως δύο ἢ τρεῖς πολῖται, θὰ μᾶς συντρέξῃς νὰ λάβωμεν δικαιοσύνην... θὰ ὑποστηρίξῃς τὰ δικαιώματά μας... εἶσαι Κολόννας.

—Χὰ, χὰ, χά! ἐγέλασε καταφρονητικῶς ἄνθρωπος γιγαντιαίου ἀναστήματος, σείων ὑψηλὰ μέγα σφυρίον, τὸ ὁποῖον ἐδείκνυε ποία ἦτο ἡ τέχνη του· δικαιοσύνη καὶ Κολόννας! μὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ! τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα δὲν εὑρίσκονται συχνὰ μαζῆ.

—Κτυπᾶτέ τον! κτυπᾶτέ τον! εἶναι ἀπὸ τοὺς Ὀρσίνας! κτυπᾶτέ τον! ἐφώναξαν δέκα τοὐλάχιστον στόματα· ἀλλ' οὐδὲ μία χεὶρ ὑψώθη κατὰ τοῦ γίγαντος.

—Σωστὰ ὁμιλεῖ, εἶπεν ἄλλος ἐντόνως.

—Ναὶ, σωστὰ ὡμίλησεν, ἐπρόσθεσε τρίτος συνοφρυωθεὶς καὶ γυμνώσας τὸ ξίφος του, καὶ θὰ τὸν ὑποστηρίξωμεν. Οἱ Ὀρσῖναι εἶναι τύραννοι... καὶ οἱ Κολόνναι εἶναι τοὐλάχιστον ἐπίσης κακοί!

—Εἶσαι ψεύστης, ἀχρεῖε! ἐφώναξεν ὁ νέος εὐγενὴς, προχωρήσας ἐντὸς τοῦ πλήθους, καὶ πλησιάσας κατὰ πρόσωπον τὸν τελευταῖον τοῦτον κατήγορον τῶν Κολοννῶν.

Ἐνώπιον τῶν σπινθηροβολούντων ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ἀπειλητικῶν χειρονομιῶν τοῦ ἱππότου, ὁ ἄξιος ὀχλαγωγὸς ὠπισθοχώρησε βήματά τινα, ὡς διὰ νὰ ἀφήσῃ κενὸν διάστημα μεταξὺ τοῦ κολοσσιαίου σώματος τοῦ χαλκέως, καὶ τοῦ μικροῦ καὶ λεπτοῦ

ἀλλὰ ῥωμαλαίου εὐγενοῦς νέου. Μαθόντες ἐξ αὐτῆς τῆς βρεφικῆς των ἡλικίας νὰ καταφρονῶσι τὴν ἀνδρίαν τῶν πληβείων, μήτε φροντίζοντες πολὺ περὶ τῆς ὑπολήψεως τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνδρίας, οἱ πατρίκιοι τῆς Ῥώμης συνείθιζον νὰ εἰσχωρῶσιν ἀφόβως εἰς τὰς τοιαύτας ὀχλαγωγίας. Πολλάκις μόνη ἡ παρουσία εὐγενοῦς ἤρκεσεν εἰς τὸ νὰ διασκορπίσῃ πλήθη ὁλόκληρα, ἅτινα πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἔπνεον ἐκδίκησιν κατὰ τῆς φυλῆς καὶ τοῦ οἴκου τοῦ εὐγενοῦς ἐκείνου. Μὲ ἁπλοῦν σημεῖον τῆς χειρὸς, καὶ χωρὶς κἂν νὰ συλλογισθῇ τὸ γυμνὸν ὅπλον ἢ τὸ ἡράκλειον ἀνάστημα τοῦ χαλκέως, τὸν διέταξε προστακτικῶς ὁ νέος Ἀδριανὸς Καστέλλος, ἀπώτατος συγγενὴς τοῦ Κολλόνου, νὰ ἀναχωρήσῃ.

—Ὑπάγετε, φίλοι μου, εἶπεν ἀξιοπρεπῶς, εἰς τὰς οἰκίας σας, καὶ μὴ μᾶς ἀδικῆτε φανταζόμενοι ὅτι παρεκτρεπόμεθα εἰς τὰ ἴδια κακουργήματα μὲ τοὺς Ὀρσίνας, ἢ ὅτι, φιλονεικοῦντες καὶ εὑρισκόμενοι εἰς διαίρεσιν μὲ αὐτοὺς, ζητοῦμεν νὰ χορτάσωμεν τὰ πάθημας· φέρω μάρτυρα τὴν Θεοτόκον, προσέθεσεν ἀνυψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εὐλαβῶς, ὅτι μόνον καὶ μόνον, διότι σᾶς ἀδικοῦν, διότι ἀδικοῦν τὴν Ῥώμην, ἐσήκωσα τὸ σπαθίον τοῦτο ἐναντίον εἰς τοὺς Ὀρσίνας.

—Τὰ ἴδια λέγουν ὅλοι οἱ τύραννοι, ἐπανέλαβε θαρραλέως ὁ χαλκεὺς, ἀποθέσας τὸ σφυρίον ἐπάνω τεμαχίου πέτρας, λειψάνου ἀρχαίου τινὸς ῥωμαϊκοῦ μνημείου· δὲν πολεμοῦν ποτε μεταξύ των παρὰ διὰ τὸ καλόν μας! Ἕνας Κολόννας σφάζει τὸν ψωμᾶν τοῦ Ὀρσίνη. . . τὸν σφάζει διὰ τὸ καλόν μας! Ἕνας ἄλλος Κολόννας ἁρπάζει τὴν κόρην τοῦ ῥάπτου τοῦ Ὀρσίνη ... τὴν ἁρπάζει διὰ τὸ καλόν μας! τὸ καλόν μας! . . . τὸ ἐδικόν μας καλόν. . . μάλιστα! τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ! . . . τὸ καλὸν τῶν ψωμάδων καὶ τῶν ῥαπτῶν, ἔ;

—Φίλε, εἶπε μὲ ἦθος βαρὺ ὁ εὐγενὴς νέος, ἂν ἕνας Κολόννας τὰ ἔκαμεν αὐτὰ, ἔκαμε κάκιστα· ἠξεύρεις ὅμως ὅτι καὶ ἡ καλλιτέρα ὑπόθεσις ἔχει ἐνίοτε καὶ κακοὺς ὑπερασπιστάς.

—Ναὶ, καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία ἐκκλησία ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλὰ ἀδυνάτους κολόννας, ἀπεκρίθη ὁ χαλκεὺς, αἰνιττόμενος τὴν πρὸς τοὺς Κολόννας ἀγάπην τοῦ πάπα.

—Βλασφημεῖ! ὁ χαλκεὺς βλασφημεῖ! ἐφώναξαν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου οἴκου. Κολόνναι! Κολόνναι!

—Ὀρσῖναι! Ὀρσῖναι! ἀνέκραξαν πάραυτα οἱ ἐναντίοι.

—Λαέ! εἶπε μὲ βροντώδη φωνὴν ὁ χαλκεὺς, σείων τὸ φρικτὸν ὅπλον του ἄνω τῶν κεφαλῶν τοῦ λαοῦ.

Καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ὅλον τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον κατεδίκαζεν ὁμοφώνως πρὸ μικροῦ τὴν κακουργίαν ἑνὸς ἀνθρώπου διηρέθη ἀπὸ τὴν πατροπαράδοτον λύσσαν τῶν κομμάτων. Ὅταν ἀντήχησεν ἡ φωνὴ, Ὀ ρ σ ῖ ν α ι! πολλοὶ νέοι ὀπαδοὶ συνέῤῥευσαν εἰς τὸν τόπον τῆς ἔριδος· καὶ οἱ μὲν φίλοι τῶν Κολοννῶν παρετάχθησαν ἐξ ἑνὸς, οἱ δὲ ὑπερασπισταὶ τῶν Ὀρσινῶν ἐξ ἄλλου· οἱ ὀλίγοι δὲ, ὅσοι εἶχον, ὡς καὶ ὁ χαλκεὺς, τὴν πεποίθσσιν, ὅτι καὶ τὰ δύο κόμματα ἦσαν ἐπίσης αἰσχρὰ, καὶ ὅτι ἡ μόνη νόμιμος φωνὴ ἐπὶ κοινῶν ταραχῶν εἶναι ἡ πρόσκλησις τοῦ λαοῦ, ἐσκόπευον νὰ μείνωσιν ἀμέτοχοι τῆς προκειμένης πάλης· ἀλλ' ὁ χαλκεὺς, ὅστις εἶχε πολλὴν ἐπιῤῥοὴν ἐπ' αὐτῶν, παραφερθεὶς, εἴτε ἀπὸ ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς ἐπάρσεως τοῦ νέου Κολόννου, εἴτε ἀπὸ τὸ φίλερι τῶν προικισμένων μὲ εὐρωστίαν καὶ δύναμιν, καὶ ἑπομένως ἐχόντων, καθ' ὅλας τὰς τοιαύτας ταραχὰς, τὴν εὐχάριστον βεβαιότητα τῆς ὑπεροχῆς καὶ τοῦ θριάμβου των, ἐπλησίασε μετὰ μικρὸν δισταγμὸν τοὺς Ὀρσίνας, καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός του συμπαρέσυρε καὶ τοὺς φίλους του.

Ἐπὶ ἐμφυλίων σπαραγμῶν πολλάκις ἀναμιγνύεταί τις παρασυρόμενος μετὰ τῶν πολλῶν, ἐναντίον καὶ αὐτῆς τῆς θελήσεώς του· τὰ ὀλίγα εἰρηνικὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ἀπέτεινε πρὸς τοὺς φίλους του ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος, ἐπνίγησαν ἀπὸ τὰς κραυγάς των. Ἐναῤῥυνόμενοι δὲ διότι εἶχον ἐν τῷ μέσῳ των ἕνα τῶν προσφιλεστέρων καὶ εὐγενεστέρων μελῶν τοῦ οἴκου τῶν Κολοννῶν, τὸν ἔθεσαν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Ἀδριανὸς ἐν τοσούτῳ, ὅστις εἶχεν ἀποκτήσει ἐκ περιστάσεως γνώσεις τινὰς τοῦ ἱπποτικοῦ κώδηκος, τὰς ὁποίας δὲν ἐχρεώστει βεβαίως εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν γέννησίν του, δὲν κατεδέχθη κατ' ἀρχὰς νὰ ἐφορμήσῃ κατ' ἀνθρώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ἔβλεπε κἀνένα ὅμοιόν του εἴτε κατὰ τὸν βαθμὸν εἴτε κατὰ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν. Περιωρίσθη λοιπὸν εἰς τὸ ν' ἀποκρούῃ τὰς καταφερομένας ἐναντίον του ὀλίγας πληγὰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐξανούσης συμπλοκῆς· λέγω δὲ ὀλίγας, διότι ὅσοι, καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον θερμῶν ὀπαδῶν τῶν Ὀρσινῶν, ἐγνώριζον αὐτὸν, δὲν ἤθελον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς κίνδυνον καὶ μῖσος χύνοντες τὸ αἷμα ἀνδρὸς, ὅστις, παρὰ τὴν μεγάλην του καταγωγὴν καὶ τὴν ἐπίῤῥοβον ἰσχὺν τῶν συγγενῶν του, ἀπελάμβανε προσωπικὴν δημοτικότητα, πηγάζουσαν μᾶλλον ἀπὸ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐλαττώματα τῶν οἰκείων του, ἢ

ἀπὸ ἀρετὰς ἀξίας σεβασμοῦ. Ὁ χαλκεὺς μόνος, ὅστις ἔμενεν ἕως τότε σχεδὸν ἀδιάφορος, ἐφαίνετο εὐδιάθετος ν' ἀντισταθῇ ἐφ' ὅσον προυχώρει πρὸς αὐτὸν ὁ ἱππότης.

—Δὲν σὲ εἴπαμεν, ἐφώναξε συνοφρυούμενος ὁ γίγας, ὅτι οἱ Κολόνναι δὲν εἶναι κατώτεροι ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοὺς Ὀρσίνας; Ἴδε τοὺς ὀπαδούς καὶ τοὺς πελάτας σου· δὲν βλέπεις ὅτι σφάζουν τὸν δυστυχῆ λαὸν διὰ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ κακούργημα ἑνὸς μεγάλου; Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἕνας πατρίκιος τιμωρεῖ πάντοτε τὴν ἀχρειότητα ἄλλου πατρικίου. Ἐνῷ κακοποιοῦν τὸν λαόν, φωνάζουν συγχρόνως· « Ἴδετε πόσον εἴμεθα δίκαιοι. »

—Δὲν σ' ἀποκρίνομαι τώρα, εἶπεν ὁ Ἀδριανός· ἂν ὅμως λυπῆσαι, ὅσον κ' ἐγώ, τὴν χύσιν αὐτὴν τοῦ αἵματος, βοήθησέ με νὰ τὴν ἐμποδίσωμεν.

—Ἐγώ; . . . ὄχι βέβαια! ἂς ἀφήσωμεν τὸ αἷμα τῶν δούλων νὰ τρέξῃ σήμερον· δὲν θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ τὸ αἷμα αὐτὸ θ' ἀποπλυθῇ μὲ τὸ αἷμα τῶν μεγάλων.

—Ὀπίσω, ἀχρεῖε! εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ἰδὼν ματαίαν πᾶσαν συζήτησιν, καὶ ἐγγύσας τὸν χαλκέα μὲ τὸ πλατὺ τοῦ ξίφους του. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ σφυρίον τοῦ χαλκέως ἀνεπετάσθη ὑψηλά, καὶ ἂν ὁ νέος δὲν ὠπισθοχώρει μὲ ταχύτητα, θὰ τὸν ἔῤῥιπτεν ἀναμφιβόλως νεκρὸν κατὰ γῆς. Πρὶν δὲ λάβῃ καιρὸν ὁ χαλκεὺς νὰ καταρέρῃ καὶ δεύτερον κτύπημα, τὸ ξίφος τοῦ Ἀδριανοῦ διεπέρασε τὸν δεξιόν του βραχίονα, καὶ τὸ ὅπλον ἔπεσε βαρέως ἀπὸ τὴν χεῖρά του.

—Φονεύσατέ τον, φονεύσατέ τον! ἐφώναξαν πολλοὶ τῶν ὀπαδῶν τῶν Κολονῶν, συνθλιβόμενοι ἀνάνδρως περὶ τὸν ἀφοπλισμένον καὶ πληγωμένον χαλκέα.

—Ναί, ἂς τὸν σκοτώσουν, εἶπεν ἰταλιστὶ καὶ μὲ τόνον βάρβαρον, ἄνθρωπός τις ἡμίοπλος ἐκ τῶν ἀλαζόνων Γερμανῶν, τοὺς ὁποίους οἱ Κολόνναι εἶχον ὑπὸ μισθόν, φθάσας τὴν στιγμὴν ἐκείνην· εἶν' ἕνας ἀπὸ τοὺς κακούργους, οἱ ὁποῖοι συνώμοσαν ἐναντίον τῆς τάξεως καὶ τῆς εἰρήνης. Εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους τοῦ Ῥιένζη, καὶ, μὰ τοὺς τρεῖς βασιλεῖς! ὁ νοῦς του πάντοτε εἶναι εἰς τὸν λαόν.

—Ἀλήθειαν λέγεις, βάρβαρε! εἶπε μεγαλοφώνως ὁ ῥωμαλέος χαλκεύς· καὶ ἀποσύρας διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν χιτῶνα ἀπὸ τοῦ στήθους τοῦ, ἔλθετε, ἐφώναξεν, ὅλοι Κολόνναι καὶ οἱ Ὀρσῖναι, ἐμπήξατε εἰς τὴν καρδίαν μου τὰ κοπτερά σας σπαθία,

καὶ ὅταν φθάσητε εἰς τὸ κέντρον της θὰ εὕρητε τὸ ἀντικείμενον τοῦ κοινοῦ μίσους σας... τὸν Ῥιένζην καὶ τὸν λαόν!

Ὅταν ἐπρόφερε τὰ λόγια ταῦτα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐφαίνοντο ἀνώτερα τῆς τάξεώς του, ἐὰν ἔμφασίς τις περὶ τὴν ἔκφρασιν καὶ τὰ αἰσθήματα δὲν ἦτο κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς Ῥωμαίους, ὁσάκις ἦσαν ἠρεθισμένοι, ἡ βροντώδης φωνή του ἐπεκάλυψε τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον, καὶ κατεπράϋνεν ὀλίγον τὸν γενικὸν βρασμόν· ἀλλ' ὅταν αἱ λέξεις αὗται, τὸν Ῥιένζην καὶ τὸν λαὸν, ἀντήχησαν τελευταῖαι, διεπέρασαν μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ ὁλονὲν συρρέοντος πλήθους, καὶ ἑκατὸν φωναὶ ἐπανέλαβον ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος· Τὸν Ῥιένζην καὶ τὸν λαόν.

Ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν οἱ λόγοι τοῦ χαλκέως ἀφῆκαν εἰς τοὺς ἄλλους, ἐφαίνετο καὶ εἰς τοῦ νέου Κολόννου τὸ πρόσωπον. Μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Ῥιένζου καὶ τὸ πῦρ τοῦ ἐρεθισμοῦ ἐσβέσθη ἀπὸ τὰς παρειάς του· ὠπισθοδρόμησεν, ὡμίλησε καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἐφάνη ἐπί τινας στιγμὰς, ἀναμέσον τῆς τρικυμίας ἐκείνης, βυθισμένος εἰς ἄλλους λογισμούς. Ἀνανήψας δὲ, καὶ εἰπὼν μὲ φωνὴν ταπεινὴν εἰς τὸν χαλκέα· «Λυποῦμαι, φίλε, διὰ τὴν πληγήν σου, ἐλθὲ αὔριον νὰ μὲ ἴδῃς καὶ θὰ πεισθῇς ὅτι μὲ ἀδίκησας», ἔνευσεν εἰς τὸν Γερμανὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ διέσχισε τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον ὑπεχώρει ἐνώπιόν του· διότι τὸ μέγα μῖσος πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τῶν Ῥωμαίων ἀνεμιγνύετο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ μὲ σέβας χαμερπὲς πρὸς αὐτοὺς, καὶ μὲ φόβον μυστηριώδη τῆς ἀπεριορίστου ἐξουσίας των.

Ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς διέβαινε διὰ τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ πλήθους εἰς ὃ δὲν εἶχεν ἔτι διαδοθῇ ἡ ταραχὴ, ἤκουε ψιθυρισμοὺς, μὴ ἠχήσαντες ἴσως ἄλλοτε εἰς τὰς ἀκοὰς κανενὸς τῶν συγγενῶν του.

—Ἕνας Κολόννας, ἐψιθύριζέ τις.

—Καὶ ὅμως δὲν εἶναι λῃστὴς, ἔλεγεν ἄλλος γελῶν αὐθαδῶς.

—Οὔτε φονεὺς, ἐπρόσθεσε τρίτος πιέζων τὸ στῆθος διὰ τῆς χειρός του· τὸ αἷμα τοῦ πατρός μου δὲν βοᾷ ἐναντίον του.

—Ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐλογήσῃ, εἶπε τέταρτος, ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸν κατηράσθη ἕως σήμερον.

—Ὦ! ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ! ὑπέλαβέ τις γέρων βαθυπώγων στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου του· τὸ ὀφίδιον εἶναι μικρὸν ἀκόμη· μὲ τὸν καιρὸν θὰ γεννηθῇ τὸ φαρμάκιόν του.

—Ἐντροπὴ, καλὲ γέρων· εἶν' εὔμορφος νέος καὶ διόλου ὑπερήφανος. Πόσον γλυκὰ χαμογελᾷ! εἶπεν ὡραία τις κυρία ἱσταμένη ὀλίγον μακρὰν τοῦ πλήθους.

—Μνημόνευσε τὴν τιμὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὅταν ἕνας εὐγενὴς χαμογελάσῃ εἰς τὴν γυναῖκά του, εἶπεν ἄλλος.

—Νὰ σᾶς εἴπω, προσέθεσε μὲ βλέμμα πονηρὸν ὁ Λουδοβῖκος, φαιδρὸς κρεωπώλης, ὅ,τι κάμνει ἕνας ἄνθρωπος, εὐγενὴς ἢ ὄχι, μὲ μίαν κόρην ἢ μὲ μίαν γυναῖκα, μὲ τὸ θέλημά της, εἶναι καλὰ καμωμένον· αὐτὴ εἶναι ἡ ἐδική μου ἠθική· ὅταν ὅμως ἕνας ἀσχημοπρόσωπος καὶ ἑκατοστάρης πατρίκιος, μὴ δυνάμενος νὰ κερδίσῃ γλυκαῖς ματιαῖς μὲ γλυκὰ λόγια, καθίζῃ τὴν γυναῖκά μου εἰς τὴν ῥάχιν μιᾶς ἀρκούδας γερμανικῆς, καὶ διὰ παρηγορίαν στέλλει εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὸν ἄνδρα της μὲ μίαν μαχαιριὰν εἰς τὸ πλευρὸν, τότε λέγω ὅτι εἶναι κακοῦργος. Καὶ διὰ μὲν τὸν εὐγενῆ τοιαῦτα ἐψιθυρίζοντο καὶ ἐλέγοντο· ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸν Γερμανὸν βλέμματα καὶ λόγια ἦσαν πάντη διάφορα.

Ναὶ μὲν τὸ πλῆθος παρεμέριζεν ἐπίσης, μὲ μεγαλειτέραν μάλιστα προθυμίαν, ἔμπροσθεν τοῦ βαρυπατοῦντος καὶ ἐνόπλου ἐκείνου στρατιώτου, ἀλλ' ὄχι καὶ μὲ σέβας· οἱ ὀφθαλμοὶ ἠκτινοβόλουν καθόσον ἐπροχώρει· καὶ μὲ πρόσωπον ὠχρὸν, μὲ κεφαλὴν ταπεινωμένην, μὲ χείλη τρέμοντα, ὅλοι ἐφρύαττον ἀπὸ μῖσος καὶ φόβον, κατὰ τὴν παρουσίαν τοῦ τρομεροῦ καὶ θανασίμου ἐχθροῦ των. Τρέμων ἀπὸ θυμὸν παρετήρει ὁ ἄγριος Γερμανὸς τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς γενικῆς ἀποστροφῆς. Ἐβάδιζεν ἀγέροχος, ὑπομειδιῶν περιφρονητικῶς, ὑποσυστέλλων ὀργίλως τὰς ὀρῦς του, ῥίπτων τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο μέρος· καὶ αἱ μαῦραι καὶ ξανθαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς του, καὶ ὁ ἐρυθρός του μύσταξ, καὶ τὸ ἡλιοκαυμένον του μέτωπον, ἐγίνοντο ἔτι μᾶλλον καταφανῆ μεταξὺ τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν, τῆς μαυροτέρας κόμης καὶ τοῦ λεπτοῦ σώματος τῶν Ἰταλῶν.

—Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τοὺς κατηραμένους τούτους κακούργους! ἐτραύλισέ τις τῶν πολιτῶν τρίζων τοὺς ὀδόντας.

—Ἀμήν! ἀπεκρίθη ἄλλος ἐκ βάθους καρδίας.

—Σιωπή! εἶπε τρίτος παρατηρῶν ἔμφοβος πέριξ του· ἂν σὲ ἀκούσῃ κανεὶς ἀπὸ τούτους εἶσαι χαμένος.

—Ὦ Ῥώμη! Ῥώμη! εἶπε περίλυπος πολίτης μαυροφορεμένος καὶ ὅλων τῶν ἄλλων πλέον σεμνοπρόσωπος· κατήντησας, ἀθλία, νὰ τρέμῃς εἰς τὰς ὁδούς σου βλέπουσα βάρβαρον μισθωτόν.

—Ἂς ἀκούσωμεν τοῦτον τὸν γραμματισμένον καὶ πλούσιον συμπολίτην μας, εἶπεν εὐσεβάστως ὁ κρεωπώλης.

—Εἶναι φίλος τοῦ Ῥιένζη, ἐπρόσθεσεν ἄλλος γυμνώσας τὴν κεφαλήν.

Μὲ βλέμμα χαμηλωμένον, καὶ μὲ πρόσωπον ἐμφαῖνον λύπην, ἐντροπὴν καὶ ἀγανάκτησιν, ὁ Πανδόλφος Γουΐδος, γόνος εὐυπόληπτος καλῆς οἰκογενείας, διέσχισε τὸν ὄχλον ἀργοπατῶν καὶ ἔγεινεν ἄφαντος. Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀδριανὸς, φθάσας εἰς τὴν ὁδὸν ἥτις, ἂν καὶ πλησίον τῆς τύρβης, ἦτο ἔρημος καὶ σιωπηλὴ, ἔστρεψε τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν ἀγέρωχον σύντροφόν του.

—Ῥοδόλφε, εἶπε, πρόσεξε!... δὲν θέλω νὰ κακοποιῶνται οἱ πολῖται. Ἐπίστρεψον εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶναι τὸ πλῆθος, σύναξε τοὺς φίλους μας, καὶ ἀπομάκρυνέ τους ἀπὸ ἐκεῖ. Ἂς μὴ κατηγορηθοῦν οἱ Κολόνναι διὰ τὰ σημερινὰ δυστυχήματα· βεβαίωσε μάλιστα τοὺς ἐδικούς μας, ἐξ ὀνόματός μου, ὅτι ὁρκίζομαι, μὰ τὸ τάγμα τοῦ ἱππότου, τὸ ὁποῖον ἔλαβα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ αὐτοκράτορος, νὰ παιδεύσω μὲ τὸξίφος μου τὴν τόλμην τοῦ Μαρτίνου Πόρτου. Ἐπεθύμουν νὰ καθησυχάσω μόνος μου τὴν ταραχήν· ἡ παρουσία μου ὅμως φαίνεται ὅτι τὴν ὀξύνει κῦρος. Μὴ ἀργοπορῇς . . . ἔχεις ἐπιρροὴν εἰς αὐτούς.

—Ὦ κύριέ μου! ἐπιρροὴν τοῦ σπαθίου! ἀπεκρίθη ὁ ἀλαζὼν στρατιώτης· ἡ διοίκησις ὅμως εἶναι δύσκολος· τὸ κατ' ἐμὲ, θὰ ἔβλεπα εὐχαρίστως νὰ τρέξῃ μίαν ἢ δύο ὥρας τὸ βρωμερὸν αἷμά των. Πλὴν, συγχώρησέ με, ὑπακούων εἰς τὰς διαταγάς σου, δὲν παραβαίνω τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου μου, τοῦ συγγενοῦς σου, τοῦ γέροντος Στεφάνου Καλόννα, ὁ ὁποῖος σπανίως οἰκονομεῖ τὸ αἷμα ἢ τὰ χρήματα, ὁ Θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ, ἐκτὸς μόνον τῶν ἐδικῶν του· Αὐτοῦ τὸ ψωμὶ τρώγω, καὶ εἰς αὐτὸν ἔδωκα τὸν ὅρκον μου.

—Διάβολε! ἐτραύλισεν ὁ ἱππότης, καὶ σημεῖα ὀργῆς ἀνέβησαν εἰς τὰς παρειάς του· ἀλλὰ μὲ τὸ σύνηθες αὐτεξούσιον τῶν εὐγενῶν Ἰταλῶν, κατέστειλε τὸ αἴσθημά του, καὶ εἶπε μεγαλορρώνως, μὲ ἀταραξίαν ἀλλὰ καὶ μὲ ἀξιοπρέπειαν·

—Κάμε ὅπως σὲ διατάττω· καθησύχασε τὴν ταραχὴν, καὶ πάσχισε νὰ φανῇ ὅτι ἐπάθαμεν ἡμεῖς. Ἐντὸς μιᾶς ὥρας ὅλα νὰ τελειώσουν, καὶ ἔλα αὔριον νὰ σὲ ἀνταμείψω· λάβε ἐντοσούτῳ τοῦτο τὸ βαλάντιον ὡς ἐγγύησιν τῆς μελλούσης εὐγνωμοσύνης μου· ὅσον διὰ τὸν συγγενῆ μου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα σὲ προστάζω νὰ ἀναφέρῃς ἀλλοτε μὲ περισσότερον σέβας, μάθε ὅτι ὁμιλῶ ἐξ ὀνόματός του. Ἄκουσε! ὁ θόρυβος αὐξάνει . . . ἡ ταραχὴ γίνεται μεγαλειτέρα. . . τρέχε, μὴ χάσῃς μήτε στιγμήν.

Καταπληχθεὶς ὀπωσοῦν ἀπὸ τὴν ἥσυχον σταθερότητα τοῦ Πατρικίου, ὁ Ῥοδόλφος ἔκυψε, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ, τὴν κεφα-

λὴν, ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ θυλάκιόν του τὸ βαλάντιον καὶ ἔτρεξε νὰ χωθῇ ἀναμέσον τοῦ πλήθους. Ἀλλὰ πρὶν φθάσῃ, αἰφνηδία ἀντίπραξις εἶχε συμβῇ.

Ὁ νέος ἱππότης, μείνας μόνος, ἐξηκολούθησε νὰ βλέπῃ τὸν στρατιώτην, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν στιλπνὴν περικεφαλαίαν ἀντανεκλῶντο αἱ ἀκτῖνες τοῦ δύοντος ἡλίου, καὶ ἔλεγε περίλυπος καθ' ἑαυτόν·

—Ταλαίπωρος πόλις! πηγὴ ὅλων τῶν εὐγενεστέρων ἀναμνήσεων! βασίλισσα ἐκπεσμένη χιλίων ἐθνῶν! πῶς ἐξευτελίσθης καὶ ἐγκατελείφθης ἀπὸ τὰ ἀχάριστα καὶ ἄπιστα τέκνα σου! Οἱ εὐγενεῖς σου τρώγονται μεταξύ των· ὁ λαὸς καταρᾶται τοὺς εὐγενεῖς· οἱ ἱερεῖς, ἀντὶ νὰ κηρύττουν τὴν εἰρήνην, σπείρουν τὴν διχόνοιαν· ὁ πατὴρ τῆς ἐκκλησίας σου, δραπετεύσας ἀπὸ τὰ ὑπερήφανα τείχη σου, κατέφυγε καὶ ὑπεβουλώθη εἰς χωρίον γαλατικόν· καὶ ἡμεῖς! ἡμεῖς, τὸ ἐνδοξότατον αἷμα τῆς Ρώμης, ἡμεῖς οἱ υἱοὶ τῶν Καισάρων, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἡμιθέων, ὑποστηρίζομεν ἐξουσίαν τυραννικὴν καὶ βδελυρὰν μὲ τὸ ξίφος ξένων μισθωτῶν, οἱ ὁποῖοι μᾶς καταφρονοῦν ἐνῷ λαμβάνουν τὰ χρήματά μας· οἱ ὁποῖοι καταδυναστεύουν τοὺς συμπολίτας μας, καὶ ἐπιβάλλουν τὴν θέλησίν των εἰς αὐτοὺς τοὺς κυρίους των. Ὦ! διὰ τί ἡμεῖς οἱ κληρονόμοι τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ρώμης δὲν εὑρίσκομεν νόμιμον προστασίαν παρὰ εἰς μόνας τὰς εὐγνώμονας καρδίας τῶν συμπολιτῶν μας!

Τόσῳ βαθέως ἠσθάνετο ὁ νέος Ἀδριανὸς τὴν πικρὰν ἀλήθειαν τῶν στοχασμῶν του, ὥστε δάκρυα ἀγανακτήσεως κατέβρεξαν τὰς παρειάς του· δὲν ἐδοκίμαζε δὲ διόλου ἐντροπὴν χύνων αὐτά, διότι δὲν εἶναι μικροψυχία γυναικεία, ἀλλ' αἴσθημα ἀγγελικὸν τὸ νὰ κλαίῃ τις τὴν ἀθλιότητα λαοῦ πεπτωκότος.

Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ, φωναὶ μεγάλαι «Ριέντζη, Ριέντζη!» ἠκούσθησαν αἰφνιδίως. Ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῦ Καπιτωλίου μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ διαυγοῦς Τιβέριδος, τὸ ὄνομα τοῦτο ἀντήχει μέγα καὶ φοβερόν· μόλις δὲ ἔπαυσεν ἡ φωνή, καὶ τὴν διεδέχθη σιωπὴ τόσῳ βαθεῖα, τόσῳ γενικὴ, τόσῳ ἀδιάκοπος, ὥστε ἔλεγέ τις ὅτι ὁ θάνατος αὐτοπρόσωπος ἐνέσκηψεν εἰς τὴν πόλιν. Τότε, πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ πλήθους καὶ ὑψηλότερον αὐτοῦ, ἐπὶ μεγάλων λίθων ἀποσπασθέντων, ἐν καιρῷ μιᾶς τῶν συνεχῶν ἀλληλομαχιῶν, ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς προμαχῶνες πολιτῶν κατ' ἄλλων πολιτῶν· ἐπὶ τῶν σιωπηλῶν, λέγω, τούτων μνημείων τοῦ

παρελθόντος μεγαλείου καὶ τῆς παρούσης ὀδυνηρᾶς καταστάπεως τῆς Ῥώμης, ἵστατο ὁ ἔκτακτος ἐκεῖνος ἀνήρ, ὅστις πολὺ πλέον ὅλων τῶν ἄλλων ὁμογενῶν του, ἠσθάνετο τὴν παλαιὰν εὔκλειαν καὶ τὴν ἐνεστῶσαν ἐξαχρείωσιν.

Μακρὰν εὑρισκόμενος τῆς σκηνῆς, ὁ Ἀδριανὸς διέκρινεν ἀμυδρῶς τὸ ἀνάστημα τοῦ Ῥιένζου· ἤκουεν ἀσθενῶς τὸν ἦχον τῆς κεραυνοβόλου φωνῆς του· παρετήρει μεταξὺ τῶν κυμάτων τοῦ ὑποτεταγμένου ἀλλὰ πολυταράχου ἐκείνου ὠκεανοῦ τῶν στασιαστῶν, τῶν ὁποίων τὰς γυμνὰς κεφαλὰς προσέβαλλον αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, τὴν ἀνέκφραστον ἐπιῤῥοὴν εὐγλωττίας, ἐξυμνηθείσης μὲν ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ἱστορικοὺς, μᾶλλον ὅμως ἐξ αἰτίας τῆς συμπαθείας τῶν ἀκροατῶν ἢ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ῥήτορος, εὐγλωττίας, διαχεούσης ἐντὸς καὶ αὐτῶν τῶν καρδιῶν καὶ τῶν ψυχῶν, τὸν ποταμὸν τῶν φλογερῶν ἰδεῶν του.

Ὀλίγην ὥραν εἶδεν ὁ ἄπληστος τοῦ Ἀδριανοῦ ὀφθαλμὸς τὸ ἀνάστημα ἐκεῖνο· ὀλίγον ἔφθασεν εἰς τὴν ἀνυπόμονον ἀκοήν του ἡ φωνὴ ἐκείνη· ἀλλ' ὁ ὀλίγος οὗτος καιρὸς ἤρκεσεν εἰς τὸ νὰ γεννηθῇ ὅλον τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸς ὁ εὐγενὴς νέος ἐπεθύμει.

Νεώτεραι κραυγαὶ, πλέον ἔνθερμοι, διαρκέστεραι τῶν πρώτων, κραυγαὶ ὁμοιάζουσαι ἔκρηξιν ἰδεῶν πρὸ πολοῦ τεθαμμένων εἰς τὰς καρδίας, κραυγαὶ μεγίστου ἐρεθισμοῦ, ἐσήμανον τὸ τέλος τῆς δημηγορίας· καὶ τότε, μετὰ στιγμιαίαν διακοπὴν, τὸ πλῆθος διασκορπισθὲν πανταχόσε κατέκλυσε τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς, καὶ ἕκαστος ὡμίλει περὶ τῆς βαθείας καὶ ἀνεξαλείπτου ἐντυπώσεως τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν εἰς τὸν λαὸν ὁ λόγος ἐκεῖνος. Ὅλων τὰ πρόσωπα ἦσαν κατακόκκινα, ὅλ' αἱ γλῶσσαι ἐλάλουν· ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ ῥήτορος εἶχεν ὡς πνεῦμα μεταδοθῇ εἰς τὰ στήθη τοῦ ἀκροατηρίου. Εἶχεν ἐκτοξεύσει κεραυνοὺς κατὰ τῆς ἀνομίας τῶν πατρικίων, ἀλλὰ καὶ ἀφοπλίσει διὰ μιᾶς λέξεως τὴν ἀγανάκτησιν τῶν πληβείων· εἶχε κηρύξει ἐλευθερίαν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ καταφερθῇ κατὰ τῆς ἀκολασίας· εἶχε καταπραΰνει τὸ παρὸν καὶ ὑποσχεθῇ μέλλον εὐτυχέστερον· εἶχε κατακρίνει τὰς ἔριδάς των, ἀλλ' ὑπερασπισθῇ τὰ δίκαιά των παράπονα· εἶχεν ἀναστείλει ἐπὶ τέλους τὴν ἐκδίκησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δι' ἐπισήμου διαβεβαιώσεως ὅτι θ' ἀπεδίδετο πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐπιοῦσαν δικαιοσύνη. Τοιαύτη ἡ δύναμις, τοιαύτη ἡ ἰσχὺς τῆς εὐγλωττίας, τοσοῦτο τρομερὸς ὁ νοῦς

ἀνδρὸς, μὴ ἔχοντος μηδὲ ὅπλα, μηδὲ ἀξιώματα, μηδὲ ξίφος, μηδὲ βαθμοὺς, λαλοῦντος ὅμως πρὸς λαὸν τυραννούμενον!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΣΥΜΠΤΩΣΙΣ.

Ἀποφεύγων ὁ Ἀδριανὸς Κολόννας τὰ ἀπειράριθμα ῥεύματα τοῦ διασκορπισθέντος πλήθους, κατέβη σπεύδων στενὴν ὁδὸν φέρουσαν εἰς τὸ παλάτιόν του, κείμενον μακρὰν τοῦ μέρους ἐν ᾧ συνέβη ἡ ὀχλαγωγία. Ὡς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς του αὐτῆς ἠσθάνετο ῥοπὴν μεγίστην ὄχι μόνον πρὸς τὰς ἔριδας καὶ τὰς διαιρέσεις τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν σκηνὴν εἰς ἣν παρευρέθη πρὸ μικροῦ, καὶ τὴν ἐξασκουμένην ὑπὸ τοῦ Ῥιένζου ἐπιῤῥοήν.

Ὀρφανὸς νεωτέρας ἀλλὰ πλουσιωτάτης οἰκογενείας τῶν Κολοννῶν, εἶχεν ἀνατραφῆ ἐπιμελείᾳ καὶ κηδεμονίᾳ τοῦ συγγενοῦς του, τοῦ πανούργου, ἀλλ' ἀνδρείου Στεφάνου Κολόννου, ἰσχυροτέρου ὅλων τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης, διά τε τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν τοῦ πάπα, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μισθωτῶν στρατιωτῶν τοὺς ὁποίους διετήρει διὰ τοῦ πλούτου του. Ὁ Ἀδριανὸς εἶχεν ἀναπτύξει ἐνωρὶς ὅ,τι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐθεωρεῖτο ὡς ἔκτακτός τις κλίσις πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ νοὸς, καὶ ἀποκτήσει πολλὰς τῶν σωζομένων μικρῶν γνώσεων περὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης καὶ τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος του.

Ἂν καὶ ἦτο νεώτατος ὅτε τὸν εἶδε τὸ πρῶτον ὁ ἀναγνώστης συμπάσχοντα μὲ τὸν Ῥιένζης διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἡ φιλοκάγαθος ὅμως καρδία του ἠσθάνθη οἶκτον διὰ τὴν θλῖψιν τοῦ Νικολάου, καὶ ἐντροπὴν διὰ τὴν ἀπάθειαν τοῦ συγγενοῦς του κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῶν προσωπικῶν του διενέξεων. Ὁ Ἀδριανὸς εἶχεν ἀναζητήσει ἀπὸ καρδίας τὴν φιλίαν τοῦ Ῥιένζου, ἐννοήσας, μὲ ὅλην του τὴν νεότητα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ χαρακτῆρός του. Ἀλλ' ἂν καὶ ὁ Ῥιένζης, μετά τινα καιρὸν, ἐφαίνετο μὴ ἐνθυμούμενος πλέον τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἂν καὶ ἐσύχναζεν ἐκ νέου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κολόννου, καὶ παρεκάθητο εἰς τὰ συμπόσιά του, δὲν ἐδείκνυεν ὅμως πλέον τὴν πρώτην οἰκειότητα καὶ τὴν ψυχρότητά του αὐτὴν σπανίως κατόρθωσε νὰ νικήσῃ καὶ

αὐτὸς ὁ Ἀδριανός. Ἀπέβαλε πᾶσαν προσφορὰν ὑπηρεσίας, εὐνοίας καὶ προαγωγῆς, καὶ πᾶσα νέα ἀπόδειξις τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀντὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν προσηνέστερον, ἐπηύξανε τὴν ψυχρότητά του. Ἡ εὐθυμία, ἡ περὶ τὰς ὁμιλίας ζωηρότης, ἕνεκα τῶν ὁποίων τὸν ὑπεδέχοντο προθύμως ἐκεῖνοι οἵτινες κατέτριβον τὴν ζωὴν των μεταξὺ ἀλληλομαχιῶν καὶ κραιπάλης, μετεβλήθησαν εἰς πνεῦμα σκωπτικὸν, κυνικὸν καὶ αὐστηρόν· ἀλλὰ τοὺς μωροὺς βαρόνους ἔτερπε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο, καὶ μόνος ὁ Ἀδριανὸς ἐμάντευσε τὸν κρυπτόμενον ὄφιν ἀπὸ τὸ εἰρωνικὸν τοῦ Ριένζου μειδίαμα.

Συχνάκις ἐκάθητο εἰς τὰ συμπόσια σιωπηλὸς ἀλλὰ παρατηρητικὸς, ὡς νὰ κατεσκόπευε πᾶν βλέμμα, νὰ ἐστάθμιζε πᾶσαν λέξιν, νὰ κατεμέτρα τὸν νοῦν, τὴν πολιτικὴν, τὸν χαρακτῆρα ἑκάστου συμπότου· ὅταν δὲ ἐτελείονε τὰς παρατηρήσεις του, ἡ ζωηρότης του ἀνεγεννᾶτο αἰφνιδίως, αἱ λέξεις ἔῤῥεον ἀπὸ τὰ χείλη του· καὶ ἐνῷ τὸ λαμπρὸν ἀλλὰ ὀηκτικὸν πνεῦμά του κατεγοήτευε τοὺς περὶ αὐτὸν, κανεὶς δὲν ἔβλεπεν ὅτι αἱ ἀστραπαὶ ἐκεῖναι ἦσαν πρόῤῥομοι ἐπικειμένης καταιγίδος. Ἐν τοσούτῳ δὲν παρημέλει τὸ νὰ ἀναμιγνύεται, ὁσάκις ἐνόμιζε πρέπον, καὶ μὲ τοὺς εὐτελεστέρους τῶν πολιτῶν, νὰ ἐξυπνίζῃ τὸ θάῤῥος αὐτων, νὰ ἐξάπτῃ τὴν φαντασίαν των, νὰ ἐρεθίζῃ τὴν φιλοτιμίαν των μὲ περιγραφὰς τοῦ μέλλοντος καὶ μ' ἐξιστορήσεις τοῦ παρελθόντος. Ἡ ὁημοτικότης του, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψις ηὔξανε καθ' ἑκάστην, ὁ δὲ λαὸς τὸν ἠγάπα τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ἔβλεπεν ὅτι τὸν ἐτίμων οἱ εὐγενεῖς. Ἴσως διὰ τοῦτο ἐξηκολούθει νὰ πλησιάζῃ τοὺς Κολόννας.

Ὅταν, ἓξ ἔτι πρὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸ Καπιτώλιον τῶν Καισάρων ἐθαύμασε τὸν θρίαμβον τοῦ Πετράρχου, ἡ φήμη τοῦ νέου Ριένζου, ὡς πεπαιδευμένου, εἵλκυσε πρὸς αὐτὸν τὴν φιλίαν τοῦ ποητοῦ, φιλίαν διατηρηθεῖσαν, ἐκτὸς μικρᾶς τινος διακοπῆς, μέχρι τέλους, ἂν καὶ τὰ στάδιά των ὑπῆρξαν ἀνόμοια· ἀργότερον μάλιστα αὐτὸς καὶ ὁ Πετράρχης ἐστάλησαν συγχρόνως(*) πρέσβεις εἰς Αὐϊνιῶνα, διὰ νὰ παρακαλέσωσι Κλήμεντα τὸν ϛ' νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν ἱερὸν θρόνον του εἰς τὴν Ῥώμην.

(*) Κατὰ τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν· πιθανώτερον ὅμως ὅτι ἡ πρεσβεία τοῦ Ριενζου εἰς Αὐϊνιῶνα, ὑπῆρξε μετεγενεστέρα τῆς τοῦ Πετράρχου· Ἀλλ' εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως, βέβαιον εἶναι ὅτι εἰς ταύτην τὴν πόλιν συνεσφίχθησαν οἱ δεσμοὶ τῆς ὁμοιβαίας φιλίας των, ὡς λέγει ὁ ἴδιος Πετράρχης διά τινος τῶν ἐπιστολῶν του.

Κατ᾽αὐτὴν τὴν πρεσβείαν ἀνέπτυξε, πρώτην φορὰν, σπανίαν δύναμιν εὐγλωττίας καὶ πειθοῦς. Ναὶ μὲν ὁ πάπας, προτιμῶν τὴν τρυφὴν ἀπὸ τὴν δόξαν, δὲν κατεπείσθη ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματά του, τὸν κατεμάγευσεν ὅμως ὁ ῥήτωρ, καὶ ὁ Ριένζης ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ῥώμην πλήρης τιμῶν, καὶ ἔχων ἀξίωμα μεγάλης εὐθύνης. Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀργὸς λόγιος, ἢ ὁ φαιδρὸς σύντροφος· ἀνυψώθη διὰ μιᾶς ὑπεράνω ὅλων τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ποτὲ πρὶν δὲν διεχειρίσθη τις τὴν ἐξουσίαν μὲ τόσον αὐστηρὰν ἀκεραιότητα, μὲ τόσον ἀδιάφθορον ζῆλον. Καὶ προσεπάθησε μὲν νὰ ἐνσταλάξῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν συναδέλφων του τὴν αὐτὴν αὐστηρότητα τῶν ἀρχῶν, ἀλλ᾽ἀπέτυχεν. Ἀλλ᾽ὡς πατῶν ἐπὶ βάσεως στερεᾶς, ἤρχισε ν᾽ἀποτείνηται παῤῥησίᾳ πρὸς τὸν λαὸν, καὶ ἔκτοτε νέον πνεῦμα ἐφάνη ὅτι ἐζωογόνει τὰ πλήθη τῆς Ῥώμης.

Ἐνῷ τοιαῦται ἦσαν αἱ τύχαι τοῦ Ριένζου, ὁ Ἀδριανὸς, ἀπὼν τῆς Ῥώμης, ἦτο πρὸ πολλοῦ ἀποχωρισμένος ἀπὸ αὐτόν.

Οἱ Κολόνναι ἦσαν θερμότατοι ὑπερασπισταὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς μερίδος, καὶ ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος προσκληθεὶς μετέβη εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Ὑπὸ τὸν μονάρχην τοῦτον ἐγυμνάσθη τὰ πολεμικὰ, καὶ μεταξὺ τῶν ἱπποτῶν τῆς Γερμανίας, ἔμαθε νὰ συγκερνᾷ τὴν φυσικὴν τῶν Ἰταλῶν ὀξύτητα, μὲ τὴν ἀνδρίαν τῶν κατοίκων τῆς Ἄρκτου.

Ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Βαυαρίαν, διέτριψεν ὀλίγον εἰς μεμονωμένην καὶ σιωπηλὴν ἐξοχὴν, πλησίον ὡραιοτάτης τινὸς λίμνης τῆς βορείου Ἰταλίας· ἐκεῖθεν δὲ, μὲ νοῦν βελτιωθέντα διά τε τῆς σπουδῆς καὶ τῆς πράξεως, ἐπεσκέφθη πολλὰς ἐλευθέρας ἐπαρχίας τῆς χερσονήσου, ἀπέβαλε πολλὰς προλήψεις, καὶ ἀπέκτησε νέος ἔτι πολλὴν ὑπόληψιν, ἐνῷ ἐσπούδαζε τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν ἄλλων. Εἶχεν ὅλα τὰ προτερήματα τῶν εὐγενῶν Ἰταλῶν. Καλλιεργῶν ἐπιμόνως τὰ γράμματα, ὀξύνους καὶ βαθὺς πολιτικὸς, εὐπροσήγορος καὶ γλυκὺς τοὺς τρόπους, ἐξευγενίζων τὴν ἀγάπην τῆς ἡδονῆς διὰ σεμνῆς καὶ διακεκριμένης φιλοκαλίας, εἶχε πρὸς τούτοις ἀξιόλογον διαγωγὴν, τιμὴν ἀμώμητον, μῖσος κατὰ τῆς σκληρότητος, δηλαδὴ, ἰδιότητας σπανιωτάτας μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του, τὰς ὁποίας ἀπηρνοῦντο συνήθως καὶ αὐτοὶ οἱ ἱππόται τῆς Ἄρκτου, ἅμα λαμβάνοντες σχέσεις μὲ τὴν συστηματικὴν δολιότητα καὶ τὴν καταφρόνησιν τῆς τιμιότητος, αἵτινες ἐπεκράτουν τότε ἐν τῇ διεφθαρμένῃ Μεσημβρίᾳ. Μὲ τὰ προτερή-

μικτα ταῦτα συνεβίβασε τὰ γλυκύτερα πάθη τῆς πατρίδος του· ἐλάτρευε τὸ κάλλος καὶ ἐθεοποίει τὸν ἔρωτα.

Πρό τινων ἑβδομάδων εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὴν πόλιν τῆς γεννήσεώς του, ὅπου ἡ φήμη του εἶχε φθάσει προηγουμένως, ὅπου ἡ παλαιὰ πρὸς τὰ γράμματα ἀγάπη του καὶ ἡ εὐγενής του διαγωγὴ δὲν εἶχον λησμονηθῆ. Εὗρηκε τὴν θέσιν τοῦ Ῥιέντζου μεταβληθεῖσαν πολὺ πλέον τῆς ἰδίας αὐτοῦ θέσεως, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ὑπάγει εἰσέτι εἰς ἀναζήτησίν του. Ἐπεθύμει νὰ κρίνῃ πρῶτον διὰ τῶν ἰδίων του ὀφθαλμῶν, καὶ μακρόθεν, τὰ αἴτια καὶ τὸν σκοπὸν τῆς διαγωγῆς του· διότι, ἐν μέρει μὲν συνεμερίζετο τὰς περὶ Ῥιέντζου ὑποψίας τῆς φυλῆς του, ἐν μέρει δὲ μετεῖχε τοῦ ἀπεριορίστου ἐνθουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ.

«Βεβαίως, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, περιπατῶν καὶ βυθισμένος εἰς λογισμοὺς, βεβαίως κἀνεὶς δὲν ἔχει, ὡς αὐτὸς, τὴν δύναμιν νὰ μεταῤῥυθμίσῃ τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς πολιτείας μας, νὰ καταπαύσῃ τὰς διαιρέσεις μας, νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν ἐνθύμησιν τῶν συμπολιτῶν μας τὰς προγονικὰς ἀρετάς των. Ἀλλὰ πόσον ἡ δύναμις αὕτη εἶν' ἐπικίνδυνος! Δὲν εἶδα εἰς τὰς ἐλευθέρας ἐπικρατείας τῆς Ἰταλίας ἀνθρώπους, ἀναβιβασθέντας εἰς τὴν κυβέρνησιν μὲ σκοπὸν νὰ ὑπερασπισθοῦν τὸν λαὸν, οἱ ὁποῖοι, τίμιοι κατὰ πρῶτον, μεθυσθέντες ὅμως ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀνέλπιστον ἀνύψωσίν των, ἐπεβουλεύθησαν αὐτὰς τὰς ἀρχὰς, αὐτὸ τὸ σύστημα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνυψώθησαν; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ προδόται αὐτοὶ ἦσαν ἀρχηγοὶ καὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ καὶ οἱ πληβεῖοι δὲν εἶναι ἐπίσης ἄνθρωποι; Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ἤκουσα καὶ εἶδα ἀρκετὰ μακρόθεν· τώρα θὰ πλησιάσω καὶ θὰ ἐξετάσω τὸν ἴδιον.»

Τοιαῦτα ἀναλογιζόμενος, δὲν παρετήρησεν ὅτι, ἐνόσῳ προσχώρει ἡ νὺξ, ὁ ἀριθμὸς τῶν διαβατῶν ὠλιγόστευε, καὶ ὅτι ἔσπευδον νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰς οἰκίας των. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν δύο γυναῖκες εὑρισκόμεναι μόναι ἐντὸς τῆς στενῆς καὶ σκοτεινῆς ὁδοῦ εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθε καὶ αὐτός. Ἡ σελήνη ἔλαμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὅταν αἱ γυναῖκες διέβησαν ἔμπροσθέν του μὲ βῆμα ταχὺ καὶ γοργὸν, ἡ νεωτέρα ἔστρεψε τὸ πρόσωπον καὶ ἔῤῥιψε λαθραίως ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα ζωηρὸν ἀλλὰ καὶ δειλὸν συγχρόνως.

—Διὰ τί τρέμεις, ἀγαπητή μου; ἠρώτησεν ἡ ἄλλη, ἥτις θὰ ἦτο τεσσαρακονταπέντε ἐτῶν περίπου, καὶ ἐφαίνετο ἀπὸ τὸ ἔνδυμα καὶ τὴν φωνὴν ὅτι ἀνῆκεν εἰς τάξιν κατωτέραν. Οἱ δρό-

μοι εἶναι ἥσυχοι τώρα, καὶ μὲ τὴν χάριν τῆς Παναγίας δὲν εἴμεθα πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν οἰκίαν μας.

—Ὦ Βενεδέττα! εἶν' ἐ κ ε ῖ ν ο ς! εἶναι ὁ νέος κύριος! εἶναι ὁ Ἀδριανός!

—Τόσῳ καλλίτερα, ἀπεκρίθη ἡ τροφός· λέγουν ὅτι εἶναι ἀνδρεῖος ὡς στρατιώτης τῆς Ἄρκτου· καὶ ἐπειδὴ τὸ παλάτιον τοῦ Κολόννα εἶναι πλησίον, ἠμποροῦμεν νὰ ζητήσωμεν τὴν βοήθειάν του, ἂν λάβωμεν ἀνάγκην· περιπάτει λοιπόν, ἂν θέλῃς, κόρη μου, ὀλίγον πλέον ἀργά!

Ἡ νέα ἐσμίκρυνε τὰ βήματά της καὶ ἀνεστέναξεν.

—Εἶναι βεβαίως πολλὰ εὔμορφος, εἶπεν ἡ τροφός· δὲν πρέπει ὅμως οὔτε νὰ τὸν συλλογίζεσαι· εἶναι πολλὰ ἀνώτερός σου· πῶς λοιπὸν θὰ σὲ ὑπανδρευθῇ; ἐκτὸς τούτου εἶσαι τόσον τιμία, καὶ ὁ ἀδελφός σου τόσον ὑπερήφανος...

—Καὶ σύ, Βενεδέττα, ἔχεις τόσον μεγάλην τὴν γλῶσσαν. Πῶς λέγεις χαμένα λόγια, ἀφοῦ ἠξεύρεις ὅτι ποτὲ, ἐκτὸς ἴσως ὅταν ἤμην βρέφος, δὲν μὲ εἶπεν οὔτε λέξιν; δὲν ἠξεύρει οὔτε ἂν ὑπάρχω εἰς τὸν κόσμον. Α ὐ τ ὸ ς, ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος, νὰ συλλογισθῇ τὴν πτωχὴν Εἰρήνην! εἶναι τρέλλα καὶ νὰ τὸ φαντασθῇς!

—Τότε διὰ τί, ἐπανέλαβεν ἐντόνως ἡ τροφὸς, τὸν συλλογίζεσαι σύ;

Ἡ νέα ἐστέναξε στεναγμὸν βαθύτερον.

—Μὰ τὴν ἁγίαν Αἰκατερίναν, ἐξηκολούθησεν ἡ Βενεδέττα, καὶ ἕνας μόνον ἄνδρας ἂν ἦτο εἰς τὸν κόσμον, θὰ ἐπροτιμοῦσα ν' ἀποθάνω ἀνύπανδρος, ἂν δὲν ἐφιλοῦσε δύο φοραῖς τὸ χέρι μου.

Ἡ νέα δὲν διέκοψεν οὔτε τότε τὴν σιωπήν της.

—Πῶς λοιπὸν σὲ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ τὸν ἀγαπήσῃς; ἠρώτησεν ἡ τροφός· δὲν τὸν εἶδες παλλαῖς φοραῖς, διότι δὲν εἶναι οὔτε πέντε ἑβδομάδες ἀφοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ῥώμην.

—Ὦ! πόσον εἶσαι ἀνόητη! ἀπεκρίθη ἡ ὡραία Εἰρήνη· δὲν σὲ εἶπα πολλάκις ὅτι τὸν ἀγαπῶ πρὸ ἓξ χρόνων;

—Ἀφοῦ ἦσουν, δηλαδὴ, δέκα χρόνων μόλις, καὶ μία κοῦκλα θὰ ἦτο ὁ καλλίτερός σου ἐραστής! Ὡσὰν καλὴ χριστιανὴ ὅπου εἶμαι, σὲ λέγω, κυρία, ὅτι δὲν ἔχασες τὸν καιρόν σου.

—Καὶ ἐνῷ ἦτο ἀπὼν, ἐπανέλαβεν ἡ νέα κόρη περιπαθῶς καὶ μὲ λύπην, δὲν ἤκουον πόσα ἔλεγον δι' αὐτόν; καὶ μόνος ὁ ἦχος τοῦ ὀνόματός του δὲν ἦτο ἀρκετὸς νὰ μὲ τὸν ἐνθυμίζῃ μὲ ζωηρότητα; καὶ ὅταν τὸν ἐπαινοῦσαν, δὲν ἐπετοῦσα ἀπὸ

τὴν χαράν μου; καὶ ὅταν τὸν ἐκατηγοροῦσαν, δὲν ἄναπτα ἀπὸ θυμόν; καὶ ὅταν ἔλεγαν κρυφὰ κρυφὰ ὅτι ἐπέτυχε τοὺς σκοπούς του, ἠμποροῦσα νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου; Δὲν ἐπέρασαν οἱ ἓξ χρόνοι τῆς ἀπουσίας του ὡς ὄνειρον, καὶ ἡ ἐπιστροφή του δὲν μ' ἐφάνη ὅτι ἄνοιξε τὰ ὀμμάτιά μου εἰς τὸ φῶς... ὅτι ἦτο αὐγὴ λαμπρὰ καὶ ἥλιος; Καὶ τώρα δὲν τὸν βλέπω εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅταν αὐτὸς δὲν προσεύχεται βεβαίως δι' ἐμέ, καὶ ὅταν περᾷ μὲ τὸ ἄλογον του ἔμπροσθεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου; ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι ἀρκετὴ εὐτυχία διὰ τὸν ἔρωτά μου;

—Πλὴν ἂν δὲν σὲ ἀγαπᾷ;

—Ἀνόητη! μήπως τὸ ζητῶ; μάλιστα δὲν ἠξεύρω καὶ ἂν τὸ ἐπιθυμῶ. Ἴσως προτιμῶ νὰ τὸν ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου ὅπως ἐπεθυμοῦσα νὰ ἦναι, παρὰ νὰ τὸν γνωρίσω ὅπως εἶναι. Πιθανὸν τότε νὰ ἦναι σκληρός, δύστροπος, ἢ νὰ μὴ μὲ ἀγαπᾷ ἀρκετά· καὶ προκρίνω νὰ μὴ μὲ ἀγαπᾷ διόλου, παρὰ νὰ μὲ ἀγαπᾷ ὀλίγον. Σήμερον ὅμως τὸν λατρεύω ὡς κάτι τι ἀφῃρημένον, ἰδανικόν, θεῖον· ἀλλὰ ποία θὰ ἦτο ἡ λύπη μου, ἡ ἐντροπή μου, ἂν τὸν εὕρισκα κατώτερον ἀφ' ὅ, τι τὸν πλάττει ἡ φαντασία μου! τότε, τῳόντι ἡ ζωή μου θὰ κατεστρέφετο· τότε, τῳόντι ἡ ὡραιότης τῆς γῆς θὰ ἐξηφανίζετο.

Ἡ καλὴ τροφὸς ἦτο ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἐννοήσῃ τοιαῦτα αἰσθήματα. Καὶ ἂν τυχὸν οἱ χαρακτῆρές των ὡμοίαζον, τῆς ἡλικίας των ἡ διαφορὰ θὰ κατέστηνεν ἀδύνατον τὴν τοιαύτην κατάληψιν· τίς ἄλλος παρὰ τὸν νέον δύναται νὰ καταλάβῃ τὴν καρδίαν τοῦ νέου, τὰς φαντασιοκοπίας, τὰς ματαιότητάς του; Ἡ καλὴ λοιπὸν τροφὸς δὲν ἐνόει τὰ αἰσθήματα τῆς νέας κυρίας της, ἐνόει ὅμως τὴν ἐγκάρδιον ζέσιν μὲ τὴν ὁποίαν τὰ ἐξήγει. Ἐπίστευεν ὅτι ὅλ' αὐτὰ ἦσαν εἰς ἄκρον παράλογα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον ἄξια λύπης· ἐσπόγγιζε τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ τὴν ἄκραν τοῦ κρηδέμνου της, καὶ ἤλπιζεν ἐνδομύχως ὅτι ἡ νέα συνοδοιπόρος της θὰ εὕρισκεν ἐντὸς ὀλίγου σύζυγον πραγματικόν, ἱκανὸν εἰς τὸ ν' ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὴν κεφαλήν της τοιαῦτα ὀνειροπολήματα. Εἶχε δὲ παύσει πρὸ μικροῦ ἡ συνομιλία των, ὅταν ἤκουσαν πρὸς τὸ μέρος ὅπου συνέπιπτον δύο ὁδοί, φωνάς, καγχασμούς, καὶ κρότον βημάτων. Πολλαὶ λαμπάδες ἐπεκάλυπτον μὲ τὸ φῶς των τὸ ὠχρὸν φῶς τῆς σελήνης, καὶ ὀλίγον μακρὰν τῶν δύω γυναικῶν, ἀπὸ τὴν πλαγίαν ὁδόν, ἐφάνησαν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἄνθρωποι φέροντες τὴν τρομερὰν σημαίαν τῶν Ὀρσινῶν.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀτοπημάτων τοῦ καιροῦ ἐκείνου ὑπῆρχε καὶ ἡ κακοήθης συνήθεια τῶν νεωτέρων εὐγενῶν, τοῦ νὰ τρέχωσι τὴν νύκτα μὲ συνοδίαν ἔνοπλον τὰς ὁδοὺς, ἀναζητοῦντες εὐκαιρίας νὰ ἐπιβουλευθῶσι τὴν τιμὴν τῶν πολιτῶν, ἢ ν' ἀκροβολισθῶσι μὲ ἀποσπάσματα ἐχθρικά. Τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ συνοδία τὴν ὁποίαν ἀπήντησαν δυστυχῶς ἡ Εἰρήνη καὶ ἡ σύντροφος αὐτῆς.

—Παναγία μου! ἀνέκραξεν ἡ Βενεδέττα ὠχριάσασα καὶ ἑτοιμαζομένη νὰ φύγῃ, τί δυστυχία μᾶς ηὗρε; τί τρέλλαν ἐκάμαμεν καὶ ἐμείναμεν τόσον ἀργὰ εἰς τῆς κυρίας Νίνας; Τρέξε, κυρία μου, τρέξε, ἢ θὰ πέσωμεν εἰς τὰ χέριά των.

Ἀργὰ ὅμως ἐβόθη τῆς Βενεδέττας ἡ συμβουλή· διότι οἱ ἔνοπλοι, παρατηρήσαντες τὰ κυματίζοντα ἐνδύματα τῶν γυναικῶν, τὰς ἐπερικύκλωσαν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ. Χεὶρ τραχεῖα ἀνέσυρε βιαίως τὸ κρήδεμνον τῆς τροφοῦ· ἀλλὰ μόλις εἶδεν ὁ τολμητίας τὸ πρόσωπόν της, τὸ ὁποῖον, καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος δὲν κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ δυσειδέστερον, καὶ τὴν ἐσφενδόνισε, τὴν ταλαίπωρον, ἐπάνω τοῦ τοίχου, καὶ ἐπρόφερεν ὕβριν εἰς ἣν ἀνταπεκρίθησαν οἱ σύντροφοί του μὲ καγχασμὸν ἀπέραντον.

—Ὅλῳ πιπίνια σὲ τυχαίνουν, Ἰωσήφ!

—Βέβαια! προχθὲς ἀκόμη δὲν ἥρπασε μίαν νέαν ἑξήντα χρόνων;

—Καὶ τότε διὰ νὰ τὴν παιδεύσῃ, διότι δὲν ἦτο δεκαὲξ χρόνων, δὲν κατέκοψε τὸ πρόσωπόν της μὲ τὸ μαχαῖρί του!

—Σιωπὴ, κύριοι! τί εἶν' ἐκεῖ; εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας, ἄνθρωπος πλουσίως ἐνδεδυμένος, ὅστις, ἂν καὶ μεσόκοπος, διῆγε βίον ἡδυπαθῆ καὶ τρυφηλόν. Καὶ ἁρπάσας τὴν τρέμουσαν Εἰρήνην ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀκολούθων του, ὦ! φέρετε, ἐφώναζε, τὰ φῶτα! τὰ φῶτα! oh che bella faccia! τί ὄψις! τί ὀμμάτια! Μὴ χαμηλόνῃς τὰ ὀμμάτιά σου, καλή μου κόρη! δὲν πρέπει νὰ ἐντρέπεσαι, διότι ἐκέρδησες τὴν ἀγάπην ἑνὸς Ὀρσίνη! Ναὶ, μάθε τὸν θρίαμβόν σου· ὁ Μαρτῖνος Πόρτος σὲ σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας του.

—Μὰ τὴν ἀγάπην τῆς Θεοτόκου, ἄφησέ με! ναὶ, κύριε, πρέπει νὰ μ' ἀφήσῃς· δὲν εἶμαι χωρὶς προστάτας, καὶ ἡ ὕβρις αὐτὴ δὲν θὰ μείνῃ ἀνεκδίκητος!

—Τί ἀγγελικὴ φωνή! εἶναι γλυκυτέρα καὶ ἀπὸ τὸ γαύγισμα τοῦ καλλιτέρου μου λακωνικοῦ! αὐτή μου ἡ τύχη ἀξίζει ἑνὸς μηνὸς ἀγρυπνίας! τί! δὲν θέλεις νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς;... ἐναν-

τιόνεσαι... φωνάζεις!... Φραγκίσκε! Πέτρε! σεῖς εἶσθε τὰ διακριτικώτερά μου παλληκάρια. Ἐλᾶτε. Τυλίξετέ την μὲ τὸ κρήδεμνόν της... ἂς μὴ ἀκούω πλέον τὴν μουσικήν της... Ἐξαίρετα! ἐμπρὸς, πηγαίνετέ την εἰς τὸ παλάτιον, καὶ αὔριον, χρυσή μου κοπελούλα, ἐπιστρέφεις εἰς τὴν οἰκίαν σου μ' ἕνα καλάθι γεμάτον φλωρία, καὶ ἠμπορεῖς νὰ εἴπῃς ὅτι τὰ ἀγόρασες.

Αἱ φωναὶ ὅμως καὶ ἡ ἀντίστασις τῆς Εἰρήνης τὴν ἐπρομήθευσαν βοήθειαν· ἐνῷ δὲ ὁ Ἀδριανὸς ἐπλησίαζε πρὸς αὐτὴν, ἡ τροφὸς, πεσοῦσα ἔμπροσθέν του γονυκλιτὶ, ἔλεγεν·

—Ὦ γλυκέ μου κύριε! δι' ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ σῶσόν μας! σῶσον τὴν νέαν μου κυρίαν... οἱ συγγενεῖς της σὲ ἀγαποῦν πολύ! Εἴμεθα ὅλοι τοῦ Κολόννα, κύριέ μου, ναὶ, ὅλοι διὰ τοὺς Κολόννας! Σῶσον τὴν συγγένισσαν τῶν ἐδικῶν σου ἀνθρώπων, χαριτωμένε κύριε!

—Φθάνει ὅτι εἶναι γυνὴ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς, καὶ ὅτι, ἐπρόσθεσε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ὁ ἅρπαξ εἶναι Ὀρσίνης· καὶ προύχώρησεν ὑπερηφάνως εἰς τὸ μέσον τῆς συμμορίας. Οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Μαρτίνου ἔφερον πάντες τὰς χεῖρας εἰς τὰ ξίφη των, ἀλλ' ὑπεχώρησαν παρευθὺς γνωρίσαντες τὸν Ἀδριανὸν, ὅστις, τρέξας κατόπιν τῶν δύο στρατιωτῶν οἵτινες ἐκράτουν τὴν Εἰρήνην, κατέβαλεν ἐν ἀκαρεῖ τὸν πρῶτον· περιζώστας δὲ διὰ τοῦ ἀριστεροῦ του βραχίονος τὴν λεπτὴν καὶ εὐλύγιστον μέσην τῆς νέας, ἐστάθη ἀτενίζων τὸν Ὀρσίνην μὲ ξίφος γυμνὸν, ἔχων ὅμως τὴν αἰχμὴν πρὸς τὴν γῆν.

—Ἐντροπὴ, κύριε! ἐντροπή! εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν. Θέλεις νὰ βιάσῃς τὴν Ῥώμην νὰ σηκωθῇ ὁλόκληρος ἐναντίον μας; Μὴ ἐρεθίζῃς πολὺ τὸν λέοντα, ἂς ἦναι καὶ ἀλυσοδεμένος· ἂς γίνηται πόλεμος μεταξύ μας, ἂν θέλῃς! γυμνώσατε τὰ σπαθία σας ἐναντίον ἀνθρώπων, ἂν καὶ αὐτοὶ ἦναι τὸ ἴδιον αἷμά σας καὶ ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσάν σας· ἂν ὅμως θέλετε νὰ κοιμᾶσθε τὴν νύκτα, χωρὶς νὰ φοβῆσθε τὴν ἐκδίκησιν, ἂν θέλετε νὰ περιφέρησθε χωρὶς κίνδυνον εἰς τὴν ἀγορὰν, μὴ ἀτιμάζετε Ῥωμαίαν γυναῖκα! Ναί! αὐτὰ τὰ τείχη τὰ ὁποῖα μᾶς περικυκλόνουν, σᾶς φωνάζουν πῶς τιμωρεῖται τοιαύτη πρᾶξις· ἐξ αἰτίας τοιαύτης ὕβρεως ἔπεσαν οἱ Ταρκίνιοι, ἐξ αἰτίας τοιαύτης ὕβρεως ἐδιώχθησαν οἱ δεκαδάρχαι· ἐξ αἰτίας τοιαύτης ὕβρεως, ἂν ἐπιμείνῃς, τὸ αἷμα ὅλης σας τῆς οἰκογενείας θὰ τρέξῃ ὡς χειμάρρους. Παραιτήσου λοιπὸν, κύριέ μου, ἀπὸ τὸ

ἀπερίσκεπτον τοῦτο ἐπιχείρημα, ἀνάξιον τοῦ μεγάλου σου ὀνόματος· παραιτήσου, καὶ εὐχαρίστησε μάλιστα ἕνα Κολόνναν διότι ἐμεσολάβησε κατὰ τύχην μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς στιγμιαίας παραφορᾶς σου!

Τὸ ἦθος καὶ αἱ γειρονομίαι τοῦ Ἀδριανοῦ ἦσαν τόσον εὐγενεῖς, καὶ τόσον ἀξιοπρεπεῖς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ βάναυσοι ὑπηρέται ἠσθάνθησαν τύψιν συνειδήσεως καὶ τάσιν πρὸς τὴν ἐπιδοκιμασίαν· ὄχι ὅμως καὶ ὁ Μαρτῖνος Πόρτος. Τοῦτον εἶχε τρώσει καιρίως τὸ κάλλος τῆς νέας ἥτις ἀπεσπάσθη ἀνελπίστως ἀπὸ τοὺς ὄνυχάς του· συνειθισμένος πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ νὰ κακουργῇ ἀτιμωρητὶ, κατετεράχθη ὅταν ἀπήντησεν ἀντίστασιν, μάλιστα ἀπὸ ἕνα Κολόνναν, παρεμβάλλοντα ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀσέλγειάν του, καὶ μεμφόμενον τὰς παρεκτροπάς του.

—Λογιώτατε! ἐφώναξε μὲ χείλη τρέμοντα ἀπὸ θυμὸν, μὴ μὲ σκοτίζῃς μὲ φλυαρίας καὶ παραμύθια! Μήπως ἐφαντάσθης ὅτι ἠμπορεῖς ν'ἁρπάσῃς τὸ κτῆμά μου, ἐνῷ ἡ ζωή σου αὐτὴ εἶναι εἰς τὰ χέριά μου; Ἄφησε τὴν νέαν! ῥῖψε τὸ σπαθί σου, ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν σου, χωρὶς πολλὰ λόγια, ἢ, μὰ τὴν πίστιν μου καὶ μὰ τὰ σπαθία τῶν ἀνθρώπων μου..... κύτταξέ τους.... δὲν θὰ ζήσῃς οὔτε στιγμήν.

—Κύριε, ἀπεκρίθη ἀτάραχος ὁ Ἀδριανὸς, ὅστις, ἐνῷ ὡμίλει ἐσύρετο ἀνεπαισθήτως πρὸς τὸν τοῖχον μὲ τὸ ὡραῖον φορτίον του, διὰ νὰ ἀφήσῃ μόνον τὸ μέτωπόν του ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς ἀντιπάλους του, δὲν καταδέχεσαι βέβαια νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν παροῦσαν θέσιν σου, καὶ ν'ἀτιμάσῃς τὸ ὄνομά σου, ἐπιπίπτων, ἔστω καὶ καθ'ἑνὸς προπατορικοῦ σου ἐχθροῦ, μὲ ὀκτὼ ἀνθρώπους, ἀφοῦ αὐτὸς εἶναι μόνος. Πλὴν ἄκουσον! ἂν ἔχῃς τοιοῦτον σκοπὸν, ἤξευρε ὅτι μία μόνη φωνή μου ἠμπορεῖ νὰ συνάξῃ περισσοτέρους ἀνθρώπους ἐναντίον σου. Εὑρίσκεσαι εἰς τὴν γειτονίαν τῆς φυλῆς μου· εἶσαι περικυκλωμένος ἀπὸ κατοικίας τῶν Κολοννῶν· τὸ παλάτιον τοῦτο εἶναι γεμάτον ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι δὲν κοιμῶνται παρὰ μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὴν ῥάχιν, εἰς τῶν ὁποίων τὰ ὦτα ἡ φωνή μου ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν, καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους, ἂν δοκιμάσουν μίαν φορὰν αἷμα, δὲν θὰ κατορθώσῃς νὰ σωθῇς;

—Ἀλήθειαν λέγει, εὐγενέστατε, εἶπέ τις τῶν τῆς συμμορίας· εὐγήκαμεν πολὺ ἀπὸ τὸν δρόμον μας· εὑρισκόμεθα εἰς ξένα νερά· τὸ παλάτιον τοῦ γέρο Στεφάνου εἶν'ἐμπρός μας, καὶ ἠξεύρω, ἐπρόσθεσε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ὅτι σήμερον ἀκόμη, δεκαο-

κτὼ στρατιῶται, καὶ στρατιῶται μάλιστα τῆς Ἄρκτου, ἐπέρασαν τὸ κατώφλιόν του.

—Καὶ ὀκτακόσιοι ἂν ἦναι, ἀπεκρίθη μανιωδῶς ὁ Μαρτῖνος, δὲν θ' ἀφήσω νὰ μὲ γυμνώσουν μέσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν ἀνθρώπων μου! Ἁρπάσατε τὴν γυναῖκα! Κτυπᾶτε! κτυπᾶτε!

Καὶ ὥρμησε θηριωδῶς κατὰ τοῦ Ἀδριανοῦ ὅστις, παρατηρῶν μὲ προσοχὴν τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ του, δὲν ἦτο ἀνέτοιμος. Ἐνῷ δὲ ἀπέκρουε μὲ τὸ ξίφος του τὸ ξίφος τοῦ ἀντιπάλου του, ἔκραζε μεγαλοφώνως· « Κολόνναι! Κολόνναι! βοήθεια!»

Δὲν παρέτεινε δὲ ἀσκόπως ὁ ἐπιτήδειος Ἀδριανὸς τὴν συνομιλίαν· διότι, ἅμα ἀποτείνας τὸν λόγον πρὸς τὸν Μαρτῖνον, παρετήρησεν ἀκτινοβολούσας πρὸς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ τὰς πανοπλίας δύο ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ὑπέθεσεν, ἕνεκα τοῦ παρακειμένου παλατίου τοῦ Κολόννου, μισθωτοὺς τοῦ συγγενοῦς του.

Καὶ ἀποθέσας ἐλαφρῶς κατὰ γῆς τὴν λειποθυμήσασαν Εἰρήνην, τῆς ὁποίας τὸ βάρος δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ βαστάσῃ ὁ ἀριστερός του βραχίων, προασπίζετο αὐτὴν κατὰ τῶν Ὀρσινῶν, ἐνῷ προφύλαττε τὰ νῶτά του ὁ τοῖχος πρὸς ὃν εἶχε λάβει τὴν πρόνοιαν νὰ πλησιάσῃ· ἀντέκρουε δὲ ἁπλῶς τὰς καταφερομένας ἀλλεπαλλήλως πληγάς, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ νὰ ἐπιτεθῇ καὶ αὐτὸς κατ' αὐτῶν. Ὀλίγοι τῶν Ῥωμαίων, ἂν καὶ ζώντων ἐν τῷ μέσῳ αἰωνίας πάλης, ἦσαν ἐξησκημένοι περὶ τὴν ὁπλομαχίαν, ἡ δὲ τέχνη τὴν ὁποίαν εἶχε σπουδάσει ὁ Ἀδριανὸς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἄρκτου, τὸν ἐχρησίμευσε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἐναντίον μάλιστα τοιούτων ἀνδραπόδων. Ἀλλὰ καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ὀρσίνου δὲν συνεμερίζοντο τὴν μανιώδη ὁρμὴν τοῦ ἀρχηγοῦ των· διότι, πρῶτον μὲν ἀνεμέτρων τὰς συνεπείας τὰς ὁποίας θὰ ἐπέσυρε κατὰ τῆς κεφαλῆς των ὁ ἐνδεχόμενος φόνος ἱππότου τοσοῦτο ἰσχυροῦ, ἔπειτα δὲ ἐφοβοῦντο μὴ προσβληθῶσιν αἰφνιδίως ἀπὸ τοὺς ἐνόπλους τῆς συνοικίας τῶν Κολοννῶν· τὰ ξίφη των κατέπιπτον ἄρα τυχαίως καὶ ἀστόχως, καὶ αὐτοί, ῥίπτοντες ἐκατέρωθεν ἀνήσυχα βλέμματα, ἐφαίνοντο διατεθειμένοι πρὸς φυγὴν μᾶλλον ἢ πρὸς πόλεμον. Ἡ δὲ ταλαίπωρος Βενεδέττα, ἐπαναλαμβάνουσα τὴν φωνὴν «Βοήθεια, Κολόνναι!» ἔφυγε δρομαία ἅμα ἀκούσασα τὴν πρώτην σύγκρουσιν τῶν ὅπλων· διέτρεξε τὴν μελαγχολικὴν ὁδὸν φωνάζουσα πάντοτε, καὶ ἀφῆκεν ὀπίσω της τὰς πύλας τοῦ παλατίου τοῦ Στεφάνου, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων πε-

ριήρχοντο εἰσέτι ἀγριωποί τινες ἄνθρωποι, τόσῳ μεγάλος ἦτο ὁ φόβος της.

Ἐν τοσούτῳ οἱ δύο ὁπλοφόροι τοὺς ὁποίους εἶχε παρατηρήσει ὁ Ἀδριανός, προὐχώρουν βραδέως· ὁ μὲν ἐραίνετο χυδαῖος καὶ βάναυσος· τὰ ὅπλα του, τὸ ἐξωτερικόν του ἐμαρτύρουν το ἐπαγγελμα καὶ τὸ γένος του, καὶ ἐκ τοῦ ἀπείρου πρὸς τὸν συνοδοιπόρον σέβας αὐτοῦ, συμπεραίνετο εὐκόλως, ὅτι οὗτος δὲν ἦτο Ἰταλός· διότι οἱ λησταὶ τῆς Ἄρκτου, καίτοι ὑπηρετοῦντες τὰ ἐλαττώματα τῶν κατοίκων τῆς Μεσημβρίας, δὲν ἔκρυπτον παντελῶς τὴν καταφρόνησίν των πρὸς τὴν ἐξαγρείωσιν τῶν κυρίων των. Ὁ δὲ ἄλλος εἶχε τὸ πρόσωπον ἀρρενωπὸν καὶ τὸ βάδισμα θαρραλέον. Ἀντὶ περικεφαλαίας ἐφόρει πῖλον κόκκινον μὲ πτερὸν λευκόν· ὁ μανδύας ἢ πορφυροῦς ἐπενδύτης του ἔφερε κεντημένον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν μέγαν σταυρὸν λευκὸν, καὶ ἡ στιλπνότης τοῦ θώρακός του ἦτο τοιαύτη, ὥστε, ὁσάκις ὁ μανδύας κυματιζόμενος ἀπεσύρετο καὶ ἐξέθετεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης, ἔλαμπεν ἀπαραλάκτως ὡς φῶς.

—Ὄχι, Ῥοδόλφε ἔλεγεν οὗτος, ἂν ἔχῃς τόσῳ καλὰς ἐλπίδας μένων ἐδῶ μὲ αὐτὸν τὸν λογιώτατον, ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ, δὲν θέλω νὰ σ' ἐπάρω πάλιν εἰς τὰ τάγματά μας. Εἰπέ με ὅμως αὐτὸς ὁ Ῥιένζης ἔχει τῳόντι δύναμιν ἐπίροβον καὶ στερεάν;

—Ὦ, ἀρχηγέ μου! στερεωτάτην· τὸν ἀγαπᾷ ὁ ὄχλος, ἐνῷ οἱ εὐγενεῖς τὸν περιγελοῦν· ὅσον διὰ τοὺς στρατιώτας, δὲν ἔχει χρήματα!

—Τὸν ἀγαπᾷ λοιπὸν ὁ ὄχλος;

—Χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν· καὶ ὅταν αὐτὸς δημηγορῇ ὅλα σιωποῦν εἰς τὴν Ῥώμην.

—Αἴ! ὅταν οἱ εὐγενεῖς μισῶνται, καὶ ἀγοράζονται οἱ στρατιῶται, ὁ ὄχλος ἠμπορεῖ, ἐντὸς μιᾶς ὥρας, νὰ γείνῃ κύριος· ὅπου ὁ λαὸς εἶναι τίμιος, ὁ ὄχλος εἶναι ἀδύνατος, ὅπου ὁ λαὸς εἶναι διεφθαρμένος, ὁ ὄχλος εἶναι δυνατὸς, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἱππότης, χωρὶς ἴσως νὰ αἰσθανθῇ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου, Ὁ Ῥιένζης αὐτὸς δὲν εἶναι ἁπλοῦς ὀχλαγωγός· ὑποπτεύομαι... Θὰ τὸ ἴδω. Ἄκουσον! τί κρότος εἶναι αὐτός; Μὰ τὸν ἅγιον Τάφον, εἶναι κρότος τοῦ ἐδικοῦ μας μετάλου!

—Καὶ ἡ φωνὴ αὐτὴ. Κολόνναι! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοδόλφος. Συμπάθειον, παρακαλῶ, πρέπει νὰ τρέξω εἰς βοήθειαν!

—Βέβαια, εἶναι χρέος σου· τρέξε. Πλὴν στάσου, ἐπιθυμῶ

νὰ σὲ συντροφεύσω χάρισμα μίαν φορὰν, καὶ διὰ μόνην τὴν εὐχαρίστησιν νὰ φλεβοτομήσω κανένα. Μὰ τὸ χέρι μου τοῦτο, καμμία μουσικὴ δὲν ὁμοιάζει τὴν μουσικὴν τῶν σπαθίων.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐν τοσούτῳ ἐξηκολούθει ν' ἀντικρούῃ ἀνδρείως καὶ χωρὶς νὰ πληγωθῇ τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν του· ἡ χεὶρ του ὅμως εἶχεν ἀτονήσει, ἡ ἀναπνοή του σχεδὸν σβεσθῇ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἤρχιζον νὰ θαμβόνωνται ἀπὸ τὸ κλονούμενον φῶς τῶν λαμπάδων. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὀρσίνης αὐτὸς ἐξασθενήσας ἀπὸ τὴν λύσσαν του, ἀνεπαύετο ὀλίγον, ἔχων τὸ στῆθος ἐξωγκωμένον, καὶ ἀτενίζων μὲ βλέμμα ἄγριον τὸν ἀντίπαλόν του. Αἴφνης οἱ περὶ αὐτὸν ἐφώναξαν· «φύγετε! φύγετε! ἔφθασαν οἱ λῃσταί... μᾶς περιεκύκλωσαν!...» Καὶ δύο τῶν ἀκολούθων, χωρὶς πολλὰ λόγια, ἔστεψαν ἐν ἀκαρεῖ τὴν ῥάχιν των. Οἱ ἄλλοι πέντε ἔστεκον διστάζοντες, καὶ περιμένοντες τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ των, ὅταν ὁ φέρων τὸ λευκὸν πτερὸν, περὶ οὗ ὡμιλήσαμεν, ὥρμησεν ἐντὸς τοῦ σωροῦ.

—Πῶς! ἄρχοντές μου, ἠρώτησεν, ἐτελειώσαται πλέον; Δὲν ἤλθαμεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν χορόνσας· ἐξαναργίσατε, σᾶς παρακαλῶ. Ποῖον εἶναι τὸ πλέον ἀδύνατον μέρος; Ὦ! ὦ! ἐξ ἐναντίον ἑνός! τότε δὲν ἐκάμετε βεβαίως κακὰ, περιμένοντες νὰ γείνῃ ὀλιγώτερον ἄνισως ἡ πάλη σας. Λοιπὸν, ἡμεῖς οἱ δύο πηγαίνομεν εἰς τὸ πλέον ἀδύνατον μέρος. Ἰδοὺ, ἂς ἐξαναρχήσωμεν.

—Ἀχρεῖε! ἐφώνησεν ὁ Ὀρσίνος· ἠξεύρεις ποῖον ὁμιλεῖς μὲ τόσην αὐθάδειαν; Εἶμαι ὁ Μαρτῖνος Πόρτος, καὶ σὺ ποῖος εἶσαι;

—Ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης, εὐγενὴς τῆς Προβηγκίας, καὶ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος μὲ ἀδιαφορίαν.

Ἅμα ὡς ἠκούσθη τὸ φοβερὸν τοῦτο ὄνομα, τὸ ὄνομα ἑνὸς τῶν ἀνδρειοτέρων πολεμιστῶν, καὶ τῶν τρομερωτέρων ἀρχιληστῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὁ Μαρτῖνος ἔγεινε κάτωχρος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀφῆκαν φωνὴν φρίκης.

—Καὶ τοῦτον τὸν σύντροφόν μου, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱππότης, ἐπειδὴ εἶναι καλὸν νὰ συμπληρώσωμεν τὸν πρόλογόν μας, θὰ τὸν γνωρίζετε ἴσως περισσότερον ἀπὸ ἐμὲ, ἄρχοντες Ῥωμαῖοι· θὰ γνωρίζετε βέβαια τὸν Σάξωνα Ῥοδόλφον, στρατιώτην ἀνδρεῖον, πιστότατον εἰς πάντα ὅστις τὸν πληρώνει.

—Κύριε, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του, ὅστις περίφοβος καὶ σιωπηλός, ἔστεκε παρατηρῶν κεχηνὼς τοὺς δύο νεοελθέντας, εἶσαι, ὡς βλέπεις, εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Ἴδε· ἔρχονται καὶ οἱ ἄνθρωποί μου.

Καὶ τῳόντι, ἀπὸ τὸ παλάτιον τοῦ Στεφάνου Κολόννου λαμπάδες ἤρχιζον νὰ φωτίζωσι τὴν ὁδὸν, καὶ πολλοὶ ἔνοπλοι προϋχώρουν δρομαῖοι.

—Ὕπαγε εἰς εἰρήνην· καὶ ἂν αὔριον ἢ καμμίαν ἄλλην ἡμέραν καταλληλοτέραν εἰς σὲ ἐπιθυμῇς νὰ μὲ ἀπαντήσῃς μόνον καὶ κατὰ πρόσωπον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἱπποτῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἢ μὲ περισσότερον ἀριθμὸν ἀνθρώπων, ἴσον καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Ῥώμης, δὲν τὸ ἀποφεύγω . . . Ἰδοὺ σὲ δίδω ἐγγύησιν.

—Θαυμάτια! εἶπεν ὁ Μοντερεάλης· καὶ ἂν τυχὸν ἐκλέξετε τὴν τελευταίαν πρότασιν, θὰ ἔλθω κ' ἐγὼ, μὲ τὴν ἄδειάν σας, μαζῆ σας.

Ὁ Μαρτῖνος δὲν ἀπεκρίθη, ἔλαβε τὸ χειρόκτιον, τὸ ἔβαλεν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ ἀνεχώρησε δρομαῖος· ἀφοῦ ὅμως προϋχώρησεν ὀλίγον, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπειλῶν μὲ τὸν γρόνθον του τὸν Ἀδριανὸν, ἐφώναξε μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἀπὸ λύσσαν, τὴν ὁποίαν ἐπηύξησεν ἡ ἀδυναμία τῆς θέσεώς του.

—Πιστὸς μέχρι θανάτου.

Τὰ λόγια ταῦτα ἦσαν ἐκ τῶν συμβολικῶν ἀξιωμάτων τῶν Ὀρσινῶν· ὁποιαδήποτε δὲ καὶ ἂν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη σημασία των, σήμερον ἐσήμαινον μῖσος κατὰ τῶν Κολοννῶν.

Ὁ Ἀδριανὸς, καταγινόμενος εἰς τὸ νὰ σηκώσῃ καὶ νὰ ζωογονήσῃ τὴν Εἰρήνην, ἥτις ἔκειτο ὁλονὲν ἀναίσθητος ἀφῆκεν ὑπερηφάνως εἰς τὸν Μοντερεάλην τὴν φροντίδα τοῦ ν' ἀποκριθῇ.

—Δὲν ἀμφιβάλλω, κύριε, ἀπεκρίθη οὗτος μὲ ψυχρότητα, ὅτι εἶσαι πιστὸς εἰς τὸν θάνατον· ἐπειδὴ ὁ θάνατος, χάριτι θείᾳ, εἶναι τὸ μόνον συμβόλαιον τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι δὲν ἠμποροῦν οὔτε νὰ ἀκυρώσουν οὔτε ν' ἀποφύγουν.

—Συγχώρησόν με, εὐγενῆ ἱππότα, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς, ἀνασηκώσας τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπὸ τὸ ὡραῖον φορτίον του, διότι δὲν σ' ἐξήγησα ἀκόμη ὅλην μου τὴν εὐγνωμοσύνην. Γνωρίζω ἀρκετὰ τοὺς νόμους τῶν ἱπποτῶν, καὶ διὰ τοῦτο πιστεύω ὅτι πρέπει νὰ αἰσθάνεσαι ὅτι τὸ χρέος μου μ' ἐπροσκαλοῦσε πρῶτον ἐδῶ . . .

—Ὦ! μία κυρία! αὐτὴ λοιπὸν ἦτο ἡ αἰτία τῆς πάλης; τότε δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω ποῖος εἶχε δίκαιον . . .

—Λανθάνεσαι ὀλίγον, κύριε ἱππότα· εἶναι ἀρνίον τὸ ὁποῖον ἔσωσα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ λέγοντος.

—Διὰ τὴν τράπεζάν σου! Ἔστω! ἀπεκρίθη εὐθύμως ὁ ἱππότης.

Ὁ Ἀδριανὸς ὑπεμειδίασε, καὶ ἔσεισεν ἀποφατικῶς τὴν κεφαλήν· ἀλλ' ἡ θέσις του ἦτο βεβαίως δύσκολος. Καίτοι ἔχων τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ λατρεύῃ τὸ κάλλος, δὲν ἐπεθύμει νὰ παρεξηγηθῇ τὸ ἀφιλοκερδὲς τῆς διαγωγῆς του, καὶ νὰ στερηθῇ τῆς ὑπολήψεως (σημειωτέον ὅτι ἀνεζήτει ἐκ συστήματος δημοτικότητα), τὴν ὁποίαν θὰ προὐξένει εἰς αὐτὸν, μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ἡ ἀνδρία του, ἐὰν μετέφερε τὴν Εἰρήνην, ἧς τινος μόλις εἶχε παρατηρήσει τὴν ὡραιότητα, εἰς τὴν οἰκίαν του· καὶ ὅμως δὲν εἶχε πῶς ἄλλως νὰ πράξῃ. Ἡ νέα δὲν ἔδιδε σημεῖα ζωῆς, αὐτὸς δὲν ἐγνώριζεν οὐδὲ τὴν κατοικίαν, οὐδὲ τοὺς συγγενεῖς της, καὶ ἡ Βενεδέττα εἶχε γενεῖ ἄφαντος. Οὐδὲ νὰ τὴν ἀφήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ἐδύνατο, οὐδὲ νὰ τὴν ἀναθέσῃ εἰς ἄλλου φροντίδα· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀναίσθητος νέα ἀνεπαύετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἠσθάνθη κλίσιν πρὸς αὐτὴν γεννηθεῖσαν ἀπὸ τὸ γλυκὺ αἴσθημα τῆς προστασίας, ἔμφυτον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους καρδίας. Ἐξηγήσας λοιπὸν ἐν συντόμῳ πρὸς τοὺς παρόντας τὰ διατρέξαντα καὶ τὴν δεινήν του θέσιν, διέταξε τοὺς λαμπαδοφόρους νὰ προπορευθῶσι διὰ νὰ τὸν ὁδηγήτωσιν εἰς τὴν οἰκίαν του. Στραφεὶς δὲ καὶ πρὸς τὸν Μοντερεάλην, εἶπεν·

—Ἐὰν δὲν ἔκλεξες, κύριε ἱππότα, ἕως τὴν ὥραν ταύτην κατάλυμα πλέον εὐάρεστον, ἐλπίζω ὅτι θὰ καταδεχθῇς νὰ σὲ φιλοξενήσω εἰς τὴν οἰκίαν μου.

—Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε, ἀπεκρίθη μὲ ἦθος πανοῦργον ὁ Μοντερεάλης· ἴσως ἔχω κ' ἐγὼ ν' ἀγρυπνήσω διὰ μερικὰς ὑποθέσεις μου. Ὑγίαινε! Θὰ προσπαθήσω νὰ σὲ ἰδῶ. Καλὴν νύκτα, καὶ γλυκὰ ὀνείρατα!

« Robers Bertrams qui estoit tors,
Mais à ceval estoit mult fort
Cil avoit o lui grans effors
Multi ot 'homes per lui mors. » (α)

Τὸ βάρβαρον τοῦτο ῥωμανὸν (β) ᾄσμα τοῦ Ροῦ ψιθυρίζων

(α) «Ὁ Ρεβέρτες Βερτράμης ὅστις ἦτο χωλὸς ἀλλὰ καλὸς ἱππεὺς, εἶχε κάμει πολλοὺς ἀγῶνας καὶ φονεύσει πολλοὺς ἀνθρώπους.» Μ.

(β). Romances καὶ Romans ὠνομάσθησαν περὶ τὴν δεκάτην ἑκατοντατηρίδα ὅλα τὰ ᾄσματα καὶ μυθιστορήματα, ὅσα ἐγράφοντο εἰς τὴν διαλεκτὸν τῶν Ῥωμαίων γλῶσσαν, πρὸς διαστολὴν τῶν γραφομένων εἰς τὴν γνησίαν, ἥτις ἐκαλεῖτο Λατινική. Ἔκτοτε ἐπικράτησεν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ διακρίνωσιν οἱ Εὐρωπαῖοι διὰ τῆς λέξεως Romans, τὰ συγγράμματα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ὀνομάζομεν Μυθιστορίας. Σ. Μ.

ὁ ἱππότης τῆς Προβηγκίας, καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν Ῥοδόλφον, ἀνεχώρησεν.

Ἐξ αἰτίας τῆς ἀπεράντου ἐκτάσεως τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ὀλιγότητος τῶν κατοίκων της, πολλαὶ τῶν ὁδῶν της ἦσαν παντέρημοι. Ὅθεν οἱ πρῶτοι τῶν εὐγενῶν, καταλαβόντες μακρὰς σειρὰς οἰκιῶν, τὰς ὠχύρωσαν, εἴτε διὰ νὰ ὑποστηρίζωσι τὰς μεταξύ των ἔριδας, εἴτε διὰ νὰ βλάπτωσι τὸν λαόν. Οἱ πολυάριθμοι συγγενεῖς καὶ πελάται των ἔζων ἐκεῖ πλησίον, καὶ συνεκρότουν οὕτω μικρὰς αὐλὰς καὶ πόλεις.

Κατέναντι σχεδὸν τοῦ κυριωτέρου παλατίου τῶν Κολοννῶν, τοῦ κατοικουμένου ἀπὸ τὸν παντοδύναμον Στέφανον, ἔκειτο ἡ οἰκία τοῦ Ἀδριανοῦ. Αἱ ὀγκώδεις πύλαι ἠνοίχθησαν ἅμα ὡς ἐπλησίασεν· ἀνέβη τὴν πλατεῖαν κλίμακα, καὶ ἔφερε τὸ φορτίον του εἰς θάλαμον τὸν ὁποῖον εἶχε διεσκευασμένον κατὰ τρόπον ὄχι κοινὸν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Ἀρχαῖαι προτομαὶ καὶ ἀγάλματα ἦσαν πέριξ αὐτοῦ, καὶ λομβαρδικὰ περιπετάσματα ἐστόλιζον τοὺς τοίχους, καὶ ἐσκέπαζον τὰ βαρέα θρανία.

—Ἔ! φέρετε φῶτα! κρασίον! ἐφώναξεν ὁ ἀνώτερος τῶν ἀξιωματικῶν του.

—Ἀφῆτέ μας μόνους, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ἀτενίσας περιπαθῶς τὸ ἔπωχρον πρόσωπον τῆς Εἰρήνης, καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος της· καὶ γλυκεῖα ἀλλὰ φλογερὰ ἐλπὶς εἰσέδυσεν εἰς τὴν καρδίαν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΥΝΘΜΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΗ ΣΥΝΘΜΟΣΙΑΣ.

Μόνος, πλησίον τραπέζης κατεσκεπασμένης ἀπὸ διάφορα ἔγγραφα, ἐκάθητό τις ἀκμαίαν ἔχων τὴν ἡλικίαν. Τὸ δωμάτιον ἦτο χαμηλὸν καὶ μακρόν, καὶ πολλὰ ἀργαῖα ἀλλ' ἠκρωτηριασμένα ἀνάγλυφα καὶ ἀγάλματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν διεσκορπισμένα, καί τινα λείψανα τῆς παλαιᾶς τῶν Ῥωμαίων ἀνδρίας, ὡς ξιφίδια καὶ θώρακες, περιεστόλιζον τὸν θάλαμον. Ἀμέσως ἄνωθεν τῆς τραπέζης, ἡ σελήνη διετόξευεν ἐπὶ τοῦ τοίχου τὰς ἀκτῖνάς της διὰ στενοῦ καὶ ὑψηλοῦ παραθύρου. Ἐκ δὲ δεξιῶν τοῦ παραθύρου τούτου, ἐντὸς σκευοφυλακείου ἐξησφαλισμένου καλῶς διὰ θύρας σιδηρᾶς, τῆς ὁποίας ἡ στερεὰ κατασκευὴ ἐδείκνυε πόσον ἐτίμα ὁ οἰκοδεσπότης τὸν

ἐμπεριεχόμενον θησαυρὸν, ἔκειντο κατὰ τάξιν τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα τόμοι, οἵτινες τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐθεωροῦντο ὡς συγκροτοῦντες βιβλιοθήκην πολλοῦ λόγου ἀξίαν· οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἀντίγραφα ἀθανάτων πρωτοτύπων γραφέντα ἐπιπόνως ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἰδιοκτήτην.

Τὴν παρειὰν ἔχων στηριγμένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, τὸ μέτωπον ὀπωσοῦν συνωφρυωμένον, τὰ χείλη συνεσταλμένα ὀλίγον, ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς μελέτας πολὺ διαφορετικὰς τῶν ἀσκόπων ὀνειροπολημάτων τῶν ὁμοτέχνων του λογίων. Καὶ ὅταν ἡ σελήνη ἀνυψωθεῖσα ἔῤῥιψε φῶς ἐπ' αὐτοῦ, ἐπηύξησε τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐκ φύσεως σεμνοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς προσώπου του. Ἡ πυκνὴ καὶ ξανθὴ κόμη του, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας, ὡς σπάνιον μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων, ἀπεδίδετο εἰς τὴν τευτονικήν του καταγωγὴν, ἐκυμάτιζε βοστρυχηδὸν ἐπὶ τοῦ πλατέως καὶ ἱλαροῦ μετώπου του· καὶ αἱ βαθεῖαί του σκέψεις, καὶ ἡ σκυθρωπότης τοῦ μετώπου αὐτοῦ, δὲν ἴσχυον νὰ ἐξαφανίσωσι τὴν κρυφίαν δύναμιν, ἥτις ἐπήγαζεν ἀπὸ τὴν μεγάλην διάστασιν τῶν ὀφθαλμῶν δι' ἧς οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι συνῆπτον τὸ πάλαι θαυμασίως τὴν ἔκφρασιν τῆς ὑπεροχῆς μὲ τὴν σιωπηλὴν ἐνέργειαν τῆς ἐξουσίας. Οἱ χαρακτῆρές του ὅμως δὲν ἦσαν οὐδ' ἑλληνικοί, οὐδὲ τευτονικοί. Ὁ λεπτὸς πώγων, ἡ γρυπὴ μύτη, αἱ ὀπωσοῦν κοῖλαι παρειαί του ἀνενθύμιζον τὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἀνδρικῆς τῶν Ῥωμαίων φυλῆς, καὶ ἐδύναντο καταλλήλως νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς ζωγράφους ὡς πρωτότυπον ἄλλου Βρούτου.

Τὰ δύο πλάγια τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μικρὸν ἀλλὰ στερεὸν ἀνώτερον χεῖλός του δὲν ἐκρύπτοντο ἀπὸ τὸ γένειον καὶ τὸν μύστακα τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις ἦτο τότε γενικὴ· ἀπὸ δὲ τὴν σωζομένην μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὴν Ῥώμην πεπαλαιωμένην εἰκόνα του, φαίνεται ὁμοιότης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ναπολέοντος, ὄχι κατὰ τοὺς χαρακτῆρας, ἐπειδὴ οἱ τοῦ Ῥωμαίου ἐμφαίνουσι πλειοτέραν αὐστηρότητα καὶ ζωηρότητα, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἔκφρασιν τῆς διακαοῦς καὶ ἡσύχου ἐνεργείας, ἥτις ἐξεικονίζει τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ διανοητικοῦ μεγαλείου. Καίτοι νέος τὴν ἡλικίαν δὲν εἶχε πλέον ὁ μονήρης ἐκεῖνος λόγιος τὸ ἀνθηρὸν, τὸ ἀμέριμνον τῆς νεότητος. Οἱ σύγχρονοί του τὸν ἐθεώρησαν ὡς καθ' ὑπερβολὴν ὡραῖον· ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ἡ κρίσις των ἐμορφώθη, ὄχι τόσον ἀπὸ τὰς κοινὰς περὶ τοῦ κάλλους ἰδέας, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἀναστήματος, τι-

μώμενον τότε πολὺ πλειότερον ἢ σήμερον, καὶ ἀπὸ τὸ εὐγενέστερον ἐκεῖνο κάλλος τὸ ὁποῖον ὁ νοῦς καὶ ὁ ἀνένδοτος χαρακτὴρ ἐντυπόνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δύσμορφα πρόσωπα.

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ῥιένζου (ἐπειδὴ ὁ νέος ὁ παρουσιασθεὶς εἰς τὸν ἀναγνώστην κατὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς παρούσης ἱστορίας, παρουσιάζεται καὶ πάλιν πλέον ἡλικιωμένος ἐνώπιόν του) εἶχεν ἀποκτήσει πολλὴν αὐστηρότητα καὶ δύναμιν καθόσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ἐξουσίαν. Πιθανὸν ὅτι περίστασίς τις, ἀναγομένη εἰς τὴν γεννησίν του, ἐπενήργησε τὰ μέγιστα καὶ ἐνωρὶς εἰς τὴν φιλοδοξίαν του. Ναὶ μὲν οἱ γονεῖς του ἦσαν πτωχοὶ καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων τάξεων τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ὁ πατήρ του ἦτο νόθος τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου τοῦ Ζ' (α), καὶ ἐπὶ τούτῳ ἴσως ἐπαιρόμενοι ἔδωκαν εἰς αὐτὸν ἀνατροφὴν ἀνωτέραν τῆς θέσεώς του. Ἡ ἔπαρσις αὕτη ἦτις μετεδόθη καὶ εἰς τὸν Ῥιένζην ἐξ αὐτῆς του τῆς νηπιότητος, καὶ τὴν ὁποίαν συνεθήλασε μὲ τὸ γάλα τῆς μητρός του, τὸν παρεκίνει νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ἐκ νεότητός του ἴσον τῶν Ῥωμαίων εὐπατριδῶν, καὶ νὰ ἐπιθυμῇ νὰ γείνῃ ἀνώτερός των. Ἀλλ' ἅμα ὡς τὸ φῶς τῆς ῥωμαϊκῆς φιλολογίας ἔλαμψεν εἰς τοὺς ἀπλήστους ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν φιλόδοξον καρδίαν του, τὴν ἔπαρσιν τῆς γεννήσεως διεδέχθη ἄλλη ἔπαρσις εὐγενεστέρα, ἡ τῆς πατρίδος· καὶ, ἐκτὸς μόνον τῶν περιστάσεων καθ' ἃς ἐζήτουν τινὲς νὰ τὸν ἐξευτελίσωσιν, αἰνιττόμενοι τὴν καταγωγήν του, προὐτίμα πάντοτε νὰ ὀνομάζεται πληβεῖος Ῥωμαῖος, παρὰ ἀπόγονος τεύτονος βασιλέως. Ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ αἱ περιπέτειαι εἰς ἃς ἔπεσε πολλάκις ἐνίσχυσαν τὰ πολύτιμα προτερήματά του· ἐπὶ τέλους, ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ σπανίου νοός του συνεκεντρώθησαν εἰς ἕνα μόνον σκοπὸν, ὅστις, καθοσιωθεὶς ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν καὶ πατριωτικὸν πνεῦμά του, κατέστη συνάμα καὶ χρέος καὶ πάθος.

«Ναὶ, εἶπεν ὁ Ῥιένζης ἀνακύψας αἴφνης ἀπὸ τοὺς βαθεῖς

(α) Ὁ Σάδης ὑποθέτει ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Ῥιένζου ἦτο χήρα νόθου υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου, στηρίζων τὴν γνώμην του ἐπί τινος χειρογράφου τοῦ Βατικανοῦ. Ἀλλὰ, κατὰ τοὺς συγχρόνους βιογράφους, ὁ Ῥιένζης, γράφων πρὸς Καρολον βασιλέα τῆς Βοημίας, ἀφίει ὅτι εἶναι συγγενής του ἐκ μέρους τοῦ πατρός του. «Di vostro legnaggio sono... figlio di bastardo d'Enrico imeratore,» κτλ. Ἄλλος νεώτερος συγγραφεὺς, ὁ αἰδέσιμος Γαϊφίης, ἀναφέρει καί τινα ἐπιγραφὴν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς καταγωγῆς ταύτης «Nicolaus Tribunus... Laurentii Teutonici filius» κτλ.

λογισμούς του, ναί, πλησιάζει ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ρώμη θ'ἀναστηθῇ ἀπὸ τὰ ἐρείπιά της· ἡ δικαιοσύνη θὰ καταβάλῃ τὴν τυραννίαν· οἱ ἄνθρωποι θὰ περιφέρωνται ἀρόβως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγοράν. Θὰ ἐπικαλεσθῶμεν ἐπάνω εἰς τὸ ἔρημον μνῆμά του τὴν ἀδυσώπητον ψυχὴν τοῦ Κάτωνος! Καὶ θὰ ὑπάρξῃ καὶ πάλιν λαὸς εἰς τὴν Ῥώμην! Κ'ἐγώ... ἐγὼ θ'ἀναστήσω τὸ γένος μου! ἡ φωνή μου πρώτη θὰ διασαλπίσῃ τὸ σύνθημα τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας πολέμου! ἡ χείρ μου θὰ ὑψώσῃ πρώτη τὴν σημαίαν της! Ναί! ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν συλλογισμῶν μου, ὡς ἀπὸ κορυφὴν βουνοῦ, βλέπω ἀνεγειρομένας τὰς ἐλευθερίας καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς νέας Ῥώμης, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ στερεοῦ οἰκοδομήματος οἱ μεταγενέστεροι θ'ἀναγινώσκουν τὸ ὄνομά μου.»

Ὅταν ἐπρόφερε τὰ γενναῖα καὶ ὑπερήφανα ταῦτα λόγια, ὁλόκληρος ὁ ῥήτωρ ἐφαίνετο κατεχόμενος ἀπὸ αἴσθημα φιλοδοξίας. Διέτρεχε τὸ ζορερὸν δωμάτιον μὲ βήματα ἐλαφρὰ καὶ ταχέα, ὡς νὰ ἐπέτα· τὸ στῆθός του ἐξωγκοῦτο, οἱ ὀφθαλμοί του ἤστραπτον. Ἠσθάνετο ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἔρως δὲν δύναται νὰ προξενήσῃ ἔκστασιν ὁμοίαν ἐκείνης τὴν ὁποίαν δοκιμάζει, κατὰ τὸν πρῶτον ἄδολον ἐνθουσιασμόν του, ὁ πατριώτης ὁ ἔχων πεποίθησιν περὶ τῆς εἰλικρινείας του!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ θύρα ἐκρούσθη ἐλαφρῶς καὶ ὑπηρέτης, φέρων τὰ ἐμβλήματα τοῦ οἴκου τοῦ πάπα(*), παρουσιάσθη.

—Κύριε Ῥιένζη, εἶπεν, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου, ἦλθε νὰ σᾶς ἴδῃ.

—Ἄ! τί εὐτυχία! φέρετε φῶς! Πανιερώτατε, δὲν ἠμπορῶ νὰ σ'ἐξηγήσω, ὅσον αἰσθάνομαι, τὴν τιμὴν αὐτήν...

—Ἔλα, ἔλα! καλέ μου φίλε, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος ἐμβὰς καὶ καθήσας μὲ πολλὴν οἰκειότητα· δὲν χρειάζονται τόσαι φιλοφρονήσεις μεταξὺ τῶν δούλων τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ποτὲ ἄλλοτε, καὶ τὸ λέγω μὲ ἄκραν θλῖψιν τῆς ψυχῆς μου, δὲν ἔλαβε μεγαλειτέραν ἀνάγκην πιστῶν φίλων. Αἱ τόσαι ἀσεβεῖς ταραχαί, αἱ τόσαι ἀκόλαστοι ὀχλαγωγίαι ἐνώπιον τοῦ ἁγίου λειψάνου καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τοῦ ἁγίου Πέτρου, κατήντησαν γενικὸν σκάνδαλον ὅλης τῆς Χριστιανωσύνης.

—Καὶ θὰ καταντήσουν περισσότερον, ἐπρόσθεσεν ὁ Ῥιένζης, ἐνόσῳ ἡ μακαριότης του δὲν συγκατατεθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς

(*) Δὲν ἐφόρουν τότε τὸ σημερινὸν ἀσχημότατον ἔνδυμα, οὗτινος ἡ ἐφεύρεσις ἀποδίδεται εἰς τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον.

τὴν καθέδραν τῶν προκατόχων του, καὶ νὰ περιστείλῃ μὲ χεῖρα σιδηρᾶν τὰς καταχρήσεις τῶν εὐγενῶν.

—Ἀλλοίμονον! λόγια τοῦ ἀέρος! τὸ ἠξεύρεις καὶ σὺ, φίλε, ὁ ἴδιος, καὶ ἂν ὁ πάπας, εἰσακούων τὰς εὐχάς σου, μεταβῇ ἀπὸ Αὐϊνιῶνα εἰς Ῥώμην, μὰ τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου Πέτρου, δὲν θὰ καταβάλῃ αὐτὸς τοὺς εὐγενεῖς, ἀλλὰ οἱ εὐγενεῖς θὰ καταβάλουν αὐτόν. Ἠξεύρεις ὅτι ἕως τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μακαρίτης προκάτοχός του— αἰωνία ἡ μνήμη του! — συνέλαβε τὸν φρόνιμον σκοπὸν νὰ ὁραπετεύσῃ εἰς Αὐϊνιῶνα, ὁ πατὴρ τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι πατέρες πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν γεροντικήν των ἡλικίαν, ἐδιοικεῖτο καὶ ἐφυλάττετο ὡς αἰγμάλωτος ἀπὸ τὰ ἀνυπότακτα τέκνα του. Δὲν ἐνθυμεῖται πῶς καὶ αὐτὸς ὁ εὐγενὴς Βονιφάτιος, ὁ μεγαλόψυχος καὶ ἄκαμπτος ἐκεῖνος πάπας, ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τοὺς προγόνους τῶν Ὀρσινῶν, οἱ ὁποῖοι ἐρρύθμιζαν καὶ αὐτά του τὰ βήματα, καὶ πῶς, ἀπελπισθεὶς ὡς ἀετὸς κλεισμένος εἰς κλωβίον, ἐκτύπησε τὴν κεφαλήν του εἰς τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας καὶ ἀπέθανεν; Ἀνέφερες πρὸ ὀλίγου παρελθούσας ἀναμνήσεις τῆς Ῥώμης· ὁμολόγησόν ὅμως ὅτι δὲν εἶναι πολλὰ δελεαστικαὶ διὰ τοὺς πάπας.

—Ναί! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης ὑπομειδιάσας καὶ σύρας τὸ θρανίον του πλησίον εἰς τὸ τοῦ ἐπισκόπου, ἡ πανιερότης σου ἔχει μεγάλον δίκαιον· καὶ χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὅσον ἰσχυροί, ἀκόλαστοι καὶ ἀσεβεῖς καὶ ἂν ἦσαν οἱ τότε εὐγενεῖς, πάλιν οἱ σημερινοὶ τοὺς ὑπερβαίνουν.

—Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥαϊμοῦνδος ἐρυθριάσας, ἂν καὶ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα, ἀντιπροσωπεύων τὴν πνευματικήν του ἐξουσίαν, ἐξυβρίσθην, πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἀκόμη καὶ πολλὰ ἀποτόμως, ἀπὸ αὐτὸν τὸν Στέφανον Κολόνναν, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τόσας καὶ τόσας ἀποδείξεις ἀγάπης καὶ εὐνοίας ἐκ μέρους τῆς ἐκκλησίας. Οἱ δοῦλοί του ἔσπρωξαν τοὺς ἐδικούς μου μέσα εἰς τοὺς ὁρόμους, καὶ ἐγὼ .... ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων, ἐβιάσθην νὰ παραμερίσω, καὶ νὰ προσμείνω κολλημένος εἰς τὸν τοῖχον ἕως ὅτου νὰ περάσουν οἱ ἀχρεῖοι ἐκεῖνοι! Καὶ σημείωσον ὅτι διὰ νὰ στεφανώσουν τὸ ἔργον των, ἐπρόσθεσαν καὶ χιλίας βωμολοχίας καὶ βλασφημίας. «Συμπάθειον, πανιερώτατε, ἔλεγαν περῶντες ἔμπροσθέν μου· οἱ ἄνθρωποι ὅμως αὐτοί, τὸ ἠξεύρεις, πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ προπορευθοῦν τῶν ἄλλων.»

—Πῶς, εἰς τόσην τόλμην ἔφθασεν; ἠρώτησεν ὁ Ῥιένζης, κρύψας τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖράς του, ἐνῷ μειδίαμα ὅλως ἰδιάζον εἰς αὐτὸν, ὄχι μὲν φαιδρὸν, φαιδρῦνον ὅμως τοὺς ἄλλους καὶ τροποποιοῦν τὴν μέχρις αὐστηρότητος σκυθρωπήν του φυσιογνωμίαν ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Τότε, εἶναι καιρὸς καὶ διὰ τὴν πανιερότητά σου καθὼς καὶ δι' ἡμᾶς, νά ...

—Τί; ὑπέλαβεν ἐντόνως ὁ ἐπίσκοπος· ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν τίποτε; Λησμόνησον τὰ ἐνθουσιώδη ὀνείρατά σου... κατάβα εἰς τὴν γῆν... κύτταξε μὲ ψυχρὸν βλέμμα τὰ περὶ ἡμᾶς. Ἐναντίον ἀνθρώπων τόσον ἰσχυρῶν τί δυνάμεθα τὰ κάμωμεν;

—Πανιερώτατε, ἀπεκρίθη βαρυθυμῶν ὁ Ῥιένζης· οἱ ἄνθρωποι τῆς τάξεώς σου ἔχουν τὴν δυστυχίαν νὰ μὴ γνωρίζουν ποτὲ τὸν λαὸν, μήτε τὰ ἀληθινὰ συμπτώματα τοῦ καιροῦ. Καθὼς ὅσοι περιπατοῦν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν βλέπουν ὑπὸ τοὺς πόδας των τὰς πεδιάδας καὶ τὰς κοιλάδας σκεπασμένας ἀπὸ τὰ σύννεφα, ἐνῷ, ἐὰν εὑρίσκοντο παρακάτω θὰ διέκριναν καὶ τὰς οἰκίας, καὶ τὰ κινήματα τῶν ἀνθρώπων, ὁμοίως καὶ σεῖς, δὲν βλέπετε ἀπὸ τὴν ὑψηλήν σας περιωπὴν παρὰ καπνούς, ἐνῷ ἐγὼ, ἀπὸ τὴν ταπεινήν μου θέσιν παρατηρῶ τοὺς βοσκοὺς, προσπαθοῦντας νὰ εὕρουν καταφύγιον διὰ νὰ προφυλαχθοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ποίμνιά των ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τὴν ὁποίαν προμηνύουν τὰ σύννεφα αὐτά. Ἂς μὴ ἀπελπιζώμεθα, πανιερώτατε, ἔχει καὶ ἡ ὑπομονὴ τὰ ὅριά της, καὶ ἔφθασε μάλιστα εἰς αὐτά. Ἡ Ῥώμη δὲν περιμένει παρὰ εὐκαιρίαν, ἡ ὁποία θὰ ἔλθῃ, ὄχι ὅμως αἰφνιδίως, διὰ νὰ σηκωθῇ ὁλόκληρος ἐναντίον τῶν τυράννων της.

Τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐγλωττίας εἶναι ἡ πεποίθησις τοῦ λαλοῦντος· τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐγλωττίας τοῦ Ῥιένζου ἦτο ἡ δύναμις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Δὲν ὡμίλει πώποτε ὡς ἄνθρωπος ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Πιθανὸν ὅτι, ὡς ὅλοι ὅσοι ἐπιχειρίζονται μεγάλα, δὲν ἐγνώριζεν ἐντελῶς τὰ προσκόμματα ὅσα ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ! Ἔβλεπε τὸ τέρμα λαμπρὸν καὶ καθαρὸν, καὶ ἐν τῇ ἐκστάσει τῆς ψυχῆς του, παρέβλεπε τὸ μῆκος καὶ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ σταδίου· οὕτως αἱ βαθεῖαί του πεποιθήσεις μετεδίδοντο ἀκατασχέτως εἰς τοὺς ἄλλους, αὐτὸς δὲ ἐφαίνετο προφητεύων μᾶλλον ἢ ὑποσχόμενος.

Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου, ὅστις δὲν εἶχε μὲν νοῦν ἔξοχον, εἶχεν ὅμως χαρακτῆρα ψυχρὸν καὶ πολλὴν πεῖραν τῶν ἐγκοσμίων, ἐσαγηνεύθη ἀπὸ τὴν μαγείαν τῶν λόγων τοῦ συντρόφου του, καὶ ἴσως τόσον πλέον εὐκόλως, καθόσον τὰ ἰδιά του

πάθη ἦσαν ἐξηγριωμένα κατὰ τῆς ἀλαζωνείας καὶ τῆς ἀκολασίας τῶν εὐγενῶν. Ἐπέρασε πολλὴ ὥρα πρὶν ἀποκριθῇ εἰς τὸν Ριένζην.

—Νομίζεις, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ὅτι μόνοι οἱ πληβεῖοι θὰ ἐπαναστατήσουν; Δὲν ἠξεύρεις πόσον εἶναι δειλοὶ καὶ ἀναποφάσιστοι;

—Πανιερώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ριένζης, ἓν μόνον περιστατικὸν ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ, πόσον εἶμαι περιστοιχισμένος ἀπὸ φίλους ἰσχυροὺς καὶ σημαντικούς. Γνωρίζεις πῶς ὁμιλῶ παῤῥησίᾳ ἐναντίον τῶν εὐγενῶν· τοὺς ἀναφέρω ὀνομαστί· κατακρίνω τοὺς Σαβέλλας, τοὺς Ὀρσίνας, τοὺς Κολλόνας ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν των· νομίζεις ὅτι μὲ λησμονοῦν; νομίζεις ὅτι, ἂν μόνοι οἱ πληβεῖοι ἦσαν ὑπερασπισταί καὶ φίλοι μου, δὲν θὰ μὲ ἥρπαζον ἐκεῖνοι πρὸ πολλοῦ διὰ τῆς βίας, καὶ δὲν θὰ μὲ ἔῤῥιπτον εἰς φυλακήν τινα, ἢ εἰς τὸν αἰώνιον τάφον; Παρατήρησον, ἐξηκολούθησεν ἀνακαλύψας ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ ἐπισκόπου τὴν προξενηθεῖσαν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν ἀπὸ τοὺς λόγους του, παρατήρησον ὅτι καθ' ὅλον τὸν κόσμον μεγάλη ἐπανάστασις ἤρχισε· τὰ σκότη τῆς προαιωνίου βαρβαρότητος διεσκεδάσθησαν· ἡ ΣΟΦΙΑ, ἡ ὁποία ἀνέδειξε τοὺς θνητοὺς ἡμιθέους κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους, ἀνεσύρθη ἀπὸ τὴν κάλπην της· δύναμίς τις εὐγενεστέρα ἀπὸ τὴν κτηνώδη βίαν, καὶ ἰσχυροτέρα ἀπὸ τοὺς στρατοὺς, ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τῆς τυραννίας, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀρχίζουν καὶ πάλιν νὰ λατρεύουν τὴν βασιλείαν τοῦ Νοός. Ναί! ἡ δύναμις αὐτὴ, ἡ ὁποία, πρὸ ὀλίγων χρόνων, ἔστεψε, τὸν Πετράρχαν εἰς τὸ Καπιτώλιον, καταπλαγὲν μετὰ δώδεκα αἰώνων σιωπὴν ἀπὸ τὰς τιμὰς τοῦ ΘΡΙΑΜΒΟΥ· τὰς ἀποδοθείσας εἰς ἄνθρωπον εὐτελοῦς καταγωγῆς καὶ ξένον τῆς στρατιωτικῆς τάξεως, ἐνῷ ἄλλοτε ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ τῶν βασιλέων τοὺς νικητάς· ἡ δύναμις αὐτὴ ἥτις βιάζει νὰ τὴν σέβωνται καὶ αὐταὶ αἱ ἀντιφερόμεναι οἰκογένειαι τῶν Κολοννῶν καὶ τῶν Ὀρσινῶν, ἥτις κατηνάγκασε τοὺς πλέον ὑπερηφάνους πατρικίους νὰ ἀμιλλῶνται τίς ἐξ αὐτῶν νὰ φέρῃ, νὰ ἐγγίσῃ μόνον τὸν πορφυροῦν μανδύαν τοῦ υἱοῦ ἑνὸς πληβείου τῆς Φλωρεντίας, ἥτις ἑλκύει ὁλονὲν τὰ βλέμματα τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν πενιχρὰν καλύβην τῆς Βωκλούζης (α),

(α) Ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὴν εἰς Vaucluse, πολύχνιον παρὰ τὴν Αὐϊνιῶνα, καλύβην, ὅπου διέμενεν ὁ Πετράρχας, λατρεύων καὶ ἐξυμνῶν δι' ἀθανάτων στίχων τὴν ὡραίαν Λώραν, κατοικοῦσαν καὶ αὐτὴν ἐκεῖ πλησίον εἰς ἄλλην καλύβην Σ. Μ.

καὶ δίδει καὶ εἰς τὸν ἁπλούστερον λόγιον τὴν ἄδειαν νὰ παρα-
ινῇ τοὺς τυράννους, νὰ πλησιάζῃ μὲ παρακλήσεις ὑπερηφάνους καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα τῆς ἐκκλησίας· ναί, ἡ ἰδία δύναμις, ἥτις, ὑποκαίουσα τὴν Ἰταλίαν ἐν σιωπῇ, γογγύζει ὑπὸ τὴν στερεὰν βάσιν τῆς βενετικῆς ὀλιγαρχίας (α), ἥτις συνετάραξε πέραν τῶν Ἄλπεων τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Φλανδρίαν, καὶ εἰσχωρήσασα καὶ μέχρι τῆς βαρβάρου νήσου, τῆς κατακτηθείσης ἀπὸ τοὺς Νορμανδούς, καὶ διοικουμένης ἀπὸ τὸν ἀξιολογώτερον τῶν ζώντων ἡγεμόνων (β), ἐξύπνισε πνεῦμα τὸ ὁποῖον ὁ Νορμανδὸς δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐξαφανίσῃ, οὐδὲ νὰ διευθύνουν οἱ βασιλεῖς, ἐὰν δὲν διευθυνθοῦν πρῶτοι ἀπὸ αὐτό; ἡ δύναμις, λέγω, ἐκείνη ἥτις διεσκορπίσθη πανταχοῦ, αὐτὴ ὁμιλεῖ, αὐτὴ θριαμβεύει διὰ τῆς φωνῆς ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶν' ἔμπροσθέν σου· αὐτὴ ἐλκύει πλησίον της ὅλους ὅσους ἔκαυσε μικρὸς σπινθὴρ ἐλευθερίας, ὅλους ὅσων τὴν καρδίαν ἐξάπτουν γενναῖα φρονήματα! Μάθε, πανιερώτατε, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος εἰς τὴν Ῥώμην, πλὴν τῶν τυράννων μας, ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἔμαθαν καὶ μίαν συλλαβὴν τῆς παλαιᾶς μας γλώσσης, τοῦ ὁποίου ἡ καρδία καὶ τὸ ξίφος νὰ μὴ ἀνήκουν εἰς ἐμέ. Οἱ φιλήσυχοι ὀπαδοὶ τῶν μουσῶν, οἱ ὑπερήφανοι εὐγενεῖς τῆς δευτέρας τάξεως, ἡ νεωτέρα γενεὰ πλέον φωτισμένη ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτῆς κηφῆνας, καὶ πρὸ πάντων, πανιερώτατε, οἱ μικρότεροι λειτουργοὶ τῆς θρησκείας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μοναχοὶ τῶν ὁποίων τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν ἐσκότισεν ἡ πολυτέλεια, οὐδ' ἐκώφανε τὰς ἀκοὰς ἡ πομπή, ὥστε νὰ μὴ βλέπουν καὶ νὰ μὴν ἀκούουν τὰς φρικτὰς ὕβρεις αἱ ὁποῖαι γίνονται ἡμέραν καὶ νύκτα κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτὴν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ὅλοι, ὅλοι αὐτοὶ συνδεδεμένοι, μὲ δεσμοὺς ἀδιαῤῥήκτους, μὲ τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς τεχνίτας, δὲν περιμένουν παρὰ τὸ σημεῖον, διὰ ν' ἀποθάνουν ἢ νὰ νικήσουν, νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι, ἢ πίπτοντες ν' ἀπαθανατισθοῦν μὲ τὸν Ῥιένζην καὶ τὴν πατρίδα των!

(α) Ὀκτὼ ἔτη μετὰ ταῦτα, τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον κατέτρωγε πρὸ πολλοῦ τὰ σπλάγχνα τοῦ βενετικοῦ λαοῦ κατὰ τῆς συγκλήτου, τῆς πλέον ἀγρύπνου ὅλων τῶν ὀλιγαρχιῶν, τῆς Σπάρτης λέγω τῆς Ἰταλίας, ἐξερράγη διὰ τῆς ἐπὶ Μαρίνου Φαλιέρου συνωμοσίας.

(β) Ἐδουάρδον τὸν Γ', ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ἐπεκράτησαν φρονήματα δημοτικώτερα τῶν τῆς ἐπελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἀλλ' οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἔσβησαν ἐντὸς τοῦ αἵματος τὴν περιέργειαν αὐτῶν. Τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον,—τὸν ΙΔ'—ἄνθρωπος ἄνθη ἐβλάστησαν καθ' ὅλον τὸν κόσμον, τῶν ὁποίων ὅμως οἱ καρποὶ κατέπεσαν ὤωροι καὶ ξηροί· τὸν παράδεισον σεισμὸν διεδέχθη παράδεισος γαλήνη.

—Τωόντι! ἀνέκραξεν ἐκστατικὸς, καὶ ἀνασηκωθεὶς ὀλίγον ὁ ἐπίσκοπος. Ἀπόδειξόν μέ το ἐμπράκτως, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι οἱ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχουν ὀλιγώτερον ζῆλον ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των, τοὺς λαϊκούς, διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων.

—Ὅ,τι εἶπα, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιένζης μὲ πλειοτέραν ψυχρότητα, ἠμπορῶ νὰ τὸ ἀποδείξω, ἀλλὰ εἰς μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶναι μὲ ἡμᾶς.

—Μὴ ἔχῃς ὑποψίαν εἰς ἐμὲ, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαϊμοῦνδος· γνωρίζω κάλλιστα τὰς κρυφίας διαθέσεις τοῦ πάπα, τοῦ ὁποίου εἶμαι ἐπίτροπος καὶ ἀντιπρόσωπος· ἔσο βέβαιος, ὅτι ἂν εὑρίσκετο χεὶρ ἱκανὴ νὰ βάλῃ ὅρια νομιμώτερα καὶ φυσικώτερα εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἀγερώχων πατρικίων, οἱ ὁποῖοι ἐξουθένησαν καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας ἐκκλησίας τὴν ἐξουσίαν, ἡ μακαριότης του θὰ ὑπεστήριζε τὴν χεῖρα αὐτήν. Καὶ τόσῳ εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου, ὥστε ἂν εὐδοκιμήσῃς, ἐγὼ ὁ ὑπεύθυνος, ἀλλ' ἀνάξιος τοποτηρητής του, ὑπόσχομαι νὰ ἐπικυρώσω τὸν θρίαμβόν σου. Ἀλλὰ, πρόσεξον, μὴ βιασθῇς· ἡ ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ χάσῃ τὴν ὑπόληψίν της συνδεομένη μὲ ἀποτυχίαν.

—Βαίβαια, πανιερώτατε! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης, καὶ κατὰ τοῦτο ἡ πολιτικὴ τῆς ἐκκλησίας εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐλευθερίας. Συμπέρανε τὴν φρόνησίν μου ἀπὸ τὴν τόσην μου ἀργοπορίαν. Ἐκεῖνος ὅστις βλέπει τοὺς φίλους του ἀνυπομόνους περὶ αὐτὸν, ὅστις κατατρώγεται ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἀνυπομονησίαν, καὶ ὅμως ἀναβάλλει τὸ σύνθημα, καὶ προσμένει κατάλληλον ὥραν, δὲν εἶναι, μὲ φαίνεται, ἱκανὸς νὰ ἐκθέσῃ παρατόλμως εἰς κίνδυνον τὸν σκοπόν του.

—Ἂς ὁμιλήσωμεν λοιπὸν καλλιτερα, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος, καλοκαθήσας εἰς τὸ θρανίον του. Καθόσον θὰ ὡριμάζουν τὰ σχέδιά σου, μὴ φοβῆσαι νὰ μὲ τὰ κοινοποιῇς. Πίστευσον ὅτι ἡ Ῥώμη δὲν ἔχει σταθερώτερον φίλον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος, ἔχων παραγγελίαν νὰ διατηρήσῃ τὴν εὐταξίαν, δὲν δύναται νὰ πράξῃ τὸ παραμικρὸν ἐναντίον τῆς ἀταξίας· ἐν τοσούτῳ ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐπισκέψεώς μου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἴσως κάποιαν σχέσιν μὲ ὅσα ὡμιλήσαμεν... Ἠξεύρεις ὅτι ὅτε ἡ μακαριότης του σὲ ἀνέθεσε τὴν σημερινήν σου ὑπηρεσίαν σὲ διέταξε νὰ προκηρύξῃς τὸν εὐμενῆ σκοπὸν τῆς συγκροτήσεως Ἰωβιλαίου εἰς Ῥώμην κατὰ τὸ 1350, σκοπὸν θαυμασιώτατον διὰ δύο λόγους, τοὺς ὁποίους ἐννοεῖς καὶ σὺ ὁ ἴδιος· πρῶτον μὲν ἕκαστος χριστιανὸς μεταβαίνων εἰς Ῥώμην θ' ἀπολαύσῃ τὴν

γενικὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του· δεύτερον δὲ, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ κατὰ τὰ συμφέροντα τῆς σαρκὸς, ἡ συρροὴ τῶν προσκυνητῶν, αἱ εὐσεβεῖς προσφοραί των θὰ ἐπαυξήσουν ὑλικῶς τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἱεροῦ θρόνου, τὰ ὁποῖα τῇ ἀληθείᾳ δὲν εὑρίσκονται εἰς λαμπρὰν κατάστασιν· τὸ ἠξεύρεις, ἀγαπητὲ Ῥιένζη;

Ὁ Ῥιένζης ἔκυψε τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ ἱεράρχης ἐξηκολούθησεν.

—Ἡ μακαριότης του παρατηρεῖ μὲ μεγίστην θλῖψιν τῆς ψυχῆς της, ὅτι οἱ εὐσεβεῖς σκοποί της κινδυνεύουν νὰ ματαιωθοῦν, διότι τόσον θηριώδεις καὶ πολυάριθμοι εἶναι οἱ λῃσταὶ πέριξ τῆς Ῥώμης, ὥστε καὶ οἱ τολμηρότεροι προσκυνηταὶ τρέμουν νὰ ἐπιχειρισθοῦν τὸ ταξείδιόν των, ἢ ἂν τολμήσουν τινὲς νὰ τὸ ἐπιχειρισθοῦν, θὰ ἦναι βεβαίως ἐκ τῶν πτωχοτέρων χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι, ὡς μὴ φέροντες μαζῆ των μήτε χρυσὸν, μήτε ἄργυρον, μήτε πολύτιμα ἀφιερώματα δὲν ἔχουν κατὰ τί νὰ φοβηθοῦν τοὺς λῃστάς. Ἐκ τούτου πηγάζουν δυστυχῶς δύο συνέπειαι· ἐξ ἑνὸς οἱ πλούσιοι, οἱ ὁποῖοι, ὁ Θεὸς τὸ ἠξεύρει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τὸ λέγει ῥητῶς, ἔχουν τὴν μεγαλειτέραν ἀνάγκην τῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν των, θὰ στερηθοῦν τὴν ἔνδοξον αὐτὴν εὐκαιρίαν, καὶ ἐξ ἄλλου, θὰ ὑπεξαιρεθοῦν ἀσεβῶς ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῆς ἐκκλησίας τὰ πλούτη, τὰ ὁποῖα θὰ συνεισέφερεν ἀναμφιβόλως ὁ ζῆλος τῶν τέκνων της.

—Λογικώτατον, πανιερώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης.

—Πρὸ πέντε ἡμερῶν ἐπανέλαβεν ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα, ἔλαβον ἐπιστολὰς ἀπὸ τὴν μακαριότητά του διὰ τῶν ὁποίων μὲ διέταττε νὰ ἐκθέσω εἰς τοὺς πατρικίους, οἵτινες εἶναι οἱ νόμιμοι τιμαριῶται τῆς ἐκκλησίας, τὰς ἐπιζημίους αὐτὰς συνεπείας εἰς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα, καὶ νὰ τοὺς προσκαλέσω νὰ συνενώσουν τὰς δυνάμεις των κατὰ τῶν λῃστῶν· τοὺς τὰ ἐξέθεσα ὅλα, πλὴν εἰς μάτην.

—Διότι μὲ τὴν βοήθειαν καὶ μὲ τὰ στρατεύματα τῶν λῃστῶν τούτων, οἱ πατρίκιοι, ὠχύρωσαν τὰ παλάτιά των ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης.

—Διὰ τοῦτο βέβαια, ἐπανέλαβεν ὁ ἐπίσκοπος· αὐτὸς ὁ ἴδιος Κολόννας δὲν ἐσυστάλη νὰ τὸ ὁμολογήσῃ. Ἀδιαφοροῦντες ὅλως διόλου διὰ τὴν ἀπώλειαν τόσων πολυτίμων ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ζημίαν αὐτὴν τοῦ ἱεροῦ ταμείου, διὰ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φροντίζουν ἐπίσης οἱ εὐσυνείδητοι ἄνθρωποι, δὲν θέλουν νὰ

κάμουν οὐδὲ βῆμα ἐναντίον τῶν λῃστῶν. Ἄκουσον τώρα τὴν δευτέραν διαταγὴν τῆς μακαριότητός του. Ἐὰν δὲν τὰ συμβιβάσῃς μὲ τοὺς εὐγενεῖς, μὲ γράφει μὲ προφητικὸν πνεῦμα, συνεννοήθητι μὲ τὸν Νικόλαον Ῥιένζην. Εἶναι ἄνθρωπος τολμηρὸς καὶ εὐσεβὴς, καὶ, καθὼς μᾶς ἀνέφερας, ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὸν λαόν· εἰπέ τον ὅτι, ἐὰν ἐφεύρῃ τρόπον νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς υἱοὺς τούτους τοῦ Βελίερ, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς δημοσίους ὁδοὺς, θὰ ἐλκύσῃ αἰωνίως ὅλην μας τὴν εὐγνωμοσύνην, καὶ ὁποιανδήποτε συνδρομὴν, σὺ καὶ οἱ ἄλλοι ὑπηρέται τῆς ἐκκλησίας μας, ἠμπορεῖται νὰ δώσετε εἰς αὐτὸν, νὰ τὴν δώσετε ἀδιστάκτως.

—Αὐτὰ ἔγραψεν ἡ μακαριότης του! ἀνέκραξεν ὁ Ῥιένζης. Δὲν ζητῶ τίποτε περισσότερον· ἐγὼ πρέπει ἐξ ἐναντίας νὰ εὐγνωμονῶ διὰ τὴν πρὸς τὸν δοῦλόν της καλήν της διάθεσιν, καὶ διότι μ' ἔδωκε τοιοῦτο δεῖγμα ἐμπιστοσύνης· δέχομαι προθύμως αὐτὸ, καὶ προθύμως ἐγγυῶμαι περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Ἐν τοσούτῳ, πανιερώτατε, πρέπει νὰ συνεννοηθῶμεν ἀκριβῶς ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας μου. Διὰ νὰ καταβάλω τοὺς πέριξ τῆς πόλεως λῃστὰς, πρέπει νὰ ἔχω ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐντὸς αὐτῆς. Ἐὰν ἐπιχειρισθῶ, μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μου, νὰ καθαρίσω ὅλους τοὺς δρόμους τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοὺς κακούργους, ἔχω ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν νὰ ἐνεργήσω μὲ τόλμην, μὲ ἀπόφασιν, μὲ αὐστηρότητα;

—Ἴσα, ἴσα τοιαύτην διαγωγὴν ἀπαιτεῖ αὐτὴ ἡ φύσις τοῦ ἔργου σου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαϊμοῦνδος.

—Καὶ ὅταν ἀκόμη τὴν μεταχειρισθῶ ἐναντίον τῶν ἀτίμων προστατῶν τῶν λῃστῶν, ἐναντίον αὐτῶν τῶν πλέον ἀγερώχων εὐγενῶν;

Ὁ ἐπίσκοπος ἐσιώπα καὶ ἠτένιζεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν ῥήτορα.

—Ἐπαναλαμβάνω, εἶπεν ἐπὶ τέλους, χαμηλώσας τὴν φωνὴν καὶ μὲ τόνον ἐμφαντικὸν, ὅτι ἐπὶ τοιούτων τολμηρῶν ἐπιχειρήσεων ἡ ἐπιτυχία εἶναι ἡ μόνη ἔγκρισις. Ἐ π ί τ υ χ ε, καὶ θὰ ἐγκρίνωμεν ὅλα . . . καὶ αὐτόν . . .

—Τὸν θάνατον ἑνὸς Κολόννου ἢ ἑνὸς Ὀρσίνου, ἂν τὸν ἀπαιτήσῃ ἡ δικαιοσύνη, θάνατον κατὰ νόμον, τοῦ ὁποίου θὰ ἐγίνοντο ἄξιοι παραβαίνοντες τὸν νόμον αὐτόν; ἐπρόσθεσεν ἐντόνως ὁ Ῥιένζης.

Ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἀπεκρίθη διὰ ζώσης· ἀλλὰ μικρὸν νεῦμα τῆς κεφαλῆς ὑπῆρξεν ἱκανὴ ἀπόκρισις πρὸς τὸν Ῥιένζην.

—Τότε, πανιερώτατε, εἶπεν, ὅλα ἔχουν καλῶς· χρονολογῶ τὴν ἐπανάστασιν, τὴν ἀναγέννησιν τῆς τάξεως, ἀπὸ τὴν ὥραν ταύτην, ἀπὸ ταύτην τὴν συνέντευξιν. Ἕως τώρα ἠξεύρων ὅτι ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶχε καμμίαν ἰσχὺν ἐναντίον τῶν κακουργημάτων τῶν μεγάλων, ἐδίσταζα· ἐφοβούμην μήπως καὶ ἡ πανιερότης σου καὶ ἡ μακαριότης του θεωρήσουν μὲ αὐστηρότητα καὶ καταδικάσουν ἐκεῖνον, ὅστις θὰ ἔβλεπεν ἐξουσίαν εἰς τοὺς νόμους, θὰ ἐτιμώρει τοὺς παραβάτας αὐτῶν. Σήμερον ὅμως σᾶς κρίνω ὀρθότερα. Δός με τὴν χεῖρά σου, πανιερώτατε!

Ὁ ἐπίσκοπος ἔτεινε τὴν χεῖρά του· ὁ δὲ Ῥιένζης τὴν ἔσφιγξε μὲ δύναμιν, καὶ τὴν ἔφερεν εὐσεβάστως εἰς τὰ χείλη του. Καὶ οἱ δύο ἠσθάνθησαν ἔκτοτε ὅτι τὸ συμβόλαιον συνυπεγράφη.

Ἡ συνέντευξις αὕτη, τοσοῦτο διεξοδικὴ ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὑπῆρξε σύντομος κατὰ τὸν χρόνον· ἅμα δὲ ὡς ἐξεπληρώθη ὁ σκοπός της, ὁ ἐπίσκοπος ἐσηκώθη διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἡ πύλη εἶχεν ἀνοιχθῆ, οἱ πολυάριθμοι ὑπηρέται τοῦ ἱεράρχου εἶχον ἀνυψώσει τὰς λαμπάδας των, καὶ αὐτὸς εἶχεν ἀποχαιρετίσει τὸν Ῥιένζην, προπέμψαντα αὐτὸν μέχρι τῆς πύλης, ὅτε, γυνή τις διαβᾶσα ὁρμαία ἔμπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἀνασκιρτήσασα ἅμα ὡς εἶδε τὸν Ῥιένζην, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του.

—Ὦ! τρέξε, κύριέ μου! τρέξε, δι' ἀγάπην Θεοῦ, τρέξε! ἡ ἡ νέα μου κυρία χάνεται διὰ παντός.

—Ἡ κυρία σου! Θεέ μου! Βενεδέττα, διὰ ποίαν λέγεις;.... διὰ τὴν ἀδελφήν μου . . . τὴν Εἰρήνην; . . . δὲν εἶν' ἐδῶ;

—Ὦ! κύριέ μου! οἱ Ὄρσῖναι . . . οἱ Ὄρσῖναι!

—Τί ἔκαμαν; λέγε, χριστιανή! . .

Τότε ἀσθμαίνουσα καὶ μὲ φωνὴν διαλείπουσαν, διηγήθη πρὸς τὸν Ῥιένζην, ἀδελφὸν τῆς Εἰρήνης, ὡς ἔγεινε γνωστὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην, τὴν ἁρπαγήν της ἀπὸ τὸν Μαρτῖνον Πόρτον, τῆς ὁποίας ὅμως τὸ ἀποβησόμενον δὲν ἐγνώριζεν.

Ὁ Ῥιένζης ἤκουε σιωπηλός· ἀλλ' ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου του, ἡ συστολὴ τοῦ κατωτέρου χείλους του ἐμαρτύρουν τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας του.

—Ἀκούεις, πανιερώτατε, ἀκούεις, εἶπεν, ὅταν ἐτελείωσε τὴν ὁμιλίαν της ἡ Βενεδέττα, στραφεὶς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον, οὗτινος ἡ ἀναχώρησις εἶχεν ἐμποδισθῆ ἐξ αἰτίας τῆς διηγήσεως, ἀκούεις εἰς ποίας ἀτιμίας ὑπόκεινται οἱ πολῖται τῆς Ῥώμης; τὸν πῖλόν μου καὶ τὸ ξίφος μου! ἀμέσως. Συγχώρησόν με, παρακαλῶ, πανιερώτατε.

Καὶ ποῦ πηγαίνεις; ἠρώτησεν ὁ Ῥαϊμοῦνδος.

—Ποῦ πηγαίνω;... ποῦ πηγαίνω;... ἄ! ἐλησμόνησα, πανιερώτατε, ὅτι δὲν ἔχεις ἀδελφήν. Δὲν εἶχές ποτε καὶ ἀδελφόν; ὄχι, ὄχι· τοὐλάχιστον ἂς σπεύσω νὰ σώσω ἓν θῦμα. Ποῦ πηγαίνω μ' ἐρώτησας;... εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Μαρτίνου Πόρτου.

—Μόνος εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς Ὀρσίνου, διὰ νὰ ζητήσῃς δικαιοσύνην!

—Ναί, μόνος, διὰ νὰ λάβω δικαιοσύνην! ὄχι! ἐπρόσθεσε μεγαλοφώνως ἁρπάσας τὸ ξίφος του ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν του, καὶ τρέχων· ἀλλ' ἕνας μόνος ἀρκεῖ διὰ νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν!

Ὁ ἐπίσκοπος ἔμενε σκεπτόμενος. Δὲν πρέπει νὰ χαθῇ, εἶπε καθ' ἑαυτόν, καὶ θὰ χαθῇ βεβαίως ἂν ἐκτεθῇ μόνος εἰς τὴν λύσσαν τοῦ θηρίου ἐκείνου. Ἔ! ἐφώναξε μὲ βροντώδη φωνήν· ἐμπρὸς αἱ λαμπάδες... γρήγορα, γρήγορα! ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, ἡμεῖς ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα... θὰ ὑπάγωμεν μόνοι μας. Ἡσυχάσατε, τέκνα μου· ἡ νέα σας κυρία θὰ σᾶς ἀποδοθῇ.

Ἐμπρός! εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Μαρτίνου Πόρτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Η ΕΙΡΗΝΗ ΕΝ ΤΩι ΠΑΛΑΤΙΩι ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΚΑΣΤΕΛΟΥ.

Καθὼς ὁ Κύπριος βασιλεὺς ἔβλεπεν ἀτενῶς τὸ ἄγαλμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβλεπε διὰ τῆς φαντασίας του ψυχὴν καὶ νεότητα, ἀναμένων τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ χρῶμα τῆς ζωῆς θὰ διεδίδετο βαθμηδὸν εἰς τὸ μάρμαρον, ὁμοίως καὶ ὁ Ἀδριανὸς εἶχε προσηλώσει τὰ φλογερὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ κειμένου ἐνώπιόν του σώματος, ἀναλαμβάνοντος ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἴσθησιν. Ἂν καὶ ἡ ὡραιότης τοῦ προσώπου ἐκείνου δὲν ἦτο τῆς πρώτης, τῆς καταπληκτικωτάτης τάξεως, ἂν καὶ τὸν γλυκὺν καὶ ἱλαρὸν χαρακτῆρά του ὑπερέβαινεν ἴσως ἡ ἐρασμιότης, ὄχι ἐπίσης τελεία, πολλῶν ἄλλων προσώπων, δὲν ὑπῆρξεν ὅμως μορφὴ μαγευτικωτέρα, μορφὴ ἐφ' ἧς νὰ ἐνεχαράχθη ποτὲ μὲ πλειοτέραν γλαφυρότητα ἡ ἄῤῥητος ἐκείνη καὶ παρθενικὴ ἔκφρασις, δι' ἧς οἱ καλλιτέχναι τῆς Ἰταλίας ζωογονοῦσι τ' ἀριστουργήματά των, ἔκφρασις ἐμφαίνουσα ἐξωτερικῶς μὲν σεμνότητα, ἐσωτερικῶς δὲ ψυχῆς καλλονήν, παριστάνουσα ἀνθηρὰν

καὶ ἀκμαίαν τὴν νεότητα τοῦ σώματος καὶ τῆς καρδίας· αὐτὸν δὲ τὸν ἔρωτα, τὸν μόνον ἀνήσυχον ξένον, ὅστις ἐπισκέπτεται τὰς καρδίας κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ὡς αἴσθημα καὶ ὄχι ὡς πάθος.

—Βενεδέττα! ἐψιθύρισε τέλος πάντων ἡ Εἰρήνη, στρέψασα τυχαίως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἐκεῖνον ὅστις ἦτο γονυπετὴς πλησίον της, ὀφθαλμοὺς ἔχοντας τὸ ἀβέβαιον καὶ ὑγροφυὲς ἐκεῖνο χρῶμα τὸ ὁποῖον δὲν δύναταί τις πώποτε νὰ προσδιορίσῃ, καὶ ἔτη ὁλόκληρα ἂν τὸ παρατηρῇ, τόσῳ εὐκόλως μεταβάλλεται ὁσάκις διαστέλλονται αἱ κόραι των, ποτὲ μὲν φαινόμενον μαῦρον μεταξὺ τοῦ σκότους, ποτὲ δὲ ἀκτινοβόλον καὶ γλαυκὸν μεταξὺ τοῦ φωτός. Βενεδέττα! ἐπανέλαβεν ἡ Εἰρήνη, ποῦ εἶσαι; Ὦ Βενεδέττα! τί φρικτὸν ὄνειρον εἶδα!

—Κ' ἐγὼ ὁποῖον ὄνειρον! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀδριανός.

—Ποῦ εἶμαι; ἐφώναξεν ἡ Εἰρήνη ἀνατιναχθεῖσα· τοῦτο τὸ δωμάτιον . . . τὰ παραπετάσματα ταῦτα . . . Παναγία μου! μήπως ὀνειρεύωμαι ἀκόμη! Καὶ σύ! Θεέ μου! ὁ κύριος Ἀδριανὸς Καστέλλος!

—Μήπως ἔμαθες νὰ φοβῆσαι τὸ ὄνομα τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Ἀδριανός· ἐὰν τῷ ὄντι τὸ φοβῆσαι δὲν θέλω πλέον νὰ τὸ φέρω.

Ἡ Εἰρήνη ἠρυθρίασεν ἀμέσως· ἀλλὰ τὸ ἐρύθημά της δὲν προῆλθεν ἀπὸ τὸ γλυκὺ αἴσθημα τὸ ὁποῖον ἐδύνατο νὰ διεγείρῃ εἰς τὴν ἐρωτικὴν καρδίαν της ἡ ἰδέα, ὅτι ἔμελλε ν' ἀκούσῃ μετ' ὀλίγον τὴν πρώτην ἐξήγησιν τῆς λατρείας τοῦ Ἀδριανοῦ· ἐξ ἐναντίας, καταταραχθεῖσα . . . τρέμουσα, ὅταν εἶδε τὸ ἄγνωστον μέρος ὅπου εὑρίσκετο, ἀγανακτήσασα, διότι ἦτο μόνη μ' ἐκεῖνον ὅστις πρὸ χρόνων ἐβασάνιζε τὴν φαντασίαν της, ἠσθάνθη φόβον, ἀμηχανίαν καὶ τὸ αἴσθημά της αὐτὸ παρίστανε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πρόσωπόν της. Καὶ ὅταν ὁ Ἀδριανὸς τὴν ἐπλησίασεν, οἱ φόβοι της, μὲ ὅλην τὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς καὶ τὸ σέβας τῶν βλεμμάτων τοῦ νέου, ἐπηύξησαν· ἔτρεξε πρὸς τὸ ἀπώτερον μέρος τοῦ θαλάμου, ἔρριψεν ἄγρια βλέμματα περὶ αὐτὴν, καὶ καλύψασα τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖράς της ἔχυσε δάκρυα ποταμηδόν.

Συγκινηθεὶς ἀπὸ τὰ δάκρυά της ὁ Ἀδριανὸς καὶ μαντεύσας τοὺς λογισμούς της, ἐλησμόνησεν ἐπὶ μικρὸν ὅλας τὰς τολμηροτάτας ἐπιθυμίας του.

—Μὴ φοβῆσαι, καλὴ κυρία! τὴν εἶπε παρευθὺς, ἔλα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, σὲ παρακαλῶ· οὐδεὶς κίνδυνος, οὐδὲν κακὸν δὲν ἠμ-

πορεῖ νὰ σὲ τύχῃ ἐδῶ . . . ἡ χεὶρ αὐτὴ σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν . . . ἡ ριλικὴ αὕτη στέγη εἶναι τὸ ἄσυλόν σου! Εἰπέ μοι λοιπόν, ὡραῖε ἄγγελε, τὸ ὄνομα καὶ τὸ μέρος ὅπου κατοικεῖς καὶ θὰ προστάξω ἀμέσως τοὺς ἀνθρώπους μου νὰ σὲ συνοδεύσουν, θὰ σὲ συνοδεύσω κ'ἐγὼ ὁ ἴδιος, εἰς τὴν οἰκίαν σου.

Ἴσως τὰ δάκρυα μᾶλλον ἢ οἱ λόγοι τοῦ Ἀδριανοῦ κατεπράϋνον τὴν Εἰρήνην εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ συναισθανθῇ τὴν νέαν θέσιν της· ἀναλαβοῦσα λοιπὸν τὰς αἰσθήσεις της, ἐνόησε τί ἐχρεώστει εἰς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐφαντάζετο τόσα ἔτη ὡς τύπον πάσης τελειότητος, καὶ ἐπρόφερεν εὐχαριστίας μὲ χάριν τόσον μᾶλλον ἑλκυστικὴν, καθόσον συνωδεύετο ἀπό τινα δειλίαν καὶ διςαγμούς.

—Μὴ μ'εὐχαριστῇς, ἀπεκρίθη περιπαθῶς ὁ Ἀδριανός· ἀντεμείφθην ἐγγίσας τὴν χεῖρά σου. Ἀντεμείφθην! Ἐγὼ χρεωστῶ νὰ σ'εὐχαριστήσω, νὰ σ'ἐξηγήσω εὐγνωμοσύνην.

Ἐρυθριάσασα ἐκ νέου ἡ Εἰρήνη ἕνεκα αἰσθημάτων πολὺ πλέον διαφορετικῶν ἢ πρότερον, ἀπεκρίθη μετὰ μικρὰν σιωπήν.

—Καὶ ὅμως, κύριέ μου, πρέπει νὰ θεωρήσω τὸ χρέος μου πολλὰ βαρὺ, ἂν καὶ ὁμιλῇς δι'αὐτὸ τόσον ἐλαφρά. Τώρα λάβε τὴν καλωσύνην ν'ἀποτελειώσῃς τὴν χάριν· δὲν βλέπω τὴν συνέταιρον μου· δόσε τὴν ἄδειαν νὰ μὲ συνοδεύσῃ ἕως τὴν οἰκίαν μου, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μακρὰν ἀπ'ἐδῶ.

—Λοιπὸν ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀνέπνεα, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς, ἦτο ἱερός . . . καὶ δὲν τὸ ἐγνώριζα! ἡ συνέταιρος σου, ἀγαπητὴ κυρία, δὲν εἶν'ἐδῶ. Ἔφυγεν, ὑποθέτω, ἐν καιρῷ τῆς συμπλοκῆς· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤξευρα τὸ ὄνομά σου, οὐδὲ ἠμποροῦσα νὰ τὸ μάθω ἀπὸ τὰ χείλη σου, ἐξ αἰτίας τῆς καταστάσεώς σου, εὑρέθην εἰς τὴν εὐτυχεστάτην ἀνάγκην νὰ σ'φέρω ἐδῶ· θὰ σὲ συντροφεύσω ἐγώ. Ἀλλὰ, διὰ τί τὸ δειλὸν τοῦτο βλέμμα; θὰ μᾶς ἀκολουθήσουν καὶ οἱ ἄνθρωποί μου.

—Αἱ εὐχαριστίαι μου, κύριέ μου, εἶναι μικροτάτης ἀξίας· ὁ ἀδελφός μου ὁ ὁποῖος δὲν σὲ εἶναι ἄγνωστος, θὰ σ'εὐχαριστήσῃ καταλληλότερα. Ἠμπορῶ νὰ ἀναχωρήσω; εἶπε, καὶ εὑρέθη εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας.

—Τόσῳ βιάζεσαι νὰ μ'ἀφήσῃς; εἶπε περίλυπος ὁ Ἀδριανός. Ἀλλοίμονον! ὅταν δὲν θὰ σὲ βλέπουν πλέον οἱ ὀφθαλμοί μου, ἡ καρδία μου θὰ ὁμοιάζῃ μὲ νύκτα τὴν ὁποίαν ἡ σελήνη ἐστέρησε τὸ φῶς της! Ἔστω ὅμως! εὐτυχία μου εἶναι καὶ τὸ νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς ἐπιθυμίας σου, καὶ ὅταν ἀκόμη σκιπὼν ἔχουν νὰ μὲ ὑστερήσουν τὴν παρουσίαν σου.

Ἀνεπαίσθητον μειδίαμα ἐπλανήθη εἰς τῆς Εἰρήνης τὰ χείλη· ἡ δὲ καρδία τοῦ Ἀδριανοῦ ἠσθάνθη σφοδροὺς παλμούς, ἐκλαβοῦσα τὸ μειδίαμα καὶ τοὺς χαμηλωθέντας ὀφθαλμούς, ὡς οἰωνὸν αἴσιον.

Ἀργὰ καὶ μὲ δυσαρέσκειαν διευθύνθη πρὸς τὴν θύραν διὰ νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ὑπηρέτας του.

Ἀλλὰ, ἐπανέλαβεν, ὅταν οὗτοι ἔφθασαν, μὲ εἶπες, ὡραία κυρία, ὅτι δὲν μὲ εἶναι ἄγνωστον τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι φίλος τῶν Κολοννῶν!

—Τὸ καύχημά του, ἀπεκρίθη ἡ Εἰρήνη ἀποφεύγουσα ν' ἀποκριθῇ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐρώτησιν, τὸ καύχημα τοῦ Νικολάου Ῥιένζη εἶναι, τὸ νὰ ἦναι φίλος τῶν φίλων τῆς Ῥώμης.

—Χριστὲ καὶ Παναγία!... ἀδελφός σου εἶναι ὁ ἔκτακτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος! ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανὸς, αἰσθανθεὶς ἅμα ὡς ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Ῥιένζου, τὸν φραγμὸν ὅστις ὑψώθη ἐνώπιον τοῦ νέου πάθους του. Ἀλλοίμονον! Εἰς ἕνα Κολόνναν, εἰς ἕνα εὐγενῆ, δὲν εὑρίσκει κανένα προτέρημα, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ εὐτυχής σου ἐλευθερωτὴς, ὡραία κυρία, εἶναι παλαιὸς φίλος του.

—Τὸν ἀδικεῖς πολὺ, κύριέ μου, ἐπανέλαβεν ἐνθέρμως ἡ νέα· κανεὶς ἄλλος δὲν τιμᾷ ὅσον αὐτὸς τὴν μεγαλόψυχον ἀνδρίαν, καὶ ὅταν ἀκόμη τὴν μεταχειρίζεται ὅστις τὴν ἔχει εἰς ὑπεράσπισιν τῆς τελευταίας γυναικὸς τῆς Ῥώμης· πόσῳ δὲ μᾶλλον ὅταν τὴν μετεχειρίσθη εἰς σωτηρίαν τῆς ἀδελφῆς του!

—Οἱ καιροὶ εἶναι τῷ ὄντι δεινοὶ, εἶπε σκυθρωπάσας ὁ Ἀδριανὸς ἐνῷ ἐξήρχοντο τῆς οἰκίας, ὅταν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κλαίουν ἐπίσης διὰ τὰ δυστυχήματα τῆς πατρίδος των, ὑποπτεύωνται ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ὅταν ὁ πατρίκιος θεωρῆται ὡς ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ φίλος τοῦ λαοῦ θεωρῆται ἐχθρὸς τῶν πατρικίων· πλὴν, ἂς γένῃ ὅ,τι γένει· δός με, ἀγαπητὴ κυρία, τὴν ἐλπίδα ὅτι, οὔτε ἀμφιβολίαι, οὔτε διχόνοιαι δὲν θὰ ἐξορίσουν ποτὲ ἀπὸ τὴν καρδίαν σου τὴν μνήμην μου!

—Ὦ! πόσον ὀλίγον μὲ γνωρίζεις! εἶπεν ἡ Εἰρήνη, καὶ ἀμέσως, ἀναχαιτίσασα τὴν ὁρμήν της ἐσιώπησε.

—Λέγε! λέγε ἀκόμη!... ἀπὸ ποίαν μουσικὴν ἡ φθονερά σου σιωπὴ ἐστέρησε τὴν ψυχήν μου! Δὲν θὰ μὲ λησμονήσῃς λοιπόν; Καὶ θὰ ἐναμωθῶμεν καὶ πάλιν; Πηγαίνωμεν τώρα εἰς τοῦ Ῥιένζου· αὔριον θὰ ἔλθω νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν παλαιόν μου σύντροφον... αὔριον θὰ σὲ ἰδω... τί λέγεις;

Ἡ σιωπὴ τῆς Εἰρήνης τὸν ἐχρησίμευσεν ὡς ἀπόκρισις.

—Καὶ ἀφοῦ μὲ εἶπες τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ σου, εὐαρεστήσου νὰ τὸ κάμῃς γλυκύτερον εἰς τὰς ἀκοάς μου, προσθέτουσα καὶ τὸ ἐδικόν σου.

—Ὀνομάζομαι Εἰρήνη.

—Εἰρήνη! Εἰρήνη! συγχώρησόν με νὰ τὸ ἐπαναλάβω. Γλυκὺ ὄνομα! ἀναπαύεται ἐπάνω εἰς τὰ χείλη ὡς νὰ ἐλυπεῖτο νὰ τ'ἀφήσῃ . . . καταλληλότατον ὄνομα διὰ σέ.

Οὕτω πως ἐξηγῶν ὁ Ἀδριανὸς τὸ πάθος του εἰς τὴν Εἰρήνην μὲ τὴν ἀνθηρὰν καὶ λαμπρὰν γλῶσσαν, ἥτις ἐπεκράτει ἰδίως κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Μεσημβρίαν, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν θὰ μετεχειρίζετο, καθ'ὅλους τοὺς χρόνους καὶ τοὺς τόπους ἡ ποίησις παντὸς γεννωμένου τοιούτου πάθους, ἐὰν ἡ καρδία ἐδύνατο ν'ἀποταθῇ πρὸς καρδίαν, συνώδευσε μέχρι τῆς οἰκίας της τὴν ὡραίαν ἀδελφὴν τοῦ Ῥιένζου, διερχόμενος ἐπίτηδες διὰ τῶν πλέον διεξοδικῶν ὁδῶν, τὸ ὁποῖον ἡ Εἰρήνη ἢ δὲν παρετήρησεν, ἢ ἀπεσιώπησεν ἑκουσίως. Εἶχον φθάσει εἰς τὴν ὁδὸν ὅπου ἔκειτο τοῦ Ῥιένζου ἡ οἰκία, ὅταν ἀριθμός τις λαμπαδηφόρων παρουσιάσθη αἴφνης ἔμπροσθέν των. Ἦτο ἡ συνοδία τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Ὀρβιέτου, ἐπιστρέφουσα ἀπὸ τὸ παλάτιον τοῦ Μαρτίνου Πόρτου, καὶ διευθυνομένη ὁμοῦ μὲ τὸν Ῥιένζην εἰς τὸ τοῦ Ἀδριανοῦ. Οἱ παρὰ τὴν πύλην ὑπηρέται τοῦ Ὀρσίνου τοὺς εἶχον εἰπεῖ τὸ ἀποβησόμενον τῆς συμπλοκῆς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς Εἰρήνης. Ἂν καὶ ὁ Ἀδριανὸς εἶχεν ἐν γένει φήμην νέου φιλέρωτος, ὁ Ῥιένζης, ὡς γνωρίζων ἱκανῶς τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων του, ἦτο βέβαιος ὅτι ἡ ἀδελφή του δὲν διέτρεχε κἀνένα κινδυνον ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἀλλά, φεῦ! Πολλάκις ἡ ἀσφάλεια τοῦ σώματος, εἶναι κινδυνος τῆς καρδίας. Ἡ γυνὴ δὲν ἀγαπᾷ ποτε τοσῳ ἐπικινδύνως, ὅσῳ ὅταν ἐκεῖνος ὅστις τὴν ἀγαπᾷ, καταστέλλει, δι'ἀγάπην της, τὰς ἐπιθυμίας του.

Ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ της, τὸν παρεκάλεσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν σωτῆρά της· καὶ ὁ Ῥιένζης, μὲ τὴν γοητευτικὴν ἐκείνην παῤῥησίαν ἥτις ἁρμόζει τοσοῦτο εἰς τοὺς συνήθως περισκεπτικοὺς χαρακτῆρας, καὶ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται κατὰ τὰς περιστάσεις ὅσοι θέλουσι νὰ διοικῶσι τὰς καρδίας τῶν ἄλλων, προσῆλθε πρὸς τὸν νέον Κολόνναν, καὶ ἐξέφρασεν εὐγνωμοσύνην καὶ ἐπαίνους.

—Ἀπεχωρίσθημεν πολὺν καιρὸν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός . . .

τώρα πρέπει νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν φιλίαν μας· θὰ ἔλθω νὰ σὲ ἰδῶ ἐντὸς ὀλίγου· ἔσο βέβαιος.

Τότε στραφεὶς πρὸς τὴν Εἰρήνην διὰ νὰ τὴν ἀποχαιρετήσῃ, προσήγγισε τὰ χείλη του εἰς τὴν χεῖρά της, καὶ συνθλίβων αὐτὴν προσπαθοῦσαν ν' ἀποσυρθῇ, ἠπατήθη τάχα πιστεύσας ὅτι τὰ τρυφερά της δάκτυλα ἀνταπέδωκαν, ἐλαφρῶς, ἀκουσίως, τὴν σύνθλιψιν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΚΕΡΙ ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΝΤΩΝ.

Ἐὰν ὁ Σεκσπῆρος, δραματοποιῶν τὸν ἐρωτικὸν μῦθον τοῦ Ῥωμαίου καὶ τῆς Ἰουλιέτης, μετέφερε τὴν σκηνὴν εἰς κλίμα ἀρκτικόν, ἀμφιβάλλω ἂν καὶ ὅλη του ἡ τέχνη ἴσχυεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ πιθανὴν τὴν ταχίστην ἀνάπτυξιν καὶ τὴν δριμύτητα τοῦ πάθους τῆς νέας κόρης. Πιστεύω μάλιστα ὅτι, καὶ ὅπως ὑπάρχῃ τὸ δρᾶμα, ὀλίγιστοι τῶν σκεπτικῶν καὶ ψυχρῶν νησιωτῶν μας δὲν ἤθελον ὁμολογήσει, ὅτι θεωροῦσι τὴν ἔνθερμον κλίσιν τῶν ἀτυχῶν τῆς Βερώνης ἐραστῶν, ὑπερβολικὴν ἢ ἀπίθανον. Καὶ ὅμως, εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὰ παραδείγματα τοιούτου αἰσθήματος γεννηθέντος ἐν μιᾷ νυκτὶ, ἀλλ' ἰσχυροῦ ὡς ὁ θάνατος, εἶναι κοινότατα καὶ ἀναρίθμητα. Καθὼς κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας, οὕτω καὶ κατὰ τὰ διάφορα κλίματα, ὁ ἔρως μεταβάλλεται παραδόξως, καὶ λαμβάνει ποικίλας μορφάς. Καὶ σήμερον, ὑπὸ τὸν Ἰταλικὸν οὐρανὸν, πολλαὶ ἁπλαῖ νέαι αἰσθάνονται ὡς ἡ Ἰουλιέτα, καὶ πολλοὶ νέοι χυδαῖοι ἀμιλλῶνται κατὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πάθους πρὸς τὸν Ῥωμαῖον. Εἰς τὴν ἀνέφελον ἐκείνην γῆν, ὅπου καὶ περὶ τῆς ὁποίας γράφω αἱ πολυχρόνιοι ἐπιζητήσεις εἶναι ἄγνωστοι, καὶ ἴσως εἰς καμμίαν ἄλλην χώραν δὲν ἀπαντῶνται τόσον κοινῶς ἔρωτες γεννώμενοι ἐκ πρώτης ὄψεως, περὶ ὧν οἱ μὲν Γάλλοι γελῶσιν, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀμφιβάλλουσιν· ἀλλὰ καὶ εἰς καμμιαν ἄλλην ὁ ἔρως, ἂν καὶ ταχύτατα συλλαμβανόμενος, δὲν διατηρεῖται μὲ πλειοτέραν πιστιν. Ὅ,τι ὡριμάζει ἡ φαντασία γίνεται πάθος, καὶ καθαγιάζεται ἀπὸ τὸ αἴσθημα. Ταῦτα ἂς χρησιμεύσωσιν ὡς δικαιολογία καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν δύο ἐραστῶν μου, ἐὰν ποτε ὁ μὲν ἔρως τοῦ Ἀδριανοῦ φανῇ πολλὰ πρόωρος, ὁ δὲ

τῆς Εἰρήνης ὡς παραδόξως καὶ φαντασιωδῶς συλληφθείς· ἀς τοὺς δικαιολογήσωσιν ὁ ἀὴρ καὶ ὁ ἥλιος τῆς πατρίδος των, αἱ ἕξεις τῶν πατέρων των, τὸ γλυκὺ δέλεαρ τοῦ παραδείγματος. Ἀλλ' ἐνῷ ὑπήκουον εἰς τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας των ἐδοκίμαζον κρυρίαν τινὰ λύπην, προαίσθημα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἴσως τὰ θέλγητρά του, κακῶν καὶ ἐμποδίων. Καταγόμενος ἀπὸ ἐπιφανεστάτην οἰκογένειαν, οὐδ' ἐδύνατο κἂν νὰ φαντασθῇ ὁ Ἀδριανὸς τὴν σύζευξίν του μὲ ἀδελφὴν πληβείου· ἡ δὲ Εἰρήνη, μὴ προβλέπουσα τὴν μέλλουσαν δόξαν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἄλλην ἐλπίδα δὲν ἔτρεφε πλὴν ἐκείνης τοῦ ν' ἀνταγαπᾶται. Αἱ ἐναντίαι αὐταὶ περιστάσεις αἵτινες ἤθελον παρακινήσει τοὺς σταθερωτέρους, τοὺς φρονιμωτέρους, τοὺς ἐγκρατεστέρους, ἴσως δὲ καὶ τοὺς πλέον ἐναρέτους χαρακτῆρας τῶν ἀρκτικῶν τόπων νὰ παλαίσωσι πρὸς ἔρωτα τοιοῦτον, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὑποθάλψωσι καὶ νὰ ἐξάψωσι τὸ πάθος τῶν δύο νέων. Συνεχεῖς ἀλλὰ σύντομοι ἦσαν αἱ συνεντεύξεις των, καὶ πάντοτε ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς συγκαταβατικῆς Βενεδέττας, ποτὲ μὲν εἰς τοὺς δημοσίους κήπους, ποτὲ δὲ ἐν μέσῳ τῶν ἀπείρων ἐρειπίων ἄτινα ἔκειντο ἔρημα περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Ῥιένζου. Χωρὶς νὰ ἐξετάσωσι τὸ μέλλον, παρεδίδοντο εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν μακαριότητα τοῦ ἐνεστῶτος· ἔζων ἀμέριμνοι, καὶ μέλλον ἐθεώρουν τὴν προσεχῆ των συνάντησιν· πέραν τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸν νέον ἔρωτά των περιεκάλυπτον νέφη καὶ σκότη, τὰ ὁποῖα οὐδ' ἐσκέπτοντο πῶς νὰ διασκεδάσωσι· δὲν εἶχον φθάσει εἰς τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πάθους καθ' ἣν ὑπάρχει κίνδυνος ὀλισθήματος· δὲν εἶχον εἰσέτι διαβῆ τὴν χρυσῆν πύλην ὅπου παύει ὁ οὐρανὸς καὶ ἀρχίζει ἡ γῆ· ἀόριστος, ποιητικὴ, εὐγενὴς, καὶ ὄχι σκόπιμος, ἀκατάσχετος, ἀγενὴς ἦτο ἡ ἐπιθυμία των! Τὸ βλέμμα, τὸ ψιθύρισμα, ἡ ἐλαφρὰ σύνθλιψις τῆς χειρὸς, καὶ, τὸ πολὺ, τὰ πρῶτα φιλήματα τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ σπάνια καὶ ὀλίγα, ταῦτα ἦσαν τὰ ἀνθρώπινα ὅρια τοῦ αἰσθήματος τὸ ὁποῖον ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς νέαν ζωὴν, καὶ τοὺς ἀνύψονεν εἰς νέον κόσμον.

Αἱ ἀσταθεῖς ῥοπαὶ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐστερεώθησαν, τὰ ὀνειροπολήματα τῆς ἐρωμένης του ἔλαβόν τινα πραγματικότητα, ἰδανικὴν μὲν εἰσέτι, ἔχουσαν ὅμως ἀλήθειάν τινα. Ὅλη ἡ σφοδρότης, ὅλη ἡ ζέσις τῶν πατριωτικῶν σχεδίων, τῶν φιλοδόξων ἐπιθυμιῶν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἐνυπῆρχον καὶ εἰς τὴν Εἰρήνην, συγκεντρωμέναι ὅμως εἰς ἕνα μόνον σκοπὸν γλυκύτε-

ρον, τὸν ἔρωτα. Καὶ ὅμως, ὑπὸ τὴν φαινομένην μετριότητά της ἐκρύπτετο ἀπεριόριστος ἔκτασις σκέψεως καὶ ἐνεργείας, ὄχι μικροτέρα τῆς ἀπεράντου σφαίρας ὅπου ἐπλανᾶτο ἡ φιλοδοξία τοῦ ἀδελφοῦ της. Εἶχε ψυχὴν ἀνδρικὴν, καὶ ὅλας, τὰς γενναιοτέρας μάλιστα, ἀνδρικὰς ἀρετάς. Ἴσως ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός της διὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς λατρείας της, ἴση θὰ ἦτο, ἐὰν εὑρίσκετο εἰς τὰς αὐτὰς δοκιμασίας, καὶ ἡ γενναιότης καὶ ἀφοσίωσίς της, καὶ μεγαλείτερον βεβαίως τὸ θάρρος της, πλέον ἀνεξάντλητος ἡ ἀγάπη της, πλέον ἀμόλυντος παντὸς σκοποῦ προσωπικοῦ, πάσης πλεονεξίας. Ὁ καιρὸς, αἱ περιπέτειαι, ἡ δυστυχία, δὲν ἦσαν ἱκαναὶ εἰς τὸ νὰ τὴν μεταβάλωσι! Ποία ἐπικράτεια θὰ παρήκμαζε, ποία ἐλευθερία θὰ ἐμαραίνετο, ἐὰν ὁ ζῆλος τῶν ἐχόντων θορυβώδη πατριωτισμὸν ἦτο τόσῳ καθαρὸς, ὅσῳ ἡ σιωπηλὴ εἰλικρίνεια καὶ ἡ σταθερότης τοῦ ἔρωτος τῶν γυναικῶν;

Νέα ἦσαν ὅλα τὰ τῶν δύο μου ἐραστῶν! καρδία θερμὴ, ἀνθηρὰ ζωὴ, πλήρης δυνάμεως καὶ ἀκμῆς, ἔχουσά τι θεῖον. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ὅτε νομίζομεν ὅτι δὲν θ' ἀποθάνωμέν ποτε, πόσον ἀθάνατον, πόσον ζωηρὸν, πόσον ἀκαταμάχητον εἶναι πᾶν ὅ,τι βλαστάνει εἰς τὴν καρδίαν μας! Ἡ νεότης μας ὁμοιάζει τὴν νεότητα τῆς γῆς, ὅταν αὐτὴ διέσπειρε θεότητας εἰς τὰ δάση καὶ τὰ νερὰ, ὅταν ἡ ζωὴ, καίτοι σφριγῶσα καὶ ἀτακτοποίητος, παρήγαγεν ὅμως τὸ κάλλος, τὴν ποίησιν, τὰ ᾄσματα, τὰς μελῳδίας τῆς Ἀρκαδίας καὶ τοῦ Ὀλύμπου! Ὁ χρυσοῦς αἰὼν δὲν ἐγκατέλειπέ ποτε τὸν κόσμον· ὑπάρχει πάντοτε, καὶ θὰ ὑπάρξῃ ἐνόσῳ ὁ ἔρως, ἡ ὑγεία καὶ ἡ ποίησις θὰ ὑπάρχωσιν ἐπίσης, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν νεότητα.

Προβλέπων ὅτι σπανίως θὰ παρουσιασθῇ εὐκαιρία ὡς ἡ παροῦσα, ἐνδιέτριψα, ἂν καὶ ὀλίγον, ἐπὶ ἀντικειμένου κατέχοντος θέσιν δευτερεύουσαν ἐντὸς δράματος, διεγείροντος μᾶλλον πάθη ἀνδρικὰ ἢ αἰσθήματα ἔρωτος. Περιέγραψα τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν κρυφίαν κλίσιν της, προλαβὼν τὰς περιστάσεις αἵτινες ἤθελον ἐξεικονίσει αὐτὴν ζωηρότερον, διότι προεῖδον ὅτι ἡ ἐρῶσα καὶ ἀξιέραστος αὐτὴ νέα θὰ ἐμφανίζεται τοῦ λοιποῦ ὡς σκιὰ μᾶλλον ἢ ὡς εἰκὼν, ὑποχωροῦσα ἐνώπιον ἄλλων πολὺ πλέον εὐδιακρίτων, ὡς εἶναι ἡ τύχη ὅλων τῶν τοιούτων προσώπων, τῶν ὁποίων τὴν ἀληθῆ μετὰ τοῦ ὅλου ἁρμονίαν ἀποτελεῖ ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἡ ἀνάπαυσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Ο ΣΥΝΕΤΟΣ ΑΝΗΡ ΚΡΙΝΕΙ ΤΟΝ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΤΗΝ.

—Μὲ ἀδικεῖς, εἶπεν ἐντόνως ὁ Ῥιένζης πρὸς τὸν Ἀδριανὸν περὶ τὸ τέλος μακρᾶς συνεντεύξεως· δὲν εἶμαι ἁπλοῦς δημαγωγός· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κλονήσω τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας διὰ νὰ ἀναβῇ ἀπὸ τὴν ἀμόργην εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἡ τύχη μου. Ἐσκέφθην τόσον περὶ τοῦ παρελθόντος, ὥστε μὲ φαίνεται πλέον ὅτι ἀνήκω εἰς αὐτό, ὅτι συνυπάρχω μὲ αὐτό· ἐβάπτισα ὁλόκληρον τὴν ψυχήν μου εἰς ἓν καὶ μόνον πάθος, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι . . . ἡ ἀναγέννησις τῆς Ῥώμης.

—Καὶ διὰ ποίων μέσων;

—Διὰ ποίων μέσων; ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, κύριέ μου, πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ μεγαλείου ἑνὸς λαοῦ... προσφυγὴ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον λαόν. Δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν πριγγίπων καὶ τῶν βαρόνων τὸ νὰ καταστήσουν μίαν ἐπικράτειαν διαρκῶς ἔνδοξον· αὐτοὶ ἀνεγειρονται μόνοι των, ἀλλὰ δὲν ἀνεγείρουν μαζῆ των καὶ τὸν λαόν. Ὅλαι αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν γενικὴν κίνησιν τῶν λαῶν.

—Τότε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, φαίνεται ὅτι ἐμελέτησε διαφορετικὰ ἕκαστος ἀπὸ ἡμᾶς τὴν ἱστορίαν. Κατ' ἐμέ, ὅλαι αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ ὑπῆρξαν ἔργον ὀλίγων ἀνθρώπων, παραδεχθεῖσαι σιωπηλῶς ἀπὸ τοὺς λαούς. Περιττὸν ὅμως νὰ φιλονεικῶμεν περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς ἐσπούδασε τὴν ἱστορίαν. Κηρύττεις παρρησίᾳ ὅτι ἐπίκειται μεγάλη κρίσις· ὅτι ἡ καλὴ ἐπικράτεια (buon stato) θ' ἀποκατασταθῇ. Ἀλλὰ πῶς; καὶ ποῦ εἶναι τὰ ὅπλα σου;... ποῦ οἱ στρατιῶταί σου; Μήπως οἱ εὐγενεῖς εἶναι ὀλιγώτερον ἰσχυροὶ ἢ ἄλλοτε;... μήπως ὁ ὄχλος ἔγεινε τολμηρότερος, σταθερώτερος; ὁ θεὸς τὸ ἠξεύρει ὅτι δὲν ὁμιλῶ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν προλήψεων τῆς τάξεώς μου, θρηνῶ τὴν ἐξευτέλισιν τῆς πατρίδος μου. Εἶμαι Ῥωμαῖος, καὶ διὰ τὸ ὄνομα τοῦτο λησμονῶ ὅτι εἶμαι εὐγενής. Τρέμω ὅμως συλλογιζόμενος τὸν ἀνεμοστρόβιλον τὸν ὁποῖον προετοιμάζεις μὲ τόσην τόλμην. Ἂν ἡ ἐπανάστασίς σου ἐπιτύχῃ, θὰ ἦναι βιαία, θὰ σφραγισθῇ μὲ αἷμα, μὲ τὸ ἐγκριτότερον αἷμα τῆς Ῥώμης. Ἔχεις κατὰ νοῦν δευτέραν ἔξωσιν Ταρκυνίων· φοβοῦμαι ὅμως μήπως συμβῇ δευτέρα προγραφὴ τοῦ Σύλλα. Οἱ φόνοι, ἡ ἀταξία, δὲν ἀνοίγουν πώποτε τὴν ὁδὸν

τῆς εἰρήνης· ἂν δὲ ἀποτύχῃς, ἡ Ῥώμη ἀλυσοδένεται διὰ παντός; Οἱ πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀγῶνες ὁσάκις ἀποβαίνουν μάταιοι, χρησιμεύουν ὡς ἀφορμὴ νέων βασάνων κατὰ τῶν δούλων.

— Καὶ τότε, τί μᾶς συμβουλεύει ὁ κύριος Ἀδριανὸς νὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ὁ Ριέντζης, μὲ τὸ σαρκαστικόν του μειδίαμα περὶ οὗ ὡμιλήσαμεν. Πρέπει νὰ περιμείνωμεν ἕως ὅτου νὰ παύσουν αἱ φιλονεικίαι τῶν Κολοννῶν καὶ τῶν Ὀρσινῶν; πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς Κολόννας ἐλευθερίαν, καὶ ἀπὸ τοὺς Ὀρσίνας δικαιοσύνην; Ὄχι, κύριέ μου! δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τοὺς εὐγενεῖς κατὰ τῶν εὐγενῶν· δὲν πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ αὐτοὺς νὰ μετριάσουν τὴν δύναμίν των, ἀλλὰ νὰ λάβωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι αὐτήν. Βεβαίως ἐπικίνδυνον εἶναι τὸ ἐπιχείρημα· θὰ τὸ ἀναλάβωμεν ὅμως μεταξὺ τῶν μνημείων τῆς ἀγορᾶς· καὶ ἂν πέσωμεν θὰ πέσωμεν ἄξιοι υἱοὶ τῶν προγόνων μας! Ὑμεῖς ἔχετε περιφανεστάτην καταγωγήν, τίτλους λαμπρούς, γαίας ἐκτεταμένας, καὶ ὁμιλεῖτε περὶ τῆς προγονικῆς σας δόξης! ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ πληβεῖοι τῆς Ῥώμης, ἔχομεν τὴν ἰδικήν μας! Οἱ πατέρες μας ἦσαν ἐλεύθεροι! Ποῦ εἶναι ἡ κληρονομία μας; δὲν τὴν ἐπωλήσαμεν, δὲν τὴν ἀπεβάλαμεν· μᾶς τὴν ἥρπασαν ἄλλοτε μὲν διὰ δολιότητος, ἄλλοτε δὲ διὰ βίας· μᾶς τὴν ἐλήστευσαν ἐνῷ ἐκοιμώμεθα, ἢ μᾶς τὴν ἀπέσπασαν μὲ χεῖρας βαρβάρων, ἐνῷ ἐφωνάζαμεν καὶ ἐπαλαίαμεν. Δὲν ζητοῦμεν, κύριε, παρὰ ν' ἀποδοθῇ εἰς ἡμᾶς ἡ νόμιμος μας κληρονομία· ναί, εἰς ἡμᾶς, ὅσον δι' ὑμᾶς, εἶναι τὸ ἴδιον, ἐπειδὴ ἐχάθη ὁμοίως καὶ ἡ ἰδική σας ἐλευθερία. Ἠμπορεῖτε νὰ κατοικήσετε εἰς τὰς οἰκίας τῶν πατέρων σας, χωρὶς νὰ τὰς ἔχετε ὠχυρωμένας μὲ πύργους, μὲ φρούρια, καὶ μὲ ξίφη μισθοτά; ἠμπορεῖτε νὰ περιπατήσετε τὴν νύκτα εἰς τὰς ὁδοὺς χωρὶς ὅπλα καὶ συνοδίαν; Ναὶ μέν, ὑμεῖς οἱ εὐγενεῖς, ἔχετε τὴν δύναμιν νὰ ἐκδικῆσθε, ἐνῷ ἡμεῖς δὲν τολμῶμεν, καὶ νὰ ἐκφοβίζετε, νὰ ἐξυβρίζετε τοὺς ἄλλους· ἀλλ' ἡ ἀκολασία ἀναπληροῖ τάχα τὴν ἐλευθερίαν; Ἔχετε τιμὰς καὶ ἐξουσίαν· ἡ ἀσφάλεια ὅμως τῆς ἰσότητος ἐνώπιον τῶν νόμων εἶναι πολὺ πλέον πολύτιμος. Ὦ! ἂν ἤμην εἰς τὸν τόπον σου, ἢ εἰς τὸν τόπον τοῦ Στεφάνου Κολόννα, θὰ ἐδιψοῦσα, ὡς διψῶ ἐγὼ σήμερον, ἀέρα ἐλεύθερον, πνέοντα ὄχι διὰ μέσου σιδήρων καὶ προμαχώνων περιοριζόντων τοὺς συμπολίτας μου, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπεριορίστου

ἐκτάσεως τοῦ οὐρανοῦ· θὰ ἐπεθυμοῦσα νὰ μ' ἐπροστάτευεν ἡ ἡσυχος πρόνοια τῶν νόμων, καὶ ὄχι οἱ μάταιοι φόβοι, αἱ ἀνήσυχοι ὑποψίαι αἱ ὁποῖαι παρακολουθοῦν πᾶσαν ἐξουσίαν μισουμένην ἀπὸ τὸν λαόν. Ὁ τύραννος νομίζει ὅτι εἶν' ἐλεύθερος, διότι διοικεῖ δούλους, καὶ ὅμως ὁ ἔσχατος χωρικὸς ἐπικρατείας ἐλευθέρας εἶναι πολὺ πλέον ἐλεύθερος. Ὦ! κύριέ μου, σὺ ὁ γενναιότερος, ὁ ἀνδρειότερος, ὁ πλέον ρωτισμένος, ὁ μόνος σχεδὸν μεταξὺ ὅλων τῶν εὐγενῶν ὅστις γνωρίζεις ὅτι εἶχομεν ἄλλοτε πατρίδα, δὲν θὰ λάβῃς συμπάθειαν διὰ τὰ δεινά μας, δὲν θ' ἀγωνισθῇς μαζῆ μας διὰ νὰ τὰ θεραπεύσωμεν!

— Θέλεις νὰ κηρύξῃς πόλεμον εἰς τὸν συγγενῆ μου Στέφανον Κολόνναν· καὶ μ' ὅλον ὅτι τὸν ἐγνώρισα ὀλίγον, μ' ὅλον ὅτι, τ' ὁμολογῶ, δὲν τὸν ἔχω εἰς καλὴν ὑπόληψιν, μ' ὅλον τοῦτο, εἶναι τὸ καύχημα τῆς οἰκογενείας μας· πῶς ἠμπορῶ νὰ ἑνωθῶ μαζῆ σου;

— Ἡ ζωή του δὲν θὰ πάθῃ, τὰ ὑπάρχοντά του θὰ σωθοῦν, θ' ἀπολαμβάνῃ ὅσας τιμὰς ἀπολαμβάνει καὶ σήμερον. Ἐναντίον τίνος θὰ πολεμήσωμεν; Ἐναντίον τῆς ἐξουσίας τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἀδικῇ τοὺς ἄλλους.

— Ἂν ἤξευρε πόσην δύναμιν ἔχουν οἱ λόγοι σου, δὲν θὰ σ' ἐφέρετο μὲ τόσην συγκατάβασιν.

— Καὶ διὰ τί νὰ μὴ τὸ ἠξεύρῃ; Δὲν ἐννόησεν ἀπὸ τὰς ἀνευφημίας τοῦ λαοῦ ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ φοβῆται; Αὐτὸς ὁ ἄγρυπνος, ὁ ἀγχίνους, ὁ βαθὺς πολιτικός, οἰκοδομεῖ φρούρια καὶ κτίζει πύργους, καὶ δὲν βλέπει ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν προμαχώνων του τὴν στερεὰν οἰκοδομὴν τὴν ὁποίαν ἔκτισα καὶ ἐγώ;

— Σύ, Ῥιένζη! καὶ ποῦ;

— Εἰς τὰς καρδίας τῶν Ῥωμαίων! Δὲν τὸ βλέπει! ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης. Ὄχι, ὄχι! καὶ αὐτός, καὶ ὅλη του ἡ φυλή, εἶναι τυφλοί. Δὲν λέγω ὀρθά;

— Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ συγγενής μου δὲν ὑποπτεύεται τὴν δύναμίν σου· διαφορετικὰ θὰ σὲ κατέστρεφε πρὸ πολλοῦ. Πρὸ τριῶν ἀκόμη ἡμερῶν μ' ἔλεγε σπουδάζων, ὅτι προτιμᾷ νὰ δημηγορῇς σύ, παρὰ ὁ καλήτερος ἱερεὺς τῆς Χριστιανωσύνης· διότι οἱ ἄλλοι ῥήτορες ἐξάπτουν τὰ πάθη τοῦ ὄχλου, ἐνῷ κἀνεὶς δὲν τὸν καταπραΰνει καὶ δὲν τὸν διασκορπίζει τόσον εὐκόλως ὡς σύ.

— Καὶ ὡς τόσον λέγουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι βαθύνους! Ὁ ἄνεμος εἶναι ποτὲ πλέον ἥσυχος παρὰ ὅταν πλησιάζῃ ἡ θύελλα; Αἴ! κύριε, ἐννόησα. Ὁ Στέφανος Κολόννας μὲ καταφρονεῖ. Ἐσύχναζα, ἐπρόσθεσε, καὶ βαθὺ ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὰς παρειάς του, τὸ ἐνθυμεῖσαι, εἰς τὸ παλάτιόν του ὅταν μὴν νεώτερος, καὶ τὸν ἔτερπα μὲ αστειότητας, μὲ διηγήσεις φαιδράς. Ναὶ, καὶ μὲ ὠνόμαζεν ἐνίοτε, διὰ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ ἴσως, νάννον του, γελωτοποιόν του! ὑπέφερα τὰς ὕβρεις του, ἔκλινα μάλιστα τὴν κεφαλήν ὁσάκις μ' ἐπαινοῦσε Θὰ ὑπέφερα καὶ σήμερον τὴν ἰδίαν ποινήν, θὰ ὑπέκυπτα εἰς τὸ ἴδιον αἴσχος, διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν, καὶ διὰ τὸν ἴδιον λόγον Ποῖος ἦτο ὁ σκοπός μου; τὸν ἠξεύρεις; ὄχι! Ἰδοὺ σὲ τὸν λέγω· ἦτο τὸ νὰ ἐφελκύσω τὴν καταφρόνησιν τοῦ Στεφάνου Κολόννα ἡ καταφρόνησις αὐτὴ μ' ἐπροστάτευσεν ἕως ὅτου ἔπαυσα νὰ ἔχω ἀνάγκην προστασίας. Δὲν ἐπεθυμοῦσα νὰ μὲ θεωροῦν ἐπίφοβον οἱ πατρίκιοι, διὰ νὰ κατορθώσω τοὺς σκοπούς μου, ἡσύχως καὶ χωρὶς νὰ μὲ ὑποπτεύωνται, μεταξὺ τοῦ λαοῦ. Ἔκαμα ὅ,τι ἤθελα, καὶ σήμερον ρίπτω τὸ προσωπεῖον. Πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὸν Στέφανον Κολόνναν, ἠμπορῶ, καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν, νὰ τὸν εἴπω ὅτι καταφρονῶ τὴν ὀργήν του, ὅτι ἀψηφῶ καὶ τὰς φυλακὰς καὶ τοὺς στρατιώτας του. Ἂν ὅμως νομίζει ὅτι εἶμαι ὁ παλαιὸς Ῥιένζης, ἂς τὸν ἀρήσωμεν εἰς τὴν ἀπάτην· ἠξεύρω νὰ περιμείνω.

— Ἐν τοσούτῳ, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς, ἀναζητῶν ἀπόκρισιν κατάλληλον εἰς τὴν ὑπερήφανον ὁμιλίαν τοῦ συντρόφου του, εἰπέ με, τί θὰ ἐζητοῦσες διὰ τὸν λαὸν, διὰ νὰ μὴ προστρέξῃς εἰς τὰ πάθη του; λέγω τὰ πάθη του, διότι εἶναι τόσον ἀμαθὴς καὶ εὐμετάβλητος, ὥστε δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ προστρέξῃς εἰς τὸ λογικόν του.

— Ζητῶ ἀπεριόριστον δικαιοσύνην καὶ ἀσφάλειαν δι' ὅλους. Δὲν εὐχαριστοῦμαι μὲ ὀλιγώτερον. Ζητῶ νὰ κατεδαφίσουν οἱ εὐγενεῖς τὰ φρούριά των, ν' ἀπολύσουν τοὺς ἐνόπλους των ἀκολούθους, νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀτιμωρησία διὰ τὰ ἐγκλήματά των, νὰ δικάζωνται ἀπὸ τοὺς ἰδίους νομους καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια δικαστήρια μὲ ἡμᾶς.

— Ματαία ἐπιθυμία! εἶπεν ὁ Ἀδριανός. Ζήτησε ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῇ.

— Χά! χά! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης γελάτας πικρῶς, δὲν σὲ

εἶπα ὅτι ὀνειρεύεται ὅποιος φαντάζεται ὅτι θ' ἀπολαύσῃ δικαιοσύνην ἀπὸ τοὺς μεγάλους; ἠμπορεῖς λοιπὸν νὰ μὲ κατακρίνῃς διότι τὴν ζητῶ ἀλλοῦ; Τοτε μεταβαλὼν αἴφνης φωνὴν καὶ τρόπον, ἐπρόσθεσε μὲ μεγίστην ἐπισημότητα. Ἐνίοτε βλέπομεν ἔξυπνοι ψευδῆ καὶ ἀνόητα ὀνείρατα, ἐνῷ ὁ ὕπνος εἶναι πολλάκις μέγας προφήτης. Διὰ τοῦ ὕπνου συγκοινωνεῖ ὁ Θεὸς μὲ τὰ πλάσματά του, καὶ ὁδηγεῖ καὶ προστατεύει τὰ ἐπίγεια ὄργανά του εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖ ἡ πρόνοιά του νὰ διατρέξουν.

Ὁ Ἀδριανὸς δὲν ἀπεκρίθη. Εἶχε καὶ ἄλλοτε παρατηρήσει ὅτι εἰς τὸν ἰσχυρὸν τοῦ Ῥιένζου νοῦν ὑπῆρχε παραδόξως βαθεῖα βαφὴ μυστιριώδους δεισιδαιμονίας· καὶ τοῦτο κυρίως ἐνέπνεεν εἰς τὸν εὐγενῆ νέον, ὅστις ἦτο μὲν θρῆσκος ἀρκετά, ἔχει ὅμως καὶ εὔπιστος, δισταγμοὺς περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν σκοπῶν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἠπατᾶτο μεγάλως, ἂν καὶ ἡ ἀπάτη του ἦτο ἀπάτη τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου· διότι τίποτε δὲν ἐξάπτει τόσον τὴν τόλμην τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον ἡ ἐνδόμυχος πίστις ὅτι εἶναι ὄργανον τῆς Θείας Σοφίας. Τὰ αἰσθήματα τῆς ἐκδικήσεως, τοῦ πατριωτισμοῦ, καταφλέγοντα φιλόδοξον καὶ μεγαλόφυῆ ψυχήν, εἶναι Ἀρχιμήδειοι μηχαναί αἵτινες, στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς ΕΝΘΕΟΜΑΝΙΑΣ ὡς ἐπὶ γῆς ἑκτὸς τοῦ κόσμου, κινοῦσι δι' αὐτῆς τὸν κόσμον αὐτόν. Ὁ συνετὸς ἀνὴρ κυβερνᾷ ὁλόκληρον ἐπικράτειαν· ἀλλὰ μόνος ὁ ἐνθουσιαστὴς τὴν ἀναγεννᾷ ἢ τὴν καταστρέφει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ

ΟΤΑΝ Ο ΛΑΟΣ ΕΙΔΕ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΕΙΝΗΝ

ΕΜΕΙΝΕ ΕΚΣΤΑΤΙΚΟΣ (1)

Ἀπέναντι τῆς ἀγορᾶς, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Καπιτωλίου, πλῆθος ἄπειρον ἦτο συνηγμένον. Ἕκαστος ἐπροσπάθει νὰ περάσῃ ἔμπροσθεν ἀπὸ τὸν γείτονά του· ἕκαστος ἠγωνίζετο νὰ φθά-

(1) Ὁ σύγχρονος βιογράφος τοῦ Νικολάου Ῥιένζου.

σῆ, εἰς ἰδιαίτερόν τὸ μέρος ὅπου τὸ πλῆθος ἐκυματίζετο πυκνὸν καὶ συσσωρευμένον.

—Cuerpo di Dio! εἶπέ τις φίλος παραγκωνίζων τὸν λαὸν, ὡς βαρὺ πλοῖον σχίζον μὲ τὴν πρῷραν του ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὰ παφλάζοντα κύματα, κοντεύω νὰ σκάσω· πλὴν διατί μὰ τὴν Παναγίαν, ἐσωρευθήκετε ἐδῶ; Δὲν βλέπεις, κύριε Ῥιβάλδη, ὅτι τὸ δεξιόν μου χέρι εἶναι πληγωμένον, δεμένον καὶ φασκιωμένον, καὶ ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ μεταχειρισθῶ; καὶ ὡς τόσον μὲ σπρώχνεις ὡς νὰ ἤμουν κανένας παλαιόστοιχος!

—Ἀ! Τσέκο δὲλ Βέκιο! εἶσαι σύ! πρέπει νὰ σὲ ἀνοίξωμεν τὸν δρόμον· ἔπως εἶσαι μικρὸς καὶ λεπτός, πῶς νὰ κατορθώσῃς νὰ χωθῇς μέσα εἰς τόσον κόσμον; Ἔλα θὰ σὲ προστατεύσω ἐγώ! εἶπέ τις νάννος ἕως πέντε πόδας ὑψηλὸς, ἀναστηκώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν γίγαντα.

—Μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπεν ὁ σκυθρωπὸς χαλκεύς· ρίψας τὸ βλέμμα περὶ τὸν λαὸν ὅστις ἐξεκαρδίζετο διὰ τὴν πρόταση τοῦ νάννου, ὅλοι μας, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἔχομεν ἀνάγκην προστασίας. Τί γελᾶτε, μαϊμοῦδες; δὲν ἐννοεῖτε τὰς παραβολάς·

— Καὶ ὡς τόσον δὲν ἤλθαμεν ἐδῶ παρὰ διὰ νὰ ἴδωμεν μίαν παραβολήν, εἶπέ τις μειδιάσας χλευαστικῶς.

— Καλ' ἡμέρα σου, κύριε Βαρονέλλη, εἶπεν ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος· εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, καὶ ἀγαπῶ τὸν λαόν· ἡ καρδία μας γελᾷ ὅταν σὲ βλέπωμεν. Τί τρέχει παρακαλῶ;

—Ὁ Μνήμων τοῦ Πάπα ἐκρέμασε μίαν εἰκόνα εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ὅσοι χάσκουν ἐκεῖ κοντὰ λέγουν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν Ῥώμην καὶ μαλιστα τσακίζουν τὸ κεφάλι των μὲ τόσην ζέστην, διὰ νὰ μαντεύσουν τὸ αἴνιγμα.

—Ὦ! ὦ! εἶπεν ὁ χαλκεύς, διασχίσας μὲ δύναμιν τὸ πλῆθος, καὶ ἀρπάσας ὄπισθεν τὸν Βαρονέλλην, ἂν ὁ Νικόλαος Ῥιένζης ἔχῃ τὸ δακτυλόν του εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, θὰ σπάσω καὶ βράχους διὰ νὰ φθάσω ἐκεῖ.

— Καὶ τί καλὸν ἠμπορεῖ νὰ μᾶς προξενήσῃ ἕνα πανὶ μουντσουρωμένον; εἶπε μὲ πικρίαν ὁ Βαρονέλλης στραφεὶς πρὸς τοὺς γείτονάς του κάνεις ὅμως δὲν τὸν ἤκουεν, αὐτὸς δὲ ὁ σίωνεὶ δημαγωγὸς ἐδάγκανε τὰ χείλη του ἀπὸ φθόνον.

Μεταξὺ τῶν ὕβρεων καὶ τῶν παραπόνων των ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἀπώθει ἀδιακρίτως, καὶ τῶν διαπεραστικῶν φωνῶν τῶν

γυναικῶν, τῶν ὁποίων δὲν ἐσέβετο πλειότερον οὐδὲ τὰς ἐσθῆτας, οὐδὲ τὰ κεφαλοδέσμια· ὁ ρωμαλέος, χαλκεὺς ἔρθασεν εἰς μέρος περικυκλωμένον ἀπὸ ἀλύσεις, ἐν μέσῳ οὗτινος ἐκρέματο μεγάλη εἰκών.

— Πῶς εὑρέθη ἐδῶ; ἐρώναζέ τις· ἤλθα πρῶτος εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν γύρα.

— Τὴν γῦραμεν ἐδῶ τὰ ἐξημερώματα εἶπέ τις ὀπωροπώλης· δὲν ἦτο κανεὶς ἐκεῖ κοντά.

— Πλὴν διὰ τί ὑποθέτετε ὅτι ὁ Ῥιένζης εἶναι ἀνακατωμένος εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν;

— Καὶ ποῖον ἄλλον νὰ ὑποθέσωμεν; ἠρώτησαν εἴκοσι φωναί.

— Γιόντι! ποῖον ἄλλον; ἐπρόσθεσεν ὁ χαλκεύς. Καὶ κάμνω ὅρκον ὅτι ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος θὰ ἐπέρασεν ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸ νὰ τὴν ζωγραφήσῃ μόνος του. Μὰ τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου Πέτρου, εἶναι πολλὰ ὡραῖα! τί παρασταίνει;

— Ἴσα, ἴσα, τοῦτο εἶναι τὸ αἴνιγμα, εἶπέ τις σύννους ἰχθυοπῶλις· ἂν ἠμποροῦσα νὰ τὸ λύσω θὰ ἀπέθνησκα εὐχαριστημένη.

— Θὰ ἐννοῇ βεβαίως τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοὺς φόρους, εἶπεν ὁ κρεοπώλης Λουδοβίκος στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἀλύσου. Ὦ! ἂν ἤκουαν τὸν Ῥιένζην, δὲν θὰ εὑρίσκετο κανένας πτωχὸς χωρὶς νὰ ἔχῃ ἕνα κομμάτι κρέας εἰς τὸ κακκάβι του.

Καὶ ὅσον ψωμὶ ἠμποροῦσε νὰ φάγῃ, ἐπροσθεσεν ὠχρός τις ἀρτοποιός.

— Καλὲ τί λέγετε; ψωμὶ καὶ κρέας, ὅλ' οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴν σήμερον! δὲν ἐρωτᾶτε τί κρασὶ πίνουν οἱ πτωχοί; Κανεὶς δὲν ἔχει πλέον ὄρεξιν νὰ καλλιεργήσῃ τὸ ἀμπέλι του, εἶπέ τις οἰνοπώλης.

— Ὦ! ὦ! Ζήτω ὁ Πανδόλφος Γουΐδος! κάμετε τόπον εἰς τὸν κύριον Πανδόλφον· εἶναι ἄνθρωπος προκομμένος· εἶναι φίλος τοῦ μεγάλου Μνήμονος· αὐτὸς θὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὴν ζωγραφίαν τόπον! τόπον!

Μὲ ἦθος σεμνὸν καὶ ἀτάραχον, ὁ Πανδόλφος Γουΐδος, φιλήσυχος, πλούσιος καὶ τίμιος ὀπαδὸς τῶν Μουσῶν, τὸν ὁποῖον μόνος ὁ θόρυβος ἐκεῖνος ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν σιγηλὴν οἰκίαν του, ἢ τὸ μονήρες σπουδαστήριόν του, ἐπροχώρησεν ἕως τὴν ἄλυσον. Παρετήρησε πολλὴν ὥραν τὴν εἰκόνα, ἥτις, ζωγραφιμένη μὲ νέα καὶ εἰσέτι ὑγρὰ χρώματα, ἐδείκνυεν ὀπωσοῦν τὴν ἀνα-

γεννωμένην τέχνην, τὴν ὁπείαν ἀνέπτυξε καὶ ἐβελτίωσε τοσοῦτον ἐπὶ τῆς ἑπομένης γενεᾶς ὁ Περουγῖνος. Ὁ λαὸς συνεθλίβετο κεχηνὼς περὶ τὸν Πανδόλφον, ποτὲ μὲν ἀτενίζων τὴν εἰκόνα, ποτὲ δὲ αὐτόν. — Δὲν ἐννοεῖτε, εἶπε τέλος πάντων, τὴν καθαρὰν καὶ ψηλαφητὴν ἔννοιαν τῆς ζωγραφίας ταύτης; Ἰδέτε πῶς ὁ ζωγράφος σᾶς παρουσιάζει εὐρύχωρον καὶ τρικυμιώδη θάλασσαν... Ἰδέτε πῶς τὰ κύματά της...

— Δυνατώτερα... δυνατώτερα! ἔκραξε τὸ ἀνυπόμονον πλῆθος.

— Ἡσυχία! ἐφώναζον οἱ εὑρισκόμενοι πλησίον τοῦ Πανδόλφου· ἡ ὁμιλία του ἀκούεται ἀξιόλογα.

Ἐν τοσούτῳ τινὲς ἐκ τῶν εὐφυεστέρων, τρέξαντες εἰς ἐργαστήριον τῆς ἀγορᾶς, ἔφερον τράπεζαν ἐπὶ τῆς ὁποίας παρεκάλεσαν τὸν Πανδόλφον νὰ ἀναβῇ διὰ νὰ δημηγορήσῃ. Ὁ ἥσυχος πολίτης, καί τοι μὲ δυσκολίαν καὶ συστολήν, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὴν ἕξιν τοῦ ὁμιλεῖν δημοσίᾳ, ὑπεχρεώθη νὰ ἐνδώσῃ· ἀλλ' ὅταν ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀναριθμήτου καὶ κεχηνότος ἐκείνου πλήθους, ἡ πρὸς αὐτὸ μεγίστη συμπάθειά του ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πνεῦμα εὐγλωττίας καὶ τόλμην. Πῦρ κατέκαυσε τοὺς ὀφθαλμούς του· ἡ φωνή του ἔγεινε βροντώδης, καὶ ἡ κεφαλή του, κλίνουσα συνήθως πρὸς τὸ στῆθός του, ἀνεσηκώθη καὶ ἔλαβεν ἦθος ἐπιτακτικόν.

— Βλέπετε ἔμπροσθέν σας, ἐπανέλαβεν, εἰς τὴν εἰκόνα αὐτὴν φοβερὰν καὶ τρικυμιώδη θάλασσαν· ἰδέτε ὅτι κυλίονται πέντε πλοῖα ἐπάνω εἰς τὰ κύματά της· τὰ τέσσαρα ἐναυάγησαν... τὰ κατάρτια των ἐσυντρίφθησαν... τὰ κύματα κτυποῦν τὰ κατατρυπημένα πλευρά των... ἔχασαν πλέον πᾶσαν ἐλπίδα βοηθείας καὶ σωτηρίας· ἐπάνω εἰς καθὲν τῶν πλοίων τούτων κεῖται ἀπὸ ἓν πτῶμα γυναικός. Δὲν βλέπετε μὲ πόσην ἀκρίβειαν παρέστησεν ὁ ζωγράφος ἐπάνω εἰς τὰ μελανὰ πρόσωπά των καὶ τὰ παγωμένα μέλη των, τὴν ὠχρότητα, τὴν ἀγριότητα τοῦ θανάτου! Εἰς καθὲν ἀπὸ τὰ πλοῖα αὐτὰ ὑπάρχει λέξις μεταφορικὴ, ἑρμηνεύουσα ἀλήθειαν. Εἰς τὸ ἓν βλέπετε τὸ ὄνομα τῆς Καρχηδόνος, τὰ ἄλλα τρία παριστάνουν τὴν Τρωάδα, τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Βαβυλῶνα· τὰ τέσσαρα αὐτὰ ἔχουν κοινὴν ἐπιγραφήν Εἰς τὴν καταστροφήν μᾶς ἔφερεν ἡ ἀδικία! Στρέψατε τώρα τοὺς ὀφθαλμούς σας εἰς τὸ μέσον τῆς θαλάσσης· ἐκεῖ βλέπετε τὸ πέμπτον πλοῖον ταλαν-

τευόμενον, μὲ κατάρτια κατασυντριμμένα, μὲ πηδάλιον κατακερματοισμένον, μὲ πανία σχισμένα, ὄχι μὲν εἰς τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν ἄλλων, ἐγγίζον ὅμως νὰ ναυαγήσῃ. Ἰδέτε ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα γυναῖκα γονατισμένην καὶ φορεῦσαν πένθιμα ἡ λώπη εἶναι ζωγραφημένη εἰς τὸ πρόσωπόν της μὲ πόσην ἐπιτηδειότητα ὁ τεχνίτης ἐξεικονίζει τὴν ἀθυμονείαν, τὴν ἀπελπισίαν της! Ἀνυψώνει τὰς χεῖράς της προσευχομένη ἐπικαλεῖται τὴν ἰδικήν σας καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν. Παρατηρήσατε τώρα τὴν ἐπιγραφήν· α ὐ τ η ε ἶ ν α ι ἡ Ῥ ώ μ η! Ναί, ἡ πατρίς σας ἀποτείνεται εἰς σᾶς διὰ τοῦ ἐμβλήματος.

— Τὸ πλῆθος συνεταράττετο ἔνθεν κακεῖσε, καὶ ἀπέραντι ψιθυρισμοὶ διεδέχθησαν τὴν σιωπήν.

— Τώρα, ἐξηκολούθησεν ὁ Πανδόλφος, ρίψατε τὰ βλέμματά σας ἐκ δεξιῶν τῆς εἰκόνος καὶ θὰ ἴδητε τὸ αἴτιον τῆς τρικυμίας· θὰ ἴδητε διὰ τί τὸ πέμπτον πλοῖον εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον, ἐνῷ τὰ ἄλλα ἐχάθησαν. Παρατηρήσατε τέσσαρα διαφορετικὰ εἴδη θηρίων, τὰ ὁποῖα, ἀπὸ τὰ πρόμερά στόματά των φυσοῦν τοὺς ἀνέμους οἵτινες ταράττουν, καὶ ἐξαγριόνουν τὴν θάλασσαν τὰ πρῶτα εἶναι λέοντες, ἄρκτοι καὶ λύκοι· αὐτοὶ εἶναι, ὡς τὸ φανερώνει ἡ ἐπιγραφή, οἱ ἄνομοι καὶ ἀπάνθρωποι μεγιστᾶνες τοῦ Κράτους. Τὰ ἄλλα εἶναι σκύλλοι καὶ χοῖροι, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ κακοὶ σύμβουλοι καὶ οἱ παράσιτοι. Τρίτον βλέπετε δράκοντας καὶ ἀλώπεκας, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ καταπατοῦντες τὸν νόμον δικασταὶ καὶ νομικοί, καὶ πωλοῦντες τὴν δικαιοσύνην. Τέταρτον, οἱ λαγωοί, οἱ τράγοι, οἱ πίθηκες, οἱ ὁποῖοι συντρέχουν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς τρικυμίας, εἶναι, ὡς λέγει ἡ ἐπιγραφή, τὰ ἐμβλήματα τῶν χυδαίων κλεπτῶν, φονέων, ληστῶν καὶ καταχραστῶν. Ἀπορεῖτε ἀκόμη, ἄνδρες Ῥωμαῖοι! ἢ ἐνοήσατε τὸ αἴνιγμα;

Μακρὰν, εἰς τὰ κολοσσαῖα παλάτια τῶν Σαβελλῶν καὶ τῶν Ὀρσινῶν, ἔφθασεν ἡ ἠχὼ τῶν ἀνευφημιῶν δι' ὧν ἀπεκρίθη ὁ λαὸς εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Πανδόλφου.

— Δὲν ἔχετε λοιπὸν πλέον ἐλπίδας; ἠρώτησεν ὁ Πανδόλφος ἅμα ἔπαυσαν αἱ κραυγαί, διακόψας μὲ τὴν φωνήν του τὰς ἐξηγήσεις καὶ τὰς ὁμιλίας, τὰς ὁποίας εἶχον ἀρχίσει ν' ἀπευθύνωσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον. Δὲν ἔχετε πλέον ἐλπίδας; ἡ εἰκὼν αὕτη ἥτις παρασταίνει τὰ δεινά σας, δὲν σᾶς ὑπόσχεται τάχα ἀμοιβαίαν θεραπείαν; Παρατηρήσατε ἐπάνω τῆς μανιώδους ἐ-

κείνης θαλάσσης, τοὺς οὐρανοὺς ἀνοιγομένους, καὶ τὸν θεὸν καταβαίνοντα ἐν τῇ δόξῃ του διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους· ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας αἱ ὁποῖαι περικυκλώνουν τὸ Πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἐξέρχονται δύο ρομφαῖαι φλογεραί, καὶ ὑπεράνω ἀπὸ τὰς ρομφαίας αὐτὰς στέκονται ὠργισμένοι, ἀλλὰ σκοποὺς ἔχοντες ἀπελευθερώσεως, οἱ δύο ἅγιοι προστάται. . . οἱ δύο ἰσχυροὶ φύλακες τῆς πόλεώς σας! Λαὲ τῆς Ῥωμης ὑγίαινε! ἐτελείωσεν ἡ παραβολή! (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΒΛΑΨΗ ΤΟΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΟΝ.

Ἐνῷ τοιαῦτα συνέβαινον περὶ τὸ Καπιτώλιον, ἐκάθητο ἐντός τινος δωματίου τοῦ παλατίου τούτου, ὁ πρωταίτιος τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ λαοῦ. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν φιλησύχων γραφέων του ὁ Ῥένζης ἐνησχολεῖτο ἐπιμόνως εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ἐπαγγέλματός του. Καὶ ὅταν οἱ ψιθυρισμοὶ καὶ ὁ βόμβος, αἱ κραυγαὶ καὶ ἡ βοὴ τοῦ πλήθους ἀντήχησαν εἰς τὸν θάλαμόν του, ἐφάνη ὅτι δὲν τοὺς ἤκουσεν, οὐδὲ διέκοψε τὴν ἐργασίαν του. Ἀτάραχος καὶ σιωπηλὸς ἐξηκολούθει νὰ ἐγγράφῃ εἰς τὸ μέγα Κατάστιχον, μὲ τοὺς ἐν χρήσει τότε καθαροὺς καὶ ὡραίους χαρακτῆρας, τοὺς ἐξελεγκτικοὺς ἀριθμούς, οἵτινες ἐμαρτύρουν, πλέον πάσης ρωνασκίας, τὰς γενομένας δολιότητας πρὸς βλάβην τοῦ λαοῦ, καὶ ὥπλιζε τὴν χεῖρά του μὲ ὅπλα τοσοῦτο ἰσχυρά, ὁποῖα εἶναι δύσκολον νὰ ἀντικρούσῃ ἡ κατάχρησις.

---

(1) Ὁ Σιμόνδης λέγει ὅτι ὁ ἴδιος Ριένζης ἐζήγησε τὴν αἰνιγματώδη εἰκόνα διὰ δημιγορίας εὐγλώ του, δι' ἧς ἐκερανοβόλησε τὰ κακουργήματα τῶν παρικίων· Ἀλλ' ὁ σύγχρονος βιογράφος τοῦ τελευταίου τῶν Ῥωμαίων δημάρχου, δὲν ἀναφέρει διόλου τὴν δημηγορίαν αὐτήν. Ἴσως ὁ Σιμόνδης ἐνόμισε πρέπον, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἱστορία ἔχει τὰς ἀδείας της ὡς καὶ ὁ μῦθος, νὰ συγχύσῃ δύο διαφόρους καὶ διακεκριμένας περιστάσεις.

— Σελὶς 2. Τόμος Β'. Ἔλεγε μὲ ἤσυχον φωνὴν πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους του· εὑρῆτε τὸ κέρδος τοῦ ἐπὶ τοῦ ἅλατος φόρου Τμῆμα, ἀριθ. 3... πολλὰ καλά. Σελὶς 9. Τόμος Δ'... ὁποῖον λογαριασμὸν ἔδωκεν ὁ εἰσπράκτωρ Βεσκοβάλδης; Πῶς! δώδεκα χιλιάδας φλωρία; ὄχι περισσότερα! Ὦ τὸν ἀσυνείδητον κλέπτην!.. Ἐνταῦθα ἠκούετο ἔξωθεν μεγάλη φωνὴ «Ζήτω ὁ Πανδόλφος»! Παστρούττσιε, φιλέ μου! ποῦ γυρίζει ἡ κεφαλή σου; κάθησαι καὶ ἀκούεις τὰς φωνάς· ἐνασχολήσου καλήτερα εἰς τὸν λογαριασμὸν τὸν ὁποῖον σὲ ἀνέθεσα· Σάντη! πόσα χρήματα ἔστειλεν ὁ Ἀντώνιος Τράλλης ὅταν ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν του;

Ἐλαφρὸς κτύπος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσῆλθεν ὁ Πανδόλφος.

Οἱ γραφεῖς ἐξηκολούθουν τὸ ἔργον των, ἂν καὶ ἔβλεπον λάθρα τὸν ὠχρὸν καὶ ἀξιοσέβαστον ξένον, οὗτινος τὸ ὄνομα ἐπανελαμβάνετο πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὸν λαόν.

— Ἄ! φίλε μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ φωνὴν ἀτάραχον, ἀλλὰ μὲ χεῖρας τρεμούσας ἀπὸ συγκίνησιν ἀκαταδάμαστον, θέλεις νὰ μὲ ὁμιλήσῃς κατ' ἰδίαν. Ἔ; Καλά, καλά!... ἀπ' ἐδῶ. Ταῦτα λέγων ὡδήγησε τὸν πολίτην ἐντὸς μικροῦ δωματίου, ἔκλεισεν ἐπιμελῶς τὴν θύραν, καὶ ἀναλαβὼν τὴν φυσικὴν ζωηρότητα τοῦ χαρακτῆρός του, ἥρπασε τοῦ Πανδόλφου τὴν χεῖρα. Λέγε, ἀνέκραξεν· ἐνόησαν τὴν ἑρμηνείαν; τὴν κατέστησες ἀρκετὰ καταληπτὴν καὶ ψηλαρίτην; ἐχαράχθη βαθέως εἰς τὰς καρδίας των;

— Ὦ, μὰ τὸν ἅγιον Πέτρον! μάλιστα! ἀπεκρίθη ὁ πολίτης ὅλως ἐνθουσιῶν διὰ τὴν πρόσφατον ἀνακάλυψίν του, ὅτι καὶ αὐτὸς, — ὁ δειλὸς λόγιος — ἦτο ῥήτωρ. Δὲν τοὺς διέφυγεν οὐδὲ ἡ παραμικροτέρα λέξις τῆς ἑρμηνείας· ἐσυγκινήθησαν καὶ τὰ σπλάχνα αὐτὰ τῆς καρδίας των· ἠμποροῦς νὰ τοὺς ὁδηγήσῃς καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὸν πόλεμον, καὶ θὰ τοὺς εὕρῃς ἥρωας· ὅσον διὰ τὸν γίγαντα χαλκέα...

— Ποῖον; τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον; ὑπέλαβεν ὁ Ῥιένζης· ἄ! ἡ καρδία του εἶναι ἀπὸ σίδηρον... τί ἔκαμε;

— Μὲ ἥρπασεν ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ φορέματός μου ἐνῷ κατέβαινα ἀπὸ τὸ βῆμα. Ὦ! ἂν μ' ἔβλεπες! μὰ τὴν πίστιν μου ἐφορεῦσα τὸν μανδύαν σου!.. ἤμουν ἄλλος σύ! καὶ μὲ εἶπες κλαίων ὡς μωρὸν παιδίον· ἄ! κύριε εἶμαι πτωχὸς καὶ μικρὸ

ἄνθρωπος· ἂν ὅμως κάθε σταλαγματιὰ τοῦ αἵματός μου ἦτο μία ζωή, θὰ τὰς ἔδιδα ὅλας διὰ τὴν πατρίδα μου!

— Γενναία ψυχή! εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ συγκίνησιν. Ἄμποτε νὰ εἶχεν ἡ Ῥώμη πενῆντα τοιούτους! Κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς τάξεώς του δὲν μᾶς ἔκαμε τόσον καλὸν ὅσον αὐτός.

— Μόνον τὸ ἀνάστημά του εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἐμπνεύσῃ θάρρος εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ὄχλου, εἶπεν ὁ Πανδόλφος· εἶναι κάτι τι τὸ ν' ἀκούῃ τις μεγάλα λόγια ἀπὸ μεγάλον σῶμα.

— Καὶ δὲν ἠκούσθη καμμία φωνὴ ἐναντίον τῆς εἰκόνος καὶ τῆς ἐννοίας της;

— Καμμία!

— Τότε τὸ πρᾶγμα ὡρίμασεν... ὀλίγον ἀκόμη καὶ ὁ καρπὸς πρέπει νὰ συναχθῇ. Τὸ Αὐεντῖνον... τὸ Λατερανόν.. καὶ ἔπειτα ἡ μ ο ν α χ ὴ σ ά λ π ι γ ξ! Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ῥιένζης, καὶ σταυρώσας τὰς χεῖράς του, καὶ χαμηλώσας τὰ βλέμματά του ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς σκέψεις βαθείας.

— Ἄ! ἐλησμόνησα, ἐπανέλαβεν ὁ Πανδόλφος, νὰ σὲ εἴπω, ὅτι τὸ πλῆθος ἤθελε νὰ τρέξῃ σωρηδὸν ἐδῶ διὰ νὰ σὲ ἴδῃ· διέταξα ὅμως τὸν Τσέκεν δὲλ Βέκιον ν' ἀναβῇ εἰς τὸ βῆμα καὶ νὰ τοὺς εἴπῃ μὲ τὴν βάναυσον γλῶσσάν του, ὅτι ἦτο ἀνάρμοστον τὴν ὥραν αὐτήν, καθ' ἣν εἶσαι ἐνασχολημένος εἰς κοσμικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, νὰ παρουσιασθοῦν σωρηδὸν ἔμπροσθέν σου. Δὲν εἶχα δίκαιον;

— Καὶ μεγάλον, Πανδόλφε μου!

— Ὅμως ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος εἶπεν ὅτι θὰ ἔλθῃ νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι σου· καὶ θὰ τὸν ἴδῃς ἐδῶ ἅμα κατορθώσῃ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ πλῆθος χωρὶς νὰ τὸν παρατηρήσουν.

— Καλῶς νὰ ὁρίσῃ! εἶπεν ὁ Ῥιένζης μηχανικῶς πως, ἐπειδὴ ἦτο ὁλονὲν βυθισμένος εἰς σκέψεις.

— Ἰδού! ἦλθεν! ἀνέκραξεν ὁ Πανδόλφος, ἐνῷ γραφεύς τις ἀνοίξας τὴν θύραν, ἀνήγγειλε τὴν ἄφιξιν τοῦ χαλκέως.

— Ἂς ἔμβῃ! εἶπεν ὁ Ῥιένζης καθήσας μὲ ὕφος σκυθρωπόν. Ὅταν ὁ κολοσσαῖος χαλκεὺς εὑρέθη ἐνώπιον τοῦ Ῥιένζου, ὁ Πανδόλφος παρετήρησεν εὐχαρίστως τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐπιρροὴν τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Ὁ ὑπερήφανος καὶ ρωμαλέος ἐκεῖνος γίγας, ὅστις μὲ σῶμα λιθινον, μὲ νεῦρα σιδηρᾶ, ὑψόνετο, καθ' ὅλας τὰς ταραχὰς τοῦ λαοῦ, ὑπεράνω τῆς φυλῆς του, καὶ

ἐχρησίμευεν εἰς αὐτὴν ὡς κέντρον καὶ προμαχών, ἐστέκετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐρυθριῶν καὶ τρέμων, — τόσον ἡ εὐγλωττία τοῦ Ῥιένζου εἶχεν ἀναρριπίσει καὶ ἐξάψει τὸν σπινθῆρα ὅστις ἐκοιμᾶτο ἐντὸς τοῦ σιδηροῦ ἐκείνου στήθους, — ἐνώπιον τοῦ πνεύματος τὸ ὁποῖον ἐδύνατό τις νὰ εἰπῇ ὅτι ἐπλαστούργησεν αὐτὸ ἑαυτό. Καὶ πρώτη, ἐκείνη ὅστις ἐξυπνίζει πρώτος εἰς τὴν καρδίαν τῶν δούλων τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, πλησιάζει, ὅσον ἔνεστιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, πλέον μάλιστα καὶ τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ποιητῶν, εἰς τὴν μεγάλην δημιουργικὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλ' ἐὰν τὸ στῆθος εἶναι ἀκαλλιέργητον, τὸ δῶρον δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸν δωρητήν, καὶ ὁ μεταβαίνων ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ δούλου εἰς τὴν τοῦ ἐλευθέρου, δύναται νὰ μεταβῇ μὲ τὴν ὑτὴν ταχύτητα ἀπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην εἰς τὴν τοῦ λητοῦ.

— Πλησίασε, φίλε μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης μετὰ μικρὰν διακοπήν· ἠξεύρω τί ἔκαμες καὶ τί ἐπιθυμεῖς νὰ κάμῃς διὰ τὴν Ῥώμην! Ἤτουν ἄξιος νὰ ζῇς εἰς τὸν καλήτερόν της καιρόν, καὶ ἐγεννήθης σήμερον διὰ νὰ συντελέσῃς εἰς τὴν ἀναγέννησίν της.

Ὁ χαλκεὺς ἔπεσεν εἰς τοῦ Ῥιένζου τοὺς πόδας, ὅστις ἔτεινε τὴν χεῖρά του διὰ νὰ τὸν ἀνασηκώσῃ, ὁ δὲ Τσέκος ἁρπάσας αὐτὴν ἐφίλησεν εὐσεβάστως.

— Ἐλπίζω, εἶπε μειδιῶν ὁ Ῥιένζης, ὅτι δὲν μὲ δίδεις τὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα· σηκώσου φίλε μου, ἡ θέσις σου αὐτὴ εἶναι μόνον διὰ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους!

— Ἅγιος εἶναι ὅποιος μᾶς βοηθεῖ εἰς τὴν ἀνάγκην μας! ἀπεκρίθη ἀμέσως ὁ χαλκεύς· καὶ κανεὶς δὲν ἔκαμεν ὅ,τι ἔκαμες σύ. Ἀλλὰ πότε, ἐπρόσθεσε χαμηλώσας τὴν φωνήν, καὶ προσηλώσας τὰ βλέμματά του ἀτενῶς ἐπὶ τοῦ Ῥιένζου, ὡς νὰ ἐπερίμενεν ἀπὸ αὐτὸν νεῦμα διὰ νὰ καταφέρῃ πληγήν, πότε . . . πότε θ' ἀρχίσωμεν τὸν μεγάλον ἀγῶνα;

— Ὡμίλησες εἰς ὅλα τὰ παλικάρια τῆς γειτονίας σου; . . εἶναι ὅλα ἕτοιμα;

— Εἰς ζωὴν καὶ εἰς θάνατον· ὅπως τοὺς προστάξει ὁ Ῥιένζης.

— Ἔχω ἀνάγκην τῆς καταγραφῆς τοῦ ἀριθμοῦ, τῶν ὀνομάτων, τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων ὅλων αὐτῶν, ἀπόψε.

— Θὰ τὴν λάβῃς.

— Καθεὶς πρέπει νὰ βάλῃ τὴν ὑπογραφήν του, ἢ νὰ κάμῃ ἕνα σημεῖον ἰδιοχείρως.

— Θὰ γενῇ καὶ τοῦτο.

— Τότε, ἄκουσον! συνόδευσον τὸν Πανδόλφον πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν του· αὐτὸς θὰ σὲ εἴπῃ ποῦ θὰ εὕρῃς τὴν νύκτα μερικὰ παλικάρια· εἶσαι ἄξιος νὰ συναριθμηθῇς μὲ αὐτά. Δὲν θὰ λείψῃς; ἔ;

— Μὲ τὰ ἄγρια ἄστρα! θὰ μετρῶ καὶ τὰ λεπτὰ ἕως ἐκείνην τὴν ὥραν, εἶπεν ὁ χαλκεύς, καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του ἐζωγραφίσθη ὑπερηφάνεια προερχομένη ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ῥιένζου.

— Ἐν τοσούτῳ πρόσεχε τοὺς γείτονάς σου νὰ μὴ διστάσῃ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ἀψυχήσῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς φίλους σου δὲν πρέπει ν' ἀτιμασθῇ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ προδότου!

— Θὰ κόψω τὸν λαιμόν του, ἂν ἴδω κανένα νὰ κλονισθῇ, ἂς ἦναι καὶ ὁ υἱὸς τῆς μάνας μου! εἶπεν ὁ ἀτρόμητος χαλκεύς.

— Χά! χά! ἐγέλασεν ὁ Ῥιένζης θαῦμα! θαῦμα! ἰδοὺ ὁμιλεῖ ἡ εἰκών.

Νὺξ ἦτο σχεδὸν ὅταν ὁ Ῥιένζης ἀφῆκε τὸ Καπιτώλιον. Ἔρημος καὶ σιωπηλὴ ἦτο ἡ ἀπέραντος πλατεῖα τοῦ παλατίου τούτου, αὐτὸς δὲ, περιτυλιγμένος μὲ τὸν μανδύαν του καὶ βυθισμένος εἰς σκέψεις, ἐβάδιζε βραδέως.

Ἔφθασα σχεδὸν εἰς τὴν κορυφήν, ἔλεγε κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ τὸ βάραθρον εἶναι ἀνοικτὸν ἔμπροσθέν μου, καὶ ἂν κρημνισθῶ, ὁποῖον κρήμνισμα! ἡ τελευταία ἐλπὶς τῆς πατρίδος μου σβύεται μὲ ἐμέ. Ποτὲ ἕνας εὐγενὴς δὲν θα σηκωθῇ ἐναντίον τῶν εὐγενῶν· ποτὲ ἄλλος πληβεῖος δὲν θὰ τύχῃ τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἔχω ἐγώ! ἡ τύχη τῆς Ῥώμης εἶναι συνδεδεμένη μὲ ἐμὲ . . . μὲ μίαν μόνην ζωήν. Αἱ ἐλευθερίαι τῶν ἐπερχομένων γενεῶν κρέμανται ἀπὸ κάλαμον, τὸν ὁποῖον μία μόνη πνοὴ ἀνέμου δύναται νὰ ἐκριζώσῃ. Ἀλλ', ὦ θεέ μου! δὲν μὲ προσδιώρισες διὰ μεγάλας πράξεις; Δὲν μὲ ὡδήγησες, βῆμα πρὸς βῆμα, εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἐπιχείρημα; ἡ μία ὥρα δὲν προετοίμαζε τὴν ἑπομένην; Καὶ ὅμως ὁποῖος κίνδυνος! Ἐὰν ὁ ἄστατος λαὸς κατασταθεὶς ἀνανδρος ἀπὸ τὴν μακρὰν του δουλείαν, κλονισθῇ εἰς τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν, εἶμαι χαμένος;» Καὶ ἀνυψώτας τοὺς ὀφθαλμούς του εἶδεν ἔμπροσθέν του τὸν πρῶτον ἀστέρα τῆς νυκτὸς, φωτίζοντα μὲ λάμψιν ἀμυδρὰν τὰ ἐρείπια τοῦ Ταρπηίου βράχου. Ὁ οἰωνὸς δὲν ἦτο αἴσιος, καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας τοῦ Ῥιένζου ἔγειναν συχνότεροι, ὅταν ἀπήντησαν αἴφνης τὰ βλέμ-

ματά του τὸν ζοφερὸν καὶ πεπαλαιωμένον ἐκεῖνον ὄγκον.

Φρικτὸν μνημεῖον! εἶπε καθ' ἑαυτόν, ποσάκις εἶδες τὴν τρομερὰν καταστροφὴν σχεδίων ἀγνωστίτων! Πόσα ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἱστορία ἀποσιωπᾷ, ἐσυντρῴθησαν εἰς τοὺς πρόποδάς του! Πῶς νὰ γνωρίσωμεν ἂν ἦσαν δίκαια ἢ παράνομα; Πῶς νὰ γνωρίσωμεν ἂν ἐκεῖνος ὅστις κατεδικάσθη ὡς προδότης, δὲν θὰ ἀπεθανατίζετο, ἂν ἐπιτύγχανεν, ὡς σωτὴρ τῆς πατρίδος; ἂν πέσω, τίς θὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν μου; . . . Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ; Ἀλλοίμονον! τυφλοὶ καὶ ἀμαθεῖς, δὲν ἔχουν οὐδ' ἕνα ἱκανὸν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀμερόληπτον κρίσιν τῶν μεταγενεστέρων! Κανεὶς πατρίκιος; ἀλλὰ μὲ ποῖα χρώματα θὰ μὲ ζωγραφήσῃ! Κανὲν μνημεῖον δὲν θὰ ὑψωθῇ μεταξὺ τῶν συντριμμάτων τοῦ ναυαγίου μου . . . καμμία χεὶρ δὲν θὰ σκορπίσῃ ἄνθη ἐπάνω εἰς τὸν τάφον μου . . . ὅλα τὰ ὀνείρατά μου περὶ τιμῆς καὶ δόξης θὰ ἀνταμειφθοῦν ἀπὸ αἰωνίαν κατάκρισιν! »

Ταῦτα ἀναλογιζόμενος περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς μεγάλης του ἐπιχειρήσεως, ἔφθασεν εἰς τὸν Τίβεριν, καὶ ἐστάθη πλησίον τῶν ἱστορικῶν ρείθρων του, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀντενακλᾶτο ὁ διάστερος καὶ πορφυροῦς οὐρανός. Διέβη τὴν γέφυραν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ συνοικίαν, ἧτινος οἱ ὑπερήφανοι κάτοικοι καυχῶνται ἔτι καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὅτι εἶναι οἱ μόνοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Ἐκεῖ, τὸ βῆμά του ἔγεινε ταχύτερον, ζωηρότερον, λαμπρότεροι, ἂν καὶ ὄχι ἐπίσης ἀνδρικοὶ λογισμοί, ἀνέβησαν εἰς τὴν κεφαλήν του· καὶ ἡ φιλοδοξία, ἀποκοιμηθεῖσα ἐπὶ μικρὸν, παρέδωκε τὴν πολυμέριμναν καὶ κατεσπαραγμένην καρδίαν του εἰς τὴν ἐξουσίαν πάθους γλυκυτέρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ.

ΝΙΝΑ ΡΑΣΕΛΛΟΥ

— Σὲ λέγω καὶ πάλιν, Λουκία, ὅτι δὲν μὲ ἀρέσουν αὐτὰ τὰ μεταξωτά· δὲν θὰ μὲ πηγαίνουν καλά. Εἶδες ποτέ σου χρῶμα τόσον ἄσχημον;... κόκκινον τὸ λέγεις αὐτό! Διὰ τί δὲν τὰ ἐδωκες ὀπίσω εἰς τὸν πραγματευτήν;... Μήνυσέ τον νὰ ἔλθῃ νὰ τὰ πάρῃ αὔριον· ἠμπορεῖ νὰ ἀρέσουν εἰς τὰς κυρίας αἱ ὁποῖαι κατοικοῦν εἰς τὰ ἀντικρυνά, καὶ νομίζουν ὅτι ὅσα πράγματα ἔρχονται ἀπὸ τὴν Βενετίαν εἶναι τέλεια. Ἐγὼ ὅμως, Λουκία, βλέπω μὲ τὰ ὀμμάτιά μου, καὶ κρίνω μὲ τὸν νοῦν μου.

— Ὦ, κυρία μου! εἶπεν ἡ ὑπηρέτις, ἂν ἦσουν, ὅπως θὰ γένῃς ἀναμφιβόλως σήμερον ἢ αὔριον, μεγάλη κυρία, πόσον καλὰ θὰ σ' ἐπήγαιναν τὰ μεγαλεῖα! Ἁγία Κηκιλία! ποία κυρία εἰς τὴν Ῥώμην θὰ ἠμπορεῖ νὰ εὔγῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν κυρίαν Νίναν!

— Τότε θὰ τὰς μάθωμεν τί εἶναι μεγαλοπρέπεια, εἶπεν ἡ Νίνα. Ὦ τί χορούς, καὶ τί συμπόσια θὰ ἐδίδαμεν! Δὲν εἶδες τὴν περασμένην ἑβδομάδα ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ἡ κυρία Ἰουλία Σαβέλλη;

— Αἴ, κυρία! καὶ ὅταν ἐφάνης εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὸ κεντημένον σου φόρεμα, μία φωνὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος εἰς τὸ ἄλλο· ὅλοι ἔλεγαν, ὅτι ὁ Σαβέλλης ἐπροσκάλεσεν ἕνα ἄγγελον!

— Σιωπῶ, Λουκία· μὰ μὲ κολακεύῃς.

— Σὲ λέγω ὅλην τὴν ἀλήθειαν, κυρία μου· ὁ χορὸς ἦτο λαμπρός· δὲν εἶναι βέβαιον; τί μεγαλοπρέπεια! πενῆντα δοῦλοι ἐνδυμένοι κόκκινα καὶ χρυσᾶ! καὶ ἡ μουσικὴ ἔπαιζεν ἀκατάπαυστα. Ἔφεραν μουσικοὺς ἀπὸ τὴν Πέργαμον. Δὲν σ' ἄρεσεν ἐκείνη ἡ συναναστροφή! Ἄ! εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ ἀκουσες πολλὰ ὡραῖα λόγια τὴν ἡμέραν ἐκείνην!

— Ἀλλοίμονον;.. ὄχι· μία φωνὴ ἔλειπε, καὶ ὅλη ἡ μουσικὴ ἦτο ἀηδεστάτη. Πλὴν, κόρη μου, ἂν ἤμουν ἐγὼ Ἰουλία, δὲν θὰ εὐχαριστούμην μὲ τόσον μικρὸν χορόν.

— Μικρόν! ἐνῷ ὅλοι οἱ εὐγενεῖς λέγουν ὅτι ἦτο ὁ πλέον λαμπρὸς γάμος τὸν ὁποῖον ἔδωκαν οἱ Κολόνναι. Ναί, ἕνας Νεαπολιτάνος ὁ ὁποῖος ἐκάθητο κοντά μου, καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο εἷς τῶν δούλευσιν τῆς βασιλίσσης Ἰωάννας, ὅταν ὑπανδρεύθη, ἔλεγεν ὅτι ἐπέρασε καὶ αὐτὴν τὴν Νεάπολιν.

"Ισως, δὲν γνωρίζω τίποτε ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς Νεαπόλεως· γνωρίζω μόνον τί θὰ ἔκαμνα ἐγὼ ἂν ἤμουν... ὅ,τι δὲν εἶμαι καὶ ὅ,τι δὲν θὰ γίνω ποτέ! Τὰ πινάκια ὅλα θὰ ἦσαν μαλαματένια, τὰ ποτήρια θὰ εἶχαν ἀδάμαντας εἰς τὰ χείλη· οὔτε πιθαμὴ τοῦ πατώματος δὲν θὰ ἐφαίνετο, ὅλον θὰ ἦτο σκεπασμένον μὲ χρυσὸν τάπητα· ἡ βρύσις τῆς αὐλῆς μου θὰ ἔχυνε τὰς εὐωδίας τῆς Ἀσίας· οἱ δοῦλοί μου δὲν θὰ ἦταν χονδροὶ χωριᾶται, κοκκινίζοντες διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητά των, ἀλλὰ εὔμορφοι νέοι καὶ ὀλίγον μεγαλήτεροι ἀπὸ δώδεκα χρόνων, παρμένοι ἀπὸ τὰ λαμπρότερα παλάτια τῆς Ῥώμης. Ὅσον δὲ διὰ τὴν μουσικήν, ὦ Λουκία! κάθε μουσικὸς θὰ ἐφόρει στέφανον, καὶ θὰ τὸν ἄξιζε· καὶ ὅποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ ἔπαιζε καλλίτερα, θὰ ἐλάμβανεν ὡς βραβεῖον ἀπὸ ἐμέ, διὰ νὰ φιλοτιμῶνται καὶ οἱ ἄλλοι, ἕνα τριαντάφυλλον. Εἶδες τὸ φόρεμα τῆς κυρίας Ἰουλίας; τί χρώματα; ἠμποροῦσαν νὰ θαμβώσουν καὶ τὸν λαμπρότερον ἥλιον! Κύτινα καὶ πράσινα, κόκκινα καὶ φιστικιά ὦ ἁγία Παρθένε μου! τὰ ὀμμάτιά μου ἐπονοῦσαν ὅλην τὴν ἄλλην ἡμέραν!

— Βέβαια ἡ κυρία Ἰουλία ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιτηδειότητά σου διὰ νὰ ἐκλέξῃ τὰ χρώματα, εἶπεν ἡ θωπευτικὴ ὑπηρέτις.

— Καὶ ἔπειτα τί στάσιμον! δὲν εἶχε καμμίαν μεγαλοπρέπειαν. Ἔτρεχεν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τόσην ἀνεπιτηδειότητα, ὥστε αἰωνίως ἡ οὐρὰ τοῦ φορέματος της ἐμπεριδεύετο μέσα εἰς τὰ ποδάριά της· καὶ τότε ἔλεγε μὲ τρελὰ γέλοια αὐτὰ τὰ ἑορτιάτικα φορέματα εἶναι πολλὰ στενόχωρα. Τῇ ἀληθείᾳ, οἱ μεγάλοι δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχουν τοιαῦτα φορέματα· ἂν ἤμην ἀρχόντησσα θὰ ἐστολιζόμην διὰ τὸν ἑαυτόν μου καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἄλλους! Καθ' ἡμέραν θὰ ἐφοροῦσα νέαν ἐνδυμασίαν, καὶ ἡ ὑστερινὴ θὰ ἦτο λαμπροτέρα ἀπὸ τὴν προτελευταίαν· καθ' ἡμέραν θὰ εἶχα ἑορτήν.

— Μ' ἐφάνη, εἶπεν ἡ Λουκία, ὅτι ὁ κύριος Ἰωάννης Ὀρσίνης ἔτρεχε κατόπιν σου, κυρίμου, μὲ πολὺν ζῆλον...

— Ἐκείνη ἡ ἀρκοῦδα;

— Ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ἀρκοῦδα! ἔχει ὅμως δέρμα πολύτιμον· τὰ πλούτη του εἶναι ἀπερίγραπτα.

— Καὶ ὁ τρελὸς δὲν ἠξεύρει πῶς νὰ τὰ ἐξοδεύσῃ.

— Δὲν ἦτο ὁ νέος κύριος Ἀδριανὸς ὁ ὁποῖος σὲ ὡμίλοῦσε κοντὰ εἰς τοὺς στύλους ὅπου ἔπαιζεν ἡ μουσική;

— Ἴσως... δὲν ἐνθυμοῦμαι.

— Καὶ ὅμως, καθὼς ἤκουσα, ὀλίγαι κυρίαι λησμονοῦν τὰ

γλυκὰ λόγια τοῦ κυρίου Ἀδριανοῦ.

— Ἐκεῖ δὲν ἦτο παρὰ ἕνας μόνον ὁ ὁποῖος μὲ φαίνεται ἄξιος ἐνθυμήσεως, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ τὴν εἰσηγησιν τῆς πανούργου ὑπηρέτιδος.

— Ποῖος; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὁ γέρων λογιότατος τῆς Λύεντωνος,

— Ποῖος; ἐκεῖνος μὲ τὰ ψαρὰ τὰ γένεια; ὦ κυρία;

— Ναί, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα μὲ φωνὴν βαρεῖαν καὶ λυπηράν. ὅταν ὡμιλοῦσεν, ὅλα ὅσα ἦσαν γύρω μου ἐγίνοντο ἄφαντα ἀπ' ἔμπροσθέν μου, διότι μὲ ὡ μ ι λ ο ῦ σ ε δ ι' ἐ κ ε ῖ ν ο ν;

Μόλις ἐπρόφερε τὰ λόγια ταῦτα, καὶ ἀνεστέναξε βαθέως, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της κατεβράχησαν ἀπὸ δάκρυα.

Ἡ ὑπηρέτις ἀνεσήκωσε περιφρονητικῶς τὰ χείλη, καὶ ἀνέστειλε μ' ἔκπληξιν τὰς ὀρρῦς της· δὲν ἐτόλμησεν ὅμως καὶ ν' ἀποκριθῇ.

Ἄνοιξε τὸ παράθυρον, εἶπε μετὰ μικρὰν παῦσιν ἡ Νίνα, καὶ δός με τὸ χαρτίον ἐκεῖνο· ὄχι τοῦτο... ἐκείνους τοὺς στίχους τοὺς ὁποίους μ' ἔστειλαν ἐχθές. Πῶς! εἶσαι Ἰταλίς, καὶ δὲν μαντεύεις ὅτι ὁμιλῶ διὰ τοὺς στίχους τοῦ Πετράρχα;

Καθήσασα πλησίον τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, ὅπου ἔρθανε λαμπρὸν καὶ γλυκὺ τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ ἔχουσα εἰς τὸ πλευρόν της φανόν, ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ὁποίου ἐπροσποιεῖτο ὅτι ἤθελε νὰ προφυλάξῃ τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐνῷ πραγματικῶς ἐπροσπάθει νὰ κρύψῃ τὸ πρόσωπόν της ἀπὸ τὴν Λουκίαν, ἡ νέα κυρία ἐφαίνετο ὅτι εἶχε προσηλωμένην ὁλόκληρον τὴν προσοχήν της εἰς ἓν τῶν τελευταίων ποιημάτων, ἄτινα συνετάραττον τότε τὰς κεφαλὰς καὶ ἐρέθιζον τὰς καρδίας τῆς Ἰταλίας. (1).

— Καταγομένη ἀπὸ οἰκογένειαν ἐκπεσοῦσαν, ἥτις, ἂν καὶ καυχωμένη ὅτι αἷμα ὑπάτων ἔρρεεν εἰς τὰς φλέβας της, μόλις ἐδύνατο τότε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀξίαν της μεταξὺ τῆς ὑποδεεστέρας τάξεως τῶν εὐγενῶν, ἡ Νίνα Ῥασέλλου ἦτο τὸ ἐπιστήθιον τέκνον, τὸ εἴδωλον καὶ ὁ τύραννος τῶν γονέων της. Ὁ

(1) Ἂν καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ ἐρωτικὰ ἄσματα (sonetti) τοῦ Πετράρχου δὲν ἦσαν τότε, ὅπως σήμερον, τὰ θυμαλκοτότερα τῶν ποιημάτων του, οὐχ' ἧττον εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐλκθανθησαν μεγάλως ὅσοι ὑπέθεσαν ὅτι οὔτε γνωστὰ ἦσαν οὔτε ἐθαυμάσθησαν ὅσον ἔπρεπε. Ἐξ ἐναντίας τριάκοντα καὶ γενικώτατον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμά των. Ὅλοι οἱ ἐπαῖται ἐψαλλον αὐτὰ καθ' ὁδόν. καὶ, καὶ καθὰ λέγει ὁ Φίλιππος Βιλλάνης, οὐδ' αὐτοὶ οἱ μᾶλλον σοβαροὶ ἐδύναντο ν' ἀποφύγωσι τὴν ἐπιρροήν των abstinere.

ἄκαμπτος καὶ δεσποτικὸς χαρακτὴρ της διέταττον ὁσάκις ἔπρεπε νὰ ὑποτάσσεται ἐπειδὴ δὲ καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, αἱ δια θέσεις τῶν ἀνθρώπων ὑπερισχύουσι τῶν ἐθίμων, καὶ αὐτὴ, ἂν καὶ ζῶσα ἐντὸς κοινωνίας κρατούσης δεσμίους μὲ ἀλύσεις τὰς νέας καὶ μάλιστα τὰς ἀνυπάνδρους, ἐσφετερίσθη, καὶ σφετεριζομένη κατέκτησε τὸ προνόμιον τῆς ἀνεξαρτησίας. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι εἶχε καὶ πλειοτέραν παιδείαν καὶ πνεῦμα πλειότερον τῶν γυναικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς ἐξαίσιόν τι ὂν ἀπὸ τοὺς γονεῖς της· εἶχε προσέτι,—καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο ἐτίμων αὐτοὶ πλέον ὅλων τῶν ἄλλων,— καὶ κάλλος οὐράνιον, καθὼς καὶ φιλαυτίαν ἀκαταδάμαστον — τὴν ὁποίαν ἐφοβοῦντο πολύ, — ἀναμιγνυομένην, ὅταν ἠγάπα, μὲ χίλια γοητευτικὰ καὶ ἐπαγωγὰ προτερήματα, καὶ ἐξαφανιζομένην μάλιστα τότε. Ματαία συγχρόνως καὶ μεγαλόφρων, τολμηρὰ καὶ ἐνθουσιώδης περιέβαλλε καὶ τὴν ματαιότητα καὶ την ὑψηλοφροσύνην της μὲ ὑπερβολικὴν μεγαλοπρέπειαν, τὰς δὲ φαντασιοκοπίας της μὲ ἀόριστόν τινα χάριν. Τὰ ἐλλαττώματά της ἀπετέλουν μέρος τῶν θελγήτρων της, χωρὶς αὐτὰ δὲν θὰ ἦτο ἐντελῶς γυνή· καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἐγνώριζες θὰ συνελάμβανες ἰδέαν ὀρθὴν περὶ ὅλων τῶν γυναικῶν. Πλησίον αὐτῆς προτερήματα ἄλλα μεγαλήτερα δὲν ἐφαίνοντο ἐλκυστικώτερα, ἀλλ' ἀηδῆ· ἡ φιλοδοξία της δὲν ἦτο χυδαία, ἐπειδὴ πολλάκις ἀπέβαλεν ἐπιμόνως προφάσεις, τὰς ὁποίας οὐδὲ νὰ φαντασθῇ ἐδύνατο ἡ θυγάτηρ τοῦ Ῥασέλλου. Ὁ ἀκαλλιέργητος νοῦς, ἡ θηριώδης ἐξουσία τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης, ἐφαίνοντο εἰς τὴν φαντασίαν της βάρβαροι καὶ ἀποτρόπαιοι, ἐπίφοβοι συγχρόνως καὶ ἀξιοκαταφρόνητοι· ὅθεν εἶχεν ἀποχαιρετίσει τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της χωρὶς σύζυγον, ὄχι ὅμως καὶ χωρὶς ἔρωτα. Τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ τοῦ χαρακτῆρός της ἐμεγαλοποίουν τὴν περὶ ἔρωτος ἰδέαν της· ἤθελεν ἄνδρα περὶ τὸν ὁποῖον νὰ συνενώσῃ ὅλας τὰς πλέον ματαίας ἰδιότητάς της, ἠσθάνετο ὅτι ὅταν ἠγάπα ἔπρεπε καὶ νὰ λατρεύῃ· τὴν ἀγέρωχον καὶ ἀχαλίνωτον κεφαλήν της, δὲν συγκατετίθετο νὰ κάμψῃ ἐνώπιον δημώδους εἰδώλου. Διέφερε δὲ τῶν ἄλλων ἡπιωτέρων γυναικῶν, καθόσον αὐταὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξασκῶσιν, ἐντὸς μικρᾶς τινος χρονικῆς περιόδου, τὴν ἐξουσίαν των, ἐνῷ ἐκείνη, ὅταν ἠγάπα, ἔπρεπε νὰ παύσῃ καὶ τοῦ νὰ διατάττῃ, καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ εἰς τὴν ὑπερηφάνειάν της ἀρσίωσιν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀγάπης της. Τόσον σπάνιαι

ἦταν αἱ ἰδιότητες αἵτινες ἐδύναντο νὰ τὴν ἐλκύσωσι τόσον ἀκαθέκτως ἀπήτει ἡ ὑψηλοφροσύνη της τὸ νὰ ἦναι αἱ ἰδιότητες αὐταὶ τῆς ἰδίας μὲν τάξεως, ἀνώτεραι ὅμως τῶν ὅσας εἶχεν αὐτὴ, ὥστε ὁ ἔρως της ἐλάτρευε τὸ ὑποκείμενον ἐκεῖνο ὡς Θεόν. Συνειθισμένη εἰς τὸ νὰ καταφρονῇ, ἠσθάνετο μεγίστην ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τιμήσῃ! Καὶ ἂν ἦτο πεπρωμένον τὸ νὰ συζευχθῇ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον θὰ ἠγάπα οὕτω πως, ὁ χαρακτὴρ της θὰ ἐμεγαλύνετο ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ τοιούτου συζύγου της.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ κάλλους της, ἐάν ποτε, ἀναγνῶστα, ἐπεσκέφθης τὴν Ῥώμην, θὰ εἶδες ἐντὸς τοῦ Καπιτωλίου τὴν Κυμαίαν Σίβυλλαν, τὴν ὁποίαν κάνεν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀντίγραφά της δὲν παριστᾷ ἀκριβῶς. Διὰ τί ὠνομάσθη Σίβυλλα, τὸ ἀγνοῶ· ἐκτὸς ἂν διότι ἡ μελαγχολικὴ ὡραιότης τῶν ὀφθαλμῶν της ἔχει τι ὑπεράνθρωπον. Πρόσεξε ὅμως μὴ ἐκλάβῃς τὴν μίαν δι' ἄλλην, ἐπειδὴ πολλαὶ Σίβυλλαι ὑπάρχουσιν ἐντὸς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μουσείου (1). Ἡ Σίβυλλα περὶ ἧς ὁμιλῶ εἶναι μελαγχροινὴ, καὶ ἔχει χαρακτῆρας ἀνατολικούς. Τὰ λαμπρὰ χρώματα τῆς ἐσθῆτος καὶ τοῦ κεφαλοδεσμίου της ἀμαυρόνονται ἀπὸ τὰ ἀνθηρὰ καὶ διαφανῆ ρόδα τῶν παρειῶν της· ἡ κόμη της θὰ ἦτο μαύρη ἐὰν δὲν εἶχε τὴν χρυσῆν στιλπνότητα ἥτις εὑρίσκεται εἰς μόνην τὴν Μεσημβρίαν, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη σπανίως· τὸ στόμα, τὸ μέτωπον, ἡ στρογγυλότης τοῦ ἀγγελικοῦ της προσώπου, ὅλα ταῦτα εἶναι ἀνθρώπινα καὶ ἡδονικά· τὸ ἦθος, ἡ φυσιογνωμία, ἔχουσί τι θεῖον· ἴσως τὸ ὅλον δὲν ἔχει τόσον τὸ τέλειον τῆς χάριτος, τὰς ἀναλογίας τῆς ἀγαλματοποιίας, τὴν λεπτότητα τῶν Ἀθηναίων πρωτοτύπων· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη εἶναι ὅλη μεγαλοπρέπεια· ἀτένισον τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο, καὶ θὰ μαγευθῶσι, θὰ χαμηλωθῶσιν ἀπὸ σέβας τὰ βλέμματά σου. Ἐνῷ δὲ τὸ ἀτενίζεις, ἀνάτρεξον πέντε αἰῶνας πρὸς τὸ παρελθὸν, καὶ θὰ ἴδῃς ἔμπροσθέν σου τὴν ζωηρὰν εἰκόνα τῆς Νίνας Ῥασέλλου!

Ἀλλὰ τὰ εὐφυῆ καὶ ἐξηκριβωμένα ποιήματα, (concetti), εἰς ἃ ὁ Πετράρχας, ἂν καὶ μεγάλος ποιητὴς, εἰσήγαγε πολλάκις τὸν σχολαϊσμὸν ἀντὶ τοῦ πάθους, δὲν εἶλκυον τὴν στιγμὴν

(1) Σίβυλλα περὶ ἧς πρόκειται εἶναι ἡ γνωστοτάτη τοῦ Δομηνικίνου. Ἴσως ὡς ἔργον καλλιτεχνίας, ἡ τοῦ Γουερσίνου, ἥτις καὶ Περσικὴ καλεῖται, εἶναι ἀνωτέρα· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ κάλλος καὶ τὸν χαρακτῆρα, ἡ πρώτη ὑπερέχει ἀναγκαίως τῆς ἄλλης.

ἐκείνην τὴν προσοχὴν τῆς ὡραιοτάτης Νίνας. Οἱ ὀφθαλμοί της δὲν ἔβλεπον τὰς στροφάς, ἀλλὰ τὸν κῆπον ὅστις ἦτο ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας της. Ἐπάνω τῶν γηραιῶν καρπίμων δένδρων καὶ τῶν κρεμαμένων κλημάτων ἔπιπτε λαμπρὸν τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ ἐν τῷ μέσῳ χλοεροῦ ἀλλὰ παρημελημένου λειβαδίου, τὰ ὕδατα μικρᾶς καὶ στρογγύλης πηγῆς, τῆς ὁποίας ἡ τελειότης ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην παρελθούσας ἐποχὰς, ἀνεπήδων καὶ ἐσπινθήριζον. Ἡ σκηνὴ ἐκείνη ἦτο πλήρης γαλήνης καὶ ὡραιότητος· ἀλλ' οὔτε ἡ γαλήνη, οὔτε ἡ ὡραιότης ἐφείλκυον τῆς Νίνας τὴν προσοχήν· πρὸς μίαν μόνην, τὴν ζοφερωτέραν, τὴν μελαγχολικωτέραν θέσιν τοῦ κήπου, εἶχε προσηλωμένα τὰ βλέμματά της· ἐκεῖ τὰ δένδρα ἦσαν πυκνὰ καὶ σύμφυτα, καὶ ἐκρυπτον τὸν χαμηλὸν ἀλλ' ὀγκώδη τοῖχον τὸν περικυκλόνοντα τὴν οἰκίαν τοῦ Ῥασέλλου· τὰ κλαδία τῶν δένδρων τούτων ἐσείοντο ἀνεπαισθήτως, ἀλλ' ἡ Νίνα εἶδεν αὐτὰ μετ' ὀλίγον κυματιζόμενα, καὶ ἀπὸ τὸ μέσον αὐτῶν ἐξελθοῦσαν βραδέως καὶ μὲ προσοχὴν, μορφὴν μεμονωμένην, τῆς ὁποίας ἡ σκιὰ ἐξηπλώθη μακρὰ καὶ σκοτεινὴ εἰς τὸ λειβάδιον· ἡ μορφὴ ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ταπεινή τις φωνὴ ἐψιθύρισε τὸ ὄνομα τῆς Νίνας.

— Γρήγορα Λουκία! ἀνέκραξεν ἡ Νίνα μόλις ἀναπνέουσα, γρήγορα φέρε τὴν τριχίνην ἀναβάθραν! Εἶναι ἐκεῖνος! ἦλθε! Πῶς ἀργοπορεῖς! γρήγορα σὲ λέγω . . . ἠμποροῦν νὰ τὸν ἰδοῦν! Ἐκεῖ . . . τώρα εἶναι καλὰ δεμένη. Ἀγάπη μου! ἄγγελέ μου! Ῥιένζη μου!

— Εἶσαι σύ! εἶπεν ὁ Ῥιένζης, ἅμ' ἀναβὰς εἰς τὸν θάλαμον καὶ περισφίγξας μὲ τὰς χεῖράς του τὴν μέσην τῆς ἐρωμένης του· εἶσαι σύ! Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔχουν νύκτα, ἐγὼ ἔχω ἡμέραν!

Αἱ πρῶται γλυκεῖαι στιγμαὶ τῶν προσρήσεων εἶχον παρελθεῖ, καὶ ὁ Ῥιένζης ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἐρωμένης του· ἡ κεφαλή του ἀνεπαύετο ἐπάνω τῶν γονάτων της, τὸ πρόσωπόν του ἀνέβλεπε πρὸς τὸ πρόσωπόν της καὶ αἱ χεῖρές των ἦσαν συμπεπλεγμέναι.

— Καὶ δι' ἐμὲ κατεφρόνησες τόσους κινδύνους! εἶπεν ὁ ἐραστὴς, τὴν ἐντροπὴν ἂν φοραθῇμεν, τὴν ὀργὴν τῶν γονέων σου!

— Καὶ τί εἶναι οἱ κίνδυνοί μου ὡς πρὸς τοὺς ἰδικούς σου!

Ὦ θεέ μου! ἂν σ' εὕρισκεν ἐδῶ ὁ πατήρ μου, δὲν θὰ ἐζοῦσες!

— Θὰ ἐνόμιζε λοιπὸν μεγάλην ἐξευτέλισιν ὅτι σὺ ὡραιοτάτη Νίνα, ἡ ὁποία ἠμπορεῖς νὰ συγγενεύσῃς μὲ τὰ ἐπισημότερα ὀνόματα τῆς Ῥώμης, δίδεις τὴν ἀγάπην σου εἰς πλη-βεῖον, ἂν καὶ ἀπόγονον αὐτοκράτορος!

Ἡ ὑπερήφανος καρδία τῆς Νίνας ᾐσθάνθη ἀμέσως πόσον ἐπληγώθη ἡ φιλαυτία τοῦ ἐραστοῦ της· ἐννόησε τὴν πικρίαν ἥτις ἐκρύπτετο ὑπὸ τὴν ἀπόκρισίν του, ἂν καὶ προφερθεῖσαν μὲ ἀδιαφορίαν.

— Δὲν μὲ ὠμίλησες πολλάκις, εἶπεν ἡ νέα, διὰ τὸν μεγάλον ἐκεῖνον Μάριον, ὅστις δὲν ἦτο μὲν εὐγενής, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἂν κατήργοντο καὶ οἱ πλέον ὑπερήφανοι Κολόνναι θὰ τὸν εἶχαν μέγα καύχημα; Καὶ νομίζεις ὅτι δὲν βλέπω ὅτι σὺ θὰ ὑπερβῇς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μαρίου, χωρὶς νὰ μολυνθῇ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά του;

— Εὐάρεστος κολακεία, προφητεία γλυκυτάτη! εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ μειδίαμα θλιβερόν. Ποτὲ αἱ ἐνθαρρυντικαί σου προρρήσεις περὶ τοῦ μέλλοντος, δὲν μὲ ἦσαν τόσον χρήσιμοι ὅσον τώρα· θὰ σ' ἐμπιστευθῶ ὅ,τι οὔτε ἀνοίγω τὸ στόμα μου νὰ εἴπω εἰς κανένα ἄλλον..., ἡ ψυχή μου πνίγεται ἀπὸ τὸ φρικτὸν βάρος μὲ τὸ ὁποῖον τὴν κατεφόρτισα. Ἔχω ἀνάγκην νέου θάρρους καθόσον πλησιάζει ἡ φρικτὴ ὥρα· καὶ τὸ θάρρος τοῦτο μὲ τὸ ἐμπνέουν τὰ λύγια, τὰ βλέμματά σου.

— Ὦ! ἀπεκρίθη ἡ Νίνα, ἐρυθριῶσα ἐνῷ ὡμίλει, ἔνδοξον λοιπὸν εἶναι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβα διὰ τῆς πρὸς σὲ ἀγάπης μου· ἔνδοξον εἶναι τὸ νὰ συμμερίζωμαι τὰ σχέδιά σου, τὸ νὰ σὲ ἐμψυχόνω ὅταν διστάζῃς, τὸ νὰ σ' ἐμπνέω ἐλπίδας ἐν καιρῷ κινδύνου.

— Καὶ τὸ νὰ δίδῃς χάριν εἰς τὸν θρίαμβόν μου! ἐπρόσθεσε περιπαθῶς ὁ Ῥιένζης. Ἀ! ἐάν ποτε τὸ μέλλον περιβαλῃ τὸ μέτωπον τοῦτο μὲ τὸν στέφανον τῆς δάφνης τὸν χρεωστούμενον εἰς τὸν σώζοντα τὴν πατρίδα του, ὁποία χαρά, ὁποία ἀμοιβὴ θὰ εἶναι τὸ νὰ τὸν ἀποθέσω πρὸ τῶν ποδῶν σου. Ἴσως, εἰς τὰς διεξοδικὰς καὶ ἀπομονωμένας ὥρας τῆς ψυχρότητος καὶ τῆς ἀθυμίας, αἵτινες διαδέχονται τὰς ὥρας τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἴσως, λέγω, θὰ ἐκλονιζόμην, θὰ παραιτοῦσα τὰ περὶ Ῥώμης σχέδιά μου, ἐὰν δὲν ἐσυνδέοντο μὲ τὰ περὶ σοῦ ὀνείρατά μου, ἐὰν δὲν ἐφαντάζόμην τὴν ὥραν ὅταν ἡ τύχη

μου θὰ μὲ ἀνυψώσῃ ὑπεράνω τῆς γεννήσεώς μου, ὅταν ὁ πατήρ σου δὲν θὰ νομίζῃ δυστυχίαν του τὸ νὰ σὲ δώσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ὅταν σὺ θὰ ἦσαι ἡ ἀνωτέρα ὅλων τῶν γυναικῶν τῆς Ῥώμης, καθὼς εἶσαι καὶ ἡ πλέον εὔμορφος, καὶ ὅταν αἱ πομπαὶ τὰς ὁποίας ἀποστρέφεται ἡ ψυχή μου (1), θὰ μὲ γίνουν καὶ ἀγαπηταὶ καὶ εὐάρεστοι, διότι θὰ τὰς συμμερίζωμαι μὲ σέ! Ναί, αὐτοὶ οἱ λογισμοὶ μ' ἐνεθάρρυναν ὅταν ἄλλοι σοβαρώτεροι ὠπισθοδρομοῦσαν ἔντρομοι, καταροβιζόμενοι ἀπὸ τὰ φαντάσματα τὰ ὁποῖα ἦσαν ἔμπροσθέν των. Ὦ Νίνα μου! ἱερὸς, δυνατὸς, διαρκὴς θὰ ἦναι βεβαίως ὁ ἔρως ὅστις ζῇ ἐντὸς τῆς ἰδίας καθαρᾶς καὶ ἀμολύντου ἀτμοσφαίρας, εἰς τὴν ὁποίαν κυκλοφοροῦν αἱ περὶ πατρίδος, περὶ ἐλευθερίας, περὶ δόξης ἰδέαι μου.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ λόγοι οἵτινες, πολὺ πλέον τῶν περὶ πίστεως διαβεβαιώσεων καὶ τῶν κολακειῶν τὰς ὁποίας ἐκφράζει τὸ ἐκχειλίζον αἴσθημα τῆς καρδίας, εἶχον περιτυλίξει τὴν ἀγέρωχον καὶ ματαίαν ψυχὴν τῆς Νίνας μὲ τὰς ἁλύσεις τὰς ὁποίας ὑπέφερε τόσον εὐχαρίστως. Ναὶ μὲν ἐνίοτε, ἀπόντος τοῦ Ῥιένζου, τὸ ἀσθενὲς τῆς γυναικείας φύσεως παρίστανεν εἰς τὴν φαντασίαν της τὸν θρίαμβόν της, ὅταν θὰ ἐταπείνονε τὰς ἐπιφανεῖς τὸ γένος κυρίας, καὶ θὰ κατέβαλλε τὴν βάρβαρον μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ὅταν ἐκεῖνος ἦτο παρὼν, ἀκούουσα τὰς ἐπιθυμίας τῆς ὑψηλόφρονος καὶ εὐγενοῦς φιλοδοξίας του, καθαρᾶς πάσης ἰδιοτελείας, ἐκτὸς τῆς ἐλπίδος τοῦ ν' ἀπολαύσῃ τὴν χεῖρά της,—ἰδιοτελείας ἀξίας πάσης συγγνώμης,—ἡ γενναία καρδία της συνεμερίζετο τὰ σχέδιά του, ὁ νοῦς της ἐσπούδαζε νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ ὕψος τοῦ νοὸς ἐκείνου, καὶ ἐσκέπτετο μᾶλλον περὶ τῆς δόξης τοῦ Ῥιένζου ἢ περὶ τοῦ ἰδίου της μεγαλείου καύχημά της εἶχε τὸ ὅτι ἦτοι μόνη εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεμυστηρεύετο τοὺς πλέον ἀπορρήτους στοχασμούς του, τὰ τολμηρότερά του ἐπιχειρήματα, τὸ ὅτι ἔβλεπεν ἀπαρακάλυπτον ἔμπροσθέν της τὸν πολυμήχανον καὶ μυστηριώδη ἐκεῖνον νοῦν, τὸ ὅτι ἐσυγχωρεῖτο εἰς αὐτὴν νὰ γνωρίζῃ καὶ τοὺς δισταγμοὺς, καὶ τὰς ἀδυναμίας, καὶ τὸν ἡρωϊσμόν, καὶ τὴν δύναμίν του.

---

(1) «Quem semper abberni sicut coenum.» Τὰς ὁποίας ἐμίσησα πάντοτε ὡς ἀκαθαρσίας. Ταῦτα ἔγραφεν ὁ Ῥιένζης πρὸς φίλον του εἰς Λύτνιῶνα, καὶ ἴσως ἔγραφεν αὐτὰ εἰλικρινῶς. Σπανίως οἱ ἄνθρωποι πράττουσι κατὰ τὰς φυσικὰς κλίσεις των.

Ὁ ἔρως τοῦ Ῥιένζου καὶ τῆς Νίνας καὶ ὁ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τῆς Εἰρήνης, ἦσαν πάντη ἀντίθετοι· ὁ ἔρως μὲν τούτων ἐσυγκροτεῖτο ἀπὸ ὅλα τὰ ὀνειροπολήματα, τὰς φαντασιοκοπίας τῆς νεότητος· δὲν ἐλάλουν πώποτε περὶ τοῦ μέλλοντος· καμμίαν ἄλλην ἐπιθυμίαν δὲν ἀνεμίγνυον εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἐρωτός των· ἡ φιλοδοξία, αἱ τιμαί, τὰ μεγαλήτερα πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, ἦσαν ἀδιάφορα εἰς αὐτούς, ὁσάκις παρευρίσκοντο εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ὁ ἔρως των ἀπετέλει κόσμον ὁλόκληρον καὶ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, δὲν εἶχεν ἀφήσει τίποτε ὁρατὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον. Τὸ πάθος ὅμως τῆς Νίνας καὶ τοῦ ἐραστοῦ της, ἦτο πάθος καρδιῶν ὀλιγώτερον ἀφελῶν, πλέον ἡλικιωμένων· ἐσύγκειτο ἀπὸ μυρία αἰσθήματα, ἀνόμοια μὲν πρὸς ἄλληλα, συγχωνευόμενα ὅμως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀπὸ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ ἔρωτος. Αἱ ὁμιλίαι των ἐπεριστρέφοντο εἰς τὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἀπὸ τὸν κόσμον ἐπορίζοντο τροφὴν διὰ τὴν ἀγάπην των· ὡμίλουν καὶ ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ ἐθεοποίουν τὰ ὀνειροπολήματά των, τὰς περὶ δόξης ἰδέας των. Ὁ ἔρως των ἦτο ἄρα πλέον νοερὸς τοῦ ἔρωτος τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τῆς Εἰρήνης, ἀλλὰ καὶ καταλληλότερος διὰ τὴν γῆν ταύτην· ἐμπεριεῖχε μᾶλλον τὸ σπέρμα τῶν τελευταίων σιδηρῶν, ἢ τὸ πνεῦμα τῶν πρώτων χρυσῶν αἰώνων.

— Καὶ τώρα θὰ μὲ ἀφήσῃς; εἶπεν ἡ Νίνα, χωρὶς εἰσέτι ν' ἀποσύρῃ τὰς παρειάς της ἀπὸ τὰ χείλη του, οὔτε τὴν μέσην της ἀπὸ τὰς χεῖράς του. Ἡ σελήνη εἶναι ἀκόμη ὑψηλά· μόλις ἔμεινες μίαν ὥραν πλησίον μου.

— Μίαν ὥραν· τί λέγεις! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης, εἶναι μεσάνυκτα, καὶ μὲ περιμένουν οἱ φίλοι μου.

— Ἤγγαινε τότε, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου! πήγαινε· ἡ Νίνα δὲν σὲ κρατεῖ οὐδὲ στιγμὴν μακρὰν τῶν μεγάλων σχεδίων διὰ τὰ ὁποῖα σὲ ἀγαπᾷ τόσον πολύ. Πότε... πότε θὰ ἐξαναντα μωθῶμεν;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Ῥιένζης, καὶ ἡ ψυχή του ὅλη ἐξωγραφήθη εἰς τὸ μέτωπόν του, ὄχι ὅπως ἀπόψε, κρυφίως, ὄχι, ὄχι· ὅπως μὲ εἶδες ἕως τώρα, δοῦλον καταφρονημένον καὶ ἄγνωστον! Ὅταν θὰ μ' ἐξαναϊδῇς θὰ ἦμαι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τέκνων τῆς Ῥώμης! σωτὴρ, ὑπερασπιστής της! ἢ... ἐπρόσθεσε χαμηλώσας τὴν φωνήν...

— Δὲν ἔχει ἢ, εἶπεν ἡ Νίνα ρίψασα τοὺς βραχίονάς της

περὶ αὐτὸν καὶ μετέχουσα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του· προεῖπες μόνος τὴν τύχην σου!

— Ἓν φίλημα ἀκόμη, καὶ ὑγίαινε! Μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ αὔριον θὰ λάμψῃ ἡ ἀνάστασις τῆς Ῥώμης!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΑ ΕΙΣ Α ΥΠΕΠΕΣΕ ΓΩΤΙΕΡΟΣ Ο ΜΟΝΤΕΡΕΑΛΗΣ.

Τὸ αὐτὸ ἑσπέρας, ἐνῷ οἱ πρῶτοι ἀστέρες τῆς νυκτὸς ἔλαμπον ἐπὶ τῆς πόλεως, ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλλης, ἐπιστρέφων μόνος εἰς τὸ μοναστήριον ὅπου εἶχε καταλύσει, τὸ ὁποῖον ἦτο τότε μετόχιον τῆς ἐκκλησίας τῆς Σάντα Μαρία δὲλ Πριοράτα καὶ ἀνῆκεν ἐπίσης εἰς τοὺς Ξενίους ἱππότας, ἐστάθη ὀλίγον ἀναμέσον τῶν παρακειμένων κατὰ τὴν ὁδὸν ἐρειπίων. Ἂν καὶ δὲν ἐγνώριζε πολὺ τὰς κλασικὰς ἀναμνήσεις τῆς γῆς ὅπου εὑρίσκετο, κατεπλήχθη ὅμως ἀπὸ τὰ μνημεῖα ἐκεῖνα Κράτους, πεπτωκότος ἀπὸ τὸν μέγαν σκελετὸν γίγαντος ἀποθανόντος.

— Ἐδῶ, ἐσκέπτετο, ἐνῷ ἔβλεπε περὶ αὐτὸν τὰς γυμνὰς στήλας καὶ τοὺς διεσκορπισμένους τοίχους ἐφ' ὧν ἔπιπτεν ὠχρὸν καὶ διαφανὲς τὸ φῶς τῶν ἀστέρων, πλησίον τῶν ζοφερῶν καὶ πολεμικῶν ὀχυρωμάτων τῶν Φραγγικανῶν, κεκαλυμμένων ἀπὸ τὰ μελαγχολικὰ φυτὰ ἄτινα ἐβλάστανον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀρχαίων ναῶν καὶ παλατίων, ὡς διὰ νὰ μαρτυρήσωσι περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς φύσεως πρὸς τὴν πρόσκαιρον τέχνην, ἐδῶ οἱ λόγιοι θὰ ἐμπνέωνται ἀπὸ τὰ φαντασιώδη ὀνειροπολήματα τοῦ παρελθόντος. Εἰς ἐμὲ ὅμως τὰ λείψανα ταῦτα τῆς ἀπεράντου δόξης καὶ τῶν βασιλικῶν μεγαλείων, ἀναγεννοῦν μόνον ἰδέας περὶ τοῦ μέλλοντος ἡ Ῥώμη δύναται καὶ σήμερον ὡς καὶ πάλαι, νὰ λήφθῃ μὲ τὸ ἑπτάλοφον διάδημά της ὡς βραβεῖον ἀπὸ τὴν ἀνδρειοτέραν χεῖρα τοῦ τολμηροτέρου πολεμιστοῦ, καὶ νὰ ἀναγεννηθῇ, ὄχι ἀπὸ τὰ διεφθαρμένα τέκνα της, ἀλλ' ἀπὸ αἷμα νέας γενεᾶς. Γουλιέλμος ὁ Νόθος δὲν κατέκτησε μὲ τόσην εὐκολίαν τοὺς γενναίους Ἄγγλους, μὲ ὅσην θὰ κατακτήσῃ Γωτιέρος ὁ Καλλιγενὴς τὰ ρωμαϊκὰ ταῦτα ἀνδράποδα. Καὶ

ποία εἶναι ἐνδοξοτέρα κατάκτησις; ἡ κατάκτησις τῆς βαρβάρου νήσου, ἢ ἡ τῆς Μητροπόλεως τοῦ Κόσμου; Μικρὸν τὸ μεταξὺ στρατηγοῦ καὶ κυβερνήτου διάστημα, ἀλλὰ μικρότερον ἀκόμη τὸ μεταξὺ κυβερνήτου καὶ βασιλέως!

Ἐνῷ τοιαῦτα ἀνεπόλει ἡ τολμηρά, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλως διόλου ἀεροβάτις φιλοδοξία του, ἐλαφρὰ βήματα ἠκούσθησαν μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν χόρτων καὶ ἀναστηκώσας τοὺς ὀφθαλμούς του, παρετήρησε γυναῖκα μεγαλόσωμον καταβαίνουσαν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ὄρους τὸ ὁποῖον κατεκαλύπτετο ἀπὸ μοναστήρια πρὸς τὴν βάσιν τοῦ Αὐεντίνου. Μακρὰ ῥάβδος ἐβοήθει τὸ βάδισμά της, τὸ ὁποῖον ὅμως ἦτο τοσούτῳ ζωηρὸν καὶ ἐλεύθερον, ὥστε ἠπόρησεν ὁ Μοντερεάλης ὅταν, παρατηρήσας τὸ πρόσωπόν της διὰ τῆς λάμψεως τῶν ἀστέρων, εἶδεν ὅτι ἦτον προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν· τὰ χαρακτηριστικά της εἶχόν τινα εὐρυθμίαν, ἂν καὶ τὸ ἀγέρωχον καὶ ὑπερήφανον πρόσωπόν της ἔφερε πολλὰς καὶ βαθείας ῥυτίδας.

— Παναγία μου! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης ὀπισθοδρομίσας ἅμα ἰδὼν αὐτήν· εἶναι δυνατόν; Εἶν' ἐκείνη; εἶναι...

Εἶπε καὶ ἔτρεξε πρὸς τὴν γραῖαν, ἥτις ἔμεινε μὲν ἐπίσης ἐκστατική, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπολιθωμένη ὅταν εἶδε τὸν Μοντερεάλην.

— Σ' ἐζητοῦσα τόσους χρόνους, εἶπε πρῶτος ὁ ἱππότης, χρόνους πολλοὺς, ἀπείρους· ἡ συνείδησίς σου θὰ σὲ εἰπῇ διὰ τί.

— Ἡ ἐ δ ι κ ή μ ο υ! αἱμοβόρε! ἀνέκραξεν ἡ γραῖα τρέμουσα ἀπὸ θυμὸν ἢ φόβον· τολμᾷς σὺ νὰ ὁμιλήσῃς περὶ συνειδήσεως; Σὺ ὁ ἀπατεών, ὁ κλέπτης, ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος δολοφόνος. Σὺ, ἡ ἀτιμία τῶν ἱπποτῶν καὶ τῶν εὐγενῶν! Σὺ, ὁ ὁποῖος φορεῖς σταυρὸν σωφροσύνης καὶ εἰρήνης εἰς τὸ στῆθος! Σὺ ὁμιλεῖς περὶ συνειδήσεως, ὑποκριτά! σύ;

— Κυρία.. κυρία! ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης, ταραχθεὶς καὶ σχεδὸν ταπεινωθεὶς ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους τῆς ἀδυνάτου γυναικός· ἥμαρτον ἐνώπιον καὶ σοῦ καὶ τῶν συγγενῶν σου. Ἐνθυμήσου ὅμως τί μὲ δικαιολογεῖ! πρώτη ἀγάπη... ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα... ἐπιθυμία τολμηρά... πειρασμὸς ἀκατανίκητος! Ἴσως, ἐπρόσθεσε μὲ τόνον πλέον ὑψηλὸν, ἴσως ἀκόμη ἔχω δύναμιν ν' ἀποπλύνω τὸ ἁμάρτημά μου καὶ ν' ἀποσπάσω μὲ χεῖρα ἀνδρικὴν ἀπὸ τὸν διάδοχον τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ὁ ὁποῖος ἔχει τὸ δεσμεῖν καὶ τὸ λύειν...

— Ἐπίορκε, ἀλιτήριε! ὑπέλαβεν ἡ γυνή· φαντάζεσαι ὅτι διὰ τῆς βίας ἠμπορεῖς νὰ λάβῃς συγχώρησιν, ἢ ὅτι θὰ ἠμπορέσῃς ποτὲ νὰ θεραπεύσῃς τὰ γενόμενα, τὴν ἀτιμίαν ὀνόματος εὐγενοῦς, τὴν καταστροφὴν τῆς καρδίας, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κατάρας πατρὸς ἀποθνήσκοντος; Ναί, τὴν κατάραν ἐκείνην τὴν ἀκούω ἀκόμη! βοΐζει ὁλονὲν εἰς τὴν ἀκοήν μου, καθὼς ὅταν τὸν ἐφύλαττα ψυχομαχοῦντα! Σὲ ζητεῖ, σὲ καταδιώκει, θὰ σὲ πληγώσῃ διὰ μέσου τῆς πανοπλίας σου, θὰ σὲ κτυπήσῃ ὅταν φθάσῃς εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεώς σου! Νὰ ἐξολοθρευθῇ τὸ πνεῦμά σου, νὰ ταπεινωθῇ ἡ φιλοδοξία σου, νὰ ἀπορριφθῇ ἡ μετάνοιά σου, νὰ ζήσῃς ζωὴν πλανήτου καὶ νὰ ἀποθάνῃς θάνατον αἰτχρὸν, νὰ καταστραφῇ τὸ σπέρμα τοῦ ἐγκλήματός σου! εἰς αὐτὰ σὲ κατεδίκασεν ἡ κατάρα τοῦ γέροντος. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΕΙΣΑΙ ΚΑΤΗΡΑΜΕΝΟΣ!

Τὰ λόγια ταῦτα ἐπρόφερεν ἡ γραῖα μᾶλλον βρυχωμένη ἢ λαλοῦσα· καὶ οἱ ἀστράπτοντες ὀφθαλμοί, ἡ ἀνυψωμένη χεὶρ, τὸ ἐξηγριωμένον πρόσωπόν της, ἡ ὥρα, ἡ ἐρημία καὶ τὰ ἐρείπια, ὅλα ταῦτα συνέτρεχον εἰς τὸ νὰ δώσωσιν εἰς τὴν τρομερὰν κατάραν χαρακτῆρα προφητικόν. Ὁ στρατιώτης, κατὰ τοῦ ἀτρομήτου στήθους τοῦ ὁποίου θὰ συνετρίβοντο εἰς μάτην ἑκατὸν λόγχαι, ἔπεσεν ἔντρομος καὶ ἐξηυτελισμένος κατὰ γῆς· ἥρπασε τὸ κράσπεδον τῆς ἀδυσωπήτου κατηγόρου του, καὶ ἀνέκραξε μὲ φωνὴν βραγχώδη καὶ ἀγρίαν.

— Εὐσπλαχνίσου με! εὐσπλαχνίσου με!

— Ἐγὼ νὰ σ' εὐσπλαχνισθῶ! ἀπεκρίθη ἡ ἀνηλεὴς γραῖα. εὐσπλαχνίσθη ποτὲ κἀνένα ἄνδρα τὸ μῖσός σου, ἢ καμμίαν γυναῖκα ἡ ἀσέλγειά σου; Ἄ κυλίσου εἰς τὸ χῶμα! κυλίσου.. ἀνθρωπόμορφον θηρίον! τὸ στιλπνὸν δέρμά σου, τὰ λαμπρὰ χρώματά σου κρύπτουν ὀνύχια λέοντος, ὀδόντια σαρκοβόρα! Κυλίσου, διὰ νὰ σὲ λακτίσῃ μὲ καταφρόνησιν τὸ ποδάριον τῆς γραίας καὶ ἀδυνάτου γυναικός!

— Μάγισσα! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης, ἀνορθωθεὶς μανιωδῶς καὶ ὀρυάττων ἀπὸ ὑπερηφάνειαν. Μάγισσα! ἐπέρασες τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ ἐνθύμησις τοῦ τί ἤσουν, καὶ ἡ ὑπομονή μου σὲ ἄφησαν ἐλευθέραν. Εἶχα σχεδὸν λησμονήσει ὅτι ἥρπασες τὸ δικαίωμά μου... ἐγὼ εἶμαι ὁ κατήγορος! Ποῦ εἶναι τὸ παιδίον; Μὴ μισόλογα, μὴ προφάσεις! μὴ ψεύδη!... σὺ τὸ ἔκλεψες!

— Μάλιστα ἐγώ! Σὺ μ' ἔμαθες πῶς νὰ κλέπτω ἀπό . . .

— Φέρετο . . . δόσεμέ το! ὑπέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, ποδοκτυπήσας τὴν γῆν μὲ τοσαύτην δύναμιν, ὥστε τὰ συνδρίμματα τῶν μαρμαρίνων τεμαχίων ἐφ' ὧν ἐστέκετο κατεκερματίσθησαν ἀπὸ τὴν πτέρναν του.

Ἀλλ' ἡ γραῖα οὐδ' ἐταράχθη κἂν ἀπὸ τὴν ἔκρηξιν ταύτην τῆς ὀργῆς, ἐνώπιον τῆς ὁποίας θὰ ἔτρεμε καὶ ὁ ἀνδρειότερος στρατιώτης τῆς Ἰταλίας δὲν ἀπεκρίθη ὅμως ἀμέσως. Ἡ φυσιογνωμία της ἠλλοιώθη, καὶ ἦθος σκέψεως σπουδαίας, συντόνου καὶ μελαγχολικῆς διεδέχθη τὸ ἦθος τῆς ὀργῆς της. Ἐπὶ τέλους ἀπεκρίθη εἰς τὸν Μοντερεάλην, οὗτινος ἡ χεὶρ ἐπλανᾶτο εἰς τὴν λαβίδα τοῦ ξίφους του, ὄχι ἐπὶ σκοπῷ φόνου, ἀλλὰ κατὰ συνήθειαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνέκαθεν, ὁσάκις ὠργίζετο ἢ τὸν ἀντέλεγέ τις· διότι, ὅσον σκληρὸς καὶ ἐκδικητικὸς καὶ ἂν ἦτο, δὲν συνελάμβανε πώποτε τοιαύτην ἰδέαν κατὰ γυναικὸς, καὶ μάλιστα κατ' ἐκείνης ἥτις ἦτο ἔμπροσθέν του.

— Γωτιέρε Μοντερεάλη, εἶπεν ἡ γραῖα μὲ φωνὴν τόσον παρεῖαν, ὥστε ὡμοίαζε φωνὴν οἴκτου τὸ παιδίον, μὲ φαίνεται, δὲν ἐγνώρισε ποτέ του οὐδὲ ἀδελφὴν, οὐδὲ ἀδελφόν· τὸ μοναχὸν τοῦτο παιδίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τόσον ὑψηλὴν καὶ τόσον μεγάλην καταγωγὴν καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη, ἂν καὶ ἀτιμάσθη ἔπειτα καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη ἐπίσης . . . ναί . . . διὰ τί εἶσαι τόσον ἀνυπόμονος; μετ' ὀλίγον θὰ μάθῃς τὸ χειρότερον . . . τὸ παιδίον αὐτὸ, ἀπέθανεν!

— Ἀπέθανεν! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης ὀπισθοχωρήσας καὶ ὠχριάσας· ἀπέθανεν! . . . ὄχι, ὄχι! μὴ μὲ τὸ λέγῃς αὐτό· ἔχει μητέρα . . . σὺ τὸ ἠξεύρεις! . . . φιλόστοργον, ἀφωσιωμένην ἄγρυπνον μητέρα! ὄχι! . . . ὄχι, δὲν ἀπέθανεν!

— Αἰσθάνεσαι λοιπὸν τί αἰσθάνεται μία μάνα; εἶπεν ἡ γραῖα ἥτις, ὡς ἐφάνη, ἐσυγκινήθη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Γωτιέρου. Πλὴν, στοχάσου· δὲν εἶναι καλήτερα ὅτι ὁ τάφος τὸ ἔσωσεν ἀπὸ ζωὴν ταραχῶν, φόνων καὶ ἐγκλημάτων; καλήτερα νὰ κοιμᾶται μὲ τὸν Θεὸν, παρὰ νὰ ἦναι ἔξυπνον μὲ τοὺς δαίμονας.

— Ἀπέθανεν! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης· ἀπέθανε! τὸ ταλαίπωρον! . . τόσῳ νέον! . . ἐκεῖνα τὰ ὀμμάτια . . . τόσον ὅμοια μὲ τῆς μάνας του . . . νὰ κλείσουν τόσον γρήγορα!

— Ἔχεις τί ἄλλο νὰ μὲ εἴπῃς; ἡ θέα σου ταράττει τὰ σπλάγχνα μου! ἄφες με νὰ φύγω.

— Ἀπέθανε!... νὰ σε πιστεύσω; ἢ μὲ περιγελᾷς; Ἐγὼ ἄκουσα τὴν κατάραν τὴν ὁποίαν ἐπρόφερες ἐναντίον μου· ἄκουσε τώρα καὶ σὺ τὴν προφητείαν μου· ἂν μὲ εἶπες ψεύματα ἡ ὑστερινή σου ὥρα νὰ ἦναι ὥρα φρίκης, καὶ ἡ κλίνη τοῦ θανάτου σου νὰ ἦναι κλίνη ἀπελπισίας.

— Τὰ χείλη σου, ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ μὲ μειδίαμα περιφρονητικὸν εἶναι καταλληλότερα νὰ λέγουν ἐπίβουλα λόγια εἰς δυστυχεῖς νέας, παρὰ ἀναθέματα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἰσχύν, πλὴν ὁσάκις ἐκβαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα καλῶν ἀνθρώπων, ὑγίαινε!

— Στάσου, ἄσπλαγχνη, στάσου! Ποῦ ἀναπαύεται; Θὰ γίνουν λειτουργεῖαι! Θὰ ψαλοῦν μνημόσυνα!... Αἱ ἁμαρτίαι τοῦ πατρὸς δὲν πρέπει νὰ πέσουν εἰς τὴν νέαν ἐκείνην κεφαλήν!

— Εἰς τὴν Φλωρεντίαν! ἀπεκρίθη ἀμέσως ἡ γραῖα Καμμία ὅμως πέτρα δὲν φανερώνει τὸν τάφον του! τὸ παιδίον δὲν εἶχεν ὄνομα!

Χωρὶς δὲ νὰ περιμείνῃ καὶ νέας ἐρωτήσεις ἀνεχώρησεν, ἐξηκολούθησε τὴν ὁδόν της, καὶ τὰ ὑψηλὰ χόρτα, καὶ αἱ κατωφέρειαι τοῦ ὄρους, ἔκρυψαν μετ' ὀλίγον τὴν ἀπαισίαν μορφήν, ἥτις ἐφάνη πρὸ μικροῦ εἰς τὸν ἔρημον ἐκεῖνον τόπον.

Ὁ Μοντερεάλης, μείνας μόνος, ἔπεσε μὲ βαθὺν καὶ βαρὺν στεναγμὸν κατὰ γῆς, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὰς χεῖράς του, καὶ ἠσθάνθη ἀγωνίαν· τὸ στῆθός του ἐξωγκώθη, τὸ σῶμά του ὁλόκληρον ἔτρεμε, καὶ αὐτὸς ἔκλαιε καὶ ὠλοφύρετο μὲ ὅλην τὴν τρομερὰν ὁρμὴν ἀνθρώπου, ἔχοντος μὲν πάθη ἀκατάσχετα καὶ ἄγρια, κατὰ πρῶτον ὅμως δοκιμάζοντος τὴν σωφρότητα τῆς λύπης.

Πολλὰς ὥρας ἔμεινε, εἰς τὴν οἰκτρὰν ἐκείνην θέσιν· ἀλλὰ τὰ δάκρυα ἀνεκούφισαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν καρδίαν του, καὶ ὁ ἀγέρωχος στρατιώτης ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις θλιβεράς. Ὅταν ἐσηκώθη, ἡ σελήνη εἶχε φθάσει εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, ἡ νὺξ ἦτο προχωρημένη, καὶ μόλις ὀλίγα ἴχνη τῆς παρελθούσης ταραχῆς ἔμενον εἰς τὸ πρόσωπον του· διότι ἡ κρᾶσις τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου δὲν ἦτο ἐπιδεκτικὴ λύπης διαρκοῦς, οὐδ' ἐξ ἐκείνων εἰς ἃς ἡ θλῖψις δύναται νὰ προξενήσῃ τὴν συνεχῆ καὶ συνήθη μελαγχολίαν, ἥτις κυριεύει τοὺς αἰσθανομένους πλειότερον καιρὸν, ἂν καὶ ὑποκειμένους εἰς συγκινήσεις ὀλιγώτερον ἰσχυράς. Εἶχε χαρακτῆρα ἀληθῶς Φραγκικὸν, ρθάνοντα ὅμως

μέχρις ὑπερβολῆς. Τὰ σταθερώτερα, τὰ ἀνδρικώτερα προτερήματά του ἦσαν ἀνάμικτα μὲ ἀστασίαν καὶ μὲ κουφότητα· τὴν βαθεῖάν του σύνεσιν ἐμηδένιζε πολλάκις ἡ ἀνοησία· ἡ ἀπεριόριστος φιλοδοξία του ὑπεχώρει εἰς ἰδέας ματαίας, καὶ ἡ εὔκαμπτος, ἡ ζωηρὰ ἡ ἀτρόμητος φύσις του, ἦτο πιστὴ μόνον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς στρατιωτικῆς δόξης, εἰς τὰ θέλγητρα τολμηρᾶς καὶ θορυβώδους ζωῆς, καὶ εἰς τὴν συναίσθησιν τοῦ τρυφεροῦ ἐκείνου πάθους, χωρὶς τῶν χρωμάτων τοῦ ὁποίου, καμμία εἰκὼν ἱππότου δὲν εἶν' ἐντελής, πάθους ἐμπνέοντος εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσιν εἰλικρινῆ, αἰσθήματα ἁγνά,, ἄτινα ἦτο δύσκολον νὰ πιστεύσῃ τις συμβιβαζόμενα μὲ τὴν ἀνάλγητον κουφότητα καὶ τὸν ἀχαλίνωτον βίον του.

— Καλά, εἶπε ἐγερθεὶς καὶ περιτυλιχθεὶς μὲ τὸν μανδύαν του διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν δρόμον του, δὲν ἐλυπήθην τόσον διὰ τὸν ἑαυτόν μου. Πλὴν ἡ λύπη ἐδιασκεδάσθη· ἔμαθα τὰ συμβάντα. Τώρα ἂς ἐπανέλθω εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἀποθνήσκουν, εἰς σχέδια τολμηρά, εἰς σκοποὺς δόξης. Ἡ κατάρα τῆς μαγίσσης ἐκείνης παγόνει ἀκόμη τὸ αἷμά μου, καὶ ἡ ἐρημία αὐτὴ ἔχει τι ἄγριον καὶ ἀπαισιον. Ἄ! τί φῶς εἶν' ἐκεῖνο;

Τὸ φῶς τὸ ὁποῖον παρετήρησεν ὁ Μοντερεάλης ὡς φῶς ἀστέρος, ὀλίγον μὲν μεγαλήτερον, ἀλλὰ πλέον κόκκινον καὶ ἀκτινοβόλον, ἦτο ἀπὸ τὰ συνήθη φῶτα, καὶ θὰ ἔρχετο ἀπὸ μοναστήριον ἢ καλύβην. Ἔλαμπεν ὅμως εἰς τὸ μέρος τοῦ Αὐεντίνου, ὅπου δὲν ὑπῆρχον κατοικίαι ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον κενὰ ἐρείπια καὶ χρημνισμέναι στοαί, τῶν ὁποίων καὶ τὰ ὀνόματα αὐτὰ, καὶ ἡ μνήμη τῶν πρώτων κατοίκων εἶχον ἀποθάνει. Ὁ Μοντερεάλης ἠσθάνθη ὀλίγον φόβον ὅταν εἶδε τὴν λάμψιν τοῦ ἀκινήτου φωτὸς φωτίζουσαν τὴν ἀγρίαν τοποθεσίαν· διότι ὄχι μόνον δὲν ἦτο ἄμοιρος τῶν ἱπποτικῶν προλήψεων τοῦ αἰῶνός του, ἀλλὰ καὶ ἡ ὥρα ἐκείνη ἦτο καθιερωμένη εἰς τὰ δαιμόνια καὶ τὰς μαγείας. Ἀλλὰ φόβος εἴτε τοῦ κόσμου τούτου, εἴτε τοῦ ἄλλου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κυριεύσῃ ἐπὶ πολὺ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀτρομήτου τυχοδιώκτου· διὸ μετὰ μικρὸν δισταγμὸν, ἀπεφάσισε νὰ παρεκτραπῇ τῆς ὁδοῦ διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ φαινομένου τούτου.

Οἱ στρατιωτικοὶ πόδες τοῦ βαρβάρου ἐπάτησαν, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζωσι, τὸν τόπον τοῦ περιφήμου, ἢ μᾶλλον τοῦ δυσφήμου

ναοῦ τῆς Ἴσιδος, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ βδελυρὰ ὄργια τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Ἰουβενάλην, καὶ τὸν ὡδήγησαν εἰς πυκνὸν καὶ ζοφερὸν ἄλσος· ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο διά τινος ὀπῆς, ἡ μυστηριώδης λάμψις. Εἰσχωρήσας μεταξὺ τῶν δένδρων εὑρέθη ἔμπροσθεν ἐρειπίου μαύρου καὶ ἀστεγοῦς, ὅθεν ἐξήρχετο ὑπόκωφος καὶ συγκεχυμένος ἦχος φωνῶν. Διὰ σχισμάδος τινὸς τοῦ τοίχου, σχηματιζούσης εἶδος παραθύρου, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶχεν ἴσως τὸ κτίριον ὅτε ἦτο νέον, δέκα περίπου πόδας ἄνω τοῦ ἐδάφους· ἡ λάμψις ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς συμφύτου καὶ ζοφερᾶς γῆς, διαπερῶσα πεπαλαιωμένην στοάν. Ὁ ἱππότης ἐστάθη χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτευθῇ εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν καθηγίασεν ἄλλοτε ὁ Ναός, ἡ στοὰ καὶ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἐλευθερίας, ἡ δημοσία, λέγω, βιβλιοθήκη ἥτις ἐσυστήθη πρώτη εἰς Ῥώμην· ἀναρίθμητοι θάμνοι καὶ ἄγρια φυτὰ κατεκάλυπτον τὸν τοῖχον, καὶ ὁ Μοντερεάλης δὲν ἐκοπίασε πολὺ διὰ νὰ ἀναβῇ μέχρι τῆς ὀπῆς, καὶ κρυπτόμενος ἀπὸ τὰ πολυπληθῆ κλαδία, νὰ παρατηρήσῃ τὰ γινόμενα ἐντὸς τοῦ κτιρίου. Εἶδε τράπεζαν μὲ λυχνίας ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἔκειτο σταυρὸς, ξίφος γυμνὸν, διφθέρα ἀνοικτὴ περιέχουσα χαρακτῆρας ἱεροὺς, καὶ ποτήριον χαλκοῦν. Ἑκατὸν περίπου ἄνδρες φέροντες μανδύας καὶ προσωπίδας μαύρας, ἔστεκον πέριξ ἀκίνητοι εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ὁ ὑψηλότερος, χωρὶς προσωπίδα, οὗτινος τὸ ὠχρὸν μέτωπον καὶ οἱ αὐστηροὶ χαρακτῆρες ἐφαίνοντο ὠχρότεροι καὶ αὐστηρότεροι μεταξὺ τοῦ φωτὸς, ἐφαινετο ὅτι ἦτο περὶ τὸ τέλος δημηγορίας.

— Ναί, ἔλεγεν, ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Λατερανοῦ θ' ἀποτείνω εἰς τὸν λαὸν τὴν τελευταίαν μου ἐπίκλησιν. Ὑποστηριζόμενος ἀπὸ τοῦ Πάπα τὸν τοποτηρητὴν, ὢν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀξιωματικὸς τῆς ἐκκλησίας, θὰ δείξω ὅτι ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐλευθερία, οἱ ἥρωες καὶ οἱ μάρτυρες, εἶν' ἑνωμένοι δι' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Μετὰ ταῦτα, τὰ λόγια εἶναι μάταια· πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἡ ἐνέργεια. Ὁρκίζομαι μὰ τὸν σταυρὸν τοῦτον νὰ φανῶ πιστὸς, καὶ μὲ τὸ ξίφος τοῦτο θυσιάσω τὴν ζωήν μου διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ῥώμης! Καὶ σεῖς (δὲν θὰ ἔχετε τότε ἀνάγκην προσωπίδων), ὅταν ἀκούσετε τὴν μοναχὴν σάλπιγγα, ὅταν ἴδητε τὸν μοναχὸν ἱππέα . . . σεῖς ὁρκισθῆτε νὰ περιστοιχίσετε τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατίας καὶ ν' ἀντισταθῆτε μὲ καρδίαν καὶ μὲ χεῖρα, μὲ ζωὴν καὶ μὲ ψυχὴν, καταφρονοῦντες τὸν θάνατον καὶ ἐλπίζοντες σωτηρίαν, εἰς τῶν τυράννων τὰ ὅπλα!

— Ὀρκιζόμεθα! ὀρκιζόμεθα! ἀνέκραξαν ὅλοι καὶ συσσωρευθέντες περὶ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ ὅπλον, ἐπεσκίασαν τὰ φῶτα εἰς τρόπον ὥστε οὔτε τὴν τελετὴν εἶδεν, οὔτε τὸν ὅρκον ἤκουσεν ὁ Μοντερεάλης· ὑπέθεσεν ὅμως ὅτι ὁ ὅρκος θὰ ἔγεινε κατὰ τὸν σινήθη τότε τύπον τῶν συνωμοσιῶν, καθ' ὃν ἕκαστος συνωμότης ἔχυνε ρανίδας τινὰς τοῦ αἵματός του, ὡς ἐγγύησιν ὅτι θὰ ἐθυσίαζε καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του διὰ τὸ ἐπιχείρημα. Μετ' ὀλίγον οἱ ὁρκωμόται ἐπανῆλθον εἰς τὰς πρώτας θέσεις των, καὶ ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ὅστις ἐδημογόρει πρὸ μικροῦ, κρατῶν καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας ὑψηλὰ τὸ ποτήριον, ἐνῷ ἀπὸ τὴν ἀριστεράν του, οὖσαν γυμνήν, τὸ αἷμα ἀνέβλυζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἔσταζε κατὰ γῆς, εἶπε μὲ φωνὴν ἐπίσημον ἀνυψωμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς.

«Ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ βωμοῦ σου, ὦ ἐλευθερία! ἡμεῖς τέκνα τῆς Ῥώμης, σὲ προσφέρομεν τὴν σπονδὴν ταύτην! ἡμεῖς ἐνισχυόμενοι καὶ ἐμπνεόμενοι, ὄχι ἀπὸ ἀνύπαρκτα καὶ μυθώδη εἴδωλα, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Κύριον τῶν στρατευμάτων, ἐκεῖνον ὅστις καταβὰς εἰς τὴν γῆν δὲν ἐκάλεσε πρὸς ἑαυτὸν ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς, ἀλλὰ χωρικοὺς καὶ ἁλιεῖς καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς πένητας τὴν ἀποστολὴν τῆς ἀποκαλύψεως.»

Καὶ στραφεὶς αἴφνης πρὸς τοὺς συνεταίρους του, ἐνῷ τὸ ἕως τότε, σοβαρὸν πρόσωπόν του, ἀλλοιωθὲν παραδόξως κατὰ τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὸ ἦθος, ἠκτινοβόλησεν ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν ἀριμανῆ καὶ διάπυρον, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν βροντώδη· «Θάνατος εἰς τοὺς τυράννους! Ζήτω ἡ δημοκρατία.» Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀλλοιώσεως ταύτης ὑπῆρξε τεράστειον. Ὅλοι ὡς νὰ ἐκινήθησαν ἀπὸ ἀκουσίαν καὶ ἀκατανίκητον ὥθησιν, ἔφερον τὰς χεῖρας εἰς τὰ ξίφη των ἅμα ὡς ἀντήχησεν ἡ κραυγή! τινὲς μάλιστα καὶ τὰ ἐγύμνωσαν, ὡς νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μάχη.

«Εἶδ' ἀρκετά θὰ διαλυθοῦν μετ' ὀλίγον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Μοντερεάλης· καὶ προτιμῶ νὰ εὑρεθῶ ἀνάμεσα ὁλοκλήρου στρατεύματος, παρὰ ἔμπροσθεν μισῆς δωδεκάδος τοιούτων ἐξημῆ

μένων ἐνθουσιαστῶν, ὅταν μάλιστα ἴδωσιν ὅτι τοὺς ἀνεκάλυψα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.»

Ταῦτα σκεπτόμενος, ἔπεσε κατὴ γῆς καὶ συρθεὶς ἀνεχώρησε· καὶ ἐνῷ ἀνεχώρει ἤκουεν ἀντηχοῦσαν διὰ μέσου τῆς γαληνιαίας τοῦ μεσονυκτίου ἀτμοσφαίρας τὴν ὑπόκωφον ταύτην φωνήν. ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ! ΖΗΤΩ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α΄. ΒΙΒΛΙΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

« Πᾶσα ἀκολασία, πᾶσα ἀνομία διόλου δικαιοσύνη, διόλου χαλινός. Δὲν ὑπῆρχε πλέον θεραπεία· ὅλοι κατεστρέφοντο. Τότε ὁ Νικόλαος Ῥιέντζης! κτλ. Vita di Cola Rienzi Lib. 1. Cap. 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ο ΠΙΠΟΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΒΙΓΚΙΑΣ.

ΚΑΙ Η ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΤΟΥ.

Ἦτο σχεδὸν μεσημβρία ὅτε ὁ Ἀδριανὸς διέβη τὰς πύλας τοῦ παλατίου τοῦ Στ φάνου Κολόννου. Τὰ παλάτια τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν τότε ὅπως τὰ βλέπομεν σήμερον, ἀποθῆκαι δηλαδὴ τῶν ἀθανάτων εἰκόνων τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἀμιμήτων ἀγαλμάτων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης· σώζονται ὅμως οἱ ὀγκώδεις τοῖχοι, καὶ τὰ σιδηρότευκτα παράθυρα, καὶ αἱ εὐρύχωροι αὐλαί, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς προμαχῶνες. Ἄνωθεν τῆς πύλης ἔκειτο ὑψηλὸς καὶ στερεὸς πύργος, ἐξ οὗ ἐφαίνοντο κατ' ἔκτασιν τὰ ἠκρωτηριασμένα λείψανα τῆς Ῥώμης· ἡ δὲ πύλη αὐτὴ ἐστολίζετο καὶ ἐνεδυναμόνετο ἑκατέρωθεν ἀπὸ στήλας πετρίνας τῶν ὁποίων τὰ δωρικὰ ἐπιστήλια ἐστιγμάτιζον τὴν ἱεροσυλίαν, τὴν ἀποσπάσασαν αὐτὰς ἀπὸ τοὺς ναοὺς ἐξ ὧν ἦτο ἄλλοτε πλήρης ἡ ἱερὰ ἀγορά. Ἐκεῖθεν ἡρπάσθησαν καὶ τὰ μεγάλα τεμάχια τοῦ Τραυερτίνου δι' ὧν ἐκτίσθησαν οἱ τοῖχοι τῆς ἐξωτερικῆς αὐλῆς. Οἱ βάρβαροι οὗτοι σφετερισμοὶ τῶν πολιτιμοτάτων μνημείων τῆς τέχνης, ἦσαν τόσω κοινοὶ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὥστε αἱ στῆλαι καὶ οἱ θόλοι τῆς ἀρχαίας Ῥώμης ἐθεωροῦντο ἀπ' ὅλας τὰς κλάσεις ὡς λατομεῖα, ἐξ ὧν πᾶς τις ἦτο ἐλεύθερος νὰ ἐξορύττῃ μάρμαρα καὶ λίθους διὰ τὸ παλάτιον ἢ διὰ τὴν καλύβην του. Ἡ ἀκόλαστος αὕτη ὕβρις τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φιλοκαλίας, ὑπῆρξε βεβαίως μεγαλητέρα τῆς τῶν Γότθων, εἰς οὓς ἀπέδωκαν οἱ μεταγενέστεροι ὅλην τὴν καταστροφήν· ἡ ὕβρις αὕτη θὰ ἠρέθισεν ἴσως πολὺ πλέον πάσης ἄλλης, εἰ καὶ δεινοτέρας, τὴν κλασικὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Πετράρχου, καὶ θὰ τὸν παρεκίνησε νὰ συμ-

μερισθῇ τὰς περὶ Ῥώμης ἐλπίδας τοῦ Ριένζου. Ἔτι καὶ σήμερον φαίνονται οἱ ἄρρυθμοι ναοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἢ καὶ ἄλλης ἀρχαιοτέρας, ὠκοδομημένοι ἐπάνω τῶν θέσεων καὶ διὰ τῶν μαρμάρων ἅτινα ἀπεθανατίσθησαν ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῆς Ἀρροδίτης, τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Διός, ἢ μᾶλλον ἀπεθανάτησαν αὐτά. Τὸ παλάτιον τοῦ πρίγκιπος Ὀρσίνου, δουκὸς Γραβίνα, ἀνυψόνεται ἔτι ὑπεράνω τῶν σωζωμένων κομψοτάτων ἀψίδων τοῦ θεάτρου τοῦ Μαρκέλλου, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε πάλαι ὡς ὀχυρὸν εἰς τοὺς Σαβέλλας.

Ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς διέβαινε τὴν αὐλήν, ἅμαξα καταφορτισμένη μὲ παμμέγιστα μάρμαρα ἐξαχθέντα ἀπὸ τὰ ἀνεξάντλητα λατομεῖα τῆς χρυσῆς οἰκίας τοῦ Νέρωνος, ἔφραττε τὴν ὁδὸν, δι' αὐτῶν δὲ ἔμελλε νὰ ἀνεγερθῇ καὶ νέος πύργος, δι' οὗ ὁ Στέφανος Κολόννας ἐσκόπευε νὰ ἐνδυναμώσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἄχαριν καὶ δύσμορφον οἰκοδομὴν, ὅπου ὁ γέρων εὐγενὴς διετήρει τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ νὰ ἐξυβρίζῃ τοὺς νόμους.

Ὁ φίλος τοῦ Πετράρχου, ὁ μαθητὴς τοῦ Ριένζου ἐστέναζεν ἀπὸ βάθους καρδίας ὅταν, περάσας πλησίον τῆς ἁμάξης, εἶδε κίονα ἐξ ἀλαβάστρου ραβδωτὸν, κυλισθέντα μὲ ἀδιαφορίαν ἄνωθεν αὐτῆς καὶ πεσόντα μὲ κρότον κατὰ γῆς. Κάτω τῆς κλίμακος ἑστέκοντο δώδεκα περίπου ἐκ τῶν μισθωτῶν τοῦ γέροντος Κολόννου παίζοντες κύβους ἐπάνω ἀρχαίας λάρνακος, ἧς τινος ἡ καθαρὰ καὶ βαθυχάρακτος ἐπιγραφὴ, πολὺ διάφορος τῶν δυσμόρφων χαρακτήρων τῆς τελευταίας ἐποχῆς ἀνενθύμιζε τοὺς εὐκλεεῖς αἰῶνας τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ σήμερον κενὴ λειψάνων καὶ ἀνεστραμμένη, ἐχρησίμευεν ὡς τράπεζα εἰς τοὺς ἀγροίκους ἐκείνους ξένους, καὶ ἦτο σκεπασμένη ἀπὸ τεμάχια κρέατος καὶ φιάλας κρασίου. Μόλις ἐκινήθησαν, μόλις ἀνεσήκωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των ὅταν ὁ νέος διέβη ἐκεῖθεν, καὶ αἱ αἰσχραὶ βλασφημίαι καὶ αἱ ἄγριαι συνομιλίαι των, γινόμεναι εἰς διεφθαρμένην διάλεκτον τῆς Ἄρκτου, κατεσπάραττον τὰς ἀκοάς του, ἐνῷ ἀνέβαινε μὲ βῆμα βραδὺ τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀκάθαρτον κλίμακα. Εἰσῆλθε δὲ εἰς εὐρύχωρον πρόδρομον, ὅπου ἐκάθηντο πολλοὶ ἐκ τῶν πρώτων ὀπαδῶν τοῦ πατρικίου· πέντε ἢ ἓξ ἀκόλουθοι, ἐκλελεγμένοι μεταξὺ τῶν κατωτέρων εὐγενῶν, συνδιελέγοντο πλησίον στενοῦ παραθύρου περὶ σπουδαιοτάτων ἀντικειμένων, δηλαδὴ περὶ ἐπιχειρήσεων καὶ συμβεβηκότων ἐρωτικῶν. Τρεῖς ἐκ τῶν μικροτέρων ὁπλαρχηγῶν, φοροῦντες τοὺς θώρακάς των καὶ ἔχοντες τὰς περικεφαλαίας καὶ τὰ ξίφη εἰς τὸ πλευρόν των, ἐκάθηντο σιωπηλοὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου πλησίον τραπέζης, ὥστε θὰ τοὺς ἐξελάμβανέ τις ὡς αὐτόματα, ἐὰν ἐνίοτε δὲν ἔφερον μὲ τάξιν τινὰ ἐπίσημον· μέχρι τῶν μυστακοφόρων χειλέων των τὰ ποτήρια των, μετὰ τὸ ὁποῖον, γρυλλίζοντες ἀπὸ εὐχαρίστησιν, ἐπανήρχοντο

εἰς τὰς σκέψεις των. Μεγίστην ἐντύπωσιν ἐπροξένει ἡ ἀντίθεσις τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀπαθῶν καὶ ἀναλγήτων τέκνων τῆς Ἄρκτου, πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ πλήθους τῶν Ἰταλῶν παρασίτων καὶ πελατῶν, οἵτινες ἐπεριπάτουν ἔνθεν κἀκεῖσε ἀδιακόπως, καὶ μὲ τὴν σφοδρότητα τῶν χειρονομιῶν καὶ τὴν εὐμετάβλητον φυσιογνωμίαν τῆς μεσημβρινῆς ζωηρότητος, συνομίλουν μεγαλοφώνως. Ὅταν ἐφάνη ὁ Ἀδριανός, ψιθυρισμὸς ἠκούσθη μεταξὺ τῆς ἀναμίκτου ἐκείνης ὁμιγύρεως. Καὶ οἱ μὲν ὁπλαρχηγοὶ ἔνευσαν μηχανικῶς τὰς κεφαλάς των, οἱ δὲ ἀκόλουθοι ἔκυψαν αὐτὰς μέχρις ἐδάφους θαυμάζοντες τὰ πτερὰ καὶ τὰ ἐνδύματά του καὶ οἱ πελάται καὶ παράσιτοι ἐσωρεύθησαν περὶ αὐτόν, παρακαλῶν ἕκαστος νὰ συστήσῃ τὴν ὑπόθεσίν του εἰς τὸν παντοδύναμον συγγενῆ του. Ὁ Ἀδριανὸς ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ ὅλην τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν φιλοφροσύνην του διὰ νὰ σωθῇ ἀπὸ τὰς χεῖράς των, καὶ μὲ μεγίστην δυσκολίαν κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ φθάσῃ εἰς τὴν χαμηλὴν καὶ στενὴν θύραν, ὅπου ἔστεκε μεγαλόσωμος ὑπηρέτης, δεχόμενος καὶ ἀποβάλλων τοὺς παρουσιαζομένους, κατὰ τὴν ὄρεξιν ἢ τὸ συμφέρον του.

— Μόνος εἶναι ὁ βαρόνος; ἠρώτησεν ὁ Ἀνδριανός.

— Σχεδόν, κύριέ μου· ἕνας ξένος εἶναι μέσα· διὰ σὲ ὅμως ἡ θύρα του εἶναι πάντοτε ἀνοικτή.

— Λοιπὸν ἄνοιξέ με, ἐπιθυμῶ νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς ὑγείας του.

Ὁ ὑπηρέτης ἤνοιξε τὴν θύραν, διὰ τῆς ὁποίας διετοξεύθησαν πολλὰ ζηλότυπα καὶ ὀθνεῖα βλέμματα, καὶ παρέδωκε τὸν Ἀδριανὸν εἰς ἄλλον, ὅστις, πρεσβύτερος καὶ ἀνώτερος τῶν κηρύκων τοῦ προδόμου, ἦτον ἰδιαίτερος θαλαμηπόλος τοῦ Κολόννου. Ὁ δὲ Ἀδριανὸς διαβὰς διὰ δευτέρου μεγάλου ἀλλ' ἐρήμου καὶ ζοφεροῦ θαλάμου, εἰσῆλθεν εἰς μικρὸν δωμάτιον ὅπου ἦτον ὁ συγγενής του.

Πλησίον τραπέζης, ἐφ' ἧς ἦσαν τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα, ἐκάθητο ὁ γέρων Κολόννας· μηλωτὴ πλουσία καὶ πολυτελὴς περιεκάλυπτε τὸ ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς σῶμά του· ὑπὸ τὸν παχὺν καὶ στρογγύλον πορφυροῦν πῖλόν του, ἐκρέμαντο ψαροί τινες βόστρυχες, καὶ ἀνεμιγνύοντο μὲ τὸ μακρὸν καὶ ἀξιοσέβαστον γένειόν του. Τὸ πρόσωπον τοῦ πολιοῦ εὐγενοῦς, ὅστις εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, διετήρει εἰσέτι ἴχνη τῆς ὡραιότητος δι' ἣν ἐθαυμάζετο ἄλλοτε. Οἱ ὀφθαλμοί του, ἂν καὶ κοῖλοι, ἦσαν ὀξεῖς καὶ ζωηροί, καὶ ἤστραπτον ὡς ἐν καιρῷ τῆς νεότητός του· εἰς τὸ στόμα του, κυρτωμένον πρὸς τὸ ἀνώτερον γεῖλος, ἐπλανᾶτο χάριεν καὶ σχεδὸν σατυρικὸν μειδίαμα, ὁλόκληρον δὲ τὸ ἐξωτερικόν του ἦτο ἐλκυστικὸν καὶ μεγαλόσχημον, καὶ ἐπεδείκνυε μᾶλλον τὴν περιφανῆ καταγωγήν, τὴν σπανίαν ἀγχινοιαν, τὴν ἐποπτικὴν ἀν-

δεσίαν τοῦ πατρικίου ἢ τὴν πανουργίαν, τὴν ὑποκρισίαν, καὶ τὴν ἀπατάσχετον πρὸς τὴν τυραννίαν ροπήν του.

Ὁ Στέφανος Κολόννας δὲν ἦτο μὲν ἥρως, εἶχεν ὅμως ἀσυγκρίτως πλειοτέραν ἀνδρείαν πολλῶν ἄλλων Ῥωμαίων, ἂν καὶ ἐπρέσβευεν ἀπαρασαλεύτως τὸ Ἰταλικὸν τοῦτο γνωμικόν. «Μὴ πολέμει τὸν ἐχθρόν σου ἐνόσῳ εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἀπατήσῃς.» Δύω ἐλαττώματα ἐμπεδένιζον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φρονήσεώς του· διάθεσις εἰς ἄκρον ἀπότομος, καὶ ἀπεριόριστος πεποίθησις εἰς τὴν πεῖράν του. Μὴ ἔχων τὴν ἱκανότητα τοῦ κρίνειν ἐξ ἀναλογίας τὰς περιστάσεις, ἦτον ἐνδομύχως πεπεισμένος ὅτι πᾶν τὸ μὴ συμβὰν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμβῇ ποτέ. Ὅθεν, ἂν καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν γένει ὡς ἔμπειρος διπλωμάτης, εἶχε μᾶλλον ἐπιδεξιότητα ῥᾳδιουργου ἢ βαθύνοιαν ἀνδρὸς πολιτικοῦ· ἀλλ' ἐὰν ἡ ὑπερηφάνεια κατέστησεν αὐτὸν ἀπότομον ἐν καιρῷ εὐτυχίας, τὸν ὑπεστήριζε δυστυχοῦντα· διότι, κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ βίου του, καθ' ἃς ἔζησεν ἐξόριστος, ἔδωκε δείγματα πολλῶν εὐγενῶν ἀρετῶν, καὶ μάλιστα γενναιότητος, καρτερίας καὶ ἀληθοῦς μεγαλοψυχίας· καὶ τοῦτο ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἐλαττώματά του ἦσαν μᾶλλον τυχαῖα ἢ φυσικά. Οἱ πολυάριθμοι συγγενεῖς του ἐκαυχῶντο, καὶ δικαίως, διὰ τὸν ἀρχηγόν των τοῦτον· διότι ἦτο ἱκανώτερος καὶ ἀξιώτερος τιμῆς, μεταξὺ ὄχι μόνον ὅλων τῶν Κολοννῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἰσχυροτέρων βαρώνων.

Πλησίον τοῦ Στεφάνου Κολόννου, ἐκάθητο ἄλλος τις, σεμνὸς τὴν ὄψιν, ἔχων τριάκοντα τριῶν ἢ τριάκοντα τεσσάρων περίπου ἐτῶν ἡλικίαν, ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισε παρευθὺς ὁ Ἀδριανός. Ὁ περιώνυμος οὗτος ἱππότης, δὲν εἶχεν ἐξωτερικὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν τρόμον τὸν ὁποῖον ἐπροξένει ἐν γένει τὸ ὄνομά του. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο εὐειδὲς καὶ μάλιστα θηλυπρεπὲς, ἡ ξανθή του κόμη ἐκυμάτιζε μακρὰ καὶ ἀνεμένη ἐπάνω μετώπου ἀρρυτιδώτου καὶ στιλπνοῦ· ὁ βίος τῶν στρατοπέδων, καὶ ὁ ἥλιος τῆς Ἰταλίας εἶχον πολλὰ ὀλίγον μεταβάλλει τὴν λευκότητα τῆς διαφανοῦς καὶ ζωηρᾶς ὄψεώς του, ἥτις διετήρει εἰσέτι τὸ ἀνθηρὸν τῆς νεότητος. Οἱ χαρακτῆρές του ἦσαν εὔρυθμοι, ἡ μύτη γρυπὴ, οἱ ὀφθαλμοὶ εὐβλέφαροι, μεγάλοι, διαυγεῖς καὶ ὀξεῖς, καὶ τὸ μικρὸν καὶ οὖλον γένειον, καὶ ὁ στρεπτὸς μύσταξ του, ὅστις εἶχε τὸ αὐτὸ σχεδὸν χρῶμα τοῦ προσώπου του, ἔδιδον ἦθος στρατιωτικὸν εἰς τὴν ὡραίαν φυσιογνωμίαν του, ἀλλ' ἦθος ἁρμόζον μᾶλλον εἰς ὀλυμπιονίκην, ἢ εἰς ἀρχηγὸν λῃστῶν. Ἡ ὄψις, οἱ τρόποι, αἱ κινήσεις τοῦ ἱππότου τούτου, δὲν κατέπληττον ἀλλ' ἐσαγήνευον τὴν καρδίαν, καθόσον ἀνεμίγνυε μὲ παρρησίαν στρατιωτικὴν τὴν εὐπροσηγορίαν, καὶ τὴν πλήρη χάριτος ἀξιοπρέπειαν ἀνδρὸς γνωριζοντος τὴν ἐπι-

σχημον καταγωγήν του, καὶ συνειθισμένου εἰς τὸ νὰ συναναστρέφεται μὲ ἴσους του μεγιστᾶνας καὶ εὐγενεῖς. Εὐτυχῶς τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀθλητικόν του ἀνάστημα, ἔδιδε χαρακτῆρα ἀνδρικὸν εἰς τὸ σπάνιον καὶ θηλυπρεπὲς, ὡς εἴπομεν, κάλλος του· ἂν καὶ εὔρωστος καὶ νευρώδης, ἦτο μᾶλλον ἰσχνὸς ἢ εὐτραφής· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον προτέρημα τοῦ ὀπαδοῦ τούτου τοῦ Ἄρεως, τοῦ φοβερωτέρου πολεμιστοῦ τῆς Ἰταλίας, ἦτο τὸ πλῆρες ἱπποτικῆς καὶ ἡρωϊκῆς χάριτος ἦθός του, τὸ ὁποῖον κατεσταίνετο χαριέστερον ἀπὸ τὸ λαμπρὸν μαργαριτοκέντητον ἔνδυμά του, ἐφ' οὗ ἐκρέματο ὁ μανδύας τῶν Ξενίων ἱπποτῶν, φέρων τὸ διακριτικὸν αὐτῶν σημεῖον, λευκὸν σταυρὸν ὀκταγώνιον. Ὁ ἱππότης ἐκάθητο ὡς ἄνθρωπος βυθισμένος εἰς ὁμιλίαν ζωηράν· ἔκυπτεν ὀλίγον πρὸς τὸν Κολόνναν, ἔχων τὰς χεῖρας (αἵτινες ἦσαν μικραὶ καὶ λεπταὶ, ὡς ὅλων τῶν Νορμανδῶν τῆς ἀρχαίας φυλῆς (1) ἐξ ἧς ἐκαυχᾶτο ὅτι κατήγετο, ἂν καὶ γεννημένος εἰς τὴν Προβηγκίαν) καταφορτισμένας ἀπὸ ἀδάμαντας, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, καὶ κρατῶν τὴν χρυσῆν λαβίδα μεγίστης σπάθης, ἐπὶ τῆς θήκης τῆς ὁποίας ἦσαν ἐπιτηδείως χαραγμένα ἀργυρᾶ κρίνα, ἤτοι τὰ ἐμβλήματα τῆς ἀδελφότητος τῶν ἱπποτῶν τῆς Προβηγκίας.

— Καλ' ἡμέρα σου, ἐξαδελφέ μου, εἶπεν ὁ Στέφανος. Κάθησε σὲ παρακαλῶ ἡ εὐγενία του εἶναι ὁ πασίγνωστος ἱππότης Μοντερεάλης.

— Ἄ, κύριέ μου! εἶπεν ὁ Μοντερεάλης ὑπομειδιάσας, καὶ χαιρετίσας τὸν Ἀδριανόν· πῶς εὑρίσκεται ἡ κυρία;

— Λανθάνεσαι, κύριε ἱππότα, εἶπεν ὁ Στέφανος· ὁ νέος μου ἐξάδελφος δὲν εἶναι ἀκόμη ὑπανδρευμένος· καὶ μὰ τὴν πίστιν μου, καθὼς εἶπε κάλλιστα ὁ Πάπας Βονιφάτιος, ὅταν ἑτοιμάζετο διὰ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ τὸν ὡμίλουσεν ὁ πνευματικός του διὰ τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραὰμ, ὅσῳ περισσότερον ἀργοπορεῖ αὐτὴ ἡ ἀπόλαυσις, τόσῳ εἶναι μεγαλητέρα·

— Ὁ κύριος θὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀπάτην μου, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης.

— Ὄχι ὅμως καὶ τὴν ἀμέλειαν τοῦ κυρίου Γωτιέρου, ὁ ὁποῖος δὲν ἦλθε μόνος του νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ πράγματος, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀδριανός. Ἔχω πρὸς αὐτὸν περισσοτέραν εὐγνωμοσύνην ἀφ' ὅσην

(1) Οἱ μικροὶ πόδες καὶ αἱ λεπταὶ χεῖρες, ἂν καὶ δυσανάλογοι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ σώματος, ἐθεωροῦντο ἐπίσης καὶ τῷ κυρῷ ἐκείνῳ καθὼς καὶ πάλαι, σημεῖον διακρίνον τοὺς εὐγενεῖς. Πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἐνθυμοῦνται ἴσως ὁποίους πόνους ἐδοκίμαζεν ὁ Πετράρχης ἐξ αἰτίας τῶν στενῶν ὑποδημάτων του. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο ἐπιτολάζει ἔτι καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τῆς ἀληθοῦς γενεᾶς, τῶν Νορμανδῶν, καὶ ἡ περὶ τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ ἰδέα προέρχεται μᾶλλον ἐκ τῶν τιμαριωτικῶν ἢ τῶν κλασικῶν αἰώνων.

ὑποθέτης ἐξάδελφέ μου· ὑπεσχέθη νὰ μ' ἐπισκεφθῇ διὰ νὰ δεχθῇ καλήτερα τὰς εὐχαριστήσεις μου.

— Σὲ βεβαιόνω, κύριε, ὅτι δὲν ἐλησμόνησα τὴν πρόσκλησίν σου· ἀλλ' εἶχα τόσας κατεπειγούσας ὑποθέσεις, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἀναβάλω τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ καλλιεργήσω τὴν γνωριμίαν σου.

— Λοιπὸν ἐγνωρίζεσθε; ἠρώτησεν ὁ Στέφανος καὶ πῶς;

— Κύριέ μου, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης, μία κυρία εἶναι ἀνακατωμένη εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Ζητῶ συγχώρησιν διὰ τὴν σιωπήν μου.

— Ἄ! Ἀδριανέ! Ἀδριανέ! πότε θὰ μιμηθῇς τὴν ἐγκράτειάν μου; εἶπεν ὁ Στέφανος θωπεύσας τὸ ψαρὸν γένειόν του. Διὰ τί δὲν βλέπεις τὸ παράδειγμά μου! ἀλλ' ἔστω, φθάνει αὐτὴ ἡ ματαία συνομιλία· ἂς ἐπαναλάβωμεν τὸ προκείμενόν μας. Πρέπει νὰ ἤξεύρῃς, Ἀδριανὲ, ὅτι τὰ ἀνδρεῖα παλικάρια τὰ ὁποῖα διατηροῦν τόσον τὴν ἡσυχίαν τῆς πόλεως, καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῆς αὐλῆς μου, ἀνήκουν εἰς τὸ γενναῖον σῶμα τοῦ ἱππότου τούτου. Ἦλθε νὰ μὲ προσφέρῃ καὶ περισσοτέραν συνδρομὴν, ἂν ἔχω ἀνάγκην, καὶ νὰ μὲ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς βορείου Ἰταλίας. Ἐξακολούθησον σὲ παρακαλῶ, κύριε ἱππότα, δὲν ἔχω τίποτε μυστικὸν ἀπὸ τὸν συγγενῆ μου

— Εἶδες, κύριέ μου, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης προσηλώσας τοὺς ὀξυδερκεῖς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ Ἀδριανοῦ, εἶδες ἀναμφιβόλως ὅτι ἡ Ἰταλία μᾶς παρουσιάζει τὴν στιγμὴν ταύτην ἀξιοσημείωτον θέαμα. Πάλη γίνεται μεταξὺ δύο ἐναντίων δυνάμεων, ἐξ ὧν ἡ μία θὰ καταστρέψῃ τὴν ἄλλην. Καὶ ἡ μὲν μία εἶναι ἡ τοῦ ἀτάκτου καὶ ταραχοποιοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν *ἐλευθερίαν*· ἡ δὲ ἄλλη, ἡ τῶν ἀρχηγῶν καὶ βαρόνων, οἵτινες τὴν ὀνομάζουν ὀρθότερον *τάξιν*· ἡ Ἰταλία εἶναι διηρημένη μεταξὺ τῶν δύο τούτων κομμάτων. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν, τὴν Γένουαν, τὴν Πίσαν, παραδείγματος χάριν, ἔκαμαν ἐλευθέραν ἐπικράτειαν . . . Δημοκρατίαν ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ! διότι ἀθλιεστέρα, πλέον ταραχοποιὸς μορφὴ κυβερνήσεως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ.

— Ἀληθέστατα, ὑπέλαβεν ὁ Στέφανος· εἰς Γένουαν ἐξώρισαν τὸν ἴδιόν μου πρῶτον ἐξάδελφον.

— Εἰς ἕνα λόγον, ὑπάρχει αἰώνιος πόλεμος, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, μεταξὺ τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν, σειρὰ καταδιωγμῶν, δημεύσεων καὶ ἐξοριῶν. Σήμερον οἱ Γουέλφαι ἐξορίζουν τοὺς Γιβελίνους, αὔριον οἱ Γιβελλῖνοι διώκουν τοὺς Γουέλφας. Ἂν αὐτὴ ἦναι ἐλευθερία, τότε εἶναι ἐλευθερία τοῦ δυνατοῦ κατὰ τοῦ ἀδυνάτου. Εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, καθὼς εἰς τὰ Μεδιόλανα, τὴν Βερόναν, τὴν

Βονωνίαν, ὁ λαὸς ὑποτάσσεται εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον, ὅστις ὀνομάζεται ἡγεμών, καὶ τὸν ὁποῖον οἱ ἐχθροί του ὀνομάζουν τύραννον. Ἐπειδὴ αὐτὸς ἔχει περισσοτέρας δυνάμεις ἀπὸ καθε ἄλλον πολίτην, ἡ κυβέρνησίς του εἶναι δυνατή· καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του ἀναπτύσσει περισσοτέραν δραστηριότητα καὶ περισσότερον νοῦν, ἡ κυβέρνησίς του εἶναι καὶ φρόνιμος. Τὰ δύο αὐτὰ εἴδη τῶν κυβερνήσεων εὑρίσκονται εἰς αἰωνίαν σύγκρουσιν· ἅμα ἕνας λαὸς ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος του, οἱ λαοὶ τῶν ἐλευθέρων ἐπικρατειῶν στέλλουν ὅπλα καὶ χρήματα εἰς βοήθειάν του.

— Ἀκούεις, Ἀδριανέ, πόσον ἀχρεῖοι εἶναι οἱ τελευταῖοι αὐτοί; εἶπεν ὁ Στέφανος.

— Μὲ φαίνεται λοιπόν, ἐξηκολούθησεν ὁ Μοντερεάλης, ὅτι ἡ σύγκρουσις αὐτὴ θὰ τελειώσῃ μίαν ἡμέραν· ὅλη ἡ Ἰταλία, ἢ μοναρχικὴ ἢ δημοκρατικὴ θὰ καταντήσῃ! Εἶν' εὔκολον νὰ προείπῃ τις ποῖον θὰ ἦναι τὸ ἀποτέλεσμα.

— Ναί, ὑπέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς ἐντόνως, ἡ ἐλευθερία θὰ θριαμβεύσῃ ἐπὶ τέλους.

— Συμπάθειόν, νέε κύριε! ἡ γνώμη μου εἶναι πάντα ἐναντία. Βλέπεις ὅτι αὐταὶ αἱ δημοκρατίαι εἶν' ἐμπορικαί· λατρεύουν τὰ πλούτη, καταφρονοῦν τὴν ἀνδρείαν. μετέρχονται ὅλας τὰς τέχνας, πλὴν τῆς τέχνης τῶν ὅπλων. Πῶς λοιπὸν θὰ ὑπερασπισθοῦν ἐν καιρῷ πολέμου; Μὲ τοὺς πολίτας των; Ἀδύνατον! ἢ θὰ στείλουν εἰς κανένα ξένον ἀρχηγόν, καὶ θὰ τὸν ὑποσχεθοῦν, ἐὰν τοὺς προστατεύσῃ, τὴν ἡγεμονίαν τοῦ τόπου των διὰ πέντε δέκα χρόνους, ἢ θὰ δανεισθοῦν ἀπὸ κανένα τολμηρὸν τυχοδιώκτην, ὡς ἐμέ, ὅσα στρατεύματα ἠμποροῦν νὰ πληρώσουν. Δὲν λέγω ὀρθά, κύριε Ἀδριανέ;

Ὁ Ἀδριανὸς ἔνευσε τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ μὲ πολλὴν δυσαρέσκειαν.

— Καλά! τότε θὰ πταίσῃ ὁ ξένος ἀρχηγὸς ἐὰν δὲν καταστήσῃ τὴν ἐξουσίαν του διαρκῆ, καθὼς ἔκαμαν εἰς ἐλευθέρους ἐπικρατείας ὁ Σκάλας καὶ ὁ Βισκόντης· ἢ θὰ πταίσῃ καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῶν μισθωτῶν ἐὰν δὲν μεταβάλῃ τοὺς ληστάς του εἰς γερουσιαστὰς· καὶ τὸν ἑαυτόν του εἰς βασιλέα. Αὐτὰ εἶναι περιστατικὰ τόσον φυσικά, ὥστε σήμερον ἢ αὔριον θ' ἀκολουθήσουν εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν καὶ ὅλη ἡ Ἰταλία θὰ γίνῃ τότε μοναρχική. Ἑπομένως μὲ φαίνεται, ὅτι εἶναι συμφέρον ὅλων τῶν δυνατῶν οἰκογενειῶν, ὡς τῆς ἐδικῆς σου εἰς τὴν Ῥώμην, καθὼς καὶ τοῦ Βισκόντη εἰς Μεδιόλανα, νὰ φθάσουν ὅσον τὸ δυνατὸν γρηγορώτερα εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχήν, καὶ νὰ περιστείλουν, ἐνόσω δὲν ἔχουν δυσκολίας, τὸ μίασμα τῆς ἐπαναστάσεως, διαδιδόμενον μὲ τόσην ταχύτητα με-

ταξὺ τῶν λαῶν, καὶ καταντῶν, δι' αὐτοὺς μὲν εἰς τελείαν ἀκολασίαν, διὰ σᾶς δὲ εἰς ἀληθινὸν θάνατον. Εἰς τὰς ἐλευθέρους αὐτὰς ἐπικρατείας, πρῶτοι οἱ εὐγενεῖς γίνονται, θύματα· πρῶτον μὲν ἀφαιροῦν τὰ προνόμιά σας, καὶ δεύτερον τὰς ἰδιοκτησίας σας. Σήμερον εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὡς τὸ ἠξεύρεις, κύριέ μου, εἰς κανένα εὐγενῆ δὲν εἶναι συγχωρημένον νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν παραμικροτέραν δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

— Οἱ κακοῦργοι! ἀνεκραξεν ὁ Κολόννας· παραβαίνουν τὸν πρῶτον νόμον τῆς φύσεως.

— Τὴν ὥραν ταύτην, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, ὅστις, ἐξογκούμενος δι' ὅσα ἔλεγε, δὲν ἤκουε τὰς διακοπὰς αἵτινες προήρχοντο ἀπὸ τὴν ἁγίαν ἀγανάκτησιν τοῦ βαρόνου, τὴν ὥραν ταύτην, πολλοί, οἱ φρονιμώτεροι ἴσως κάτοικοι τῶν ἐπικρατειῶν τούτων, ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνανεώσουν τὴν παλαιὰν Λομβαρδικὴν συμμαχίαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς κοινῆς των ἐλευθερίας, καὶ ἐναντίον παντὸς ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ γίνῃ ἡγεμών. Κατ' εὐτυχίαν, ζηλοτυπίαι θανατηφόροι μεταξὺ τῶν ἐμπορικῶν αὐτῶν ἐπικρατειῶν, ζηλοπίαι ποταπαὶ καὶ βάναυσοι, ὄχι δόξης ἀλλ' ἐμπορίου, παρεμβάλλουν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀκατακίνητον ἐμπόδιον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον· καὶ ἡ Φλωρεντία, ἡ πλέον ταραχοποιὸς καὶ ἡ πλέον εὐὐπόληπτος ὅλων, κατεβλήθη εὐτυχῶς τόσον πολὺ ἀπὸ δυστυχήματα ἐμπορικά, ὥστε κατήντησεν ὅλως διόλου ἀναξία νὰ συμμεθέξῃ τοιούτου ἐπιχειρήματος. Τώρα λοιπὸν εἶναι καιρὸς δι' ἡμᾶς, κύριοί μου, ἐὰν τὰ ἐμπόδια αὐτὰ ἦναι τόσον μεγάλα διὰ τοὺς ἐχθρούς μας, νὰ συγκροτήσωμεν καὶ νὰ συνδέσωμεν μίαν ἀντισυμμαχίαν ὅλων τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας. Εἰς σὲ εὐγενῆ Στέφανε, ἐπειδὴ οὕτως ἀπαιτεῖ ὁ βαθμός σου, εἰς σὲ μόνον μεταξὺ ὅλων τῶν βαρόνων τῆς Ῥώμης, ἦλθα νὰ προτείνω τὴν ἔντιμον ταύτην ἕνωσιν. Παρατήρησε πόσην ὠφέλειαν θὰ προξενήσῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν σου. Οἱ πάπαι ἀφῆκαν διὰ παντὸς τὴν Ῥώμην· ἡ φιλοδοξία σου δὲν ἔχει κανένα ἀντίπαλον· κἀμμία δύναμις δὲν ἀντισταθμίζει τὴν ἐδικήν σου. Ἔχεις ἔμπροσθέν σου τὸ παράδειγμα τοῦ Βισκόντη, καὶ τοῦ Ταδδέου Πέπολη. Ἠμπορεῖς νὰ θεμελιώσῃς εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὴν πρώτην αὐτὴν πόλιν τῆς Ἰταλίας, ἀπόλυτον ἡγεμονίαν, νὰ καταβάλῃς κατὰ κράτος τοὺς ἀδυνάτους ἀντιζήλους σου, τοὺς Σαβέλλας, τοὺς Μαλατέστας, τοὺς Ὀρσίνας, καὶ ν' ἀφήσῃς εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου βασίλειον κληρονομικόν, τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ ὑψώσῃ καὶ πάλιν τὸ βλέμμα εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ κόσμου.

Ὁ Στέφανος καλύψας μὲ τὴν χεῖρα τὸ πρόσωπόν του, ἀπεκρίθη·

— Ὅλ' αὐτὰ, εὐγενῆ Μοντερεάλη, ἀπαιτοῦν μέσα..... χρήματα καὶ ἀνθρώπους·

— Όσον δι' ἀνθρώπους, ἠμπορεῖς νὰ μὲ ζητήσῃς ὅσους θέλεις· τὸ μικρόν μου σῶμα καλήτερα γυμνασμένον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, ἠμπορεῖ, ὅταν θέλω, ν' ἀντισταθῇ εἰς τὰ πλέον πολυάριθμα τῆς Ἰταλίας· διὰ δὲ χρήματα, ἡ πλουσία οἰκία τῶν Κολοννῶν δὲν ἠμπορεῖ, εὐγενῆ βαρύνει, νὰ παραπονεθῇ ὅτι δὲν ἔχει· καὶ ἂν ἀκόμη εὑρεθῇς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποθηκεύσῃς τὰ ἀπέραντα κτήματά σου, δὲν θὰ δυσκολευθῇς νὰ τὰ ἐλευθερώσῃς ἅμα λάβῃς εἰς χεῖράς σου τὰ εἰσοδήματα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας. Βλέπεις, ἐξηκολούθησεν ὁ Μοντερεάλης στραφεὶς πρὸς τὸν Ἀδριανόν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν νεότητα ἐπιστηριζόμενος ἤλπιζεν ὅτι θὰ τὸν εὕρισκε σύμμαχον πλέον ἔνθερμον τοῦ γέροντος συγγενοῦς του, βλέπεις διὰ μιᾶς πόσον τὸ σχεδιόν μου εἶναι κατορθωτόν, καὶ τὸ ὁποῖον στάδιον ἀνοίγεται εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

— Κύριε Γωτιέρε Μοντερεάλη, εἶπε ἐγερθεὶς ὁ Ἀδριανός, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ κρατήσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ὁποίαν εἶχε καταστείλει ἕως τότε μὲ δυσκολίαν, λυποῦμαι παρὰ πολὺ διότι ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ πρώτου πολίτου τῆς Ῥώμης, ἕνας ξένος ἐρεθίζει καὶ παρακινεῖ τόσον ἀταράχως καὶ τόσον ἀνεμποδίστως τὴν φιλοδοξίαν, νὰ μιμηθῇ τὸ βδελυρὸν καὶ κακοῦργον παράδειγμα τοῦ Βισκόντη καὶ τοῦ Πέπολη. Ὁμίλησε κύριέ μου, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν Στέφανον, ὁμίλησε, εὐγενῆ μου ἐξάδελφε! καὶ εἰπὲ εἰς τὸν ἱππότην τοῦτον τῆς Προβηγκίας ὅτι, ἐὰν τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον τῆς Ῥώμης δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ ἕναν Κολόνναν, τοὐλάχιστον δὲν θέλει στερηθῇ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ἐλευθερίας της ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς Κολόννα.

— Πῶς, πῶς, Ἀδριανέ; τί ἔπαθες, καλέ μου ἐξάδελφε! εἶπεν ὁ Στέφανος· μὴν ἐξάπτεσαι, σὲ παρακαλῶ. Εὐγενῆ κύριε Γωτιέρε, εἶναι νέος... νέος, καὶ ζωηρός· δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ σὲ προσβάλῃ.

— Εἶμαι πεπεισμένος περὶ τούτου, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης, ψυχρῶς μὲν, ἀλλὰ κρατῶν μὲ δύναμιν καὶ εὐγένειαν τὴν ὁρμήν του· ὡμίλησε κατὰ τὸν καιρὸν εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν... τὸ νεανικὸν τοῦτο σφάλμα δὲν εἶν' ἀξιοκατηγόρητον. Κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἡλικίαν του τὰ ἴδια ἔλεγα, καὶ πολλάκις ἐκινδύνευσα νὰ χάσω καὶ τὴν ζωήν μου ἀπὸ τὸν ὑπέρμετρον ζῆλόν μου. Ναὶ, κύριε, ναί! μὴν πιάνῃς εὐθὺς τὸ σπαθίον σου, ὡς νὰ ἐνόμιζες ὅτι ἐροβέρισα κἀνένα· ἐξ ἐναντίας δὲν ἔχω τοιαύτην ὀΐησιν. Ἔλαβα ἀρκετὰ μαθήματα, πίστευσέ με, εἰς τοὺς πολέμους, καὶ δὲν καταῤῥονῶ τόσον εὐκόλως τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον εἶδα ν' ἀντιστέκεται εἰς ἄλλα πολὺ περισσότερα.

Ὁ Ἀδριανός, ὑποχρεωθεὶς καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀπὸ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἱππότου, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀνενθύμησιν τοῦ συμβάντος, καθ'

ὁ ἡ ζωή του ἐσώθη ἴσως ἀπὸ τὸν Μοντερεάλην, ἔτεινεν εἰς αὐτὸν τὴν δεξιάν, καὶ εἶπε θαρραλέως.

—Βεβαίως εἶναι ἀξία κατακρίσεως ἡ ὁρμή μου ἀλλ' ἴσα ἴσα ἀπὸ αὐτὴν πρέπει νὰ συμπεράνῃς, ἐπρόσθεσε μὲ πλειοτέραν ἐμβρίθειαν, ὅτι τὸ σχέδιόν σου δὲν θὰ εὕρῃ πολλοὺς φίλους μεταξὺ τῶν Κολοννῶν. Καὶ τολμῶ νὰ σὲ εἴπω ἔμπροσθεν τοῦ εὐγενοῦς ἐξαδέλφου μου, ὅτι καὶ ἂν δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο. αἱ γενναιότεραι καρδίαι τῆς οἰκογενείας του θὰ τὸν ἐγκαταλείψουν· κ' ἐγώ, ὁ συγγενής του, θ' ἀντισταθῶ πρῶτος εἰς τοιαύτην παρὰ φύσιν φιλοδοξίαν

Νέφος ἐλαφρὸν καὶ μόλις ὁρατὸν διέβη ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Μοντερεάλου, ὅταν ἤκουσε τὰ λόγια ταῦτα· δαγκάσας δὲ τὰ χείλη του ἀπεκρίθη·

— Καὶ ἂν οἱ Ὀρσῖναι φανοῦν ὀλιγώτερον εὐσυνείδητοι, ἡ ἀνάβασίς των εἰς τὴν ἐξουσίαν θὰ καταστρέψῃ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Κολόννα.

— Ἠξεύρεις, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, ὅτι μεταξὺ τῶν συμβολικῶν μας ἀξιωμάτων εἶναι καὶ ἡ ὑπερήφανος αὕτη φράσις ἀποτεινομένη πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· ἐὰν πέσωμεν θὰ πέσητε καὶ σεῖς; Καὶ τῇ ἀληθείᾳ καλήτερα νὰ πέσωμεν, παρὰ νὰ ὑψωθῶμεν ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια τῆς γῆς τῆς γεννήσεώς μας.

— Καλὰ, καλὰ, καλά! εἶπεν ὁ Μοντερεάλης καθήσας ἐκ νέου· βλέπω ὅτι πρέπει νὰ ἀφήσω τὴν Ῥώμην εἰς τὰς δυνάμεις της· ἡ συμμαχία θὰ ἐπιτύχῃ καὶ χωρὶς τὴν βοήθειάν της. Ἐχωράτευσα διὰ τοὺς Ὀρσίνας, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ἀρκετὴν δύναμιν νὰ τοὺς ἀνυψώσῃ· ἂς λησμονήσωμεν λοιπὸν τὴν ὁμιλίαν μας. Εἰς τὰς δεκαεννέα τοῦ μηνὸς, εἶχες σκοπὸν, μὲ φαίνεται, κύριε Κολόννα, νὰ ὑπάγῃς εἰς Κορνέτον μὲ τοὺς φίλους σου καὶ τοὺς ἀκολούθους σου, καὶ μ' ἐπροσκάλεσες νὰ σὲ συνοδεύσω.

— Μάλιστα, κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ὁ βαρόνος, χαίρων βεβαίως διότι δὲν ἔλαβε δυσάρεστον μορφὴν ἡ συνομιλία. Καὶ τῳόντι μᾶς ἐκατηγόρησαν τοσάκις ὅτι ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ καλοῦ λαοῦ, ὥστε ἐπιθυμῶ εἰς ταύτην μας τὴν ἐκστρατείαν νὰ ψεύσω τὴν κατηγορίαν αὐτήν· καὶ διὰ τοῦτο σκοπεύομεν νὰ συνοδεύσωμεν καὶ νὰ ὑπερασπισθῶμεν ἐναντίον τῶν λῃστῶν, τὰ φορτία τοῦ σίτου ὁποίος θὰ σταλῇ εἰς Κορνετον· τῇ ἀληθείᾳ, ἐμπορῶ, ἐκτὸς τοῦ φόβου τῶν λῃστῶν νὰ προσθέσω καὶ δεύτερον λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπιθυμῶ νά ἦναι ἡ συνοδία μου ὅσον τὸ δυνατὸν πολυάριθμος. Ἐπιθυμῶ νὰ δείξω εἰς τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν λαὸν, τὴν ἀκλόνητον καὶ αὐξάνουσαν δύναμιν τῆς οἰκίας μου· ἡ ἐπίδειξις τοιαύτης ἐνόπλου συνοδίας, θὰ καταπλήξῃ βεβαί-

ως τοὺς στασιαστὰς καὶ ταραχοποιούς. Ἀδριανέ, νὰ συνάξῃς τοὺς ἀνθρώπους σου τὴν ἡμέραν ἐκείνην· τὸ ἀπαιτῶ, καὶ δὲν θ' ἀναχωρήσω χωρὶς σε.

— Καὶ περιπατοῦντες ὁμοῦ, ὡραῖε κύριε, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, κύπτων τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τοῦ Ἀδριανοῦ, σὺ κ' ἐγώ, θὰ θεραπεύσωμεν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν πηγὴν τὴν ὁποίαν σ' ἔκαμα ἐξ ἀπροσεξίας. Εὐτυχῶς, εἴμεθα σύμφωνοι εἰς ἕνα πρᾶγμα . . . εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὡραίου φύλου. Θὰ μὲ μάθῃς τὰ ὀνόματα τῶν ὡραιοτέρων κυριῶν τῆς Ρώμης, καὶ θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν τοιούτων παλαιῶν μας συμβεβηκότων· καθὼς καὶ περὶ τῶν ἐλπιζομένων νεωτέρων. Δὲν μὲ λέγεις τῳόντι, εἶσαι καὶ σὺ θαυμαστὴς τοῦ Πετράρχου ὅπως καὶ ὅλοι οἱ συμπατριῶταί σου;

— Καὶ δὲν συμμερίζεσαι καὶ σὺ τὸν ἐνθουσιασμόν μας; Μὴ ἐντροπιάζῃς, σὲ παρακαλῶ, τὴν φιλοκαλίαν σου.

— Ἔλα! δὲν πρέπει νὰ τὰ χαλάσωμεν καὶ δευτέραν φοράν· πλὴν, μὰ τὴν Παναγίαν, πιστεύω ὅτι ἑνὸς μας δημοτικοῦ ποιητοῦ ὀλίγοι μόνον στοίχοι ἀξίζουν ὅλα ὅσα ἔγραψεν ἐπὶ ζωῆς του, ὁ Πετράρχας. Ἐδανείσθη ἀπὸ τὴν ἐδικήν μας ἱπποτικὴν ποίησιν, καὶ διὰ νὰ τὰ κρύψῃ, τὰ ἐπασάλειψε μὲ νιφίδια καὶ μὲ ἀρώματα.

— Λοιπόν, εἶπεν εὐθύμως ὁ Ἀδριανός, εἰς κάθε στίχον τῶν ποιητῶν σας τὸν ὁποῖον θὰ εἴπῃς, θὰ σὲ ἀντιτάξω ἄλλον. Θὰ συγχωρήσω τὴν ἀδικίαν σου πρὸς τὸν Πετράρχαν, ἂν φανῇς δίκαιος πρὸς τοὺς δημοτικοὺς ποιητάς.

— Δίκαιος! ἀνέκραξε μὲ ἀληθῆ ἐνθουσιασμὸν ὁ Μοντερεάλης. Εἶμαι ἀπὸ τὸν τόπον, καὶ ἂν θέλῃς καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιον αἷμά των. Πλὴν ἐλησμονήσαμεν τὸν εὐγενῆ σου ἐξάδελφον, καὶ εἶναι καιρὸς νὰ σὲ εἴπω πρὸς τὸ παρόν, ὑγίαινε! Κύριε Κολόννα, σὲ προσκυνῶ. Ἔχε ὑγείαν, κύριε Ἀδριανέ. ἀδελφέ μου ἱππότα· μὴ λησμονῇς τὴν πρόσκλησίν σου.

Καὶ μὲ ἄπειρον χάριν ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐχαιρέτησε καὶ ἀνεχώρησεν· ὁ δὲ γέρων βαρόνος, ζητήσας συγγνώμην διὰ νεύματος ἀπὸ τὸν νέον του ἐξάδελφον, παρηκολούθησε τὸν Μοντερεάλην εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον.

— Κύριε ἱππότα! εἶπε, κύριε ἱππότα! κλείσας τὴν θύραν, καὶ ὁδηγήσας τὸν Μοντερεάλαν πλησίον παραθύρου, νὰ σὲ εἴπω ἕναν λόγον εἰς τὸ αὐτίον. Μὴ νομίσῃς ὅτι περιφρονῶ τὴν πρότασίν σου, ἀλλὰ τούτους τοὺς νέους χρειάζεται νὰ τοὺς μεταχειρίζεταί τις μὲ ὀλίγην ἐπιτηδειότητα· τὸ σχέδιον εἶναι μέγα . . . εὐγενὲς . . εὐχάριστον εἰς τὴν καρδίαν μου, ἀπαιτεῖ ὅμως καὶ καιρὸν καὶ φρόνησιν. Ἔχω πολλοὺς ἀπὸ τοὺς συγγενεῖσμου, προλαπτικοὺς ὡς αὐτὴν τὴν ἀναμενὴν κεφαλήν, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ κερδήσωμεν· ὁ θρόμος εἰ-

ναι ἀξιόλογος, ἀνάγκη ὅμως νὰ τὸν ἐξιχνιάσωμεν μὲ προσοχήν· μ' ἐννοεῖς;

Ὁ δὲ Μοντερεάλης, ἐξακοντίσας βλέμμα ὀξὺ πρὸς τὸν Στέφανον κάτωθεν τοῦ συνωφρυωμένου μετώπου του, ἀπεκρίθη·

— Ἡ φιλία μου πρὸς σὲ μὲ παρεκίνησε νὰ σὲ κάμω τοιαύτην πρότασιν· ἡ συμμαχία ἠμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ καὶ χωρὶς τοὺς Κολόννας· φοβοῦμαι μήν ἔλθῃ καιρὸς ὅτε αὐτοὶ δὲν θὰ ἠμπορέσουν νὰ διατηρηθοῦν χωρὶς τὴν συμμαχίαν. Κύτταξε, κύριέ μου, γύρω σου· εἶναι περισσότεροι φιλελεύθεροι, καὶ μάλιστα τολμηροὶ καὶ ἀνήσυχοι, ἐντὸς αὐτῆς τῆς Ῥώμης, ἀφ' ὅτου ὑποθέτεις. Πρόσεχε τὸν Ριένζην! Ὑγίαινε, θὰ ἐξαναενταμωθῶμεν.

Ταῦτα εἰπὼν ἀνεχώρησε, καὶ ἐνῷ διέβαινε μὲ ἀδιαφορίαν διὰ τοῦ πλήθους τοῦ συσσωρευμένου εἰς τὸν πρόδρομον, ἔλεγε κατ' ἰδίαν·

— Θ' ἀποτύχω ἐδῶ, αὐτοὶ οἱ ἄθλιοι εὐγενεῖς δὲν ἔχουν οὔτε τὴν γενναιότητα νὰ ἦναι μεγάλοι, οὔτε τὴν φρόνησιν νὰ ἦναι τίμιοι. Ἂς κρημνισθοῦν λοιπόν! Ἠμπορῶ νὰ εὕρω κανένα τυχοδιώκτην τοῦ λαοῦ, τυχοδιώκτην ὡς ἐμέ, καλήτερον ὅλων ἐκείνων.

Ἐπιστρέψας ὁ Στέφανος εἰς τὸ πρῶτον δωμάτιον, ἐνηγκαλίσθη μὲ ἄπειρον στοργὴν τὸν Ἀδριανόν, ἐνῷ οὗτος ἡτοιμάζετο ν' ἀκούσῃ ἐπιπλήξεις.

— Λαμπρὰ ὑπεκρίθης!... θαυμάσια, θαυμάσια! ἐφώναζεν ὁ βαρόνος· ἔμαθες εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος τὴν ἀληθινὴν τέχνην τῶν διπλωματῶν. Πάντοτε τὸ ἐστοχαζόμην, καὶ πάντοτε τὸ ἔλεγα ὅτι θὰ ἐγίνετο τοιοῦτος. Εἶδες εἰς τί δίλημμα εὑρισκόμην ὅταν ἔξαφνα ἔξαφνα ἦλθε νὰ μὲ κοινοποιήσῃ τὸ μωρὸν σχέδιόν του ὁ βάρβαρος αὐτός· ν' ἀρνηθῶ; ἐροβούμην νὰ δεχθῶ; ἐροβούμην ἀκόμη περισσότερον. Μὲ ἔσωσες μ' ἐπιτηδειότητα σπανίαν· τὸ πάθος σου, τόσον φυσικὸν εἰς τοὺς νέους τῆς ἡλικίας σου, ἐστάθη περίφημος ὑπόκρισις, ἀντέκρουσε τὴν ἔφοδον, μ' ἔδωκε καιρὸν νὰ ἀναπνεύσω, καὶ νὰ στοχασθῶ πῶς νὰ παίξω ἐκεῖνο τὸ θηρίον. Ἠξεύρεις ὅμως ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν προσβάλωμεν· ὅλοι οἱ ὀπαδοί μου θὰ μὲ ἀρήσουν τότε, ἢ θὰ μὲ πωλήσουν εἰς τοὺς Ὀρσίνας, ἢ θὰ μὲ κόψουν τὸν λαιμὸν ἂν σηκώσῃ μόνον τὸ μικρὸν δάκτυλόν του. Ὦ! θαυμάσια ἐφέρθης, Ἀδριανέ, θαυμάσια!

— Δόξα σοι ὁ θεός! εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς μόλις δυνηθεὶς νὰ ἀναπνεύσῃ μετὰ τὴν τόσην ἔκπληξίν του· δὲν ἔχεις λοιπὸν σκοπὸν νὰ δεχθῇς τὴν ἀπάνθρωπον πρότασίν του;

— Ἐγώ! βεβαίως ὄχι! ἀπεκρίθη ὁ Στέφανος καθήσας εἰς τὸν σκίμποδά του. Πῶ; δὲν γνωρίζεις τὴν ἡλικίαν μου, τέκνον μου; Θὰ ἦμαν ἀναμφιβόλως τρελός, ἄνθρωπος ἐννενήντα σχεδὸν χρόνων, νὰ περιπλεχθῶ εἰς τοιοῦτον κυκεῶνα ταραχῶν καὶ ἀναστατώσεων·

Ἔχω ἀνάγκην νὰ φυλάξω ὅ,τι ἔχω, καὶ ὄχι νὰ κινδυνεύσω νὰ χάσω καὶ αὐτὸ ζητῶν περισσότερα. Δὲν εἶμαι ὁ ἀγαπητὸς τοῦ Πάπα; Διὰ τί νὰ τὸν κάμω νὰ μὲ ἀφορίσῃ; Δὲν εἶμαι ὁ δυνατώτερος ὅλων τῶν εὐγενῶν; Θὰ ἤμην τάχα περισσότερον ἂν ἐγενόμην βασιλεύς; Νὰ ὁμιλῶ διὰ τοιαῦτα μωρολογήματα, εἰς τὴν ἡλικίαν μου! αὐτὸς εἶναι ἀνόητος. Ἐκτὸς τούτου, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, χαμηλώσας τὴν φωνήν, καὶ ἰδών, ἔντρομος περὶ αὐτὸν, ἂν ἤμην βασιλεὺς οἱ υἱοί μου ἠμποροῦσαν νὰ μὲ φαρμακίσουν διὰ νὰ μὲ διαδεχθοῦν. Εἶναι καλὰ παιδία Ἀδριανέ, δὲν εἶναι ἀληθινόν; Ὅμως ἕνα τοιοῦτο δίλωμα!... δὲν πρέπει νὰ τοὺς τὸ δείξω. Ταῦτα τὰ μαλλία, τέκνον μου, δὲν ἄσπρισαν εἰς τὰ βουνά! ἔχω πεῖραν! Οἱ τύραννοι δὲν ἀποθνήσκουν θάνατον φυσικόν· ὄχι, ὄχι! Εἰς τὸν διάβολον καὶ ὁ ἱππότης, καὶ τὸ καλόν του, μ' ἔκαμε καὶ ἔχυσα κρύον ἱδρῶτα.

Ὁ Ἀδριανὸς ἠτένισε τὸ ἡλλοιωμένον πρόσωπον τοῦ γέροντος, ὅστις ἀπὸ μόνην περιλαυτίαν, δὲν ἐνεδίδεν εἰς τὸ ἔγκλημα. Ἤκουσε τοὺς τελευταίους του λόγους, ἐμπεριέχοντας τὰς ὀλεθρίας ἀληθείας τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, καὶ ἐνθυμηθεὶς τὴν διαφορὰν τῆς γενναιόφρονος καὶ ἀμολύντου φιλοδοξίας τοῦ Ῥιένζου, ἠσθάνθη ὅτι δὲν ἔπρεπεν οὔτε νὰ κατακρίνῃ τὸν ζῆλόν του, οὔτε ν' ἀπορῇ διὰ τὴν ὑπερβολήν του.

— Καὶ τὸ χειρότερον, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρόνος ἀναλαβὼν τὸ σύνηθες ἦθός του καὶ ὁμιλῶν ἐντονώτερον, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μὲ ἀπέδειξε μὲ δύω του λέξεις, θελήσας τάχα νὰ μὲ κάμῃ προσεκτικόν, πόσον εἶναι ἀμαθέστατος εἰς τὰ πολιτικά. Τί συμπεραίνεις ὅτι μὲ εἶπεν; Ἀνεκατώθη μὲ τὸν ὄχλον, καὶ ἐξέλαβε τὴν βρωμερὰν πνοήν του ὡς δύναμιν· ναί, νομίζων ὅτι τὰ λόγια εἶναι στρατιῶται, εἶπεν εἰς ἐμέ.../ εἰς ἐμὲ, τὸν Στέφανον Κολόνναν, νὰ προφυλάττωμαι... ἀπὸ ποῖον; εὑρέ τον ἂν ἠμπορῇς... εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν μαντεύσῃς... ἀπὸ τὸν δημοκόπον ἐκεῖνον τὸν Ῥιένζην, τὸν παλαιόν μου Νάνον! Χά! Χά! χά! Πόσον ἀμαθεῖς εἶναι αὐτοὶ οἱ βάρβαροι! Χά! χά! χά!

Καὶ ὁ γέρων ἐκαγχάζε τόσῳ πολὺ, ὥστε δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς φοβοῦνται αὐτὸν τὸν Ῥιένζην, εἶπε μὲ σοβαρότητα ὁ Ἀδριανός.

— Ἄ! ἄφες τους ἄφες τους! δὲν ἔχουν τὴν ἐδικήν μας πεῖραν... τὴν ἐμπειρίαν μας εἰς τὰ τοῦ κόσμου. Ἀδριανέ. Εἶδες ποτέ σου τὰς φωνασκίας νὰ καταστρέψουν φρούρια, ἢ νὰ νικήσουν στρατιώτας! Μ' ἀρέσκει ὅταν ὁ Ῥιένζης δημηγορῇ καὶ ἀνενθυμίζῃ εἰς τὸν ὄχλον τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, καὶ ἄλλα τοιαῦτα παραμύθια τοὺς

δίδει ἀφορμὴν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ ἐκθυμαίνουν εἰς λόγια· ἂν δὲν ἤκουαν δημηγορίας ἠμποροῦσαν νὰ καίουν οἰκίας. Ἐντοσούτῳ ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον, πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὁ λογιώτατος αὐτὸς ἔλαβε παραπολὺ θάρρος, μετὰ τὸ νέον του ὑπούργημα. Παρατήρησε . . . σήμερον, πρὶν ἀκόμη ἐξυπνίσω, ἔλαβα τοῦτο τὸ ἔγγραφον, καὶ ὡς ἔμαθα, μὲ τὴν ἰδίαν αὐθάδειαν ἐρρύθη καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους εὐγενεῖς. Διάβασέ το. Καὶ ἐνεχείρησεν εἰς τὸν συγγενῆ του χαρτίον.

— Καὶ εἰς ἐμὲ ἔστειλαν ἀπαράλλακτον, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς παρατηρήσας αὐτό. Ὁ Ῥιέντζης μᾶς προσκαλεῖ νὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ, διὰ ν' ἀκούσωμεν τὴν ἐξήγησιν χειρογράφου εὑρεθέντος ἐσχάτως, τὸ ὁποῖον, καθὼς λέγει αὐτός, ἔχει μεγίστην σχέσιν μὲ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν κατάστασιν τῆς Ῥώμης.

— Θὰ ἦναι πολλὰ διασκεδαστική, τολμῶ νὰ τὸ εἴπω, διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς λογιωτάτους. Συμπαθεῖτον, ἐξάδελφέ μου. Ἐλησμόνησα ὅτι ἀγαπᾷς αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ ὁ υἱός μου ὁ Ἰωάννης, ἔχει καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν τρελαν μὲ σέ. Καλὰ, καλὰ! εἶν' ἀρκετὰ ἀθῶος! Ἠγαίνει . . . καλὰ ὁμιλεῖ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

— Δὲν θὰ ἔλθῃς καὶ σύ!

— Ἐγώ! . . . τέκνον μου . . . ἐγώ! εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας, ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τόσην ἀπορίαν, ὥστε ὁ Ἀδριανὸς ἠναγκάσθη νὰ γελάσῃ διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς ἐρωτήσεώς του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΚΑΙ Η ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ.

Ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς, ἐξελθὼν τοῦ παλατίου τοῦ κηδεμόνος του, διευθύνετο πρὸς τὴν ἀγορὰν, ἀπήντησεν ἀνελπίστως τὸν Ῥαϊμοῦνδον, ἐπίσκοπον Ὀρβιέτου, ὅστις, καθήμενος ἐπὶ ἵππου μικροῦ καὶ παρακολουθούμενος ἀπὸ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὑπηρέτας, ἐστάθη ἅμα εἶδε τὸν νέον εὐγενῆ.

— Ἄ! τέκνον μου! Σπανίως σὲ βλέπω, τί κάμνεις . . . καλά; . . . χαίρω. Ἀλλοίμονον! τί κατάστασις εἶναι ἡ ἰδική μας, ὅταν τὴν συγκρίνω μὲ τὴν γλυκεῖαν ζωὴν τῆς Λυένιῶνος; Ἐκεῖ, ὅλοι ὅσοι, ὡς ἡμεῖς, ἀγαποῦν τὰ αὐτὰ πράγματα. τὰς αὐτὰς σπονδὰς, delicioe musnrum, . . . Χούμ! χούμ! (ὁ ἐπίσκοπος ἐφαίνετο γανρεῦον, διότι ἔτυχε περίστασις νὰ ἀναφέρῃ μίαν ῥῆσιν, ὀρθὰ ἢ στρα-

θα, ἀδιάφορον), συνήρχοντο εὔκολα, φυσικά· ἐδῶ ὅμως σπανίως τολμῶμεν νὰ ἐκβῶμεν ἀπὸ τὰς οἰκίας μας, ἐκτὸς μόνον εἰς μεγάλας τινὰς περιστάσεις. Τωόντι, ὁμιλῶν περὶ μεγάλων περιστάσεων καὶ μουσῶν, ἐνθυμήθην τὴν πρόσκλησιν τοῦ καλοῦ μας Ῥιένζου εἰς τὸ Λατερανόν· θὰ ὑπάγῃς βέβαια· πρόκειται νὰ ἑρμηνεύσῃ σκοτεινὸν χωρίον Λατινικόν, ὡς ἄκουσα τοὐλάχιστον, πολλὰ περίεργον καὶ ἐπωφελὲς δι' ἡμᾶς, τέκνον μου... πολλά!

— Δὲν εἶν' ἄξιον; ἠρώτησεν ὁ Ἀδριανός. Θὰ ὑπάγω βεβαίως.

— Ἄκουσε, ἀγαπητόν μου τέκνον, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος θέτων πατρικῶς τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐλπίζω ὅτι θ' ἀνενθυμίσῃ εἰς τοὺς καλούς μας πολίτας τὸν Ἰωβιλαῖον τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους καὶ θὰ τοὺς προτρέψῃ νὰ καθαρίσουν τοὺς δρόμους ἀπὸ τοὺς λῃστάς· ἡ προτροπὴ εἶναι ἀναγκαιοτάτη, καὶ πρέπει νὰ βληθῇ εἰς πρᾶξιν ἐγκαίρως· διότι ποῖος θὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ λάβῃ συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του, ὅταν κινδυνεύῃ νὰ ὑπάγῃ καθ' ὁδὸν εἰς τὸ Καθαρτήριον χωρὶς νὰ χρισθῇ μὲ ἅγιον ἔλαιον; Ἤκουσες τὸν Ῥιένζην... Εἷς ἄλλος Κικέρων... ἄλλος! Καλά, ὁ θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ, τέκνον μου! Δὲν θὰ λείψῃς;

— Βεβαίως ὄχι.

— Στάσου ἀκόμη... κάτι ἔχω νὰ σὲ εἰπω· παρακίνησε καὶ ὅσους ἀπαντήσεις νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ Ῥώμη πρέπει νὰ δείχνῃ σέβας εἰς τὰ γράμματα.

— Νὰ μὴν εἶπω τίποτε διὰ τὸν Ἰωβιλαῖον; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ Ἀδριανός.

— Ἄ! τίποτε διὰ τὸν Ἰωβιλαῖον... πολλὰ καλά! Ὑγίαινε πρὸς τὸ παρόν.

Καὶ ὁ ἐπίσκοπος, καλοκαθήσας ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, ἀπῆλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς φίλους του, διὰ νὰ τοὺς προτρέψῃ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀδριανός, προχωρήσας διέβη τὸ Καπιτώλιον, τὴν ἀψῖδα τοῦ Σεβήρου, τὰς ἠκρωτηριασμένας στήλας τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, καὶ εὑρέθη μετ' ὀλίγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑψηλῶν φυτῶν, τῶν ψιθυριζόντων καλάμων, καὶ τῶν ἀγρίων κλιμάτων ἅτινα κυματίζουσιν ἐπὶ τῆς χρυσῆς καὶ πάλαι ποτὲ μεγαλοπρεποῦς οἰκίας τοῦ Νέρωνος. Καθήσας ἐπὶ κίονος κατεστραμμένου, πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ὁ ὁδοιπόρος καταβαίνει πρὸς τὰ λεγόμενα λουτρὰ τῆς Λιβίας, ἔβλεπεν ἀνυπομόνως τὸν ἥλιον, ὡς νὰ τὸν ἐμέμφετο, διότι ἐβάδιζε βραδέως.

Καὶ ὅμως χωρὶς νὰ περιμείνῃ πολύ, ἤκουσε βήματα ὑπόπτερα ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἔτριζον τὰ εὐώδη φυτά, καὶ διὰ μέσου τῶν ἐν εἴδει

ἀψίδων κρεμαμένων κλιμάτων, εἶδε κόρην ὁμοιάζουσαν τὴν νύμφην ἢ τὴν θεὰν τοῦ μέρους ἐκείνου.

— Ἄγγελέ μου! Εἰρήνη μου! πῶς νὰ σ' ἐξηγήσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου!

Ὁλόκληρος ἐν ἐκστάσει, δὲν παρετήρησεν ἀμέτως τὴν μελαγχολικὴν βαφὴν ἥτις ἐσκίαζε παρὰ τὸ σύνηθες τὸ πρόσωπόν της. Ἡ φωνή της ἔτρεμε, τὰ λόγια της ἐφαίνοντο βεβιασμένα καὶ ψυχρά.

— Σ' ἐδυσαρέστησα εἰς τίποτε; τὴν ἠρώτησεν, ἢ μὴ σὲ συνέβη καμμία ἄλλη μικροτέρα δυστυχία.

Ἡ Εἰρήνη ἀνεσήκωσε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀτενίσασα μὲ πόθον τὸν ἐραστήν της, ἀπεκρίθη.

— Εἰπέ με, κύριέ μου, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν παρρησίαν, εἰπέ με, θὰ ἐλυπεῖσο ἂν ἡ σημερινή μας ἐντάμωσις ἦτο ἡ τελευταία!

Αἱ παρειαὶ τοῦ Ἀδριανοῦ ἔγειναν παρευθὺς ὠχρότεραι τῶν μαρμάρων ἐφ' ὧν ἐπάτει. Πολλὴ ὥρα παρῆλθε χωρὶς νὰ δυνηθῇ ν' ἀποκριθῇ, καὶ ὅταν συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν, ἐμειδίασε μόνον μὲ βίαν καὶ μὲ χείλη τρέμοντα.

— Μὴ χωρατεύῃς, Εἰρήνη! ἡ τελευταία! αὐτὰ τὰ λόγια δὲν εἶναι διὰ ἡμᾶς.

— Ἄκουσέ με, κύριέ μου...

— Δια τί σήμερον τόσῃ ψυχρότης!... Εἰπέ με, Ἀδριανέ!.. φίλε!... ἀγαπητέ! ἢ σιώπα.

— Λοιπόν, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου!... ἐλπὶς τῆς καρδίας μου!. ζωὴ τῆς ζωῆς μου! ἀνέκραξε περιπαθῶς ἡ Εἰρήνη, ἄκουσέ με! Φοβοῦμαι ὅτι εὑρισκόμεθα ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς τὸ χεῖλος ἀβύσσου τῆς ὁποίας δὲν βλέπω τὸ βάθος, ἥτις ὅμως δύναται νὰ μᾶς χωρίσῃ διὰ παντός! Ἐγνώρισες τὸν ἀληθινὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ δὲν ἐλανθάσθης περὶ αὐτοῦ ὡς πολλοὶ ἄλλοι. Πολὺν καιρὸν ἐσκέπτετο, καὶ ἔκαμνε σχέδια, καὶ τὰ ὡρίμαζε μόνος του, καὶ αἰσθανόμενος τὴν δύναμίν του μεταξὺ τοῦ λαοῦ, προετοίμαζε τὴν πραγματοποίησιν μεγάλου τινὸς ἐπιχειρήματος. Σήμερον ὅμως... δὲν θὰ τὸν προδώσῃς... Δὲν θὰ τὸν βλάψῃς... εἶναι φίλος σου!

— Καὶ ἀδελφός σου! Δίδω τὴν ζωήν μου δι' αὐτόν! λέγε λοιπόν

— Σήμερον ὅμως, ἐπανέλαβεν ἡ Εἰρήνη, ὁ καιρὸς αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος, ὁποιονδήποτε καὶ ἂν ἦναι, ἔφθασε τέλος πάντων. Δὲν γνωρίζω ποίου εἴδους εἶναι· ἠξεύρω μόνον ὅτι ἐνεργεῖται κατὰ τῶν εὐγενῶν... κατὰ τῆς τάξεώς σου... κατὰ τῆς ἰδίας σου οἰκογενείας! Ἂν ἐπιτύχῃ... ὦ Ἀδριανέ! οὔτε σὺ ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἠμπορέσῃς ἴσως νὰ ἀποφύγῃς τὸν κίνδυνον... καὶ τὸ ὄνομά μου θὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ ὄνομα τῶν ἐχθρῶν σου· ἂν ἀποτύχῃ... ὁ

ἀδελφός μου, ὁ τολμηρὸς ἀδελφός μου, θὰ χαθῇ! Θὰ πέσῃ θῦμα ἐκδικήσεως ἡ δικαιοσύνης, ὀνομασέ την ὅπως θέλεις. Ὁ συγγενής σου θὰ γίνῃ ἴσως δικαστής . . . δήμιός του· κ' ἐγὼ, καὶ ἂν ζήσω διὰ νὰ κλαίω τὸ καυχημα καὶ τὴν δόξαν τῆς ταπεινῆς μου γενεᾶς, ἠμπορῶ πλέον ν' ἀγαπῶ . . . νὰ βλέπω ἐκεῖνον, εἰς τὰς φλέβας τοῦ ὁποίου θὰ κυκλοφορῇ τὸ αἷμα τοῦ φονέως του! Ὦ! δυστυχής! . . . δυστυχής! Οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ μὲ κάμνουν σχεδὸν ἔξω φρενῶν! Καὶ περιστρέφουσα δεινοπαθῶς τὰς χεῖράς της, ὠλόλυζεν ὡς βρέφος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀδριανὸς αὐτὸς κατεπλήχθη ἀκουσίως ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς Εἰρήνης, ἂν καὶ πολλάκις πρὶν εἶχε συλλάβῃ ἰδέαν ἀμυδρὰν τοιούτου τινὸς σχεδίου. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸ στηριζόμενον ἐπὶ δυνάμεως ὑλικῆς, οὐδ' ἐγνώρισέ ποτε τὸ ἀκαταμάχητον κράτος τῶν ἠθικῶν ἐπαναστάσεων, δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ, πῶς ἀνέγερσις λαοῦ προερχομένη ἀπὸ μόνας τὰς προτροπὰς ἑνὸς ἀνθρώπου, ἐδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ διαρκέσῃ. Ὅσον δὲ διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ φίλου του, ὁ Ἀδριανὸς ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀρκετὰ ἰσχυρὸν, εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ὅπου ἡ δικαιοσύνη ἦτο δούλη τοῦ συμφέροντος, ὥστε νὰ κατορθώσῃ νὰ συγχωρηθῇ καὶ τὸ δεινότερον τῶν κακουργημάτων, ἡ κατὰ τῶν εὐγενῶν, λέγω, ἔνοπλος ἐπανάστασις. Ἐνῷ οἱ λογισμοὶ οὗτοι ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον εἰς τὴν καρδίαν του, ἐπροσπάθει νὰ παραγορήσῃ καὶ νὰ χαροποιήσῃ τὴν Εἰρήνην· ἀλλ' οἱ ἀγῶνές του ἀπέβησαν σχεδὸν μάταιοι, διότι ἡ καλὴ νέα, ἐξυπνισθεῖσα ἀπὸ τοὺς φόβους της, καὶ ἀναμετρήσασα τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον ἕως τότε οὐδ' εἶχε κἂν ἐνθυμηθῇ, ἐκώφευσε πρώτην φορὰν εἰς τὴν μαγευτικὴν φωνὴν τοῦ ἐραστοῦ της.

— Ἀλοίμονον! ἔλεγε περίλυπος, καὶ καλὰ ἂν ἀποβοῦν τὰ πράγματα, ποῖον θὰ ἦναι τὸ τέλος τοῦ ἔρωτος τὸν ὁποῖον ὑπεδεχθήμεν μὲ τόσην ἀπρονοησίαν; Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑπανδρευθῇς μίαν ὡς ἐμέ· καὶ ἐγώ! . . . ὦ πόσον ἤμουν ἀνόητος!

— Μὴν ἀπελπίζεσαι, Εἰρήνη, εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ Ἀδριανὸς, εἴτε ὡς λυπηθεὶς τῶρα, εἴτε ὡς ἔχων πεῖραν τοῦ γυναικείου φύλου. Δὸς ἀλλοῦ τὴν ἀγάπην σου, καὶ μὲ περισσοτέραν ῥᾳδιουργίαν ἂν θέλῃς. Λησμόνησε τοὺς ὅρκους σου, καὶ ἐξακολούθησε νὰ πιστεύῃς ὅτι εἶν ἔγκλημα ν' ἀγαπᾷ τις, καὶ μωρία νὰ ἦναι πιστός!

— Σκληρὲ, ἀνέκραξεν ἡ Εἰρήνη ἀνασκιρτήσασα, καὶ φοβηθεῖσα ὄχι ὀλίγον· ὁμιλεῖς μὲ τὰ σωστά σου;

— Πρὶν σὲ ἀποκριθῶ, εἰπέ με σὺ πρῶτον· ἐὰν τὸ τέλος τοῦ ἔρωτός μας ἦτο θάνατος, βάσανα, ὀλόκληρος ζωὴ λύπης καὶ δυστυχίας θὰ μετανοοῦσες διότι ἠγάπησες; Ἐὰν μὲ ἀποκριθῇς, ναὶ, τότε θὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἐγνώρισες τὴν ἀγάπην τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι διὰ σέ.

— Ποτέ! ποτὲ δὲν θὰ μετανοήσω! ἀνέκραξεν ἡ Εἰρήνη, ριφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἀδριανοῦ· συγχώρησέ με!

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ὀλίγον μετὰ τὴν ἐρωτικὴν ταύτην ἔριδα καὶ συμφιλίωσιν, εἶδες τῳόντι μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῆς παρελθούσης καὶ τῆς σημερινῆς διαγωγῆς τοῦ ἀδελφοῦ σου; Πόθεν ἐσυμπέρανες ὅτι ἔφθασεν ὁ καιρὸς τῆς ἐνεργείας;

— Διότι τώρα κάθηται ὁλοκλήρους νύκτας κλεισμένος μὲ πάσης τάξεως ἀνθρώπους· δὲν ἐγγίζει πλέον τὰ βιβλία του... δὲν διαβάζει πλέον... Καὶ ὅταν ἦναι μόνος, περιπατεῖ ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν θάλαμόν του, ὁμιλῶν καθ' ἑαυτόν. Ἐνίοτε στέκεται ἔμπροσθεν εἰς τὸ ἡμερολόγιον τὸ ὁποῖον ἐκρέμασε μόνος του ἐσχάτως εἰς τὸν τοῖχον, καὶ περιφέρει τὰ δάκτυλά του ἐπάνω εἰς τὰ γράμματα, ἐωσοῦ του φθάσῃ εἰς μίαν ἡμερομηνίαν τὴν ὁποίαν προτιμᾷ, καὶ τότε παίζει μὲ τὸ σπαθίον του καὶ χαμογελᾷ. Πρὸ δύο μάλιστα νυκτῶν, ἔφεραν καὶ πλῆθος ὅπλων εἰς τὴν οἰκίαν μας καὶ ἤκουσα τὸν πρῶτον τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι τὰ ἔφεραν, ἕνα γίγαντα φοβερὸν, πολλὰ γνωστὸν μεταξὺ τοῦ λαοῦ, νὰ λέγῃ σπογγίζων τὸ μέτωπόν του, *χρήγορα θὰ μᾶς χρησιμεύσουν.*

— Ὅπλα! Εἶσαι βεβαία; ἠρώτησεν ἀσθμαίνων ὁ Ἀδριανὸς· τότε εἶναι συστηματικώτερα τὰ σχέδιά του ἀφ' ὅσον ἐφανταζόμην! Πλὴν, ἐπρόσθεσε μεταβαλὼν τὴν φωνήν του καὶ προσποιηθεὶς φαιδρότητα ἅμα παρετήρησε τὰ δειλὰ βλέμματα τῆς Εἰρήνης, πλὴν ὅ,τι καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ, πίστευσέ με, ἄγγελέ μου, ἀγάπη μου! ὅτι ἐνόσῳ ζῶ, ὁ ἀδελφός σου δὲν θὰ πάθῃ τίποτε ἀπὸ τὴν πυρκαϊὰν τὴν ὁποίαν θ' ἀνάψῃ· οὔτ' ἐγώ, ἂν κ' ἐλησμόνησε τὴν παλαιάν μας φιλίαν, θὰ παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ ἀγαπῶ.

— Κυρία, κυρία! κόρη μου εἶναι καιρὸς! πρέπει νὰ πηγαίνωμεν! ἐφώναξε μὲ τὴν ὀξεῖαν φωνήν της ἡ Βενεδέττα, προβαλοῦσα τὴν κεφαλήν της διὰ μέσου τῶν φύλλων. Οἱ ἐργάται ἐπιστρέφουν εἰς τὰς οἰκίας των· τοὺς βλέπω ἐρχομένους.

— Οἱ ἐρασταὶ ἀπεχωρίσθησαν. Ὁ ὅρις εἰσεχώρησε τότε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἐδὲμ αὐτῶν, διότι ὡμίλησαν καὶ ἐσκέφθησαν περὶ ἄλλων ἀντικειμένων, καὶ ὄχι περὶ ἔρωτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Θέσις πατρικίου δημοφίλου ἐν καιρῷ δυσαρεσκείας τοῦ δήμου.—Ἡ ἐν τῷ Λατερανῷ σκηνή.

Ἡ θέσις τοῦ πατρικίου, τοῦ ἀγαπῶντος εἰλικρινῶς τὸν λαόν, ἐπὶ δεινῶν περιστάσεων, ὁπόταν δηλαδὴ ἡ δύναμις καταπιέζῃ καὶ ἀνθίσταται ἡ ἐλευθερία, ὁπόταν αἱ δύο μερίδες τῶν ἀνθρώπων παλαίουσι μεταξύ των, εἶναι δυσκολωτάτη, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην πλήρης ἀμηχανίας. Νὰ συμπράξῃ μετὰ τῶν εὐγενῶν; Προδίδει τὴν συνείδησίν του! Νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ λαοῦ; Ἐγκαταλείπει τοὺς φίλους του! Καὶ παρατηρητέον ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς τελευταίας ταύτης περιστάσεως δὲν εἶναι τὸ μόνον, οὔτε ἴσως τὸ λυπηρότερον εἰς τὰς γενναίας ψυχάς. Πάντες οἱ ἄνθρωποι κυριεύονται καὶ δεσμεύονται ἀπὸ τὴν κοινὴν γνώμην· αὕτη εἶναι ὁ κοινὸς δικαστής· ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη δὲν εἶναι αὐτὴ δι' ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας· ἡ κοινὴ γνώμη ἡ ἐρεθίζουσα ἢ ἀναχαιτίζουσα τὸν πληβεῖον, εἶναι ἡ γνώμη τῶν πληβείων ἐκείνων τοὺς ὁποίους αὐτὸς βλέπει, καὶ συναναστρέφεται, καὶ γνωρίζει, ἐκείνων μεθ' ὧν ἔχει σχέσεις, ἐκείνων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζησεν ἐκ νηπιότητός του, ἐκείνων οὓς τινας ἀκούει καθ' ἑκάστην, ἀνὰ πᾶσαν ὥραν, ψέγοντας καὶ ἐπαινοῦντας τὴν διαγωγήν του (1) ὡσαύτως ἡ κοινὴ γνώμη διὰ τοὺς μεγιστᾶνας εἶναι ἡ γνώμη τῶν ἴσων των, ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἡ γέννησις καὶ ἡ τύχη ἔρριψε διὰ παντὸς πρὸ ὀφθαλμῶν των. Ὅταν ἀναγινώσκωμεν σήμερον εἰς τὰ ἀηδῆ φύλλα δογματικοῦ τινος ἐφημεριδογράφου, ὅτι ἐκεῖνος ὁ εὐγενὴς δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ πράξῃ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πρᾶξιν, νὰ καταστρέψῃ ἕναν ἐνοικιαστήν, ἢ νὰ δικάσῃ ἕνα ψηφοφόρον, διότι συστέλλεται τὴν κοινὴν γνώμην! εἶναι τάχα ἡ κοινὴ γνώμη τῶν περὶ αὐτὸν ἥτις θὰ τὸν καταδικάσῃ; δηλαδή, ἡ κοινὴ γνώμη τῶν παρασίτων, τῶν πελατῶν, τῶν ὁμοίων του, τῶν κατὰ πολιτικὴν καὶ κατὰ φρόνημα συντρόφων του; Αὐτὴ θὰ τὸν καταδικάσῃ; βε-

(1) Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ κατὰ τὰς μικροτέρας κοινωνικὰς διαιρέσεις. Διὰ τοὺς νομικούς, ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι ἡ τῶν νομικῶν, διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς ἡ τῶν στρατιωτικῶν, διὰ τοὺς λογίους ἡ τῶν ἐπιστημόνων καὶ φιλολόγων. Καὶ οἱ μᾶλλον εὐαίσθητοι μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων θεωροῦσι τὰς ἀνεπιεικεῖς ἐπικρίσεις τῶν πεπαιδευμένων δεινοτέρας τῶν ἠθικῶν κατακρίσεων τοῦ δημοσίου. Πολλοὶ ἔπραξαν ἔνδοξον πρᾶξιν, ἢ συνέγραψαν λαμπρὸν σύγγραμμα, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀρέσωσιν εἰς δύο ἢ τρεῖς τοὺς ὁποίους εἶχον ἀδιακόπως πρὸ ὀφθαλμῶν· ἡ φωνὴ τούτων εἶναι δι' ἐκείνους κοινὴ γνώμη· ἡ ἐπενεργήσασα ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Φον ως, κοινὴ γνώμη ἦτον ἡ τῶν ὁμοίων του. Τὸν κατεδίκαζον οὗτοι; Ὄχι! Δὲν ἐγνώριζεν ἄλλην παρὰ ταύτην τὴν κοινὴν γνώμην, ἕως ὅτου εἶδεν ἐνώπιόν του τὴν ἀγχόνην, καὶ παρετήρησε τὰ ἄγρια βλέμματα, καὶ ἤκουσε τὰς φρικώδεις κατάρας τοῦ πλήθους.

βαίως ὄχι! θὰ τὸν καταδικάσῃ ἄλλης τινὸς κλάσεως κοινὴ γνώμη, κλάσεως τῆς ὁποίας τὴν τροχιὰν δὲν πλησιάζει, κλάσεως ἧς τινος ὁ ἔπαινος ἢ ὁ ψόγος ἦχεῖ σπανίως εἰς τὴν ἀκοήν του, κλάσεως τὴν ὁποίαν ἡ κοινὴ γνώμη τῆς ἰδίας του τάξεως, θεωρεῖ πολλάκις γενναῖον τὸ νὰ μυκτηρίζῃ, ἢ ἀξιοπρεπὲς νὰ τὸ καταφρονῇ. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι γόνιμος σπουδαιοτάτων πρακτικῶν συμπερασμάτων· εἶν' ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ἦναι βαθὺς, πρέπει νὰ ἐνθυμῆται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀξίωμα. Εἶναι ἄρα τρομερὰ δοκιμασία ἂν τινα ὀλίγοι πληθεῖοι ὑπέστησαν, καὶ τὴν ὁποίαν εἶν' ἄδικον ἑπομένως ν' ἀπαιτῶμεν νὰ ὑποστῶσιν ἀδιστάκτως οἱ πατρίκιοι, ἡ δοκιμασία τοῦ ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην ἥτις ὑπάρχει *δι' αὐτούς*. Δὲν δύνανται νὰ μὴ συλλαμβάνωσιν ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν κρίσεως, δὲν δύνανται νὰ μὴ πιστεύωσιν ὅτι ἡ φωνὴ τῆς φρονήσεως ἢ τῆς ἀρετῆς ὁμιλεῖ δι' ἐκείνων τῶν ὁποίων τοὺς λόγους ἔμαθον νὰ ὑπολήπτωνται ἀφ' ὡς χρησμοὺς ἐξ αὐτῆς τῆς βρεφικῆς των ἡλικίας. Ὡς ἄρειον πάγον παγκοσμίου συνειδήσεως, δοξάζουσι τὸ δικαστήριον τῶν προλήψεων τῆς κλάσεώς των. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἐμπόδιον ἰσχυρότατον τῆς ἐνεργείας πατρικίου εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκομένου, ἡ βεβαιότης ὅτι τὰ αἴτια τῆς τοιαύτης ἐνεργείας του θέλουσιν ἐπὶ τέλους παρεξηγηθῆ, καὶ ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατίαν ἀφ' ἧς λειποτακτεῖ, καὶ ἀπὸ τὸν λαὸν μεθ' οὗ συμμαχεῖ. Φαίνεται τόσῳ παρὰ φύσιν τὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ τις τοὺς ὁμοταγεῖς του, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἀποδιδοῦσι πάντοτε εἰς μυστηριώδη τινὰ αἰτίαν τὴν διαγωγὴν ταύτην, καὶ ποτὲ εἰς ἔντιμον πεποίθησιν ἢ ἔνθερμον πατριωτισμόν. «Φιλοδοξία!» λέγει οὗτος, «ἀποτυχία,» ψιθυρίζει ὁ ἄλλος, «Κάνεν μυστικὸν παράπονον!» φωνάζει ὁ τρίτος, «Ἐπιθυμία δημοτικότητος!» ψιθυρίζει ὁ τέταρτος. Ὁ λαὸς θαυμάζει ἐν πρώτοις, καὶ ὑποπτεύεται μετὰ ταῦτα. Ἂμ' ἀντισταθῇ εἰς ἐπιθυμίαν τινὰ τοῦ λαοῦ, δὲν ὑπάρχει πλέον σωτηρία· δι' αὐτὸν κατηγορεῖται ὅτι ἐπροσποιήθη τὸν ὑποκριτὴν, ὅτι ἐφόρεσε τὸ δέρμα τοῦ ἀρνίου, καὶ τώρα, προσθέτουσι, παρατηρήσατε πῶς προτείνει ὀδόντας λύκου. Δεικνύει οἰκειότητα πρὸς τὸν λαόν; Εἶναι, λέγουσι, κολακεία! Δὲν τὸν πολυσυναναστρέφεται; Εἶναι ἀλαζονεία! Τί λοιπὸν πρέπει νὰ ὑποστηρίξῃ ἄνθρωπον εὑρισκόμενον εἰς τοιαύτην θέσιν, ὑπακούοντα εἰς τὴν ἰδίαν του συνείδησιν, καὶ ἔχοντα ἐν τοσούτῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτοὺς εἰς ὅλους τοὺς πρὸ τῶν ποδῶν του κινδύνους; Ἀλλ' ἂς ἀρήσωμεν πλέον τὴν μωρολογίαν ταύτην τῆς κοινῆς γνώμης· ἂς λησμονήσωμεν τὸ ἄθλιον ὄνειρον τῆς μετὰ θάνατον δικαιοσύνης, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὴν μὲν πρώτην θὰ ἐξαγριώσῃ, τὴν δὲ δευτέραν δὲν θ' ἀξιώσῃ ποτέ·

τέ· τί λοιπὸν πρέπει νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ; *ἡ καρδία του!* Ὁ ἀληθῶς μέγας ἀνὴρ αἰσθάνεται καταφρόνησίν τινα πρὸς τὸ εἶδός του ἐνῷ τὸ συντρέχει· ἡ εὐδαιμονία ἢ κακοδαιμονία των εἶναι τὸ πᾶν δι' αὐτόν· ἀλλὰ τὰς ἀνευφημίας, τὰς κατακρίσεις των, τὰς περιφρονεῖ. Βαδίζει ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς γεννήσεως καὶ τῶν ἕξεων, καὶ ἀποπτύει τὰ μικρὰ αἴτια τῶν μικρῶν ἀνθρώπων· ὑψηλὸς ἐν σῷ μέσῳ τῆς εὐρυχώρου περιφερείας τὴν ὁποίαν διαγράφει ἡ τροχιά του, χειραγωγεῖ καὶ φωτίζει· ἀλλ' οἱ κραγμοὶ δὲν ἀναβαίνουσι μέχρις αὐτοῦ! Ἕωσοῦ συντριφθῇ ὁ τροχὸς, ἕωσοῦ τὸ ζοφερὸν χάος σβέσῃ τὸ φῶς τοῦ ἀστέρος, αὐτὸς εὐφραίνει ἡμέραν καὶ νύκτα τὴν ἀκοήν του μὲ τὴν ἰδιαν του μελῳδίαν, μὴ διψῶν μηδεμίαν ἁρμονίαν τῆς γῆς τὴν ὁποίαν φωτίζει μὴ ἐπιθυμῶν κανένα σύντροφον εἰς τὴν ὁδὸν δι' ἧς διέρχεται, ἔχων τὴν συνείδησιν τῆς ἰδίας του δόξης, καὶ ἑπομένως εὐχαριστούμενος νὰ ἦναι *μόνος*!

Σπάνιοι ὅμως οἱ τοιοῦτοι νόες, οὐδ' εἶναι ἄξιοι ὅλ' οἱ αἰῶνες νὰ τοὺς γεννήσωσιν. Ἀναφαίνονται ὡς ἐξαιρέσεις μεταξὺ τῶν συνήθων τοῦ κόσμου ἀρετῶν, αἵτινες, ἐὰν δὲν ἦναι διεφθαρμέναι ὑποκύπτουσι τοὐλάχιστον εἰς τὴν ἐπιρροὴν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, καὶ κανονίζονται ἀπὸ αὐτά. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε καὶ μόνη ἡ διάθεσις τοῦ νὰ σέβεταί τις τὴν φωνὴν τῆς γενικῆς ὑπολήψεως ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποτέλεσμα ἐξόχου ἠθικῆς ὑπεροχῆς, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τις τὸ εὐγενέστερον, τὸ μεταφυσικώτερον τῶν αἰσθημάτων, τὸ ἀληθὲς κέντρον πρὸς μεγάλας πράξεις, τὴν ὑπόληψιν λέγω τῆς ἰδίας καρδίας του, πολὺ ἀνωτέραν τῆς ἐπιθυμίας δόξης θεμελιουμένης ἐπὶ ξένων στηριγμάτων. Καὶ τῳόντι, πρὶν φθάσωμεν ν' ἀδιαφορῶμεν διὰ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου, πρέπει διὰ μακρᾶς καὶ διαρκοῦς πείρας, διὰ πολλῆς σκέψεως καὶ πολλῆς δοκιμασίας, διὰ βαθείας καὶ λυπηρᾶς πεποιθήσεως περὶ τῆς ματαιότητος ὅλων τῶν ἐγκοσμίων, νὰ ὑψώσωμεν ἑαυτοὺς, ὄχι ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ μιᾶς ὥρας, ἀλλ' ἀδιακόπως, ὑπεράνω τοῦ κόσμου· ἀλλὰ τὴν ἀπόλυτον καὶ γενικὴν ταύτην ἀρχὴν, ὀλίγοι ἐκ τῶν σοφωτέρων τοῦ σοφωτέρου τῶν αἰώνων μας δύνανται νὰ προσεγγίσωσι. Καὶ ὅμως, ἐνόσῳ λογιζόμεθα οὕτω πῶς εὐτυχεῖς, ἀγνοοῦμεν τὸ ἀληθῶς θεῖον τῆς θεωρίας, καθὼς καὶ τὴν παντοδυναμίαν τῆς συνειδήσεως· οὔτε δυνάμεθα νὰ ἀποσυρθῶμεν μὲ βαθισμα ἐπίστημον εἰς τὰ "Ἁγια τῶν Ἁγίων τῆς ἰδίας μου ψυχῆς, ὅπου θὰ γνωρίσωμεν καὶ θὰ αἰσθανθῶμεν πόσον ἡ φύσις μας εἶναι ἀξία νὰ ζῇ αὐθύπαρκτος ὡς θεός.

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ πράγματα καὶ τὰς ἰδέας τῆς γῆς. Αἱ σκέψεις αὗται· ἡ ἄλυσις αὕτη τῶν συμπτώσεων, ἥτις κατ' ἄλλας ὁμοίας περιστάσεις, ἐδέσμευε τόσους τιμίους καὶ γενναίους νόας, ἐδέσμευσε καὶ τὸν νοῦν τοῦ Ἀδριανοῦ· ἠσθάνθη τὸ δυσχερὲς

τῆς θέσεώς του. Καὶ τὸ μὲν λογικόν του, ἡ συνείδησίς του, ἐπεδοκίμαζον τὰ σχέδια τοῦ Ριένζου, καὶ ἡ φυσική του τόλμη, καὶ τὸ ἐπιχειρηματικόν του πνεῦμα τὸν παρεκίνουν νὰ συμμερισθῇ τὸν κίνδυνον τῆς ἐκτελέσεώς των· ἀλλ' ὅλαι αἱ φιλίαι, ὅλαι αἱ συμμαχίαι, ὅλοι οἱ ἰδιωτικοὶ καὶ οἰκογενειακοὶ δεσμοί του, ἀντετάσσοντο δραστηρίως. Κατὰ τῆς τάξεώς του, κατὰ τοῦ οἴκου του, κατὰ τῶν συντρόφων τῆς νεότητός του, ἠδύνατο νὰ συνωμώσῃ κρυφίως ἢ νὰ ἐνεργήσῃ μὲ αὐστηρότητα; Ἐκεῖ ὅπου τὸν ὤθει ὁ πατριωτισμός, ἔβλεπεν ὑπόκρισιν καὶ ἀχαριστίαν· Τίς θὰ ἐπίστευεν ὡς ὑπέρμαχον εἰλικρινῆ τῆς πατρίδος του, τὸν προδότην τῶν φίλων του; Οὕτως

«ἡ ζωηρὰ βαρὴ τῆς γενναιότητος,
ἠμαυρόνετο ἀπὸ τὸ ὠχρὸν χρῶμα τῆς σκέψεως!»

Καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν φύσιν διὰ νὰ ἄρξῃ τῶν συγχρόνων του, κατεστάθη ἁπλοῦς θεατής. Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀδριανὸς ἐπροσπάθησε νὰ παρηγορηθῇ διὰ τὴν παροῦσαν ἀδράνειάν του, πειθόμενος ὅτι ἡ διαγωγή του ἦτο ἐπιτηδεία. Πολλάκις ὅστις δὲν ἀναμιγνύεται ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς, παρεμβάλλει ὀργότερον τὴν μεσολάβησίν του, καὶ πολλὰ εὐδοκίμως, μεταξὺ τῶν παθῶν καὶ τῶν μερίδων. Ἴσως, εἰς τὰς περιστάσεις εἰς ἃς εὑρίσκετο ὁ Ἀδριανός, ἡ ἀναβολὴ ἦτο τῷ ὄντι μέτρον πολιτικοῦ συνετοῦ· ἡ αὐτὴ θέσις ἥτις κατ' ἀρχὰς εἶναι πλήρης δυσχερειῶν καὶ ἀκανθῶν, παρέχει πολλάκις περὶ τὸ τέλος ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Μ. σέβας καὶ μ' εὐγνωμοσύνην ὑποδέχονται πάντες ἐκεῖνον ὅστις, ἀμόλυντος παθῶν, καὶ μὴ τρωθεὶς ἀπὸ τὰς ζηλοτυπίας τῶν φατριῶν, παρουσιάζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ταραχώδους δράματος· ἡ μετριοπάθειά του δύναται νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ, ἡ δὲ κοινωνικὴ θέσις του νὰ καταστήσῃ αὐτὸν μεσίτην κατάλληλον καὶ οὕτως αἱ ἰδιότητες αἵτινες κατά τινα περίοδον τῆς ἐπαναστάσεως, θὰ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ἐνδέχεται νὰ τὸν ἀναδείξωσι σωτῆρα κατά τινα ἄλλον.

Σιωπηλὸς λοιπὸν καὶ ἐν ὑπομονῇ ἀνέμενεν ὁ Ἀδριανὸς τὸ μέλλον. Ἐὰν τὰ σχέδια τοῦ Ριένζου ἀπετύγχανον, ἤλπιζεν, ὡς ἀμέτοχος, νὰ προφυλάξῃ ὅσον τὸ δυνατὸν τὸν λαὸν ἀπὸ νέα δεσμά, καὶ τὸν πρόμαχον αὐτοῦ ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας ἐτελεσφόρουν, ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν οἰκογένειάν του, ἀπὸ τὴν λύσσαν τοῦ λαοῦ, καὶ συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, νὰ καταστείλῃ τὴν ἀταξίαν. Τοιαῦται ἦσαν τοὐλάχιστον αἱ ἐλπίδες του, καὶ οὕτως ἡ Ἰταλικὴ σύνεσις, καὶ ἡ περίσκεψις τοῦ χαρακτῆρός του, ἐμετρίασαν καὶ κατεπράϋνον τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν τόλμην του.

Ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει ἀνέφελος καὶ γαληνιαῖος ἐπὶ τοῦ συσσωρευθέντος ἀναρίθμητου πλήθους ἔμπροσθεν τῆς ἀπεράντου περιο-

χῆς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ. Πολλοὶ δὲ τῶν πρώτων βαρόνων τῆς Ῥώμης, εἴτε χάριν περιεργείας, εἴτε διὰ νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Ὀρβιέτου, εἴτε διὰ νὰ δείξωσι τὴν λαμπρότητα τῶν ὁπαδῶν των, ἦσαν διεσκορπισμένοι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἐπί τινος τῶν βαθμίδων τῆς ἐκκλησίας, ἐστέκετο περιτυλιγμένος μὲ μανδύαν ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης, βλέπων τοὺς διαφόρους σωροὺς διαβαίνοντας, τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, διὰ τῆς παρόδου τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον στρατιῶται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους, διὰ τοὺς πρωτίστους εὐγενεῖς. Παρετήρει μὲ προσοχὴν, ἂν καὶ μὲ τὴν συνήθη ἀναλγησίαν τοῦ ἤθους του καὶ τὸ ἀόριστον τοῦ βλέμματός του, τὸν τρόπον μεθ' οὗ ὑπεδέχετο τὸ πλῆθος ἕκαστον τῶν ἐρχομένων πατρικίων. Ἔβλεπε σημαίας προπορευομένας καθενὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐθησαύριζεν ἐπιμελῶς εἰς τὴν μνήμην του τὰς ἀστειότητας καὶ τὰ σκώμματα, τοὺς ψόγους καὶ τοὺς ἐπαίνους οἵτινες ἠκούοντο, ἅμα ἐφαίνοντο κυματίζουσαι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους.

— Κάμετε τόπον!... διὰ τὸν κύριον Μαρτῖνον Ὀρσίνην, βαρόνον τοῦ Πόρτου!

— Ἡσυχία, παλικάρι μου!... στάσου παρεκεῖ!... κάμε τόπον εἰς τὸν κύριον Ἀδριανὸν Κολόνναν, βαρόνον τοῦ Καστέλλου, καὶ ἱππότην τῆς αὐτοκρατορίας.

Καὶ μεταξὺ τῶν ἀντιζήλων τούτων φωνῶν, ἔβλεπες κυματίζουσαν ὑψηλὰ χρυσῆν ἄρκτον τῶν Ὀρσινῶν, μὲ τὴν ῥῆσιν ταύτην, *πρόσεχε ἀπὸ τῶν περιπτύξεών μου*! ἐπὶ δὲ δαπέδου κυανοῦ τὴν μεμονωμένην στήλην τῶν Κολοννῶν μὲ τὸ ἰδιαίτερον τοῦ Ἀδριανοῦ συμβολικὸν τοῦτο ἄξίωμα, *ἔρημος, ἀλλ' ἰσχυρά*. Ἡ συνοδία τοῦ Μαρτίνου ἦτο πολυπληθεστέρα τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ, συγκειμένης ἐκ δέκα ὑπηρετῶν μόνον· τοὺς ἐθαύμασεν ὅμως πολὺ πλέον τῶν ἄλλων τὸ πλῆθος, καὶ πολὺ πλέον τῶν ἄλλων ἔτερψαν τὸν δόκιμον ὀφθαλμὸν τοῦ μαχίμου ἱππότου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Τὰ ὅπλα των ἦσαν στιλπνὰ ὡς κάτοπτρα, τὸ ἀνάστημά των σχεδὸν ἴσον, τὸ βάδισμα τακτικὸν καὶ στερεὸν, καὶ τὸ ἦθος ρωμαλέον· δὲν ἔβλεπον οὔτ' ἐκ δεξιῶν οὔτ' ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἐδείκνυον οὕτως ὅτι εἶχον τὴν σπανίαν πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς τάξεως, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθη καὶ ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἀκολούθους του ὁ Ἀδριανός. Ἐξ ἐναντίας, ἡ ἄτακτος συνοδία τοῦ Πόρτου ἐσυγκροτεῖτο ἐξ ἀνθρώπων παντοίου ἀναστήματος· τὰ ὅπλα των ἦσαν καὶ ἀκάθαρτα καὶ κακῶς κατεσκευασμένα, αὐτοὶ δὲ ἐσυνθλίβοντο βαδίζοντες ἀτάκτως· ἐγέλων καὶ ἐλάλουν μεγαλοφώνως. καὶ τὸ ἦθος καὶ αἱ κινήσεις των. ἐνέφαινον τὴν αὐθάδειαν ἀνθρώπων καταφρονούντων καὶ τὸν κύριον ὅν τινα ὑπηρέτουν, καὶ τὸν λαὸν τὸν

ὁποῖον ἐφόβιζον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ δύο αὐταὶ συνοδίαι ἔρθασαν συγχρόνως, καί τοι ἀπροσδοκήτως, εἰς τὴν στενὴν ἐκείνην πάροδον, ἡ μεταξὺ τῶν δύο οἰκιῶν ζηλοτυπία ἀνεφάνη ἀμέσως. Ἑκάστη ἐπροσπάθει νὰ προηγηθῇ καθὼς ὅμως τακτικωτέρα καὶ πλέον ὀλιγάριθμος ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ, κατώρθωσε νὰ διαβῇ πρώτη· τὸ πλῆθος ἐκραύγασε· «*Ζήτω ὁ Κολλῆνας*... Ἡ ἀκολουθία πρέπει νὰ χορεύσῃ ὕστερον ἀπὸ τὴν *κολόνναν*.»

— Ἐμπρός, ἀχρεῖοι! ἐφώναξεν ὁ Ὀρσίνης πρὸς τοὺς ἀκολούθους του. Πῶς ὑπεφέρατε τοιαύτην ὕβριν; Καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, ἤθελε νὰ περάσῃ διὰ μέσου τῆς συνοδίας τοῦ ἀντιζήλου του· ἀλλὰ γιγαντιαῖός τις φύλαξ, φέρων τὰ ἐμβλήματα τοῦ πάπα, παρεμβαλὼν τὴν ῥάβδον του, εἶπε·

— Συμπάθειον, κύριέ μου! Εἴμεθα ῥητῶς διατεταγμένοι ἀπὸ τὸν τοποτηρητὴν νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ συγκρουσθοῦν μεταξύ των αἱ συνοδίαι.

— Ἀχρεῖε! τολμᾷς ν' ἀλλάξῃς λόγια μὲ ἐμέ; εἶπεν ὁ θηριώδης Ὀρσίνης, καὶ μὲ τὸ ξίφος του ἔκοψεν εἰς δύο τὴν ῥάβδον.

— Ἐν ὀνόματι τοῦ τοποτηρητοῦ, σὲ διατάττω νὰ ἐπιστρέψῃς, εἶπεν ἀτρόμητος ὁ φύλαξ, σταθεὶς ὡς κολοσσὸς κατάντικρυ τοῦ εὐγενοῦς.

— Εἶναι ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος! ἀνεφώνουν πολλοὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες, ὄντες πλησίον, ἔβλεπον τὰ διατρέχοντα καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῶν.

— Ναί, ἔλεγέ τις, ὁ καλὸς τοποτηρητὴς ἔνδυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους ἐδικούς μας, μὲ τὴν στολὴν τῶν φυλάκων τοῦ πάπα, διὰ νὰ φυλάξουν εὐκολώτερα τὴν εὐταξίαν. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐκλέξῃ καταλληλότερον ἀπὸ τὸν Τσέκον.

— Δὲν πρέπει ὅμως νὰ χάσῃ τὴν ζωήν του! ἐφώναξεν ἄλλος, ἰδὼν τὸν ἐξηγριωμένον Ὀρσίνην ἀνασηκώσαντα τὸ ξίφος του διὰ νὰ τὸ ἐμπήξῃ εἰς τὸ στῆθος τοῦ χαλκέως.

— Ἐντροπή! ἐντροπή! Θ' ἀφήσωμεν ν' ἀτιμασθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πάπας μέσα εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν του; ἐφώναξαν πολλοί· κάτω ὁ ἱερόσυλος!.. κάτω! Καὶ ὡς ἐκ συνθήματος, ὁλόκληρον σῶμα πολιτῶν ἔτρεξε συγχρόνως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἐπέπεσεν ὡς χείμαρρος ἐπὶ τοῦ Ὀρσίνου καὶ τῆς ἀτάκτου συνοδίας του. Ὁ Μαρτῖνος αὐτὸς ἐρρίφθη μὲ ὁρμὴν κατὰ γῆς, καὶ κατεπατήθη ἀπὸ ἑκατὸν περίπου πόδας· οἱ ἀκόλουθοί του, συνωθούμενοι καὶ συγκρουόμενοι μεταξύ των καὶ μὲ τὸν λαόν, κατεδιώχθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν, καὶ ὅταν, διὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν φυλάκων, ὁδηγουμένων ἀπὸ αὐτὸν τοῦτον τὸν χαλκέα, ἐπανῆλθεν ἡ τάξις, ὁ Ὀρσίνης, φρυάττων, ἐξηντελισμένος, καὶ ὅλος καταπλη-

γωμένος ἀπὸ τὰς ἐναντίον του δεινὸς ἐφόδους, μόλις ἐδύνατο νὰ κινηθῇ. Ἀνεγερθεὶς τέλος πάντων διὰ τῆς βοηθείας ὑπηρετῶν τινων τοῦ πάπα, ἔστρεψεν ἀγριωπῶς τὰ βλέμματά του περὶ αὐτὸν διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ξίφος του, τὸ ὁποῖον, πεσὸν ἀπὸ τὴν χειρά του, εἶχε ριφθῇ μεταξὺ τοῦ πλήθους· ἀλλὰ μὴ ἰδὼν αὐτό, εἶπε τραυλίζων πρὸς τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον.

— Ὁ θεὸς νὰ σκώσῃ τὴν ζωήν μου, ἂν δὲν κάμω τὸν λαιμόν σου νὰ μὲ πληρώσῃ αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν! Εἶπε καὶ διέβη διὰ τῆς πλατείας, παρακολουθούμενος ὡς ἐνθριάμβῳ ἀπὸ φωνὰς σαρκαστικὰς, ἐμφαινούσας τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ πλήθους διὰ τὴν ταπείνωσίν του.

— Τόπον εἰς τὸν κύριον Μαρτῖνον Πόρτον, ἐφώναζεν ὁ χαλκεύς, τόπον! καὶ ἂς μάθῃ ὅλος ὁ λαὸς ὅτι μ' ἐροβέρισε νὰ μὲ σκοτώσῃ, διότι ἔκαμα τὸ χρέος μου, ὑπακούσας εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ πάπα.

— Δὲν θὰ τολμήσῃ, ἐκραύγασαν μυρίαι φωναί· ὁ λαὸς θὰ ὑπερασπισθῇ τὸν ἀδελφόν του!!

Ὁ Μοντερεάλης ἐνόησεν ἀποχρώντως τὴν ἀξίαν τῆς σκηνῆς ταύτης, καὶ ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀχύρου ἐγνώρισε πόθεν ἔπνεεν ὁ ἄνεμος· ἐσυμπέρανεν ἀπὸ τὴν τόλμην τοῦ λαοῦ, ὅτι δὲν ἠγνόει τὴν ἐπικειμένην θύελλαν. Μὰ τὸν θεόν, εἶπε χαιρετήσας τὸν Ἀδριανόν, ὅστις σεμνοπρεπῶς καὶ χωρὶς νὰ βλέπῃ ὀπισθέν του, εἶχε φθάσει εἰς τὰς βαθμίδας τῆς ἐκκλησίας, ὁ παλικαράς σου ἐκεῖνος ἔχει καρδίαν καὶ πολλοὺς φίλους· Τί νομίζεις; ἐπρόσθεσε μὲ φωνὴν χαμηλήν, δὲν σὲ φαίνεται ὅτι οἱ εὐγενεῖς δὲν εἶναι τόσῳ ἀσφαλεῖς ὅσῳ ὑποθέτουν;

— Τὸ ἄλογον ἀρχίζει νὰ παραισθάνεται τὸν πτερνιστῆρα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, καὶ ὁ φρόνιμος ἱππεὺς πρέπει εἰς τοιαύτην περίστασιν, νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ πολυτεντώνῃ τὸν χαλινόν, μὴ τύχῃ καὶ συκωθῇ εἰς τὰ δύω καὶ τὸν ἀναποδογυρίσῃ... καὶ ὅμως τοιαύτην πολιτικὴν θὰ ἐσυμβούλευες.

— Λανθάνεσαι, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης, ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ δώσω εἰς τὴν Ῥώμην ἕνα ἡγεμόνα ἀντὶ πολλῶν τυράννων... πλὴν ἄκουσε! τί σημαίνει αὐτὴ ἡ κωδωνοκρουσία;

— Θ' ἀρχίσῃ ἡ τελετὴ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός. Θέλεις νὰ ἐμβῶμεν μαζῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

Σπανίως ναὸς ἀφιερωμένος εἰς τὸν Θεὸν ἔγεινε μάρτυς θεάματος τόσον περιέργου, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον παριστάνετο τὴν ὥραν ἐκείνην ἐντὸς τῆς ἀπεράντου ἐκτάσεως τοῦ Λατερανοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ εἶχον τοποθετηθῇ ἕδραι ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου ἀνυψοῦτο βῆμα πορροτέρω, ὑψηλότερον ὅμως, διὰ νὰ φαίνεται εἰς ὅλους τοὺς περιεστῶτας· ἐκεῖ-

ματο μέγιστος πίναξ σιδηροῦς, ἐφ' οὗ ἦτο κεχαραγμένη ἀρχαία ἐπιγραφή, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ καθαρὸν καὶ καταφανὲς τὸ ρητόν, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ἑρμηνευθῇ.

Τὰς ἕδρας ἐσκέπαζον πολυτελῆ ὑφάσματα, πρὸς δὲ τὸ βάθος τῆς ἐκκλησίας ἐκρέματο παραπέτασμα περιπόρφυρον. Περὶ τὸ ἀμφιθέατρον ἐστέκοντο οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ἐκκλησίας, φέροντες τὴν ποικιλόχρουν ἐνδυμασίαν τῶν ἀκολούθων τοῦ πάπα. Καὶ ἐκ δεξιῶν μὲν τοῦ βήματος ἐκάθητο ὁ Ῥαϊμοῦνδος, ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου, φορῶν τὰ ἀρχιερατικά του, τὰ δὲ πλησίον του σκαμνία κατείχοντο ἀπὸ τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν κατοίκων τῆς Ῥώμης, τοὺς δικαστάς, τοὺς λογίους, τοὺς εὐγενεῖς, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τοῦ Σαβέλλου μέχρι τοῦ κατωτάτου, τοῦ τῶν Ῥασελλῶν. Τὸν πέραν τοῦ ἀμφιθεάτρου τόπον κατεπλημμύριζεν ὁ λαός, ὅστις εἰσήρχετο ἀδιακόπως ὡς χείμαρρος, καὶ μεγαλοφώνως καὶ ἁρμονικῶς ἐσήμαινεν ὁλονὲν ὁ μέγας κώδων τῆς ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ ὁ Ἀδριανὸς καὶ ὁ Μοντερεάλης ἐκάθησαν ὀλίγον μακρὰν τοῦ Ῥαϊμούνδου, ὁ κώδων ἐσιώπησεν, οἱ ψιθυρισμοὶ τοῦ λαοῦ κατέπαυσαν, τὸ περιπόρφυρον παραπέτασμα ἀνεσύρθη, καὶ ἐφάνη ὁ Ῥιένζης προχωρῶν μὲ βῆμα βραδὺ καὶ μεγαλοπρεπές. Ἦλθεν, ὄχι ὅμως φορῶν τὴν συνήθη πενιχρὰν καὶ σεμνήν του ἐνδυμασίαν. Τὸ πλατὺ στῆθός του ἐστολίζετο ἀπὸ ἱμάτιον λευκότατον ὡς τὸ φῶς, καὶ χλαμὺς μακρὰ ὡς τήβεννα ἔφθανε μέχρι τῶν ποδῶν του, καὶ ἐσύρετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἔφερε στέφανον ἐκ πανίου λευκοτάτου μὲ πτυχάς, ἐν μέσῳ οὗτινος ἠκτινοβόλει χρυσοῦς σταυρός· ἀλλ' ὁ στέφανος διηρεῖτο ἢ διεσχίζετο μᾶλλον ἀπὸ μυστικὸν σύμβουλον ξίφους ἀργυροῦ, τὸ ὁποῖον, ἑλκύον τὴν γενικὴν προσοχήν, ἀπεδείκνυε ταὐτοχρόνως ὅτι δὲν ἐπροτίμησεν ὁ Ῥιένζης τὸ ἀσύνηθες ἐκεῖνο ἔνδυμα ἀπὸ ματαιότητα ἐπιδείξεως, ἀλλ' ἀπὸ ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν συνέλευσιν, τὸν τύπον καὶ τὸ ἔμβλυμα τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως περὶ ἧς ἔμελλε ν' ἀγορεύσῃ.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ἐψιθύριζέ τις γέρων εὐγενὴς εἰς τὸ ὠτίον τοῦ γείτονος, καλὰ ἐπαρουσιάσθη ὁ πληβεῖος.

— Τί μαϊμοῦ εἶναι αὐτή! εἶπεν ἄλλος.

— Θὰ ἦναι σπάνιον τὸ θέαμα, ἐπρόσθεσε τρίτος. Ἐλπίζω ὅτι ὁ κύριος αὐτὸς θ' ἀνακατώσῃ καὶ μερικὰς ἀστειότητας εἰς τὸν λόγον του.

— Βέβαια θὰ τὰ ἔχῃ χαμένα! εἶπεν ἄλλος.

— Πόσον εἶναι ὡραῖος! ἔλεγον αἱ γυναῖκες.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὸν λαὸν ὡς τὰ πάτερ ἡμῶν, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης πρὸς τὸν Ἀδριανόν· ἠξεύρει ὅτι πρέπει νὰ θαμ-

βιώνη τὰ ὁμμάτια, διὰ νὰ κερδαίνῃ τὰς καρδίας· εἶναι πονηρός... σοφὸς πονηρός.

Ὁ Ῥιένζης ἔρθασεν ἐν τοσούτῳ εἰς τὸ βῆμα, καὶ ἐνῷ περιέφερεν ἐπὶ τῆς συνελεύσεως βλέμμα ἀτενὲς καὶ σοβαρόν, τὸ πρᾶον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἦθός του, ἡ ἐπίσημος καὶ σπανία σεμνότης του κατεσίγασαν τοὺς ψιθυρισμούς, καὶ ἐπέβαλον συστολήν, ὄχι μόνον εἰς τὸν ἀνυπόμονον ὄχλον, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς φιλοσκώμμονας εὐγενεῖς.

«Μεγιστᾶνες τῆς Ῥώμης, εἶπεν ἐπὶ τέλους, καὶ σεῖς, ἀδελφοὶ καὶ πολῖται, ἠκούσατε διατὶ συνήλθομεν σήμερον· καὶ σύ, πανιερώτατε ἐπίσκοπε τοῦ Ὀρβιέτου, καὶ σεῖς, συνάδελφοί μου λόγιοι, καὶ σεῖς ἠξεύρετε ὅτι πρόκειται περὶ ἀντικειμένου ἀποβλέποντος τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην Ῥώμην, ἧς τινος τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμήν, τὸ κράτος καὶ τὴν δόξαν ἐπροσπαθήσαμεν νὰ ἐννοήσωμεν καταναλώσαντες ὅλην μας τὴν νεότητα. Ἀλλὰ πιστεύσατέ με, δὲν πρόκειται ἁπλῶς περὶ ζητήματος φιλολογικοῦ χρησιμεύοντος εἰς μόνους τοὺς λογίους, ἀναφερομένου εἰς μόνον τὸ παρελθόν. Ἂς ἀφήσωμεν τὸ παρελθὸν εἰς τὸν τάφον του! ἂς τὸ σκεπάσουν τὰ σκότη! ἂς κοιμηθῇ διὰ παντὸς ἐπάνω τῶν ἐρειπίων τῶν ναῶν καὶ τῶν κατεστραμμένων τάφων τῶν λησμονηθέντων τέκνων του, ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἐξάξῃ ἀπὸ τὴν κάλπην τῶν μυστηρίων του ὁδηγὸν διὰ τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον. Καὶ πῶς, κύριοί μου, ἐνομίσατε ὅτι διὰ μόνην τὴν ἀγάπην τῆς ἀρχαιότητος, κατεστρίψαμεν ἡμέρας καὶ νύκτας εἰς τὸ νὰ μάθωμεν τί μᾶς διδάσκει ἡ ἀρχαιότης! Λανθάνεσθε! τί ὠφελεῖ νὰ γνωρίσωμεν ὁποῖοι ὑπήρξαμεν, ἐὰν ἐκ τούτου δὲν γνωρίσωμεν ὁποῖοι πρέπει νὰ ὑπάρξωμεν! Οἱ πρόγονοί μας εἶναι κόνις καὶ τέφρα, ζῶσι δὲ μόνον ὁσάκις ὁμιλοῦν εἰς τοὺς ἀπογόνους των· καὶ τότε αἱ φωναί των ἠχοῦν, ὄχι κάτω ἀπὸ τὴν γῆν, ἀλλ' ἄνω ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἡ ἀνάμνησις εἶναι εὔγλωττος, ὁσάκις τρέφει τὴν ἐλπίδα· τὸ παρελθὸν εἶναι ἱερόν, ἐξ αἰτίας μόνον τῶν χρονικῶν του, τῶν χρονικῶν τῆς προκοπῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐλευθερίας, τῶν φώτων. Οἱ πατέρες μας μᾶς ἀπαγορεύουν τὸ νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, αὐτοὶ μᾶς διδάσκουν ποία ἡ νόμιμος κληρονομία μας, αὐτοὶ μᾶς παραγγέλλουν ν' ἀπαιτήσωμεν, ν' αὐξήσωμεν αὐτὴν τὴν κληρονομίαν, νὰ μιμηθῶμεν τὰς ἀρετὰς καὶ ν' ἀποφύγωμεν τὰ σφάλματά των. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀληθινὴ χρῆσις τοῦ παρελθόντος· ὅμοιον μὲ τὸ ἱερὸν τέμενος ὅπου εὑρισκόμεθα, τὸ παρελθὸν εἶναι τάφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ ἀνεγείρωμεν ναόν. Βλέπω ὅτι ἀπορεῖτε διὰ τὸν διεξοδικὸν τοῦτον πρόλογον· ὁ εἷς ἀτενίζει τὸν ἄλλον, καὶ τὸν ἐρωτᾷ ποῦ τείνει ὁ λόγος μου. Ἰδέτε

τὴν μεγάλην ταύτην σιδηρᾶν πλάκα· ἐπάνω εἰς αὐτὴν εἶναι χαραγμένη ἐπιγραφή· τὴν ἐξεχώσαμεν ἐσχάτως μεταξὺ σωρῶν πετρῶν καὶ ἐρειπίων, ἅτινα ἦσαν ἄλλοτε, ὦ καταισχύνη τῆς Ῥώμης! παλάτια αὐτοκρατόρων, καὶ ἀψίδες θριαμβικαί. Τὰ ἱμάτιά τὰ ὁποῖα βλέπετε εἰς τὸ κέντρον τοῦ πίνακος, ἐμφαίνουν τὴν πρόξιν τῶν Ῥωμαίων συγκλητικῶν, οἵτινες περιεβάλλαν τὸν Οὐεσπασιανὸν μὲ αὐτοκρατορικὴν ἐξουσίαν. Ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν σᾶς ἐπροσκάλεσα ν' ἀκούσετε. Αὐτὴ προσδιορίζει τὰ ἀληθῆ ὅρια τῆς οὕτω διδομένης ἐξουσίας. Εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐδόθη ἡ ἐξουσία τοῦ νὰ κατασκευάζῃ νόμους καὶ νὰ συνάπτῃ συμμαχίας μὲ ὁποιονδήποτε ἔθνος, νὰ ἐπεκτείνῃ, ἢ νὰ περιορίζῃ τὰ ὅρια τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, νὰ ἀνυψόνῃ ἀνθρώπους, σᾶς παρακαλῶ, κύριοί μου, νὰ σημειώσετε καλῶς ταύτην τὴν περίστασιν, νὰ ἀνυψόνῃ ἀνθρώπους εἰς βαθμοὺς δουκῶν καὶ βασιλέων, νὰ τοὺς καταβιβάζῃ, καὶ νὰ τοὺς καθαιρῇ, νὰ οἰκοδομῇ καὶ νὰ κατεδαφίζῃ πόλεις, ἐν ἑνὶ λόγῳ, παρεχωρήθησαν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ προσόντα τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας. Ναί, εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐκεῖναν ἐδόθη ἡ ἀπέραντος αὕτη δύναμις, ἀλλ' ἀπὸ ποῖον; Παρατηρήσετε ἀναγνώσετε παρακαλῶ, μὴ παρατρέξετε μήτε λέξιν· ἀπὸ ποῖον λέγω, ἀπὸ τὴν σύγκλητον τῆς Ῥώμης. Καὶ τί ἦτο ἡ σύγκλητος τῆς Ῥώμης; Οἱ ἀντιπρόσωποι τ' Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ!»

— Τὸ ἐκαταλάβα ὅτι θὰ καταντοῦσεν εἰς αὐτό, εἶπεν ὁ χαλκεύς, ὅστις ἐστέκετο παρὰ τὴν πύλην ὁμοῦ μὲ τοὺς συντρόφους του, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἀκοὰς ἀντήχει καθαρὰ ἡ ἐξήγησις τοῦ Ριένζου φωνή.

— Ἀξιόλογα τὰ εἶπε! καὶ μάλιστα ἐμπρὸς εἰς τοὺς εὐγενεῖς.

— Βλέπετε τί ἦτο ὁ λαός; καὶ δὲν θὰ τὸ ἐγνωρίζαμεν ἂν δὲν μᾶς τὸ ἔλεγεν αὐτός.

— Σιωπή, κύριοι! ἐφώναξεν ὁ εὐταξίας πρὸς ἐκείνους, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἠκούοντο οἱ ψιθυρισμοί.

Ὁ δὲ Ριένζης ἐξηκολούθησε·

«Ναί· ὁ λαὸς ἀνέθεσεν εἰς ἐκεῖνον τὴν τόσην ἐξουσίαν· εἰς τὸν λαὸν λοιπὸν ἀνήκει αὐτή. Μήπως ὁ ἀλαζὼν ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ εἶχε κατακτήσῃ τὸ στέμμα; ἢ ἐδύνατο νὰ λάβῃ μόνος τὴν ἐξουσίαν; Μήπως εἶχε γεννηθῇ μαζῆ του; Μήπως ἐπήγαζε, κύριοι βαρόνοι, ἀπὸ τὸ μεγάλον του γένος, ἢ ἀπὸ τὰ ὀχυρὰ καὶ τὰ παλάτιά του; Ὄχι! Ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν ἦτο, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξασκήσῃ οὔτε τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς ἐξουσίας, χωρὶς τὴν ψῆφον καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ. Τοιοῦτο, συμπολῖται μου! τοιοῦτο ἦτο καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἀκόμη ἐκείνην, ὅτε εἶχε μείνει ἡ σκιὰ μόνη τῆς προτέρας ἐλευθερίας, τοιοῦτο ἦτο τὸ

ἀναμφισβήτητον προνόμιον τῶν πατέρων σας! Πᾶσα ἐξουσία ἦτο δῶρον τοῦ λαοῦ. Τί ἔχετε σήμερον νὰ δώσετε; Ποῖος, ποῖος, λέγω, ποῖος, ἔστω καὶ ὁ ἁπλούστερος, ποῖος μικρὸς ἀρχηγός, σᾶς ἐρωτᾷ διὰ τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνει; Σύγκλητός του εἶναι ἡ μάχαιρά του· τὸ δίπλωμά του εἶναι γεγραμμένον ὄχι μὲ μελάνην ἀλλὰ μὲ αἷμα. Ὁ λαός! ἀλλὰ λαὸς δὲν ὑπάρχει! Ἄ! εἴθε νὰ ἀνεσύραμεν ἀπὸ τὸν τάφον τὸ πνεῦμα τοῦ παρελθόντος μὲ ὅσην εὐκολίαν τὸ ἐνθυμούμεθα!»

— Ἐὰν ἦμην ἐξάδελφός σου, ἐψιθύρισεν ὁ Μοντερεάλης πρὸς τὸν Ἀδριανόν, δὲν θὰ ἔδιδα πολὺν καιρὸν εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον μεταξὺ τοῦ προλόγου του καὶ τῆς ἐξομολογήσεώς του.

— «Τίς εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ σας; ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης· ξένος! τίς ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκκλησίας σας; ἐξόριστος! Δὲν ἔχετε πλέον τοὺς νομίμους ἄρχοντάς σας· καὶ διὰ τί; διότι ἔχετε τυράννους καταπατοῦντας τοὺς νόμους! Ἡ ἀκολασία τῶν εὐγενῶν σας, αἱ διχόνοιαι, αἱ ἔριδές των, ἀπεδίωξαν τὸν ἅγιον πατέρα μας μακρὰν τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου· κατέβρεξαν τοὺς δρόμους σας μὲ τὸ αἷμά σας· ἀσώτευσαν τοὺς καρποὺς τῶν ἱδρώτων σας εἰς τὰς ἰδιαιτέρας των ἀλληλομαχίας, καὶ εἰς μίσθωσιν ληστῶν! Αἱ δυνάμεις σας ἐξαντλοῦνται ἐναντίον ὑμῶν τῶν ἰδίων. Κατεστήσατε πένιγνιον τὴν πατρίδα σας, τὴν πάλαι ποτὲ μητρόπολιν τῆς οἰκουμένης. Τὴν ἐποτίσατε χολὴν καὶ ὄξος! Ἐβάλατε στέφανον ἀκάνθινον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας! Πῶς, κύριοί μου!» ἀνέκραξε στραφεὶς ἐντόνως πρὸς τοὺς Σαβέλλας καὶ τοὺς Ὀρσίνας, οἵτινες, προσπαθοῦντες ν' ἀποβάλωσι τὸν φόβον δι' οὗ συνετάραξε τὰς καρδίας των ἡ νευρώδης εὐγλωττία τοῦ Ῥιένζου, ἐδείκνυον διὰ σχημάτων περιφρονήσεως καὶ διὰ γελωτος σαρκαστικοῦ, τὴν δυσαρέσκειαν τὴν ὁποίαν δὲν ἐτόλμων νὰ φανερώσωσιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ τοῦ λαοῦ. Πῶς! καὶ ὅταν ἀκόμη ὁμιλῶ, ἡ ἱερότης τοῦ τόπου τούτου δὲν σᾶς ἐμπνέει συστολήν! Εἶμαι μικρὸς ἄνθρωπος . . . πολίτης τῆς Ῥώμης· ἀπήλαυσα ὅμως δόξαν τινά· διὰ τὴν πρὸς Ῥώμην ἀφοσίωσίν μου· ἀπέκτησα πολλοὺς ἐχθρούς, ἀπείρους κατηγόρους. Μὲ μισοῦν διότι ἀγαπῶ τὴν πατρίδα μου, μὲ καταφρονοῦν, διότι θέλω νὰ τὴν ἀνεγείρω· θὰ ἐκδικηθῶ ὅμως . . . θὰ ἱκανοποιηθῶ. Τρεῖς προδόται ἔχετε ἐντὸς τῶν παλατίων σας, οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς ἐξοντώσουν· ὀνομάζονται δὲ Ἀσέλγεια, Φθόνος καὶ Διχόνοια!

— Καλὰ τοὺς διώρθωσε!

— Χά! χά! μὰ τὸν σταυρόν, ἀξιόλογα τοὺς τὰ εἶπεν!

— Ἄλλην μίαν φορὰν ἂς τοὺς τὰ διαβάσῃ, καὶ εἰμ' εὐχαριστημένος νὰ μὲ ὑπάγουν εἰς τὴν κρεμάλαν.

— Ἐντροπή μας νὰ ἤμεθα ἄνανδροι, ἀφοῦ ἕνας μόνος εἶναι τόσον γενναῖος, εἶπεν ὁ χαλκεύς.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μᾶς ἐχρειάζετο!

— Σιωπή! ἐφώναξεν ὁ εὐταξίας.

— «Ὦ Ῥωμαῖοι! ἐπανέλαβε περιπαθῶς ὁ Ῥιέντζης ἐξυπνήσατε! σᾶς ἐξορκίζω! Ἂς χαραχθῇ βαθέως εἰς τὰς καρδίας σας ἡ ἀνάμνησις αὐτὴ τῶν παλαιῶν σας ἐλευθεριῶν, τῆς πρώτης δυνάμεώς σας. Εὐτυχὴς θὰ ἦναι ἡ ὥρα, ἐὰν δράξετε τὴν πολύτιμον ταύτην εὐκαιρίαν, δυστυχής, ἐὰν ἀφήτετε νὰ σᾶς διαφύγῃ, ἡ ὥρα λέγω, καθ' ἣν τὸ παρελθὸν ἀναπτύσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας. Ἐνθυμηθῆτε ὅτι πλησιάζει ὁ Ἰωβιλαῖος.

Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου ὑπεμειδίασε, καὶ ἔνευσεν ἐν εἴδει ἐπιδοκιμασίας τὴν κεφαλήν· ὁ δὲ λαός, οἱ πολῖται, οἱ κατώτεροι εὐγενεῖς, παρατηρήσαντες τὸ ἐνθαρρυντικὸν τοῦτο σημεῖον, ἐξέλαβον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πάπας ἐνέκρινε διὰ τοῦ τοποτηρητοῦ του τὴν τιμὴν τοῦ Ῥιέντζου.

« Ὁ Ἰωβιλαῖος πλησιάζει· τὰ βλέμματα ὅλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν θὰ στραφοῦν ἐδῶ. Ἐδῶ λοιπὸν ὅπου θὰ ἔλθουν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς ἀντὶ εἰρήνης, θὰ εὕρουν διχόνοιαν; ἀντὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, θὰ περιπέσουν εἰς ἐγκλήματα; Εἰς τὸ κέντρον τοῦ Κράτους τῆς Ἐκκλησίας θὰ κλαύσουν τὴν ἀδυναμίαν σας; εἰς τὴν καθέδραν τῶν ἁγίων μαρτύρων, θὰ ῥιζοῦν διὰ τὰ ἀνομήματά σας; εἰς τὴν πηγὴν τοῦ χριστιανικοῦ νόμου θὰ ἰδοῦν ἐξυβριζόμενον πάντα νόμον; Σεῖς ὑπήρξατε ἡ δόξα τοῦ κόσμου· θέλετε τώρα νὰ γίνετε τὸ παίγνιόν του. Σεῖς ὑπήρξατε τὸ παράδειγμά του· θέλετε τώρα νὰ γίνετε ὄνειδος καὶ ἐξουθένημα αὐτοῦ; Ἐξυπνήσατε ἐν ὅσῳ εἶναι καιρός! καθαρίσατε τοὺς δρόμους σας ἀπὸ τοὺς λῃστὰς οἵτινες τοὺς μαστίζουν! καὶ τὰς πόλεις σας ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς οἵτινες σᾶς γυμνόνουν. Ἐξορίσατε τὰς ἐμφυλίους διχονοίας ἢ τοὺς ἀνθρώπους, ὅσον μεγάλοι, ὅσον δυνατοὶ καὶ ἂν ἦναι, οἵτινες τὰς ὑποθάλπουν! Ἀποσπάσατε τὴν πλάστιγγα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς δολιότητος, καὶ τὸ ξίφος ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς βίας! ἡ πλάστιγξ καὶ τὸ ξίφος εἶναι τὰ ἀρχαῖα σύμβολα τῆς δικαιοσύνης! ἀποδύσατε αὐτὴν ἐκ νέου! Τοῦτο ἂς ἦναι τὸ μέγα χρέος σας, τοῦτο ἂς ἦναι ὁ μέγας σκοπός σας! Θεωρήσατε ὡς προδότην τῆς πατρίδος του, πᾶν ὅστις ἀντιπράξει εἰς τοὺς ἀγῶνάς σας. Κερδήσατε νίκην ἐνδοξοτέραν ἀπὸ τὰς νίκας τοῦ Καίσαρος... Τὴν νίκην τῶν ἰδίων παθῶν σας! Οἱ προσκυνηταὶ ὅσοι θὰ συρρεύσουν πανταχόθεν, ἂς θαυμάσουν τὴν ἀνάστασιν τῆς Ῥώμης! Ἐνώσατε τὴν ἐπ χν τοῦ Ἰωβιλαίου τῆς θρησκείας, μὲ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν νόμων! Θυσιάσατε τὰ πάθη σας, τοὺς πρώτους καρποὺς τῆς ἀνα-

γεννωμένης ἐλευθερίας σας, ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν βωμὸν τὸν εὑρισκόμενον ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης! καὶ ποτέ! ναί, ποτέ! ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, δὲν θὰ ἔκαμεν ἄνθρωπος προσφορὰν πλέον εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν Θεόν!»

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἡ ὁμιλία αὐτὴ, τόσῳ κατέπληξε καὶ συνεκίνησε τὰς ψυχὰς ὥστε ὁ Ῥιέντζης κατέβη ἀπὸ τὸ βῆμα, ἔγειναν ἄφαντος ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος ὅθεν εἶχεν ἐλθεῖ καὶ τὸ πλῆθος ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουεν ἀκόμη τὴν φωνήν του.

Τὸ παράδοξον τῆς αἰφνιδίας ταύτης ἐμφανίσεως, συνοδευθείσης ἀπὸ μυστηριώδη λαμπρότητα, καὶ γενομένης ἀφανοῦς ἐξεπλήρωθη ὁ σκοπός της, ἐπηύξησε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀγορεύσεως. Ὁλόκληρος ἡ τολμηρὰ ἐκείνη δημηγορία ἐθεωρήθη ὡς ὑπερφυὴς καὶ θεόπνευστος· τὸν θνητὸν ἐξέλαβεν ὁ ὄχλος ὡς χρησμοδότην, καὶ θαυμάζων τὸ ἀτρόμητον θάρρος μεθ' οὗ τὸ εἰδωλόν του ἐξήλεγξε καὶ ἐξώρκισε τοὺς αλαζόνας βαρόνους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐθεωρεῖτο ὡς δήμιος καθιερωμένος, οὔτινος ἡ ὀργὴ ἐδύνατο νὰ ἐκρηχθῇ διὰ τῆς ἀγχόνης ἢ τοῦ πελέκεως, ἐφαντάζετο δεισιδαιμόνως ὅτι μόνον ἐξουσία δοθεῖσα ἄνωθεν, ἐνέπνευσε τοιαύτην τόλμην εἰς τὸν ἀρχηγόν του, καὶ τὸν ἐπροφύλαξε ἀπὸ τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐξετέθη. Καὶ τῳόντι, τὸ θάρρος τοῦτο ἔσωσε τὸν Ῥιέντζην, διότι εὑρίσκετο εἰς τὰς περιστάσεις ἐκείνας καθ' ἃς ἡ τόλμη εἶναι φρόνησις. Ἐὰν ἐφαίνετο ὀλιγώτερον τολμηρὸς, οἱ εὐγενεῖς θὰ ἐγίνοντο αὐστηρότεροι· οὗτοι ὅμως ὑπέθεσαν πολλὰ εὐλόγως, ὅτι δὲν θὰ ἐπροχώρει εἰς τοσοῦτο ἐλευθερίας ἀξιωματικὸς τοῦ ἱεροῦ θρόνου, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ πάπα καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ λαοῦ. Ὅσοι δὲν κατεφρόνουν, ὡς ὁ Στέφανος Κολόννας, τὰ λόγια ὡς πτερύεντα, δὲν ἐφρόντιζον νὰ τιμωρήσωσιν ἐκεῖνον οὗτινος ἡ φωνὴ ἐχρησίμευεν ἴσως ὡς ἠχὼ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πάπα. Ὄχι ὀλιγώτερον ἐπεβοήθουν τὸν Ῥιενζὴν καὶ αἱ μεταξὺ τῶν εὐγενῶν διχόνοιαι, διότι προσέβαλλε σῶμα οὗτινος τὰ μέλη ἦσαν ἀσυνάρτητα.

— Δὲν εἶναι χρέος μου, ἔλεγεν εἷς ἐξ αὐτῶν, νὰ τὸν φονεύσω!

— Δὲν' εἶμ' ἐγὼ ἀντιπρόσωπος τῶν βαρόνων, ἐπρόσθετεν ἄλλος.

— Ἀφοῦ ὁ Στέφανος Κολόννας δὲν τὸν ἐμποδίζῃ, ἔλεγε τρίτος, τότε εἶναι καὶ παράλογον καὶ ἐπικίνδυνον νὰ γίνῃ ἕνας ἁπλοῦς ἄνθρωπος ὑπερασπιστὴς τῆς τάξεως.

Οἱ Κολόνναι ἐμειδίων μειδίαμα ἐπιδοκιμαστικὸν ὁσάκις ὁ Ῥιέντζης κατεφέρετο καθ' ἑνὸς Ὀρσίνου, καὶ οἱ Ὀρσῖναι ἐγέλων ἀσυστόλως, ὅταν ἡ εὐγλωττία του κατεσπάραττεν ἕναν Κολόνναν. Οἱ κατώτεροι εὐγενεῖς εὐφραίνοντο ἀκούοντες κατακρινομένους καὶ τούτους καὶ ἐκείνους, ἐνῷ, ὁ ἐπίσκοπος, ἐνθαρρυνόμενος ἀπὸ τὴν τό-

σην περὶ τοῦ Ριένζου ἀδιαφορίαν, ἐπεδοκίμαζε τὴν διαγωγὴν τοῦ συναδέλφου του. Ναὶ μὲν ἐπροσποιεῖτο ἐνίοτε ὅτι ἐμέμφετο τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ζήλου του, ἀλλὰ τὴν μομφὴν συνώδευε πάντοτε καὶ μ' ἐγκώμια τῆς τιμιότητός του· ἡ ἔγκρισις αὕτη τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ πάπα, ἐπεκύρωνε τὴν ἰδέαν τῶν εὐγενῶν ὅτι τὸν ἐνέκρινε καὶ ὁ πάπας αὐτός. Οὕτως ἐξ νύτῆς τῆς τόλμης τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του, ἐπήγασεν ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἐπιτυχία του.

Καὶ ὅμως, ὅταν οἱ βαρόνοι ἀνένυψαν ὀλίγον ἀπὸ τὴν ἔκπληξίν των, ἔρριψεν ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου τὰ βλέμματά του, καὶ δι' αὐτῶν ὡμολόγουν πόσον ἠσθάνθησαν τὴν θρασύτητα τοῦ ῥήτορος, καὶ τὴν γενομένην πρὸς αὐτοὺς ὕβριν.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! εἶπεν ὁ Ρεγινάλδος Ὀρσίνης, τὸ παρεξήλωσεν ὁ κὺρ πληβειος· ἐπέρασε πολὺ τὰ ὅριά του!

— Κύτταξε τὸν ὄγλον ἐκεῖ κάτω! πῶς κρυφολαλεῖ καὶ σκιρτᾷ! καὶ πῶς σπινθροβολοῦν τὰ ὀμμάτιά του!... πῶς μᾶς βλέπει! εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης πρὸς τὸν θανάσιμόν του ἐχθρὸν, τὸν Καστρούσιον Μαλατέσταν. Οὕτως, ἡ συναίσθησις τοῦ κοινοῦ κινδύνου συνήνωσε πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ πρὸς στιγμὴν μόνον, τοὺς προαιωνίους ἐχθρούς.

— Διάβολε! ἐψιθύρισεν ὁ Ῥασέλλης, ὁ πατὴρ τῆς Νίνας, εἰς τὸ ὠτίον βαρόνου ἐπίσης πτωχοῦ ὡς αὐτός· ὁ λογιώτατος ἔχει τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ στόμα του. Κρίμα νὰ μὴ ἦναι εὐγενής·

— Ἄ! ποῖος νοῦς χάνεται! εἶπεν ἔμπορός τις ἐκ Φλωρεντίας. Ἂν ἦτο πλούσιος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔρθανεν ἐκεῖ ὅπου πρέπει.

Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀδριανὸς καὶ ὁ Μοντερεάλης διετήρουν σιωπήν· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐραίνετο βυθισμένος εἰς λογισμούς, ὁ δὲ ἄλλος ἔβλεπεν ἄγρυπνος τὰς διαρρύρους ἐντυπώσεις τῆς ὁμηγύρεως.

— Σιωπή! ἀνεφώνησαν οἱ εὐταξίαι. Σιωπή! θὰ ὁμιλήσῃ ὁ πανιερώτατος.

Κατὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην, ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸν Ῥαιμοῦνδεν, ὅστις, ἀνεγερθεὶς μὲ πολὺν ἀρχιερατικὸν ὄγκον, εἶπε πρὸς τὸ ἀκροατήριον τάδε.

« Βαρόνοι καὶ πολῖται τῆς Ῥώμης, ἀγαπητόν μου ποίμνιον, καὶ τέκνα ἐν Χριστῷ! Ἂν καὶ δὲν ἐγνώριζα, οὐδ' ἐγὼ, τὴν φύσιν τῆς ὁμιλίας τὴν ὁποίαν ἠκούσατε, ἂν καὶ δὲν ἐγαρίνω οὐδὲ τὸν τρόπον, οὐδὲ ὁλόκληρον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνθέρμου ταύτης προτροπῆς, ὅμως (τὴν λέξιν ταύτην ἐπρόφερε μὲ πολλὴν ἔμφασιν), δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσετε, χωρὶς νὰ προσθέσω εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ ὑπηρέτου τοῦ ἁγίου πατρός μας, καὶ τὰς παρακλήσεις τοῦ πνευματικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μακαριότητός του. Εἶναι ἀληθές! ὁ Ἰοβιλαῖος πλησιάζει! Ὁ Ἰοβιλαῖος πλησιάζει,

καὶ ὅμως οἱ δρόμοι, αὐτὰ τὰ προπύλαια τῆς Ῥώμης, μαστίζονται ἀπὸ μιαιφόνους καὶ ἀσεβεῖς λῃστάς! Ποῖος προσκυνητὴς θὰ ριψοκινδυνεύσῃ νὰ διαβῇ τὰ Ἀπεννῖνα, διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ προσπέσῃ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Πέτρου; Ὁ Ἰοβιλαῖος πλησιάζει· ὁποῖον σκάνδαλον διὰ τὴν Ῥώμην, ἂν τὰ ἅγια ταῦτα λείψανα μείνουν χωρὶς προσκυνητάς, ἂν ὁ δειλὸς ὀπισθοδρομήσῃ ἐνώπιον τῶν κινδύνων τοῦ δρόμου, ἂν ὁ τολμηρὸς πέσῃ θῦμα τῶν κινδύνων αὐτῶν! Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν ὅλους, πολίτας καὶ ἀρχηγούς ἐπίσης, σᾶς παρακαλῶ νὰ λησμονήσητε τὰς ἀθλίας διχονοίας, αἵτινες κατηνάλωσαν τὴν δύναμιν τῆς ἁγίας μας πόλεως, καὶ νὰ συγκροτήσητε συμμαχίαν ἱερὰν κατὰ τῶν λῃστῶν. Βλέπω μεταξύ σας, κύριοί μου, πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εἶναι καύχημα καὶ στύλοι τῆς πολιτείας· ἀλλά, φεῦ! ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου μὲ θλῖψιν καὶ φρίκην τὰς ἀναιτίους καὶ ματαίας ἐχθροπαθείας σας! Τὸ σκάνδαλον, λέγω, τοῦτο τῆς πόλεώς μας, τὸ ὁποῖον δὲν τιμᾷ, συγχωρήσατέ με, κύριοί μου, νὰ μὴ τὸ κρύψω, οὔτε τὴν πίστιν σας ὡς Χριστιανῶν, οὔτε τὴν ἀξιοπρέπειάν σας ὡς ὑπερασπιστῶν τῆς ἐκκλησίας.»*

Μεταξὺ τῶν ὑποδεεστέρων εὐγενῶν, τῶν δικαστῶν καὶ τῶν λογίων, καὶ μεταξὺ τοῦ ἀπεράντου πλήθους, ἠκούσθη τότε διεξοδικὸς ψιθυρισμὸς ἐπιδοκιμασίας. Οἱ ἀνώτεροι βαρόνοι ἠτένισαν ἀλαζονικῶς, ὄχι ὅμως καὶ μὲ καταφρόνησιν, τὸν ἱεράρχην, καὶ διετήρησαν βαθεῖαν καὶ ἀνεξήγητον σιωπήν.

«Συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς παρακαλέσω εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐπίσκοπος, ν' ἀποπτύσετε τὰ μάταια πάθη σας, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἐχύθησαν ἄρκετὰ αἵματα καὶ θησαυροί, καὶ ἂς ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸν περίβολον τοῦτον ἔχοντες ἀπόφασιν κοινὴν νὰ δείξωμεν τὴν γενναιότητά μας, ν' ἀναπτύξωμεν τὴν ἀνδρείαν μας ἐναντίον μόνον τῶν κοινῶν μας ἐχθρῶν, τῶν κακούργων ἐκείνων οἵτινες ἐρημόνουν τοὺς ἀγρούς μας, καὶ μολύνουν τοὺς δρόμους μας, τῶν ἐχθρῶν τόσον τοῦ λαοῦ τὸν ὁποῖον ἔχομεν χρέος νὰ προστατεύωμεν, καθὼς καὶ τοῦ θεοῦ τὸν ὁποῖον χρεωστοῦμεν νὰ ὑπηρετῶμεν.»

Καὶ ὁ μὲν ἐπίσκοπος ἐκάθησεν εἰς τὴν ἕδραν του, οἱ δὲ εὐγενεῖς ἔρριψαν ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου τὰ βλέμματά των χωρὶς ν' ἀποκριθῶσι, καὶ ὁ λαὸς ἤρχισε νὰ συνομιλῇ δυνατώτερα, ὅταν, μετὰ μικρὰν παῦσιν, ἀνεστὰς ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος εἶπε·

«Συγχωρήσατέ με κύριοι, καὶ ἡ πανιερώτης σου, σεβασμιώτατε ἐπίσκοπε, διότι τολμῶ, νέος ἄπειρος καὶ ὀλιγώτερον σημαντικὸς ἀπὸ σᾶς, νὰ ἐγκρίνω πρῶτος τὴν πρότασιν τὴν ὁποίαν ἠκούσαμεν. Ἀποσκορακίζω εὐχαρίστως πᾶσαν αἰτίαν ἔχθρας παλαιᾶς μὲ τοὺς

ὁμοτίμους μου. Εὐτυχῶς δι' ἐμὲ, ἡ μακρὰ ἀπουσία μου ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ἐξήλειψεν ἀπὸ τὴν μνήμην μου τὰς δυχονοίας καὶ τὰς ἀντιζηλίας μὲ τὰς ὁποίας εἶχα ἐξοικειωθῆ κατὰ τὴν πρώτην μου νεότητα· καὶ μεταξὺ τῆς εὐγενοῦς ταύτης ὁμηγύρεως δὲν βλέπω παρὰ ἕνα μόνον, ἐπρόσθεσεν ἀτενίσας τὸν Μαρτῖνον Πόρτον ὅστις ἔβλεπε τὴν γῆν κατηφὴς, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐθεώρησα ἄλλοτε ἀναγκαῖον νὰ σύρω τὸ ξίφος μου· χαίρω δὲ ὅτι ἡ προσφορά μου δὲν ἐξεπληρώθη ἀκόμη. Τὴν ἀποσύρω λοιπὸν, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μόνοι ἐχθροί μου θὰ ἦναι οἱ ἐχθροὶ τῆς Ῥώμης!»

— Θαυμάσια, εἶπε μεγαλοφώνως ὁ ἐπίσκοπος·

«Καὶ προκαλῶν ὑμᾶς, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀδριανὸς ρίψας τὸ χειρόκτιόν του μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, εἰς ἀντιζηλίας ἐνδοξοτέρας, καὶ εἰς στάδιον εὐγενέστερον, ρίπτω τοῦτο εἰς τὸ μέσον ὅλων σας. Προσκαλῶ ὅλους σας νὰ συναγωνισθῆτε μὲ ἐμὲ διὰ νὰ ἐπαναφέρωμεν ἀσφάλειαν εἰς τοὺς δρόμους, καὶ τάξιν εἰς τὴν ἐπικράτειάν μας. Αὐτὴ εἶναι πάλη κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐὰν νικηθῶ μὲ λύπην μου θὰ παραχωρήσω τὸ βραβεῖον χωρὶς φθόνον. Μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς σήμερον, σεβασμιώτατε πάτερ, θὰ ἐροπλίσω τεσσαράκοντα ἱππεῖς, ἑτοίμους νὰ ὑπακούσουν εἰς ὁποιασδήποτε διαταγὰς, ἀφοῦ ἀσφάλειαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας. Καὶ σεῖς Ῥωμαῖοι, λησμονήσατε, παρακαλῶ, τὰς εὐγλώττους ὕβρεις κατὰ τῶν συμπολιτῶν σας, τὰς ὁποίας ἠκούσατε πρὸ ὀλίγου. Ὅλοι μας, ὅλων τῶν τάξεων, ἐλάβομεν μέρος εἰς τὰς καταχρήσεις τῶν δυστυχῶν τούτων χρόνων· ἂς προσπαθήσωμεν, ὄχι νὰ ἐκδικήσωμεν, οὔτε νὰ μιμηθῶμεν, ἀλλὰ νὰ μεταρρυθμίσωμεν, νὰ συμβιβάσωμεν. Καὶ ἄμποτε νὰ πεισθῇ μετὰ ταῦτα ὁ λαὸς, ὅτι τὸ ἀληθέστερον καύχημα ἑνὸς πατρικίου εἶναι, ὅτι ἡ δύναμίς του τὸν βάλλει εἰς θέσιν νὰ ὑπηρετήσῃ καλλίτερον τὴν πατρίδα του!

— Ἐξαίρετα λόγια! εἶπεν ὁ χαλκεὺς ὑπομειδιάσας εἰρωνικῶς.

— Ἂς ἦσαν ὅλοι ὡς αὐτός! ἐπρόσθεσεν ὁ γείτων τοῦ χαλκέως.

— Ἔσωσε τοὺς εὐγενεῖς ἀπὸ δεινοτάτην θέσιν, εἶπεν ὁ Πανδόλφος.

— Ἔχει νοῦν γέροντος καὶ καρδίαν νέου, ἐπρόσθεσε γέρων τις Μαλατέστας.

— Ἐγύρισες τὸ ρεῦμα, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐσταμάτισες, εὐγενῆ Ἀδριανὲ, εἶπε σιγαλὰ ὁ μάντις κακῶν Μοντερεάλης, ὅταν, μεταξὺ τῶν γενικῶν ἐπευφημιῶν, ὁ νέος Κολόννας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του.

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησεν ὁ Ἀδριανός.

— Ὅτι τὰ γλυκά σου λόγια, καθὼς καὶ ὅλαι αἱ συμβιβαστικαὶ ἀπόπειραι τῶν πατρικίων, ἦλθαν πολὺ ἀργά.

Κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν εὐγενῶν δὲν ἐκινήθη, ἂν καὶ εἶχον ἴσως προαίρεσιν νὰ συμμερισθῶσι τὸ γενικὸν περὶ ἀμνηστείας αἴσθημα, καὶ

ἐραίνοντο διὰ νευμάτων καὶ ψιθυρισμῶν, ὅτι ἐπεδοκίμαζον τὴν ὁμιλίαν τοῦ Ἀδριανοῦ. Εἶχον τοσαύτην ἀμάθειαν καὶ τοσαύτην ἀλαζονείαν, ὥστε οὐδὲ συγκατένευον εἰς τὸ νὰ ἀποτείνωσι λέξεις τινὰς περὶ συνδιαλλαγῆς πρὸς τὸν λαὸν ἢ τοὺς ἐχθρούς των. Ὁ δὲ Ῥαϊμούνδος ῥίψας τὸ βλέμμα περὶ αὐτὸν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ μὴ παρατηρηθῇ ἐπὶ τέλους ἡ ἀπρεπὴς σιωπή των, ἐσκώθη δὲ νὰ ἑρμηνεύσῃ αὐτὴν ὅσον ἦτο δυνατὸν εὐνοϊκώτερον.

«Τέκνον μου, εἶπε πρὸς τὸν Ἀδριανὸν, ὡμίλησες ὡς πατριώτης καὶ χριστιανὸς, καὶ ἀπὸ τὴν σιωπὴν τῶν ὁμοτίμων σου φαίνεται ὅτι ὅλοι ἐγκρίνουν καὶ συμμερίζονται τὰ αἰσθήματά σου. Ἂς διαλύσωμεν τὴν συνέλευσιν· ἐξεπληρώθη ὁ σκοπός της· ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἐνεργήσωμεν ἐναντίον τῶν λῃστῶν, ἀπαιτεῖ νὰ κάμωμεν ὡριμωτέραν σκέψιν ἀλλοῦ. Ἡ ἱστορία θ' ἀναφέρῃ τὴν σημερινὴν ἡμέραν.»

— Θὰ τὴν ἀναφέρῃ ὑπετονθόρισε σκυθρωπάζων ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος.

— Τέκνα μου, εὐλογία κυρίου ἐφ' ὑμᾶς! ἀνεφώνησεν ὁ τοποτηρητὴς ἐκτείνας τὰς χεῖράς του.

Καὶ ἐντὸς τινων λεπτῶν τὸ πλῆθος ἐξῆλθεν ὡς χείμαρρος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Αἱ συνοδίαι τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν σημαιοφόρων παρετάχθησαν ἐπὶ τῶν βαθμίδων προσπαθοῦσα ἑκάστη νὰ προπορευθῇ τῆς ἄλλης· οἱ δὲ εὐγενεῖς, σοβαροὶ καὶ συγκροτοῦντες μικροὺς σωροὺς, εἰς οὓς δὲν ἀνεμιγνύετο αἷμα ἀντίζηλον, παρηκολούθησαν τὸ πλῆθος. Μετ' ὀλίγον ἤρχισαν αἱ φωναὶ, αἱ ταραχαὶ, αἱ ἔριδες, καὶ αἱ ῥωμολοχίαι τῶν ἀντιπάλων συμμοριῶν, καὶ μόλις, μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ δυσκολίας, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ τοποτηρητοῦ κατώρθωσαν νὰ τοὺς βάλωσιν «εἰς τάξιν πολλὰ ἀτάκτως.»

Ἀλλὰ τοσοῦτῳ ἦτο ἀληθὴς ἡ προφητεία τοῦ Μοντερεάλου, ὥστε ὁ ὄχλος, μόλις ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ, ἐλησμόνησε σχεδὸν τὴν γενναίαν πρόσκλησιν τοῦ εὐγενοῦς νέου, καὶ ἐπέκρινε μὲ πικρίαν τὴν ἄτοπον σιωπὴν τῶν συναδέλφων του. Τί τοὺς ἔμελλεν ἄλλως διὰ τὴν κατὰ τῶν λῃστῶν σταυροφορίαν; Ἐμέμφοντο μάλιστα τὸν ἀγαθὸν ἐπίσκοπον, διότι δὲν εἶπε θαρραλέως πρὸς τοὺς εὐγενεῖς. «Σεῖς εἶσθε οἱ πρῶτοι λῃσταὶ κατὰ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐκστρατεύσωμεν!» Καὶ τῳόντι, αἱ δυσαρέσκειαι τοῦ λαοῦ δὲν ἐπεδέχοντο πλέον θεραπείαν ἀτελῆ· εἶχον φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν ἐκείνην ὅτε ὁ λαὸς ἀπαιτεῖ μᾶλλον μεταβολὴν ἢ μεταῤῥύθμισιν. Ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποφύγωμεν τὴν ἐπανάστασιν· αὐτὴ ἐπέρχεται ἐξ ἀνάγκης, εἴτε διὰ τῆς ἀντιστάσεως, εἴτε διὰ τῶν παραχωρήσεων. Δυστυχὴς ἡ κοινωνία ἐκείνη παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡ ἐπα-

νάστασις δὲν προάγει κανένα καρπόν... παρὰ τῇ ὁποίᾳ ὁ κεραυνὸς καταστρέφει τὰ ὑψηλὰ μέρη, ἀλλὰ δὲν καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν! Παθήματα ἀλλεπάλληλα ἀλλὰ μάταια, τοιαύτη εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ μοῖρα τῶν εὐγενεστέρων ἀτόμων· ὅταν ὅμως ὁ λαὸς πάσχῃ ἐπὶ ματαίῳ, ἂς καταρασθῇ αὐτὸς ἑαυτόν!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ὁ φιλόδοξος πολίτης καὶ ὁ φιλόδοξος στρατιώτης.

Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου ἔμεινε τελευταῖος διὰ νὰ ὁμιλήσῃ μὲ τὸν Ριένζην, ὅστις τὸν ἐπερίμενεν εἰς κρύφιόν τι μέρος τοῦ Λατερανοῦ. Ὁ Ραϊμοῦνδος, ἔχων ἀρκετὴν ὀξύνοιαν, δὲν ἠπατήθη ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τελευταίας σκηνῆς, ὐδ' ἐπίστευσεν ὅτι ἔφερέ τινα ἀλλοίωσιν μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, ὅτι ἐξήλειψε τὰς διαιρέσεις των, ἢ ὅτι τοὺς κατώρθωσε νὰ ἐνεργήσωσι δραστηρίως κατὰ τῶν ληστῶν. Ἀφοῦ δὲ διηγήθη εἰς τὸν ἥρωα τοῦτον ὅλα ὅσα συνέβησαν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐσυμπέρανε τὸν λόγον του ὡς ἑρεξῆς.

— Θὰ ἴδῃς ὅτι ἐκ τούτου θὰ προκύψῃ τι καλόν· ἡ πρώτη ἔνοπλος διχοστασία, ἡ πρώτη ἔρις μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, θὰ φανῇ παραβίασις ὑποσχέσεως· καὶ θὰ δώσῃ εὔλογον ἀφορμὴν εἰς τὸν λαὸν καὶ τὸν πάπαν, ν' ἀπελπισθοῦν ἀπὸ πᾶσαν μεταβολὴν μεταξὺ τῶν βαρόνων, ἀφορμὴν ἡ ὁποία θὰ νομιμοποιήσῃ τὰς προσπαθείας τοῦ πρώτου, καὶ τὴν ἔγκρισιν τοῦ τελευταίου.

— Ἕως τὴν διχόνοιαν δὲν θὰ περιμένωμεν πολὺν καιρόν, ἀπεκρίθη ὁ Ριένζης.

— Πιστεύω τὴν προφητείαν, ἐπανέλαβε μειδιάσας ὁ Ραϊμοῦνδος· ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅλα ὑπάγουν καλά. Θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζῆμας;

— Ὄχι· μὲ φαίνεται καλλίτερον νὰ μείνω ἐδῶ ἕως ὅτου νὰ διασκορπισθῇ ὅλως διόλου τὸ πλῆθος· διότι ἂν μὲ ἰδοῦν εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ τόσου ἐρεθισμοῦ των, ἠμποροῦν νὰ τολμήσουν κἀνὲν παράκαιρον καὶ τολμηρὸν ἐπιχείρημα. Ἐκτὸς τούτου, δεσπότη μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Ριένζης, ὅταν ἔχῃς νὰ κάμῃς μὲ λαὸν ἀμαθῆ, ὅσην τιμιότητα καὶ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἂν ἔχῃ, πρέπει νὰ φυλάττῃς ἀκριβῶς τὸν ἑρεξῆς ὅρον· «Μὴ πολυλαμβάνῃς οἰκειότητα μὲ αὐτόν, φαινόμενος εἰς τὸ μέσον του κάθε στιγμήν.» Ἄνθρωπος ὡς ἐγώ,

μὴ ἔχων βαθμοὺς καὶ εὐγένειαν, δὲν πρέπει νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ πλῆθος, πλὴν ὁσάκις ἔλθῃ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ νοῦς αὐτὸς θεωρεῖται ὡς εὐγένεια καὶ ὡς βαθμός.

— Ἔχεις δίκαιον, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔχῃς καμμίαν συνοδίαν, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμοῦνδος, ἐνθυμηθεὶς τοὺς λαμπροφορεμένους ὑπηρέτας του. Ὑγίαινε λοιπόν! θὰ σὲ ἴδω μετ' ὀλίγον.

— Ναὶ εἰς Φιλίππους πανιερώτατε. Δός με τὴν εὐχήν σου δεσπότη μου!

Ὀλίγον μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ὁ Ῥιένζης ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν ναόν. Σταθεὶς ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς σιωπηλῆς καὶ ἐρήμου ἐκκλησίας, κατεπλάγη ἀπὸ τὴν θέαν τῶν περὶ αὐτὸν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν μαγευτικώτερα ἡ ὥρα ἥτις προηγεῖται τοῦ βραχυτάτου λυκόφωτος τῶν μεσημβρινῶν τόπων. Ἐκεῖθεν παρετήρησε τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἀψῖδας τοῦ κολοσσαίου ὑδραγωγείου, ἐκτεινομένας μακρὰν πρὸς τὸ βάθος, καὶ ὡσανεὶ ὑποστηριζομένας ἀπὸ τοὺς μεμακρυσμένους πορφυροῦς λόφους. Ἔμπροσθεν, ἐκ δεξιῶν, ἀνυψοῦτο ἡ πύλη ἡ λαβοῦσα τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸ Κοίλιον ὄρος, εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς πρόποδας σώζεται εἰσέτι. Πορρωτέρω, εἶδε τὰ διασκορπισμένα εἰς τὴν λευκόφαιον πεδιάδα χωρία, χρυσιζόμενα ἀπὸ τὸν δύοντα ἥλιον, καὶ πρὸς τὸ βάθος τὰς σκιὰς τῶν βουνῶν ἐξαπλουμένας ἐπάνω τῶν ὀρυφῶν τοῦ ἀρχαίου Τουσκούλου, καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας πόλεως τῆς Ἄλβης (α), ἥτις καὶ σήμερον φαίνεται ἔρημος καὶ παρημελημένη, ὑπὲρ τὰ παλάτια τοῦ Πομπηΐου καὶ Δομιτιανοῦ.

Ὁ Ῥωμαῖος ἔμεινεν ἐκστατικὸς καὶ ἀκίνητος, θαυμάζων τὸ θέαμα καὶ δροσιζόμενος ἀπὸ τὰς ἀρωματικὰς πνοὰς τοῦ ζεφύρου. Ἦτο τότε ἄνοιξις, ὥρα γλυκεῖα τῆς χλόης καὶ τῶν ἀνθέων, καθ' ἣν γλυκυπνέουσιν αἱ αὖραι, καὶ εὐφραίνει τὰς καρδίας ὁ βουκολικὸς Μάϊος τῶν ποιητῶν τῆς Ἰταλίας. Ἐσίγα ὅμως τῶν ψαλμῳδῶν ἡ φωνὴ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Τιβέριδος, καὶ οἱ κάλαμοι δὲν ἐψιθύριζον πλέον ἐναρμονίως· ἀπὸ δὲ τὸ ἱερὸν ὄρος ὅπου εἶχεν ὁ Κρόνος τὴν κατοικίαν του, αἱ Δρυάδες καὶ αἱ Νύμφαι, καὶ οἱ ἐγχώριοι τῆς Ἰταλίας. Πάντες καὶ Σειληνοί, εἶχον ἀναχωρήσει διὰ παντός. Τοῦ Ῥιένζου ἡ φύσις αὐτὴ, ὁ ἐνθουσιασμός του ἡ λατρεία τοῦ παρελθόντος, ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ ὡραῖα καὶ μεγάλα, ἡ ἀκατάσχετος ῥοπή του πρὸς τὴν κομψότητα καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν, αἵτινες δίδουσιν ἐπιφάνειαν ἀνθηρὰν εἰς τὰς ἀβλιότητας τοῦ βίου τούτου, καὶ

(α) Ἡ πρώτη Ἄλβα – Ἄλβα Λόγγα – τῆς ὁποίας τὴν ἀνέγερσιν ἀποδίδει ἡ μυθολογία εἰς τὸν Ἀσκάνιον, κατεστράφη ἐπὶ Τούλου Ὁστιλίου. Ἡ δευτέρα Ἄλβα, ἡ ἡ νεωτέρα πόλις τῶν Ἀλβανῶν, ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς πεδιάδος, κατωτέρω τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὀλίγον πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Νέρωνος.

τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ἀργότερον πολυτελέστατα ἐπὶ τῆς δημαρχίας του, ὁ πλοῦτος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς φαντασίας του, ὅστις ἔρρεεν ὡς λαμπρὸν καὶ ἀνεξάντλητον ρεῖθρον ἀπὸ τὰ χείλη του, ὅλα ταῦτα ἐδείκνυον ὅτι εἶχε τὰς νοητικὰς καὶ φανταστικὰς ἐκείνας δυνάμεις, αἵτινες, εἰς καιροὺς τακτικωτέρους, ἐδύναντο νὰ τὸν ἀναδείξωσιν ἀναντιρρήτως ἔξοχον φιλολόγον, ὅσον ὁ ἐνεργητικὸς βίος δὲν δύναται πώποτε νὰ καταρθώσῃ· τοιαύτη τις ἰδέα διεπέρασεν ὡς ἀστραπὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν καρδίαν του.

« Πόσον εὐτυχέστερον θὰ ἦτο, ἐσκέπτετο, ἂν δὲν ἐγκατέλειπα τὴν καρδίαν μου διὰ νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὰ τοῦ κόσμου. Εἶχα ἐν ἐμαυτῷ ὅλα ὅσα κάμνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ εὐχαριστῆται διὰ τὸ παρόν, ἐπειδὴ εἶχα ὅλα ὅσα τὸν κάμνουν νὰ λησμονῇ τὸ παρὸν τοῦτο. Εἶχα τὴν δύναμιν νὰ πλαστουργῶ νὰ κατοικίζω κόσμους· τοὺς μύθους, τὰ ὀνειροπολήματα τοῦ παρελθόντος... τὴν θείαν δύναμιν τῆς ποιήσεως, ἥτις ἐρμηνεύει διὰ γλώσσης οὐρανίας τὰ ὡραιότατα αἰσθήματα τῆς καρδίας· ὅλα ταῦτα τὰ εἶχα! Πόσον σοφωτέρα ὑπῆρξεν ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πετράρχου! Ὡμίλει μὲν εἰς τὸν κόσμον, μένει ὅμως μακρὰν τοῦ κόσμου! κατακαπείθει... προτρέπει... διατάττει... διότι τοιοῦτοι εἶναι τῆς φιλοδοξίας οἱ σκοποί, ἀποφεύγει ὅμως τὸν θόρυβον καὶ τὰς φροντίδας τοῦ βίου! Καθήμενος εἰς τὸ μεμονωμένον καὶ ἀτάραχον καταγώγιόν του, τὸ ὁποῖον γεμίζει μὲ σκιὰς καλλους, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξορίζει τοὺς κακοὺς καιροὺς εἰς οὓς ἐπέσαμεν, πλανᾶται κατόπιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐνδόξων ἐποχῶν τοῦ παρελθόντος. Κ' ἐγώ... ποίας φροντίδας ἀνέλαβα· εἰς ποίους ἀγῶνας ἐπεριπλέχθην! ὁποῖα ὄργανα πρέπει νὰ μεταχειρισθῶ! εἰς πόσας προσποιήσεις θ' ἀναγκασθῶ νὰ προστρέξω! εἰς πόσα τεχνάσματα καὶ πόσας πανουργίας πρέπει νὰ καταβῶ! Οὐτιδανοὶ εἶναι οἱ ἐχθροί μου... ἀβέβαιοι οἱ φίλοι μου! Καὶ τῳόντι, εἰς τοιαύτην πάλην μὲ ἀνθρώπους τυφλοὺς καὶ μικροὺς, ἡ ψυχὴ ἐξευτελίζεται καὶ σμικρύνεται. Ὑπομονητικὰ καὶ δειλὰ τὰ μέσα, ἔρπουσιν εἰς τὰ σκότη καὶ τὴν λάσπην, διὰ νὰ φθάσωσιν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ σκοπός.»

Μεταξὺ τῶν σκέψεων τούτων ὑπῆρχέ τις ἀλήθεια τῆς ὁποίας τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πικρίαν δὲν εἶχεν εἰσέτι δοκιμάσει ὁ Ῥωμαῖος. Ὅσον μέγας καὶ ἂν ἦναι ὁ σκοπός μας, πᾶν βῆμα, ὀλίγον τι λοξὸν διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς αὐτὸν, σκοτίζει τοὺς διανοητικοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς φιλοδοξίας μας, καὶ τὰ μέσα καταβιβάζουσι βαθμηδὸν τὸ τέλος εἰς τὴν σημαίαν των. Τὸ ἀληθὲς δυστύχημα ἀνδρὸς ἐξοχωτέρου τοῦ αἰῶνος καθ' ὃν ζῇ εἶναι, ὅτι τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρισθῇ διαφθείρουσιν αὐτὸν τὸν ἴδιον· καὶ

αὐτὸς μὲν μεταρρυθμίζει ὅσον ἔνεστι τὴν ἐποχήν του, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐποχὴ διαφθείρει ὀπωσοῦν τὸν μεταρρυθμιστήν· αὐτὴ ἡ ἐπιδεξιότης του ὑποσκάπτει τὸν τάφον του· ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον συνείθησεν εἰς ψευδῆ ἐρεθισμόν, ἐπιζητεῖ ἀδιακόπως αὐτόν· ἅμα δὲ παύσῃ τοῦ νὰ μαγεύῃ τὴν φαντασίαν του, πίπτει θῦμα αὐτοῦ. Ἡ μεταρρύθμισις τὴν ὁποίαν κατώρθωσε διὰ τῶν μέσων τούτων, εἶναι ματαία καὶ πρόσκαιρος· ἀποθνήσκει συγχρόνως μὲ αὐτήν, διότι τοῦ εὐρυχώρου νοός του ἦτο παίγνιον, ἀπεικόνισμα· ἡ αὐλαία καταβιβάζεται, ἡ μαγεία ἐκλείπει, καὶ αἱ ψῆφοι καὶ οἱ κῦβοι ἀποσκυβαλίζονται. Προτιμότερον ἓν ἀργὸν βῆμα πρὸς τὴν πρόοδον, διότι γινόμενον κατὰ κοινὸν τοῦ φωτισθέντος λαοῦ συναίνεσιν δὲν δύναται νὰ ὀπισθοδρομήσῃ, παρὰ τὰς αἰφνιδίους ἀστραπὰς ἐν τῷ μέσῳ βαθείας νυκτὸς, τὰς ὁποίας τὰ σκότη, πολὺ ζοφερώτερα μετ' αὐτὰς, κατακαλύπτουσι διὰ παντός!

Ἐνῷ βραδυπατῶν καὶ σκυθρωπὸς ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ ἠσθάνθη ἐλαφρὸν κτύπον ἐπὶ τῶν ὤμων του.

— Καλὴ ἑσπέρα σου, κύριε Μνήμων, εἶπε φωνή τις φραγκική.

— Καλή σου ἑσπέρα, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης ἀτενίσας τὸν πλησιάσαντα ἀνελπίστως αὐτὸν, ὅστις, ἀπὸ τὸν λευκόν του σταυρὸν καὶ τὸ στρατιωτικὸν βάδισμα, ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

— Δὲν μὲ γνωρίζεις, νομίζω, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης· ἀδιάφορον ὅμως· ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν εὐκόλως γνωριμίαν· ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ εἶμαι ἀρκετὰ εὐτυχὴς, διότι σ' ἐγνώρισα.

Ἴσως ἀπαντήσωμεν εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, εἰς τὴν οἰκίαν τινὸς τῶν εὐγενῶν, εἰς τῶν ὁποίων τὴν τάξιν φαίνεται ὅτι ἀνήκεις.

— Ἐγώ! ὄχι, ὄχι βεβαίως! ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης ὑπερηφάνως. Ὅσον εὐγενεῖς καὶ ἔνδοξοι φαντάζονται ὅτι εἶναι οἱ μεγάλοι σας, τὸ κατ' ἐμὲ δὲν θὰ θελήσω ποτὲ, ἐνόσῳ εὑρίσκω εἰς τὰ βουνὰ καὶ μίαν μόνον πιθαμὴν γῆς ἐλευθέρας διὰ νὰ πατῶ ν' ἀλλάξω τὴν θέσιν μου μὲ ὅλους τῶν τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰ μεγαλεῖα. Οἱ γενναῖοι ἄνδρες δὲν γνωρίζουν εἰμὴ μόνον ἓν εἶδος πληθείων, τοὺς ἀνάνδρους. Ἀλλὰ σέ, σοφὲ Ῥιένζη, ἐξηκολούθησεν εὐθύμως ὁ ἱππότης, σὲ ἴδα εἰς μέρη πολὺ πλέον θορυβώδη ἀπὸ τὰς συναναστροφὰς τῶν Ῥωμαίων βαρώνων.

Ὁ Ῥιένζης ἔρριψε βλέμμα ἐξεταστικὸν ἐπὶ τοῦ Μοντερεάλου, ὅστις ἐδείχθη αὐτὸ μὲ μετωπον γαληνιαῖον.

— Ναί! ἐπανέλαβεν ὁ ἱππότης... ἀλλ' ἂς προχωρήσωμεν· συγχώρησέ με νὰ σὲ συνοδεύσω δι' ὀλίγας στιγμάς. Ναί! σὲ ἤκουσα πραχθὲς ὅταν ἐδημηγόρεις, καὶ σήμερον, ὅταν ἐπέπληξες τινὰς εὐγενεῖς· καὶ ἄλλην μίαν φορὰν, τὰ μεσάνυκτα, δὲν εἶναι πολὺς

καιρὸς, ὅταν (χαμηλώτερα, κύριε, τὸ αὐτίον σου, ἐπειδὴ εἶναι μυστικόν!) ὥρισες τολμηροὺς συνωμότας εἰς τὸ ἔρημον Λὺεντίνον!

Ἀλλὰ μόλις ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας καὶ ὠπισθοχώρησε διὰ νὰ παρατηρήσῃ ἀπὸ τὸ ἦθος τοῦ Ῥιένζου, ὁποῖον ἀποτέλεσμα ἐπέφερεν ἡ ὁμιλία του.

Λεπτὸν ῥῖγος διέτρεξε καθ' ὅλον τὸ σῶμα τοῦ συνωμότου· διότι οὕτω πως θὰ ὠνομάζετο ὁ Ῥιένζης καὶ ἀπὸ ἄλλους, καὶ ἀπὸ τὸν Μοντερεάλην αὐτὸν, πρὶν ἐπιτύχῃ ἡ συνωμοσία· ἐστράφη μὲ ὁρμὴν διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὸν ἱππότην καὶ ἔφερεν ἀκουσίως τὴν δεξιὰν εἰς τὸ ξίφος του· τὴν ἀπέσυρεν ὅμως παρευθύς.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ῥωμαῖος, ὁμιλῶν βραδέως, ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθὲς ἡ Ῥώμη χάνεται! ἡ προδοσία εἰσεχώρησε μεταξὺ καὶ αὐτῶν τῶν φιλελευθέρων.

— Κἀμμία προδοσία, γενναῖε κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης· γνωρίζω τὸ μυστικόν σου . . . κἀνεὶς ὅμως δὲν τὸ ἐπρόδωκε.

— Καὶ τὸ ἔμαθες ὡς φίλος ἢ ὡς ἐχθρός;

— Ὅπως θέλεις, ἀπεκρίθη μὲ ἀδιαφορίαν ὁ Μοντερεάλης· Σὲ φθάνει πρὸς τὸ παρὸν, ὅτι ἂν ἤθελα νὰ σὲ δείξω ὡς ἐχθρός σου τὴν δύναμίν μου, ἠμποροῦσα νὰ σὲ στείλω, μὲ μίαν μόνην λέξιν, εἰς τὴν ἀγχόνην· σὲ φθάνει ὅτι, διὰ νὰ σὲ δείξω τὴν διάθεσίν μου εἰς τὸ νὰ ἦμαι φίλος σου, δὲν τὸ ἔκαμα.

— Λανθάνεσαι, ξένε! δὲν ἐγεννήθη ἀκόμη ἄνθρωπος ἔχων τὴν δύναμιν νὰ χύσῃ τὸ αἷμά μου εἰς τοὺς δρόμους τῆς Ῥώμης! εἰς τὴν ἀγχόνην . . . Δὲν γνωρίζεις, φαίνεται, τὴν δύναμιν τοῦ Ῥιένζου.

Τὰς λέξεις ταύτας ἐπρόφερε μέ τινα καταφρόνησιν καὶ πικρίαν· ἀλλὰ μετὰ μικρὰν διακοπὴν, ἐξηκολούθησε μὲ πλειοτέραν ἀταραξίαν.

— Ἀπὸ τὸν σταυρόν σου ὑποθέτω ὅτι ἀνήκεις εἰς τάγμα ἱπποτικὸν ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων· εἶσαι ξένος καὶ ἱππότης. Ποῖαι συμπάθειαι γενναῖαι σὲ μεταβάλλουν εἰς φίλον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ;

— Νικόλαε Ῥιένζη, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, αἱ συμπάθειαι αἱ ὁποῖαι μᾶς συνδέουν, εἶν' ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι συνδέουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες διὰ τῶν ἰδίων προσπαθειῶν των ὑψόνονται ὑπεράνω τῶν ὁμοίων των. Ναὶ μὲν, ἐγεννήθην εὐγενὴς ἀλλὰ πτωχὸς, καὶ ἀδύνατος· σήμερον ὅμως μὲ ἓν μόνον νεῦμα μεταφέρω ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, τὰ ἔνοπλα ὄργανα τῆς ἐξουσίας μου· μία μου λέξις εἶναι νόμος χιλίων ἀνθρώπων. Τὸ κράτος μου τοῦτο δὲν τὸ ἐκληρονόμησα· τὸ ἀπέκτησα μὲ νοῦν σταθερὸν καὶ μὲ χεῖρα ἀτρόμητον. Μάθε ὅτι εἶμαι ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης· δὲν σὲ φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ἄξιον νὰ συγγενεύῃ μὲ τὸ ἐδικόν σου; ἡ φιλοδοξία δὲν εἶναι κοινὸν αἴσθημα καὶ τῶν δύο μας; Ἐγὼ δὲν γυμνάζω τοὺς στρατιώτας μου διὰ μόνον κέρδος, ἂν καὶ οἱ ἄνθρω-

ποι μὲ ὠνόμασαν πλευνέκτην, οὔτε φονεύω τοὺς χωρικοὺς διὰ μόνην δίψαν αἵματος, ἂν καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ ὠνόμασαν αἱμοβόρον· ἀλλὰ τὰ ὅπλα καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι τὰ νεῦρα τῆς ἐξουσίας, ἐγὼ δὲ ἐπιθυμῶ ἐξουσίαν· καὶ σὺ, ἀτρόμητε Ῥιένζη, δὲν ἀγωνίζεσαι διὰ τὸ ἴδιον; Ἡ βρωμερὰ πνοὴ τοῦ βρωμεροτέρου πλήθους, ὁ ὑπόκωφος φθόνος τῶν λογιωτάτων, αἱ ἀνόητοι φωναὶ τῶν παιδίων τὰ ὁποῖα σὲ κιφαίνουν ὀνομάζοντά σε πατριώτην καὶ φιλελεύθερον, ἀρκοῦν τάχα νὰ σ' εὐχαριστήσουν; αὐτὰ εἶναι τὰ ὄργανά σου διὰ νὰ φθάσῃς εἰς τὴν ἐξουσίαν. Δὲν εἶναι ἀληθινόν;

Ἂν καὶ ἠσθάνθη πολλὴν δυσαρέσκειαν ὁ Ῥιένζης ὅταν ἤκουσε τὴν ὁμιλίαν αὐτὴν, ἐπροσποιήθη ὅμως πολλὰ ἐπιτηδείως.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη· ἀνωφελὲς θὰ ἦτο τὸ ν' ἀρνηθῶ, περίφημε ὑπλαρχηγὲ, ὅτι τρέχω κατόπιν τῆς ἐξουσίας ἐκείνης περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖς. Ἀλλὰ ποία σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς φιλοδοξίας πολίτου Ῥωμαίου καὶ ἀρχηγοῦ στρατιωτῶν μισθωτῶν, πολεμούντων δι' ὅποιον τοὺς πληρώνει, σήμερον μὲν εἰς τὴν Φλωρεντίαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν, αὔριον δὲ εἰς τὴν Βονονωνίαν διὰ τὴν τυραννίαν; Συγχώρησε τὴν εἰλικρίνειάν μου· διότι εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν ὅτι εἶπα διὰ τοὺς στρατιώτας δὲν θεωρεῖται ἀτιμία. Ἡ ἀνδρεία, ἡ στρατιωτικὴ ἐμπειρία καθηγιάζουν πᾶν ἐπιχείρημα, καὶ ὅποιος εἶναι κύριος τῶν ἡγεμόνων, τιμᾶται ὡς ὅμοιός των ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους.

— Ἐφθάσαμεν εἰς μέρος τῆς πόλεως ὄχι τόσον ἔρημον, εἶπεν ὁ ἱππότης· ἐδῶ δὲν ὑπάρχει κρυφὸς τόπος... Αὐεντῖνον... ποῦ λοιπὸν ἠμποροῦμεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ὁμιλίαν μας;

— Σιωπή! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης μὲ προφύλαξιν καὶ βλέπων περὶ αὐτόν. Εὐχαριστῶ, εὐγενῆ Μοντερεάλη, διὰ τὴν εἰδοποίησιν· δὲν συμφέρει ἴσως νὰ μᾶς ἰδοῦν μαζῆ. Συγκατανεύεις νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου, πλησίον τῆς Παλατινῆς γεφύρας; (α) ἐκεῖ ἠμποροῦμεν νὰ συνομιλήσωμεν ἥσυχοι καὶ ἀσφαλεῖς.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, μείνας κατόπιν.

Μὲ βῆμα ταχὺ καὶ ζωηρὸν ὁ Ῥιένζης διέβη διὰ τῆς πόλεως, χαιρετιζόμενος μὲ πολὺ σέβας ἀπὸ τοὺς διερχομένους πολίτας· περιπλανηθεὶς δὲ ἐντὸς λαβυρίνθου ὁδῶν ζοφερῶν διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸ πλῆθος, ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς πλατεῖάν τινα πλησίον τοῦ ποταμοῦ, οἱ πρῶτοι ἀστέρες τῆς νυκτὸς ἔλαμπον ὑπὲρ τὸν ἀρχαῖον

(α) Τὰ περίεργα ἐρείπια τὰ ὁποῖα λέγονται σήμερον λείψανα τῆς οἰκίας τοῦ περιλάλου Νικολάου Ῥιένζου ἀπεδόθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων εἰς ἄλλου Νικολάου οἰκίαν. Φρονῶ ὅμως ὅτι τὸ ζήτημα ἐλύθη ἐσχάτως· καὶ τωόντι, μόνον ἀρχαιολόγος, καὶ μάλιστα ἀρχαιολόγος Ῥωμαῖος, ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ τῆς οἰκίας ταύτης ἐφαρμόζεται εἰς δύο Νικολάους.

ναόν τῆς Τύχης, τὸν ὁποῖον αἱ περιπέτειαι τοῦ χρόνου μετέβαλον εἰς ἐκκλησίαν τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας· ἀπέναντι δὲ τοῦ Ῥιένζου ἡ οἰκία.

— Καλὸς οἰωνός! εἶπε μειδιῶν ὁ Ῥιένζης πρὸς τὸν Μοντερεάλην ἀκολουθοῦντα αὐτὸν εἰς τὸν θάλαμον τὸν ὁποῖον ἐπεριγράψαμεν, ὅτι ἔχω τὴν κατοικίαν μου πλησίον τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς Τύχης.

— Καὶ ὅμως ἡ ἀνδρεία δὲν παρακαλεῖ ποτὲ τὴν τύχην, εἶπεν ὁ ἱππότης· ἡ πρώτη διατάττει τὴν τελευταίαν.

Διεξοδικὴ ὑπῆρξεν ἡ συνέντευξις τῶν δύω τούτων μεγαλοφυεστέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου. Ἐν τοσούτῳ ἂς μὲ συγχωρηθῇ νὰ πληροφορήσω τὸν ἀναγνώστην περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Μοντερεάλου, καλλίτερον ἀφ' ὅσον ἀνεδείξαν αὐτοὺς ἄχρι τοῦδε ἡ φορὰ τῶν περιστάσεων.

Γωτιέρος ὁ Μοντερεάλης, γνωστὸς εἰς τὰ χρονικὰ ἐν γένει τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τοῦ ὄνορα Φρὰ Μορεάλης, μετέβη εἰς τὴν χώραν ταύτην, προικισμένος μὲ τόλμην τυχοδιώκτου, ἄξιος νὰ γείνῃ διάδοχος τῶν βιοπλανῶν ἐκείνων Νορμανδῶν (ἐξ ἑνὸς τῶν ὁποίων, ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων ἐκαυχᾶτο ὅτι κατήγετο πρὸς μητρός), οἵτινες εἶχον τοσοῦτο διακριθῆ μεταξὺ τῶν νομάδων ἱπποτῶν τῆς Εὐρώπης, πραγματοποιοῦντες τοὺς μύθους τοῦ Ἀμαδοῦς καὶ τοῦ Παλμερίνου, ἐκπορθοῦντες βασίλεια καὶ καταστρέφοντες θρόνους, μὴ γνωρίζοντες ἄλλους νόμους πλὴν τῶν ἱπποτικῶν, μὴ ἀναμιγνυόμενοι διόλου μὲ τοὺς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀποκατασταίνοντο, μὴ ἔχοντες τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ γίνωσι πολῖται καὶ μόλις εὐχαριστούμενοι νὰ ἀναγορευθῶσι βασιλεῖς. Εἷς ἐκ τῶν ἱπποτῶν τούτων ἰσοδυνάμει μὲ ὁλόκληρον στράτευμα· τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἡ Ἰταλία ἦτο ἡ Ἰνδία ὅλων τῶν εὐγενῶν καὶ ἀπόρων τυχοδιωκτῶν, οἵτινες, ὡς καὶ ὁ Μοντερεάλης, εἶχον ἐξάψει τὴν φαντασίαν των διὰ τῶν ἀσμάτων καὶ τῶν μυθολογιῶν τῶν Ῥοβέρτων καὶ Γοδοφρίδων, εἶχον μάθει ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ δαμάζωσι τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἄρκτους, τρέχοντες ἐν μέσῳ τοῦ καύσωνος εἰς τὰ βουνὰ καὶ φέροντες ὅπλα βαρύτατα, καὶ, μεταβαίνοντες εἰς γῆν θηλυπρεπῆ καὶ ἐρωτόλυπτον, εἶχον γρειανμόνης τῆς ἀνδρείας των διὰ νὰ κερδήσωσι πλοῦτον. Δὲν ἐθεωρεῖτο ἄτιμον, οὐδ' ἀπὸ τοὺς ἰσχυροτέρους ἀρχηγοὺς τὸ νὰστρατολογῶσιν ἐκ τῶν ἀτιθάσσων τούτων ξένων, νὰ ζῶσιν εἰς τὰ ὄρη λεηλατοῦντες καὶ λῃστεύοντες, νὰ καταπολεμῶσιν ἀδιαφόρως τοὺς τυράννους καὶ τὰς δημοκρατίας, κατὰ τὸ συμφέρον των, καὶ νὰ πωλῶσι, διὰ μεγάλων ποσοτήτων ἀργυρίου, τὴν εἰρήνην. Πολλάκις ἐμισθοῦντο ἀπό τινα ἐπικράτειαν διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσιν ἐναντίον ἄλλης, καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἐμάχοντο κατ' ἐκείνης. Οὕ-

τως, αἱ συμμορίαι αὗται τῶν μισθωτῶν τῆς ἄρκτου, ἀπέκτησαν σημασίαν πολιτικὴν τε καὶ στρατιωτικὴν, καὶ κατήντησαν τοσοῦτο ἀναπόφευκτοι εἰς τὴν σωτηρίαν ἑνὸς Κράτους, ὅσον ἦσαν ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ἀτράλειαν ὅλων. Πέντε ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν, ἡ δημοκρατία τῆς Φλωρεντίας εἶχε μισθώσει ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸν περιώνυμον ἀρχηγὸν τῶν ξένων τούτων στρατιωτῶν, Γωτιέρον δοῦκα τῶν Ἀθηνῶν. Δι' ἀνευφημίας ὁ λαὸς μόνος ἀνηγόρευσε τὸν πολεμιστὴν τοῦτον ἡγεμόνα ἢ τύραννον τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ πρὶν παρέλθῃ τὸ ἔτος, ἐπαναστάτησε κατὰ τῆς ὠμότητός του, ἢ μᾶλλον κατὰ τῆς ἁπλοτίας του (διότι εἶναι βέβαιον, ἂν καὶ ὄχι σύμφωνον μὲ τὰς τόσας μεγαλαυχίας τῶν ἱστορικῶν των, ὅτι οἱ δημοκράται οὗτοι ἠσθάνθησαν πάντοτε κυριώτερον τὰς γινομένας προσβολὰς εἰς τὰ βαλάντια ἢ εἰς τὰς ἐλευθερίας των)· τὸν ἀπέδιωξε τῆς πόλεως, καὶ ἀνεκήρυξεν ἐκ νέου τὴν δημοκρατίαν. Ὁ ἀνδρειότερος καὶ προσφιλέστερος τῶν στρατιωτῶν τοῦ δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὑπῆρξεν ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης, ὅστις συνεμερίσθη τὴν ἀνύψωσιν καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ ἀρχηγοῦ του. Μεταξὺ τῶν παροξυσμῶν τῶν λαῶν, ὁ βαθὺς καὶ παρατηρητικὸς νοῦς τοῦ ἱππότου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, εἶχεν ἀποκτήσει ἱκανὴν πολιτικὴν ἐμπειρίαν· εἶχε μάθει πῶς νὰ εἰσδύῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν λαῶν, νὰ γνωρίζῃ κατὰ πόσον εἶναι καρτερικοί, νὰ ἐννοῇ τὰ συμπτώματα τῶν ἐπαναστάσεων, νὰ ἀναγινώσκῃ τοὺς καιρούς. Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν, μείνας αὐτεξούσιος, ἠύξησεν ὑπὸ τὸν αἱμοβόρον Οὐέρνερον τὸν πλοῦτον καὶ τὴν φήμην του. Ἀλλὰ σήμερον μὴ ἔχων ἐνασχόλησιν ἀξίαν τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ καὶ ῥᾳδιούργου νοός του, μετέβη εἰς Ῥώμην ἐλκυσθεὶς ἀπὸ τὴν ἀναρχικὴν καὶ παράλυτον κατάστασίν της. Ὅταν ἐπρότεινεν εἰς τὸν Κολόνναν τὴν συμμαχίαν, ὅταν ἐπροσπάθησε νὰ ἐξάψῃ τὴν κενοδοξίαν τοῦ ἄρχοντος τούτου, σκοπὸν εἶχε νὰ καταστήσῃ ἀπαραίτητον τὴν συνδρομήν του, νὰ γίνῃ αὐτὸς ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων τῶν ὁποίων ἤθελε λάβει ἀνάγκην ὁ φιλόδοξος Κολόννας, προϊδὼν ἴσως ὅτι ἡ διοίκησις τοιαύτης δυνάμεως θὰ ἦτο πραγματικῶς ἡ διοίκησις αὐτῆς τῆς Ῥώμης, καὶ ὅτι δι' ἀντεπαναστάσεως, θὰ κατώρθωνεν εὐκόλως, μὲ τὸ τολμηρὸν καὶ ἄπειρον πνεῦμά του, ν' ἀποδιώξῃ τὸν Κολόνναν, καὶ νὰ ἐκλεχθῇ αὐτὸς ἡγεμών. Πολλάκις ἐπεκράτησε συνήθεια εἰς τὴν Ῥώμην καθὼς καὶ εἰς ἄλλα Κράτη τῆς Ἰταλίας, νὰ προτιμᾶται τῶν ἐντοπίων ξένος τις ἀρχηγὸς, καὶ νὰ ὀνομάζεται κυβερνήτης ὑπὸ τὸ ὄνομα Podesta. Ἐντεῦθεν ἤλπιζεν ὁ Μοντερεάλης νὰ γίνῃ εἰς τὴν Ῥώμην ὅ,τι ἔγεινεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν ὁ δοὺξ τῶν Ἀθηνῶν, γνωρίζων, ὅτι ἡ ἐπιθυμία του ἦτο μὲν ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων εὐγενοῦς τῆς Προβυγ-

κίας, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων ἀνδρὸς διοικοῦντος στρατόν. Εἶχεν ὅμως παρατηρήσει, ὡς εἴδομεν πρὸ μικροῦ, ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ κλονίσῃ τὴν γηραιὰν κεφαλὴν τοῦ πατρικίου, καὶ νὰ τὸν καταφέρῃ εἰς τὸ νὰ ἐγκρίνῃ τὰ τολμηρὰ καὶ κινδυνώδη μέτρα, ἅτινα ἦσαν ἀναγκαῖα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὑπερτάτην Ἀρχήν· διότι ὁ Στέφανος Κολόννας, στέργων τὰ παρόντα καὶ διδαχθεὶς τὴν μετριότητα ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ παρελθόντα δυστυχήματά του, δὲν ἀπεφάσιζε νὰ καταρρονήσῃ τὴν λαιμητόμον ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ κατακτήσῃ θρόνον. Ἐκτὸς τούτου, ἀπὸ τὴν τύσην καταφρόνησιν τοῦ γέροντος πατρικίου πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὸ εἰδωλόν του ἐνόησεν ὁ ὀξυδερκὴς Μοντρεάλης, ὅτι ὁ Κολόννας ἐστερεῖτο ὄχι μόνον ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ ἱκανότητος τοῦ νὰ κυβερνήσῃ τὸ Κράτος· πεισθεὶς δὲ ὅτι ματαίως ἐπεκαλέσθη τὴν προσοχήν του κατὰ τοῦ Ῥιένζου, ἀπετάθη πρὸς τὸν Ῥιένζην αὐτόν. Ὀλίγον ἐφρόντιζεν ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ποία μερὶς, ἡ τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ λαοῦ, θὰ κατέβαλλε τὴν ἄλλην· αὐτὸς ἀπέβλεπεν εἰς μόνην τῶν ἰδίων του σκοπῶν τὴν ἐκπλήρωσιν. Καὶ τῳόντι, εἶχε σπουδάσει τὰς διαθέσεις τῶν λαῶν, ὄχι διὰ νὰ τὰς ὑπηρετήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὰς διοικήσῃ· φρονῶν μάλιστα ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κινοῦνται ἀπὸ τὴν αὐτὴν φιλοδοξίαν, ἐφαντάζετο ὅτι, εἴτε δημαγωγοί, εἴτε πατρίκιοι ἄρχουσιν, οἱ λαοὶ εἶναι πάντοτε θύματα, καὶ ὅτι τὸ σύνθημα τάξις ἐξ ἑνὸς ἢ ἐλευθερία ἀφ' ἑτέρου, εἶναι ἁπλῆ πρόφασις δι' ἧς ζητοῦσι νὰ δικαιολογήσωσιν οἱ σπουδάρχαι τὸ αἴσθημά των ἐκεῖνο. Θεωρῶν ἑαυτῶν ἐκ τῶν ἐντιμοτέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνός του, δὲν ἐπίστευεν ὅτι ὑπάρχει τιμὴ τὴν ὁποίαν αὐτὸς δὲν ἠσθάνετο· σκεπτικὸς ἄρα ὡς πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἦτον εὔπιστος ὡς πρὸς τὴν κακίαν.

Ἐξ αἰτίας ὅμως τῆς φυσικῆς τόλμης τοῦ χαρακτῆρός του, ἔκλινε μᾶλλον πρὸς τὸν φιλοκίνδυνον Ῥιένζην ἢ πρὸς τὸν αὐτάρεσκον Κολόνναν· ἐνόμιζε δὲ ὅτι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν του ἡ συνδρομὴ, θὰ ἦτον ἐπωφελεστέρα εἰς τὸν πρῶτον παρὰ εἰς τὸν δεύτερον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, κύριον σκοπὸν εἶχε νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν Ῥιένζην ὁποῖαι ἦσαν αἱ δυνάμεις του, καὶ μέχρι τίνος ἦτον ἕτοιμος πρὸς ἐπανάστασιν.

Ὁ πολύμητις ὅμως Ῥωμαῖος ἐφρόντισε νὰ μὴ φανερώσῃ μὲν πρὸς τὸν ἱππότην πλειότερα ἀφ' ὅσα οὗτος ἐγνώριζεν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ τὸν δυσαρεστήσῃ διὰ προφανοῦς δυσπιστίας. Ἂν καὶ πολλὰ πνευματώδης, ὁ Μοντρεάλης δὲν εἶχε τὴν θαυμασίαν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν τοὺς ἄλλους, δι' ἧς διεκρίνετο κατ' ἐξοχὴν ὁ εὐγλωττος καὶ ἀγχίνους Ῥιένζης· ἡ δὲ διαφορὰ τῶν βαθμῶν τῆς εὐφυΐας ἑκάστου, ἔγεινε καταφανὴς κατὰ τὴν ἑπομένην συνδιάλεξιν.

— Ὁμολογῶ, εἶπεν ὁ Ῥιέντζης, ὅτι μεταξὺ ὅλων τῶν περιστάσεων αἱ ἀποῖαι συνέτρεξαν ἀπό τινος τὴν φιλοδοξίαν μου, κόρρια δὲν εἶναι τόσον εὐνοϊκὴ ὅσον ἡ διαβεβαίωσις περὶ τῆς συνδρομῆς καὶ φιλίας σου. Βεβαίως, ἔχω ἀνάγκην συμμάχων ἐνόπλων· διότι οἱ φίλοι μου, τολμηρότατοι εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συνελεύσεις, δειλιοῦν τὰς δημοσίους ἐξηγήσεις· δὲν φοβοῦνται τοὺς πατρικίους, ἀλλὰ τοὺς στρατιώτας τῶν πατρικίων, διότι, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πλέον ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀνδρείας τῶν Ἰταλῶν, δὲν φοβεῖται μὲν ὁ εἷς τὸν ἄλλον μεταξύ των φεύγουν ὅμως τὴν περικεφαλαίαν καὶ τὸ ξίφος τῶν ξένων μισθωτῶν, ὡς ἔλαφοι.

— Θ' ἀκούσουν τότε μὲ χαρὰν τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι οἱ μισθωτοί αὐτοί, ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἐναντίοι των, ἀλλ' ὅτι καὶ θὰ τοὺς βοηθήσουν. Ὅσους λοιπὸν ἐπιθυμεῖς διὰ τὴν ἐπανάστασιν, τόσους σοὶ στέλλω.

— Ἀλλ' ὁ μισθὸς καὶ ἡ συμφωνία; ἠρώτησεν ὁ Ῥιέντζος μὲ τὸ ψυχρὸν καὶ σαρκαστικόν του μειδίαμα. Πῶς θὰ προσδιορίσωμεν ἐκεῖνον, καὶ ποῖαι θὰ εἶναι αὐταί;

— Εὐκολώτατα, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, νὰ σὲ εἰπῶ εἰλικρινῶς, ἡ δόξα καὶ ἡ εὐχαρίστησις τοιούτου μεγάλου κινήματος μὲ ἀρθάνουν μόναι. Μὲ ἀρέσει νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι εἶμαι ἀναγκαῖος εἰς τὴν διεξαγωγὴν σημαντικῶν ὑποθέσεων ὅσον ὅμως διὰ τοὺς ἀνθρώπους μου τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Πρῶτον ἔργον σου πρέπει νὰ εἶναι τὸ νὰ οἰκειοποιηθῇς τὰ εἰσοδήματα τοῦ Κράτους· καὶ ὅσα θὰ εἶναι τὸν πρῶτον χρόνον, ὀλίγα ἢ πολλά, αὐτὰ θὰ μοιρασθῶμεν. Σὺ νὰ ἐπάρῃς τὰ μισά, καὶ οἱ ἄνθρωποί μου τὰ ἄλλα μισά.

— Εἶναι πολλὰ εἶπεν ὁ Ῥιέντζης μὲ ἦθος βαρύ, καὶ ὡς νὰ ὑπελογίζετο καθ' ἑαυτόν... καὶ ὅμως ἡ Ῥώμη δὲν πρέπει νὰ φανῇ φειδωλὴ διὰ ν' ἀγοράσῃ τὰς ἐλευθερίας της. Ἔστω· τὸ ἀποφασίζω.

— Ἀμήν! καὶ πόσας δυνάμεις ἔχεις σήμερον; διότι ἐκεῖνοι οἱ ὀγδοήκοντα ἢ ἑκατὸν κύριοι τοῦ Λυεντίνου, ἄξιοι ἄνδρες ἀναμφιβόλως, δὲν φθάνουν διὰ μίαν ἐπανάστασιν. Ὁ δὲ Ῥωμαῖος; ῥίψας τὰ βλέμματα πέριξ αὐτοῦ, καὶ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Μοντερεάλου, ἀπεκρίθη· τὸ λέγω μόνον εἰς σέ· ἀπαιτεῖται καιρὸς διὰ νὰ ἑτοιμασθῇ δεόντως τὸ πρᾶγμα· δὲν εἴμεθα εἰς κατάστασιν νὰ κινηθῶμεν πρὶν περάσουν πέντε ἑβδομάδες. Ἐβιάσθη παραπολὺ· ναὶ μὲν ὁ Ἅγιος ὡρίμασεν, ἀνάγκη ὅμως νὰ προπαθήσω μὲ προτροπὰς καὶ λόγους, νὰ συνδέσω τοὺς διεσκορπισμένους στάχυας.

— Πέντε ἑβδομάδας! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης· εἶναι πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅσον ἐφανταζόμην.

— Ὅ,τι ἐπιθυμῶ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης, προσηλώσας τοὺς ὀξυδερκεῖς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ Μοντερεάλου, εἶναι, τὸ νὰ φυλάξωμεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἄκραν ἡσυχίαν... διὰ νὰ μὴ διώξωμεν τὴν παραμικρὰν ὑποψίαν. Τὸ κατ' ἐμὲ θὰ ταφῶ εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου, καὶ δὲν θὰ συγκαλέσω πλέον συνελεύσεις.

— Ἐξαίρετα.

— Ὅσον δὲ διὰ σὲ, εὐγενῆ ἱππότα, εἶμαι τῆς γνώμης, ἐὰν μὲ συγχωρῇς νὰ σὲ τὴν εἰπῶ, νὰ βλέπεις καθημερινῶς τοὺς εὐγενεῖς νὰ δεικνύῃς δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸν λαὸν μεγίστην καταφρόνησιν, καὶ νὰ προσπαθῇς νὰ τοὺς ἀποκοιμίζῃς. Ἐντοσούτῳ, ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν Ῥώμην ὅσους περισσοτέρους μισθωτοὺς δύνασαι, καὶ ἄφες τοὺς εὐγενεῖς χωρὶς ὑπερασπιστάς. Συγκεντρόνοντες τοὺς τολμηροὺς τούτους πολεμιστὰς εἰς τ' ἀπόκρυφα μέρη τῶν βουνῶν, μίαν ἡμέραν μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, θὰ τοὺς προσκαλέσωμεν εὐκόλως ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης, καὶ αὐτοὶ θὰ φανοῦν εἰς τὴν πόλιν μας, μεταξὺ τοῦ κινήματός μας, ὡς ἐλευθερωταὶ μὲν τῶν εὐγενῶν, πραγματικῶς ὅμως σύμμαχοι τοῦ λαοῦ· ἀπὸ τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν ἀπελπισίαν των, οἱ ἐχθροί μας, ὅταν μάθουν τὴν ἀπάτην των, θ' ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὴν πόλιν...

— Καὶ τὰ εἰσοδήματά της, καὶ ἡ διοίκησίς της θὰ γείνουν λεία τοῦ τολμηροῦ στρατιώτου καὶ τοῦ ἐπιτηδείου δημαγωγοῦ! ἀνέκραξε καγχάσας ὁ Μοντερεάλης.

— Θὰ τὰ μοιράσωμεν, κύριε ἱππότα, ἐξ ἴσου.

— Τὸ δέχομαι!

— Τώρα, εὐγενῆ Μοντερεάλη, ἂς πίωμεν ὀλίγων ἀπὸ τὸ καλλίτερόν μας κρασίον, εἶπεν ὁ Ῥιένζης ἀλλάξας τόνον φωνῆς.

— Βλέπω ὅτι γνωρίζῃς τοὺς καταγομένους ἀπὸ τὴν Προβηγκίαν, ἀπεκρίθη φαιδρῶς ὁ Μοντερεάλης.

Ὅταν ἔφερον τὸ κρασίον, ἡ συνδιάλεξις κατήντησεν οἰκειοτέρα καὶ πλέον ἐλευθέρα, ὁ δὲ Μοντερεάλης, οὐτινος ἡ μὲν κρυφίνοια ἦτον ἐπίκτητος, ἡ δὲ εἰλικρίνεια φυσική, ἀπεκάλυψεν ἀκουσίως τὰ κρύφια σχέδια καὶ τοὺς φιλοδόξους σκοπούς του, πολὺ καθαρώτερον ἀφ' ὅσον ἐσκόπευεν. Ὅταν δὲ ἀπεχωρίσθησαν, ἦσαν φίλοι ἄκροι.

— Ἄκουσε, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, ἐνῷ ἔπινον τὸ τελευταῖον ποτήριόν των, ὁ Στέφανος Κολόνας θὰ ὑπάγῃ τὴν 19 εἰς Κορνέτον μὲ πολλὰ φορτία σίτου. Δὲν θὰ κάμῃς καλὰ νὰ τὸν συνοδεύσῃς; Ἠμπορεῖς νὰ ὠφεληθῇς ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν διὰ νὰ ἐνσπείρῃς δυσαρεσκείας εἰς τοὺς μισθωτούς οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν παρακολουθοῦν, καὶ νὰ τοὺς προδιαθέσῃς εἰς τὸ σχέδιόν μας.

— Τὸ εἶχα σκοπόν, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης· θὰ τὸ κάμω. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑγίαινε!

Καὶ ψάλλων βάρβαρον ἀσμάτιον, ἐνῷ ἐπεριτυλίσσετο μὲ τὸν μανδύαν του, ἀπεχαιρέτισε σεῖων τὴν δεξιὰν τοῦ Ῥιέντζου, καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ δὲ Ῥιέντζης ἐξηκολούθει παρατηρῶν μὲ ἦθος μίσους καὶ φόβου τὸν ἀναχωροῦντα ξένον. Δὸς εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἐξουσίαν, εἶπε καθ' ἑαυτόν, καὶ θὰ γενῇ δεύτερος Τοτίλας (1). Μὲ φαίνεται ὅτι βλέπω εἰς τὸν ἄγριον καὶ ἄπληστον χαρακτῆρά του, διὰ μέσου τῶν ἀκτίνων τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ἱποτικῆς χάριτός του, τὸν τύπον αὐτὸν τῶν παλαιῶν ἐχθρῶν μας, τῶν Γότθων. Νομίζω ὅτι τὸν ἀπεκοίμισα! Εὐκολώτερον ἠμπορεῖ νὰ ἀνατείλουν δύο ἥλιοι εἰς ἓν ἡμισφαίριον, παρὰ νὰ ζήσουν ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης καὶ ὁ Νικόλαος Ῥιέντζης εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Οἱ ἀστρολόγοι μᾶς λέγουν ὅτι αἰσθανόμεθα μυστικήν τινα καὶ ἀνεξήγητον ἀντιπάθειαν δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν διὰ νὰ μᾶς κακοποιήσουν· τοιαύτην ἀντιπάθειαν αἰσθάνομαι κ' ἐγὼ διὰ τοῦτον τὸν εὐπρόσωπον κακοῦργον. Πρόσεξε μὴν εὑρεθῇς ἐμπροσθέν μου, Μοντερεάλη! Πρόσεξε!

Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ δὲν ἐξῆλθε παντάπασιν καθ' ὅλην τὴν νύκτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Ἡ συνοδία τῶν βαρόνων—ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους.

Τὴν πρωΐαν τῆς 19 Μαΐου, ὁ ἀὴρ ἔπνεε δροσερῶς καὶ καθαρῶς, ὁ δὲ πρὸ μικροῦ ἀνατείλας, ἥλιος προσέβαλε λαμπρῶς τὰς ἀστραπηβόλους λόγχας καὶ περικεφαλαίας μεγαλοπρεποῦς συνοδίας ἐνόπλων ἱππότων, διερχομένων διὰ τῆς πρωτίστης καὶ μακροτέρας τῶν ὁδῶν τῆς Ῥώμης. Ὁ χρεμετισμὸς τῶν ἵππων, ὁ κρότος τῶν πετάλων, ἡ στιλπνότης τῶν πανοπλιῶν, καὶ ὁ κυματισμὸς τῶν σημαιῶν, αἵτινες ἔφερον τὰ ἔνδοξα ἐμβλήματα τῶν Κολοννῶν, ἀπετέλουν τερπνὸν καὶ λαμπρὸν θέαμα, σύνηθες κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδίας ἐβάδιζεν ὁ Στέφανος Κολόννας, ἀνα-

(1) Μετὰ τιν· ἔτη. Ἰννοκέντιος ὁ Σ'., ὁμιλῶν περὶ τοῦ Μοντερεάλου λέγει ὅτι ἦτον χειρότερος τοῦ Τοτίλα.

βαίνων ἵππον γαῦρον. Καὶ ἐκ δεξιῶν μὲν συνωδεύετο ἀπὸ τὸν ἱππότην τῆς Προβηγκίας, χαλιναγωγοῦντα μὲ χεῖρα στιβαρὰν λεπτὸν ἀλλὰ θυμοειδῆ πῶλον Ἀραβικόν, καὶ παρακολουθούμενον ἀπὸ δύω ἱπποκόμους, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἷς ἔφερε τὸν μάχιμον ἵππον του, ὁ δὲ ἄλλος τὸ δόρυ καὶ τὴν περικεφαλαίαν του· ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἀπὸ τὸν Ἀδριανὸν, σκυθρωπὸν καὶ σιωπηλὸν, καὶ ἀποκρινόμενον διὰ μονοσυλλάβων εἰς τὴν ζωηρὰν πυλυλογίαν τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου. Μέγας ἀριθμὸς ἐκ τοῦ ἄνθους τῶν βαρόνων ἤρχοντο κατόπιν τοῦ γέροντος πατρικίου, ἡ δὲ συνοδία ἐλείετο διὰ πανόπλου καὶ πυκνοῦ ἀποσπάσματος ξένων ἱππέων.

Αἱ ὁδοὶ ἦσαν παντέρημοι, καὶ οἱ πολῖται ἔβλεπον μὲ ἀπάθειαν κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν συνοδίαν ἀπὸ τὰ ἡμίκλειστα ἐργαστήριά των.

— Δὲν ἀγαποῦν οἱ Ῥωμαῖοί σας τὰ θεάματα ; ἠρώτησεν ὁ Μοντερεάλης· ἂν διεσκέδαζαν μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν, θὰ ἐκυβερνῶντο καὶ πλέον εὔκολα.

— Ὦ! ὁ Ῥιένζης, καὶ ἄλλοι γελωτοποιοὶ ὡς αὐτὸς, τοὺς εὐχαριστοῦν. Ἡμεῖς κάμνομεν καλλίτερα . . . τοὺς τρομάζομεν, ἀπεκρίθη ὁ Στέφανος.

— Γνωρίζεις τὸ τραγούδιον τοῦτο τῶν δημοτικῶν ποιητῶν, κύριε Ἀδριανέ ; εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, συρίζων στίχους τινάς. Οἱ στίχοι εἶναι γαλλικοὶ, κύριε· μὲ φαίνεται ὅμως ὅτι ἐφαρμόζονται εἰς τὴν Ἰταλίαν· διότι τὸ μειδίαμα τοῦ ὄφεως εἶναι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῶν συμπολιτῶν σου· τὸ ζαρωμένον μέτωπον δὲν ἁρμόζει εἰς αὐτούς.

— Νομίζω, κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ἀποτόμως ὁ Ἀδριανὸς, ἐρεθισθεὶς ἀπὸ τὸ σκῶμμα, ὅτι σεῖς μᾶς ἐμάθετε πῶς νὰ ζαρώνωμεν τὸ μέτωπον . . . καὶ τοῦτο εἶν' ἐνίοτε ἀρετή.

— Ὄχι ὅμως καὶ φρόνησις, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ χεὶρ ὑποστηρίξῃ ὅ,τι ἀπειλεῖ τὸ μέτωπον, ἀπεκρίθη μὲ ἀλαζονείαν ὁ Μοντερεάλης, ὅστις εἶχε μὲν καὶ πολλὴν φραγκικὴν ζωηρότητα, κατισχύουσαν πολλάκις τῆς φρονήσεώς του, ἠσθάνετο ὅμως καὶ κρυφίαν τινὰ ζηλοτυπίαν κατὰ τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης των συναντήσεως εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Στεφάνου.

— Κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ἐρυθριῶν ὁ Ἀδριανὸς, ἡ συνομιλία μας ἠμπορεῖ νὰ μᾶς φέρῃ εἰς λόγια θερμότερα ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐπιθυμῶ ν' ἀνταλλάζω μὲ ἄνθρωπον ὅστις μ' ἔκαμε γενναίαν ἐκδούλευσιν.

— Τότε ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς δημοτικοὺς ποιητὰς, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης ἀδιαφόρως. Συγχώρησέ με ἐὰν δὲν ἔχω μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἰταλῶν· ὅσον διὰ τὴν

ἐδικήν σου ἀνδρείαν τὴν ὁμολογῶ, διότι τὴν εἶδα μόνος μου· καὶ ἡ ἀνδρεία συνοδεύει τὴν τιμήν... Ἀρκετὰ εἴπαμεν!

Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ ὁ Ἀδριανός, οἱ ὀφθαλμοί του ἔπεσαν ἀπροσδοκήτως ἐπὶ τοῦ ἀθλητικοῦ σώματος τοῦ Τσέκου δὶλ Βέκιου, ὅστις στηρίζων τοὺς γυμνοὺς καὶ μαυρωποὺς βραχίονάς του ἐπὶ τοῦ σφυρίου του, ἠτένιζε μειδιῶν τοὺς διερχομένους. Τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο ἐξέφραζέ τι τὸ ὁποῖον μετήλλαξε τὴν σειρὰν τῶν σκέψεων τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ διήγειρεν εἰς τὴν καρδίαν του προαίσθημα δυσεξήγητον.

— Καλὸς παλληκαρᾶς, εἶπε μὲ καταφρόνησιν ὁ Μοντερεάλης ἀτενίσας τὸν χαλκέα· θὰ τὸν ἐστρατολογοῦσα εὐχαρίστως Φίλε! ἀνέκραξε μεγαλοφώνως, βλέπω καὶ ἔχεις χεῖρα ἡ ὁποία εἶν' ἐπίσης ἱκανὴ νὰ κρατῇ τὸ σπαθίον καθὼς καὶ νὰ τὸ κατασκευάζῃ· ἄφες τὸ σφυρίον σου, καὶ ἀκολούθησε τὴν τύχην τοῦ Φρὰ Μορεάλη!

Ὁ δὲ χαλκεὺς ἀνανεύσας τὴν κεφαλὴν, Κύριε ἱππότα, εἶπε σοβαρῶς, ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ δὲν ἀγαπῶμεν τὸν πόλεμον· δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ φονεύωμεν τοὺς ἄλλους... ἐπιθυμοῦμεν μόνον νὰ ζήσωμεν... ἂν μᾶς τὸ συγχωρήσετε!

— Μὰ τὴν Παναγίαν, ἀπόκρισις εἴλωτος! Πλὴν σεῖς οἱ Ῥωμαῖοι!

— Εἶσθε εἴλωτες! ὑπέλαβεν ὁ χαλκεὺς, εἰσελθὼν εἰς τὸ χαλκεῖόν του.

— Ὁ σκύλλος εἶναι αὐθάδης, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας. Καθόσον δὲ ἐπροχώρει ἡ συνοδία, οἱ βάρβαροι ξένοι, ἐνισχυθέντες ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των, ἐξηκόντιζον ἕκαστος διὰ τῆς ἀγροίκου γλώσσης του σκώματα καὶ χλευασμοὺς πρὸς τὸν γίγαντα, ἐπανελθόντα εἰς τὴν πύλην τοῦ ἐργαστηρίου, στηριχθέντα ὡς πρότερον ἐπὶ τοῦ σφυρίου, καὶ μὴ δεικνύοντα ἄλλως ὅτι προσέχει εἰς τοὺς ὑβριστάς του· εἰμὴ διὰ τῆς μεγάλης ἐρυθριότητος τοῦ μελανοῦ του προσώπου. Οὕτως ἡ λαμπρὰ ἐκείνη συνοδία διέβη διὰ τῶν ὁδῶν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν αἰωνίαν πόλιν.

Βαθεῖα σιωπὴ, γενικὴ γαλήνη ἐπεκράτησε μετὰ ταῦτα καθ' ὅλην τὴν Ῥώμην· τὰ ἐργαστήρια ἔμενον εἰσέτι ἡμίκλειστα· κανεὶς δὲν ἠσχολεῖτο εἰς τὸ ἔργον του· ἐφαίνετο ἀρχὴ ἑορτῆς, ὅτε ἡ ὀκνηρία προηγεῖτο τῆς εὐθυμίας.

Περὶ μεσημβρίαν, ὀλίγοι τινὲς σωροὶ ἀνθρώπων ἐφάνησαν διεσκορπισμένοι κατὰ τὰς ἀγυιὰς, ὁμιλοῦντες σιγαλὰ, ἀλλὰ διελύθησαν μετ' ὀλίγον· ποῦ καὶ ποῦ μεμονωμένος τις διαβάτης, φορῶν τὸ ποδῆρες ἱμάτιον τῶν λογίων, ἢ τὸ σοβαρώτερον ἔνδυμα τῶν μοναχῶν, διέβαινε δρομαῖος διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, πάλαι ποτὲ ναοῦ τῆς Τύ-

χῆς. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανήρχετο ἡ πρώτη ἱστορία καὶ σιωπή. Αἴφνης ἠκούσθη ὁ ἦχος μοναχῆς τινος σάλπιγγος! Ἐπηύξανεν... ἠκούετο καθαρώτερον. Ὁ Τσίκος δὲ Βέκιος, στηριζόμενος ἔτι εἰς τὸ σφυρίον του, ἀνεσηκώθη! Εἷς μοναχὸς ἱππεύς, διαβαίνων βραδυπόρως ἔμπροσθεν τοῦ χαλκείου, ἐνεφύσησε μέγαν καὶ διεξοδικὸν ἦχον εἰς τὴν κρεμαμένην ἀπὸ τὸν λαιμόν του σάλπιγγα. Τότε, πλῆθος πολὺ ἀνεβλάστησεν αἴφνης ὡς ἐκ μαγείας ἀπὸ πᾶσαν γωνίαν, καὶ κατέκλυσε τὴν ὁδόν· ἀλλὰ τὴν σιωπὴν διέκοπτε μόνος ὁ κρότος τῶν βημάτων καὶ συγκεχυμένος τις ψιθυρισμός. Ὁ ἱππότης ἐσάλπισε καὶ δεύτερον ὡς διὰ νὰ ἐπιβάλῃ σιωπήν· ἅμα δὲ ἔπαυσε ὁ ἦχος καὶ ἀνέκραξε μεγαλοφώνως.

— Ἀδελφοὶ καὶ Ῥωμαῖοι! αὔριον τὴν αὐγὴν, καθεὶς ἀπὸσᾶς νὰ εὑρεθῇ ἄοπλος ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχαγγέλου. Ὁ Νικόλαος Ῥιέντζης προσκαλεῖ τοὺς Ῥωμαίους νὰ σκεφθῶσι περὶ τῆς καλῆς κυβερνήσεως τῆς Ῥώμης.

Ἀνευφημία, ἥτις ἐφάνη ὅτι ἔσεισε τὰς βάσεις τῆς ἐπταλόφου, ἀνυψώθη εὐθὺς μετὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην πρόσκλησιν. Ὁ δὲ ἱππότης ἐπροχώρησε βραδέως παρακολουθούμενος ἀπὸ τὸ πλῆθος. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπαναστάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ὁ συνομότης γίνεται Ἄρχων.

Τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ὁλόκληρος ἡ λοιπὴ πόλις ἐφαίνετο κοιμωμένη, φῶς λαμπρὸν διεχέετο διὰ τῶν παραθύρων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀρχαγγέλου, καὶ διὰ τῶν ἀνοιγομένων θόλων του λαμπροὶ καὶ ἐπίσημοι τόσοι ἱερᾶς μουσικῆς ἐξερχόμενοι ἔπλητταν τὸν ἀέρα. Ὁ Ῥιέντζης προσηύχετο ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας· τριάκοντα λειτουργίαι ἐψάλησαν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς μέχρι τῆς αὐγῆς, καὶ διὰ παντοίων ἱερῶν τελετῶν ἐπεκαλέσθη τὴν θρησκείαν νὰ καθαγιάσῃ τὸ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐπιχείρημα (1). Ἤρὸ πολλοῦ ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει,

(1) Ἐὰν ποτε ὁ Θεὸς τοῦ Νικολάου Ῥιέντζου γραφῇ ὑπὸ χειρὸς ἀξίας τοῦ ἔργου τούτου, θέλει ἴσως ἀποδειχθῇ ὅτι ἰσχυρὸν θρησκευτικὸν αἴσθημα, τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα προώρου καὶ ἀποτόμου μεταρρυθμίσεως λαοῦδου τοῦ ἐκ Βρέσσας, συνέκειρε τὸν πολιτικὸν τοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμόν. Δὲν κατεφέρετο δὲ κατὰ τῶν ἱερέων ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ὑπεθάλπετο ὑπ' αὐτῶν. Τὰ ἀνώτερα ἐκκλησιαστικὰ τάγματα εἶχον ἀσπασθῇ τὴν ἐπανάστασιν.

πρὸ πολλοῦ τὸ πλῆθος εἶχε συσσωρευθῆ πρὸ τοῦ νάρθηκος τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπλημμύριζεν ὅλας τὰς πρὸς αὐτὴν ὁδοὺς, ὅταν ὁ κώδων τῆς ἐκκλησίας, ἐκρότησε μέγα καὶ φαιδρῶς· ἅμα δὲ ὡς ἔπαυσεν, ὁ χορὸς ἔψαλε τὸν ἑπόμενον ὕμνον, εἰς ὃν, ἀνεμιγνύετο ἀνδρικῶς, ἂν καὶ βαρβάρως, τὸ πνεῦμα τοῦ κλασικοῦ πατριωτισμοῦ, μὲ τὸν ἔνθερμον τῆς θρησκείας ζῆλον.

Ο ΡΩΜΑΙΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. (1)

Χαῖρε γῆ Αὐσωνὶς καὶ σκιρτήσατε ὄρη! (2)
Μὲ τὸ στέμμα τῆς δόξης ὁ πρώην ἐφόρει,
Ἰδοὺ πάλιν λαμπρὰ τῆς Ῥωμύλου ἡ κόρη
Εἰς ἑπτάλοφον θρόνον!
Φέρου, ὕμνε χαρᾶς, εἰς κοιλάδας καὶ πόντον,
Ἐγερθῆτε σκιαὶ ἀθανάτων θανόντων,
Κλεινοὶ μάρτυρες σεῖς τῶν κλεινῶν παρελθόντων,
Τῶν μεγάλων αἰώνων!

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐκ τοῦ σκότους τῶν χρόνων προβαίνει
Ὠχρὸν γίγαντος φάσμα ἐν μέσῳ νεφέλης.
Νεκροῦ σάβανον σύρ', εἰς λυσσώδης θυέλλης
Ταχὺ φέρεται ῥεῦμα.
Τῶν ταγμάτων ἀπέναντι ὀρθιον μένει
Ἡ γῆ τρέμει, ὁ ἥλιος σβέννυτ' ἐμπρός του!
Σὲ γνωρίζομεν! χαῖρε, Ὦ ΣΎ ΤΟΥ ΕΓΡΩΣΤΟΥ
ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ!

Πλὴν τὸ φάσμ' ἀναπνέει, τὸ φάσμα κινεῖται.
Εἰς τὸ κράτος του δάφνη ἀρχαία βλαστάνει·
Καὶ τὸ σκότος ἐνδύεται φῶς, καὶ λαμβάνει
Ἡ σκιὰ σχῆμ' ἀνθρώπου.
Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΑΙΡΩΝ καθιδρεῖται
Πανσθενῶς εἰς τὸ στῆθος ἑκάστου Ῥωμαίου,
Καὶ τὸν θρόνον αὐτῆς ἀνεγείρει ἐκ νέου
Ἐπὶ φλέγοντος τόπου.

---

(1) Μετάφρασις τοῦ κυρίου Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ.
(2) Exultent in circuito Vestor Montes » εἰς «Σκιρτήσατε ὄρη»! Οὕτως ἄρχεται ἡ πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν ἐπιστολὴ τοῦ Ριένζου, τὴν ὁποίαν διετύπωσεν ὁ Ἀλκαῖος.

Πέτα, φήμη προφῆτις, ἐν ἤχῳ σαλπίγγων
Τ' οὐρανοῦ ὅπου φθάνει βραδύτης ἡ δίκη,
Κ' εἰς ἀνόμους τὸ σκῆπτρον τῶν νόμων ἀνήκει,
Παιανίζουσα πέτα·
Ὅπου τύραννος, ἔθνος εἰς ἄλυσιν σφίγγων,
Ὅπου δοῦλος στενάζων εἰς χθόνια σκότη,
Τῆς χαρᾶς εὐαγγελια τρέξε σὺ πρώτη
Κ' εἰς τὰ ἔθνη εἰπέ τα.

Καὶ εἰπὲ πῶς δὲν εἶν' αἱ στοαὶ τῶν Καισάρων,
Οὐδ' ἡ γῆ ἣν χριστώνυμον ἔχρισε μῦρον
Οὐδ' ἡ γῆ τῶν ἡρώων. ἡ γῆ τῶν μαρτύρων
Τοῦ λαοῦ πλέον μνῆμα.
Τοῦ λοιποῦ δὲν γογγύζ' ὑπὸ πόδα βαρβάρων,
Οὐδὲ δοῦλ' εἶναι Γότθων ἢ δοῦλη βανδάλων,
Τὸ δὲ ἔδαφος αὐθις αἰσθάνεται παλλον
Τοῦ Ῥωμαίου τὸ βῆμα!

Ἅμα ἐτελείωσεν ὁ ὕμνος, καὶ ἠνοίχθη ἡ πύλη τῆς ἐκκλησίας· τὸ πλῆθος ἀπεσύρθη ἑκατέρωθεν, καὶ, προπορευομένων τριῶν νεων εὐγενῶν ἐκ τῆς ὑποδεεστέρας τάξεως, μὲ σημαίας ῥεπούσας ἐμβλήματα ἀλληγορικά, δι' ὧν παριστάνετο ὁ θρίαμβος τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Δικαιοσύνης, καὶ τῆς Ὁμονοίας, ἐφάνη ὁ Ῥιένζης πάνοπλος, ἀλλ' ἄνευ περικεφαλαίας· τὸ πρόσωπόν του ἦτο κάτωχρον ἀπὸ τὴν ἀγρυπνιαν καὶ τὴν συγκίνησιν, ἀλλὰ σεβαρὸν, αὐστηρὸν καὶ ἐπίσημον· ἡ φυσιογνωμία του εἰς τοσοῦτον βαθμὸν κατεσίγαζε πᾶσον ἔκρηξιν δημώδους καὶ θορυβώδους αἰσθήματος, ὥστε ὅσοι τὸν εἶδον ἔπνιξαν τὰς φωνάς των καὶ διὰ σημείου ἀποδοκιμασίας ἐπέβαλον σιωπὴν καὶ εἰς τὸ λοιπὸν πλῆθος. Πλησίον τοῦ Ῥιένζου, ἐβάδιζε Γ'αιμοῦνδος ὁ ἐπίσκοπος Ὀρβιέτου, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ παρηκολούθουν ἀνὰ δύω ἑκατὸν περίπου ἔνοπλοι. Ἡ συνοδία ἤρχισε νὰ προχωρῇ ἐν μεγίστῃ σιωπῇ, ἕως οὗ ἐπλησίασεν εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὅταν τῆς συστολῆς τοῦ λαοῦ ἐλαττωθείσης βαθμηδὸν, μυριαι κραυγαὶ ἀγαλλιάσεως καὶ χαρᾶς ἀντηχησαν εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡ συνοδία, φθάσασα πρὸ τῆς μεγάλης κλίμακος, ἥτις ἐχρησίμευε τότε ὡς κυριωτέρα ἄνοδος εἰς τὸ Καπιτώλιον, ἐστάθη· καὶ ἐνῷ τὸ πλῆθος κατεπλημμύριζε τὴν ἀπέναντι εὐρυχωροτάτην πλατεῖαν, τὴν ὁποίαν ἐστόλιζον καὶ καθηγίαζον πλῆθος στηλῶν ναῶν

ὀρχαίων, ὁ Ῥιέντζης ὡμίλει πρὸς τὸν ὄχλον τὸν ὁποῖον ἀνύψωσε μεταβαλὼν ἐν ἀκαρεῖ εἰς λαόν.

Ἐζωγράφησε μὲ ἄπειρον ζωηρότητα τὴν δουλείαν καὶ τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ, τὴν παντελῆ στέρησιν νόμων, τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τῆς ἀσφαλείας τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἐκήρυξεν ὅτι καταφρονῶν τοὺς κινδύνους, ἀφιερόνει τὴν ζωήν του εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινῆς πατρίδος, καὶ ἐπρότρεψεν ἐπισήμως τὸν λαὸν νὰ συντρέξῃ τὸ ἐπιχείρημα, καὶ νὰ καθιερώσῃ, νὰ στερεώσῃ τὴν ἐπανάστασιν διὰ κώδηκος νόμων καὶ διὰ συνελεύσεως συντακτικῆς. Μετὰ ταῦτα διέταξε τὸν κήρυκα νὰ ἀναγνώσῃ εἰς ἐπήκοον τοῦ πλήθους τὸ σχέδιον τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐπρότεινε.

Δι' αὐτοῦ συνίστα, ἢ μᾶλλον ἀνεκάλει εἰς τὴν ζωὴν, μὲ προνόμια καὶ νέας ἐξουσίας, συνέλευσιν ἀντιπροσωπικὴν συμβούλων· ἀνεκήρυττεν, ὡς πρῶτον νόμον, ἕνα ἐξ ἐκείνων οἵτινες φαίνονται ἁπλούστατοι κατὰ τοὺς εὐτυχεστέρους τούτους χρόνους, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν εἶχε πώποτε ἐνεργηθῇ εἰς τὴν Ῥώμην, «νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον πᾶς φόνος ἐκ προμελέτης εἰς ὁποιανδήποτε ταξιν καὶ ἂν ἀνῆκεν ὁ φονεύς» ἀπηγόρευε τὸ νὰ διατηρῇ ὀχυρὰ καὶ φρουρὰς ἐντὸς τῆς πόλεως ἢ τοῦ Κράτους ὅστις δήποτε ἰδιώτης, εὐγενὴς, εἴτε πολίτης, καὶ ἀπήτει νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ἐκλεχθησομένου Πρώτου Ἄρχοντος αἱ πύλαι καὶ αἱ γέφυραι τῆς ἐπικρατείας· ἐπεβαλλε πρόστιμον χιλίων νομισμάτων ἀργυρῶν εἰς πάντα ὅστις ἤθελε προσφέρει ἄσυλον εἰς λῃστὰς, μισθωτοὺς καὶ κλέπτας, καὶ κατέστηνε τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν περιξ γαιῶν βαρύνους, ὑπευθύνους διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὁδῶν καὶ τῶν πραγματειῶν τὴν μετακόμισιν· ἔθετεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά· διώριζεν εἰς πᾶσαν μοῖραν τῆς πόλεως ἔνοπλόν τινα δύναμιν, ἥτις ἔπρεπε νὰ συνέρχεται πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πολιτείας καθ' ὁποιανδήποτε ὥραν ἤθελεν ἀκούσει κρουόμενον τὸν κώδωνα τοῦ Καπιτωλίου· διέταττε νὰ ναυλοχῇ εἰς πάντα λιμένα ἀνὰ ἓν πλοῖον, διὰ νὰ ὑπερασπίζεται τὸ ἐμπόριον· ἐψήφιζεν εἰς τοὺς κληρονόμους παντὸς ὅστις ἤθελεν ἀποθάνει ὑπὲρ τῆς Ῥώμης, τὴν ποσότητα ἑκατὸν χρυσῶν νομισμάτων, καὶ ἀφιέρονε τὰ δημόσια εἰσοδήματα εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν ὑπεράσπιν τοῦ Κράτους.

Τοιοῦτον, μεταποιηθὲν καὶ ἀποτελεσματικὸν συγχρόνως, ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ νέου πολιτεύματος· πόσον ἄρα μεγάλη θὰ ἦτον ἡ ἐπικρατήσασα ἐκπληξις εἰς τὴν πόλιν, ἀφοῦ τὸν χαρακτῆρα τοῦ κώδηκος τούτου, καθὼς καὶ τὸ ὁρίζον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ λαοῦ,

ἀπήρτιζον οἱ κοινοὶ καὶ στοιχειώδεις ὅροι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀσφαλείας!

Αἱ πλέον ἐνθουσιώδεις ἀνευφημίαι διεδέχθησαν τὸ σχέδιον τοῦτο τοῦ νέου πολιτεύματος· καὶ μεταξὺ τῶν ἐπευφημούντων διεκρίνετο τὸ ἀθλητικὸν σῶμα τοῦ Τσέκου δὲλ Βέκιου. Μὲ ὅλην τὴν εὐτελῆ του καταγωγήν, ἦτον εἰς ἄκρον ὠφέλιμος κατὰ τὴν προκειμένην κρίσιν· ὁ ζῆλος καὶ τὸ θάρρος, καὶ ἴσως ἔτι πλέον τὸ κτηνώδες πάθος καὶ αἱ ἀνένδοτοι προλήψεις του, τὸν κατέστησαν δημοτικόν. Ἡ μικρὰ τάξις τῶν ἐργατῶν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν καὶ ἀντιπρόσωπον· ἐδημηγόρησε μεγαλοφώνως καὶ ἀτρομήτως, καὶ ἐδημηγόρησε καλῶς, διότι ὁ νοῦς του ἦτο πλήρης τῶν ὅσα ἔμελλε νὰ εἴπῃ.

— Πολῖται Ῥωμαῖοι! τὸ νέον τοῦτο πολίτευμα ἐπεδοκιμάσθη ἀπὸ σᾶς καὶ ἔπρεπε νὰ ἐπιδοκιμασθῇ. Ἀλλὰ πρὸς τί οἱ καλοὶ νόμοι, ἐὰν δὲν ἔχωμεν καλοὺς δημοσίους ὑπηρέτας διὰ νὰ τοὺς ἐκτελέσῃ ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τοὺς ἐπρότεινεν; Ἂν μ' ἐρωτήσετε νὰ σᾶς εἴπω πῶς κατασκευάζεται μία καλὴ ἀσπίς, καὶ ἂν σᾶς ἀρέσουν αἱ πληροφορίαι μου, εἰς ἐμὲ θὰ προστρέξετε ἢ εἰς ἄλλον χαλκέα διὰ νὰ σᾶς τὴν κατασκευάσῃ; Ἐὰν ὑπάγετε εἰς ἄλλον, ἠμπορεῖ νὰ σᾶς κάμῃ καλὴν ἀσπίδα, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι ὁμοία μ' ἐκείνην τὴν ὁποίαν θὰ κατεσκεύαζα ἐγώ, οὐδὲ μὲ τὴν περιγραφὴν τὴν ὁποίαν σᾶς ἔκαμα. Ὁ Νικόλαος Ῥιένζης ἐπρότεινεν ἕνα Κώδικα νόμων ὁ ὁποῖος θὰ ἦναι ἡ ἀσπίς μας. Τίς ἄλλος ἀπὸ αὐτὸν ἠμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ καλλίτερα τὴν ἀσπίδα τὴν ὁποίαν προτείνει; Ῥωμαῖοι! Προτείνω νὰ ἀναθέσῃ ὁ λαὸς εἰς τὸν Νικόλαον Ῥιένζην τὴν ἐξουσίαν, ὑπὸ ὁποιονδήποτε ὄνομα θέλει, διὰ νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν τὸ νέον πολίτευμα· καὶ ὅποια μέσα καὶ ἂν μεταχειρισθῇ, ἡμεῖς, ὁ λαός, θὰ τὰ ἐγκρίνωμεν προθύμως.

— Ζήτω ὁ Ῥιένζης! Ζήτω ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος! Ὡμίλησεν ἀξιόλογα! Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔκαμε τοὺς νόμους, νὰ γείνῃ καὶ διοικητής!

Τοιαῦτα ἦσαν αἱ ἀνευφημίαι αἵτινες εὔφραινον τὴν φιλόδοξον τοῦ λογίου καρδίαν. Ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ περιέβαλεν αὐτὸν μὲ τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν. Αὐτὸς δὲ ἔπλασε δημοκρατίαν, καὶ ἂν ἤθελεν ἐδύνατο νὰ γείνῃ καὶ δεσπότης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ζητείται χαλινὸς ἐνῷ ὁ ἵππος ἐκλάπη.

Ἐνῷ τοιαῦτα συνέβαινον εἰς τὴν Ῥώμην, ὑπηρέτης τις τοῦ Στεφάνου Κολόννου διέτρεχε τὴν φέρουσαν εἰς Κορνέτον. Εὐκόλως δύναται νὰ συμπεράνῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν ἔκπληξιν τοῦ γέροντος βαρόνου, ὅστις δὲν ἐβράδυνε νὰ συνάξῃ τοὺς στρατιώτας του· ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ παρουσιάσθη αἴφνης ἐνώπιόν του ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου δὲν ἐφαίνετο τὸ σύνηθες παρρησιαστικὸν ἦθός του.

— Τί τρέχει; ἠρώτησε μὲ σπουδήν, ἐπανάστασις; ὁ Ῥιένζης ἐξουσιάζει εἰς τὴν Ῥώμην; Νὰ πιστεύσω αὐτὴν τὴν εἴδησιν;

— Εἶναι ἀληθεστάτη! ἀπεκρίθη ὁ Κολόννας μειδιῶν πικρῶς. Ποῦ θὰ τὸν κρεμάσωμεν ὅταν ἐπιστρέψωμεν;

— Μὴν ὁμιλῇς μὲ τόσην ὑπεριφάνειαν, κύριε βαρόνε, ἐπανέλαβεν ἀποτόμως ὁ Μοντερεάλης· ὁ Ῥιένζης εἶναι δυνατώτερος ἀφ' ὅσον ὑποθέτεις. Ἐγὼ γνωρίζω τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σὺ μόνον τοὺς εὐγενεῖς! Ποῦ εἶναι ὁ ἀνεψιός σου;

— Εἶναι ἐδῶ, εὐγενὴ Μοντερεάλη, ἀπεκρίθη ὁ Στέφανος ἀνυψώσας τοὺς ὤμους του, καὶ ὑπομειδιάσας περιφρονητικῶς διὰ τὰ λεχθέντα, εἰς ἃ ἐνόμισε καλὸν νὰ μὴ ἀπαντήσῃ· εἶν' ἐδῶ. Ἰδοὺ ἔρχεται!

— Ἤκουσες τὰ νέα; Τὸν ἠρώτησεν ὁ Μοντερεάλης.

— Μάλιστα.

— Καὶ καταφρονεῖς τὴν ἐπανάστασιν;

— Τὴν φοβοῦμαι!

— Λοιπόν, σὺ ἔχεις περισσοτέραν φρόνησιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶν' ἐδική μου ὑπόθεσις· δὲν θέλω νὰ ἐμποδίσω τὰς συσκέψεις. Γυρίνετε πρὸς τὸ παρόν! Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ Στέφανος νὰ τὸν κρατήσῃ, ὁ ἱππότης ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον.

Ποῖον σκοπὸν ἔχει ὁ δημαγωγὸς αὐτός; ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν ὁ Μοντερεάλης. Μήπως ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ μὲ παίξῃ; μήπως μὲ ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὴν Ῥώμην διὰ νὰ οἰκειοποιηθῇ μόνος αὐτὸς ὅλα τὰ ὠφελήματα τοῦ ἐπιχειρήματος; τὸ φοβοῦμαι! Ὁ πανοῦργος Ῥωμαῖος! ἡμεῖς οἱ στρατιῶται τῆς ἄρκτου, δὲν ἠμποροῦμεν ν' ἀντιταχθῶμεν εἰς τὸ πνεῦμά των, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν ἀνανδρίαν των. Πλὴν τί νὰ κάμω; πρὸ ὀλίγου παρήγγειλα τὸν Ῥοδόλφον νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς λῃστάς, καὶ τώρα εἶν' ἕτοιμοι

ν' ἀποχωρισθοῦν ἀπὸ τὸν κύριόν των. Ἄλλ' ἔστω! ἂς τὸ κάμουν. Προτιμῶ νὰ συντρίψω πρῶτον τὴν ἐξουσίαν τῶν βαρόνων, καὶ ἔπειτα, μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας, νὰ λογαριασθῶ μὲ τὸν πλήθειόν ἐκεῖνον.

Καὶ ἂν ἀποτύχω, γλυκεῖά μου Ἀδελίνα, ! θὰ σὲ ἰδῶ καὶ πάλιν, τοῦτο θὰ μὲ παρηγορήσῃ! καὶ ὁ Λουδοβίκος τῆς Οὐγγαρίας θὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὴν χεῖρα καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου. Ἄ! Ῥοδόλφε! ἀνεκραξεν ἰδὼν τὸν ρωμαλέον στρατιώτην, διερχόμενον ἡμίοπλον καὶ ἡμιμέθυσον διὰ τῆς αὐλῆς. Ταλαίπωρε! ἀπὸ τώρα ἐμέθυσες;

— Μεθυσμένος ἢ ἀμέθυστος, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοδόλφος προσκυνήσας ἐδαφιαίως, εἶμαι εἰς τὰς προσταγάς σου.

— Ἀξιόλογα! Εἶν' ἕτοιμοι οἱ σύντροφοί σου νὰ πετάξουν ἐπάνω εἰς τὰ ἄλογά των;

— Ὀγδοήντα ἀπὸ αὐτούς, βαρυνθέντες τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὸν ὀχληρὸν ἀέρα τῆς Ῥώμης, εἶναι ἕτοιμοι νὰ πετάξουν ὅπου θέλει ὁ κύριος Γωτιέρος Μοντερεάλης.

— Μὴν ἀργοπορῇς λοιπόν, διέταξέ τους νὰ ἑτοιμασθοῦν· δὲν θ' ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ μαζῆ μὲ τὸν Κολόνναν· θὰ τὸν ἀφήσωμεν ἐνῷ ῥητορεύει ἀκόμη; Εἰπὲ εἰς τοὺς ὑπασπιστάς μου νὰ μὲ συντροφεύσουν!

Ὁ δὲ Στέφανος Κολόννας, ὅτε μόνον ἀνέβαινεν εἰς τὸν ἵππον του ἤκουσε κατὰ πρῶτον, ὅτι ὁ ἱππότης τῆς Προβηγκίας, Ῥοδόλφος ὁ ἱππεύς, καὶ ὀγδοήκοντα μισθωτοί, ἀνεχώρησαν πρὸ ὀλίγου... ἀλλὰ ποτὸν μέρος κάνεις δὲν ἐγνώριζεν.

— Ἐπροπορεύθησαν εἰς τὴν Ῥώμην! Τί γενναῖος βάρβαρος! εἶπεν ὁ Κολόννας. Ἔμπρὸς κύριοι!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἔφοδος—ἐπιχώρησις—ἐκλογὴ—καὶ συγκατάθεσις.

Φθάσασα εἰς Ῥώμην ἡ συνοδία τοῦ Κολόννου, εὗρηκε τὰς μὲν πύλας κλειστάς, τὰ δὲ τείχη φρουρούμενα· ἀλλ' ὁ Στέφανος διέταξε νὰ προχωρήσωσιν οἱ σαλπιγκταί του καί τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ὁπλαρχηγῶν, καὶ ν' ἀπαιτήσωσιν ἐπιτακτικῶς νὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι.

— Ἔχομεν διαταγήν, ἀπεκρίθη ὁ πρῶτος τῆς φρουρᾶς, νὰ μὴ

διεχθῶμεν κἀνένα φέροντα ὅπλα σημαίας ἢ σάλπιγγας· ἃς ἀποπέμψουν οἱ κύριοι Κολόνναι τὴν συνοδίαν των, καὶ τότε καλῶς ὥρισαν.

— Καὶ ποῖος ἔδωκε τὰς αὐθάδεις αὐτὰς διαταγάς, ἠρώτησεν ὁ ὁπλαρχηγός.

— Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου καὶ ὁ Νικόλαος Ῥιέντζης, προστάται καὶ οἱ δύω τῆς Καλῆς πολιτείας.

Ὁ ὁπλαρχηγὸς τοῦ Κολόννου ἐπανελθὼν διεκοίνωσε πρὸς τὸν ἀνώτερόν του τὴν ἀπόκρισιν ταύτην. Ἀδύνατον εἶναι νὰ περιγράψωμεν τὴν ὀργὴν τοῦ Στεφάνου.

— Ἐπίστρεψε, ἐφώναξε μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν, καὶ εἰπέ του, ὅτι ἐὰν δὲν ἀνοιχθοῦν ἀμέσως αἱ πύλαι εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τὸ αἷμα τῶν πληβείων θὰ πέσῃ εἰς τὰς κεφαλάς των· ὅσον διὰ τὸν Ῥαϊμοῦνδον, οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα ἔχουν μεγίστην ἐξουσίαν πνευματικὴν ὄχι ὅμως καὶ κοσμικήν· ἃς διατάξῃ νὰ γίνῃ νηστεία καὶ θὰ τὸν ὑπακούσωμεν· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν αὐθάδη Ῥιέντζην, εἰπὲ ὅτι ὁ Στέφανος Κολόννας θὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν ζητήσῃ αὔριον εἰς τὸ Καπιτώλιον, διὰ νὰ τὸν κρημνίσῃ ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον παράθυρον.

Ὁ ὁπλαρχηγὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ ταύτην τὴν διαταγήν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥωμαῖος ὁπλαρχηγὸς δὲν ἀπεκρίθη μὲ ὀλιγωτέραν θρασύτητα.

— Εἰπὲ εἰς τὸν κύριόν σου, ὅτι ἡ Ῥώμη θεωρεῖ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀπαδούς του ὡς ἀποστάτας καὶ προδότας, καὶ ὅτι ἅμα ὡς ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν θέσιν σου θὰ διατάξωμεν τοὺς τοξότας μας νὰ κεντώσουν ἐπάνω σας τὰς φαρέτρας των, ἐν ὀνόματι τοῦ πάπα, τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ.

Καὶ ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ ἐξεπληρώθη κατὰ γράμμα πρὶν δὲ προφθάσῃ ὁ γέρων βαρόνος νὰ βάλῃ κατὰ τάξιν τοὺς στρατιώτας του αἱ πύλαι ἠνοίχθησαν, καὶ πλῆθος καλῶς ὡπλισμένον, ἂν καὶ ἀγύμναστον, ἐξῆλθεν ἀλαλάζον. καὶ ἀνυψοῦν τὰς κυανοχρόους σημαίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους. Ἡ δὲ ἔφοδος ἔγεινε μετὰ τοσαύτης ἀπελπισίας, ὁ ἀριθμὸς ἦτον τόσῳ μεγάλος, ὥστε οἱ βαρόνοι, μετὰ μικρὰν καὶ θορυβώδη σύγκρουσιν, ἔστρεψαν τὰ νῶτα, καὶ κατεδιώχθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς ἐπέκεινα τοῦ μιλίου μακρὰν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Ἅμα ὡς οἱ βαρόνοι ἀνένηψαν ὀλίγον ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἔκπληξίν των, συνεκρότησαν συμβούλιον, καθ' ὃ πολλαὶ καὶ ἀντιφατικαὶ γνῶμαι ἠκούσθησαν. Οἱ μὲν ἤθελον νὰ μεταβῶσιν εἰς Παλεστρίναν, ὅπως ἀνῆκεν εἰς τὸν Κολόνναν καὶ περιεῖχε φρούριον

σχεδὸν ἀπόρθητον, οἱ δὲ ἐπρότεινον νὰ διασκορπισθῶσι καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰρηνικῶς καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν πόλιν δι' ἄλλων πυλῶν. Αὐτὸς ὁ Στέφανος Κολόννας, φρυάττων, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ κρατήσῃ, κατὰ τὸ σύνηθες, ἑαυτοῦ, δὲν ἴσχυε πλέον νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐπιρροήν του· ὁ δὲ Λουκᾶς Σαβέλλης, δειλὸς ἀλλ' ἐπίβουλος καὶ πανοῦργος, ἔστρεψε μάλιστα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου του, καὶ διέταξε τοὺς ὀπαδούς του νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὸ ἐν Ῥωμανίᾳ ὀχυρόν του. ὅταν ὁ γέρων Κολόννας ἐπενόησε τρόπον κατάλληλον νὰ προλάβῃ τὴν διαίρεσιν τῶν δυνάμεών του, ἥτις θὰ ἐπέφερε τὴν κοινὴν καταστροφήν. Ἐπρότεινε νὰ ὀχυρωθῶσιν εἰς Παλεστρίναν, καὶ νὰ στείλωσιν εἰς Ῥώμην ἕνα τῶν ἀρχηγῶν μόνον, ὅστις, ὑποτεταγμένος κατὰ τὸ φαινόμενον, νὰ ἐξετάσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Ῥιένζου, καὶ ἢ ν' ἀντιπαλαίσῃ ἂν τὸ νομίσῃ δυνατόν, ἢ νὰ διαπραγματευθῇ περὶ τῆς παραδοχῆς καὶ τῶν λοιπῶν.

— Καὶ ποῖος, ἠρώτησεν ὁ Σαβέλλης εἰρωνικῶς, ἀναλαμβάνει τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν ἐντολήν; Ποῖος, ἄοπλος καὶ μόνος, θὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν λύσσαν τοῦ θηριώδους ὄχλου τῆς Ἰταλίας, καὶ τὴν διάκρισιν δημαγωγοῦ παραφερομένου ἀπὸ τὴν μέθην τοῦ πρώτου θριάμβου;

Οἱ βαρόνοι καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἔρριπτον τὰ βλέμματα πρὸς ἀλλήλους σιωπηλοί· ὁ δὲ Σαβέλλης ἐγέλα.

Ἕως τότε ὁ Ἀδριανὸς δὲν εἶχεν ὁμιλήσει ἐκτὸς μόνον πολλὰ ὀλίγον κατ' ἀρχάς· ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην πρότασιν ἦλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ συγγενοῦς του.

— Κύριοι, εἶπεν, ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν ἐντολήν, ἀλλὰ διὰ λογαριασμόν μου καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ σᾶς· θὰ εἶμ' ἐλεύθερος νὰ πράξω ὅπως νομίσω καταλληλότερον εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν Ῥωμαίου εὐγενοῦς, καὶ τὰ συμφέροντα Ῥωμαίου πολίτου· θὰ εἶμ' ἐλεύθερος νὰ ἀνυψώσω τὴν σημαίαν μου εἰς τὸν πύργον μου, ἢ νὰ ἀναγνωρίσω τὸ νέον πολίτευμα.

— Καλὰ τα! ἀνέκραξε πάραυτα ὁ γέρων Κολόννας. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ τοῦ νὰ ἐμβῶμεν ὡς ἐχθροὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅταν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμβῶμεν ὡς φίλοι! Τί λέγετε, εὐγενέστατοι;

— Καλητέρα ἐκλογὴ δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ γείνῃ, εἶπεν ὁ Σαβέλλης· μὲ φαίνεται ὅμως παράδοξον πῶς ἕνας Κολόννας συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ ἀντιστάσεως καὶ ὑποταγῆς εἰς τὴν βάναυσον αὐτὴν ἐπανάστασιν.

— Περὶ τούτου, κύριε, θὰ κρίνω διὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἐὰν ὅμως θέλετε ἄνθρωπον ὅστις νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὸν ἑαυτόν σας ἐκλέξατε ἄλλον. Σᾶς λέγω δὲ παρρησίᾳ, ὅτι ἀφ' ὅσον ἔμαθα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐπικρατείας, συμπεραίνω ὅτι ἡ παροῦσα κατάστασις τῆς

Ῥώμης ἀπαιτεῖ μεταρρύθμισίν τινα. Ἐὰν ὁ Ῥιέντζης καὶ ὁ Ῥαϊμοῦνδος εἶναι ἄξιοι διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ἀγνοῶ.

Καὶ ὁ μὲν Σαβέλλης ἐσιώπα, ὁ δὲ γέρων Κολόννας εἶπεν·

— Εἰς Ἁλεξῖναν λοιπόν!... συγκατατίθεσθε ὅλοι; Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, καλὸν ἢ κακόν, δὲν θὰ εὑρεθῶ τοὐλάχιστον διηρημένος! ἐπ' αὐτῷ μόνον τῷ ὅρῳ ἀποφασίζω νὰ ριψοκινδυνεύσῃ ὁ ἀδελφός μου!

Οἱ βαρόνοι ἐκουφομίλησαν ὀλίγον μεταξύ των, καὶ ἰδόντες ὅτι ἡ πρότασις τοῦ Στεφάνου ἦτον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ συμφερωτέρα, συγκατετέθησαν.

Ἅμα δὲ ὡς ἀνεχώρησαν, ὁ Ἀδριανός, παρακολουθούμενος ἀπὸ ἕνα μόνον ὑπασπιστήν, διευθύνθη βραδυπορῶν πρός τινα τῶν πλέον μεμακρυσμένων εἰσόδων τῆς πόλεως, καὶ ἐρωτηθεὶς ἐφανέρωσεν ἀφόβως τὸ ὄνομά του.

— Ἔμβα, κύριέ μου, εἶπεν ὁ φύλαξ· κατὰ τὰς διαταγάς μας δεχόμεθα ὅλους ὅσοι ἔρχονται ἄοπλοι καὶ χωρὶς συνοδίας. Μόνον εἰς τὸν κύριον Ἀδριανὸν Καστέλλον ἔχομεν ἐπίτηδες διαταγὴν ν' ἀποδώσωμεν τὰς τιμὰς αἱ ὁποῖαι χρεωστοῦνται εἰς πολίτην καὶ φίλον.

Ὁ Ἀδριανός, συναισθανθεὶς εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν πλαγίαν ἀλλὰ φιλικὴν ταύτην ἀνάμνησιν, διέβη διὰ μακρᾶς σειρᾶς πολιτῶν ἐνόπλων, οἵτινες τὸν ἐχαιρέτησαν εὐσεβάστως διερχόμενον· καὶ ὅταν αὐτὸς ἀντεχαιρέτισε μ' εὐγένειαν, φωνὴ ἐπιδοκιμασίας παρηκολούθησε τὰ βήματα τοῦ ἵππου του.

Οὕτω μόνος καὶ ἐν ἡσυχίᾳ, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ὑπασπιστήν του, ὁ νέος πατρίκιος διῆλθεν ἀκωλύτως διὰ κενῶν καὶ ἐρήμων ὁδῶν, (διότι τὸ μὲν ἥμισυ σχεδὸν τῶν κατοίκων ἐφρούρουν τὰ τείχη, οἱ δὲ λοιποὶ κατεγίνοντο εἰς ἔργα εἰρηνικώτερα,) καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀπέραντον πλατεῖαν τοῦ Καπιτωλίου. Ὁ ἥλιος κατέβαινε βραδέως ῥίπτων τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τοῦ ἀναριθμήτου πλήθους τὸ ὁποῖον κατεκάλυπτε τὴν πλατεῖαν, καὶ χρυσίζων μὲ τὸ δύον αὐτοῦ φῶς τὴν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἀνυψωθεῖσαν ἐπὶ παραπήγματος μεγάλην τῆς Ῥώμης σημαίαν—Gonfalone—πεποικιλμένην μὲ ἀστέρας ἀργυροῦς.

Ὁ Ἀδριανὸς ἀναχαιτίσας τὸν ἵππον του, δὲν εἶναι εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἡ ὥρα κατάλληλος διὰ νὰ ὁμιλήσω δημοσίᾳ μὲ τὸν Ῥιέντζην· καὶ ὅμως θὰ εἰσεχώρουν εὐχαρίστως μεταξὺ τοῦ λαοῦ, διὰ νὰ παρατηρήσω μόνος μου ἕως ποῦ ἐκτείνεται ἡ ἐξουσία του, καὶ πῶς τὴν ὑποστηρίζει. Μετὰ μικρὰν σκέψιν ἀπεσύρθη εἴς τινα τῶν σκοτεινοτέρων ὁδῶν, πάντα ἔρημον τὴν στιγμὴν ἐκείνην, παρέδωκε τὸν ἵππον εἰς τὸν ὑπασπιστήν του, καὶ δανεισθεὶς τὸν ποδήρη μαν-

δύαν καὶ τὴν περικεφαλαίαν τούτου, ἐπλησίασεν εἰς εἴσοδόν τινα παράμερον τοῦ Καπιτωλίου, ὅπου ἐστάθη περιτυλιγμένος ὡς τις τοῦ πλήθους, παρατηρῶν τὰ διατρέχοντα.

— Ποῖον τὸ αἴτιον, ἠρώτησέ τινα πενιχρῶς ἐνδεδυμένον πολίτην, τῆς παρούσης συναθροίσεως;

— Δὲν ἄκουσες τὴν προκήρυξιν; ἀπεκρίθη ἐκστατικὸς ὁ ἄλλος. Δὲν γνωρίζεις τι ὅτι τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως καὶ οἱ σύνδικοι τῆς ἐργατικῆς κλάσεως, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναγορεύσουν βασιλέα τῆς Ῥώμης τὸν Ῥιένζην;

Ὁ ἱππότης τοῦ αὐτοκράτορος, εἰς ὃν ἀνῆκε τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἀξίωμα, ὠπισθοχώρησεν ἔντρομος.

— Καὶ, ἐπανέλαβεν ὁ πολίτης, ἡ συνέλευσις αὐτὴ ὅλων τῶν μικροτέρων βαρόνων, τῶν συμβούλων καὶ τῶν ἐργατῶν, ἐπροσκλήθη ν' ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν πρυσφοράν.

— Βεβαίως θὰ τὴν δεχθῇ.

— Δὲν ἠξεύρω, κυκλοφοροῦν περίεργοι φῆμαι· ἀλλ' ἕως τώρα ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἐφανέρωσε τὸ φρόνημά του.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐναρμόνιος ἦχος στρατιωτικῆς μουσικῆς ἀνήγγειλε τὴν ἄφιξιν τοῦ Ῥιένζου· τὸ πλῆθος συνεταράχθη, οὗτος δὲ μετέβη πάνοπλος ἀλλὰ γυμνὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου τοῦ Καπιτωλίου εἰς τὸ παράπειγμα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἤρχετο, φέρων χρυσοῦφαντον ἀρχιερατικὴν στολήν, ὁ Ῥαϊμοῦνδος ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψωσιν οἱ ἀλαλαγμοὶ καὶ αἱ χειρονομίαι, τὰ δάκρυα καὶ οἱ ὁλοφυρμοί, οἱ ἄγριοι γέλωτες καὶ ὁ ἀτελεύτητος ἐνθουσιασμός, δι' ὧν ἐξήγουν τὰς συμπαθείας των τὰ ζωηρὰ καὶ ἔνθερμα ἐκεῖνα τέκνα τῆς Μεσημβρίας, ὅταν ἐφάνη ὁ Ῥιένζης. Εἰς τὰ παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας τοῦ παλατίου ἦσαν ἐστοιβασμέναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ὑποδεεστέρων βαρόνων καὶ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν· ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἠσθάνθη παλμοὺς ὅταν παρετήρησε μεταξὺ αὐτῶν, ὠχρὸν, τεταραγμένον, ἔνδακρυ τὸ γλυκὺ πρόσωπον τῆς Εἰρήνης του, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπεσκίαζε καὶ ὕπως ἦτο ὅλα τὰ ἄλλα, ἐὰν δὲν ἦτο πλησίον αὐτοῦ ἄλλη τις ὡραιότης, τὴν ὁποίαν τῆς ὥρας ἐκείνης ἡ ταραχὴ κατέστησε μαγευτικήν. Οἱ μέλανες, μεγάλοι καὶ φλογεροὶ τῆς Νίνας Ῥασέλλου ὀφθαλμοί, ὅλοι ὑγροφυεῖς, ἦσαν ὑπερηφάνως προσηλωμένοι ἐπάνω τοῦ ἥρωος τῆς ἐκλογῆς της· καὶ ἡ ὑπερηφάνεια πλέον τὰς χαρᾶς ἀνεδείκνυε λαμπροτέρων τὸ ἐρύθημα τῶν παρειῶν της, καὶ ἐδίδεν εἰς τὸ εὐγενὲς καὶ μεγαλοπρεπὲς σῶμά της ἦθος βασιλίσσης. Ὁ δύων ἥλιος, ἀκτινοβολῶν ἐν ὅλῃ του τῇ δόξῃ, ἐλάμπρυνε τὰς γυμνὰς κεφαλὰς, τὰ ζωηρὰ πρόσωπα τοῦ λαοῦ, τὸν μέγαν

καὶ λευκόφαιον ὄγκον τοῦ Καπιτωλίου, καὶ περιέχυνε μὲ φῶς ἐξαίσιον τὸν παρὰ τὸν Ριένζην κολοσσιαῖον λέοντα (α) ἐξ οὗ ὠνομάσθη οὕτω καὶ τις κλιμαξ ἄγουσα πρὸς τὸ Καπιτώλιον. Ὁ λέων οὗτος ἦτο λείψανον τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, μέγας, ἐρθαρμένος καὶ φοβερὸς σύμβολον θρασκείας ἐξαλειφθείσης, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ἐνεχάραξεν ὁ ἀγαλματοποιὸς χαρακτῆράς τινες τῆς ἀνθρωπίνης φυσιογνωμίας. Καὶ τοῦτο, φέρον τὸ ἀποτέλεσμα εἰς ὃ πιθανῶς ἀπέβλεψεν ὁ τεχνίτης, ἐνετύπωσε μυστικὴν, ὑπερφυᾶ καὶ τρομερὰν ἔκφρασιν εἰς τὴν ἀγρίαν ὄψιν, καὶ τὴν ἐπίσημον καὶ σοβαρὰν γαλήνην τὴν ὁποίαν μετέδιδεν εἰς τὸ μάρμαρον ἡ αἰγυπτία ἰδίως τέχνη. Τὸ ἐμπνεόμενον σέβας ὑπὸ τοῦ κολοσσιαίου καὶ τρομεροῦ τούτου ἀγάλματος ἠσθάνετο διπλασίως ὁ ὄχλος, διότι ἡ *κλιμαξ τοῦ λέοντος* ἦτο ὁ συνήθης τόπος τῶν δημοσίων καρατομιῶν καὶ τελετῶν. Σπανίως δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ γενναιότεροι πολῖται ἐλπιζόμενον νὰ σφραγισθῶσι διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ καὶ σπανιώτερον δὲ ἔφριξαν, ὅταν, διαβαίνοντες πλησίον αὐτοῦ, ἔβλεπον προσπλωμένον ἐφ' ἑαυτῶν τὸ βλοσυρὸν βλέμμα τοῦ γηραιοῦ ἐκείνου θηρίου τοῦ Νείλου.

Παρῆλθον ὀλίγα λεπτὰ ἑωσοῦ ἡ συγκίνησις τῆς ὁμηγύρεως ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Ριένζην νὰ ὁμιλήσῃ. Ἀλλ' ὅτε ἐπὶ τέλους ἠκούσθη φωνὴ, «Ζήτω ὁ Ριένζης, ὁ ἐλευθερωτὴς καὶ βασιλεὺς τῆς Ρώμης!» ἀνύψωσεν ἀνυπομόνως τὴν χεῖρά του, καὶ ἡ περιέργεια τοῦ πλήθους ἐπέβαλεν εὐθὺς εἰς πάντας σιωπήν.

«Ἐλευθερωτὴς τῆς Ρώμης, συμπολῖταί μου! εἶπεν εἰς τοῦτον τὸν τίτλον μὴ προσθέσητε ἄλλον. Εἶμαι εἰς ἄκρον φιλόδοξος, καὶ δὲν συγκατατίθεμαι νὰ ὀνομασθῶ βασιλεύς! Φυλάξατε τὴν ὑπακοήν σας διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας, τὴν ὑποταγήν σας διὰ τὸν αὐτοκράτορά σας· ἀλλ' ἐστὲ πιστοὶ εἰς τὰς ἐλευθερίας σας. Ἔχετε δικαίωμα νὰ ἀναστήσετε τὸ παλαιὸν σας πολίτευμα· πλὴν τὸ πολίτευμα τοῦτο δὲν ἔχει ἀνάγκην βασιλέως. Ζηλωτὴς τοῦ ὀνόματος τοῦ Βρούτου, περιφρονῶ τοὺς τίτλους τοῦ Ταρκυνίου! Ῥωμαῖοι ἐξυπνήσατε! ἐξυπνήσατε! αἰσθάνθητε ἔρωτα ἐλευθερίας εὐγενέστερον ἐκείνου ὅστις, ἐὰν περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν ἐκθρόνισιν τῶν σημερινῶν τυράννων, δύναται νὰ σᾶς ὑποβάλῃ αὔριον εἰς ἄλλους! Ἡ Ῥώμη ἔχει ἀνάγκην ἐλευθερωτοῦ, καὶ ὄχι σρετεριστοῦ! Λάβετε ὀπίσω τὸν μισητὸν τοῦτον τίτλον!»

(α) Τὸ σημερινὸν Καπιτώλιον εἶναι πολὺ διάφορον τοῦ ἐπὶ Ριένζου· ὁ δὲ ἀναγνώστης δὲν πρέπει ν' ἀγνοῇ ὅτι ἡ ἐνεστῶσα κλιμαξ ἡ σχεδογραφηθεῖσα ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγέλου, πρὸς τὴν βάσιν τῆς ὁποίας φαίνονται δύο λέοντες μαρμάρινοι μεταφερθέντες ὑπὸ Πίου τοῦ Δ. ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ Κακκου, δὲν εἶναι ἡ κλιμαξ τοῦ μαύρου Λέοντος, ἡ δ. διακρεψκα τοσοῦτο σχηματικῶς ἐπὶ Ριένζου. Ὁ σιωπηλὸς οὗτος μάρτυς πράξεων ἀπαισίως δὲν αὐξάνει πλέον.

Σιωπὴ διεδέχθη τὴν ὁμιλίαν ταύτην· τὸ πλῆθος ἔμενεν ἐκστατικὸν καὶ ἀκίνητον, περιμένον ἐν ἀνυπομονησίᾳ ν' ἀποκριθῶσιν οἱ σύμβουλοι, ἢ οἱ δημαγωγοί του.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Πανδόλφος Γουίδιος, ὅστις ἦτο Καπριώνος, ἡ ἀπόκρισίς σου εἶναι ἀξία τῆς φήμης σου· ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐνισχυθῶσιν οἱ νόμοι, ἡ Ρώμη χρεωστεῖ νὰ σὲ διώσῃ νόμιμόν τινα τίτλον· ἐὰν δὲν θέλῃς τὸν τοῦ βασιλέως καταδεχθῆτι τὸν τοῦ δικτάτορος ἢ τὸν τοῦ ὑπάτου.

«Ζητω ὁ ὕπατος Ῥιένζης,» ἀνέκραξαν πανταχόθεν.

Ὁ Ῥιένζης ἐπέβαλε διὰ νεύματος σιωπήν.

«Πανδόλφε Γουίδε! καὶ σεῖς οἱ ἔντιμοι σύμβουλοι τῆς Ῥώμης! Ὁ τίτλος οὗτος εἶναι καὶ ἀνώτερος τῆς προσωπικῆς μου ἀξίας, καὶ ἀνάρμοστος εἰς τὰ καθήκοντά μου. Εἶμαι τέκνον τοῦ λαοῦ... ἡ φροντὶς τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ εἶναι τὸ μόνον χρέος μου· οἱ εὐγενεῖς δύνανται νὰ προστατεύωσιν ἑαυτούς. Εἰς τοὺς πατρικίους ἀνήκουν οἱ τίτλοι τοῦ δικτάτορος καὶ τοῦ ὑπάτου. Ὄχι, ἐξηκολούθησε μετὰ βραχεῖαν διακοπήν· ἐὰν νομίζετε ἀναγκαῖον, διὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως, νὰ χορηγήσετε εἰς τὸν συμπολίτην σας τίτλον καὶ ἐξουσίαν ἐπίσημον, ἔστω· χορηγήσατε ὅμως τοιοῦτον, ὅστις μαρτυρῇ περὶ τοῦ εἴδους τῶν νέων θεσμοθεσιῶν μας, περὶ τῆς συνέσεως τοῦ λαοῦ, καὶ περὶ τῆς μετριοφροσύνης τῶν ἀρχηγῶν του. Ἄλλοτε συμπολῖταί μου, ὁ λαὸς ὠνόμαζε προστάτας τῶν δικαιωμάτων του καὶ φύλακας τῆς ἐλευθερίας του, ὑπηρέτας τινὰς ὑπευθύνους πρὸς τὸν λαὸν, ἐκλεγομένους ἀπὸ τὸν λαὸν, προνοοῦντας διὰ τὸν λαόν. Ναὶ μὲν ἡ ἐξουσία ἦτο μεγίστη, ἀλλ' ἐνηργεῖτο κατ' ἐντολήν· ναὶ μὲν ἦτο ἀξίωμα, ἀλλ' ἀξίωμα διδόμενον ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ· τὸ ὄνομα τῶν ὑπηρετῶν τούτων ἦτο τὸ τοῦ δημάρχου· Τοιοῦτος τίτλος ἐδίδετο, ὄχι μόνον δι' ἀνευφημίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὁλόκληρον τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ φέρων αὐτὸν εἶχε συμπράκτορα τὴν ἰδίαν αὐτὴν συνέλευσιν, καὶ συνεκυβέρνα μετὰ τῆς συνελεύσεως αὐτῆς. Τοιοῦτον τίτλον δέχομαι εὐχαρίστως.» (α)

Τὰ φρονήματα, τὰ αἰσθήματα τοῦ Ῥιένζου κατεχρήτευσαν ἔτι μᾶλλον τὸν λαὸν διὰ τοῦ ὕρους τῆς βαθείας καὶ εἰλικρινοῦς πεποιθήσεως μεθ' ἧς ἐξηγήθησαν, καὶ πολλοὶ Ῥωμαῖοι, μὲ ὅλην των

(α) Ὁ Γίββων καὶ ὁ Σισμόνδης οὔτινες δὲν ἀνέγνωσαν ὅτι φαίνεται μετὰ πολλῆς ἐπιστασίας τὰ πρωτότυπα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα διεφύλαξεν ὁ Ἐκκλησιος δὲν λέγουσί τι περὶ τῆς συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων, ἧς τινος ἡ ἐγκαθίδρυσις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη δημοσία πρᾶξις τοῦ Ῥιένζου. Ἐξ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον 19 τοῦ Μαΐου διεύθυνε πρὸς τὸν λαὸν τὴν θεσπεσίαν ἐπιστολὴν σωζομένην εἰσέτι δι' ἧς προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ καὶ στείλῃ δύο συνδίκους ἢ πρεσβεύτας εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν.

τὴν διαρθρᾶν, ἠσθάνθησαν στιγμιαίαν χαρὰν διὰ τὴν τόσην μετριοφροσύνην τοῦ ἀρχηγοῦ των. «Ζήτω ὁ δήμαρχος τῆς Ρώμης!» ἀνεβόησε τὸ πλῆθος, ὄχι ὅμως μὲ ὅσην ζέσιν εἶχε φωνάξει, «Ζήτω ὁ βασιλεύς!» διότι, μὴ γενομένου δεκτοῦ τοῦ ὑπερτάτου τίτλου, ὁ λαὸς ἐθεώρει ἀτελῆ τὴν ἐπανάστασίν του. Εἰς διεφθαρμένον καὶ ἔκφυλον λαόν, ἡ ἐλευθερία φαίνεται ἄπλοῦν κτῆμα, ἐὰν δὲν καθωραΐζεται ἀπὸ τὴν πομπὴν τοῦ δεσποτισμοῦ αὐτοῦ τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος κατέστρεψε. Πάθος του εἶναι ἡ ἐκδίκησις καὶ ὄχι ἡ βελτίωσις, καὶ ὅσῳ μεγαλητέρα εἶναι ἡ νέα ἐξουσία τὴν ὁποίαν ἔπλασε, τόσῳ πλείοτερον καταφέρεται κατὰ τῆς ἀρχαιοτέρας. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ, τὰ σεβαστότερα, τὰ φρονιμώτερα, καὶ τὰ ἰσχυρότερα μέλη τῆς συνελεύσεως ἐδέχθησαν εὐχαρίστως τὸν μέσον ὅρον τοῦτον, ὅστις ἤθελεν ἀπαλλάξει μυρίων κινδύνων τὴν Ρώμην οἵτινες ἦτο πιθανὸν νὰ προέλθωσιν εἴτ' ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος, εἴτ' ἐκ μέρους τοῦ πάπα. Ἡ εὐχαρίστησις αὐτῶν ηὔξησε μάλιστα ὅταν ὁ Ριένζης ἐπρόσθεσε ταῦτα, ἅμα ὡς ἐσίγησαν αἱ φωναί.

«Καὶ ἐπειδὴ συνεπράξαμεν ἐξ ἴσου ὁ Ραϊμοῦνδος, ἐπίσκοτος Ὀρβιέτου, καὶ ἐγὼ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὅσαι τιμαὶ θ' ἀποδοθῶσιν εἰς ἐμὲ, πρέπει ν' ἀποδοθῶσιν ἐπίσης καὶ εἰς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ πάπα. Ἐνθυμήθητε ὅτι ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ Κράτος δὲν κυβερνοῦν τὸν λαὸν εἰμὴ ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ εὐεργετῶσι. Ζήτω ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα, ὅστις πρῶτος ἤθελεν ἀναδειχθῇ καὶ ἐλευθερωτὴς τοῦ Κράτους!»

Δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ἐὰν τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Ριένζου ὑπηγόρευσεν ὁ πατριωτισμός· εἶναι ὅμως ἀναντίρρητον ὅτι ἡ φρόνησίς του ὑπῆρξε τοὐλάχιστον ἴση μὲ τὴν ἀρετήν του· καὶ ἴσως τίποτε δὲν ἐστερροποίησε τόσον τὴν ἐπανάστασιν, ὅσον ἡ συμμαχία τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ ἀντιπροσώπου τῆς παπικῆς ἐξουσίας· διότι, καθησυχουμένης μὲ τὴν ἔγκρισιν τοῦ πάπα αὐτοῦ, διεμοιράζετο ἡ εὐθύνη της μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ριένζου, ὅστις ἐφαίνετο οὕτως ὅτι δὲν συνεκέντρονεν εἰς μόνας τὰς χεῖράς του ὅλην τὴν ἐξουσίαν.

Ἐνῷ δὲ τὸ πλῆθος ἐχειροκρότει τὴν πρότασιν τοῦ Ριένζου, ἐνῷ αἱ φωναὶ ἀντήχουν μέγα, ἐνῷ ὁ Ραϊμοῦνδος, καταπλαγεὶς ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον τῆς προτάσεως, ἐπροσπάθει διὰ σημείων καὶ νευμάτων νὰ ἐξηγήσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην συνάμα καὶ τὴν ταπείνωσίν του, ὁ νέος δήμαρχος, ῥίψας περὶ αὐτὸν τὰ βλέμματά του, εἶδε πολλοὺς εὐγενεῖς προσελθόντας χάριν περιεργείας, τῶν ὁποίων τὴν ἰσχυρὰν συνδρομὴν ἐπεθύμει νὰ κερδήσῃ κατὰ τὸν πρῶτον ἐκεῖνον πυρετὸν τοῦ κοινοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἐπομένως, ἅμα ὡς ὁ Ραϊμοῦνδος ἐπρόφερε σύντομον καὶ πομπώδη δημηγορίαν, εἰς ἣν ἐφαί-

νετο συγχρόνως καὶ ἡ προθυμία τοῦ νὰ δεχθῇ τὴν προσφερθεῖσαν πρὸς αὐτὸν τιμὴν, καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ μὴ ἀναμίξῃ ἑαυτὸν ἢ τὸν πάπαν εἰς ἀδιεξόδους περιπλοκάς, ὁ Ῥιένζης διέταξεν ἕνα τῶν δύο κηρύκων οἵτινες ἵσταντο ὄρθιοι ὄπισθέν του, νὰ διακηρύξῃ τὰ ἑφεξῆς.

«Ἐπειδὴ εἶν' ἐπιθυμητὸν, ὅσοι ἔμειναν ἄχρι τοῦδε οὐδέτεροι, νὰ φανερώσωσιν ἂν ἦναι φίλοι ἢ ἐχθροί, προσκαλοῦνται νὰ ὀμώσωσι τὸν ὅρκον τῆς εἰς τοὺς νόμους ὑποταγῆς, καὶ νὰ συναινέσωσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς *Καλῆς πολιτείας*.»

Τοσοῦτος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ, καὶ τόσον ἐξευγενίσθη καὶ ἐνισχύθη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ῥιένζου, ὥστε μετεδόθη καὶ εἰς τοὺς πλέον ἀδιαφόρους· κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ φανῇ κατώτερος τῶν ἄλλων· μάλιστα καὶ οἱ πλέον οὐδέτεροι, γνωρίζοντες ὅτι εἰς αὐτοὺς μᾶλλον προσηλόνετο ἡ προσοχὴ τοῦ λαοῦ, ἔσπευδον πρὸ τῶν ἄλλων νὰ ὀμώσωσι πίστιν εἰς τὴν Καλὴν πολιτείαν. Ὁ πρῶτος προσελθὼν καὶ ὁρκισθεὶς ἦτον ὁ Ῥασέλλης, πατὴρ τῆς Νίνας. Καὶ ἄλλοι δὲ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων εὐγενῶν ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμά του.

Καὶ ἡ μὲν παρουσία τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ παπα ἠπάτησε τοὺς ἀριστοκράτας, ὁ δὲ φόβος τοῦ λαοῦ ἠνάγκασε τοὺς περιφιλαύτους, καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν χειροκροτήσεων ἐνεθάρρυνε τοὺς ματαιόφρονας. Τὸ μεταξὺ Ἀδριανοῦ καὶ Ῥιένζου διάστημα εἶχε μείνει κενὸν, καὶ ὁ νίος εὐγενὴς εἶδεν αἴφνης πεσόντα ἐπάνω αὐτοῦ τὰ βλέμματα τοῦ δημάρχου· αἰσθανθεὶς ὅτι τὰ βλέμματα ἐκεῖνα τὸν ἀνεγνώριζον καὶ τὸν ἐπροσκάλουν, ἠρυθρίασε, καὶ ἡ ἀναπνοή του ἔγεινε βραχεῖα. Ἡ εὐγενὴς τοῦ Ῥιένζου μετριοπάθεια εἶχε κατανύξει τὴν καρδίαν του· οἱ ἀλλαλαγμοὶ, ἡ πομπὴ, ὁ ἐνθουσιασμὸς τὸν ἐμέθυσαν, τὸν ἐσκότισαν. Ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶδεν ἔμπροσθέν του τὴν ἀδελφὴν τοῦ δημάρχου, τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας του. Οἱ δισταγμοί του, ἡ ἀκινησία του ἐξηκολούθουν, ὅτε ὁ Ῥαϊμοῦνδος, παρατηρήσας αὐτὸν, καὶ ὑπακούσας εἴς τινας λέξεις ψιθυρισθείσας ἀπὸ τὸν Ῥιένζην εἰς τὸ οὖς του, ἀνέκραξε.

«Κάμετε τόπον εἰς τὸν κύριον Ἀδριανὸν Καστέλλον. Ἕνας Κολόννας! ἕνας Κολόννας!»

Ἡ ἀποχώρησις ἄρα τοῦ Ἀδριανοῦ ὑπῆρχεν ἀδύνατος. Μηχανικῶς, καὶ ὡς νὰ ἐνήργει ὑπὸ τὸ κράτος ὀνείρου, ἀνέβη εἰς τὸ παράπηγμα, καὶ, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ θριάμβου τοῦ δημάρχου, αἱ τελευταῖαι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες εἶδον τὸ ἄνθος τῶν Κολοννῶν, τὸν γενναιότερον καὶ ἀνδρειότερον τῶν βαρόνων τῆς Ῥώμης, ἀναγνωρίζοντα τὴν ἐξουσίαν του, καὶ ὑποτασσόμενον εἰς τοὺς νόμους του!

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΑΝΕΥ ΝΟΜΩΝ.

Πόσον ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς οἱ ἱππόται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οἵτινες εἰς τὰς κοιλάδας τὰ ζοφερὰ ἄντρα καὶ ἄγρια δάση, τὰς φωλεὰς ταύτας τῶν ὄφεων τῶν ἀρκτων καὶ τῶν λεόντων, εὕρισκον ὅτι εἰς τὰ μεγαλοπρεπέστερα παλάτια μόλις εὑρίσκονται σήμερον· τοιαύτη γυναῖκας αἴτινες εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας αὐτῶν εἶναι ἄξιαι νὰ φέρωσι τὸν τίτλον τοῦ κάλλους.

Ἀριόστος Orl. Fur. Ἆσμα 23.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἐπάνοδος τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου εἰς τὸ φρούριόν του.

Ὅτε Γωτιέρος ὁ Μοντερεάλης καὶ οἱ ὀπαδοί του ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ Κορνέτου, ἔσπευσαν δρομαῖοι πρὸς τὴν Ῥώμην· φθάσαντες δ' ἐκεῖ πολὺ πρὸ τῶν βαρόνων, εὗρηκαν ὡς καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὰς πύλας αὐτῆς ὁμοίαν ὑποδοχήν· ἀλλ' ὁ Μοντερεάλης ἀπέφυγε φρονίμως πᾶσαν ἔφοδον καὶ ἀπειλήν, περιορισθεὶς εἰς μόνην τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀποστολὴν τοῦ πιστοῦ του Ῥοδόλφου, παραγγείλας αὐτῷ νὰ ἴδῃ τὸν Ῥιένζην, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν διὰ νὰ εἰσέλθῃ μετὰ τῶν ἀκολούθων του. Ὁ Ῥοδόλφος ἐπέστρεψε πολὺ ταχύτερον ἀφ' ὅσον ἠλπίζετο, ὁ δὲ Μοντερεάλης, ὅλος ἀνυπόμονος, εἶπε πρὸς αὐτόν.

—Καλῶς ὥρισας· ἐλπίζω ὅτι ἔφερες τὴν διαταγήν· θὰ μᾶς ἀνοίξουν τὰς πύλας;

— Θ'ἀνοίξουν τοὺς τάφους μας, ἀπεκρίθη ὁ Σαξων ἐντόνως. Ἐλπίζω ὅτι τὴν ἐρχομένην φορὰν ἡ πρεσβεία μου θὰ γείνῃ εἰς ἄλλην εὐνοϊκωτέραν αὐλήν.

— Πῶς; τί ἐννοεῖς;

— Εὗρηκα τὸν νέον διοικητήν, ἢ πῶς ἄλλως τὸν ὀνομάζουν, δὲν ἠξεύρω, εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Καπιτωλίου, περικυκλωμένον ἀπὸ τοὺς φύλακας καὶ τοὺς συμβούλους του· καὶ φοροῦντα τὴν ὡραιοτέραν στολὴν τοῦ Μιλάνου, τὴν ὁποίαν εἶδα ἐπὶ ζωῆς μου.

— Εἰς τὸ ἀνάθεμα καὶ αὐτὸς καὶ ἡ στολή του! Εἰπέ με τί ἀπεκρίθη.

— Εἶπε εἰς τὸν Γωτιέρον Μοντερεάλην (ἄκουσον, ἀφοῦ θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν ἀπόκρισίν του), ὅτι ἡ Ῥώμη δὲν εἶναι πλέον λῃστῶν καταγώγιον· εἶπε τον ὅτι, ἂν ἐμβῇ, θὰ ὑποβληθῇ εἰς δίκην. . .

— Εἰς δίκην! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης τρίζων τοὺς ὀδόντας.

— Διότι ἔγεινε μέτοχος τῶν κακουργημάτων τοῦ Οὐερνέρου καὶ τῶν λῃστῶν του.

— Ἄ!

— Εἰπέ τον περιπλέον ὅτι ἡ Ῥώμη κηρύττει τὸν πόλεμον καθ' ὅλων τῶν λῃστῶν, τῶν ἐντὸς φρουρίων ἢ ἐντὸς σκηνῶν, καὶ ὅτι τὸν διατάττομεν νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῆς ἐκκλησίας ἐντὸς 48 ὡρῶν.

— Τολμᾷ λοιπὸν καὶ νὰ μὲ ἀπειλήσῃ ἀφοῦ μὲ ἠπάτησε; Πολλὰ καλά, ἐξακολούθησον.

— Αὐτὰ μὲ παρήγγειλε νὰ εἴπω εἰς σέ· δι' ἐμὲ ὅμως ἐπρόσθεσε καὶ ἕν τι ἄλλο πολὺ πλέον ὑπογρεωτικόν. Ἄκουσον, φίλε, μὲ εἶπεν· ὅποιος Γερμανὸς λῃστὴς εὑρεθῇ αὔριον εἰς τὴν Ῥώμην, τὸ καλῶς ὥρισας θὰ ἦναι σχοινίον καὶ παλούκιον! Φεῦγε!

— Φθάνει! φθάνει! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης γενόμενος κατακόκκινος ἀπὸ θυμὸν καὶ ἐντροπήν! Ἔχεις ὀμμάτια γυμνασμένα, Ῥοδόλφε· πόσοι ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας φθάνουν νὰ προσφέρουν τὸ παλούκιον εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸ ἑτοιμάζουν δι' ἡμᾶς;

Ὁ Ῥοδόλφος, ξύων τὴν ὀγκώδη του κεφαλήν, ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς λογισμούς· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπεκρίθη.

— Σύ, ἀρχηγέ, θὰ κρίνῃς καλλίτερα ὅταν εἴπω, ὅτι εἴκοσι χιλιάδες Ῥωμαῖοι τοὐλάχιστον συγκροτοῦν τὴν δύναμιν τῆς πόλεως· αὐτὸ ἤκουσα· ἀπόψε ἀναβαίνει ὁ Ῥιέντζης εἰς τὸν θρόνον καὶ καθαιρεῖ τὸν αὐτοκράτορα.

— Χά, χά! ἐγέλασεν ὁ Μοντερεάλης, ἂν ἦναι τόσῳ μωρός, δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς βοηθείας μας διὰ νὰ κρεμασθῇ. Ἂς περιμείνωμεν, φίλε μου, τὸ ἀποτέλεσμα. Πρὸς τὸ παρὸν οὔτε οἱ βαρόνοι, οὔτε ὁ λαὸς ἔχουν τὴν ὄρεξιν νὰ γεμίσουν τὰ σακκούλιά μας. Ὑπάγωμεν εἰς Ταρρακίναν. Χάρις τῷ θεῷ (καὶ ὡς εὐσεβὴς, θεωρῶν ἀναγκαιοτάτην τήν ἀρετὴν ταύτην εἰς τοὺς ἱππότας, ἔκαμεν εὐλαβῶς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ), οἱ φράγκοι στρατιῶται δὲν ἔμειναν ποτε χωρὶς κατάλυμα.

— Ζήτω ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου! ἀνεφώνησαν οἱ μισθωτοί.

— Ζήτωσαν ἡ ὡραία Γαλλία καὶ ἡ ἀτρόμητος Γερμανία! ἐπρόσθεσεν ὁ ἱππότης· σείσας δὲ ὑψηλὰ τὴν χεῖρά του, ἐκέντησε τὸν κεκμηκότα ἵππον του, καὶ ψιλλῶν τὸ ἀγαπητόν του ἄσμα, διέσχισε καλπάζων καὶ παρακολουθούμενος ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς του τὴν ἔρημον πεδιάδα.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις βαθείας καὶ μελαγχολικάς· ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἐμιμήθησαν τὴν σιωπὴν τοῦ

ἀρχηγοῦ των, μόνη τῶν ὅπλων ἡ κλαγγὴ καὶ ὁ κρότος τῶν πτερνιστήρων ἐτάραττον τὴν σιωπὴν τῶν ἀγρίων καὶ ἐρήμων πεδιάδων δι' ὧν ἐπορεύοντο εἰς Ταρρακίναν. Ὁ Μοντερεάλης ἀνεπόλει μὲ ἀγανάκτησιν τὴν μετὰ τοῦ Ῥιένζου συνέντευξίν του, καὶ αὐτὸς κομπάζων διὰ τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ τὴν εὐφυΐαν του, ἠσθάνετο ἑαυτὸν τεταπεινωμένον, συλλογιζόμενος ὅτι ἠπατήθη ἀπὸ ἐπιτηδειότερον ῥαδιοῦργον. Ἄλλως, τὰ περὶ Ῥώμης φιλόδοξα σχέδιά του, εἶχον ἤδη ἀνασταλῆ ἢ μᾶλλον ἀνατραπῆ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια μέσα δι' ὧν ἤλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ. Γνωρίσας ἀρκετὰ τοὺς βαρόνους, εἶχε πεισθῆ ὅτι ἐνόσῳ ἔζη ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος Στέφανος Κολόννας, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κράτους, τὴν ὁποίαν θ' ἀπέκτα βεβαίως κατασυντρίβων τὸν Ῥιένζην, ἐὰν ἐκεῖνος ἦτο πλέον φιλόδοξος ἢ ὀλιγώτερον δειλὸς καὶ ἰσχυρός. Τοιαῦτα σκεπτόμενος, ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ μείνῃ ἁπλοῦς θεατής. Καὶ ἂν μὲν ὁ Ῥιένζης κατήντα ἰσχυρός, ὁ Μοντερεάλης θὰ ἐπέβαλεν ὁποίους ὅρους ἤθελεν εἰς τοὺς βαρόνους· ἂν δὲ παρήκμαζεν ἡ ἐξουσία του, τότε ἤθελεν οὗτος ἐξ ἀνάγκης ταπεινωθῆ ἕως καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομήν, καὶ νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Μοντερεάλου. Ἡ φιλοδοξία τοῦ ἱππότου τῆς Προβηγκίας, ἂν καὶ ἀπέραντος καὶ τολμηρά, δὲν ἦτο οὔτε σταθερά, οὔτε καρτερική. Ἠγάπα μᾶλλον τὴν ἐνέργειαν, τὴν ἄμεσον ἐπιχείρησιν, ἢ τὰς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καὶ ἂν ἐπετύγχανεν, ἐτρέπετο, μὲ ἀληθὲς πνεῦμα πλανήτου ἱππότου, πρὸς ἄλλο στάδιον. Λοδοβῖκος, ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, αὐστηρός, φιλοπόλεμος καὶ ἀδυσώπητος, ζητῶν ἐκδίκησιν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἀτυχοῦς συζύγου τῆς Ἰωάννης, τῆς ὡραίας ταύτης ἀλλ' ὄχι καὶ ἀθώας βασιλίσσης τῆς Νεαπόλεως (τῆς Μαρίας Στουάρδης τῆς Ἰταλίας), ἡτοιμάζετο νὰ καθυποτάξῃ τὴν ἀνθηρὰν Καμπανίαν εἰς τὸν Οὐγγρικὸν ζυγόν. Πρὸς τοῦτο, ὁ μὲν νόθος αὐτοῦ ἀδελφὸς εἶχε πρὸ μικροῦ εἰσβάλει εἰς τὴν Ἰταλίαν, τινὲς δὲ τῶν μικρῶν τῆς Νεαπόλεως ἐπαρχιῶν εἶχον κηρυχθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὑποσχέσεις εἶχον δοθῆ πρὸς τὰ μισθοφόρα τάγματα, ἅτινα διεσκορπίσθησαν φοβερὰ καθ' ὅλα τὰ ὅρια τῆς Ἐδὲμ ταύτης τῆς Ἰταλίας, ἑλκυσθέντα ὡς γῦπες ἐπὶ τοῦ πτώματος, ἀπὸ τὴν παρασκευὴν τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς λαφυραγωγίας. Τοιοῦτο ἦτο τὸ στάδιον πρὸς ὃ ὁ τολμηρὸς νοῦς τοῦ Μοντερεάλου ἔστρεφε τὰ βλέμματά του· οἱ δὲ στρατιῶταί του εἶχον μαντεύσει τὰ σχέδιά του ἅμα ὡς τὸν ἤκουσαν ὀνομάσαντα τὴν Ταρρακίναν. Ἔχων νοῦν γόνιμον, καὶ συγκερῶν τὴν θρασεταν καὶ ἀκατάσχετον ἀνδρείαν του διὰ φρονήσεως ἥτις ὑπέσχετο, ὅταν τὰ ἔτη θὰ ἐμετρίαζον τὴν ἀεικίνητον φύσιν αὐτοῦ, νὰ τοποθετήσῃ αὐτὸν μεταξὺ τῶν πλέον ἐπικινδύνων ἐχθρῶν

τοὺς ὁποίους ἐγνώρισέ ποτε ἡ Ἰταλία, ἥρπασε καὶ ὡχύρωσεν. Ἅμα ὡς εἶδε τὰ πρῶτα συμπτώματα τῶν πολεμικῶν σχεδίων τοῦ Λοδοβίκου, ἰσχυρὸν φρούριον εἰς τὴν μαγεντικὴν ἐκείνην χώραν ἐκεῖθεν τῆς Ταρρακίνης, παρ' ὃ κεῖται τὸ περιώνυμον στενὸν ὅπου ἀνέμεινε πάλαι ὁ Φάβιος τὸν Ἀννίβαν, καὶ τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἐπροίκισε τοσοῦτο δαψιλῶς διά τε τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην, ὥστε ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἐνόπλων δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς ὁλόκληρον στρατιάν. Ἡ κατάσχεσις τοιούτου φρουρίου ἐπ' αὐτῶν τῶν ὁρίων τῆς Νεαπόλεως, ἔδιδεν εἰς τὸν Μοντερεάλην τοιαύτην βαρύτητα, ὥστε νὰ πωλήσῃ ἐπωφελῶς τὴν συμμαχίαν του εἰς τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας· συνέχαιρε δι' ἑαυτόν, ὅτι τὸ ζωηρόν, τὸ δραστήριον, τὸ διορατικόν του πνεῦμα, εἶχε προετοιμάσει ἄλλο μέσον, εἰς ὃ ἐπρόκειτο ἤδη νὰ καταφύγῃ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν περὶ Ρώμης μεγάλων σχεδίων του.

Καταλύσαντες μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐντεῦθεν τῶν περὶ Πωμέντιον καὶ Σήτιον ἑλῶν, ἀπεδίωξαν, χωρὶς πολλὴν τύψιν συνειδήσεως, ἀπὸ τὰς καλύβας των τοὺς ταλαιπώρους κατοίκους, καὶ ἐφόνευσαν μὲ τὴν αὐτὴν εὐσυνειδησίαν τοὺς χοίρους, τὰς ὄρνεις καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα πλησιαχώρου τινὸς ἐπαύλεως. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου διέβησαν τὰ ἐπικίνδυνα ἐκεῖνα ἕλη, ἅτινα εἶχον ἐν μέρει ἀποξηρανθῇ ἀπὸ Βονιφάτιον τὸν Η', ὁ δὲ Μοντερεάλης, λαβὼν διὰ τοῦ ὕπνου ἀναψυχήν, παρηγορηθεὶς διὰ τὴν τελευταίαν ἀποτυχίαν του ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν ὠφελημάτων ὅσα ὑπέσχετο εἰς αὐτὸν ὁ προσεχὴς πόλεμος μετὰ τῆς Νεαπόλεως καὶ σκιρτῶν καθόσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ὑλικὴν τὴν περιέχουσαν ἐκείνην ἥτις μόνη ὁμοῦ μὲ τὴν φιλοδοξίαν συνεμερίζετο τὴν καρδίαν του, ἀνέλαβεν ὅλην τὴν φαιδρότητα τῆς γαλλικῆς καταγωγῆς καὶ τῶν ἀμερίμνων ἕξεών του. Καὶ ἡ παντέρημος ἀλλ' ἱερὰ ἐκείνη ὁδός, ὅπου καὶ σήμερον φαίνονται τὰ ἔργα τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἡ διώρυξ ἥτις ὑπῆρξεν ἄλλοτε μάρτυς τοῦ διάπλου τοῦ τόσον χαριέντως περιγραφέντος ἀπὸ τὸν Ὁράτιον, ἀντήχουν ἀπὸ τοὺς καγχασμοὺς καὶ τὰ ἄγρια ἄσματα δι' ὧν οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι ἀνεκούφιζον τὸν κόπον τῆς ταχείας πορείας των.

Περὶ μεσημβρίαν, ἔφθασεν εἰς τὸ ῥηθὲν γραφικὸν στενόν, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο πάλαι Λεντύλαι. Καὶ ἐξ ἀριστερῶν μὲν ἀνυψοῦντο βράχοι ἀπότομοι καὶ ὑψικόρυφοι, ἐσκεπασμένοι τότε ἀπὸ τὴν δαψιλῆ χλόην καὶ τὰ ἀναρίθμητα ἄνθη τοῦ Μαΐου, ἐκ δεξιῶν δὲ ἡ θάλασσα, γαληνιῶσα ὡς λίμνη, καὶ γλαυκὴ ὡς ὁ οὐρανός, ἔρρεεν ἁρμονικῶς πρὸ τῶν ποδῶν των. Ὁ Μοντερεάλης, ὅστις ἦτο προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ τὸ κοινὸν εἰς τοὺς συμπολίτας του αἴσθημα τῆς ποιήσεως, τὸ τοσοῦτο συνδεδεμένον μὲ τὴν ἀγάπην τῶν

φυσικῶν καλλονῶν, θ' ἀπέλαυεν εἰς ἄλλην ὥραν τῆς ὡραιότητος ἐκείνης· ἀλλὰ τότε, ἄλλα ἀντικείμενα ἐσωτερικὰ ἐπλήρουν τὴν καρδίαν του.

Ἀναβάντες εἰς τὸ ὄρος διὰ στενωποῦ τραχείας καὶ ἑλικοειδοῦς καὶ εἰς ἄκρον δυσβάτου διὰ τοὺς ἵππους, ἔφθασαν ἔμπροσθεν ὀχυρωτάτου φρουρίου ἐκ λίθων μαυρωπῶν, οὗτινος αἱ πύργοι, κρυπτόμενοι ἀπὸ δένδρα ὑψικόμα, ἐχωρίζοντο αἴφνης μελαγχολικοὶ ἀπὸ τὰ χλωρὰ καὶ πυκνόφυλλα κλαδία. Ἡ βοὴ τοῦ κέρατος, ἡ περικεραλαία τοῦ ἱππότου, τὸ ταχύπτερον σύνθημα, ἐπροκάλεσαν φωνὰς χαρᾶς μεταξὺ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἀγρίων στρατιωτῶν διεσκορπισμένων ἐπάνω τοῦ τείχους. Ἡ περιαιρετὴ γέφυρα κατεβιβάσθη, καὶ ὁ Μοντερεάλης, καταπηδήσας ταχέως ἀπὸ τὸν ἀσθμαίνοντα ἵππον του, ἔτρεξε δρομαῖος πρὸς παρακειμένην τινὰ πύλην, δι' ἧς ἐμβὰς εἰς μεγίστην αἴθουσαν, ἀπήντησε νέαν τινὰ ὡραίαν καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένην, ἐρχομένην ἐπίσης δρομαίαν πρὸς αὐτὸν, ἥτις ἔπεσε πάλλουσα καὶ ὑπερχαίρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Γωτιέρε μου! ἀγαπητέ μου, φίλτατε Γωτιέρε! Καλῶς ὥρισας!

— Ἀδελίνα! ἀγάπη μου! ψυχή μου! σὲ βλέπω πάλιν;

Τοιαῦτα ἐλέγοντο ἐνῷ ὁ Μοντερεάλης ἔσφιγγεν ἐπὶ τῆς καρδίας του τὴν νέαν κυρίαν καὶ ἐσπόγγιζε μὲ τὰ χείλη του τὰ δάκρυά της· ἀνατηκώσας δὲ τὸ περικαλλὲς πρόσωπόν της, καὶ παρατηρῶν αὐτὸ μὲ ἀνησυχίαν·

— Ἀγάπη μου! εἶπε περιπαθῶς, ἔπασχες! ἔχασας τὴν ὄψιν σου καὶ τὴν ὑγείαν σου ἀφοῦ ἀνεχώρησα· δὲν πρέπει νὰ ἦσαι τόσον εὐαίσθητος, ἢ τόσον τρελλὴ διὰ τὴν ἀγάπην ἑνὸς στρατιώτου.

— Ἄ! Γωτιέρε! ἀπεκρίθη ἡ Ἀδελίνα, πλησιάζουσα ἔτι μᾶλλον πρὸς αὐτόν· ἐπέστρεψας, θὰ γίνω πλέον καλά. Δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃς πλέον τόσον καιρόν! ἔ!

— Ὄχι, ἀγάπη μου! Καὶ περιβαλὼν μὲ τὸν βραχίονά του τὴν μέσην τῆς ἐρωμένης του (ἐπειδὴ δὲν ἦσαν δυστυχῶς σύζυγοι!), ἀπεσύρθη μετ' αὐτῆς εἰς τὰ ἀπώτερα δωμάτια τοῦ φρουρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Βίος ἔρωτις καὶ πολέμων.—Ἄγγελος εἰρήνης.—Μονομαχία.

Περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του, ὠχυρωμένος ἐντὸς τοῦ τιμαριωτικοῦ του φρουρίου, καταγοητευμένος ἀπὸ τὰς ὡραιότητας τῆς γῆς, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς πέριξ θαλάσσης, καὶ λατρεύων μέχρι μανίας τὴν Ἀδελίναν του, ὁ Μοντερεάλης ἐλησμόνησεν ἐπὶ μικρὸν ὅλα τὰ προσφιλέστερα σχέδιά του, ὅλας τὰς ταραχώδεις ἀσχολίας αὐτοῦ. Ἡ καρδία του ἦτο ἐπιδεκτικὴ καὶ μεγίστης ἀγάπης καὶ μεγίστης θηριωδίας, ἔπαλλε δὲ ὁσάκις, παρατηρῶν τὸ ὡραῖον πρόσωπον τῆς Ἀδελίνης του, ἐπείθετο ὅτι οὐδ' αὐτὴ ἡ παρουσία του ἤρκει νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ πρῶτον μειδίαμά του, τὴν πρώτην του ἀνθηρότητα. Πολλάκις κατηρᾶτο τὸν ὀλέθριον ὅρκον τοῦ ἱπποτικοῦ τάγματός του, ὅστις ἀπηγόρευε τὸν γάμον καὶ μὲ ἀνωτέραν ἀκόμη, καὶ τύψις συνειδότος ἐφαρμάκιζε τὰς εὐτυχεστέρας στιγμάς του. Ἡ εὐγενὴς ἐκείνη κυρία, εἰς τὸ ἀγενὲς ἐκεῖνο καταγώγιον, στερημένη ὅλων τῶν ὑποκειμένων τὰ ὁποῖα ἔμαθε νὰ τιμᾷ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, τῆς μητρὸς, τῶν φίλων καὶ τῆς ἀμέμπτου ὑπολήψεως, περιωρίζετο εἰς τὸ ν' ἀγαπᾷ σφοδρότερον τὸν πλάνον ἐραστήν της, εἰς τὸ νὰ συγκεντρόνῃ ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνου ὅλα τὰ τρυφερά της αἰσθήματα.

Καὶ ὅμως ἠσθάνετο τὸ ὄνειδός της, ἂν καὶ προσεπάθει νὰ τὸ κρύψῃ, καὶ θλῖψις ἄλλη ἀλγεινοτέρα τοῦ ὀνείδους συνέτρεχεν εἰς τὸ νὰ καταβάλλῃ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ ὑποσκάπτῃ τὴν ὑγείαν της. Ἀλλ' ὅταν ὁ Μοντερεάλης ἦτο παρὼν ἠσθάνετο ἑαυτὴν εὐτυχῆ, καὶ, ἂν καὶ ἔβλεπε τὴν ὑγείαν της προβαίνουσαν καθ' ἑκάστην ἐπὶ τὸ χεῖρον, εἶχε τοὐλάχιστον τὴν παρηγορίαν ὅτι θ'ἀπέθνησκε χωρὶς νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἀγάπη του. Ἐνίοτε, ἐξερχόμενοι ὁμοῦ εἰς τὸν περίπατον, ὄχι ὅμως μακρὰν τοῦ φρουρίου, διότι ἡ ἀνήσυχος κατάστασις τοῦ τόπου δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς ν' ἀπομακρύνωνται, ἐπλανῶντο παρὰ τὴν γαληνιῶσαν θάλασσαν καὶ εἰς τὰ ἡλιόβλητα δάση ἄτινα περικαλλύνουσι τὴν σπανίαν ἐκείνην τοποθεσίαν· καὶ ἡ σύγκρασις ἐκείνη τῶν ἀγρίων καὶ τερψικαρδίων ἀντικειμένων, ἡ ἔνοπλος συνοδία, ἡ κατασκήνωσις ἐντὸς δάσους, ἡ κιθάρα καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ἀδελίνης, καθὼς καὶ ὁ σωρὸς τῶν φοβερωπῶν στρατιωτῶν οἵτινες ἤκουον αὐτὴν μακρόθεν, συνεκρότουν σκηνὴν ἀξίαν νὰ ψαλῇ ἀπὸ τὸν Ἀριόστον, καὶ κατὰ πάντα ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τοὺς παραδόξους, τοὺς ἀτάκτους ἀλλ' ἱπποτικοὺς ἐκείνους χρόνους καθ'οὓς ἡ κλασικὴ Μεσημβρία κατήντησεν ἕδρα τῆς *ρωμαντικῆς* Ἄρκτου. Ἐν-

τοσούτῳ ὁ Μοντερεάλης διετήρει μυστικὴν ἀνταπόκρισιν μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, καὶ βυθισμένος εἰς νέους ὑπολογισμούς, ἐλησμόνησε πρὸς καιρὸν ὅλα τὰ περὶ Ῥώμης σχέδιά του. Πιστεύων ὅμως ὅτι ὁ φίλτατος ἐκεῖνος τῆς φιλοδοξίας του σκοπὸς ἀνεβλήθη μόνον, ἔβλεπε πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ σταδίου του ὑψούμενον τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἀκτινοβολοῦν τὸ σκῆπτρον τῶν Καισάρων.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐνῷ ὁ Μοντερεάλης παρακολουθούμενος ἀπὸ μικρὸν ἀριθμὸν ἐνόπλων, διέβαινεν ἔφιππος πλησίον τῆς Ταρρακίνης, ἠνοίχθησαν αἴφνης αἱ πύλαι τῆς πόλεως, καὶ πλῆθος πολὺ ἐξῆλθε, προπορευομένου περιέργου τινὸς ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον ἠκολούθει ἀσκεπὴς καὶ εὐλογῶν ὅλος ἐκεῖνος ὁ λαός. Ἱερεῖς τινες ἐρχόμενοι κατόπιν τῶν ἄλλων, ἔψαλλον ὕμνον οὗτινος τὰ τελευταῖα λόγια ἦσαν τὰ ἑξῆς.

«Ἄνθη βλαστάνουσιν ὑπὸ τὰ βήματα τοῦ φέροντος φαιδρῶς χαρμοσύνους ἀγγελίας· κύμβαλλα, φωναὶ ἀγγέλων ἀκούονται ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ φόνοι, αἱ μάχαι καταπαύουσιν ἔμπροσθέν σου, νέε ἄγγελε τῆς εἰρήνης! Ἐπάνω τῶν ὀρέων καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑλῶν τὰ βήματά σου προχωροῦσιν ἀσφαλῆ. Ἡμέραν καὶ νύκτα πορευόμενος μόνος δὲν φοβεῖσαι, ἐπειδὴ συμβαδίζεις μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅρμησον μεταξὺ στρατοῦ ὁλοκλήρου λυσσώντων ἐθνικῶν, καὶ τὸ λευκόν σου ἱμάτιον θέλει σὲ προστατεύσει ὡς ἀσπὶς ἐκ χαλκοῦ. Κατὰ τοῦ ξίφους τῶν ἀσεβῶν ἡ χείρ σου ἀνυψοῖ τὴν ἀργυρᾶν ῥάβδον. Εἰς στρατόπεδον, εἰς αὐλάς, εἰς καταγώγια λῃστῶν, ἡ περιστερὰ εἰσέρχεται φέρουσα κλάδον ἐλαίας. Ὁ πόλεμος, ἡ ὀργή, ἡ ἁρπαγή, ὀπισθοχωροῦσιν ἐνώπιον τῶν θείων βημάτων σου, ὦ ἄγγελε τῆς εἰρήνης.»

Ἐκεῖνος πρὸς ὃν ἀπεδίδοντο αἱ τιμαὶ αὗται, ἦτο νέος ἀγένειος, φέρων ἱμάτιον λευκὸν καὶ ἀργυροῦφαντον, γυμνοὺς τοὺς πόδας, ἄοπλος, καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας μακρὰν ῥάβδον ἀργυρᾶν. Ὁ Μοντερεάλης καὶ οἱ ἀκόλουθοί του ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ ἐκστατικοί· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κεντήσας τὸν ἵππον του καὶ προχωρήσας πρὸς τὸ πλῆθος, εὑρέθη κατέναντι τοῦ ξένου.

— Εἶναι τοῦτο νέον τάγμα προσκυνητῶν; ἠρώτησεν ὁ ἱππότης, ἢ ἰδικαίτερά τις ἁγιότης σὲ κατασταίνει ἄξιον τοιούτων τιμῶν;

— Ὀπίσω! ὀπίσω! ἀνέκραξεν ὁ τολμηρότερος ἐκ τῶν τοῦ πλήθους· ὁ λῃστὴς ἂς μὴ τολμᾷ νὰ ἐμποδίζῃ τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης.

Ὁ Μοντερεάλης ἐκίνησε περιφρονητικῶς τὴν χεῖρα.

— Δὲν ὁμιλῶ εἰς σᾶς, καλοὶ κύριοι· οἱ ἀγαθοὶ Πατέρες οἱ ὁποῖοι σᾶς συνοδεύουν, ἠξεύρουν κάλλιστα ὅτι ποτέ μου δὲν ἔβλαψα κανένα κήρυκα ἢ πρέσβυν. Οἱ δὲ Μυναχοὶ παύσαντες τὴν ψαλμῳδίαν ἐπροχώρησαν δρομαῖοι εἰς τὸ μέσον. Καὶ τῳόντι, εὐλαβείᾳ

φερόμενος ὁ Μοντερεάλης, ἐπεζήτησε πάντοτε τὴν εὐμένειαν ὅλων τῶν μοναστηρίων τῶν κειμένων πέριξ τῆς προσκαίρου κατοικίας του.

— Τέκνον μου, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῶν μοναχῶν, τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι ἔκτακτον, καὶ ἱερόν· καὶ ὅταν μάθῃς τὰ διατρέχοντα, θὰ συγκατατεθῇς νὰ δώσῃς εἰς τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης διαβατήριον, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσῃ ἡ ὑποπτος ἀνδρεία τῶν συντρόφων σου.

— Σκοτίζεις ἀκόμη περισσότερον, εἶπεν ἀνυπομόνως ὁ Μοντερεάλης, τὸν ἁπλοῦν ἐγκέφαλόν μου· ἄφες τὸν νέον νὰ ὁμιλήσῃ. Παρατηρῶ ἐπάνω τοῦ μανδύου του κεντημένα τὰ ἐμβλήματα τῆς Ῥώμης ὁμοῦ μὲ ἄλλα σύμβολα τὰ ὁποῖα δὲν ἐννοῶ. Ἂν καὶ ὡς εὐγενὴς καὶ ἱππότης γνωρίζω ἀρκετὰ καλῶς τὴν ἠ.ιθικὴν τέχνην.

— Κύριε, εἶπεν ὁ νέος με σοβαρότητα, εἶμαι ἀπεσταλμένος τοῦ Νικολάου Ῥιένζου, δημάρχου τῆς Ῥώμης, φέρων γράμματα εἰς πολλοὺς βαρόννους καὶ πρίγκιπας εὑρισκομένους μεταξὺ Ῥώμης καὶ Νεαπόλεως. Τὰ ἐμβλήματα ταῦτα εἶναι τοῦ πάπα, τῆς πόλεως καὶ τοῦ δημάρχου.

— Φαίνεται ὅτι εἶσαι ἀρκετὰ γενναῖος ὥστε ν' ἀπορασίσῃς νὰ ταξειδεύσῃς χωρὶς ἄλλο ὅπλον πλὴν τῆς ἀργυρᾶς ῥάβδου σου!

— Σράλλεις, κύριε ἱππότα, κρίνων τὸ παρὸν ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἀπεκρίθη θαρραλέως ὁ νέος· μάθε ὅτι οὐδ' εἷς λῃστὴς ἐνεδρεύει πλέον εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ πάπα· τὰ ὅπλα τοῦ δημάρχου κατέστησαν τοὺς πέριξ τῆς πόλεως δρόμους τόσον ἀσφαλεῖς, ὅσον εἶναι καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας πόλεως οἱ δρόμοι.

— Μὲ διηγεῖσαι θαύματα.

— Μεταξὺ τῶν δασῶν, καὶ ἐντὸς τοῦ φρουρίου, μεταξὺ τῶν ἀγριωτέρων ἐρήμων καὶ τῶν πολυανθρωποτέρων πόλεων, οἱ συνάδελφοί μου περιφέρονται χωρὶς κἀνεὶς νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ, φέροντες μόνην τὴν ἀργυρᾶν ῥάβδον. Ὅθεν καὶ ἂν περάσωμεν, ὁ κόσμος ὅλος μᾶς εὐλογεῖ, καὶ δάκρυα χαρᾶς ὑποδέχονται τοὺς ἀπεσταλμένους ἐκείνου ὅστις ἀπεδίωξε τοὺς λῃστὰς ἀπὸ τὰ ὀχυρά των, τοὺς τυράννους ἀπὸ τὰ φρούριά των, καὶ ἐξησφάλισε τὰ κέρδη τῶν ἐμπόρων καὶ τὰς καλύβας τῶν χωρικῶν.

— Μὰ τὸν Θεόν, εἶπε μειδιάσας ὑπερηφάνως ὁ Μοντερεάλης, πρέπει νὰ ἦμαι εὐχαριστημένος διὰ τὴν γενομένην συγκατάβασιν πρὸς ἐμέ· διότι, ἕως ταύτην τὴν στιγμὴν, οὐτ' ἔλαβα τὰς διαταγάς, οὔτε ἠσθάνθην τὴν ἐκδίκησιν τοῦ δημάρχου· καὶ ὅμως τὸ φρούριόν μου εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου.

— Παρακαλῶ, κύριε ἱππότα, ἐπανέλαβεν ὁ νέος δὲν ὁμιλῶ μὲ τὸν ὀνομαστικὸν ἱππότην τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, στρατιώτην τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀρχηγὸν συγχρόνως λῃστῶν;

—Είσαι τολμηρός, νέε! Είμαι Γωτιέρος ὁ Μοντερεάλης.

—Είμαι διατεταγμένος νὰ ὑπάγω εἰς τὸ φρούριόν σου.

—Πρόσεξον μὴ ὑπάγῃς πρὶν ἐμοῦ διὰ νὰ μὴ τρέξῃς κίνδυνον τοῦ ν' ἀναχωρήσῃς ἀμέσως. Τί ἔχετε, φίλοι μου; εἶπε πρὸς τὸ πλῆθος, ἰδὼν αὐτὸ συνθλιβόμενον περὶ τὸν νέον. Νομίζετε ὅτι ἐγώ, ὅστις εἶμαι ἴσος βασιλέων, συγκαταβαίνω νὰ φονεύσω παιδίον ἄοπλον; Ἄπαγε! κάμετε τόπον, κάμετε τόπον! Νέε, ἀκολούθησόν με εἰς τὴν κατοικίαν μου· θὰ ἦσαι εἰς τὸ φρούριόν μου ἀσφαλῶς ὡς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός σου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ σοβαρότητα, διηυθύνθη βραδυπορῶν πρὸς τὸ φρούριόν του, παρακολουθούμενος ἀπὸ τοὺς ἐκπεπληγμένους στρατιώτας του καὶ ἀπὸ τὸν λευχείμονα ἄγγελον καὶ τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ· τόσῳ μεγάλος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός των, ὥστε ἀνέβησαν μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ φοβεροῦ φρουρίου καὶ ἐπέμενον νὰ περιμείνωσιν ἔξω τὸν νέον μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του.

Ὁ Μοντερεάλης ὅστις ἦτο μὲν ἄπιστος εἰς πᾶν ἄλλο μέρος, ἀλλ' ἐσέβετο αὐστηρῶς τὰ δικαιώματα τοῦ ἐλαχίστου χωρικοῦ τῶν περιχώρων, καὶ προσεποιεῖτο δημοτικότητα μὲ τοὺς πτωχούς, προσεκάλεσε τὸ πλῆθος νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν αὐλήν, διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ προσφέρωσιν εἰς αὐτοὺς οἶνον καὶ ἄλλα ποτὰ δροσιστικά, ἐριλοφρόνησε τοὺς Πατέρας ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης, καὶ μετέβη εἰς μικρὸν δωμάτιον ὅπου ὑπεδέχθη τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης.

—Τοῦτο, εἶπεν ὁ νέος, θὰ σ' ἐξηγήσῃ τὴν ἐντολήν μου, θέσας ἔγγραφον ἐνώπιον τοῦ Μοντερεάλου.

Ὁ ἱππότης ἔκυψε τὴν μετάξην μὲ τὸ ξίφος του, καὶ ἀνέγνωσε μετὰ προσοχῆς τὴν ἐπιστολήν.

—Ὁ δήμαρχός σας, εἶπεν ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν, ἔμαθε πολλὰ γρήγορα τὸ λακωνικὸν ὕφος τῆς ἐξουσίας. Μὲ διατάττει νὰ παραδώσω τοῦτο τὸ φρούριον, καὶ νὰ ἀναχωρήσω ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τὴν παπικὴν ἐπικράτειαν. Εἶναι πολλὰ ὑποχρεωτικός, μὲ ἀρίνει ἀρκετὸν καιρὸν νὰ σκεφθῶ περὶ τῆς παραδόσεως. Κάθησον, σὲ παρακαλῶ, νέε κύριε! Συγχώρησον τὸ θάρρος μου· νομίζω ὅμως ὅτι ὁ κύριός σου, ἔχων ἀρκετὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν Ρωμαίων βαρόνων, ἔπρεπε νὰ φανῇ συγκαταβατικώτερος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξένους· ὁ Στέφανος Κολόννας...

—Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ρώμην καὶ ὡρκίσθη. Οἱ Σαβέλλαι, οἱ Ὀρσῖναι, οἱ Φραγκιπάναι ὑπετάχθησαν ὅλοι εἰς τὴν Καλὴν πολιτείαν.

—Πῶς! ἀνέκραξεν ἐκπεπληγμένος ὁ Μοντερεάλης.

—Ὄχι μόνον ἐπέστρεψαν, ἀλλὰ καὶ ἀπέπεμψαν ὅλους τοὺς

μισθοφόρους των, καὶ κατεδάφισαν ὅλα τὰ ὀχυρά των. Ὁ σίδηρος τοῦ παλατίου τοῦ Ὀρσίνου περιφράσσει σήμερον τὸ Καπιτώλιον, καὶ αἱ πέτραι τῶν οἰκιῶν τοῦ Κολόννου καὶ τοῦ Σαβέλλου ἐχρησίμευσαν εἰς τὸ νὰ αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν προμαχώνων τῶν πυλῶν τοῦ Λατερανοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.

—Παράδοξος ἄνθρωπος! εἶπεν ὁ Μοντρεάλης μὲ θαυμασμόν. Διὰ ποίων μέσων κατώρθωσε ταῦτα πάντα;

—Διὰ διαταγῶν ἐντόνων, καὶ διὰ δυνάμεως ἱκανῆς νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτάς. Μόλις ἀκούεται ὁ κρότος τοῦ μεγάλου κώδωνος, καὶ εἴκοσι χιλιάδες Ρωμαίων τρέχουν εἰς τὰ ὅπλα. Τί ἀξίζουν οἱ λῃσταὶ τοῦ Ὀρσίνου ἢ τοῦ Κολόννου ἔμπροσθεν εἰς τοιοῦτον στρατόν; Κύριε ἱππότα, ἡ ἀνδρία σου, ἡ φήμη σου θαυμάζονται καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν Ρώμην· κ' ἐγώ, πολίτης ρωμαῖος, σὲ προτρέπω νὰ λάβῃς τὰ μέτρα σου.

—Πολλὰ καλά, σ'εὐχαριστῶ. Αἱ εἰδήσεις σου, φίλε, μὲ ἀψυχοῦν· λέγεις λοιπὸν ὅτι ὑπετάγησαν οἱ βαρόνοι;

—Μάλιστα, τὴν πρώτην, εἷς ἐκ τῶν Κολοννῶν, ὁ Ἀδριανός, ὡρκίσθη· ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ὁ Στέφανος ἀφῆκε τὴν Παλεστρίναν, παρακολουθούμενος ἀπὸ τοὺς Σαβέλλας· μετ'αὐτοὺς ἦλθον καὶ οἱ Ὀρσῖναι, καὶ μάλιστα καὶ αὐτὸς ὁ Μαρτῖνος Πόρτος ὑπετάχθη σιωπηλῶς.

—Δήμαρχος... τοῦτο τὸ ἀξίωμα ἔχει; ἐνόμιζον ὅτι ἀνηγορεύθη βασιλεύς.

—Τῷ προσέφερον τὸν τίτλον αὐτόν, ἀλλὰ τὸν ἀπέβαλεν. Ὁ σημερινὸς βαθμός του, ὅστις δὲν σφετερίζεται τῶν πατρικίων τὰς τιμάς, εἵλκυσε πρὸς αὐτὸν τοὺς εὐγενεῖς.

—Σοφὸς πανοῦργος! . Συμπάθειον, φρόνιμος κυβερνήτης! Λοιπὸν ὁ Δήμαρχος θὰ ἦναι, ὑποθέτω, δυνατώτερος ὅλων τῶν μεγαλειτέρων Ρωμαίων.

—Διανέμει ἐξ ἴσου δικαιοσύνην ἀπροσωπόληπτον καὶ πρὸς τοὺς πατρικίους καὶ πρὸς τοὺς χωρικούς· ἀφῆκε δὲ εἰς τοὺς εὐγενεῖς ὅλα τὰ δίκαια προνόμιά των καὶ τοὺς νομίμους βαθμούς των.

—Ἄ!... καὶ οἱ μάταιοι ἐκεῖνοι πατρίκιοι, εὐχαριστούμενοι εἰς τὴν σκιάν, δὲν φροντίζουν διὰ τὸ πρᾶγμα!... Ἐννοῶ· ἀλλὰ τοῦτο δεικνύει νοῦν ἔξοχον ὁ δήμαρχος, μὲ φαίνεται, δὲν εἶναι νυμφευμένος. Δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ζητήσῃ κἀμμίαν ἀπὸ τὰς συγγενεῖς τοῦ Κολόννα;

—Κύριε ἱππότα, ὁ Δήμαρχος ἐνυμφεύθη τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του, τὴν θυγατέρα τοῦ βαρόνου Ρασέλλου.

—Ρασέλλου! δὲν εἶναι μεγάλον ὄνομα· ἠμπόρει νὰ εὕρῃ καλλίτερον.

—Ἄδεται ὅμως, ἐπανέλαβε χαμογελῶν ὁ νέος, ὅτι ὁ δήμαρχος θὰ συγγενεύσῃ μετ' ὀλίγον μὲ τοὺς Κολόννας, διὰ τῆς ἀδελφῆς του, τῆς ὡραίας Εἰρήνης· τὴν ὑπανδρεύει μὲ τὸν βαρόνον Καστέλλον.

—Πῶς! τὸν Ἀδριανὸν Κολόνναν! φθανει! μὲ κατέπεισας ὅτι ἄνθρωπος, ὅστις εὐχαριστεῖ τὸν λαὸν, καὶ ἐπιβάλλει σεβας εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἐλκύει, αὐτὸς ἐγεννήθη διὰ νὰ γείνῃ βασιλεύς· τὴν ἀπάντησίν μου εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ τὴν στείλω μόνος μου. Χάριν δὲ τῶν εἰδήσεων τὰς ὁποίας μ' ἔφερες, λάβε τοῦτο· καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τὸν δάκτυλόν του δακτυλίδιον πολύτιμον, μὴ φοβῆσαι, εἶπε, νὰ τὸ λάβῃς· μ' ἐπροσφέρθη ἐλευθέρως, ὅπως τὸ προσφέρω κ'ἐγὼ εἰς σέ.

Ὁ νέος, καταγοητευθεὶς ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τοῦ περιφήμου μισθοφόρου, καὶ θαυμάζων συγχρόνως ἑαυτὸν διὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν οἰκειότητα μεθ' ὧν διηγήθη εἰς τὸν Φρὰ Μορεάλην, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ φρουρίου του, τὰ συμβάντα τῆς Ρώμης, ἔκυψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔλαβε τὸ δῶρον. Ὁ δὲ πανοῦργος ἱππότης, ὅστις παρετήρησε τὰς ἐντυπώσεις τοῦ νέου, ἠσθάνθη συγχρόνως ὅτι θὰ ἦτο ἐπωφελὲς τὸ νὰ ἀναβάλῃ τὰ μέτρα ὅσα ἐνόμιζε κατάλληλον νὰ λάβῃ.

—Διαβεβαίωσον τὸν δήμαρχον, εἶπε προπέμπων τὸν νέον ἄγγελον τῆς εἰρήνης, ἂν φθάσῃς εἰς τὴν Ρώμην πρὸ τῆς ἐπιστολῆς μου, ὅτι θαυμάζω τὸν νοῦν του, εὔχομαι καλὴν ἔκβασιν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ ὅτι δὲν θὰ λείψω νὰ σκεφθῶ σπουδαίως περὶ τῆς αἰτήσεώς του.

—Καλλίτερα, εἶπεν ἐνθέρμως ὁ νέος, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἦτο εὐγενοῦς καταγωγῆς καὶ σπανίας ἀνατροφῆς, καλλίτερα νὰ ἔχωμεν δέκα τυράννους ἐχθροὺς, παρὰ ἕνα μόνον Μοντερεάλην!

—Ἕνα ἐχθρόν! Πίστευσόν με, κύριε· δὲν θέλω νὰ ἦμαι ἐχθρὸς ἐκείνων, οἵτινες ἠξεύρουν νὰ κυβερνοῦν, οὔτε τῶν λαῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν φρόνησιν καὶ νὰ διοικῶσι καὶ νὰ ὑποτάσσωνται.

Ἀλλ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Μοντερεάλης ἦτο σκεπτικὸς καὶ ἀνήσυχος· ἔστειλε πιστοὺς ταχυδρόμους πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Ἀκυλητίας, ὄντα τότε εἰς ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν Λοδοβίκον τῆς Οὐγγαρίας, καὶ εἰς Νεάπολιν καὶ Ρώμην, καθὼς καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν δήμαρχον, δι' ἧς, χωρὶς νὰ ὑποβάλληται ῥητῶς εἰς ὑποχρέωσίν τινα, προσεποιεῖτο ὑποταγὴν, καὶ ἐζήτει διεξοδικωτέραν προθεσμίαν διὰ νὰ παρασκευάσῃ τὰ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ταὐτοχρόνως ὅμως ἐφρόντισε νὰ προσθέσῃ νέους προμαχῶνας εἰς τὸ φρούριόν του, νὰ εἰσάξῃ ἄφθονα ἐφόδια, καὶ νυχθημερὸν κατάσκοποι περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς καὶ τὴν πύλιν τῆς Ταρρακίνης. Ὁ Μοντερεάλης ἦτο ἐκ τῶν ὁπλαρχηγῶν ἐκείνων οἵτινες, ὅσῳ πλέον ἐλπίζουσιν εἰρήνην, τόσῳ πλέον προετοιμάζονται διὰ πόλεμον.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, τὴν πέμπτην μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ρωμαίου ἀγγελιαφόρου, ὁ Μοντερεάλης, ἀφοῦ ἐπεθεώρησε τὰ ὀχυρώματα καὶ τὰ ἐφόδια, καὶ εὗρηκε τὸ φρούριον εἰς κατάστασιν νὰ ἀντισταθῇ εἰς πολιορκίαν ἑνὸς τουλάχιστον μηνός, εἰσῆλθε μὲ πρόσωπον φαιδρότερον ἢ ἄλλοτε εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Ἀδελίνας.

Ἡ Ἀδελίνα ἐκάθητο πλησίον παραθύρου, ὅθεν ἐφαινοντο δάση μεγαλοπρεπῆ καὶ κοιλάδες καὶ σωροὶ ποστογαλεῶν, ἅτινα συνεκρότουν παράδοξον κῆπον διὰ τοιοῦτο παλάτιον! Ἐστήριζε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ βραχίονός της, καὶ τὰ πλάγια τοῦ προσώπου αὐτῆς ἦσαν ὀλίγον ἐστραμμένα πρὸς τὸν Μοντερεάλην· ἡ κλίσις αὕτη τοῦ τραχήλου της ἦτο ὅσον ἐνδέχεται χαρίεσσα· ἡ ὄψις της ἐδείκνυε τὸ εὐγενὲς αἷμα, ἀφ' οὗ κατήγετο, καὶ ἡ κόμη διεμοιράζετο ἐπὶ τοῦ μετώπου κατὰ τὸν ἁπλούστατον τρόπον, ὅστις ἀνενεώθη τοσοῦτο εὐδοκίμως κατὰ τοὺς νεωτέρους τούτους χρόνους· ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τοῦ ἡμιφανοῦς ἐκείνου προσώπου, τὸ ἀόριστον τοῦ βλέμματος καὶ ἡ βαθεῖα μελαγχολία τῆς θέσεως εἶχον τοιαύτην βαφὴν λύπης καὶ θλίψεως, ὥστε τὰ περιπαθῆ καὶ χαρμόσυνα λόγια, τὰ ὁποῖα ἡτοιμάζετο ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὴν ὁ Μοντερεάλης, ἐξέπνευσαν ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἐπλησίασε λοιπὸν ἐν σιωπῇ καὶ ἔβαλε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῶν ὤμων της. Ἡ δὲ Ἀδελίνα στραφεῖσα ἔλαβε τὴν χεῖρά του καὶ, θέσασα αὐτὴν ἐπὶ τῆς καρδίας της, ἀπεδίωξε διὰ τοῦ μειδιάματος ὅλην τὴν θλῖψιν της.

—Ἀγαπητή μου, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, ἂν ἤξευρες πόσον κατασπαράττει τὴν καρδίαν μου καὶ μόνη ἡ σκιὰ τῆς λύπης τὴν ὁποίαν βλέπω ἐνίοτε εἰς τὸ ὡραῖον πρόσωπόν σου δὲν θὰ ἐλυπεῖσό ποτε. Ἀλλὰ δὲν θαυμάζω, ἐὰν, περιωρισμένη εἰς τὴν ἀγρίαν ταύτην κατοικίαν, χωρὶς καμμίαν σύντροφον ἰσοβάθμιον μὲ σέ, ἔχουσα μόνον διασκέδασιν τὴν προθυμίαν τοῦ Μοντερεάλου, μετανοῇς διὰ τὴν ἐκλογήν σου.

—Ὄχι, ὄχι, Γωτιέρε, δὲν μετενόησά ποτε. Ἐσυλλογιζόμην τὸ τέκνον μας ὅταν ἤλθες. Ἀλλοίμονον! τὸ μόνον τέκνον μας! Πόσον ἦτο ὡραῖον, Γωτιέρε! πόσον σὲ ὡμοίαζεν!

—Εἶχε τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου, εἶπεν ὁ ἱππότης μὲ φωνὴν συγκεχυμένην καὶ ἀποστρέψας τὴν κεφαλήν.

—Γωτιέρε! ἐπανέλαβε στενάζουσα ἡ νέα, ἐνθυμεῖσαι... σήμερον εἶναι τὰ γενέθλιά του. Σήμερον γίνεται δέκα ἐτῶν. Πρὸ ἕνδεκα ἐτῶν ἀγαπώμεθα, καὶ σὺ δὲν ἐβαρύνθης ἀκόμη τὴν ταλαίπωρον Ἀδελίναν σου.

—Οἱ ἅγιοι βαρύνονταί ποτε τὸν παράδεισον; εἶπε τοσοῦτο περιπαθῶς ὁ Μοντερεάλης, ὥστε ὁλόκληρος ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀνδρικῆς του φυσιογνωμίας μετεβλήθη εἰς ἱλαρότητα.

—Ἂν ἐδυνάμην νὰ σὲ πιστεύσω, θὰ ἤμην εὐτυχεστάτη! ἀπεκρίθη ἡ Ἀδελίνα· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ μαρανθοῦν τὰ ὀλίγα θέλγητρα τὰ ὁποῖα μὲ μένουν, καὶ τότε ποίαν ἀξίωσιν θὰ ἔχω διὰ τὴν ἀγάπην σου;

—Ὅλας τὰς ἀξιώσεις. . . τὴν ἐνθύμησιν τοῦ πρώτου σου ἐρωθήματος. . . τοῦ πρώτου φιλήματος . . τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῶν θυσιῶν σου. . . τῶν ἀγογγύστων περιπλανήσεών σου μὲ ἐμέ. . . τοῦ ὑπομνητικοῦ ἔρωτός σου! Ὦ Ἀδελίνα! ἡμεῖς εἴμεθα ἀπὸ τὴν Προβηγκίαν, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν· πότε λοιπὸν ἱππότης τῆς Προβηγκίας ἀπέρυγε τὸν ἐχθρὸν, ἢ ἐπρόδωκε τὸν ἔρωτά του; Πλὴν φθάνει πλέον σήμερον, ἀγαπητή μου, ἡ μελαγχολία καὶ ἡ ἀνάπαυσις· ἦλθα νὰ σὲ παρακινήσω νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν περίπατον. Ἔστειλα τοὺς ὑπηρέτας μας νὰ στήσουν τὴν σκηνὴν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν εὐωδίαν τῶν πορτογαλεῶν· διότι πρὶν περάσῃ καὶ ἡ ἄλλη ἑβδομὰς, ἐνδέχεται νὰ ἔχωμεν διασκεδάσεις ὀλιγώτερον εὐχαρίστους, καὶ ἔκτασιν ὁρίων μικροτέραν.

—Πῶς, ἀγαπητέ μου Γωτιέρε; φοβεῖσαι κανένα κίνδυνον;

—Λέγεις λόγια γυναικὸς, ἀπεκρίθη καγχάζων ὁ Μοντερεάλης· μήπως θὰ ἔδωμεν πρώτην φορὰν τοὺς κινδύνους; Μὲ φαίνεται ὅτι ἔπρεπε νὰ ἦσαι συνειθισμένη εἰς αὐτοὺς, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὴν ὁποίαν ἀναπνέομεν.

—Ἄ, Γωτιέρε! αἰωνίως θὰ διαρκέσῃ αὐτὴ ἡ ζωή; Ἀπέκτησας πλέον καὶ ὄνομα καὶ πλούτη· δὲν ἠμπορεῖς νὰ παραιτήσῃς τὸ πολεμικὸν στάδιόν σου;

—Τί λέγεις, Ἀδελίνα μου! Τί εἶναι τὰ πλούτη καὶ τὸ ὄνομα χωρὶς τὴν ἐξουσίαν; Ὅσον διὰ τὸν πόλεμον, τὸ πεδίον τῆς μάχης ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς μου· παρακάλει τοὺς ἁγίους νὰ ὑπάρξῃ καὶ ὁ τάφος μου! Αἱ πλέον παράδοξοι καὶ ἀντίθετοι μεταβολαὶ χαρακτηρίζουν τὴν ζωὴν τῶν Νορμανδῶν προγόνων μου· ποτὲ μὲν μεταβαίνουν ἀπὸ τὸ παλάτιον εἰς τὰς σκηνὰς, ποτὲ δὲ ἀπὸ τὰ σπήλαια εἰς αἰθούσας λαμπρὰς, καὶ ἄλλοτε πλανῶνται ἐξόριστοι, ἢ γίνονται ἴσοι βασιλέων. Ἡ Νορμανδία μ' ἔμαθε τὸν πόλεμον, καὶ ἡ γλυκεῖα Προβηγκία τὸν ἔρωτα Φίλησόν με, φιλτάτη μου Ἀδελίνα, καὶ προσκάλεσον τὰς ὑπηρέτιδάς σου νὰ σ' ἐνδύσουν. Μὴ λησμονήσῃς τὴν κιθάραν σου, ἀγαπητή μου. Θὰ ἐξυπνίσωμεν τὴν ἠχὼ μὲ τὰ τραγώδια τῆς Προβηγκίας.

Ὁ εὐαγωγὸς τῆς Ἀδελίνης χαρακτὴρ παρεσύρθη εὐκόλως ἀπὸ τὴν εὐθυμίαν τοῦ ἱππότου, καὶ μετ' ὀλίγον κατέβησαν εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐσκόπευε νὰ διαμείνῃ ὁ Μοντερεάλης καθ' ὅλον τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας. Ἀλλὰ διὰ νὰ προλάβῃ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἐφρόντισεν ἐπιμελῶς νὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ φρούριον· ἐκτὸς

δὲ τῶν ὑπηρετῶν, δέκα στρατιῶται πάνοπλοι συνώδευσαν τοὺς ἐραστάς. Ὁ Μοντερεάλης αὐτὸς ἐφόρει τὸν θώρακά του, καὶ οἱ ὑπασπισταί του ἠκολούθουν αὐτὸν φέροντες τὴν περικεφαλαίαν καὶ τὴν λόγχην του. Ἐκεῖθεν τοῦ στενοῦ τὸ ὁποῖον ἦτο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ φρουρίου, ἡ ὁδὸς ἔφερεν εἰς εὐρύχωρον λιβάδιον περικυκλωμένον πανταχόθεν, ἐκτὸς τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρους, ἀπὸ δάση μυρσινῶν καὶ πορτογαλεῶν κατάφυτα, καὶ θάμνους εὐώδεις. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δασυφύλλων καὶ κλασικῶν φηγῶν, ἐστήθη ἡ σκηνή, βλέπουσα πρὸς τὴν σπινθηρίζουσαν θάλασσαν, καὶ ἀεριζομένη ἀπὸ ἡδυπνόους ζεφύρους. Ἐκείνη ἦτο ἡ προσφιλὴς τῆς Ἀδελίνης τέρψις, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὴν οὕτως. Ἔχαιρεν ὁσάκις ἐξερχομένη ἀπὸ τὰ ζοφερὰ τείχη τῆς ὀχυρᾶς φυλακῆς της, ἀπέλαυε τῶν θελγήτρων τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου κλίματος, καὶ ἐζωογονεῖτο ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ τὸν κόπον τὸν ὁποῖον πᾶσα σωματικὴ γυμνασία ἐπροξένει εἰς αὐτὴν ἀπό τινος. Τὴν πρὸς τὴν Ἀδελίναν ταύτην φιλοφροσύνην ἔδειξεν ὁ Μοντερεάλης, διότι ἐπρόβλεπεν ὅτι μετ' ὀλίγον ὁ στρατὸς τοῦ Ριένζου θὰ ἐπολιόρκει τὸ φρούριόν του, καὶ διότι, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἠγάπα τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ὡς ἠγάπα καὶ τὰ πεδία τῆς μάχης.

Ἐνῷ ἀνεπαύοντο ἐντὸς τῆς σκηνῆς, οἱ μὲν τῶν ἀκολούθων αὐτῶν περιεφέροντο ἀμέριμνοι παρὰ τὸν αἰγιαλόν, οἱ δὲ παρεσκεύαζον τὴν σκηνὴν τῆς λέμβου ἐφ' ἧς ἔμελλον νὰ περιδιαβάσωσιν οἱ δύο ἐρασταί, καὶ ἄλλοι καθήμενοι μακρύτερον προητοίμαζον τὸ γεῦμα, ἐνῷ αἱ χορδαὶ τῆς κιθάρας κρουόμεναι ἀφελῶς, ἀλλ' ἐπιτηδείως ἀπὸ τὸν Μοντερεάλην, κατέστησαν διὰ τῆς μελῳδίας γλυκυτέραν τὴν νηνεμίαν τῆς μεσημβρίας.

Ἐνῷ κατεγίνοντο εἰς ταῦτα, εἷς τῶν κατασκόπων τοῦ Μοντερεάλου ἔρθασεν ἀσθμαίνων εἰς τὴν σκηνήν του.

—Ἀρχηγέ, εἶπε, τριάκοντα λογχισταὶ ἐντελῶς ὡπλισμένοι, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ ἀπείρους ὑπασπιστὰς καὶ ὑπηρέτας, ἀνεχώρησαν πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὴν Ταρρακίναν. Αἱ σημαῖαί των φέρουν διπλᾶ ἐμβλήματα, τῆς Ῥώμης καὶ τῶν Κολοννῶν.

—Ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης φαιδρῶς· καλῶς ὥρισαν ἂς ἔλθουν ν' αὐξήσουν τὴν ζωηρότητα τῆς συναναστροφῆς μας. Στεῖλέ με τὸν ὑπασπιστήν μου.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἐφάνη.

—Τρέξε ἔφιππος πρὸς τὴν συνοδίαν τὴν ὁποίαν θ' ἀπαντήσῃς καθ' ὁδὸν (μὴ ἀνησυχῇς, ἀγαπητή μου!) ζήτησον τὸν ἀρχηγόν της, καὶ εἰπὲ εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ καλὸς ἱππότης Γωτιέρος Μοντερεάλης τὸν ἀσπάζεται, καὶ τὸν παρακαλεῖ ἐὰν περάσῃ διὰ τοῦ

τόπου μας, νὰ μείνῃ ὀλίγον μαζῆ μας, διὰ νὰ τὸν φιλοξενήσωμεν· καὶ . . . στάσου . . . πρόσθεσον ὅτι ἐὰν συγκατατιθεται νὰ περάσῃ κἀμμίαν ὥραν εὐχαρίστως, ὁ Γωτιέρος Μοντεριάλης εἶν' ἕτοιμος νὰ θραύσῃ μίαν λόγχην ἀνταγωνιζόμενος μὲ αὐτὸν εἴτε μὲ ἄλλον τινὰ ἱππότην τῆς συνοδίας του, εἰς τιμὴν τῶν κυριῶν μας. Γρέζε γρήγορα!

—Γωτιέρε, Γωτιέρε! εἶπεν ἡ Ἀδελίνα, ἥτις ἠσθάνετο τὸ ἐπισφαλὲς τῆς θέσεώς της, τὸ ὁποῖον ἐλησμόνει συνεχῶς ὁ ἀσυλλόγιστος ἐραστής της, Γωτιέρε, ἀγαπητὲ Γωτιέρε, νομίζεις ὅτι εἶν' ἔντιμον . .

—Σιωπή, γλυκειά μου ἀγάπη! Πρὸ πολλοῦ δὲν εἶδες τοιοῦτον ἀγῶνα· ἐπιθυμῶ νὰ σὲ καταπείσω ὅτι εἶσαι ἀκόμη ἡ ὡραιοτέρα τῆς Ἰταλίας καὶ ὅλης τῆς Χριστιανωσύνης. Πλὴν αὐτοὶ οἱ Ἰταλοὶ εἶναι δειλοὶ ἱππόται, καὶ ἡ πρότασίς μου, ἔσο βεβαία, δὲν θὰ γίνῃ δεκτή. Χαίρω ὅμως δι' ἄλλους λόγους σπουδαιοτέρους· ἡ περίστασις αὐτὴ φέρει ἕνα εὐγενῆ Ῥωμαῖον, καὶ ἴσως ἕνα Κολόνναν, ἔμπροσθέν μου. Αἱ γυναῖκες δὲν ἐννοοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ ὅ,τι ἀποβλέπει τὴν Ῥώμην συμφέρει πολὺ καὶ εἰς ἡμᾶς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν συνέστειλε τὰς ὀρρῦς του ὡς συνειθίζεν ὁσάκις ἐσκέπτετο, ἡ δὲ Ἀδελίνα, μὴ τολμῶσα νὰ εἴπῃ τι περιπλέον, ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς σκηνῆς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ ὑπασπιστὴς ἔφθασε τὴν συνοδίαν ἐνῷ ἦτο περὶ τὰ μέσα τῆς ὁδοῦ. Τῷόντι ὁ λόχος ἦτο ὡραῖος καὶ λαμπρός· καὶ αἱ μὲν πανοπλίαι τῶν στρατιωτῶν ἐδείκνυον σκοποὺς πολεμικούς, ἐκ δὲ τῆς πολυαρίθμου συνοδίας τῶν ἀόπλων ὑπασπιστῶν, καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένων ὑπηρετῶν, καθὼς καὶ ἐκ τῶν δύω κηρύκων τῶν πορευομένων πρὸ τῶν σημαιοφόρων, ἐσυμπεραίνετο ὅτι ὁ σκοπός των ἦτο εἰρηνικός, καὶ ἡ πορεία των ἀνύποπτος. Δι' ἑνὸς μόνου βλέμματος ἤρκει νὰ γνωρίσῃ τις τὸν ἀρχηγόν. Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζέ τις νέος ἱππότης, διακρινόμενος τῶν ἄλλων συνοδοιπόρων καὶ διὰ τοῦ κομψοπρεποῦς ἐξωτερικοῦ του, καὶ διὰ τῆς λαμπρᾶς του ἐνδυμασίας. Ὁ θώραξ του ἦτο ἐκ χάλυβος, ἐγκολαπτὰ ἔχων ἄφθονα χρυσᾶ ποικίλματα, ὁ δὲ μαργαριτοπάρυφος μανδύας του ἐξ αἰγομετάξου πρασίνου, καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς καὶ μελαίνης κόμης του ἐκυμάτιζε μαῦρον πτερὸν στρουθοκαμήλου, ἐπιστέφον πῖλον ὑψίλοφον μακεδονικόν, ὅμοιον, νομίζω, μ' ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον φορεῖ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἐπλησίασεν εὐσεβάστως, καὶ καταβὰς τοῦ ἵππου ἐξεπλήρωσε τὴν διαταγήν του.

Ὁ νέος ἱππότης μειδιάσας ἀπεκρίθη·

—Πρόσφερε εἰς τὸν κύριον Γωτιὲρον Μοντρεάλην τοὺς ἀσπα-

σμοὺς τοῦ Ἀδριανοῦ Κολόννου, βαρόνου τοῦ Καστέλλου, καὶ εἰπέ τον ὅτι τὸ ἐπίσημον ἀντικείμενον τοῦ ταξειδίου μου τούτου δὲν μὲ συγχωρεῖ ν' ἀντιταχθῶ εἰς τὴν φοβερὰν λόγχην τοιούτου περιφήμου ἱππότου· λυποῦμαι δὲ τόσῳ μᾶλλον, καθόσον δὲν παραχωρῶ εἰς κἀμμίαν κυρίαν τὴν δάφνην ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν ἀπαράμιλλον ὡραιότητα τῆς ἐδικῆς μου. Ἐλπίζω ὅμως νὰ εὕρω εὐτυχεστέραν περίστασιν. Ὅσον δὲ διὰ τὴν πρόσκλησίν του, ὑπάγω εὐχαρίστως νὰ φιλοξενηθῶ δι' ὀλίγας ὥρας ἀπὸ ἱππότην τόσον εὐγενῆ.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἔκλινε τὴν κεφαλήν, καὶ εἶπε δισταζων·

Ὁ κύριός μου θὰ λυπηθῇ πολὺ διότι δὲν ἐπέτυχε τοιοῦτον εὐγενῆ ἀντίπαλον. Ἔχω ὅμως διαταγὴν ν' ἀποταθῶ εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν γενναίαν καὶ ἱπποτικὴν συνοδίαν, καὶ ἂν ὁ κύριος Ἀδριανὸς Καστέλλος νομίζῃ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ταξειδίου του δὲν τὸν συγχωρεῖ νὰ μονομαχήσῃ βεβαίως κἀνεὶς ἐκ τῶν συντρόφων του θὰ θελήσῃ νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύσῃ.

Εὐγενὴς τις νέος βαδίζων παρὰ τὸν Ἀδριανὸν, ὁ Ῥιχάρδος Ἀννιβάλδης, ὅστις ἀπένειμε μετὰ ταῦτα ἀξίας λόγου ὑπηρεσίας εἴς τε τὸν δήμαρχον καὶ τὴν Ῥώμην, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἀνδρία του ἔφερε πρώρα εἰς τὸν τάφον, ἀνέκραξε πάραυτα·

—Μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ κ. Ἀδριανοῦ, ἐγὼ θὰ μετρήσω τὴν λόγχην μου μέ...

—Σιωπὴ, Ἀννιβάλδη! ὑπέλαβεν ὁ Ἀδριανός. Καὶ σὺ, κύριε ὑπασπιστὰ, μάθε ὅτι ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος δὲν ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὰς μάχας. Εἰδοποίησον τὸν ἱππότην τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὅτι δεχόμεθα τὴν προσφορὰν τῆς φιλοξενείας του, καὶ ἂν, ἀφοῦ πρῶτον ὁμιλήσωμεν περὶ σπουδαιοτέρων ὑποθέσεων, ἐπιθυμῇ νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς διασκέδασιν τόσον ἐλαφρὰν, θὰ λησμονήσω ὅτι εἶμαι πρόσδυς ἀπερχόμενος εἰς Νεάπολιν, καὶ θὰ ἐνθυμηθῶ μόνον ὅτι εἶμαι ἱππότης τῆς αὐτοκρατορίας. Ἰδοὺ σ' ἔδωκα ἀπόκρισιν.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἐχαιρέτισεν ἐδαφιαίως, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε καλπάζων πρὸς τὸν κύριόν του.

—Συγχώρησόν με, ἀγαπητὲ Ἀννιβάλδη, εἶπεν ὁ Ἀδριανός, διότι ἀνεχαίτισα τὴν ἀνδρίαν σου, καὶ πίστευσόν με ὅτι ποτέ μου δὲν ἐπεθύμησα τόσον νὰ θραύσω μίαν λόγχην ἀγωνιζόμενος ἐναντίον ὁποιουδήποτε, ὅσον ἐναντίον τοῦ οἰκειοτάτου τούτου Γάλλου. Μὴ λησμονῇς ἐν τοσούτῳ ὅτι ἂν καὶ δι' ἡμᾶς ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης ἦναι ὁ περίφημος ἱππότης τῆς Προβηγκίας, διὰ τὸν δήμαρχον ὅμως τῆς Ῥώμης, τοῦ ὁποίου ἐκπληροῦμεν τὴν σπουδαίαν ἐντολὴν, δὲν εἶναι παρὰ ἀρχηγὸς μισθοφόρων· θὰ φανῶμεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἐμολύναμεν τὴν ἀξιοπρέπειάν μας διὰ πάλης ματαίας, ἀτόπου, καὶ ἀσκόπου μὲ παδίγνωστον λῃστὴν ἐξ ἐπαγγέλματος.

—Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ Ἀννιβάλδης, ὁ λησταὶ δὲν πρέπει νὰ καυχηθῇ ὅτι ἱππότης Ῥωμαῖος ἀπέφυγε λόγχην τῆς Προβηγκίας.

—Παῦσε, σὲ παρακαλῶ! εἶπεν ἀνυπόμονος ὁ Ἀδριανός. Ὁ νέος Κολόννας μετενόει πικρῶς διότι ἀπέβαλεν ἀξιοπρεπῶς τὴν πρόκλησιν τοῦ Μοντερεάλου, καὶ ἐνθυμούμενος μὲ πολλὴν ἀθυμονίαν τὸν περιφρονητικὸν τρόπον μεθ' οὗ ὡμίλησεν ἄλλοτε ὁ Γωτιέρος περὶ τῶν ἱππότων τῆς Ῥώμης, ὡς καὶ τὸ ἦθος τῆς ὑπεροχῆς τὸ ὁποῖον ἐπεδείκνυε καθ' ὅλας τὰς στρατιωτικὰς ὑποθέσεις, ἠσθάνθη τὰς παρειάς του φλογιζομένας καὶ τὰ χείλη του τρέμοντα. Τυχὼν τῆς τελειοτέρας στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἠσθάνετο φυσικῶς ἐπιθυμίαν ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἦτο ἀνάξιος ἀνταγωνιστὴς τοῦ ἐμπειροτέρου τῶν ἐν Ἰταλίᾳ μαχητῶν· εἰς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι, κατὰ τὰς ἐρωτικὰς ἕξεις τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, ὡς εἶδος προδοσίας πρὸς τὴν ἐρωμένην του ἐθεωρεῖτο, ἐάν τις παρέβλεπέ τινα εὐκαιρίαν νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰ κάλλη της.

Μὲ ἀνέκφραστον λοιπὸν ἐρεθισμὸν παρετήρησεν, ὅταν ἐφάνη τοῦ Μοντερεάλου ἡ σκηνή, ἐπανερχόμενον τὸν ὑπασπιστήν. Καὶ ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ εὐκόλως πόσον ηὔξησεν ὁ ἐρεθισμὸς οὗτος, ὅταν ὁ ὑπασπιστής, καταβὰς καὶ δεύτερον ἀπὸ τοῦ ἵππου, εἶπε πρὸς αὐτὸν τὰ ἑρεξῆς·

—Ὁ κύριός μου, ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἀκούσας τὴν φιλόφρονα ἀπάντησιν τοῦ κυρίου Ἀδριανοῦ Καστέλλου, μὲ διέταξε νὰ εἴπω εἰς αὐτὸν ὅτι, ἐὰν αἱ σπουδαιότεραι ὑποθέσεις περὶ τῶν ὁποίων ὡμίλησεν ἠμποροῦν νὰ ἐμποδίσουν τὸν εὐγενῆ καὶ φιλικὸν ἀγῶνα, τολμᾷ εὐσεβάστως νὰ προτείνῃ τὸ νὰ προοιμιάσουν ἀπὸ αὐτόν· τὸ λιβάδιον τὸ ὁποῖον εἶν' ἔμπροθεν τῆς σκηνῆς εἶναι τόσῳ μαλακὸν καὶ γλυκύ, ὥστε καὶ ἂν πέσῃ ὁ ἱππεὺς ἢ τὸ ἀλογόν του δὲν ὑπάρχει κίνδυνος.

—Μὰ τὴν Παναγίαν! ἀνέκραξεν ὅ τε ὁ Ἀδριανὸς καὶ ὁ Ἀννιβάλδης συγχρόνως, τὰ τελευταῖά σου λόγια εἶναι βάρβαρα· καὶ, ἐξακολούθησεν ἀταράχως ὁ Ἀδριανός, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπιθυμία τοῦ κυρίου σου, εἰπέ τον νὰ δέσῃ καλὰ τὸ ὑννίον τοῦ ἀλόγου αὐτοῦ. Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ πολεμήσω μὲ τὴν φαντασίαν του.

Ὁ Μοντερεάλης ὅστις εἶχεν ἐπιμένει νὰ συγκροτηθῇ ἡ πάλη, καὶ ὡς ἐκ τῆς οἰήσεώς του, κοινῆς καὶ μέχρι τῆς σήμερον μεταξὺ τῶν ἀνδρείων συμπατριωτῶν του, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ δείξῃ εἰς ἐκείνους οἵτινες θὰ ἐγίνοντο μετ' ὀλίγον φανεροὶ ἐχθροί του, τὴν ἰδιαιτέραν καὶ ἀπαράμιλλον περὶ τὴν ὁπλασκίαν ἐπιδεξιότητά του, ἠρεθίσθη ἔτι μᾶλλον ὅταν ἔμαθε τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς συνοδίας· διότι ὡς ὢν ματαίου καὶ ἀλαζόνος χαρακτῆρος, ἂν καὶ ὑπέκρυπτε τὴν ἀγανάκτησίν του, δὲν εἶχεν ὅμως λη-

σμονήσει δηκτικάς τινας ἐκφράσεις τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τε τὸ παλάτιον τοῦ Στεφάνου Κολόννου, καὶ κατὰ τὴν ἀτυχῆ εἰς Κυρνέτον μετάβασιν. Ἐνῷ ὁ Ἀδριανός, σταθεὶς πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ στενοῦ, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς του ἐφόρει πλήρης ὀργῆς ἀλλ' ἐπιμελῶς τὴν λοιπὴν πανοπλίαν του, καὶ παρετήρει μόνος του τοὺς ἀναβολέας, τοὺς ρυτῆρας καὶ τὰ ἄλλα φάλαρα τοῦ γαύρου ἵππου του, ὁ Μοντερεάλης, ὅλως περιχαρής, ἠσπάσθη τὴν μᾶλλον φοβουμένην δι' αὐτὸν ἢ παρωργισμένην κυρίαν του, ἔλαβε τὸ κυανόχρουν περιλαίμιόν της, περιετύλιξε τὸ στῆθός του, καὶ ὡπλίσθη μὲ ἀδιαφορίαν ἀνθρώπου βεβαίου περὶ τῆς νίκης. Ἡ πάλη ὅμως ἔμελλε νὰ γείνῃ πρὸς βλάβην του, ἄνισος, καὶ πολύ· διότι τὴν μὲν πανοπλίαν καὶ τὴν λόγχην του εἶχον φέρει ἀπὸ τὸ φρούριον, ὄχι ὅμως καὶ τὸν πολεμιστήριον ἵππον του. Ὁ ἄλλος ἵππος του ἦτο τόσῳ λεπτός, ὥστε δὲν ἐδύνατο νὰ φέρῃ τὸ βάρος τῆς πανοπλίας τοῦ ἀναβάτου, μεταξὺ δὲ τῶν ἵππων τῶν στρατιωτῶν του δὲν ὑπῆρχεν οὐδ' εἷς ἄξιος νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν τοῦ Ἀδριανοῦ. Δὲν ἐδίστασεν ἐν τοσούτῳ νὰ ἐκλέξῃ τὸν μᾶλλον νευρώδη, καὶ οἱ θορυβώδεις ἀλαλαγμοὶ τῶν ὀπαδῶν του ἐφανέρωσαν τὸν θαυμασμόν των, ὅταν τὸν εἶδον ἀναπηδήσαντα ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸ ἐφίππιον χωρὶς αὐδεμιᾶς βοηθείας, μ' εὐκινησίαν σπανιωτάτην καὶ δύσκολον εἰς ἄνθρωπον φέροντα πανοπλίαν βαρυτάτην. κατασκευασθεῖσαν εἰς τὰ χαλκουργεῖα τῶν Μεδιολάνων, εἰς χώραν, δηλαδή, Ἰταλικήν, ὅπου τὰ ὅπλα ἐφέροντο βαρύτερα ὑπὲρ πᾶσαν τὴν ἄλλην Εὐρώπην. Ἐνῷ καὶ αἱ δύο συνοδίαι συνήρχοντο σιωπηλῶς, καὶ παρετάσσοντο κυκλοειδῶς πέριξ τοῦ λιβαδίου, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κήρυκες ἐπροσπάθουν μ' ἐπιδειξιν θορυβώδη νὰ βάλωσι τάξιν τινὰ μεταξὺ τῶν θεατῶν, ὁ Μοντερεάλης ἐδίωκεν ἄνω καὶ κάτω τὸν ἵππον του, καὶ ἔκαμνε διαφόρους περιστροφὰς ἐπιδεικνύων μὲ τὸν συνήθη τύφον του τὴν ἐξαισίαν ἐπιδεξιότητά του περὶ τὸ ἱππεύειν.

Ἐπὶ τέλους ὁ Ἀδριανός, καταβιβασμένην ἔχων τὴν αὐλώπιδα ἐπροχώρησε βραδέως πρὸς τὸ λιβάδιον παρακολουθούμενος ἀπὸ τὰς ἀνευφημίας τῶν περὶ αὐτόν. Οἱ δύο ἱππόται συναντηθέντες ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους μὲ τὰς λόγχας των, ὡς ἦτο ἡ συνήθεια εἰς τὰς φιλικὰς καὶ τὰς χάριν τέρψεως γενομένας μονομαχίας. Ἀλλ' οἱ Ἰταλοὶ ἔτρεμον διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἀρχηγοῦ των· τοῦ Μοντερεάλου τὸ ἀθλητικὸν ἀνάστημα καὶ ἡ εὐρύτης τοῦ στήθους, ἐπεσκίαζον τὴν λεπτότητα τοῦ σώματος τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του, ὅστις ἦτο μὲν νευρώδης, μικρὸς ὅμως καὶ ἰσχνός. Ἀλλὰ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε ἡ ὁπλασκία εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς τελειότητος, ἡ ῥώμη καὶ τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος δὲν ἦσαν τὰ ἀναγκαιότερα

προσόντα τῶν περιφημοτέρων ἱππότων· ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ τὴν ἡνιοχίαν ἐπιτηδειότης συνεισέφερε πολὺ εἰς τὸν θρίαμβον, ἡ ἐλαφρότης τοῦ ἵππου ἦτο μᾶλλον ὠφέλιμος ἢ ἐπιβλαβὴς εἰς αὐτόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, οἱ ἐπιδεξιώτεροι μονομάχοι, ὡς ὁ Γάλλος Βαγιάρδης καὶ ὁ Ἄγγλος Σύδνεϋς δὲν ἦσαν οὐδ' ὑψηλοὶ οὐδὲ πολύσαρκοι.

Ἀλλὰ τὴν φυσικὴν ταύτην ὑπεροχὴν τοῦ Μοντερεάλου ἀντεστάθμιζεν ἡ ἀδυναμία τοῦ ἵππου του, ὅστις, ἂν καὶ ἦτο ἐκ τῶν ρωμαλεωτέρων τῆς Καλαυρίας, δὲν εἶχεν οὔτε τὰ νεῦρα, οὔτε τὸ αἷμα, οὔτε τὴν γύμνασιν τοῦ ἀρκτικοῦ ἵππου τοῦ Ῥωμαίου. Τὸ στιλπνὸν καὶ κατάμαυρον δέρμα τούτου ἐγίνετο καταφανέστερον ὑπὸ πέπλον περιπόρφυρον καὶ χρυσοῦφαντον· τὸν τράχυλον καὶ τὰ νῶτα ἐκάλυπτε θωράκιον δικτυωτόν, καὶ ἀπὸ τὸ μέτωπόν του ἀνυψοῦτο μακρὸν κέρας ὡς τὸ τοῦ μονοκέρου, ἐνῷ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἐκυμάτιζε πτερὸν ὑψηλὸν ἔχον τὰ πτίλα ἐρυθρόλευκα. Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τῇ μεγαλοπρεπεστάτῃ Αὐλῇ τῆς Νεαπόλεως πρεσβεία τοῦ Ἀδριανοῦ ἀπήτει πολλὴν λαμπρότητα καὶ πολυτέλειαν, ἡ συνοδία του ἦτο ἀνάλογος μὲ τὴν περίστασιν καὶ μὲ τὸ πάθος τῆς ἐπιδείξεως τοῦ καιροῦ ἐκείνου· ὡς καὶ αὐτὸς τοῦ ἵππου του ὁ χαλινός, πλατὺς ὑπὲρ τοὺς τρεῖς δακτύλους, ἦτο κεκοσμημένος μὲ χρυσὸν καὶ μὲ ἀδάμαντας. Ὁ ἱππότης αὐτὸς ἐφόρει πανοπλίαν, μαρτυροῦσαν τὸ τέλειον τῆς τέχνης τοῦ ὀνομαστοῦ Λοδοβίκου τοῦ ἐκ Μεδιολάνων, τῆς ὁποίας ἡ ὡραιότης ἀνεφαίνετο ὅτι μᾶλλον συγκρινομένη μὲ τὴν ἁπλῆν ἀλλὰ στιλπνὴν καὶ ἐπιτηδείως κατεσκευασμένην πανοπλίαν τοῦ Μοντερεάλου, μόνον κόσμημα ἔχουσαν τὸ περιλαίμιον τῆς κυρίας του, καθὼς καὶ μὲ τὴν κοινὴν καὶ ἀκαλλώπιστον σκευὴν τοῦ ἵππου του. Ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν ἱππότην τῆς Προβηγκίας, ὅστις ἐφαντάζετο ὅτι ἐξεῖχεν εἰς τὰς στρατιωτικὰς συσκευασίας, καὶ θὰ ἐφρόντιζεν, ἐὰν ἐπρόβλεπε τὴν περίπτωσιν ταύτην, νὰ ὑπερβῇ καὶ αὐτοὺς τοὺς Κολόννας.

Αἱ σάλπιγγες ἑκατέρων τῶν μερῶν ἐσήμανον τὸ σύνθημα, καὶ οἱ ἱππόται ἐστάθησαν εὐθυτενεῖς ὡς ἀγάλματα σιδηρᾶ· μετὰ τὸ δεύτερον σύνθημα, ἕκαστος ἔκυψεν ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, καὶ μετὰ τὸ τρίτον, προτείναντες λόγχας, καὶ ἀφέντες τοὺς χαλινοὺς εἰς τάχος, συνεξώρμησαν πρὸς τὸ μέσον τοῦ σταδίου. Ὁ Μοντερεάλης ἐνόμιζε μὲ τὴν συνήθη του οἴησιν, ὅτι μύλις θὰ ἤγγιζεν ἡ λόγχη του τὸν Ἀδριανόν, καὶ ἀμέσως θὰ τὸν ἔρριπτε κατὰ γῆς· ἔμεινε ὅμως ἐκστατικὸς ὅταν εἶδε τὸν νέον Ῥωμαῖον οὐδὲ κἂν λυγισθέντα, καὶ διανύσαντα τὸ στάδιον μεταξὺ τῶν εὐφημιῶν τῶν ἀκολούθων του, ἐνῷ αὐτὸς εἶχε διασεισθῇ, χωρὶς ὅμως οὔτε νὰ μείνῃ ἄνευ ἀναβολέων.

«Δὲν εἶναι, βλέπω, ὅπως τὸν ἐφανταζόμην,» ἐγρύλλισεν ὁ Μοντερεάλης, ἐνῷ προητοίμαζεν ὅλην του τὴν ἐπιδεξιότητα διὰ νὰ ὁρμήσῃ καὶ δεύτερον, καὶ ἐνῷ ὁ Ἀδριανός, πεισθεὶς περὶ τῆς μεγάλης ὑπεροχῆς τοῦ ἵππου του, ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του. Ἐπομένως ὅταν οἱ ἱππόται συνηντήθησαν ἐκ νέου, ὁ Ἀδριανός, σκεπασθεὶς καλῶς μὲ τὴν ἀσπίδα του, διεύθυνε τὰς προσπαθείας του ὄχι κατὰ τοῦ ἐναντίου τὸν ὁποῖον κανενὸς θνητοῦ λόγχη δὲν ἐδύνατο νὰ διασείσῃ, ἀλλὰ κατὰ τοῦ ἀσθενεστέρου ἵππου του. Ἡ ἔφοδος τοῦ Μοντερεάλου ὑπῆρξεν ὡς αἰφνιδία κατάπτωσις νιφάδος· ἡ λόγχη του κατεσυντρίφθη, τοῦ δὲ Ἀδριανοῦ οἱ ἀναβολεῖς ἐξέφυγον καὶ τοὺς δύο του πόδας· καὶ ἂν τὸ ἐφίππιον δὲν ἦτο ὑψηλὸν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ἤθελεν ἀφεύκτως ἐκκυλισθῆ· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔπεσε σχεδὸν εἰς τὰ ὀπίσω, τὰ ὦτά του ἐβόησαν, οἱ ὀφθαλμοί του ἐσκοτίσθησαν, ὥστ' ἔμεινεν ὡς ἀναίσθητος· ὁ ἵππος αὐτοῦ ὅμως ἀπέδειξεν ὅτι οὔτ' ἐτρέφετο, οὔτ' ἐδιδάσκετο εἰς μάτην. Ἐνῷ οἱ μαχηταὶ ἐπλησίασαν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, ἀναχαιτισθεὶς ἐπέπεσε κατακέφαλα κατὰ τοῦ ἐναντίου μὲ τοσαύτην ὁρμήν, ὥστ' ἐβίασε τὸν τοῦ Μοντερεάλου νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· συγχρόνως ὁ Ἀδριανός, ἐπισκοπήσας μὲ σπανίαν εὐστοχίαν ἐκτύπησε μὲ τὴν λόγχην αὐτοῦ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ πολεμίου, καὶ ἀπέτρεψε τὴν προσοχὴν τούτου ἀπὸ τὴν χαλιναγωγίαν· τότε ὁ Μοντερεάλης, θελήσας νὰ ἀνασηκωθῇ, ἀνέκρουσε βιαίως τὸν ἵππον ὅστις ἀντέστη πρὸς τοὺς οὐραίους πόδας· ἀλλ' ὁ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπιπεσὼν βαρὺς ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ κατὰ τῶν στέρνων ἐκείνου, κατέβαλε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀναβάτην του. Ἐνῷ φρενήρης καὶ ἐρυθριῶν ὁ ἡττηθεὶς προσεπάθει νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἵππον, φωνὴ λιγυρὰ ἐξελθοῦσα ἀπὸ τὴν σκηνὴν ἔρθασεν εἰς τὰς ἀκοάς του καὶ ἐδιπλασίασε τὴν ἀδημονίαν του· ἀνεπήδησε δὲ μὲ τοσαύτην εὐκινησίαν ὥστ' ἐξέστησαν οἱ παρεστῶτες· διότι τόσῳ βαρεῖαι ἦσαν αἱ πανοπλίαι τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ὥστε ὀλίγοι ἱππόται ἐδύναντο νὰ ἀνασηκωθῶσιν ἄνευ βοηθείας ἄλλου. Τότε γυμνώσας καὶ τὸ ξίφος ἀνεφώνησεν ἀγερώχως.

—Πεζοί! πεζοί! δὲν ἔπεσα ἐξ αἰτίας μου, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τοῦ κατηραμένου τούτου ζώου, τὸ ὁποῖον ἀνέθρεψα διὰ τὰς ἁμαρτίας μου ὡς ἵππον στρατιωτικόν. Ἔλα!

—Ὄχι, κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, ἐκβαλὼν τὰς χειρίδας καὶ λύσας τὴν περικεφαλαίαν του τὴν ὁποίαν ἔρριψε κατὰ γῆς· ἦλθα ἐδῶ ὡς ξένος, ὡς φίλος, καὶ ἡ πεζομαχία εἶναι διὰ τοὺς θανασίμους ἐχθρούς. Ἂν δεχθῶ τὴν πρότασίν σου, ἡ ἧττά μου θ' ἀμαυρώσῃ τὴν ἱπποτικὴν τιμήν σου.

Ὁ Μοντερεάλης, τὸν ὁποῖον εἶχε παραφέρει ἐπὶ μικρὸν ὁ θυμός, ἐνέδωκε δυσχεραίνων εἰς τὸν λόγον τοῦτον. Ὁ δὲ Ἀδριανός, διὰ

νὰ μετριάσῃ τὴν λύπην τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ

—Ἄλλως, δὲν ἔχω δικαίωμα ν' ἀντιποιηθῶ τὴν νίκην, διότι ἡ λόγχη σου μὲ προσέβαλεν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ φύγουν ἀπὸ τοὺς πόδας μου οἱ ἀναβολεῖς, ἐνῷ ἡ ἐδική μου οὔτε κἂν νὰ σὲ σείσῃ κατώρθωσε· Καὶ ὀρθῶς εἶπας ὅτι ἡ ἥττα, ἐὰν ὑπάρχῃ, εἶναι τοῦ ἵππου σου.

—Ἠμποροῦμεν νὰ ἐνταμωθῶμεν ἄλλοτε μὲ ἄλογα ἰσοδύναμα, εἶπεν ἠρεθισμένος εἰσέτι ὁ Μοντερεάλης.

—Τώρα! ἡ Παναγία νὰ μᾶς φυλάξῃ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανὸς μὲ τοσαύτην ζέσιν ὥστε οἱ περιεστῶτες ἐκάγχασαν· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Μοντερεάλης, καί τοι δυσανασχετῶν, συνεγέλασε μετὰ τῶν ἄλλων. Ἡ εὐγένεια τοῦ ἐχθροῦ του συνεκίνησεν ἐν τοσούτῳ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν εἰλικρίνειάν του, καὶ μεταβαλὼν ἦθος ἀπεκρίθη·

—Κύριε Ἀδριανέ, μένω χρεώστης σου διὰ τὴν εὐγένειάν σου τὴν ὁποίαν δὲν ἐμιμήθην ἀρκετά. Καὶ ὅμως, ἂν θέλῃς νὰ μὲ ὑποχρεώσῃς διὰ παντὸς, συγχώρησόν με νὰ στείλω νὰ φέρω τὸ ἄλογόν μου διὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν τιμήν μου. Μὲ τὸ ἄλογόν μου ἐκεῖνο, ἢ μὲ ἄλλο ὅμοιον μὲ τὸ ἐδικόν σου τὸ ὁποῖον μὲ φαίνεται Ἀγγλικῆς καταγωγῆς, στοιχηματίζω ὅ,τι καὶ ἂν ἔχω, ὑποστατικά, οἰκίας, χρυσὸν, σπαθία καὶ πτερνιστῆρας, ν' ἀντικρούσω, ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅλους τοὺς ἀκολούθους σου.

Κατ'εὐτυχίαν ἴσως τοῦ Ἀδριανοῦ, πρὶν προφθάσῃ ν' ἀποκριθῇ, ὁ Ῥιχάρδος Ἀννιβάλδης ἀνέκραξεν ἐνθέρμως.

—Κύριε ἱππότα, ἔχω μαζῆ μου δύο ἄλογα συνειθισμένα εἰς τὰς ἱππομαχίας· ἔκλεξε ὁποιον θέλεις, καὶ δέξου με ὡς ἀντιπρόσωπον τῶν ἱπποτῶν Ῥωμαίων κατὰ τῶν Γάλλων. Ἰδοὺ τὸ ἐνέχυρόν μου.

—Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης μὲ χαρὰν τὴν ὁποίαν μόλις ἐδύνατο νὰ κρατήσῃ, ἡ πρότασίς σου φανερόνει καρδίαν τόσον εὐγενῆ καὶ γενναίαν, ὥστε εἶναι ἁμαρτία νὰ τὴν ἀποβάλω. Δέχομαι τὸ ἐνέχυρόν σου, καθὼς καὶ ὁποιαν ἄλογον σὲ ἀρέσκει ὀλιγώτερον· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, φέρε το μίαν ὥραν ἀρχήτερα, καὶ ἂς μὴ χάνωμεν τὸν καιρὸν μὲ λόγια.

Ὁ Ἀδριανὸς, γνωρίζων ὅτι ἡ τύχη μᾶλλον ἢ ἡ ἀξία ἐβοήθησεν ἕως τότε τοὺς Ῥωμαίους, προσεπάθησεν, ἀλλ'εἰς μάτην, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν δευτέραν αὐτὴν δοκιμήν· εἶδε τὸν Ἀννιβάλδην παράφορον, οὐδὲ ἤθελε νὰ τὸν προσβάλῃ ἔχοντα βαθμὸν ὑψηλὸν, διὰ ῥητῆς ἀπαγορεύσεως. Ἐνέδωκε λοιπὸν καί τοι δυσχεραίνων, καὶ οὕτως ἔφερον τοὺς ἵππους τοῦ Ἀννιβάλδου, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἦτο ξανθὸς, ὁ δὲ ἄλλος στικτόχρους, ὀλιγώτερον μὲν πεπαιδευμένος καὶ εὔσαρκος, ἀλλὰ καὶ εὔρωστος καὶ πολεμικός. Ὁ Μοντερεάλης βιασθεὶς νὰ ἐκλέξῃ, ἔλαβε μὲ πολλὴν εὐγένειαν τὸν κατώτερον.

Ὁ Ἀννιβάλδης ἐφόρεσεν ἀμέσως τὰ τῆς μάχης, ὁ δὲ Ἀδριανὸς διέταξε νὰ σημάνωσιν αἱ σάλπιγγες τὸ σύνθημα. Ὁ Ῥωμαῖος εἶχε τὸ ἀνάστημα ἴσον σχεδὸν μὲ τὸ τοῦ Μοντερεάλου, καὶ ἂν καὶ νεώτερος, ἐφαίνετο ὑπὸ τὴν πανοπλίαν, τῆς αὐτῆς ὡς ἔγγιστα ἡλικίας καὶ κατασκευῆς ὥστε οἱ παρόντες ἀνταγωνισταὶ ἐθεωροῦντο τῶν πρώτων ἰσοσθενέστεροι. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ὁ Μοντερεάλης, ἀναβαίνων ἵππον θυμοειδέστερον καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐξευτελισθεῖσαν ἀλαζονείαν του, ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἱκανὸς ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς ὁλόκληρον στρατιάν· ὅθεν ἐπέπεσε κατὰ τοῦ νέου βαρόνου μὲ τόσην ὁρμήν, ὥστε μόλις ἡ λοφιὰ τῆς περικεφαλαίας του ἐσείσθη, καὶ ὁ Ἰταλὸς εὑρέθη μακρὰν τοῦ ἵππου αὐτοῦ, καὶ δὲν ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις του εἰμὴ μετά τινα λεπτὰ ἀφοῦ οἱ ὑπασπισταί του ἀνεσήκωσαν τὴν αὐλώπιδά του. Ἡ νίκη αὕτη ἐπανέδωκεν εἰς τὸν Μοντερεάλην ὅλην τὴν φυσικήν του εὐθυμίαν, καὶ ἀνεπτέρωσε τὸ θάρρος τῶν ἀκολούθων του ταπεινωθέντων εἰς ἄκρον ἀπὸ τὴν προτγειθεῖσαν ἱππομαχίαν.

Ἐβοήθησε μόνος του τὸν Ἀννιβάλδην νὰ ἀνασηκωθῇ μὲ ἄπειρα δείγματα φιλοφροσύνης, τὰ ὁποῖα ὁ ἀλαζὼν Ῥωμαῖος ἐδέχθη σιωπηλῶς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπορεύθη πρῶτος εἰς τὴν σκηνὴν διὰ νὰ διατάξῃ νὰ ἑτοιμασθῇ τὸ γεῦμα. Ὁ Ἀννιβάλδης ὅμως ἔμεινεν ὀπίσω, καὶ ὁ Ἀδριανός, μαντεύσας τοὺς λογισμούς του, καὶ προβλέπων ὅτι θὰ ἐγεννᾶτο πιθανώτατα ἔρις ἐν καιρῷ τῆς τραπέζης μεταξὺ τοῦ Γάλλου ἱππότου καὶ τοῦ φίλου του, λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος, εἶπε·

—Νομίζω, ἀγαπητὲ Ἀννιβάλδη, ὅτι θὰ ἦτο καλλίτερον ἐὰν σὺ καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀκολούθων μας ἐπηγαίνετε εἰς Φόνδην, ὅπου θὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ τὸ ἑσπέρας. Οἱ ὑπασπισταί μου καὶ ὀκτὼ ἄλλοι, ἀρκοῦν νὰ μὲ συνοδεύσουν· διότι, νὰ σὲ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως μὲ τὸν παράδοξον τοῦτον ἱππότην, ἐπ' ἐλπίδι νὰ τὸν κατορθώσω ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ μέρη ταῦτα χωρὶς τὴν βοήθειαν τῶν ρωμαϊκῶν μας στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀλλοῦ ἀρκετὴν ὑπηρεσίαν διὰ νὰ γυμνάζωνται.

Ὁ Ἀννιβάλδης ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ συντρόφου του καὶ ἀπεκρίθη ἐρυθριάσας·

—Σ' ἐννοῶ· καὶ τῳόντι μὲ εἶναι δύσκολον νὰ ὑποφέρω τὸν συγκαταβατικὸν θρίαμβον τοῦ βαρβάρου. Δέχομαι τὴν πρότασίν σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Συνομιλία τοῦ Ῥωμαίου καὶ τοῦ ἐκ Προβηγκίας ἱππότου. Ἱστορία τῆς Ἀδελίνης. Ἡ θάλασσα. Ἡ κιθάρα καὶ τὸ ᾆσμα.

Ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ Ἀννιβάλδης καὶ οἱ πλεῖστοι ἀκόλουθοί του, ὁ Ἀδριανός, ἀποδυθεὶς τὰς βαρείας κνημιδάς του, εἰσῆλθεν μόνος εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἱππότου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ὁ Μοντερεάλης ὅστις εἶχεν ἐκδυθῇ ὅλην τὴν πανοπλίαν του, ἐκτὸς τοῦ θώρακος, προέβη διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν ξένον του μὲ χάριν ἐλκυστικὴν καὶ ἁρμόζουσαν μᾶλλον εἰς τὴν γέννησιν ἢ τὸ ἐπάγγελμά του. Ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Ἀδριανοῦ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀννιβάλδου καὶ τῶν ἄλλων ἱπποτῶν, ἐμειδίασε μειδίαμα ἀποδεικνύον ὅτι δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν καὶ ὁδήγησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀπώτερον μέρος τῆς σκηνῆς, ὅπου εἶχον ἑτοιμάσει γεῦμα ἐπιθυμητὸν βεβαίως μετὰ τὴν μονομαχίαν καὶ εἰς τοὺς δύο ἱππότας, καὶ ὅπου ὁ Ἀδριανὸς εἶδε κατὰ πρῶτον τὴν Ἀδελίναν. Ἡ πολυχρόνιος συμβίωσίς της μὲ ἐραστὴν νομάδα, ἡνωμένη καὶ μέ τινα ὑπερηφάνειαν ἥτις προήρχετο ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ ὑψηλοῦ, εἰ καὶ ἀτιμασθέντος παρ' αὐτῆς, κοινωνικοῦ βαθμοῦ της, ἔδιδεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ὡραιοτάτης ἐκείνης κυρίας θάρρος καὶ παρρησίαν κρύπτουσαν πολλάκις καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Μοντερεάλην τὴν λύπην αὐτῆς περὶ τῆς δεινῆς θέσεώς της. Καὶ τῳόντι ὁσάκις ἐκάθητο μόνη μὲ τὸν Μοντερεάλην, τὸν ὁποῖον ἠγάπα μὲ ἀφοσίωσιν ἀπαραδειγμάτιστον, δὲν ἠσθάνετο παρὰ τὰ θέλγητρα τῆς παρουσίας του ἥτις ἤρκει νὰ τὴν παρηγορῇ· ὅταν ὅμως αὐτὸς ἦτο ἀπών, ἢ ὅταν ἤρχετό τις ξένος, διεσκεδάζετο ὁ καπνὸς καὶ ἐπανήρχετο ἡ πραγματικότης. Ταλαίπωρος νέα! ἡ φύσις δὲν τὴν εἶχε πλάσει, ἡ ἀγωγὴ δὲν τὴν εἶχε μορφώσει, ἡ ἕξις δὲν τὴν εἶχε μεταβάλει, ὥστε νὰ ζῇ ἐντὸς ἀτμοσφαίρας ὀνείδους.

Τὸν νέον Κολόνναν κατέπληξε τὸ κάλλος, καὶ ἔτι πλέον ἡ ἀξιοπρεπὴς καὶ εὐγενὴς χάρις της. Ὡς καὶ ὁ ἐραστής της, ἐφαίνετο νεωτέρα ἀφόσον ἦτο πραγματικῶς· ἐφαίνετο ὅτι ὁ χρόνος διετήρησεν ἀκμαῖον τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον δοκιμώτερος ὀφθαλμὸς ἤθελεν εὐκόλως ἰδεῖ ὅτι ταχέως ἔμελλε νὰ μαρανθῇ ἐντὸς τάφου. Ἡ λεπτότης τοῦ σώματός της, οἱ μακροὶ καὶ ἄφθονοι βόστρυχοι τῆς μαύρης κόμης της, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου της τὸ ὁποῖον ἀπήρχετο καὶ ἐπανήρχετο, ὄχι μόνον ὁσάκις ἐκινεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἐπρόφερε μίαν λέξιν· πάντα ταῦτα εἶχον παρθενικόν τι καὶ ἀθῷον. Ὁ

δεσμὸς ὅστις συνέδεεν ἀμφοτέρους συνεκροτεῖτο, ἐκ μέρους μὲν αὐτῆς, ἀπὸ ἀφοσίωσιν ἀπεριόριστον, ἐκ μέρους δὲ τοῦ Μοντερεάλου, ἀπὸ προστασίαν ἀκαταμάχητον· ὁ εἷς ἐλάτρευε τὸν ἄλλον καὶ ὅταν ὁ Ἀδριανὸς ἐκάθισε παρὰ τὴν τράπεζαν, ἐσκέπτετο ὅτι ποτὲ δὲν εἶδε ζεῦγος ἀξιώτερον νὰ ψαλῇ δι' ἀσμάτων τῶν δημωδῶν ποιητῶν τῆς πατρίδος των.

Ὁ Μοντερεάλης ὡμίλει φαιδρῶς περὶ μυρίων πραγμάτων, προσέφερεν οἶνον εἰς τὸν ξένον του, καὶ ἐκλέγων ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὰ πλέον εὔχυλα μέρη τῆς γλυκυτάτης *σπίκολας* τῆς παρακειμένης θαλάσσης, καὶ τοῦ τρυφερωτάτου κρέατος τοῦ συάγρου τῶν περὶ Πορμέντιον καὶ Σίτιον ἑλῶν.

—Εἰπέ με, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης ἅμα κατεπραΰνθη ἡ πεῖνα αὐτῶν, εἰπέ με, εὐγενῆ Ἀδριανέ, τί κάμνει ὁ ἐξάδελφός σου Στέφανος! ἀξιόλογος γέρων!

—Εἶναι καλλίτερα καὶ ἀπὸ τὸν νεώτερόν μας, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός.

—Τὰ τελευταῖα συμβάντα πρέπει νὰ τὸν ἐλύπησαν ὀλίγον, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης μειδιάσας πανούργως. Ἄ! βλέπω καὶ ἔγεινες κατηφής· πλὴν δὲν ἠμπορεῖς ν' ἀρνηθῇς τὸ προβλεπτικόν μου· πρῶτος ἐγὼ προεῖπον εἰς τὸν συγγενῆ σου τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Νικολάου Ῥιέντζου· φαίνεται μεγάλος ἄνθρωπος, καὶ πάνυ μεγάλος μάλιστα ἀφοῦ ἐσυμφιλίωσε τοὺς Κολόννας μὲ τοὺς Ὀρσίνας.

—Ὁ δήμαρχος, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς ἀποφεύγων ν' ἀπαντήσῃ ἀπ' εὐθείας, εἶναι βέβαια μεγαλοφυής. Καὶ ὅταν σήμερον τὸν βλέπω νὰ διατάττῃ, ἀπορῶ πῶς ὑπέφερε νὰ ὑποτάσσηται· ἡ ἐξουσία φαίνεται ἔμφυτος εἰς αὐτόν.

—Ὅσοι ἠξεύρουν νὰ κερδαίνουν ἐξουσίαν, εὐκόλα ἀναλαμβάνουν καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης· καὶ ἂν μὲ εἶπον τὴν ἀλήθειαν (ἂς πίωμεν εἰς ὑγείαν τῆς κυρίας σου), ὁ δήμαρχος, ἐὰν δὲν ἐγεννήθη αὐτὸς εὐγενής, γρήγορα θὰ συγγενεύσῃ μ' εὐγενεῖς.

Ἐνυμφεύθη τὴν κόρην τοῦ Ῥασέλλου, ἀνήκουσαν εἰς ἀρχαῖον οἶκον ρωμαϊκόν, εἶπεν ὁ Ἀδριανός.

—Μὲ λέγεις ἄλλα λόγια· Le doulx soupir! le doulx soupir! ὡς λέγει ὁ γέρων Καβεστάνος, ἐπανέλαβε γελῶν ὁ Μοντερεάλης. Ἔστω! ἐπίαμεν εἰς ὑγείαν τῆς κυρίας σου, τώρα ἂς πίωμεν ἄλλην μίαν εἰς ὑγείαν τῆς ὡραίας Εἰρήνης, ἀδελφῆς τοῦ δημάρχου, ἐκτὸς ἂν καὶ αἱ δύο ἦναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Γελᾷς καὶ σείεις τὴν κεφαλήν σου;

—Δὲν σὲ κρύπτω, κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, ὅτι, ὡς νομίζω, ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ παροῦσα πρεσβεία μου, ἡ συγγένεια τοῦ δημάρχου μ' ἕνα Κολόνναν θὰ εὐεργετήσῃ καὶ τοὺς δύο.

—Καλὰ λοιπὸν μ'ἐπληροφόρησαν, ἐπανέλαβε σοβαρῶς καὶ σύννους ὁ Μοντερεάλης. Ἡ ἐξουσία τοῦ δημάρχου εἶναι τωόντι μεγάλη.

—Ἀπόδειξις ἡ πρεσβεία μου. Ἠξεύρεις, κύριε Μοντερεάλη, ὅτι Λουδοβῖκος ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας. . .

—Πῶς! τί τρέχει;

—Ἀνέθεσε τὴν ἀπόφασιν τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰωάννης βασιλίσσης τῆς Νεαπόλεως διαφορᾶς, τῆς ἀποβλεπούσης τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της καὶ ἀδελφοῦ του, εἰς τὸν δήμαρχον. Πρώτην φορὰν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου, τόσον μεγάλη ἐμπιστοσύνη καὶ τόσον μέγα χρέος ἀνετέθη εἰς Ῥωμαῖον.

—Μὰ τοὺς ἁγίους ὅλους τῆς Πανθέκτης, ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης κάμνων τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, τὰ νέα σου μὲ κατεζάλισαν. Ὁ ἀγέρωχος Λοδοβῖκος τῆς Οὐγγαρίας ἀφῆκε τὸ δικαίωμα τῆς σπάθης, διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο δικαστήριον ἀπὸ τὸ πεδίον τῆς μάχης!

—Δι'αὐτὸ τοῦτο, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ Ἀδριανὸς, δι'αὐτὸ τοῦτο ἀπεφάσισα νὰ δεχθῶ τὴν εὐγενῆ σου πρόσκλησιν. Ἠξεύρω, γενναῖε Μοντερεάλη, ὅτι ἔχεις σχέσεις μὲ τὸν Λοδοβῖκον. Ὁ Λοδοβῖκος ἔδωκεν εἰς τὸν δήμαρχον τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν τῆς φιλίας καὶ συμμαχίας του· θὰ κάμῃς φρόνιμα ἂν. . .

—Ἂν κάμω τὸν πόλεμον μαζῆ μὲ τὸν σύμμαχον τῆς Οὐγγαρίας, ὑπέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, τοῦτο ἐσκόπευες νὰ μὲ προτείνῃς· ἡ αὐτὴ ἰδέα ἐπέρασε καὶ ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου κεφαλήν. Κύριέ μου, συγχώρησόν με. . . Οἱ Ἰταλοὶ ἐνίοτε φαντάζονται ὅ,τι ἐπιθυμοῦν. Εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἱππότου τῆς αὐτοκρατορίας, ὅσα μὲ λέγεις εἶναι κατὰ γράμμα ἀληθινά;

—Εἰς τὴν τιμήν μου, καὶ μὰ τὸν σταυρὸν, ἀπεκρίθη σηκωθεὶς ὁ Ἀδριανὸς, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν σὲ λέγω ὅτι ὑπάγω εἰς Νεάπολιν, διὰ νὰ συμφωνήσω μὲ τὴν βασίλισσαν τὰ τῆς δίκης.

—Δύο ἑστεμμέναι κεφαλαὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἑνὸς πληβείου, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία θὰ ὑπερασπισθῇ ἐναντίον κατηγορίας φόνου! ἐψιθύρισεν ὁ Μοντερεάλης· πλησιάζω νὰ χάσω τὸν νοῦν μου!

Καὶ ἔμεινε σιωπηλὸς καὶ σύννους· ἀναβλέψας δὲ μετ' ὀλίγον εἶδε τῆς Ἀδελίνης τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπάνω του μὲ τὴν βαθεῖαν ἐκείνην μέριμναν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυεν ὁσάκις παρετήρει τὸ ἐξωτερικὸν ἀποτέλεσμα τῶν σχεδίων καὶ τῶν σκοπῶν του, τοὺς ὁποίους δὲν ἐπεθύμει μὲν ἐν τῇ γλυκύτητι τοῦ χαρακτῆρός της νὰ γνωρίσῃ, ἐπεπόθει ὅμως καθὸ ἀθῶα ὅσον καὶ αὐτός.

—Ἀγαπητή μου εἶπεν ὁ ἱππότης τῆς Προβηγκίας περιπαθῶς, τί λέγεις; πρέπει ν'ἀνταλλάξωμεν τὸ ὀρεινόν μας φρούριον καὶ τὰ ὡραῖα ταῦτα δάση μὲ τὰ σκοτεινὰ τείχη τῶν πόλεων; Φοβοῦμαι

μὴ τὸ κάμωμεν. Ἡ κυρία Ἀδελίνα, ἐξηκολούθησε στραφεὶς πρὸς τὸν ξένον του, εἶχε παραδόξους κλίσεις· μισεῖ τὴν τύρβην τῶν πόλεων καὶ προτιμᾷ ἀπὸ ὅλα τὰ παλάτια τοῦ κόσμου τὴν μοναξίαν τῆς ἀνεξαρτήτου οἰκίας μας. Ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐσκίαζεν ὅλας τὰς ὡραίας τῆς Ἰταλίας, πλὴν τῆς ἐρωμένης σου, ἐννοεῖται, κύριε Ἀδριανέ.

—Τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην μόνον ἐραστὴς, καὶ ἠρραβωνισμένος μάλιστα ἐραστὴς θὰ ἐτόλμα νὰ κάμῃ, ἀπεκρίθη εὐγενῶς ὁ Ἀδριανός.

—Ἠξεύρω, ὑπέλαβεν ἡ Ἀδελίνα μὲ φωνὴν ὅσον ἐνδέχεται γλυκεῖαν καὶ διαφανῆ, ἠξεύρω μέχρι τίνος βαθμοῦ πρέπει νὰ ἐκτιμήσω τὴν κολακείαν τοῦ ἱππότου μου καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ κ. Καστέλλου. Ἠλὴν ὑπάγεις, κύριε ἱππότα, εἰς Αὐλὴν ἡ ὁποία, ἂν ἡ φήμη δὲν ψεύδεται, μεγαλουχεῖ διὰ τὴν θαυμασίαν καὶ ἀπαρράμιλλον ὡραιότητα τῆς βασιλίσσης της.

Πρό τινων ἐτῶν εἶδα τὴν βασίλισσαν τῆς Νεαπόλεως, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός· καὶ δὲν ἐφαντάσθην ποτὲ, ὅταν ἐθαύμασα τὴν ἀγγελικὴν ἐκείνην μορφὴν, ὅτι ἤθελα ζήσει νὰ τὴν ἀκούσω ἐγκαλουμένην δι' ἔγκλημα ἀποτρόπαιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν εἰσέτι μολύνει καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλικὴν βασιλείαν.

—Καὶ ὡς νὰ ἦτο ἀποφασισμένη νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐναχήν της, ἐπρόσθεσεν ὁ Μοντερεάλης, δὲν θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν ἴδιον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔπραξε τὸν φόνον. Ἔχω βεβαίας ἀποδείξεις περὶ τούτου.

Οὕτω πως συνδιαλεγόμενοι εἶδον ἐκλεῖπον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ παρετήρησαν ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν σκηνὴν τὸν ἥλιον καταβάντα φλογερὸν πρὸς τὸν περιπόρφυρον ὠκεανόν. Ἔβλεπον τὴν Ἀδελίναν, ἥτις ἐγερθεῖσα πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ἐκάθησεν ὁμοῦ μὲ τὰς ἀμφιπόλους της ἐπὶ λοφίσκου παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ ἤκουον τοὺς ἁρμονικοὺς τόνους τῆς κιθάρας της φθάνοντας ἀσθενῶς εἰς τὰς ἀκοάς των. Ὅταν ὁ Μοντερεάλης ἀνεγνώρισε τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον ἔπαιζεν, ἀφῆκε τὴν ὁμιλίαν, καὶ στενάξας ἐσκέπασε τὸ πρόσωπον μὲ τὴν χεῖρά του. Οἱ δύο ἱππόται εἶχον ἀποβάλει ὅλην τὴν μικρὰν ζυλοτυπίαν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθησαν ἄλλοτε ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου εἰς Ῥώμην. Ζωογονούμενοι καὶ αἱ δύο ἀπὸ τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, συνέλαβον μετὰ τὴν πρωϊνήν των πάλην τὸ σέβας καὶ τὴν εἰλικρινῆ μάλιστα ἀγάπην τὴν ὁποίαν αἰσθάνεταί τις, καὶ σήμερον ἀκόμη πολὺ πλέον ἢ τότε, διὰ τὸν ἄλλον, ὁσάκις ἡ ἀνδρεία τούτου εἶναι ἀνταξία τῆς ἐκείνου. Πολλάκις ἡ ἀνακάλυψις τῶν αὐτῶν ἀλλὰ μέχρι τινὸς ἀγνώστων αἰσθημάτων, καὶ ὁ βίος τῶν στρατοπέδων, γεννᾷ ἀπροσδοκήτους καὶ διαρκεῖς φιλίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἔχθρας αὐτῆς. Τὸ

αἴσθημα τοῦτο ἀνεπτύχθη ἀκολούθως κατὰ τὴν οἰκειοτέραν συνδιαλλίαν των, καὶ ἔπεισε τὸν Ἀδριανόν, ὅτι ἐὰν κατεπείθε τὸν Μοντερεάλην περὶ τῆς πολιτικῆς ἀνάγκης τοῦ ν' ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὴν ρωμαϊκὴν χώραν, ἤθελε κατορθώσει ἔργον ἀντάξιον πολλῶν θρόνων καὶ χρυσοτριβῶν.

Ὁ στεναγμὸς καὶ ἡ ἀλλοίωσις τοῦ Μοντερεάλου δὲν διέφυγον τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅστις ἀπέδωκε φυσικῶς αὐτὰ εἰς ἐκείνην τῆς ὁποίας ἡ μουσικὴ τὰ ἐγέννησεν.

—Ἡ ὡραία ἐκείνη κυρία, εἶπε χαριέντως, παίζει τὴν κιθάραν μὲ χεῖρα ἀγγελικήν, καὶ ὁ λυπηρός της ἦχος μ' ἐνθυμίζει τοὺς πλάνητας μουσικοὺς τῆς Προβηγκίας.

—Τὸν ἦχον τοῦτον ἐγὼ τὸν ἐδίδαξα εἰς αὐτήν, εἶπε περίλυπος ὁ Μοντερεάλης, ὅταν ἐλάτρευα τὴν καρδίαν της, ἡ ὁποία δὲν ἔπρεπέ ποτε νὰ δοθῇ εἰς ἐμέ! Ἄ, νέε Κολόννα! Πόσας νύκτας ἡ λέμβος μου ἔμενεν ἀραγμένη κάτωθεν τῆς διαυγοῦς Σωργίας ἥτις ἐδρόσιζε τοῦ ἀλαζόνος πατρός της τὰ παλάτια, καὶ ποσάκις ἐτάραττα μὲ τὴν στρατιωτικὴν φωνήν μου τὴν ἡσυχίαν τῶν ψιθυριζόντων καλάμων. Γλυκεῖαι ἀναμνήσεις! ἀλλὰ καρπὸς πικρός!

—Διὰ τί πικρός, ἀφοῦ ἀγαπᾶσθε πάντοτε,

—Ἀλλὰ, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ τάγματός μου πρέπει νὰ μείνω ἄγαμος, καὶ ἡ Ἀδελίνα Κουρβὰλ εἶν' ἐρωμένη μου ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀγαπητή μου σύζυγος. Πίστευσόν με ὅτι φρίττω ὅταν τὸ συλλογισθῶ, πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἐκείνην . . . τὴν ἀγαπητήν μου Ἀδελίναν!

—Ἡ κυρία σου λοιπόν, ὡς φαίνεται, εἶν' ἐκ τῶν εὐγενῶν;

—Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης μὲ βαθεῖαν καὶ ἀνυπόκριτον θλῖψιν, τὴν ὁποίαν σπανίως ἄλλοτε, ἐκτὸς μόνον ἐπὶ ἔρωτος, ἠσθάνετο τὸ ἀμάλακτον ἐκεῖνο στῆθος. Βεβαίως! Σύντομος εἶναι ἡ ἱστορία μας· ἀγαπώμεθα ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας· ἡ οἰκογένειά της ἦτο πλουσιωτέρα τῆς ἐδικῆς μου, καὶ ἐχωρίσθημεν. Μὲ εἶπαν μετὰ ταῦτα ὅτι μ' ἐλησμόνησεν. Ἀπελπίσθην, καὶ ἀπελπισθεὶς ἐστόλισα τὸ στῆθός μου μὲ τὸν σταυρὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἡ τύχη μᾶς ἔφερεν ἐκ νέου εἰς τὸ ἴδιον μέρος. Ἔμαθα ὅτι ἡ ἀγάπη της ἦτο πάντοτε ἡ ἰδία. Ταλαίπωρον βρέφος! διότι καὶ τότε ἀκόμη, κύριέ μου, ἦτο βρέφος! Κ' ἐγὼ ζωηρός . . . ἀμέριμνος . . . καὶ ἴσως ὄχι ἀνεπιτήδειος εἰς τὴν τέχνην τῆς λατρείας καὶ τῆς κατακτήσεως. Δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν λατρείαν μου καὶ εἰς τὴν ἀγάπην της! Ἐφύγαμεν! Ἀπὸ τὰ ὀλίγα ταῦτα λόγια συμπεραίνεις τὰ ἐπακόλουθα τῆς ἱστορίας μου. Τὸ ξίφος μου καὶ ἡ Ἀδελίνα μου ἦσαν ὅλα μου τὰ ὑπάρχοντα. Ἡ κοινωνία μᾶς ἀπεδίωκεν. Ἡ ἐκκλησία ἐφοβέριζε τὴν ψυχήν μου,

καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τὴν ζωήν μου. Ἔγεινα τυχοδιώκτης. Ἡ τύχη καὶ ἡ δεξιά μου μ' ἐβοήθησαν. Ἔκαμα ἐκείνους οἵτινες μὲ κατεφρόνουν νὰ τρέμουν τὸ ὄνομά μου. Τὸ ὄνομα τοῦτο θὰ λάμπῃ ἀκόμη [illegible] ἄπρον ἢ ὡς μετέωρον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἐθνῶν, κ' ἐγὼ ἠμπορῶ καὶ σήμερον ν' ἁρπάσω διὰ τῆς βίας ἀπὸ τὸν πάπαν τὴν συγχώρησιν τὴν ὁποίαν ἀπαρνεῖται εἰς τὰς παρακλήσεις μου. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν δύναμαι νὰ προσφέρω εἰς τὴν Ἀδελίναν καὶ διάδημα καὶ δακτυλίδιον γάμου . . . Ἀρκετὰ σὲ εἶπα ... εἶδες τῆς Ἀδελίνας τὴν ὄψιν! . . . Δὲν σὲ φαίνεται ἐπισφαλής; Δὲν μὲ ἀρέσουν αἱ συχναὶ ἀλλαγαί της . . . Κινεῖται μὲ δυσκολίαν, ἐνῷ ἄλλοτε τὸ βῆμά της ἦτο τόσῳ ζωηρόν!

—Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου καὶ ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος θὰ τὴν ἀποδώσουν ἀμέσως τὴν ὑγείαν της, εἶπεν ὁ Ἀδριανός· καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωῆς σου τόσον ὀλίγας σχέσεις ἔχει μὲ ἄλλους, καὶ μάλιστα μὲ γυναῖκας, ὥστε ὑποθέτω ὅτι σπανίως λαμβάνει ἀφορμὰς νὰ αἰσθάνεται τὴν δυσάρεστον θέσιν της. Ἐκτὸς τούτου, Μοντερεάλη ὁ ἔρως τῶν γυναικῶν, καθὼς τὸ ἐμάθαμεν καὶ οἱ δύο μας, εἶναι φόρεμα τὸ ὁποῖον τὰς προφυλάττει ἀπὸ πολλὰς τρικυμίας.

—Μὴ παρηγορεῖς, εἶπεν ὁ ἱππότης, πλὴν δὲν γνωρίζεις ὅλα τὰ αἴτια τῆς δυστυχίας μας· τῆς Ἀδελίνας ὁ πατὴρ, ἄνθρωπος ὑπερήφανος, ἀπέθανεν . . . ὡς λέγουν ἀπὸ τὴν λύπην του . . . πλὴν οἱ γέροντες ἀποθνήσκουν καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀσθένειαν. Ἡ μήτηρ της, ἡ ὁποία καυχᾶται ὅτι κατάγεται ἀπὸ πρίγγιπας, ἐθεώρησε τὴν ὑπόθεσίν μας πολὺ αὐστηρότερα παρὰ τὸν πατέρα· ἐζήτει ἐκδίκησιν . . . πρᾶγμα ἄτοπον, διότι εἶναι εὐλαβὴς ὡς Δομινικανός, καὶ ἡ ἐκδίκησις δὲν εἶναι ἀρετὴ χριστιανικὴ εἰς τὰς γυναῖκας, ἐνῷ εἰς τοὺς ἄνδρας, τοὺς ἱππότας ἁρμόζει! Τέλος πάντων, κύριέ μου, ἀπεκτήσαμεν καὶ παιδίον, τὸ μόνον παιδίον μας· αὐτὸ ἦτο ἡ παρηγορία τῆς Ἀδελίνας κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου· ἔδιδεν ὁλόκληρον τὸν κόσμον δι' αὐτό. Τόσῳ τὸ ἠγάπα ὥστε, ἂν δὲν εἶχεν τὰ ὁμμάτιά της καὶ δὲν τὴν ὡμοίαζεν ὅταν ἐκοιμᾶτο, θὰ ἤμην ζηλότυπος! Ἐμεγάλωσε πλησίον μας καὶ ἔγεινεν ὡραῖον καὶ δυνατόν· τὸ διαβολευμένον· θὰ ἐγίνετο ἀξιόλογος ἱππότης! τὸ κακόν μου ἄστρον μ' ἔφερεν εἰς Μιλάνον, ὅπου εἶχα ὑποθέσεις τινὰς μὲ τοὺς Βισκόντας. Μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουνίου μᾶς ἔκλεψαν τὸ παιδίον μας· ὁ Ἰούνιος ἐκεῖνος ἔγεινε Δεκέμβριος δι' ἡμᾶς!

—Σᾶς τὸ ἔκλεψαν! .. καὶ πῶς; .. ποῖος;

—Εἰς τὴν πρώτην σου ἐρώτησιν θ' ἀποκριθῶ εὐκόλως· τὸ παιδίον ἦτο μὲ τὴν παραμάναν του εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου τὸ ἀφῆκεν ἡ ἀνύητος μόνον, ὡς εἶπεν, ἕνα ἢ δύο λεπτά, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸ

φέρῃ μερικὰ παιγνίδια· ἀλλ' ὅταν ἐπέστρεψε δὲν τὸ εὕρηκε· κανὲν ἴχνος του δὲν ἐσώζετο εἰμὴ μόνον τὸ ὡραῖόν του πιλίδιον μὲ τὸ πτερόν του! Ταλαίπωρος Ἀδελίνα! ποσάκις τὴν εὕρηκα φιλοῦσαν τὸ λείψανον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔβρεχε μὲ τὰ δάκρυά της!

—Παράδοξον τῳόντι συμβεβηκός! πλὴν τί σκοπὸν εἶχεν ἐκεῖνος..

—Νὰ σὲ εἴπω, ὑπέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, τὸν μόνον συμπερασμόν μου. Τῆς Ἀδελίνας ἡ μήτηρ μαθοῦσα ὅτι ἐγεννήσαμεν υἱόν, ἔγραψεν εἰς τὴν θυγατέρα της (ὀλίγον ἔλειψε τότε ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπης της), ἐπιπλήττουσα αὐτὴν διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην αὐτῆς, καὶ τόσῳ πολύ, ὡς νὰ εἶχε καταντήσει ἐξ αἰτίας μου ἡ πλέον ἄτιμος ὅλων τῶν γυναικῶν. Τὴν ἔλεγε νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τὸ τέκνον της, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀναθρέψῃ διὰ νὰ γείνῃ κλέπτης, οὕτω πως εὐηρεστεῖτο νὰ ὀνομάζῃ τὸ γενναῖον στάδιον τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου. Ἐπρότεινε νὰ ἀναθρέψῃ τὸ παιδίον αὕτη εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ νὰ τὸ προετοιμάσῃ ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ν' ἀφήσῃ τὰ γένεια καὶ νὰ φορέσῃ ράσσα. Δυσηρεστήθη πολὺ ὅτι ἡ μήτηρ δὲν ἠθέλησε νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν θησαυρόν της! Αὐτὴ βεβαίως, ἐν μέρει πρὸς ἐκδίκησιν, ἐν μέρει οἰκτείρουσα τὸ τέκνον τῆς Ἀδελίνας, καὶ ἐν μέρει ἴσως ἐξ αἰτίας εὐσεβοῦς τινος θεοβλαβείας, μᾶς ἥρπασε, μὲ φαίνεται, τὸ παιδίον μας. Ἐρωτήσας ἔμαθα ἀπὸ τὴν παραμάναν, ἡ ὁποία ἂν δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸ ἴδιον γένος τῆς Ἀδελίνας. Θὰ ἐδοκίμαζε τὴν σπάθην μου, ὅτι, ὅταν ἐπήγαινε μὲ αὐτὸ εἰς τὸν περίπατον, μία γραῖα τῆς ἐσχάτης τάξεως, κατὰ τὸ φαινόμενον (ἴσως ἦτο μετημφιεσμένη), τὸ ἐνηγκαλίζετο πολλάκις καὶ τὸ ἐθαύμαζεν. Ἐπέστρεψα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐζήτησα τὴν παλαιὰν οἰκίαν τοῦ Κουρβὰλ, ἀλλ' αὐτὴ εἶχε μεταβῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πλησιεστέρου κληρονόμου, καὶ ἡ γραῖα χήρα εἶχεν ἀναχωρήσει, κανεὶς δὲν ἤξευρε διὰ ποῦ, ὑποτίθετο ὅμως ὅτι ὑπῆγε νὰ φορέσῃ τὴν *κουκούλαν* εἰς κανὲν μεμακρυσμένον μοναστήριον.

—Καὶ δὲν τὴν εἶδές ποτε;

—Μάλιστα, εἰς τὴν Ῥώμην, ἀπεκρίθη ὠχριάσας ὁ Μοντερεάλης, ἀπαντήσας αὐτὴν ἀνελπίστως καθ' ὁδόν· τότε ἔμαθα ἐπὶ τέλους τὴν τύχην τοῦ τέκνου μου, καὶ εἶδα ὅτι ἀληθεύσαν τὰ προαισθήματά μου· μὲ ὡμολόγησε τὴν κλοπήν της... καὶ ὅτι τὸ τέκνον μου ἀπέθανε! Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸ εἴπω εἰς τὴν Ἀδελίναν, διότι μὲ φαίνεται ὅτι θὰ ἔσυρα τὸν σίδηρον ἀπὸ τὴν πληγὴν, καὶ ὅτι θ' ἀπέθνησκεν ἂν ἔχανε τὴν ἀμφιβολίαν, ἡ ὁποία ἐν τοσούτῳ τὴν καταπρῴγει. Τρέφεται ἀκόμη μέ τινα ἐλπίδα... αὐτὴ τὴν παρηγορεῖ· αἱματόνεται ἡ καρδία μου ὁσάκις ἐνθυμοῦμαι ὅτι ματαία εἶναι ἡ ἐλπὶς αὐτή. Ἂς τ' ἀφήσωμεν πλέον αὐτά, Κολόννα μου.

—Καὶ ἀνεπήδησε μὲ βίαν, ὡς νὰ ἐπάλαιε διὰ ν' ἀποδιώξῃ τὴν μικροψυχίαν ἥτις τὸν ἐκυρίευσε κατὰ τὴν διήγησιν του.

—Ἂς μὴ σκεφθῶμεν πλέον περὶ τούτου. Ὁ βιος εἶναι βραχύς... αἱ ἄκανθαί του πολλαί... ἂς μὴ παρατρέξωμεν κἀνὲν ἀπὸ τὰ ἄνθη του· τοῦτο εἶναι καὶ εὐσεβὲς καὶ φρόνιμον. Ἡ φύσις ἥτις θέλει νὰ πολεμῶ καὶ νὰ κοπιάζω, μ' ἔδωκεν εὐτυχῶς τὴν εὔθυμον καρδίαν, καὶ τὴν ἐλαστικὴν ψυχὴν τοῦ Γάλλου· ἀρκεῖ ὅσον ἔζησα διὰ νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὸ ν' ἀποθάνῃ τις δὲν εἶναι κακόν. Ἔλα, κύριε Ἀδριανέ, ὑπάγωμεν νὰ εὕρωμεν τὴν Ἀδελίναν μου πρὶν ἀναχωρήσῃς, ἂν θ' ἀναχωρήσῃς· μετ' ὀλίγον θ' ἀνατείλῃ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Φόνδη δὲν εἶναι μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Ἠξεύρεις ὅτι ἂν καὶ δὲν θαυμάζω τὸν Πετράρχαν σου, σὺ, εὐγενικώτερός μου, ἐπήνεσας τὰ τραγῳδιά μας τῆς Προβηγκίας, καὶ διὰ νὰ τὰ ἐπαινέσῃς ἀκόμη περισσότερον πρέπει ν' ἀκούσῃς τραγῳδοῦσαν τὴν Ἀδελίναν; Ἡ φυλὴ τῶν δημωδῶν ποιητῶν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ ποίησίς των ἐπέζησεν!

Ὁ Ἀδριανός, ὅστις ἠπόρει πῶς νὰ παρηγορήσῃ τὴν λύπην τοῦ συντρόφου του, ἀνεκουφίσθη ὅταν τὸν εἶδεν ἀναλαβόντα καρτερόψυχον ἦθος, ἂν καὶ τὴν σοβαρωτέραν καὶ πλέον εὐαίσθητον φύσιν του κατέπληξεν ἡ αἰφνιδία ἐκείνη μεταβολή. Ἀλλ' ὡς εἴδομεν μέχρι τοῦδε ὁ χαρακτὴρ τοῦ Μοντερεάλου (καὶ τοῦτο ἴσως τὸν κατέσταινεν ἐράσμιον), ἦτο ὡς οὐρανὸς εὐμετάβλητος καὶ ἄστατος, ὅπου ἥλιος λαμπρότατος διαδέχεται ἐν ἀκαρεῖ φρικώδη θύελλαν. Στοιχεῖα μεγίστης δυνάμεως καὶ μεγαλείου, ἅτινα διευθυνόμενα καὶ συναρμολογούμενα καταλληλότερον, ἐδύναντο νὰ ἀναδείξωσιν αὐτὸν εὐεργέτην καὶ ἄνδρα ἔνδοξον τῆς ἐποχῆς του, διαχειριζόμενα ἐξ ἐναντίας ὑπ' αὐτοῦ μὲ κουφότητα νεανικὴν, ἢ ἤναπτον τὸν πόλεμον καὶ τὴν καταστροφὴν, ἢ ἐκοιμῶντο ἀνάλγητα καὶ γλυκύθυμα.

Ἐνόσῳ κατέβαινον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἡ μουσικὴ τῆς Ἀδελίνης ἤχει καθαρώτερον εἰς τὰς ἀκοάς των, αὐτοὶ δὲ ἀνεπαισθήτως ὡμίλουν τὰ βήματα ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ καὶ μυριπνόου ἐκείνου λιβαδίου, ἤκουον τὴν ἀσθενῆ μὲν ἀλλὰ θαυμασίως γλυκυτάτην καὶ ἐπαγωγὸν φωνήν της μελῳδοῦσαν ἁπλοῦς καὶ μελαγχολικοὺς στίχους.

—Ἀδελίνα μου, γλυκεῖά μου ἀηδών, ἐψιθύρισεν ὁ Μοντερεάλης, ὅστις πλησιάσας σιγὰ σιγὰ, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας της· τὸ τραγῳδιόν σου εἶναι πολλὰ μελαγχολικὸν καὶ ἀνάρμοστον εἰς τὴν χρυσῆν ταύτην ἑσπέραν.

—Ποτὲ μελῳδία χωρὶς νὰ ἦναι μελαγχολικὴ δὲν κατένυξε τὴν καρδίαν, εἶπεν ὁ Ἀδριανός· τὸ ἀληθὲς αἴσθημα, Μοντερεάλη, τρέφεται ἀπὸ τὴν μελαγχολίαν, ὄχι ὅμως ἀπὸ τὴν ὀδύνην.

Ἡ Ἀδελίνα ἔρριψε βλέμμα γλυκὺ καὶ ἐπιδοκιμαστικὸν ἐπὶ

τοῦ Ἀδριανοῦ· τὴν ἤρεσε τὸ ἦθός του καὶ ἔτι μᾶλλον αἱ λέξεις τῶν ὁποίων τὴν ἀλήθειαν ἐννοοῦσιν αἱ γυναῖκες κάλλιον τῶν ἀνδρῶν. Ὁ Ἀδριανὸς ἔστρεψε καὶ αὐτὸς πρὸς ἐκείνην τὸ βλέμμα, πλῆρες εὐγλώττου συμπαθείας καὶ σεβασμοῦ· διότι ἡ σύντομος ἱστορία, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν Μοντερεάλην, εἶχε βαθέως συγκινήσει τὴν καρδίαν του· καὶ ποτὲ δὲν ἀπέδωκεν πρὸς τὴν λαμπρὰν βασίλισσαν, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἐστέλλετο πρέσβυς, τοσοῦτο ἱπποτικὸν καὶ ἐγκάρδιον σέβας, ὅσον κατὰ τὰς ὡραίας ἀκτὰς τῆς Ταρρακίνας, πρὸς τὴν μεμονωμένην καὶ δυστυχῆ ἐκείνην γυναῖκα.

Ἡ Ἀδελίνα ἠρυθρίασεν ὀλίγον καὶ ἀνεστέναξεν· ἀλλὰ διὰ νὰ διακόψῃ τὴν ἐπελθοῦσαν σιωπήν, ἐνῷ ὁ Μοντερεάλης, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὴν τελευταίαν παρατήρησιν τοῦ Ἀδριανοῦ, ἔστρεφε τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας, αὐτὴ εἶπεν·

—Ὁ κύριος Καστέλλας συμμερίζεται τὸν γενικὸν ἐνθουσιασμὸν περὶ τοῦ Πετράρχου;

—Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Μοντερεάλης· ἡ Ἀδελίνα μου τρελλαίνεται διὰ τὸν Πετράρχαν, ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι· τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως, ποτὲ ἱππότης γενναῖος ἢ εὐγενὴς ἐραστὴς δὲν ἐξήγησε τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ διὰ στίχων τόσων στρυφνῶν καὶ ἀλλοκότων.

—Ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, ἡ κοινὴ γλῶσσα εἶναι ἐμφαντική· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐδικοί σας ποιηταὶ ἠμποροῦν νὰ σᾶς εἰποῦν ὅτι ὁ ἔρως, ἀναζητῶν γλῶσσαν ἰδιάζουσαν εἰς αὐτόν, καταφεύγει πολλάκις εἰς φράσεις αἱ ὁποῖαι φαίνονται εἰς ὅλους στριβλαὶ καὶ ἀνόητοι ἐκτὸς μόνον εἰς τοὺς ἐραστάς.

—Ἔλα, ἀγαπητὲ κύριε, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, βαλὼν τὴν κιθάραν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἂς κρίνῃ ἡ Ἀδελίνα ποία μουσική, ἡ ἐδική σου ἢ ἡ ἐδική μου, ἠμπορεῖ νὰ συγκινήσῃ γλυκύτερα τὴν καρδίαν.

—Ἄ, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ Ἀδριανός· φοβοῦμαι, κύριε ἱππότα, ὅτι ἐδέκασας ἀπὸ τώρα τὸν κριτήν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Μοντερεάλου καὶ τῆς Ἀδελίνας συνηντήθησαν, καὶ εὐθὺς αὐτὴ ἐλησμόνησε ὅλας τὰς λύπας της.

Μὲ χεῖρα ἔμπειρον καὶ ἐπιτηδειοτάτην ὁ Ἀδριανὸς ἔκρουσε τὰς χορδὰς καὶ ἔψαλεν ἓν τῶν ἁπλουστέρων ἀσμάτων τῆς πατρίδος του, σύμφωνον μὲ τὸ ἐξηγηθὲν πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Ἀδελίναν αἴσθημά του. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, εἶπε πρὸς τὸν Μοντερεάλην·

—Ἦλθεν ἡ σειρά σου· λάβε τὴν κιθάραν· ἐγὼ προοιμίασα τὸν θρίαμβόν σου.

Ὁ ἱππότης ἐγέλασεν, καὶ σείων τὴν κεφαλὴν εἶπεν·

—Ἐὰν εἴχομεν ἄλλον κριτήν, ἔπρεπε νὰ συντρίψῃ τὴν κιθάραν εἰς τὴν κεφαλήν μου, διότι ἐτόλμησα νὰ προκαλέσω τοιοῦτον ἀν-

ταγωνιστήν· δὲν πρέπει ὅμως ν'ἀποφύγω πάλην τὴν ὁποίαν ἐπρότεινα μόνος μου, καὶ ἂν ἀκόμη νικηθῶ δὶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Καὶ τότε, μὲ φωνὴν βαρεῖαν καὶ μελῳδικωτάτην, πλειοτέρας μόνον ἐπιστημονικῆς καλλιεργείας ἔχουσαν ἀνάγκην, διὰ νὰ γείνῃ ἀνωτέρα πάσης συγκρίσεως ἔψαλεν ἆσμα δημῳδες τῆς πατρίδος του.

Οὕτω πως, ποτὲ μὲν συνδιαλεγομένους, ποτὲ δὲ ψάλλοντας κατέλαβεν αὐτοὺς ἡ ὥρα, καθ'ἣν οἱ σύμφυτοι λύφοι ἐξήπλωσαν τὰς μακράς των σκιὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐνῷ διὰ μὲν τῶν ἀνθέων τῶν πορτογαλεῶν καὶ τῶν κιτρεῶν, καθὼς καὶ διὰ τῆς σεμνῆς καὶ μελαγχολικῆς ἀλόης ἔπνεεν ἀρωματοφόρος ὁ ζέφυρος, ἐπὶ δὲ τῶν κυμάτων, σπινθυριζόντων ὑπὸ τὰς τελευταίας πορφυρᾶς καὶ ροδοχρόους μαρμαρυγὰς τοῦ ἡλίου, ἐπέτων τὰ χρυσοπτέρυγα ἔντομα, ἅτινα στολίζουσι τὴν μαγευτικὴν ἐκείνην παραλίαν. Μετ'ὀλίγον ἡ σελήνη ὑψωθεῖσα ἄνωθεν τοῦ ζοφεροῦ δάσους καὶ ῥίψασα τὴν λάμψιν της ἐπάνω τοῦ χλοεροῦ λιβαδίου καὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῆς κυματιζούσης σημαίας τοῦ Μοντερεάλου καὶ τῶν στιλβουσῶν πανοπλιῶν τῶν κατὰ σωροὺς ἐπὶ τῆς χλόης ὑπὸ δρῦς καὶ κυπαρίσσους ἐξηπλωμένων στρατιωτῶν, καὶ τῶν εἰρηνικῶς βοσκομένων πολεμικῶν ἵππων ἐπηύξησε τὴν ὡραιότητα τῆς σκηνογραφίας ἐκείνης, ἥτις μετεῖχε τοῦ χαρακτῆρος τοῦ τε πατριαρχικοῦ καὶ τοῦ σιδηροῦ αἰῶνος.

Ὁ Ἀδριανὸς, ἐνθυμηθεὶς μὲ λύπην τὸ ταξείδιόν του, ἠγέρθη ν'ἀναχωρήσῃ.

—Φοβοῦμαι, εἶπε πρὸς τὴν Ἀδελίναν, μὴ σᾶς ἐκράτησα πολὺ ἀργὰ εἰς τὸ ὕπαιθρον· ἡ φιλαυτία ὅμως εἶναι πολλάκις ἀπρονόητος.

—Βλέπεις, κύριε, ὅτι εὑμεθα φρόνιμοι, ἀπεκρίθη ἡ Ἀδελίνα, δείξασα τὸν μανδύαν τοῦ Μοντερεάλου, τὸν ὁποῖον ἡ προβλεπτικὴ τούτου χεὶρ εἶχε πρὸ πολλοῦ θέσει ἐπὶ τῶν ὤμων της· ἀλλ'ἐπειδὴ θ' ἀναχωρήσῃς, σ' εὔχομαι ὑγείαν καὶ ἐπιτυχίαν.

—Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐξανανταμωθῶμεν, εἶπεν ὁ Ἀδριανός! Ἡ Ἀδελίνα ἐστέναξε στεναγμὸν γλυκὺν, καὶ ὁ Κολόννας παρατηρήσας τὸ πρόσωπόν της διὰ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης, κατεπλάγη ἀπὸ τὴν σχεδὸν διαφανῆ κατάστασίν του. Κινηθεὶς δὲ εἰς οἶκτον, ἔλαβε πρὶν ἱππεύσῃ κατὰ μέρος τὸν Μοντερεάλην, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν.

—Συγχώρησόν με ἐὰν φαίνωμαι ἀδιάκριτος· ἀλλ'εἰς ἄνθρωπον τόσον εὐγενῆ, ἡ ἀγρία αὐτὴ ζωὴ δὲν εἶναι στάδιον κατάλληλον. Γνωρίζω ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὁ πόλεμος τιμᾷ ὅλα του τὰ τέκνα· βεβαίως ὅμως, θέσις τις εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ ἔντιμος συμφιλίωσις μὲ τοὺς ἀδελφούς σου ἱππότας, θὰ ἦσαν προτιμότεραι . . .

—Ἀπὸ τὸ στρατύπεδον ταρτάρων, ἢ φρούριον λῃστῶν, ὑπέ-

λαβεν ἀνυπομόνως ὁ Μοντερεάλης· τοῦτο θὰ μ' ἔλεγες· ἀπατᾶσαι ὅμως. Ἡ κυινωνία μὲ ἀπορρίπτει ἀπὸ τοὺς κόλπους της· ἂς συνάξῃ λοιπὸν ὅ,τι ἔσπειρε. Θέσιν μὲ λέγεις; ἀξίωμα ὑπαλλήλου, διὰ νὰ πολεμῶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλου; Δὲν μὲ γνωρίζεις, φίλε! ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ὑποτάσσηται. Ὅταν ἐγὼ θέλω πόλεμον, ὅταν ἐγὼ θέλω ἀνάπαυσιν, ἰδοὺ τὸ σύμβολόν μου· ἡ φιλοδοξία μὲ προσφέρει πλειοτέρας ἀμοιβὰς ἀφ' ὅσον ἠμπορεῖς νὰ φαντασθῇς, κ' ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὴν ζύμην καὶ τὴν γενεὰν ἐκείνων τῶν ὁποίων αἱ σπάθαι κατέκτησαν θρόνους. Κατὰ τὰ ἄλλα αἱ εἰδήσεις σου περὶ τῆς συμμαχίας τοῦ Λοδοβίκου τῆς Οὐγγαρίας μὲ τὸν δήμαρχόν σας, ἀναγκάζει τὸν φίλον τοῦ Λουδοβίκου ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν σύγκρουσιν μὲ τὴν Ῥώμην. Πρὶν περάσῃ ἡ ἑβδομὰς, αἱ γλαῦκες καὶ αἱ νυκτερίδες ἠμποροῦν νὰ καταφύγουν εἰς τὸ φρούριόν μου τοῦτο.

—Καὶ ἡ κυρία σου;

—Εἶναι συνειθισμένη εἰς τὰς ἀλλαγάς. Ὁ Θεὸς τὴν βοηθεῖ, καὶ μετριάζει τὸν ἀνεμοστρόβιλον διὰ τὸ ἀρνίον!

—Ἀρκετὰ, κύριε ἱππότα· ἐὰν ὅμως ἐπιθυμῇς καταφύγιον ἀπρόσβλητον εἰς τὴν Ῥώμην διὰ κυρίαν τόσον εὐγενῆ καὶ τόσον κομψίαν, μὰ τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ ἱππότου, ὑπόσχομαι στέγην ἀσφαλῆ καὶ ἄσυλον ἔντιμον εἰς τὴν κυρίαν Ἀδελίναν.

Ὁ Μοντερεάλης ἔθλιψε τὴν χεῖρα τοῦ ξένου ἐπὶ τῆς καρδίας του. Ἔπειτα ἀποσύρας ταχέως τὴν ἰδικήν του, τὴν ἔβαλε ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ὑπῆγε πρὸς τὴν Ἀδελίναν διατηρῶν σιωπὴν δεικνύουσαν ὅτι δυσπιστῶν εἰς ἑαυτὸν δὲν ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ. Μετ' ὀλίγον ὁ Ἀδριανὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀνεχώρησαν· ἀλλ' ὁ νέος Κολόννας ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, διὰ νὰ ἴδῃ καὶ πάλιν τὸν ἀγέρωχον φίλον του καὶ τὴν ἐρασμίαν κυρίαν, οἵτινες ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ φωτοβλήτου λιβαδίου, ἐνῷ ὁ θρηνώδης τῆς θαλάσσης φλοῖσβος προσέβαλε τὰς ἀκοάς των.

Ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὸ ὄνομα τοῦ Φρὰ Μορεάλου διέσπειρε φόβον καὶ τρόμον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Καμπανίαν. Ὁ δεξιὸς βραχίων (α) τοῦ ἡγεμόνος τῆς Οὐγγαρίας, εἰσβαλὼν εἰς Νεάπολιν, ὠνομάσθη ἐπίτροπος (ἀντιβασιλεὺς) τοῦ Λοδοβίκου εἰς Ἀβίρσην, καὶ ἡ φήμη καὶ ἡ τύχη ἐφαίνοντο ὁδηγοῦσαι αὐτὸν ἐν θριάμβῳ εἰς τὸ φιλόδοξον στάδιόν του, μὴ ἀμφιβάλλοντα ὅτι τὸ τέρμα αὐτοῦ θὰ ἦτο ἡ λαιμητόμος ἢ θρόνος.

(α) Ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὸν Μοντερεάλην. Σ. Μ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΚΑΙ Η ΠΟΜΠΗ.

Τότε ἡ φήμη καὶ ὁ φόβος τοιαύτης καλῆς κυβερνήσεως διεδόθησαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν. (Βίος Νικ. Ῥιένζου β. βλ. Α. Κεφ. 24)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Ο ΝΕΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΗΣ ΝΙΝΗΣ ΔΙΑΛΥΟΝΤΑΙ.

Ἡ σειρὰ τῆς ἱστορίας μου, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐντὸς μικροῦ θαλάμου οἰκίας πεπαλαιωμένης, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Αὐεντίνου, ἐκάθητο παιδίον ἐσπεραντινὰ, σύντροφον ἔχων γυναῖκα ὑψηλοῦ μὲν καὶ ἐπιδεικτικοῦ ἀναστήματος, ἀλλὰ φέρουσαν στίγματα τῆς ἀρρωστίας καὶ τοῦ χρόνου. Ὁ νεανίσκος ἦτο ὡραῖος καὶ κομψὸς, ἀλλὰ τὸ παρρησιαστικὸν, τὸ θαρραλέον, τὸ ἀνένδοτον τοῦ ἤθους του ἐδείκνυον αὐτὸν πρεσβύτερον.

Ἡ γραῖα καθημένη ἐντὸς κοιλώματος παραθύρου, ἐφαίνετο μὲν ἀναγινώσκουσα τὴν ἐπὶ τῶν γονάτων της ἀνεῳγμένην θείαν Γραφὴν, ἀλλ' ἔρριπτε τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ νέου συντρόφου της, καὶ ἠτένιζεν αὐτὸν μὲ ἀδημονίαν καὶ θλῖψιν.

—Κυρὰ, εἶπε τὸ παιδίον ἐνῷ κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ κατασκευάσῃ ξίφος ἐκ ξύλου, ἐπεθύμουν νὰ ἔβλεπες τὸ σημερινὸν θέαμα· τώρα καθ' ἡμέραν ἔχομεν θεάματα εἰς τὴν Ῥώμην! νὰ βλέπῃ τις τὸν δήμαρχον μὲ τὸν λευκόν του ἵππον (ὦ, πόσον εἶναι ὡραῖος!) μὲ τὰ λευκά του φορέματα κεντημένα μὲ ἀδάμαντας! Σήμερον ὅμως ὡς σὲ εἶπα πρὸ ὀλίγου, ἡ κυρία Νίνα μὲ παρετήρησεν ὅταν ἐστεκόμην εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ Καπιτωλίου· ἠξεύρεις, κυρὰ, ὅτι ἐφόρουν τὸ ὡραιότερον κυανοῦν ἱμάτιόν μου.

—Καὶ σὲ εἶπεν ὡραῖον νέον, καὶ ἠρώτησεν ἂν θέλῃς νὰ σὲ παραλάβῃ πλησίον της, καὶ τοῦτο ἐγύρισε τὰ μυαλά σου· πόσον εἶσαι μωρός!

—Πλὴν τὰ λόγια δὲν εἶναι τίποτε· ἂν ἔβλεπες τὴν κυρίαν Νέναν θὰ ὡμολόγεις ὅτι μόνον τὸ χαμογελοιόν της ἠμπορεῖ νὰ γυρίσῃ τὰς φρονιμωτέρας κεφαλὰς τῆς Ἰταλίας. Ὦ! πόσον ἐπιθυμῶ νὰ ὑπηρετήσω τὸν δήμαρχον! Ὅλοι οἱ συνομιλητάς μου τρελλαίνονται δι' αὐτόν. Πόσον θὰ ἔμεναν ἐκστατικοὶ καὶ θὰ μ' ἐζήλευαν αὔριον εἰς τὸ σχολεῖον! Ἠξεύρεις πρὸς τούτοις, κυρὰ, ὅτι ἂν δὲν ἀνετράφην εἰς τὴν Ῥώμην, εἶμαι Ῥωμαῖος, καὶ ὅλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἀγαποῦν τὸν Ῥιένζην.

—Ναὶ, πρὸς τὸ παρὸν γρήρωρα ὅμως θ' ἀλλάξῃ ὁ ἄνεμος. Ἡ κινοδοξία σου αὐτὴ, Ἄγγελε, καταθλίβει τὴν γεροντικήν μου καρδίαν· ἐπεθύμουν νὰ ἦσουν ταπεινότερος.

—Οἱ νόθοι ἔχουν ἀνάγκην ν' ἀποκτήσουν μόνοι τὸ ὄνομά των, ἀπεκρίθη κατακοκκινίσας ὁ νεανίσκος. Μὲ καταφρονοῦν ὅλοι, διότι δὲν ἠξεύρω ποῖος ἦτο ὁ πατήρ μου, καὶ ποία ἡ μήτηρ μου.

—Ἔχουν ἄδικον, ἀπεκρίθη πάραυτα ἡ γραῖα. Καταγεσαι ἀπὸ εὐγενὲς αἷμα καὶ ἀπὸ παλαιὰν οἰκογένειαν, ἂν καὶ, ὡς σὲ εἶπα πολλάκις, δὲν ἠξεύρω τὰ ὀνόματα τῶν γονέων σου. Πλὴν ποῖον σχῆμα προσπαθεῖς νὰ δώσῃς εἰς τοῦτο τὸ ξύλον;

—Θὰ τὸ κάμω σπαθίον διὰ νὰ βοηθήσω τὸν δήμαρχον ἐναντίον τῶν λῃστῶν.

—Ἀλλοίμονον! φοβοῦμαι μήπως ὡς ὅλοι ὅσοι ζητοῦν ἐξουσίαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶν' εὐδιάθετος μᾶλλον νὰ λάβῃ ὑπομισθίους τοὺς λῃστὰς παρὰ νὰ τοὺς διώξῃ.

—Τί; δὲν ἠξεύρεις λοιπὸν τί γίνεται; δὲν ἔμαθες ὅτι καὶ ὁ θηριωδέστερος ὅλων τῶν λῃστῶν ὁ Φρὰ Μοριάλης, ὑπετάχθη τέλος πάντων εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ δημάρχου, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ φρούριόν του, ὡς γάτος ἀπὸ τὴν κρημνιζομένην φωλεάν του;

—Τί, τί! ἀνέκραξεν ἡ γραῖα, τί λέγεις; Ἐτόλμησεν ὁ πλῆθος τὸν ὁποῖον ὀνομάζεις δήμαρχον νὰ καταφρονήσῃ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον πολεμιστήν; καὶ ὁ Μοντερεάλης ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Ῥώμην;

—Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέγει εἰς τὴν πόλιν· φαίνεται ὅτι ὁ Φρὰ Μοριάλης εἶναι μεγάλον φόβητρον εἰς σὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς μητέρας τῆς Ῥώμης. Σ' ἔβλαψε ποτὲ, κυρά;

—Βέβαια! ἀνέκραξεν ἡ γραῖα μὲ τοιαύτην ἔκρηξιν μανίας, ὥστε καὶ ὁ τολμηρὸς αὐτὸς νεανίας ἐτρόμαξε.

—Λοιπὸν ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἀπαντήσω ἐπανέλαβε μετὰ μικρὰν παῦσιν. καὶ περιστρέφων τὸ ξύλινον ὅπλον του.

—Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ! Εἶν' ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀποφεύγῃς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου. Εἶπέ με ἀκόμη ὅτι ὁ καλὸς αὐτὸς δήμαρχος δὲν συνεννοήθη μὲ τοὺς μισθοφόρους.

—Σὲ τὸ λέγω καὶ πάλιν . . . ὅλ' ἡ Ῥώμη τὸ ἠξεύρει.

—Εἶν' εὐσεβὴς, τὸ ἤκουσα· λέγεται μάλιστα ὅτι βλέπει καὶ ὀπτασίας καὶ ὅτι τὸν προστατεύει ὁ οὐρανὸς, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ γραῖα. Στραφεῖσα δὲ πρὸς τὸν Ἄγγελον τὸν ἠρώτησεν·

—Ἐπιθυμεῖς λοιπὸν πολὺ νὰ δεχθῇς τὴν πρότασιν τῆς Κυρίας Νίνας;

—Ναὶ, τὸ ἐπιθυμῶ, κυρὰ, ἂν ἠμπορῇς νὰ μείνῃς χωρὶς ἐμέ.

—Τέκνον μου! ἐπανέλαβεν ἐπισήμως ἡ γραῖα, ἡ κλωστὴ τῆς ζωῆς μου κόπτεται μετ' ὀλίγον, καὶ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ σὲ ἴδω εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι νὰ περιποιηθοῦν τὴν τρυφεράν σου ἡλικίαν, καὶ νὰ σὲ προφυλάξουν ἀπὸ βίον κακίας. Τούτου γενομένου, τὸ χρέος μου ἐκπληρόνεται, καὶ θ' ἀφιερώσω τὸ ἐπίλοιπον τῆς ταλαιπώρου ζωῆς μου εἰς τὸν Θεόν. Θὰ σὲ σκεφθῶ ὡριμώτερον περὶ τούτου, τέκνον μου. Δὲν ἔπρεπε νὰ κατοικήσῃς ὑπὸ τὴν στέγην τοιούτου πληβείου, οὔτε νὰ φάγῃς ξένον ψωμίον· ἀλλ' εἰς τὴν Ῥώμην... ὁ τελευταῖος συγγενής μου εἰς τὸν ὁποῖον ἐδυνάμην νὰ σ' ἐμπιστευθῶ ἀπέθανε, καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, προτιμοτέρα εἶναι ἡ ἔντιμος ταπεινότης ἀπὸ τὸ πολύκροτον ἔγκλημα. Ὁ χαρακτήρ σου μὲ ἀνησυχεῖ· ὕπαγε τέκνον μου· θ' ἀποσυρθῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου διὰ νὰ ἀγρυπνήσω καὶ νὰ προσευχηθῶ.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐπρόλαβε τὰς εὐχαριστίας, διέκοψε τὰς συγκεχυμένας λέξεις τοῦ παιδίου, μέρος μὲν ἐξηγοῦσας ἀγάπην, μέρος δὲ ὑπερηφάνειαν καὶ δυστροπίαν, καὶ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης. Ὁ νέος ἀτενίζων τὴν θύραν ἐνῷ ἐκλείετο, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν·

«Ἡ κυρὰ ἀγαπᾷ νὰ ὁμιλῇ πάντοτε μὲ γρίφους· θαυμάζω πῶς δὲν ἠξεύρει περισσότερα δι' ἐμὲ ἀφ' ὅσα μὲ λέγει, ἢ τίς ἠξεύρει ἂν δὲν ἦναι καὶ συγγενής μου. Δὲν τὸ ἤθελα, ἐπειδὴ δὲν τὴν ἀγαπῶ πολύ· ἂς μὲ βάλῃ πλησίον εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ δημάρχου, καὶ τότε θὰ ἴδωμεν ποτὸν ἀπὸ τὰ παιδία θὰ ὀνομάσῃ νόθον τὸν Ἄγγελον Βιλλάνην!»

Καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν τῆς σπάθης μὲ διπλάσιον ζῆλον. Οἱ ψυχροὶ τρόποι τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῆς μόνης τροφοῦ καὶ συντρόφου του, τῆς ἐπεχούσης τόπον γονέων, εἶχον πνίξει τὴν ἀγάπην του χωρὶς ἐν τοσούτῳ νὰ δαμάσωσι τὸν χαρακτῆρά του· ἂν καὶ ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης δὲν εἶχεν ἐκ φύσεως κακὰς διαθέσεις, ἦτο ὅμως προπέτης, πανοῦργος καὶ φιλέκδικος· ἀλλ' εἶχε συγχρόνως καὶ ἄκραν εὐαισθησίαν πρὸς τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς περιφρονήσεις, καθὼς καὶ ἀγχίνοιαν καὶ ἀφοβίαν μεγίστην. Εἰ καὶ ἀνετράφη ἐν μέσῳ εὐπορίας μᾶλλον ἢ πολυτελείας, καὶ ἔζησε πολὺ μετὰ τῆς προστάτιδός του, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζε μόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Οὐρσουλα. εἶχεν ἦθος χάριεν καὶ ἐξωτερικὸν ἀναγγέλλον καταγωγὴν εὐγενῆ. Καὶ ἴσως τὸ ἐξωτερικόν του αὐτὸ πλέον τῆς φυσιογνωμίας του ἦτις, καί τοι εὔρυθμος, διεκρίνετο δι' ἀγχινοίας μᾶλλον ἢ ὡραιότητος, εἵλκυε τὰ βλέμματα τῆς συζύγου τοῦ δημάρχου. Ἡ ἀγωγή του σκοπὸν εἶχε τὴν ἐκμάθησιν ἐπιστήμης τινός, αὐτὸς δὲ εἶχε διδαχθῇ ὄχι μόνον ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, ἀλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς Λατινικῆς. Καὶ ὅμως δὲν κατέβαλλεν εἰς τὰ μαθήματά του οὐδὲ τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιμελείας μεθ' ἧς ἠσχολεῖτο εἰς τὰς

παιδιὰς τῶν συμμαθητῶν του, ἢ τὰ θεάματα καὶ τὰς ταραχὰς τῶν ἀγυιῶν, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσεχώρει μὲν μὲ τόλμην ἀπρονόητον, δὲν περιεπλέκετο δὲ ἀλλ' ὑπεξέφευγε σῶος καὶ ἀβλαβής.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἡ Οὔρσουλα εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Ἀγγέλου.

—Βάλε καὶ σήμερον, εἶπε πρὸς αὐτὸν, τὸ κυανοῦν σου ἔνδυμα· ἐπιθυμῶ νὰ ἦσαι καλοφορεμένος. Θὰ ἔλθῃς μαζῆ μου εἰς τὸ παλάτιον.

—Πῶς! σήμερον; ἀνέκραξε σκιρτῶν ὁ νέος ἀναπηδήσας ἀπὸ τὴν κλίνην του. Ἀγαπητὴ κυρὰ Οὔρσουλα, θὰ προσκολληθῶ τωόντι εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου δημάρχου;

—Μάλιστα· καὶ θ' ἀφήσῃς τὴν γραῖαν ν' ἀποθάνῃ μόνη. Ἐννοῶ τὴν χαρὰν σου, ἀλλ' ἡ ἀχαριστία κυκλοφορεῖ ὡς τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας σου. Ἡ ἀχαριστία! αὐτὴ κατέκαυσε τὴν καρδίαν μου! καὶ ἡ ἐδική σου δὲν θὰ εὕρῃ παρὰ στάκτην.

—Ἀγαπητὴ κυρὰ, πόσον ἀγαπᾷς νὰ ἦσαι δηκτική! Αἰωνίως λέγεις ὅτι ἤθελες ν' ἀποσυρθῇς εἰς μοναστήριον, ἂν δὲν σὲ ἤμην φόρτωμα. Δικαίως ἢ ἀδίκως εὐχαριστεῖσαι νὰ μ' ἐπιπλήττῃς πάντοτε.

—Τὸ χρέος μου ἐτελείωσεν, εἶπεν ἡ Οὔρσουλα μὲ βαθύτατον στεναγμόν.

Καὶ τὸ μὲν παιδίον δὲν ἀπεκρίθη· ἡ δὲ γραῖα ἐξῆλθε μὲ βῆμα βαρὺ, καὶ μὲ βαρυτέραν ἴσως καρδίαν. Ὅταν ἐκεῖνο μετέβη εἰς τὴν αἴθουσαν, εἶδεν ὅ,τι ἐν τῇ ἀγαλλιάσει του δὲν εἶχε πρὶν παρατηρήσει, τὴν Οὔρσουλαν μὴ φέρουσαν τὴν συνήθη ἁπλῆν καὶ λευκὴν ἐνδυμασίαν της. Ἡ χρυσῆ ἅλυσις τὴν ὁποίαν σπανίως ἐφόρουν τότε αἱ γυναῖκες μὴ εὐγενεῖς, ἂν καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ δημόσιοι μάλιστα ὑπηρέται καὶ οἱ πλούσιοι ἔμποροι ἐστόλιζον μὲ αὐτὴν τὰ στήθη των, ἔλαμπεν ἐπάνω ἐσθῆτος ἐξ ἀνθοβαφοῦς τῆς Βενετίας μεταξωτοῦ, καὶ αἱ πόρπαι αἱ συσφίγγουσαι αὐτὴν πρὸς τὸ στῆθος καὶ τὴν μέσην, ἦσαν κεκοσμημέναι μὲ λίθους πολυτίμους.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἀγγέλου κατέπληξεν ἡ μεταβολὴ, καὶ ἠσθάνθη ἀνδρικωτέραν ὑπερηφάνειαν ὅταν εἶδε τὴν ὡραίαν μεταμόρφωσιν τῆς γραίας. Τὸ ἦθος, ἡ φυσιογνωμία της ἐμαρτύρουν ὅτι ἦτο συνειθισμένη νὰ φέρῃ τοιαῦτα ἐνδύματα, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφαίνετο σοβαρωτέρα καὶ ἀξιοπρεπεστέρα παρὰ τὸ σύνηθες.

Διώρθωσε τὴν βοστρυχώδη κόμην τοῦ παιδίου, ἔσυρε χαριέστερον ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸν μικρόν του μανδύαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ζώνην του ἐγχειρίδιον ἔχον λαβίδα χρυσοκόλλητον, καὶ βαλάντιον πλῆρες χρυσίου.

—Φρόντισε νὰ μεταχειρίζησαι καὶ τὰ δύο μὲ διάκρισιν, καὶ εἶτε

ζήσω εἴτε ἀποθάνω, ἐνθυμοῦ νὰ μὴ μεταχειρισθῇς τὸ ἐγχειρίδιον διὰ νὰ προμηθευθῇς χρυσίον.

—Τοῦτο λοιπόν, ἀνέκραξεν ἐνθουσιῶν ὁ Ἄγγελος, εἶναι ἀληθινὸν ἐγχειρίδιον διὰ νὰ πολεμήσω τοὺς λῃστάς! Ἀμὲ τοῦτο δὲν φοβοῦμαι τὸν Φρὰ Μορεάλην ὁ ὁποῖος σ' ἔκαμε τόσον κακόν. Πιστεύω ὅτι θ' σ' ἐκδικήσω, ἂν καὶ μὲ κατέκρινας πρὸ ὀλίγου ὡς ἀχάριστον.

—*Ἐκδικήθηκα*, τέκνον μου! Μὴ τρέφῃς τοιούτους στοχασμούς, εἶναι ἁμαρτία· τοὐλάχιστον τὸ φοβοῦμαι. Κάθησε καὶ προγεύσου, διότι πρέπει νὰ ὑπάγωμεν ἐνωρίς, ὡς πρέπει εἰς τοὺς ἔχοντας νὰ ὑποβάλουν αἴτησιν. Ὁ Ἄγγελλος ἐτελείωσεν ἐν συντόμῳ τὸ πρόγευμά του, καὶ ἐξελθὼν τῆς οἰκίας μὲ τὴν Οὔρσουλαν, ἐξέστη ἰδὼν πρὸ τῆς πύλης τέσσαρας ἐκ τῶν ὑπηρετῶν οἵτινες παρηκολούθουν συνήθως τότε τοὺς ἐν ἀξιώμασι καὶ εὐγενεῖς, μισθούμενοι καθ' ὅλας τὰς πόλεις πρὸς εὐκολίαν τῶν ξένων καὶ τῶν πολιτῶν τῶν ἀγαπώντων τὰς ἐπιδείξεις.

—Πόσον εἴμεθα μεγάλοι σήμερον! εἶπεν ὁ νεανίσκος κροτῶν τὰς χεῖρας μὲ χαρὰν τὴν ὁποίαν ἀπεδοκίμασεν ἡ Οὔρσουλα.

—Δὲν παρακινοῦμαι ἀπὸ ἁπλῆν ἐπίδειξιν, ἀπεκρίθη ἡ γραῖα, διότι ἡ ἀληθὴς εὐγένεια δὲν ἔχει ἀνάγκην αὐτῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνωμεν χωρὶς δυσκολίαν δεκτοὶ εἰς τὸ παλάτιον. Οἱ χθεσινοὶ αὐτοὶ πρίγκηπες δὲν δέχονται εὐκόλως τοὺς μικρούς.

—Ἔχεις λάθος, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Ὁ δήμαρχος δέχεται καὶ ἀκούει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς πλέον πτωχοὺς καὶ τοὺς πλέον πλουσίους. Καὶ ὁ ρακενδύτης χωρικὸς καὶ ὁ γυμνοπόδης μοναχὸς τὸν πλησιάζουν εὐκολώτερον, καὶ πρὶν τῶν μεγαλητέρων βαρόνων. Ἰδοὺ διὰ τί τὸν ἀγαπᾷ τόσον ὁ λαός. Ἔχει ἀφιερωμένην μίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος εἰς τὸ νὰ δέχεται τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά... κ' ἐγώ, ὡς τὸ ἠξεύρεις, εἶμαι ὀρφανός.

Ἡ Οὔρσουλα, βυθισμένη εἰς βαθεῖς λογισμούς, οὔτ' ἀπεκρίθη, ἀλλ' οὔτε ἤκουεν· ἀλλὰ στηριχθεῖσα ἐπὶ τοῦ νεανικοῦ του βραχίονος, καὶ προηγουμένων τῶν ὑπηρετῶν διὰ νὰ ἀνοίγωσι τὴν ὁδὸν, ἐπροχώρει βραδέως πρὸς τὸ Καπιτώλιον.

Παρατηρητικώτερός τις ὀφθαλμὸς ἤθελε θαυμάσει βλέπων τὴν γενομένην μεταβολὴν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης, ἐπὶ τῶν δύο ἢ τριῶν μηνῶν καθ' ὃν ἐπεκράτει αὐστηρὰ ἀλλὰ σωτηρία καὶ συνετὴ διοίκησις τοῦ δημάρχου. Δὲν ἔβλεπέ τις πλέον τοὺς ὑψηλοὺς καὶ θωρακοφόρους μισθωτοὺς διεσκορπισμένους ἔνθεν κἀκεῖσε, ἢ αὐθαδῶς ὡς κηφῆνας συσωρευμένους πρὸ τῶν ὀχυρῶν πυλῶν τῶν ζοφερῶν παλατίων. Τὰ ἐργαστήρια ὅσα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἦσαν κλεισμένα εἶχον ἀνοιχθῇ ἐκ νέου πλήρη ἐμπορευμάτων. Εἰς τὰς ὁδοὺς, σιω-

πηλὰς πρὶν ὡς ὁ θάνατος, ἢ πατουμένας ἀπό τινα μονήρη καὶ ἔντρομον διαβάτην προχωροῦντα μὲ βήματα ταχέα καὶ βλέμματα στρεφόμενα πρὸς ὅλας τὰς γωνίας περίφοβα, ἢ ἀντηχούσας ἀπὸ τὰς κραυγὰς ὄχλου συρφετώδους καὶ τὰς ἐμφυλίους μάχας ἀγρίων εὐγενῶν, ἔρρεον σήμερον τακτικὰ, καὶ ἀκίνδυνα, καὶ σύμμικτα τὰ ρεύματα τοῦ πολιτισμένου βίου, φέροντα πρὸς εὐθυμίας ἢ πρὸς ἐμπόριον. Ἅμαξαι καταφορτισμέναι μ' ἐμπορεύματα, διελθοῦσαι ἀσφαλῶς πλησίον τῶν κατεδαφισμένων ὀχυρῶν τῶν λῃστῶν, ἐκυλίοντο φαιδρῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, «Ποτὲ ἴσως, λέγουσιν οἱ ἀξιοπιστότεροι τῆς Ἰταλίας ἱστοριογράφοι, τῶν ὁποίων τὰς λέξεις μετεχειρίσθη νεώτερός τις ἐκ τῶν μᾶλλον ἀμερολήπτων ἱστορικὸς (α), ποτὲ ἴσως ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ δραστηριότης ἑνὸς μόνου δὲν ἐπέφερον τοσοῦτῳ ἀξιοθαύμαστα ἀποτελέσματα ὅσῳ ἐπὶ τῆς αἰφνιδίας μεταρρυθμίσεως τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ δημάρχου Ῥιένζου, ἥτις, καταγώγιον οὖσα πρὸ μικροῦ λῃστῶν, ἔλαβε μορφὴν στρατοῦ ἢ μοναστηρίου διατελοῦντος ὑπὸ πειθαρχίαν αὐστηράν. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει ὁ ἱστοριογράφος (β) τὰ δάση ἠγάλλοντο μὴ λυμαινόμενα πλέον ὑπὸ λῃστῶν, οἱ βόες ἤρχισαν νὰ ἀροτριῶσιν, οἱ πρισκυνηταὶ νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς ἱεροὺς ναοὺς (γ), αἱ ὁδοὶ καὶ τὰ ξενοδοχεῖα νὰ πληθυνθῶσι περιηγητῶν, τὸ ἐμπόριον, ἡ ἀφθονία, ἡ τιμιότης, ἀνεγεννήθησαν, καὶ βαλάντιον πλῆρες χρυσοῦ ἐδύνατο ν' ἀφεθῇ ἀκινδύνως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ.»

Μεταξὺ ὅλης ταύτης τῆν ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀνέσεως τοῦ λαοῦ, ἐφαίνοντο καί τινες φυσιογνωμίαι κατηφεῖς καὶ αὐχμηραί· καὶ ἐάν τις φέρων τὰ ἐμβλήματα τῶν Κολοννῶν ἢ τῶν Ὀρσινῶν παρηγκωνίζετο ὀλίγον ἀπὸ τὸ πλῆθος, ἡ ἀγέρωχος χεὶρ του ἐφέρετο ἀκουσίως πρὸς τὴν λαβίδα τοῦ ξίφους του, ἐντὸς δὲ τοῦ στόματός του ἐκυκλοφόρει ὕβρις τὴν ὁποίαν διεδέχετο στεναγμὸς ἀγανακτήσεως. Ἐνίοτε πλησίον τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ ὡραίων ἐργαστηρίων, ἔβλεπες ἐρείπια παρὰ τὴν πύλην μεγάλης τινὸς οἰκίας, μαρτυροῦντα τὴν κατασκαφὴν τῶν ὀχυρῶν τὴν ὁποίαν ὁ ἀνίσχυρος οἰκοδεσπότης ἐθεώρει ὡς ἱεροσυλίαν. Διὰ τοιούτων ὁδῶν καὶ διὰ τοιούτου πλήθους διαβάντες ὁ Ἄγγελος καὶ ἡ γραῖα, ἔφθασαν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Καπιτωλίου ὅπου συνέρρεε πλῆθος ἄπειρον. Ἀλλ' οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας ἀξιωματικοὶ διετήρουν τοιαύτην τάξιν, ὥστε δὲν ἐβράδυνον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κυρίαν αὐλὴν τοῦ ἐπισήμου ἐκείνου παλατίου, καὶ νὰ ἴδωσι τὰς ἀνοικτὰς θύρας τῆς μεγάλης αἰθούσης φρουρου-

(α) Γίββων

(β) Βίος τοῦ Νικολάου Ῥιένζου βιβλ. Α. Κεφ. 9.

(γ) Γίββων. Ἀλλ' ἰδοὺ αἱ λέξεις αὐταὶ τοῦ πρωτοτύπου «I pellegrini cominciaro fare la cerca per la santuaria

μένας ἀπὸ ἕνα μόνον σκοπὸν, ὅπου συνεδρίαζεν ἓξ ὥρας καθ' ἑκάστην ὁ δήμαρχος· διότι αὐτὸς μὲν ἦτο καρτερικὸς εἰς τὸ ἀκούειν, ταχὺς εἰς τὸ ἐπανορθοῦν, ἀδυσώπητος εἰς τὸ τιμωρεῖν, τὸ δικαστήριόν του εὐπρόσιτον καὶ εἰς τὸν πτωχὸν καὶ εἰς τὸν ξένον (α).

Δὲν διεύθυνον ὅμως πρὸς τὴν αἴθουσαν ταύτην τὰ βήματά των, ἀλλὰ πρὸς τὴν εἴσοδον τὴν φέρουσαν εἰς τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια τοῦ παλατίου. Ἐνταῦθα ἡ δαψίλεια, ἡ πολυτέλεια, ἡ ὑπερτέρα καὶ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας πλουσιότης τῆς κατοικίας τοῦ δημάρχου, ἦτο πάντη ἀντίθετος πρὸς τὴν πατριαρχικὴν ἁπλότητα τοῦ δικαστηρίου του.

Καὶ ἡ Οὔρσουλα αὐτὴ, καί τοι συνειθισμένη ἔκπαλαι εἰς τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀρχόντων τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας ἐξέστη ὅταν εἶδε τὴν αἴθουσαν πλήθουσαν ὑπηρετῶν πλουσίως ἐνδεδυμένων, τὰς χρυσοφαεῖς μαρμαρίνας στήλας περιεζωσμένας μὲ ἄνθη, καὶ τὰς χρυσοϋφάντους σημαίας φερούσας ἀνάμικτα τὰ συμβόλαια τῆς δημοκρατικῆς πόλεως μετὰ τῆς ἐκκλησίας.

Τὴν Οὔρσουλαν, ἀποροῦσαν πρὸς τίνα ν' ἀποταθῇ, ἐπλησίασέ τις φορῶν ἔνδυμα χρυσοπόρφυρον, ὅστις μὲ σεμνότητα ἐπίσημον καὶ κοσμίαν (καὶ ἡ σεμνότης αὐτὴ ἐπεκράτει μεταξὺ ὅλων τῶν λοιπῶν), τὴν ἠρώτησεν εὐσεβάστως ποῖον ἐζήτει ;

—Τὴν κυρίαν Νίναν, ἀπεκρίθη ἡ Οὔρσουλα ἀνορθωθεῖσα μὲ φυσικὴν καί τοι πεπαλαιωμένην ἀξιοπρέπειαν. Συμπεράνας ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν προφοράν της ὅτι ἦτο ξένη, ἀπεκρίθη·

—Σήμερον, κυρία, ἡ Κυρία μου δέχεται μόνας τὰς Ῥωμαίας· ἡ ἐποῦσα εἶναι προσδιωρισμένη δι' ὅλας τὰς σημαντικὰς ξένας.

Ἡ Οὔρσουλα ἀπεκρίθη μέ τινα ἀνυπομονησίαν·

—Ἡ ὑπόθεσίς μου εἶν' ἐξ ἐκείνων διὰ τὰς ὁποίας γίνεταί τις δεκτὸς καθ' ἡμέραν εἰς τὸ παλάτιον. Ἔρχομαι νὰ θέσω πρὸ τῶν ποδῶν τῆς κυρίας δῶρά τινα, τὰ ὁποῖα εἶμ' εὔελπις ὅτι θὰ νεύσῃ νὰ δεχθῇ.

—Καὶ εἰπὲ, κύριε, ἐπρόσθεσεν ὁ νέος μὲ ὁρμὴν, ὅτι ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης, τὸν ὁποῖον ἡ κυρία Νίνα ἐτίμησε χθὲς μὲ τὸ βλέμμα αὐτῆς, δὲν εἶναι ξένος ἀλλὰ Ῥωμαῖος, καὶ ἔρχεται, ὡς τὸν εἶπε, νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὴν τὸ σέβας καὶ τὰς προσκυνήσεις του.

Ὁ σεμνοπρόσωπος ἀξιωματικὸς ὑπεμειδίασε κατὰ τὴν ζωηρὰν καὶ ὄχι ἄχαριν ταύτην τόλμην τοῦ παιδίου.

—Ἐνθυμοῦμαι τῳόντι, κύριε ἄγγελε Βιλλάνη, ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ κυρία Νίνα σὲ ὡμίλησε χθὲς εἰς τὴν μεγάλην κλίμακα. Κυρία, θὰ κάμω τὴν παραγγελίαν σου· λάβε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ἀκολου-

(α) Ἰδέων.

θήσῃς εἰς ἄλλο δωμάτιον καταλληλότερον εἰς τὸ γένος καὶ τὸ ἐξωτερικόν σου.

Καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς διὰ μέσου τῆς αἰθούσης εἰς πλατεῖαν κλίμακα ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, τῆς ὁποίας αἱ βαθμίδες ἐσκεπάζοντο περὶ τὸ μέσον ἀπὸ τοὺς πλουσίους ἀσιατικοὺς τάπητας οἵτινες, ἐνῷ ἁπλαῖ ψάθαι ἐκάλυπτον τὸ ἔδαφος τῶν θαλάμων τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀγγλίας, ἦσαν κοινοὶ εἰς τὰ Ἰταλικὰ παλάτια. Ἀνοίξας θύραν εἰσεβίβασε τὴν Οὔρσουλαν καὶ τὸν νέον της σύντροφον εἰς μέγαν πρόδομον ἐστολισμένον μὲ περιπετάσματα μεταξωτά, ἐνῷ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι θύρας δι' ἧς ἐξῆλθεν ὁ ὁδηγός, ἔλαμπον τὰ ἐμβλήματα τὰ ὁποῖα ὁ δήμαρχος ἐξέθετε πανηγοῦ, οὐχὶ δι' ἐπίδειξιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πολιτικῷ σκοπῷ τοῦ νὰ δεικνύῃ τὰς κλεῖδας τοῦ ἁγίου Πέτρου συνηνωμένας μὲ τὰ σύμβολα τῆς δημοκρατίας.

—Ὁ Φίλιππος Βαλουὰ δὲν ἐκάθητο εἰς τοιαύτην λαμπρὰν οἰκίαν ὅπως ὁ ἄνθρωπος οὗτος! ἐψιθύρισεν ἡ Οὔρσουλα. Ἂν διαρκέσῃ ἡ κατάστασις αὐτὴ, θὰ εἶναι τὸ παιδίον τοῦτο εἰς καλλιτέραν θέσιν ἀφ' ὅσον ἤλπιζα.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς δι' αἰθούσης εὐρυχωροτάτης εἰς ἣν ἐγένοντο αἱ μεγάλαι ὑποδοχαί. Εἰκοσιτέσσαρες στῆλαι ἐξ ἀλαβάστρου ἀνατολικοῦ προερχόμεναι ἀπὸ τὰς ἀρπαγὰς τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων, καὶ ἐξαχθεῖσαι ἀπὸ σωρὸν ἐρειπίων παρημελημένων διὰ νὰ στολίσωσι τὸ παλάτιον τοῦ ἀναγεννητοῦ τῆς ἀρχαίας δημοκρατίας, ὑπεβάσταζον τὴν λαμπρὰν, γοτθικὴν συνάμα καὶ κλασικὴν ὀροφὴν, κατειργασμένην μὲ ψηφίδας μουσουργικὰς πορφυροχρόους. Τὸ στικτόχρουν σανίδωμα ἦτο ἐσκεπασμένον ἐν τῷ μέσῳ μὲ χρυσοῦφαντον τάπητα, μέρος τῶν τοίχων ἐστολίζετο ἀπὸ πλούσια περιπετάσματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, καὶ μέρος ἦσαν ἐζωγραφισμένοι μὲ χρώματα ζωηρότατα, παριστάνοντα εἰκόνας μυστικὰς καὶ συμβολικάς. Πρὸς τὴν ἄκραν τῆς βασιλικῆς ταύτης αἰθούσης δύο βαθμίδες ἔφερον πρὸς τὸν θρόνον τοῦ δημάρχου, ὁ ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὐρανὸς ἐπεδείκνυε χρυσοκέντητα τὰ αἰώνια ἐμβλήματα τῆς πόλεως καὶ τοῦ πάπα.

Διαπεράσας τὴν αἴθουσαν ταύτην ὁ ἀξιωματικὸς ἤνοιξε τὴν τελευταίαν θύραν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς μικρὸν δωμάτιον γέμον ἀκολούθων φερόντων στολὰς ἐκ μεταξωτοῦ ἀργυροϋφάντου καὶ κυανοῦ. Ὀλίγοι μεταξὺ αὐτῶν εἶχον ἀνωτέραν ἡλικίαν τοῦ Ἀγγέλου, καὶ ἀπὸ τὴν ὡραιότητά των ἐφαίνετο ὅτι ἦσαν τὸ ἄνθος τῆς πόλεως.

Μόλις ἐπρόφθασεν ὁ Ἄγγελος νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς μέλλοντας συναδέλφους του, διότι ἐντὸς ὀλίγου αὐτὸς καὶ ἡ πρότασίς του παρουσιάσθησαν εἰς τὴν σύζυγον τοῦ δημάρχου.

Ὁ θάλαμος δὲν ἦτο μεγάλος· καὶ ὅμως αὐτὸς μόνος ἤρκει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ὡραιοτάτη θυγάτηρ τοῦ Ῥασέλλου ἐπραγματοποίησε τὰ ὄνειρά της τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς λαμπρότητος.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὸν θάλαμον τοῦτον ἀκριβῶς· ὡμοίαζε δωμάτιον κατεσκευασμένον διὰ τὰ πολυτιμότερα πράγματα τοῦ κόσμου. Τὸ φῶς, εἰσερχόμενον ἀμαυρὸν δι' ὑψηλῶν καὶ κοίλων παραθύρων ἐχόντων τὰς ὕελους χρωματισμένας, ἔπιπτε γλυκὺ καὶ πορφυροῦν ἐπάνω τῶν βαρυτιμοτέρων φιλοτεχνημάτων τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, καὶ τῶν ὅλως βασιλικῶν ἐπίπλων. Οἱ ἀργυρότευκτοι λυχνοῦχοι τῆς Φλωρεντίας, οἱ τάπητες καὶ τὰ ὑφάσματα τῆς Ἀσίας, τὰ παραπετάσματα τῆς Βενετίας καὶ τῆς Γενούης, ζωγραφίαι χρυσαῖ καὶ κυανοπόρφυροι, μάρμαρα ἀρχαῖα ἀνακαλοῦντα εἰς τὴν μνήμην τὰς κλεινὰς ἡμέρας τῶν Ἀθηνῶν, τράπεζαι ψηφιδώδεις ἀνορυχθεῖσαι πρὸ μικροῦ, καὶ διατηροῦσαι ὡς ἐκ μαγείας τὴν πρώτην ζωηρότητά των, χρυσᾶ θυμιατήρια ἀποπνέοντα εὐωδίας ἀραβικῶν ἀρωμάτων, αἵτινες ὅμως δὲν ἀπεκάλυπτον τὴν ὑγιεστέραν ὀσμὴν τῶν ἀνθέων τὴν διαδιδομένην ἀπὸ τὰς καθ' ὅλας τὰς γωνίας ἐξ ἀλαβάστρου καὶ μαρμάρου ἀγγεῖα, μικροτάτη καὶ λεπτόρρυτος κρήνη, ἥτις ἀναβλύζουσα ἐν τῷ μέσῳ ῥόδων, διεσκόρπιζε τὸν λαμπυρίζοντα καὶ ἀερώδη ἀφρόν της καὶ ἐδρόσιζε ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἅτινα εἶν' ἐπίπονον ν' ἀπαριθμήσωμεν, συνδυαζόμενα μὲ πολυτέλειαν ἀπερίγραπτον καὶ φιλοκαλίαν ἐξαισίαν, καὶ συγκερνῶντα τὴν ἀρχαίαν μὲ τὴν νεωτέραν τέχνην, κατέπληττον καὶ ἐμέθυσκον τὰς αἰσθήσεις τοῦ θεατοῦ. Ἀλλὰ τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τοῦ θαλάμου δὲν ἀπετέλει ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ μεγάλη ἀξία τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ φαντασιώδης τις καὶ ὑπεράνθρωπος ἁρμονία, καθ' ἣν ὡμοίαζε μᾶλλον μυθῶδες ἄσυλον νηρηίδος, κατὰ διαταγὴν τῆς ὁποίας τὰ μὲν δαιμόνια ἐγύμνωσαν τῶν θησαυρῶν της τὴν γῆν, αἱ δὲ μοῖραι συνήρμοσαν αὐτούς, ἵνα λαμπρὰν κατοικίαν βασιλίσσης ἐπιγείου. Ὄπισθεν τῶν ἐστοιβασμένων προσκεφαλαίων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο καθημένη ἡ Νίνα, ἐστέκοντο τέσσαρες νέαι ὡραῖαι ὡς νύμφαι, κρατοῦσαι ριπίδια ἐκ πτερῶν σπανιωτάτων, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν της ἐκάθητο ἄλλη πρεσβυτέρα, ἧς τινος ἡ κιθάρα, ἂν καὶ σιγῶσα τότε, ἐμαρτύρει τὴν συνήθη ἀσχολίαν της.

Ἀλλ' ἂν ὁ θάλαμος ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον πολυφάνταστος καὶ καταφορτισμένος, ἡ μορφὴ καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Νίνης ἀπεδείκνυον ὅλα καταλληλα καὶ προσφυῆ, τόσῳ ἀναντιρρήτως ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἡ φυσικὴ θεὰ τοῦ μέρους ἐκείνου, τόσῳ θαυμασίως τὸ κάλλος της, κατασταθὲν πολὺ πλέον ἀκτινοβόλον μετὰ τὸν εὐστοχήσαντα ἔρωτα, τὴν ἱκανοποιηθεῖσαν ματαιότητα καὶ τὰς ἀναπτερωθεί-

σας ἐλπίδας της, προεικόνιζε τὰς λαμπροτέρας χιμαίρας τῆς φαντασίας τοῦ Τάσσου, ὅταν οὗτος συνέπλεξεν ὑπὸ μορφὴν ἀθάνατον τὴν δόξαν τῆς Γοντρίας μὲ τὰ θέλγητρα τῆς Γυναικός.

Ἡ Νίνα ἀνεσκώθη ὀλίγον ὅτε εἶδε τὴν Οὔρσουλαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ βαρὺ καὶ σκυθρωπὸν πρόσωπον διεδόθη ἀκουσίως ἔκστασις καὶ θαυμασμός, ἅμα ὡς εὑρέθη ἀπέναντι τοιαύτης σπανίας καὶ καταπληκτικῆς ὡραιότητος. Χωρὶς ὅμως νὰ τὴν καταπλήξῃ καὶ ἡ περὶ αὐτὴν λαμπρότης ἀνέλαβε τὸ σύνηθες ἦθός της, καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ραπτοῦ τὸ ὁποῖον ἔδειξε πρὸς αὐτὴν ἡ Νίνα, ἐνῷ ὁ νέος ἐστέκετο ὡς μαγευμένος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου. Ἡ Νίνα ἀναγνωρίσασα αὐτὸν ἐμειδίασεν.

—Ἄ, ἰδοὺ τὸ εὔμορφόν μου παλληκάρι τοῦ ὁποίου τὰ ζωηρὰ ὀμμάτια καὶ τὸ ἔξυπνον ἦθος εἵλκυσαν ἐχθὲς τὴν προσοχήν μου! Ἦλθες νὰ δεχθῇς τὴν πρότασιν μου; Εἰς σὲ, κυρία, ἀνήκει τὸ ὡραῖον τοῦτο παιδίον;

—Κυρία μου, ἀπεκρίθη ἡ Οὔρσουλα, ἡ ἀπόκρισίς μου δὲν εἶναι διεξοδική· ἐξ αἰτίας σειρᾶς τινος περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι περιττὸν νὰ διηγηθῶ, τὸ παιδίον τοῦτο ἀπὸ τῆς βρεφικῆς του ἡλικίας ζῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν μου, καὶ τὸ χρέος τοῦτο εἶναι βεβαίως βαρὺ δι' ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου οἱ λογισμοὶ ἀπεσύρθησαν πλέον ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ κόσμου τούτου· τὸ ἀνέθρεψα ὡς ἤρμοζεν εἰς νέον εὐγενοῦς καταγωγῆς· διότι καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα εἶναι, κυρία μου, εὐγενὲς ἂν καὶ ὀρφανόν.

—Τὸ πτωχόν! εἶπε μὲ συμπάθειαν ἡ Νίνα.

—Προβεβηκυῖα πλέον, ἐξηκολούθησεν ἡ Οὔρσουλα, καταβεβλημένη ἀπὸ τοὺς χρόνους, καὶ μόνην ἐπιθυμίαν ἔχουσα νὰ συμφιλιωθῶ μὲ τὸν οὐρανόν, ἦλθα ἐδῶ πρό τινων μηνῶν, μὲ σκοπὸν νὰ τυποθετήσω τὸ παιδίον τοῦτο πλησίον ἑνὸς συγγενοῦς μου, καὶ μετὰ ταῦτα ν' ἀφιερωθῶ εἰς τὸν Θεὸν εἰς τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Ἀποστόλου. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως εὗρηκα ἀποθαμένον τὸν συγγενῆ μου, καὶ ὁ κληρονόμος του εἶχε χαρακτῆρα ἀπότομον καὶ ἕξεις διεφθαρμένας. Εὑρισκομένη εἰς ἀμηχανίαν ἐνόμισα ὅτι ἤκουσα τὴν φωνὴν τῆς θείας Προνοίας, ὅταν χθὲς τὸ ἑσπέρας τὸ παιδίον μὲ εἶπεν ὅτι τὸ ἐτίμησες μὲ τὸ βλέμμα σου. Ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ῥωμαῖοι, οὕτω καὶ αὐτὸ εἶν' ἐνθουσιασμένον διὰ τὸν δήμαρχον, καὶ ἀφωσιωμένον εἰς τοῦ δημάρχου τὴν σύζυγον. Θέλεις ἐφόντι νὰ τὸ παραλάβῃς εἰς τὴν συνοδίαν σου; Δὲν θ' ἀτιμάσῃ τὴν προστασίαν σου μὲ τὸ αἷμά του, οὔτε, πιστεύω, μὲ τὴν διαγωγήν του.

—Καὶ ἐκτὸς τῆς ἀξιοπίστου ταύτης συστάσεώς σου, κυρία, θὰ

μ' ἐγγυᾶτο περὶ τούτου μόνον τὸ πρόσωπόν του. Εἶναι Ῥωμαῖος; Λοιπὸν τὸ ὄνομά του δὲν θὰ μὲ ἦναι ἄγνωστον.

—Συμπάθειαν, κυρία μου, ἀπεκρίθη ἡ Οὔρσουλα· ὀνομάζεται Ἄγγελος Βιλλάνης· τὸ ὄνομα ὅμως δὲν εἶναι οὔτε τοῦ πατρὸς οὔτε τῆς μητρός του. Ἡ τιμὴ εὐγενοῦς τινος οἰκογενείας κατεδίκασε νὰ μείνῃ ἄγνωστος διὰ παντὸς ἡ συγγένειά του. Εἶναι καρπὸς ἔρωτος μὴ καθιερωθέντος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

—Λοιπὸν εἶναι πλέον ἀξιαγάπητον καὶ πλέον ἀξιοσυμπάθητον... θῦμα ξένων ἁμαρτιῶν, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα μὲ ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς, ὅταν εἶδε τὸ βαθὺ καὶ φλογερὸν ἐρύθημα τὸ ὁποῖον περιεχύθη εἰς τοῦ νεανίσκου τὰς παρειάς. Ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ δημάρχου χρονολογεῖται νέον εἶδος εὐγενείας, τὸ τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ ὄχι τὸ τῶν προγόνων. Μὴ ἀνησυχῇς, κυρία· εἰς τὴν οἰκίαν μου δὲν θὰ τὸν καταφρονήσῃ κανείς.

Ἡ ἔπαρσις τῆς γραίας ἐνικήθη ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τῆς Νίνης καὶ πλησιάσασα μὲ σέβας ἀκούσιον, καὶ ἀσπασθεῖσα τὴν δεξιάν της

—Ἄμποτε, εἶπεν, ἡ Παναγία ν' ἀνταμείψῃ τὴν εὐγενῆ σου καρδίαν! ἡ ἐντολή μου ἐτελείωσεν, ἐπέτυχα τὸν ἐπίγειόν μου σκοπόν. Πρόσθες μόνον, κυρία, εἰς τὰς ἀνεκτιμήτους χάριτάς σου καὶ ἄλλην μίαν. Οἱ ἀδάμαντες αὐτοὶ (καὶ ἀνέσυρεν ἀπὸ τὸ θυλάκιόν της θήκην τὴν ὁποίαν ἀνοίξασα ἔδειξε λίθους πολυτίμους, μεγίστους καὶ λαμπροτάτους), οἱ ἀδάμαντες αὐτοί, ἐξηκολούθησε βαλοῦσα τὴν θήκην πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Νίνης, ἀνῆκαν ἄλλοτε εἰς τὴν ἡγεμονικὴν οἰκίαν τῆς Τολώσσης, σήμερον δὲ εἶναι ἄχρηστοι καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς μου. Δός με τὴν ἄδειαν νὰ ἐλπίσω ὅτι θέλουν μεταβῆ εἰς τὰς χεῖρας κυρίας τῆς ὁποίας τὸ βασιλικὸν μέτωπον θὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ἀντὶ νὰ λάβῃ λάμψιν.

—Πῶς! εἶπεν ἡ Νίνα ἐρυθριάσασα. Νομίζεις, κυρία, ὅτι ἀγοράζεται ἡ συμπάθειά μου; Καὶ πότε ἠγοράσθη συμπάθεια γυναικός; Ὄχι... ὄχι... ἢ λάβε ὀπίσω τὰ δῶρα, ἢ θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ λάβῃς ὀπίσω τὸ παιδίον.

Ἡ Οὔρσουλα ἔμεινεν ὡς ἀπολιθωμένη. Εἰς τὴν πετρᾶν της παράδοξος ἐφάνη ἡ τοιαύτη ἀφιλοκέρδεια, καὶ ἠπόρει πῶς ν' ἀποκριθῇ. Ἡ Νίνα παρατηρήσασα τὴν σύγχυσίν της ὑπεμειδίασεν ὑπερηφάνως καὶ θριαμβικῶς, καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν πρώτην εὐμένειάν της, εἶπε μὲ γλυκύτητα.

—Αἱ χεῖρες τοῦ δημάρχου εἶναι καθαραί... κανεὶς λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ὑποπτευθῇ καὶ τοῦ δημάρχου τὴν γυναῖκα. Ἐγὼ μᾶλλον, κυρία, ἔπρεπε νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ δεχθῇς κἀνὲν δῶρον ἐ ἀλλαγὴν τῆς ὡραίας παρακαταθήκης τὴν ὁποίαν μ' ἐμπιστεύεσα

Οἱ ἀδάμαντές σου ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν μετὰ καιρὸν εἰς τὸ παιδίον· φύλαξέ τους δι' ἄλλον ὅστις νὰ ἔχῃ ἀνάγκην.

—Ὄχι, κυρία μου, ἀπεκρίθη ἡ Οὔρσουλα, σηκωθεῖσα καὶ ὑψώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν, θὰ χρησιμεύσουν εἰς τὸ νὰ ψαλοῦν λειτουργίαι διὰ τὴν ψυχὴν τῆς μητρός του· ὅσον δι' αὐτὸ προσδιώρισα ἀρκετὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν θὰ λάβῃ, ὅταν μεγαλώσῃ. Κυρία μου δέξαι τὰς εὐχαριστήσεις ἀθλίας καὶ δυστυχοῦς καρδίας. Ὑγίαινε!

Στραφεῖσα δὲ διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐβάδισε μὲ βήματα τόσον ἀβέβαια καὶ ἀσθενῆ, ὥστε ἡ Νίνα λυπηθεῖσα ἐσηκώθη, καὶ στηρίζουσα διὰ τῆς χειρός της τὴν γραῖαν διέσχισε τὸν θάλαμον, παρηγοροῦσαν αὐτήν. Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τὸ παιδίον δραμὸν ἥρπασε τῆς Οὐρσούλης τὴν ἐσθῆτα, καὶ εἶπεν ὀλοφυρόμενον·

—Ἀγαπητή μου κυρία, δὲν ἔχεις ἕνα χαιρετισμὸν καὶ διὰ τὸν μικρόν σου Ἄγγελον! Ἀπομύνησον ὅ,τι καὶ ἂν σ' ἔκαμα! Σήμερον πρώτην φορὰν αἰσθάνομαι πόσον ἐστάθην κακὸς καὶ ἀχάριστος.

Ἡ γραῖα ἐνηγκαλίσθη ἀμέσως αὐτό, καὶ τὸ ἐφίλει περιπαθῶς· τὸ δὲ παιδίον, ὡς ἂν προσέβαλεν αὐτὸ αἰφνίδιος λογισμός, ἀνέσυρε τὸ βαλάντιον τὸ ὁποῖον εἶχε δώσει ἐκείνη πρὸς αὐτό, καὶ εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν καὶ σχεδὸν ἄναρθρον,

—Καὶ τοῦτο, ἀγαπητή μου κυρία, ἐξόδευσέ το εἰς λειτουργίας διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πτωχοῦ *πατρός μου*, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν, ὡς ἠξεύρεις!

Τὰ λόγια ταῦτα κατέστειλαν ἀμέσως ὅλας τὰς περιπαθεῖς συγκινήσεις τῆς γραίας. Ὤθησε τὸ παιδίον μὲ τὴν ψυχρὰν καὶ ἀδυσώπητον αὐστηρότητα μεθ' ἧς πολλάκις ἄλλοτε εἶχεν ἀποβάλει· καὶ ἀναλαβοῦσα τὴν σοβαρότητά της ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου χωρὶς νὰ προφέρῃ πλέον λέξιν. Ἡ Νίνα καταπλαγεῖσα, ἀλλ' οἰκτείρουσα τὴν λύπην καὶ σεβομένη τὴν ἡλικίαν της, τὴν παρηκολούθησε διὰ τοῦ ἀμφιθαλάμου τῶν ἀκολούθων καὶ διὰ τῆς αἰθούσης τῆς ὑποδοχῆς, καταβᾶσα καὶ αὐτὴν τὴν κλίμακα· (παρατηρητέον δὲ ὅτι τοιαύτην συγκατάβασιν δὲν ἐδείκνυεν οὐδὲ πρὸς τὴν ἐπισημοτέραν πριγκίπισσαν τῆς Ῥώμης)· καὶ ἐπιστρέψασα τεθλιμμένη καὶ σύννους ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ παιδίου, καὶ ἐφίλησε μὲ στοργὴν τὸ μέτωπόν του.

—Ταλαίπωρον παιδίον! εἶπε, φαίνεται ὅτι ἡ Πρόνοια μὲ παρεκίνησε νὰ σ' ἐκλέξω χθὲς μεταξὺ τόσου πλήθους, καὶ σὲ ὡδήγησεν εἰς κατάλληλον ἄσυλον· Διότι ποῦ καλλίτερα δύνανται νὰ καταφύγουν οἱ ἔρημοι καὶ ὀρφανοὶ τῆς Ῥώμης, παρὰ εἰς τὸ παλάτιον τοῦ πρώτου της ἄρχοντος; Στραφεῖσα τότε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν, ἔδωκεν ὁδηγίας περὶ τοῦ νέου της ἀκολούθου, αἵτινες ἀπεδείκνυον

ὅτι, ἐὰν ἡ ἐξουσία ἐπηύξησε τὴν ματαιότητά της, δὲν ἐσκλήρυνεν ὅμως καὶ τὴν καρδίαν της. Ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης ἔζησε διὰ νὰ τὴν ἀνταμείψῃ πρεπόντως!

Κρατήσασα τὸ παιδίον πλησίον της, καὶ συνδιαλεγομένη μὲ οἰκειότητα μετ' αὐτοῦ, ἐθαύμαζε τὴν τόλμην τοῦ πνεύματος καὶ τὴν παρρησίαν του. Ἡ συνομιλία των ὅμως διεκόπη μετ' ὀλίγον, ἐξ αἰτίας τῆς ἀφίξεως πολλῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης κυριῶν. Τότε αἱ ἀρεταὶ τῆς Νίνης συνεσκιάσθησαν καὶ ἀνεφάνησαν αἱ ἐλλείψεις της. Ἡ γυναικεία φύσις της δὲν ἐδύνατο ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἡδονὴν τοῦ νὰ ἐπιδείξῃ θριαμβικῶς τὴν ὑπεροχήν της ἐπὶ τῶν ἀλαζόνων ἐκείνων κυριῶν, αἵτινες εἶπον σήμερον ἐκεῖ ὅπου ἀνύψουν ἄλλοτε περιφρονητικῶς τὴν κεφαλήν. Ἐφέρετο μὲ ἦθος βασιλίσσης, καὶ ἀπήτει σέβας ὀφειλόμενον πρὸς βασσίλισσαν· διὰ πολλῶν δὲ ἐπιτηδείων τεχνασμάτων ἰδίων εἰς τὸ γυναικεῖον φῦλον ἐπροσπάθει νὰ καταστήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν φιλοφροσύνην της ταπεινωτικὴν πρὸς τὰς ὑπερηφάνους ἐκείνας κυρίας. Ναὶ μὲν τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κάλλους της, τὸ χάριεν τοῦ πνεύματός της δὲν εἶχον τὴν βάναυσον αὐθάδειαν τῶν ὀψιπλούτων· ἡ ἔπαρσίς της ὅμως ἐγίνετο δηκτικωτέρα, καθ' ὅσον δὲν ἐπέτρεπεν εἰς ἐκείνας τὰς ὁποίας ἐξηυτέλιζε ν' ἀποδώσωσι τὴν καταφρόνησιν. Τὸ ὕπουλον σκῶμμα, τὸ περιφρονητικὸν μειδίαμα, ὁ εὐπρόσωπος σαρκασμός, αἱ περὶ παρονυχίδος ἀδιαφόρως πως προκαλούμεναι ἐνδείξεις σεβασμοῦ, δὲν προσέβαλλον μὲν ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐλησμονοῦντο ἐσωτερικῶς.

—Καλ' ἡμέρα σου, κυρία Κολόννα, ἔλεγεν εἰς τὴν ὑπερήφανον σύζυγον τοῦ ἀγερώχου Στεφάνου· ἐπεράσαμεν χθὲς ἀπὸ τὸ παλάτιόν σου. Πόσον ὡραῖον φαίνεται σήμερον, χωρὶς τοὺς μαύρους τρομαχῶνας οἱ ὁποῖοι θὰ σὲ δυσπρέστουν ὅταν τοὺς ἔβλεπες. Κυρία, ἔλεγε στρεφομένη πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ Ὀρσίνου, ὁ σύζυγός σου ἀπολαμβάνει τὴν εὔνοιαν τοῦ δημάρχου, καὶ θὰ διορισθῇ εἰς μεγάλην θέσιν. Ἡ τύχη του εἶναι ἐξησφαλισμένη καὶ χαίρομεν δι' αὐτό· διότι κάνεις δὲν ὑπηρετεῖ πιστότερα τὸ Κράτος. Εἶδες ὡραία κυρία Φραγκιπάνου, τοὺς τελευταίους στίχους τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ὁ Πετράρχας πρὸς τιμὴν τοῦ συζύγου μου; ἰδέ τους ἐκεῖ. Ἠμποροῦμεν νὰ λάβωμεν τὸ θάρρος νὰ σὲ παρακαλέσωμεν νὰ δείξῃς τὰς καλλονάς των εἰς τὴν κυρίαν Σαβέλλου; Χαίρομεν, κυρία Μαλατέστα, ὅτι ἡ ὄρασίς σου ἰατρεύθη τόσω καλά. Ὅταν τὴν τελευταίαν φορὰν ἀπηντήθημεν, ἂν καὶ ἐστεκόμεθα πλησίον σου εἰς τὸν γάμον τῆς κυρίας Ἰουλίας, μόλις μᾶς παρετήρησας ἀπὸ τὸν στύλον πλησίον τοῦ ὁποίου ἐλαθήμεθα.

—Πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν αὐτὴν τὴν αὐθάδειαν; ἐψιθύρισεν ἡ κυρία Φραγγιπάνου πρὸς τὴν κυρίαν Μαλατέστα.

Σιωπή; σιωπή!... ἂν ποτε ἔλθῃ πάλιν ἡ ὥρα μας...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΡΟΤΙΜΟΤΕΡΟΣ Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΟΥΤΙΝΟΣ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ Η ΚΑΡΔΙΑ ΑΝΗΚΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΗΜΑΣ—ΤΟ ΑΧΥΡΟΝ ΠΕΤΑ,—ΠΡΟΜΗΝΥΕΙ ΑΡΑ ΘΥΕΛΛΑΝ;

Ἦτο βραδύτερον παρὰ τὸ σύνηθες, ὅταν ὁ Ῥιένζης ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ δικαστήριόν του εἰς τὰ δωμάτιά του. Ὅταν διέβαινε διὰ τῆς αἰθούσης τῆς ὑποδοχῆς, τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἐξημμένον· οἱ ὀδόντες του ἦσαν στερεῶς συνεσφιγμένοι ὡς ἀνθρώπου συλλαβόντος τὴν ἀπόφασιν ἰσχυρὰν καὶ ἀμετάθετον· καὶ τὸ συνεφὲς μέτωπόν του εἶχε τὸ φοβερὸν συνοφρύωμα τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ περιγράψαντες τὴν φυσιογνωμίαν του, ἐθεώρησαν ὡς χαρακτηριστικὸν ὀργῆς, ἀδυσωπήτου μὲν, ἀείποτε ὅμως δικαίας. Πλησίον αὐτοῦ ἐβάδιζε ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Ὀρβιέτου καὶ ὁ γηραιὸς Στέφανος Κολόννας.

—Σᾶς βεβαιώνω, κύριοί μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης ὅτι εἰς μάτην ἀγωνίζεσθε. Ἡ Ῥώμη δὲν γνωρίζει διακρίσεις τάξεων. Ὁ νόμος εἶναι τυφλὸς διὰ τὸ ὄργανον· ἔχει ὅμως ὄμματα Λυγκὸς διὰ τὸ πρᾶγμα.

—Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ Ῥαϊμοῦνδος διστάζων, ἐνθυμήσου, δήμαρχε, ὅτι εἶναι ἀνεψιὸς δύω καρδιναλίων, καὶ συγκλητικός.

Ὁ Ῥιένζης ἐστάθη πάραυτα καὶ ἠτένισε τὸν σύντροφόν του.

—Κύριε ἐπίσκοπε, εἶπε, μήπως τοῦτο δὲν κατασταίνῃ πλέον ἀξιοτιμωρητότερον τὸ ἔγκλημα; ἄκουσε πῶς διέτρεξε τὸ πρᾶγμα. Ἓν πλοῖον φορτωμένον μὲ προϊόντα τῆς Προβηγκίας, μεταβαῖνον ἀπὸ Λύενιῶνα εἰς Νεάπολιν πρὸς τὴν βασίλισσαν Ἰωάνναν, τῆς ὁποίας τὴν ὑπόθεσιν, σημειώσατέ το, ἔχομεν ταύτην τὴν στιγμὴν ὑπ' ὄψιν, ἐναυάγησεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Τιβέριδος. Ὁ Μαρῖνος Πόρτος, εὐγενὴς, ὡς ἠξεύρετε κύριος τοῦ φρουρίου ὅθεν ἔλαβε τὸν τίτλόν του, ἀντὶ, ὡς εἶναι διπλασίως ὑποχρεωμένος καὶ ἀπὸ τὸ εὐγενὲς αἷμά του καὶ ἀπὸ τὴν γειτονικὴν θέσιν του, νὰ βοηθήσῃ τοὺς δυστυχεῖς, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ πλοίου μὲ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ—καὶ τὸ νὰ ἔχῃ στρατιώτας ἐνόπλους δὲν εἶναι ἀποστασία; —καὶ διήρπασε τὸ πλοῖον ὡς ἄλλος λῃστής. Συνελήφθη... παρουσιάσθη εἰς τὸ δικαστήριόν μου... ἐδικάσθη κατὰ τοὺς νόμους...

καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Τοιοῦτος εἶναι ὁ νόμος· τί θέλετε περισσότερον ;

—Χάριν, ἀπεκρίθη ὁ Κολόννας.

Ὁ Ῥιένζης ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας καὶ ἐγέλασε περιφρονητικῶς εἰπών.

—Δὲν ἤκουσα ποτέ μου τὸν Κ. Κολόνναν νὰ ζητήσῃ τὴν χάριν χωρικοῦ κλέψαντος ψωμίον διὰ νὰ θρέψῃ τὰ λιμώττοντα τέκνα του.

—Μεταξὺ χωρικοῦ καὶ πρίγκηπος, δήμαρχε, κάμνω διάκρισιν· τὸ λαμπρὸν αἷμα ἑνὸς Ὀρσίνου δὲν πρέπει νὰ χυθῇ ὡς τὸ τοῦ ἀγνώστου πληβείου.

—Τὸ ὁποῖον, ἐνθυμοῦμαι, εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ ταπεινὴν φωνήν, ἐθεώρησας πολλὰ ἐπουσιῶδες ὅταν ὁ μικρὸς ἀδελφός μου ἔπεσε θῦμα τῆς μωρᾶς λόγχης τοῦ ἀλαζόνος υἱοῦ σου. Μὴ ἐξυπνίζῃς τὴν ἐνθύμησιν αὐτὴν, σὲ παρακαλῶ· ἄφες την νὰ κοιμᾶται. Ἐντροπὴ, κύριε Κολλόννα, ἐντροπή· τόσον πλησίον εἰς τὸν τάφον, ὅπου οἱ σκώληκες κατατρώγουν ἐξ ἴσου ὅλων τὰς σάρκας, μὲ τοιαύτας λευκὰς τρίχας, νὰ κηρύττῃς τὴν ἀντιχριστιανικὴν διάκρισιν μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἀνθρώπου! Δὲν ὑπάρχει ἀρκετὴ διάκρισις διὰ τοὺς μεγάλους ; Δὲν φορεῖ ὁ εἷς πορφύραν, καὶ ὁ ἄλλος ῥάκη ; Δὲν ἔχει ὁ εἷς ἄνεσιν καὶ ὁ ἄλλος κόπους ; Δὲν συμποσιάζει ὁ εἷς ἐνῷ ὁ ἄλλος ἀποθνήσκει λιμώττων ; Μήπως ἡμεῖς συνελάβαμεν τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐξισάσωμεν τὰς διακρίσεις τὰς ὁποίας ἡ κοινωνία ἀπαιτεῖ ὡς ἀναγκαῖον κακόν ; Ὄχι· δὲν κλίνω μᾶλλον πρὸς τὸν Λάζαρον ἢ πρὸς τὸν πλούσιον. Ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν ἀνθρώπων καθὼς καὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ Λάζαρος καὶ ὁ πλούσιος εἶναι ἴσοι. Εἴπαμεν ἀρκετά.

Ὁ Κολόννας συνέστειλε τὸ ἱμάτιόν του περὶ ἑαυτὸν μὲ πολλὴν ἔπαρσιν, καὶ ἐδάγκασεν ἐν σιωπῇ τὰ χείλη του. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ῥαϊμοῦνδος·

—Ὅλα ταῦτα, εἶπεν, εἶναι ἀληθῆ, δήμαρχε. Ἀλλὰ, ἐπρόσθεσε σύρας κατὰ μέρος τὸν Ριένζην, ἠξεύρεις ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα καὶ πολιτικοὶ καὶ δίκαιοι. Εἶναι ἀνεψιὸς δύο καρδιναλίων· στοχάσου ποίους ἐχθροὺς θὰ κάμῃς εἰς Αὐενιῶνα!

—Μὴ ἀνησυχῇς, πανιερώτατε! Ἐγὼ δίδω λόγον εἰς τὸν πάπαν.

Ἐνῷ δὲ συνδιελέγοντο, ὁ κώδων ἐσήμανε μεγαλοφώνως καὶ λυπηρῶς.

Ὁ Κολόννας ἀνεσκίρτησε.

—Μέγιστε δήμαρχε, εἶπε σκωπτικῶς πως, συγκατάνευσε νὰ σταθῇς πρὶν περάσῃ ἡ ὥρα. Μὲ φαίνεται ὅτι δὲν σ' ἔκαμα ἕως τώρα κάμμιαν παράκλησιν, καὶ σήμερον σὲ ζητῶ νὰ σώσῃς τὸν

ἴδιόν μου ἐχθρόν. Ὁ Στέφανος Κολόννας παρακαλεῖ τὸν Νικόλαον Ῥιένζην νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν ἑνὸς Ὀρσίνου.

—Ἐννοῶ τὴν ἰδέαν σου, γυναικὸς κύριε, εἶπεν ἡσύχως ὁ Ῥιένζης, ἀλλὰ δὲν τὴν παραδέχομαι. Εἶσαι μὲν ἐχθρὸς τοῦ Ὀρσίνου, συνηγορεῖς ὅμως ὑπὲρ αὐτοῦ . . . τοῦτο εἶναι γενναιόνπλην ἄκουσον· εἶσαι μᾶλλον φίλος τῆς τάξεώς σου παρὰ ἐχθρὸς τοῦ ἀντιπάλου σου. Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑποφέρῃς ὥστε ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἠξιώθη νὰ ἦναι ἐφάμιλλός σου, νὰ χαθῇ ὡς κακοῦργος. Ἐπαινῶ τοιαύτην εὐγενῆ συγκατάβασιν· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἰμ' εὐγενὴς καὶ δὲν τὴν συμμερίζομαι· μίαν λέξιν ἀκόμη· ἐὰν αὐτὴ ἦτο ἡ μόνη δολία καὶ βιαία πρᾶξις τοῦ βαρόνου τούτου, αἱ παρακλήσεις σου θὰ εἰσηκούοντο· ἀλλ' ὁ βίος του δὲν εἶναι πασίγνωστος ; Δὲν ἐχρημάτισεν ἐκ νεότητός του ὁ τρόμος καὶ ἡ δυστυχία τῆς Ῥώμης ; Πόσαι κυρίαι ἐξυβρισθεῖσαι, πόσοι ἔμποροι γυμνωθέντες, πόσοι ἄνθρωποι εἰρηνικοὶ δολοφονηθέντες ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ μαρτυροῦν κατὰ τοῦ καταδικασθέντος ; καὶ διὰ τοιοῦτον ἄνθρωπον ἔζησα ν' ἀκούσω συνηγοροῦντας γέροντα πρίγκηπα καὶ τοποτηρητὴν τοῦ πάπα ; Ἄπαγε ! Πλὴν θέλω νὰ κάμω μίαν συμφωνίαν μὲ σᾶς· τὸν πρῶτον πτωχὸν ὅστις θὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον, θὰ τὸν συγχωρήσω διὰ χάριν σας.

Ὁ Ῥαϊμοῦνδος ἔσυρε καὶ πάλιν κατὰ μέρος τὸν δήμαρχον, ἐνῷ ὁ Κολόννας ἠγωνίζετο νὰ καταστείλῃ τὴν ἀγανάκτησίν του.

—Φίλε μου, εἶπεν ὁ Ἐπίσκοπος, οἱ εὐγενεῖς θὰ θεωρήσουν τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ὡς ὕβριν κατ' ὅλης τῆς τάξεώς των· αὐτὴ ἡ μεσολάβησις τοῦ μεγαλειτέρου ἐχθροῦ τοῦ Ὀρσίνου ἂς σὲ πείσῃ περὶ τούτου. Τὸ αἷμα τοῦ Μαρτίνου θὰ σφραγίσῃ τὴν συμφιλίωσίν των καὶ θὰ συνενωθοῦν ἐναντίον σου.

—Ἔστω· ἔχων τὸν Θεὸν καὶ τὸν λαὸν εἰς τὸ μέρος μου, θὰ τολμήσω, ἂν καὶ Ῥωμαῖος, νὰ ἦμαι δίκαιος. Ὁ κώδων ἔπαυσεν ... εἶναι πλέον ἀργά. Καὶ ταῦτα λέγων ἤνοιξεν ἓν παράθυρον· πλησίον τῆς κλίμακος τοῦ λέοντος ἀνηγείρετο σκόλοψ ὅστις ἔτριζε σειόμενος ἀπὸ τὸ εἰσέτι ἀσπαῖρον σῶμα τοῦ Μαρτίνου Πόρτου φέροντος στολὴν πατρικίου.

—Ἴδετε ! εἶπεν ὁ δήμαρχος αὐστηρῶς· οὕτως ἀποθνήσκουν ὅλοι οἱ λῃσταί. Διὰ τοὺς *προδότας* ὁ ἴδιος νόμος ἔχει καὶ τὸν πέλεκυν καὶ τὴν ἀγχόνην.

Ὁ Ῥαϊμοῦνδος ὠπισθοδρόμησε καὶ ἔγεινε κάτωχρος, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ πατριάρχης τῶν εὐγενῶν. Δάκρυα ὑπερηφανίας προσβληθείσης ἀνέβλυσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του· πλησιάσας δὲ, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, πρὸς τὸν Ῥιένζην, καὶ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὤμων του εἶπε·

—Δήμαρχε, χωρὶς προδοσίαν, διπαστής τις ἔζησε διὰ νὰ ζηλεύσῃ τὴν τύχην τοῦ θύματός του!

Ὁ Ῥιένζης στραφεὶς ἔρριψε βλέμμα ἐπίσης ὑπερήφανον πρὸς τὸν βαρόνον.

—Συγχωροῦμεν εἰς τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν τοὺς κακοὺς λόγους της. Κύριέ μου, ἔχεις ἀνάγκην ἡμῶν;... ἐπιθυμοῦμεν νὰ μείνωμεν μόνοι.

—Δός με τὴν χεῖρά σου, Ῥαϊμοῦνδε, εἶπεν ὁ Στέφανος. Δήμαρχε, ὑγίαινε! λησμόνησον ὅτι ὁ Κολόννας σὲ παρεκάλεσε... μὲ φαίνεται πολλὰ εὔκολον· διότι συνετὸς ὅπως εἶσαι, λησμονεῖς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάθε ἄλλος θὰ ἐνθυμεῖτο.

—Ἔ, κύριέ μου, τί;

—Τὴν γέννησιν, δήμαρχε, τὴν γέννησιν... μόνον τοῦτο.

—Ὁ κύριος Κολόννας κάμνει τὴν παλαιάν μου τέχνην καὶ λέγει ἀστειότητας, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, μὲ ἦθος ἀδιάφορον.

Καὶ παρακολουθῶν μὲ τὸ βλέμμα τὸν Ῥαϊμοῦνδον καὶ Στέφανον ἐωσοῦ ἔκλεισεν ἡ θύρα, ἐψιθύριζεν·

«Αὐθάδη! ἐὰν δὲν ἦτο ὁ Ἀδριανός, τὸ λευκόν σου γένειον δὲν θὰ σ' ἐχρησίμευεν. Ἡ γέννησις! ποῖος Κολόννας δὲν θὰ ἐκαυχᾶτο, ἂν ἦτο εἰς τὴν θέσιν μου, ὅτι εἶναι ἔγγονος αὐτοκράτορος... Γέρων, εἶσαι ἐπικίνδυνος καὶ πρέπει νὰ σὲ προσέχωμεν.»

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψε σύννους πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἔπεσον ἐκ νέου εἰς τὸ ἀπαίσιον θέαμα. Ὁ λαὸς συρρεύσας ποταμηδὸν, καὶ χαίρων διὰ τὸν θάνατον ἀνθρώπου οὕτινος ὁ βίος ὅλος ὑπῆρξεν ἀτιμία καὶ ἁρπαγή χωρὶς νὰ φοβῆται τοὺς κεραυνοὺς τῆς δικαιοσύνης, ἀνέπεμπε φωνὰς ἀποδεικνυούσας τὴν ἀγρίαν ἀγαλλίασιν τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὁ ὄχλος ὅταν καταστρέφωνται οἱ ἐχθροί του. Ὅταν δὲ ἐστάθη ὁ Ῥιένζης ἤκουσεν ἀντηχούσας τὴν φωνήν, «Ζήτω ὁ Δήμαρχος, ὁ δίκαιος κριτὴς, ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς Ῥώμης!» Ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἄλλαι σκέψεις ἀπέτρεπον τὴν προσοχήν του ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ λαοῦ.

«Παλαίπωρε ἀδελφέ μου! εἶπε μὲ δακρυσμένους ὀφθαλμούς, εἰς τοῦτον τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἐγκλήματα, ἐγκλήματα ὅμοια σχεδὸν μ' ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἔπαθε σήμερον, χρεωστεῖται ὁ φόνος σου· κ' ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἔλαβαν καμμίαν συμπάθειαν διὰ τὸ ἀρνίον, ἦλθαν νὰ ἐπικαλεσθοῦν τοιαύτην διὰ τὸν λύκον! Ἄ! ἐὰν ἔζης σήμερον, πόσαι ἀπὸ ταύτας τὰς ἐπηρμένας κεφαλὰς θὰ ἔκλιναν ἐνώπιόν σου, ἐνῷ ὅταν ἀπέθανες οὔτε κἂν σ' ἐσυλλογίσθησαν. Ὁ Θεὸς ἀναπαύσοι τὴν ἀθῴαν ψυχήν σου, καὶ διατηρήσοι τὴν φιλοδοξίαν

μου ἀμόλυντον ὡς τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐπεριπατοῦμεν τὸ ἑσπέρας ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου!»

Ὁ δήμαρχος ἔκλεισε τὸ παράθυρον, καὶ στραφεὶς διευθύνθη πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς Νίνης. Αὕτη δὲ ὅταν ἤκουσε τὰ βήματά του ἐσκώθη μὲ βλέμματα σπινθηροβόλα καὶ μὲ καρδίαν πάλλουσαν, καὶ ρίψασα τοὺς βραχίονας περὶ τὸν τράχηλόν του ἅμα εἰσῆλθεν, ἐφιθύρισε πιεζομένη πρὸς τὸ στῆθός του.

—Ἄ, πόσαι ὧραι ἐπέρασαν ἀφοῦ δὲν σὲ εἶδα!

Ἦτον περίεργον νὰ ἴδῃ τις τὴν ὑπερήφανον ἐκείνην γυναῖκα, ὑπερήφανον διὰ τὸ κάλλος, τὴν θέσιν καὶ τὰς νέας τιμάς της, ἡ ὑπερβάλλουσα ματαιοφροσύνη τῆς ὁποίας ἦτο ἀντικείμενον τῶν ὁμιλιῶν τῆς Ῥώμης καὶ αἰτία ἐπιπλήξεως πρὸς τὸν Ῥιέντζην, πόσον αἰφνιδίως καὶ θαυμασίως μετεβάλλετο ἐπὶ παρουσίᾳ του! Ἐρυθριῶσα καὶ δειλή, ἐφαίνετο συγχωνεύουσαν ὅλην της τὴν ἀλαζονείαν εἰς τὸν πρὸς αὐτὸν ἀπεριόριστον ἔρωτά της. Ποτὲ γυνὴ δὲν ἠσθάνθη καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν του τὸ πάθος τοῦτο, ἐὰν δὲν ἐλάτρευσεν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἠγάπα, καὶ ἐὰν δὲν ἐταπεινώθη προθύμως μάλιστα, δι' ὑπερβολικῆς καὶ ἀμέτρου ὑπολήψεως πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὑποκειμένου τῆς λατρείας της.

Ἴσως ἡ γνῶσις τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ὄντων διακρίσεως ταύτης, ἥτις ἐξηκολούθη νὰ ἐπαυξάνῃ τὴν πρὸς τὴν σύζυγόν του ἀγάπην τοῦ δημάρχου, νὰ τὸν ἀποτυφλώνῃ ὡς πρὸς τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους σφάλματά της, καὶ νὰ συγχωρῇ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐπιδείξεις της, αἵτινες, ἂν καὶ πολιτικαὶ μέχρι τινός, προήχθησαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε καὶ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν πτῶσιν του, ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὡς δικαιολογία τῆς δειλίας καὶ λειποταξίας των, καὶ εἰς τοὺς ἱστοριογράφους ὡς εὐπρόσωπος ἐξήγησις τῶν αἰτιῶν τὰς ὁποίας δὲν εἶχον τὴν ἱκανότητα νὰ ἀνιχνεύσωσιν. Ὁ Ῥιέντζης ἀνταπέδωκεν εἰς τὸν σύζυγόν του ἴσης, ἀγάπης τεκμήρια κλίνων πρὸς τὸ ὡραῖόν της πρόσωπον, μόνη ἡ θέα τοῦ ὁποίου ἔφθασε ν' ἀποδιώξῃ ἀπὸ τὸ μέτωπόν του τοὺς αὐστηροὺς ἢ μελαγχολικοὺς λογισμούς, οἵτινες ἐσυνέφερον πρὸ μικροῦ τὸ ἐξωτερικόν του.

—Δὲν ἐκβῆκες σήμερον, Νίνα;

—Ὄχι· ἡ ζέστη ἦτο ὑπερβολική. Δὲν εἶχα ὅμως, Νικόλαε, ἔλλειψιν συντροφίας· αἱ περισσότεραι ἀρχόντισσαι τῆς Ῥώμης συνέρρευσαν σήμερον εἰς τὸ παλάτιον.

—Δὲν ἀπορῶ διὰ τοῦτο. Πλὴν δὲν εἶναι νέον τὸ πρόσωπον ἐκείνου τοῦ παιδίου;

—Σὲ παρακαλῶ, Νικόλαε, νὰ τὸ ἀγαπᾷς· μετ' ὀλίγον θὰ σὲ

διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν του. Ἄγγελε πλησίασον. Ἰδοὺ ὁ νέος σου κύριος, ὁ δήμαρχος τῆς Ῥώμης.

Ὁ Ἄγγελος ἐπλησίασε μὲ δειλίαν ἀσυνήθη· διότι ἐκ φύσεως ὁ Ριένζης εἶχεν ἦθος ἡγεμονικόν, τὸ ὁποῖον, μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του, κατεστάθη καὶ σοβαρώτερον καὶ αὐστηρότερον, ὥστ' ἐνέπνεε φυστολὴν πρὸς ὅλους ὅσοι τὸν ἐπλησίαζον, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς πρέσβεις τῶν βασιλέων. Ὁ δήμαρχος ὑπερειδίασεν ὅταν εἶδε τὴν ταραχὴν τοῦ νέου, καὶ ὡς ἀγαπῶν φύσει τὰ παιδία, καὶ ὡς ὢν πρὸς πάντας, ἐκτὸς πρὸς τοὺς μεγιστᾶνας, εὐπροσήγορος, ἔσπευσε νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ. Ἐνηγκαλίσθη φιλοστόργως αὐτόν, τὸν ἐφίλησε, καὶ ἐξήγησεν εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἔλευσίν του.

—Ἄμποτε ν' ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς τόσον ὡραῖον παιδίον! ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τῆς Νίνης, ἥτις ἐρυθριάσασα ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν της.

—Τὸ ὄνομά σου, μικρέ μου φίλε;

—Ἄγγελος Βιλλάνης.

—Ὄνομα Τοσκανικόν. Ὑπάρχει σήμερον εἰς τὴν Φλωρεντίαν ἄνθρωπος πεπαιδευμένος γράφων ἐξ ἀκοῆς τὰ χρονικά μας, ὀνόματι Βιλλάνης. Μὴ ἦναι συγγενής σου;

—Δὲν ἔχω συγγενεῖς, ἀπεκρίθη θαρραλέως τὸ παιδίον· ὥστε θ' ἀγαπῶ πολὺ περισσότερον τὴν κυρίαν καὶ θὰ τιμῶ πολὺ τὸν δήμαρχον, ἂν μὲ τὸ συγχωρῆτε. Εἶμαι Ῥωμαῖος . . . ὅλα τὰ παιδία τῆς Ῥώμης τιμοῦν τὸν Ριένζην.

—Τῇ ἀληθείᾳ, καλόν μου παλληκάρι; εἶπεν ὁ δήμαρχος ἐρυθριάσας ἀπὸ εὐχαρίστησιν· εἶναι καλὸς οἰωνός· ἀφεὶς δὲ τὸ παιδίον ἐξεπλώθη ἐπὶ ραπτοῦ, ἐνῷ ἡ Νίνα ἐκάθησε πλησίον του ἐπὶ μικροῦ θρανίου.

—Ἐπεθύμουν νὰ ἐμέναμεν μόνοι, εἶπεν ὁ Ριένζης· καὶ ἡ Νίνα ἔνευσεν εἰς τὰς ἀμφιπόλους της ν' ἀποσυρθῶσι.

—Λάβετε καὶ τὸν νέον τοῦτον μαζῆ σας, εἶπεν ἡ Νίνα· ὡς ἐλθὼν πρὸ ὀλίγου δὲν θὰ εὐχαριστῆται ἴσως ἀκόμη εἰς τὴν συντροφίαν τῶν τρελλῶν συναδέλφων του.

Ὅταν δὲ ἔμειναν μόνοι, ἡ Νίνα ἐπεχείρησε νὰ διηγηθῇ πρὸς τὸν Ριένζην τὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἀλλ' αὐτὸς ἂν καὶ ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἤκουε, τὸ βλέμμα του ἐπρόδιδεν ὅτι εἶχεν ἀλλοῦ τὸν νοῦν του. Ἐπὶ τέλους, ὅταν ἔπαυσεν ἡ ὁμιλία της, αὐτὸς εἶπε·

—Κάλλιστα, Νίνα μου, ἐφάνης ὅπως καὶ πάντοτε φιλόφρων καὶ εὐγενής· ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων. Εὑρίσκομαι εἰς κίνδυνον.

—Εἰς κίνδυνον! ἀνεβόησεν ἡ Νίνα ὠχριάσασα.

—Ἡ λέξις αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ σὲ τρομάζῃ· ἡ ψυχή σου ὡς καὶ

ἡ ἐδική μου καταφρονοῦν τὸν φόβον καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτόν, Νίνα, εἰς σὲ μόνην καθ' ὅλην τὴν Ῥώμην ἐμπιστεύομαι τὴν καρδίαν μου. Ὄχι μόνον διὰ ν' ἀπολαμβάνω τὰ κάλλη σου, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ὠφελῶμαι ἀπὸ τὰς συμβουλάς σου, καὶ διὰ νὰ ὑποστηρίζωμαι ἀπὸ τὴν γενναιότητά σου, σ' ἔδωκεν εἰς ἐμὲ θεός σύντροφον.

—Ἡ Παναγία νὰ σ' εὐλογήσῃ διὰ τὰς λέξεις ταύτας! εἶπεν ἡ Νίνα ἀσπασθεῖσα τὴν χεῖρα ἥτις ἀνεπαύετο ἐπὶ τῶν ὤμων της· ἐὰν μ' ἐτρόμαζεν ἡ λέξις κίνδυνος, τοῦτο προῆλθεν ἀπὸ τοὺς γυναικείους παλμούς μου περὶ σοῦ, παλμοὺς βεβαίως ἀναξίους τῆς δόξης καὶ τοῦ κινδύνου τὰ ὁποῖα εἶναι ἀχώριστα· ἀλλ' ἐγὼ εἶμ' ἑτοίμη νὰ μεθέξω καὶ τούτου καὶ ἐκείνης. Ἐὰν ποτὲ φθάσῃ ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας, κανεὶς τῶν φίλων σου δὲν θὰ μείνῃ τόσῳ πιστὸς εἰς τὸ πλευρόν σου, ὡς τοῦτο τὸ ἀσθενὲς σῶμα τὸ περιέχον ὅμως καρδίαν ἀκαταδάμαστον.

—Τὸ γνωρίζω, Νίνα μου, τὸ γνωρίζω, εἶπεν ὁ Ῥιέντζης σηκωθεὶς καὶ διατρέξας τὸν θάλαμον μὲ μεγάλα γοργὰ βήματα. Τώρα ἄκουσόν με. Γνωρίζεις ὅτι διὰ νὰ κυβερνήσω ἐν ἀσφαλείᾳ, θεωρῶ καὶ πολιτικὸν καὶ ἴδιον τῆς φιλοδοξίας μου νὰ κυβερνήσω δικαίως· τὸ νὰ κυβερνήσω δικαίως εἶναι πρᾶγμα τρομερὸν ὅταν βαρόνοι ἰσχυροὶ ἦναι ἐνοχλοῦντες καὶ πολυπράγμονες, τὸ δικαστήριόν μας κατεδίκασε σήμερον τὸν Μαρτῖνον Ὀρσίνην εἰς θάνατον· τὸ σῶμά του κρέμαται τὴν στιγμὴν ταύτην παρὰ τὴν κλίμακα τοῦ λέοντος.

—Φρικτὴ ἀπόφασις! εἶπε φρίσσουσα ἡ Νίνα.

—Βέβαια· ἀλλ' ὁ θάνατός του θ' ἀφήσῃ νὰ ζήσουν ἐν εἰρήνῃ χιλιάδες πτωχῶν καὶ τιμίων ἀνθρώπων. Δὲν μὲ ταράττει τοῦτο· οἱ βαρόνοι ἐθεώρησαν ὡς ὕβριν τὸ ὅτι ὁ νόμος ἤγγισεν ἕνα ἐξ αὐτῶν· θέλουν ν' ἀποστατήσουν. Προβλέπω τὴν θύελλαν... ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ μέσον τοῦ νὰ τὴν προλάβω.

Ἡ Νίνα ἐσιώπα.

—Ἀλλὰ, εἶπε μετὰ μικρόν, ὡρκίσθησαν ἐπισήμως ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν εὐχαριστίαν νὰ μὴ λάβουν τὰ ὅπλα ἐναντίον σου.

—Ἡ ἐπιορκία εἶναι μικρὰ προσθήκη εἰς τὴν λῃστείαν καὶ τοὺς φόνους, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιέντζης μὲ τὸ σαρκαστικόν του μειδίαμα.

—Ὁ λαὸς ὅμως εἶναι πιστός.

—Ναί, πλὴν εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους (ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ!) οἱ πλέον ἐπίφοβοι πολεμισταὶ εἶν' ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἄσυλον παρὰ τὰ ὅπλα των, οὐδ' ἔχουν ἐπάγγελμα παρὰ τὸ σπαθίον των. Ὁ ἔμπορος δὲν ἀρίνει τὸ ἐμπόριόν του εἰς κάθε κρότον τοῦ κώδωνος· ἀλλὰ τῶν βαρόνων οἱ στρατιῶται εἶναι ἕτοιμοι εἰς ὅλας τὰς ὥρας.

—Διὰ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ, εἶπεν ἡ Νίνα, ἤτις κληθεῖσα νὰ δώσῃ συμβουλὴν πρὸς τὸν σύζυγόν της ἔδειξε νοῦν ὄχι ἀνάξιον τῆς τιμῆς· διὰ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ εἰς καιροὺς ἐπικινδύνους ἡ ἐξουσία πρέπει νὰ φαίνεται ἰσχυρά. Μὴ δεικνύων φόβον, προλαμβάνεις τὰς αἰτίας τοῦ φόβου.

—Τῆς αὐτῆς ἰδέας εἶμαι κ' ἐγώ! ἀπεκρίθη πάραυτα ὁ Ῥιέντζης. Γνωρίζεις ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς ἐξουσίας μου ἐπὶ τῶν βαρόνων τούτων προσέρχεται ἀπὸ τὸ πρὸς ἐμὲ σέβας τῶν ξένων ἐπικρατειῶν, ὅταν βλέπουν ἐρχομένους ἀπὸ πᾶσαν πόλιν τῆς Ἰταλίας πρέσβεις ἡγεμόνων διὰ νὰ ζητήσουν τὴν συμμαχίαν τοῦ δημάρχου, προσποιοῦνται τὴν ἀγανάκτησίν των διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πληβείου. Ἀρ' ἑτέρου ὅμως, διὰ νὰ ἦμαι δυνατὸς ἐξωτερικῶς πρέπει νὰ φαίνωμαι δυνατὸς ἐσωτερικῶς· τὸ μέγα σχέδιον τὸ ὁποῖον συνέλαβα καὶ ὡς ἐκ θαύματος ἤρχισα νὰ πραγματοποιῶ, θ' ἀποτύχῃ ἀναμφιβόλως, ἐὰν ὑποπτευθοῦν εἰς τὰ ξένα ὅτι στηρίζεται ἐπάνω ἐξουσίας ἀδυνάτου καὶ κλονουμένης. Τὸ σχέδιον τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιέντζης στηθεὶς καὶ βαλὼν τὴν δεξιὰν ἐπὶ προτομῆς μαρμαρίνης τοῦ Αὐγούστου, εἶναι μεγαλείτερον ἐκείνου, διὰ τοῦ ὁποίου ἤμην ἐγὼ ἀλλὰ ψυχρὰ τούτου ψυχή, ἠθέλησε νὰ ἑνώσῃ τὴν Ἰταλίαν διὰ νὰ τὴν καθυποτάξῃ... καὶ εἶναι μεγαλείτερον διότι τὸ ἐδικόν μου σκοπὸν ἔχει νὰ ἑνώσῃ τὴν Ἰταλίαν διὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ. Ναί! ἂν κατορθώσωμεν μίαν μεγάλην ὁμοσπονδίαν ὅλων τῶν ἐπικρατειῶν τῆς Ἰταλίας, ἐξ ὧν ἑκάστη νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ ἰδίους νόμους, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἑνωμέναι πρὸς ἀμοιβαίαν καὶ κοινὴν ὑπεράσπισιν κατὰ τῶν Ἀττιλῶν τῆς Ἄρκτου, καὶ νὰ ἔχουν τὴν Ῥώμην Μητρόπολιν καὶ μητέρα, ὁ αἰὼν οὗτος καὶ ἡ κεφαλὴ αὕτη θὰ πράξουν κατόρθωμα περὶ τοῦ ὁποίου θὰ ὁμιλοῦν οἱ ἄνθρωποι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

—Γνωρίζω τὸ οὐράνιον σχέδιόν σου, εἶπεν ἐνθουσιῶσα ἡ Νίνα· καὶ τί ἂν ὑπάρχουν κίνδυνοι; Δὲν ἐνικήσαμεν τὸν μεγαλείτερον εἰς τὸ πρῶτόν μας βῆμα;

—Ἀξιόλογα, Νίνα, ἀξιόλογα! ὁ Θεὸς (καὶ ὁ δήμαρχος ὅστις ἐθεώρησεν ἀνέκαθεν ἑαυτὸν ὡς ὄργανον τῆς θείας χειρὸς ἔκαμεν εὐσεβάστως τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ) θὰ προφυλάξῃ ἐκεῖνον εἰς τὸν ὁποῖον εὐδόκησε νὰ στείλῃ τόσῳ μεγάλας ὀπτασίας περὶ τῆς μελλούσης σωτηρίας τῆς γῆς τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πρόοδου τῶν τέκνων της! Εἶναι ἀληθές. Ἕως τώρα πολλαὶ πόλεις τῆς Τοσκάνης συνεφώνησαν περὶ τῆς μορφώσεως τοιαύτης συμμαχίας· οὐδ' ἀπὸ ἕνα τύραννον, πλὴν μόνον τοῦ Ἰωάννου Βίκου δὲν ἔλαβα ἄλλο παρὰ ὡραῖα λόγια καὶ ὑποσχέ-

σεις· ὁ καιρὸς φαίνεται ὅτι ἔφθασε διὰ τὸ μεγαλείτερον ἐπιχείρημα.

Καὶ ποῖον εἶναι τοῦτο; ἠρώτησεν ἐκστατικὴ ἡ Νίνα.

—Δυσπιστία εἰς πᾶσαν ξενην μεσολάβησιν. Διὰ τίνος δικαιώματος μία σύνοδος ξένων ἡγεμόνων ὀνομάζει βασιλέα τῆς Ῥώμης Τεύτονα αὐτοκράτορα; Μόνος τῆς Ῥώμης ὁ λαὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ κυβερνήτην του. Πρέπει λοιπὸν νὰ διασχίζωμεν τὰς Ἄλπεις διὰ ν' ἀπονέμωμεν τὸν τίτλον τοῦτον εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν Γότθων;

Ἡ Νίνα ἀπελιθώθη· διότι ἡ συνήθεια τοῦ ἐκλέγειν τὸν ἡγεμόνα ὑπὸ διαίτης συνερχομένης πέραν τοῦ Ῥήνου, καὶ τοῦ ἐπικυροῦν αὐτὸν ἀκολούθως διὰ τῆς τελείας συγκαταθέσεως τῶν Ῥωμαίων, ἂν καὶ ἐξευτελεστικὴ διὰ τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἐναντία εἰς ὅλας τὰς ἀρχὰς ἀληθοῦς ἀνεξαρτησίας, ἦτο τόσῳ ἀναμφισβητήτως παραδεδεγμένη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὥστε ἡ τολμηρὰ τοῦ Ῥιέντζου πρότασις κατέπληξεν αὐτήν, ἂν καὶ δὲν ἦτο ἀνέτοιμος εἰς τὸ ν' ἀκούσῃ καὶ τὰ παραβολότερα σχέδιά του.

—Πῶς! εἶπε μετὰ μακρὰν παῦσιν· μήπως δὲν σ' ἐνόησα; ἠμπορεῖς νὰ περιφρονήσῃς τὸν αὐτοκράτορα;

—Τὸ πῶς, ἄκουσέ το· τὴν ὥραν αὐτὴν δύο εἶναι οἱ ἀντιποιούμενοι τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης, τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμα τῆς Ἰταλίας, ὁ εἷς Βισκὸς καὶ ὁ ἄλλος Βαυκαρός. Διὰ τὴν ἐκλογὴν των ἡ συγκατάθεσίς μας, τῆς Ῥώμης ἡ συγκατάθεσις, οὔτ' ἀπαιτεῖται, οὔτε ζητεῖται· ἠμποροῦμεν νὰ ὀνομαζώμεθα ἐλεύθεροι, ἠμποροῦμεν νὰ καυχώμεθα ὡς δημοκράται, ὅταν εἷς ξένος καὶ βάρβαρος κάθηται ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλόν μας; Ὄχι! πρέπει νὰ ἤμεθα ἐλεύθεροι καὶ πράγματι καὶ ὀνόματι. Ἐκτὸς τούτου, ἐξηκολούθησεν ὁ δήμαρχος μὲ ὕφος ταπεινότερον, τοῦτο μὲ φαίνεται τόσῳ πολιτικὸν ὅσῳ εἶναι τολμηρόν· ὁ λαὸς αἰωνίως ζητεῖ ἀπὸ ἐμὲ θαύματα· πῶς ἠμπορῶ εὐγενέστερον νὰ τὸν θαμβώσω, πῶς εὐαρεστότερον νὰ τὸν κερδήσω, παρὰ ἀποδείδων εἰς αὐτὸν τὸ ἀναπαλλοτρίωτον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς ἄρχοντάς του; Ἡ τόλμη θὰ καταπλήξῃ τοὺς βαρόνους καὶ τοὺς ξένους αὐτούς· θὰ δώσῃ παράδειγμα τρομακτικὸν εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν, θὰ ἦναι ὁ πρῶτος δαυλὸς παγκοσμίου πυρκαϊᾶς. Θὰ γίνῃ, καὶ θὰ γίνῃ μὲ πομπὴν ἀξίαν τοῦ ἐπιχειρήματος!

—Νικόλαε, εἶπε διστάζουσα ἡ Νίνα, τὸ ὑπερφυὲς πνεῦμά σου πατᾷ πολλάκις ὅπου τὸ ἐδικόν μου ἀδυνατεῖ νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ· πλὴν γίνεσαι ὑπὲρ τὸ δέον τολμηρός.

—Καὶ ὅμως πρὸ ὀλίγου δὲν ἐκήρυττες διαφορετικὴν διδασκαλίαν; δὲν μ' ἔλεγες ὅτι διὰ νὰ ἦμαι δυνατός, πρέπει νὰ φαίνωμαι δυνατός;

—Ἄμποτε νὰ σὲ προφυλάξῃ ἡ τύχη! εἶπεν ἡ Νίνα στενάξασα στεναγμὸν προεικονίζοντα ἀπαίσια.

—Ἡ τύχη! ἀνέκραξεν ὁ Ῥιένζης· ἐδῶ δὲν ὑπάρχει τύχη! Μεταξὺ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἐπιτυχίας, ὁ Θεὸς εἶναι τὸ μόνον ὄργανον καὶ (ἐπρόσθεσε μὲ φωνὴν εἰς ἄκρον ἐπίσημον) δὲν θὰ ἐγκαταλειφθῶ. Ὀπτασίαι νυκτεριναὶ καὶ ὅταν ἀκόμη εὑρίσκομαι εἰς τὰς ἀγκάλας σου, οἰωνοὶ καὶ ἔμπνευσις καθημεριναὶ ἐνθαρρυντικαὶ καὶ θεῖαι, ἐν τῷ μέσῳ παλλάκις καὶ αὐτοῦ τοῦ πλήθους, καθοδηγοῦν τὰ διαβήματά μου καὶ δακτυλοδεικτοῦν τὸ τέρμα τοῦ σταδίου. Τὴν στιγμὴν ταύτην, ὑπέρποτε, φωνή τις φαίνεται ψιθυρίζουσα εἰς τὰς ἀκοάς μου, «μὴ δειλιᾷς, μὴ τρέμῃς, μὴ ταλαντεύεσαι· διότι τὸ βλέμμα τοῦ παντεπόπτου εἶν' ἐπάνω σου, διότι ἡ χεὶρ τοῦ παντοκράτορος θὰ σὲ προστατεύσῃ!»

Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ῥιένζου ἡ ὄψις του ἔγεινε κάτωχρος, αἱ τρίχες του ἀνωρθώθησαν, τὸ ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς σῶμά του ἔτρεμεν ἐπαισθήτως, καὶ πεσὼν ἐπάνω σκίμποδος, ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὰς χεῖράς του.

Αἴσθημα φόβου ἐκυρίευσε τὴν Νίναν, καὶ τοι συνειθισμένην εἰς τοιαύτας παραδόξους καὶ ὑπερφυεῖς συγκινήσεις, αἵτινες ἐφαίνοντο ἔτι μᾶλλον παράδοξοι, καθόσον ὁ αἰσθανόμενος αὐτὰς ἦτο συνήθως πρᾶος, γαληνιαῖος καὶ κύριος ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν νέαν πρόοδον τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἐξουσίας του, τῶν συγκινήσεων τούτων ἡ θερμότης ἐπηύξανεν, ὡς ἂν εἰς πᾶσαν τοιαύτην πρόοδον ἡ εὐσεβὴς καὶ ὑπέρμετρος τοῦ δημάρχου δεισιδαιμονία, ἀνεγνώριζε νέαν ἀπόδειξιν μυστηριώδους προστασίας ἰσχυροτέρας τῆς ἀνδρείας ἢ τῆς ἐπιδεξιότητος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Νίνα ἐπλησίασεν ὅλη ἔντρομος, καὶ ἔρριψε περὶ αὐτὸν τοὺς βραχίονάς της χωρὶς ὅμως νὰ ὁμιλήσῃ.

Ἀλλὰ πρὶν ὁ δήμαρχος συνέλθῃ εἰς ἑαυτόν, ἠκούσθη κτύπος ἐλαφρὸς εἰς τὴν θύραν, καὶ ὁ κτύπος αὐτὸς ἀνεκάλεσε τὰς αἰσθήσεις του.

—Ἔμπρός, ἐφώναξεν ἀναστηκώσας τὴν κεφαλήν, ἐνῷ εἰς τὸ πρόσωπόν του ἐπανήρχετο βραδέως ὁ συνήθης χρωματισμός.

Ἀξιωματικός τις ἠνοίξας τὴν θύραν, ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον εἶχε μηνύσει ἀναμένει τὰς διαταγάς του.

—Ἔρχομαι Νίνα μου, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλήν, θὰ δειπνήσωμεν μόνοι ἀπόψε, καὶ θὰ ὁμιλήσωμεν πλέον ἐκτεταμένα περὶ αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων. Καὶ ταῦτα εἰπὼν μὲ ἦθος ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους βαρύ, ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου, καὶ μετέβη εἰς τὸ δωμάτιόν του τὸ ὁποῖον ἔκειτο πέραν τῆς αἰθούσης τῆς ὑποδοχῆς. Ἐκεῖ εὗρηκε τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον.

—Καλῶς ὥρισας, γενναῖε φίλε μου, εἶπεν ὁ δήμαρχος, λαβὼν μ' εὐκολίαν ἀπαραδειγμάτιστον τὸ ἦθος τῆς φιλικῆς ἰσότητος τὸ ὁποῖον ἐπεδείκνυε πάντοτε πρὸς τοὺς τῆς κατωτέρας κλάσεως, ὡς ἐλάμβανε μὲ τὴν αὐτὴν ἐπίσης φυσικὴν εὐκολίαν ἦθος μεγαλείου ὁσάκις ἀπετείνετο πρὸς τοὺς μεγάλους. Τί κάμνεις, Τσέκο μου; Βλέπω καὶ ἐπέρασας καλὰ καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τῶν ἀσθενειῶν· ἡμεῖς οἱ ἐργάται, διότι καὶ οἱ δύο Τσέκο, ἐργαζόμεθα, ἔχομεν τόσους κόπους ὥστε δὲν μᾶς μένει καιρὸς ν' ἀρρωστήσωμεν ὡς οἱ κηφῆνες τῆς Ῥώμης οὔτε τὸ καλοκαίριον, οὔτε τὸ φθινόπωρον. Σ' ἐμήνυσα, Τσέκο, διὰ νὰ μάθω πῶς οἱ συνάδελφοί σου τεχνῖται ἐθεώρησαν τὸν θάνατον τοῦ Ὀρσίνου.

—Ὦ δήμαρχε, ἀπεκρίθη ὁ χαλκεύς ὅστις, ἐξοικειωθεὶς μετὰ τοῦ Ῥιένζου ἀπό τινος, δὲν ἐδείκνυε πλέον πρὸς αὐτὸν τὸ ἀρχαῖον σέβας, καὶ ἐθεώρει τὴν ἐν μέρει ἐξουσίαν τοῦ δημάρχου ὡς ἴδιον καὶ αὐτοῦ πλαστούργημα· θαυμάζουν τὴν γενναιότητα τὴν ὁποίαν ἔχεις εἰς τὸ νὰ τιμωρῇς τοὺς μεγάλους ὡς τιμωρεῖς καὶ τοὺς μικρούς.

—Τωόντι, τότε μὲ ἀνταμείβουν πρεπόντως! Πλὴν ἄκουσον, Τσέκο, τοῦτο θὰ μας φέρῃ ἴσως ἀνεμοζάλην. Ὅλ' οἱ βαρόνοι θὰ φοβηθοῦν μὴν ἔλθῃ ἡ ἀράδα των, καὶ ὁ φόβος θὰ τοὺς καταστήσῃ τολμηροὺς, ὡς τοὺς ποντικοὺς εἰς ὥραν ἀπελπισίας. Θὰ πολεμήσωμεν ἴσως διὰ τὴν καλὴν κυβέρνησιν.

—Μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν, δήμαρχε, ἀπεκρίθη ἐντόνως· εἶμ' ἀπ' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ψηφοῦν τὴν ζωήν των.

—Λοιπὸν φρόντιζε νὰ ὑπάρχῃ τὸ ἴδιον πνεῦμα καὶ εἰς ὅλας τὰς συναθροίσεις τῶν ὁμοτέχνων σου. Ἐγὼ πολεμῶ διὰ τὸν λαὸν, καὶ ὁ λαὸς λοιπὸν πρέπει νὰ πολεμήσῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης δι' ἐμέ.

—Θὰ τὸ κάμῃ, ἀπεκρίθη ὁ Τσέκος, θὰ τὸ κάμῃ!

—Τσέκο, ἡ πολις αὕτη ὑπόκειται εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τοῦ πάπα· ἔστω εἶναι τιμὴ καὶ ὄχι βάρος. Ἀλλ' ἡ κοσμικὴ ἐξουσία, ἀδελφέ μου, πρέπει νὰ ἀνήκῃ μόνον εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Δὲν εἶναι δυστύχημα τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας, ἐνῷ ἡμεῖς ὁμιλοῦμεν σήμερον, μερικοὶ βάρβαροι τῶν ὁποίων δὲν ἠκούσαμέν ποτε τὸ ὄνομα, ν' ἀποφασίζουν πέραν τῶν Ἄλπεων περὶ τῆς ἀξίας δύο ἡγεμόνων τοὺς ὁποίους δὲν εἴδαμεν πώποτε; Δὲν εἶναι τοῦτο πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐναντιωθῶμεν; Μία Ἰταλικὴ πόλις . . . τί ἔχει νὰ κάμῃ μὲ αὐτοκράτορα Βορεμόν;

—Τίποτε! μὰ τὸν ἅγιον Παῦλον! εἶπεν ὁ Τσέκος.

—Νομίζω, ἀπεκρίθη ὁ χαλκεύς.

—Καὶ ἂν παραβιάζῃ τοὺς παλαιούς μας νόμους, δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα ν' ἀντισταθῶμεν;

—Ἐννοεῖται.

—Λοιπὸν ἄκουσον! τὰ ἀρχεῖα μὲ βεβαιώνουν ὅτι ποτὲ δὲν ἀνηγορεύθη νομίμως αὐτοκράτωρ εἰμὴ ἀπὸ τὰς ἐλευθέρας ψήφους τοῦ λαοῦ. Ἡμεῖς δὲν ἐκλέξαμέν ποτε Βοεμὸν ἢ Βαυαρόν.

—Ἐξ ἐναντίας· ὁσάκις αὐτοὶ οἱ βάρβαροι ἦλθαν ἐδῶ νὰ στερηθοῦν, ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τοὺς διώξωμεν μὲ πέτρας καὶ μὲ ἀναθέματα... διότι εἴμεθα λαὸς δήμαρχε, ἀγαπῶν τὰς ἐλευθερίας του.

—Ἐπίστρεψον πρὸς τοὺς φίλους σου... παρατήρησον ... εἰπέ τους ὅτι ὁ δήμαρχός σας θὰ ἐρωτήσῃ τί δικαίωμα ἔχουν οἱ ξένοι αὐτοὶ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης· ἂς μὴ ἀπορήσουν, ἀλλ' ἂς μὲ βοηθήσουν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα.

—Χαίρω δι' αὐτό, εἶπεν ὁ γίγας χαλκεύς· διότι οἱ φίλοι μας δὲν εἶναι οἱ ἴδιοι ἀπό τινος καιροῦ, καὶ λέγουν...

—Τί λέγουν;

—Ὅτι εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἐδίωξες τοὺς λῃστάς, καὶ κατέβαλες τοὺς βαρόνους, καὶ διανέμεις ἐξ ἴσου τὴν δικαιοσύνην!

—Δὲν εἶναι θαῦμα τὸ νὰ γίνουν ὅλ' αὐτὰ ἐντὸς δύο καὶ τριῶν μηνῶν;

—Ναί, πλὴν αὐτοὶ λέγουν ὅτι ὅλ' αὐτὰ θὰ ἦσαν παραπολλὰ ἂν ἐγίνοντο ἀπὸ εὐγενεῖς· ἀλλὰ σύ, ὁ ὁποῖος ἀνυψώθης ἀπὸ τὸν λαόν, καὶ ἔλαβες ἀπὸ αὐτὸν τόσην ἐξουσίαν καὶ τόσας τιμάς, ἠμπόρεις νὰ κάμῃς περισσότερα. Εἶναι τρεῖς ἑβδομάδες ἀφοῦ δὲν ἔχουν κἀνὲν νέον διὰ νὰ ὁμιλοῦν· ὁ σημερινὸς ὅμως θάνατος τοῦ Ὀρσίνου θὰ τοὺς χαροποιήσῃ ὀλίγον.

—Καλά, Τσέκο, καλά, εἶπε σκυθρωθεὶς ὁ δήμαρχος, θὰ δοθῇ καὶ πάλιν τροφὴ εἰς τὰς γλῶσσάς των· λοιπὸν νομίζεις ὅτι δὲν μὲ ἀγαποῦν τόσῳ ὅσῳ πρὸ τριῶν ἑβδομάδων;

—Δὲν εἶπ' αὐτό, ἀπεκρίθη ὁ Τσέκος· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Ρωμαῖοι εἴμεθα λαὸς ἀνυπόμονος.

—Ἀλλοίμονον! ναί.

—Μ' ὅλον τοῦτο θὰ ἦναι ἀρωσιωμένοι εἰς σέ, ὀφάνει μόνον, δήμαρχε, νὰ μὴ τοὺς ἐπιβαρύνῃς μὲ νέους φόρους.

—Ἄ! Ἀλλ' ἐὰν διὰ τὴν ἐλευθερίαν μας ἀναγκασθῶμεν νὰ πολεμήσωμεν, ἂν διὰ νὰ πολεμήσωμεν λάβωμεν ἀνάγκην στρατιωτῶν, πῶς θὰ τοὺς πληρώσωμεν; Δὲν θὰ συνεισφέρῃ ὁ λαὸς διὰ τὰς ἐλευθερίας του, διὰ τοὺς νόμους του, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ζωῆς του;

—Δὲν ἠξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ χαλκεὺς ξύων τὴν κεφαλὴν ὡς ἐξ ἀμηχανίας· ἠξεύρω μόνον ὅτι οἱ πτωχοὶ δὲν πρέπει νὰ παραβαρύνωνται· αὐτοὶ λέγουν ὅτι εἶναι καλλίτερα τώρα μὲ σὲ παρὰ πρὶν

μὲ τοὺς βαρόνους, καὶ διὰ τοῦτο σὲ ἀγαποῦν. Πλὴν ἄνθρωποι ζῶντες ἀπὸ τοὺς ἱδρῶτάς των, δήμαρχε, πτωχοὶ ἄνθρωποι ἔχοντες οἰκογενείας, πρέπει νὰ φροντίσουν πρῶτον διὰ τὰς κοιλίας των. Μόλις ἕνας μεταξὺ δέκα ἔχει ἀνάγκην δικαιοσύνης... μόλις ἕνας μεταξὺ εἴκοσι φρενύεται ἀπὺ τοὺς λῃστὰς τῶν βαρόνων· ὅλοι ὅμως τρώγουν, πίνουν, κ' αἰσθάνονται τοὺς φόρους.

—Σὺ ὅμως, Τσέκο, δὲν κάμνεις τοὺς ἰδίους λογαριασμούς! εἶπε βαρυφωνῶν ὁ Ριένζης.

—Τί θέλεις, δήμαρχε! εἶμαι γενναῖος ἄνθρωπος, πλὴν ἔχω νὰ θρέψω πολυάριθμον οἰκογένειαν.

—Φθάνει, φθάνει! εἶπε ταχέως ὁ Δήμαρχος· καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόσθεσεν ὡς ἂν ὡμίλει κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ μεγαλοφώνως·

Νομίζω ὅτι εὑρέθα ὑπὲρ τὸ δέον μεγαλοπρεπεῖς· ὅλα τὰ θεάματα καὶ αἱ πομπαὶ πρέπει νὰ παύσουν.

—Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Τσέκος, πῶς, δήμαρχε! θέλεις ν' ἀφαιρέσῃς ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς τὴν εὐχαρίστησιν τῶν ἑορτῶν! Ἀρκετὰ κοπιαστικὰ εἶναι τὰ ἔργα των καὶ μόνη των ἀνάπαυσις εἶναι τὸ νὰ βλέπουν τὰς ὡραίας σου παρατάξεις· ὅταν ἐπιστρέφουν εἰς τὰς οἰκίας των λέγουν βλέπετε, ὁ ἄνθρωπός μας ὑπερτερεῖ ὅλους τοὺς βαρόνους! Πῶς ζῇ μεγαλοπρεπῶς!

—Λοιπὸν δὲν κατακρίνουν τὴν πολυτέλειάν μου!

—Νὰ τὴν κατακρίνουν!... βέβαια ὄχι! χωρὶς αὐτὴν θὰ ἐντρέποντο διὰ σὲ, καὶ θὰ ἐθεώρουν τὴν καλὴν κυβέρνησιν ὡς πρᾶγμα ἀξιοκαταφρόνητον.

—Ὁμιλεῖς γρήγορα, Τσέκο, ἴσως ὅμως καὶ φρόνιμα. Οἱ ἅγιοι νὰ σὲ φυλάττουν! Μὴ λησμονήσῃς ὅ,τι σὲ εἶπα!

Ὄχι, ὄχι. Εἶν' ἐντροπὴ νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ράχιν μας αὐτοκράτορα.... Καλὴ νύκτα, δήμαρχε.

Μείνας μόνος ὁ δήμαρχος, ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις ἀπαισίας καὶ μελαγχολικάς

«Εὑρίσκομαι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, εἰς τὸ μέσον κύκλου μαγικοῦ· ἂν θελήσω νὰ ἐκβῶ ἀπὸ αὐτὸν, οἱ δαίμονες θὰ μὲ κατακομματιάσουν. Ὅ,τι ἤρχισα πρέπει νὰ τὸ τελειώσω· ἀλλ' αὐτὸς ὁ βάναυσος ἄνθρωπος μ' ἔδειξε κάλλιστα μὲ ὁποῖα ἐργαλεῖα ἐργάζομαι. Δι' ἐμὲ ἡ ἀποτυχία δὲν εἶναι τίποτε· ἀνέβην εἰς τὸ ὕψος τὸ ὁποῖον δύναται νὰ γυρίσῃ τὸν νοῦν καὶ πολλῶν βασιλέων. Ἄλλα μὲ τὴν πτῶσίν μου... ἡ Ῥώμη, ἡ Ἰταλία, ἡ εἰρήνη, ἡ δικαιοσύνη, ὁ πολιτισμός... ὅλα θὰ πέσουν καὶ πάλιν εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν αἰώνων!»

Εἶπε καὶ ἐσηκώθη· καὶ μετὰ μίαν ἢ δύο περιπλανήσεις εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου πολλαὶ στῆλαι ἐβάσταζον ἀγάλματα μαρμά-

ρινα μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἤνοιξε παράθυρον διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν ἀέρα τῆς τελευτώσης ἡμέρας.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Καπιτωλίου ἦτο ἔρημος, καὶ τὴν σιωπὴν διέκοπτον μόνα τὰ βήματα τοῦ φρουροῦντος στρατιώτου. Ἀλλ' ἔτι μαῦρον καὶ φοβερωπὸν ἐκρέματο ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν σκόλωπα τὸ πτῶμα τοῦ εὐγενοῦς λῃστοῦ· ἡ δὲ κολοσσαία σκιὰ τοῦ αἰγυπτίου λέοντος ἐξηπλοῦτο ἐκεῖ πλησίον μακρὰ καὶ ζοφερά.

«Φοβερὸν ἄγαλμα! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ριένζης. πόσας θρησκείας ἀγνώστους καὶ ἐπισήμους εἶδες εἰς τὴν πατρίδα σου γῆν, πρὶν χεῖρες Ῥωμαϊκαὶ σὲ μεταφέρουν ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου ἐδῶ... διὰ νὰ γείνῃς μάρτυς τῶν κακουργημάτων τῆς Ῥώμης! Παράδοξον! ὁσάκις σὲ βλέπω αἰσθάνομαι κάτι τι, ὡς νὰ εἶχες μυστικήν τινα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς τύχης μου. Πλησίον σου ἀνηγορεύθην ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατουμένης Ῥώμης· πλησίον σου εἶναι τὸ παλάτιόν μου, τὸ δικαστήριόν μου, ὁ τόπος τῆς δικαιοσύνης μου, οἱ θρίαμβοί μου καὶ ἡ πομπή μου, πρὸς σὲ τρέφονται τὰ βλέμματά μου ἀπὸ τοῦ θρόνου μου· καὶ ἂν ἦναι πεπρωμένον ν' ἀποθάνω ἐν ἐξουσίᾳ καὶ εἰρήνῃ, θὰ ἦσαι ἴσως καὶ τὸ τελευταῖον ἀντικείμενον εἰς τὸ ὁποῖον θὰ πέσουν τὰ ὄμματά μου! Ἢ ἂν κ' ἐγὼ θῦμα» ...

Ἔπαυσεν ... ἀπέβαλε τὸν λογισμὸν τοῦτον... ἐστράφη πρὸς γωνίαν τινὰ τοῦ κοιτῶνος ... ἔσυρε παραπέτασμα ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἔκειτο σταυρὸς καὶ μικρὰ τράπεζα, ἐφ' ἧς ὑπῆρχον ἡ θεία Γραφὴ καὶ τὰ μοναστικὰ ἐμβλήματα τοῦ κρανίου καὶ τῶν διεσταυρωμένων ὀστέων, ἐμβλήματα τῶν τε καταπληκτικὰ καὶ ἀναμφισβήτητα τῆς ματαιότητος τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ζωῆς. Ἐνώπιον τῶν ἱερῶν τούτων παραινετῶν, τῶν ἀνυφούντων καὶ ταπεινούντων, ἐγονυκλίτησεν ὁ ὑπερήφανος καὶ φιλόδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ ὅταν ἀνηγέρθη, εἶχεν ἐλαφρότερον ἢ πρὶν τὸ βῆμα καὶ φαιδροτέραν τὴν ὄψιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ο ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΟΣ ΑΝΕΥ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟΥ.

Ὁ μεθυσμένος, λέγει ἡ παροιμία, προδίδει τὸν ἀληθινόν χαρακτῆρά του. Ἐπὶ εὐτυχίας ὑπάρχει ἡ αὐτὴ εἰλικρινὴς καὶ φιλαλήθης μέθη, ὡς καὶ ἐπὶ οἰνοποσίας· ἡ στιλπνότης τῆς ἐξουσίας καταδεικνύει ἐν ταὐτῷ καὶ τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ κάλλη τῆς ἀνθρωπίνης εἰκόνος.

Ἡ ἀνήκουστος καὶ σχεδὸν ὡς ἐκ θαύματος ἀνύψωσις τοῦ Ριέν-

ζου ἀπὸ τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ τοῦ πάπα εἰς τὸν τοῦ Ἄρχοντος τῆς Ῥώμης, θὰ παρηκολουθεῖτο καὶ ἀπὸ μεγαλήτερον θαῦμα, ἐὰν δὲν κατέπληττεν ὁπωσοῦν τὸ ἀνυψωθὲν ὑποκείμενον. Ὅταν ἐπὶ καιρῶν ἡσύχων καὶ τακτικῶς ὠργανωμένων κυβερνήσεων οἱ ἄνθρωποι ἀνυψοῦντο βαθμηδόν, συνειθίζουσιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν πρόοδον· ἀλλὰ τὸ πήδημα ἀπὸ θέσεως πολίτου εἰς βαθμὸν ἡγεμόνος, ἀπὸ καταστάσεως θύρατος εἰς βαθμὸν διανομέως δικαιοσύνης, εἶναι τοσοῦτῳ ἀκαριαῖον καὶ ἀπροσδόκητον, ὥστε ταράττει καὶ τὰς ὑγιεστέρας φρένας. Καὶ ἴσως, κατὰ λόγον τῆς φαντασίας, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἀπροσδόκητον κατάντᾷ ἐπικίνδυνον, διεγείρει ἐλπίδας ἀλλοκότους, καὶ ἐμπνέει φιλοδοξίαν ὅλως ματαίαν· τὰ ἀνυψώσαντα αὐτὸν προτερήματα ὠθοῦσιν αὐτὸν πρὸς τὴν πτῶσίν του, καὶ ὁ θρίαμβος εἰς τὸ Μαρέγκον τῆς εὐτυχίας του φέρει αὐτὸν εἰς τὴν Μόσχαν τῆς καταστροφῆς του.

Ἀνυψωθεὶς ὁ Ριέντζης δὲν ἀπέκτησε τοιαύτας νέας ἀρετάς, αἵτινες νὰ ἀναπτύξωσι λαμπρότερον ἐκείνας τὰς ὁποίας ἔδειξε πάντοτε. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἦτο δίκαιος, εὐσταθής, φίλος τῶν τυραννουμένων, ἐχθρὸς ἀκάθεκτος τῶν τυράννων. Ὁ ἀξιοθαύμαστος νοῦς του μετέδειδε φῶς εἰς ὅλα ὅσα προσήγγιζεν. Ἐμπιζώσας τὰς καταχρήσεις, εἰσαγαγὼν ἔλεγχον καὶ διαχείρισιν συνετὴν, ἐτριπλασίασε τὰ εἰσοδήματα τῆς πόλεως χωρὶς νὰ ἐπιβάλῃ οὐδένα φόρον. Ἦστὸς εἰς τὸ ἀγαπητόν του εἴδωλον τῆς ἐλευθερίας, δὲν παρεσύρθη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ νὰ ἀναλάβῃ ἐξουσίαν δεσποτικὴν, ἀλλ' ἀνεκάλεσεν ἐπισήμως, ὡς εἴδομεν, εἰς τὴν ζωὴν, καὶ κατέστησε μὲ νέας ἐξουσίας τὴν βουλευτικὴν συνέλευσιν τῆς πόλεως. Ἂν καὶ ἡ ἐξουσία του ἦτο μεγίστη, ἀπέδιδε πάντοτε αὐτὴν εἰς τὸν λαὸν ἐκήρυττεν ὅτι ἐκυβέρνα ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐνήργησε πώποτε πρᾶξιν, ὁπωσοῦν ἀξίαν λόγου, χωρὶς νὰ ὑποβάλῃ εἰς αὐτὸν τὰ αἴτια ἢ τὴν δικαιολογίαν της. Ἦστὸς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἔφεσίν του τοῦ νὰ ἀναγεννήσῃ τὴν εὐδαιμονίαν ὡς καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ῥώμης, ἐπρότεινε κατὰ τὴν πρώτην, τὴν λαμπροτέραν τῆς ἐξουσίας του ἐποχὴν, τὴν μεγάλην ἐκείνην ὁμοσπονδίαν τῶν Ἰταλικῶν ἐπικρατειῶν, ἥτις, ὡς ἔλεγεν ὀρθότατα, θ' ἀνύψονεν ἀναμφισβητήτως τὴν Ῥώμην ὑπεράνω ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν· ὑπὸ τὴν κυβέρνησίν του τὸ ἐμπόριον ἐξησφαλίσθη, ἡ φιλολογία ἐνεθαρρύνετο, καὶ αἱ τέχναι ἐβλάστανον.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ εὐτυχία καταστήσασα παντογνώστους τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀκαιρεότητα, τὸν πατριωτισμὸν, τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν μεγαλοφυΐαν του, ἐφανέρωσε συγχρόνως καὶ τὴν ἀλαζονείαν του διὰ τὴν ὑπεροχήν του, τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν πολυτέλειαν,

καὶ τὸ ἀγέρωχον. καὶ αὔθαδες, καὶ ἀπότομον τῆς φιλοδοξίας του. Ἂν καὶ ὡς πολλὰ δίκαιος δὲν ἠθέλησε πώποτε νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ταὐτοπαθείας καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς πατρικίους τὰς κακουργίας των, ἂν καὶ δι' οὐδεμίαν καταδίκην βαρόνου ἢ πολίτου δύναται νὰ κατακριθῇ οὐδ' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς του, τὸ θορυβῶδες καὶ πολυτάραχον δικαστήριόν του, ὡς γενομένην παρὰ τοὺς νόμους ἢ παρ' ἀξίαν, συμμεριζόμενος ὅμως τὴν ἀδυναμίαν τῆς Νινῆς, δὲν ἐδυνήθη ν' ἀπαρνηθῇ εἰς τὴν ὑπερήφανον καρδίαν του τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ ἐξουθενίζῃ ἐκείνους οἵτινες τὸν μετεχειρίζοντο ἄλλοτε ὡς γελωτοποιόν, τὸν κατεφρόνουν ὡς πλῆθος, καὶ ἦσαν καὶ σήμερον ἀκόμη, δοῦλοι μὲν ἐπὶ παρουσίᾳ του, ἀναιδεῖς δὲ συκοφάνται μακρὰν αὐτοῦ. «Ἵσταντο ὄρθιοι ἐνώπιόν του ἐνῷ αὐτὸς ἐκάθητο, λέγει ὁ βιογράφος του, ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ βαρόνοι, γυμνὴν ἔχοντες τὴν κεφαλήν, τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν . . . ὦ, πόσον ἕτερον!» Τοιαύτη χαμέρπεια ἐκ μέρους τῶν εὐγενῶν εἶναι πολὺ πλέον ἀξιόμεμπτος τῆς ὑπερηφάνου αὐστηρότητος τοῦ δημάρχου. Ἀλλ' ἴσως ἐνόμιζε καὶ ἴδιον συνετῆς πολιτικῆς τὸ νὰ καταβάλῃ τὴν ἔπαρσιν τῶν ἐχθρῶν του, καὶ νὰ ἐκφοβίσῃ ἐκείνους τοὺς ὁποίους εἰς μάτην ἤλπισε νὰ συμβιβάσῃ.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν πολυτέλειάν του, εἶχε μέγα δικαιολόγημα, τὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· αὕτη ἦτο τὸ σύμβολον, ἡ ἀπόδειξις τῆς ἰσχύος· καὶ ὅταν νεώτερός τις ἱστοριογράφος ἐλέγχῃ αὐτὸν ὅτι δὲν ἐμιμήθη τὴν ἁπλότητα τῶν ἀρχαίων δημάρχων, δεικνύει ἀμάθειαν τοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος καὶ τοῦ κενοδόξου λαοῦ τοῦ κυβερνωμένου ἀπὸ τὸν Ῥιένζην. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ λαμπραὶ καὶ ἐπίσημοι πομπαὶ καὶ παρατάξεις του, καθωραϊζόμεναι καὶ ἐξευγενιζόμεναι—ἐὰν ποτε δύνανται νὰ ἐξευγενισθῶσι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον—ἀπὸ μεγαλοπρεπῆ καὶ πλουσίαν φαντασίαν, συνοδευόμεναι πάντοτε ἀπὸ ἐμβλήματα τοῦ λαοῦ, καὶ σκοπὸν ἔχουσαι νὰ διεγείρωσιν αἰσθήματα χαρᾶς διὰ τὴν ἀνακύψασαν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ ἐπιβεβαιώσωσι τὴν κατάστασιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀναγεννηθείσης Ῥώμης, δὲν ὑπάρχει, λέγω, ἀμφιβολία ὅτι αἱ ἐπιδείξεις αὗται, ἂν καὶ κατακριθεῖσαι ἐν καιρῷ αἰῶνος πλέον περωτισμένου ἀπὸ σωροὺς ἀπείρους τῶν ἐγκωμίων, συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὸ ν' αὐξήσωσιν ἐξωτερικῶς τὴν ὑπόληψιν τοῦ δημάρχου, καὶ νὰ καταπλήξωσι λαὸν κενοσπουδῆ καὶ φιλόκωμον. Ὅλα δὲ ἐγίνοντο φιλοκάλως, ἡ πολυτέλεια ἔδιδε τροφὴν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ ξένοι συνέρρεον πανταχόθεν ἑλκυόμενοι ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν Αὐλῆς τῆς ὁποίας ἐπροκάθηντο, ὑπ' ὀνόματα

δημοκρατικά, δύο ἡγεμόνες νέοι (α) καὶ λαμπροί, ὁ μὲν περιώνυμος διὰ τὴν μεγαλοφυΐαν του, ὁ δὲ ἄλλος διὰ τὸ ἔξοχον κάλλος του. Καὶ τῷόντι, καταπληκτικὸν καὶ βασιλικὸν ὄνειρον ἦτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς μακρᾶς νυκτὸς τῆς Ῥώμης στερουμένης τοῦ πάπα καὶ τῆς πολυτελείας του, ἡ φιλέορτος ἐκείνη βασιλεία τοῦ Νικολάου Ῥιένζου! Καὶ πολλάκις μετέπειτα ἀνενθυμεῖτο αὐτὴν στενάζων, ὄχι μόνον ὁ πτωχὸς διὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς δικαιοσύνην, ἢ ὁ ἔμπορος διὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ ὁ φιλοθεάμων διὰ τὴν λαμπρότητά της, καὶ ὁ ποιητὴς διὰ τὴν κομψότητα καὶ τὴν διανοητικὴν χάριν της.

Ὁ δήμαρχος ὅμως διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ὅλα ταῦτα δὲν ἐγίνοντο διὰ νὰ κορεσθῶσι βάναυσοι ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίαι, ἐφύλαττεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τόσης πομπῆς, ὅταν ἡ τράπεζά του ἦτο καταφορτισμένη ὑπὸ τὰ σπανιώτερα προϊόντα τῆς γῆς, ὅταν ὁ οἶνος ἐγκυκλοφόρει ἐν ἀφθονίᾳ, ἐγκράτειαν, καὶ ἐγκράτειαν μάλιστα αὐστηροτάτην (β). Ἐνῷ αἱ δημόσιαι αἴθουσαι καὶ οἱ θάλαμοι τῆς συζύγου του ἦσαν πολυτελέστατα ἐστολισμέναι, εἰς τὰ ἰδιαίτερά του δωμάτια μετέφερε τὰ αὐτὰ ἔπιπλα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο ὅτε ἦτο ἄγνωστος ἰδιώτης. Τὰ βιβλία, αἱ προτομαί, τὰ ἀνάγλυφα, τὰ ὅπλα ἅτινα εἶχον ἐμπνεύσει ἄλλοτε πρὸς αὐτὸν ὄνειρα περὶ τοῦ παρελθόντος, ὡς συνδεόμενα σήμερον μὲ ἀναμνήσεις πολὺ ἀσπαστοτέρας, δὲν ἤθελε νὰ τὰ λησμονήσῃ.

Τὸ περιεργότατον ὅμως τῶν χαρακτηριστικῶν του, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἀκόμη περικαλύπτει ὅλα τὰ περὶ αὐτὸν μὲ εἶδός τι μυστηρίου, ὑπῆρξεν ὁ θρησκευτικός του ἐνθουσιασμός· ἡ παράτολμος καὶ ἀεροβάτις διδασκαλία Ἀρνόλδου τοῦ ἐκ Βρέσης, ὅστις πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων εἶχε μὲν κηρύξει ἀναμόρφωσιν, κατώρθωσε δὲ μόνον νὰ διασπείρῃ μυστικά τινα δόγματα, ἐσώζετο ἔτι εἰς Ῥώμην, καὶ εἶχε, κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν τοῦ Ῥιένζου, ἐντυπωθῇ βαθέως εἰς τὴν ψυχήν του· καὶ, ὡς εἶπον κατ' ἀρχάς, ἡ νεανική του κλίσις πρὸς τὸ ὀνειροπολεῖν, ὁ θλιβερὸς θά-

(α) Ὁ Γιβ̃ζης ὁμιλῶν ἐντυχὸν περὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐπιχειρήσεως, ἀποδίδει αὐτὴν εἰς τὸν ἐνθερμον ὁρμὴν τῆς νεότητος. Ἀγνοεῖται ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεώς του· εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἦτο νέος ὅτε ἤρμοσε τὸ πρῶτον ἡ ἐν τῷ μουσείῳ Βαρβερίνου εἰκὼν αὐτοῦ, κατ' ἣν περιεγράψαμεν αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τοῦ παρόντος πονήματος τὸν πεπιστευμένον ἀγνειαν· καὶ ἀφ' ὅσον δύνανται τις νὰ συμπεράνῃ, ἔχοντα ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη, ἦτοι ἡλικίαν κατ' ἣν ἔπρεπε νὰ μὴ στερῆται πώγωνος. Εἶχε δὲ τετυφλωμένον καὶ μακρὸν μάλιστα, ἐπτὰ ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ δὲ καὶ ἀπέρασκεν εἰς τὸν ἀφελῆ αὐτοῦ βιογράφον, θεωροῦντα αὐτὸν σχεδὸν ὡς ἔγκλημα Ἡ κεφαλὴ εἶναι εἰς ἄκρον ἀξιοσεμνότατος διὰ τὸ ἀνδρικὸν αὐτῆς κάλλος, καὶ ὀπίσω, ἂν ὄχι δίλοφον κατωτέρα τῆς τοῦ Ναπολέοντος τὸν ὑπέρον, ὡς εἴδομεν ὁμοιάζει κατὰ τὸ ὕψος, ὄχι δὲ κατὰ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου.

(β) Βίος Νικολάου Ῥιένζου. Ὁ βιογράφος ἐκθειάζει τὴν ἐγκράτειαν τοῦ δημάρχου.

νατος τοῦ ἀδελφοῦ του, ἡ ἀλλοπρόσαλλος ἀλλ' εὔμενὴς τύχη του, ὅλα ταῦτα συνέτρεξαν εἰς τὸ νὰ ὑποθάλψωσι τὰ διάπυρα αἰσθήματα τοῦ παραδόξου τούτου ἀνδρός. Ἡ πίστις του, ὡς καὶ τοῦ Ἀρνόλδου, εἶχε πολλὴν ὁμοιότητα μὲ τὴν ἀκάθεκτον θεοβλάβειαν τῶν ἡμετέρων Καθαρῶν (5) ἐν καιρῷ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὡς ἂν παρηκολουθεῖτο ἡ ταὐτότης τῶν πολιτικῶν περιστάσεων θρησκευτικῶν. Ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐμπνεόμενον ἀπὸ τρομερὰς καὶ ὑπεράνθρώπους συνεντεύξεις μὲ ὄντα ἄλλου κόσμου. Οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἄγγελοι ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν κατ' ὄναρ, καὶ ἄνευ τούτου τοῦ ἀκλονήτου καὶ ἐξηγιασμένου ἐνθουσιασμοῦ δὲν ἤθελε πώποτε τολμήσει ἀπὸ μόνον ἀνθρώπινον πατριωτισμὸν κινούμενος νὰ ἐπιχειρισθῇ ἐπιχείρημα ἀνήκουστον· τοῦτο ἦτο τὸ μυστικὸν μεγάλου μέρους τοῦ μεγαλείου του, καὶ τῶν παρεκτροπῶν του συγχρόνως. Εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορίσωμεν, καθὼς καὶ ὅταν ἐξετάζωμεν ὅλους ὅσοι πλανῶνται ἀπὸ ματαίαν ἀλλ' ὄχι ἄδοξον δεισιδαιμονίαν ἡνωμένην μὲ φιλοδοξίαν ἐπίγειον καὶ καλυπτομένην ἀπὸ αὐτὴν, μέχρι τίνος βαθμοῦ ἦτο φαντασιοκόπος, καὶ μέχρι τίνος ἐτόλμα ἐνίοτε νὰ ἦναι ἀπατεών. Εἰς τὰς τελετὰς, εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν, εἰσῆγεν αἰωνίως μυστικὰ καὶ ἀλληγορικὰ σημεῖα. Ἐν καιρῷ κινδύνων ἐκήρυττε δημοσίᾳ ὅτι ἐνισχύθη καὶ ὡδηγήθη ἀπὸ θείας ὀπτασίας, καὶ ἐπειδὴ πολλάκις αἱ προφητεῖαί του ἐξεπληρώθησαν παραδόξως ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τοῦ λαοῦ εἶχε στερεωθῇ διὰ τῆς κοινῆς πεποιθήσεως ὅτι ἐπροστατεύετο ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ συνωμίλει μετ' αὐτοῦ. Οὕτως, ἀπατῶν ἑαυτὸν ἔφθασεν ἕως τοῦ ν' ἀπατήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ δὲν ἐδίσταζε νὰ φαίνηται ὁποῖος ἐπίστευεν ὅτι ἦτο. Καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ μωρὰ αὕτη εὐπιστία ὤθησεν αὐτὸν εἰς παραδοξολογίας ἀναξίας τῆς μεγαλοφυΐας του, καὶ τὸν ἐβίασε νὰ μεταχειρισθῇ μέσα ἀνεπαρκῆ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν μεγάλων σχεδίων του· διότι ἐπλανᾶτο ἀπὸ τὴν σφαλερὰν ἰδέαν ὅτι, ἐὰν τὸν ἐγκαταλείψωσιν οἱ ἄνθρωποι θὰ τὸν βοηθήσῃ ὁ Θεός. Ὁ Νικόλαος Ῥιένζης δὲν ἦτο ἥρως δράματος ἀμώμητος. Εἶχεν ἀρθόνως τὰ πλουσιώτερα καὶ τὰ πλέον ἀντίθετα στοιχεῖα τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος· νοῦν ἰσχυρὸν, δεισιδαιμονίαν ὀνειροπόλον, εὐγλωττίαν καὶ ἐνέργειαν γοητευούσας ὅλους τοὺς πλησιάζοντας αὐτὸν, καὶ ἐνθουσιασμὸν τυφλὸν κατέχοντα αὐτὸν τὸν ἴδιον, πολυτέλειαν καὶ ἐγκράτειαν, σκληρότητα καὶ εὐαισθησίαν, ὑπερηφάνειαν πρὸς τοὺς μεγάλους, ταπεινοφροσύνην πρὸς τοὺς μικροὺς, πατριωτισμὸν ἀκαταδάμαστον καὶ ἐπιθυμίαν ἀκατάσχετον προσωπικῆς ἐξουσίας. Ἐπειδὴ ὀλίγοι ἐπιχειρίζονται

(5) Puritains ἴδε Ἄτακτα Κορακῆ, τόμ. Δ. Σελ. 192.

μεγάλα καὶ τολμηρὰ σχέδια χωρὶς νὰ ἔχωσι δύναμιν ψυχῆς σπανίαν, παρατηρεῖται ὅτι πολλοὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὑψώθησαν ὑπεράνω τοῦ πλήθους, παραδίδονται ἐνίοτε μὲ μεγίστην εὐκολίαν εἰς τοιαύτην εὐθυμίαν καὶ χαρὰν, ὥστε πολλάκις ἐκθαμβοῦνται καὶ οἱ χυδαιότεροι νόες. Τὸ θεατρικὸν τοῦ Ναπολέοντος μεγαλεῖον, ἡ αὐστηρὰ ἀξιοπρέπεια τοῦ Κρομουέλλου, συνεκερνῶντο παραδόξως μὲ συνεχῆ καὶ πολλάκις ἄτοπον φιλοσκωμμοσύνην, ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν σοβαρότητα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, καὶ μὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ σπουδαῖον στάδιόν των. Τοιοῦτό τι ἐχαρακτήριζε καὶ τὸν Ῥιέντζην αὐτὸν ἐν ὥρᾳ μάλιστα ἀναπαύσεως, καὶ ἀπετέλει τὸ ἀξιοσημείωτον εὐμετάβολον δι' οὗ συνεμορφόνετο μὲ ὅλας τὰς διαθέσεις, μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Πολλάκις ἀπὸ τῆς αὐστηρᾶς δικαστικῆς του ἕδρας, μετέβαινε ραιδρὸς εἰς συμπόσιον· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ σκυθρωποὶ βαρόνοι οἵτινες παρίσταντο δυσαρέστως εἰς τὰς παρατάξεις του, ἐλησμόνουν τὸ μεγαλεῖόν του θελγόμενοι ἀπὸ τὴν εὐτραπέλιάν του. Ἄλλοτε ὅταν ὡμίλει περὶ τῶν καταβληθέντων ἐχθρῶν του, ὁ σατυρικός του οἶστρος ἐγίνετο δηκτικώτατος, ἐνῷ θὰ ἦτο καὶ ῥωνιμώτερον καὶ γενναιότερον τὸ νὰ λησμονήσῃ αὐτούς. Καὶ ἴσως ἀπὸ τὴν σαρκαστικὴν καὶ ἀχαλίνωτον ταύτην διάθεσίν του πρυῆλθε πολλάκις ἐν μέρει ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ τοῦ νὰ καταπλήττῃ. Ἀλλ' ἡ εὐθυμία αὐτὴ, ἂν πρέπῃ νὰ ὀνομασθῇ οὕτω, δίδουσα εἰς αὐτὸν ἦθος παῤῥησίας καὶ οἰκειότητος, ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ ἐφελκύῃ τὴν ἀγάπην τῶν κατωτέρων τάξεων· ὥστε ἂν ἦτο ἐλάττωμα εἰς ἡγεμόνα, ἦτο ἀρετὴ εἰς δημαγωγόν.

Εἰς τὰ διάφορα ταῦτα χαρακτηριστικὰ, ἀναπτυχθέντα ἐν ἐκτάσει, ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ προσθέσῃ νοῦν τοσοῦτον τολμηρὸν, σκοποὺς τόσῳ γιγαντιαίους καὶ σεβαστοὺς, καὶ ἱκανότητα περὶ τὰς λεπτομερείας, ὥστε ἐὰν ὑπῆρχε λαὸς, γενναῖος, εὐγενὴς, νουνεχὴς, ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν σχεδίων του, ἡ ἀναγόρευσις τοῦ δημάρχου θὰ ἦτο τὸ τέλος τῆς δουλείας τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ ἀνυπέρβλητον ὅριον τοῦ σιδηροῦ τῆς Εὐρώπης αἰῶνος. Ἐὰν ὑπῆρχε τοιοῦτος λαὸς, τὰ ἐλαττώματά του ἤθελον ἀνεπαισθήτως μετριασθῆ, καὶ ὁ ἀνένδοτος πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἔρως του ἤθελε βεβαίως χαλινωθῆ. Ἡ πεῖρα, συνεξοικειοῦσα αὐτὸν μὲ τὴν ἐξουσίαν, θὰ ἐξηφάνιζε βαθμηδὸν τὰς ἀλλοκότους ἐπιδείξεις του, καὶ ἡ δραστήριος καὶ ἀνδρικὴ ἐνέργεια τοῦ νοός του θὰ εὕρισκε πῶς νὰ καταπράυνῃ τὰ πλέον θορυβῶδη πνεύματα, ὡς ἐπροστάτευεν ἡ δικαιοσύνη του τὰ πλέον ἥσυχα. Ναὶ μὲν εἶχεν ἐλλείψεις, ἀλλ' ἂν αἱ ἐλλείψεις αὐτοῦ ἢ αἱ ἐλλείψεις τοῦ λαοῦ προητοίμασαν τὴν πτῶσίν του, τοῦτο δὲν ἀπεδείχθη εἰσέτι.

(ΡΙΕΝΖΗΣ)

Καὶ ὅμως, ἐν μέσῳ εὐγενῶν δυσηρεστημένων καὶ λαοῦ ἀσταθοῦς, ταλαντευόμενος μεταξὺ τοῦ κινδύνου τῆς ἀναπαύσεως καὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἐνεργείας, μέρος μὲν τετυφλωμένος ἀπὸ τὴν ἐξωτερικήν του δύναμιν, καὶ μέρος ὠθούμενος ἀπὸ τὸν φόβον τῆς ἐσωτερικῆς ἀδυναμίας του φλεγόμενος ἀπὸ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν θεοβλάβειάν του, καὶ ἐνδίδων εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ πλήθους, ἐρρίφθη κατακέφαλα εἰς τὸ βάραθον τοῦ διαρρέοντος χρόνου, παραδοὺς τὸ ἔξοχον πνεῦμά του εἰς μόνην τὴν ὁδηγίαν τῆς πεποιθήσεώς του περὶ τῆς φυσικῆς του ἱκανότητος, καὶ περὶ τῆς εὐοδώσεώς του εἰς λιμένα πρὸς ὃν κατεύθυνεν αὐτὸν ὁ Θεός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΤΟ ΕΧΘΡΙΚΟΝ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ.

Ἐνῷ ὁ Ριένζης προητοίμαζε τὰ σχέδιά του περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἀρχαίας Βασιλευούσης καὶ τῆς αἰωνίας πόλεως ἀπὸ πάντα ξένον ζυγόν, συμφώνως ἴσως μὲ τοὺς πρέσβεις τῶν γενναίων Τυρρηνικῶν ἐπικρατειῶν, τῶν ὁποίων ὁ πατριωτισμὸς καὶ ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρως καὶ ἐνόουν καὶ συνεμερίζοντο αὐτὰ, οἱ βαρόνοι συνεταράσσοντο ἐν τῷ κρυπτῷ διὰ νὰ ἀναστήσωσι τὴν ἐξουσίαν των.

Μίαν τῶν ἡμερῶν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σαβελλῶν, τῶν Ὀρσινῶν καὶ τῶν Φραγγιπανῶν συνῆλθον εἰς τὸ ἀφοπλισθὲν παλάτιον τοῦ Στεφάνου Κολόννου. Αἱ συζητήσεις των ὑπῆρξαν ἔνθερμοι καὶ ζωηραὶ, καὶ ποτὲ μὲν ἦσαν θετικαὶ, ποτὲ δὲ ἀμφίβολοι, κατὰ τὴν ἀγανάκτησιν ἢ τὸν φόβον των.

—Ἠκούσατε, εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης μὲ τὴν συνήθη μειλίχιον καὶ γυναικεῖαν φωνήν του, ὅτι ὁ δήμαρχος ἐπροκήρυξεν ὅτι μεθαύριον θὰ λάβῃ τὸ τάγμα τοῦ ἱππότου, καὶ θὰ κάμῃ ἀγρυπνίαν τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Λατερανοῦ; Μ' ἐτίμησε προσκαλέσας με νὰ παρασταθῶ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν.

—Ναί, ναὶ, ὁ θεότρελλος! Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ νέα του φαντασία, εἶπεν ὁ κτηνώδης πρίγκηψ Ὀρσίνης.

—Ἂν γίνηται ἱππότης, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας, διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ προσκαλῇ εἰς μονομαχίαν εὐγενεῖς, τὸ ἐννοῶ. Ἕως πότε θὰ ὑποφέρῃ ἡ Ῥώμη τὸν δαιμονισμένον τοῦτον;

—Ἡ Ῥώμη εἶναι πλέον δαιμονισμένη ἀπὸ αὐτὸν, εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης· πλὴν, νομίζω, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀλαζονείαν του ὁ δή-

μαρχος ἔκαμε σφάλμα τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ὠφελήσῃ εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Αὐενιῶνος.

—Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ γέρων Κολόννας· αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος τρόπος· νὰ ἡσυχάζωμεν ἐδῶ, καὶ νὰ πολεμῶμεν εἰς Αὐενιῶνα.

—Εἰς ἕνα λόγον διὰ νὰ λουσθῇ διέταξε νὰ ἑτοιμασθῇ τὸ ἐκ πορφυρίτου ἀγγεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἐλούσθη ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος.

—Βεβήλωσις! βεβήλωσις! ἀνεβόησεν ὁ Στέφανος. Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ προκαλέσῃ ἀφορισμόν. Πρέπει νὰ τὸ μάθῃ ὁ πάπας· θὰ στείλω ἀμέσως ταχυδρόμον.

—Προτιμότερον εἶναι νὰ περιμείνωμεν διὰ νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν τελετήν, εἶπεν ὁ Σαβέλλης· εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τελειώσῃ μὲ κάμμίαν μεγαλειτέραν τρέλλαν.

—Ἀκούσατε, κύριοί μου, εἶπεν ὁ τολμηρὸς ἀρχηγὸς τῶν Ὀρσινῶν· σεῖς προτιμᾶτε τὰς ἀναβολὰς καὶ τὰς προφυλάξεις, ἐγὼ δὲ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν τόλμην· τὸ αἷμα τοῦ συγγενοῦς μου φωνάζει ἐκδίκησιν, καὶ δὲν εὐχαριστεῖται μὲ λόγια.

—Καὶ τί νὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ὁ ἠδύφωνος Σαβέλλης· νὰ πολεμήσωμεν χωρὶς στρατιώτας ἐναντίον εἴκοσι χιλιάδων μανιωδῶν Ῥωμαίων; Δὲν εἶμαι αὐτῆς τῆς γνώμης.

Ὁ δὲ Ὀρσίνης ταπεινώσας τὴν φωνὴν μέχρι ψιθυρισμοῦ, ἀπεκρίθη·

—Εἰς τὴν Βενετίαν τοιοῦτος τυχοδιώκτης ἤθελε κενώσει τὸν τόπον καὶ χωρὶς στρατόν. Καὶ εἰς τὴν Ῥώμην δὲν εὑρίσκεται ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ μαχαίριον;

—Σιωπή! εἶπεν ὁ Στέφανος, ὅστις ἦτο καὶ πολὺ εὐγενέστερος καὶ πολὺ πλέον εὐσυνείδητος τῶν ὁμοτίμων του, καὶ διὰ τοῦτο, ἂν καὶ παρεδέχετο πᾶν ἄλλο εἶδος ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ δημάρχου, ἡ καρδία του ἀπεστρέφετο τὴν δολοφονίαν· τοῦτο δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ὁ ζῆλός σου σὲ παραφέρει.

—Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ἐπρόσθεσεν ὁ Σαβέλλης, ποτὲ ἠμποροῦμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν; μόλις εὑρίσκεται ἕνας Γερμανὸς εἰς τὴν πόλιν· καὶ μίαν μόνην λέξιν νὰ ἐλέγαμεν εἰς τὸ οὖς ἑνὸς Ῥωμαίου, θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἠλλάζομεν θέσιν μὲ τὸν ταλαίπωρον Μαρτῖνον (ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ εἰς κόλπους Ἀβραὰμ, διότι τώρα εἶναι πλησιέστερόν του ἢ πρίν.)

—Μὴ χωρατεύετε, παρακαλῶ, ἀνέκραξεν ἀγερώχως ὁ Ὀρσίνης. Νὰ ἀστειεύεσθε περὶ τοιούτων πραγμάτων! Μὰ τὸν ἅγιον Φραγκίσκον, ἐπειδὴ νοστιμεύεσαι τὰς τοιαύτας ἀστειότητας, ἤθελα νὰ μᾶς ἐδίδετο ἀφορμὴ νὰ τὰς εἴπωμεν διὰ σέ. Σὲ εἶδα εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Ῥιένζου νὰ γελᾷς ὁσάκις ἔλεγε τοιαύτας ἀηδίας, ὡς νὰ ἤθελες νὰ σώσῃς τὸν λαιμόν σου ἀπὸ τὸ σχοινίον.

—Καλλίτερα νὰ γελῶ παρὰ νὰ τρέμω, ἐπανέλαβεν ὁ Σαβέλλης.

—Πῶς! τολμᾷς νὰ εἴπῃς ὅτι ἐγὼ τρέμω; ἀνέκραξεν ὁ βαρόνος.

—Σιωπή, σιωπή! εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας μὲ ἀνυπόμονον ἀξιοπρέπειαν. Δὲν ἔχομεν λοιπὸν τί ἄλλο νὰ κάμωμεν παρὰ νὰ μαλώνωμεν μεταξύ μας; ὑπομονή, κύριοι.

—Ἡ μεγάλη σου φρόνησις, κύριε, εἶπεν ὁ σαρκαστικὸς Σαβέλλης προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλειτέραν ἀσφάλειάν σου· ἡ οἰκογένειά σου θὰ ἐμβῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ δημάρχου, καὶ ὅταν ὁ κύριος Ἀδριανὸς ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν Νεάπολιν, ὁ υἱὸς τοῦ ξενοδόχου θὰ γείνῃ ἀδελφὸς τοῦ συγγενοῦς σου.

—Ἠμπόρεις νὰ μὴ μὲ κάμῃς ταύτην τὴν ἐπίπληξιν, εἶπεν ὁ γέρων εὐγενὴς μέ τινα συγκίνησιν. Ὁ Θεὸς ἠξεύρει πόσον ἐλυπήθην· καὶ ὅμως ἐπεθύμουν νὰ ἦτο ἐδῶ ὁ Ἀδριανός. Ὁ λόγος του μετριάζει τὸν δήμαρχον καὶ χειραγωγεῖ καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον, διότι τὸ πάθος παραμένει πολλάκις τὸ λογικόν μου καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, νομίζω, ὅτι ἐγίναμεν πλέον ἀνυπόμονοι, χωρὶς νὰ γείνωμεν καὶ πλέον δυνατοί· ἂς περάσῃ καὶ τοῦτο. Ἐὰν ὁ ἴδιός μου υἱὸς ὑπανδρεύετο τὴν ἀδελφὴν τοῦ δημάρχου θὰ ἐπολέμουν διὰ τὸ παλαιὸν πολίτευμα ὡς πρέπει εἰς εὐγενῆ, ἂν ἔβλεπα ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα δὲν θὰ ἦτο μόνον τὸ κόψιμον τῆς κεφαλῆς μου.

Ὁ δὲ Σαβέλλης, ὅστις εἶχε συνομιλήσει κατ' ἰδίαν μὲ τὸν Ῥινάλδον Φραγγιπάνου, εἶπεν·

—Εὐγενῆ πρίγκηψ, ἄκουσόν με· ἐξ αἰτίας τῆς νέας συγγενείας τοῦ ἐξαδέλφου σου, ἐξ αἰτίας τῆς σεβασμίας ἡλικίας σου καὶ τῆς οἰκειότητός σου μὲ τὸν πάπαν, εἶσαι ὑποχρεωμένος, νὰ προφυλάττησαι περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς. Ἄρες λοιπὸν εἰς ἡμᾶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ ἔσο βέβαιος περὶ τῆς φρονήσεώς μας.

Μειράκιον, Στεφανέλλος ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον ἀντεπροσώπευσε μετά τινα καιρὸν τὸν πρῶτον κλάδον τῶν Κολοννῶν, καὶ τὸ ὁποῖον θέλει καὶ πάλιν ἀπαντήσει ὁ ἀναγνώστης πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἱστορίας μας, ἔπαιζε παρὰ τὰ γόνατα τοῦ πάππου του, ἀκούον μὲ βλέμμα σαρκαστικὸν τὸν Σαβέλλην εἰπεν·

—Ὁ πάππος μου εἶναι παραπολὺ φρόνιμος, καὶ σὺ παραπολὺ δειλός· ὁ Φραγγιπάνης παραπολὺ γλυκύς, καὶ ὁ Ὀρσίνης ὁμοιάζει ταῦρον κεντούμενον ἀπὸ τὰς μυίας. Ἐπεθύμουν νὰ ἤμην ἕνα ἢ δύο χρόνους μεγαλείτερος.

—Καὶ τί θὰ ἔκαμνες, καλέ μου ἐπικριτά; ἠρώτησεν ὁ γλυκὺς Σαβέλλης, δαγκάνων τὸ μειδιῶν χεῖλός του.

—Θὰ ἐφόνευα τὸν δήμαρχον μὲ τὸ ἴδιόν μου μαχαίριον, καὶ εὐθὺς θὰ ἐκλειόμην εἰς Παλαιστρίναν.

—Ἀπὸ τὸ αὐγὸν τοῦτο θὰ ἐκβῇ φαρμακερὸν ὀφείδιον, εἶπεν ὁ Σαβέλλης. Πλὴν διὰ τί ἐχθρεύεσαι τόσῳ τὸν δήμαρχον, βασιλικέμου;

—Διότι ἐσυγχώρησεν εἰς αὐθάδη παντοπώλην νὰ φυλακίσῃ τὸν θεῖόν μου Ἀγαπητὸν διὰ χρέος· τὸ χρέος του ἦτο δέκα χρόνων· καὶ μ' ὅλον ὅτι, ὡς λέγουν, κάμμία οἰκία εἰς τὴν Ῥώμην δὲν χρεωστεῖ περισσότερον ἀπὸ τὴν οἰκίαν τῶν Κολοννῶν, μ' ὅλον τοῦτο πρώτην φορὰν ἤκουσα νὰ συγχωρηθῇ εἰς βάναυσον δανειστὴν ν' ἀπαιτήσῃ τὸ δάνειον του χωρὶς νὰ ἐκβάλῃ τὸν πῖλόν του καὶ νὰ γονατίσῃ. Καλλίτερα νὰ μὴ ζήσω νὰ γείνω βαρόνος παρὰ νὰ μὲ φερθοῦν μὲ τοιαύτην αὐθάδειαν.

—Τέκνον μου, εἶπεν ὁ γέρων Στέφανος γελάσας ἀπὸ καρδίας, βλέπω ὅτι τὸ εὐγενὲς τάγμα μας θὰ ἦναι ἀρκετὰ ἀσφαλὲς εἰς τὰς χεῖράς σου.

—Καὶ, ἐξηκολούθησε τὸ παιδίον ἐνθαρρυνθὲν ἀπὸ τὴν ἐπιδοκιμασίαν ταύτην, ἂν εἶχα καιρὸν μετὰ τὸν κτύπον τοῦ δημάρχου θὰ ἔδιδα καὶ δεύτερον εἰς . . .

—Ποῖον ; ἠρώτησεν ὁ Σαβέλλης παρατηρῶν τὸ σιωπῆσαν παιδίον.

—Τὸν ἐξάδελφόν μου Ἀδριανόν. Δὲν εἶν' ἐντροπή του νὰ στεφανωθῇ γυναῖκα ἡ ὁποία μόλις θὰ ἦτο ἀξία νὰ ἔχῃ τίτλον ἐρωμένης ἑνὸς Κολόννου,

—Ὕπαγε νὰ παίξῃς, τέκνον μου, ὕπαγε νὰ παίξῃς, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας ἀποδιώξας τὸ παιδίον.

—Φθάνουν αἱ φλυαρίαι, ἀνέκραξεν ἐντόνως ὁ Ὀρσίνης. Εἰπέ με, γέρων κύριε, ὅταν ἤλθα ἐδῶ, εἶδα παλαιόν τινα φίλον (ἕνα ἀπὸ τοὺς παλαιούς σου μισθοφόρους) ἀναχωροῦντα· ἠμπορῶ νὰ ἐρωτήσω τί ἤθελεν ;

—Ἄ, ναί ! ἦτο ἀπεσταλμένος τοῦ Φρὰ Μορεάλου. Εἶχα γράψει εἰς τὸν ἱππότην αὐτὸν, διὰ νὰ τὸν ἐπιπλήξω διὰ τὴν λειποταξίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐπιστροφήν μας ἀπὸ Κορνέτον, καὶ διὰ νὰ τὸν εἴπω ὅτι θὰ ἐπληρώναμεν σήμερον πλουσιοπαρόχως πεντακοσίους στρατιώτας.

—Ἄ ! εἶπεν ὁ Σαβέλλης· καὶ ὁποίαν ἀπόκρισιν σ' ἔστειλε ;

—Πανοῦργον καὶ ἀμφίβολον. Μὲ στέλλει χιλίας εὐχὰς καὶ χιλίους γλυκεῖς χαιρετισμούς, ἀλλὰ λέγει ὅτι ἔχει συμφωνίας μὲ τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόθεσις συζητεῖται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ Ῥιένζου· ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν σημερινὴν σημαίαν του, ὅτι φοβεῖται μήπως ἡ Ῥώμη εἶν' ἐξ ἴσου διῃρημένη μεταξὺ πατρικίων καὶ λαοῦ, ὥστε ὁποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν θελήσῃ νὰ καταβάλῃ τὸ ἄλλο διαρκῶς θ' ἀναγκασθῇ νὰ ζητήσῃ κυβερνήτην (**podesta**), καὶ ὁ ἱππότης νομίζει ὅτι μόνον ὁ χαρακτὴρ αὐτὸς τὸν ἀνήκει.

—Ὁ Μοντερεάλης κυβερνήτης μας ! ἀνέκραξεν ὁ Ὀρσίνης.

—Καὶ διὰ τί ὄχι ; εἶπεν ὁ Σαβέλλης, μήπως κυβερνήτης καλο-

γεννημένος δὲν εἶναι ἴσος μὲ δήμαρχον κακογεννημένον; Ἐλπίζω ὅμως ὅτι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ ἑνὸς οὔτε τοῦ ἄλλου. Κολόννα, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Φρὰ Μορεάλη ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πόλιν;

—Δὲν μὲ φαίνεται.

—Ὄχι, εἶπεν ὁ Ὀρσίνης, τὸν ἀπήντησα πρὸ ὀλίγου· εἶναι ὁ Ῥοδόλφος ὁ Σάξων, ἄλλοτε μισθοφόρος τοῦ Κολόννα, ὁ ὁποῖος ἔκαμε μερικὰς χήρας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μου εἰς τὰς καλάς μας ἡμέρας. Σήμερον φορεῖ ἄλλα φορέματα, καὶ ὅμως τὸν ἐγνώρισα καὶ τὸν ἐπλησίασα, ἐπειδὴ ὑπέθεσα ὅτι ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ φίλος μας, καὶ τὸν εἶπα νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ παλάτιόν μου.

—Κάλλιστα! εἶπεν ἀλλοφρονῶν ὁ Σαβέλλης, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἀπήντησαν τοὺς τοῦ Ὀρσίνου.

Μετ' ὀλίγον διελύθη ἡ συνέλευσις καθ' ἣν πολλὰ ἐρρέθησαν καὶ τίποτε δὲν ἀπεφασίσθη· ὁ δὲ Λουκᾶς Σαβέλλης προσμείνας εἰς τὴν πύλην, παρεκάλεσε τὸν Φραγγιπάνην καὶ τοὺς ἄλλους βαρόνους νὰ συνέλθωσιν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Ὀρσίνου.

—Ὁ γέρων Κολόννας, εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐξανεμωράνθη σχεδόν. Ἂς κάμωμεν τὸ γρηγορώτερον ἀπόφασιν χωρὶς αὐτόν, καὶ ἠμποροῦμεν νὰ παραλάβωμεν ἀντιπρόσωπόν του τὸν υἱόν του.

Ἀληθεστάτη προφητεία! διότι ἡμισείας ὥρας σύσκεψις μὲ τὸν Ῥοδόλφον τὸν Σάξωνα ἤρκεσε νὰ μεταβάλῃ τὸ σχέδιον εἰς ἐπιχείρημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Η ΝΥΞ ΚΑΙ ΑΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ Ῥώμη προσεκλήθη νὰ παρασταθῇ εἰς τὸ μεγαλοπρεπέστερον τῶν θεαμάτων τὰ ὁποῖα εἶδεν ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις ἀπὸ τῆς πτώσεως τῶν Καισάρων. Ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης εἶχεν οἰκειοποιηθῇ περίεργον δικαίωμα, τὸ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του τὸ τάγμα τῆς ἱπποσύνης. Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν εἰς Κολόννας καὶ εἰς Ὀρσίνης εἶχον ἀξιωθῇ τῆς δημοτικῆς ταύτης τιμῆς· ὁ δὲ Ῥιέντζης, ὅστις ἐσκόπευε νὰ προοιμιασθῇ δι' αὐτῆς διὰ νὰ φθάσῃ εἰς πολὺ ἐπισημοτέραν τελετήν, ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους ὁμοίαν τιμήν. Ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου μέχρι τοῦ Λατερανοῦ ἐκυματίζοντοστίφηεὐγενῶνὡραίωνκαὶἀνδρείων. Κατὰπρῶτονἤρχοντο ἱππεῖς ἀναρίθμητοι ἐξ ὅλων τῶν πλησιοχώρων μερῶν τῆς Ἰταλίας, ὅλοι λαμπρὰ φοροῦντες. Σαλπιγκταὶ καὶ μουσικοὶ παντοτοι παρη-

κολούθουν, αἱ δὲ σάλπιγγες ἦσαν ἀργυραῖ· νέοι φέροντες τὰ χρυσοΰφαντα φάλαρα τοῦ πολεμικοῦ ἵππου τοῦ νέου ἱππότου ἐπροπορεύοντο τῶν περιφανεστέρων κυριῶν τῆς Ῥώμης, αἵτινες διὰ τὸν πρὸς τὰς παρατάξεις ἔρωτά των, ἴσως δὲ καὶ διὰ θαυμασμὸν πρὸς ὄνομα τροπαιοῦχον (χάριν τοῦ ὁποίου αἱ γυναῖκες συγχωροῦσι πολλὰς παρεκτροπάς), εἶχον λησμονήσει τὸ ἐξευτελισθὲν μεγαλεῖον τῶν συζύγων των· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἡ Νίνα καὶ ἡ Εἰρήνη ἐπεσκίαζον ὅλας τὰς λοιπάς. Μετὰ ταῦτα ἤρχετο ὁ δήμαρχος μὲ τὸν τοποτηρητὴν τοῦ πάπα, περιστοιχούμενος ἀπὸ ὅλους τοὺς μεγιστᾶνας τῆς πόλεως, ὑποκρινομένους τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδικήσεως καὶ τὴν καταφρόνησίν των, καὶ συνεριζομένους τίς μᾶλλον νὰ πλησιάσῃ τὸν νέον μονάρχην. Μόνος ὁ ὑψηλόφρων γέρων Κολόννας παρηκολούθει μακρόθεν φορῶν ἁπλούστατον ἔνδυμα. Ἀλλ' ἡ ἡλικία, ὁ βαθμός, ἡ ἀρχαία φήμη του εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὴν κυβέρνησιν τῶν δημοσίων δὲν ἤρκεσαν νὰ σύρωσι πρὸς τὴν λευκὴν κόμην καὶ τὴν εὐγενεστάτην ὄψιν του, μίαν μόνην τῶν ἀνευφημιῶν αἵτινες ἐπεδαψιλεύοντο καὶ πρὸς τοὺς ἐλαχίστους πρὸς οὓς ὑπεμειδία ὁ μέγας δήμαρχος. Ὁ Σαβέλλης ἐβάδιζε πλησιέστατα εἰς τὸν Ῥιέντζην εὐπειθέστερος ὅλης τῆς λοιπῆς συνοδίας· ἀμέσως πρὸ τοῦ δημάρχου ἤρχοντο ἄνδρες δύο, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἔφερε ξῖφος γυμνόν, ὁ δὲ σημαίαν βασιλικὴν (**pendone**). Αὐτὸς ὁ δήμαρχος ἐφόρει περίχρυσον ἱμάτιον ποδῆρες ἐκ μεταξωτοῦ λευκοῦ, οὗτινος ἡ χιονώδης στιλπνότης (**miri candoris**) περιγράφεται ἰδίως ἀπὸ τὸν ἱστορικόν, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐφαίνοντο πολλὰ τῶν μυστικῶν συμβόλων περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν, τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῶν ὁποίων ἐγνώριζε μόνος ἴσως ὁ φέρων αὐτά. Οἱ σκεπτικοὶ ὀφθαλμοί του, καὶ τὸ πλατὺ καὶ γαληναῖον μέτωπόν του, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο κοιμώμενος μέγας νοῦς, ὡς κοιμᾶται πρὸ τῆς ἐκρήξεώς της, ἡ θύελλα, ἐδείκνυον ἄνθρωπον προσέχοντα εἰς μόνην τὴν πομπήν. Ἐνίοτε ὅμως ἀνανήφων ἀπέτεινεν ἰδίως τὸν λόγον πρὸς τὸν Ῥαϊμοῦνδον ἢ τὸν Σαβέλλην.

—Ὡραία κωμῳδία, εἶπεν ὁ Ὄρσίνης πρὸς τὸν γέροντα Κολόνναν· πιθανὸν ὅμως νὰ τελειώσῃ τραγικῶς.

—Κ' ἐγὼ τὸ νομίζω, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ἐὰν σὲ ἤκουσαν ὁ δήμαρχος.

Ὁ Ὄρσίνης ὠχρίασε.

—Πῶς!.. ὄχι· καὶ ἂν μὲ ἤκουε, δὲν θὰ ἠγανάκτει διὰ τὰ λόγιά μας, ἐξ ἐναντίας γελᾷ εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Προχθὲς, δὲν ἠξεύρω ποῖος ἄθλιος τὸν ἀνέφερεν ὅσα ἔλεγεν ἐναντίον του ὁ Ἀννιβάλδης· εἰς τὸν τόπον του ἄλλος ἀληθινὸς ἱππότης θὰ ἐκδικεῖτο μὲ αἷμα· αὐτὸς ὅμως προσκαλέσας τὸν Ἀνιβάλδην, «φίλε μου,

εἶπε, λάβε τοῦτο τὸ βαλάντιον μὲ τὰ φλωρία· οἱ βωμολόχοι τῶν Αὐλῶν πρέπει νὰ πληρόνωνται.»

—Καὶ τὸ ἐπῆρεν;

—Ὄχι, ὁ δήμαρχος ὅμως, θελχθεὶς ἀπὸ τὸ πνεῦμά του, τὸν ἐκράτησεν εἰς τὸ δεῖπνόν του· ὁ δὲ Ἀννιβάλδης λέγει ὅτι ποτὲ του δὲν ἐπέρασεν ἐσπέραν πλέον εὐχάριστον, καὶ ὅτι δὲν ἀπορεῖ πλέον διὰ τί ὁ συγγενής του Ῥιχάρδος ἀγαπᾷ τόσῳ τὸν βωμολόχον ἐκεῖνον.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς Λατερανὸν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης ἔμεινεν ὀλίγον ὀπίσω καὶ ἐψιθύρισέ τι εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Ὀρσίνου· οἱ Φραγγιπάναι καί τινες ἄλλοι εὐγενεῖς ἀντήλλαξαν βλέμματα μεταξύ των, ὁ δὲ Ῥιένζης, εἰσελθὼν εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ὅπου ἔμελλε νὰ διανυκτερεύσῃ, κατὰ τὴν συνήθειαν, τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς, ἀπεχαιρέτισε τὸ πλῆθος καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸ νὰ ἔλθῃ τὴν ἐπιοῦσαν «ν' ἀκούσῃ πράγματα ἀρεστά, ὡς ἤλπιζε, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν».

Τὸ ἄπειρον πλῆθος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν μὲ περιέργειαν καὶ μὲ ἀγαλλίασιν, ἐνῷ οἱ προδιατεθέντες ἀπὸ τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον, ἠσπάσθησαν αὐτὴν ὡς σύνθημα τῆς ἀκλονήτου ἀποφάσεως τοῦ δημάρχου των. Ὁ ὄχλος διεσκορπίσθη μὲ σπανίαν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, καὶ ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὡς πρᾶγμα ἀξιοσημείωτον ὅτι ἐν μέσῳ τοσαύτης συροῆς ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς ὅλας τὰς μερίδας, κανεὶς δὲν ἐξετράπη εἰς ἔριδα ἢ εἰς ἀκολασίαν. Τινὲς τῶν βαρώνων καὶ τῶν ἱπποτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης, οὕτινος τὴν εὐπρεπῆ ἀστειότητα καὶ τὸ σαρκαστικὸν τῆς διαθέσεως ἠγάπα ὁ δήμαρχος, καὶ ὀλίγοι ἄλλοι ἀκόλουθοι, ἔμειναν μετ' αὐτοῦ· πλὴν δὲ ἑνὸς μόνου στρατιώτου φρουροῦντος παρὰ τὸν πυλῶνα, τὸ ἐνώπιον τοῦ Παλατίου τῆς Βασιλικῆς καὶ τοῦ Βαπτιστηρίου τοῦ Κωνσταντίνου εὐρύτατον διάστημα, εἶχε μείνει ἔρημον καὶ σιωπηλόν, καὶ μελαγχολικαὶ ἔπιπτον ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὁ ἀπόγονος τῶν Τευτόνων βασιλέων, ἔλαβε κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸ τάγμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ὑπερηφάνειά του ἢ ἄλλη τις δεισιδαιμονία ἐπίσης ματαία, ἂν καὶ πλέον ἀξιοσυγχώρητος, τὸν παρεκίνησε νὰ λουσθῇ εἰς τὸ ἐκ πορφυρίτου ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται κατὰ παράδοσιν γελοίαν, εἰς τὸν Κωνσταντῖνον, τοῦτο δέ, ὡς προεῖπεν ὁ Σαβέλλης, τὸν ἔβλαψε παραπολύ. Μετὰ τὰς ἱεροτελεστίας ταύτας τὰ ὅπλα του ἐτέθησαν εἰς τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας τὸ ὀνομαζόμενον, αἱ στῆλαι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ὅπου ἔκειτο καὶ ἡ κλίνη του (α).

(α) Εἰς τὰς ἀρκτικοτέρας ἐπαρχίας, καθ' ὅλην τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς τῆς ἱπποσύνης ἀγρυπνοῦσιν οἱ μέλλοντες ν' ἀξιωθῶσιν αὐτῆς· ἀλλ' εἰς τὴν Ἰταλίαν φαίνεται ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο δὲν φυλάττεται ἐπίσης ἀκριβῶς.

Οἱ βαρόνοι καὶ οἱ λοιποὶ ἀκόλουθοι καὶ θαλαμηπόλοι ἀπεσύρθησαν εἰς μικρὸν παρεκκλήσιον τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ Ῥιένζης ἔμεινε μόνος. Εἷς μόνος λύχνος κείμενος παρὰ τὴν κλίνην του συνέχεε τὸ φῶς του μὲ τὰς θρηνώδεις ἀκτῖνας τῆς σελήνης αἵτινες ἔρριπτον ἐπὶ τῶν κιόνων καὶ τῶν στηλῶν «τὴν θρησκευτικὴν λάμψιν των». Ἡ ἱερότης τοῦ τύπου, τὸ ἐπίσημον τῆς ὥρας, καὶ ἡ βαθεῖα σιωπὴ ἐξῆψαν ἔτι μᾶλλον τὴν διάπυρον φαντασίαν τοῦ υἱοῦ ἐκείνου τῆς τύχης. Πολλὰ καὶ μεγάλα ὄνειρα συνέρρευσαν εἰς τὴν κεφαλήν του, ποτὲ μὲν θεμελιούμενα ἐπὶ ἐλπίδων ἐγκοσμίων, ποτὲ δὲ ἐπὶ ὑψηλοτέρων ἀλλὰ τολμηρῶν, ἕως οὗ καταβληθεὶς ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἰδίων του σκέψεων ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἡ ἱστορία δὲν ἐνόμισεν ἀνάξιον αὐτῆς νὰ ἀναφέρῃ, ὅτι ἐνῷ ἀνέβαινεν εἰς τὴν κλίνην αὐτοῦ, ἑτοιμασθεῖσαν πρὸ μικροῦ ἐπὶ τούτῳ, μέρος αὐτῆς κατέπεσεν. Ὁ Ῥιένζης ἐθεώρησε τὴν περίστασιν ταύτην ὡς ἀπαίσιον οἰωνόν, καὶ ἐσκιώθη ὠχρὸς καὶ ψιθυρίζων· ἀλλ' ἐρυθριάσας διὰ τὴν δειλίαν του, ἐξηπλώθη ἐκ νέου, καὶ κατεβίβασε τὸ περὶ αὐτὸν κωνωπεῖον.

Τῆς σελήνης ἡ λάμψις ἐξέλειπεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ εἰς τὰς πλάκας δὲν διεκρίνετο πλέον τὸ φῶς ἀπὸ τὸ σκότος, ὅταν ὄπισθεν στήλης πρὸς τὴν ἀπωτέραν ἄκραν, παράδυξος σκιὰ ἐπεσκίασε τὸ ὑπολειπόμενον ἀσθενέστατον φῶς . . . ἐκινήθη . . . ἐπροχώρησεν ἀκροποδητί . . . μετέβη ὡς φάντασμα ἀπὸ κίονος εἰς κίονα . . . ἐστάθη ὄπισθεν τῆς πλησιεστέρας εἰς τὴν κλίνην τοῦ δημάρχου στήλης . . . καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος.

Τὰ σκότη ἐγίνοντο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πυκνότερα, ἡ σιωπὴ ἐφαίνετο ἐπαυξάνουσα, ἡ σελήνη ἀπεχαιρέτησε τὸν ναόν, καὶ πλὴν τοῦ ψυχορραγοῦντος φωτὸς τοῦ παρὰ τὸν Ῥιένζην λύχνου, τὸ ζόφος τῆς νυκτὸς κατεκάλυψε τὴν ἐπίσημον καὶ ἱερὰν ἐκείνην σκηνογραφίαν.

Εἷς τι τῶν παρεκκλησίων, ὡς εἶπον, τὸ ὁποῖον ἐξηφανίσθη ἕως κατὰ τὰς πολλὰς τοῦ ναοῦ μεταβολάς, εὑρίσκετο ὁ Σαβέλλης καὶ οἱ ὀλίγοι ἄλλοι τοὺς ὁποίους δὲν ἀπέπεμψεν ὁ δήμαρχος. Ὁ Σαβέλλης μόνος δὲν ἐκοιμᾶτο· ἐκάθητο μάλις ἀναπνέων καὶ ἀκούων προσεκτικῶς, ἐνῷ τὰ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ φεγγοβολοῦντα φῶτα ἐδείκνυον καθαρώτερον τὰς ἀλλοιώσεις τοῦ πρωσώπου του.

Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, ἔλεγε, νὰ μὴ παραζαλισθῇ ὁ δολοφόνος! Πότε θὰ εὕρωμεν τοιαύτην ἄλλην εὐκαιρίαν. Ἔχει βεβαίως δυνατὸν βραχίονα καὶ χεῖρα ἐπιτηδείαν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄλλος εἶναι ἄνθρωπος ρωμαλέος. Φθάνει νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὀλίγον μὲ μέλει ἂν ὁ αὐτουργὸς σωθῇ ἢ ὄχι· ἂν μάλιστα δὲν φύγῃ, ἡμεῖς πρέπει νὰ τὸν φονεύσωμεν! Οἱ ἀποθαμένοι δὲν ὁμιλοῦν! Πλὴν ὅ,τι

καὶ ἂν συμβῇ τί; θὰ ἐκδικηθῇ τὸν Ῥιένζην; Ἄλλος Ῥιένζης δὲν ὑπάρχει! Ἡμεῖς καὶ οἱ Φραγκιπάνι θὰ κυριεύσωμεν τὸ Αὐεντῖνον, ὁ Κολόννας καὶ οἱ Ὀρσῖναι τὰ ἄλλα μέρη τῆς πόλεως· ποίαν ἀνάγκην ἔχομεν τοῦ μωροῦ ὄχλου ὅταν στερηθῇ τὸν ἀρχηγόν του; Ἐὰν ὅμως ἀνακαλυφθῶμεν...

Καὶ ὁ Σαβέλλης, ὅστις, εὐτυχῶς διὰ τοὺς ἐχθρούς του, δὲν εἶχε νεῦρα, ἰσοδύναμα μὲ τὴν θέλησίν του, ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του φρίττων.

—Μὲ φαίνεται ὅτι ἀκούω κρότον!... ὄχι... μὴ εἶναι ἄνεμος; θὰ ἦναι ὁ γέρων Βέκος Σκῶτος στρεφόμενος ἐντὸς τοῦ θώρακός του!... Μὴ φωνάζετε... δὲν μὲ ἀρέσει αὐτὴ ἡ σιωπή! Οὔτε φωνή... οὔτε ἀκρόασις! Μήπως μᾶς ἐπρόδωκεν ὁ ἀχρεῖος, ἢ μήπως δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐμβῇ ἀπὸ τὸ παράθυρον; Καὶ μικρὸν πα δίον θὰ τὸ κατώρθωνεν... ἢ μὴ τὸν εἶδεν ὁ στρατιώτης;

Ἡ ὥρα παρήρχετο· αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ φωτὸς ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται, ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε κλειομένην τὴν πύλην τῆς ἐκκλησίας. Ἡ ἀβεβαιότης τοῦ Σαβέλλου κατήντησεν ἀνυπόφορος, καὶ ἐξελθὼν τοῦ παρεκκλησίου μετέβη εἰς μέρος ὅθεν ἐφαίνετο τοῦ δημάρχου ἡ κλίνη· παντοῦ ἐπεκράτει σιωπή.

—Ἴσως ἡ σιωπὴ τοῦ θανάτου, εἶπεν ἐπανερχόμενος ὁ Σαβέλλης.

Ἐν τοσούτῳ ὁ δήμαρχος ἐπροσπάθει ἀλλ' εἰς μάτην νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὴν ἀϋπνίαν του εἶχεν αὐξήσει ἡ στενόχωρος θέσις εἰς τὴν ὁποίαν ἐβιάσθη νὰ καθήσῃ συνεσταλμένος, ἀφοῦ ἔπεσε τὸ πρὸς τὴν κεφαλὴν μέρος. Τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἂν καὶ ἐπεσκιάζετο ἀπὸ τὸ κωνωπεῖον, ἐκεῖνο, μετὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἀπέναντί του. Ἀποκαμὼν ἐξ αἰτίας τῆς τόσης ἀϋπνίας, ὑπέθεσεν ὅτι τὸ μελαγχολικὸν καὶ κλονούμενον ἐκεῖνο φῶς ἐδίωκε τὸν ὕπνον του, καὶ ἡτοιμάζετο νὰ σκωθῇ διὰ νὰ τὸ ἀπομακρύνῃ, ὅτε εἶδεν ἀνασυρόμενον ἐλαφρῶς κατέναντί του τὸ κωνωπεῖον. Ἔμεινε λοιπὸν ἀκίνητος καὶ περίφοβος· πρὶν δὲ προφθάσῃ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ δευτέραν φοράν, εἶδε μαῦρον ἄνθρωπον εἰσχωρήσαντα μεταξὺ τῆς κλίνης καὶ τοῦ φωτὸς, καὶ ἠσθάνθη ὅτι κτύπος κατέπεσεν εἰς τὸ μέρος αὐτῆς ὅπου, ἂν δὲν μετετοπίζετο ἐξ αἰτίας τοῦ τυχαίου ἐκείνου συμβεβηκότος, τὸ στῆθός του ἤθελεν διαπερασθῇ ἀπὸ μάχαιραν. Ὁ Ῥιένζης δὲν ἐπερίμεινε καὶ δεύτερον κτύπον εὐστοχώτερον· ἀλλ' ἐνῷ ὁ δολοφόνος ἐχαμήλωσε τὸ σῶμά του καὶ προσεπάθει ψηλαφῶν νὰ μακρυνθῇ, ἐπέπεσε μέγας καὶ δυνατὸς κατ' αὐτοῦ, ἥρπασε τὸ ἐγχειρίδιον ἀπὸ τὴν τρέμουσαν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ῥίψας αὐτὸν ἐπάνω τῆς κλίνης, ἐπάτησε μὲ τὸ γόνυ τὸ στῆθός του· τὸ ἐγχειρίδιον ἀνυψώθη... ἔλαμψε... κατέβη, ὁ δολοφόνος ἀπεσύρθη, καὶ ἐπληγώθη κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα. Ὁ

δήμαρχος ἀνύψωσε, διὰ νὰ καταφέρῃ καιριωτέραν πληγήν, τὸν φιλέκδικον σίδηρον.

Ὁ οὕτω πως καταβληθεὶς δολοφόνος ἦτο ἄνθρωπος συνειθισμένος εἰς πᾶν εἶδος κινδύνου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπτοήθη.

—Στάσου! εἶπεν· ἂν μὲ φονεύσῃς, θὰ φονεύσουν καὶ σὲ τὸν ἴδιον. Σῶσόν με καὶ θὰ σὲ σώσω.

—Κακοῦργε!

—Σιωπή... μὴ φωνάζῃς τόσον· θὰ ἐξυπνήσῃς τοὺς ἀκολούθους σου, καί τινες ἀπὸ αὐτοὺς ἠμποροῦν νὰ κάμουν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν κατώρθωσα.

—Σῶσόν με, σὲ λέγω, καὶ θὰ σὲ φανερώσω τι τὸ ὁποῖον ἀξίζει περισσότερον καὶ ἀπὸ τὴν ζωήν μου· πλὴν μὴ φωνάζῃς, μὴ ὁμιλῇς δυνατά· σὲ προειδοποιῶ!

Ὁ δήμαρχος ἠσθάνθη ἐκλείπουσαν τὴν καρδίαν του· εἰς τὸν μεμονωμένον ἐκεῖνον τόπον, μακρὰν τοῦ λατρεύοντος αὐτὸν λαοῦ... τῶν ἀφωσιωμένων φυλάκων του... περιστοιχούμενος ἀπὸ βαρύνους κακοβούλους, ἢ τίς οἶδε, καὶ ἀπὸ ὑπηρέτας ἀπίστους... ἴσως ἂν δὲν ἐθανάτονε τὸν δολοφόνον του θὰ ἐλάμβανε ἀπὸ αὐτὸν σωτήριόν τινα πληροφορίαν. Αἱ λέξεις ἐκείνου, ἡ ἀμφιβολία του αὕτη ἀνέτρεψαν ἀμέσως τὰς θέσεις καὶ τῶν δύο, καὶ ὁ νικητὴς παρεδόθη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἡττηθέντος.

—Ἐνόμισες ὅτι θὰ μὲ γελάσῃς, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, μὲ φωνὴν ὅμως ταπεινὴν καὶ ἀβέβαιον, ἥτις ἀπεδείκνυεν ὅτι ὁ κακοῦργος ἀνέλαβέ τινα ἐξουσίαν· θέλεις νὰ σ' ἀφήσω χωρὶς νὰ προκαλέσω τοὺς ἀνθρώπους μου, διὰ νὰ λάβῃς καιρὸν νὰ μ' ἐπιβουλευθῇς καὶ δευτέραν φοράν.

—Πλὴν ἐπλήγωσες τὴν δέξιάν μου χεῖρα, καὶ μ' ἔπῆρες τὸ μόνον ὅπλον μου.

—Πῶς ἦλθες ἐδῶ;

—Διὰ προδοσίας.

—Καὶ πόθεν τοῦτο τὸ τύλιγμα;

—Κατὰ παραγγελίαν ἄλλων.

—Ἂν σὲ συγχωρήσω;

—Θὰ σὲ τὰ φανερώσω ὅλα!

Ἔλα εἶπεν ὁ δήμαρχος ἀφεὶς τὸν αἰχμάλωτόν του, ἀλλὰ μὲ μεγάλην προφύλαξιν, κρατῶν τὸν ἕνα τῶν ὤμων του μὲ τὴν ἀριστερὰν, ἐνῷ μὲ τὴν δεξιὰν ἔστρεφε τὸ ἐγχειρίδιον κατὰ τοῦ στήθους του. Μήπως σὲ ἀφῆκεν ὁ σκοπὸς νὰ περάσῃς; ἡ ἐκκλησία ἔχει μίαν μόνην εἴσοδον.

—Ὄχι· ἀκολούθησόν με καὶ θὰ μάθῃς περισσότερα.

—Σκῦλε! ἔχεις συνωμότας;

—Ἐὰν ἔχω, σὺ κρατεῖς τὸ μαχαίριον ἐπάνω εἰς τὸ στῆθός μου.

—Θέλεις νὰ φύγῃς;

—Δὲν ἠμπορῶ καὶ ἂν τὸ θέλω.

Ὁ Ῥιένζης ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν κακοῦργον διὰ τοῦ ἀσθενοῦς φωτὸς τοῦ λύχνου του· τὸ τραχὺ καὶ ἀγενὲς πρόσωπόν του, ἡ βάναυσος ἐνδυμασία του, ἡ βάρβαρος ὁμιλία του, ἀπεδείκνυον ἀποχρώντως ὅτι ἦτο ὄργανον μισθωτὸν ἄλλων. Ἴσως δὲν ἦτο φρόνιμον τὸ νὰ καταφρονήσῃ κίνδυνον παρόντα καὶ βέβαιον, διὰ νὰ προλάβῃ πολλοὺς ἄλλους μέλλοντας καὶ ἀπροσδοκήτους. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥιένζης ἦτο ἔνοπλος, εὔρωστος, δραστήριος, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του· καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, ἡ φωνή του ἤθελε φθάσει εὐκόλως εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ἐὰν οἱ ἐν αὐτῷ εἶχον διάθεσιν νὰ τὸν βοηθήσωσι.

—Δεῖξόν με λοιπὸν τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰσόδου σου· καὶ ἂν σὲ ὑποπτευθῶ ὅταν περιπατῶμεν, θὰ ἀποθάνῃς. Λάβε τὸν λύχνον.

Ὁ δολοφόνος κατανεύσας τὴν κεφαλὴν ἔλαβε μὲ τὴν ἀριστερὰν τὸν λύχνον ὡς διετάχθη, ἐνῷ ὁ Ῥιένζης εἶχε πάντοτε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ δολοφόνου ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸν βραχίονα ἔσταζεν ὁλονὲν αἷμα, διέσχυσεν ἀθορύβως τὴν ἐκκλησίαν, ἔφθασεν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε μικρὸν δωμάτιον πρὸς χρῆσιν τοῦ ἱερέως, καὶ διευθύνθη πρὸς αὐτό. Τοῦ Ῥιένζου ἡ καρδία ἐψιθύρισεν· ἐὰν παρατηρήσω τὸ παραμικρότερον σημεῖον δολιότητος θὰ πέσῃς πρῶτος θῦμα!

Ὁ κακοῦργος κατένευσε καὶ δεύτερον τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπροχώρησεν· εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ ὁ παράδοξος ὁδηγὸς τοῦ δημάρχου ἔδειξε παράθυρον ἀνοικτόν.

—Ἰδοὺ πόθεν ἐμβῆκα, εἶπε, καὶ ἂν μὲ τὸ συγχωρῇς, πόθεν θὰ ἐκβῶ·

—Ὁ βαθρακὸς δὲν ἐκβαίνει, φίλε, ἀπὸ τὸ πηγάδιον μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐμβῆκεν. ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Ῥιένζης· καὶ τώρα ἂν δὲν προσκαλέσω τοὺς φύλακάς μου τί θὰ σὲ κάμω;

—Ἄφες με νὰ ἀναχωρήσω, καὶ αὔριον ἔρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν σου· καὶ ἂν μὲ πληρώσῃς καλὰ καὶ μὲ ὑποσχεθῇς ὅτι δὲν θὰ βλάψῃς τὸ σῶμα ἢ τὴν ζωήν μου, θὰ παραδώσω τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μὲ μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν σου.

Ὁ Ῥιένζης ὑπεμειδίασεν ὅταν ἤκουσε ταύτην τὴν πρότασιν· ἀναλαβὼν ὅμως τὸ ἦθός του ἀπεκρίθη·

—Καὶ ἂν προσκαλέσω τοὺς ἀνθρώπους μου καὶ σὲ παραδώσω εἰς αὐτούς;

—Θὰ μὲ παραδώσῃς εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἐχθρούς σου καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μὲ μετεχειρίσθησαν· αὐτοὶ δὲ φοβούμενοι μὴ

τοὺς προδώσω πρὶν ἐξημερώσῃ θὰ κόψουν τὸν λαιμόν μου. . . ἢ τὸν ἐδικόν σου.

—Μὲ φαίνεται ὅτι σὲ εἶδα καὶ ἄλλοτε.

—Μὲ εἶδες· δὲν ἐντρέπομαι οὔτε διὰ τὸ ὄνομά μου οὔτε διὰ τὴν πατρίδα μου, εἶμαι Ῥοδόλφος ὁ Σάξων.

—Σ' ἐνθυμοῦμαι. . . ἄνθρωπος τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου. Ἐκεῖνος λοιπὸν σ' ἔστειλε;

—Ῥωμαῖε, ὄχι! ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος ἱππότης καταῤῥονεῖ ὅλα τὰ ἄλλα ὅπλα ἐκτὸς τοῦ ξίφους του, καὶ τιμωρεῖ μὲ τὴν ἰδίαν του χεῖρα τοὺς ἐχθρούς του. Μόνοι οἱ ἐδικοί σας οἱ ποταποί, οἱ ἄνανδροι, οἱ δειλοὶ Ἰταλοὶ μεταχειρίζονται τὴν ἀνδρίαν καὶ μισθόνουν τὰ ξίφη τῶν ἄλλων,

Ὁ Ῥιένζης ἐσιώπησεν· ἀρεὶς τὸν αἰχμάλωτόν του ἐστάθη ἀπέναντι αὐτοῦ, καὶ ποτὲ μὲν παρετήρει τὸ ἦθός του, ποτὲ δὲ ἐβυθίζετο εἰς λογισμούς. Ἐπὶ τέλους, ῥίψας τὰ βλέμματα περὶ τὸν θάλαμον καὶ παρατηρήσας εἶδος μικροῦ δωματίου περιέχοντος ἄμφια ἱερατικὰ καί τινα ἄλλα ἱερὰ σκεύη, εἶπε πρὸς τὸν κακοῦργον·

Ἐδῶ, Σάξων Ῥοδόλφε, θὰ περάσῃς ἓν μέρος τῆς νυκτός. . . μικρὸν εἶναι βεβαίως ἡ τιμωρία τοῦ προμελετημένου ἐγκλήματός σου· καὶ αὔριον, ἂν ἀγαπᾷς τὴν ζωήν σου, μὲ φανερόνεις ὅλα.

Ἄκουσον, δήμαρχε, ἀπεκρίθη ὁ Σάξων ἐντόνως· ἡ ἐλευθερία μου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, ὄχι ὅμως καὶ ἡ γλῶσσά μου, οὔτε ἡ ζωή μου. Ἂν συγκατανεύσω νὰ χωθῶ εἰς ταύτην τὴν τρύπαν, πρέπει νὰ ὁρκισθῇς ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν τῆς μαχαίρας τὴν ὁποίαν κρατεῖς, ὅτι, ὅταν σὲ ὁμολογήσω ὅσα γνωρίζω, θὰ μὲ συγχωρήσῃς καὶ θὰ μὲ ἀφήσῃς ἐλεύθερον. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μὲ μετεχειρίσθησαν εἶναι ἀρκετοὶ διὰ νὰ χορτάσουν μὲ τὸ αἷμά των τὴν δίψαν σου καὶ τίγρις ἂν ἦσαι· ἂν δὲν ὁρκισθῇς. . .

—Ἄ, καλὲ φίλε! τί θὰ κάμῃς τότε;

—Θὰ συντρίψω τὴν κεφαλήν μου εἰς τὸν πέτρινον τοῦτον τοῖχον. Τοιοῦτος θάνατος εἶναι προτιμότερος τῶν βασάνων!

—Ἀνόητε! ποίαν ἀνάγκην ἔχω νὰ ἐκδικηθῶ ἄνθρωπον ὡς σέ; Ἔσο εἰλικρινὴς, καὶ σὲ ὁμνύω ὅτι, δώδεκα ὥρας μετὰ τὴν ἐξομολόγησίν σου, θὰ εὑρεθῇς σῶος καὶ ἀκαταζήτητος ἐκτὸς τῆς Ῥώμης. Σὲ τὸ βεβαιόνω, μὰ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους του.

—Εὐχαριστοῦμαι! ἔζησα πολὺν καιρόν, καὶ ἔμαθα ὅτι πρέπει νὰ ῥροντίζω διὰ τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν ζωὴν τοῦ μεγάλου ὁπλαρχηγοῦ μου· ὅσον διὰ τὰ λοιπὰ, ὀλίγον μὲ μέλει ἂν σεῖς οἱ μεσημβρινοὶ κόπτετε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τὸν λαιμὸν καὶ μεταβάλλετε τὴν Ἰταλίαν εἰς μνῆμα.

Μετὰ τὰς φιλόῤῥονας ταύτας λέξεις ὁ Ῥοδόλφος εἰσῆλθεν εἰς τὸ

δωμάτιον· ἀλλὰ πρὶν κλείσῃ ὁ Ῥιένζης τὴν θύραν, στραφεὶς πρὸς αὐτὸν εἶπε·

—Στάσου ὀλίγον· τὸ αἷμα τοῦτο τρέχει ὡς τὸ νερόν. Βοήθησόν με νὰ δέσω τὴν πληγήν, διὰ νὰ μὴν ἀποθάνω πρὸ τῆς ἐξομολογήσεώς μου.

—Μὰ τὴν πίστιν μου, εἶπεν ὁ δήμαρχος εἰς τὸν ὁποῖον ἤρεσκεν ἡ ψυχρὰ τόλμη τοῦ δολοφόνου· ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐκδούλευσιν τὴν ὁποίαν ἠθέλησες νὰ μὲ κάμῃς, ὁ ἀναιδέστερος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον μ' ἔτυχε νὰ ἴδω. Δός με τὴν ζώνην σου. Δὲν ἐφαντάσθην ποτὲ ὅτι τὴν παραμονὴν τῆς ἱπποσύνης μου θὰ ἔκαμνα ἔργον τόσῳ φιλάνθρωπον!

—Μὲ φαίνεται ὅτι τὰ πανία αὐτὰ εἶναι καταλληλότερα διὰ δέσιμον, εἶπεν ὁ Ῥοδόλφος δείξας τὰ κρεμάμενα ἄμφια.

—Σιωπή, ἀχρεῖε, εἶπε συνοφρυωθεὶς ὁ δήμαρχος· μὴ ἱεροσυλίας! Ἐπειδὴ ὅμως λαμβάνεις τόσην φροντίδα διὰ τὸν ἑαυτόν σου, σὲ δίδω τὴν ἐδικήν μου ζώνην ὡς καταλληλοτέραν.

—Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔθεσε κατὰ γῆς τὸ ἐγχειρίδιον καὶ πατήσας αὐτὸ διὰ τοῦ ποδὸς, ἔδεσε τὸν αἱματοσταγῆ βραχίονα, δι' οὗ εὐχαρίστησεν αὐτὸν ὁ Ῥοδόλφος· ἐπαναλαβὼν δὲ τὸ ὅπλον καὶ τὸν λύχνον, ἔκλεισε κωδωνομοχλῶν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κλίνην του ἀναπολῶν μετὰ μεγίστης ἀγανακτήσεως τὴν προδοσίαν.

Τὴν αὐγήν, πολλὰ πρωὶ ἐξελθὼν τῆς μεγάλης πύλης τῆς ἐκκλησίας, ἐπροσκάλεσε τὸν σκοπὸν ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν φρουράν του, καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ ὁδηγήσῃ τὸν αἰχμάλωτον, ἐνῷ ὅλη ἡ πόλις ἐκοιμᾶτο ἀκόμη, εἰς χωριστὴν φυλακὴν τοῦ Καπιτωλίου. «Νὰ φυλάξῃς, εἶπε, σιωπήν· νὰ μὴ εἴπῃς μήτε λέξιν εἰς κανένα· ὑπάκουσον εἰς ὅσα σὲ προστάζω, καὶ θὰ προβιβασθῇς. Μετὰ ταῦτα ὕπαγε καὶ εἰπὲ εἰς τὸν σύμβουλον Πανδόλφον Γουίδον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ πρὶν συναχθῇ τὸ πλῆθος.»

Καὶ διατάξας τὸν στρατιώτην ν' ἀποβάλῃ τὰ βαρέα ὑποδήματά του, τὸν ὡδήγησε διὰ τῆς ἐκκλησίας, παρέδωκεν εἰς αὐτὸν τὸν Ῥοδόλφον, τοὺς εἶδεν ἀναχωροῦντας, καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἡ φωνή του ἠκούσθη ἀπὸ τοὺς καθημένους εἰς τὸ παρεκκλήσιον οἵτινες ἔσπευσαν νὰ ὑπακούσωσιν.

Ἱστάμενος ὄρθιος, καὶ περιτυλιγμένος μὲ ἱμάτιον πλατὺ, παρυφασμένον διὰ μηλωτῆς, ἐξέταζε διὰ τοῦ ὀξυδερκοῦς βλέμματός του τὴν φυσιογνωμίαν ἑκάστου τῶν ἐρχομένων. Δύο ἐκ τῶν βαρώνων τῆς Ψραγγιπανικῆς οἰκογενείας ἔδωκαν κατ' ἀρχὰς σημεῖά τινα ἀμηχανίας καὶ ταραχῆς· ἀλλ' ἡσύχασαν εὐθὺς ἀκούσαντες τὰς φιλόφρονας προσρήσεις τοῦ δημάρχου.

Ὅλη ὅμως τοῦ Σαβέλλου ἡ εὐφυία δὲν ἐδυνήθη νὰ κρύψῃ καὶ ἀπὸ

τὸν πλέον ἀδιάφορον ὀφθαλμὸν τὴν φρίκην τῆς ψυχῆς ἥτις ἐφαίνετο εἰς τὸ πρόσωπόν του ὅταν μάλιστα εἶδε τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τοῦ Ῥιένζου στραφὲν πρὸς αὐτὸν, ἐπάγωσεν ὅλος· ἀλλ' ὁ Ῥιένζης ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν ταραχήν του, καὶ ὅταν ὁ Βίκος Σκῶτος, γέρων ἱππότης, ὅστις εἶχε περιζώσει τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν ἱππότην, τὸν ἠρώτησε πῶς ἐπέρασε τὴν νύκτα, ἀπεκρίθη εὐθύμως,

—Κάλλιστα, κάλλιστα, γενναῖε φίλε! Καλὸς ἄγγελος φυλάττει πάντοτε τοὺς νεοφωτίστους ἱππότας. Κύριε Λουκᾶ Σαβέλλη, φαίνεται ὅτι δὲν ἐκοιμήθης καλά· εἶσαι ὠχρός· ἀδιάφορον ὅμως· τὸ σημερινὸν μας συμπόσιον θὰ ζωογονήσῃ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματός σου.

—Τοῦ αἵματος, δήμαρχε! ἀνεφώνησεν ὁ Σκῶτος ὅστις ἠγνόει τὴν συνωμοσίαν· εἶπες αἷμα καὶ ἰδοὺ! ἐπάνω εἰς τὰς πλάκας αἷμα νωπὸν ἀκόμη.

—Βλέπω, γενναῖε γέρων, ὅτι ἐπρόδωκες τὴν ἀνεπιτηδειότητά μου! Ἐπληγώθην μόνος μου μὲ τὸ ξιφίδιόν μου ἐνῷ ἀπεκδυόμην. Χάρις τῷ θεῷ ἡ ἄκρα του δὲν ἦτο φαρμακευμένη!

Οἱ Φραγγιπάναι ἔρριψαν πρὸς ἀλλήλους βλέμματα· ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης ἐστηρίχθη εἴς τινα στήλην, καὶ οἱ ἄλλοι ἐσκυθρώπασαν καὶ κατεπλήχθησαν.

—Μὴ τὸ ἐνθυμῆσθε πλέον, φίλοι μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης· εἶναι καλὸς οἰωνὸς καὶ ἀληθὴς προφητεία. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, ὅστις ζώννυται τὸ ξίφος του διὰ τὸ καλὸν τοῦ Κράτους, πρέπει νὰ ᾖ ἕτοιμος νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του δι' αὐτό· τοῦτο θὰ κάμω καὶ ἐγώ. Φθάνει πλέον· δὲν εἶναι τίποτε· δὲν ἤλπιζα ὅτι θὰ τρέξῃ τόσον αἷμα ἀπὸ τόσῳ μικρὸν κέντημα· δὲν θὰ κοπιάσουν ὅμως αἱ βδέλλαι. Πόσῳ λαμπρὰ εἶναι ἡ ἡμέρα! Πρέπει νὰ ἑτοιμασθῶμεν νὰ ὑποδεχθῶμεν τοὺς συμπολίτας μας· μετ' ὀλίγον θὰ φθάσουν. Ἄ, Πανδόλφε μου, καλῶς ὥρισες! σὺ, φίλε μου, κόμβωσόν μου τὸν μανδύαν.

Ἐνῷ δὲ ὁ Πανδόλφος ἐξεπλήρωνε τὸ χρέος τοῦτο, ὁ δήμαρχος ἐψιθύρισεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ ὠτίον τοῦ φίλου του, τὰς ὁποίας οἱ παρεστῶτες ἐξέλαβον, ἐξ αἰτίας τοῦ μειδιάματος δι' οὗ συνωδεύθησαν, ὡς τινας τῶν συνήθων ἀστειοτήτων τοῦ Ῥιένζου ὁμιλοῦντος μετά τινος τῶν οἰκειοτέρων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Η ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ.

Ὁ κώδων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Λατερανοῦ ἐσήμανε μεγαλοφώνως καὶ φαιδρῶς, καθόσον ἄπειρον πλῆθος, πολυαριθμότερον καὶ τοῦ τῆς παρελθούσης ἡμέρας συνέρρεεν. Οἱ ἐπὶ τούτῳ διορισθέντες ἀξιωματικοὶ μὲ δυσκολίαν παρεμέρισαν τὸν λαὸν διὰ νὰ διέλθωσιν οἱ πρέσβεις καὶ οἱ βαρόνοι· μόλις δὲ οἱ εὐγενεῖς αὐτοὶ διῆλθον καὶ τὰ πλήθη συμπιεσθέντα ἐκ νέου, ἐχύθησαν ὡς χείμαρρος ἐντὸς τοῦ ναοῦ, καὶ ἔδραμον πρὸς τὸ παρεκκλήσιον Βονιφατίου τοῦ Η'. Ἐκεῖ, εἰσχωροῦντες εἰς πᾶσαν, καὶ τὴν παραμικροτέραν, γωνίαν, καὶ φράσσοντες τὴν εἴσοδον, ἔβλεπον τὸν δήμαρχον περιστοιχούμενον ἀπὸ τὴν λαμπρὰν συνοδίαν τὴν ὁποίαν συνεκρότησεν ἡ μεγαλοφυΐα του, καὶ καθυπέταξεν ἡ τύχη του. Ἐπὶ τέλους, παιανιζούσης ἐπισήμως καὶ ἱεροπρεπῶς τῆς μουσικῆς, καὶ ἀναγγελλούσης τὴν ἔναρξιν τῆς θείας λειτουργίας, ὁ δήμαρχος ἐπροχώρησε, τὴν δὲ ἐπελθοῦσαν μετὰ μικρὸν σιωπὴν τῆς μουσικῆς ἐπηύξησεν ἡ γενικὴ καὶ βαθυτάτη σιωπὴ τῶν περιεστώτων. Τὸ ἀνάστημα, τὸ ἦθος, ἡ φυσιογνωμία του ἐπέβαλλον ἀείποτε σέβας εἰς τὰ πλήθη· τὸ ἐπίσημον μάλιστα τῆς τελετῆς, καὶ ὁ διάπυρος ἐκεῖνος καί τοι σιωπηλὸς ἐνθουσιασμός, ὅστις εἶναι ἴσως τὸ μόνον πρόσον τῆς εὐγλωττίας τὸ ὁποῖον ἡ φύσις μόνη χορηγεῖ, ἀνεδείκνυεν ἔτι μᾶλλον τὸ ἀποτέλεσμα ἐκεῖνο.

«Ἔστω γνωστόν, εἶπε βραδυφώνως καὶ ἐντόνως, δυνάμει τῆς χορηγηθείσης εἰς ἡμᾶς ἐξουσίας, δυνάμεως καὶ δικαιοδοσίας ἀπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν ἐν γενικῇ συνελεύσει, καὶ ἐπικυρωθείσης ἀπὸ τὸν Μακαριώτατον πάπαν, ὅτι ἡμεῖς, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας διὰ τὸ δῶρον καὶ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοῦ ὁποίου εἴμεθα στρατιῶται, καὶ διὰ τὴν εὔνοιαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, κηρύττομεν ὅτι ἡ Ῥώμη μητρόπολις τῆς οἰκουμένης καὶ βάσις τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, καὶ ὅλαι αἱ πόλεις, αἱ ἐπικράτειαι καὶ οἱ λαοὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι ἀπὸ τοῦδε ἐλεύθεροι. Δυνάμει τῆς ἐλευθερίας ταύτης, καὶ τῆς ἀνωτέρω καθιερωμένης ἐξουσίας προκηρύττομεν ὅτι ἡ ἐκλογή, ἡ δικαιοδοσία καὶ ἡ μοναρχία τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰς τὸν λαὸν τῆς Ῥώμης καὶ ὅλης τῆς Ἰταλίας. Προσκαλοῦμεν λοιπὸν τοὺς ἐνδοξοτάτους πρίγκιπας, τὸν Λουδοβίκον δοῦκα τῆς Βαυαρίας, καὶ τὸν Κάρολον βασιλέα τῆς Βοημίας, ἀξιοῦντας τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἰταλίας νὰ ἐμφανισθῶσι προσωπικῶς ἐνώπιον ἡμῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀρχόντων τῆς

Ῥώμης, διὰ νὰ δικαιολογήσωσι καὶ ἀποδείξωσι τὰς ἀξιώσεις των, δίδοντες πρὸς αὐτοὺς προθεσμίαν ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Προσκαλοῦμεν ὡσαύτως, ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας τὸν δοῦκα τῆς Σαξωνίας, τὸν πρίγκιπα τοῦ Βρανδεβούργου καὶ ὄντινα ἄλλον ἡγεμόνα, πρίγκιπα ἢ ἱεράρχην ἐκ τῶν ἀξιούντων ὅτι ἔχουσι δικαίωμα νὰ ἐκλέξωσι τὸν αὐτοκράτορα, δικαίωμα τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας καὶ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων παραδόσεις, ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν. Ἡ ἀνακαίνισις αὕτη τῶν πολιτικῶν μας ἐλευθεριῶν δὲν προσβάλλει οὐδόλως τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τῆς ἐκκλησίας, τοῦ πάπα, καὶ τοῦ ἱεροῦ Συνεδρίου (α). Κήρυκες! ἐπαναλάβετε τὴν πρόσκλησιν ἐπισήμως καὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν της, ὅπως ἐγράφη καὶ παρεδόθη εἰς τὰς χεῖράς σας, ἐκτὸς τοῦ Λατερανοῦ.»

Μόλις ὁ Ῥιέντζης ἐτελείωσε τὴν τολμηρὰν ταύτην προκήρυξιν τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Ἰταλίας, καὶ οἱ πρέσβεις τῆς Τυρρηνίας καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων ἐπικρατειῶν, ἐξέφρασαν ψιθυρίζοντες τὴν ἐπιδοκιμασίαν των. Οἱ πρέσβεις τῶν ἐπικρατειῶν αἵτινες ἦσαν ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος ἔριψαν πρὸς ἀλλήλους βλέμματα ἐκστάσεως καὶ ἀπορίας, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι βαρόνοι ἐστέκοντο μὲ χεῖλη κλειστὰ καὶ

(α) «Il tutto senza derogare all'autorità della Chiesa, de Papa e del Collegio.» Οὕτω τελευταῖα ἡ παράδοξος ἐκείνη πρόσκλησις ἡ τολμηρὰ καὶ θαυμασία διακήρυξις τῆς κλασικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἰταλίας κατὰ τὴν τιμαριωτικωτάτην ἐποχὴν τῆς ΙΔ. ἑκατονταετηρίδος. Ὁ ἀνώνυμος βιογράφος τοῦ Ῥιέντζου βεβαιοῖ ὅτι ὁ δήμαρχος προσεκάλεσε καὶ τὸν πάπαν καὶ τοὺς καρδιναλίους νὰ κατοικήσωσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ὁ δὲ Σάδης ἀνασκευάζει δι' ἰσχυρῶν καὶ ἀναντιρρήτων ἐπιχειρημάτων τὴν εἰς τὴν τόλμην ἢ τὴν παραδοξίαν τοῦ Ῥιέντζου προσθήκην ταύτην. Ὁ Γίββων ὅμως ὅστις ἐπανέλαβε τὸ λοιπὸν τῆς προσκλήσεως διὰ λέξεων τραχυτάτων μὴ ἐπικυρουμένων παρ' οὐδενὸς ἀξιοπίστου ἱστοριογράφου ἀντέγραψε τὰ λάθη τοῦ βιογράφου, καὶ κατεῤῥόνησε τὸν δὲ Σάδην ὡς μετεχειρισθέντα ἐπιχειρήματα ἀμάλλων σιμνὰ ἢ πειστικά.» Μὴ θέλοντες νὰ παρενοχλήσωμεν τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς ἐπαναλήψεως ὅλων τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ σοφοῦ τούτου ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ἀναφέρωμεν τὰ δύο πρῶτα.

ά.—Ὅλοι οἱ ἄλλοι σύγχρονοι ἱστορικοὶ οἱ πραγματευθέντες περὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ὁ Γ. Βιλλάνης, ὁ Ὀκσαμίος, τὰ χειρόγραφα τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἄλλοι χρονογράφοι, ἀναφέροντες τὴν πρόσκλησιν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν ἐκλεκτόρων, δὲν ὁμιλοῦσι περὶ τῆς τοῦ πάπα καὶ τῶν καρδιναλίων· ὁ δὲ πάπας Κλήμης ὁ ς' κατακρίνων πικρῶς τὸν Ῥιέντζην, καὶ μάλιστα τὴν πρόσκλησίν του, σιωπᾷ περὶ τῆς προσκλήσεως τοῦ πάπα καὶ τῶν καρδιναλίων ἥτις, ἂν ὑπῆρχεν, ἤθελε θεωρηθῇ ὑπ' αὐτοῦ ὡς πολὺ δεινοτέρα ἐκείνης.

β.—Ἀπαραλλάκτως ἡ πρᾶξις τῆς προσκλήσεως ὡς ἐκοινοποιήθη ἐν Λατερανῷ σώζεται παρὰ τῷ Ὀκσεμίῳ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐδανείσθημεν, συντομώτερον ὅμως, τὴν ἀνωτέρω ἐμιλίαν· καὶ ὅμως οὔτε τοῦ πάπα οὔτε τῶν καρδιναλίων γίνεται μνεία εἰς τὴν πρόσκλησιν.

Ὅλη τοῦ Γίββωνος ἡ διήγησις περὶ τοῦ Ῥιέντζου εἶναι ἐπιπόλαιος καὶ ἐλλειπής. Ὁ ψυχρὸς καὶ φιλοσκώμμων οὗτος σκεπτικὸς δὲν ἐδύνατο νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἐνθερμον ἐνθουσιασμὸν τοῦ πατριωτισμοῦ ἢ τῆς θρησκείας τοῦ μεγάλου Ῥωμαίου· ἀλλὰ παρίστησε τοῦτον ὡς φιλόδοξον καὶ φαντασιοκόπον φρενοβλαβῆ. Πῶς ἔργον ἤθελε παρεστήσει τὸν Κρομουέλον, τὸν Βάσην καὶ τὸν Ἀμδένον; Ὁ σχολαστικὸς, καὶ ὄβελιὸς καὶ ἐπιτετηδευμένος Ἰουλιανὸς ὑπῆρξεν ὁ ἥρως τοῦ Γίββωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ.

Τὸ συμπόσιον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπῆρξεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο λαμπρότερον. Τὴν εἰσήγησιν τοῦ Τσέκου δὲλ Βέκιου περιγράψαντος τόσῳ εὐστόχως τὸν χαρακτῆρα τῶν συμπολιτῶν του ἀγαπώντων, ὡς καὶ σήμερον ἂν ὄχι ἐπίσης ὑπερβολικά, τὰς πομπὰς καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ θεάματα, δὲν εἶχε λησμονήσει ὁ Ῥιέντζης. Μία μόνη περίστασις τοῦ παγκοσμίου συμποσίου γενομένου μᾶλλον διὰ τὸν λαὸν ἢ διὰ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν Ῥωμαίων, ἀρκεῖ νὰ δώσῃ ἰδέαν τινὰ τῆς πλουσιότητος αὐτοῦ. Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας, ῥύακες οἴνου ἔτρεχον ποταμηδὸν ἀπὸ τοὺς μυκτῆρας τοῦ ἵππου τοῦ μεγάλου ἀνδριάντος τοῦ Κωνσταντίνου. Αἱ εὐρύταται αἴθουσαι τοῦ Λατερανοῦ, εἰς ἃς εἰσήρχετο ἐλευθέρως πᾶσα τάξις ἀνθρώπων, ἦσαν λαμπρότατα ἐστολισμέναι, καὶ οἱ ἀγῶνες, αἱ παιδιαί, καὶ αἱ γελωτοποιίαι τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπαναλαμβάνοντο μετὰ πολλῆς ζωηρότητος. Εἰς αἴθουσαν χωριστὴν ἡ σύζυγος τοῦ δημάρχου (ἡ tridunessa ὡς ὠνομάζετο τότε ἀκόμψως ἡ Νίνα) ὑπεδέχετο τὰς κυρίας τῆς Ῥώμης, ἐνῷ ὁ δήμαρχος κατεπράϋνεν ἢ μετέπεισε τόσῳ ἐπιτυχῶς τὸν Ῥαϊμοῦνδον, ὥστε ὁ καλὸς ἐπίσκοπος συνεκάθησεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τράπεζαν ἐκείνου, μόνος ἀξιωθεὶς τῆς τιμῆς ταύτης. Ὅταν τὸ βλέμμα περιέτρεχε τοὺς θαλάμους καὶ τὰς αἰθούσας, ἔβλεπεν αὐτὰ κατεχόμενα ἀπὸ ὅλους τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἱππότας, τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς ἰσχυροὺς, τοὺς πεπαιδευμένους καὶ τὰς ὡραίας τῆς Ἰταλικῆς μητροπόλεως, καὶ ἀπὸ πρέσβεις καὶ εὐγενεῖς ξένους ἐλθόντας ἐκεῖθεν τῶν Ἄλπεων (α), ἢ ἀποσταλέντας ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ ἐλεύθερα Κράτη τὰ χειροκροτήσαντα τὴν ἀνύψωσιν τοῦ δημάρχου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς περιφανεῖς καὶ ἀλαζόνας τυράννους τοὺς ἐμπαίξαντας κατ' ἀρχὰς τὴν αὐθάδειάν του σήμερον δὲ ἐρποντες εἰς τοὺς πόδας του. Ἐκεῖ ἦσαν ὄχι μόνον οἱ πρέσβεις τῆς Φλωρεντίας, τῆς Σιέννης (τῆς Ἀρέτσου ὑποταχθείσης ἐσχάτως εἰς τὸν δήμαρχον), τῆς Τόδης, τοῦ Σπολετίου, καὶ ἀπείρων ἄλλων πόλεων καὶ ἐπικρατειῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ φοβεροῦ Βισκόντου πρίγκιπος Μεδιολάνων, τοῦ Ὀβίτσου τῆς Φερράρας, καθὼς καὶ τῶν τυράννων Βερόνης καὶ Βονωνίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ γενναῖος καὶ νουνεχὴς Μαλατίεστας, Κύριος Ῥιμινίου, οὐτινος ὁ βραχίων κατέστειλεν ἐπὶ μικρὸν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Μοντερεάλου ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Μεγάλης Ἑταιρίας, εἶχε στείλει ὡς ἀντιπρόσωπόν του

(α) Ὁ ἁπλοῦς καὶ εὔπιστος βιογράφος τοῦ Ῥιέντζου βεβαιοῖ ὅτι ἡ φήμη τοῦ Δημάρχου εἶχε φθάσει καὶ μέχρι τοῦ Σουλτάνου τῆς Βαβυλῶνος

τὸν ἐνδοξότερον τῶν εὐγενῶν του. Ὁ Ἰωάννης Βίτκος, ὁ πλέον κακὸς καὶ πλέον ἀγρεῖος δεσπότης τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅστις εἶχεν ἕως τότε καταφρονήσει ἀποτόμως τὴν δύναμιν τοῦ δημάρχου. ὑποτεταγμένος καὶ ἐξηυτελισμένος σήμερον παρευρίσκετο ἐκεῖ αὐτοπροσώπως. Ἡ Οὐγγαρία, ἡ Νεάπολις εἶχον στείλει ἐπίσης πρέσβεις, καθὼς καὶ ἡ Βαυαρία καὶ ἡ Βοημία τῶν ὁποίων οἱ ἡγεμόνες προσεκλήθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαστηρίου. Ὁ κυματισμὸς τῶν πτερῶν, ἡ λάμψις τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τῶν περιχρύσων ἐνδυμάτων, ὁ κρότος τῶν χρυσῶν πτερνιστήρων, αἱ κρεμάμεναι σημαῖαι, ὁ μελῳδικὸς ἦχος τῆς μουσικῆς, ὅλα ταῦτα ἀπετέλουν σκηνογραφίαν τοσούτῳ καταπληκτικὴν, ὥστε οἱ μεγαλείτεροι τῶν τιμαριωτῶν βασιλέων ἤθελον φθονήσει αὐτήν. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ αἴτιος ὅλης ἐκείνης τῆς λαμπρότητος, ἀνανήψας ἀπὸ τὴν μέθην τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του ἐκάθητο σιωπηλὸς καὶ σύννους, ἀναπολῶν τὸ συμβὰν τῆς παρελθούσης νυκτὸς, καὶ λυπούμενος διότι μεταξὺ τοῦ φαιδροῦ ἐκείνου πλήθους ἐνέδρευον καὶ οἱ δολοφόνοι του. Μεταξὺ τῆς ἁρμονίας τῆς μουσικῆς καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς πομπῆς ἠσθάνετο τὴν ἐπιβουλὴν εἰσδύουσαν πλησίον του, ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ σκελετοῦ ρίπτουσα ὡς πάλαι, τὴν ζοφερὰν καὶ θλιβερὰν σκιάν της ἐπὶ τοῦ συμποσίου, συνεσκόταζε τὴν λάμψιν τῆς ἀπαραμίλλου ἐκείνης σκηνῆς.

Ἐνῷ ἡ εὐθυμία εἶχε φθάσει εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμὸν, ἀξιωματικός τις τοῦ Ῥιένζου ἐλθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίου, εἶπε κρυφίως λέξεις τινὰς πρὸς τοὺς εὐγενεῖς· ὅλοι δὲ ἔνευσαν μετ' αὐτὰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἠλλοιώθησαν τὴν ὄψιν.

—Κύριε Σαβέλλη, εἶπεν ὁ Ὀρσίνης τρέμων, δεῖξον περισσοτέραν γενναιότητα· ἡ πρόσκλησις αὐτὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τιμὴ, καὶ ὄχι ὡς ἐκδίκησις. Ὑποθέτω ὅτι προσεκλήθης ὡς κ' ἐγώ.

Ναί . . . ναί . . . ἐπιθυμεῖ νὰ δειπνήσω εἰς τὸ Καπιτώλιον . . . δεῖπνον φιλικόν . . . εἰς τὸ ἀνάθεμα καὶ αὐτὸς καὶ ἡ φιλία του. . . μετὰ τὴν παραζάλην τῆς ἡμέρας.

—Τὰ ἴδια ἐμήνυσε καὶ εἰς ἐμέ! εἶπεν ὁ Ὀρσίνης στραφεὶς πρὸς ἕνα τῶν Φραγγιπανῶν.

Μετ' ὀλίγον οἱ λαβόντες τὴν πρόσκλησιν ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ συνελθόντες συνεσκέπτοντο. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπρότεινον τὴν φυγήν· ἀλλ' ἡ φυγὴ ἰσοδυνάμει μὲ ὁμολογίαν· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμὸς, ἡ κοινωνικὴ τάξις, ἡ μακρὰ καὶ καθιερωμένη ἀτιμωρησία των τοὺς ἐξησφάλιζον, ἀπεφάσισαν νὰ ὑπακούσωσι. Μόνος ὁ γέρων Κολόννας, ὁ μόνος ἀθῶος μεταξὺ τῶν προσκληθέντων βαρόνων, ἀπεποιήθη τὴν πρόσκλησιν.

—Ὦ! εἶπε σκυθρωπάσας, δὲν μᾶς φθάνει σήμερον τὸ ἓν συμ-

πόσιον; Εἰπὲ εἰς τὸν δήμαρχον ὅτι πρὶν τελειώσῃ τὸ δεῖπνόν του ἐγὼ θὰ κοιμῶμαι· τὰ ἄσπρα μαλλιὰ δὲν ἠμποροῦν ν' ἀνθέξουν εἰς τὴν θερμὴν πολλῶν συμποσίων.

Ὅταν ὁ Ῥιέντζης ἐσηκώθη διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ (καὶ ἐσηκώθη ἐνωρὶς διότι τὸ γεῦμα εἶχεν ἀρχίσει πρὸ μεσημβρίας) ὁ Ῥαϊμοῦνδος, σπουδάζων νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ νὰ συσκεφθῇ μετά τινων ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀδελφῶν του περὶ τῆς ἐκθέσεως τὴν ὁποίαν ἔμελλε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν πάπαν, ἀπεχαιρέτισε τὸν δήμαρχον ἀλλ' αὐτὸς εἶπε μὲ πολλὴν σοβαρότητα·

—Πανιερώτατε, ἔχομεν τὴν ἀνάγκην σου εἰς τὸ Καπιτώλιον διὰ πολλὰς κατεπειγούσας ὑποθέσεις. Ἕνας φυλακισμένος... κάμμία δίκη... ἴσως, ἐπρόσθεσε συνοφρυωθεὶς ἀπαισίως καὶ προφητικῶς, *κάμμία καταδίκη εἰς θάνατον*, μᾶς περιμένουν! Ἔλα.

—Τῶόντι, δήμαρχε, ἐτραύλισεν ὁ καλὸς ἐπίσκοπος· σήμερον νὰ καταδικάσωμεν εἰς θάνατον! εἶναι καιρός;

—Καὶ τὴν τελευταίαν νύκτα δὲν ἦτο καιρός... πλὴν... Ἔλα.

Αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ Ῥιέντζου ἐπροφέρθησαν τοσοῦτῳ ἐντόνως, ὥστε ὁ Ῥαϊμοῦνδος δὲν ἐδυνήθη ν' ἀντισταθῇ· ἀνεστέναξεν, ἐψιθύρισε, συνέστειλε τὰ ἐνδύματά του, καὶ ἠκολούθησε τὸν δήμαρχον. Ὅθεν καὶ ἂν διέβαινον ὅλοι ἐσηκόνοντο, ὁ δὲ Ῥιέντζης ἀπεκρίνετο εἰς τοὺς χαιρετισμούς των διὰ μειδιαμάτων καὶ λέξεων εὐπροσηγόρων καὶ πνευματωδῶν. Νέος, εὐπρόσωπος καὶ ἐπιδεικτικός, γινόμενος ὡραιότερος ἑαυτοῦ ὡσὲκ τῆς λαμπρᾶς του ἐνδυμασίας καὶ τῆς ἡγεμονικῆς ἐκφράσεως τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν του, τῆς ὁποίας ἐστεροῦντο οἱ ἀνάγωγοι εὐγενεῖς τοῦ ἀμαθοῦς ἐκείνου αἰῶνος, ἔλαμπεν εἰς τὴν Αὐλήν, ὑπερεῖχεν ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ ἐνομίζετο ἄξιος αὐτῆς ἀρχηγός· ἡ δὲ ὑποτιθεμένη καταγωγή του ἀπὸ Τεύτονα αὐτοκράτορα, ἥτις μετὰ τὴν ἀνύψωσίν του διεκωδωνίσθη καὶ ἐπιστεύθη, ἐθεωρεῖτο ἀναμφισβήτητος ἀπὸ τοὺς ξένους μεγιστᾶνας ἐξ αἰτίας τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἤθους του καὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς καὶ γλυκείας εὐπροσηγορίας του.

—Κύριε Ἔπαρχε, εἶπε πρὸς κατηφῆ τινα καὶ μελανείμονα, τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἀλαζόνα Ἰωάννην Βίκον, ἔπαρχον Ῥώμης, χαίρομεν βλέποντες ξένον τόσῳ περιφανῆ εἰς Ῥώμην. Θέλομεν ἀνταποδώσει τὴν εὐγένειαν αὐτὴν ἐρχόμενοι αἴφνης εἰς τὸ παλάτιόν σας. Καὶ σεῖς, κύριε, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον Τιβύρεως, δὲν θὰ μᾶς ἀπαρνηθῆτε, ἐλπίζω, μικρὸν ἄσυλον μεταξὺ τῶν δασῶν καὶ τῶν ρυάκων σας εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ τρυγητοῦ. Νομίζω ὅτι ἡ Ῥώμη, ἡνωμένη μὲ τὴν γλυκεῖαν Τίβυριν θὰ συμφιλιωθῇ μὲ τὰς Μούσας ἠκερδήσατε τὴν δίκην, κύριε Βενόνη· τὸ συμβούλιον ἀναγνωρίζει τὸ δίκαιόν σας· ἠθέλησα ὅμως νὰ σᾶς δώσω τὴν εἴδησιν

σήμερον... καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μὲ κατακρίνετε· Ταῦτα ἔλεγε μὲ φωνὴν ταπεινὴν καὶ μ' εὐπροσηγορίαν φιλικὴν, πρὸς ἔντιμόν τινα πολίτην, ὅστις, εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ τόσων μεγιστάνων, ἐπεθύμει νὰ διαφύγῃ τὰ βλέμματα τοῦ δημάρχου· ἀλλ' ὁ Ῥιένζης εὐχαριστεῖτο νὰ δίδῃ δείγματα ἰδιαιτέρας φιλοφροσύνης πρὸς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἐμπορίαν. Ἀφοῦ συνωμίλησε μὲ τὸν ἔμπορον, ἐπροχώρησε καὶ εἶδε τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα τοῦ γέροντος Κολόννου.

—Κύριε, εἶπε μετά τινος ἐμφάσεως καὶ κλίνας ἐδαφικῶς τὴν κεφαλὴν, δὲν θὰ λείψετε ἀπόψε.

—Δήμαρχε... ἔρχισε ν' ἀποκριθῇ ὁ Κολόννας.

—Δὲν δεχόμεθα προφασιολογίας, εἶπε ταχέως διακόψας αὐτὸν ὁ δήμαρχος, καὶ ἀπεμακρύνθη.

Ἐστάθη πλησίον μικροῦ σωροῦ ἀνθρώπων ἐνδεδυμένων σεμνοπρεπῶς, καὶ ἀτενιζόντων αὐτὸν μετὰ συντονωτάτης προσοχῆς, διότι καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐπίσης λόγιοι, καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Ῥιένζου ἐθεώρουν ὡς νέαν ἀπόδειξιν τῆς θαυμασίας καὶ αἰφνιδίας ὑπεροχῆς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρχίσει νὰ λαμβάνῃ ὁ νοῦς ἐπὶ τῆς κτηνώδους δυνάμεως. Πλησιάσας αὐτοὺς ἀπέβαλεν εὐθὺς, ὡς ἂν ἀνεμίχθη μὲ ὄντα ὁμοειδῆ, ὅλην τὴν σοβαρότητα τοῦ προσώπου του. Εὐτυχέστερον θὰ ἦτο ἴσως τὸ στάδιον τοῦ βίου του, καὶ ὀλιγώτερον ἀμφίβολος ἡ μετὰ τὸν θάνατον δόξα του, ἐὰν εἶχε τοὺς ἰδίους ἐκείνων σκοποὺς ὡς εἶχε καὶ τὰς κλίσεις των!

—Ἄ, φίλτατε! εἶπε πρός τινα ἐξ αὐτῶν, βαλὼν τὸν βραχίονα ὑπὸ τὸν ἐδικόν του, προχωρεῖ ἡ ἑρμηνεία τῶν ἀρχαίων μαρμάρων;... πλησιάζεις εἰς τὸ τέλος; Χαίρω κατὰ πολλά! Νὰ μὲ ὁμιλήσῃς περὶ αὐτῶν ὡς καὶ ἄλλοτε σὲ παρακαλῶ. Αὔριον... ὄχι, μήτε μεθαύριον, ἀλλὰ τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, νὰ ἔχωμεν ἡσυχίαν. Ἀγαπητὲ ποιητά! ἡ ὠδή σου μ' ἐπανέφερεν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ὁρατίου· καὶ ὅμως νομίζω ὅτι ἔχομεν ἄδικον καταφρονοῦντες τὴν μητρικήν μας γλῶσσαν καὶ γράφοντες Λατινικά. Ξείεις τὴν κεφαλήν σου; Καὶ ὁ Πετράρχας ἔχει τὴν ἰδίαν γνώμην μὲ σέ· ἡ μεγάλη ἐποποιία του προβαίνει βήμασι γιγαντιαίοις ὡς ἤκουσα ἀπὸ τὸν φίλον καὶ ἀπεσταλμένον του· ἰδού αὐτός. Λέλιέ μου! δὲν σὲ δίδει τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ Πετράρχας; Πῶς νὰ ἐξηγήσω τὴν χαράν μου διὰ τὴν ἐνθαρρυντικὴν καὶ παρηγορητικὴν ἐπιστολήν του; Ἀλλοίμονον! ἐξυμνεῖ ὑπὲρ τὸ δέον ὄχι τοὺς σκοπούς μου, ἀλλὰ τὴν ἐξουσίαν μου· θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτου ἄλλοτε.»

Λεπτὸν νέφος ἐπεσκίασε τοῦ δημάρχου τὸ μέτωπον ὅταν ἐπρόφερε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις καὶ προχωρῶν ἐν μέσῳ δύο διεζωδικωτάτων γραμμῶν εὐγενῶν καὶ πριγκίπων, ἀνέλαβε τὸ

σύνηθες ἦθός του, ὡς καὶ τὸ μεγαλεῖον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποβάλει ὁμιλῶν μὲ τοὺς ἀρχαίους συναδέλφους του. Οὕτω δὲ διαβὰς διὰ τοῦ πλήθους ἔγεινεν ἄφαντος.

—Ἀξιόλογα φέρεται, εἶπέ τις ὅταν ἐκάθησαν οἱ συμπόται· ἠκούσατε τὸ *ἡμεῖς* . . . ὡς λέγουν οἱ βασιλεῖς;

—Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ μεταχειρίζεται πρεπόντως, ἐπρόσθεσεν ὁ πρέσβυς τοῦ Βισκόντου· ὀλιγωτέρα ἀξιοπρέπεια θὰ ἦτο χαμέρπεια εἰς τοιαύτην ὑπερήφανον Αὐλήν

Διὰ τί, εἶπέ τις καθηγητὴς τῆς Βενετίας, διὰ τί ὀνομάσετε τὸν δήμαρχον ὑπερήφανον; Δὲν βλέπω νὰ ἔχῃ καμμίαν ὑπερηφάνειαν.

—Οὐδ' ἐγώ, ἐπρόσθεσε πλούσιός τις ἀδαμαντοπώλης.

Ἐνῷ τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλέον ἀντιφατικὰ ἐλέγοντο μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ δημάρχου, αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἦτο ἡ Νίνα· ἐκεῖ τὸ περικαλλὲς πρόσωπόν του καὶ ἡ ἀργυρᾶ γλῶσσά του (Suavi scoloratœque sententiœ) κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Πετράρχου) προσείλκυσε τὴν εὔνοιαν τῶν κυριῶν πολὺ πλέον τῆς τῶν συζύγων των.

Μετὰ τὰς ἀναγκαίας φιλοφρονήσεις ὁ Ῥιένζης ἀνέβη τὸν ἵππον του, καὶ τὸ πρόσωπόν του μεταβληθὲν ἔλαβεν ἦθος σοβαρὸν καὶ ἀπαίσιον.

—Τοποτηρητά, εἶπεν ἐν βραχυλογίᾳ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον, ἔχομεν πολλὴν ἀνάγκην τῆς παρουσίας σου. Μάθε ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ συμβούλιον συνεδριάζει εἰς Καπιτώλιον διὰ νὰ δικάσῃ ἕνα δολοφόνον· τὴν παρελθοῦσαν νύκτα, ἂν δὲν μ' ἐβοήθει ὁ Θεός, θὰ ἔπιπτα θῦμα μισθωτοῦ ξίφους· δὲν τὸ ἠξεύρεις;

—Καὶ ἐστράφη τοσοῦτῳ ἀποτόμως πρὸς τὸν ἐπίσκοπον, ὥστε ὁ ταλαίπωρος ἱεράρχης ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ κάτω τοῦ ἵππου του ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἔκπληξίν του.

—Ἐγώ! . . . ἀπεκρίθη.

Ὁ Ῥιένζης ὑπομειδιάσας εἶπεν·

—Ὄχι, καλέ μου ἐπίσκοπε! βλέπω ὅτι δὲν ἔχεις καρδίαν δολοφόνου· ἀλλ' ἂς ἐξακολουθήσωμεν· ἐπειδὴ δὲν ἤθελα νὰ φανῶ δικαστὴς ὑποθέσεως ἀποβλεπούσης ἐμέ, διέταξα νὰ ἐξετασθῇ ὁ ὑπόδικος ἀπόντος μου· εἰς τὴν ἐξέτασίν του . . . παρετήρησας τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον μ' ἔφεραν ὅταν ἐτρώγαμεν;

—Ναί· ἤλλαξε τότε ἡ ὄψις σου.

—Ὄχι ἄνευ λόγου· εἰς τὴν ἐξέτασίν του, λέγω, ὡμολόγησεν ὅτι ἐννέα τῶν μεγαλειτέρων κυρίων τῆς Ῥώμης εἶναι οἱ προταίτιοι τοῦ κακουργήματος· *θὰ δειπνήσουν ἀπόψε μαζῆ μου, τοποτηρητά, ἂς μὴν ἀργοπορῶμεν!*

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Η ΚΡΙΣΙΣ.

Questo ha acceso 'I fuoco et la fiamma la quale non la potrà spegnere.
(vita di Cola di Rienzi, lib. I. cap. 29.

(Ανερρίπισε τὸ πῦρ καὶ τὴν φλόγα τὰ ὁποῖα δ ν θέλει κατορθώσει νὰ σβέσῃ Βίος Ν. Ῥιέντζου, βιβλ. ά κεφ 29)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Η ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ.

Αἱ πρὸς τὸν Στέφανον Κολόναν ὀλίγαι λεξεις τοῦ δημάρχου, ἂν καὶ ἐξῆψαν ἔτι μᾶλλον τὴν ὀργὴν τοῦ ὑπερηφάνου γέροντος, ἦσαν τοσοῦτῳ θετικαὶ ὥστε δὲν ἐνόμισε φρόνιμον νὰ παρακούσῃ. Ὅθεν μετέβη κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν εἰςΚαπιτώλιον, συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους τῶν ὁμοτίμων του. Ὁ δὲ Ῥιέντζης τοὺς ὑπεδέχθη μὲ πλειοτέραν τῆς συνήθους προσήνειαν.

Ἐκάθησαν περὶ τὴν πολυτελῆ τράπεζαν ὑπονεμόμενοι ἀπὸ ἀνησυχίαν καὶ φόβον, καὶ μάλιστα ὅταν εἶδον ὅτι παρὰ τὸν Στέφανον Κολόνναν κάνεὶς πλὴν τῶν συνωμοτῶν δὲν ἦτο προσκεκλημένος. Ἀλλ' ὁ Ῥιέντζης ἀδιαφορῶν διὰ τὴν σιωπὴν καὶ τὴν σύννοιάν των ἐφαίνετο φαιδρότερος ἢ ἄλλοτε· μόνος ὁ γέρων Κολλόνας ἐκάθητο ὑπέρποτε σκυθρωπός.

—Ὑποπτευόμεθα, κύριε Κολόννα, ὅτι ἡ πρόσκλησίς μας σὲ δυσηρέστησεν. Ἄλλοτε, μὲ φαίνεται, εὐκολώτερον ἐδυνάμεθα νὰ σὲ κάμωμεν νὰ μειδιάσῃς.

—Αἱ θέσεις ἤλλαξαν, δήμαρχε, ἀπὸ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἐφιλοξενεῖσο εἰς τὴν οἰκίαν μου.

—Ὄχι τόσω πολύ. Ναὶ μὲν ἐγὼ ἀνυψώθην, ἀλλὰ σεῖς δὲν ἐπέσατε. Περιφέρεσθε ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τοὺς δρόμους ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀσφαλείᾳ· ἡ ζωή σας δὲν κινδυνεύει, καὶ τὰ παλάτιά σας δὲν ἔχουν πλέον ἀνάγκην ὀχυρωμάτων διὰ νὰ σᾶς προφυλάξουν ἐναντίον τῶν ἰδίων συμπολιτῶν σας. Ἂν ἀνυψώθην ἐγώ, ἀνυψώθημεν ὅλοι συγχρόνως ἀπὸ τὴν βάρβαρον ἀταξίαν εἰς τὸν πολιτισμένον βίον! Κύριε Ἰωάννη Κολόννα, σὺ τὸν ὁποῖον ὠνομάσαμεν ἀρχηγὸν τῶν πέριξ τῆς Ῥώμης, δὲν θ' ἀρνηθῇς νὰ προπίῃς μαζῇ μου ὑπὲρ τῆς

καλῆς πολιτείας· ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν θὰ νομίσῃς ὅτι δὲν ἔχομεν πεποιθησιν εἰς τὴν ἀνδρείαν σου ἂν εἴπωμεν, ὅτι χαίρομεν, ὅτι ἡ Ῥώμη δὲν ἔχει ἐχθρούς· διὰ ν' ἀποδείξῃς τὴν στρατηγικὴν ἐμπειρίαν σου.

—Μὲ φαίνεται, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας ἀποτόμως, ὅτι θὰ ἔχωμεν ἀρκετοὺς ἐχθροὺς ἐκ μέρους τῆς Βαυαρίας καὶ Βοημίας πρὶν φθάσῃ ἀκόμη τὸ θέρος.

—Πλὴν, καὶ τούτου δοθέντος, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ δήμαρχος, οἱ ξένοι ἐχθροὶ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπίφοβοι ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικούς.

—Ναί, ἂν ἔχωμεν χρήματα εἰς τὸ ταμεῖον· τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι πιθανὸν ἂν κάμωμεν καὶ ἄλλας ἑορτὰς ὡς τὴν σημερινήν.

—Εἶσαι αὐστηρὸς ἐπικριτής, κύριέ μου, εἶπεν ὁ δήμαρχος, ἀδικεῖς δὲ καὶ τὴν Ῥώμην καὶ ἡμᾶς αὐτούς. Ποῖος πολίτης δὲν θυσιάζει ὀλίγον χρυσὸν διὰ ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα καὶ ἐλευθερίαν;

—Ὀλίγους τοιούτους γνωρίζω εἰς τὴν Ῥώμην, ἀπεκρίθη ὁ γέρων. Πλὴν εἰπέ μοι, δήμαρχε, σὺ ὁ ὁποῖος ἐξηγεῖς ἀξιόλογα τὰ ἀμφίβολα ζητήματα, ποῖον εἶναι καλλίτερον διὰ μίαν ἐπικράτειαν, νὰ ἔχῃ κυβερνήτην οἰκονόμον ἢ ἄσωτον;

—Παραπέμπω τὸ ζήτημα εἰς τὸν φίλον μου Λουκᾶν Σαβέλλην, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης. Εἶναι μέγας φιλόσοφος, καὶ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι ἄξιος νὰ λύσῃ καὶ ἄλλο αἴνιγμα πλέον περιπεπλεγμένον, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβάλω μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ὀξύνοιάν του.

Οἱ βαρόνοι τοὺς ὁποίους εἶχε θορυβήσει ἡ τολμηρὰ ὁμιλία τοῦ γέροντος Κολόννου, ἔστρεψαν ὅλοι τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Σαβέλλην, ὅστις ἀπεκρίθη μὲ πλειότερον θάρρος ἀφ' ὅσον ἤλπιζον.

—Τὸ ζήτημα ἐπιδέχεται διττὴν λύσιν· ὅστις *ἐγεννήθη* κυβερνήτης καὶ διατηρεῖ δυνάμεις ξένας, ὡς διοικῶν διὰ τοῦ φόβου, πρέπει νὰ ἦναι οἰκονόμος· ὅστις ὅμως *ἐγείνε* κυβερνήτης, κολακεύει τὸν λαὸν, καὶ ὡς διοικῶν διὰ τῆς ἀγάπης, πρέπει νὰ κερδήσῃ αὐτὴν δι' ἐλευθεριότητος, καὶ νὰ καταπλήττῃ τὰς φαντασίας διὰ πολυτελείας. Τοιοῦτο εἶναι, νομίζω, τὸ παραδεδεγμένον ἀξίωμα εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἥτις ἐξέχει κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐμπειρίαν καὶ σύνεσιν.

Οἱ βαρόνοι πλὴν τοῦ γέροντος Κολόννου ἐπευφήμησαν ὁμοφώνως τὴν κατάλληλον ἀπάντησιν τοῦ Σαβέλλου.

—Συγχώρησόν με, δήμαρχε, εἶπεν ὁ Κολόννας, ἂν δὲν συμμερίζωμαι τὴν κολακευτικὴν ἀπόφασιν τοῦ φίλου μας· εἶμαι δὲ γνώμης, μ' ὅλον τὸ χρεωστούμενον σέβας εἰς σὲ, ὅτι καὶ τὸ χονδροράσσον ἑνὸς παπᾶ (α), τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς ταπεινότητος, θὰ σὲ

(α) "Vestimenta da Bizoco» τοιαύτην φράσιν μετεχειρίσθη ὁ Κολόννας, αἰνιττόμενος τὴν ἐνδυμασίαν αἱρετικῶν τινων καλουμένων Bizocchi, ἐπαγγελλομένων αὐστηρότητα. Ἡ λέξις κατέστη βραδύτερον παροιμιώδης. Ὅρα τὰ ὑπομνήματα τοῦ Ζαφείνου Φι, ἐν βίῳ Ῥιένζου.

ἁρμοζε καλλίτερον ἀπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ ταύτην πομπήν, ἥτις εἶναι σύμβολον τῆς ὑπερηφανίας.

Καὶ ταῦτα λέγων ἤγγιζε τὴν πλατεῖαν χρυσοῦφαντον χειρίδα τοῦ πορφυροῦ ἱματίου τοῦ δημάρχου.

—Σιωπὴ, πάτερ μου! εἶπεν Ἰωάννης ὁ υἱὸς τοῦ Κολόννου, ἐρυθριάσας διὰ τὴν ἄτοπον τραχύτητα καὶ τὴν ἐπικίνδυνον ἐλευθεροστομίαν τοῦ γέροντος.

—Δὲν πειράζει, δὲν πειράζει, εἶπεν ὁ δήμαρχος μὲ ἀδιαφορίαν προσποιητὴν, ἂν καὶ τὰ χείλη του ἔτρεμον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐτόξευον φλόγας. Μετὰ μικρὰν δὲ παῦσιν ἐπρόσθεσε μειδιῶν πικρῶς· ἂν ὁ Κολόννας ἀγαπᾷ τὰ ῥάσσα, θὰ ἴδῃ ἀρκετὰ πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἀπ' ἐδῶ. Ἂς ἔλθωμεν, κύριε Σαβέλλη, εἰς τὸ ζήτημά μας, τὸ ὁποῖον σὲ παρακαλῶ ν' ἀκούσῃς, διότι ἀπαιτεῖται ὅλον τὸ πνεῦμά σου. Ποῖον εἶναι τὸ προτιμότερον, νὰ ἦναι ὁ κυβερνήτης εἰς ἄκρον ἀμνησίκακος ἢ εἰς ἄκρον δίκαιος; Σκέψου καλὰ διὰ ν' ἀποκριθῇς· κιτρινίζεις... τρέμεις... σκεπάζεις τὸ πρόσωπόν σου! ἡ συνείδησίς σου σὲ προδίδει, προδότα καὶ δολοφόνε! Κύριοι, συντρέξατε τὸν συνωμότην σας καὶ ἀποκρίθητε ἀντ' αὐτοῦ.

—Ἂν ἀνεκαλύφθημεν, εἶπεν ὁ Ὀρσίνης σκωθεὶς ἀπηλπισμένος, δὲν θὰ πέσωμεν ἀνεκδίκητοι... ἀπόθανε τύραννε!

Καὶ δρομῶν πρὸς τὸν Ριένζην ἱστάμενον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἶχε σκωθῇ, ἐνέπηξεν ἐγχειρίδιον εἰς τὸ στῆθός του· ὁ σίδηρος διεπέρασε τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον, ἀλλ' ὅταν ἀπεσύρθη ἦτο ἀθῶος· ὁ δὲ δήμαρχος ἀτενίσας μὲ μειδίαμα καταφρονητικὸν τὸν ἔκθαμβον δολοφόνον, εἶπεν·

—Ἕως χθὲς τὸ ἑσπέρας δὲν ἐφαντάσθην ποτέ μου ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίσημον στολήν μου ἦτο ἀνάγκη νὰ φορῶ κρύφιον θώρακα. Κύριοι, μ' ἐδώκατε ὡραῖον μάθημα καὶ σᾶς εὐχαριστῶ.

Ταῦτα εἰπὼν ἔκρουσε τὰς χεῖρας, καὶ πάραυτα ἠνοίχθησαν αἱ πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ ἑστιατωρίου θύραι· ἡ αἴθουσα τοῦ συμβουλίου ἐφάνη περιβεβλημένη μὲ περιπετάσματα κατακκόκινα ἔχοντα ῥαβδώσεις λευκάς, ἅτινα ἦσαν τὸ ἔμβλημα τοῦ κακουργήματος καὶ τοῦ θανάτου. Παρὰ τὴν τράπεζαν μακρὰν ἐκάθηντο οἱ σύμβουλοι μὲ στολὰς, καὶ εἰς περίβολον ἑστέκετο κακοῦργός τις τὸν ὁποῖον ἐγνώρισαν οἱ συμπόται.

—Εἰπέτε εἰς τὸν Ῥοδόλφον τὸν Σάξωνα νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, διέταξεν ὁ δήμαρχος.

Ὁδηγούμενος ὑπὸ δύο στρατιωτῶν ὁ λῃστὴς εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἑστιατώριον.

—Κακοῦργε! σὺ λοιπὸν μᾶς ἐπρόδωκες! ἀνέκραξέ τις τῶν Φραγγιπανῶν.

—Ὁ Ῥοδόλφος ὁ Σάξων ὑπάγει πάντοτε μὲ τοὺς καλλιτέρους ἀγοραστάς, ἀπεκρίθη ἀγριοφώνως ὁ κακοῦργος. Μ' ἐδώκατε χρυσὸν, καὶ ἀπεφάσισα νὰ φονεύσω τὸν ἐχθρόν σας· ἀλλ' ὁ ἐχθρός σας μ' ἐνίκησε· μ' ἔδωκε ζωὴν, καὶ ἡ ζωὴ εἶναι δῶρον πολυτιμότερον ἀπὸ τὸν χρυσόν!

—Ὁμολογεῖτε, κύριοι τὸ ἔγκλημά σας! Σιωπηλοί! ἄφωνοι! Ποῦ εἶναι τὸ πνεῦμα σου, Σαβέλλη; Ποῦ ἡ ὑπερηφάνειά σου, Ῥινάλδε Ὀρσίνη; Ἰωάννη Κολόννα, ἡ ἱπποτική σου ἀνδρεία σ' ἐγκατέλειψεν; Ὦ! ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης μὲ ἄπειρον πικρίαν, ὦ! κύριοί μου, τίποτε λοιπὸν δὲν δύναται νὰ σᾶς συμφιλιώσῃ, δὲν λέγω μὲ ἐμὲ, ἀλλὰ μὲ τὴν Ῥώμην; Ποῖον εἶναι τὸ ἁμάρτημά μου πρὸς σᾶς, ἢ πρὸς τοὺς φίλους σας; Διεσκόρπισα τοὺς ληστὰς τοὺς ὁμοίους μὲ τὸν κατήγορόν σας, ἐκρήμνισα τὰ ὀχυρὰ, ἔδωκα νόμους ἀμερολήπτους· ποῖος ἄνθρωπος ἐξελθὼν ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ λαοῦ, καθ' ὅλας τὰς φρικτὰς ἐπαναστάσεις τῆς Ἰταλίας, ἐνέδωκεν ὀλιγώτερον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ; οὐδ' ὀβολὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ κιβώτιά σας ἐξουσία πλεονεκτοῦσα, οὐδὲ θρὶξ τῆς κεφαλῆς σας ἔπαθε δι' ἐκδικήσεις ἰδιωτικάς. Σὺ, Ἰωάννη Κολόννα, κατεφορτίσθης μὲ τιμὰς, σ' ἐνεπιστεύθην στρατιωτικὴν ἀρχηγίαν· σὺ, Ἀλφόνσε Φραγγιπάνη, ἐπρυτικίσθης μὲ νέα ἀξιώματα· ὁ δήμαρχος ἐνθυμήθη ποτὲ μίαν κἂν προσβολὴν ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ σᾶς ὅτε ἦτο πληβεῖος; Μὲ κατακρίνετε ὡς ὑπερήφανον· ἀλλὰ πταίω ἐγὼ ἂν σεῖς μ' ἐπλησιάσατε ἔρποντες, μὲ κολακείαν εἰς τὰ χείλη καὶ μὲ φαρμάκιον εἰς τὴν καρδίαν; Ὄχι, δὲν σᾶς ἠδίκησα· ἂς γνωρίσῃ ὁ κόσμος ὅτι καταδιώκοντες ἐμὲ, καταδιώκετε τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δικαιοσύνην, τοὺς νόμους, τὴν τάξιν, τὸ ἀναστηθὲν μεγαλεῖον, τὰ ἀνανεωθέντα δικαιώματα τῆς Ῥώμης! Ταῦτα τὰ ἀθάνατα, τὰ ἀφῃρημένα, καὶ ὄχι τὸ ἀσθενές μου σαρκίον, ἐπροσπαθήσατε νὰ φονεύσετε, καὶ ἡ θεία αὐτῶν κατάρα ἔπεσε κατὰ τῆς κεφαλῆς σας. Διὰ τὸ ἐξυβρισθὲν μεγαλεῖον αὐτῶν, κακοῦργοι ὡς εἶσθε, πρέπει ν' ἀποθάνετε!

Μετὰ τὰ λόγια ταῦτα προφερθέντα μὲ τόνον φωνῆς καὶ μὲ ἦθος ἁρμόζοντα εἰς τοὺς ἰσχυροτέρους νόας τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὁ Ῥιένζης βαδίζων μεγαλοπρεπῶς μετέβη ἀπὸ τοῦ ἑστιατωρίου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμβουλίου (α).

Ἐφ' ὅλης ἐκείνης τῆς νυκτὸς οἱ συνωμόται ἔμειναν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μέρους κεκλεισμένων καὶ φρουρομένων τῶν θυρῶν· ἡ τράπεζα

(α) Τὸ κατὰ τοῦ Ῥιένζου ἐκ προμελέτης τόλμημα τῶν βαρόνων περὶ οὗ ἐπιπολαίως διέλαβον ὅ τε Γίββων καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς νεώτεροι, μαρτυρεῖται σαφῶς ὑπὸ τοῦ Μουρατόρου, τοῦ χρονογράφου τῆς Ῥονωνίας καὶ ἄλλων. Ὡμολόγησαν μάλιστα καὶ τὸ ἔγκλημα αὐτῶν. Ὅρα Χρον. Ἐστενσ. Μευρατόρη. τομ. 1Η. στιλ. 442.

ἔμεινεν ἐπίσης ἄθικτος, καὶ ἡ πολυτέλεια αὐτῆς ἦτο εἰς ἀντίθεσιν παράδοξον πρὸς τὴν ἀπελπισίαν τῶν συμποτῶν.

Ἡ ἀπόγνωσις, ὁ ἐξευτελισμὸς τῶν ἀθλίων ἐκείνων κακούργων, τόσῳ διαφόρων τῶν εὐγενῶν ἱπποτῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἐζωγραφήθησαν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν μὲ χρώματα ἀποτρόπαια καὶ ζοφερά. Μόνος ὁ γέρων Κολόννας διετήρησε τὸν ὁρμητικὸν καὶ ἀδάμαστον χαρακτῆρά του. Περιεφέρετο εἰς τὸν θάλαμον ὡς λέων ἐντὸς κλωβίου, προφέρων ὀργίλως ἀπειλάς, κρούων δὲ τὴν θύραν μὲ τὸν γρόνθον ἐζήτει νὰ ἐκβῇ, καὶ προανήγγελλε τὴν ἐκδίκησιν τοῦ πάπα.

Ἀλλὰ τέλος ἡ αὐγὴ ἐπεσκέφθη βραδεῖα καὶ ὁμιχλώδης τὴν ἀγωνιῶσαν ἐκείνην ὁμήγυριν· ὅταν δὲ ὁ τελευταῖος ἀστὴρ ἔγεινε ἄφαντος ἀπὸ τὸν μελαγχολικὸν ὁρίζοντα καὶ τὸν ὠχρὸν καὶ ἀπαρήγορον οὐρανόν, εἶδον ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ ἔντρομον καὶ ἠλλοιωμένον πρόσωπον, ἀκούοντες τὸν μέγα κώδωνα τοῦ Καπιτωλίου σημαίνοντα τὴν ἀγγελλίαν τοῦ θανάτου! Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἠνοίχθη ἡ θύρα, καὶ τρομερὰ καὶ πένθιμος συνοδία Κορδιλιέρων (ἀνὰ εἷς δι' ἕκαστον βαρόνον), εἰσῆλθον εἰς τὸν θάλαμον! Ὅταν τοὺς εἶδον οἱ συνωμόται, λέγει ἡ ἱστορία, τοσοῦτος ὑπῆρξεν ὁ τρόμος αὐτῶν, ὥστε ἀπελίθωσε καὶ αὐτὴν τὴν δύναμιν τῆς ὁμιλίας αὐτῶν (6). Οἱ πλεῖστοι τέλος πάντων, θεωρήσαντες ματαίαν πᾶσαν ἐλπίδα, ἐπλησίασαν τοὺς πνευματικούς των. Ἀλλ' ὅταν ὁ διὰ τὸν Στέφανον προσδιωρισμένος ἱερεὺς ἦλθε πρὸς τὸν ἐμπαθῆ ἐκεῖνον πρεσβύτην, οὗτος κινήσας ἀνυπομόνως τὴν χεῖρα εἶπε·

—Μὴ μὲ ζαλίζῃς! μὴ μὲ ζαλίζῃς!

—Τέκνον μου, ἑτοιμάσου διὰ τὴν φρικτὴν ὥραν.

—Τέκνον! τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν ὁ βαρόνος. Εἶμαι τόσῳ γέρων ὥστ' ἐδυνάμην νὰ ἦμαι πάππος σου· ὅσον διὰ τὰ λοιπά, εἰπὲ εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος σ' ἔστειλεν ὅτι οὔτε εἶμ' ἑτοιμασμένος οὔτε θὰ ἑτοιμασθῶ διὰ θάνατον! Ἔχω σκοπὸν νὰ ζήσω ἀκόμη καμμίαν εἰκοσαρίαν χρόνων, καὶ περισσότερον . . . ἂν δὲν ἀποθάνω ἀπὸ τὴν ψύχραν τῆς κατηραμένης ταύτης νυκτός.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην φωνὴ ἥτις ἐφαίνετο ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὸ Καπιτώλιον, ἠκούσθη· φωνὴ ἀγρία τοῦ συρρεύσαντος πλήθους τὸ ὁποῖον ἐκραύγαζε·

—Θάνατος εἰς τοὺς συνωμότας! θάνατος! θάνατος!

Ἐνῷ ταῦτα ἐγίνοντο εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην, ὁ δήμαρχος ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου ὅπου ἦτο κλεισμένος μὲ τὴν σύζυγον καὶ τὴν ἀδελφήν του. Ἡ μεγαλοψυχία τῆς μιᾶς, τὰ δάκρυα καὶ ἡ ὀδύνη

(6) Diventaro si gelati che non poteano favellare.»

τῆς ἄλλης, ἥτις ἔβλεπε καταστρεφομένην διὰ μιᾶς ὅλην τὴν οἰκογένειαν τοῦ μνηστῆρός της, δὲν ἐδυσκολεύθησαν νὰ μαλάξωσι καρδίαν, καὶ μὲν αὐστηρὰν καὶ δικαίαν, ἀλλὰ φύσει ἀποστρεφομένην τὸ αἷμα, καρδίαν ἀξίαν νὰ ἐκλέξῃ τὸ γεννικώτερον εἶδος τῆς ἐκδικήσεως.

Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ συμβούλιον συνεδριάζον ἔτι, μὲ μέτωπον γαλήνιον καὶ μὲ βλέμμα φαιδρόν.

—Πανδόλφε Γουΐδε, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν πολίτην τοῦτον, ἔχεις δίκαιον· ὁμιλεῖς ὡς φρόνιμος καὶ ὡς πατριώτης λέγων ὅτι κόπτοντες διὰ μιᾶς, ἂν καὶ δικαίως, τὰς εὐγενεστέρας κεφαλὰς τῆς Ῥώμης, ἐκθέτομεν εἰς κίνδυνον τὴν ἐπικράτειαν, μιαίνομεν τὴν πορφύραν μας μὲ κηλίδα ἀνεξάλειπτον, καὶ συνενόνομεν τοὺς εὐγενεῖς τῆς Ἰταλίας ἐναντίον μας.

—Τοιαύτη, δήμαρχε, ὑπῆρξεν ἡ γνώμη μου, ἂν καὶ τὸ Συμβούλιον ἀπεφάσισεν ἄλλως πως.

—Ἀκούετε τὰς κραυγὰς τοῦ ὄχλου; δὲν θὰ ἠμπορέσετε νὰ καθησυχάσετε τὴν δικαίαν ὀργήν του, εἶπεν ὁ δημαγωγὸς Βαρεντσέλης.

Πολλὰ τῶν μελλῶν τοῦ συμβουλίου ἐπευφήμησαν.

—Φίλοι, εἶπεν ὁ δήμαρχος μὲ ἦθος ἐπίσημον καὶ ζωηρόν, ἂς μὴ εἴπουν αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ ὅτι ἡ ἐλευθερία ἀγαπᾷ τὸ αἷμα· ἂς ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα καὶ ἂς μιμηθῶμεν τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ μεγάλου Σωτῆρός μας! Ἐθριαμβεύσαμεν... ἂς συγχωρήσωμεν· ἐσώθημεν... ἂς λησμονήσωμεν...

Τὴν πρότασιν αὐτὴν ὑπεστήριξεν ὁ Πανδόλφος καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μετριοπαθεστέρων· μετὰ μικρὰν δὲ ἀλλὰ ζωηρὰν συζήτησιν, ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ῥιένζου ὑπερίσχυσε, καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ θανάτου μετεβλήθη, δι' ἐλαχίστης ὅμως πλειοψηφίας.

—Τώρα, ἐπρόσθεσεν ὁ Ῥιένζης, ἂς γίνωμεν πλέον ἢ δίκαιοι· ἂς γίνωμεν γενναῖοι. Ὡμιλήσατε... καὶ ὁμιλήσατε θαρραλέως. Νομίζει τις ἀπὸ σᾶς ὅτι ὑπῆρξα ὑπὲρ τὸ δέον τραχύς, ὑπὲρ τὸ δέον ὑπερήφανος πρὸς τοὺς ἀμειλίκτους τούτους ἀνθρώπους; Ἀναγινώσκω τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ μέτωπά σας!... ὑπῆρξα! φρονεῖ τις ἀπὸ σᾶς ὅτι τοῦτο τὸ σφάλμα μου τοὺς παρεκίνησεν εἰς τὴν μαύρην αὐτὴν ἐκδίκησιν; Πιστεύει τις ἀπὸ σᾶς ὅτι αὐτοὶ ἔχουν ὡς καὶ ἡμεῖς φύσιν ἀνθρωπίνην... ὅτι αἰσθάνονται τὴν εὐεργεσίαν, ἢ μαλάσσοντα ἀπὸ τὴν μεγαλοψυχίαν; ὅτι ἡμερόνονται καὶ ἀφοπλίζονται ἀπὸ τὴν ἐκδίκησιν ἡ ὁποία διδάσκεται εἰς γενναίους ἐχθροὺς ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ χριστιανισμοῦ;

—Μὲ φαίνεται, εἶπεν ὁ Πανδόλφος μετὰ μικρὰν παῦσιν, ὅτι θὰ ἦναι πρᾶγμα παρὰ φύσιν, ἐὰν ἄνθρωποι τόσον ἀποδεδειγμένοι ἐγ-

κλήματίαι τοὺς ὁποίους ἐσυγχώρησας, ἐπιβουλευθοῦν ἐκ νέου τὴν ζωήν σου.

—Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπεν ὁ Ριέντζης, πρέπει νὰ προχωρήσωμεν καὶ πέραν τῆς συγχωρήσεως. Ὁ πρῶτος μέγας Κατσαρ, ὅταν δὲν συντρίβε τὸν ἐχθρόν του, ἐπροσπάθει νὰ τὸν κάμῃ φίλον του...

—Ἀλλ' αἱ προσπάθειαί του τὸν ἔχασαν, ὑπέλαβεν ἀποτόμως ὁ Βαροντσέλλης.

Ὁ δὲ Ῥιέντζης ἀνασκιρτήσας ἠλλοιώθη τὴν ὄψιν.

—Ἐὰν ἔχῃς σκοπὸν νὰ σώσῃς τοὺς ἀθλίους τούτους ἀνθρώπους, εἶναι καλὸν νὰ σπεύσῃς πρὶν καταντήσῃ ἀκάθεκτος ἡ μανία τοῦ ὄχλου, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν ὁ Πανδόλφος.

Ὁ δήμαρχος ἀνέντηψε.

—Πανδόλφε, εἶπεν, ἡ καρδία μου ταλαντεύεται· ἡ φωλεὰ τῶν ὄφεων εἶναι εἰς χεῖράς μου... δὲν θέλω νὰ τοὺς συντρίψω... θὰ μὲ δαγκάσουν ὅμως μέχρι θανάτου εἰς ἀμοιβὴν τῆς μακροθυμίας μου... τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις των! Ἔστω· δὲν θὰ εἴπῃ τις ὅτι ὁ δήμαρχος τῆς Ῥώμης ἠγόρασε τὴν σωτηρίαν του μὲ τόσας ἄλλας ζωάς, οὐδὲ θὰ γράψουν εἰς τὸ μνῆμά μου· «Ἐνταῦθα κεῖται ὁ δειλαίος ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ συγχωρήσῃ!» Κληταῖρες, ἀνοίξατε τὰς θύρας! Κύριοί μου, ἂς κοινοποιήσωμεν εἰς τοὺς φυλακισμένους τὴν ἀπόφασιν.

Καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ἕδρας τοῦ δικαστοῦ πρὸς τὴν κεφαλὴν τῆς τραπέζης, ἐνῷ ὁ ἀνατέλλων ἥλιος διετύξευε τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῶν αἱμοχρόων τοίχων, ἐφ' ὧν οἱ βαρόνοι, εἰσερχόμενοι κατὰ τάξιν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐνόμιζον ὅτι ἦτο γεγραμμένη ἡ καταδίκη των.

—Κύριοι, εἶπεν ὁ δήμαρχος, ἐπροσβάλατε τοὺς θείους καὶ ἀνθρωπίνους νόμους· ἀλλ' ὁ Θεὸς παραγγέλλει τὴν εὐσπλαγχνίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Μάθετε, τέλος πάντων, ὅτι τὴν ζωήν μου προστατεύει δύναμις ἀνωτέρα. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὁ θεὸς, κρίμασιν οἷς οἶδεν, ἀνύψωσεν ἀπὸ τὴν καλύβην εἰς τὸν δημοτικὸν θρόνον, δὲν ζῇ ἄνευ ἀοράτου καὶ πνευματικῆς προστασίας. Ἐὰν οἱ κατὰ διαδοχὴν μονάρχαι θεωροῦνται ἱεροί, πόσῳ μᾶλλον εἶν' ἐκεῖνοι εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἐξουσίαν ἡ θεία χεὶρ ἔγραψε τὴν παρουσίαν της! Ναί, ἐπάνω ἐκείνου, ὅστις δὲν ζῇ παρὰ διὰ τὴν πατρίδα του, οὗτινος τὸ μεγαλεῖον εἶναι δῶρον τῆς πατρίδος του, οὗτινος ἡ ζωὴ εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος του, ἀγρυπνοῦν αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων, καὶ οἱ ἀκοίμητοι ὀφθαλμοὶ τῶν κρατούντων πυρίνους ῥομφαίας Σεραφείμ! Ἡ τελευταία ἥττά σας, ὁ παρὼν κίνδυνός σας ἂς σᾶς χρησιμεύσουν ὡς μάθημα, ἂς παύσῃ ἡ ἐναντίον μου καταφορά σας· εὐλαβήθητε τοὺς νόμους, σεβάσθητε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πόλεώς σας.

καὶ πιστεύσατε ὅτι κἀμμία ἐπικράτεια δὲν παρουσιάζει εὐγενέστερον θέαμα ἀπὸ τὸ τῆς Ῥώμης, ὅπου ἄνθρωποι γεννημένοι ὡς σεῖς, τάξις ἔνδοξος πατρικίων, δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε τὴν δύναμίν σας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως, τὰ πλούτη σας πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν, τὴν ἀνδρείαν σας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν νόμων! Ἀναλάβετε τὰ ξίφη σας· καὶ ὁ πρῶτος ὅστις ἐπιβουλευθῇ τὰς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, καὶ ὁ δήμαρχος αὐτὸς ἂν ἦναι, ἂς πέσῃ θῦμά σας. Ἡ δίκη σας ἐτελείωσεν, ἡ ἀπόφασίς σας ἐξεφωνήθη. Ἀνανεώσατε τὸν ὅρκον σας ὅτι θέλετε παύσει πᾶσαν ἐχθροπραξίαν, δημοσίαν ἢ ἰδιωτικήν, κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς Ῥώμης, καὶ συγχωρεῖσθε... ἀπολύεσθε.

Ἀπορήσαντες, καταπλαγέντες οἱ βαρόνοι, ἔκλιναν μηχανικῶς τὸ γόνυ· οἱ ἱερεῖς εἰς οὓς εἶχον ἐξομολογηθῆ ἀνέγνωσαν τὸν ὅρκον, καὶ ἐνῷ μὲ λευκὰ χείλη ἐπρόφερον τὰ ἐπίσημα λόγια, ἤκουον τὰς κραυγὰς τοῦ πλήθους ζητοῦντος τὰς κεφαλάς των.

Μετὰ τὴν τελετὴν ὁ δήμαρχος μετέβη εἰς τὸ ἐστιαστώριον, ὅπου ὑπῆρχεν ἐξώστης, ὅθεν συνείθιζε νὰ δημηγορῇ· ποτὲ ἴσως τὸ θαυμάσιον κράτος τὸ ὁποῖον ἐξήσκει ἐπὶ τῶν παθῶν τῶν ἀκροατῶν (ad persuadendum efficax dictator quoque dulcis ac lepidus (α) δὲν ὑπῆρξε τόσῳ ἀναγκαῖον ἢ δὲν ἐξησκήθη τόσῳ πολὺ ὅσῳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ἐπειδὴ ἡ μανία τοῦ λαοῦ εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀκμήν της, ὁ δὲ Ῥιένζης ἠγωνίσθη πολὺ ἐωσοῦ καταστείλῃ αὐτήν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ συμπεράνῃ τὸν λόγον του, ὅλα τὰ κύματα τῆς ἀγρίας ἐκείνης θαλάσσης εἶχον κατευνασθῆ... Ἀργότερον ὁ ῥήτωρ ἐδημηγόρησεν ἀπὸ τῆς αὐτῆς θέσεως ὑπὲρ ζωῆς εὐγενεστέρας ἐκείνων τὰς ὁποίας ἔσωζε σήμερον... ἀλλ' ἡ φωνή του ὑπῆρξε φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ!

Ὅταν ὁ δήμαρχος εἶδεν ὅτι ἔφθασεν ἡ καταλληλος ὥρα, ἔφερεν εἰς τὸν ἐξώστην τοὺς βαρόνους· οἵτινες ἐνώπιον μυριάδων πολιτῶν ὑπεσχέθησαν νὰ προστατεύσωσι τὴν καλὴν πολιτείαν. Οὕτως ἡ ἡμέρα ἥτις ἔλαμψε διὰ νὰ ἴδῃ τὸν θάνατον αὐτῶν, ἔγεινε μάρτυς τῆς συμφιλιώσεώς των μὲ τὸν λαόν.

Τὰ πλήθη διεσκορπίσθησαν· καὶ οἱ πλειότεροι μὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι, ἀλλ' οἱ ὀξυδερκέστεροι δυσηριστημένοι καὶ ἀνήσυχοι.

—Ηὔξησε τὸν καπνὸν καὶ τὴν φλόγα τὴν ὁποίαν ἐδύνατο νὰ σβέσῃ, ἔλεγεν ὠρυόμενος ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος· καὶ ἡ προφυὴς φράσις τοῦ χαλκέως κατέστη παροιμία καὶ προφητεία.

Ἐν τοσούτῳ ὁ δήμαρχος, πιστεύων ὅτι ἐνηγκαλίσθη τὴν γενναιοτέραν μερίδα, ἀπέλυσε τὸ συμβούλιον καὶ μετέβη εἰς τὸν θάλαμον,

(α) Λέξεις τοῦ Πετράρχου περὶ Ῥιένζου.

ὅπου τὸν ἐπερίμενον ἡ Νίνα καὶ ἡ ἀδελφή του. Αἱ νέαι καὶ ὡραῖαι αὐταὶ γυναῖκες συνεδέοντο ἀπὸ δεσμοὺς ἀγάπης ἐνθέρμου. Οἱ διάφοροι χαρακτῆρες καὶ τοῦ νοὸς καὶ τοῦ προσώπου των, ἐκάλλυνον ἔτι μᾶλλον, ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως, καὶ τῶν δύο τὰ θέλγητρα, καθὼς ὁ μαργαρίτης καὶ ὁ ἀδάμας δανείζονται ὁ εἷς παρὰ τοῦ ἄλλου ὡραιότητα ὅταν ἦναι φιλοκάλως συνηρμοσμένοι.

Ἡ Εἰρήνη, ἡ δειλή, ἡ ἀνυπόμονος, ἡ δύσπιστος, ἡ σιωπηλὴ ἀδελφή, στρέφουσα τὸ κάτωχρον πρόσωπον καὶ τοὺς δεδακρυμένους ὀφθαλμούς της ἀπὸ τὸ στῆθος ἐφ' οὗ εἶχε στηριχθῇ ἡ ὑπερήφανος σύζυγος, ζωηρὰ καὶ πλήρης πεποιθήσεως, μηδέποτε ἀμφιβάλλουσα περὶ τῶν σκοπῶν ἢ περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ῥιένζου της, ἤθελον χρησιμεύσει εἰς ζωγράφον ὡς τέλειον πρότυπον ἔρωτος ἐλπίζοντος, καὶ ἔρωτος δειλιῶντος.

«Μὴ ἀνησυχῇς, καλή μου ἀδελφή, εἶπεν ὁ δήμαρχος προσβλητθεὶς ἀπὸ τὸ ἱκετευτικὸν βλέμμα τῆς Εἰρήνης· οὔτε θρὶξ κεφαλῆς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι φέρουν τὸ αὐτὸ ὄνομα μὲ τὸν μνηστῆρά σου δὲν ἐβλάφθη. Χάρις τῷ Θεῷ, ἐξηκολούθησεν, ἐνῷ ἡ ἀδελφή του ἀνακράζασα ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἡ συνωμοσία ἀπέβλεπε μόνην τὴν ζωήν μου! Ἂν ὅμως ἀπέβλεπε τὴν ζωὴν ἄλλου Ῥωμαίου, ἡ εὐσπλαγχνία θὰ ἦτο ἔγκλημα! Ἄμποτε, φιλτάτη μου, νὰ σὲ ἀγαπᾷ ὁ Ἀδριανὸς τὸ ἥμισυ ἀφ' ὅσον σ' ἀγαπῶ ἐγώ· καὶ ὅμως κάνεις, ἀδελφή μου καὶ κόρη μου, δὲν γνωρίζει τὴν ἀγαθὴν ψυχήν σου ὡς ἐκεῖνος ὅστις ἐφρόντισε περὶ αὐτῆς ἀφ' ἧς ὥρας τὸ πρῶτον ἄνθος της ἠνοίχθη ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὁ ταλαίπωρος ἀδελφός μου! Ἂν ἔζη, θὰ μ' ἔδιδε τὴν ἰδίαν συμβουλήν· καὶ πολλάκις μὲ φαίνεται ὅτι τὸ πενῦμά του μὲ λέγει νὰ μετριάσω τὴν αὐστηρότητά μου. Νίνα, βασίλισσά μου, σύμβουλέ μου, ἔχε πάντοτε τὴν καρδίαν ἀνδρικὴν ἐν ὥρᾳ τῶν δυστυχιῶν μου, γυναικείαν ἐν ὥρᾳ εὐτυχιῶν, καὶ ἔσο δι' ἐμὲ μὲ τὴν Εἰρήνην ἐπὶ γῆς, ὅτι εἶναι ὁ ἀδελφός μου ἐν οὐρανῷ!»

Ὁ δήμαρχος ἀπηυδημένος ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας τῆς νυκτὸς, ἀπεσύρθη διὰ νὰ ἀναπαυθῇ· καὶ ὅταν ἡ Νίνα, περιπτύξασα αὐτὸν μὲ τοὺς βραχίονάς της ἠτένιζε τὸ εὐγενὲς ἦθός του, αἱ φροντίδες διεσκεδάσθησαν, ἡ φιλοδοξία ἀπεκοιμήθη, καὶ ἡ γαλήνη τοῦ προσώπου του εἶχέ τι ὑπεράνθρωπον. Δάκρυα ὑπερηφανείας γλυκείας ἐξ ἐκείνων ἅτινα γύνουσιν αἱ γυναῖκες διὰ τὸν ἥρωα τῶν ὀνειροπολήσεών των, ἀνέβλυζον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της, καθόσον ἐσκέπτετο ὅτι αὐτὴ μόνη εἶχε τὸ προνόμιον τοῦ νὰ συμμερίζηται τὰς ὥρας τῆς ἀπομονώσεώς του, προνόμιον ἀσπαστότερον εἰς αὐτὴν ὅλων τῶν ἄλλων τιμῶν τὰς ὁποίας ἦτο κατάλληλος ἐκ φύσεως νὰ καθωραΐζῃ, καὶ ν' ἀπολαύῃ συγχρόνως αὐτῶν. Κατ' ἐκείνην τὴν

ἀτάραχον καὶ μονήρη στιγμὴν, ἡ καρδία της παρεδόθη εἰς ὄνειρα, ματαιότερα καὶ τῶν καθ' ὕπνον ὀνείρων, καὶ ἐφαντάζετο διὰ τὸν σύζυγόν της στάδιον δόξης ἀπέραντον, καὶ τέλος εἰρηνικὸν καὶ πολυσέβαστον.

Ἐνῷ δὲ ἠγρύπνει καὶ ὠνειροπόλει τοιαῦτα, τὸ νέφος τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο πλατύτερον παλάμης συνεσκόταζε τὸν ὁρίζοντα τύχης, ἧς τινος ἡ λάμψις ἤγγιζε σχεδὸν νὰ σβεσθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Η ΦΥΓΗ.

Μασσώμενος τὸν θυμόν του, ὡς ὁ ἵππος μασσᾶται τὸν χαλινόν ὁ γέρων Κολόννας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παλάτιόν του. Εἰς αὐτὸν, ἀθῶον τοῦ κακουργήματος τῶν συγγενῶν καὶ ὁμοτίμων του, ἡ σκηνὴ τῆς νυκτὸς καὶ πρωΐας, ἦτο ὑβριστικὴ καὶ ἐξευτελιστική. Ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν του, διέταξε νὰ ἑτοιμασθῶσιν ἄνθρωποι πιστοὶ διὰ νὰ ἀναχωρήσωσιν ὡς ταχυδρόμοι. «Τοῦτο δι' Αὐενιῶνα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν τελειώσας γράμμα πρὸς τὸν πάπαν. Θὰ ἴδωμεν ἐὰν ἡ μωρὰ ὑποστήριξις τοῦ νευροσπάστου ἐκείνου τοῦ ὄχλου, θὰ ἀντισταθμίσῃ τὴν φιλίαν τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Κολοννῶν. Τοῦτο διὰ Παλαιστρίναν . . . ὁ βράχος εἶναι ἀπρόσιτος . . . Τοῦτο διὰ τὸν Ἰωάννην Βίκον, ἠμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν εἰς αὐτὸν, ἂν καὶ ἦναι προδότης! . . . Τοῦτο διὰ τὴν Νεάπολιν· οἱ Κολόνναι θ' ἀποκηρύξουν τὸν πρέσβυν τοῦ δημάρχου, ἐὰν δὲν παραιτηθῇ καὶ δὲν ἔλθῃ ἐδῶ ἀμέσως, ὄχι ὡς ἐραστὴς ἀλλ' ὡς στρατιώτης! . . . Καὶ τοῦτο ἄμποτε νὰ εὕρῃ τὸν Γωτιέρον Μοντερεάλην! Ἄ! ὡραῖον πρέσβυν μᾶς ἔστειλε! Πλὴν ὅλα θὰ τὰ λησμονήσω . . . ὅλα, ἂν μᾶς στείλῃ χιλίους καλοὺς μισθοφόρους.» Καὶ ἐνῷ μὲ χεῖρας τρεμούσας ἐτύλισσε τὴν μετάξην περὶ τὰς ἐπιστολὰς, διέταξε τοὺς ὑπηρέτας του νὰ προσκαλέσωσιν εἰς τὸ γεῦμά του τῆς ἐπιούσης ὅλους τοὺς κυρίους οἵτινες εἶχον κατηγορηθῇ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα μετ' αὐτοῦ.

Οἱ βαρόνοι ἦλθον . . . πολὺ πλέον ἠρεθισμένοι διὰ τὴν ἐντροπὴν τῆς συγχωρήσεως, ἢ εὐγνωμονοῦντες διὰ τὸ δῶρον τῆς χάριτος. Οἱ φόβοι, ἡ ὑπερηφάνειά των, αἱ κραυγαὶ τοῦ πλήθους, ἡ πένθιμος συνοδία τῶν Κορδιλιέρων, ὅλα ταῦτα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην των, καὶ τοὺς κατέπειθον ὅτι διὰ μόνης τῆς ἀντιστάσεως ἐδύναντο νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ζωὴν, καὶ ν' ἀποπλύνωσι τὸ αἶσχος τῆς τελευταίας καταδίκης των.

Ἐφρόνουν ὅτι ἡ δοθεῖσα πρὸς αὐτοὺς δημοσία συγχώρησις ὑπέ-

κρυπτε σκοπούς εκδικήσεως. Όλοι αὐτοὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ Ριένζης δὲν ἐτόλμα νὰ τοὺς ἐξαφανίσῃ παρρησίᾳ· ἡ λήθη, ἡ ἀνεξικακία ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς ὡς μέσα σκοπὸν ἔχοντα ν' ἀποκοιμήσωσι τὴν προσοχήν, καὶ νὰ ἐξευτελίσωσι τὴν φιλαυτίαν των, ἡ δὲ ἀνακάλυψις τοῦ ἐγκλήματός των ὡς καταστρέρουσα πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας· ἡ χεὶρ τοῦ δολοφόνου τὸν ὁποῖον μεταχειρίσθησαν ἐδύνατο νὰ ὁπλισθῇ ἐναντίον αὐτῶν, ἢ ἐδύναντο νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσωσιν ἕνα πρὸς ἕνα ὡς ἦτο κοινῶς ἡ πολιτικὴ τῶν τυράννων τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Καὶ τὸ παραδοξότερον, ὁ Λουκὰς Σαβέλλης ἐβίαζε μᾶλλον τῶν ἄλλων τὴν ἀποστασίαν· διότι ὁ φόβος τοῦ θανάτου μεταβάλλει εἰς γενναίους καὶ τοὺς δειλούς.

Ἀνίκανοι νὰ ἐννοήσωσι τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ δημάρχου, ἐφοβήθησαν ἔτι μᾶλλον ὅταν τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Ριένζης, προσκαλέσας ἕκαστον αὐτῶν κατ' ἰδίαν, ἐπεδαψίλευσε πρὸς αὐτοὺς δῶρα, τοὺς ἐπρότρεψε νὰ λησμονήσωσι τὰ παρελθόντα, ἐδικαιολόγησε μᾶλλον ἑαυτὸν ἢ ἐκείνους, καὶ ηὔξησε τὰ ἀξιώματα καὶ τὰς τιμάς των.

Ἐν τῇ ἐλευθεριότητι τῆς βασιλικῆς τῳόντι καρδίας του, ἐφρόνει ὅτι δὲν ὑπῆρχε μέσος ὅρος, καὶ ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἰς ὃν δὲν ἐπεβάλλετο σιωπὴ διὰ τοῦ θανάτου ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ δι' ἐμπιστοσύνης καὶ εὐνοίας. Τοιαύτη τις διαγωγὴ ἐκ μέρους βασιλέως γεννηθέντος εἰς τὸν θρόνον πρὸς ὑπηκόους ἤθελεν ἴσως εὐδοκιμήσει· ἀλλ' ἡ γενναιότης ἀνθρώπου ἀπροσδοκήτως ὑψωθέντος ὑπεράνω τῶν ἀνωτέρων του, λογίζεται ἐπίδειξις ὕβρεως καὶ προσβολῆς. Κατὰ τοῦτο ὁ Ριένζης, ἴσως δὲ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν συγχώρησιν, ἔπραξεν ὀλέθριον σφάλμα *πολιτικόν* εἰς ὃ ποτὲ δὲν ἤθελεν ὑποπέσει ἡ πανοῦργος φρόνησις ἑνὸς Βισκόντου, ἢ ἀργότερον ἑνὸς Βόργια. Ἀλλ' ἦτο σφάλμα ψυχῆς εὐγενοῦς καὶ μεγάλης.

Ἡ Νίνα ἐκάθητο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ παλατίου, διότι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν κυριῶν τῆς Ῥώμης.

Αἱ ἐλθοῦσαι ἦσαν τόσον ὀλίγαι ὥστε ἠπόρησε· παρατηρήσασα μάλιστα ὅτι καὶ τῶν παρουσῶν οἱ τρόποι ἦσαν ψυχροὶ καὶ συνεσταλμένοι, προσεβλήθη τὴν φιλαυτίαν.

—Μὲ φαίνεται ὅτι δὲν ἔβλαψα τὴν κυρίαν Κολόννα, εἶπε πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Ἰωάννου υἱοῦ τοῦ Στεφάνου. Συνείθιζε νὰ στολίζῃ τὰς συναναστροφάς μας, καὶ αἰσθανόμεθα τὴν ἔλλειψίν της.

—Κυρία, ἡ πενθερά μου εἶναι δυσδιάθετος!

—Τῳόντι;... ἡμεῖς ὅμως θὰ στείλωμεν εἰς αὐτὴν πλέον εὐχαρίστους εἰδήσεις. Βλέπω καὶ μένομεν σήμερον μόναι.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀφῆκεν ὡς ἐξ ἀπροσεξίας τὸ μανδύλιόν της. Ἀλλ' ἡ ἀλαζὼν κυρία Κολόννου δὲν ἔκυψε νὰ τὸ λάβῃ...

οὐδ' ἄλλη κάμμία χεὶρ ἐξεπλώθη. Ἡ σύζυγος τοῦ δημάρχου ἔρριψε περὶ αὐτὴν τὸ βλέμμα ἔκθαμβος καὶ ἀμηχανοῦσα. Παρατηροῦσα τὰς κυρίας εἶδέ τινας ἐξ αὐτῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἄνδρες ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ Ριένζου, κρυφομιλούσας καὶ γελώσας εἰρωνικῶς. Ἀλλ' ἀνανήψασα ἀμέσως εἶπε μειδιῶσα πρὸς τὴν κυρίαν Φραγγιπάνου·

—Ἠμπορεῖμεν νὰ συμμερισθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὴν εὐθυμίαν σας; Φαίνεται ὅτι σᾶς ἦλθε κάμμία ἰδέα ἀστεία· εἶναι ἁμαρτία νὰ τὴν φυλάττετε διὰ μόνον τὸ ἑαυτόν σας,

Ἡ κυρία πρὸς ἣν αἱ λέξεις αὐταὶ ἀπετείνοντο ὑπερευθριάσασα ἀπεκρίθη·

—Ἐλέγαμεν, κυρία, ὅτι ἂν ὁ δήμαρχος ἦτο παρών, θὰ εὑρίσκετο εἰς περίστασιν νὰ ἐκτελέσῃ ἓν ἀπὸ τὰ χρέη τῆς ἱπποσύνης του.

—Πῶς, κυρία;

—Θὰ ἐνόμιζε χρέος του, κυρία, νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν δυστυχούσης, ἀπεκρίθη ῥίψασα βλέμμα ἐμφαντικὸν ἐπὶ τοῦ μανδυλίου κειμένου ἔτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

—Λοιπὸν ἐγὼ ἤμην, κυρίαι, τὸ ἀντικείμενον τῆς εἰρωνείας σας; εἶπεν ἡ Νίνα σηκωθεῖσα μὲ πολὺ μεγαλεῖον. Ἀγνοῶ ἂν οἱ σύζυγοί σας ἦν' ἐπίσης αὐθάδεις πρὸς τὸν δήμαρχον· ἠξεύρω ὅμως ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ δημάρχου δὲν θὰ παρατηρῇ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν ἀπουσίαν σας. Πρὸ τεσσάρων αἰώνων ἕνας Φραγγιπάνης θὰ ἔκλινεν ἐδαφιαίως τὴν κεφαλὴν ἔμπροσθεν ἑνὸς Ῥασσέλου· σήμερον δὲ ἡ γυνὴ ἑνὸς Ῥωμαίου βαρόνου χρεωστεῖ νὰ ἀναγνωρίζῃ ὡς ἀνωτέραν της τὴν γυναῖκα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς Ῥώμης. Οὔτ' ἐπιθυμῶ, οὔτε ζητῶ τὰς ἐπισκέψεις σας.

—Ἐπροχωρήσαμεν παραπολύ, ἐψιθύρισέ τις τῶν κυριῶν εἰς τὸ οὖς τῆς γείτονός της. Ἴσως τὸ ἐπιχείρημα δὲν ἐπιτύχει· καὶ τότε ...

Τὴν συνδιάλεξιν διέκοψεν ἡ αἰφνιδία ἄφιξις τοῦ Ριένζου ὅστις εἰσῆλθε ταχυδρομῶν· ἐπὶ τοῦ μετώπου του ἐφαίνετο τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο συνοφρύωμα τὸ ὁποῖον κανεὶς ποτε δὲν εἶδε χωρὶς νὰ φοβηθῇ.

—Πῶς, ὡραῖαι κυρίαι! εἶπε ῥίψας γοργὸν βλέμμα περὶ τὴν αἴθουσαν, δὲν ἐδραπετεύσατε καὶ σεῖς; Μὰ τὸν Σταυρόν, οἱ ἄνδρες σας ἔχουν πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὴν τιμήν μας, ἀφήσαντές με τόσον ὡραίους ὁμήρους· ἄλλως, μὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀχάριστοι. Ὁ σύζυγός σου, κυρία, εἶπε στραφεὶς ἀποτόμως πρὸς τὴν κυρίαν Ἰωάννου Κολόννου, ἔφυγεν εἰς Παλαιστρίναν· ὁ ἐδικός σου, κυρία Ὀρσίνη, εἰς Μαρτῖνον, καὶ ὁ ἐδικός σου, ὡραία κυρία Φραγγιπάνη, ὑπῆγε μαζῆ του· σεῖς δὲ ἤλθετε ἐδῶ διὰ ... πλὴν *σεῖς* εἶσθε ἱεραὶ καὶ οὐδὲ λόγος δὲν θὰ σᾶς ψυχράνῃ!

Ὁ δήμαρχος ἐσιώπησε προσπαθῶν βεβαίως νὰ καταστείλῃ τὴν

ταραχήν του, ἀφοῦ μάλιστα εἶδε πόσον τρόμον ἐπροξένησεν. Οἱ ὀφθαλμοί του ἔπεσον ἐπὶ τῆς Νίνας, ἥτις, λησμονήσασα τὸν προηγηθέντα ἐρεθισμόν της τὸν ἠτένιζε μὲ ἦθος ἐκπεπληγμένον.

—Ναί, κυρία, εἶπε πρὸς αὐτήν, σὺ μόνη ἴσως μεταξὺ τῆς ὡραίας ταύτης ὁμηγύρεως ἀγνοεῖς ὅτι οἱ εὐγενεῖς τοὺς ὁποίους ἔσωσα πρὸ μικροῦ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ δημίου, ἐφάνησαν καὶ δευτέραν φορὰν ἐπίορκοι. Ἐδραπέτευσαν τὴν νύκτα, καὶ οἱ κήρυκες τὴν στιγμὴν αὐτὴν τοὺς προκηρύττουν ὡς προδότας καὶ ἀποστάτας. *Ὁ Ῥιέντζης δὲν συγχωρεῖ πλέον!*

—Δήμαρχε! ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Φραγγιπάνου εἰς τῆς ὁποίας τὰς ῥιέβας ἐκυκλοφόρει αἷμα γενναιότερον τοῦ αἵματος ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας της, ἂν ἤμην ἀνήρ, θὰ ἐπέστρεφα εἰς τὸ στόμα σου τὰς λέξεις προδότης καὶ ἀποστάτης, τὰς ὁποίας ἔδωκες εἰς τὸν ἄνδρα μου! Ἄνθρωπε ἀλαζών, ὁ πάπας θὰ τὸ κάμῃ μετ' ὀλίγον.

—Εὐτυχὴς ὁ σύζυγός σου ὁ ὁποῖος ἔχει τοιαύτην περιστεράν, εἶπε περιῤῥονητικῶς ὁ δήμαρχος. Κυρίαι, μὴ φοβῆσθε, ἐνόσῳ ὑπάρχει ὁ Ῥιέντζης, καὶ τοῦ μεγαλειτέρου του ἐχθροῦ ἡ σύζυγος θὰ ἦναι ἀσφαλὴς καὶ σεβαστή. Τὸ πλῆθος μετ' ὀλίγον θὰ συῤῥεύσῃ ἐδῶ· οἱ φύλακές μας θὰ σᾶς συνοδεύσουν ἀσφαλῶς εἰς τὰς οἰκίας σας, ἢ ἂν προτιμᾶτε, τὸ παλάτιον τοῦτο δύναται νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον· διότι σᾶς εἰδοποιῶ, ὅτι οἱ σύζυγοί σας ἐξετέθησαν εἰς μέγαν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ δρόμοι τῆς Ῥώμης θὰ μεταβληθοῦν εἰς χειμάῤῥους αἵματος.

—Δεχόμεθα τὴν πρότασίν σου, δήμαρχε, εἶπεν ἡ κυρία Φραγγιπάνου ἥτις καὶ παρὰ τὴν θέλησίν της ἠσθάνθη εὐγνωμοσύνην. Ἐνῷ δὲ ὡμίλει ἐγονυπέτησεν, ἀνεσήκωσε τὸ μανδύλιον, καὶ παρουσιάσασα αὐτὸ εὐσεβάστως πρὸς τὴν Νίναν, εἶπε·

—Κυρία, συγχώρησόν με. Ἐγὼ μόνη μεταξὺ τῶν ἄλλων τούτων κυριῶν σὲ τιμῶ μᾶλλον ἐν ὥρᾳ κινδύνου ἢ ἐν ὥρᾳ ὑπερηφανίας.

—Κ' ἐγώ, εἶπεν ἡ Νίνα στηριχθεῖσα χαριέντως ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ῥιέντζου ἀποκρίνομαι ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος, ἡ ὑπερηφάνειά μᾶς εἶναι ἔτι μᾶλλον ἀναγκαία.

Ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην ἐσήμαινεν ὁ μέγας κώδων τοῦ Καπιτωλίου. Ἀλλὰ τὴν ἑπομένην αὐγήν, οἱ συνελθόντες ἦσαν ὀλίγοι καὶ διεσκορπισμένοι· μέγας φόβος εἶχε κυριεύσει ὡς ἐκ τῆς φυγῆς τῶν βαρόνων τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ, ὅστις κατέκρινε πικρῶς καὶ παῤῥησίᾳ τὸν Ῥιέντζην ὡς δώσαντα εἰς αὐτοὺς εὐκαιρίαν διὰ τῆς συγχωρήσεως νὰ βλάψωσι. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξηκολούθουν οἱ γογγυσμοί, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν γογγυζόντων ἔμενον εἰς τὰς οἰκίας των, ἢ συνηθροίζοντο κατὰ σωροὺς ἀδιαφοροῦντες

καὶ δυσηρεστημένοι. Ἐπῆλθε δὲ καὶ ἡ ἄλλη ἡμέρα καὶ εὗρε τὸν αὐτὸν λήθαργον. Ὁ δήμαρχος συνεκάλεσε τὸ Συμβούλιόν του, τὸ ὁποῖον ἦτο σύνοδος ἀντιπροσώπων.

—Θὰ προχωρήσωμεν ὅπως εἴμεθα, εἶπε, μὲ τοὺς ὀλίγους οἱ ὁποῖοι θ' ἀκολουθήσουν τὴν σημαίαν τῆς Ῥώμης;

—Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Πανδόλφος, ὅστις δειλὸς ἐκ φύσεως, ἐπληροφορεῖτο καλῶς περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ λαοῦ καὶ ἐδύνατο νὰ δώσῃ συμβουλὰς φρονίμους. Ἂς μὴ σαλεύσωμεν· ἂς περιμείνωμεν ἕως οὗ ἀποστάται παρεκτραποῦν εἰς βδελυράν τινα πρᾶξιν· τότε τὸ μῖσος θὰ συνενώσῃ τοὺς ταλαντευομένους καὶ ἡ ἀγανάκτησις θὰ ὁδηγήσῃ τὰ βήματά των.

Ἡ γνώμη αὐτὴ ὑπερίσχυσε, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἀπέδειξε τὴν ὀρθότητά της. Ἀλλὰ διὰ νὰ δικαιολογηθῇ ἡ βραδύτης, πρεσβευταὶ ἐστάλησαν εἰς Μαρτῖνον ὅπου κατέφυγον οἱ πρώτιστοι τῶν βαρόνων ὡς εἰς ὀχυρότατον φρούριον, διὰ νὰ τοὺς προσκαλέσωσι νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀμέσως.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν διεκοινώθη πρὸς τὸν Ῥιένζην ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντησις τῶν ἀποστατῶν, ἦλθον εἰς Ῥώμην φυγάδες ἐξ ὅλων τῶν πέριξ τῆς πόλεως. Οἰκίαι ἐμπρησθεῖσαι, ἀμπελῶνες καὶ μοναστήρια λαφυραγωγηθέντα, ἵπποι καὶ ποίμνια διαρπαχθέντα, ἀνήγγελλον τὸ εἶδος τοῦ πολέμου τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν οἱ βαρόνοι, καὶ ἐνεψύχωσαν τοὺς ἀψυχήσαντας Ῥωμαίους ἰδόντας ἐκ τούτου τί ἔμελλον νὰ πάθωσι καὶ αὐτοί. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οἱ Ῥωμαῖοι συνέρρευσαν οἴκοθεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Καπιτωλίου. Ὁ Ῥινάλδος Ὀρσίνης κατέλαβε φρούριον προσκείμενον εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ παρέδωκε πύργον εἰς τὸ πῦρ, οὗτινος αἱ φλόγες ἐφαίνοντο εἰς τὴν πόλιν· ἡ οἰκοδέσποινα τοῦ πύργου, κυρία ἐκ τῶν εὐγενῶν, γραῦς καὶ χήρα, κατεκάη, ἐντὸς αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν φωναὶ ἄγριαι . . . ὀργὴ φοβερά . . . μανία ἀκατάσχετος. Ἡ ὥρα τῆς ἐνεργείας εἶχε σημάνει (α).

(α) Ardea terre, arse la Casteluzza, e case, e uomini. Non si chif di ardere una nobil donna vedova, veterana, in una torre, Per tale crudeltade li Romani più irati, etc. Vita di C. di Rienzi, lib. 1. Cap. 20.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Η ΜΑΧΗ.

—Εἶδα ὄνειρον, ἀνέκραξεν ὁ Ριέντζης, πηδήσας ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ. Ὁ λεοντόθυμος Βονιφάτιος, ὁ ἐχθρὸς καὶ τὸ θῦμα τῶν Κολλοννῶν, μ' ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον μου καὶ μὲ ὑπεσχέθη νίκην (β) Νίνα, ἑτοίμασε τὸν δάφνινον στέφανον· σήμερον ἡ νίκη εἶν' ἐδική μας!

—Ὦ! Ριέντζη, σήμερον;

—Ναί! ἄκουσον τὸν κώδωνα... ἄκουσον τὴν σάλπιγγα. Ἀκούω καὶ τοῦ ἄσπρου ἀλόγου μου τὰ ἀνυπόμονα ποδοκτυπήματα! Φίλησόν με, Νίνα, πρὶν ὁπλισθῶ διὰ τὴν νίκην... Στάσου.. παρηγόρησον τὴν ταλαίπωρον Εἰρήνην· ἂς μὴ τὴν ἴδω... κλαίει ὅτι οἱ ἐχθροί μου εἶναι συγγενεῖς τοῦ ἀρραβωνιστικοῦ της· δὲν ἠμπορῶ ν' ἀντισταθῶ εἰς τὰ δάκρυά της· τὴν ἀνέθρεψα. Σήμερον δὲν πρέπει νὰ εἰσχωρήσῃ ἀδυναμία εἰς τὴν καρδίαν μου! Οἱ ἀχρεῖοι! ἐπίορκοι δύο φοράς! Λύκοι τοὺς ὁποίους τίποτε δὲν ἡμερόνει! Θ' ἀπαντήσῃ τέλος πάντων τὰ ξίφη σας τὸ ξίφος μου; Ὕπαγε, γλυκεῖά μου Νίνα, εἰς τὴν Εἰρήνην, γρήγορα! Ὁ Ἀδριανὸς εἶναι εἰς τὴν Νεάπολιν· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ρώμην ἂν ἦτο, ὁ ἀρραβωνιστικός της εἶναι ἱερὸς, καὶ ἑκατοντάκις ἂν ἦναι Κολόννας.

Εἶπε καὶ μετέβη εἰς δωμάτιον ὅπου τὸν ἐπερίμενον οἱ ἀκόλουθοί του διὰ νὰ τὸν ἐνδύσωσι τὴν πανοπλίαν του.

—Ἔμαθα, εἶπεν, ἀπὸ τοὺς κατασκόπους μου, ὅτι θὰ φθάσουν εἰς τὰς πύλας μας πρὸ μεσημβρίας τέσσαρες χιλιάδες πεζοί, καὶ ἑπτακόσιοι ἱππεῖς. Θὰ τοὺς εἴπωμεν ἀπὸ καρδίας τὸ καλῶς ὡρίσατε, κύριοί μου. Ὦ Ἄγγελε Βιλλάνη, ὡραῖόν μου παλλικάρι, πῶς δὲν εἶσαι πλησίον τῆς κυρίας σου;

—Ἐπεθυμοῦσα νὰ ἴδω ἕνα στρατιώτην νὰ ὁπλίζεται διὰ τὴν Ρώμην, ἀπεκρίθη τὸ μειράκιον μὲ ζωηρότητα ὅλως νεανικήν.

—Εὖγέ σου, τέκνον μου· ὁμιλεῖς ὡς ἀληθὴς υἱὸς τῆς Ρώμης!

—Καὶ ἡ κυρία μὲ ὑπεσχέθη νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ὑπάγω μὲ τὴν φρουράν της εἰς τὰς πύλας διὰ ν' ἀκούσω τὰ νέα...

—Καὶ νὰ τὴν εἰδοποιήσῃς διὰ τὴν νίκην!... Ἔλα. Πλὴν δὲν πρέπει νὰ σ' ἀφήσουν νὰ ἔλθῃς χωρὶς τόξον. Πῶς, Πανδόλφε μου, καὶ σὺ ὡπλισμένος;

—Ἡ Ρώμη ἔχει ἀνάγκην ὅλων τῶν τέκνων της, ἀπεκρίθη ὁ

(β) «In questa notte mi è appardo Santo Bonifacio Papa» etc. Vita di C. di Rienzzi. Cap. 32.

πολίτης τοῦ ὁποίου τὰ ἀσθενῆ νεῦρα εἶχον τονισθῆ ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ.

—Μάλιστα ἔχει . . . καὶ σήμερον ὑπέρποτε καυχῶμαι ὅτι εἶμαι Ῥωμαῖος. Δότε με, κύριοί μου, τὴν Δαλματικήν (α)· θέλω νὰ γνωρίσουν ὅλοι οἱ ἐχθροὶ τὸν Ριένζην· καὶ, μὰ τὸν Θεὸν τῶν στρατευμάτων, πολεμῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ λαοῦ, ἔχω δικαίωμα νὰ φέρω καὶ τὸν αὐτοκρατορικὸν μανδύαν. Εἶν' ἕτοιμοι οἱ ἱερεῖς ; Τῆς μεταβάσεώς μας εἰς τὰς πύλας πρέπει νὰ προγηθῆ ὕμνος ἐπίσημος . . . οὕτως ἐμάχοντο οἱ πατέρες μας.

—Δήμαρχε, ὁ Ἰωάννης Βίκος ἔφθασε μὲ ἑκατὸν ἱππεῖς διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν καλὴν πολιτείαν.

—Τῶντι ! . . . Λοιπὸν ὁ Κύριος μᾶς ἀπήλλαξεν ἀπὸ ἕνα ἐχθρὸν καὶ στέλλει εἰς τὰς φυλακάς μας ἕνα προδότην ! . . . Ἄγγελε, φέρε μ' ἐκεῖνο τὸ κιβώτιον . . . Ἰδού . . . ἄκουσον ! Πανδόλφε, ἀνάγνωσον ταύτην τὴν ἐπιστολήν.

Ὁ πολίτης ἀνέγνωσε μὲ θάμβος καὶ ἔκπληξιν τὴν ἀπάντησιν τοῦ πανούργου ἐπάρχου εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κολόννου.

—Ὑπόσχεται εἰς τὸν βαρόνον ν' αὐτομηλήσῃ πρὸς αὐτὸν ἐν καιρῷ μάχης μὲ τὴν σημαίαν τοῦ Ἐπάρχου, εἶπεν ὁ Πανδόλφος. Τί θὰ κάμῃς ;

—Τί ! . . . λάβε τὴν σφραγίδα μου . . . καὶ φρόντισον νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Καπιτωλίου. Εἰπὲ εἰς τοὺς ἀκολούθους του νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν Ῥώμην, καὶ εἰδοποίησέ τους ὅτι ἐὰν τοὺς εὕρωμεν συμπολεμοῦντας μὲ τοὺς βαρόνους θὰ θανατώσωμεν τὸν ἀρχηγόν των. Ὕπαγε, σύλλαβέ τον χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἀργυρολογίαν. Ἐν τοσούτῳ ἂς διευθυνθῶμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν . . . ν' ἀκούσωμεν νὴν λειτουργίαν.

Ἐντὸς μιᾶς ὥρας ὁ ῥωμαϊκὸς στρατός, πολυάριθμος, ἀνάμικτος, γέροντες, καὶ παιδία, καὶ νέοι ἀκμαῖοι, ἐπορεύοντο πρὸς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου· ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ἀναβαίνοντος εἰς εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν, οὐδὲ τὸ ἕκτον ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ μάχιμον· τὸ ἱππικὸν ὅμως ἦτο καλῶς ἐφωπλισμένον, καὶ συνίστατο ἐκ τῶν κατωτέρων βαρόνων καὶ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἐβάδιζεν ὁ δήμαρχος πάνοπλος, φέρων ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας στέφανον ἐκ κλάδων ἀργυρῶν δρυὸς καὶ ἐλαίας. Πρὸ αὐτοῦ ἐκυμάτιζεν ἡ μεγάλη σημαία (gonfalone) τῆς Ῥώμης, προπορευομένων ἐν στολῇ ἱερέων ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν (σημειωτέον ὅτι οἱ κληρικοὶ τῆς Ῥώμης συμμετεῖχον τοῦ

(α) Μανδύας λευκὸς φερόμενος ὑπὸ τοῦ Ριένζου, πάλαι μὲν ἱερατικός, μετὰ ταῦτα δὲ χρησιμεύων ὡς ἓν τῶν ἐμβλημάτων τῶν αὐτοκρατόρων.

πνεύματος τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ του), καὶ ψαλλόντως μελῳδικῶς τὸν ἀκόλουθον ὕμνον, οὗτινος ἡ ἐπῳδή, συνοδευομένη ἑκάστοτε ἀπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων, τὴν βοὴν τῶν σαλπίγγων καὶ τὸν βαρὺν τῶν τυμπάνων βρόμον, ἐπηύξανεν ἀρρήτως τὸ μεγαλεῖον τῆς στρατιωτικῆς ἐκείνης παρατάξεως

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΣ ΡΩΜΑΪΚΟΣ (α).

Ἐμπρὸς Ῥωμαῖοι ἐμπρὸς ἀνδρεῖοι!
Ἐξαναστᾶσα ἡ Ῥώμη σείει
Τὸ μέγα δόρυ καὶ σᾶς καλεῖ.
Κατηραμένοι ἄνανδροι ὅσοι
Ὑπὲρ τῶν νόμων δὲν ὁπλισθῶσι·
Κατηραμένοι ὅλ' οἱ δειλοί.
Κἀὶν τῆς Ῥώμης ἂς ἦναι ἔστις
Εἰς τὸν ἀγῶνα δὲν τρέχει σώστης
Νόμων πατρῴων κ' ἐλευθερίας.
Ἡ γῆ τὴν σάρκα του νὰ μὴ λύσῃ,
Καὶ τὴν ψυχήν του νὰ τιμωρήσῃ
Δαυλὸς κολάσεως αἰωνίας.

Ζέφυρε, φύσα εἰς τ' ς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας.
Ἅγιον Πνεῦμα (β)
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.
Αἱ σάλπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
Ἂς μεταδώσουν φέρουσαι πάλιν
Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.
Μὲ βῆμ' ἀς τρέξωμεν θαρραλέον
Ὡς εἰς παράταξιν βασιλέων,
Ὡς εἰς εὐφρόσυνον γάμου γεῦμα.
Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας.
Ἅγιον Πνεῦμα
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

Ἐμπρὸς ἀνδρεῖοι! Σπείρετε τρόμον
Εἰς τοὺς τυράννους, ὑπὲρ τῶν νόμων
Συνασπιζόμενοι, ἰσχυροί.

(α) Τὴν μετάφρασιν τοῦ ἐμβατηρίου τούτου ὀφείλομεν εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον τοῦ Κ. Ζαλακώστα περὶ τῆς ποιητικῆς τύφλας τοῦ ὁποίου ὡμίλησεν ἄλλοτε ἡ Πανδώρα.

(β) Κατὰ τὴν ἱστορίαν, ἡ κατὰ τὴν μάχην ἐπίκλησις τοῦ Ριέντζου ἦτο ἡ ἑξῆς. Spirito Santo! Cavaliere! ἤτοι Ἅγιον Πνεῦμα! ἱππότα!

Εἰς σᾶς προσέχει ὁ κόσμος ὅλος,
Καὶ οὐρανόθεν ἡ φωτοόλος
Σεραφεὶμ τάξις σᾶς θεωρεῖ.
Ὁ τὸν Ἀσσύριον τιμωρήσας
Θὰ ἔλθῃ μέτοχος τῆς ὀργῆς σας,
Τῆς τυραννίας θραύων τὰ σκεύη.
Ἁγιασμένη ἡ χεὶρ ἐκείνου
Ὅστις ἐν ὥρᾳ δεινοῦ κινδύνου
Ὑπὲρ τῶν νόμων προκινδυνεύει.

Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς βομφαίας·
Ἅγιον Πνεῦμα
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.
Αἱ σάλπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
Ἂς μεταδώσουν φέρουσαι πάλιν
Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.
Μὲ βῆμ' ἀς τρέξωμεν θαρραλέον
Ὡς εἰς εὐφρύσυνον γάμου γεῦμα.
Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς βομφαίας.
Ἅγιον Πνεῦμα
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

Ἐμπρὸς ἀνδρεῖοί μου, ὁπλισθῆτε,
Πῶς εἶσθε τέκνα μὴ λησμονῆτε
Τοῦ παγκοσμίου κατακτητοῦ.
Ἤγειρε δόξας παντοῦ τεμένη,
Ἔτρεμεν ὅλη ἡ οἰκουμένη
Καὶ εἰς τὰ μύρα πνεύματ' αὐτοῦ.
Ἐὰν ἡ φήμη σας ἡ ἀρχαία
Εἶχεν ἐκλείψει καὶ φρικαλέα
Σιγὴ κατεῖχε Βρούτων τὸ μνῆμα,
Ἐμπρὸς! ἡ φήμη πάλιν μεγάλη
Ἀπὸ τὴν γῆν σας θέλει προβάλει
Καθὼς ὁ φοῖβος ἀπὸ τὸ κῦμα.

Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς βομφαίας.
Ἅγιον Πνεῦμα
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν,

Αἱ σ' ἁπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
Ἂς μεταδώσουν φέρουσαι πάλιν
Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.
Μὲ βῆμ' ὡς τρέξωμεν θαρραλέον
Ὡς εἰς παράταξιν βασιλέων,
Ὡς εἰς εὐφρόσυνον γάμου γεῦμα.
Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἥλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας.
Ἅγιον Πνεῦμα
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

Ἐν τοιαύτῃ τάξει ἔφθασαν εἰς τὰ πολυπληθῆ ἐρείπια τὰ ὁποῖα ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἐρήμωσις διέσπειραν ἐντεῦθεν τῶν πυλῶν, καὶ παραταχθέντες κατὰ μακρὰς σειρὰς ἑκατέρωθεν, ἀφήσαντες δὲ πολὺ κενὸν ἐν τῷ μέσῳ, ἀνέμενον τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ των.

—Ἀνοίξατε τὰς πύλας· καὶ ἂς ἐμβῇ ὁ ἐχθρός! ἐκραύγασεν ὁ Ῥιέντζις μὲ φωνὴν στεντορείαν, ἐνῷ αἱ σάλπιγγες τῶν βαρόνων ἀνήγγελλον τὴν ἄφιξίν των.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ἀποστάται πατρίκιοι, οἵτινες εἶχον ὁρμηθῆ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης Μνημείων, τέσσαρα μίλια μακράν, ἤρχοντο γενναίως καὶ θαρραλέως.

Περὶ τὸν γέροντα Στέφανον, οὗτινος τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα, τὸ λεπτὸν σῶμα, καὶ τὸ ἀξιοπρεπὲς ἦθος ἐκαλλωπίζοντο ἀπὸ πλουσιωτάτην πανοπλίαν, ἐβάδιζον οἱ υἱοί του, οἱ Φραγγιπάναι καὶ οἱ Σαβέλλαι, ὡς καὶ ὁ Ἰορδάνης Ὀρσίνης ἀδελφὸς τοῦ Ῥινάλδου.

—Σήμερον θὰ ἐξαφανισθῇ ὁ τύραννος! εἶπεν ὁ ὑπερήφανος βαρόνος, καὶ ἡ σημαία τῆς *Κολόννας* θὰ κυματίσῃ εἰς τὸ Καπιτώλιον.

—Ἡ σημαία τῆς Ἄρκτου, εἶπεν ὀργίλως ὁ Ἰορδάνης Ὀρσίνης. Ἡ νίκη δὲν θὰ ἦναι μόνον ἐδική σας, κύριέ μου!

—Ὁ οἶκός μας εἶχε πάντοτε τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν Ῥώμην, ἀπεκρίθη ὑπεροπτικῶς ὁ Κολλόνας.

—Ποτὲ, ἐνόσῳ μία πέτρα τῶν παλατίων τοῦ Ὀρσίνου θὰ σώζεται.

—Σιωπὴ ὑπέλαβεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης· μοιράζετε τὸ δέρμα ἐνῷ ζῇ ὁ λέων; θὰ ἔχωμεν πολλὴν ἐργασίαν σήμερον.

—Ὄχι τόσην, εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας· ὁ Ἰωάννης Βίτος θ' αὐτομολήσῃ μὲ τοὺς Ῥωμαίους του κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον, καὶ τινες τῶν δυσηρεστημένων ἐντὸς τῆς πόλεως ὑπεσχέθησαν νὰ ἀνοίξωσι τὰς πύλας. Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ γέρων κατάσκοπόν του ἐρχόμενον δρομαῖον, τί μᾶς λέγεις;

—Αἱ πύλαι εἶναι ἀνοικταί· οὔτε λόγχη δὲν φαίνεται εἰς τὰ τείχη!

—Δὲν σᾶς τὸ εἶπα, κύριοι; εἶπεν ὁ Κολόννας στραφεὶς πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐν θριάμβῳ. Πιστεύσατέ με, θὰ ἐμβῶμεν εἰς τὴν Ῥώμην ἀναμωτί. Ἐγγονέ μου, ποῦ εἶναι αἱ μωραὶ προφητεῖαί σου; εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον τὸν πρωτότοκον τοῦ υἱοῦ του Ἰωάννου, νέον εὔμορφον, νυμφευθέντα πρὸ δέκα ἑβδομάδων, ὅστις ὅμως δὲν ἀπεκρίθη. Ὁ καλός μου Πέτρος, ἐξηκολούθησεν ὁ βαρόνος ὁμιλῶν πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους του, εἶναι τόσῳ νεοϋπανδρευμένος ὥστε τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἶδεν εἰς τ' ὄνειρόν του τὴν γυναῖκά του· καὶ ὑποθέτει αὐτό, τὸ παλλικάρι μας, ὡς κακὸν οἰωνόν.

—Ἐρόρει κατάμαυρα, εἶπεν ὁ νέος, καὶ ἐτινάχθη ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μου λέγουσα· δυστυχία, δυστυχία εἰς τοὺς Κολόννας.

—Ἔζησα, ἐπανέλαβεν ὁ γέρων, περὶ τοὺς ἐννενήκοντα χρόνους, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα θὰ εἶδα περὶ τὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας ὀνείρων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόλις δύο ἦσαν ἀληθινὰ καὶ τὰ ἄλλα ψευδῆ. Φαντάσου λοιπὸν πόσον ἀλάνθαστος εἶναι ἡ ἐπιστήμη.

Οὕτω πως συνδιαλεγόμενοι ἐπλησίασαν μέχρι τόξου βολῆς πρὸς τὰς πύλας, ἀνοικτὰς οὔσας εἰσέτι. Πάντα ἦσαν σιωπηλὰ ὡς ὁ θάνατος. Ὁ στρατός, ὅστις συνέκειτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ξένους μισθοφόρους, ἐστάθη διὰ νὰ συσκεφθῇ, ὅταν φῶς, φανὲν ἐπάνω τῶν τειχῶν, ἔλαμψε πρὸς στιγμήν, καὶ ἐσύριξε σβεσθὲν εἰς τὰ βορβορώδη τέλματα τοῦ χάνδακος.

—Ἰδοὺ τὸ σημεῖον τῶν ἐντὸς ἀδελφῶν μας, ἀνέκραξεν ὁ γέρων Κολόννας. Πέτρε, προχώρησον μὲ τὸν λόχον σου! Ὁ νέος κατεβίβασε τὴν αὐλῶπιδα, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν, καὶ, προτείνας τὴν λόγχην, ἔτρεξεν ἀπὸ ρυτῆρος πρὸς τὰς πύλας. Ἡ ἡμέρα ἦτο νεφελώδης καὶ σκοτεινὴ καὶ ὁ ἥλιος, ἐνίοτε μόνον φαινόμενος, ἔλαμψε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκτινοβόλος, καὶ ἐφώτισε τὴν λοφιὰν καὶ τὸν στιλπνὸν θώρακα τοῦ νέου ἱππέως, ἐνῷ εἰσήρχετο ὑπὸ τὴν ζωφερὰν ἀψίδα, πολλὰ βήματα πρὸ τῶν στρατιωτῶν του. Μετὰ τούτους ἤρχετο τὸ ἱππικὸν διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Κολόννου πατρὸς τοῦ Πέτρου. Τὴν ὥραν ἐκείνην οὐδὲν ἠκούετο εἰμὴ τῶν ὅπλων ἡ κλαγγὴ καὶ τῶν βημάτων ὁ κρότος· ἀλλ' αἴφνης φωνὴ φοβερὰ ἀντήχησε λέγουσα· «ἡ Ῥώμη, ὁ δήμαρχος, καὶ ὁ λαός! Ἅγιον πνεῦμα, ἱππότα!» ὁ στρατὸς ἐστάθη ἀμέσως ἔντρομος, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἰωάννης Κολόννας ἐφάνη ἐπιστρέφων μὲ μεγίστην ταχύτητα.

—Υἱέ μου, υἱέ μου! ἐφώνευσαν τὸν υἱόν μου· εἶπε καὶ ἐστάθη ἀκίνητος καὶ παράφορος· μετ' ὀλίγον δὲ ἐπρόσθεσε· πλὴν θὰ ἐκδικήσω τὸ αἷμά του! Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν πύλην ἐκέντησε τὸν ἵππον· ἀλλὰ μηχανὴ βαρεῖα ἐκ σιδήρου, σχῆμα ἔχουσα ὀρίνακος, καταπεσοῦσα ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τοῦ ταλαιπώρου πατρός, συνέ-

τρεψε καὶ ἵππον καὶ ἀναβάτην, ἀφήσασα κατὰ γῆς σωρὸν ἄμορφον, φρικώδη καὶ αἱματόφυρτον.

Ὁ γέρων Κολόνας, ἰδὼν τὸ συμβάν, μόλις ἐπίστευε τοὺς ὀφθαλμούς του· ἀλλὰ πρὶν ἢ ὁ στρατός του ἀνανήψῃ ἀπὸ τὴν ἔκπληξίν του, ἡ μηχανὴ ἀνεσύρθη, καὶ ἐπὶ τοῦ πτώματος ὥρμησεν ἡ δημοτικὴ στρατιά· χίλιοι ἔτρεχον μετὰ χιλίους ὡς χείμαρρος λαῦρος, καχλάζων καὶ παταγώδης. Ἐχύθησαν δὲ πανταχόθεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες, ἐξησκημένοι περὶ τὴν πειθαρχίαν καὶ πάνοπλοι ἀντέκρουσαν τὴν ἔφοδον.

—Ἐκδίκησις καὶ Κολόνναι! Ἡ ἄρκτος καὶ οἱ Ὀρσῖναι! Ἐλεημοσύνη καὶ Φραγγιπάναι! (α) Κτυπᾶτε διὰ τὸν ὄφιν (β) καὶ τοὺς Σαβέλλα! τοιαῦται φωναὶ ἀντήχουν μεμιγμέναι μὲ τὴν γερμανικὴν λαρυγγώδη ταύτην κραυγήν· «βαλάντια μεστὰ καὶ οἱ τρεῖς βασιλεῖς τῆς Κολωννίας.» Οἱ Ῥωμαῖοι, μᾶλλον πνέοντες πῦρ ἢ γυμνασμένοι, ἔπιπτον σωρηδὸν ὑπὸ τὰς σπάθας τῶν μισθοφόρων· ἀλλ' ὅταν ἔπιπτεν εἷς τὸν διεδέχετο ἄλλος· καὶ ἐκραύγαζον ἀδιακόπως μὲ τὴν αὐτὴν μανίαν· «ἡ Ῥώμη, ὁ δήμαρχος, καὶ ὁ λαός! .... Ἅγιον Πνεῦμα, ἱππότα!» Ἐκτεθειμένος εἰς πᾶν ξίφος καὶ πᾶν βέλος ἐξ αἰτίας τοῦ συμβολικοῦ διαδήματος καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς χλαμύδος του, ὁ ἀτρόμητος Ῥιένζης ὡδήγει ὅλας τὰς ἐφόδους πάλλων ὑπερμεγέθη πέλεκυν, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς ὅπλον ἐθνικὸν τῶν Ἰταλῶν, μὲ ἐπιτηδειότητα δι' ἣν ἐφημίζοντο. Φερόμενος δὲ ἀπὸ τὰς ἀγριωτέρας ὁρμὰς τῆς φύσεώς του, μὲ αἷμα ἐξημμένον, μὲ πάθη φλογερά, καὶ μαχόμενος ὡς πολίτης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἢ ὡς μονάρχης ὑπὲρ τοῦ στέμματός του, κατέπληττε τὸν ἐχθρὸν διὰ τῆς τόλμης του· ἡ σωτηρία του ἐν μέσῳ τόσου κινδύνου ἐφαίνετο ὑπερφυής· ὅπου ἐκλονοῦντο οἱ στρατιῶταί του ἢ ὑπεχώρουν οἱ ἐναντίοι, ἔλαμπεν ἡ λευκὴ χλαμύς του καὶ ὑψοῦτο ὁ καθημαγμένος αὐτοῦ πέλεκυς. Ἀλλ' ἡ ὀργή του ἀπετείνετο μᾶλλον πρὸς τοὺς ἀρχηγούς· ὁσάκις δὲ περιέστρεφε τὸν ἵππον του, ἠκούετο ἡ φωνή του λέγουσα· «Ποῦ εἶναι ἕνας Κολλόνας;... Προκαλῶ τοὺς Ὀρσίνας!... Ἅγιον Πνεῦμα, ἱππότα!» Τρὶς ἐφώρμησαν ἀπὸ τῆς πύλης, καὶ τρὶς ἀπεκρούσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι· τὴν δὲ τρίτην φορὰν ἡ πρὸ τοῦ δημάρχου φερομένη σημαία ἔπεσε κατὰ γῆς. Τότε, ἀλλὰ τότε πρῶτον, κατεπτοήθη, καὶ ὑψώσας πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεκραξεν· «Ὦ Κύριε, καὶ σὺ μ' ἐγκατέλειπες;» Εἶπε καὶ ἐγκαρδιωθεὶς ἔσεισε τὸ ὅπλον του, καὶ ὡδήγησεν ἐκ νέου τὰς φάλαγγάς του κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

(α) Οἵτινες ἐκληρονόμησαν τὸ σύμβολον αὐτῶν τῆς ἐλεημοσύνης παρά τινος μυθώδους προπάτορος, μοιράσαντος τὸν ἄρτον αὐτοῦ, ἐν ὥρᾳ λοιμοῦ, μετά τινος ἐπαίτου.

(β) Καὶ ὅμως, τὸ σύνηθες σύμβολον τῶν Σαβελλῶν ἦτο ὁ λέων.

Περὶ τὸ ἑσπέρας ἐτελείωσεν ἡ μάχη. Ἐκ τῶν βαρώνων, οἵτινες ὑπῆρξαν ὁ πρώτιστος σκοπὸς τῶν ἐφόδων τοῦ δημάρχου, οἱ ἐπισημότεροι εἶχον φονευθῆ. Τρεῖς εἶχον πέσει ἐκ τῶν μελῶν τοῦ περιφανοῦς οἴκου τοῦ Κολόννου. Ὁ Ἰορδάνης Ὀρσίνης εἶχε τραυματισθῆ θανατηφόρως, καὶ ὁ ἀγέρωχος Ῥινάλδος δὲν εἶχε μεθέξει τοῦ ἀγῶνος. Ἐκ τῶν Φραγγιπανῶν οἱ γνωστότεροι δὲν ἔζων πλέον, ὁ δὲ Λουκᾶς, ὁ ἄνανδρος ἀρχηγὸς τῶν Σαβελλῶν, εἶχε πρὸ πολλοῦ σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς. Ἀλλ' εἰς τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν τὸ αἷμα ἔρρευσεν ἀφθονώτερον· ἡ γῆ εἶχε κορεσθῆ αἵματος, καὶ ἡ δύσις εἶδε τὸν Ῥιένζην καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐπιστρέφοντας μετὰ τὴν καταδίωξιν τρυπαιούχους ἐπὶ σωρῶν πτωμάτων ἵππων καὶ ἱπποτῶν. Ἀλαλαγμοὶ ἀγαλλιάσεως παρηκολούθουν τὸν ἀσθμαίνοντα ἵππον τοῦ δημάρχου διαβαίνοντα ὑπὸ τὴν ἀψίδα· ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, τὸ πλῆθος ἐκείνων οἵτινες ἐξ αἰτίας νόσων, ἡλικίας ἢ γένους δὲν συνεπολέμησαν, γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία μεμιγμένοι μὲ γυμνόποδας καὶ μελανείμονας μοναχοὺς καὶ ἱερεῖς, ἀνευφήμει ὡς ἐκβεβαχευμένον τὸν θριαμβεύσαντα.

Ὁ Ῥιένζης ἀνέκρουσε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου του παρὰ τὸπτῶμα τοῦ νέου Κολόννου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐντὸς τοῦ ὕδατος βορβορώδους, πλησίον τοῦ νεκροῦ τοῦ Ἰωάννου Κολόννου μεταφερθέντος ἐκεῖ (τοῦ ἰδίου Ἰωάννου Κολόννου οὗτινος ἡ λόγχη διεπέρασεν ἄλλοτε τὸν ἀδελφὸν τοῦ δημάρχου). Εἶδε τοὺς νεκροὺς ἐνῷ ὁ μελαγχολικὸς Ἕσπερος ἀντενακλᾶτο εἰς τὸ αἱματοβαρὲς ὕδωρ καὶ τὴν καθημαγμένην πανοπλίαν, καὶ συνησθάνθη πολλὴν ταραχήν· στραφεὶς δὲ παρετήρησε τὸν νέον Ἄγγελον Ὅστις, μετά τινων ἐκ τῶν φρουρῶν τῆς Νίνης ἐλθὼν ἐκεῖ ἐπλησίασε τὸν δήμαρχον.

—Τέκνον μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης δακτυλοδεικτήσας τὸν νεκρὸν, *μακάριος εἶσαι μὴ ἔχων τὰ ἐκδικήσῃς αἷμα συγγενικόν!* Εἰς τὸν ἔχοντα, ἡ ὥρα ἔρχεται γρήγορα ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὥρα αὐτὴ εἶναι φρικτή!

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνεχαράχθησαν βαθέως εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἀγγέλου, καὶ μετά τινα χρόνον κατέστησαν προφητικοὶ εἴς τε τὸν εἰπόντα καὶ εἰς τὸν ἀκούσαντα αὐτούς.

Πρὶν ἢ ὁ Ῥιένζης συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν ἐνῷ ἤκουε τοὺς ὀδυρμοὺς τῶν χηρῶν καὶ τῶν μητέρων τῶν φονευθέντων, τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἀποθνησκόντων, τὰς εὐχὰς τῶν ἱερέων, καὶ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τοῦ θριάμβου καὶ τῆς χαρᾶς, φωνὴ ἀνηγέρθη ἀπὸ τὰς γυναῖκας καί τινας στρατιώτας μείναντες εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης λέγουσα «ὁ ἐχθρός! ὁ ἐχθρός!»

—Εἰς τὰ ὅπλα, ἀνέκραξεν ὁ δήμαρχος· ἐπιστρέψατε ἐν τάξει· ἀλλὰ δὲν θὰ ἦναι τόσῳ τολμηροί.

Καὶ ἠκούετο ἵππων ποδοβολητὸς καὶ βοὴ σάλπιγγος· καὶ τριάκοντα περίπου ἱππεῖς εἰσῆλθον καλπάζοντες διὰ τῆς πύλης.

—Τοξεύσατε! ἐφώναξε προχωρήσας ὁ δήμαρχος, πλήν... σταθῆτε... ὁ ἀρχηγὸς εἶναι ἄοπλος... εἶναι ἡ ἐδική μας σημαία. Μὰ τὴν Παναγίαν, εἶναι ὁ πρέσβυς μας τῆς Νεαπόλεως, ὁ κύριος Ἀδριανὸς Καστέλλος!

Πάλλων, ἀσθμαίνων καὶ κονιορτώδης ὁ Ἀδριανός, ἐσταθη παρὰ τὸ αἱμοβαφὲς ὕδωρ ὅπου ἔκειντο οἱ συγγενεῖς του, καὶ τὰ κάτωχρα πρόσωπά των ἐφείλκυσαν τὸ βλέμμα του.

—Πολλὰ ἀργά!... ἀλλοίμονον! ἀλλοίμονον! Φρικτὴ εἱμαρμένη! Δυστυχὴς Ῥώμη!

—Ἔπεσαν εἰς τὸν λάκκον τὸν ὁποῖον ἔσκαψαν μὲ τὰς χεῖράς των, εἶπεν ὁ δήμαρχος μὲ φωνὴν ἀτάραχον ἀλλὰ βραγχώδη. Ἄμποτε, εὐγενῆ Ἀδριανέ, νὰ ὑπερίσχυαν αἱ συμβουλαί σου!

—Φῦγε, ἀπάνθρωπε, φῦγε! εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς σείων ἀνυπομόνως τὴν χεῖρα· ἐχρεώστεις νὰ ὑπερασπισθῇς τὴν ζωὴν τῶν Ῥωμαίων, καὶ... ὦ Ἰωάννη!... ὦ Πέτρε!... ἡ γέννησις, ἡ φήμη, καὶ ἡ χλωρὰ ἡλικία σου δὲν ἠμπόρεσαν, ταλαίπωρον παιδίον, νὰ σὲ σώσουν;

—Συγχωρήσατέ τον, φίλοι μου, εἶπε πρὸς τὸ πλῆθος ὁ δήμαρχος, ἡ λύπη του εἶναι φυσική, ἀφοῦ μάλιστα δὲν γνωρίζῃ ὅλον τὸ ἔγκλημά των· ἀπομακρύνθητε, σᾶς παρακαλῶ... ἄφετέ με νὰ τὸν ὁμιλήσω.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐκινδύνευεν ἂν δὲν ἔλεγε τὰ ὀλίγα ταῦτα ὁ δήμαρχος. Ὅταν δὲ ὁ νέος Κολόννας καταβὰς τοῦ ἵππου ἔκυψε πρὸς τοὺς συγγενεῖς του, ὁ δήμαρχος παραδοὺς ὁμοίως τὸν ἵππον πρὸς τοὺς ὑπασπιστάς του, ἐπλησίασε. καὶ μὲ ὅλην τὴν ἀπέχθειαν τοῦ Ἀδριανοῦ, σύρας αὐτὸν κατὰ μέρος.

—Φίλε μου, εἶπε περίλυπος, ἡ καρδία μου σπαράττεται διὰ σέ· πλὴν πρόσεξον· ἡ ἀγανάκτησις τοῦ πλήθους κατ' αὐτῶν εἶναι ἀκόμη ζωηρά· ἔσο φρόνιμος.

—Φρόνιμος!

—Σιωπή... μὰ τὴν τιμήν μου οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἦσαν ἀνάξιοι τοῦ ὀνόματός σου. Δὶς ἐπίορκοι... ἅπαξ δολοφόνοι... δὶς ἀντάρται... ἄκουσόν με.

—Δήμαρχε, δὲν ζητῶ ἄλλην πληροφορίαν ἀφ' ὅτι βλέπω· ἐνδέχεται ν' ἀπέθαναν δικαίως ἢ νὰ ἐφονεύθησαν ἀναξίως· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει εἰρήνη μεταξὺ τοῦ δημίου τῆς οἰκογενείας μου καὶ ἐμοῦ.

—Θέλεις καὶ σὺ νὰ γείνῃς ἐπίορκος; Καὶ ὁ ὅρκος σου! Ἔλα, ἔλα· δὲν ἤκουσα ὅσα εἶπες. Ἔλα εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ἡσύχασον, καὶ ἂν μετὰ τρεῖς ἡμέρας, μὲ μεμφθῇς δι' ἄλλο παρὰ διὰ μακρο-

θυμίαν ἄτοπον, σὲ ἀπαλάττω τοῦ ὅρκου σου, καὶ εἶσ' ἐλεύθερος νὰ γίνῃς ἐχθρός μου· τὸ πλῆθος μᾶς βλέπει μὲ ἀνυπομονησίαν· μετὰ μίαν στιγμὴν δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ σὲ σώσω.

Τὰ αἰσθήματα τοῦ νέου πατρικίου ἦσαν ἀπερίγραπτα. Ναὶ μὲν δὲν εἶχεποτε πολλὴν οἰκειότητα μὲ τοὺς συγγενεῖς του, οὐδ' αὐτοὶ ἐδείχθησάν ποτε πρὸς αὐτὸν φιλοφρονέστεροι παρὰ τὸ σύνηθες, ἀλλ' οἱ συγγενικοὶ δεσμοὶ εἶναι πάντοτε τοιοῦτοι! Ἐκεῖ δὲ, ἐξ αἰτίας τῆς ὀλεθρίας τύχης τοῦ πολέμου, ἔκειτο τὸ δένδρον καὶ ὁ κλών, τὸ ἄνθος καὶ ἡ ἐλπὶς τῆς γενεᾶς του. Ἠσθάνθη ὅτι δὲν εἶχε τί ν' ἀποκριθῇ πρὸς τὸν δήμαρχον, διότι ὁ τόπος ὅπου ἦσαν ἀπεδείκνυεν ὅτι ἔπεσαν ἐφορμήσαντες κατὰ τῶν ἰδίων συμπολιτῶν. Δὲν συνεμερίζετο μὲν τοὺς σκοπούς των, ἀλλ' ἐθρήνει τὴν τύχην των· διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἐδύνατο οὐδὲ νὰ ὀργισθῇ οὐδὲ νὰ ἐκδικηθῇ δικαίως, οἱ πόνοι τῆς καρδίας του κατεσταίνοντο πολὺ δριμύτεροι. Δὲν ὡμίλει λοιπὸν, ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῇ τοὺς νεκρούς, ἐνῷ ἄφθονα δάκρυα ἔρρεον ἐπὶ τῶν παρειῶν του, καὶ ἡ θλῖψις του ἦτο τοσαύτη ὥστε ἡ ὀργὴ τοῦ πλήθους μετεβλήθη εἰς οἶκτον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνανήψας ἐστράφη πρὸς τὸν Ῥιένζην, καὶ εἶπε τραυλίζων·

—Δήμαρχε, οὔτε σὲ μέμφομαι, οὔτε σὲ κατακρίνω. Ἐὰν ἐτόλμησας νὰ κάμῃς τοῦτο, ὁ Θεὸς θὰ ζητήσῃ αἷμα ἀντὶ αἵματος. Δὲν προκαλῶ πόλεμον μὲ σέ· εἶπες ὀρθὰ ὅτι ὁ ὅρκος μου τὸ ἀπαγορεύει· ἐὰν τοῦ λοιποῦ κυβερνᾷς καλὰ, θὰ ἐνθυμῶμαι πάντοτε ὅτι εἶμαι Ῥωμαῖος. Πλήν . . . πλήν . . . ἰδὲ τὴν αἱματωμένην γῆν . . . δὲν θὰ ἀνταμωθῶμεν πλέον! . . . ἡ ἀδελφή σου . . . ὁ Θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ! . . . μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐμοῦ χάσμα μέγα ἐστήρικται!

Ὁ νέος εὐγενὴς καταταραχθεὶς ἐσιώπησεν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησε·

—Τὰ ἔγγραφα ταῦτα μὲ ἀπαλάττουν τῆς πρεσβείας μου. Σημαιοφόροι! ἀποδώσατε τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατίας. Δήμαρχε, μὴ ἀπαντήσῃς. . .ἐπιθυμῶ νὰ ἦμαι ἥσυχος...ἥσυχος ὑγίαινε, Ῥώμη!

Καὶ ῥίψας γοργὸν βλέμμα πρὸς τοὺς νεκροὺς ἐκέντησε τὸν ἵππον, καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς ὀπαδούς του, ἐξῆλθε δρομαῖος τῆς πύλεως.

Ὁ δήμαρχος δὲν ἐπροσπάθησεν οὔτε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, οὔτε νὰ τὸν διακόψῃ. Ἐνόει ὅτι ὁ εὐγενὴς νέος ἐφρόνει καὶ ἔπραττεν ὅπως ἥρμοζεν εἰς αὐτόν. Παρακολουθῶν δὲ αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν·

«Οὕτως, εἶπε περίλυπος, ἡ τύχη μοῦ ἀποσπᾷ τὸν γενναιότερον τῶν φίλων, τὸν δικαιότερον σύμβουλόν μου· ἡ Ῥώμη δὲν ἐστερήθη ποτὲ καλλίτερον πολίτην!»

Τοιαύτη ἡ αἰωνία θέσις τῶν ἀδιοργανίστων ἐπικρατειῶν. Ὁ μεσίτης μεταξὺ μερίδος καὶ μερίδος, ὁ φιλοδίκαιος, ὁ ἀπαθὴς πα-

τριώτης, ὁ πρωτουργὸς, ὁ μᾶλλον χειροκροτηθεὶς εἰς δεινὰς περιστάσεις, γίνεται ἄφαντος ἀπὸ τὴν σκηνήν. Ἄλλοι ἐμπαθέστεροι, ἀποτομώτεροι λαμβάνουσι τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ κανεὶς κρῖκος ἀμεροληψίας καὶ συνδιαλλαγῆς δὲν μένει πλέον μεταξὺ μίσους καὶ μίσους· ἑωσοῦ ἡ ἀτονία τῆς κοινωνίας, παρακολουθουμένη ἀπὸ πράξεις φρικαλέας, διαδεχθῇ τὴν μανίαν, καὶ χαιρετισμοὶ ἀποταθῶσι πρὸς τὸν δεσποτισμὸν ὡς πρὸς σωτῆρα!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΤΟ ΣΑΘΡΟΝ ΤΗΣ ΒΑΣΕΩΣ.

Ἡ ταχεῖα καὶ περιάσχολος πορεία τῶν πολιτικῶν συμβεβηκότων, μᾶς ἐμάκρυνε παραπολὺ τῆς ἀδελφῆς τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ μνηστῆρός της. Οἱ γλυκεῖς λογισμοὶ, αἱ γλυκύτεραι ὀνειροπολήσεις τῆς ὡραίας καὶ ἐρώσης ἐκείνης κόρης, πολὺ πρωτιμότερα εἰς αὐτὴν ὅλων τῶν τρικυμιῶν καὶ τῶν κινδύνων τῆς φιλοδοξίας, δὲν διαγράφονται τόσῳ εὐκόλως· μόνον τὴν εὐάρεστον μονοτονίαν αὐτῶν δύνανται νὰ ζωγραφήσωσιν ὀλίγαι λέξεις. Ἓν μόνον ἦτο τὸ ἀντικείμενόν των, εἷς μόνος ὁ σκοπός των. Καταθορυβουμένη ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς Λύλης τοῦ ἀδελφοῦ της, καὶ συσκιαζομένη, ὁσάκις ἠναγκάζετο νὰ φανῇ, ἀπὸ τὸ πλέον ἀνεπτυγμένον καὶ καταπληκτικώτερον κάλλος ὡς καὶ ἀπὸ τὴν βασιλικὴν παρουσίαν τῆς Νίνης, ἐθεώρει τὰς πομπὰς καὶ τὰς παρατάξεις ὡς θεάματα μάταια καὶ ἀνύπαρκτα, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀπεσύρετο πρὸς τὸ *πραγματικὸν τοῦ βίου*, ἤτοι πρὸς τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς μελέτας τῆς καρδίας της. Ταλαίπωρος νέα! ἔχουσα ὅλην τὴν γλυκεῖαν καὶ τρυφερὰν φύσιν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ της, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ ἀνδρικὸν πνεῦμα ἢ τὴν ὑπέρμετρον φιλοδοξίαν, τὴν ὀχληρὰν ἐπιδειξιν, τὴν διάπυρον ψυχὴν τοῦ ἐπιζῶντος, δὲν ἠρέσκετο εἰς τὴν ἀνήσυχον ἀλλὰ λαμπρὰν θέσιν εἰς ἣν ἀνεβιβάσθη ἀπροσδοκήτως.

Μὲ ὅλην τὴν πρὸς τὸν Ῥιένζην ἀγάπην της, δὲν ἐδύνατο νὰ καταστείλῃ φόβον τινὰ, ὅστις, συνενούμενος μὲ τὴν διαφορὰν τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ γένους, τὴν ἀπέτρεπε τοῦ νὰ συνομιλήσῃ ἐλευθέρως μὲ τὸν ἀδελφόν της καὶ περὶ τοῦ ἀσπαστοτέρου ἀντικειμένου τῆς καρδίας της.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπουσία τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς Νεάπολιν παρετάθη καὶ πλέον τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, ἡ δὲ ἀναχώρησίς του ἀνεβάλλετο ἀπὸ ἑβδομάδας εἰς ἑβδομάδα ἐξ αἰτίας ραδιουργιῶν (σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς κλεψίαν ἄλλην Λύλην, ὅπου ὁ θρόνος διεφιλονεικεῖτο

τόσῳ μανιωδῶς, ὁ δήμαρχος δὲν εἶχεν εὐγενέστερον ἢ νοημονέστερον ἀντιπρόσωπον), ἡ ἀνησυχία καὶ οἱ φόβοι της ηὔξανον ὁλονέν. Συγχρόνως, ὡς οἱ ἀφανεῖς καὶ ἄεργοι θεαταί, ἔβλεπε καὶ μὴ θέλουσα θύελλαν ἐπερχομένην, κάλλιον καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβατικοῦ νοὸς τοῦ δημάρχου καὶ τῆς Νίνης· τὴν δὲ ἐπικίνδυνον δυσαρέσκειαν τῶν εὐγενῶν ἔβλεπε καὶ ἤκουεν ἀπὸ τὰ βλέμματα καὶ τοὺς ψιθυρισμοὺς αὐτῶν, ἐνῷ διέφευγον τὰς ὀξυτέρας ἀκοὰς ἢ τοὺς φιλυπόπτους ὀφθαλμοὺς ἄλλων. Ἀνήσυχος, ἀνυπόμονος λοιπὸν ἐπερίμενε τοῦ Ἀδριανοῦ τὴν ἐπιστροφὴν ὄχι μόνον διὰ λόγους πρυσωπικοῦ συμφέροντος, ἀλλὰ καὶ διὰ φόβους βασίμους ἀφορῶντας τὸν ἀδελφόν της. Τὸν εὐγενῆ καὶ φιλόπατριν Ἀδριανὸν Καστέλλον, ὅλ' αἱ μερίδες ἐθεώρουν ὡς μεσίτην, ἡ δὲ παρουσία του κατεστάινετο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἀναγκαιοτέρα ἑωσοῦ ἐπὶ τέλους ἐξερράγη ἡ συνωμοσία τῶν βαρόνων. Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης μόλις ἔμεινεν ἀσθενής τις ἐλπὶς εἰς τὴν Εἰρήνην. Ὁ ἥσυχος αὐτῆς νοῦς, μὴ τυφλούμενος ἀπὸ τὰς παρεκτροπὰς τῆς μεγαλοφυΐας ἥτις, ὡς συμβαίνει πολλάκις, παρέσυρε τὸν δήμαρχον εἰς τὸ νὰ βλέπῃ δεινὰ πραγματικὰ διὰ φωτὸς λαμπροῦ καὶ ψευδοῦς, εἶδεν ὅτι ὁ Ῥιένζης εἶχε διαβῆ τὸν Ῥουβίκωνα (α)· δι' ὅλων τῶν συμβεβηκότων αὐτὴ ἔβλεπε μόνον δύο τινὰ, τὸν κίνδυνον τοῦ ἀδελφοῦ της καὶ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὸν μνηστῆρά της.

Εἰς μόνους τῆς Νίνης τοὺς κόλπους διέχεεν ἐλευθέρως τὴν καρδίαν της· διότι ἂν καὶ οἱ χαρακτῆρές των ἦσαν διάφοροι, ἡ Νίνα εἶχε καρδίαν ἀγαθὴν, καὶ τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς δεσμὸς μεταξὺ αὐτῶν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐξουσίας τοῦ Ῥιένζου, πολλὰς εὐτυχεστάτας ὥρας τῶν νυκτῶν τοῦ ἔαρος συνέζησαν μόναι καὶ ἐλεύθεραι μακρὰν τοῦ πλήθους, καθήμεναι εἰς ἐξώστας φωτιζομένους ἀπὸ τὴν σελήνην, καὶ συγκοινωνοῦσαι τὰς σκέψεις, τὰς συμπαθείας, καὶ τὰς παρηγορίας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἐμβριθεστέραν ἐνασχόλησιν καὶ τὴν καταλληλοτέραν διατριβὴν γυναικῶν περιπαθῶν καὶ ἀθώων. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἡ συμβίωσις αὕτη εἶχε διαταραχθῆ. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οἱ βαρόνοι εἶχον συγχωρηθῆ, μέχρις ἐκείνης καθ' ἣν ὥρμησαν κατὰ τῆς Ῥώμης, πολλὰ δεινότατα συμβεβηκότα εἶχον παρεμπέσει ἀλλεπαλλήλως. Ὅλοι ὅσους ἔβλεπεν ἡ Εἰρήνη ἦσαν σκυθρωποὶ καὶ κατηφεῖς, ἡ εὐθυμία ὅλων εἶχεν ἐξαφανισθῆ, καὶ μόνον σύμβουλοι πολυμέριμνοι καὶ ἀνήσυχοι,

(α) Ὁ ἀναγνώστης δὲν ἀγνοεῖ, ὅτι οἱ νόμοι τῆς Ῥώμης ἀπηγόρευον αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις στρατηγοὺς αὐτῆς, νὰ ἔρχωνται μετ' ἐνόπλου δυνάμεως εἰς τὴν ἰδίως Ἰταλίαν, καὶ ὅτι ὁ Ῥουβίκων ἐχώριζε τὴν ἰδίως ταύτην Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς ἄνω, ἥτις διῳκεῖτο ἔτι καὶ τότε ἐπαρχιακῶς, καὶ ἐκαλεῖτο ἐντὸς τῶν Ἄλπεων Γαλατία. Ἔκτοτε τὸ διαβαίνειν τὸν Ῥουβίκωνα κατήντησε παροιμιακὸν καὶ ἰσοδύναμον τῷ ἡμετέρῳ ἀναρρίπτειν τὸν κύβον. Σ. Μ.

ἢ στρατιῶται ἔνοπλοι ἐπεσκέπτοντο ἀπό τινος τὸ παλάτιόν. Ὁ Ῥιέντζης ἐφαίνετο ὀλίγας μόνον στιγμάς, καὶ τὸ μέτωπόν του ἦτο πάντοτε βεβαρυμένον ἀπὸ φροντίδας. Ναὶ μὲν ἡ Νίνα ἦτο ἐρασμιωτέρα καὶ φιλοφρονεστέρα ἢ ἄλλοτε, ἀλλ' αἱ φιλοφρονήσεις της εἶχόν τι λυπηρὸν καὶ ἀπαίσιον. Ὅλας τὰς ἐνθαρρυντικὰς προσπαθείας της παρηκολούθουν μειδίαμα μελαγχολικὸν καὶ λέξεις διακεκομμέναι· ἡ δὲ Εἰρήνη ἦτο προδιατεθειμένη ἀπὸ τὰ προαισθήματα τῆς καρδίας της εἰς τὸ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν φρικτοτέραν τῶν συμφορῶν της. Ἡ νίκη εἶχε στέψει τὸν ἀδελφόν της, οἱ ἐχθροί του εἶχον καταστραφῇ, ἡ Ῥώμη ἦτο ἐλευθέρα, ἀλλ' ὁ ἔνδοξος οἶκος τῶν Κολοννῶν εἶχε στερηθῇ τῶν περιφανεστέρων ὑποστηριγμάτων του, καὶ ὁ Ἀδριανὸς εἶχεν ἀποσυρθῇ διὰ παντός! Δὲν κατέκρινε τὸν μνηστῆρά της, δὲν κατέκρινεν οὐδὲ τὸν ἀδελφόν της· ἕκαστος αὐτῶν ἔπραξεν ὡς ἔπρεπεν εἰς τὴν θέσιν του· ἀλλ' αὐτὴ ἐγίνετο θῦμα οἰκτρὸν τῶν συμβεβηκότων καὶ τῆς εἱμαρμένης, ὡς ἄλλη Ἰφιγένεια προσφερομένη ὁλοκαύτωμα εἰς τοὺς ἀνέμους οἵτινες ἔμελλον νὰ φέρωσι τὸ πλοῖον τῆς Ῥώμης εἰς τὸν λιμένα, ἢ νὰ καταποντίσωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἄβυσσον. Καταπληχθεῖσα ἀπὸ τὴν συμφορὰν, δὲν ἐδυνήθη οὔτε νὰ κλαύσῃ οὔτε νὰ παραπονεθῇ· ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν θύελλαν τὴν βροντήσασαν ἐπάνω αὐτῆς. Δύο ἡμέρας ὁλοκλήρους οὐδ' ἔφαγεν οὐδ' ἀνεπαύθη· ἐζήτει μόνον ὡς χάριν νὰ μένῃ μόνη· ἀλλὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνένηψεν ὡς ἐκ θαύματος, διότι τὴν τρίτην ἡμέραν εἶχε λάβει τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολήν.

«*Εἰρήνη!*

Πρὶν λάβῃς τὴν παροῦσαν θὰ ἔμαθες τοὺς λόγους τῆς ἀνεκφράστου θλίψεώς μου· θὰ ἐνόησας ὅτι εἰς ἕνα Κολόνναν οὐδ' ἡ Ῥώμη δύναται πλέον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄσυλον, οὐδ' ὁ δήμαρχος τῆς Ῥώμης ὡς ἀδελφός. Ἐνῷ γράφω τὰ λόγια ταῦτα μόλις μὲ ὑποστηρίζει ἡ τιμή μου· ὅλ' αἱ ἐλπίδες τὰς ὁποίας συνέλαβον ἄλλοτε, ὅλον τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅλος ὁ ἔρως τὸν ὁποῖον ἔτρεφον καὶ τρέφω πρὸς σὲ, συνταράσσουσι τὴν καρδίαν μου, καὶ μόνον τοῦτο δύναμαι νὰ αἰσθανθῶ τὸ ὅτι εἶμαι δυστυχέστατος! Εἰρήνη, Εἰρήνη! τὸ γλυκύ πρόσωπον σου φαίνεται ἔμπροσθέν μου, καὶ εἰς τοὺς οὐρανίους ὀφθαλμούς σου ἀναγινώσκω ὅτι μ' ἐσυγχώρησας, ὅτι μ' ἐνόησας, καὶ ὅτι μὲ ὅλην τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην σου, προτιμᾷς νὰ μὲ στερηθῇς, προτιμᾷς νὰ μὲ ἴδῃς εἰς τὸν τάφον ὁμοῦ μὲ τοὺς συγγενεῖς μου, παρὰ νὰ γνωρίζῃς ὅτι ζῶν εἶμαι τὸ ἐξουθένημα τοῦ τάγματός μου, ὁ ὑβριστὴς τοῦ ὀνόματός μου. Ἀ! διὰ τί νὰ γεννηθῶ Κολόννας; διατί νὰ μὲ κάμῃ ἡ τύχη εὐγενῆ, ἐνῷ ἡ φύσις καὶ αἱ περιστάσεις μ' ἐλκύουσι πρὸς τὸν λαόν; Δὲν μ' ἐπιτρέπεται οὔτε ὁ ἔρως οὔτε ἡ ἐκδίκησις· ὅλ' ἡ ἐκδίκησίς μου πίπτει ἐπάνω σοῦ καὶ

ἐμοῦ. Φιλτάτη μου! ἐχωρίσθημεν ἴσως διὰ παντός· πλὴν, μὰ τὴν μακαριότητα τὴν ὁποίαν ἐγνώρισα πλησίον σου, μὰ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὁποίαν ὠνειροπόλησα, μὰ τὴν θείαν ἐκείνην ὥραν καθ' ἣν σὲ εἶδον πρώτην φορὰν, ὅτ' ἐπερίμενον νὰ ἐπιστρέψῃ ἡ ἀγγελικὴ ψυχή σου εἰς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰ χείλα σου, μὰ τὸ πρῶτον ἐρύθημα τὸ ὁποῖον μὲ ἀνεκάλυψε τὸν ἔρωτά σου, μὰ τὸ πρῶτον φίλημά μας, μὰ τὸν τελευταῖόν μας ἀποχαιρετισμόν, ὁρκίζομαι νὰ μένω μέχρι τέλους πιστὸς εἰς σέ. Κἀμμί' ἄλλη εἰκὼν δὲν θέλει ποτὲ διώξει τὴν ἰδικήν σου ἀπὸ τὴν καρδίαν μου. Καὶ σήμερον, ὅτε ἡ ἐλπὶς φαίνεται ἀφανιζομένη, ἡ πίστις καταντᾷ διπλασίως ἱερά· καὶ σὺ, ἄγγελέ μου, δὲν θὰ μ' ἐνθυμῆσαι; δὲν θὰ νομίζῃς ὅτι εὕμεθα μεμνηστευμένοι διὰ τὸν οὐρανόν; Ἀπὸ τὰ χρονικὰ τῆς Ἄρκτου μανθάνομεν ὅτι ἱππότης τις ἐπιστρέψας ἀπὸ τὸν Ἅγιον Τάφον, καὶ εὑρὼν τὴν σύζυγόν του, πιστεύσασαν τὸν διαφημισθέντα θάνατόν του, σύζυγον τοῦ Κυρίου, ἔκτισεν ἐρημητήριον πλησίον τῆς μονῆς της· καὶ, ἂν καὶ δὲν εἶδε πλέον ποτὲ ὁ εἷς τὸν ἄλλον, αἱ ψυχαί των ἔμειναν πισταὶ μέχρι θανάτου. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, Εἰρήνη, ἂς ἀποθάνωμεν διὰ πάντα ἄλλον δεσμόν, ἂς ἤμεθα μεμνηστευμένοι κατὰ διάνοιαν, διὰ νὰ ἑνωθῶμεν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Καὶ ὅμως μία ἐλπὶς μὲ μένει· τὸ λαμπρὸν καὶ μέγα στάδιον τοῦ ἀδελφοῦ σου δύναται νὰ ἐκλείψῃ ὡς ἀστὴρ· ἐὰν τὰ σκότη τὸν ἐπισκιάσωσιν, ἐὰν παύσῃ ἡ ἐξουσία του, ἐὰν ὁ θρόνος του συντριφθῇ καὶ ἡ Ῥώμη δὲν ἀναγνωρίζῃ πλέον τὸν δήμαρχόν της, ἐὰν ὁ ἀδελφός σου δὲν θὰ ἦναι πλέον δικαστὴς καὶ ἐξουλοθρευτὴς τοῦ οἴκου μου, ἐὰν δὲν περικυκλόνεσαι πλέον ἀπὸ μεγαλεῖα καὶ πομπάς, ἐὰν εὑρεθῇς ἄνευ φίλων, ἄνευ συγγενῶν, τότε... ἀλλὰ μόνον τότε, χωρὶς νὰ κηλιδώσω τὴν τιμήν μου, χωρὶς νὰ ἐντραπῶ ἢ νὰ κατακριθῶ ὅτι ἔλαβον ἐξουσίαν καὶ εὐτυχίαν ἀπὸ χεῖρας βεβαμμένας εἰσέτι μὲ τὸ αἷμα τῆς γενεᾶς μου, θὰ σὲ ἀπαιτήσω ὡς κτῆμά μου. Ἡ τιμὴ θὰ παύσῃ τοῦ νὰ διαττάτῃ ὅταν σὺ παύσῃς τοῦ νὰ ἦσαι μεγάλη. Δὲν τολμῶ νὰ παραδοθῶ εἰς τὴν γλυκύτητα τοῦ ὀνείρου τούτου, μήπως ἦναι καὶ διὰ τοὺς δύο μας ἀξιοκατάκριτον· ἔπρεπεν ὅμως νὰ σὲ τὸ ἐξομολογηθῶ, διὰ νὰ γνωρίσῃς ὅλον τὸν Ἀδριανόν σου, ὅλην τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὴν δύναμίν του. Φιλτάτη μου, εἰς αἰῶνας φιλτάτη μου Εἰρήνη, σὲ τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ πολὺ θερμότερον σήμερον ὅτε σὲ ἀγαπῶ χωρὶς ἐλπίδος, ὑγίαινε! Εὔθεοί ἄγγελοι νὰ θεραπεύσωσι τὴν θλῖψιν σου, καὶ νὰ μὲ ῥυλάξωσιν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, διὰ νὰ συναντηθῶμεν καὶ πάλιν ἀργότερον.»

«Μὲ ἀγαπᾷ... μὲ ἀγαπᾷ πάντοτε! εἶπε κλαύσασα τέλος πάντων ἡ κόρη, καὶ εἶμαι ἐκ νέου εὐτυχής!»

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔχουσα ἐπὶ τοῦ στήθους ἀνέκυψε κατὰ

τὸ φαινόμενον ἀπὸ τὴν βαθυτάτην θλῖψιν της, προϋπήντησε μειδιῶσα τὸν ἀδελφόν της καὶ ἐνηγκαλίσθη τὴν Νίναν. Ναί· μὲν ἡ ὀδύνη ἐνέμετο ἀδιακόπως τὴν καρδίαν της, ἀλλ' ἐνέμετο αὐτὴν κρυφίως ὡς ὁ σκώληξ τὸν κάλυκα.

Ἐν τοσούτῳ μετὰ τὴν πρώτην θέρμην τῆς νίκης ἡ κατήφεια διεδέχθη τὴν χαρὰν εἰς τὴν Ῥώμην· τόσῳ πολὺ ἦτο τὸ χυθὲν αἷμα, ὥστε ἡ θλῖψις τῶν ἰδιωτῶν κατέπνιγε πάντα δημόσιον θρίαμβον· πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν τῶν ἀποθανόντων κατέκρινον μάλιστα τὸν ὑπερασπιστήν των διὰ τὴν γενομένην σφαγήν. Αἱ πλειότεραι γυναῖκες τῆς Ῥώμης ἐχήρευσαν (Roma fu terribilmente vedovata). Αἱ πολυαρίθμοι κηδεῖαι κατέθλιβον τὸν δήμαρχον, καὶ κατὰ λόγον τῆς πρὸς τὸν λαὸν συμπαθείας του ηὔξανεν ἡ κατὰ τῶν βαρόνων ἀγανάκτησίς του. Ὡς ὅλοι ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα εἶναι ἰσχυρότατον, ἐμπαθὲς καὶ διάπυρον, δὲν ἀνείχετο τὰ ἐγκλήματα ὅσα προσέβαλλον τὰς ῥίζας τῆς θρησκείας δι' ἣν ἐθεώρει τὴν ἐπιορκίαν ὡς τὸ βδελυρότερον, τὸ πλέον ἀσύγγνωστον τῶν ἀνομημάτων, οἱ δὲ φονευθέντες βαρόνοι δὶς εἶχον ἐπιορκήσει. Ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ ἀγανακτήσει ἀπηγόρευσεν εἰς τὰς οἰκογενείας των ἐπί τινας ἡμέρας τὸ νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ τελευταῖα αὐτῶν καθήκοντα πρὸς τὰ λείψανα τῶν νεκρῶν, καὶ μόνον ἰδιαιτέρως καὶ κρυφίως ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὰς νὰ τοὺς ἀποθέσωσιν εἰς τοὺς τάφους τῶν πατέρων των. Ἡ ὑπερβολὴ αὕτη τῆς ἐκδικήσεως ἐκλίδωσε μὲν τὰς δάφνας του, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐναντία τοῦ αὐστηροτάτου πατριωτισμοῦ του. Ἀνυπόμονος νὰ τελειώσῃ ὅ,τι ἤρχισεν, ἐπιθυμῶν νὰ ὑπάγῃ εἰς Μαρῖνον ὅπου ἦσαν συνηγμέναι ὅλαι τῶν ἀνταρτῶν αἱ δυνάμεις, συνεκάλεσε τὸ συμβούλιόν του, καὶ παρέστησε τὸ βέβαιον τῆς νίκης, καὶ τὴν μετ' αὐτὴν τελείαν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης· ἀλλὰ μισθὸς δὲν εἶχε δοθῇ πρὸς τοὺς στρατιώτας, αὐτοὶ δὲ ἐγόγγυζον, καὶ τὸ ταμεῖον ἦτο κενόν· ἀνάγκη ἄρα νὰ ἐπιβληθῇ νέος φόρος.

Τινὲς μεταξὺ τῶν συμβούλων, τῶν ὁποίων αἱ οἰκογένειαι εἶχον πάθει πολλὰ κατὰ τὴν μάχην, ἤκουσαν ψυχρῶς τὴν περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου πρότασιν. Ἄλλοι δὲ, ἐξ ὧν ἦτο καὶ ὁ Πανδόλφος, δειλοὶ καὶ εὐφρονοῦντες, γνωρίζοντες ὅτι ὁ λαός, καί τοι θριαμβεύσας, παρεπονεῖτο καὶ ἐγόγγυζεν, εἶπον ὅτι δὲν ἐτόλμων νὰ προτείνωσι νέον φόρον. Καὶ τέλος ἄλλοι ἀντεπολιτεύθησαν θρασύτερον, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸν δικηγόρον Βαροντσέλλην οὗτινος ἡ ἀχαλίνωτος φιλοδοξία δὲν ἐστηρίζετο εἰς ἀρχάς, ἀλλ' ὅστις θωπεύων τὰ αἰσχρότερα πάθη τοῦ ὄχλου, παρασύρων αὐτὸν διὰ βαναύσων ἀγορεύσεων, καὶ ἀξιῶν ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ ἀναπτύξῃ ὅ,τι ὀνομάζεται σήμερον *κίνησις*, τὸ ὁποῖον ὅμως καθυποτάττει πολλάκις καὶ τοὺς φρονιμωτέρους τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς ἀγρίους

ὁρμὰς τοῦ πλήθους, εἶχεν ἀποκτήσει μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κατωτέρων τάξεων. Ἐτόλμησαν μάλιστα νὰ κατακρίνωσι τὸν ὑπερήφανον δήμαρχον διὰ τὴν πολυτελῆ του μεγαλοπρέπειαν τὴν ὁποίαν αὐτοὶ πρῶτοι ἀπήτησαν ἄλλοτε, καὶ ὅτι, συγχωρήσας ἐσχάτως τοὺς βαρόνους, ὁρμᾶθη ἀπὸ αἴτια ἐπιβουλῆς. Εἰς αὐτὴν ἄρα τὴν Βουλὴν τὴν ὁποίαν ὁ δήμαρχος ἀνέστησε καὶ μετερρύθμισε πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐλευθερίας... ἡ ἐλευθερία ἐγκατελείφθη. Τὴν νευρώδη εὐγλωττίαν ὑπεδέχθη ἀπαίσιος σιωπὴ, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ πλειοψηφία ἐκηρύχθη κατὰ τῶν περὶ ἐπιβολῆς νέου φόρου καὶ περὶ ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου προτάσεών του. Ταχέως καὶ ἀτάκτως ἀπέλυσε τὸ συμβούλιον. Ἐνῷ δὲ ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης, ἐνεχειρίσθη πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴ, τὴν ὁποίαν ἀναγνώσας ἔμεινεν ὡς κεραυνόπληκτος. Μετ' ὀλίγον προσκαλέσας τὸν ἀρχηγὸν τῆς φρουρᾶς του, διέταξε νὰ ἑτοιμασθῶσι πεντήκοντα ἱππεῖς, καὶ μεταβὰς εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Νίνης, ὅπου εὗρεν αὐτὴν μόνην, ἑστάθη βλέπων αὐτὴν τόσῳ ἀτενῶς, ὥστε, καταπτοηθεῖσα καὶ ἀπολιθωθεῖσα σχεδὸν, δὲν ἐδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ. Ἐπὶ τέλους εἶπε πρὸς αὐτὴν ἀποτόμως·

—Πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃς.

—Νὰ ἀναχωρήσω!

—Ναὶ, Νίνα... ἡ φρουρά σου εἶναι ἑτοίμη· σὺ ἔχεις συγγενεῖς κ' ἐγὼ φίλους εἰς Φλωρεντίαν. Ἡ Φλωρεντία θὰ γίνῃ κατοικία σου.

—Νικόλαε!

—Μὴ μὲ βλέπῃς πλέον κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Σὺ ἦσο πάντοτε, καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις μου, ὁ στολισμὸς καὶ ὁ σύμβουλός μου. Σήμερον ὅμως μὲ βάλλεις εἰς ἀμηχανίαν καί...

—Ὦ Ῥιέντζη! τί λέγεις; τί συνέβη; Μὴ ἦσαι τόσῳ ψυχρός· μὴ συστέλλῃς τὸ μέτωπόν σου... μὴ ἀποστρέφῃς τὸ πρόσωπόν σου. Δὲν εἶμαι σύζυγός σου, Νικόλαε,... μ' ἔχεις λοιπὸν σύντροφον διὰ μόνας τὰς ὥρας τῆς χαρᾶς σου;

—Ὑπεραγαπητή μου... ναὶ, ὑπεραγαπητή μου, ἐψιθύρισεν ὁ δήμαρχος· ἐνόσῳ μένω πλησίον σου εἶμαι κατὰ τὸ ἥμισυ Ῥωμαῖος. Νίνα, οἱ ἄθλιοι δοῦλοι τοὺς ὁποίους ἠλευθέρωσα λειποτακτοῦν. Τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐνῷ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ἐξαφανίσω ὅλα τὰ ἐμπόδια τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ῥώμης, ὅτε μία νίκη ἀνοίγει τὸν δρόμον πρὸς τελείαν ἐπιτυχίαν, ὅτε ὁ λιμὴν φαίνεται, ἡ τύχη μου μ' ἐγκαταλιμπάνει αἴφνης ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους! Ὁ κίνδυνος οὗτος εἶναι μεγαλείτερος ἀπὸ τὴν λύσσαν τῶν βαρόνων... Οἱ μὲν βαρόνοι ἔφυγαν· ὁ δὲ λαὸς προδίδει τὴν πατρίδα του καὶ ἐμέ.

—Καὶ θέλεις λοιπὸν νὰ κάμῃς κ' ἐμὲ προδότιν; Ὄχι, Νικόλαε·

ἡ Νίνα θὰ μένῃ πλησίον σου μέχρι θανάτου. Ἡ ζωή μου, ἡ τιμή μου ἀπὸ σὲ μόνον ζωογονοῦνται, καὶ ἡ πληγὴ ἥτις θὰ καταστρέψῃ τὸ δένδρον, θὰ καταστρέψῃ καὶ τὴν σκιάν του. Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω ποτέ.

—Νίνα, εἶπεν ὁ δήμαρχος παλαιὸν πρὸς ἰσχυρὰν καὶ ἀκάθεκτον ταραχήν, πρόκειται ἴσως κατὰ γράμμα *περὶ θανάτου*. Ὕπαγε! ἄρες ἕνα ὅστις δὲν δύναται πλέον οὔτε σὲ οὔτε τὴν Ῥώμην νὰ ὑπερασπισθῇ.

—Ποτέ... Ποτέ.

—Εἶσ' ἀποφασισμένη;

—Μάλιστα.

—Ἔστω, εἶπεν ὁ δήμαρχος βαρυθυμῶν. Ὀπλίσου διὰ τὰ χειρότερα.

—Χειρότερα δὲν ὑπάρχουν πλησίον σου, Νικόλαε!

—Ἔλα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, γυνὴ ἀνδρεία· οἱ λόγοι σου ἐξελέγχουν τὴν ἀδυναμίαν μου. Ἀλλ' ἡ ἀδελφή μου!... ἂν ἀποθάνω, σὺ δὲν θὰ ἐπιζήσῃς... τὸ κάλλος σου δὲν θὰ γείνῃ θῦμα καρδίας ἀσελγοῦς, καὶ χειρὸς ἅρπαγος. Θὰ ταφῶμεν καὶ οἱ δύο ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας. Ἡ Εἰρήνη ὅμως εἶναι πλάσμα ἀσθενέστερον· ταλαίπωρος κόρη! τὴν ἐστέρησα τὸν μνηστῆρά της, καὶ τώρα...

—Ἔχεις δίκαιον· ἡ Εἰρήνη πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃ· ἂς κρύψωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὸ ἀληθινὸν αἴτιον τῆς ἀναχωρήσεώς της. Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τόπου θ' ἀνακουφίσῃ τὴν λύπην της· πλὴν τούτου ἡ ἀναχώρησίς της θὰ θεωρηθῇ προσφυὴς κατὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις της· πλὴν τούτου ἡ ἀναχώρησίς της θὰ θεωρηθῇ προσφυὴς κατὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις της. Θὰ τὴν ἴδω καὶ θὰ τὴν προδιαθέσω.

—Ὕπαγε, ἄγγελέ μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μείνω ὀλίγον μόνος μὲ τοὺς λογισμούς μου· ἀλλὰ μὴ λησμονῇς, πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃ σήμερον ἡ ἀδελφή μου.... ἡ ἄμμος μας πλησιάζει νὰ τελειώσῃ.

Ὅταν ἐξῆλθεν ἡ Νίνα, ὁ δήμαρχος λαβὼν ἐκ νέου εἰς χεῖρας τὴν ἐπιστολήν, ἀνέγνωσεν αὐτὴν μὲ προσοχήν· «Λοιπὸν ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σιέννην... παρεκάλεσε τὴν δημοκρατίαν της ν' ἀποσύρῃ ἀπὸ τὴν Ῥώμην τὰ ἐπικουρικά της στρατεύματα... μ' ἐκήρυξεν ἀντάρτην καὶ αἱρετικόν... μετέβη εἰς Μαρίνον... καὶ συσκέπτεται μὲ τοὺς βαρόνους. Πῶς λοιπόν; τὰ ὀνείρατά μου μὲ ἠπάτησαν;... Εἶναι καὶ αὐτὰ ψευδῆ ὡς τὰ πράγματα τὰ κολακεύοντα, ἀλλὰ προδίδοντα ἡμᾶς καθ' ἡμέραν; Εἰς τοιοῦτον κίνδυνον ὁ λαὸς θὰ λησμονήσῃ καὶ ἑαυτὸν καὶ ἐμέ; Στρατὲ τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων, σκιαὶ τῶν ἡρώων καὶ τῶν προμάχων τῆς πατρίδος, ἐγκαταλείψατε λοιπὸν διὰ παντὸς τὴν ἀρχαίαν σας κατοικίαν; Ὄχι! ὄχ! δὲν ἀνυψώθην διὰ νὰ πέσω

οὕτω πως· θὰ τοὺς καταστρέψω καὶ πάλιν, καὶ θ' ἀφήσω τὸ ὄνομά μου κληρονομίαν εἰς τὴν Ῥώμην, φόβον εἰς τοὺς δεσπότας, καὶ παράδειγμα εἰς τοὺς ἐλευθέρους!»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΟ ΕΤΟΙΜΟΡΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ.

Ἡ ἐπιτηδειότης τῆς Νίνης κατέπεισε τὴν Εἰρήνην, ὅτι μόνη ἡ πρὸς αὐτὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη τοῦ Ριένζου καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τόπον θλιβερῶν ἀναμνήσεων, ὅπου μάλιστα ἦσαν πασίγνωστοι οἱ μετὰ τοῦ Ἀδριανοῦ δεσμοί της, ὑπηγόρευσαν τὴν πρότασιν τοῦ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Φλωρεντίαν· ἀπέδωκε δὲ τὸ κατεσπευσμένον τῆς ἀναχωρήσεως εἰς τὴν ἄμεσον καὶ ἀπροσδόκητον ἀποστολὴν πρεσβείας μεταβαινούσης εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, διὰ νὰ δανεισθῇ ὅπλα καὶ χρήματα, τῆς ὁποίας ἡ συνοδία ἦτο καὶ ἔντιμος καὶ ἀσφαλής. Ὑπήκουσε λοιπὸν παθητικῶς ὑπολαμβάνουσα τῳόντι μέσον ἀνακουφίσεως τὴν περιήγησιν, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ καταλύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν συγγενοῦς τινος τῆς Νίνης, ἥτις ἦτο ἡγουμένη πλουσιωτάτου μοναστηρίου. Τὴν δὲ ἰδέαν ταύτην τῆς μοναστικῆς ἀποχωρήσεως ἐδέχθησαν ἀσμένως καὶ ὁ ἀπευδημένος νοῦς καὶ ἡ κατεσπαραγμένη καρδία της.

Ἀλλὰ, καί τοι ἀγνοοῦσα τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἀπεχαιρέτισε τὸν ἀδελφόν της μὲ ἀπερίγραπτον θλῖψιν καὶ μὲ ἀπαίσια προαισθήματα· ὅταν δὲ εὑρέθη μόνη ἐντὸς τοῦ φορείου καὶ ἐκτὸς τῶν πυλῶν τῆς Ῥώμης, μετενόησε συλλογισθεῖσα ὅτι ἡ ἀναχώρησίς της ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς λειποταξία ἐν ὥρᾳ κινδύνου.

Ἐν τοσούτῳ, ἐνῷ ἡ νὺξ ἐσκέπαζε μὲ σκότη τὸ φορεῖον καὶ τὴν λοιπὴν συνοδίαν, ἄλλοι δραματουργοὶ θορυβωδέστεροι συνεταράσσοντο. Οἱ ἔμποροι καὶ οἱ χειρώνακτες τῆς Ῥώμης συνεκρότουν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς δημοτικῆς κυβερνήσεως τοῦ Ριένζου, ἑβδομαδιαίας συνελεύσεις εἰς ἑκάστην τῶν δεκατριῶν μοιρῶν τῆς πόλεως, τῆς δὲ δημοκρατικωτέρας αὐτῶν χρισμὸς καὶ ὁδηγὸς ἦτο ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος· ἀπὸ αὐτὴν ἰδίως τὴν συνέλευσιν τὴν ὁποίαν προέδρευεν ὁ χαλκεὺς ἐξῆλθε κατὰ πρῶτον ὁ μυκηθμὸς ὁ ἀναγγείλας τὸν σεισμόν.

—Ναὶ, ἀνέκραξέ τις τῶν παρόντων, Λυδοβίκος ὁ ραιδρὸς κρεωπώλης, λέγουν ὅτι ἤθελε νὰ μᾶς ἐπιβάλῃ νέον φόρον, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέλυσε τὸ σημερινὸν Συμβούλιον· αὐτοὶ ἦσαν καλοὶ ἄν-

θρωποι, τίμιοι, καὶ εἶχαν σπλάγχνα διὰ τὸν λαόν. Εἶν' ἐντροπὴ καὶ ἁμαρτία νὰ ἦν' εὔκαιρον τὸ ταμεῖον.

—Τὸ εἶπα εἰς αὐτὸν, ἐπρόσθεσεν ὁ χαλκεὺς, νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ τὸν λαόν· Οἱ πτωχοὶ δὲν πρέπει νὰ φορολογῶνται. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν μου, ἂς ὑποφέρῃ τὰ ἀποτελέσματα· τὸ ἄλογον τρέχει ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, καὶ ὁ χαλινὸς μένει εἰς τὸ ἄλλο.

—Ν' ἀκολουθήσῃ τὴν συμβουλήν σου, Τσέκο! στιχηματίζω ὅτι οὔτε τὴν ἤκουσεν. Λύτὸς ἔγεινεν ὑπερήφανος ὡς πάπας.

—Καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἶναι μεγάλος ἄνθρωπος, εἶπέτις ἄλλος· μᾶς ἔδωκε νόμους, ἐκαθάρισε τὰ περίξ τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοὺς λῃστὰς, ἐγέμισε τοὺς δρόμους μὲ πραγματευτὰς καὶ τὰ ἐργαστήριά μας μὲ πραγματείας, καὶ κατέστρεψε τοὺς αὐθαδεστέρους μεγιστᾶνας καὶ τοὺς ἀγριωτέρους στρατιώτας τῆς Ἰταλίας.

—Καὶ σήμερον ζητεῖ νὰ ἐπιβαρύνῃ μὲ φόρους τὸν λαόν! τοιαύτας εὐχαριστίας μᾶς κάμει διότι τὸν ἐβοηθήσαμεν, εἶπε γρυλλίζων ὁ Τσέκος. Τί θὰ ἦτο χωρὶς ἡμᾶς; ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι τὸν ἀνυψώσαμεν ἠμποροῦμεν καὶ νὰ τὸν ῥίψωμεν.

—Πλὴν ἐξηκολούθησεν ὁ λαλήσας ὑπὲρ Ῥιένζου ἰδὼν ὅτι ὑπεστηρίζετο καὶ ὑπ' ἄλλων, ἂν μᾶς ἐπιβάλλῃ φόρους τοὺς ἐπιβάλλει διὰ τὰς ἐλευθερίας μας.

—Καὶ ποῖος τὰς προσβάλλει; ἠρώτησεν ὁ κρεωπώλης.

—Οἱ βαρόνοι συνάγουν ἀδιακόπως δυνάμεις εἰς Μαρῖνον.

—Τὸ Μαρῖνον δὲν εἶναι Ῥώμη, εἶπε Λοδοβῖκος ὁ κρεωπώλης· ἂς τοὺς περιμείνωμεν νὰ ἔλθουν ἐκ νέου εἰς τὰς πύλας μας... ἠξεύρομεν πῶς νὰ τοὺς δεχθῶμεν· ἀγκαλὰ καὶ μὲ φαίνεται ὅτι ἐπολεμήσαμεν ἀρκετά... οἱ δύο ταλαίπωροι ἀδελφοί μου ἔλαβαν ἀπὸ μίαν πληγὴν περισσότερον. Διὰ τί ὁ δήμαρχος, ἂν ἦναι μεγάλος ἄνθρωπος, δὲν μᾶς δίδει εἰρήνην; Ὅλοι μας ἔχομεν ἀνάγκην ἡσυχίας.

—Ἄ! εἶπέ τις σαγματοποιός· ἂς κάμῃ εἰρήνην μὲ τοὺς βαρόνους· αὐτοὶ ἦσαν ἀξιόλογοι ἀγοραστὴ τῶν ἐφιππίων μου.

—Τὸ κατ' ἐμὲ, εἶπέ τις ἄλλος, ὅστις χρηματίσας ἐπὶ τῆς πάλαι τυραννικῆς ἐποχῆς νεκροθάπτης, εἶχε σήμερον ἐργαστήριον τροφίμων, ὅλα τὰ συγχωρῶ, πλὴν τοῦ βαπτίσματος τοῦ εἰς τὸ ἱερὸν ἀγγεῖον.

—Ἄ! ἔκαμε κάκιστα, ἐπανέλαβον πολλοὶ σείοντες τὰς κεφαλάς.

—Καὶ τὸ τάγμα τοῦ ἱππότου τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἦτο ἀνόητος ἐπίδειξις, πλὴν τοῦ κρασίου τὸ ὁποῖον ἔρρεεν ἀπὸ τοὺς ῥώθωνας τοῦ ἀλόγου· τοῦτο τοὐλάχιστον εἶχε κάποιον νόημα.

—Κύριοί μου, εἶπεν ὁ Τσέκος, ἡ μεγαλειτέρα του τρέλλα ἦτο ὅτι δὲν ἀπεκεφάλισε τοὺς βαρόνους ὅταν τοὺς εἶχεν ὅλους εἰς τὰ δι-

κτυά του, ὅπως λέγει καὶ ὁ κύριος Βαροντσέλλης. Ἄ! ὁ Βαροντσέλλης εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος καὶ δὲν ἀγαπᾷ τὰ μισὰ μέτρα! ὅπως ἐφέρθη ὁ Ῥιένζης ἐφέρθη ὡς προδότης τοῦ λαοῦ. Ἂν δὲν τοὺς ἀπέλυε, ποτὲ δὲν ἠθέλαμεν χάσει τόσους ἀδελφοὺς εἰς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου.

—Ναί, ναί, ἦτο ἐντροπή· μερικοὶ μάλιστα λέγουν ὅτι τὸν ἠγόρασαν οἱ βαρόνοι.

—Καί, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, οἱ ταλαίπωροι Κολόνναι, ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός... ἦσαν οἱ καλλίτεροι τῆς οἰκογενείας μετὰ τὸν Καστέλλον. Τοὺς λυποῦμαι τῇ ἀληθείᾳ.

—Ἐπὶ τὸ προκείμενον, εἶπέ τις τῶν πολλῶν, ὁ ἐνδεέστερος ὅλων· *ἡ φορολογία εἶναι τὸ ζήτημα.* Ἡ ἀχαριστία νὰ φορολογήσῃ *ἡμᾶς!* ἂς τολμήσῃ!

—Ὦ! δὲν θὰ τολμήσῃ, διότι ἤκουσεν ὅτι ἤρχισε καὶ ὁ πάπας νὰ τὸ καλοσυλλογίζεται· καὶ βέβαια θέλει νὰ *μᾶς* ἔχῃ ὑποστηρίγματά του!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἤνοιξεν ἡ θύρα, καὶ ἄνθρωπός τις ὥρμησεν ἔχων τὸ στόμα ἀνοικτόν.

—Κύριοι, κύριοι, ἔρθασεν εἰς τὴν Ῥώμην ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα, καὶ ἐμήνυσε τὸν δήμαρχος· πρὸ ὀλίγου ἐχωρίσθησαν.

Καὶ πρὶν ἢ οἱ ἀκροαταὶ ἀνανήψωσιν ἀπὸ τὴν ἔκστασίν των, ἦχος σαλπίγγων ἠκούσθη εἰς τὰς ὁδούς. Εἶδον τὸν Ῥιένζην ἔφιππον πορευόμενον ἐν πομπῇ, καὶ συνοδευόμενον ἀπὸ τοὺς συνήθεις ἱππεῖς του. Ἐπειδὴ δὲ ἡ νὺξ εἶχε προχωρήσει, λαμπαδηφόροι ἠγοῦντο πρὸ αὐτοῦ. Τὸ ἦθός του ἦτο ἀτάραχον, ἀλλ' ἡ ἀταραξία του δὲν προήρχετο ἀπὸ εὐχαρίστησιν. Ὅταν ἔγεινεν ἄφαντος, ἡ ὁδὸς ἔμεινεν ἔρημος ἐκ νέου. Ἐν τοσούτῳ ὁ Ῥιένζης ὁρθάσας σιωπηλῶς εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνέβη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παλατίου, ὅπου ἡ Νίνα, ἀσθμαίνουσα καὶ ὠχρά, τὸν περιέμενε.

—Καλά, καλά, χαμογελᾷς! ὄχι... εἶναι τὸ φοβερόν σου μειδίαμα, φοβερότερον καὶ ἀπὸ τὴν συστολὴν τῶν ὀρρύων σου. Λέγε, ἀγαπητέ μου, λέγε! τί σὲ εἶπεν ὁ καρδινάλις;

—Ὅτι δὲν θὰ σ' ἀρέσῃ ν' ἀκούσῃς. Μὲ εἶπε κατ' ἀρχὰς ἀγερώχως καὶ ἐπισήμως ὅτι ἔπραξα ἔγκλημα κηρύξας τοὺς Ῥωμαίους ἐλευθέρους· μετὰ ταῦτα μὲ κατηγόρησεν ὡς προδότην βεβαιώτατα ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης ἀνήκει εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

—Καὶ τί ἀπεκρίθης;

—Ὅτι ἀρμόζει εἰς δήμαρχον τῆς Ῥώμης· ἐπεκύρωσα καὶ πάλιν ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ ἀπέδειξα· ἀλλ' ὁ καρδινάλις μετέβη εἰς ἄλλας κατηγορίας.

—Ποίας;

—Μὲ κατηγόρησε διὰ τὸ αἷμα τῶν βαρόνων τὸ χυθὲν εἰς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου... αἷμα χυθὲν πρὸς ὑπεράσπισίν μας ἐναντίον ἐπιόρκων καὶ προδοτῶν· αὕτη πραγματικῶς εἶναι ἡ κυριωτέρα κατηγορία. Οἱ Κολόνναι ἀπολαμβάνουν τὴν εὔνοιαν τοῦ πάπα. Ἐπὶ τέλους, μὲ κατηγόρησε διὰ τὴν ἱεροσυλίαν... ναί, τὴν ἱεροσυλίαν (γέλασον, Νίνα, γέλασον), τὴν ὁποίαν ἔπραξα βαπτισθεὶς εἰς τὸ ἄγγειον τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ὁ Κωνσταντῖνος ἐνῷ ἦτο εἰδωλολάτρης.

—Ἔστω! καὶ τί ἀπεκρίθης;

—Ἐξεκαρδίσθην ἀπὸ τὸν γέλωτα. Καρδινάλη, ἀπεκρίθην, ὅτι ἦτο πολλὰ καλὸν δι' ἕνα εἰδωλολάτρην, δὲν εἶναι καλὸν δι' ἕνα χριστιανὸν καθολικόν! καὶ ὁ καλός σου Γάλλος μ' ἐκύτταξεν ὡς νὰ τὸν εἶχα ῥίψει κάτω ἀπὸ τὸ ἄλογον. Ἀφοῦ ὡμίλησε καλὰ καλά, τὸν ἀπέτεινα κ' ἐγὼ τὰς ἀκολούθους ἐρωτήσεις· ἠμπορεῖτε νὰ μὲ κατηγορήσητε ὅτι ἠδίκησά τινα ὡς δικαστής; Σιωπή! ἠμπορεῖτε νὰ μὲ κατηγορήσετε ὅτι παρέβην ἕνα μόνον νόμον τοῦ Κράτους;... Σιωπή! ἠμπορεῖτε τοὐλάχιστον νὰ εἴπητε ὅτι δὲν ἀνθεῖ τὸ ἐμπόριον, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια ζωῆς, ὅτι καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς δὲν τιμᾶται τὸ ὄνομα τῆς Ῥώμης ὅσον ἐπὶ οὐδεμιᾶς κυβερνήσεως;... Σιωπή! Λοιπόν, ἐπρόσθεσε, κύριε Καρδινάλη, ἔχω δικαίωμα νὰ ζητήσω τὰς εὐχαριστίας σας καὶ ὄχι τὰς ἀράς σας. Ὁ Γάλλος μὲ ἔβλεπε, καὶ πάλιν μ' ἔβλεπε, καὶ ἔτρεμε, καὶ ἐταλαντεύετο, καὶ τέλος μὲ εἶπε· «δὲν ἔχω παρὰ μίαν μόνην ἐντολὴν νὰ ἐκτελέσω ἐκ μέρους τοῦ πάπα... παραιτήσου τῆς θέσεως τοῦ δημάρχου, ἢ ἡ Ἐκκλησία θὰ σὲ ῥίψῃ τοὺς κεραυνούς της.»

—Πῶς! πῶς! εἶπεν ἡ Νίνα ὠχριάσασα· μὲ τί σὲ ἀπειλοῦν;

—Μὲ ἀφορισμόν!

Ἡ φρικτὴ αὐτὴ τιμωρία δι' ἧς ὁ ἐκκλησιαστικὸς βραχίων κατέβαλε πολλάκις ἐχθροὺς τρομεροὺς, συνετάραξεν ὡς κροῦσις πένθιμος κώδωνος τὰς ἀκοάς της· καὶ εὐθὺς ἐσκέπασε τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖράς της, ἐνῷ ὁ Ῥιένζης, περιφερόμενος ταχέως εἰς τὸ δωμάτιον, «οἱ κεραυνοί! ἐψιθύριζε, τῆς ἐκκλησίας, οἱ κεραυνοί... ἐναντίον μου... ΕΜΟΥ!»

—Ὦ Νικόλαε! δὲν ἐπροσπάθησας νὰ ἐξιλεώσῃς τὸν αὐστηρὸν ἐκεῖνον...

—Νὰ ἐξιλεώσω! Θάνατος καὶ ἀτιμία! Νὰ ἐξιλεώσω! Καρδινάλη, τὸν εἶπα, καὶ ἠσθανόμην τὴν ψυχήν του ῥιζοῦσαν ὀσάκις ἔῤῥιπτα τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ, τὴν ἐξουσίαν μου ἔλαβα ἀπὸ τὸν λαόν, καὶ εἰς τὸν λαὸν μόνον θὰ τὴν ἀποδώσω. Ὅσον διὰ τὴν ψυχήν μου, τὰ λόγια τῶν ἀνθρώπων δὲν δύνανται νὰ τὴν στεί-

λουν εἰς τὴν κόλασιν. Σὺ, ἀλαζὼν ἱεράρχα, σὺ εἶσαι κατηραμένος, ἐὰν γινόμενος νευρόσπαστον καὶ ὄργανον αἰσχρῶν ῥαδιουργιῶν καὶ δεσποτῶν ἐξορίστων, φυσήσῃς ἓν μόνον φύσημα ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῆς δικαιοσύνης ὑπὲρ τῶν τυράννων ἐναντίον τῶν δικαιωμάτων τῶν τυραννουμένων. Αὐτὰ τὸν εἶπα καὶ ἀνεχώρησα· τώρα δέ...

—Ναί, τώρα τί θὰ συμβῇ; Ἀφορισμός! Εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐκκλησίας... μεταξὺ λαοῦ δεισιδαίμονος! Ὦ! Νικόλαε!

—Ἐὰν, ἐψιθύρισεν ὁ Ῥιένζης, ἡ συνείδησίς μου μ' ἔτυπτε δι' ἓν μόνον ἔγκλημα, ἐὰν ἔβαπτα τὰς χεῖράς μου εἰς τὸ αἷμα τοῦ δικαίου, ἐὰν παρέβαινα ἕνα μόνον νόμον, ἐὰν ἐδωροδοκούμην ἢ ἂν ἠδίκων τοὺς πτωχούς, ἢ κατερρόνουν τὰ ὀρφανὰ, ἢ ἔκλεια τὴν καρδίαν μου εἰς τὴν χήραν... τότε... ναὶ τότε... ἀλλ' ὄχι! Κύριε, δὲν θὰ μ' ἐγκαταλείψῃς!

—Δύνανται ὅμως νὰ σ' ἐγκαταλείψουν οἱ ἄνθρωποι, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Νίνα παρατηρήσασα ὅτι ἠπείλει τὸν Ῥιένζην φρικτός τις παροξυσμὸς ἐκ τῶν τῆς συνήθους εἰς αὐτὸν ἐνθουσιασμοῦς καὶ μυστικῆς μετεωροσκοπίας, κατὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἔστεργε νὰ ἦναι παροῦσα οὐδ' αὐτὴ ἡ σύζυγός του. Καὶ τῳόντι, μετὰ βραχὺν καὶ σιωπηλὸν μονόλογον καθ' ὃν τὸ πρόσωπόν του ὅλον ἐσπαράσσετο εἰς τρόπον ὥστε αἱ ῥιζέβες τῶν κροτάφων του ἐξωγκοῦντο ὡς χορδαὶ, ἐξελθὼν ὁρμητικῶς τοῦ θαλάμου μετέβη εἰς τὸ παρὰ τὸ δωμάτιόν του ἰδιαίτερον εἰκονοστάσιον. Ἂς ῥίψωμεν πέπλον ἐπὶ τῶν συγκινήσεών του τῆς ὥρας ἐκείνης. Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὰς μυστηριώδεις καὶ φρικτὰς στιγμὰς, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος, μὲ ὅλα τὰ θηριώδη πάθη, τοὺς θορυβώδεις λογισμοὺς, τὰς ἀγρίας ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἀπελπιστικοὺς φόβους του, ἐπικαλεῖται κατὰ μόνας τὸν πλάστην του!

Πολὺ μετὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην, ἀφοῦ ὁ κώδων τοῦ μεσονυκτίου ἐσήμανεν, ὁ Ῥιένζης ἵστατο μόνος ἐπί τινος ἐξώστου τοῦ παλατίου, ἐπιθυμῶν νὰ δροσισθῇ διὰ τῆς αὔρας τῆς διαστέρου νυκτὸς τὴν καταφλέγουσαν αὐτὸν θέρμην· ἡ νὺξ ἦτο εἰς ἄκρον γαληνιαία, ὁ δὲ ἀὴρ καθαρὸς ἀλλ' ὀξὺς, διότι ἦτο τότε δεκέμβριος, αὐτὸς δὲ ἔβλεπεν ἀτενῶς τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας εἰς οὓς ἀποδίδει ἡ μωρὰ εὐπιστία τῶν ἀνθρώπων δύναμιν προφητικήν.

—Ἐπιστήμη ματαία! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ῥιένζης, ἀθλία φαντασιοκοπία πιστεύουσα ὅτι ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων προορίζεται ἀμεταθέτως καὶ ἀμεταβλήτως ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεώς του! Καὶ ὅμως, ἐὰν τοῦτο ἦναι ἀληθὲς, ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω τίς τῶν λαμπρῶν τούτων ἀστέρων εἶναι ὁ τῆς γεννήσεώς μου, τίς ἐξ αὐτῶν προεικονίζει τὸ στάδιον τοῦ βίου μου, καὶ τὴν μετὰ θάνατον μνήμην μου. Ἐνῷ δὲ ἀνεπόλει ταῦτα, ἔχων πάντοτε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ στερέωμα, εἶδε φανέντα αἴφνης κα-

θαρρώτερον τῶν περὶ αὐτὸν ἀστέρων, τὸν γοργὸν καὶ φρικτὸν κομήτην ὅστις τὸν χειμῶνα τοῦ 1347 ἔτους κατεθορύβησε τοὺς δεισιδαίμονας, θεωρήσαντας τὸν ξένον τοῦτον περιηγητὴν τῶν οὐρανῶν ὡς οἰωνὸν δυστυχημάτων καὶ συμφορῶν. Ὀπισθοχωρήσας δὲ ἅμα ἰδὼν αὐτὸν, ἐψιθύρισε· Μὴ ἦναι τόπος τοῦ σταδίου μου! ἢ ἐὰν, κατὰ τὰς δημώδεις παραδόσεις, τὸ ἔκτακτον τοῦτο φῶς προεικονίζῃ τὴν καταστροφὴν ἐθνῶν καὶ κυβερνητῶν, μὴ προλέγῃ τὴν τύχην μου; Δὲν θέλω νὰ τὸ πιστεύσω (α).

Στραφὲν τότε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν γῆν ἔπεσεν ἐπάνω τοῦ κολοσσαίου λέοντος, οὗτινος τὴν ἱερὰν ἐπισημότητα ἐπηύξανε τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ φῶς τῶν ἀστέρων· καὶ εἶδε δύο μελανείμονας ἱσταμένους παρὰ τὸ βάθρον τοῦ ἀγάλματος, καὶ ἐνασχολουμένους εἴς τινα ἐργασίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ. Αἴσθημα φόβου ἐγεννήθη ἀμέσως εἰς τὴν καρδίαν του, διότι δὲν εἶχεν ἀπαλλαχθῇ πότοτε τῆς ἰδέας, ὅτι ὑπῆρχε σχέσις τις μεταξὺ τῆς τύχης του καὶ τοῦ ζοφεροῦ ἐκείνου τέρατος. Καθησύχασε δὲ ὀλίγον ἀκούσας τὸν σκοπὸν καλέσαντα τοὺς ξένους, οἵτινες, καθὰ παρετήρησεν ὅταν ἐπροχώρησαν πρὸς τὸ φῶς, ἔφερον ἐνδύματα μοναχῶν.

«Μὴ μᾶς ἐνοχλῇς, τέκνον μου, εἶπεν ὁ ἕτερος αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπόν. Κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ μακαριωτάτου πάπα, προσκολλῶμεν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦτο τῆς δημοσίου δικαιοσύνης καὶ τῆς ὀργῆς, ἀφορισμὸν κατά τινος αἱρετικοῦ καὶ ἀποστάτου.—ΣΥΜΦΟΡΑ ΕΙΣ ΕΚΕΙΝΟΝ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟΝ ΚΑΤΑΡΑΤΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ! »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ.

Ὡς κεραυνὸς ἐν καιρῷ εὐδίας ὑπῆρξεν ἡ πτῶσις τοῦ δημάρχου ἐνῷ εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς του καὶ καταβάλει τοὺς ἐχθρούς του, ἐνῷ μ' ἐλάχιστον ἀριθμὸν Ῥωμαίων ἀνδρείων, ἀποφασισμένων νὰ ζήσωσιν ἐλεύθεροι, ἐδύνατο νὰ καταστρέψῃ διὰ παντὸς τοὺς ἀντιπάλους τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ δικαιώματα τῆς πατρίδος, καὶ ν' ἀποπληρώσῃ τὸ μέτρον τῆς ἰδίας αὐτοῦ δόξης. Ἡ πτῶσις αὕτη ὑπῆρξεν ἀληθὴς χλευασμὸς τῆς τύχης, ἥτις ὑπεστήριξε μὲν αὐτὸν ἐν ὥρᾳ συμφορᾶς, τὸν ἐγκατέλειψε δὲ κατὰ τὴν λαμπροτέραν μεσημβρίαν τῆς εὐτυχίας του.

Τὴν ἐπισῦσαν οὐδὲ ψυχὴ ἐφαίνετο εἰς τὰς ὁδοὺς· τὰ ἐργαστή-

(α) Ὅτε τὸν κομήτην τοῦτον ἐθεώρησαν οἱ Ῥωμαῖοι ὡς οἰωνὸν τῆς πτώσεως τοῦ Ῥιέντζου, κατὰ τὴν λοιπὴν ὅμως Εὐρώπην ἐθεωρήθη ὡς πρόδρομος τῆς φρικτοτέρας τῶν συμφορῶν τῆς μεγάλης πανώλους, ἥτις ἐπῆλθε μετ' ὀλίγον.

ρια ἦσαν κλειστά, ἡ ἐκκλησία ἐπίσης, καὶ ἡ πόλις ὅλη ἔρημος· ἡ φρικτὴ κατάρα τοῦ παπικοῦ ἀφορισμοῦ κατὰ τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς χριστιανικῆς μητροπόλεως, ἐφαίνετο ὅτι παρέλυεν ὅλας τὰς ἀρτηρίας τῆς ζωῆς. Αὐτὸς οὗτος ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ πάπα, προσποιούμενος φόβον, εἶχε καταφύγει εἰς Φαλέριον ὅπου μετέβησαν καὶ οἱ βαρόνοι εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀφορισμοῦ. Ἡ κατάρα ἐνήργησεν εὐστοχώτερον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ καταρασθέντος.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας, ὀλίγοι τινὲς διέβησαν διὰ τῆς πλατείας τοῦ Καπιτωλίου, ἔκαμον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἅμα ἰδόντες τὸν ἐπὶ τοῦ λέοντος ἀφορισμόν, καὶ ἔγειναν ἄφαντοι εἰσελθόντες εἰς τὸ μέγα παλάτιον. Ἐνίοτε ἐφαίνοντό τινες συσσωρευόμενοι ποῦ καὶ ποῦ, ἀλλ' ἀμηχανοῦντες διεσκορπίζοντο πάραυτα. Πᾶσα συγκοινωνία εἶχε διακοπεῖ. Τὴν πνευματικὴν καὶ ἄοπλον ἐκείνην ἐξουσίαν ἥτις, ὡς ἡ ἀόρατος χεὶρ τοῦ Κυρίου, ἐξηφάνιζε τοὺς λαοὺς καὶ ἐταπείνωνε τὰς ἐστεμμένας κεφαλάς, κἀμμία φυσικὴ δύναμις δὲν ἐδύνατο νὰ μετριάσῃ ἢ νὰ καταπολεμήσῃ. Καὶ ὅμως, ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐκείνου τρόμου πεποίθησίς τις ἐνυπῆρχεν εἰς τὰ πλήθη ὅτι ὁ δήμαρχός των ἐκεραυνοβολεῖτο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς δόξης αὐτοῦ! Ὁ ἀφορισμὸς ὅστις εἶχε κολληθῇ εἰς τὰς στήλας καὶ τοὺς τοίχους κατέκρινεν αὐτὸν ὡς ἐπαναστατήσαντα διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, ὡς αἱρετικόν, διότι ἐκαθάρισε τὴν ἐκκλησίαν πολλῶν καταχρήσεων, καὶ, πρὸς δικαιολογίαν τῶν λοιπῶν ἀλόγων ἐπιχειρημάτων, ὡς ἱερόσυλον, διότι ἐβαπτίσθη εἰς τὸ ἐκ πορφυρίτου ἄγγειον τοῦ Κωνσταντίνου. Ἡ πεποίθησις λοιπὸν αὕτη ὑπῆρχεν· ὁ λαὸς ἐστέναζεν, ἔφριττεν· ἀλλ' εἰς τὸ ἀπέραντον παλάτιον τοῦ δημάρχου, πλὴν ὀλίγων ἀφωσιωμένων, ἦτο μόνος αὐτός! Οἱ ἀνδρειότεροι τῶν Τυρρηνῶν στρατιωτῶν εἶχον ἀναχωρήσει μὲ τὴν Εἰρήνην, οἱ δὲ ἄλλοι, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων φρουρῶν του, ἦσαν ἐκ τῶν ὑπομισθίων Ῥωμαίων πολιτῶν, οἵτινες δυστρεστημένοι, διότι ἐβράδυνεν ἡ πληρωμὴ τοῦ μισθοῦ αὐτῶν, ἔμενον εἰς τὰς οἰκίας των ἐπὶ λύγῳ μὲν τοῦ ἀφορισμοῦ ἀλλὰ γογγύζοντες.

Τὴν τρίτην ἡμέραν νέον τι συμβεβηκὸς ἐξύπνισε τὴν πόλιν ἀπὸ τὸν βαθύτατον λήθαργόν της· ἑκατὸν πεντήκοντα περίπου μισθοφόροι, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Νεαπολίτην Πεπῖνον ἡμιευγενῆ καὶ ἡμιληστὴν (πλαστούργημα τοῦ Μοντερεάλου) εἰσελθόντες εἰς τὴν Ῥώμην, κατέλυσαν εἰς τὸ ὀχυρὸν τοῦ Κολόννου, καὶ στείλαντες κήρυκα εἰς τὴν πόλιν, ὑπέσχοντο ἐν ὀνόματι τοῦ ἀπεσταλμένου καρδιναλίου, δέκα χιλιάδας ὑπερπύρρων ἀντὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Νικολάου Ῥιένζου.

Τότε ἤχησαν λαμπροὶ καὶ ἐνθαρρυντικοὶ ὡς πάλαι οἱ τόνοι τοῦ μεγάλου κώδωνος τοῦ Καπιτωλίου· ὁ δὲ λαός, ἀνάλγητος, δειλιῶν,

κατεχόμενος ἀπὸ τὸν φόβον τῆς πνευματικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα, πολὺ μεγαλειτέρας εἰς τοιαύτας περιστάσεις μετὰ τὴν μετάθεσιν τῆς ἁγίας καθέδρας, ἦλθεν ἄοπλος εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὅπου, κατὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ λέοντος, ἵστατο ὁ δήμαρχος. Οἱ ὑπασπισταί του ἐκράτουν τὸν πολεμικὸν ἵππον τὴν περικεφαλαίαν του, καὶ τὸν αὐτὸν πέλεκυν ὅστις εἶχε λάμψει κατὰ τὸν τελευταῖον θρίαμβον. Πλησίον αὐτοῦ ἦσαν ὀλίγοι τινὲς ἐκ τῶν φρουρῶν του, οἱ ἀκόλουθοί του, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων πολιτῶν.

Τὴν κεφαλὴν ἔχων ἀνυψωμένην καὶ γυμνήν, ἔβλεπε τὸ χαμερπὲς καὶ ἄοπλον πλῆθος μὲ βλέμμα ἀμέτρου καταφρονήσεως καὶ οἴκτου· ὅταν δὲ ἔπαυσεν ἡ κροῦσις τοῦ κώδωνος, ὡμίλησε ταῦτα πρὸς τὸν προσεκτικὸν καὶ σιωπηλὸν λαόν.

«Ἤλθατε λοιπὸν καὶ πάλιν! ἀλλ' ἤλθατε ὡς δοῦλοι ἢ ὡς ἐλεύθεροι; ὀλίγοι τινὲς ἔνοπλοι ἐφάνησαν ἐντὸς τῆς πόλεώς σας· θέλετε σεῖς, οἵτινες ἐδιώξατε ἀπὸ τὰς πύλας σας τοὺς ἰσχυροτέρους ἱππότας, τοὺς πλέον ἐμπειροπολέμους κατοίκους τῆς Ῥώμης, νὰ κύψετε σήμερον τὴν κεφαλὴν εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα μισθωτοὺς καὶ ξένους; θέλετε νὰ ὁπλισθῆτε διὰ τὸν δήμαρχόν σας; Ἀλλὰ σιωπᾶτε ... Ἔστω· θέλετε νὰ δράξετε τὰ ὅπλα διὰ τὰς *ἰδίας ὑμῶν αὐτῶν* ἐλευθερίας ... διὰ τὴν *ἰδίαν ὑμῶν αὐτῶν* Ῥώμην; ἀλλὰ σιωπᾶτε καὶ πάλιν! Πλήν, μὰ τοὺς ἁγίους τοὺς βασιλεύοντας ἐπὶ τῶν θρόνων τῶν θεῶν τῶν εἰδωλολατρῶν! τόσον ἐξεπέσατε ἀπὸ τὴν ἔνδοξον γέννησίν σας; Δὲν ἔχετε πλέον ὅπλα πρὸς ὑπεράσπισίν σας; Ῥωμαῖοι, ἀκούσατέ με! Σᾶς ἠδίκησα; ... ἐὰν σᾶς ἠδίκησα, σφάξατέ με μὲ τὰς *ἰδίας χεῖράς σας*· ἔπειτα ὅμως μὲ τὰ ξίφη σας, ἀχνίζοντα εἰσέτι ἀπὸ τὸ αἷμά μου, τρέξατε κατὰ τῶν λῃστῶν οἵτινες προκηρύττουσι τὴν δουλείαν σας, καὶ τότε ἀποθνήσκω εὐχαρίστως. Κλαίετε! μέγιστε Θεέ, κλαίετε; Καὶ ἐγὼ ἔπρεπε ὁμοίως νὰ κλαύσω ... διότι ἔζησα διὰ νὰ ὁμιλήσω εἰς μάτην περὶ ἐλευθερίας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Κλαίετε! ἀλλ' εἶναι καιρὸς δακρύων; Κλαίετε τώρα, καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυά σας θὰ βλαστήσωσι καρποὶ ἐγκλήματος, ἀκολασίας καὶ δεσποτισμοῦ! Ῥωμαῖοι, ὁπλίσθητε! ἀκολουθήσατέ με εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Κολόννου· διώξατε τοὺς λῃστάς ... διώξατε τὸν ἐχθρόν σας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀδιαφορῶ τί θ' ἀποφασίσετε περὶ ἐμοῦ».

Εἶπε καὶ ἐσιώπησεν· ἀλλ' οὐδὲ σπινθὴρ ἐνθουσιασμοῦ ἤναψαν οἱ λόγοι του. «Ὄπισθεν, ἐπρόσθεσε, σᾶς ἐγκαταλιμπάνω εἰς τὴν τύχην σας.»

Διεξοδικὸς, ὑπόκωφος καὶ γενικὸς ψιθυρισμὸς διεδέχθη τὴν δημηγορίαν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους μετεβλήθη εἰς ὁμιλίαν, καὶ πολλαὶ φωναὶ ἀνέκραξαν συγχρόνως·

—Καὶ ὁ ἀφορισμὸς τοῦ πάπα!... εἶσαι ἄνθρωπος κατηραμένος!

«Πῶς! εἶπεν ὁ δήμαρχος· σᾶς λοπὸν μ' ἐγκαταλείπετε, σεῖς διὰ τοὺς ὁποίους καὶ μόνους ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐκτοξεύει ἐναντίον μου τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Θεοῦ του! Δὲν μ' ἐκήρυξεν αἱρετικὸν καὶ ἀποστάτην διὰ σᾶς καὶ μόνους; Ποῖα εἶναι τὰ ἐγκλήματά μου; ὅτι *ἠλευθέρωσα* τὴν Ῥώμην καὶ *διεσχυρίσθην* ὅτι πρέπει νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ ἡ Ἰταλία; ὅτι κατέβαλον τοὺς ἀγερώχους μεγιστᾶνας οἵτινες ἦσαν μάστιγες καὶ τοῦ πάπα καὶ τοῦ λαοῦ; Καὶ σεῖς... σεῖς μὲ κατακρίνετε διὰ ὅ,τι ἐτόλμησα καὶ ἔπραξα διὰ σᾶς! Ὦ Ῥωμαῖοι! μὲ σᾶς ἤθελα πολεμήσει, διὰ σᾶς ἤθελ' ἀποθάνει εὐχαρίστως. Ἐγκαταλείπετε ὑμᾶς αὐτοὺς ἐγκαταλιμπάνοντες ἐμὲ, καὶ ἐπειδὴ δὲν κυβερνῶ πλέον ἄνδρας γενναίους, παραδίδω τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν τύραννον τὸν ὁποῖον προτιμᾶτε. Ἐπτὰ μῆνας σᾶς ἐκυβέρνησα· τὸ ἐμπόριόν σας εὐτύχησεν, ἡ δικαιοσύνη ἀπενεμήθη αὐστηρῶς, καὶ τὰ ὅπλα σας ἐστέφθησαν μὲ δάφνας. Σᾶς ἔδειξα τί ἐδύνατο νὰ γείνῃ ἡ Ῥώμη· καὶ ἐπειδὴ παραιτοῦμαι τῆς κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν μ' ἐδώκατε, πολεμήσατε, ὅταν ἀναχωρήσω, ὑπὲρ τῆς ἰδίας σας ἐλευθερίας! Ἀδιάφορον τίς εἶναι ὁ ἀρχηγὸς γενναίου καὶ μεγάλου λαοῦ. Ἀποδείξατε ὅτι ἡ Ῥώμη ἔχει πολλοὺς Ῥιένζας εὐτυχεστέρους μου.»

—Ἐπεθύμουν νὰ μὴ ἐζήτει ποτὲ νὰ μᾶς ἐπιβάλῃ φόρους, εἶπεν ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος, ὅστις ἦτο αὐτόχρημα ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν κοινῶν αἰσθημάτων, καὶ νὰ ἔκοπτε τὸν λαιμὸν τῶν βαρόνων!

—Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ πρώην νεκροθάπτης· ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ἀγγεῖον!

—Καὶ διὰ τί θὰ ὑπάγωμεν νὰ σκοτωθῶμεν, εἶπε Λοδοβῖκος ὁ κρεωπώλης, ὡς οἱ δύο μου ἀδελφοί; Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχήν των!

Ἐπὶ τῶν προσώπων ἐν γένει τοῦ πλήθους ἐφαίνετο ἦθος δισταγμοῦ καὶ ἐντροπῆς· πολλοὶ μὲν ἔκλαιον καὶ ἐστέναζον, κάνεὶς ὅμως, πλὴν τῶν ῥηθέντων, δὲν *κατέκρινε*· καὶ κάνεὶς μὲν δὲν ὕβριζεν, ἀλλὰ καὶ κάνεὶς δὲν ἐφαίνετο εὐδιάθετος εἰς τὸ νὰ ὁπλισθῇ. Ὅλοι εἶχον κυριευθῇ ἀπὸ πανικὸν φόβον, ἀπὸ τὸν παράδοξον ἐκεῖνον πυρετὸν τῆς ἀναλγησίας καὶ τοῦ ληθάργου, ὅστις προσβάλλει πολλάκις τὸν λαὸν τὸν ζητοῦντα τὴν ἐλευθερίαν κατ' ὥθησιν ἢ κατ' ἰδιοτροπίαν στιγμιαίαν, τὸν μὴ ἐννοοῦντα μηδὲ τὴν λέξιν αὐτὴν, τὸν μὴ ἀπολαύοντα ἐπὶ πολὺ ὅλων τῶν λογικῶν, τῶν πρακτικῶν, τῶν θείων ἀποτελεσμάτων της, τὸν καταθορυβηθέντα ἀπὸ τὰς θυέλλας δι' ὧν προμηνύεται τῆς ἐλευθερίας ἡ ἀνατολή. Τοιοῦτοι λαοί, κοινοὶ εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, δὲν εἶναι ἄγνωστοι καὶ εἰς τὰς ἀρκτικάς· πιθανὸν δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία

νὰ ἐδεικνύετο τοιαύτη, ἐὰν ὁ Κρόμβελ ἔζη ἓν ἔτος πλέον. Κατωφόντι, τοιαύτην μετάπτωσιν ἀπὸ παγκοίνου ἐνθουσιασμοῦ εἰς πάγκοινον σχεδὸν ἀδιαφορίαν εἶδεν ἡ Ἀγγλία, ὅτε τὰ τέκνα της παρέδωκαν μωρῶς τοὺς καρποὺς πολέμου αἱματηροῦ, ἄνευ ὅρων καὶ ἀπρονοήτως, εἰς τὸν εὐτελῆ ὑπομίσθιον τοῦ Λοδοβίκου καὶ τὸν βασιλικὸν δολοφόνον τοῦ Σίδνεϋ. Εἰς τοιαύτην ψυχικὴν ἐξαχρείωσιν, εἰς τοιαύτην τύφλωσιν νοὸς καὶ οἱ εὐγενέστεροι λαοὶ ὑποπίπτουσιν, ὅταν ἡ ἐλευθερία, ἥτις πρέπει νὰ συναυξάνῃ μὲ τοὺς αἰῶνας, ἐξαπλόνουσα τὰς ῥίζας της εἰς γῆν μυρίων διαφόρων ἐθίμων, ἀναβλαστάνει, ὡς φυτὸν ἐξωτικόν, μίαν ὥραν, καὶ θάλλει καὶ μαρκίνεται, ὡς τὰ δένδρα καὶ αἱ δρυάδες τῆς ἀρχαίας μυθολογίας, ὁμοῦ μὲ τὸν μόνον νοῦν ὅστις ὑποστηρίζει αὐτήν.

—Ὦ Θεέ μου! διὰ τί νὰ μὴ ἔχω ἀνδρικὴν ἡλικίαν! ἀνέκραξεν ὁ Ἄγγελος ὅστις ἵστατο παρὰ τὸν Ῥιένζην.

—Ἀκούετε τοῦτο . . . τοῦτο τὸ μειράκιον; ἀνεφώνησεν ὁ δήμαρχος· ἀπὸ τὰ στόματα τῶν νηπίων ἐξέρχονται λόγοι φρονήσεως! Ἐπεθύμει νὰ εἶχε τὴν ἰδικήν σας ἡλικίαν διὰ νὰ πράξῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σεῖς ἔπρεπε νὰ πράξετε. Ἰδέτε με . . . Ὑπάγω μὲ τοὺς ὀλίγους τούτους πιστοὺς ἔμπροσθεν τοῦ ὀχυροῦ τοῦ ἐχθροῦ σας. Τρεῖς φορὰς θὰ ἠχήσωσιν ἐνώπιον τοῦ φρουρίου τούτου αἱ σάλπιγγές μου· ἐὰν κατὰ τὸν τρίτον ἦχον δὲν ἔλθετε ὡπλισμένοι, ὡς ἁρμόζει εἰς σᾶς, δὲν λέγω ὅλοι, ἀλλὰ τριακόσιοι, ἀλλὰ διακόσιοι, ἀλλ' ἑκατὸν μόνον, συντρίβω τὴν ῥάβδον τοῦ ἀξιώματός μου, καὶ ὁ κόσμος θὰ εἴπῃ ὅτι ἑκατὸν πεντήκοντα λῃσταὶ κατεδάμασαν τὴν ψυχὴν τῆς Ῥώμης, καὶ κατέστρεψαν τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς νόμους της!

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κατέβη τὴν κλίμακα καὶ ἀνέβη τὸν ἵππον του· ὁ λαὸς παρεμέρισε σιωπηλῶς, καὶ ὁ δήμαρχός των, καὶ ἡ εὐάριθμος συνοδία του διέβησαν βραδέως, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἔβλεπε πλέον αὐτοὺς τὸ ὁλονὲν συνερχόμενον πλῆθος.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἔμειναν ὅπου ἦσαν, μετὰ μικρὰν δέ τινα δικκοπήν, ὁ δημαγωγὸς Βαροντσέλλης, ὅστις εἶδεν ὑπομειδιῶσαν τὴν τύχην εἰς τὴν φιλοδοξίαν του, ἐδημηγόρησεν. Ἂν καὶ δὲν ἦτο οὐδ' εὔγλωττος οὐδὲ περίνους, εἶχεν ὅμως τὴν τέχνην τοῦ νὰ μεταχειρίζεται προσφυῶς τὴν γλῶσσαν τὴν πλέον δημώδη, καὶ ἐγνώριζε τὴν ῥυθμικὴν, τὴν αὐθάδη ἀλαζονείαν τῶν ἀκροατῶν του.

« Συλλογίσθητε, κύριοι, εἶπε δραμὼν πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ λέοντος· ὁ δήμαρχος ὁμιλεῖ κάλλιστα, ὡς ὡμίλησε πάντοτε· ἀλλὰ μεταχειρίζεται τὸν τρελλὸν διὰ νὰ ἐκβάλῃ τὸ ὀρείδιον ἀπὸ τὴν τρύπαν· σεῖς ὅμως, ἐλπίζω, δὲν εἶσθε τόσῳ μωροὶ ὥστε νὰ τὸν ὑπακούσετε. Οἱ ἅγιοι νὰ μᾶς βοηθήσουν! ἀλλ' ὁ δήμαρχος, ὁ χριστιανός, ἐκέρδησε παλάτιον, τρώγει, πίνει, καὶ τὸ χειρότερον λούεται εἰς τὸ

ἀγγεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἐβάπτισε τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον. Δι' ὅλ' αὐτὰ βέβαια ἔχει δίκαιον νὰ ζητῇ πόλεμον· σεῖς ὅμως, ἀδελφοί μου, δὲν ἔχετε νὰ κερδήσετε παρὰ πληγὰς, καὶ καμμίαν πανήγυριν. Καὶ, ἂν νικήσετε, θὰ βάλῃ καὶ νέον φόρον εἰς τὸ κρασίον σας· αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ ἀμοιβή σας! »

—Ἀκούσατε! ἀνεφώνησεν ὁ Τσέκος· σημαίνει ἡ σάλπιγξ... κρῖμα ὅτι ἠθέλησε νὰ μᾶς φορολογήσῃ!

—Τῷόντι, εἶπεν ὁ Βαροντσέλλης, ἡ σάλπιγξ σημαίνει, σάλπιγξ ἀργυρᾶ, μὰ τὸν Θεόν! Τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα, ἂν τὸν συντρίξετε εἰς τὸ νὰ σωθῇ, θὰ τὴν κάμῃ καὶ χρυσῆν. Πλὴν δὲν κινεῖσθε, φίλοι μου; ... δὲν εἶναι παρὰ ἑκατὸν πεντήκοντα μισθοφόροι. Ναὶ μὲν μάχονται ὡς διάβολοι, ὡπλισμένοι ὡς ἀστακοί· ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; ... ἀφοῦ κόψουν τὸν λαιμὸν 400 ἢ 500 ἀπὸ σᾶς, θὰ τοὺς νικήσετε ἐπὶ τέλους, καὶ ὁ δήμαρχος θὰ δειπνήσῃ μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν.

—Ἀκούσατε καὶ δεύτερον ἦχον τῆς σάλπιγγος, εἶπεν ὁ κρεωπώλης. Ἐὰν ἡ γραῖα μάνα μου, δὲν ἔχανεν ἐσχάτως δύω υἱούς, θὰ ἔσυρα τὸ ξίφος μου, πρᾶγμα περίεργον! διὰ τὸν ἀτρόμητον δήμαρχον.

Πρέπει τότε ν' ἀλειφθῇς μὲ ὀλίγον ὑδράργυρον, ἐπανέλαβεν ὁ Βαροντσέλλης, ἢ θὰ φθάσῃς πολλὰ ἀργά· καὶ τότε, πόσον ἄδικον θὰ ἦτον! διότι, ἂν ἀκούσετε τὸν δήμαρχον εἶναι ὁ μόνος ὅστις δύναται νὰ σώσῃ τὴν Ῥώμην. Πῶς, σεῖς ὁ πρῶτος λαὸς τοῦ κόσμου, σεῖς δὲν εἴσθε ἄξιοι νὰ σωθῆτε μόνοι σας! σεῖς κρέμασθε ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπον! σεῖς δὲν εἴσθε ἄξιοι νὰ ὑποτάξετε τοὺς Κολόννας καὶ τοὺς Ὀρσίνας! Ποῖος ἐνίκησε τοὺς βαρόνους εἰς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου; Δὲν εἴσθε σεῖς; Ἄ! εἰς σᾶς ἔμεινεν ἡ σκωρεία καὶ εἰς αὐτὸν τὸ νόμισμα! Ἀκούσατέ με, φίλοι μου, ἀφήσατέ τον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν· σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ καλοὶ ὡς αὐτὸς τοὺς ὁποίους ἠμπορεῖτε ν' ἀγοράσετε κ' εὐθηνότερα. Ἄ! ἀκούσατε ἰδοὺ καὶ τρίτος ἦχος σάλπιγγος· εἶνε πλέον ἀργά!

Ὁ διεξοδικὸς καὶ μελαγχολικὸς ἐκεῖνος ἦχος τῆς σάλπιγγος, ἦτον ἡ τελευταία εἰδοποίησις τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ μεγάλου νοός· ὅταν δὲ σιωπὴ διεδέχθη τὸν ἦχον, ὑλίψις βαθεῖα ἐκυρίευσε τὴν ὁμήγυριν. Ἤρχισαν νὰ λυπῶνται καὶ νὰ μετανοῶσιν, ἐνῷ ἡ λύπη καὶ ἡ μετάνοια εἶχον καταντήσει ἀνωφελεῖς. Αἱ μωρολογίαι τοῦ Βαροντσέλλου ἐφάνησαν ἀμέσως ἄξιαι καταφρονήσεως, καὶ ὁ ῥήτωρ εἶδε κατησχυμμένος τὸ ἀκροατήριόν του διασκορπιζόμενον, ἐνῷ ἡτοιμάζετο νὰ φανερώσῃ πόσῳ μεγάλα πράγματα ἐδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἐν τοσούτῳ ὁ δήμαρχος διαβὰς ἀβλαβὴς διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες φοβηθέντες εἰσῆλθον εἰς τὸ ὀχυρὸν, ἔβασεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου, ὅπου εἶχεν ὑπάγει ἡ Νίνα πρὸ αὐτοῦ· ἐκεῖ εὗρηκε τὴν γενναιόφρονα ἐκείνην γυναῖκα μειδιῶσαν διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλ' οὐδὲ δάκρυ χύνουσαν διὰ τὴν συμφοράν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΠΟΤΥΧΟΥΣΗΣ.—ΤΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΤΑΞΗΣΗ, Ο ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΦΘΕΙΣ Ἢ ΟΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΝΤΕΣ.

Λαμπρὰς ἡκτινοβόλει ὁ ἥλιος τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης, ὅτε ὁ στρατὸς τῶν βαρόνων διέβαινε δ' αὐτῶν. Ὁ ἀπεσταλμένος καρδινάλιος ἐβάδιζε πρῶτος, ἔχων ἐκ δεξιῶν τὸν γέροντα Κολόνναν, ὄχι πλέον ἐπηρμένον καὶ εὐθύν, ἀλλὰ κυρτὸν καὶ περίλυπον ἕνεκα τοῦ θανάτου τῶν υἱῶν του· ἀμέσως δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ ἤρχετο ὁ μειλίχιος Λουκᾶς Σαβέλλης καὶ ὁ σύναρχος Ῥινάλδος Ὀρσίνης. Ἡ πολυάριθμος ἀλλὰ βάρβαρος συνοδία, συγκειμένη κυρίως ἐκ μισθοφόρων ξένων, ὡμοίαζε μᾶλλον ἐφοδον ἐχθρῶν ἢ ἐπάνοδον πολιτῶν ἐξορισθέντων

—Κύριε Κολόννα, εἶπεν ὁ ἀπεσταλμένος καρδινάλιος, μικρός τις καὶ ἰσχνὸς ἱερεύς, Γάλλος τὸ γένος, πλήρης προλήψεων κατὰ τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες εἶχον δεχθῆ ἄλλοτε αὐτὸν κάκιστα ὡς πράττουσι πάντοτε καθ' ὅλων τῶν ξένων κληρικῶν, οὗτος ὁ Πεπῖνος, τὸν ὁποῖον ἔθεσεν εἰς τὰς διαταγάς σου ὁ Μοντερεάλης, μᾶς ἔκαμε τῳόντι καλὴν ἐκδούλευσιν.

Ὁ γέρων ἔνευσε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ· ὁ ἰσχυρός του νοῦς εἶχε κλονηθῇ, καὶ οἱ ἀπολιθωμένοι ὀφθαλμοί του ἐξήγουν ἠλιθιότητα· ὁ δὲ καρδινάλιος ἐψιθύρισε, « δὲν μὲ ἀκούει· ἡ λύπη τὸν ἐξανεμώρανε! Καὶ στραφεὶς ἔνευσε πρὸς τὸν Λουκᾶν Σαβέλλην νὰ πλησιάσῃ.

—Λουκᾶ, εἶπεν ὁ ἀποσταλμένος τοῦ πάπα, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν εὐτύχημα τὸ ὅτι ἡ μακρὰ σημαία τῶν Οὔγγρων ἐκράτησε τὸν Μοντερεάλην εἰς Ἀτέλλαν. Ἐὰν ἤρχετο εἰς τὴν Ῥώμην θὰ εὑρίσκαμεν τὸν διάδοχον τοῦ Ῥιένζου χειρότερον καὶ ἀπὸ τὸν δήμαρχον. Ὁ Μοντερεάλης, ἐξηκολούθησε μέ τινα ἔμφασιν καὶ μὲ χεῖλη συνεσταλμένα, εἶν' εὐγενὴς καὶ Γάλλος. Τοῦτον ὅμως τὸν Πεπῖνον, ὅστις εἶνε ἀπεσταλμένος του, ἠμποροῦμεν νὰ τὸν ἀγοράσωμεν ἢ νὰ τὸν ἀπειλήσωμεν κατὰ τὴν θέλησίν μας.

—Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Σαβέλλης, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε δύσκολον· διότι ὁ Μοντερεάλης ὑπέθετεν ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ ἦτο πεισματώδης, καὶ ἐπομένως θὰ εἶχεν αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὸν τελειώσῃ

—Ὡς κυβερνήτης, ἢ ἡγεμὼν τῆς Ῥώμης! ὁποῖος ἄνθρωπος μετριόφρων! Ἡμεῖς οἱ Γάλλοι ἔχομεν τὴν πρέπουσαν συναίσθησιν τῆς ἀξίας μας· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ταχεῖα νίκη θὰ τὸν ἐκπλήξῃ καθὼς ἐξέπληξε καὶ ἡμᾶς, Λουκᾶ· καὶ πρέπει ν' ἀποσπάσωμεν τὸ πτῶμα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Πεπίνου, πρὶν προφθάσῃ ὁ Μοντερεάλης! Ἐν τοσούτῳ ὁ Ῥιένζης πρέπει ν' ἀποθάνῃ. Εἶνε ἀκόμη ὡς ἔμαθα, κλεισμέ-

νος εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου· οἱ Ὀρσῖναι θὰ τὸν ἀποτεφρώσουν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν. Σήμερον κυριεύομεν τὸ Καπιτώλιον, ἀκυρόνομεν ὅλους τοὺς νόμους τοῦ ἀποστάτου, διαλύομεν τὴν γελοίαν βουλήν του, καὶ ἀναθέτομεν ὅλην τὴν κυβέρνησιν τῆς πόλεως εἰς τρεῖς συγκλητικούς, εἰς τὸν Ῥινάλδον Ὀρσίνην, τὸν Κολόνναν, καὶ εἰς ἐμέ. Ὅσον διὰ σέ, κύριέ μου, θὰ σκεφθῶμεν ποῦ νὰ σὲ τοποθετήσωμεν καταλληλότερον.

—Ὦ! ἀντεμείφθην ἀρκετὰ ἐπιστρέψας εἰς τὸ παλάτιόν μου, καὶ μία ἐκδρομὴ εἰς τὴν συνοικίαν τῶν χρυσοχόων ἀρκεῖ νὰ ἀνοικοδομήσῃ ἐντὸς ὀλίγου τὰ ὀχυρά μου. Ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης δὲν εἶναι φιλόδοξος. Δὲν θέλει παρὰ νὰ ζῇ ἐν εἰρήνῃ.

Ὁ καρδινάλιος γελάσας πικρῶς, ἐστράφη πρὸς τὸ Καπιτώλιον.

Ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἦτο συνηγμένον τὸ σύνηθες ἀργὸν πλῆθος· «Κάμετε τόπον! κάμετε τόπον! ἀχρεῖοι!» ἐφώναζαν οἱ στρατιῶται καταπατοῦντες παντοχόθεν τὸν λαόν, ὅστις, συνειθισμένος εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τῆς φρουρᾶς τοῦ Ῥιένζου, ὑπεχώρει τόσῳ βραδέως ὥστε πολλοὶ ἐπληγώθησαν ἀπὸ τὰς λόγχας τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων. Ὁ φίλος μας Λοδοβῖκος ὁ κρεωπώλης ἠριθμεῖτο μετ' αὐτῶν, καὶ τὸ ῥωμαϊκόν αἷμά του εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐξάπτηται ὅταν κατέπεσε βαρεῖα εἰς τὸ πλατὺ στῆθός του ἡ ἀκὴ λόγχης γερμανικῆς.

—Φύγε, Ῥωμαῖε, εἶπεν ἰταλιστὶ ἀλλὰ βαρβαροφώνως ὁ βάναυσος μισθοφόρος, κάμε τόπον εἰς τοὺς καλλιτέρους σου· ἀρκετὰς πανηγύρεις καὶ θεάματα εἴδατε τόσον καιρόν.

—Τοὺς καλλιτέρους μου! ἐψιθύρησεν ὁ ταλαίπωρος κρεωπώλης· οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἔχουν καλλιτέρους, καὶ ἂν δὲν ἔχανα δύο ἀδελφοὺς εἰς τὴν πύλην τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου θὰ . . .

—Ὁ σκύλος εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας, εἶπέ τις τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ὀρσίνου, βαδίζων κατόπιν τοῦ Γερμανοῦ, καὶ ὁμιλεῖ διὰ τὸν ἅγιον Λαυρέντιον.

—Ὦ! εἶπεν ἄλλος Ὀρσινιστὴς ἐρχόμενος κατόπιν· τὸν ἐνθυμοῦμαι· ἦτο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Ῥιένζου.

—Γρόντι; ἠρώτησεν ὁ ἄλλος μὲ πικρίαν· λοιπὸν ἂς δώσωμεν τὸ πρῶτον σωτήριον παράδειγμα. Καὶ εὐθὺς ὁ Ὀρσινιστής, προσβληθεὶς ἀπὸ τὸ χλευαστικὸν καὶ προπετὲς, ὡς ὑπέθεσε, βλέμμα τοῦ κρεωπώλου, διεπέρασε τὴν καρδίαν του μὲ τὴν λόγχην, καὶ διέβη ἐπὶ τοῦ πτώματος ἔφιππος.

—Ἐντροπή! ἐντροπή! Φόνος! φόνος! ἐκραύγαζε τὸ πλῆθος, καὶ παραφερόμενοι ἀπὸ πάθος στιγμιαῖον, συνέδραμον πρὸς τοὺς ἀγρίους στρατιώτας.

Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ πάπα, ἤκουσε τὰς φωνάς, καὶ εἶδε τὴν ἐπιδρομήν· στραφεὶς δὲ κάτωχρος·

—Οἱ ἀχρεῖοι, εἶπε τραυλίζων, ἐπαναστατοῦν καὶ πάλιν!

—Ὄχι, πανιερώτατε, ὄχι, εἶπεν ὁ Λουκᾶς· εἶναι ὅμως καλὸν νὰ διασπείρωμεν ὀλίγον φόβον σωτήριον· εἶναι ὅλοι ἄοπλοι· δός με τὴν ἄδειαν νὰ προστάξω τοὺς στρατιώτας νὰ τοὺς διασκορπίσουν. Μία λέξις ἀρκεῖ.

Ὁ καρδινάλιος συγκατένευσεν, ἡ λέξις ἐπροφέρθη, καὶ ἐντὸς τινων λεπτῶν οἱ στρατιῶται τῶν ὁποίων ἡ φιλέκδικος καρδία ἔσωζεν εἰσέτι ζωηρὰν τὴν ἐνθύμησιν τῆς ἥττας των, διεσκόρπισαν τὸ πλῆθος ἀσυνειδήτως καὶ ἀσπλάγχνως, τούτους μὲν καταπατοῦντες, ἐκείνους δὲ ἀκοντίζοντες, φωνάζοντες συγχρόνως καὶ ὠρυόμενοι, καὶ σκεπάζοντες τὸ ἔδαφος μὲ τόσον σχεδὸν ἀριθμὸν ἀνθρώπων, ὅτοι θὰ ἤρκουν πρό τινων ἡμερῶν νὰ φρουρήσωσι τὴν Ῥώμην καὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸ πολίτευμα! Διὰ τῆς θορυβώδους καὶ τρομερᾶς ταύτης σκηνῆς, καὶ ἐπὶ τῶν πτωμάτων τῶν Ῥωμαίων, διέβη ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα μὲ τὴν συνοδίαν του, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Καπιτωλίου, νὰ δεχθῇ τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς τῶν πολιτῶν, καὶ νὰ διακηρύξῃ τὸ εὐεργέτημα τῆς ἐπιστροφῆς των.

Ἐνῷ κατέβαινον ἀπὸ τοὺς ἵππους παρὰ τὴν κλίμακα, ἔγγραφόν τι περιέχον μεγάλα γράμματα προσέβαλε τὰς ὄψεις τοῦ καρδιναλίου· ἀνέκειτο δὲ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ λέοντος, ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ὅπου ἦτο πρὶν ὁ ἀφορισμός.

Αἱ λέξεις ἦσαν ὀλίγαι, καὶ ἔλεγον ταῦτα·

«ΤΡΕΜΕΤΕ! Ο ΡΙΕΝΖΗΣ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΗ!»

—Πῶς! τί σημαίνει τοῦτο; ἀνεφώνησεν ὁ καρδινάλιος τρέμων, καὶ ἀτενίζων τοὺς περὶ αὐτὸν εὐγενεῖς.

—Παρακαλῶ τὴν πανιερότητά σας νὰ μὲ συγχωρήσῃ νὰ τὴν εἴπω, εἶπέ τις τῶν συμβούλων ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Καπιτώλιον εἰς προϋπάντησιν τοῦ καρδιναλίου, ὅτι εἴδαμεν τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀπὸ τὸ πρωΐ, ἐνῷ ἡμελάνη ἦτο ἀκόμη ὑγρά, ὅταν ἐμβήκαμεν εἰς τὸ βουλευτήριον. Ἐνομίσαμεν ὅμως καλλίτερον νὰ τὰ ἀρήτωμεν ἑωσοῦ διατάξῃ ἡ πανιερότης σας τί πρέπει νὰ γείνῃ.

—*Σεῖς* τὸ ἐνομίσατε! καὶ ποῖοι εἶσθε *σεῖς*;

—Μέλος τοῦ συμβουλίου, πανιερώτατε, καὶ σφοδρὸς ἀντιπολιτευόμενος τοῦ δημάρχου, ὡς εἶναι γνωστόν, ὅταν μάλιστα ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ νέον φόρον.

—Συμβούλιον . . . φλυαρίαι! Δὲν ἔχει πλέον συμβούλιον! ἡ τάξις ἐπανῆλθε τέλος πάντων. Οἱ Ὀρσῖναι καὶ Κολόνναι θὰ σᾶς ἐπιβλέπουν εἰς τὸ ἑξῆς. Ἠναντιώθης, εἶπες, εἰς τὴν φορολογίαν; ἔκαμες καλὰ διότι ἐπροτείνετο ἀπὸ τύραννον· σὲ προειδοποιῶ ὅμως,

φίλε, νὰ προσέξῃς μὴ ἐναντιωθῇς εἰς τὸν φόρον τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιβάλωμεν ἡμεῖς. Μακαρία ἡ πόλις ἂν κατορθώσῃ ν' ἀγοράσῃ ὁπωσδήποτε τὴν εἰρήνην ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν· ἡ μακαριότης του ἔχει ἀνάγκην ὑπερπύρων.

Ὁ σύμβουλος καταπτοηθεὶς ἀπεκρίθη.

—Σχίσατε τὸ αὔθαδες ἐκεῖνο ἔγγραφον. Ὄχι, σταθῆτε! κολλήσατε ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὴν προκήρυξίν μας διὰ τὴς ὁποίας ὑποσχόμεθα δέκα χιλιάδας ὑπερπύρων εἰς ἐκεῖνον ὅστις μᾶς φέρει τὴν κεφαλὴν τοῦ αἱρετικοῦ! *Δέκα* χιλιάδας! Μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι *πλέον* πολλαί... ν' ἀλλάξωμεν τὴν ποσότητα. Ἐν τοσούτῳ, Ῥινάλδε Ὀρσίνη συγκλητικέ, ὁδήγησον τοὺς στρατιώτας σου εἰς τὸν Ἀρχάγγελον· ἂς ἴδωμεν ἂν ὁ αἱρετικὸς θ' ἀντισταθῇ εἰς τὴν πολιορκίαν.

—Δὲν εἶναι ἀνάγκη, πανιερώτατε, εἶπεν ὁ σύμβουλος ὑπολαβὼν καὶ πάλιν ὑπούλως, ὁ Ἀρχάγγελος παρεδόθη. Ὁ δήμαρχος, ἡ σύζυγός του καὶ εἷς ἀκόλουθός του ἐδραπέτευσαν, ὡς λέγεται, τὴν νύκτα μετημφιεσμένοι.

—Ἄ! εἶπεν ὁ γέρων Κολόννας οὕτινος ὁ ἀπομωρανθεὶς νοῦς ἐνόησεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἕκτακτόν τι συμβὰν δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς φίλους του νὰ προχωρήσωσι. Περὶ τίνος πρόκειται; ὁποῖον εἶναι τοῦτο τὸ ἔγγραφον; Δὲν μὲ λέγετε τί περιέχει; τὰ γεροντικά μου ὄμματά μου δὲν βλέπουν καθαρά.

Μόλις ἐπροφέρθη ἡ ἐρώτησις αὕτη μὲ φωνὴν ὀξεῖαν καὶ τρέμουσαν ἐξ αἰτίας τῆς ἡλικίας, καὶ ἄλλη φωνή, τὴν ὁποίαν κανεὶς δὲν ἐνόησε πόθεν ἦλθεν, ἀπεκρίθη ἐντόνως καὶ ἐμφαντικῶς. Τὸ πλῆθος εἶχε τότε ἐλαττωθῇ, καὶ οἱ μείναντες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μοναχοὶ μὲ *κουκούλλιας* καὶ *ῥάσσα*, ἔχοντες περιέργειαν ἀκαταδάμαστον καὶ προστατευόμενοι κατὰ πάσης προσβολῆς ἀπὸ τὸ ἔνδυμά των· οἱ στρατιῶται ἤρχοντο τελευταῖοι. Φωνὴ λοιπόν, ἀλλοιώσασα πολλὰς ὄψεις, ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Κολόνναν·

«ΤΡΕΜΕΤΕ! Ο ΡΙΕΝΖΗΣ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΗ!»

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Η ΠΑΝΩΛΗΣ.

«Erano gli anni della fruttifera incarnazione del Figliuolo di Dio al numero pervenuti di mille trecento quarant' otto, quando nell' egregia citta di Fiorenza oltre ad ogni altra Italica bellissima, pervenne la mortifera pestilenza». BOCCACCIO. Introduzione al Decamerone.

«Τὰ ἔτη τῆς ζωηφόρου ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἶχεν φθάσει εἰς χιλια τριακόσια τεσσαράκοντα ὀκτώ, ὅταν ἐν τῇ κλεινῇ πόλει τῆς Φλωρεντίας, ὡσα οὐδέπη ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην πόλιν τῆς Ἰταλίας, ἐνέσκηψεν ἡ θανατηφόρος πανώλης.» ΒΟΚΚΑΚΚΙΟΣ. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Δεκαήμερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Η ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΡΑΣΤΟΥ.

Εἰς τὰς ὄχθας τινὸς ἐκ τῶν ὡραιοτέρων λιμνῶν τῆς ἀρκτῴας Ἰταλίας ἔκειτο ὁ προσφιλὴς οἶκος τοῦ Ἀδριανοῦ Καστέλλου, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ἔφερε πολλάκις εὐχαρίστως ἡ φαντασία του κατὰ τὰς γλυκυτέρας καὶ ἥττον πατριωτικὰς ὥρας του. Ἐκεῖ λοιπὸν ὁ νέος εὐγενὴς, ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισε τοὺς ἐγκριτοτέρους τῶν κατὰ τὴν ἐν Νεαπόλει πρεσβείαν συντρόφων του, ἀπεσύρθη μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἐπάνοδόν του εἰς τὴν Ῥώμην. Πολλοὶ τούτων ἠνώθησαν μὲ τοὺς βαρόνους· ὁ δὲ νέος Ἀννιβάλδης, οὗτινος τὸ τολμηρὸν καὶ φιλόδοξον ἐνέπνευσε πρὸς αὐτὸν σπανίαν ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν δήμαρχον, μείνας οὐδέτερος ἐκλείσθη εἰς τὸν πύργον του, οὐδ' ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ῥώμην μέχρι τῆς ἐξώσεως τοῦ Ῥιένζου.

Τὸ ἀναχωρητήριον τοῦ μνηστῆρος τῆς Εἰρήνης ἦτο καταλληλότατον εἰς τὸ νὰ ὑποθάλψῃ τὰς μελαγχολικὰς σκέψεις του. Ἂν καὶ δὲν ἐδύνατο νὰ ὀνομασθῇ φρούριον, ἦτο ὅμως ἀρκετὰ ὀχυρὸν, οὐδ' ἐφοβεῖτο τὰς ἐφόδους τῶν ὀρεσιβίων λῃστῶν ἢ τῶν πέριξ τυραννίσκων. Οἰκοδομηθὲν ἀπό τινα τῶν προκατόχων τοῦ Ἀδριανοῦ διὰ τῆς ὕλης κατεδαφισμένων ἐπαύλεων τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, εἶχε στήλας μαρμαρίνας καὶ ἔδαφος ψηφωτὸν, τὰ ὁποῖα κατέστησαν χαριεστέρους τοὺς μαυρωποὺς τοίχους καὶ τοὺς ἀγκώδους πύργους τῆς τιμαριωτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς Ἀνυψούμενον μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ λό-

φου χλοεροῦ κειμένου παρὰ τὴν λίμνην, ἐξήπλωνε τὴν μακρὰν καὶ μαύρην σκιάν του ἐπάνω τῶν διαυγῶν ὑδάτων· ἐκεῖ πλησίον, ἀπὸ τὸ ὕψος βουνοῦ συνδένδρου, κατέπιπτε χείμαρρος, ὅστις ῥέων ἀτάκτως καὶ ἑλικοειδῶς, ποτὲ μὲν κρυπτόμενος ὑπὸ τοὺς θάμνους, ποτὲ δὲ λάμπων ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἔρθανεν ἐπὶ τέλους εἰς πλατεῖαν λεκάνην παρὰ τὴν ὁποίαν μικρά τις κρήνη ἐπιγραφὰς ἔχουσα ἡμιεσβεσμένας, ἐμαρτύρει μὲν τὴν παρελθοῦσαν κομψότητα τῶν κλασικῶν αἰώνων, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τοῦ ποιητοῦ· ἐκεῖθεν δὲ καταβαίνων διὰ τῶν εὐόσμων φυτῶν καὶ χόρτων, ἐχύνετο εἰς τὴν λίμνην. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, μεταξὺ τῶν γενναιοτέρων καὶ εὐθαλεστέρων δένδρων τῆς Ἄρκτου, κύξανον ὡραῖα καὶ εὔφυλλα πολλὰ δένδρα, μεταφυτευθέντα πρὸ αἰώνων ἐκ τῆς ἡλιοβλήτου Ἀσίας, χωρὶς νὰ μαρανθῶσιν ἢ νὰ ἐκφυλίσωσιν εἰς τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο κλίμα τὸ ὁποῖον τρέφει ὅλα τὰ προϊόντα τῆς φύσεως μὲ στοργὴν μητρικήν. Τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο ἔρημον καὶ μεμονωμένον. Αἱ ὁδοὶ φέρουσαι πρὸς αὐτὸ ἀπὸ τὰς μεμακρυσμένας πόλεις ἦσαν δύσβατοι, σκολιαί, πετρώδεις, καὶ πλήρεις λῃστῶν. Ὀλίγαι τινὲς καλύβαι καὶ μικρά τις μονὴ κείμεναι ἐν περίπου στάδιον μακρὰν τῆς χλοερᾶς ἐκείνης θέσεως, ἦσαν αἱ πλησιέστεραι κατοικίαι· καὶ πλὴν ὁδοιπόρου τινὸς πεπλανημένου ἢ κατὰ τύχην διαβαίνοντος ἐκεῖθεν, σπανίως ἐταράττετο ἡ ἐρημία της. Ἦτο τῳόντι θέσις καταλληλοτάτη δι' ἄνθρωπον βαρυνθέντα τὰ ἐγκόσμια, καὶ ἐπιθυμοῦντα νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς ἀναμνήσεις αἵτινες ἐπέρχονται ἄφθονοι μὲ τὰ πάθη. Καμμίαν ἄλλην κατοικίαν ὡραιοτέραν καὶ πλέον ἀτάραχον δὲν ἐδύνατο νὰ προτιμήσῃ εὐγενὴς καὶ αὐτάρκης ψυχή, δυναμένη νὰ ζήσῃ εἰς ἐρημίαν.

Ἀλλ' εἰς τοιοῦτο εἶδος ζωῆς δὲν εἶχον ἀφιερώσει αἱ πρῶται ὀνειροπολήσεις τοῦ Ἀδριανοῦ τὴν ἔρημον ἐκείνην τοποθεσίαν. Εἰς ταύτην ἤλπιζεν ὅτι ἤθελε λάμψει κάλλος οὐράνιον, ὅτι ὁ ἔρως του ἤθελε προσορμισθῇ ὡς εἰς λιμένα, καὶ εἰς αὐτὴν, ὅταν ἐπὶ τέλους ὁ ἔρως θὰ ἐπέτρεπε τὴν εἴσοδον ξένων, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἐλευθέριος ἀγωγὴ θὰ ἔλκυον ὅλους τοὺς εὐφυεστέρους νόας οἵτινες εἶχον ἀρχίσει νὰ ἀναφαίνωνται εἰς τὴν πολυκύμαντον Ἰταλίαν, προμηνύοντες νέον καὶ ἀνδρικώτερον κράτος ποιήσεως, φιλολογίας καὶ τεχνῶν. Ἡ χαρίεσσα καὶ ὀνειροπόλος, ἀλλ' ὁπωσοῦν σκεπτικὴ καὶ ἀδρανὴς φύσις τοῦ νέου, ἀξία νὰ θέλῃ εἰς ἐποχὴν μᾶλλον εἰρηνικὴν καὶ πεπολιτισμένην ἢ θορυβώδη καὶ βάρβαρον, ἠγάπα τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ νοὸς καὶ τὴν ἥσυχον ἐνασχόλησιν εἰς τὰ γράμματα. Ἡ νεότης του, ὑποκύψασα εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Πετράρχου, ὠνειροπόλει διὰ τὴν ἀνδρικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ἄλλην Βωκλοῦζην, εὐτυχεστέραν ὅμως, κατοικουμένην ἀπὸ δευτέραν Λάουραν. Αἱ ὀνειροπολήσεις του λοιπὸν

αἵτινες εἶχον ταυτίσει τὴν θέσιν ἐκείνην μὲ τὴν Εἰρήνην, παρίστων εἰς τὴν φαντασίαν του ὡς παροῦσαν τὴν εἰκόνα της· ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ ἀπουσία, καθιστῶντα τὰς σκέψεις του ἐμπαθεστέρας, ἐπηύξανον τὴν μελαγχολίαν καὶ ἐξῆπτον τὸν ἔρωτά του.

Εἰς τὴν ἔρημον ταύτην τοποθεσίαν, τὴν ὁποίαν περιγράφω ἐκ μνήμης, διότι τὴν εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὴν ἐπάτησαν οἱ πόδες του, ἤς τινος καὶ μόνη ἡ ἀνάμνησις συγκινεῖ τὴν καρδίαν μου, τῆς ὁποίας ἡ περιγραφὴ μὲ φαίνεται, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀναγνώστην, εὐάρεστος καὶ εὐτυχὴς παρέκβασις μετὰ τὴν διήγησιν τῆς πάλης τῶν ὅπλων καὶ τῆς φιλοδοξίας, εἰς τὴν ἔρημον, λέγω, ταύτην τοποθεσίαν διέτριψεν ὁ Ἀδριανὸς καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, ὅστις ἐπισκέπτεται γλυκὺς τὴν τερπνοτάτην ἐκείνην χώραν. Ἡ τύρβη τοῦ κόσμου μόλις ἔφθανεν εἰς τὰς ἀκοάς του. Ἔμαθε μόνον ἀτελῶς καὶ πολλὰ ἀντιφατικῶς τὴν εἴδησιν, ἥτις ἤστραψεν ὡς κεραυνὸς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, ὅτι ὁ μεγαλοπράγμων καὶ φιλόδοξος ἀνὴρ, ὅστις διήγειρε τὴν προσοχὴν ὅλης τῆς Εὐρώπης, τὰς λαμπροτέρας ἐλπίδας τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὸ πρὸς τὴν ἄμετρον κολακείαν χαμερπέστατον πνεῦμα τῶν μεγιστάνων, τοὺς μεγάλους φόβους τῶν δεσποτῶν, τὰς ἀνδρικωτέρας ἐπιθυμίας ὅλων τῶν φιλελευθέρων, ἔπεσεν αἴφνης ἀπὸ τὴν περιωπήν του, καὶ ὅτι τὸ ὄνομά του ἐστιγματίσθη, καὶ ἐπρογράφη ἡ κεφαλή του. Τὸ μέγα τοῦτο γεγονὸς, συμβὰν περὶ τὰ τέλη δεκεμβρίου, ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Ἀδριανὸν ὑπό τινος ὁδοιπόρου νομάδος περὶ τὰς ἀρχὰς μαρτίου, ὅ ἐστι δύο μῆνας καὶ ἐπέκεινα μετὰ ταῦτα. Κατὰ τὸν μάρτιον τοῦτον τοῦ φρικτοῦ ἔτους 1348 ἡ Εὐρώπη καὶ μάλιστα ἡ Ἰταλία κατερημώθησαν ἀπὸ τὸν ὀλεθριώτερον λοιμὸν τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἡ ἱστορία, λοιμὸν ἀποτρόπαιον μὲν διὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ κλέος τῶν θυμάτων του, παραδόξως δὲ συνεχόμενον μ' εὐαρέστους τινὰς εἰκόνας μεθ' ὧν ἐστόλισεν αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ Βοκκακκίου καὶ τοῦ Πετράρχου ἡ εὐγλωττία.

Ὁ ὁδοιπόρος, ὅστις εἶχε πληροφορήσει τὸν Ἀδριανὸν περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ῥώμης, ἠγνόει τί ἀπέγεινεν ὁ Ῥιέντζης καὶ ἡ οἰκογένειά του. Εἶπε μόνον ὅτι ὁ δήμαρχος καὶ ἡ σύζυγός του εἶχον ἀναχωρήσει, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε ποῦ κατέφυγον· ὅτι πολλοὶ ὑπέθετον ὅτι εἶχον πέσει θύματα τῶν πολυαρίθμων λῃστῶν οἵτινες ἀνεφάνησαν ἅμα μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ δημάρχου, σφάζοντες ἀδιακρίτως καὶ βρέφη, καὶ γέροντας, καὶ γυναῖκας, καὶ πλουσίους, καὶ πτωχούς. Καὶ ἐπειδὴ πᾶν ὅ,τι ἀπέβλεπε τὸν δήμαρχον διήγειρε τὴν γενικὴν περιέργειαν, ὁ ὁδοιπόρος ἐγνώριζεν ὅτι πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ῥιέντζου, ἡ ἀδελφή του εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκ Ῥώμης, ἀλλ' ὅτι ἦτο ἄγνωστον ποῦ διευθύνθη.

Αἱ εἰδήσεις αὗται ἐξύπνισαν τὸν Ἀδριανὸν ἀπὸ τὸν ὕπνον του. Ἡ

Εἰρήνη εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ἐτόλμησε νὰ προφητεύσῃ διὰ τῆς ἐπιστολῆς του, μακρὰν τοῦ ἀδελφοῦ της, ἔκπτωτος, ἔρημος καὶ ἄνευ φίλων. «Τώρα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ γενναῖος καὶ μεγάθυμος ἐραστής, τώρα ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ ἰδική μου χωρὶς ν' ἀτιμάσῃ τὸ ὄνομά μου. Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ σφάλματα τοῦ Ῥιένζου, αὐτὴ εἶναι ἀθῴα. Αἱ χεῖρές της δὲν ἐβάφησαν μὲ τὸ αἷμα τῶν συγγενῶν μου· κανεὶς δὲν θὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἀδριανὸς Καστέλλος συνεμάχησε μὲ οἰκογένειαν τῆς ὁποίας ἡ ἐξουσία ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῶν ἐριπείων τοῦ οἴκου τοῦ Κολόννου. Οἱ Κολόνναι ἀνεστήθησαν, ἐθριάμβευσαν ἐκ νέου. Ὁ Ῥιένζης δὲν εἶνε τίποτε· ἡ δυστυχία, ἡ συμφορὰ μὲ προσεγγίζουν εἰς ἐκείνην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἔπεσαν.»

Ἀλλὰ πῶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ὀνειροπολήσεις αὐτὰς, ἀφοῦ δὲν ἐγνώριζε τὸ μέρος ὅπου διέμενεν ἡ Εἰρήνη; Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ῥώμην διὰ νὰ ἐξετάσῃ, καὶ διέταξε τοὺς ἀκολούθους του νὰ ἑτοιμασθῶσιν. Ἡ πανοπλία ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ὁπλοστάσιον, ἡ σημαία ἀφῆκε τὴν αἴθουσαν, καὶ κίνησιν καὶ θόρυβον δύο ἡμερῶν, τὴν κρήνην, πλησίον τῆς ὁποίας ὁ Ἀδριανὸς ἐκάθητο πολλὰς ὥρας συλλογιζόμενος, ἐπισκέπτοντο τὰ πτηνὰ τοῦ ἐπανερχομένου ἔαρος, ὁ δὲ νυκτερινὸς φανὸς δὲν ἔρριπτε πλέον τὰς μεμονωμένας ἀκτῖνάς του ἀπὸ τοῦ πύργου εἰς τὴν ἔρημον λίμνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ο ΑΝΑΖΗΤΩΝ.

Ἡμέραν τινὰ θερμὴν, καυστικὴν καὶ πνιγηρὰν, μοναχός τις ἱππεὺς διέβαινε τὴν ἀνώμαλον ἐκείνην ὁδὸν, ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ὁποίας ὁ ὁδοιπόρος βλέπει ἔλθαμβος διὰ συκῶν, ἀμπέλων καὶ ἐλαιῶν τὴν μαγευτικὴν κοιλάδα τοῦ Ἄρνου, καὶ τὰ κωδωνοστάσια καὶ τοὺς δόμους τῆς Φλωρεντίας. Ἀλλ' ὁ μοναχὸς οὗτος ἱππεὺς δὲν ἔβλεπε τὰ περὶ αὐτὸν μὲ τὸν συνήθη θαυμασμὸν, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας ἐφώτιζε τὴν συνήθη δραστηριότητα, καὶ φαιδρότητα, καὶ ζωηρότητα τοῦ τυρρηνικοῦ βίου. Πάντα ἦσαν ἔρημα, νήεμα καὶ σιωπηλὰ, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ ἐφαίνετο ὠχρὸν καὶ ἀλαμπές. Αἱ παρὰ τὴν ὁδὸν καλύβαι ἄλλαι μὲν ἦσαν κλεισταὶ, ἄλλαι δὲ ἀνοικταὶ, ἀλλ' ὅλαι ἐφαίνοντο ἀκατοίκητοι. Τὸ ἄροτρον ἀνεπαύετο, ἡ ἄτρακτος δὲν ἐστρέφετο, οἱ δὲ ἵπποι καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐσχόλαζον σχολὴν λυπηράν. Ἐπὶ τῆς γῆς ἐκείνης ἐβάρυνεν ἀνάθεμα φρικτότερον καὶ τοῦ ἀναθέματος τοῦ Κάϊν! Ποῦ καὶ ποῦ ἄνθρωπός τις βαδίζων μόνος καὶ φορῶν ῥάσσα πένθιμα μοναχοῦ ἐφαίνετο καθ' ὁδὸν στρέφων πρὸς τὸν ὁδοιπόρον πρόσωπον πελιδνὸν καὶ ἄπορον· καὶ φεύγων ἀμέσως εἰσήρχετο εἰς καλύβην, ὅθεν ἠκούετο ἀσθενὴς στε-

ναγμὸς θανάτου, ὅστις, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ μεγάλη ἐκείνη σιωπή, δὲν ἤθελεν ὑπερβῆ οὐδ' αὐτὸ τὸ κατώφλιον. Καθ' ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν πόλιν, ἡ σκηνὴ δὲν ἦτο μὲν τότε ἔρημος ἀλλὰ πλέον τρομερά. Ἔβλεπες ἁμάξας καὶ φορεῖα κατάκλειστα φέροντα ἐκείνους ὅσοι ἔφευγον διὰ νὰ σωθῶσι, λησμονοῦντες ὅτι ἡ μάστιξ εὑρίσκετο παντοῦ! Καὶ ἐνῷ τὰ ζοφερὰ ταῦτα ὀχήματα, ἐλαυνόμενα ἀπὸ ἵππους ἰσχνοὺς καὶ σκελετώδεις ὡς σκιά, καὶ μόλις συραμένους, διέβαινον ὡς νεκροφορεῖα, φωνήτις διέκοπτε τὴν σιωπήν, ὁ δὲ ἵππος τοῦ ὁδοιπόρου ἀνεχαιτίζετο, ὁπόταν ταλαίπωρός τις, προσβληθεὶς ἀπὸ τὴν νόσον, ἐρρίπτετο ἐκτὸς τῆς ἁμάξης ἀπὸ τὴν περιφίλαυτον ἀσπλαγχνίαν τῶν συντρόφων του διὰ ν' ἀποθάνῃ καθ' ὁδόν. Πλησίον τῆς πύλης ἐστάθη ἅμαξα, καὶ ἄνθρωπός τις φορῶν προσωπίδα ἔρριψε πράγματά τινα εἰς λάκκον πλήρη ὕδατος πρασινωποῦ καὶ δυσώδους· ταῦτα δὲ ἦσαν ἐνδύματα παντὸς εἴδους καὶ πάσης ἀξίας, μανδύαι χρυσοῦφαντοι ἱπποτῶν, ἐσθῆτες καὶ πέπλοι κυριῶν καὶ ῥάκη χωρικῶν. Ἐνῷ δὲ παρετήρει τὸ ἔργον τοῦ προσωπιδοφόρου, ὁ ὁδοιπόρος εἶδεν ἀγέλην χοίρων ἰσχνῶν καὶ πειναλέων δραμοῦσαν πρὸς τὸν λάκκον ἐπ' ἐλπίδι τροφῆς, καὶ ἔρριξε συλλογισθεὶς ὁποίαν τροφὴν ἀνεζήτουν! Ἀλλὰ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖνα ἐκ τῶν ζώων τούτων τὰ ὁποῖα ἀνεσκάλεψαν πρῶτα τὸν μεμολυσμένον σωρὸν ἔπεσαν ἀμέσως νεκρά (α).

— Ὦ! ὦ! εἶπεν ὁ προσωπιδοφόρος, καὶ ἡ βραγχώδης φωνή του ἤχει βραχωδέστερον διὰ τῆς προσωπίδος, ἔρχεσαι ν' ἀποθάνῃς ἐδῶ, ξένε; Μάθε ὅτι ὁ χρυσοῦφαντος καὶ τρίπτυχος μανδύας σου δὲν θὰ σὲ σώσῃ ἀπὸ τὸν βουβῶνα (β)· ὕπαγε, ὕπαγε· σήμερον θὰ ἦσαι ἀξιόλογος διὰ τὰς φιλοφρονήσεις τῆς ἐρωμένης σου, αὔριον ὅμως θὰ σὲ ἀποστρέφωνται καὶ αὐτοὶ οἱ ποντικοὶ καὶ οἱ σκώληκες.

Ὁ δὲ Ἀδριανός, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸν ἀποτρόπαιον τοῦτον χαιρετισμόν, ἐξηκολούθησε νὰ προχωρῇ. Αἱ πύλαι ἦσαν ἀνοικταί, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ φρικωδέστερον σημεῖον, διότι κατ' ἀρχὰς εἶχεν ἀπαγορευθῇ αὐστηρότατα ἡ εἴσοδος ξένων. Σήμερον ὅμως πᾶσα φρουτὶς, πᾶσα πρόνοια, πᾶσα προφύλαξις εἶχον καταντήσει μάταιαι. Τρὶς ἐννέα φύλακες εἶχον ἀποθάνει εἰς μόνην ταύτην τὴν θέσιν, καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ οἵτινες ἔμελλον νὰ διορίσωσιν ἄλλους ἀντ' αὐτῶν εἶχον ἀποθάνει ἐπίσης! Νόμους, ἀστυνομίαν, ὑγειονομεῖα, νοσοκομεῖα, ὅλα ταῦτα εἶχε παραλύσει ὁ θάνατος! καὶ ἡ πανώλης κατέστρεφε τὰς τέχνας, τὴν κοινωνίαν, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸν μηχανισμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, ὡς ἂν ἦταν σὰρξ καὶ ὀστᾶ!

(α) Τοιοῦτο συμβὰν ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Βοκκάκκιον, ὅστις εἶδεν αὐτὸ ἰδίοις ὀφθαλμοῖς.

(β) Gavocciolo. Οὕτως ὠνόμαζον τότε τὸν βουβῶνα, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς ἐλεθριώτατον σύμπωμα.

Οὕτω, σιωπηλὸς καὶ μόνος ὁ ἐραστὴς, ἀναζητῶν τὴν ἐρωμένην του, ἀπεφάσισε νὰ σώσῃ αὐτὴν, ὁδηγούμενος ὁ πιστὸς καὶ ἔντιμος ἐκεῖνος ἱππότης, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου τρόμου, ἀπὸ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα τοῦ παραδόξου ἐκείνου πάθους, εὐγενεστέρου πάντων τῶν ἄλλων, ὅταν ἦναι εὐγενὲς, καὶ εὐτελεστέρου πάντων τῶν ἄλλων, ὅταν ἦναι εὐτελές! Ἔφθασεν εἰς μεγάλην καὶ εὐρύχωρον πλατεῖαν στολιζομένην ἀπὸ παλάτια, ὅπου συνήθως κατῴκουν οἱ ἐγκριτώτεροι καὶ περιφανέστατοι εὐγενεῖς τῆς Ἰταλίας. Ὁ ξένος ἦτο τότε μόνος, καὶ ὁ κτύπος τῶν ποδῶν τοῦ γαύρου ἵππου του ἤχει φρικωδῶς εἰς τὴν ἰδίαν του ἀκοὴν, ὅταν τρεπόμενος περί τινα ὁδὸν, εἶδε γυναῖκα βαστάζουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας βρέφος, ἐνῷ ἄλλο ἐσύρετο ἀπὸ τὴν ἐσθῆτά της. Ἐκράτει εἰς χεῖρας μεγίστην δέσμην ἀνθέων τὴν ὁποίαν ὡσφραίνετο διὰ νὰ προλάβῃ, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, τὸ μόλυσμα, καὶ ἔλεγε πρὸς τὰ παιδία πεινῶντα καὶ κλαίοντα·

— Ναὶ, ναὶ, θὰ εὕρετε νὰ φάγετε! ὅποιος ἐκβαίνει ἔξω εὑρίσκει νὰ φάγῃ ὅσον θέλει. Πλὴν τοῦτο τὸ κὰ ἐκβῇ ἔξω!

Καὶ ἔῤῥιπτε ἀδιακόπως ἀνήσυχα βλέμματα περὶ αὐτὴν, φοβουμένη μὴ τις πάσχων λοιμὸν εἶναι πλησίον της.

— Χριστιανὴ, εἶπεν, ἠμπορεῖς νὰ μὲ εἴπῃς ποῦ εἶναι τὸ μοναστήριον τῆς . . .

— Ἔξω, ἔξω! ἀνεκράγασεν ἡ γυνή.

— Δὲν βλέπεις, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς μειδιάσας θλιβερῶς, ὅτι δὲν εἶμαι ἀκόμη ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διαδίδουν τὸ μόλυσμα;

Ἀλλ' ἡ γυνὴ χωρὶς ν' ἀκούσῃ ἔφευγε· μετά τινα ὅμως βήματα τὴν ἔσυρε ὀπίσω δυνατὰ τὸ κρατοῦν τὴν ἐσθῆτα παιδίον.

— Μάνα! μάνα! ἀνέκραξεν. Εἶμαι ἄῤῥωστος . . . δὲν ἠμπορῶ νὰ πατήσω.

Ἡ γυνὴ ἐστάθη, παρέσυρε τὸν χιτῶνα τοῦ παιδίου, εἶδεν εἰς τὴν μασχάλην τὸν θανατηφόρον βουβῶνα, καὶ ἐγκαταλείψασα τὴν σάρκα της αὐτὴν, ἔφυγε φωνάζουσα. Αἱ φωναὶ ἔφθασαν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Ἀδριανοῦ, μὴ γνωρίζοντος τὴν ἀπάνθρωπον αἰτίαν. *Ἡ μήτηρ δὲν ἐφοβεῖτο διὰ τὸ τέκνον της ἀλλὰ δι' ἑαυτήν.* Ἡ φωνὴ τῆς φύσεως δὲν ἴσχυε πλέον εἰς τὴν ἀνελεήμονα ἐκείνην πόλιν, ὡς δὲν ἰσχύει εἰς τοὺς τάφους! Ὁ Ἀδριανὸς, ταχύνας τὸ βῆμα, ἦλθεν ἐνώπιον ἐκκλησίας ὡραίας, τῆς ὁποίας αἱ πύλαι ἦσαν ἀνοικταὶ, καὶ εἶδεν ἐντὸς αὐτῆς τάγμα μοναχῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ μόνοι προσκυνηταὶ, φερόντων καὶ αὐτῶν προσωπεῖα, ἱσταμένων πέριξ τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ ψαλλόντων νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Οἱ λειτουργοὶ τοῦ θεοῦ, εἰς πόλιν μεγαλαυχοῦσαν ἕως τότε διὰ τὸν εὐσεβῆ λαόν της, ἦσαν ἄνευ ποιμνίου!

Ὁ νέος ἱππότης ἐστάθη πλησίον τῆς πύλης, καὶ ἐπερίμενεν ἐωσοῦ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, οἱ μοναχοὶ κατέβησαν τὴν κλίμακα.

— Ἅγιοι πατέρες! εἶπε πρὸς αὐτούς, σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ εἴπητε, ποῖος δρόμος φέρει συντομώτερα εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Μαρίας.

— Τέκνον, εἶπεν ἓν τῶν ἀπροσώπων ἐκείνων φασμάτων, διότι τοιοῦτοι ἐφαίνοντο φοροῦντες ἱμμάτια ὡς *σάβανα* καὶ προσωπεῖα ἄγρια, τέκνον, ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάττῃ· λῃστὴ καὶ ἀσελγεῖς κατοικοῦν εἰς τὸ ἅγιον καταγώγιον περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖς Ἡ ἡγουμένη ἀπέθανε καὶ πολλαὶ ἄλλαι μοναχαὶ ἀναπαύονται μετ' αὐτῆς. Αἱ μοναχαὶ ἀνεχώρησαν ἐξ αἰτίας τῆς πανώλους.

Ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ ὁ Ἀδριανὸς κάτω τοῦ ἵππου του· ἐνῶ δὲ ἔμενεν ὡς ἀπολιθωμένος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἡ μαύρη συνοδία ἐπροχώρησεν ἐν λιτανείᾳ ψάλλουσα τροπάρια νεκρώσιμα.

Ὁ Ἀδριανὸς ἀνανήψας ἀπὸ τὴν τύφλην ἔκπληξίν του ὑπῆγε πρὸς τοὺς μοναχούς, καὶ πλησιάσας αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐπῳδὴν τοῦ ὕμνου.

— Παρακαλῶ, εἶπεν, ἅγιοι πατέρες, μὴ μὲ ἀποβάλλετε χωρὶς νὰ μὲ δώσετε πληροφορίας. Ἴσως μάθω τι περὶ ἐκείνης τὴν ὁποίαν ζητῶ. Εἰπέτε με ποῖον δρόμον ν' ἀκολουθήσω;

—Μὴ μᾶς διακόπτῃς, τέκνον, εἶπεν ὁ προλαλήσας μοναχός. Εἶναι κακὸς οἰωνὸς διὰ σὲ τὸ νὰ ταράττῃς οὕτω πως τὰς δεήσεις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ.

—Συμπάθειον, συμπάθειον. Θὰ προσπαθήσω νὰ ἐξιλεώσω τὸν Θεὸν, νὰ πληρώσω πολλὰς λειτουργίας· πλὴν ζητῶ φίλην ἀγαπητήν... Τὸν δρόμον... τὸν δρόμον.

—Ὕπαγε δεξιὰ ἐωτοῦ φθάσῃς τὴν πρώτην γέφυραν. Ἐκεῖθεν τῆς τρίτης γεφύρας, πρὸς τὴν ὄχθην, θὰ εὕρῃς τὸ μοναστήριον, εἶπεν ἄλλος μοναχός, οἰκτείρας τὸν Ἀδριανόν.

—Ὁ θεὸς νὰ σὲ φυλάττῃ, ἅγιε πάτερ, ἐτραύλισεν ὁ ἱππότης, καὶ ἐκέντησε τὸν ἵππον πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἐξηκολούθησαν τὴν πένθιμον ψαλμῳδίαν. ἥτις ἔφθανεν εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ ὁδοιπόρου μεμιγμένη μὲ τὸν ποδοβολητὸν τοῦ ἀσθμαίνοντος ἵππου του.

Ἀνυπόμενος, περίλυπος καὶ ἀπηλπισμένος ὁ Ἀδριανός, ἀφεὶς τὸν χαλινὸν, ἔτρεχε διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πολεως μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ταχύτητα. Διέβη διὰ τῆς ἀγορᾶς, ἥτις ἦτο κενὴ ὡς ἔρημος, καὶ διὰ τῶν ζοφερῶν καὶ περιφράκτων ὁδῶν καθ' ἃς αἱ ἀντίζηλοι φωναὶ τῶν Γιβελίνων καὶ τῶν Γουέλφων εὔρραναν τοσάκις τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς Φλωρεντίας. Ἀλλὰ σήμερον ἀνάμικτοι ἐντὸς χανδάκων καὶ λάκκων ἔκειτο καὶ Γουέλφοι καὶ Γιβελῖνοι καὶ πτερνιστῆρες ἱπποτικοί, καὶ ἐπαιτῶν βακτηρίαι· τῆς σιωπῆς ταύτης πολὺ μακαριώτεροι θὰ ἦσαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐμφυλίων πολέμων οἱ

μυκηθμοί! Ὁ Ἀδριανὸς, διαβὰς τὴν πρώτην γέφυραν, τὴν ὄχθην τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην γέφυραν, ἀνέκρουσεν ἐπὶ τέλους τὸν χαλινὸν ἔμπροσθεν τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου. Ἔδεσε τὸν ἵππον του εἰς τὸν πυλῶνα, οὗτινος αἱ πτυχαὶ ἦσαν ἡμιανοικταὶ καὶ ἡμιαπεσπασμέναι ἀπὸ τοὺς στρόβιγγας, διεπέρασε τὴν αὐλὴν, διευθύνθη εἰς τὴν ἀντικρὺ πύλην τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος, ἔφθασεν εἰς τὰς κιγκλίδας αἵτινες δὲν ἐχρησίμευον πλέον ὡς φραγμὸς κατὰ τῶν βεβήλων βλεμμάτων, καὶ σταθεὶς διὰ νὰ ἀναλάβῃ πνοὴν καὶ δύναμιν, ἤκουσε γέλωτα σαρδόνιον, καὶ ᾄσματα ἀσελγῆ, καὶ βλασφημίας. Ὠθήσας τὴν δικτυωτὴν θύραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὰς φωνὰς ἦλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον. Εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὅπου συνήρχοντο πρὸ μικροῦ αἱ ἁγναὶ καὶ σώφρονες νύμφαι τοῦ Κυρίου, εἶδε διεσκορπισμένην περὶ τὴν ἀνωτέρας τραπέζης ὅπου παρεκάθητο ἄλλοτε ἡ ἡγουμένη, ἄτακτον, ἀγρίαν, λῃστρικὴν συμμορίαν, ἥτις κατὰ πρώτην ὄψιν ἐφαίνετο συγκειμένη ἀπὸ διαφόρων τάξεων ἀνθρώπους, διότι ἄλλοι μὲν ἐφόρουν ῥάσα, ἄλλοι δὲ ῥάκη, καὶ ἄλλοι ἦσαν κατεστολισμένοι μὲ πλούσια μεταξωτὰ, μὲ πτερὰ καὶ μὲ μανδύας. Ἀλλὰ μικρὰ παρατήρησις ἤρκει εἰς τὸ νὰ σὲ πείσῃ ὅτι οἱ συμπόται ἐκεῖνοι ἦσαν τῆς αὐτῆς τάξεως, καὶ ὅτι ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν λαμπροφορούντων προήρχετο ἀπὸ τὴν λαφυραγωγίαν τῶν ἀφρουρήτων παλατίων ἢ τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἐργαστηρίων· διότι, ὑπὸ τὰς πτεροφόρους καὶ ἀδαμαντολαμπεῖς κεφαλὰς, ἔβλεπες πρόσωπα κτηνώδη, ῥυπαρὰ, πωγονοφόρα, ἐφ' ὧν ἔπιπτον μακροὶ βόστρυχοι, οἵτινες ἐχρησίμευον ἀντὶ προσωπίδος εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκείνους κακούργους. Μεταξὺ τῶν ἀγρίων ἐκείνων κρικιπαλοβόσκων ἦσαν καὶ πολλαὶ γυναῖκες νέαι καὶ μεσόκοποι, ἄσχημοι καὶ εὔμορφοι, ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἔρριψεν ὅταν εἶδεν ἀναμέσον τῶν ἐκλελυμένων τούτων καὶ γυμνοτραχήλων ἑταιρῶν τὸ ἱερὸν ἔνδυμα καὶ τὸ κομβολόγιον τῶν μοναχῶν. Φιάλαι οἴνου, κρέατα ἄφθονα, πινάκια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, πολλὰ τῶν ὁποίων ἦσαν ἄλλοτε καθιερωμένα εἰς χρῆσιν ἱεράν, ἐσκέπαζον τὴν τράπεζαν. Ὅταν δὲ ὁ νέος Ῥωμαῖος ἐστάθη ὡς ἀπολιθωμένος ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, ἐκεῖνος ὅστις ἐφαίνετο πρόεδρος τοῦ συμποσίου, μεγαλόσωμος καὶ ἡλιόκαυστος λῃστὴς, ἔχων πληγὴν βαθεῖαν ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἥτις, ὡς διαπερῶσα ὅλην τὴν ἀριστερὰν παρειὰν καὶ τὸ ἀνώτερον χεῖλός του κατέστηνε τὴν βάναυσον φυσιογνωμίαν του καθ' ὑπερβολὴν ἀποτρόπαιον, εἶπε πρὸς αὐτόν·

—Ἔμβα, ἄνθρωπε, ἔμβα! Διὰ τί στέκεσαι ὡς ἀπολιθωμένος καὶ κεραυνοκόπλητος; ἡμεῖς εἴμεθα φιλόξενοι συμπόται, καὶ καλοδεχόμεθα ὅλον τὸν κόσμον. Ἰδοὺ ἔχομεν καὶ κρασίον καὶ γυναῖκας· τὸ κρασίον τοῦ πανιερωτάτου ἐπισκόπου, καὶ τὰς γυναῖκας τῆς σε-

βαρυωτάτης ἡγουμένης! Ἔ! εἰς ὑγείαν τοῦ θανάτου! εἰς ὑγείαν τῆς πανώλους! ἀμποτε πάντοτε, καθὼς καὶ σήμερον νὰ ἐπισκέπτωνται, τοὺς δυνατοὺς καὶ τοὺς πλουσίους, νὰ λύουν τὰς ἀλύσεις τῶν φυλακισμένων, καὶ ν' ἀπαλάττουν τὰς καλογρίας ἀπὸ τοὺς ὅρκους των. Ζήτω ἡ πληγὴ τοῦ κόσμου . . . αὐτὴ εἶνε ἡ εὐτυχία μου!

Ἀλλὰ πρὶν τελειώσῃ ἡ αἰσχρὰ αὕτη ἀποστροφή, ὁ Ἀδριανὸς, ἐννοήσας ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων ὀργίων, ἔφυγε τρέχων ἀπὸ τὸν ἀνόσιον ἐκεῖνον θάλαμον, καὶ ἐπανῆλθε μόλις ἀναπνέων, τόσῳ μεγάλη ἦτο ἡ κυριεύσασα αὐτὸν ῥίγη, εἰς τὴν αὐλὴν ὅπου ἐστάθη ὑπὸ τὸν φλογερὸν καὶ νοσώδη ἥλιον. Ἐνῷ ὅμως ἵστατο σύννους καὶ ταλαντευόμενος, καὶ μὴ θέλων νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ προβῇ καὶ εἰς ἄλλας ἐξετάσεις, εἶδε παρεκκλήσιον διὰ τῶν παραθύρων τοῦ ὁποίου ἔλαμπεν ἀμυδρῶς, ὡς ἀμαυρούμενον ἀπὸ τὸν ἥλιον τῆς μεσημβρίας, φῶς λαμπάδων. Διευθυνθεὶς πρὸς τὴν πύλην αὐτοῦ εἰσῆλθε, καὶ εἶδε παρὰ τὸ ἱερὸν βῆμα μίαν μόνην μοναχὴν προσευχομένην γονυκλιτί, καὶ πορφυρωτέρω, ἐπάνω μακρᾶς τραπέζης, παρὰ τὰς ἄκρας τῆς ὁποίας ἐκαίοντο αἱ ὑψηλαὶ καὶ ἀπαίσιαι λαμπάδες ὧν τινων αἱ ἀκτῖνες εἶχον πρὶν προσβάλει αὐτὸν, πολλὰς σινδόνας νεκρικὰς καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἄνθρωπον ψυχορράγοῦντα. Κατανυχθεὶς ἀπὸ τὸ πένθιμον καὶ ἱερὸν τοῦ τόπου, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν θέαν τῆς μεμονωμένης καὶ γενναίας ἐκείνης νεκροκόμου, ἐγονυπέτησε καὶ αὐτὸς καὶ προσηυχήθη μετ' εὐλαβείας.

Ὅταν δὲ, αἰσθανόμενος ἀνακουφισθεῖσαν ὁπωσοῦν τὴν καρδίαν του, ἐσηκώθη καὶ ἡ μοναχὴ, ἥτις ἅμα ἰδοῦσα αὐτὸν, ἀνεσκίρτησε.

—Ταλαίπωρε, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἀσθενῆ καὶ ἐπίσημον, ἥτις ἤχει ὡς πνεύματος, πῶς ἦλθες εἰς τὸν τόπον τοῦτον; Δὲν βλέπεις ὅτι εἶσαι ἔμπροσθεν πηλοῦ ἀνθρωπίνου τὸν ὁποῖον ἤγγισεν ἡ πανώλης, ὅτι ἀναπνέεις ἀέρα ὀλέθριον! Φεῦγε! καὶ ζήτησον διὰ μέσου ὅλης ταύτης τῆς ἐρημωθείσης γῆς τόπον τὸν ὁποῖον νὰ μὲ ἐπισκέρθῃ ἡ ἀνελεήμων αὐτὴ ξένη!

—Ἁγία ἀδελφή, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς, ὁ κίνδυνος εἰς τὸν ὁποῖον ἐκτίθεσαι δὲν μὲ φοβίζει· ζητῶ ἄνθρωπον οὗ τινος ἡ ζωὴ μὲ εἶναι πολυτιμοτέρα καὶ τῆς ἐδικῆς μου.

—Δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ μὲ εἴπῃς πλειότερα, διὰ νὰ μὲ ἀποδείξῃς ὅτι ἦλθες νεωστὶ εἰς Φλωρεντίαν! Ἐδῶ ὁ υἱὸς λησμονεῖ τὸν πατέρα καὶ ἡ μήτηρ ἐγκαταλείπει τὰ τέκνα της. Ὅταν ἡ ζωὴ ἦναι ἀπηλπισμένη, τότε οἱ ἐφήμεροι οὗτοι σκώληκες προσκολλῶνται εἰς αὐτὴν ὡς νὰ ἦτο ἀθανασία! Εἰς ἐμὲ μόνον ὁ θάνατος δὲν εἶναι τρομερός Μακρυσμένη πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὸν κόσμον, εἶδα ἀποθανούσας ὅλας τὰς ἀδελφὰς, βεβηλωθέντα τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου,

καταστραφέντα τὰ ἱερά του, καὶ ὀλίγον μὲ μέλει ἂν ἐπιζήσω τελευταία, ἐγὼ τὴν ὁποίαν ἡ πανώλης ἀφῆκε μέχρι τῆς σήμερον ζωντανὴν καὶ πιστὴν συγχρόνως εἰς τοὺς ὅρκους της.

Ἡ μοναχὴ ἐσιώπησε καὶ παρατηρήσασα ἀτενῶς τὴν ὡραίαν φυσιογνωμίαν καὶ τὸ εὔρωστον σῶμα τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀνεστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας καὶ εἶπε.

—Ξένε, διὰ τί δὲν φεύγεις; τὸ νὰ ζητῇς ἄνθρωπον ζωντανὸν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, εἶναι τὸ ἴδιον ὡς νὰ τὸν ἐζήτεις μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων σεσηπότων σωμάτων νεκροταφείου.

—Ἀδελφὴ καὶ νύμφη τοῦ Σωτῆρος, ἀπεκρίθη ὁ Ῥωμαῖος ἑνώσας τὰς χεῖρας, μίαν μόνην λέξιν ζητῶ ἀπὸ σέ. Εἶσαι, νομίζω, ἀπὸ τὰς ἀδελφὰς τοῦ κατεστραμμένου τούτου μοναστηρίου· εἰπέ με γνωρίζεις ἂν ἡ Εἰρήνη Γαβρίνου (α), ζῶσα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς πρώην ἡγουμένης σας, ἡ ἀδελφὴ τοῦ πεσόντος δημάρχου τῆς Ῥώμης, εἶναι εἰσέτι μεταξὺ τῶν ζώντων;

—Εἶσαι λοιπὸν ἀδελφός της; εἶπεν ἡ μοναχή. Εἶσαι ὁ πεσὼν υἱὸς τῆς δόξης;

—Εἶμαι ἀρραβωνιαστικός της, ἀπεκρίθη περίλυπος ὁ Ἀδριανός. Λέγε.

—Ὦ σάρξ! σάρξ! προωρίσθης λοιπὸν εἰς τὸ νὰ θριαμβεύῃς πάντοτε μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τελευταίας στιγμῆς, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς δόξης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰκιῶν τοῦ Λαζάρου! ἀνεφώνησεν ἡ μοναχή. Ἄνθρωπε μάταιε! λησμόνησον πλέον τοὺς σαρκικοὺς τούτους δεσμούς· συνδιαλλάξου μὲ τὸν Θεὸν διότι αἱ ἡμέραι σου δὲν εἶναι βεβαίως πολλαί.

—Γύναι, ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Ἀδριανός· μὴ μὲ ὁμιλῇς περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου, μηδὲ καταφρόνει δεσμοὺς τῶν ὁποίων τὴν ἱερότητα δὲν γνωρίζεις. Σ' ἐρωτῶ καὶ πάλιν, εἰς τὸ ὄνομα τῆς θείας εὐσπλαγχνίας τὴν ὁποίαν ἐπικαλεῖσαι, ἡ Εἰρήνη ζῇ;

Ἡ μοναχή, καταπληχθεῖσα ἀπὸ τὴν ἔντονον ἀπάντησιν τοῦ νέου, ἀπεκρίθη μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἥτις ἐφάνη εἰς ἐκεῖνον αἰὼν ὁλόκληρος ἀγωνίας.

—Ἡ νέα περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖς δὲν ἀπέθανεν ἐδῶ. Ὅταν διεσκορπίσθησαν αἱ ὀλίγαι ἐπιζήσασαι ἀδελφαί, ἀνεχώρησε καὶ αὐτή, ἀλλὰ ποῦ ὑπῆγε, δὲν ἠξεύρω· πλὴν ἔχει φίλους εἰς Φλωρεντίαν... ἀγνοῶ τὰ ὀνόματά των.

—Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ, ἁγία ἀδελφή! ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ! Καὶ πότε ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον;

—Τέσσαρες ἡμέραι ἐπέρασαν ἀφοῦ οἱ λῃσταὶ καὶ αἱ ἄσεμνοι γυ-

(α) Τοῦτο ἦτο τὸ ἐπώνυμον τῆς οἰκογενείας τοῦ Ρ.ένζου.

ναῖκες ἦλθαν εἰς τὸν οἶκον τῆς Ἁγίας Μαρίας, ἀπεκρίθη στενάζουσα ἡ μοναχὴ, καὶ διεδέχθησαν τὰς ἀδελφάς.

—Τέσσαρες ἡμέραι! καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ μὲ δώσῃς κἀμμίαν εἴδησιν;

—Κἀμμίαν . . . πλὴν στάσου νέε! Καὶ ἡ μοναχὴ πλησιάσασα ἐχαμήλωσε τὴν φωνὴν μέχρι ψιθυρισμοῦ καὶ εἶπεν, Ἐρώτησε τοὺς νεκροθάπτας (α).

Ὁ Ἀδριανὸς ἀνασκιρτήσας ὠπισθοχώρησεν, ἔκαμε ταχέως τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ. Ἀναβὰς δὲ τὸν ἵππον του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἔρημον πόλιν. Ξενοδοχεῖα δὲν ὑπῆρχον πλέον· τὰ παλάτια ὅμως τῶν ἀποθανόντων ἦσαν ἀνοικτὰ διὰ τοὺς ζῶντας ξένους. Εἰσελθὼν εἰς εὐρύχωρον καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν, εὗρε τὰς φάτνας τῶν ἱπποστασίων πλήρεις χόρτου, ἐνῷ οἱ ἵπποι, οἵτινες τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦσαν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπόδειξις πλούτου καὶ ἐπιφανείας, εἶχον ὑπάγει ὅπου καὶ οἱ κύριοί των. Ὁ εὐγενὴς νέος ἐκπληρῶν χρέη ἱπποκόμου, ἀπέβαλε τὰ βαρέα φάλαρα, ἔδεσε τὸν ἵππον πλησίον τῆς φάτνης, καὶ ἐνῷ τὸ κεκμηκὸς ζῶον, μὴ αἰσθανόμενον τοὺς περὶ αὐτὸ κινδύνους, ἔτρωγεν ἀπλήστως, ὁ νέος κύριός του ἔλεγε καθ' ἑαυτόν.

—Πιστὲ δοῦλε καὶ μόνε σύντροφέ μου! ἄμποτε ἡ πανώλης ἥτις ἁρπάζει ἀδιακρίτως καὶ ἀνθρώπους καὶ ζῶα, νὰ μὴ ἁρπάσῃ καὶσέ! ἄμποτε νὰ μὲ μεταφέρῃς ἀλλοῦ μὲ καρδίαν παρηγορημένην!

Διὰ μεγάλης αἰθούσης, εἰς ἣν ἐκρέμαντο ὅπλα καὶ σημαῖαι, καὶ διὰ πλατείας κλίμακος μαρμαρίνης, οἱ παρὰ τὴν ὁποίαν τοῖχοι ἦσαν ἐζωγραφημένοι μὲ τὰ λαμπρὰ χρώματα καὶ τὰ στρυφνὰ σχέδια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔφθασεν εἰς εὐρυχώρους θαλάμους, περιπετάσματα ἔχοντας μεταξωτὰ καὶ χρυσοΰφαντα, ἀλλ' ἐρήμους ὡς οἱ τάφοι, καὶ ἔπεσεν ἐπάνω τῶν σεσωρευμένων ἐν τῷ μέσῳ κοιτῶνος προσκεφαλαίων, διότι, ὡς τρέχων ἔφιππος ἀπὸ πρωΐας καὶ ἀπὸ πολλῶν πρὶν ἡμερῶν, ἦτο ὅλος ἀπηυδημένος· δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἀναπαυθῇ. Ἀνυπομονησία, ἀμηχανία, ἐλπὶς, φόβος, κατέτηκον τὴν καρδίαν καὶ ἐξῆπτον τὸ αἷμά του. Μετὰ μικρὰν λοιπὸν καὶ ἀτελεσφόρητον προσπάθειαν σκοπὸν ἔχουσαν τὴν περιστολὴν τῆς ἀνησυχίας του, καὶ τὴν ἐφεύρεσιν μέσου καταλληλοτέρου πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ποθουμένου, ἐσηκώθη καὶ διέτρεξε τὰ δωμάτια, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἡ τύχη μόνη ἐδύνατο νὰ τὸν βοηθήσῃ.

(α) Becchini. Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Φλωρεντίας, οἱ νεκροὶ ἐφέροντο εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐπὶ φερέτρων βασταζομένων ὑπὸ πολιτῶν ἐμεταγῶν. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς πανώλους ἐγεννήθη νέον τι εἶδος ἐμπορίας, καὶ εἰ ἔσχατοι τοῦ πλήθους, μισθούμενοι ἀδρῶς, μετεκόμιζον τὰ λείψανα τῶν ἀποθανόντων. Οἱ νεκροθάπται οὗτοι ἐκαλοῦντο Becchini.

Ἦτο εὔκολον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι κατέλυσεν εἰς οἰκίαν ἀνήκουσαν εἴς τινα τῶν μεγιστάνων τῆς πόλεως. Ἡ λαμπρότης ἥτις ἐκάλλυνεν ὅλα τὰ περὶ αὐτόν, ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὴν βάρβαρον καὶ ἀγροῖκον πολυτέλειαν τῶν ἧττον πλουσίων καὶ ἧττον πολιτισμένων Ῥωμαίων. Ἐνταῦθα ἔκειτο κιθάρα ὅπως εἶχον κρούσει ἐσχάτως αὐτήν, ἐκεῖ τὸ χρυσοῦν καὶ πολυτελὲς βιβλίον ὅπως εἶχε τελευταῖον ἀνοιχθῇ, καὶ πορφυρώτερῳ θρανίᾳ ἄνθινα, συνεχόμενα σχεδόν, ἐμαρτύρουν ὅτι οἱ τελευταῖοι καθήμενοι ἐπ' αὐτῶν ἀντήλλαξαν γλυκεῖς ψιθυρισμοὺς ἔρωτος.

—Ὁ αὐτὸς ὄλεθρος, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀδριανός, δύναται νὰ ἐξαλείψῃ ταχέως καὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἀπροσκλήτου ξένου ὡς ἐξήλειψε καὶ τὰ τοῦ οἰκοδεσπότου.

Ἐπὶ τέλους εἰσῆλθεν εἰς αἴθουσαν, ὅπου ἦσαν ἐπὶ τραπέζης φιάλαι μὲ οἶνον, ποτήρια ἐκ κρυστάλλου, πλὴν ἑνὸς τὸ ὁποῖον ἦτο ἀργυροῦν, ἄνθη μαραινθέντα, ὀπῶραι σχεδὸν σαπραί, καὶ κρέατα. Ἐξ ἑνὸς μέρους, θύρα τις ἀνοιγομένη πρὸς πλατεῖαν κλίμακα ἔφερεν εἰς μικρὸν κῆπον ὄπισθεν τῆς οἰκίας ἐντὸς τοῦ ὁποίου κρήνη τις ἐσπινθήριζε λαμπρὰ καὶ ζωηρά... καὶ αὕτη ἦτο τὸ μόνον ζῶν ἀντικείμενον, πλὴν τοῦ ξένου, εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην! Ἐπὶ τῶν βαθμίδων ἔκειτο μανδύας πορφυροῦς, καὶ πλησίον αὐτοῦ χειρόκτιον γυναικός. Τὰ λείψανα ταῦτα ἐράνισαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ ὡς τελευταία εὐχή, ὡς τελευταῖος ἀσπασμὸς ἐραστοῦ. Ἀνεστέναξε βαθέως, καὶ αἰσθανθεὶς ὅτι εἶχεν ἀνάγκην ὅλων τῶν δυνάμεών του, ἐγέμισε ποτήριον μὲ οἶνον τῆς Κύπρου ἀπὸ φιάλην ἡμίκενον, καὶ πιὼν αὐτὸ ἐζωογωνήθη. «Τώρα, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἂς ἐξακολουθήσω τὸ ἔργον μου! ἂς ἐξέλθω.» Ἀλλὰ συγχρόνως ἤκουσε κρότον βημάτων πρὸς τοὺς θαλάμους τοὺς ὁποίους ἀφῆκεν· ὁ κρότος ἐπλησίαζε, καὶ μετ' ὀλίγον εἶδε δύο ὑψηλοὺς καὶ ἀπαισίους ἀνθρώπους, περιτυλιγμένους μὲ μαύρους πενιχροὺς μανδύας, ἔχοντας τοὺς βραχίονας γυμνούς, καὶ φέροντας προσωπεῖα ἄμορφα καταβαίνοντα μέχρι τοῦ στήθους, ἐφ' ὧν ἦσαν τρεῖς μικραὶ καὶ στρογγύλαι ὀπαὶ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ἀναπνοήν. Ὁ Κολόννας ἀνέσυρεν ὀλίγον τὸ ξίφος του, διότι τὸ ἐξωτερικὸν τῶν προσωπιδοφόρων δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἀνυπόπτως.

—Ὦ! εἶπεν εἷς ἐξ αὐτῶν, τὸ παλάτιον ἔχει νέον κάτοικον σήμερον. Μὴ φοβῆσαι ξένε· σήμερον ὑπάρχουν καὶ κατοικίαι... καὶ πλούτη ἀρκετὰ δι' ὅλους εἰς Φλωρεντίαν! Πλὴν... ἰδοὺ καὶ ἄλλο ποτήριον ἀργυροῦν... πῶς εὑρέθη; Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἥρπασεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκένωσε πρὸ μικροῦ ὁ Ἀδριανός, καὶ τὸ ἔβαλεν ἐντὸς τοῦ Κόλπου του· στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὸν κρατοῦντα ἔτι τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του, εἶπε μὲ γέλωτα ὅστις ἤχει βραγχώδης διὰ τοῦ προσωπείου·

—Ὦ! ἡμεῖς δὲν κόπτομεν λαιμούς, κύριε· ἡ ἀόρατος προλαμβάνει, καὶ δὲν δίδει εἰς ἡμᾶς τὸν κόπον τοῦτον· εἴμεθα ἄνθρωποι τίμιοι, ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους, καὶ ἤλθαμεν νὰ ἴδωμεν ἐὰν ἡ ἅμαξα πρέπῃ νὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ.

—Καὶ ποῖοι εἶσθε;

—Νεκροθάπται!

Τὸ αἷμα τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπάγωσεν· ὁ δὲ νεκροθάπτης ἐξηκολούθησε.

—Καὶ θὰ κατοικήσῃς ἐδῶ, κύριε, ἐνόσῳ μείνῃς εἰς Φλωρεντίαν;

—Μάλιστα, ἐὰν ὁ νόμιμος οἰκοδεσπότης δὲν μὲ διώξῃ.

—Ἄ! Ἄ! ὁ νόμιμος οἰκοδεσπότης· ἡ παντώλης εἶναι δεσπότης ὅλων σήμερον! Ἠξεύρεις ὅτι τρεῖς ἀξιόλογοι συνοδίαι ἦλθαν καὶ κατέλυσαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς τοῦτο τὸ παλάτιον, καὶ ὅτι ὅλας... ὅλας τὰς ἔθαψα; Εἶναι ὡραία οἰκία, διότι μᾶς δίδει καὶ ὡραῖον κέρδος. Εἶσαι μόνος;

—Πρὸς τὸ παρόν, μάλιστα.

—Δεῖξόν μας ποῦ θὰ κοιμηθῇς, διὰ νὰ γνωρίζωμεν ποῦ νὰ ἔλθωμεν νὰ σὲ ζητήσωμεν· θὰ μᾶς χρειασθῇς, βλέπω, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

—Οἱ λόγοι σας εἶναι πολλὰ ἐνθαρρυντικοί! εἶπεν ὁ Ἀδριανός· πλὴν ἀκούσατέ με· ἠμπορεῖτε νὰ εὕρετε τοὺς ζωντανοὺς μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν θάπτετε τοὺς νεκρούς; Ζητῶ κάποιον ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν σας, καὶ ἂν μὲ τὸν εὕρετε θὰ λάβετε μισθὸν ἀντάξιον ταφῶν ἑνὸς χρόνου.

—Ὄχι, ὄχι! δὲν εἶναι τῆς τέχνης μας. Μάθε ὅμως ὅτι εὐκολώτερον εἶναι νὰ εὕρῃς κόκκον ἄμμου πεσόντα εἰς τὸν αἰγιαλὸν παρὰ ψυχὴν ζωντανὴν μεταξὺ τούτων τῶν κατακλείστων οἰκιῶν, καὶ τῶν ἐρήμων δρόμων. Πλὴν ἂν θέλῃς νὰ προπληρώσῃς τοὺς πτωχοὺς νεκροθάπτας, σὲ ὑποσχόμεθα νὰ σὲ βαλωμεν πρῶτον εἰς νέον νεκροταφεῖον θὰ τελειώσῃ ἴσια ἴσια ὅταν θὰ τελειώσῃς καὶ σύ

—Ἰδού! εἶπεν ὁ Ἀδριανός, ῥίψας πρὸς τοὺς μοχθηροὺς ἐκείνους χρυσᾶ τινα νομίσματα... Ἰδού! καὶ ἂν θέλετε νὰ μὲ κάμετε χάριν φιλικήν, ἄφετέ με, ἐνόσῳ τοὐλάχιστον ζῶ, ἐκτὸς ἂν θέλετε νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἐγὼ ἀπὸ τοῦτον τὸν κόπον.

Εἶπε καὶ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης· ὁ δὲ ὁμιλήσας μετ' αὐτοῦ νεκροθάπτης τὸν ἠκολούθησεν.

—Εἶσαι γενναῖος, κύριε, στάσου! ἔχεις βεβαίως ἀνάγκην τροφῆς ὑγιεστέρας ἀπὸ ταῦτα τὰ βρωμερὰ ἀπομεινάρια· θὰ σὲ φέρω καλλίτερα ἐνόσῳ... ἐνόσῳ ἔχεις ἀνάγκην. Λοιπόν... τί ἐπιθυμεῖς;

Μετὰ τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Ἀδριανὸς ἐστάθη, εἶπε τὸ ὄνομα τῆς Εἰρήνης καὶ ὅσας ἄλλας λεπτομερείας ἐνόμισεν ἀναγκαίας, καὶ μὲ καρδίαν περίλυπον περιέγραψε τὴν κόμην, τοὺς χαρακτῆρας, καὶ τὸ ἀνάστημα τῆς ἀγαπητῆς του, οὕτως ὥστε ἡ περιγραφὴ ἦτις

ἐγίνετο πρὸς πληροφορίαν νεκροθάπτου, ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς θέμα εἰς ποιητήν.

Τὸ ἀπαίσιον φάσμα σεῖον τὴν κεφαλὴν ὅταν ὁ Ἀδριανὸς ἐτελείωσεν·

—Ἤκουσα εἶπε, πλέον τῶν πεντακοσίων τοιούτων περιγραφῶν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς πανώλης, ὅταν ὑπῆρχαν ἀκόμη ἐρωμένοι καὶ ἐρασταί· πλὴν ἡ περιγραφή σου, κύριε, εἶναι ὀρεκτική, καὶ ὁ πτωχὸς νεκροθάπτης θὰ ἔχῃ καύχημά του ἂν ἀνακαλύψῃ ἢ ἂν θάψῃ τοιαῦτα θέλγητρα! Θὰ προσπαθήσω ὅτον δύναμαι· ἐν τοσούτῳ ἠμπορῶ νὰ σὲ συστήσω, ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ περάσῃς εὐχάριστα τὸν καιρόν σου, εἰς πολλὰς ὡραίας καὶ . . .

—Ἔξω, διάβολε, ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανός. Δὲν εἶναι τρέλλα νὰ χάνω τὸν καιρόν μου μὲ ἄνθρωπον ὡς σύ;

Καὶ ἤκουε φεύγων τὸν γέλωτα τοῦ νεκροθάπτου.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην περιεπλανήθη εἰς τὴν πόλιν· ἀλλὰ καὶ αἱ ἔρευναι καὶ αἱ ἐρωτήσεις του ὑπῆρξαν ἀτελεσφόρητοι. Ὅλοι ὅτους ἀπήντα καὶ ἠρώτα τὸν ἐξελάμβανον ὡς φρενολήπτην, οὐδ' ἦσαν ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐδύναντο νὰ ὁδηγήσωσι κατά τι αὐτόν. Συμμορίαι ἐκλελυμένων καὶ μεθύστων, ἱερεῖς ἐν λιτανείᾳ, καὶ ποῦ καὶ ποῦ σπάνιοί τινες ἄλλοι ἄνθρωποι βαδίζοντες δρομαῖοι, καὶ ἀποφεύγοντες πᾶσαν συνάφειαν ἢ ὁμιλίαν, ἰδοὺ ὅλοι οἱ διαβάται τῶν ἐρήμων ὁδῶν τῆς πόλεως Καὶ ὁ ἥλιος ἐκρύφθη πελιδνὸς καὶ ὠχρὸς ὄπισθεν τῶν βουνῶν, καὶ τὰ σκότη περιεκάλυψαν τὴν σκηνὴν ἐφ' ἧς ἡ πανώλης διεδραμάτιζεν ἀτάραχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ.

Ὁ Ἀδριανὸς εἶδεν ὅτι οἱ νεκροθάπται ἐφρόντισαν νὰ μὴ προλάβῃ ἡ πεῖνα τὴν πανώλην· κρέατα νεωπὰ καὶ οἶνος παντὸς εἴδους, διότι εὑρίσκετο τότε ἄφθονος ἐν Φλωρεντίᾳ, διεδέχθησαν τὰ ἐδέσματα τῶν νεκρῶν. Ἔφαγεν, ἂν καὶ πολλὰ ὀλίγον, καὶ βδελυττόμενος νὰ κοιμηθῇ εἰς κλίνας ὑπὸ τὰ πολυτελεῖ κωνωπεῖα τῶν ὁποίων ὁ θάνατος εἰργάσθη πρὸ ὀλίγου, ἔκλεισεν ἐπιμελῶς καὶ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, περιετυλίχθη μὲ τὸν μανδύαν του, καὶ ἀνεπαύθη ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων τοῦ θαλάμου ὅπου εἶχε γευθῇ. Ὁ κόπος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὕπνον, ἀλλ' ὕπνον ἀνήσυχον, ὅστις καὶ αὐτὸς διεκόπη ἀπὸ κρότον ἁμάξης καὶ ἦχον κώδωνος. Ἤκουε δὲ ἐνῷ ἡ ἅμαξα μετέβαινεν ἀργῶς ἀπὸ πύλης εἰς πύλην, ἐωσοῦ ἐπὶ τέλους ὁ ἦχος ἀπεμακρύνθη, καὶ δὲν ἐκοιμήθη πλέον τὴν νύκτα ἐκείνην.

Ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει πρὸ ὀλίγου ὅταν ἤρχισε τὸ ἔργον του· ἦτο δὲ εἰσέτι ἐνωρὶς ὅταν, διαβαίνων πλησίον ἐκκλησίας, εἶδεν ἐξερχομένας δύο κυρίας πλουσίως ἐνδεδυμένας, αἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι ἠτένιζον διὰ τοῦ προσωπείου μὲ πολλὴν προσοχὴν τὸν νέον ἱππότην. Τοῦτο παρατηρήσας ἐστάθη, καὶ ἡ μία εἶπε πρὸς αὐτόν·

—Καλὲ κύριε, εἶσαι ὑπὲρ τὸ δέον τολμηρὸς δὲν φορεῖς προσωπεῖον, οὔτε μυρίζεις ἄνθη.

—Κυρία, δὲν φορῶ προσωπεῖον διότι ἐπιθυμῶ νὰ φαίνωμαι. Ἦλθα εἰς τὴν δυστυχῆ ταύτην πόλιν ζητῶν τινα τὴν ὁποίαν ἐὰν χάσω, θὰ χάσω καὶ τὴν ζωήν μου.

—Εἶναι νέος, ὡραῖος, καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον εὐγενὴς, καὶ ἡ πανώλης δὲν τὸν ἔβλαψε· θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς σκοπούς μας κάλλιστα, εἶπεν ἡ μία κρυφίως πρὸς τὴν ἄλλην.

—Εἶπες ὅ,τι εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου, ἀπεκρίθη αὕτη· καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν Ἀδριανὸν ζητεῖς, εἶπε, βεβαίως καμμίαν μὲ τὴν ὁποίαν δὲν εἶσαι ὑπανδρευμένος, ἐπειδὴ τὴν ζητεῖς μὲ τόσην προσπάθειαν.

—Βέβαια.

—Νέαν καὶ ὡραίαν, μὲ μαῦρα μαλλία καὶ μὲ λαιμὸν ἀλαβάστρινον; Ἔλα νὰ σὲ ὁδηγήσω πρὸς αὐτήν.

—Κυρία!

—Ἀκολούθει με.

—Ἠξεύρεις ποῖος εἶμαι καὶ ποίαν ζητῶ;

—Μάλιστα.

—Ἠμπορεῖς τῳόντι νὰ μὲ πληροφορήσῃς περὶ τῆς Εἰρήνης;

—Ἠμπορῶ, ἀκολούθει με.

—Θὰ ὑπάγωμεν ὅπου εὑρίσκεται;

—Ναί, ναί· ἀκολούθει μας.

Αἱ κυρίαι ἤρχισαν νὰ προχωρῶσιν ὡς ἂν δὲν ἤθελον νὰ ὁμιλήσωσι περιπλέον. Ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἔκθαμβος, ἀμφιρρεπὴς, καὶ ὡς διατελῶν ὑπὸ ὄνειρον, τὰς ἠκολούθησε. Τὸ ἔνδυμα, ὁ τρόπος, καὶ ἡ καθαρὰ Τυρρηνικὴ γλῶσσα ἐκείνης ἥτις ὡμίλησε πρὸς αὐτὸν, ἐδείκνυον ὅτι ἦσαν καὶ εὐγενεῖς καὶ πλούσιαι· ὅλα ὅμως τὰ λοιπὰ ἦσαν αἴνιγμα τὸ ὁποῖον ἠδυνάτει νὰ λύσῃ

Ἔφθασαν εἰς γέφυραν ὅπου ἐπερίμενε φορεῖον καὶ ὑπηρέτης ἔφιππος, κρατῶν ἄλλον ἵππον ἀπὸ τὸν χαλινόν. Αἱ κυρίαι ἐκάθησαν ἐντὸς τοῦ φορείου, καὶ ἡ προλαλήσασα εἶπε πρὸς τὸν Ἀδριανὸν νὰ ἀναβῇ τὸν ἵππον.

—Πλὴν, εἰπέτε με . . .

—Μὴ ἐρωτήσεις πολλὰς, ἱππότα, εἶπεν ἡ αὐτὴ ἀνυπόμονος· ἀκολούθει τοὺς ζῶντας ἐν σιωπῇ ἢ μεῖνε μὲ τοὺς νεκροὺς, ὅπως θέλῃς.

Καὶ εὐθὺς τὸ φορεῖον ἐπροχώρησεν, ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἱππεύσας ὅλως ἐκστατικὸς παρηκολούθησε τὰς παραδόξους ὁδηγούς του βαδιζούσας ἀρκετὰ ταχέως. Διέβησαν τὴν γέφυραν, ἀφῆκαν τὴν ὄχθην, καὶ ὅταν ἀνέβησαν μικρὰν ἀνωφέρειαν, τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη ἤρχισαν νὰ διαδέχωνται τοὺς ζοφεροὺς τοίχους καὶ τὰς ἐρήμους ὁδούς. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τραπέντες πρὸς στενὸν χλοερὸν μακρὰν τῆς λεωφόρου, ἔφθασαν εἰς τὸ προαύλιον ὡραίου καὶ περικόμψου παλατίου. Αἱ γυναῖκες ἐξῆλθον τοῦ φερείου, καὶ ὁ Ἀδριανός, ὅστις εἰς μάτην εἶχε προσπαθήσει νὰ μάθῃ τι ἀπὸ τὸν ὑπηρέτην, κατέβη τὸν ἵππον, καὶ διασχίσαντες μεγάλην αὐλὴν πλήρη ἀγγείων μὲ ἄνθη καὶ μὲ πορτογαλέας, καθὼς καὶ εὐρυτάτην αἴθουσαν πρὸς τὴν ἀπωτέρω γωνίαν τοῦ τετραγώνου, εὑρέθησαν εἴς τινα ἐκ τῶν ὡραιοτέρων τοποθεσιῶν τὰς ὁποίας εἶδέ ποτε ὀφθαλμὸς ἢ ἔψαλλε ποιητής, εἰς κῆπον χλοερότατον, εἰς δάση δαφνῶν καὶ μύρτων, ἐκατέρωθεν τῶν ὁποίων ἔβλεπες κρεμάμενα κλήματα καὶ ῥόδα δι' ὧν ἐφαίνοντο ἀγάλματα καὶ κρῆναι ἀναβλύζουσαι, τὸ δὲ κατέναντι λειβάδιον περιεκυκλοῦτο ἀπὸ σειρὰς γαστρῶν ἀνθοφόρων, κειμένων ἐπὶ βάθρων μαρμαρίνων, καὶ πλατεῖα κλῖμαξ ἐκ μαρμάρου λευκοτάτου ἔφερεν ἀπὸ ἰσοπέδου εἰς ἰσόπεδον, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐστολίζετο δι' ἀγαλμάτων καὶ βρύσεων, εἰς γεώλοφον μικρὸν καὶ χλοανθῆ. Πορρώτερον, ἡ ποικίλη καὶ δαψιλὴς φύσις, οἱ ἀμπελῶνες καὶ οἱ ἐλαιῶνες, αἱ ἐξοχαὶ καὶ τὰ χωρία τῆς κοιλάδος τοῦ Ἄρνου διακοπτόμενα ἀπὸ τὴν ἀργυρᾶν ὄχθην αὐτοῦ, ἐμάγευον τὰς ὄψεις, ἐνῷ τῆς ἡρεμούσης πόλεως αἱ ὀροφαὶ καὶ τὰ κωδωνοστάσια ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸν ἥλιον. Πτηνὰ ποικίλλων φωνῶν καὶ χρωμάτων, ἄλλα μὲν ἐλεύθερα, ἄλλα δὲ ἐντὸς κλωβίων περιχρύσων, ἐκελάδουν παντοῦ· καὶ πρὸς τὸ κέντρων τοῦ λειβαδίου ἐκάθηντο τέσσαρες κυρίαι ἄνευ προσωπίδων πλουσίως ἐνδεδυμέναι, ἡ πρεσβυτέρα τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ὅτι εἶχεν ἡλικίαν μόλις ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη, ὡς καὶ πέντε κύριοι νέοι καὶ ὡραῖοι, τῶν ὁποίων τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐμαρτύρουν τὰ πεποικιλμένα μὲ ἀδάμαντας ἱμάτια καὶ αἱ χρυσαῖ ἁλύσεις. Οἶνος καὶ ὀπῶραι ἦσαν ἐπὶ χαμηλῆς παρακειμένης τραπέζης, καὶ ὄργανα μουσικά, καὶ πεσσοί, καὶ ἀβάκια ἐφαίνοντο πέριξ διεσκορπισμένα. Τοιαύτην ὡραίαν θέαν, τοσούτῳ χαρίεσσαν σκηνογραφίαν ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ ὁ Ἀδριανός, πλὴν τότε μόνον ἐν μέσῳ τῆς φρικτῆς πανώλους τῆς Ἰταλίας! Ἀλλὰ τοιαύτην θέαν καὶ τοιαύτην σκηνογραφίαν δύναται νὰ ἀναζωογονήσῃ ἐντὸς τῶν σπουδαστηρίων μας ἡ ἀνάγνωσις τῶν λαμπρῶν σελίδων τοῦ Βοκκακκίου!

Ὅταν ἐπλησίασαν ὅ,τε Ἀδριανὸς καὶ αἱ σύντροφοί του, οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαι ἐσηκώθησαν ἀμέσως, καί τις τῶν κυριῶν, φοροῦσα διάδημα ἐκ φύλλων δάφνης, εἶπε·

—Καλῶς ὥρισες, Μαριάνα μου! καλῶς ἦλθατε ἀγαπηταί μου ὑπήκοοι. Καὶ σύ, κύριε, καλῶς ἦλθες.

Ἐν τοσούτῳ αἱ δύο ὁδηγοὶ τοῦ Κολόννου ἀπέβαλλον τὰ προσωπεῖα, ἐκείνη δὲ ἥτις εἶχε συνομιλήσει μετ' αὐτοῦ, παραμερίσασα τοὺς μακροὺς καὶ μέλανας βοστρύχους της ἀπὸ τοὺς φαιδροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς δροσερὰς καὶ ὑπερύθρους παρειάς της, εἶπε πρὸς αὐτὸν πρὶν ἔτι προφθάσῃ ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸν φιλόφρονα ἀσπασμόν.

—Κύριε ἱππότα, βλέπεις ὅτι δὲν σὲ ἠπάτησα· ὁμολόγησον ὅτι ἐδῶ εἶναι καλλίτερα ἀφ' ὅσα εἶδες καὶ ἤκουσες εἰς τὴν πόλιν. Μὲ βλέπεις ἐκστατικός; Ἰδὲ βασίλισσά μου, πῶς κατέστησαν ἄφωνον τὸν νέον ξένον μας τὰ θαυμάσια τῆς αὐλῆς σου. Σὲ βεβαιόνω ὅτι ὅταν ὡμίλει μὲ ἡμᾶς μόλις ἐκράτει τὴν γλῶσσάν του· ἐβιάσθην νὰ τὸν ἐπιβάλω σιωπήν.

—Ὦ! δὲν τὸν ἐπληροφορήσατε λοιπὸν περὶ τῶν συνειθιῶν καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς αὐλῆς μου; ἠρώτησεν ἡ φέρουσα τὸ διάδημα.

—Ὄχι, βασίλισσά μου. Ἐνόμισα ὅτι πᾶσα περιγραφὴ γινομένη εἰς τὴν ταλαίπωρον Φλωρεντίαν μας ὅπως εὑρίσκεται σήμερον θ' ἀπετύγχανε. Τὸ χρέος μου ἐτελείωτε· τὸν παραδίδω εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου!

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐμακρύνθη μὲ βῆμα ὑπόπτερον, καὶ κατοπτριζομένη ἐντὸς δεξαμενῆς μαρμαρίνης τῆς ὁποίας τὸ νερὸν ἔρρεε ψιθυρίζον περὶ τὴν χλόην, διώρθωνε φιλαρέσκως τὴν κόμην της, ῥίπτουσα ἐνίοτε βλέμμα ὑγρὸν ἐπὶ τοῦ ξένου, καὶ προσπαθοῦσα ν' ἀκούσῃ ὅ,τι ἔλεγε.

—Συγχώρησόν με κατὰ πρῶτον, κύριε, εἶπεν ἡ ὀνομαζομένη βασίλισσα, νὰ ἐρωτήσω τὸ ὄνομα, τὸν βαθμὸν, καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς σου.

—Κυρία ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, ὅταν ἦλθα ἐδῶ δὲν ἐφαντάζόμην ὅτι ἔμελλον ν' ἀποκριθῶ εἰς ἐρωτήσεις ἀφορώσας ἐμέ· ἀλλὰ θ' ἀπαντήσω εὐχαρίστως εἰς ὅ,τι εὑρεστήθης ν' μ' ἐρωτήσῃς. Ὀνομάζομαι Ἀδριανὸς Καστέλλος, καὶ ἀνήκω εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν οἰκογένειαν τῶν Κολοννῶν.

—Εὐγενὴς στύλος εὐγενοῦς οἴκου! ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα· ἡμεῖς δὲ περὶ τῶν ὁποίων ἡ περιέργειά σου ἐπιθυμεῖ ἴσως νὰ μάθῃ κάτι τι, εἴμεθα ἐξ νέαι τῆς Φλωρεντίας ἐγκαταλειφθεῖσαι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ προστάτας μας ἡ ὀρφαναί, αἱ ὁποῖαι ἀπεφασίσαμεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τοῦτο τὸ παλάτιον, ὅπου ἂν ἔλθῃ ὁ θάνατος, θὰ ἔλθῃ φρικώδης κατὰ τὸ ἥμισυ· καὶ ἐπειδὴ οἱ σοφοὶ λέγουν ὅτι ἡ λύπη γεννᾷ τὴν τρομερὰν ἀσθένειαν, ἐγίναμεν καὶ ἡμεῖς ὡς βλέπεις ἐχθραὶ ἀδιάλλακτοι τῆς λύπης. Ἐξ ἱππόται γνώριμοί μας συγκα-

τένευσαν νὰ μᾶς συντροφεύσουν, καὶ περῶμεν τὰς ἡμέρας μας, τίς ἠξεύρει ἂν θὰ ἦναι πολλαὶ ἢ ὀλίγαι, μεταξὺ διασκεδάσεων τὰς ὁποίας εὑρίσκομεν ἢ ἐπινοοῦμεν. Μὲ μουσικήν, μὲ χορόν, μὲ διηγήσεις χαροποιὰς καὶ ζωηρὰ τραγῳδία, μὲ περιδιαβάσεις ἀπὸ τὸ λειβάδιον εἰς τὸ δάσος, καὶ ἀπὸ τὸν κῆπον εἰς τὴν βρύσιν κατατρίβομεν ὅλον τὸν καιρόν μας, καὶ προετοιμαζόμεθα νὰ κοιμηθῶμεν ἡσύχως καὶ νὰ ἴδωμεν ὀνείρατα εὐχάριστα. Ἑκάστη ἐξ ἡμῶν γίνεται ἀλληλοδιαδόχως βασίλισσα τῆς τερπνοτάτης ταύτης αὐλῆς μας, καὶ σήμερον ἔχω τὸ σκῆπτρον ἐγώ. Ἓν μόνον ἄρθρον νόμου ἀποτελεῖ τὸν κώδηκά μας· «κανὲν λυπηρὸν νὰ μὴ εἰσχωρήσῃ μεταξὺ ἡμῶν.» Θέλομεν νὰ ζήσωμεν ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν ἡ πόλις ἐκείνη, καὶ ὡς νὰ διήρκουν διὰ παντὸς, ἐπρόσθεσε στενάξασα μικρὸν ἡ ὡραία βασίλισσα, ἡ νεότης, ἡ χάρις, καὶ τὸ κάλλος. Ἕνας τῶν συντρόφων μας ἀνεχώρησεν, ὁ τρελλὸς, διὰ μίαν ἡμέραν ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν εἴδαμεν πλέον, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τί ἀπέγεινεν. Ἐθεωρήθη λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ ἀναπληρωθῇ, καὶ ἐρρίψαμεν λαχνὸν ποία ἐξ ἡμῶν ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀναπληρωτοῦ. Ὁ κλῆρος ἔπεσεν εἰς τὰς κυρίας αἱ ὁποῖαι σ' ἔφεραν ἐδῶ, χωρὶς ἐλπίζω νὰ δυσαρεστηθῇς.

Ἰδοὺ, κύριε, σ' ἐξήγησα τὰ καθ' ἡμᾶς.

—Ἀλλοίμονον, ὡραία βασίλισσα, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς, παλαίων ἰσχυρῶς ἀλλὰ ματαίως πρὸς τὴν δυσαρέσκειαν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἰδὼν ἀποτυχούσας τὰς ἐλπίδας του· δὲν ἠμπορῶ νὰ συμπεριληφθῶ εἰς τὴν εὐδαίμονα συντροφίαν σας· ἡ παρουσία μου μόνη θὰ ἦναι παράβασις τοῦ νόμου σας. Κυριεύομαι ὁλόκληρος ἀπὸ ἕνα καὶ μόνον λυπηρὸν λογισμόν, πρὸς τὸν ὁποῖον πᾶσα χαρὰ εἶναι ἀσέβεια. Ζητῶ μεταξὺ νεκρῶν καὶ ζώντων ἄνθρωπον περὶ τῆς τύχης τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζω τίποτε· καὶ ἂν διέκοψα τὸ ὀδυνηρὸν ἔργον μου, τὸ διέκοψα θαρρῶν εἰς τοὺς λόγους τῆς ὡραίας ὁδηγοῦ μου. Δός με τὴν ἄδειαν, χαριτωμένη κυρία, νὰ ἐπιστρέψω εἰς Φλωρεντίαν.

Ἡ βασίλισσα ἔρριψε βλέμμα ἀμηχανίας πρὸς τὴν μελανόφθαλμον Μαριάναν, ἥτις, ἀνταποδώσασα αὐτὸ ἐπίσης ἐκφραστικὸν, εἶπεν ἀμέσως πρὸς τὸν Ἀδριανόν·

—Καὶ ἂν φυλάξω, κύριε, τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἂν σ' εὐχαριστήσω πληροφορῶν σε περὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Εἰρήνης.

—Τῆς Εἰρήνης! ἐπανέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς ἐν ἐκστάσει, λησμονήσας ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχεν ἀνακαλύψει τὸ ὄνομα ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἐζήτει, τῆς Εἰρήνης . . . τῆς Εἰρήνης Γαβρίνου, ἀδελφῆς τοῦ περιφήμου Ῥιένζου!

—Τῆς ἰδίας, ἀπεκρίθη ταχέως ἡ Μαριάνα· τὴν γνωρίζω, καθὼς σὲ εἶπα. Ναὶ, κύριε, δὲν σὲ ἀπατῶ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ

ὁδηγήσω ὅπου εἶναι· καλλίτερα ὅμως . . . διότι ὑπῆγε πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἴς τινα τῶν πόλεων τῆς Λομβαρδίας, ὅπου, ὡς ἔλεγεν, ἡ πανώλης δὲν εἶχεν εἰσέτι εἰσχωρήσει. Τώρα, εὐγενῆ κύριε, ἡ καρδία σου δὲν ἐπαρηγορήθη; ἐπιμένεις ἀκόμη νὰ ἀναχωρήσῃς τόσον γρήγορα ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῆς ἐρασμιότητος, καὶ ἴσως ἴσως, ἐπρόσθεσε μὲ βλέμμα γλυκὺ καὶ τοῦ ἔρωτος;

—Νὰ σὲ πιστεύσω, κυρία; εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ἀγαλλώμενος ἂν καὶ διστάζων εἰσέτι.

—Ἠμπορῶ ν'ἀπατήσω ἐραστὴν τόσῳ πιστὸν ὡς μὲ φαίνεσαι; Ἡσύχασον. Σὲ παρακαλῶ, βασίλισσα, νὰ δεχθῇς τὸν ὑπήκοόν σου.

Ἡ βασίλισσα ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ἀδριανόν, καὶ τὸν παρουσίασε πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵτινες τὸν ἠσπάσθησαν ὡς ἀδελφὸν, καὶ παρέβλεπον τὴν δυσαρέσκειάν του, χάριν τοῦ καλοῦ ἤθους καὶ τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας του.

Μετ'ὀλίγον ἐκρότησε τὰς χεῖρας, καὶ οἱ περιεστῶτες ἀνεπαύθησαν ἐκ νέου ἐπὶ τῆς χλόης· ἑκάστη δὲ κυρία ἐκάθησε πλησίον ἑνὸς κυρίου.

—Σὺ, Μαριάνα, εἶπεν ἡ βασίλισσα, ἂν δὲν ἦσαι ἀπηυδημένη, λάβε τὴν κιθάραν, καὶ κατόρθωσε νὰ σιωπήσουν οἱ ὀχληροὶ οὗτοι τέττιγες, οἱ ὁποῖοι τερετίζουν γύρω μας μὲ τόσην αὐθάδειαν ὡς νὰ ἦσαν ἀηδόνες. Τραγῴδησε, γλυκεῖά μου ὑπήκοος, καὶ τραγῴδησε τοὺς στίχους τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου μας Βισδομίνου (α), τοὺς ὁποίους ἐφιλοτέχνησεν ὡς τροπάριον, οὕτως εἰπεῖν, καθιερώσεως διὰ περιστάσεις ὁποία ἡ σημερινὴ, καθ'ἣν παραδεχόμεθα τὸν νέον τοῦτον εἰς τὴν αὐλήν μας.

Ἡ Μαριάνα, ἥτις εἶχε καθήσει παρὰ τὸν Ἀδριανὸν, ἔλαβε τὴν κιθάραν, καὶ μετὰ βραχεῖαν προανάκρουσιν ἔψαλε τοὺς ἀτελῶς μεταφρασθέντας τούτους στίχους.

ΤΟ ᾌΣΜΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΣ.

Ἂς χαρῶμεν ἐνῷ μειδιᾷ ἡ ἑσπέρα·
τίς ἠξεύρ' ἡ αὐγὴ ἂν δὲν κλαίει;
Μεταβάλλονται ὅλα· ἡ γῆ εἶναι σφαῖρα
κ' εἰς τὸν τάφον ὁρμῶμεν δρομαῖοι.

—

(α) Ἀγνοῶ ἂν ἦναι ὁ αὐτὸς Βισδομίνης ὅστις τρία ἔτη ὕστερον ἔφερε μετά τινος ἐκ τῶν Μιδίκων ἀξίαν λόγου ἐπικουρίαν εἰς Σκαρπερίαν, πολιορκουμένην τότε ὑπὸ Βισκόντου Ὀλεγγίου.

Πλὴν τὸν ἄωρον τάφον ἡ θλῖψις ἀνοίγει·
διὰ τοῦτο, μὴ θλίψεις ἀκαίρως!
Τῆς ἡμέρας τὸ φῶς ὅταν σύννεφον πνίγῃ,
φθάνει μόνον ἡ νὺξ ταχυτέρως.

—

Ἂς χαρῶμεν, φιλτάτη μου· φεύγει ὁ βίος,
φεύγει, κ' ἔπειτα δὲν ἐπιστρέφει·
Στέψου μ' ἄνθη τὸ μέτωπον· δάφνη ὁμοίως (α)
καὶ τὸν ἄχαριν τάφον δὲν στέφει;

—

Ὦ! ὁσάκις σ' ἰδῶ, ἡ καρδία μου χαίρει,
ἀπολαύω τρυφὰς μακαρίας!
Εἰς χαρὰν ἐὰν πλέουν οἱ ἅγιοι φέρει
ἡ χαρὰ εἰς ὁδὸν σωτηρίας. (β)

—

Τὸ ᾆσμα τοῦτο τὸ ὁποῖον ἐχειροκροτήθη πολύ, διεδέχθησαν διηγήματα εὐφυῆ καὶ φαιδρά, καθὰ ἐξεῖχον πάντοτε οἱ Ἰταλοί, καὶ τὰ ὁποῖα ἐχρησίμευσαν ὡς ὑπογραμμὸς εἰς τὸν Βολταῖρον καὶ τὸν Μαρμοντέλην. Ὅλοι ἔλαβον τὸν λόγον ἀλληλοδιαδόχως ἀποφεύγοντες μὲ ἴσην ἐπιτηδειότητα πᾶσαν εἰκόνα λυπηρὰν ἢ καὶ ἰδέαν μελαγχολικήν, δυναμένην νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην τῶν φιληδόνων ἐκείνων τὸν θάνατον.

Κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν, ὁ νέος Ἀδριανὸς Καστέλλος ἤθελε λάμψει εἰς τὴν Ἀρκαδείαν ἐκείνην αὐλὴν καὶ ἐπαυξήτει τὴν θυμηδίαν της· κατὰ τὴν παροῦσαν ὅμως εἰς μάτην ἐπροσπάθει νὰ διαλύσῃ τὸ νέφος τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν ἀμηχανίαν τῆς καρδίας του. Ἀνεπόλει τὴν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὸν εἴδησιν, ἠπόρει, ἐπροφήτευεν, ἤλπιζε, καὶ πάντοτε ἐφοβεῖτο· καὶ ἂν ποτε ὁ νοῦς του ἐπανήρχετο εἰς τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἡ ἀληθῶς ποιητικὴ του φύσις, βδελυττομένη τὰ ψευδῆ αἰσθήματα τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπίστευεν ὅτι, πλὴν τῆς ἐπιφανείας, ἡ εὐθυμία τῆς ὁποίας ἐβιάσθη νὰ συμμεθέξῃ, δὲν διέφερε τῆς κτηνώδους κραιπάλης τῶν κατὰ τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Μαρίας· καὶ αἱ δύο, ἂν καὶ διάφοροι κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς τρόπους, εἶχον τὰ αὐτὰ αἴτια, ἐπίσης ποταπὰ καὶ περιφίλαυτα, καὶ αἱ δύο, διὰ τῆς φαιδρότητος, ἐμυκτήριζ ν τὴν κοινὴν συμφοράν. Ἡ ὡραία Μαριάνα ἦς τινος ὁ ἐραστὴς εἶχεν ἀναχωρήσει, ὡς διηγήθη ἡ βασίλισσα, δὲν ἐπεθύμει νὰ στερηθῇ καὶ ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐκέρδησεν. Ἐπρόσφερε λοιπὸν συχνάκις πρὸς αὐτὸν οἶνον καὶ ὀπώρας, καὶ συχνάκις ἄφινε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς ἐδικῆς του. Τέλος πάντων, ἔφθα-

(α) Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐφυτεύοντο πολλάκις δάφναι ἐπὶ τῶν τάφων τῆς Ἰταλίας.
(β) Μετάφρασις τοῦ Κ. Δ. Ραγκαβῆ.

σεν ἡ ὥρα ὅτ' ἔπρεπε νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ νὰ μείνωσιν ἐκ τῶν ἐνόσῳ διήρκει ὁ πολὺς καύτων, μετὰ τὸν ὁποῖον ἔμελλον νὰ ἐξέλθωσι καὶ πάλιν διὰ νὰ δειπνήσωσι πλησίον τῆς κρήνης, νὰ χορεύσωσι, νὰ τραγῳδήσωσι, καὶ νὰ εὐθυμήσωσι φωτιζόμενοι ἀπὸ λαμπάδας καὶ τοὺς ἀστέρας, μέχρι τῆς ὥρας τοῦ ὕπνου. Ἀλλ' ὁ Ἀδριανὸς, ἀποστραφεὶς ὅλα ταῦτα, μόλις ἔμεινε μόνος εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου τὸν εἶχον ὁδηγήσει, καὶ ἀπεφάσισε νὰ δραπετεύσῃ. πιστεύων ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ἦτο συντομώτερον, ἴσως δὲ καὶ εὐγενέστερον. Ὅταν λοιπὸν ὑπέθεσεν ὅτι ὅλοι ἐκοιμήθησαν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν κατοίκων τῆς Μεσημβρίας ἀναπαυομένων κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του, κατέβη τὴν κλίμακα, διέβη τὴν ἐξωτερικὴν αὐλὴν, καὶ ἔφθασε πλησίον τῆς πύλης· ἀλλ' ἐκεῖ φωνή τις λυπηρὰ καὶ περίφοβος ἐκάλεσεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς εἶδε τὴν Μαριάναν.

—Πῶς ἐδῶ, κύριε Ἀδριανέ; ἡ συντροφιά μας εἶναι λοιπὸν τόσῳ ὀχληρὰ, ἡ μουσική μας τόσῳ ἀηδὴς, τὰ πρόσωπά μας τόσῳ γεροντικὰ, ὥστε θέλεις νὰ φύγῃς καθὼς ὁ ὁδοιπόρος φεύγει τὰς μαγίσσας τοῦ Βενεβέντου; Βέβαια δὲν ἔχεις σκοπὸν νὰ μᾶς ἀφήσῃς ἀκόμη.

—Ὡραία κυρία! ἀπεκρίθη ὁ ἱππότης ἀμηχανῶν ὁπωσοῦν, εἰς μάτην ἐπροσπάθησα νὰ ζωογονήσω τὴν περίλυπον καρδίαν μου καὶ νὰ γίνω ἄξιος τῆς αὐλῆς εἰς τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ εἰσχωρῇ κἀμμία μελαγχολία. Οἱ νόμοι σας μὲ καταδικάζουν ὡς ἔνοχον. . . καὶ τότε προτιμῶ τὴν ἔγκαιρον φυγὴν παρὰ τὴν σκληρὰν ἐξορίαν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκινήθη διὰ νὰ διαβῇ τὴν πύλην ἀλλ' ἡ Μαριάνα ἁρπάσασα τὸν βραχίονά του,

—Ὦ κύριε, εἶπεν ἐρωτικῶς δὲν ὑπάρχουν ἐδῶ μαῦροι ὀφθαλμοὶ καὶ λαιμὸς ἀλαβάστρινος, ἱκανοὶ νὰ ἀναπληρώσουν ἐκείνους τοὺς ὁποίους ζητεῖς; Μεῖνε καὶ λησμόνησον, χωρὶς ν' ἀμφιβάλῃς ὅτι καὶ σὺ ἀπὼν ἐλησμονήθης!

— Κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς μὲ πολλὴν σπουδαιότητα, καὶ μὲ καταφρόνησιν τὴν ὁποίαν δὲν ἐδύνατο νὰ προσποιηθῇ, δὲν ἔζησα ἀρκετὸν καιρὸν μεταξὺ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θορύβων τοῦ πολέμου, ὥστε νὰ σκληρυνθῇ καὶ ἡ καρδία καὶ ὁ νοῦς μου, καὶ ν' ἀδιαφορῶ διὰ τὰς κοινὰς συμφοράς. Χαρῆτε σεῖς, ἂν ἔχετε καρδίαν, καὶ συνάγετε τὰ φαρμακερὰ ῥόδα τῶν τάφων, ἐμὲ ὅμως, ἀπὸ τὴν φαντασίαν τοῦ ὁποίου δὲν ἐξηλείφθη ἀκόμη ἡ εἰκὼν τοῦ πένθους, δὲν θέλγει πλέον τὸ κάλλος, καὶ ὁ ἔρως αὐτὸς, ἔστω καὶ ὁ ἱερὸς ἔρως, μὲ φαίνεται περικυκλωμένος ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ θανάτου. Συγχώρησόν με καὶ ἔχε ὑγείαν.

— Φῦγε λοιπὸν, εἶπεν ἡ Φλωρεντινὴ πνέουσα ὅλη θυμὸν καὶ μανίαν διὰ τὴν ψυχρότητά του· ὕπαγε νὰ εὕρῃς τὴν ἐρωμένην σου με-

ταξὺ τῶν συναναστροφῶν εἰς τὰς ὁποίας ἀρέσκεται ἡ φιλοσοφία σου. Σὲ ἠπάτησα, τυφλὲ καὶ τρελλέ, ὅταν σὲ εἶπα, θέλουσα τὸ καλόν σου, ὅτι ἡ Εἰρήνη (τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομά της;) ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Φλωρεντίαν. Περὶ αὐτῆς δὲν γνωρίζω τίποτε, οὐδ' ἤκουσα τίποτε ἀπὸ ἄλλον παρὰ ἀπὸ σέ. Ἐπίστρεψον εἰς τὴν πόλιν, ἐξέτασον εἰς τὰ νεκροταφεῖα, καὶ ἰδὲ, ἂν τὴν ἀγαπᾷς ἀκόμη!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΑΠΟΚΤΩΜΕΝ Ο,ΤΙ ΖΗΤΟΥΜΕΝ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΟ ΓΝΩΡΙΖΩΜΕΝ.

Κατὰ τὸν προδρότερον καύσωνα τῆς ἡμέρας ὁ Ἀδριανὸς ἐπέστρεψε πεζὸς εἰς τὴν Φλωρεντίαν. Καθ'ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν πόλιν, ὅλη ἡ ζωηρὰ καὶ ἐρωτικὴ σκηνὴ τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν, ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὡς ὀπτασία, ὡς ὄνειρον κήπων καὶ παλατίων μοίρας, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐξυπνήσας ὡμοίαζε κατάδικον ὅταν ἐξυπνᾷ τὴν ἡμέραν τῆς καταδίκης του διὰ νὰ ἴδῃ τὴν λαιμητόμον καὶ τὸν δήμιον. Οἱ ἐξηγριωμένοι λογισμοί του ἐπλανῶντο καθ'ἕκαστον βῆμα ἐντὸς τῆς σιωπηλῆς, τῆς ἐρήμου, τῆς νεκρικῆς ἐκείνης πόλεως, ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον. Τὰ τελευταῖα λόγια τῆς Μαριάκας ἤχουν ὡς κώδων εἰς τὴν καρδίαν του. Ἐνῷ δὲ ἐπεριπάτει, ὁ καύσων, ἡ μεμολυσμένη ἀτμοσφαῖρα, ὁ πολὺς κόπος, ἡ ἀλληλοδιάδοχος ἐλπὶς καὶ ἀπελπισία, ἡ λυπηρὰ ἰδέα ὅτι κατηνάλωσεν ἐπὶ ματαίῳ πολλὰς ὥρας, καὶ ἡ τελεία ἀπορία τοῦ πῶς νὰ προβῇ εὐστοχώτερον εἰς τὰς ἐρεύνας του, ἐθέρμανον ἐν ἀκαρεῖ τὸ αἷμά του Οἱ μηνίγγες του ἦσαν βαρεῖς ὡς ἂν κατεπιέζοντο ἀπὸ ὄρη, τὰ χείλη του ἐξηράνθησαν ἀπὸ ἀκατάσχετον δίψαν, αἱ δυνάμεις του ἐξέλειπον ὀλίγον κατ'ὀλίγον, καὶ μὲ πολὺν κόπον ἔσυρε τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον πόδα του.

« Τὴν αἰσθάνομαι, ἔλεγε καθ'ἑαυτὸν μὲ τὴν ναυτιώδη ἐκείνην ἀηδίαν καὶ τὴν τρομερὰν φρίκην μεθ'ὧν ἡ φύσις παλαίει πάντοτε πρὸς τὸν θάνατον, τὴν αἰσθάνομαι τὴν ἀνελεήμονα, τὴν ἀδδηφάγον. Θὰ χαθῶ χωρὶς νὰ σώσω ἐκείνην, δὲν θὰ μᾶς σκεπάσῃ κἂν τὸ ἴδιον μνῆμα! »

Καὶ οἱ λογισμοὶ οὗτοι ἐπηύξανον τὴν νόσον ἥτις τὸν εἶχε κατακυριεύσει· πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως, πᾶσα ἰδέα τὸν εἶχεν ἐγκαταλείψει. Οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ οἰκίαι ἐκλονοῦντο ὡς σκιαὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, τὸ φλογερὸν ἔδαφος ἐταράσσετο ὑπὸ τοὺς πόδας του, φρενῆτις εἰσέβαλεν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν του, αὐτὸς δὲ ἐβάδιζε προφέρων λέξεις ἀσυναρτήτους, καὶ οἱ ἀπαντῶντες αὐτὸν

ἔφευγον φρίσσοντες. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μοναχοί, οἵτινες ἐξηκολούθουν τὰς ἐπιτήμους καὶ πενθίμους λιτανείας των, ἐπέρασαν ψιθυρίζοντες «Κύριε ἐλέησον» εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ἀπέναντι ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἀδριανὸς ἐβάδιζε κλονούμενος. Καὶ ἀπὸ καπηλεῖον κείμενον εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, τέσσαρες νεκροθάπται, πίνοντες οἶνον, προσήλωσαν ἐπ' αὐτοῦ διὰ τῶν μαύρων προτωπείων βλέμμα ὁμοιάζον τὸ τῶν γυπῶν ὁσάκις ὁδοιπόρος ἀποθνήσκει κατὰ τὴν ἔρημον. Ἐπροχώρει ἀκόμη προτείνων τὰς χεῖρας ὡς ἄνθρωπος πλανώμενος εἰς τὰ σκότη, καὶ παλαίων, χωρὶς νὰ ἔχῃ τελείαν τὴν αἴσθησίν του, πρὸς τὴν αὐξάνουσαν φρενήτιδα, καὶ ἐπροχώρει ζητῶν τὸ κατάλυμά του, ἐνῷ πολλαὶ ἄλλαι οἰκίαι καλαὶ διὰ νὰ ζήσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ ἐντὸς αὐτῶν, ἦσαν μὲ πύλας ἀνοικτὰς ἔμπροσθέν του.

—Εἰρήνη! Εἰρήνη! ἔλεγε ποτὲ μὲν ψιθυρίζων, ποτὲ δὲ μεγαλοφώνως, ποῦ εἶσαι; Ποῦ; Ἦλθα νὰ σὲ σώσω ἀπὸ αὐτούς, δὲν θὰ σ' ἐπάρουν οἱ φοβεροὶ καὶ βδελυροὶ δαίμονες. Ἄ! ὁποία ὀσμὴ νεκρική! Εἰρήνη! Εἰρήνη! θὰ ὑπάγωμεν μαζῆ εἰς τὸ παλάτιόν μου καὶ τὴν ὡραίαν λίμνην μου... Εἰρήνη!

Ἐνῷ ταῦτα λέγων ἐβάδιζε νυκτοπλανὴς, δύο γυναῖκες φέρουσαι προσωπεῖα καὶ τυλιγμέναι μὲ μανδύας, ἐξῆλθον ἀπὸ παρακειμένην οἰκίαν.

—Ματαία προφύλαξις! ἔλεγεν ἡ ὑψηλοτέρα καὶ λεπτοτέρα, ἧς τινος ὁ μανδύας (ἡ παρατήρησις αὕτη εἶναι ἐνταῦθα ἀναγκαία), ἦτον κυανοῦς καὶ ἀργυροκέντητος, ἔχων σχῆμα καὶ χρῶμα σπάνιον μὲν εἰς Φλωρεντίαν, σύνηθες δὲ εἰς Ῥώμην, ὅπου τὸ ἔνδυμα τῶν κυριῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ἦτο λαμπρότατον καὶ πλατύτατον, πολὺ διάφορον τοῦ ἁπλοῦ καὶ στενοῦ ἐνδύματος τῶν Τυρρηνῶν. Ματαία προφύλαξις μήπως δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν βεβαίαν καὶ ἀδυσώπητον τύχην μας!

—Πῶς; ἤθελες νὰ μείνωμεν εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ὅπου εἰς θάλαμον πλησίον τοῦ ἐδικοῦ μας, ἦσαν τρεῖς νεκροί, ξένοι εἰς ἡμᾶς, ἐνῷ εἰς τὴν Φλωρεντίαν εὑρίσκονται τόσαι ἄλλαι ἀκατοίκητοι; Πίστευσόν με δὲν θὰ ὑπάγωμεν πολὺ μακρὰν διὰ νὰ εὕρωμεν κατάλυμα ἀσφαλέστερον.

—Τωόντι ἕως σήμερον ἐσώθημεν ὡς ἐκ θαύματος, εἶπε στενάξασα ἡ ἄλλη, ἥτις ἐκ τῆς φωνῆς καὶ τοῦ ἤθους ἐφαίνετο νεωτάτη. Καὶ ὅμως ἐπεθύμουν νὰ ἐξεύρω ποῦ θὰ ὑπάγωμεν... ποῖον βουνόν, ποῖον δάσος, ποῖον σπήλαιον κρύπτει τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν πιστὴν Νίναν του! Αἱ δυστυχίαι μὲ κατέβαλον!

—Εἰρήνη! Εἰρήνη! ἂν ἦσαι εἰς τὰ Μεδιόλανα ἢ εἰς ἄλλην πόλιν τῆς Λομβαρδίας, διὰ τί ἐγὼ μένω ἐδῶ; τὸ ἄλογόν μου, τὸ ἄλογόν μου! Ὦ! ὄχι, ὄχι! ὄχι τὸ ἄλογον μὲ τοὺς κώδωνας! ὄχι ἡ νεκράμαξα!

Μὲ φωνὴν ὀξυτέραν καὶ φωνῆς πάσχοντος, ἔδραμεν ἡ νεωτέρα πρὸς αὐτὸν· ἔλαβε τὸν βραχίονά του, ἠτένισε τὸ πρόσωπόν του, συνήντησε τὰ ἄγρια καὶ φλογερὰ βλέμματά του, καὶ εἶπε με φωνὴν ἐγκάρδιον ἀλλὰ πραεῖαν· Ὦ! τὸν ἐκτύπησεν ἡ πανώλης!

—Φῦγε, φῦγε! εἶσαι τρελλή; ἀνέκραξεν ἡ σύντροφός της· ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' ἐκεῖ . . . μὴ μ' ἐγγίσῃς ἀρῶ τὸν ἄγγισες . . .! Φεύγω! ἐδῶ χωριζόμεθα!

—Βοήθησόν με νὰ τὸν μεταφέρω εἰς κανὲν μέρος ἰδέ, λειποθυμεῖ, κλονεῖται, πίπτει! βοήθησόν με, καλὴ κυρία, δι' ἀγάπην Θεοῦ!

Ἀλλὰ, κατεχομένη ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν περιφιλαυτίαν ἥτις κατεφρόνει πᾶν αἴσθημα φιλανθρωπίας, ἡ γραῖα, ἂν καὶ φύτει, ἀγαθή, φιλεύσπλαγχνος καὶ συμπαθής, ἔφυγεν ὡς πτηνόν, καὶ ἔγεινεν ἄφαντος. Μείνασα λοιπὸν μόνη μετὰ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅστις, καταβληθεὶς ἀπὸ τὴν θέρμην, εἶχε πέσει κατὰ γῆς, δὲν ἀπέβαλεν οὐδὲ τὴν δύναμιν οὐδὲ τὴν γενναιότητά της. Ἔρριψε τὸν βαρὺν μανδύαν της ὡς ἐμποδίζοντα τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τῶν χειρῶν της, καὶ ἀνασηκώσασα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐραστοῦ της, (διότι ποία ἄλλη παρὰ τὴν Εἰρήνην ἤθελε τολμήσει νὰ καταφρονήσῃ τὸν θάνατον;) ἔβαλεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους της, καὶ ἔκραζε μεγαλοφώνως ζητοῦσα συνδρομήν. Τέλος πάντων οἱ ἐν τῷ καπηλείῳ, νεκροθάπται, οἵτινες εἶχον θάρρος ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ διὰ τοῦτο ἐσώθησαν εὐκολώτερον καὶ ἐκείνων οἵτινες ἐπροφυλάττοντο, ἐπλησίασαν ἀνάλγητοι.

—Γρηγορώτερα, γρηγορώτερα, ἂν ἀγαπᾶτε τὸν Χριστόν! ἀνέκραξεν ἡ Εἰρήνη· ἔχω πολλὰ χρήματα· θὰ σᾶς ἀνταμείψω πλουσιοπάροχα· βοηθήσατέ με νὰ τὸν μεταφέρω εἰς τὴν πλησιεστέραν οἰκίαν.

—Ἄφες τον εἰς ἡμᾶς, νέα κυρία· ἡμεῖς τὸν ἐβλέπαμεν πρὶν, εἶπέ τις τῶν νεκροθαπτῶν. Θὰ κάμωμεν τὸ χρέος μας καὶ τώρα καὶ εἰς τὸ τέλος.

—Ὄχι! ὄχι! μὴν ἐγγίζεται τὴν κεφαλήν του . . . εἶν' ἰδική μου φροντίς. Θὰ σᾶς βοηθήτω κ' ἐγὼ καλά . . . ἂς ὑπάγωμεν . . . πλὴν σιγὰ παρακαλῶ.

Ἡ Εἰρήνη, βοηθουμένη ἀπὸ τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους ἀνθρώπους, δὲν ἀφῆκε τὴν κεφαλήν του, ἀλλὰ παρατηροῦσα ἀτενῶς τοὺς κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ἀκίνητα χείλη του, ὡς ἂν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὸ νὰ ἀναχωρήσῃ, ἔφερεν αὐτὸν εἰς οἰκίαν παρακειμένην καὶ τὸν ἐξήπλωσεν ἐπὶ κλίνης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, διατηροῦσα, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις, τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν ἄγρυπνον πρόνοιάν της, διέταξε ν' ἀφαιρέσωσι τὰς σινδόνας καὶ ὅλα ὅσα ἦσαν ἐπιδεκτικὰ μολυσμοῦ. Μετὰ ταῦτα ἔστειλε τοὺς νεκροθάπτας νὰ φέρωσιν ἄλλα ἔπιπλα, καί τινα ἰατρὸν ἢ ἐμπειρικὸν τὸν ὁποῖον τὰ χρήματα ἤθελον δελεάσει ὥστε νὰ ἐκ-

πληρώση χρέος. ἐγκαταλειφθὲν ἰδίως εἰς τὰς μεγαλοψύχους ἐκείνας ἀδελφότητας, αἵτινες, καίτοι ἐξουθενηθεῖσαι ἀπὸ τὰς κρίσεις τῶν νεωτέρων ἐξ αἰτίας τῶν παρεκτροπῶν ἀναξίων τινῶν μελῶν, ἦσαν τότε, κατὰ τοὺς βαρυπενθεῖς ἐκείνους χρόνους, τὰ ἀξιολογώτερα, τὰ γενναιότερα καὶ τὰ ἱερώτερα ὄργανα, εἰς ἃ ἔδωκέ ποτε ὁ Θεὸς δύναμιν ν' ἀνθίστανται εἰς τοὺς τυράννους, νὰ τρέφωσι τοὺς πεινῶντας, καὶ νὰ συντρέχωσι τοὺς δυστυχεῖς, καὶ τὰ ὁποῖα, μόνα, ἐν μέσῳ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης πανώλους, ἥτις ἐφαίνετο ὡς δαίμων ἀναβὰς ἀπὸ τὰ τάρταρα διὰ νὰ συντρίψῃ ὅλους τοὺς δεσμοὺς ὅσοι συνέδεον τὸν κόσμον μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τοὺς νόμους, διεγερθέντα, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ τὴν βοὴν σαλπιγγος ἀγγέλου, ἐξεπλήρουν τὰ θεῖα καθήκοντα τῶν ἱπποτῶν τοῦ σταυροῦ. Ἡ πίστις των ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς αὐταπάρνησιν καὶ ἐλπίδα, καὶ οἱ πόδες των βαδίζοντες εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἐπάτουν θριαμβευτικῶς ἐπὶ τῶν τάφων τοῦ θανάτου!

Ἐνῷ τοιαῦτα ἔπραττεν ἡ ἀφοσίωσις τῆς Εἰρήνης, διέβαινον διὰ τῆς ὁδοῦ ὅπου πρὸ μικροῦ συνηντήθησαν ὁ Ἀδριανὸς καὶ ἡ μνηστή του, ψάλλοντες μεθυσαλοῦντες, καὶ βρυχώμενοι οἱ ἀκόλαστοι κρεπαλοβόσκοι τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἁγίας Μαρίας, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχηγόν των καὶ ἀνὰ μίαν μοναχήν, μὴ φέρουσαν πλέον τὸ ἔνδυμα τοῦ σχήματός της, ὑπὸ τὸν βραχίονα. «Εἰς ὑγείαν τῆς πανώλους!» ἀνεβόα ὁ ἀρχιληστής, «εἰς ὑγείαν τῆς πανώλους!» ἐπανελάμβανον οἱ ὀρεινιτιῶντες καὶ ἐκβεβαχευμένοι ὀπαδοί του.

—Αἴ! ἀνέκραξεν ὁ ἀρχηγὸς σταθείς· ἰδοὺ, Μαργαρίτα, ἰδοὺ ὡραῖον φόρεμα διὰ σὲ, μὲ ἀρκετὰ ἀσήμια διὰ νὰ γεμίσῃς τὸ βαλάντιόν σου, ἂν ποτε εὐκαιρώσῃ, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ συμβῇ ἂν ὀλιγοστεύσῃ ἡ πανώλης.

—Πλὴν, εἶπεν ἡ νέα, ἥτις μεταξὺ τῆς τόσης κακοηθείας διετήρει εἰσέτι πολλὴν νεότητα καὶ ὡραιότητα, πλὴν, Γουϊδότε, δὲν εἶναι ἴσως μολυσμένον;

—Ὦ! ἀσήμιον μολύνεται ποτέ; Φόρεσέ το, φόρεσέ το. Πλὴν, κόρη μου, ὅ,τι εἶναι γραμμένον εἶναι γραμμένον, καὶ ὅταν σημάνῃ ἡ ὥρα σου θὰ εὑρεθοῦν καὶ ἄλλα μέσα πλὴν τοῦ βουβῶνος.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔλαβε τὸν μανδύαν, ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἡμιγύμνων ὤμων της, καὶ ἔσυρεν ὡς καὶ πρὶν τὴν ἄσεμνον μοναχὴν, χαίρουσαν διὰ τὸ ὡραῖον ἀπόκτημα, καὶ φοβουμένην συγχρόνως διὰ τὸν κίνδυνον· καὶ ἐνῷ ἐπροχώρουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, αἱ φωναὶ τῆς αἰσχρᾶς ἐκείνης συμμορίας ἀντήχουν κατὰ τὰς ἐρήμους ὁδοὺς καὶ τὴν μεμολυσμένην ἀτμοσφαῖραν τῆς πόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΟ ΛΑΘΟΣ.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ὁ Ἀδριανὸς ἔκειτο ἄλαλος καὶ ἄφωνος· ἀλλὰ δὲν εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ τὸ μόλυσμα, τὸ ὁποῖον ἐφοβήθη ἡ ἀφωσιωμένη καὶ μεγαλόψυχος νοσοκόμος του. Ὁ ὑπερβολικὸς κόπος, ἡ ἀνησυχία, ἡ φρικτὴ ταραχὴ μετέβωκαν εἰς αὐτὸν θέρμην δυσκαταμάχητον καὶ ἐπικίνδυνον.

Κανεὶς ἰατρὸς ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν εὑρέθη διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ· ἀλλ' ἀγαθός τις μοναχὸς, γνωρίζων ἴσως τὴν τέχνην τοῦ θεραπεύειν καλλίτερον πολλῶν ἄλλων ἀξιούντων τὸ μονοπώλιον αὐτῆς, τὸν ἐπεσκέπτετο καθ' ἑκάστην. Κατὰ δὲ τὰς διεξοδικὰς καὶ συνεχεῖς ἀπουσίας του, τὰς ὁποίας ἀπήτουν τὰ ἄλλα πολυάριθμα καθήκοντά του, ὑπῆρχεν ἄλλη τις χεὶρ διορθόνουσα τὸ προσκεφάλαιον, σπογγίζουσα τὸ μέτωπον, ἀκούουσα τοὺς στεναγμοὺς καὶ παρατηροῦσα τὸν ὕπνον τοῦ ἀῤῥώστου. Ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸ δεινὸν τοῦτο χρέος ἐκπληροῦσα ἡ Εἰρήνη τὸν ἔβλεπε φρενητιῶντα καὶ προφέροντα τὸ ὄνομά της ὁμοῦ μὲ ἄλλας λέξεις ἔρωτος διακαοῦς, ἠσθάνετο παλμοὺς ἡδονῆς ἀρίστου, τοὺς ὁποίους ἠγωνίζετο νὰ καταστείλῃ ὡς ἂν ἦσαν ἔγκλημα. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι καὶ ὁ ἀγνότερος ἔρως εἶνε περιφίλαυτος! Ἡ γλῶσσα ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ καὶ ἡ καρδία νὰ μαντεύσῃ τί ἠσθάνετο ἡ ταλαίπωρος ἐκείνη νέα, ὅταν ἐκ τῶν παραλληρημάτων του ἐξῆγεν ἀμυδρῶς πως ὅτι δι' αὐτὴν μόνην ἦλθεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὅτι δι' αὐτὴν ἐῤῥιψοκινδύνευσε καὶ κατεφρόνησε τὸν θάνατον. Καὶ ὅταν κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ἠσπάζετο περιπαθῶς τὸ φλογερὸν μέτωπόν του, τὰ δάκρυά της ἔπιπτον ἐπὶ τοῦ φιλτάτου τῆς νεότητός της, καὶ ἔπιπτον ὡς ἀπὸ πηγῆς βαθυτάτης καὶ ἀνεξαντλήτου, τὴν ὁποίαν οὐδὲ ζωὴ ὁλόκληρος ἐδύνατο νὰ ξηράνῃ. Οὐδεμία χορδὴ τῆς ἀνθρωπίνου ἢ μᾶλλον τῆς γυναικείας καρδίας της ἔμεινεν ἄθικτος· ἡ εὐγνωμοσύνη, ὁ ἔρως, ἡ γλυκεῖα συναίσθησις ὅτι ἠγαπᾶτο τόσῳ πολὺ, ἂν καὶ ἐθεώρει πολλὰ ἁπλοῦν τὸ νὰ ἀγαπᾷ αὐτὴ οὕτω πως, καὶ ἁπλούστερον τὸ νὰ ὑποβάλλεται εἰς πᾶσαν θυσίαν, ἔπειθον αὐτὴν ὅτι οὐδεὶς λόγος, οὐδεμία ἐκδούλευτις ἤρκουν ν' ἀνταμείψωσιν ὅ,τι ἔπραξεν ὁ Ἀδριανὸς ὑπὲρ αὐτῆς! Καὶ ἔβλεπεν αὐτὸν κείμενον ἐκεῖ θῦμα τῆς ἀτρομήτου πίστεώς του, ἄνευ συνδρομῆς, κρεμάμενον ἀπὸ μόνην αὐτὴν, μετέωρον μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς, καὶ ἐσεμνύνετο ὅτι ἐπροστάτευε τὸν προστάτην της ὅτι ἠγωνίζετο νὰ σώσῃ τὸν σωτῆρά της! Ποτὲ, κανὲν ἀντικείμενον δὲν ἀπήτησε συγχρόνως ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καρδίαν τόσῳ πολλὰ καὶ τόσῳ ἐγκάρδια αἰσθήματα, ἐνθουσιασμὸν ἀκράτητον νέας κόρης,

λατρείαν ἀπεριόριστον ἐρωμένης, καὶ ἄγρυπνον φιλοστοργίαν μητρὸς πρὸς τὸ τέκνον της.

Καὶ τὸ παράδοξον, μὲ ὅλας τὰς ἀδιακόπους ἀγρυπνίας, μὲ ὅλους τοὺς μόχθους καὶ τὰ δάκρυά της, ἐνῷ μόλις ἐμακρύνετο ἀπὸ τὸ πλάγιόν του, καὶ ἔτρωγεν ὅσῳ νὰ μὴ λειποθυμήσῃ, ἐνῷ δὲν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅταν ἀκόμη ἐκοιμᾶτο ἡσύχως ὁ ἀσθενής, ἡ ὑγεία της δὲν ἔπαθε κατ'οὐδέν. Καὶ ὁ ὅσιος μοναχὸς ἐθαύμαζε κατὰ πᾶσαν ἐπίσκεψιν, βλέπων τὸ χρῶμα τῆς νοσοκόμου ἀνθηρὸν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λάμποντας. Αὐτὴ δὲ ἐπίστευεν ἐκ προλήψεως ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκε πρὸς αὐτὴν δύναμιν ὑπεράνθρωπον διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ χρέος τοσοῦτῳ ἱερόν· καὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἠπατᾶτο ὅλως διόλου· διότι ὁ Θεὸς εἶχε τῳόντι ἐνσταλάξει εἰς τὴν καρδίαν της τὴν θείαν ἐκείνην δύναμιν τὴν ἐμφυτεύουσαν εἰς τοιούτας εὐαισθήτους καρδίας τὴν ἀκαταδάμαστον ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα τῆς ἀγάπης! Ὁ μοναχός, ἐπισκεφθεὶς τὸν ἀσθενῆ τὴν τρίτην νύκτα, ἐπότισεν αὐτὸ. ἰατρικὸν πραϋντικόν, καὶ εἶπε πρὸς τὴν Εἰρήνην·

—Ἀπόψε θὰ γείνῃ ἡ κρίσις· ἐὰν σηκωθῇ, ὡς ἐλπίζω, ἔχων τὰς φρένας του καὶ σφυγμὸν ἥσυχον, θὰ ζήσῃ· ἐξ ἐναντίας, κόρη μου, ἑτοιμάσου διὰ τὰ χειρότερα. Ἀλλ' ἐὰν παρατηρήσῃς κἀμμίαν ὑποτροπὴν ἐπίφοβον, καὶ θεωρήσῃς ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν μου, τὸ χαρτίον τοῦτο θὰ σὲ πληροφορήσῃ ποῦ θὰ εὑρίσκωμαι, ἂν ὁ Θεὸς μὲ διαφυλάξῃ, καθ'ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ μοναχός, καὶ ἡ Εἰρήνη ἐξηκολούθησε ν'ἀγρυπνῇ.

Καὶ κατ'ἀρχὰς μὲν ὁ ὕπνος τοῦ Ἀδριανοῦ ἦτο διακεκομμένος καὶ ἀνήσυχος· ἡ φυσιογνωμία, αἱ φωναί, αἱ κινήσεις του, ὅλα ἐδείκνυον μεγίστην ἀγωνίαν, σωματικήν τε καὶ ψυχικήν· ἐνόμιζες, καὶ ἴσως οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἀγρία καὶ ἀμφιρρεπὴς μάχη συνεκροτεῖτο μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου διὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ κοιμωμένου. Ἡ δὲ Εἰρήνη, καρτερική, σιωπηλή, ἀναπνέουσα πνοὰς μακρὰς, ἐκάθητο παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν του. Τὸ φῶς ἐκαίετο κατὰ τὴν ἀπωτέρω ἄκραν τοῦ κοιτῶνος, καὶ αἱ ἀκτῖνές του, ἐπιπροσθοῦντος τοῦ κωνωπείου, ἔφεγγον μόνον τὸ πρόσωπόν του ἐφ'οὗ εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς της. Κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἀμφιβολίαν, ὅλαι αἱ ἰδέαι αἵτινες πρὸ μικροῦ ἐξῆπτον τὴν φαντασίαν της κατεσιγάσθησαν. Ἠσθάνετο μόνον τὸν ἀνεξήγητον ἐκεῖνον φόβον, τὸν ὁποῖον ὀλίγοι ἐξ ἡμῶν εὐτύχησαν νὰ μὴ δοκιμάσωσι, τὸ ἀκάθεκτον ἐκεῖνο βάρος ὑφ'ὃ μόλις δυνάμεθα νὰ ἀναπνεύσωμεν ἢ νὰ κινηθῶμεν, τὸν παγερὸν καὶ ἐπικείμενον ἐκεῖνον βράχον, ἀφ' οὗ δὲν δυνάμεθα νὰ μακρυνθῶμεν, καὶ ὑπὸ τὸν ὁποῖον φοβούμεθα μὴ ταφῶμεν, μὴ συντριφθῶμεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Τὴν νύκτα ἐκείνην ἐβάπτετο κάλαμος ἀποφάσεως! Ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν καθ'

ἦν τέλος πάντων ὁ ὕπνος τοῦ Ἀδριανοῦ ἔφεινε καὶ βαθύτερος καὶ ἡσυχότερος, οἱ κώδωνες τῆς νεκραμάξης διέκοψαν διὰ τῆς προειδοποιοῦ κρούσεώς των τὴν ἄκραν σιγὴν τῆς νυκτός. Καὶ ποτὲ μὲν σιωπῶντες ὁσάκις ἡ ἅμαξα παρελάμβανε τοὺς ψυχροὺς ἐπιβάτας της, ποτὲ δὲ ἠχοῦντες ἐκ νέου, ὁσάκις ἐκινεῖτο, ἐπλησίαζον ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐπὶ τέλους ἡ Εἰρήνη ἤκουσε τοὺς βαρεῖς τροχοὺς σταθέντας ὑπὸ τὰ παράθυρά της αὐτά, καὶ φωνὴν βραγχώδη κράξασαν μεγαλοφώνως, « φέρε μας τὸν νεκρόν.» Καὶ σηκωθεῖσα ἔδραμε μὲ βήματα ἐλαφρὰ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν· ἀλλ' αἴφνης τὸ ἀμυδρὸν φῶς ἔδειξε πρὸς αὐτὴν τοὺς μαύρους καὶ πενθηροὺς νεκροθάπτας.

—Δὲν ἔκαμες σημεῖον εἰς τὴν πύλην, οὐδ' ἔφερες εἰς τὸν δρόμον τὸν νεκρόν, εἶπέ τις αὐτῶν μεμψιβολῶν. Εἴμεθα σήμερον εἰς τὴν *τρίτην νύκτα*! Θὰ εἶν' ἕτοιμος δι' ἡμᾶς.

—Σιωπή! κοιμᾶται· ἔξω γρήγορα· δὲν ἔχει πανώλην.

—Δὲν ἔχει πανώλην! Ἐτραύλισε δυταρέστως ὁ νεκροθάπτης· διότι ἐπίστευεν ὅτι κἀμμία ἄλλη ἀσθένεια δὲν ἐτόλμα νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ βουβῶνος!

—Ὑπάγετε· ἰδοὺ χρήματα· ἄφετέ μας.

Καὶ οἱ ἀμείλικτοι φορεαφόροι ἀνεχώρησαν δυσανάσχετοι. Ἡ νεκράμαξα ἐκινήθη ἐκ νέου, καὶ ὁ κώδων ἐπανάλαβε τὰς εἰδοποιήσεις, ἕως οὗ ἐξασθενήσας βαθμηδὸν ὁ ἀπαίσιος ἦχος ἔπαυσεν.

Ἡ δὲ Εἰρήνη, ἐπισκιάσασα τὸ φῶς διὰ τῆς χειρὸς, ἐπλησίασε πρὸς τὴν κλίνην, τρέμουσα μὴ ἡ παρουσία ἐκείνων ἐτάραξε τὸν κοιμώμενον· ἀλλ' ἐπὶ τῶν βλεφάρων του ἐπεκάθητο ἀδιακόπως ὕπνος σιδηροῦς. Δὲν ἐκινεῖτο, ἡ δὲ πνοὴ μόλις ἐξήρχετο τῶν χειλέων του· ψηλαφήσασα τὸν σφυγμόν του ἐνῷ ἡ ὠχρὰ χείρ του ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ σκεπάσματος, ἠσθάνθη παλμὸν ἐλαφρὸν, εὐχαριστήθη, μετετόπισε τὸν λύχνον, καὶ μεταβᾶσα εἴς τινα γωνίαν τοῦ κοιτῶνος, ἔβαλε τὸν περὶ τὸν τράχηλόν της μικρὸν σταυρὸν ἐπάνω τραπέζης, καὶ παρεκάλεσεν ἐν τῇ ὀδύνῃ αὐτῆς, ἐκεῖνον ὅστις ἐγνώρισε τὸν θάνατον, καὶ ὁ ὁποῖος, καί τοι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἄρχων τῶν Σεραφεὶμ, παρεκάλεσεν ἐπίσης ἐν τῇ γηΐνῃ ἀγωνίᾳ του, νὰ παρέλθῃ τὸ ποτήριον ἐκεῖνο.

Ἡ αὐγὴ ἐφάνη, ὄχι καθὼς κατὰ τὴν ἄρκτον, βραδυποροῦσα ἐν μέσῳ σκότους, ἀλλ' ἐν μέσῳ λάμψεως ὅπως ἡ ἡμέρα ἔρχεται κατὰ τὰ κλίματα ἐκεῖνα εἰς τὴν γῆν, ὡς γίγας ἐξυπνιζόμενος. Ἀρκεῖ ἓν μόνον αἰφνίδιον μειδίαμά της, μία μόνη φλογερὰ ἀκτὶς, καὶ ἡ νὺξ ἀποθνήσκει. Ἀλλ' Ἀδριανὸς ἐκοιμᾶτο εἰσέτι· οὐδεὶς ἐκ τῶν μυώνων αὐτοῦ ἐκινεῖτο, καὶ ὁ ὕπνος του ἐφαίνετο βαρύτερος. Βλέπουσα τὸν βαθύτατον ἐκεῖνον λήθαργον ὁμοιάζοντα θάνατον, ἡ μονήρης

φύλαξ κατεταράχθη. Ἡ ὥρα παρήρχετο, ἡ μεσημβρία προσήγγιζε... καὶ οὐδὲ ρωνὴ, οὐδὲ κίνημα! Ὁ ἥλιος ἵστατο ὑπερ κεφαλῆς, καὶ ὅμως ὁ μοναχὸς δὲν εἶχεν ἐλθεῖ. Ψυλαρήσασα ἐκ νέου τὸν σρυγμὸν τοῦ Ἀδριανοῦ, δὲν ἠσθάνθη οὐδένα παλμόν... τὸν ἠτένισεν ἔντρομος καὶ ἀσθμαίνουσα· βέβαια, κἀνὲν ὃν ἔχον πνοὴν δὲν ὑπάρχει τόσῳ ὠχρὸν καὶ ἀκίνητον « Ἦτο τῳόντι ὕπνος; πιθανὸν ὅτι δὲν ἦτο. » Ἐστράφη ρρίττουσα καὶ λειποθυμοῦσα· ἡ γλῶσσα ἐκολλήθη εἰς τὰ χείλη της. Διὰ τί τάχα ἠργοπόρει ὁ μοναχὸς... ἐπεθύμει νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν.... ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὴν τύχην της... δὲν ἐδύνατο πλέον νὰ ὑπορέρῃ. Ῥίψασα τοὺς ὀρθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ χαρτίου τὸ ὁποῖον ἀρῆκε πρὸς αὐτὴν ὁ μοναχὸς οὗτος, ἀνέγνωσε τὰ ἑρεξῆς· « Ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου θὰ ἦμαι εἰς τὴν μονὴν τῶν Δομινικανῶν, ὅπου ὁ θάνατος ἐκτύπησε πολλοὺς μοναχούς.» Καὶ μὲν ἡ μονὴ δὲν ἦτο ἐκεῖ πλησίον, ἀλλ' ἡ νέα ἐγνώριζε τὴν ὁδὸν, καὶ ὁ φόβος θὰ ἔδιδε πτερὰ εἰς τοὺς πόδας της. Ῥίψασα λοιπὸν βλέμμα προσεκτικὸν ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου, καὶ ψυθυρίσασα, « θὰ σὲ ἴδω μετ' ὀλίγον καὶ πάλιν » ἐξῆλθε ταχέως τῆς οἰκίας. Ἀλλ' οἴμοι! ποία ἐλπὶς δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τῆς παρούσης στιγμῆς; Καὶ τίς δύναται νὰ βάλῃ βάσιν εἰς τὸ ἄστατον καὶ *πάλιν*;

Ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Εἰρήνης, ὁ Ἀδριανὸς, ἀλλοιωθεὶς ὡς ἄλλος ἄνθρωπος, ἤνοιξε τοὺς ὀρθαλμοὺς μετὰ διεξοδικὸν στεναγμόν· ἡ θέρμη εἶχε παρελθεῖ, καὶ ὁ ἀναζωογονηθεὶς σρυγμός του ἔπαλλεν ἀσθενῶς μὲν ἀλλ' ἡσύχως. Ὁ νοῦς ἔγεινεν ἐκ νέου κύριος τοῦ σώματός του, οὗτος δὲ, ἂν καὶ ἀδύνατος, ἦτο πλέον ἐκτὸς κινδύνου· εἶχεν ἀνακτήσει καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὸ πνεῦμά του.

—Ἐκοιμήθην, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, παρὰ πολὺ· καὶ ποῖα ὀνείρατα! Μ' ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπα τὴν Εἰρήνην, καὶ δὲν ἐδυνάμην νὰ τὴν ὁμιλήσω, καὶ ἐνῷ ἐπροσπάθουν νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ, μετεβάλλετο ἡ μορφή της, καὶ εὑρισκόμην μεταξὺ τῶν ὀνύχων τοῦ βδελυροῦ νεκροθάπτου. Εἶναι ἀργά!... ὁ ἥλιος ἀνέβη ὑψηλά... πρέπει νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ ἐξέλθω. Ἡ Εἰρήνη εἶναι εἰς τὴν Λομβαρδίαν. Ὄχι, ὄχι· ἦτο ψεῦδος, ἄνανδρον· εἶναι εἰς τὴν Φλωρεντίαν· πρέπει νὰ ἀνανεώσω τὰς ἐρεύνας μου.

Ἀμ' ἀνακαλέσας εἰς τὴν μνήμην τὸ χρέος τοῦτο, ἀρῆκε τὴν κλίνην· ἀλλ' ἡ ἀδυναμία του τὸν κατέπληξε καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν δὲν ἐδύνατο νὰ σταθῇ χωρὶς νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ τοίχου· βαθμηδὸν ὅμως, ἀναλαβὼν τὴν κυριότητα τῶν μελῶν του, ἐπεριπάτησεν ἀλλὰ μὲ πολὺν ἀγῶνα καὶμόχθον. Ἡ πεῖνά του ἦτο ἀκατάσχετος· καὶ εὑρὼν ὀλίγα τινὰ κα. ἀβλαβῆ ἐδέσματα εἰς τὸν κοιτῶνά του, τὰ κατεβρόχθησεν ἀπλήστως. Μετὰ ταῦτα ἔσπευσε νὰ δροσίσῃ τὸ ἀσθενὲς σῶμα καὶ τὸ πελιδνὸν πρόσωπόν του διὰ τοῦ παρακειμένου ὕδατος.

Αἰσθανθεὶς δὲ ἑαυτὸν ζωογονούμενον καὶ ἐνδυναμούμενον, ἤρχισε νὰ φορῇ τὰ ἱμάτιά του, τὰ ὁποῖα εὗρηκε σεσωρευμένα πλησίον τῆς κλίνης του. Παρετήρησεν ἔκθαμβος καὶ οἰκτείρων ἑαυτὸν τὰς ἰσχνὰς χεῖρας καὶ τὰ κατεσλληκότα μέλη του, καὶ τότε πρῶτον ἐνόησεν ὅτι ἡ ἀσθένειά του ὑπῆρξε δεινή· «Ὀλομόναχος, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, χωρὶς νὰ ἔχω κανένα πλησίον μου! πλὴν μόνης τῆς φύσεως! Ἀλλοίμονον ὅμως! ἀλλοίμονον! πόσον καιρὸν ἔχασα εἰς μάτην, καὶ ἡ ἀγαπητή μου Εἰρήνη... γρήγορα, γρήγορα, ἂς μὴ χάσω πλέον οὔτε λεπτόν.»

Εἶπε καὶ εὑρέθη εἰς τὴν ὁδόν· ὁ ἀὴρ τὸν ἐζωογόνησε· διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχε πνεύσει, μετὰ τόσας ἑβδομάδας, ζέφυρος εὐεργέτης. Περιπλανηθεὶς βραδέως καὶ κλονούμενος, ἔφθασεν εἰς πλατεῖαν μεγάλην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐφαίνετό τις ἐκ τῶν κυριωτέρων πυλῶν τῆς Φλωρεντίας, καθὼς ἐφαίνοντο πορρωτέρω καὶ ἀμπελῶνες καὶ συκαί. Τότε εἶδε προσκυνητὴν μεγαλόσωμον ἐρχόμενον ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πύλης καὶ πλησιάσαντα πρὸς αὐτόν· τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἔκλινε πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ τὸ ἦθός του ἦτο μεγαλοπρεπὲς ἀλλὰ περίλυπον. Ἐπὶ τοῦ προσώπου του, οὗτινος οἱ εὐγενεῖς χαρακτῆρες, τὸ πλατὺ μέτωπον, τὸ σεμνὸν καὶ εὔτονον βλέμμα, ἐσκιάζοντο ἀπὸ μελαγχολίαν μᾶλλον αὐστηρὰν ἢ γλυκεῖαν, ἡ φύσις εἶχε χαράξει μεγαλεῖον καὶ συμφοράν. Ὅταν, κατὰ τὴν ἔρημον καὶ τρομερὰν ἐκείνην πλατεῖαν συνηντήθησαν οἱ δύο αὐτοὶ καὶ μόνοι διαβάται, ὁ Ἀδριανός, σταθεὶς αἴφνης, εἶπε μὲ φωνὴν ἀνθρώπου διστάζοντος καὶ ἐκπεπληγμένου· «Ὀνειρεύομαι ἀκόμη ἢ βλέπω τῳόντι τὸν Ῥιένζην!»

Ὁ ὁδοιπόρος ἐστάθη ἐπίσης ἄμ' ἀκούσας τὸ ὄνομά του, καὶ προσηλώσας τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἰσχνοῦ προσώπου τοῦ νέου, εἶπεν.

—Εἶμ' ἐκεῖνος ὅστις ἦτο Ῥιένζης! καὶ σύ, σκιὰ ὠχρά... ἔμελλα λοιπὸν ν' ἀπαντήσω εἰς τοῦτον τὸν τάφον τῆς Ἰταλίας τὸν φαιδρὸν καὶ ὑψηλόφρονα Κολόνναν; Ἀλλοίμονον, νέε φίλε, ἐπρόσθεσε μὲ φωνὴν εὐμενεστέραν καὶ πλέον φιλικήν, ἡ πανώλης δὲν ἐσεβάσθη τὸ ἄνθος τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης. Ἔλα ἐγὼ ὁ σκληρὸς καὶ τραχὺς δήμαρχος, ἐγὼ θὰ γίνω νοσοκόμος σου· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔμελλε νὰ γείνῃ ἀδελφός μου, ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ ἐμὲ περιποιήσεις ἀδελφικάς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἀδριανόν· ὁ δὲ νέος εὐγενὴς, εὐγνωμονῶν διὰ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς συμπαθείας, καὶ καταπλαγείς, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν σιωπηλῶς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ῥιένζου.

—Ταλαίπωρε νέε! ἐπανέλαβεν ὁ δήμαρχος, διότι οὕτως ἐδύνατο εἰσέτι νὰ ὀνομάζεται ἐκεῖνος ὅστις εἶχε μᾶλλον πέσει ἢ καθαιρεθῇ, ἠγάπησα πάντοτε τοὺς νέους (ὁ ἀδελφός μου ἀπέθανε νέος),

καὶ σὲ ὑπὲρ πολλοὺς ἄλλους. Ποία κακὴ μοῖρα σ' ἔφερεν ἐδῶ;

—Ἡ Εἰρήνη, ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν τρέμουσαν ὁ Ἀδριανός.

—Τώρα; Εἶσαι Κολόννας, καὶ τιμῇς ἀκόμη τὸν πεσόντα; Τὸ αὐτὸ χρέος ἔφερε κ' ἐμὲ εἰς τὴν πόλιν τοῦ θανάτου· ἀπὸ τὴν μεσημβρινοτέραν ἄκραν, διὰ τῶν βουνῶν τῶν λῃστῶν, διὰ τῶν φρουρίων τῶν ἐχθρῶν μου, διὰ πόλεων εἰς τὰς ὁποίας ἤκουστα τοὺς κήρυκας νὰ κηρύττουν τὴν τιμὴν τῆς κεφαλῆς μου, ἐπέρασα πεζὸς καὶ μόνος, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ Παντοδυνάμου. Νέε φίλε μου, ἄφες τὸ χρέος τοῦτο εἰς ἐκεῖνον οὗτινος ἡ ζωὴ προστατεύεται ἀπὸ ἀστέρα μαγικόν, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ φυλάττουν διὰ σκοπόν τινα ὡρισμένον.

Ὁ δήμαρχος ἐπρόφερε ταῦτα μὲ φωνὴν βαθεῖαν καὶ ἐγκάρδιον· καὶ οἱ ἀνυψωμένοι ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ ἐπίσημον μέτωπόν του, ἐδείκνυον πόσῳ ἡ συμφορὰ ἐπηύξησε τὴν θεοβλάβειάν του, καὶ τὴν ζωηρότητα τῶν ἐλπίδων του.

—Λοιπόν, εἶπεν ὁ Ἀδριανός ἀποσυρθεὶς ἐλαφρῶς τῆς ἀγκάλης τοῦ Ῥιένζου, γνωρίζεις ποῦ εὑρίσκεται ἡ Εἰρήνη· ἂς ὑπάγωμεν μαζῆ· ἂς μὴ χάσωμεν μηδὲ στιγμήν· ὁ καιρὸς εἶναι ἀνεκτίμητος, καὶ πολλάκις ἓν μόνον λεπτὸν εἰς ταύτην τὴν πόλιν εἶναι τὸ ὅριον τὸ ὁποῖον μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα.

—Ἔχεις δίκαιον, εἶπεν ὁ Ῥιένζης ἐπανελθὼν εἰς τὸ ἀντικείμενόν του. Ἀλλὰ μὴ φοβῆσαι· εἶδα καθ' ὕπνον, ὅτι θὰ σώσω τὸν στολισμὸν καὶ τὴν φιλτάτην τῆς οἰκογενείας μου. Μὴ φοβῆσαι· ἐγὼ δὲν ἀνησυχῶ.

—Ἠξεύρεις ποῦ θὰ τὴν ζητήσωμεν; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ Ἀδριανός. Εἰς τὸ μοναστήριον κατοικοῦν ἄλλου εἴδους ἄνθρωποι.

—Ἄ! τοῦτο ὠνειρεύθην καὶ ἐγώ!

—Μὴ ἐμιλῇς παρακαλῶ δι' ὀνείρατα, εἶπεν ὁ ἐραστής· πλὴν ἂν δὲν ἔχῃς ἄλλον ὁδηγόν, ἂς ἀρχήσωμεν μαζῆ τὰς ἐρεύνας μας. Ἐγὼ ὑπάγω ἀπὸ τοῦτον τὸν δρόμον, σὺ ἀπ' ἐκεῖνον, καὶ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐνταμωνόμεθα πάλιν ἐδῶ.

—Ἄνθρωπε τολμηρέ! εἶπεν ὁ δήμαρχος μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος· μὴ καταφρονῇς τὰ ὁράματα διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς συγκοινωνεῖ μὲ τοὺς ἐκλεκτούς του. Σὺ ἀκολουθεῖς τὰς βουλὰς τῆς ἀνθρωπίνης φρονήσεώς σου, ἐγὼ δέ, ὀλιγώτερον οἰηματίας, ἀκολουθῶ τὴν χεῖρα τῆς μυστηριώδους προνοίας, κινουμένην καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὡς στήλην φωτὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας τοῦ θανάτου. Ἔστω· θὰ ἐνταμωθῶμεν τὸ ἑσπέρας ἐδῶ, καὶ θὰ ἴδωμεν τίνος ὁ ὁδηγὸς εἶναι ὁ πλέον ἀσφαλής· ἂν τὸ ὄνειρόν μου μὲ εἶπε τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἴδω τὴν ἀδελφήν μου ζῶσαν, πρὶν ὁ ἥλιος

φθάσῃ ἐκεῖνο τὸ βουνόν, πλησίον ἐκκλησίας ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον.

Ἡ σπουδαιότης μὲ τὴν ὁποίαν ὡμίλει ὁ Ῥιένζης, ἐνέπνευσε καὶ εἰς τὸν Ἀδριανὸν ἐλπίδα τὴν ὁποίαν τὸ λογικόν του ἀπέκρουε. Τὸν εἶδεν ἀναχωροῦντα μὲ τὸ ἔντονον καὶ ὑπερήφανον βῆμα, οὗτινος τὴν καταπληκτικὴν ἀξιοπρέπειαν ἐπηύξανεν ὁ ποδήτης ἐπενδύτης του, καὶ μετέβη πρὸς τὴν ἐκ δεξιῶν ὁδόν. Μόλις δὲ εἶχε φθάσει πρὸς τὰ μέσα αὐτῆς, καὶ ἠσθάνθη συρόμενον ὄπισθεν τὸν μανδύαν του. Καὶ στραφεὶς εἶδεν ἄμορφον προσωπεῖον νεκροθάπτου.

—Ἐροβούμην μὴ ἐταξίδευσες εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ μήπως ἥρπασεν ἄλλος τὸ ἔργον μου, εἶπεν ὁ νεκροθάπτης, ὅταν εἶδα ὅτι δὲν ἐπέστρεψες εἰς τὸ παλάτιον τοῦ γέροντος πρίγγιπος. Δὲν μὲ γνωρίζεις πλέον, βλέπω· εἰμ' ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον εἶπες νὰ ἐξετάσῃ....

—Διὰ τὴν Εἰρήνην!

—Μάλιστα, διὰ τὴν Εἰρήνην Γαβρίνου· μὲ ὑπεσχέθης πλουσίαν ἀνταμοιβήν.

—Θὰ σὲ τὴν δώσω

—Ἀκολούθει με.

Ὁ νεκροθάπτης ἐπροχώρησε, καὶ μετ' ὀλίγον ἔφθασεν εἴς τινα οἰκίαν· Ἔκρουσε δὶς τὴν πύλην καὶ γραΐα τις ἤνοιξεν αὐτὴν μὲ προφύλαξιν.

—Μὴ φοβῆσαι καλὴ θεία, εἶπεν ὁ νεκροθάπτης, αὐτὸς εἶναι ὁ νέος κύριος περὶ τοῦ ὁποίου σὲ ὡμίλησα. Μὲ εἶπες ὅτι εἶχες δύο κυρίας εἰς τὸ παλάτιον αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἐπιζήσει μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων κατοίκων, καὶ ὅτι ἡ μὲν ὠνομάζετο Λευκοθέα Μεδίκου, ἡ δὲ... ποία ἦτο ἡ ἄλλη;

—Εἰρήνη Γαβρίνου, κυρία Ῥωμαία. Ἀλλὰ σὲ εἶπα ὅτι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐδῶ, φοβηθεῖσαι τὸν θάνατον.

—Ναὶ μὲ τὸ εἶπες· τὰ φορέματα τῆς κυρίας Γαβρίνου εἶχαν τι ἰδιαιτέρως ἀξιοσημείωτον;

—Μάλιστα σὲ τὸ εἶπα· ὁ μανδύας της ἦτον κυανοῦς, τοιοῦτος ὁποῖον δὲν εἶδα ποτὲ, κεντημένος μὲ ἀσήμια.

—Τὰ κεντήματα παρέσταιναν ἄστρα, ἄστρα ἀργυρᾶ, ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανὸς μὲ ἥλιον εἰς τὸ κέντρον;

—Μάλιστα.

—Ἀλλοίμονον! ἀλλοίμονον! τὰ ἐμβλήματα τοῦ οἴκου τοῦ δημάρχου! Ἐνθυμοῦμαι πόσον ἐθαύμασα τὸν μανδύαν ἐκεῖνον τὴν πρώτην ἡμέραν καθ' ἣν τὸν ἐφόρεσε... τὴν ἡμέραν τοῦ ἀρραβῶνος μας!

—Καὶ ὁ ἐραστὴς ἐμάντευσε τὸ κρύφιον αἴσθημα, ἀφ' οὗ ὁρμωμένη ἡ Εἰρήνη ἐφύλαξε μὲ τόσην ἐπιμέλειαν τὸ περισπούδαστον ἐκεῖνο ἔνδυμα.

—Δὲν γνωρίζεις τίποτε περισσότερον δι' αὐτάς;

—Τίποτε!

—Αὐτὰ λοιπὸν ἔμαθες, ἄθλιε;

—Ὑπομονή! Θὰ σὲ φέρω ἀπὸ μίαν ἀπόδειξιν εἰς ἄλλην, ἀπὸ κρίκον εἰς κρίκον, διὰ νὰ κερδήσω τὴν ἀμοιβήν μου. Ἀκολούθει με, κύριε.

Ὁ νεκροθάπτης διαβὰς πολλὰς στενωποὺς καὶ ὁδούς, ἔφθασεν εἰς ἄλλην οἰκίαν ὀλιγώτερον μεγαλοπρεπῆ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικήν. Ἔκρουσε καὶ πάλιν τρὶς τὴν πύλην, καὶ ταύτην τὴν φορὰν ὁ ἀνοίξας ἦτο ἀνὴρ γέρων. Τοσοῦτο ἰσχνὸς καὶ παραλυτικός, ὥστ' ἐφαίνετο ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος δὲν κατεδέχθη νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ.

—Κύριε Ἀστούσιε, εἶπεν ὁ νεκροθάπτης, συγχώρησόν με· πλὴν σὲ εἶχα προειδοποιήσει ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ σ' ἐνοχλήσω καὶ πάλιν· Αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκην νὰ μάθῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι πολλάκις προτιμότερον νὰ μὴ μάθῃ κανείς· πλὴν τοῦτο δὲν εἶν' ἐδική μου ὑπόθεσις. Μία κυρία νέα καὶ ὡραία, μὲ μαλλία μαῦρα, καὶ μὲ σῶμα λεπτόν, ἦλθεν ἐδῶ προσβεβλημένη ἀπὸ τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς πανώλους, πρὸ τριῶν ἡμερῶν;

—Ναί· τὸ ἠξεύρεις πολὺ καλά· καὶ ἠξεύρεις ἀκόμη καλλίτερα ὅτι ἀνεχώρησε πρὸ δύο ἡμερῶν· τὸ κακόν της ἐπροχώρει περισσότερον ἀπὸ τὸ κακὸν τῶν ἄλλων!

—Ἔφερε κανὲν φόρεμα ἀξιοσημείωτον;

—Ναί, ὀχληρὲ ἄνθρωπε· μανδύαν κυανοῦν μὲ ἄστρα ἀργυρᾶ.

—Δὲν ἠξεύρεις νὰ μᾶς εἴπῃς τίποτε διὰ τὰς προλαβούσας περιστάσεις της;

—Ὄχι, παρὰ μόνον ὅτι ὅταν ἐπαραλαλοῦσεν, ὡμίλει διὰ τὰς μοναχὰς τῆς ἁγίας Μαρίας, καὶ διὰ λησταὶς, καὶ διὰ ἱεροσύλους

—Εἶσαι, κύριε, εὐχαριστημένος; ἠρώτησε θριαμβευτικῶς ὁ νεκροθάπτης στραφεὶς πρὸς τὸν Ἀδριανόν. Πλὴν ὄχι, θὰ σ' εὐχαριστήσω καλίτερα, ἂν ἔχῃς γενναιότητα. Θέλεις νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς;

—Σ' ἐννοῶ· ὁδήγησόν με. Θάρρος! τί ἔχω πλέον νὰ φοβῶμαι εἰς τὴν γῆν;

Καὶ ὁ νεκροθάπτης ψιθυρίζων, «Ἄ! ἄφες με μόνον. Ἔχω κεφαλὴν ἡ ὁποία ἀξίζει κάτι τι. Δὲν ζητῶ νὰ πιστεύσῃ ὁ κύριος οὗτος ἁπλῶς τὸν λόγον μου· θὰ τὸν φέρω νὰ κρίνῃ μὲ τὰ ἴδια ὀμμάτιά του τί εἶμαι ἄξιος νὰ κάμω,» ἐξῆλθε διά τινος πύλης τῆς πόλεως. Ἐκεῖ, ὑπὸ στέγαστρον, ἐκάθηντο ἓξ τῶν ἀγριοπροσώπων καὶ ἀπαισίων συναδέλφων του, ἔχοντες πτυάρια καὶ ἀξίνας πρὸ τῶν ποδῶν.

Ὁ δὲ ὁδηγὸς, στραφεὶς τότε πρὸς τὸν Ἀδριανόν, οὗτινος τὸ ἦθος ἦτο γαληνιαῖον καὶ θαρραλέον ὡς ἐκ τῆς ἀπελπισίας,

—Κύριε, εἶπε μετά τινος οἴκτου, θέλεις τωόντι νὰ πείσῃς τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν καρδίαν σου; ἡ θέα ἐνδέχεται νὰ σὲ τρομάξῃ, καὶ ἡ ἐπιδημία νὰ σὲ θανατώσῃ, ἐὰν ὁ θάνατος δὲν ἔγραψεν ἕως τώρα εἰς τὸ μέτωπόν σου, ὡς μὲ φαίνεται ὅτι τὸ ἔκαμεν, *εἰν'ἐλεύθερός μου*.

—Ὄρνεον κακῶν οἰωνῶν! ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός, δὲν ἐνόησες ὅτι τίποτε δὲν μὲ τρομάζει τόσον ὅταν ἡ φωνὴ καὶ τὸ πρόσωπόν σου; Δεῖξόν με ἐκείνην τὴν ὁποίαν ζητῶ ζωντανὴν ἢ νεκράν.

—Θὰ σὲ τὴν δείξω λοιπόν, ἀπεκρίθη μεμψιμοιρῶν ὁ νεκροθάπτης, ὡς μὲ παρεδόθη πρὸ δύο νυκτῶν. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου της θὰ ἠλλοιώθησαν, ἐπειδὴ ἡ πανώλης καταχωνιάζει ὅλα μὲ μεγίστην ταχύτητα· ἀρῆκεν ὅμως ἐπάνω της κάτιτι τὸ ὁποῖον θὰ σ'ἀποδείξῃ ὅτι ὁ νεκροθάπτης δὲν ψεύδεται. Φέρετε, ἀδελφοί, τὰ φῶτα, καὶ ἀνασηκώσατε τὸν καταρράκτην. Μὴ θορυβάζεστε· ὁ κύριος οὗτος τὸ ἐπιθυμεῖ, καὶ θὰ μᾶς πληρώσῃ καλά.

Καὶ ἐστράφησαν πρὸς δεξιά, ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς ἠκολούθει μηχανικῶς πως τοὺς ὁδηγούς του. Ἐκεῖ θέαμα οὔτινος ἡ φρικώδης φιλοσοφία συντρίβει ὡς τροχὸς ὅλην τὴν ἔπαρσιν τῶν ὄντων, τὸ θέαμα τοῦ ὑπογείου τάφου ὅπου ἡ γῆ κρύπτει πᾶν ὅ,τι ἤνθησεν, ἔλαμψεν, ἐχάρη ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνέμενε τὰ βλέμματά του!

Οἱ νεκροθάπται, ἀνασηκώσαντες ὀγκώδεις κιγκλίδας ἐχαμήλωσαν τὰ φῶτα, ὄχι τόσῳ ἀναγκαῖα, διότι διὰ τῆς ὀπῆς εἰσήρχοντο νεκροπρεπεῖς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ζέοντος ἡλίου, καὶ ἔνευσαν τὸν Ἀδριανὸν νὰ πλησιάσῃ. Οὗτος δὲ προχωρήσας ἐστάθη ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου καὶ εἶδεν . . . . . .

Εἶδεν εὐρύτατον καὶ κυκλοτερὲς βάραθρον ὡς βάθος ξηροῦ φρέατος. Ἐντὸς κοιλωμάτων κατεσκευασμένων περὶ τοὺς γηίνους τοίχους, ἔκειντο δεόντως τεθαμμένοι οἱ ὑπάρξαντες τὰ πρῶτα θύματα τῆς πανώλους, ὅταν οἱ νεκροθάπται εἶχον πλειοτέραν εὐκαιρίαν, καὶ ἱερεῖς συνώδευον, καὶ φίλοι ἔκλαιον τοὺς νεκρούς. Ἀλλ'ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ, ἡ φρίκη ἦτο αὐτοπρόσωπος! Ἐκεῖ οἱ τελευταῖοι ἀποθέντες, ἄλλοι μὲν γυμνοί, ἄλλοι δὲ τυγιλμένοι μὲ σινδόνας μαύρας καὶ ἐρθαρμένας, ἔκειντο ἀμετανόητοι καὶ ἀνευλόγητοι! Αἱ λαμπάδες, ὁ ἥλιος, διέχυσαν ὅλον αὐτῶν τὸ φῶς ἐπάνω σήψεως πολυειδοῦς, ἐπάνω πελιδνῶν καὶ ἐξωγκωμένων σωμάτων, καὶ σεσηπότων καὶ ἀναμίκτων σωρῶν, καὶ ὀστέων πολυτρύτων ἀφ'ὧν ἐκρέμαντο ἔτι ῥάκη μαύρης καὶ βρωμερᾶς σαρκός. Πολλῶν τὸ πρόσωπον ἦτο ἀκέραιον, ἐνῷ ἐκ τοῦ λοιποῦ σώματος ἐσώζοντο μόνον τὰ ὀστᾶ, καὶ οὕτω μακρὰ κόμη καὶ ἀνθρώπινος κεφαλὴ ἔστεφον σκελετὸν φρικώδη. Ἐκεῖ ἔβλεπες βρέφος κρεμάμενον εἰσέτι ἀπὸ τὰ στέρνα τῆς μητρός, ἐκεῖ καὶ ἐραστὴν ἐξηπλωμένον παρὰ τὸ τρυφερὸν σῶμα τῆς ἐρωμένης του! Οἱ μῦς, οἵτινες εἶχον συῤῥεύσει εἰς τὸ συμπόσιον

ἐκεῖνο ἀναρίθμητοι, διαταραχθέντες, ἀλλὰ μὴ τρομάξαντες, κατέλειπον τὴν φρικώδη τράπεζάν των καθόσον εἰσήρχετο τὸ φῶς, καὶ ἄπειροι αὐτῶν ἔκειντο πέριξ ζηροὶ καὶ νεκροὶ φαρμακισθέντες ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔφαγον! Ἐκεῖ ἐπίσης οἱ νεκροθάπται εἶχον ῥίψει, ὡς σάτυρον τῶν ἐγκοσμίων, ἐμβλήματα παρελθόντος μαγαλείου, τὴν συντετριμμένην ῥάβδον τοῦ δικαστοῦ, τὴν βακτηρίαν τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὴν μίτραν τοῦ ἐπισκόπου! Αἱ ἀποτρόπαιοι καὶ δυσώδεις ἀναθυμιάσεις εἶχον συμπηχθῆ, ὡς ἄλλη σὰρξ βρωμερά, περὶ τὰ τείχη, καὶ (α). . . . . .

Καὶ τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὰ ἀπερίγραπτα καὶ ἀκατανόητα ἀντικείμενα τοῦ παλατίου ἐκείνου, ὅπου ὁ μέγας βασιλεὺς ἐδέχετο τοὺς αἰχμαλώτους τοὺς καταβαλλομένους διὰ τῆς σπάθης τῆς πανώλους; Ἀλλὰ μεταξὺ ἐκείνης τῆς πληθούσης αὐλῆς, ὅπου εἶχε συρρεύσει κάλλος καὶ εὐγένεια, ῥώμη νεότητος καὶ τιμαὶ πρεσβυτικῆς ἡλικίας, ἀνδρεία γενναίων καὶ σοφία πεπαιδευμένων, πνεῦμα σκωπτῶν καὶ εὐσέβεια πιστῶν, ἓν μόνον πρόσωπον ἐφείλκυσε τὸ βλέμμα τοῦ Ἀδριανοῦ. Μακρὰν τῶν ἄλλων νεηλύς τις, τὴν μαύρην καὶ μακρὰν κόμην ἔχουσα ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ στήθους, ἔκειτο γυνὴ μὲ κεφαλὴν ἐστραμμένην πλαγίως, τὸ δὲ ὀλίγον μέρος τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο, δὲν θὰ ἐγνώριζεν οὐδ' αὐτὴ ἡ μήτηρ τῆς νεκρᾶς· καὶ ἔκειτο περιτυλιγμένη μὲ τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖνον μανδύαν, ἐφ' οὗ ἂν καὶ ἐρρυπωμένου, ἔλαμπον εἰσέτι τὰ ἀστεροειδῆ ἐμβλήματα ἐκείνων οἵτινες διεκρίνοντο διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ δημάρχου τῆς Ῥώμης. Ὁ Ἀδριανὸς δὲν εἶδε πλειότερον . . . ἔπεσεν ἄφωνος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ νεκροθάπτου, καὶ ὅταν ἀνένηψεν ἦτο εἰσέτι ἐκτὸς τῶν πυλῶν τῆς Φλωρεντίας, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐνῷ ὁ ὁδηγός του ἵστατο πλησίον του, κρατῶν τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου του τρώγοντος ἀναλγήτως χόρτον. Οἱ δὲ συνάδελφοι τοῦ νεκροθάπτου εἶχον ἐπαναλάβει τὴν πρώτην θέσιν ὑπὸ τὸ στέγαστρον.

—Ἀνέζησες λοιπόν! εἶπεν ὁ νεκροθάπτης. Ἄ! Ἐνόμισα ὅτι σ' ἐθανάτωσαν αἱ ἀναθυμιάσεις ὀλίγοι ἀντέχουν ὡς ἐγώ. Κ' ἐπειδὴ αἱ ἐξετάσεις σου ἐτελείωσαν, ὑπέθεσα ὅτι ἂν σὲ μένῃ ὀλίγος νοῦς, θ' ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὴν Φλωρεντίαν, καὶ διὰ τοῦτο σ' ἔφερα τὸ καλόν σου ἄλογον. Τὸ ἔτρεφα ἀφοῦ ἀφῆκες τὸ παλάτιον, ἐλπίζων ὅτι θὰ τὸ κληρονομήσω· ἀλλ ἐδῶ ἔχομεν πολλὰ καὶ καλά. Ἔλα, νέε κύριε, ἀνάβα· αἰσθάνομαι συμπάθειαν διὰ σέ, δὲν ἠξεύρω διὰ τί· ἴσως διότι εἶσαι ὁ μόνος τὸν ὁποῖον εἶδα πρὸ πολλῶν ἑβδομάδων φροντίζοντα περισσότερον δι' ἄλλον παρὰ διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἐλπίζω

(α) Ὅστις εἶδε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ φρικτοῦ τούτου τάφου, δεικνυομένου καὶ σήμερον ἐν Φλωρεντίᾳ, θέλει ἐνθυμηθῆ τὸ πρωτότυπον μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς.

ὅτι εὐχαριστήθης ἀπὸ τὰς ἐκδουλεύσεις μου· καὶ ἐπειδὴ ἐφύλαξα τὴν ὑπόσχεσίν μου, θὰ φυλάξῃς βέβαια καὶ σὺ τὴν ἐδικήν σου.

—Φίλε, εἶπεν ὁ Ἀδριανός, ἰδοὺ ἀρκετὰ χρήματα διὰ νὰ γείνῃς πλούσιος· ἰδοὺ καὶ ἀδάμας τὸν ὁποῖον, ὡς ἠμποροῦν νὰ σὲ τὸ εἰποῦν οἱ ἀδαμαντοπῶλαι, καὶ πρίγγιπες θὰ ἐφιλονείκουν τίς νὰ τὸν πρωταγοράσῃ. Μὲ φαίνεσαι τίμιος, ἂν καὶ νεκροθάπτης· διαφορετικὰ, θὰ μ'ἔκλεπτες καὶ θὰ μ'ἐφόνευες πρὸ πολλοῦ. Κάμε με μίαν χάριν ἀκόμη.

—Μὰ τὴν ψυχὴν τῆς μάνας μου, σὲ τὴν κάμνω.

—Παράλαβε ἐκεῖνο . . . ἐκεῖνο τὸ πτῶμα ἀπὸ τὸν φρικτὸν ἐκεῖνον τόπον, καὶ θάψε το εἰς μέρος ἥσυχον καὶ μακρυνόν . . . χωριστόν. . μόνον! Μὲ τὸ ὑπόσχεσαι ; . . . ὁρκίζεσαι ; . . κάλλιστα! Βοήθησόν με λοιπὸν νὰ ἀναβῶ εἰς τὸ ἅλογόν μου. Ὑγίαινε, Ἰταλία, καὶ ἂν δὲν ἀποθάνω ἐξ αἰτίας τοῦ τρομεροῦ τούτου συμβάντος, ἄμποτε ν'ἀποθάνω ὡς ἁρμόζει εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀπελπισίαν, μεταξὺ σαλπίγγων καὶ σημαιῶν, εἰς πεδίον μάχης, ἀπέναντι ἐχθροῦ ἀνταξίου μου! Πλὴν θανάτου γενναίου τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω πλέον νὰ ἐπιθυμήσω!

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Η ΦΥΛΑΚΗ.

«Fu rinchiuso in una torre grossa: avea libri assai, suo Tito Livio, sui storie di Roma, la Bibbia,» etc. Vita di Cola di Rienzi.

«Ἐκλείσθη ἐντὸς πύργου ἰσχυροῦ καὶ μεγάλου· εἶχε βιβλία ἀρκετά, τὸν Τίτον Λίβιόν του, τὰς Ἱστορίας του τῆς Ῥώμης, τὴν Γραφήν» κτλ. Βίος Νικολάου Ῥιένζου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΛΥΙΚΙΩΝ.— ΟΙ ΔΥΟ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ— Η ΩΡΑΙΑ ΞΕΝΗ

Μεταξὺ τῶν δραμάτων τοῦ Σεκσπήρου, καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἄλλων δραματουργῶν, ὑπάρχει τις διαφορά, καθ' ἣν ἡ καταστροφὴ τῶν πρώτων σπανίως προέρχεται ἀπὸ μίαν μόνην αἰτίαν, ἀπὸ ἁπλῆν καὶ συνεχῆ ἄλυσιν συμβεβηκότων. Διάφορα καὶ πολύπλοκα μέσα φέρουσι πρὸς τὸν τελικὸν σκοπόν. Ἀποσείοντες τὸν ζυγὸν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, ἕκαστος χρόνος καὶ ἕκαστος τόπος παρουσιάζονται ὁμοῦ μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν μεταβολὰς περὶ τὰς πράξεις ἢ τὰ πρόσωπα. Ἐνίοτε τὸ ἐνδιαφέρον φαίνεται διακοπτόμενον, ἀμβλυνόμενον διὰ τῆς ἀπροσδοκήτου παρεισαγωγῆς ἀντικειμένων ἀγνώστων ἕως τότε, ἢ δι' ἐξεικονίσεως χαρακτήρων ὑποδειχθέντων μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ἀναπτυχθέντων· πραγματικῶς ὅμως ἡ διακοπὴ αὐτὴ τῆς πράξεως συντελεῖ εἰς τὸ νὰ συναχθῶσι, νὰ καταδειχθῶσι, νὰ συνενωθῶσιν ὅλαι αἱ ποικίλαι περιπέτειαι αἱ φέρουσαι πρὸς τὸ μέγα ἀποτέλεσμα· χάριν δὲ μόνης τῆς εὐγενεστέρας ἀκριβείας τῆς ἱστορίας, ἀθετοῦνται οἱ δημώδεις ὅροι τῆς τέχνης. Ὅστις, θέλων νὰ θέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἄλλων τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τοῦ βίου καὶ τῆς ἐποχῆς, παρεκβαίνει ἀπὸ τοῦ δραματικοῦ εἰς τὸ ἐπικόν, καὶ ἐπεκτείνει τὴν διήγησίν του ἐπὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ χρόνου, γίνεται κατὰ τοῦτο ἀνεπαισθήτως μιμητὴς τοῦ Σεκσπήρου. Νέοι χαρακτῆρες, ἕκαστος ὁδηγῶν πρὸς τὸ τέλος, νέαι σκηναί, ἑκάστη φέρουσα πρὸς τὸν σκοπόν, ἀναβλαστάνουσιν ἔμπροσθέν του καθόσον προχωρεῖ, καὶ ἐνῷ ὁ ἀναγνώστης νομίζῃ πολλάκις ὅτι παρατείνεται ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἡ φοβερὰ καταστροφή, αὕτη ἐπισπεύδεται ἐξ ἐναν-

τίας. Ἡ θύσιμος πομπὴ προχωρεῖ προσλαμβάνουσα καὶ νέους συνοδίτας, ἀλλὰ καὶ στερουμένη πολλῶν ἐκ τῶν πρώτων· ἑωσοῦ τὸ πλῆθος, τὸ αὐτὸ μὲν ὂν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, διάφορον δὲ ὡς πρὸς τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ, φθάσῃ εἰς πρωρισμένον ὅριον τοῦ βωμοῦ καὶ τῆς θυσίας!

Πέντε ἔτη μετὰ τὰ προεκτεθέντα συμβάντα, ἡ ἱστορία μου μεταβαίνει εἰς τὴν ἐν Αὐινιῶνι παπικὴν Αὐλήν, τὴν εἰρηνικὴν ἐκείνην καθέδραν τῆς ἐξουσίας, ὅπου οἱ διάδοχοι τοῦ ἁγίου Πέτρου μετέφερον τὴν πολυτέλειαν, τὴν πομπὴν καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς αὐτοκρατορικῆς πόλεως. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ πάπα, μὴ φοβούμενοι τὸν δόλον ἢ τὸν βίον ἰσχυρῶν καὶ βαρβάρων εὐγενῶν, παρεδίδοντο εἰς ἀέναον τρυφήν, καθιέρουν ὅλας τὰς ἡμέρας εἰς εὐθυμίας, καὶ ἴσως ἡ Αὐινιὼν περιεῖχε τότε τὴν φαιδροτέραν καὶ τὴν πλέον φιλήδονον κοινωνίαν τῆς Εὐρώπης. Ἡ κομψότης Κλήμεντος τοῦ Στ'. εἶχε περιβάλει μὲ πέπλον φιλολογικὸν τὰς βαναύσους ἀπολαύσεις, τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ Πετράρχου ἐξηκολούθει νὰ χαράσσῃ τὴν ὁδόν του διὰ τῶν συνεδρίων τῶν φατριῶν καὶ τῶν ὀργείων τῆς κακοηθείας.

Ἰννοκέντιος ὁ Στ'. εἶχε διαδεχθῆ πρὸ ὀλίγου τὸν Κλήμεντα, καὶ ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ περὶ παιδείας ἀξιώσεις του (α), ἐτίμα τοὐλάχιστον τὰς γνώσεις καὶ τὴν εὐρυΐαν τῶν ἄλλων· ὥστε ὁ χαρίεις σχολαϊσμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συνεβάδιζε μετὰ τῶν ὑλικῶν ἀπολαύσεων. Ἀλλ' ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν γένει διαφθορὰ εἶχε ῥίζας βαθείας, οὐδ' ἐδύνατο νὰ ὑποχωρήσῃ ἐνώπιον τοῦ παραδείγματος τοῦ Ἰννοκεντίου, ἀνδρὸς ἔχοντος ἤθη ἁπλᾶ καὶ διάγοντος ζωὴν ἄμωμον. Ἂν καὶ ὑπετάσσετο, ὡς ὁ προκάτοχός του, εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας, ἡ φιλοδοξία του ἦτο ἀνέδοτος καὶ ἀπέραντος. Ἀφωσιωμένος ὅλος εἰς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας, συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ ἀνορθώσῃ τὴν κλονουμένην ἐξουσίαν της κατὰ τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐθεώρει τοὺς τυράννους τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν ὡς τὰ πρώτιστα ἐμπόδια τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλοδοξίας του. Ἀλλὰ δὲν ἦτο μόνη αὕτη ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἰννοκεντίου. Παρεδέχθη ἐξαιρέσεις τινὰς ὑπογραφευθείσας ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ περιστάσεις ἰδιαιτέρας, ἐφαίνετο ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εὐνοϊκὸς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας τῆς Ἰταλίας. Αἱ δημοκρατίαι τοῦ Μεσαιῶνος ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἡ θρησκεία, ἂν καὶ διεφθαρμένη καὶ ἐξηχρειωμένη, ἐπροστάτευε, παρὰ τὴν κοινὴν δοξασίαν, τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἀνύψονε τοὺς ταπεινοὺς, καὶ ἀνθίστατο εἰς τοὺς τυράννους.

(α) Ὁ Ματθαῖος Βιλλάνης λέγει ἐν Β. 6. Γ'. Κεφ. 44. ὅτι Ἰννοκέντιος ὁ Στ'. δὲν εἶχε πολλὰς ἀξιώσεις παιδείας· ἀλλ' ὅμως ἀξιοπιστοι ἱστορικοὶ, μνημονευόμενοι ὑπὸ τοῦ Ζεφιρίου Pὶ, βεβαιοῦσιν ὅτι ἦτον δεινὸς περὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον (eccellente canonista. Ὑπῆρξε δὲ καὶ καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Τολέσσης.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφάνη τις κυρία εἰς Αὐινιῶνα ἐξαισίας καὶ ἀπαραμίλλου καλλονῆς. Ἐλθοῦσα ἐκ Φλωρεντίας εἶχε συνοδίαν εὐάριθμον μὲν ἀλλὰ καλῶς ὠργανωμένην, καὶ ἐλέγετο Νεαπολῖτις, χήρα εὐγενοῦς ἀνήκοντος εἰς τὴν λαμπρὰν Αὐλὴν τῆς ἀτυχοῦς Ἰωάννης. Ὠνομάζετο δὲ Καισαρίνη. Φθάσασα εἰς τόπον ὅπου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ Ἀφροδίτη διετήρει τὴν ἀρχαίαν βασιλείαν της, ὅπου ὁ ἔρως ἀπετέλει τὸ πρώτιστον ἔργον τοῦ βίου, τὸ δὲ κάλλος ἀντεστοίχει μὲ δύναμιν, ἡ κυρία Καισαρινὴ, μόλις ἐφάνη εἰς τὸ κοινὸν, καὶ εἶδε πρὸ τῶν ποδῶν της τὸ ἥμισυ τῶν εὐγενῶν καὶ φιλερώτων τῆς Αὐινιῶνος. Αἱ ἀμφίπολοί της ἐπολιορκοῦντο διὰ δώρων κ' ἐπιστολίων, καὶ τὴν νύκτα, ὑπὸ τὰ παράθυρά της, ἤχει μουσικὴ ἐξηγοῦσα πάθος. Ἐνηγκαλίσθη δὲ ἀμέσως τὸν εὔθυμον καὶ ἐκλελυμένον βίον τῆς κοινωνίας ἐκείνης, καὶ τὰ θέλγητρά της διηγωνίσθησαν ὑπὲρ εὐκλείας πρὸς τοὺς στίχους τοῦ Πετράρχου. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν ἐσκυθρώπαζε πρὸς κἀνένα, κἀνεὶς ὅμως δὲν ἐδύνατο νὰ καυχηθῇ ὡς ἀπολαύων τοῦ μονοπωλίου τῶν μειδιαμάτων της. Ἡ καλὴ ὑπόληψίς της διετηρεῖτο ἀκηλίδωτος, καὶ ἂν τις ἐπροτιμᾶτο τῶν ἄλλων, ἐφαίνετο ὅτι ἡ ἐκλογὴ προήρχετο ἀπὸ φιλοδοξίαν μᾶλλον ἢ ἔρωτα· ὁ δὲ Γίλιος, ὁ ἀριμάνειος καρδινάλιος Ἀλβορνόζης, παντοδύναμος εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ πάπα, ἐθεώρει πλησιάζουσαν τὴν ὥραν τοῦ θριάμβου του.

Περὶ τὴν δείλην, ἐντὸς προδόμου τινὸς τῆς ὡραίας κυρίας, ἀνέμενον δύο ἀκόλουθοι, περικαλλῶς καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένοι, ἐξ ἐκείνων οἵτινες τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐχρησίμευον ὡς συνοπαδοὶ τῶν μεγιστάνων ἀμφοτέρων τῶν γενῶν.

—Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀνέκραξέ τις ἐξ αὐτῶν, ἀπωθῶν τοὺς κύβους δι' ὧν αὐτός τε καὶ ὁ σύντροφός του ἐπροσπάθουν νὰ θέλξωσι τὰς ὥρας τῆς ἀργίας των, ἡ διασκέδασις αὐτὴ εἶναι ἀηδής! ἐπέρασε τὸ καλλίτερον μέρος τῆς ἡμέρας. Ἡ κυρία μας ἐκβαίνει ἀργά.

—Κ' ἐγὼ ἡτοίμασα τὸν νέον μου μεταξωτὸν μανδύαν, εἶπεν ὁ ἄλλος ἀτενίσας περιλύπως τὸν λαμπρὸν ἐπενδύτην του.

—Σιωπὴ, Ἰάκωβε, εἶπεν ὁ σύντροφός του χασμώμενος, ἄφες τὰ μωρὰ λόγια. Ποίας εἰδήσεις ἔχεις; Ὁ Μακαριώτατος ἦλθεν εἰς τὰς φρένας του;

—Τὰς φρένας του! Μήπως εἶναι τρελλός; ἠρώτησεν ὁ Ἰάκωβος μὲ ἦθος σπουδαῖον καὶ ἄπορον.

—Μὲ φαίνεται ἐὰν, ὢν πάπας, δὲν ἐννοήσῃ, ὅτι ηὐπορεῖ τέλος πάντων ν' ἀποτεινάξῃ καὶ προσωπεῖον καὶ κουκούλλαν. Ἐγκρατὴς καρδινάδιος, ἀσελγὴς πάπας, λέγει, ὡς ἠξεύρεις, μία παλαιὰ παροιμία. Θὰ ἔχῃ ἄφευκτα κάτιτι ἡ κεφαλὴ τοῦ καλοῦ τούτου ἀνθρώπου, ἂν ἐξακολουθῇ νὰ ζῇ ὡς ἐρημίτης.

—Ὢ! Σ' ἐννοῶ· πλὴν, μὰ τὴν πίστιν μας, ἡ Μακαριότης του ἔχει πολλοὺς ἀντιπροσώπους. Οἱ ἐπίσκοποι, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς εὐλογήσῃ φροντίζουν νὰ μὴ ἀφήσουν νὰ περάσῃ ὁ ρυμὸς τῶν γυναικῶν· καὶ ὁ πανιερώτατος Ἀλβορνόζης δὲν βάλλει εἰς πρᾶξιν τὴν παροιμίαν σου καθότον ἀποβλέπει τοὺς καρδιναλίους.

—Τῳόντι, πλὴν ὁ Γίλιος εἶναι πολεμικός, καρδινάλιος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ στρατιώτης εἰς πόλιν.

—Τί νομίζεις, Ἄγγελε; Θὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριόν μας... ἐδῶ;

—Αἴ! τὸ φρούριον εἶναι γυνὴ, πλήν...

—Πλὴν τί;

—Τὸ μέτωπον τῆς κυρίας, ἂν καὶ ὡραῖον, εἶναι καταλληλότερον δι' ἐξουσίαν ἢ δι' ἔρωτα. Βλέπει τὸν Ἀλβορνόζην ὡς πρίγκηπα καὶ ὄχι ὡς ἐραστήν Μὲ ποῖον βῆμα πατεῖ τὴν γῆν! οἱ πόδες της δὲν καταδέχονται οὔτε χρυσοῦς τάπητας!

—Ἄκουσον! ἀνέκραξεν ὁ Ἰάκωβος δραμὼν πρὸς τὸ παράθυρον, ἀκούεις ἀλόγων ποδοβολητόν! Ἄ! τί ὡραία συνοδία!

—Ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὸ κυνήγιον, εἶπεν ὁ Ἄγγελος, παρατηρῶν εὐχαρίστως τὴν συνοδίαν διαβαίνουσαν διὰ στενωποῦ. Ἱπτερὰ κυματίζοντα, ἄλογα ὑπερήφανα! Ἰδὲ τοῦτον τὸν ὡραῖον ἱππέα· πῶς ὑπάγει πλησίον εἰς τὴν κυρίαν ἐκείνην!

—Ὁ μανδύας του ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ ἐδικοῦ μου, ἐπρόσθεσε στενάζας ὁ Ἰάκωβος.

Ἡ λαμπρὰ συνοδία ἐπροχώρησε βραδέως διὰ τῆς ἑλικοειδοῦς ὁδοῦ, ἑωσοῦ δὲν ἐραίνετο πλέον· καὶ ὅταν ὁ ἦχος τοῦ γέλωτος καὶ ὁ ποδοβολητὸς τῶν ἵππων ἠκούοντο μόλις, τὰ βλέμματα τῶν δύο νέων ἔπεσαν ἐπὶ πύργου ὀγκώδους καὶ μαύρου, κατασκευασμένου κατὰ τὴν ἀνδρώδη τεκτονικὴν τοῦ δεκάτου πρώτου αἰῶνος. Ὁ ἥλιος ἐφώτιζε λυπηρῶς τὴν ἀπέραντον καὶ φρικτὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πύργου, διακοπτομένην ποῦ καὶ ποῦ μᾶλλον ἀπὸ τοξικὰς (πολεμιστρίας) καὶ φεγγίτας, ἢ ἀπὸ παράθυρα. Ἡ μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ τῆς περιζ φαιδρότητος, καὶ τῶν λαμπρῶν ἐργαστηρίων, καὶ τῆς διαβάσης συνοδίας διαφορὰ ἦτο μεγίστη. Τὴν διαφορὰν ταύτην φαίνεται ὅτι συνησθάνθησαν καὶ οἱ νέοι, καὶ ἀποσυρθέντες ἔρριψαν πρὸς ἀλλήλους τὰ βλέμματα.

—Ἐννοῶ τοὺς διαλογισμούς σου Ἰάκωβε, εἶπεν ὁ Ἄγγελος, ὁ ὡραιότερος καὶ πρεσβύτερος τῶν δύο. Νομίζεις ὅτι ὁ πύργος οὗτος εἶναι κατάλυμα μελαγχολικόν;

—Κ' εὐχαριστῶ τὸν ἄστρον μου ὅτι δὲν μ' ἔκαμε μεγάλον διὰ νὰ ζητῶ καὶ τόσῳ μεγάλον κλωβίον, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος.

—Καὶ ὅμως, ἐπανέλαβεν ὁ Ἄγγελος, περικλείει ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ γένος δὲν εἶναι ἀνώτερός μας.

—Εἰπέ με τὶ περὶ τοῦ παραδόξου τούτου ἀνθρώπου, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος καθήτας· εἶσαι Ῥωμαῖος καὶ θὰ γνωρίζῃς.

—Μάλιστα! ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος, ἀνυψώσας τὴν κεφαλήν. Εἶμαι Ῥωμαῖος! καὶ θὰ ἤμην ἀνάξιος τῆς γεννήτεώς μου, ἐὰν δὲν ἐμάνθανα ὁποία τιμὴ χρεωστεῖται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Νικολάου Ῥιένζου.

—Καὶ ὅμως παρ' ὀλίγον οἱ συμπατριῶταί σου Ῥωμαῖοι νὰ τὸν λιθοβολήσουν, ἐψιθύρισεν ὁ Ἰάκωβος. Εἰς τὴν Ῥώμην, ὡς φαίνεται, ἡ ἀρετὴ ἀνταμείβεται μὲ ξυλοκοπήματα. Ἠμπορεῖς ἐν τοσούτῳ νὰ μὲ εἴπῃς, ἂν ἦναι ἀληθινὸν ὅτι ὁ Ῥιένζης παρουσιάσθη εἰς Πράγαν ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἐπροφήτευσεν ὅτι ὁ πρώην πάπας καὶ ὅλοι οἱ καρδινάλιοι θὰ φονευθοῦν, καὶ ὅτι νέος πάπας Ἰταλὸς θὰ ἐκλεχθῇ, ὁ ὁποῖος θὰ δώσῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα διάδημα χρυσοῦν, ὡς εἰς ἡγεμόνα Σικελίας, Καλαβρίας καὶ Ἀπουλίας (α), εἰς αὐτὸν δὲ στέφανον ἀργυροῦν ὡς εἰς βασιλέα τῆς Ῥώμης καὶ ὅλης τῆς Ἰταλίας; καὶ ὅτι...

—Σιωπή! εἶπε διακόψας αὐτὸν ἀνυπομόνως ὁ Ἄγγελος. Ἄκουσόν με, καὶ θὰ μάθῃς τὴν ἀληθινὴν ἱστορίαν· ὅταν ἀφῆκεν ἐσχάτως τὴν Ῥώμην (ἠξεύρεις ὅτι μετὰ τὴν πτῶσίν του παρευρέθη εἰς τὸν Ἰωβιλαῖον μετημφιεσμένος) ὁ δήμαρχος ἐνταῦθα ὁ Ἄγγελος σιωπήσας ἔρριψε τὸ βλέμμα περιαύτον, καὶ μέρωνεν ὑψηλοτέραν, ἐρύθημα ἔχων εἰς τὰς παρειάς, ἐπρόσθεσε· «ναί, δήμαρχος ἦτο καὶ δήμαρχος θὰ ἦναι,» ἐταξείδευσε μὲ φορέματα προσκυνητοῦ, εἰς τὰ δάση καὶ τὰ βουνά, ἡμέραν καὶ νύκτα, μὲ βροχὰς καὶ τρικυμίας, μόνον καταφύγιον ἔχων τὰ σπήλαια, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισεν, ὡς λέγουν, αὐτόχρημα πολυτέλεια. Φθάσας ἐπὶ τέλους εἰς Βοημίαν, ἐφανερώθη εἴς τινα φλωρεντινὸν διατρίβοντα εἰς Πράγαν, καὶ δι' αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ ἴδῃ τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον.

—Φρόνιμος ἄνθρωπος ὁ αὐτοκράτωρ! εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, σφιγκτοχέρης καὶ ποταπός. Κάμνει πραγματευόμενος κατακτήσεις, καὶ ἀγοράζει τὰς δάφνας του· αὐτὰ τοὐλάχιστον ἤκουσα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου ὁ ὁποῖος ὑπηρέτησεν ὑπ' αὐτόν.

—Εἶναι ἀληθινόν! ἤκουσα ὅμως ὅτι ἀγαπᾷ τοὺς λογίους καὶ τοὺς πεπαιδευμένους, ὅτι εἶναι φρόνιμος καὶ μετριοπαθής, καὶ ὅτι πολλὰ πρέπει νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ αὐτὸν ἡ Ἰταλία. Παρουσιασθεὶς λοιπὸν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὁ Ῥιένζης, «ἠξεύρεις, μέγιστε αὐτοκράτωρ, εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι εἶμ' ἐκεῖνος ὁ Ῥιένζης εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ῥώμην, ἐν εἰρήνῃ, ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ, καθυπέταξα τοὺς εὐγενεῖς, ἐξηφάνισα τὴν διαφθοράν, μετερ-

(α) Μῦθος ἀνέκητος τὸν ὁποῖον π[illegible]ριδέχθησαν ἱστορικοί τινες.

ρύθμιστα τοὺς νόμους. Οἱ δυνατοὶ μὲ κατέκριναν, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ὁ φθόνος μ' ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν ἐπικράτειάν μου. Σὺ εἶσαι μέγας, ἐγὼ πεπτωκώς· κ' ἐγὼ ἐπίστης ἐκράτισα σκῆπτρον, κ' ἐδυνάμην νὰ στέψω τὴν κεφαλήν μου καὶ μὲ διάδημα. Μάθε πρὸς τούτοις ὅτι κατάγομαι, ὄχι νομίμως, ἀπὸ τὴν γενεάν σου· ὁ πατήρ μου ἦτο υἱὸς Ἐρρίκου τοῦ Ζ', (α) Τὸ αἷμα τοῦ Τεύτονος κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας μου, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ πρώτη κατάστασίς μου, ὅσον εὐτελὲς καὶ ἂν ἦτο τὸ πρῶτον ὄνομά μου! Ἀπὸ σὲ, βασιλεῦ, ζητῶ προστασίαν, καὶ ἀπεκδέχομαι δικαιοσύνην (β).»

—Τολμηροὶ λόγοι, καὶ ὡς νὰ ὡμίλει ἴσος πρὸς ἴσον, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος. Βέβαια τοὺς μεγαλύνεις ὀλίγον.

—Παντάπασιν· ἐγράφθησαν ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὅλοι οἱ Ῥωμαῖοι ὅσοι τοὺς ἤκουσαν ἅπαξ τοὺς ἔμαθαν ἐκστήθους. Ἄλλοτε ἕκαστος Ῥωμαῖος ἦτο ἴσος βασιλέως, καὶ ὁ Ῥιένζης, διατηρήσας τὴν ἀξιοπρέπειάν του, διετήρησε τὴν ἐδικήν μας.

Ὁ Ἰάκωβος, ὅστις ἀπέφευγε πάντοτε τὰς ἔριδας, ἐγνώρισε τὸ ἀσθενὲς μέρος τοῦ φίλου του, καὶ, ἂν καὶ ἐθεώρει ἐνδομύχως τοὺς Ῥωμαίους ὡς τοὺς ταραχωδεστέρους καὶ τοὺς πλέον ἀνάνδρους ὅλης τῆς Ἰταλίας, δὲν ἀτεκρίθη, ἀλλ' ἀποτεινάξας ἀπὸ τὸν μανδύαν του ἄχυρον εἶπεν ἀνυπομόνως·

—Λέγε λοιπόν! Ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἀπέπεμψε;

—Διόλου. Ὁ Κάρολος, θαυμάσας τὸ πνεῦμα καὶ τὴν σταθερότητά του, τὸν ὑπεδέχθη εὐμενῶς καὶ τὸν ἐφιλοξένησεν. Ἔμεινεν ὀλίγον καιρὸν εἰς Πράγαν, καταπλήττων ὅλους τοὺς σοφοὺς διὰ τῶν γνώσεων καὶ τῆς εὐγλωττίας του (γ).

—Λοιπόν, ἀφοῦ ἐτιμήθη τόσον εἰς Πράγαν, πῶς ἐφυλακίσθη εἰς Αὐινιῶνα;

—Ἰάκωβε, εἶπεν ὁ Ἄγγελος σύννους, ὑπάρχουν ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ἡμεῖς, ὡς ὄντες ἄλλου πνεύματος καὶ ἄλλης κατασκευῆς, σπανίως ἐννοοῦμεν καὶ εἰς τῶν ὁποίων τὴν καρδίαν ποτὲ δὲν ἐμβατεύομεν. Ἐπαρατήρησα δὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουν ἐν γένει ἀπεριόριστον πεποίθησιν εἰς τὴν τύχην καὶ τὰς καρδίας των. Μὲ ταιαύτην πεποίθησιν ῥίπτονται εἰς τὸν κίνδυνον ὡς παράφρονες, καὶ ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἢ ἀνυψόνονται εἰς τὸν οὐρανόν, ἢ κρημνίζονται εἰς τὸν ᾅδην. Οὕτω καὶ ὁ Ῥιένζης· βαρυνθεὶς τὰς ματαίας φιλοφροσύνας, μηδ' ἀνεχόμενος νὰ παριστάνῃ πρόσωπον σχολαστικοῦ

(α) Θεῖον τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου.

(β) Ὅτα τὸν ἀνώνυμον Βιογράφον. Β.δ Β'. Κεφ. 12.

(γ) Ὁ σύγχρονος Ἰταλὸς ἱστοριογράφος τοῦ Ῥιένζου, παριστάνει τὴν ἀξιοσημείωτον ταύτην ἄνδρα ὡς τὸν τελειώτερον τῶν ὄντων «Disputava, λέγει περὶ αὐτοῦ ὄντος ἐν Πράγᾳ, con maestri di teologia, molto diceva, parlava cose meravigliose, lingua diserta . . . abbair fea ogni eersona.»

ἀφοῦ ἅπαξ παρέστησε τὸ τοῦ ἡγεμόνος, ἀφῆκε τοῦ αὐτοκράτορος τὴν Αὐλήν, κατά τινας μὲ νοικείᾳ θελήσει, κατ' ἄλλους δὲ παραδοθεὶς ἀπὸ τὸν Κάρολον εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ πάπα, ἄνευ ὅπλων, ἄνευ χρημάτων, καὶ ἦλθεν εἰς Αὐινιῶνα.

—Μεγάλη τρέλλα!

—Καὶ ὅμως, ἴσως μόνον αὐτὸ τὸ μέσον ἦτο τὸ καταλληλότερον, ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος. Μίαν φορὰν πρὸ τῆς πτώσεώς του, καὶ μίαν ἄλλην κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπὸ Ῥώμης ἀπουσίας του, εἶχεν ἀφορισθῇ ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ πάπα. Εἶχε κατηγορηθῇ καὶ καταδικασθῇ ὡς αἱρετικός· ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ δικαιολογηθῇ. Καὶ πῶς νὰ τὸ κατορθώσῃ ὁ ταλαίπωρος ἐξόριστος; Κἀνεὶς φίλος ἰσχυρὸς δὲν θ' ἀνελάμβανε τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ φίλου τοῦ λαοῦ· κἀνεὶς ἐκ τῶν αὐλικῶν δὲν θὰ ὕψονε φωνὴν ὑπὲρ ἀνθρώπου ὅστις εἶχε πατήσει τὸν τράχυλον τῶν εὐγενῶν. Ὁ νοῦς του ἦτο ὁ μόνος φίλος του, καὶ εἰς αὐτὸν μόνον ἤλπιζεν. Ἦλθεν εἰς Αὐινιῶνα διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς ἐναντίον του κατηγορίας, καὶ βεβαίως θὰ ἤλπιζεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἀθωώσεως μέχρι τῆς ἐπανορθώσεώς του θὰ ἔκαμνεν ἓν μόνον βῆμα. Ἰλὴν τούτου, εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε προσκληθῇ ἐπισήμως νὰ παραδώσῃ τὸν Ῥιέντζην. Ἦτο λοιπὸν κύριος νὰ ἐκλέξῃ· διότι γρήγορα ἢ ἀργὰ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ, ἐλεύθερος ἢ ἁλυσόδετος, ὡς ἐγκληματίας ἢ ὡς Ῥωμαῖος· αὐτὸς ἐπροτίμησε τὸ δεύτερον. Ὅθεν καὶ ἂν διέβαινεν, ὁ λαὸς συνέῤῥεεν εἰς πᾶσαν πόλιν, εἰς πᾶν χωρίον. Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου δημάρχου ἐτιμᾶτο καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ ἐμβῇ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτὸ τοῦ κινδύνου, καὶ τὸν καθικέτευαν νὰ σώσῃ ἑαυτὸν πρὸς ὠφέλειαν τοῦ τόπου ἐκείνου τὸν ὁποῖον εἶχε προσπαθήσει νὰ ἀνεγείρῃ. «Ὑπάγω νὰ δικαιολογηθῶ καὶ νὰ θριαμβεύσω,» τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπόκρισις τοῦ δημάρχου. Τιμαὶ ἐπίσημοι ἀπεδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς πόλεις ὅθεν διέβαινε (α), καὶ, ὡς ἔμαθα, ποτὲ πρέσβυς, ἡγεμών, ἢ βαρόνος δὲν εἰσῆλθεν εἰς Αὐινιῶνα μὲ πομπήν, ὁμοίαν μ' ἐκείνην ἥτις συνώδευσεν ἐδῶ τὸν Νικόλαον Ῥιέντζην.

—Καὶ ὅταν ἔφθασεν;

Ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν πάπαν διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς ἐναντίον του κατηγορίας. Ἐπροκάλεσε τοὺς ἀλαζόνας καρδιναλίους οἵτινες τὸν ἀφώρισαν, καὶ ἐζήτησε νὰ δικασθῇ.

—Καὶ ὁ πάπας τί εἶπε;

—Τίποτε... οὐδὲ γρύ. Εἰς ἀπάντησιν τὸν ἔστειλεν εἰς τοῦτον τὸν πύργον!

(α) «Per tutta la via gli furo fatti solenni onori,» etc. Vita di Cola di Rienzi, lib. II. cap. 13. Ὅθεν καὶ ἂν διέβαινεν ἀπηντῶντο πρὸς αὐτὸν τιμαὶ ἐπίσημοι, κτλ. Βίος Ν. Ῥιέντζου.

—Σκληρὰ ἀποκρισις!

—Πλὴν ὑπῆρξαν καὶ δρόμοι διεξοδικώτεροι τοῦ δρόμου τοῦ μεταξὺ φυλακῆς καὶ παλατίου, καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τοὺς ἀνθρώπους, ὁποῖος ὁ Ῥιένζης, διὰ τὴν φυλακὴν καὶ τὰς ἀλύσεις.

Ἐνῷ δὲ ὁ Ἄγγελος ἔλεγε ταῦτα μεγαλοφώνως, φλεγόμενος ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν τὸν ὁποῖον ἡ φήμη τοῦ πεπτωκότος δημάρχου εἶχεν ἀνάψει εἰς τὰς καρδίας τῆς νεολαίας τῆς Ῥώμης, ἤκουσε στεναγμὸν ὄπισθέν του. Καὶ στραφεὶς κατεταραγμένος εἶδε πρὸς τὴν θύραν τὴν φέρουσαν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς κυρίας Καισαρίνης, γυναῖκα εὐγενοῦς ἐξωτερικοῦ· τὸ ἔνδυμά της ἦτο πλουσιώτατον, ἀλλὰ τὸν χρυσὸν καὶ τοὺς ἀδάμαντάς της ἐπεσκίαζεν ἡ στιλπνότης τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν της. Ἐνῷ δὲ ἵστατο εὐθυτενὴς, καὶ ἀνυψωμένην ἔχουσα τὴν κεφαλήν, ἐνόμιζες ὅτι ποτὲ ἄλλο μέτωπον δὲν ὑπῆρξε τόσῳ ἁρμόδιον διὰ νὰ φέρῃ βασιλικὸν διάδημα, οὐδ' ὅτι ποτὲ ἄλλο κάλλος ἀνθρώπινον δὲν ἐξεικόνισε τελειότερον τὸ ἄκρον ἄωτον ἡρωΐδος συγχρόνως καὶ βασιλίσσης.

—Συμπάθειον, κυρία, εἶπε ταλαντευόμενος ὁ Ἄγγελος· ὡμίλουν δυνατὰ, καὶ σὲ ἀνησύχησα· πλὴν εἶμαι Ῥωμαῖος, καὶ τὸ θέμα μου ἦτο . . .

Ὁ Ῥιένζης! ἐπρόσθεσεν ἡ κυρία πλησιάσασα· θέμα καταλληλότατον εἰς τὸ νὰ κινήσῃ τὰς ῥωμαϊκὰς καρδίας. Δὲν χρειάζονται προφασιολογίαι· δὲν ἁρμόζουν εἰς τὰ γενναῖα χείλη σου! Ἄ! ἐὰν. . .

Καὶ διακόψασα τὸν λόγον ἀνεστέναξεν ἐκ νέου· μὲ φωνὴν δὲ ἠλλοιωμένην καὶ βαρυτέραν ἐπρόσθεσεν·

—Ἐὰν ἡ τύχη ἀνεγείρῃ τὸν Ῥιένζην, θὰ μάθῃ ποίαν ἰδέαν εἶχες περὶ αὐτοῦ.

—Ἀφοῦ σὺ, κυρία, ἡ ὁποία εἶσαι ἀπὸ τὴν Νεάπολιν, ἐπανέλαβεν ὁ Ἄγγελος ἐμφαντικῶς, ὁμιλῇς οὕτω διὰ πεσόντα ἐξόριστον, τί πρέπει νὰ αἰσθάνωμαι ἐγὼ ὅστις τὸν ἐγνώρισα ἡγεμόνα;

—Ὁ Ῥιένζης δὲν ἀνήκει εἰς μόνην τὴν Ῥώμην, ἀλλ' εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὸν κόσμον ὅλον, ἀπεκρίθη ἡ κυρία. Καὶ σὺ, Ἄγγελε, ὁμιλήσας μὲ τόσην τόλμην περὶ πεσόντος, ἀπέδειξας μὲ πόσην τιμὴν δύνασαι νὰ ὑπηρετήσῃς ἐκείνους οἵτινες ἔχουν τὴν εὐτυχίαν νὰ σὲ συγκαταριθμοῦν μεταξὺ τῶν ἀκολούθων των.

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἠτένισε προσεκτικῶς τὸν νέον χαμηλώσαντα τὸ ἐρυθριάσαν πρόσωπόν του, μὲ βλέμμα ἔχον πρὸ πολλοῦ ἕξιν νὰ ἀναγινώσκῃ τοὺς διαλογισμοὺς τῆς ψυχῆς διὰ τῶν ἐξωτερικῶν σημείων.

—Οἱ ἄνδρες ἀπατῶνται πολλάκις, ἐπρόσθεσε μετ' ὀλίγον μὲ τόνον φωνῆς λυπηρὸν ἀλλ' ὑπομειδιάσασα, αἱ γυναῖκες ὅμως στανίως, πλὴν ἐπὶ ἔρωτος. Ἐπεθύμουν νὰ εἶχε πολλοὺς ἡ Ῥώμη ὡς σέ! Φθάνει! ἀκούετε ποδοβολητοὺς ἀλόγων εἰς τὴν αὐλήν;

—Κυρία, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, ῥίψας κομψοπρεπῶς τὸν μανδύαν ἐπὶ τῶν ὤμων του, βλέπω τοὺς ὑπηρέτας τοῦ πανιερωτάτου καρδιναλίου Ἀλβορνόζη... Εἶναι ὁ ἴδιος καρδινάλιος.

—Κάλλιστα! εἶπεν ἡ κυρία μὲ βλέμμα ἀκτινοβόλον, τὸν ἐπερίμενα.

Καὶ εὐθὺς ἀνεχώρησε διὰ τῆς θύρας δι' ἧς ἐλθοῦσα ἤκουσε τὴν ὁμιλίαν τοῦ νέου Ῥωμαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΙΕΡΕΩΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΟΥ—ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ—ΡΑΔΙΟΥΡΓΙΑΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΡΑΔΙΟΥΡΓΙΑΙ ΤΩΝ ΑΥΛΩΝ.

Γίλιος ἢ Ἐγίδιος (α) καρδινάλιος Ἀλβορνόζης, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πλέον διακεκριμένων ἀνδρῶν τῆς διακεκριμένης ἐκείνης ἐποχῆς, γονίμου τοσαύτης μεγαλοφυΐας. Καυχώμενος ἐπὶ καταγωγῇ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν οἴκων Ἀραγωνίας καὶ Λεγιῶνος, εἶχεν ἐναγκαλισθῇ νέος τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγγελμα, καὶ νέος ἔτι ὀνομασθῇ ἀρχιεπίσκοπος Τωλήτου. Ἀλλὰ τὰ ἀθόρυβα στάδια, ὅσῳ λαμπρὰ καὶ ἂν ἦσαν, δὲν ἤρκουν εἰς τὴν φιλοδοξίαν του· οὐδὲ θὰ εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὰς τιμὰς τῆς ἐκκλησίας, ἐὰν δὲν ἦσαν τιμαὶ ἐκκλησίας ἀγωνιζομένης καὶ παλαιούσης. Κατὰ τὸν πόλεμον τὸν κατὰ Μαυρουσίων, οὐδεὶς τῶν Ἱσπανῶν διέπρεψεν ὅσον αὐτός. Ἀλφόνσος δὲ ὁ ΙΑ'. βασιλεὺς Καστιλλίας, ἐπέμεινε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ πολεμικοῦ τούτου ἱερέως τὸ δακτυλίδιον τῆς ἱπποσύνης. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλφόνσου, ὅστις εὐνόει ἰδίως ἐκεῖνον, ὁ Ἀλβορνόζης ἐπανῆλθεν εἰς Αὐινιῶνα, καὶ ἔλαβον ἀπὸ Κλήμεντα τὸν ΣΤ' τὴν μίτραν τοῦ καρδιναλίου. Αἱ μετὰ τοῦ Ἰννοκεντίου σχέσεις του ἦσαν φιλικώταται, καὶ σήμερον, ἐνῷ μετεῖχεν ἀδιακόπως τῶν συμβουλίων τοῦ πάπα, ἐψιθυρίζοντο ἐν τῇ Αὐλῇ (β) ἐκστρατεῖαι ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Ἀλβορνόζου, ἕνεκεν ἀνακτήσεως τῶν παπικῶν κτημάτων. Τολμηρός, φρόνιμος, ἐπιχειρηματίας καὶ θερμόφρων, ἔχων ἀνδρείαν ἱππότου καὶ πανουργίαν ἱερέως, τοιοῦτος ἦτο ὁ Γίλιος, καρδινάλιος Ἀλβορνόζης.

(α) Ἐγίδιος εἶναι τὸ καθαυτὸ Ἰταλικὸν ὄνομα, τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ Γαλλικὸν Γίλιος· ἀλλ' ὁ καρδινάλιος ὀνομάζεται ἐν γένει ὑπὸ τῶν τότε συγγραφέων, Γίλιος Ἀλβορνόζης.

(β) Ἰδοὺ ἀνέκδοτον χαρακτηρίζον τὸν ἀρειμάνιον τοῦτο κληρικόν. Οὐρβανὸς ὁ Ε' ἐζήτησέ ποτε παρ' αὐτοῦ λόγον τῶν δαπανηθέντων κατὰ τὰς ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν τυράννων ἐκστρατείας αὐτοῦ. Ὅδε καρδινάλιος, παρουσιάσας ἅμαξαν πλήρη τῶν κλειδίων τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων τὰ ὁποῖα κατέκτησεν «ἰδοὺ εἶπεν, ὁ λόγος μου, ἰδοὺ ποῦ ἐδαπανήθησαν τὰ χρήματά σου. Ὁ πάπας ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν, καὶ δὲν ἀπήτησε πλέον εὐθύνας παρ' αὐτοῦ.

Ἀφήσας τοὺς ἀκολούθους αὐτοῦ εὐγενεῖς εἰς τὸν πρόδομον, εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς κυρίας Καισαρίνης. Τὸ ἀνάστημά του ἦτο μεσαῖον. Τὸ μελανωπὸν χρῶμα τῶν Ἱσπανῶν, ἐξασθενῆσαν ἀπὸ τὰς σκέψεις καὶ τὴν περὶ φιλοδόξων σχεδίων ἀδιάκοπον ἐργασίαν τοῦ νοός του, εἶχε γενεῖ ὠχρόν· ἐμαρτύρει ὅμως πάντοτε εὐρωστίαν· τὸ μέτωπόν του ἦτο βαθυσκαφὲς, καὶ ἂν καὶ δὲν εἶχεν εἰσέτι ὑπερβῆ τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, θὰ ἐφαίνετο πλέον ἡλικιωμένος, ἐὰν δὲν εἶχε τὸ βῆμα στερεόν, τὸ σῶμα ἐλαφρὸν καὶ περίκομψον, καὶ τὸ βλέμμα ἀκτινοβόλον καὶ νεανικόν, ἂν καὶ πρᾶον καὶ βαθὺ ἐξ αἰτίας τῆς σκέψεως.

—Ὡραία κυρία, εἶπεν ὁ καρδινάλιος κλίνας ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς Καισαρίνης μὲ χάριν μᾶλλον εὐγενοῦς λαϊκοῦ ἢ ἱερέως, αἱ προστα-γαὶ τῆς Μακαριότητός του μ' ἐμπόδισαν, φοβοῦμαι, περισσότερον τῆς ὥρας τὴν ὁποίαν εὑρεστήθης νὰ προσδιορίσῃς διὰ νὰ δεχθῇς τὰ σεβάσματά μου· ἡ καρδία μου ὅμως ἦτο μαζῆ σου ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν.

—Ὁ καρδινάλιος Ἀλβορνόζης, ἀπεκρίθη ἡ κυρία, ἀποσύρασα ἐλαφρῶς τὴν χεῖρα καὶ καθήσασα ἔχει τόσας ἀσχολίας ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς φήμης του, ὥστε νομίζω ὅτι τὸ ν' ἀποσπᾷ τις, ἔστω καὶ δι' ὀλίγας στιγμὰς, τὴν προσοχήν του χάριν ἰδεῶν ὀλιγώτερον εὐγενῶν, εἶναι εἶδος ἐπιβουλῆς τοῦ ὀνόματός του.

—Ἄ, κυρία! ἀπεκρίθη ὁ καρδινάλιος, ποτὲ ἡ φιλοδοξία μου δὲν εἶχε σκοπὸν εὐγενέστερον τοῦ παρόντος. Καὶ θὰ ὑπερηφανευόμην πολὺ περισσότερον καθήμενος πρὸ τῶν ποδῶν σου, παρὰ εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Ἐρύθημα στιγμιαῖον ἀνέβη εἰς τὰς παρειὰς τῆς κυρίας, ἀλλ' ἐρύθημα προελθὸν ἴσως ἀπό τε ἀγανάκτησιν καὶ ἀπὸ ματαιότητα· διεδέχθη δὲ αὐτὸ μεγίστη ὠχρότης. Ἐσιώπησεν ὀλίγον πρὶν ἀποκριθῇ, καὶ προσηλώσασα τοὺς μεγάλους καὶ ὑπεροπτικοὺς ὀφθαλμούς της ἐπὶ τοῦ ἐρωτολήπτου Ἱσπανοῦ, εἶπε μὲ φωνὴν σιγαλήν·

—Πανιερώτατε, δὲν προσποιοῦμαι ὅτι δὲν ἐννοῶ τοὺς λόγους σου, οὐδ' ἐκλαμβάνω αὐτοὺς ὡς λόγους τετριμμένους ἐπιδείξεως ἐρωτικῆς· ὡς ἔχουσα ἀρκετὴν ματαιότητα πιστεύω ὅτι φαντάζεσαι τῳόντι ὅτι λέγεις ἀλήθειαν, λέγων ὅτι μὲ ἀγαπᾷς.

—Φαντάζομαι! ἐπανέλαβεν ὁ Ἱσπανός.

—Ἄκουσόν με, εἶπεν ἡ κυρία. Ἐκείνη τὴν ὁποίαν τιμᾷ ὁ καρδινάλιος Ἀλβορνόζης μὲ τὸν ἔρωτά του, ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτὸν ἀποδείξεις. Εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ πάπα, τίνος ἐπιρροὴ εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ἐδικῆς σου; Σὲ παρακαλῶ νὰ τὴν ἐξασκήσῃς χάριν μου.

—Λέγε, φιλτάτη κυρία· μήπως οἱ βάρβαροι ἥρπασαν τὰ κτή-

ματά σου; μήπως σ' ἐξύβριτε κἀνείς; μήπως ἐπιθυμῇς τίτλους καὶ κτήματα; ἡ ἐξουσία μου εἶναι δούλη σου.

—Ὄχι, καρδινάλιε! ὑπάρχει τί ἄλλο ἐπιθυμητότερον πλούτου καὶ τίτλων εἰς Ἰταλίδα, καὶ γυναῖκα μάλιστα... ἐκδίκησις!

Ὁ καρδινάλιος ὠπισθοχώρησεν ἐνώπιον τοῦ φλογεροῦ βλέμματός της· τὸ πνεῦμα ὅμως τῆς ὁμιλίας της ἔκρουσε χορδὴν συμπαθείας.

—Τοῦτο μαρτυρεῖ, εἶπε μετὰ μικρὸν δισταγμόν, τοῦτο μαρτυρεῖ μεγάλον γένος· ἡ ἐκδίκησις δὲν εἶναι πάθος χυδαῖον· ἂς συγχωροῦν τὰς ὕβρεις οἱ δοῦλοι καὶ οἱ βάναυσοι· ἐξακολούθησον, κυρία.

—Ἤκουτας τὰς τελευταίας εἰδήσεις τῆς Ῥώμης; ἠρώτησεν ἡ κυρία.

—Βεβαίως, ἀπεκρίθη ἐκστατικῶς πως ὁ καρδινάλιος· θὰ ἤμεθα ἄθλιοι πολιτικοὶ ἐὰν δὲν ἐγνωρίζαμεν τὴν κατάστασιν τῆς μητροπόλεως τῆς ἐκκλησίας· ἡ καρδία μου μάλιστα θρηνεῖ διὰ τὴν δυστυχῆ ἐκείνην πόλιν. Πλὴν διὰ τί μ' ἐρωτᾷς περὶ Ῥώμης; εἶσαι...

—Ῥωμαία! Μάθε, πανιερώτατε, ὅτι ἔχω σκοπὸν λέγουσα ὅτι εἶμαι Νεαπολῖτις. Ἐμπιστεύομαι τὸ μυστικόν μου εἰς τὴν διάκρισίν σου. Εἶμαι ἀπὸ τὴν Ῥώμην! Εἰπέ με εἰς ποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται;

—Ὡραία μου, ἀπεκρίθη ὁ καρδινάλιος, ἔπρεπεν ἐξ ἀρχῆς νὰ ὑποθέσω ὅτι τὸ μέτωπον, τὸ ἐξωτερικὸν τοῦτο, δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν ἐλαφρὰν Καμπανίαν. Ὁ νοῦς μου ἔπρεπε νὰ μὲ εἴπῃ ὅτι φέρουν τὸν τύπον τῆς αὐτοκρατορίσσης τοῦ κόσμου. Ἡ κατάστασις τῆς Ῥώμης, ἐξηκολούθησεν ἐμβριθέστερον ὁ Ἀλβορνόζης, περιγράφεται δι' ὀλίγων. Γνωρίζεις βεβαίως, ὅτι μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἐπιτηδείου ἀλλ' αὐθάδους Ῥιέντζου, ὁ Πεπῖνος, κόμης Μινορβίνου (πλαστούργημα τοῦ Μοντερεάλου), ὅστις συνέτρεξεν εἰς τὴν πτῶσιν αὐτήν, ἠθέλησε νὰ παραδώσῃ τὴν Ῥώμην εἰς τὸν Μοντερεάλην αὐτόν· ἀλλὰ δὲν ἦτο οὔτε ἰσχυρός, οὔτε φρόνιμος ἀρκετά, καὶ οἱ βαρόνοι τὸν ἐδίωξαν, ὡς ἐδίωξαν καὶ τὸν δήμαρχον. Μετά τινα καιρὸν νέος τις δημαγωγός, Ἰωάννης Σερρόνης ὀνομαζόμενος, ἐγκαθιδρύθη εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἐδίωξε καὶ αὐτὸς τοὺς εὐγενεῖς· ἀλλ' ἠκολούθησαν καὶ νέαι ἐπαναστάσεις, καὶ οἱ βαρόνοι ἀνεκλήθησαν. Ὁ ἀσθενὴς διάδοχος τοῦ Ῥιέντζου ἐπροσκάλεσε τὸν λαὸν εἰς τὰ ὅπλα, ἀλλ' εἰς μάτην· τότε, ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀπελπισίαν του παρῃτήθη, καὶ ἀφῆκε τὴν πόλιν κατασπαραττομένην ἀπὸ τὰς ἀτελευτήτους ἀλληλομαχίας τῶν Ὀρσινῶν, τῶν Κολοννῶν καὶ τῶν Σαβελλῶν

—Ὅλ' αὐτὰ τὰ γνωρίζω, πανιερώτατε· ἀλλ' ὅταν ἡ Μακαριότης του διεδέχθη τὸν Κλήμεντα ΣΤ'..

—Τότε, εἶπεν ὁ Ἀλβορνόζης, καὶ ἐλαφρὸν συνοφρύωμα συνέστειλε τὸ ὠχρὸν μέτωπόν του, τότε συνέβη τὸ χειρότερον μέρος τῆς ἱστορίας. Δύο συγκλητικοὶ ἐκλέχθησαν ἀπὸ τὸν πάπαν.

—Τὰ ὀνόματά των ;

—Βερτόλδος Ὀρσίνης, καὶ ἕνας Κολόννας. Ἀλλὰ μετά τινας ἑβδομάδας ἡ μεγάλη τιμὴ τῶν τροφίμων ἠρέθισε τοὺς λαιμάργους στομάχους τοῦ ὄχλου... ἀνεστατώθησαν, ἐφώναξαν, ὡπλίσθησαν, ἐπολιόρκησαν τὸ Καπιτώλιον...

—Καλὰ, καλὰ, ἀνέκραξεν ἡ κυρία κροτήσασα τὰς χεῖρας, καὶ δεικνύουσα δι' ὅλων τῶν κινημάτων της πόσον ἐνδιέφερεν εἰς αὐτὴν ἡ διήγησις.

—Ὁ Κολόννας μόνος διέφυγε τὸν θάνατον μεταμφιεσθεὶς πενιχρῶς, ὁ δὲ Βερτόλδος Ὀρσίνης ἐλιθοβολήθη.

—Ἐλιθοβολήθη !.:. ἔπεσεν ἕνας !

—Ναὶ, κυρία, ἕνας τῶν πρώτων, τοῦ αἵματος τοῦ ὁποίου ἡ ἐλαχίστη ῥανὶς ἦτο πολυτιμοτέρα καὶ ὠκεανοῦ λάσπης πληθείας. Σήμερον ὅλα εἶναι ἄτακτα, ἀκανόνιστα, ἀναρχικὰ εἰς Ῥώμην. Αἱ ἔριδες τῶν εὐγενῶν σείουν καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς πόλεως, καὶ εὐγενεῖς καὶ λαὸς, ἀπηλπισμένοι μετὰ τόσας δοκιμὰς νὰ καταστήσουν κυβέρνησιν, κυβερνῶνται διὰ τοῦ φόβου καὶ τοῦ ξίφους· τοιαύτη, ὡραία κυρία, εἶναι ἡ κατάστασις τῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ μὴ στενάζῃς, φροντίζομεν ὁλονὲν δ' αὐτήν. Θὰ θεραπευθῇ· κ' ἐγὼ, κυρία, ἐνδέχεται νὰ γείνω ὄργανον εὐτυχὲς τῆς ἐπανόδου τῆς εἰρήνης εἰς τὴν πατρίδα σου.

—Διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ εἰρήνη εἰς τὴν Ῥώμην, ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, εἶπεν ἐντόνως ἡ κυρία... ἡ ἐπάνοδος τοῦ Ῥιένζου.

Ὁ καρδινάλιος ἀνεσκίρτησε.

—Κυρία, εἶπε, μὴ δὲν ἤκουσα καλά ;... δὲν εἶσαι ἀπὸ αἷμα εὐγενές ;... ἐπιθυμεῖς τὴν ἀνέγερσιν πληβείου ; Δὲν ὡμίλεις πρὸ ὀλίγου δι' ἐκδίκησιν, καὶ τώρα ζητεῖς χάριν ;

—Πανιερώτατε, ἀπεκρίθη σπουδαίως ἡ ὡραία κυρία, δὲν ζητῶ χάριν· τοιαύτη λέξις δὲν ἁρμόζει εἰς χεῖλη ἀνθρώπου ἐπικαλουμένου δικαιοσύνην. Ναὶ, εἶμαι ἐξ εὐγενῶν, καὶ ἀπὸ στέλεχος μάλιστα πατρικίων τῆς Ῥώμης τόσῳ ἀρχαῖον, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἔνδοξος εἶκος τῆς Ἀραγωνίας θὰ ἐνομίζετο χθεσινὸς ἔμπροσθέν του. Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ προσβάλω διὰ τούτου τὴν πανιερότητά σου· τὸ μεγαλεῖόν σου δὲν χρεωστεῖται εἰς δένδρα γενεαλογικὰ καὶ εἰς μαυσωλεῖα· εἶν' ἔργον τῶν χειρῶν σου. Ἐὰν θελήσῃς, καρδινάλιε μου, νὰ ὁμιλήσῃς εἰλικρινῶς, θὰ ὁμολογήσῃς βεβαίως ὅτι ἐπαίρεσαι διὰ τὰς προσωπικάς σου δάφνας, καὶ ὅτι, εἰς τὴν καρδίαν σου, γελᾷς διὰ τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους τρελλοὺς οἵτινες στολίζονται μὲ τὰ σαρακοφαγωμένα φορέματα τῶν ἀποθανόντων !

—Σίβυλλα ! προφῆτις ! ὡμίλησας ὀρθότατα, εἶπεν ὁ ὑψηλόφρων καρδινάλιος μὲ ἀσυνείθιστον δύναμιν λόγου· ἡ φωνή σου εἶναι ὡς ἡ

τῆς φήμης τὴν ὁποίαν ὠνειρευόμην ὅταν ἤμην νέος. Λέγε, ἐξακολούθει!

—Τοιαύτη, ἐπανέλαβεν ἡ κυρία, τοιαύτη ὡς τὴν ἐδικήν σου ὑπερηφάνειαν, εἶναι ἡ δικαία ὑπερηφάνεια τοῦ Ῥιένζου. Καυχᾶται ὅτι εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς ἰδίας του δοξης· τοιοῦτοι, ὁποῖος ὁ δήμαρχος τῆς Ῥώμης, ὑπῆρξαν οἱ θεμελιωταὶ τῶν εὐγενῶν οἴκων. Δὲν ἐγειναν ἀπὸ προγόνους εὐγενεῖς· αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔγειναν πρῶτοι πρόγονοι· ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον· Ναὶ μὲν εἶμ' εὐγενης, ἀλλ' ἡ οἰκογένειά μου, καθὼς καὶ πολλαὶ ἄλλαι, κατεπιέσθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ὀρσινῶν καὶ τῶν Κολοννῶν, καὶ κατ' αὐτῶν πνέω ἐκδίκησιν. Εἶμαι δὲ καλλιτέρα τῶν Ἰταλίδων κυριῶν... Εἶμαι γυνὴ Ῥωμαία . . . Χύνω δάκρυα αἵματος διὰ τὰς δυστυχίας τῆς ταλαιπώρου πατρίδος μου. Κλαίω, διότι καὶ σὺ, καρδινάλιε, σὺ, βάρβαρος, ἂν καὶ ἔξοχος καὶ μεγάλος, στενάζεις διὰ τὴν Ῥώμην. Ἐπεθυμῶ νὰ ἀναστηθῇ.

—Ἀλλ' ὁ Ῥιένζης θέλει νὰ ἀναστήσῃ μόνον ἑαυτόν.

—Λανθάνεσαι, καρδινάλιε, λανθάνεσαι. Πιθανὸν νὰ ἦναι μάταιος, φιλόδοξος, ὑπερήφανος . . . τοιοῦται εἶναι αἱ μεγάλαι ψυχαί· ποτὲ ὅμως δὲν συνέλαβεν ἐπιθυμίαν μὴ ἔχουσα σκοπὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ῥώμης. Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος πᾶσαν σκέψιν περὶ τῶν συμφερόντων του· δὲν ὁμιλῶ περὶ τούτων. Ἐπιθυμεῖς νὰ ἀνεγερθῇ ἡ ἐξουσία τοῦ πάπα εἰς τὴν Ῥώμην. Οἱ συγκλητικοί σας δὲν τὸ κατώρθωσαν· οἱ δημαγωγοὶ ἀπέτυχαν· ὁ Ῥιένζης μόνος εὐδοκίμησεν· ἐκεῖνος μόνος δύναται νὰ περιστείλῃ τὰ ταραχώδη πάθη τῶν βαρόνων, ἐκεῖνος μόνος δύναται νὰ χαλιναγωγήσῃ τὸν ἄστατον καὶ κοῦφον ὄχλον. Ἐλευθέρωτον, ἀνόρθωτον τὸν Ῥιένζην, καὶ δι' αὐτοῦ ὁ πάπας θ' ἀνακτήσῃ τὴν Ῥώμην!

Ὁ καρδινάλιος δὲν ἀπεκρίθη ἐπί τινας στιγμάς. Βυθισμένος εἰς σκέψεις, ἔμενεν ἀκίνητος καλύπτων τὸ πρόσωπον μὲ τὴν χεῖρα. Ἴσως ὡμολόγει κατ' ἰδίαν ὅ,τι δὲν ὡμολόγει παρρησίᾳ, ὅτι αἱ συμβουλαὶ τῆς κυρίας ἦσαν φρόνιμοι καὶ πολιτικαί. Καταβιβάσας τέλος πάντων τὴν χεῖρα, προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' ἐκείνης περιμενούσης ἀνυπομόνως ἀπόκρισιν, καὶ μειδιάσας βιαίως· εἶπε.

—Συγχώρησόν με, κυρία· ἀλλ' ἐνῷ πολιτικολογοῦμεν ἐδῶ, μὴ λησμονῇς ὅτι σὲ λατρεύω· ἠμπορεῖ νὰ ἦναι φρονιμώταται αἱ συμβουλαί σου· ἀλλὰ διὰ ποῖον σκοπὸν τὰς προτείνεις; Διὰ τί τόση συμπάθεια καὶ προθυμία διὰ τὸν Ῥιένζην; Ἐὰν διὰ τῆς ἀπελευθερώσεώς του ἡ ἐκκλησία κερδήσῃ σύμμαχον, εἶμαι τάχα βέβαιος ὅτι ὁ Γίλιος Ἀλβορνόζης δὲν θ' ἀποκτήσῃ ἀντεραστήν;

—Πανιερώτατε, εἶπεν ἠμισηκωθεῖσα ἡ κυρία, εἶσαι λάτρις μου· ἀλλ' οὔτε ὁ βαθμός σου δύναται νὰ μὲ δελεάσῃ, οὔτε τὰ χρήματά σου νὰ μὲ ἀγοράσουν. Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, ἔχω δικαίωμα ν' ἀπαιτήσω

τὰς ἐκδουλεύσεις σου εἰς πᾶσαν περίστασιν.... Τοιοῦτο οἱ νόμοι τῆς ἱπποσύνης. Ἐάν ποτε ἐνδώσω εἰς τὰς εὐχὰς ἐρκστοῦ θνητοῦ, θὰ ἐνδώσω εἰς ἐκείνου ὅστις θὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα μου τὸν ἥρωα καὶ τὸν σωτῆρά της.

—Θαυμασία πατριῶτις! εἶπεν ὁ καρδινάλιος, οἱ λόγοι σου ἐνθαρρύνουν τὰς ἐλπίδας μου, ἀλλὰ προσβάλλουν τὴν φιλαυτίαν μου· διότι ἐπεθύμουν ὥστε μόνος ὁ ἔρως καὶ ὄχι αἱ ἐκδουλεύσεις νὰ μὲ δώσουν τὸν θησαυρὸν τὸν ὁποῖον ζητῶ. Πλὴν ἄκουσόν με, γλυκεῖα κυρία, ἔχεις ἰδέαν ὑπερβολικὴν διὰ τὴν ἐπιρροήν μου· δὲν δύναμαι νὰ ἐλευθερώσω τὸν Ῥένζην· κατηγορήθη ὡς ἀποστάτης, καὶ ἀφωρίσθη ὡς αἱρετικός· ἡ ἀπελευθέρωσίς του κρέμαται ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον.

—Ἠμπορεῖς νὰ εὐκολύνῃς τὴν δίκην σου;

—Ἴσως, κυρία.

—Αὐτὴ θὰ ἦναι ἡ ἀπελευθέρωσίς του· ἠμπορεῖς καὶ νὰ κατορθώσῃς νὰ λάβῃ συνέντευξιν ἰδιαιτέραν μὲ τὴν Μακαριότητά του;

—Ἀναμφιβόλως.

—Αὐτὴ θὰ ἦναι ἡ ἀνέγερσίς του! Ἰδοὺ ὅλα ὅσα ζητῶ ἀπὸ τὴν πανιερότητά σου!

—Καὶ τότε, γλυκεῖα Ῥωμαία, εἶπεν ὁ καρδινάλιος περιπαθῶς, γονυπετήσας καὶ λαβὼν τὴν δεξιὰν τῆς κυρίας, *εἰς ἐμὲ θ' ἀνήκῃ* τὸ νὰ ζητήσω.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ ὑπερήφανος Ῥωμαία ᾐσθάνθη ὅτι ἦτο γυνή... ἠρυθρίασεν, ἔτρεμεν, ὄχι ὅμως ἀπὸ πάθος ἢ ἀπὸ ἀδυναμίαν, ἀλλ' ἀπὸ φρίκην καὶ ἐντροπήν, ὡς θὰ ἐπείθετο περὶ τούτου καὶ αὐτὸς ὁ καρδινάλιος, ἐὰν ἐδύνατο νὰ ἐμβλέψῃ εἰς τὴν καρδίαν της. Ἀφῆκε δὲ μηχανικῶς τὴν χεῖρα εἰς αὐτὸν, ὅστις καταφιλήσας αὐτὴν εἶπε σκωθείς.

—Καὶ οὕτως ἐμπνευσθεὶς δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἐπιτυχίας· αὔριον θὰ ἔλθω ἐκ νέου ἐδῶ.

Καὶ ἔθλιψε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῆς καρδίας του· ἀλλ' ἡ κυρία δὲν ᾐσθάνθη τὴν σύνθλιψιν, οὐδ' ἤκουσε τὸν ἀποχαιρετισμόν του ὅταν ἐπρόφερεν αὐτὸν στενάζων. Ῥίψας δὲ ἐπ' αὐτῆς βλέμμα ἡδυπαθές, ἀνεχώρησε βραδυπατῶν. Μόλις μετὰ παρέλευσίν τινων λεπτῶν ἡ κυρία ἀνανήψασα, εἶδεν ὅτι ἦτο μόνη.

—Μόνη! εἶπε σχεδὸν μεγαλοφώνως καὶ ἐμφαντικῶς· μόνη! Ὦ! πόσον ὑπέφερα... τί εἶπα! ἄπιστος εἰς *αὐτὸν*, ἔστω καὶ κατὰ νοῦν! Ὦ! ποτὲ, ποτέ! Ἐγὼ ἡ ὁποία ἐγεύθην τὰ φιλήματα τῶν ἱερῶν χειλέων του... ἡ ὁποία ἀνεπαύθην ἐπὶ τῆς βασιλικῆς του καρδίας... Ἐγώ! Παναγία μου, γενοῦ προστάτις καὶ στήριγμά μου. Εἶπε, καὶ κλαίουσα πικρῶς ἔπεσε γονυπετὴς, καὶ προσηύχετο ἐν

κατανύξει. Σηκωθεῖσα δὲ μετὰ ταῦτα ἀτάραχος μὲν ἀλλ' ὠχρὰ ὡς ὁ θάνατος, ἐνῷ δάκρυα κατέβρεχον τὰς παρειάς της, ἦλθε βραδέως εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ἤνοιξε καὶ ἔκυψεν ἐκτὸς αὐτοῦ· ὁ ἀὴρ τῆς δυούσης ἡμέρας ἐδρόσισε τὴν κεφαλήν της, καὶ συνέστειλε, καὶ ἐμετρίασε τὴν φλόγα τῆς καρδίας της. Μαῦρος καὶ κολοσσαῖος ἔκειτο ἔμπροσθέν της ὁ πύργος ὅπου ἐφυλάττετο ὁ Ῥιένζης ὡς αἰχμάλωτος καὶ κακοῦργος· προσήλωσεν εἰς αὐτὸν ἐπὶ πολὺ τὰ βλέμματά της, καὶ στραφεῖσα ἀνέσυρεν ἀπὸ τὰς πτυχὰς τῆς ἐσθῆτός της μικρὸν καὶ κοπτερὸν ἐγχειρίδιον. «Ἂς σώσω, ἐψιθύρισεν, αὐτὸν διὰ τὴν δόξαν! καὶ τοῦτο θὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΑΓΙΟΙ—ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΦΡΟΝΙΜΟΙ.—ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΑΙ.—ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΕΛΕΙΑ ΟΛΩΝ.

Ἂν καὶ ὁ ἀρειμάνιος καρδινάλιος τῆς Ἱσπανίας ἠγάπα τὸ κάλλος ὡς καὶ τὸ ἔξοχον πνεῦμα τῆς κυρίας Καισαρίνης, ὁ ἔρως ὅμως δὲν εἶχε παρ' αὐτῷ τόσην ἰσχὺν ὅσην ἡ ἄκρατος φιλοδοξία του, ἀφ' ἧς ὁρμώμενος διέπρεψε πάντοτε καθ' ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις του. Ὁ πυλύπειρος καὶ διαβατικὸς νοῦς του, σκεπτόμενος περὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς κυρίας τοῦ νὰ ἀνεγερθῇ ὁ Ῥιένζης, προεῖδεν ἀμέσως τὰ ὠφελήματα ἅτινα ἤθελον προκύψει ἐκ τούτου διὰ τὰ πολιτικά σχέδιά του. Εἴδομεν πρὸ μικροῦ ὅτι σκοπὸν εἶχεν ὁ νέος πάπας νὰ ἀνακτήσῃ τὰς γαίας τῆς ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας εἶχον ἀποσπάσει αἱ ὄνυχες πανούργων καὶ κακοβούλων τυράννων. Ἐπὶ τούτῳ, εἶχε προετοιμασθῇ δύναμις ἀξιόμαχος τῆς ὁποίας ὠνομάσθη κυρίως ἀρχηγὸς ὁ καρδινάλιος· ἀλλ' ἡ δύναμις ἦτο ἄνισος πρὸς τὸ ἐπιχείρημα, ὁ δὲ Ἀλβορνόζης, ἀναθέτων πολλὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἐπιχειρήματος ἐπιρροήν, ἐφρόνει ὅτι, καθόσον ἐπροχώρει εἰς τὰ Ἰταλικὰ Κράτη, θὰ προσήρχοντο νέοι στρατιῶται ὑπὸ τὰς σημαίας του. Ἡ θαυμασία ἀνέγερσις τοῦ Ῥιένζου ἐγέννησεν ἀκατανόητον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ αὐτοῦ μεταξὺ ὅλων τῶν ἐλευθέρων λαῶν τῆς Ἰταλίας, ὅστις ἐξήρθη ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὴν ἐπαγωγὸν εὐγλωττίαν τοῦ Πετράρχου, ἐξασκοῦντος τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἰσχὺν μεγίστην, ὁποίαν δὲν ἐξήσκησε πώποτε οὔτε πρὸ αὐτοῦ οὔτε μετ' αὐτὸν κανεὶς ἁπλοῦς φιλολόγος, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ἐν Φέρνεϋ σοφοῦ ἐξαιρουμένου, καὶ συνδραμόντος τὸν δήμαρχον τῆς Ῥώμης δι' ὅλης τῆς μεγαλοφυΐας του. Τοιοῦτος σύντροφος ὡς ὁ Ῥιένζης, συνεκστρατεύων μὲ τὸν καρδινάλιον, θὰ ἐχρησίμευεν ὡς μαγνήτης τῆς Ἰταλικῆς νεολαίας. Πλησιά-

ζων δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, θὰ ἔκρινε μόνος κατὰ πόσον θὰ ἦτο ὀρθὴ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Ῥιένζου ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ πάπα. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ῥωμαίου θὰ συνετέλει, εἴς τε τὴν ἐκφόβισιν τῶν ἐπαναστατησάντων εὐγενῶν, καὶ τὴν εἰρηνοποίησιν τοῦ ἰσχυρογνώμονος λαοῦ. Ἀφ' ἑτέρου, ὁ καρδινάλιος ἐνόει ὅτι κἀνὲν καλὸν δὲν προήρχετο ἀπὸ τὴν ἐνεστῶσαν φυλάκισιν τοῦ Ῥιένζου· ὅσῳ παρήρχοντο οἱ μῆνες, τόσῳ ἡ πρὸς αὐτὸν συμπάθεια ἐγίνετο γενικωτέρα καὶ ἐνθερμοτέρα. Ὅλαι σχεδὸν αἱ καρδίαι τῆς δημοκρατουμένης Ἰταλίας ἐστρέφοντο πρὸς τὸ μονῆρες δεσμωτήριόν του. Ἡ φιλολογία, ὁπλισθεῖσα διὰ τῆς ἰσχυρᾶς καὶ ἀκαταμαχήτου δυνάμεώς της, συνεμάχησε μετ' αὐτοῦ, ὁ δὲ πάπας, μὴ τολμῶν νὰ γίνῃ δικαστής, κατηγορεῖτο ὅτι ἦτο δεσμοφύλαξ αὐτοῦ. «Φυλακισμένος ἔχων δημοτικότητα, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ὁ ἔμπειρος καρδινάλιος, εἶναι κινδυνωδέστατος ξένος· ἢ ἀνάστητέ τον ὡς δοῦλόν σου, ἢ κατέστρεψέ τον ὡς ἐχθρόν! Εἰς τοιαύτην περίστασιν δὲν βλέπω ἄλλο καταφύγιον παρὰ τὴν ἀπόλυσιν ἢ τὸν θάνατον!» Τοιαῦτα σκεπτόμενος ὁ ἐπιτήδειος συνωμότης, βαθὺς περὶ τὸν μακιαβελισμὸν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, διεχώριζεν ἀπὸ τὸν πολιτικὸν ἄνδρα τὸν ἐραστήν.

Ἐπανελθὼν μετὰ ταῦτα εἰς τὸν πρῶτον τῶν δύο τούτων χαρακτήρων, συνέλαβε προκισθήματα ἀπαίσια, ἐνθυμηθεὶς τὴν τόσην τῆς ἐρωμένης του ἀνησυχίαν περὶ τοῦ Ῥιένζου. Ναὶ μὲν ἀπέδιδεν αὐτὴν εἴτε εἰς πατριωτικόν τινα πυρετόν, εἴτε εἰς σκοποὺς ἐκδικήσεως· ὁ ἀκαμπτος καὶ ὑπερήφανος χαρακτήρ της ἐνίσχυε μάλιστα τὴν ὑπόθεσίν του αὐτὴν, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ κρύψῃ ἐνδόμυχόν τινα ζηλοτυπίαν προσβάλλουσαν τὴν ματαιότητα καὶ ἐκφοβίζουσαν τὸν ἔρωτά του· «Ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἀποδιώξας τὸν ἀκούσιον φόβον του, ἠμπορῶ νὰ στρέψω κατ' αὐτῆς τὰ ἴδια ὅπλα της· θὰ ἐλευθερώσω τὸν Ῥιένζην καὶ θ' ἀπαιτήσω τὴν ἀμοιβήν μου. Ἐὰν δὲ τὴν ἀρνηθῇ, ἡ χεὶρ ἥτις ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς φυλακῆς, δύναται καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ νὰ ἑτοιμάσῃ τὰς ἁλύσεις του· ἡ ἐπιθυμία της αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν δύναμίν μου!»

Τοιαῦτα ἀνεπόλει ὁ καρδινάλιος, ὅταν ἐπροσκλήθη αἴφνης ἀπὸ τὸν πάπαν.

Τὸ παπικὸν παλάτιον δὲν ἐπεδείκνυε πλέον τὴν δαψιλῆ καὶ κομψὴν συνάμα πολυτέλειαν Κλήμεντος τοῦ Στ', ὁ δὲ σκωπτικὸς καρδινάλιος ὑπεμειδίασεν ἰδὼν τὸ σκότος καὶ τὴν ἐρημίαν τῶν προδόμων «Νομίζει ὅτι δίδει παράδειγμα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀλβορνόζης, ὁ καλὸς οὗτος Λιμοβίκης!... καὶ ὅμως ἔχει τὴν δυσαρέσκειαν νὰ βλέπῃ ὅτι τὸν ὑπερτεροῦν καὶ οἱ πτωχότεροι ἐπίσκοποι. Ταπεινόνεται αὐτὸς, καὶ φαντάζεται ὅτι ἡ ταπείνωσίς του εἶναι μεταδοτική.

Ὁ Μακαριώτατος ἐκάθητο ἔμπροσθεν μικρᾶς καὶ ἁπλοϊκῆς τρα-

πέζης καταφορτισμένης μ' ἔγγραφα, τὴν κεφαλὴν στηρίζων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Τὸ δωμάτιον ἦτο ἀφελέστατα συνεσκευασμένον, ἐντὸς δὲ μικροῦ κοιλώματος πλησίον τοῦ παραθύρου, ἀνέκειτο σταυρὸς ἐλεφάντινος, καὶ κάτωθεν αὐτοῦ κεφαλὴ νεκρὰ καὶ ὀστᾶ σταυροειδῆ, τὰ ὁποῖα πολλοὶ μοναχοὶ εἶχον τότε παραδεχθῆ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δι' οὓς καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ὡς ἐμβλήματα τῆς βραχύτητος τοῦ βίου, καὶ ὡς παροτρυντικὰ εἰς τὸ νὰ διανύσωσιν αὐτὸν ἐναρέτως! Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔκειτο ἀνοικτὸς χάρτης τῆς ἐπικρατείας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἦσαν ἰδίως καὶ διακεκριμένως σημειωμένα τὰ φρούρια. Ὁ πάπας ἀνασηκώσας ὀλίγον τὴν κεφαλὴν ὅταν ἦλθεν ὁ καρδινάλιος, μὲ ἦθος ἁπλοῦν μὲν ἀλλ' ἐκφράζων συμπάθειαν καὶ ἀγαθότητα.

—Τέκνον μου! εἶπεν ἀνταποδώσας εὐμενῶς τὸν ταπεινὸν ἀσπασμὸν τοῦ ὑπερηφάνου Ἱσπανοῦ, δὲν θὰ πιστεύσῃς ἴσως ὅτι μετὰ τὰς σημερινὰς διεξοδικὰς συνδιαλέξεις μας, νέαι φροντίδες ἀπῄτησαν τόσον γρήγορα τὴν βοήθειαν τῶν συμβουλῶν σου. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἀκάνθινος στέφανος μὲ καταπληγόνει ὑπὸ τὴν τριπλῆν τιάραν, καὶ πολλάκις στενάζω διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς ἀρχαίας μου καθηγητικῆς καθέδρας τῆς Τολόσσης· ἡ θέσις μου περιστοιχίζεται ἀπὸ ἀγῶνας καὶ μόχθους.

—Ὁ Θεὸς μετριάζει τὸν ἄνεμον διὰ τὸ κουρευμένον ἀρνίον, εἶπεν ὁ καρδινάλιος μὲ κατάνυξιν εὐσεβείας καὶ συμπαθείας.

Ὁ Ἰνοκέντος δὲν κατώρθωσε νὰ μὴ μειδιάσῃ· ἀπεκρίθη δέ·

—Τὸ ἀρνίον τὸ ὁποῖον φέρει τὸν σταυρὸν πρέπει νὰ ἔχῃ δύναμιν λέοντος. Ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν, τέκνον μου, ἔλαβα πολλὰ δυσαρέστους εἰδήσεις· μᾶς ἦλθον ταχυδρόμοι ἀπὸ τὰ πέριξ τῆς Ῥώμης· οἱ ἄθεοι θύουν καὶ ἀπολύουν ὡς μανιώδεις· ἡ δύναμις τοῦ Ἰωάννου Βίκου ηὔξησε φρικτά, καὶ ὁ πλέον ἐπίφοβος τυχοδιώκτης τῆς Εὐρώπης κατετάχθη ὑπὸ τὰς σημαίας του.

—Ἡ Μακαριότης ἐννοεῖ, ἠρώτησεν ἀμηχανῶν ὁ καρδινάλιος, τὸν Φρὰ Μορεάλην, ἱππότην τοῦ ἁγίου Ἰωάννου;

—Ὁλόκληρον, ἀπεκρίθη ὁ πάπας. Φοβοῦμαι τὴν ἀπεριόριστον φιλοδοξίαν τοῦ ἀγρίου ἐκείνου τυχοδιώκτου.

—Ἡ Μακαριότης σου δὲν ἔχει ἄδικον, εἶπε ζηρῶς ὁ καρδινάλιος.

—Γράμματά τινα ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δούλου τῆς ἐκκλησίας· ἰδοὺ αὐτά· ἀνάγνωσέ τα, τέκνον μου.

Ὁ δὲ Ἀλβορνόζης, λαβὼν ἐπεξῆλθε μὲ προσοχὴν τὰς ἐπιστολάς, καὶ ἀποθέσας αὐτὰς ἐκ νέου ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔμεινε στιγμάς τινας σιωπηλὸς καὶ σύννους.

—Τί λέγεις, τέκνον μου; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους ὁ πάπας μὲ τόνον φωνῆς ἀνυπόμονον καὶ δυσάρεστον.

—Λέγω ὅτι μὲ τὸ τολμηρὸν πνεῦμα τοῦ Μοντερεάλου, καὶ τὴν ψυχρὰν δολιότητα τοῦ Ἰωάννου Βίκου, ἡ Μακαριότης σου ἠμπορεῖ νὰ στενάξῃ, ἂν ὄχι διὰ τὴν ἡτυχίαν, τοὐλάχιστον διὰ τὰ εἰσοδήματα τῆς καθηγητικῆς καθέδρας της.

—Πῶς, καρδινάλιε! εἶπε σπουδάζων ὁ πάπας καὶ ἐρύθημα ὀργῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὠχρὸν μέτωπόν του.

Ἀλλ' ὁ καρδινάλιος, ἐξηκολούθησεν ἀταράχως·

—Κατὰ τὰ γράμματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ὁ Μοντερεάλης διευθύνθη πρὸς ὅλους τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὁπλαρχηγοὺς τῶν μισθοφόρων προσφέρας μεγάλον μισθὸν εἰς πάντα στρατιώτην ὅστις ἤθελεν ὑπάγει νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπ' αὐτόν, καθὼς καὶ πλουσιώτατα λάφυρα. Ἔχει λοιπὸν κατὰ νοῦν μεγάλα σχέδια! Γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον!

—Πολλὰ καλά! ἡμεῖς δὲ τί θὰ κάμωμεν;

—Ἡ ἀπόκρισις εἶναι ἁπλουστάτη, ἀπεκρίθη μέ τινα ἔπαρσιν ὁ καρδινάλιος, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοί του ἐτόξευον πῦρ πολεμικόν· νὰ μὴ χάσωμεν οὐδὲ στιγμήν! ὁ υἱός σου ἐκστρατεύει ἀμέσως. Ἂς ὑψώσωμεν τὴν σημαίαν τῆς ἐκκλησίας!

—Ἀλλ' εἴμεθα ἀρκετὰ ἰσχυροί; τὰ στρατεύματά μας εἶναι ὀλιγάριθμα. Ὁ ζῆλος ἐσβέσθη καὶ ἡ εὐσέβεια τῶν Βαλδουΐνων δὲν εὑρίσκεται πλέον.

—Ἡ Μακαριότης σου γνωρίζει κάλλιστα, ἐπανέλαβεν ὁ καρδινάλιος, ὅτι διὰ τὸν ὄχλον ὑπάρχουν δύο συνθήματα πολέμου· Ἐλευθερία καὶ Θρησκεία. Ἐὰν ἡ Θρησκεία δὲν ἰσχύῃ, μεταχειριζόμεθα τὸ κοσμικὸν σύνθημα· ἂς ὑψωθῇ τῆς ἐκκλησίας ἡ σημαία, καὶ ἂς πέσουν οἱ τύραννοι! Θὰ προκηρύξωμεν νόμους ἰσότητος καὶ κυβερνήσεως ἐλευθέρας· καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ στρατόπεδόν μας θὰ εὐτυχήσῃ περισσότερον μὲ τὰς ὑποσχέσεις αὐτὰς, παρὰ αἱ σκηναὶ τοῦ Μοντερεάλου μὲ τὰς χυδαιοτέρας ὑποσχέσεις μισθῶν καὶ ἁρπαγῆς.

—Γιλιε Ἀλβορνόζη, εἶπεν ὁ πάπας ἐμφαντικῶς, καὶ ἐξαρθεὶς ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ καρδιναλίου, παρημέλητε τὰς συνήθεις φρασεολογικὰς διατυπώσεις, ἔχω ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς σέ. Γενοῦ σήμερον ὁ δεξιὸς βραχίων τῆς ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἴσως θὰ καταντήσῃς καὶ ἀρχηγός. Αἰσθάνομαι κάλλιστα ὅτι ἡ παιμαντικὴ ῥάβδος ἔπεσεν εἰς χεῖρας ἀσθενεῖς. Ὁ διάδοχός μου ἂς ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις μου.

Οὐδὲ ὄψεως ἀλλαγὴ, οὐδὲ βλέμματος λαμπρότης, ἐπρόδωκεν εἰς τὸν διαβατικὸν ὀφθαλμὸν τοῦ πάπα, τὰς συγκινήσεις τὰς ὁποίας διήγειραν ἐντὸς τοῦ στήθους τοῦ φιλοδόξου καρδιναλίου αἱ λέξεις αὐταί. Κύψας δὲ ἐδαφιαίως τὴν ἐπηρμένην κεφαλὴν ἀπεκρίθη·

—Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ ζήσῃ εἰς αἰῶνα ὁ Ἰννοκέντιος ὁ ΣΤ.' διὰ νὰ ὁδηγήσῃ πρὸς τὴν δόξαν τὴν ἐκκλησίαν. Ὅσον δὲ διὰ τὸν Γίλιον Ἀλβορνόζην, μᾶλλον στρατιώτην ἢ ἱερέα, αὐτὸς εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὸν θόρυβον τῶν στρατοπέδων, καὶ τὴν πνοὴν τῶν πολεμικῶν ἀλόγων· αὐταὶ ἦσαν ἀνέκαθεν αἱ ἐπιθυμίαι του. Ἀλλὰ μόνον τόσα εἶχε νὰ κοινοποιήσῃ ἡ Μακαριότης σου εἰς τὸν δοῦλόν της;

—Ὄχι, ἀπεκρίθη διακόψας αὐτὸν ὁ Ἰννοκέντιος, ἔχω καὶ ἄλλας εἰδήσεις ἐπίσης λυπηράς. Αὐτὸς ὁ Ἰωάννης Βίκος (ὁ διάβολος νὰ τὸν ἐπάρῃ!) ὁ ὁποῖος τιτλοφορεῖται μόνος, ὁ ἀφωρισμένος λῃστής, ἔπαρχος Ῥώμης, τόσῳ ἐγέμισε τὴν δυστυχῆ ἐκείνην πόλιν μὲ κατασκόπους, ὥστε πλησιάζομεν νὰ χάσωμεν τὴν καθέδραν τοῦ Ἀποστόλου· ἡ Ῥώμη, εὑρισκομένη εἰς ἀναρχίαν πρὸ πολλοῦ κατήντησε σήμερον εἰς φανερὰν ἐπανάστασιν. Οἱ εὐγενεῖς, υἱοὶ τοῦ Βελίαλ, ἐταπεινώθησαν, εἶναι ἀληθὲς, ἐκ νέου· ἀλλὰ πῶς; Ἕνας Βαροντσέλλης, ἕνας νέος δημαγωγὸς, ὁ ἀγριώτερος, ὁ πλέον αἱμοβόρος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν ἡ φύσις, ἀνυψώθη· ὁ ὄχλος τὸν ἔδωκε δύναμιν, καὶ αὐτὸς τὴν μεταχειρίζεται σφάζων τοὺς πολίτας καὶ ἐξυβρίζων τὸν πάπαν. Μὴν ὑποφέρων πλέον ὁ λαὸς τὰ κακουργήματα τοῦ ἀνθρώπου τούτου, τὰ ὁποῖα δὲν συγκερνῶνται τοὐλάχιστον μὲ ἱκανότητα, φωνάζει ἡμέραν καὶ νύκτα εἰς τοὺς δρόμους ὑπὲρ τοῦ δημάρχου Ῥιένζου.

—Ἄ! εἶπεν ὁ καρδινάλιος, τοῦ Ῥιένζου τὰ σφάλματα ἐλησμονήθησαν λοιπὸν εἰς τὴν Ῥώμην; καὶ αἰσθάνονται καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τὸν ἐνθουσιασμὸν ὅλης τῆς λοιπῆς Ἰταλίας;

—Ἀλλοίμονον! μάλιστα.

—Κάλλιστα· τὸ εἶχα μαντεύσει. Ὁ Ῥιένζης λοιπὸν ἠμπορεῖ νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἐκστρατείαν μου...

—Τέκνον μου! ὁ ἀποστάτης, ὁ αἱρετικός...

—Ἡ συγχώρησις τῆς Μακαριότητός σου θὰ τὸν καταστήσῃ ἥσυχον ὑπήκοον καὶ ὀρθόδοξον καθολικὸν, εἶπεν ὁ Ἀλβορνόζης. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι καλοὶ ἢ κακοὶ κατὰ τὸ συμφέρον μας. Τί μᾶς ὠφελεῖ ἀρετὴ ἄχρηστος ἢ κακούργημα εὔχρηστον; Ὁ στρατὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάγει κατὰ τῶν τυράννων, καὶ κηρύττει παντοῦ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν δημοτικῶν πολιτευμάτων τῶν παπικῶν πόλεων. Δὲν βλέπει ἡ Μακαριότης σου ὅτι ἡ ἀπόλυσις τοῦ Ῥιένζου, τοῦ εὐνοουμένου τούτου τοῦ λαοῦ, θὰ χειροκροτηθῇ ὡς ἐγγύησις τῆς εἰλικρινείας σου; Δὲν βλέπει ἡ Μακαριότης σου ὅτι ὁ μέγας δημαγωγὸς Ῥιένζης πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ νὰ ἐξολοθρευθῇ ὁ μικρὸς δημαγωγὸς Βαροντσέλλης; Χρεωστοῦμεν νὰ κερδήσωμεν τοὺς Ῥωμαίους εἴτε τῆς μητροπόλεως, εἴτε τῶν ἑπτὰ πόλεων τοῦ Ἰωάννου Βίκου. Ὅταν μάθουν ὅτι ὁ Ῥιένζης εὑρίσκεται εἰς τὸ στρατόπεδόν μας, πολλοὶ

πίστευσόν με, θ' ἀποσκιρτήσουν ἀπὸ τοὺς τυράννους, καὶ δὲν θ' ἀκούσωμεν πλέον τίποτε διὰ τὸν Βαροντσέλλην.

—Πάντοτε φρόνιμος, εἶπε σκεπτόμενος ὁ πάπας· εἶναι ἀληθινόν, ἠμποροῦμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν τοῦτον τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ μὲ προσοχήν, τὸ πνεῦμά του εἶναι ἐπίφοβον...

—Καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τὸν κερδήσωμεν· ἐὰν τὸν ἀπολύσωμεν, πρέπει νὰ τὸν κάμωμεν ἐδικόν μας· ἡ πεῖρά μου μ' ἐδίδαξεν ὅτι ὅταν δὲν ἠμπορῇ τις νὰ ἐξολοθρεύσῃ δημαγωγὸν ἐννόμως, πρέπει νὰ τὸν καταφορτίζῃ μὲ τιμάς· ἂς μὴ ἦναι πλέον δήμαρχος τοῦ λαοῦ. Δὸς εἰς αὐτὸν τίτλον συγκλητικοῦ, καὶ τότε θὰ ἦναι τοποτηρητὴς τοῦ πάπα!

—Θὰ σκεφθῶ περὶ τούτου, τέκνον μου, αἱ συμβουλαί σου μὲ ἀρέσκουν, ἀλλὰ καὶ μὲ φοβίζουν· τοὐλάχιστον νὰ ἐξετασθῇ, καὶ ἂν εὑρεθῇ αἱρετικός...

—Θὰ συμβουλεύσω τότε ταπεινῶς τὴν Μακαριότητάσου νὰ τὸν κηρύξῃ ἅγιον.

Ὁ πάπας ἔκυψεν ὀλίγον τὸ μέτωπον· ἀλλ' ὁ ἀγὼν τῆς προσποιήσεως ἦτο τόσῳ μεγάλος, ὥστε μετὰ μικρὰν πάλην ἐτράπη εἰς καγχασμούς.

—Πρόσεχε, τέκνόν μου εἶπε, χαδεύσας πατρικῶς τὴν ὠχρὰν παρειὰν τοῦ καρδιναλίου· πρόσεχε. Ἐὰν ἀκουσθοῦν αὐτά σου τὰ λόγια, τί θὰ εἰποῦν οἱ ἄνθρωποι διὰ σέ;

—Ὅτι ὁ Γιλιος Ἀλβορνόζης ἔχει ἀρκετὴν θρησκείαν ὥστε νὰ λησμονῇ ὅτι ἡ ἐπικράτεια εἶναι ἐκκλησία, ἀλλ' ὄχι καὶ τόσην ὥστε νὰ λησμονῇ ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι ἐπικράτεια.

Ἐνταῦθα ἔληξεν ἡ συνεδρίασις. Καὶ τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο ὁ πάπας ἐψήφισε ν' ἀρχίσῃ ἡ δίκη τοῦ Ῥιένζου κατὰ τὴν αἴτησίν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ,

Η ΚΥΡΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ.

Τρεῖς ὥρας πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ὁ Ἀλβορνόζης ἀναλαβὼν τὸν ἐρωτικὸν χαρακτῆρά του, ἔγραψε πρὸς τὴν κυρίαν Καισαρίνην τὸ ἑρεξῆς ἐπιστόλιον·

«Αἱ διαταγαί σου ἐνηργήθησαν. Ὁ Ῥιένζης θὰ ἐξετασθῇ περὶ τῆς πίστεώς του. Εἶναι καλὸν νὰ ἐξετασθῇ· Ἴσως συμφέρει εἰς τοὺς σκοπούς σου, περὶ τῶν ὁποίων πολλὰ ὀλίγα γνωρίζω, νὰ φανῇς εἰς τὸν φυλακισμένον ὅ,τι εἶσαι πραγματικῶς, ἡ αἰτία δηλαδὴ τῆς χάριτός του. Ἰδοὺ πόσον ἀπολύτως ἐμπιστεύεται εὐγενὴς καρδία

εἰς ἄλλην! Στέλλω διὰ τοῦ κομιστοῦ διαταγήν, δυνάμει τῆς ὁποίας εἷς τῶν ὑπηρετῶν σου θὰ γένῃ δεκτὸς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φυλακισμένου. Ἀνάγγειλον, ἂν θέλῃς, εἰς αὐτὸν τὴν νέαν φάσιν τῆς ὑποθέσεώς του. Ἄ! κυρία, εἴθε ἡ τύχη νὰ εὐνοήσῃ κ' ἐμὲ ἐπίσης, καὶ νὰ μὲ δώσῃ τὸν ἴδιον μεσίτην. Ἀπὸ τὰ χείλη σου κρέμαται ἡ τύχη μου.»

Καὶ τελειώσας τὴν ἐπιστολὴν ἐπροσκάλεσε τὸν πιστότερον τῶν ἀκολούθων του, εὐγενῆ τινα Ἱσπανόν, ὅστις ἦτο πάντοτε πρόθυμος νὰ ἐκτελῇ τὰς διαφόρους ἐπιθυμίας τοῦ καρδιναλίου, χωρὶς νὰ νομίζῃ προσβαλλόμενον κατά τι τὸ γένος του.

—Ἀλβαρέζ, εἶπε, τοῦτο νὰ δοθῇ εἰς τὴν κυρίαν Καισαρίνην δι' ἄλλης χειρός· δὲν σὲ γνωρίζει κανεὶς τῶν ἐδικῶν της· ὕπαγε λοιπὸν εἰς τὴν δημοσίαν φυλακήν, καὶ δυνάμει τῆς διαταγῆς ταύτης ὁ διοικητὴς θὰ σὲ δεχθῇ. Παρατήρησον ποῖος θὰ ἐμβῇ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Νικολάου Ῥιένζου! Μάθε τὸ ὄνομά του καὶ ἐξέτασον πόθεν ἔρχεται. Ἔσο προσεκτικός, Ἀλβαρέζ. Μάθε διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ Καισαρίνη φροντίζει τόσον διὰ τὴν τύχην τοῦ φυλακισμένου. Ὅ,τι μάθεις δι' αὐτήν, διὰ τὴν γέννησιν, διὰ τὴν κατάστασιν, διὰ τὴν καταγωγήν της, θὰ μ' εὐχαριστήσῃ. Μ' ἐννοεῖς; . . . πολλὰ καλά. Λάβε καὶ ταύτην τὴν προφύλαξιν· προσποιήσου ὅτι δὲν ἔχεις κἀμμίαν ἐντολὴν ἐκ μέρους μου, ὅτι δὲν ἔχεις κἀμμίαν σχέσιν μὲ ἐμέ, ὅτι εἶσαι ἀξιωματικὸς τῆς φυλακῆς ἢ τοῦ πάπα . . . ὅ,τι θέλεις. Δός με τὸ κομβολόγιον· ἄναψον τὴν λαμπάδα ἔμπροσθεν τοῦ σταυροῦ, βάλε ἐκεῖνο τὸ τρίχινον ὑποκάμισον ὑποκάτω τούτων τῶν βραχιόνων. Ἐπιθυμῶ νὰ φαίνεται ὅτι σκοπὸς ἦτο νὰ ἦναι κρυμμένον! Εἰπὲ εἰς τὸν Γομὲζ νὰ μὲ στείλῃ τὸν δομνικανὸν ἱεροκήρυκα. Οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ ἔχουν ζῆλον, ἐξηκολούθησε λέγων κατ' ἰδίαν, ἂμ' ἀποσυρθέντος τοῦ Ἀλβαρέζ. Καίουν καὶ ἀνθρώπους διὰ τὴν Γραφήν! Εἶναι ὅμως ἄξιοι περιποιήσεως ἐὰν τριπλῆ τιάρα ἦναι ἀξιοζήλωτος. Ἐάν ποτε γείνῃ ἐδική μου, θὰ προσθέσω εἰς αὐτὴν πτερὰ ἀετοῦ.

Καὶ οὕτω, βυθισθεὶς εἰς σκέψεις φιλοδόξους περὶ τοῦ μέλλοντος, ὁ ἀλαζὼν ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἐλησμόνησε καὶ αὐτὸ τοῦ πάθους του τὸ ἀντικείμενον. Ἐν καιρῷ τοῦ πραγματικοῦ βίου, μετὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, οἱ φιλόδοξοι ἐρῶνται καὶ αὐτοί, ἀλλὰ χάριν τέρψεως. Καὶ τῳόντι, οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων κατατρίβουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν εἰς ὑποθέσεις μᾶλλον ἢ εἰς ἔρωτα. Ὁ ἔρως εἶναι πάθος ψυχῆς σχολαζούσης, ἡ δὲ σχολὴ, πάθος τῶν φιλεργῶν.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ καρδιναλίου, ἡ Καισαρίνα ἦτο μόνη· ἀνεχώρησε δὲ φέρων ἐπιστόλιον ἐν ᾧ ἐξέφραζε τὴν εὐγνωμοσύνην της, χωρὶς τῶν ψυχρῶν ἐκείνων περιφράσεων δι' ὧν ἐπροσποιεῖτο συνήθως τὴν ὑπερηφάνειάν της. Μετ' ὀλίγον ἐκάλεσε τὸν Ἄγγελον.

Ἐπειδὴ ἡ αὐλουσα ἦτο σκοτεινὴ, ἐξ αἰτίας τῆς προχωρούσης νυκτὸς, ὅταν εἰσῆλθεν ὁ νέος μόλις διέκρινε τὴν ὡραίαν κυρίαν· ἀλλ' ἀπὸ τὸν τόνον τῆς φωνῆς της ἐσυμπέρανεν ὅτι ἦτο σφοδρῶς τεταραγμένη.

—Ἄγγελε, εἶπε πρὸς αὐτὸν πλησιάσαντα, Ἄγγελε, καὶ ἡ φωνή της ἐξέλειπεν. Ἔπαυσε δὲ ὡς διὰ νὰ ἀναλάβῃ πνοὴν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανέλαβε· Σὺ μόνος μᾶς ὑπηρέτησες πιστά· σὺ μόνος συνεδραπέτευσες, συνεπλανήθης, συνεξωρίσθης μὲ ἡμᾶς· σὺ μόνος γνωρίζεις τὸ μυστικόν μας· σὺ μόνος μεταξὺ ὅλων τῶν ἀκολούθων μου εἶσαι Ῥωμαῖος!... Ῥωμαῖος! Τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο ἄλλοτε μέγα· ἀλλὰ τὸ ὄνομα ἔπεσεν, Ἄγγελε, καὶ ἔπεσε διότι ἡ φύσις τῆς Ῥωμαϊκῆς φυλῆς ἐξηχρειώθη πρώτη. Εἶναι ἀλαζόνες, ἀλλὰ καῦφοι, ἄγριοι, ἀλλὰ δειλοὶ, ταχεῖς εἰς ὑποσχέσεις, ἀλλ' ἄπιστοι. Σὺ εἶσαι Ῥωμαῖος, καὶ, ἂν καὶ ἐδοκίμασα τὴν πίστιν σου, ἡ γέννησίς σου μὲ φοβίζει μὴ φανῇς ἐπίβουλος.

—Κυρία, εἶπεν ὁ νέος, ἤμην παιδίον ὅταν μ' ἐδέχθης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, καὶ σήμερον εἶμαι μόλις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας. Πλὴν, ἂν καὶ νέος, ἀψηφῶ καὶ τὴν φοβερωτέραν λύγγην ἱππότου ἢ μισθοφόρου, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πρὸς τὴν κυρίαν του καὶ τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς του πίστεως τοῦ Ἀγγέλου Βιλλάνου.

—Ἀλλοίμονον! ἀλλοίμονον! εἶπε δυσφόρως ἡ κυρία, τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ λόγια χιλιάδων συμπατριωτῶν σου· ἀλλὰ ποῖα ὑπῆρξαν τὰ ἔργα των; Καὶ ὅμως θὰ ἐμπιστευθῶ εἰς σὲ, ὡς ἐμπιστεύθην πάντοτε. Γνωρίζω ὅτι ὀργᾷς διὰ τιμὴν, καὶ ὅτι ἔχεις τὴν λαμπρὰν καὶ ὡραίαν φιλοδοξίαν τῆς νεότητος.

—Εἶμαι ὀρφανὸς καὶ νόθος, εἶπεν ἀποτόμως ὁ Ἄγγελος· αἱ περιστάσεις μὲ κεντοῦν πρὸς ἐνέργειαν· θέλω ν' ἀποκτήσω ὄνομα.

—Θὰ τὸ ἀποκτήσῃς, εἶπεν ἡ κυρία. Θὰ ζήσωμεν ἀκόμη διὰ νὰ σὲ ἀνταμείψωμεν. Πρὸς τὸ παρὸν ἔσο δραστήριος. Φέρε μ' ἐδῶ μίαν ἐνδυμασίαν σου, μανδύαν καὶ πῖλον. Ἀμέσως ὅμως καὶ χωρὶς νὰ μάθῃ κανεὶς τί σ' ἐζήτησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ.

Ἡ νὺξ ἐπροχώρει βραδέως, ἐντὸς δὲ τοῦ ὑψηλοτέρου δωματίου τοῦ ζυφώδους καὶ ἀρχαίου πύργου ὅστις ὑψοῦτο ἀπέναντι τῶν παραθύρων τοῦ παλατίου τῆς Καισαρίνης, ἐκάθητο μεμονωμένος τις δεσμώτης. Μία μόνον λύχνος ἔκειτο ἀνημμένος ἔμπροσθέν του ἐπὶ τραπέζης πετρίνης, καὶ ἔρριπτε τὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ βίβλου ἀνοι-

κτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν σπουδαίων ἀλλὰ φαντασιωδῶν διηγήσεων τῶν ἀνδραγαθημάτων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, τὰς ὁποίας ὁ ἔξοχος ναῦς τοῦ Λιβίου περιέβαλε μὲ ἀξίαν ἱστορικήν. (1). Ἄλυσις κρεμαμένη ἀπὸ τοῦ θόλου τοῦ πύργου, ἔδεε τὸν φυλακισμένον, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε τὰ μέλη του νὰ ἔχωσιν ἀρκετὴν ἐλευθερίαν διὰ νὰ καταμετρῶσι τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ δωματίου. Ηράσιναι καὶ ὑγραὶ ἦσαν αἱ ὀγκώδεις πέτραι τοῦ τοίχου. καὶ διὰ στενοῦ πρὸς τὴν στέγην παραθύρου εἰσήρχετο τὸ φῶς τῆς σελήνης, καὶ ἔπιπτε μακρύσχημον ἐπάνω τοῦ τραχέως ἐδάφους. Κλίνη κειμένη πρός τινα γωνίαν συνεπλήρου τὰ σκεύη τοῦ κοιτῶνος. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἡ κατοικία τοῦ νικητοῦ τῶν μεγαλειτέρων βορόνων, καὶ τοῦ πολυτελοῦς δικτάτωρος τῆς πρώτης πόλεως τοῦ κόσμου!

Αἱ φροντίδες, αἱ ὀδοιπορίαι, ὁ χρόνος, καὶ αἱ δυστυχίαι, εἶχον ἀλλοιώσει τὸν Ῥιένζην. Τὸ σῶμά του εἶχεν ἀποκτήσει τὴν εὐρωστίαν τῆς πρώτης ἀνδρικῆς ἡλικίας, καὶ ἡ ὑπόλευκος ὠχρότης τῶν παρειῶν του ἦτο μεμιγμένη μ' ἐρύθημα ἀπατηλὸν καὶ φθισικόν. Κατὰ δὲ τὰς παρούσας μελέτας του, καί τοι βαθείας κατὰ τὸ φαινόμενον, καί τοι τερπούσας τὸ μέχρι θεοβλαβείας ἐνθουσιῶδες πνεῦμά του, οἱ ὀφθαλμοί του δὲν ἐδύναντο νὰ προσηλωθῶσιν ὡς πάλαι εἰς τὰ βιβλία. Τὰ γράμματα δὲν εἶχον πλέον τὰ ἀρχαῖα θέλγητρα. Ἐνίοτε ἐκινεῖτο ἀνήσυχος, ἐσηκόνετο, ἐκάθητο καὶ πάλιν, κ'ἐτραύλιζε λέξεις διακεκομμένας ὡς ὀνειρόπληκτος. Ἄλλοτε, τὸ βλέμμα του ἐστρέφετο ἀνήσυχον πρὸς τὰ ἄνω καὶ περὶξ αὐτοῦ, καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοί του ἐξηκόντιζον φλόγας παραδόξους καὶ πλανητὰς, προξενούσας φόβον ἀόριστον καὶ ἀνεξήγητον.

Ὁ Ἄγγελος διηγήθη ἤδη ἐν συντόμῳ τὰ πλέον πρόσφατα συμβάντα τοῦ Ῥιένζου μετὰ τὴν πτῶσίν του. Μεταβὰς κατ'ἀρχὰς ὁμοῦ μὲ τὴν Νίναν καὶ τὸν Ἄγγελον εἰς Νεάπολιν, ἔτυχεν ἐκεῖ ψευδοῦς καὶ βραχείας εὐνοίας παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Οὐγγαρίας Λουδοβίκῳ. Ὁ σκληρὸς ἀλλὰ τίμιος οὗτος μονάρχης ἀπεποιήθη μὲν νὰ παραδώσῃ τὸν ἔνδοξον ξένον του εἰς τὸν Κλήμεντα, ἐδήλωσεν ὅμως παρρησίᾳ ὅτι δὲν ἐδύνατο καὶ νὰ τὸν προστατεύσῃ. Τότε ὁ πρόσφυξ, διατηρῶν ἀνταποκρίσεις μυστικὰς μετὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ ὁμοφρόνων του, κατέφυγεν εἰς τὰς ἐρήμους κρύπτας τοῦ Μαγελλείου ὄρους, παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἐρημίταις, ὅπου διέτριψε μεμονωμένος καὶ σκεπτόμενος ὁλόκληρον ἔτος, πλὴν τοῦ χρόνου τὸν ὁποῖον κατηνάλωσε κατὰ τὴν εἰς Φλωρεντίαν μετάβασιν καὶ τὴν ἐπιστροφήν του. Κατὰ τὴν ἐν Ῥώμῃ τελετὴν τοῦ ἰωβιλαίου, μεταμφιεσθεὶς ὡς προσκυνητὴς, διέβη

(1) «Avea libri assai, suo Tito Livio, sui storie di Roma, la Bibbia, ed altri libri assai, non finiva di studiare.» Vitadi Cola di Rienzi, lib. II cap. 13.

ὄρη καὶ κοιλάδας ὅπου ἐπλάζοντο εἰσέτι ἄρθονα καὶ μελαγχολικὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὁ ἀνήσυχος καὶ φιλόδοξος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἐπεδόθη εἰς νέας ἀλλὰ ματαίας συνωμοσίας. Ἀφορισθεὶς καὶ δεύτερον ἀπὸ τὸν καρδινάλιον Σεκκάνον καὶ φυγὼν καὶ δεύτερον ἀπετείναξεν ἐξελθὼν τῆς πόλεως τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τοὺς πόδας του, καὶ ἀνυψώσας τὰς χεῖρας πρὸς τὰ τείχη της, ἐφ' ὧν σώζονται καὶ σήμερον κεχαραγμένα μαρτύρια τῆς ἐποχῆς τῶν Ταρκυνίων, ἔκραξε μεγαλοφώνως· «Τιμηθέντα ὡς τὸν ἡγεμόνα σου, κατακαυθέντα ὡς τὸ θῦμά σου, Ῥώμη, ὦ Ῥώμη, θὰ μὲ δεχθῇς καὶ πάλιν ὡς κατακτητήν σου!»

Φορῶν πάντοτε τὰ τοῦ προσκυνητοῦ, μετέβη ἀνενόχλητος διὰ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Βοημίας Καρόλου, ὅπου ἔτυχε τῆς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν διηγήθη ὀρθῶς ὁ Ἄγγελος, ὡς παρευρεθεὶς ἴσως εἰς αὐτήν. Καὶ ὅμως εἶναι ἀμφίβολον, ἐὰν ἡ διαγωγὴ τοῦ αὐτοκράτορος ὑπῆρξε τόσῳ γενναία ὅσῳ ἐφάνη ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ νέου ἀκολούθου, ἢ ἐὰν δὲν παρέδωκεν αὐτὸς τὸν Ῥιένζην εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ πάπα· ἀλλ' ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔγεινεν, εἶναι βέβαιον ὅτι ἀπὸ τῆς Πράγας μέχρις Αὐινιῶνος ἡ ὁδοιπορία τοῦ πεσόντος δημάρχου ὑπῆρξεν ὡς θρίαμβος. Ὁ χρόνος, τὰ παράδοξα συμβάντα τοῦ Ῥιένζου, ὁ ἀκαταδάμαστος χαρακτήρ του, αἱ ἀταξίαι τῆς Ῥώμης αἵτινες ἐπεκράτησαν μετὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀκάμπτου δικαιοσύνης του, ἡ νέα ἐπιρροὴ τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ὁ νοῦς καθ' ἑκάστην καὶ θαυμασίως ἐπὶ τῆς νεωτέρας γενεᾶς, ἡ εὐγλωττία τοῦ Πετράρχου, καὶ ἡ συνήθης συμπάθεια τοῦ λαοῦ ὑπὲρ παντὸς πεσόντος μεγαλείου ὅλα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἀποδείξωσι τὸν Ῥιένζην ἥρωα τοῦ αἰῶνος. Ὅλαι ἐν γένει αἱ πόλεις διὰ τῶν ὁποίων διέβη θὰ ἐξετίθεντο εὐχαρίστως εἰς κίνδυνον πολιορκίας διὰ νὰ τὸν ὑπερασπισθῶσιν· ὅλ' ἐν γένει αἱ οἰκίαι πρόσφερον προθύμως ἄσυλον πρὸς αὐτὸν, ὅλ' ἐν γένει αἱ χεῖρες ἤθελον νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ δήμαρχος ἀποποιηθεὶς πᾶσαν προσφορὰν συνδρομῆς, ἀποβαλὼν μὲ καταφρόνησιν πᾶσαν εὐκαιρίαν δραπετεύσεως, ἐμπνεόμενος ἀπὸ ἐλπίδα ἀκράδαντον καὶ πίστιν ἀσάλευτον πρὸς τὴν λαμπρότητα τῆς εἱμαρμένης του, ἦλθεν εἰς Αὐινιῶνα . . καὶ εὗρε δεσμωτήριον!

Καὶ αὐταὶ μὲν αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις του περιγράφονται καὶ συντόμως καὶ εὐκόλως ἀλλὰ τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί συνέβαινεν ἐντὸς αὐτοῦ; Τίς νὰ διηγηθῇ τὴν φρικτὴν ἱστορίαν τῆς καρδίας του; Τίς νὰ ζωγραφήσῃ τὰς ταχυτάτας μεταβολὰς τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν λογισμῶν του, τὴν ὀδύνην, τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ἀπελπισίαν, ἥτις συνετάραττε, χωρὶς ὅμως νὰ καταβάλῃ ποτὲ, τὴν μεγάλην ἐκείνην ψυχήν; Τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί ὑπέφερε, τί ἐσχεδίαζεν ἐν

τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας τοῦ Μαγελλείου, ἐπὶ τῶν ἐρήμων λόφων τοῦ πεπτωκότος Κράτους τὸ ὁποῖον ἐφαντάσθη νὰ ἀναστήσῃ, ἐν τῷ μέσῳ Αὐλῶν βασιλέων βαρβάρων, καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἐπέστρεψεν ἄγνωστος καὶ ἄτιμος μεταξὺ πλήθους χριστιανῶν εἰς τὴν καθέδραν τῆς πρώτης ἐξουσίας του; Ὁποῖαι ἀναμνήσεις συνεπιέζοντο ἐντὸς τῆς ἰσχυρᾶς καὶ ὑπερηφάνου κεφαλῆς του! Ὁποῖαι σκέψεις συνετάραττον ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου τῆς Αὐγουστῶνος ἄνδρα καλλιεργήσαντα μὲ ζῆλον ἐνθουσιαστὴ τέσσαρα πάθη, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν μόνον θὰ ἤρκει νὰ καταστρέψῃ καὶ τὴν ἰσχυροτέραν διάνοιαν, πάθη ἅτινα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἶναι δυσκολώτατον νὰ συνδυασθῶσιν, ἔρωτα, ἐλπίδα, μανίαν ἐλευθερίας ἀλλὰ καὶ ἐξουσίας, ὡς καὶ μανίαν γνώσεων ἀλλὰ καὶ θρησκείας!

—Ναί, ἐψιθύρισεν ὁ δεσμώτης, ναί, τὰ λόγια ταῦτα εἶναι παρηγορητικά... παρηγορητικά Οἱ δίκαιοι δὲν καταθλίβονται αἰωνίως. Καὶ στενάξας ἀπὸ καρδίας ἔκλεισε τὴν Βίβλον, τὴν ἠσπάσθη μὲ μέγα σέβας, καὶ ἐκάθησε σιωπηλὸς καὶ σύννους. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀκούσας κρότον ἐλαφρὸν πρός τινα γωνίαν τοῦ δωματίου, εἶπε μὲ φωνὴν γλυκεῖαν. «Ἆ! οἱ φίλοι μου, οἱ σύντροφοί μου, οἱ ποντικοί! εἶναι ἡ ὥρα των. Χαίρω, διότι ἔκρυψα ψωμίον δι' αὐτούς!» Καὶ ὁ ὀφθαλμός του ἠκτινοβόλησεν ἅμα παρατηρήσας τὰ ἀηδῆ καὶ ἀκοινώνητα ἐκεῖνα ζῶα ἐξελθόντα δι' ὀπῆς ἀπὸ τὸν τοῖχον, τὰ ὁποῖα σκιάσαντα τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λάμψιν τῆς σελήνης ἐπλησίασαν ἀφόβως πρὸς αὐτόν· αὐτὸς δὲ ῥίψας τεμάχιά τινα ἄρτου, παρετήρει μειδιῶν τοὺς ἐξελιγμούς των. «Μαρκῖνος ὁ λευκόῤῥυγχος! νικᾷ ὅλους τοὺς ἄλλους· ἆ! ἆ! εἶν' ἔξοχος ποντικός... κυβερνᾷ τὴν φυλήν του, καὶ διὰ τοῦτο θὰ πέσῃ πρῶτος εἰς τὴν παγίδα. Πῶς θὰ δαγκάνῃ τὰ σύρματα ὁ ταλαίπωρος! Ἐνῷ ὅλον τὸ ἀγενὲς πλῆθος θὰ τὸν βλέπῃ μακρόθεν τρέμον καὶ φοβούμενον, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Καὶ ὅμως, ἂν ἦσαν ἡνωμένοι, θὰ ἐῤῥίνιζαν τὰ σύρματα καὶ θὰ ἐλευθέρωναν τὸν ἀρχηγόν των! Ἆ! εἶσθε ἀχρεῖα ζωύρια, καὶ ἐνῷ τρώγετε τὸ ψωμίον μου ἐὰν αὔριον ἀποθάνω, θὰ ἐπιπέσετε κατὰ τοῦ πτώματός μου. Ἔξω!» Καὶ κροτήσας τὰς χεῖρας, συνετάραξε τὴν ἄλυσίν του, ὁ δὲ κρότος ἀπεδίωξεν ἐν ἀκαρεῖ τοὺς συντρόφους του.

Ἡ ἰδιαιτέρα αὐτὴ καὶ ἔκτακτος εὐθυμία τοῦ Ῥιένζου, ἥτις ἐφαίνετο εἰς τὸν ἠλίθιον τύρον τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης ὡς κλίσις πρὸς τὴν γελωτοποιΐαν, ἐσώζετο, ὁποία ἦτο καὶ πρίν, ὁ δὲ Ῥιένζης ἐκάγχασεν ὅταν εἶδε τοὺς μῦς τρέχοντας πρὸς τὴν κατοικίαν των.

«Μόλις ἠκούσθη μικρὸς κρότος, καὶ εὐθὺς ἐφύγετε· δὲν ἐντρέπεσθε νὰ μιμῆσθε τοὺς ἀνθρώπους!» Εἶπε καὶ ἐσιώπησεν ἐκ νέου, καὶ ἑλκύσας μὲ χεῖρα βαρεῖαν καὶ ἄτονον πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ζωηροὺς μύθους τοῦ Λιβίου, εἶπε· «Μία ὥρα ἕως τὰ μεσάνυκτα! Ἂς ὀνειρευ-

θῶ ἔξυπνος, παρὰ νὰ κοιμηθῶ ὕπνον ταραγμένον... Ἡ ἱστορία μᾶς λέγει πῶς ἄνθρωποι, καὶ ἔθνη ἀκόμη, ἀνεστήθησαν μετὰ πτώσεις χειροτέρας καὶ ἐκείνης τοῦ Ῥιένζου ἢ τῆς Ῥώμης!»

Ἐντὸς ὀλίγου ἐφάνη ὅτι ἐνέκυψεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐνέκυψε τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἤκουσε τὸν κρότον τῶν ποδῶν οἵτινες ἀνέβαινον τὴν φέρουσαν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἑλικοειδῆ κλίμακα· καὶ μόνον ὅτε οἱ δεσμοφύλακες ἔστρεψαν τὴν μεγάλην κλεῖδα κ' ἐκρότησεν ἡ θύρα περὶ τοὺς στρόφιγγας, θαυμάσας διὰ τὴν παράκαιρον ταύτην ἐπίσκεψιν, ἀνεσήκωσε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ θύρα ἐκλείσθη ἐκ νέου, καὶ διὰ τοῦ ἀμυδροῦ φωτὸς τοῦ λύχνου εἶδεν ἄνθρωπον ζητοῦντα νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ τοίχου. Τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸν χαρακτῆρα ἔκρυπτε μακρὸς μανδύας ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ὡς ἐφέρετο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καθὼς καὶ πέτασος πλατὺς καὶ πτερωτός.

Ὁ Ῥιένζης ἠτένισεν αὐτὸν προσεκτικῶς καὶ πολύ.

—Ὁμίλησεν, εἶπεν ἐπὶ τέλους, βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου. Μὲ φαίνεται ὅτι ἡ πολυχρόνιος ἀπομόνωσίς μου μὲ ἀπεζώωσεν, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ παρουσία σου, καλὲ κύριε, μ' ἐθάμβωσε. Δὲν σὲ γνωρίζω... Εἶμαι βέβαιος; Καὶ αἱ τρίχες του ἀνωρθοῦντο ἐνῷ ἐσηκόνετο βραδέως. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἄνθρωπος ζωντανὸς εἶν' ἔμπροσθέν μου; Ἄγγελοι ἐμβῆκαν ἄλλοτε εἰς φυλακάς. Ἀλλοίμονον! ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ἀναγκαιοτέρα ἀγγέλου παρηγορία.

Καὶ ὁ μὲν ξένος δὲν ἀπεκρίνετο· ἀλλ' ὁ δεσμώτης εἶδεν ὅτι τὸ στῆθός του ἐξωγκοῦτο ὑπὸ τὸν μανδύαν, ὅτι ὁλολυγμοὶ ἀλλεπάλληλοι ἔπνιγον τὴν φωνήν του· ἐπὶ τέλους ὅμως βιάσας ἑαυτὸν ἀνεπήδησε, καὶ ἐλθὼν ἔπεσεν εἰς τοῦ δημάρχου τοὺς πόδας. Ὁ πῖλος, ὡς καὶ ὁ ποδήρης μανδύας του ἔπεσαν κατὰ γῆς... καὶ πρόσωπον γυναικὸς ἀνυψώθη πρὸς αὐτὸν περιπαθὲς καὶ ἐνδακρυ, καὶ βραχίονες γυναικὸς ἐνηγκαλίσθησαν τὰ γόνατα τοῦ δεσμώτου! Ὁ Ῥιένζης ἔβλεπεν αὐτὴν σιωπηλὸς καὶ ἀκίνητος ὡς λίθος. «Δυνάμεις καὶ ἅγιοι τοῦ οὐρανοῦ· ἐψιθύρισε τέλος πάντων· θέλετε ἀκόμη νὰ μὲ δοκιμάσετε!... εἶναι;... ὄχι, ὄχι... πλὴν ὁμιλεῖ!»

—Ἀγαπητέ... φίλτατέ μου δὲν μὲ γνωρίζεις;

—Εἶναι... εἶναι! ἀνέκραξε μεγαλοφώνως ὁ Ῥιένζης, ἡ Νίνα μου... ἡ σύζυγός μου... ἡ... Καὶ ἐξέλειπεν ἡ φωνή του. Πεσόντες ὁ εἷς εἰς τοῦ ἄλλου τὰς ἀγκάλας οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, ἐφαίνοντο ἀναισθητοῦντες πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς συνενώσεώς των. Ἐβυθίσθησαν εἰς ἔκστασιν βαθυτάτην, δι' ἧς ἔβλεπόν τι ἀδιακρίτως καὶ ἀμυδρῶς ὡς ὄνειρον.

Τέλος πάντων ἀνένηψαν· ὅταν δὲ συνῆλθον εἰς ἑαυτούς, μετὰ τὰς πρώτας ἐπιφωνήσεις, μετὰ τὰς πρώτας ἐνδείξεις χαρᾶς ἀγρίας, ἡ

Νίνα, ἀνασηκώσασα τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸ στῆθος τοῦ συζύγου της, παρετήρησε περίλυπος τὸ πρόσωπόν του.

—Ὦ! πόσον ὑπέφερες ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν! πόσον... ἀφότου παραφερόμενος ἀπὸ τὴν παράτολμον καρδίαν καὶ τὴν σκληρὰν εἱμαρμένην σου μὲ ἄφηκες εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐλήν, διὰ νὰ ὑπάγῃς καὶ πάλιν εἰς ἀναζήτησιν διαδήματος, ἀντὶ τοῦ ὁποίου εὕρηκες ἀλύσεις! Ἂ διὰ τί ν' ἀκούσω τὰς προσταγάς σου; διὰ τί νὰ συγκατατεθῶ νὰ ἀναχωρήσῃς μόνος σου; Πυσάκις ἐν καιρῷ τοῦ ταξειδίου σου, ἐν καιρῷ κινδύνου καὶ φόβων, τὸ στῆθός μου θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τὴν κεφαλήν σου ὡς τόπος ἀναπαύσεως, καὶ ἡ φωνή μου θὰ ἀνεκούφιζε τὴν ψυχήν σου; Εἶσαι καλὰ, Νικόλαέ μου; Ὁ σφυγμός σου κτυπᾷ ταχύτερα παράποτε... τὸ μέτωπόν σου εἶναι ῥυτιδωμένον. Ἂ! εἰπέ με εἶσαι καλά!

—Καλά! ἀπεκρίθη μηχανικῶς ὁ Ῥιένζης. Μὲ φαίνεται!... Ὅταν ἀσθενῇ ὁ νοῦς δὲν σ' ἀφίνει νὰ αἰσθανθῇς τὴν παρακμὴν τοῦ σώματός σου. Καλά... μάλιστα! Καὶ σύ... σὺ τοὐλάχιστον δὲν ἤλλαξας, πλὴν τῆς ὡραιότητός σου, ἥτις ἔγινε τελειοτέρα. Ἡ δόξα τοῦ δαφνοστεφοῦς μετώπου σου δὲν ἐσβέσθη. Ἠμπορεῖς ἀκόμη .. Ἀλλὰ, διακόψας τὴν ὁμιλίαν του, καὶ ἡ Ῥώμη, εἶπε τί γίνεται ἡ Ῥώμη! Καὶ σὺ πῶς ἦλθες ἐδῶ; Ἂ! ἴσως ἡ τύχη μου ἀπεφασίσθη, καὶ εὐσπλαγχνίᾳ φερόμενοι συγκατετέθησαν νὰ σὲ ἴδω μίαν φορὰν ἀκόμη πρὶν ὁ δήμιος μοῦ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνθυμοῦμαι· ταιαύτη χάρις παραχωρεῖται εἰς τοὺς κακούργους. Κ' ἐγὼ ὅταν ἤμην κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἐσυγχώρουν καὶ εἰς στυγερωτέρους ἐγκληματίας ν' ἀποχαιρετίσουν ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠγάπων.

—Ὄχι. . ὄχι, Νικόλαε! ἀνέκραξεν ἡ Νίνα ἐπιστομίσασα αὐτὸν διὰ τῆς χειρός. Ἐξ ἐναντίας σὲ φέρω εἰδήσεις αἰσιωτέρας. Αὔριον θὰ δικασθῇς τὸ δικαστήριον θὰ φανῇ εὐμενές, καὶ θ' ἀπολυθῇς.

—Ἂ! εἰπέ το καὶ πάλιν.

—Θὰ δικασθῇς, Νικόλαε μου, καὶ θ' ἀπολυθῇς!

—Καὶ θὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Ῥώμη!... Μέγιστε Θεέ, σ' εὐχαριστῶ!

Ὁ δήμαρχος ἐγονυπέτησε· ποτὲ δὲ ἡ καρδία του, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀνθηροτέρας καὶ ἀθωοτέρας ἡλικίας της, δὲν κατεύθυνε πρὸς τὸν Θεὸν εὐχὰς ἐνθερμοτέρας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἧττον ἰδιοτελεῖς. Ὅταν δὲ ἐσηκώθη, ἐφαίνετο πάντῃ ἄλλος· οἱ ὀφθαλμοί του ἀνέλαβον τὴν ἀρχαίαν ἡγεμονικὴν ἔκφρασίν των· μεγαλεῖον ἀνεφύη ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ αἱ θλίψεις τῆς ἐξορίας ἐλησμονήθησαν. Οἱ ζωηροὶ καὶ ἀλλεπάλληλοι λογισμοί του παρίστανον αὐτὸν καὶ πάλιν σωτῆρα τῆς πατρίδος... καὶ ἡγεμόνα της.

Ἡ Νίνα ἠτένισεν αὐτὸν μὲ τὸ βλέμμα τῆς βαθείας καὶ ἀπεριορίστου ἐκείνης λατρείας, ἥτις, συγκερνῶσα τὴν ματαιότητα καὶ τὴν

ὑπερηφάνειαν της, κατέστησεν αὐτὴν τὴν ἐρασμιωτάτην τῶν γυναικῶν. «Τοιοῦτο ἦτο, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, τὸ βλέμμα του πρὸ ὀκτὼ χρόνων, ὅταν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου ἐνῷ ἤμην ἀκόμη ἀνύπανδρος, ἔχων πλήρη τὴν κεφαλήν μὲ τὰ γενναῖα σχέδια τὰ ὁποῖα ἠλευθέρωσαν τὴν Ῥώμην· τοιοῦτο ἦτο τὸ βλέμμα του, ὅταν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνυψώθη μεταξὺ τῶν χαμερπῶν βαρόνων, καὶ τοῦ γονυπετοῦντος λαοῦ τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν κατέστησε θρόνον του!»

—Ναί, Νίνα! εἶπεν ὁ Ῥιένζης στραφεὶς καὶ συναντήτας τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἡ καρδία μου μὲ λέγει ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα μου. Ἐὰν μὲ κρίνουν δημοσίᾳ δὲν θὰ τολμήσουν νὰ μὲ καταδικάσουν· ἐὰν μὲ ἀπολύσουν, δὲν θὰ τολμήσουν νὰ μὴ μὲ ἀνυψώσουν ἐκ νέου. Αὔριον, εἶπες, αὔριον;

—Αὔριον, Ῥιένζη, ἑτοιμάσου!

—Ἑτοιμάζομαι... διὰ θρίαμβον! ἀλλ' εἰπέ μοι ποία εὐτυχὴς περίστασις σ' ἔφερεν εἰς Αὐινιῶνα;

—*Περίστασις*, Νικόλαε! ἀπεκρίθη ἡ Νίνα μὲ ἦθος ἐπιπλήξεως. Ἠμπόρουν νὰ γνωρίζω ὅτι ἦσο κλεισμένος εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ πάπα, καὶ νὰ κάθημαι ἐντοσούτῳ ἀνάλγητος εἰς Πράγαν; Καὶ εἰς αὐτὴν τοῦ αὐτοκράτορος τὴν Αὐλὴν ἔχεις καλοθελητὰς καὶ συμμάχους. Ἐπρομηθεύθην εὐκόλως χρήματα, μετέβην εἰς Φλωρεντίαν... μετέβαλα τὸ ὄνομα μου... καὶ ἦλθα ἐδῶ διὰ νὰ ῥαδιουργήτω, νὰ κατορθώσω τὴν ἐλευθερίαν σου, ἢ ν' ἀποθάνω μὲ σέ.

—Γλυκεῖά μου Νίνα! Πλήν... πλήν... εἰς Αὐινιῶνα ἡ ἐξουσία δὲν παραχωρεῖ τίποτε εἰς τὸ κάλλος χωρὶς ἀμοιβήν. Μὴ λησμονῆς ὅτι ὑπάρχει καὶ θάνατος χειρότερος ἀπὸ τὴν στέρησιν τῆς ζωῆς.

Ἡ Νίνα ἔγεινε κάτωχρος.

—Μὴ φοβῆσαι, ἀπεκρίθη, μὲ φωνὴν ταπεινοτέραν ἀλλ' ἔντονον· μὴ φοβῆσαι μὴ εἴπῃ στόμα ἀνθρώπου ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ῥιένζου τὸν ἠλευθέρωσε. Κανεὶς εἰς τὴν διεφθαρμένην ταύτην Αὐλὴν δὲν ἠξεύρει ὅτι εἶμαι σύμβία σου.

—Γύναι! εἶπεν αὐστηρῶς ὁ δήμαρχος, τὰ χείλη σου δὲν μ' ἔδωκαν τὴν ἀπόκρισιν τὴν ὁποίαν ζητῶ. Ἐπὶ τῆς διεφθαρμένης ταύτης ἐποχῆς καὶ χώρας, τὸ φίλον σου καθὼς καὶ τὸ ἐδικόν μας λησμονεῖ πολλὰ ἀγενῶς ὁποῖον αἴσχος προστρίβει καὶ ἡ ἐλαχίστη κηλὶς εἰς τὴν τιμὴν μιᾶς κυρίας· ὅτι ἡ καρδία σου δὲν θὰ μ' ἐπιβουλευθῇ ποτε, τὸ πιστεύω· ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀδυναμία σου, ὁ φόβος τοῦ θανάτου μου μ' ἐπιβουλευθοῦν, θὰ γείνῃς ἐχθρὸς τοῦ Ῥιένζου χειρότερος καὶ ἀπὸ τὰ ζίφη τῶν Κολοννῶν. Νίνα, λέγε!

—Ὦ! ἂν ἐδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ἡ ψυχή μου! ἀπεκρίθη ἡ Νίνα.

Οἱ λόγοι σου ἠχοῦν ἁρμονικὰ εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐγὼ δὲ δὲν ἔχω κἀνένα λογισμὸν μὴ ἀνταποκρινόμενον ἐντελῶς εἰς αὐτούς. Δύναμαι νὰ ἐγγίζω ταύτην τὴν χεῖρα, δύναμαι ν' ἀπαντῶ τοῦτο τὸ βλέμμα καὶ νὰ μὴ γνωρίζω ὅτι ὁ θάνατος εἶναι εἰς σὲ προτιμότερος τῆς καταισχύνης; Ῥιέντζη, ὅταν ἐχωρίσθημεν τὴν τελευταίαν φορὰν περίλυποι ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπηλπισμένοι, ποῖα ἦσαν τὰ ὑστερινὰ λόγια σου;

—Τὰ ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα, ἀπεκρίθη ὁ δήμαρχος. Σὲ ἀφίνω, σὲ εἶπα, εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος διὰ νὰ συντρέξῃς διὰ τῆς εὐφυΐας σου τὸν μέγαν σκοπόν. Ἔχεις καὶ κάλλος καὶ νεότητα, εἰς δὲ τὰς Αὐλὰς ὑπάρχουν χαμερπεῖς καὶ οὐτιδανοὶ λάτραι αὐτῶν. Δὲν σὲ δίδω κἀμμίαν συμβουλὴν, διότι θὰ ἦτο ἀνάξιον καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Σὲ ἀφίνω ὅμως τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου. Καὶ τότε, Νίνα...

—Αἱ χεῖρές σου ἔδωκαν τρίμουσαι εἰς τὰς ἐδικάς μου τοῦτο τὸ ἐγχειρίδιον. Ζῶ... εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ εἴπω περισσότερα;

—Φθάνει, γενναία καὶ φιλτάτη μου Νίνα, φύλαξον ἀκόμη τὸ ἐγχειρίδιον.

—Ναὶ, ἑωσοῦ ἀνταμωθῶμεν εἰς τῆς Ῥώμης τὸ Καπιτώλιον! Ἐλαφρὸς κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν, ἡ δὲ Νίνα ἀνέλαβε πάραυτα τὸ ξένον ἔνδυμα.

—Θὰ σημάνουν μεσάνυκτα, εἶπεν ὁ δεσμοφύλαξ πατήσας τὸ κατώφλιον.

—Ἔρχομαι, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα. Καὶ σὺ, εἶπε μὲ φωνὴν σιγαλὴν πρὸς τὸν Ῥιέντζην, πρέπει νὰ προετοιμάσῃς τὰς ἰδέας σου· ὁπλίσου τὸν λαμπρὸν νοῦν σου. Ἀλλοίμονον! θὰ χωρισθῶμεν καὶ πάλιν. Πῶς τελειόνει ἡ καρδία μου!

Ἡ παρουσία τοῦ δεσμοφύλακος συνέτεμε τὴν πικρίαν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ. Ὁ ψευδὴς νέος συνέσφιγξε τὰ χείλη του ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ δεσμώτου, καὶ ἐξῆλθεν.

Ὁ δεσμοφύλαξ σταθεὶς ὀπίσω ἔβαλεν ἐπὶ τῆς τραπέζης περγαμηνὴν, δι' ἧς ὁ δήμαρχος ἐκλητεύετο ἀπὸ τὸ δικαστήριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ.

Τὴν Νίναν καταβαίνουσαν ἀπήντησεν ὁ Ἀλβαρέζ.

—Καλέ μου νέε, εἶπεν εὐθύμως ὁ Ἰσπανὸς, ὀνομάζεσαι, μὲ εἶπες, Βιλλάνης; Ἄγγελε Βιλλάνη, μὲ φαίνεται ὅτι γνωρίζω ἕνα σου συγγενῆ. Καταδέξου, νέε κύριε, νὰ ἐμβῇς εἰς τοῦτο τὸ δωμάτιον καὶ νὰ πίῃς εἰς ὑγείαν τῆς κυρίας σου. Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τί γίνονται οἱ παλαιοί μου φίλοι.

—Ἄλλοτε, ἀπεκρίθη ὁ ψευδὴς Ἄγγελος, σύρας τὸν ἐπενδύτην περὶ τὸ πρόσωπόν του· εἶναι ἀργά!... καὶ βιάζομαι.

Ὄχι, εἶπεν ὁ Ἰσπανός, δὲν θὰ μὲ φύγῃς τόσον εὐκόλως· καὶ μὲ χεῖρα στερεὰν ἥρπασε τὸν βραχιονά του.

—Μὴ μ' ἐγγίζῃς, κύριε, εἶπεν ὑπερηφάνως καὶ σχεδὸν κλαίουσα ἡ Νίνα, διότι τὰ ἰσχυρὰ νεῦρά της ἦσαν εἰσέτι χαλαρωμένα. Δεσμοφύλαξ! ἄνοιξον γρήγορα τὴν πύλην, ἢ θὰ πάθῃς.

—Τόσῳ θερμός! εἶπεν ὁ Ἀλβαρὲζ θαυμάσας πῶς ἁπλοῦς ἀκόλουθος εἶχε τοσαύτην ἀξιοπρέπειαν· δὲν εἶχα σκοπὸν νὰ σὲ προσβάλω. Ἠμπορῶ νὰ παρουσιασθῶ αὔριον εἰς τὴν εὐγενείαν σου;

—Αὔριον, ναὶ, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα σπουδάζουσα νὰ φύγῃ.

—Ἐντοσούτῳ, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλβαρὲζ, θὰ σὲ συντροφεύτω ἕως τὴν κατοικίαν σου· ἠμποροῦμεν νὰ συνομιλήσωμεν καθ' ὁδόν.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὰς ἀπαγορεύσεις τοῦ ὑποτιθεμένου Ἀγγέλου, ἐξῆλθεν ὁμοῦ μὲ τὴν Νίναν. Ἡ κυρία σου, εἶπε θωπευτικῶς, εἶναι ὡραιοτάτη· αἱ παραμικρότεραι ἐπιθυμίαι της θεωροῦνται ὡς νόμοι ἀπὸ τὸν σημαντικώτερον εὐγενῆ τῆς Αὐινιῶνος. Μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀπὸ τὴν Νεάπολιν... δὲν εἶναι ἀληθές; Εἶσαι ἄλλος, καλὲ νέε;

Ἀλλ' ὁ νέος δὲν ἀπεκρίνετο· μὲ βῆμα δὲ τοσούτῳ γοργὸν, ὥστε ὁ βαρὺς Ἰσπανὸς δὲν ἐδύνατο σχεδὸν νὰ ἀναπνεύσῃ, ἔσπευδε πρὸς τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ τοῦ πύργου καὶ τοῦ παλατίου τῆς κυρίας Καισαρίνης· ὁ δὲ Ἀλβαρὲζ, μὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνάς του δὲν κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ οὐδὲ συλλαβὴν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀδυσωπήτου συντρόφου του, ὅστις τὸν ἀφῆκε χωρὶς πολλὴν συστολὴν ἐκτὸς τῶν πυλῶν τοῦ παλατίου.

—Ὁ διάβολος νὰ τὸν ἐπάρῃ, εἶπε δαγκάσας τὰ χείλη του· ἐὰν ὁ καρδινάλιος ἐπιτυγχάνῃ ὅσῳ καὶ ὁ δοῦλός του, μὰ τὴν Παναγίαν, ὁ πανιερώτατος εἶν' εὐτυχής!

Προβλέπων τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἀλβορνόζου, ὅστις, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιτηδείων ἀνδρῶν, ἐτίμα τὴν ἱκανότητα ἐκείνων τοὺς ὁποίους μετεχειρίζετο κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐπιτυχίας των, ἐπέστρεψε βραδυπατῶν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὡς ὑπηρέτης προνομιοῦχος, εἰσῆλθεν ἀσυστόλως εἰς τοῦ καρδιναλίου τὸν θάλαμον, καὶ εἶδεν αὐτὸν συνδιαλεγόμενον ἐνθέρμως μετά τινος ἱππότου, ὄντινα, ὡς ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ στρεπτοῦ μύστακος, καὶ τοῦ στιλπνοῦ θώρακος τὸν ὁποῖον ἐφόρει ὑπὸ τὸν μανδύαν, ὑπέλαβεν ὡς στρατιωτικόν. Εὐχαριστηθεὶς δὲ διὰ τὴν ἀναβολὴν ταύτην ἀνεχώρησε πάραυτα. Καὶ τῳόντι, τοῦ καρδιναλίου αἱ σκέψεις κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ καθ' ὅλην μάλιστα τὴν νύκτα εἶχον ἄλλο ἀντικείμενον παρὰ τὸ τοῦ ἔρωτος.

Καὶ ὅμως ἡ διακοπὴ συνέτεμε τὴν συνομιλίαν τοῦ Ἀλβορνόζου καὶ τοῦ ξένου.

—Ὑποθέτω, εἶπεν ὁ τελευταῖος σηκωθεὶς καὶ περιζωσθεὶς μικρὰν καὶ πλατεῖαν σπάθην τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποζωσθῆ κατὰ τὴν συνομιλίαν, ὑποθέτω, πανιερώτατε, ὅτι μ' ἐνισχύεις νὰ θεωρήσω τὴν διαπραγμάτευσίν μας ὡς τεινουσαν πρὸς εὐτυχὲς τέλος. Δέκα χιλιάδες ὑπέρπυρα· καὶ ὁ ἀδελφός μου ἀφίνει τὴν Βιτέρβην, καὶ ῥίπτει τὸν κεραυνὸν τοῦ στρατοῦ κατὰ τῆς χώρας τοῦ Ἀριμίνου· τὸ ἀπὸ μέρους σου...

—Ἀπὸ μέρους μου, ἐπρόσθεσεν ὁ καρδινάλιος, δίδεται ἡ ὑπόσχεσις, ὅτι ὁ στρατὸς τῆς ἐκκλησίας δὲν θ' ἀναμιχθῆ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ὅπλων τοῦ ἀδελφοῦ σου... ὑπάρχει εἰρήνη μεταξὺ ἡμῶν. Ὁ στρατιώτης ἐννοεῖ τὸν στρατιώτην!

—Καὶ ὁ λόγος τοῦ Γιλίου Ἀλβορνόζου, υἱοῦ τῆς μεγάλης γενεᾶς τῆς Ἀραγωνίας, εἶν' ἐγγύησις διὰ τὴν πίστιν τοῦ καρδιναλίου, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ ἱππότης. Διαπραγματευόμεθα μὲ τὴν πανιερότητά σου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρώτου χαρακτῆρός της.

—Ἰδοὺ ἡ δεξιά μου, εἶπεν ὁ Ἀλβορνόζης, ὅστις ὡς ἀρκετὰ πολιτικὸς, ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησε τὴν παρατήρησιν. Ὁ δὲ ἱππότης προσήγγισεν αὐτὴν εὐσεβάστως εἰς τὰ χείλη του, καὶ μετ' ὀλίγον ἠκούσθη καταβαίνων τὴν κλίμακα.

—Ἡ νίκη, ἀνέκραξεν ὁ Ἀλβορνόζης ἐκτείνας τοὺς βραχίονας, ἡ νίκη εἶναι πλέον ἐδική μου!

Καὶ σηκωθεὶς ἀμέσως ἀπέθεσε τὰ ἔγγραφά του ἐντὸς κιβωτίου σιδηροῦ, ἀνοίξας δὲ θύραν κρυφίαν ὑπὸ τὰ παραπετάσματα, εἰσῆλθεν εἰς κοιτῶνα ὁμοιάζοντα μᾶλλον *κελλίον* μοναχοῦ ἢ δωμάτιον μεγιστᾶνος. Ἐπάνω μικρᾶς κλίνης ἐκρέματο ξίφος, ἐγχειρίδιον καὶ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου κατεσκευασμένη ἀπειροκάλως. Χωρὶς δὲ νὰ καλέσῃ τὸν Ἀλβαρὲζ, ἐξεδύθη καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀπεκοιμήθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΒΩΚΑΟΥΖΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΑΥΤΗΣ.—ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΙΑ ΑΝΑΝΕΩΘΕΙΣΑ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἀπὸ πρωΐας, ὁ ἱππότης τὸν ὁποῖον εἴδεν ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, καθήμενος ἐφ' ἵππου νορμανδοῦ μεγαλοπρεποῦς, διέβαινεν ἀργῶς διὰ χλοερᾶς καὶ τερπνοτάτης ὁδοῦ στάδιά τινα ἀπεχούσης τῆς Αὐινιῶνος. Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν εἰς κοιλάδα ὡραίαν καὶ θυμηδῆ, δι' ἧς ἐπλανᾶτο ὁ ἀργυροδίνης ποταμὸς

οὕτινος τὸ ὄνομα ἐδόξασαν τοῦ Πετράρχου οἱ στίχοι. Σκιαζόμενος ἀπὸ βράχους καὶ ῥέων, κατὰ τὸ μέρος τοῦτο, μεταξὺ ὀχθῶν χλοαυγεστάτων, πεποικιλμένων διὰ μυρίων καλάμων καὶ ἀνθέων ἀγρίων, ἐκύλιεν ὁ Σοργίας κύματα κρυσταλλοειδῆ. Ποτὲ μὲν ἡ θέα ἦτο ζοφερωτέρα καὶ ὀλιγώτερον ποικίλη. Ἡ κοιλὰς ἐφαίνετο περικλεισμένη ἀπὸ βράχους παντοδαπούς, ἀφ' ὧν κατέπιπτον ἀφρίζοντες χίλιοι ῥύακες. Πρὸς δὲ τὸ ἀγριώτερον μέρος τῆς σκηνῆς, τὸ ὄμμα ἔβλεπεν ἀπροσδοκήτως τερπνὸν καὶ καλλιεργημένον κῆπον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο, ἀναμέσον πλήθους φύλλων, μικρὰ καὶ χαμηλὴ ἔπαυλις, . . . τὸ ἐρημητήριον τῆς θέσεως ἐκείνης. Ὁ ἱππεὺς εὑρίσκετο εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Βωκλούζης, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του δὲ ἔκειτο ὁ κῆπος καὶ ἡ κατοικία τοῦ *Πετράρχου*! Καὶ ὅμως ὁ ὀφθαλμός του παρετήρει ἀπαθῶς τὴν ἱερὰν ἐκείνην τοποθεσίαν, καὶ ἀκουσίως ἔπεσεν ἐπὶ ἀνδρὸς καθημένου σιωπηλῶς παρὰ τὴν ὄχθην. Μέγας σκύλος ἀναπαυόμενος πρὸ τῶν ποδῶν του ἐδάκωσεν ἰδὼν τὸν ἱππέα. «Ὡραῖον ζῶον καὶ ὡραῖον βάκτρον!» εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ὁδοιπόρος, οὗτινος τὴν περιέργειαν διήγειρε μᾶλλον ὁ σκύλος ἢ ὁ κύριός του. Καὶ καθὼς ὁ ὄχλος παροράᾳ ἀνάλγητος καὶ ἀπαθὴς ἐκείνους τοὺς ὁποίους οἱ μεταγενέστεροι θεωροῦσιν ὡς τοὺς ἐξοχωτέρους ἄνδρας τῆς ἐποχῆς των, οὕτω ὁ ἀναβάτης ἔστρεψε τὸ βλέμμα ἀπὸ τὸν ποιητήν!

Ὄνομα τρισευλόγητον! Ἀθάνατον τέκνον τῆς Φλωρεντίας! (α) Κάμπτω γόνυ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς μνήμης σου, ὄχι ὡς ἐραστοῦ ἢ καὶ ποιητοῦ (ἐπειδὴ θὰ ἐνόμιζον ἱεροσυλίαν τὸ νὰ εἰσάξω διὰ τοῦτο μόνον τὸ ὄνομά σου εἰς τὰς ἀναξίας σοῦ ταύτας σελίδας) ἀλλ' ὡς τοῦ πρώτου ὅστις ἀπεκάλυψας εἰς τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ἡγεμόνας τὸ σεβαστὸν μεγαλεῖον τῶν γραμμάτων, ὅστις κατέκτησας ὑπὲρ τοῦ Νοὸς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπενεργῇ εἰς τὰ δημόσια, νὰ ἐξελέγχῃ τὴν κοινὴν γνώμην, νὰ διευθύνῃ τὰς καρδίας, καὶ νὰ προετοιμάζῃ τὰ συμβάματα ἐξάπτων τὰ πάθη καὶ καθοδηγῶν τὰς ἰδέας! Ὁποίαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλομεν πρὸς σὲ (ἂν καὶ ἀσθενῶς αἰσθανόμεθα αὐτὴν), διότι τὰ φῶτα εἶναι σήμερον δύναμις, διότι ὁ νοῦς εἶναι προφήτης προλέγων καὶ προβλέπων τὰ μέλλοντα! Καὶ ὁ μεγαλείτερος, καὶ ὁ ἐλάχιστος ἡμῶν, εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἡ γραφὴ εἶναι καὶ σκῆπτρον καὶ ξίφος, ἂς εὐχαριστήσωμεν τὸ ταπεινογέννητον ἐκεῖνο τέκνον τῆς Φλωρεντίας, διότι προεξωμάλυνε τὴν ὁδὸν καὶ προητοίμασε τὴν δεξίωσίν μας. Ναί! καὶ οἱ εὐτελέστεροι τῶν μεταγενεστέρων, καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἐκφράζει ἐνταῦθα τὴν εὐγνωμοσύ-

(α) Εἶναι ἴσως περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι διὰ τὴν καταγωγὴν καὶ ὄχι διὰ τὴν γέννησίν του ὀνομάζομεν τὸν Πετράρχαν τέκνον τῆς Φλωριντίας.

νην του, εἶναι αἰώνιοι ὀφειλέται σου! Εἰς σὲ ἀνήκει, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ὑπάρξῃ ἡ τιμή, ἐὰν οἱ ταπεινοὶ κόποι μου τύχωσιν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὅπου τιμῶνται τὰ γράμματα, καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἀπωτέρω χώρας, ὅπου θὰ κηρύττωσι τὰ αἴτια καὶ τὸ τέλος ἐπαναστάσεων λησμονηθεισῶν, καὶ θὰ σπείρωσιν εἰς τε τὰς ἀγορὰς καὶ τὰ παλάτια τοὺς σπόρους οἵτινες θὰ φέρωσι καρποὺς ὅταν ἡ χειρ τοῦ γεωργοῦ θὰ μεταβληθῇ εἰς κόνιν, καὶ τὸ ὄνομά του ἴσως αὐτὸ θ'ἀπολεσθῇ! Διότι ὀλίγων, οἴμοι, τὰ ὀνόματα ζῶσι καὶ πέραν τοῦ τάφου, αἱ ἰδέαι ὅμως παντὸς γράφοντος εἶναι ἀθάνατοι, ἄλλοι οἰκειοποιοῦνται, ἀναπτύσσουσι, διαδίδουσιν αὐτάς, καὶ μυριάδες νοῶν ἀγνώστων καὶ ἀνελπίστων συντρέχουσιν εἰς τὸ ν'ἀποθανατίσωσιν ἕνα!

Ὁ ἱππότης, παραδοθεὶς εἰς σκέψεις πολλὰ διαφόρους ἐκείνων τὰς ὁποίας ἡ ἀνάμνησις τοῦ Πετράρχου ἐγέννησεν ἀργότερον, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀφήσει ὄπισθέν του τὴν κοιλάδα, ἡ δὲ ὁδός, καταντῶσα ὁλονὲν δυσδιάκριτος, ἀπεπερατώθη εἰς δάσος, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσέδυον σπινθηρίζουσαι αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου διὰ συμπεπλεγμένων κλαδίων. Ἐπὶ τέλους τὸ δάσος ἔγεινεν ἀραιότερον, καὶ βράχος ἀπόκρημνος παρουσιάσθη, ἐπιστρεφόμενος ἀπὸ ἐρείπια ἀρχαίου φρουρίου. Ὁ ὁδοιπόρος ἐπέζευσεν, ἀνέδη τὸν βράχον σύρων τὸν ἵππον του, καὶ φθάσας εἰς τὰ ἐρείπια, ἀφῆκεν αὐτὸν ἐντὸς δωματίου ἀττέγου, κατεσκεπασμένου μὲ μακρότατον χόρτον καὶ μὲ πλῆθος ἀγρίων θάμνων· ἐκεῖ ἀναβὰς μετά τινος κόπου στενὴν καὶ βεβλαμμένην κλίμακα, ἔφθασεν εἰς μικρὸν θάλαμον ὀλιγώτερον πεπαλαιωμένον τῶν ἄλλων, οὗτινος ἡ ὀροφὴ καὶ τὸ ἔδαφος ἦσαν ἔτι ἀκέραια.

Ἐκεῖ, ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς ἐπάνω τοῦ ἐπενδύτου του, τὴν κεφαλὴν στηρίζων σύννους ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, ἐκάθητό τις ὑψηλόσωμος καὶ μεσόκοπος· ἀνεσηκώθη δὲ μὲ πολλὴν ζωηρότητα ἅμα ἰδὼν εἰσελθόντα τὸν ἱππότην.

—Λοιπόν, Βρεττόνη, ἐμετροῦσα τὰς ὥρας... τί νέα;

—Ὁ Ἀλβορνόζης συγκατατίθεται.

—Χαροποιὰ εἰδήσεις! Μ'ἔδωκας νέαν ζωὴν Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀδελφέ μου, θὰ προχωρήσω μὲ πολλὴν ὄρεξιν. Ἐνθυμήθης ὅτι πεινῶ.

Ὁ Βρεττόνης ἔσυρε κάτωθεν τοῦ ἐπενδύτου του φλασκίον οἴνου ἀρκετὰ μεγάλον, καὶ κάνυστρον μικρὸν ἀλλὰ πλῆρες, ὁ δὲ κάτοικος τοῦ πύργου ἐπέπεσε μετὰ πολλοῦ ζήλου κατὰ τῶν ζωοτροφιῶν. Ἀμφότεροι δὲ οἱ στρατιῶται, ἐπειδὴ τοιοῦτοι ἦσαν, ἐξηπλώθησαν ἐκτάδην κατὰ γῆς, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον μὲ ὄρεξιν ὄχι εὐκαταφρόνητον, ὁμιλοῦντες ἐν τοσούτῳ ταχέως καὶ μὲ πολλὴν οἰκειότητα ....

—Μὰ τὴν ἀλήθειαν, Βρεττόνη, δὲν χωρατεύεις· βλέπω καὶ κατ

πεβροχθισας τὰ περισσότερα· σπρῶξε τοῦτο ἐδῶ. Λοιπὸν λέγεις ὅτι ὁ καρδινάλιος συγκατατίθεται ; ὁποίου εἴδους ἄνθρωπος εἶναι ; Ἐπιτήδειος πολιτικὸς, ὡς λέγουν ;

—Ὀξύνους, πνευματώδης, ζωηρὸς, μὲ βλέμμα φλογερὸν, μὲ λόγια, κτυπῶν ἀμέσως τὸν σκοπόν του.

—Λοιπὸν δὲν ὁμοιάζει παπᾶς... θὰ ἦτο ἀξιόλογος σύντροφός μας· τί ἤκουσας διὰ τὰς δυνάμεις του ; Ὢ ! ὦ ! κοντεύεις νὰ στραγγίσῃς τὸ φλασκίον.

—Εἶναι ὀλίγαι πρὸς τὸ παρόν. Ἐλπίζει νὰ στρατολογήσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

—Καὶ ποίους σκοποὺς ἔχει διὰ τὴν Ῥώμην ; Δι' αὐτὴν, ἀδελφέ μου, δι' αὐτὴν στενάζει κρυφίως ἡ ψυχή μου ! ὅσον διὰ τὰς ἄλλας μικρὰς πόλεις καὶ τοὺς μικροὺς τυράννους, οὔτε μὲ μέλει πῶς θὰ πέσουν καὶ διὰ τίνος θὰ πέσουν. Ὁ πάπας ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ῥώμην. Ἡ Ῥώμη πρέπει νὰ γίνῃ ἐδική μου· μητρόπολις νέας αὐτοκρατορίας, λεία νέου Ἀττίλα ! Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅλ' αἱ περιστάσεις μὲ εἶναι εὐνοϊκαί !... ἡ ἀπουσία τοῦ πάπα, ἡ ἀδυναμία τῆς μεσαίας τάξεως, ἡ πτωχεία τοῦ λαοῦ, ἡ μωρὰ ἂν καὶ θηριώδης βαρβαρότης τῶν βαρόνων, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὴν Ῥώμην εὐκολωτάτην καὶ ἐνδοξοτάτην συγχρόνως κατάκτησιν.

—Ἄμποτε ἀδελφέ μου, νὰ μὴ σὲ καταστρέψῃ ἐπὶ τέλους ἡ φιλοδοξία σου ! Τὰ βλέμματά σου δὲν στρέφονται ποτε εἰς τὴν γῆν. Βεβαίως μὲ τὰ ἀπέραντα πλούτη τὰ ὁποῖα θ' ἀποκτήσωμεν, ἠμποροῦμεν...

—Νὰ ἐπιθυμήσωμεν νὰ γίνωμεν κάτιτι καλλίτεροι μισθοφόρων, νὰ μὴν εἴμεθα σήμερον στρατηγοὶ καὶ αὔριον τυχοδιῶκται. Δὲν ἐνθυμεῖσαι πῶς ἡ νορμανδικὴ σπάθη κατέκτησε τὴν Σικελίαν, καὶ πῶς Γουλιέλμος ὁ νόθος μετέβαλεν εἰς τὸ πεδίον τῆς Ἀστιγγίας τὴν ῥάβδον του εἰς σκῆπτρον ; Σὲ λέγω, Βρεττόνη, ὅτι ἡ διεφθαρμένη αὐτὴ Ἰταλία ἔχει διαδήματα ἕτοιμα, τὰ ὁποῖα ἐπιτηδεία χεὶρ δύναται ν' ἁρπάσῃ μὲ τὴν ἄκραν τῆς λόγχης της. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἔκαμα τὴν ἀπόφασίν μου· θὰ συγκροτήσω τὸν ὡραιότερον στρατὸν τῆς Ἰταλίας, καὶ μ' αὐτὸν θὰ στήσω θρόνον εἰς τὸ Καπιτώλιον. Πόσον τρελλὸς ἐστάθην πρὸ ἓξ ἐτῶν ! Ἀντὶ νὰ στείλω ἐκεῖνον τὸν ἀνόητον Πεπῖνον Μινορβῖνον, ἔπρεπε νὰ λειποτακτήσω ἐγὼ ἀπὸ τὸν Οὔγγρον, καὶ νὰ ὑπάγω μὲ τοὺς στρατιώτας μου εἰς Ῥώμην· καὶ τότε τὴν πτῶσιν τοῦ Ῥιένζου θὰ διεδέχετο ἡ ἀνύψωσις τοῦ Μοντερεάλου. Ὁ Πεπῖνος ἠπατήθη καὶ ἀφῆκε τὸ πουλίον νὰ πετάξῃ. Ὁ λεὼν δὲν θὰ ἐμπιστευθῇ πλέον τὸ κυνήγιον εἰς...

—Γωτιέρε, ὡμίλησας περὶ τῆς τύχης τοῦ Ῥιένζου· ἂς σὲ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα!

—Τὸν Ῥιένζην! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης· γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον! Εἰς καιρὸν ἡσυχίας καὶ βοηθούμενος ἀπὸ λαὸν τίμιον, θὰ ἐθεμελίωνε μεγίστην δυναστείαν. Αὐτὸς ὅμως ἐφαντάζετο νόμους καὶ ἐλευθερίαν, δι' ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι κατεφρόνουν τοὺς πρώτους καὶ δὲν ἤθελον νὰ ὑποστηρίξουν τὴν δευτέραν. Ἀλλ' ἡμεῖς, ὄντες γένους τολμηροτέρου, γνωρίζομεν ὅτι νέος θρόνος πρέπει νὰ οἰκοδομηθῇ ἐπὶ συστήματος τιμαριωτικοῦ καὶ ὄχι πολιτικοῦ, καὶ ὅτι πρέπει νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὰς πόλεις τὴν τάξιν τῶν στρατοπέδων. Διὰ τοῦ πλήθους ἐκέρδησεν ἐξουσίαν ὁ γενναῖος δήμαρχος, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου πλήθους τὴν ἔχασεν. Ἡμεῖς ὅμως θὰ τὴν κερδήσωμεν διὰ τῆς σπάθης, καὶ διὰ τῆς σπάθης θὰ τὴν διατηρήσωμεν!

—Ὁ Ῥιένζης ἦτο παρὰ πολὺ σκληρός· δὲν ἔπρεπε νὰ ἐρεθίσῃ τοὺς βαρόνους, εἶπεν ὁ Βρεττόνης ἑτοιμαζόμενος ν' ἀποστραγγίσῃ τὸ φλασκίον· ἀλλ' ἡ ῥωμαλέα χεὶρ τοῦ ἀδελφοῦ του τὸ ἥρπασε, καὶ ἐπρόλαβε νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι ἐκεῖνος δὲν κατώρθωσεν.

—Ὦ! εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, ἀφοῦ, ῥοφήσας μέχρι ῥανίδος τὸ κρασίον, ἐστέναξε στεναγμὸν βαθύν, ἐξ ἐναντίας δὲν ἦτο ἀρκετὰ σκληρός. Ἐφρόντισε μόνον νὰ ἦναι δίκαιος, καὶ νὰ κάμνῃ διάκρισιν μεταξὺ εὐγενοῦς καὶ χωρικοῦ. Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ κάμῃ! Ἔπρεπε νὰ ἐξολοθρεύσῃ καὶ τὰς ῥίζας καὶ τὰ κλαδία τῶν εὐγενῶν! Ἀλλὰ τοῦτο κανεὶς Ἰταλὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ. Ἀπόκειται εἰς ἐμέ.

—Ἔχεις λοιπὸν σκοπὸν νὰ περάσῃς ὅλους τοὺς πρώτους τῆς Ῥώμης ἐν στόματι μαχαίρας;

—Ἐν στόματι μαχαίρας! Ἄπαγε! Θὰ δημεύσω ὅμως τὰ ὑποστατικά των, καὶ θὰ προικίσω μὲ αὐτὰ νέους εὐγενεῖς, τοὺς τολμηροὺς καὶ ἀνδρείους εὐγενεῖς τῆς ἄρκτου, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν πῶς νὰ φυλάξουν τὸν ἡγεμόνα των, καὶ *θέλουν* νὰ τὸν φυλάξουν ὡς πηγὴν τῆς ἰδίας των ἐξουσίας. Φθάνει πλέον. Καὶ ἐπειδὴ ὁμιλοῦμεν περὶ Ῥιένζου, εἰπέ με, σήπεται ἀκόμη εἰς τὴν φυλακήν;

—Τὸ πρωΐ, πρὶν ἀναχωρήσω ἀπὸ τὴν πόλιν, ἤκουσα περίεργον εἴδησιν· ἡ πόλις ἦτο εἰς κίνησιν· σωροί, σωροὶ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς δρόμους. Ἐλέγετο ὅτι θὰ ἐγίνετο σήμερον ἡ δίκη τοῦ Ῥιένζου, καὶ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἐκλεχθέντων δικαστῶν ὑπετίθετο ὅτι εἶχεν ἀποφασισθῇ ἡ ἀπόλυσίς του.

—Ἄ! ἔπρεπε νὰ μὲ τὸ εἴπῃς ἐξ ἀρχῆς.

—Ἂν ἐπαναλάβῃ τὴν πρώτην θέσιν του εἰς τὴν Ῥώμην, τοῦτο τάχα παραλύει τὰ σχέδιά σου;

—Αἴ! δὲν ἠξεύρω... τότε θὰ χρειασθῇ πολλὴ σκέψις καὶ ἐπιτηδειότης. Ἐπεθύμουν νὰ μάθω τί θ' ἀποφασισθῇ πρὶν ἀναχωρήσω ἀπ' ἐδῶ·

—Βέβαια, Γωτιέρε, θὰ ἦτο καὶ φρονιμώτερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ μείνῃς ὀπίσω μὲ τοὺς στρατιώτας σου, καὶ νὰ ἀναθέσῃς εἰς ἐμὲ ὁλόκληρον τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς.

—Ὄχι βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Μοντερεάλης· ναὶ μὲν εἶσαι γενναῖος καὶ ἐπιτήδειος... εἰς τοιαύτας ὅμως ὑποθέσεις ἡ κεφαλή μου εἶναι καλλιτέρα τῆς ἰδικῆς σου. Ἐκτὸς τούτου, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱππότης χαμηλώσας τὴν φωνὴν καὶ σκεπάσας τὸ πρόσωπον, ἔταξα νὰ ὑπάγω εἰς τὸν ἀγαπητόν ποταμὸν καὶ τὸ παλαιὸν ὁρμήριον. Ἀλλείμονον... Πλὴν δὲν ἐννοεῖς ὅλ' αὐτά, Βρεττόνη... ἂς τ' ἀφήσωμεν. Ὅσον διὰ τὴν ἀσφάλειάν μου, ἀφοῦ κατωρθώσαμεν τὴν ἀμνηστίαν μὲ τὸν Ἀλβορνόζην, δὲν φοβοῦμαι κἀνένα κίνδυνον καὶ ἂν ἀνακαλυφθῶ. Ἐκτὸς τούτου ἔχω ἀνάγκην χρυσοῦ. Ὑπάρχουν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἄνθρωποι, Γερμανοὶ οἱ ὁποῖοι καταπίνουν ὡς ποτήριον νεροῦ ὁλόκληρον στρατὸν ἰταλικόν· τούτους θέλω νὰ στρατολογήσω, καὶ οἱ ἀχόρταγοι ἀρχηγοί των ἔχουν ἀνάγκην μετρητῶν. Πῶς θὰ μᾶς πληρώσῃ ὁ καρδινάλιος;

—Τὰ μισὰ τώρα, καὶ τ' ἄλλα μισὰ ὅταν ὁ στρατὸς θὰ ὑπάγῃ ἐμπρὸς τοῦ Ἀριμίνου.

—Τοῦ Ἀριμίνου! ἡ ἰδέα μόνη ἀκονίζει τὸ ξίφος μου. Ἐνθυμεῖσαι πῶς ὁ κατηραμένος Μαλατέστας μ' ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν Ἀβέρσαν (α), κατεπολέμησε τὸ στρατόπεδόν μου, καὶ μὲ ὑποχρέωσε ν' ἀποδώσω ὅλα τὰ λάφυρα. Ἐκεῖ ἐχάθη τὸ ἔργον τόσων χρόνων! Πλὴν τούτου, ἡ σημαία μου θὰ ἐκυμάτιζε σήμερον εἰς τὸ ὁρμήριον τοῦ Ἀρχαγγέλου. Θὰ πληρώσω τὸ χρέος μου μὲ πῦρ καὶ μὲ σίδηρον πρὶν πέσουν τὰ φύλλα τοῦ καλοκαιρίου.

Τὸ ὡραῖον ἦθος τοῦ Μοντερεάλου ἔγινε ὡριπτὸν ὅταν ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας· αἱ χεῖρές του ἔσφιγξαν τὴν λαβὴν τῆς σπάθης του, καὶ τὸ ἀθλητικὸν σῶμά του ἀνυψώθη ἐπαισθητῶς· τὰ σημεῖα δὲ ταῦτα ἐμαρτύρουν τὰ ἄγρια καὶ ἀκάθεκτα πάθη, ἅτινα, συμβοηθούμενα ἀπὸ τὸν λῃστρικὸν καὶ ἀμοιχαρῆ βίον του, διέφθειραν φύσιν ἔχουσαν καὶ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν ἱπποτῶν τῆς Προβηγκίας.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, ὅστις σήμερον, ὅτε ἡ θερμότης τῆς νεανικῆς του ἡλικίας εἶχε μετριασθῇ καὶ κραταιωθῇ ἡ φιλοδοξία του, κατέστη ἀντίζηλος τοῦ Ῥιέντζου διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης.

(α) Ὁ Μαλατέστας οὗτος, ἀρχηγὸς περιφανοῦς οἰκογενείας, ἦτο ἐκ τῶν ἐπιτηδειοτέρων στρατιωτικῶν τῆς Ἰταλίας. Αὐτός, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Γαλεόττος, εἶχεν ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν πολιτῶν τύραννοι Ἀριμίνου. Ἀφοῦ ὑπῆρξαν πολὺν χρόνον ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὠνομάσθησαν ἐπὶ τέλους στρατηγοὶ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ καρδιναλίου Ἀλβορνέζου.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

ΤΟ ΠΑΘΟΣ,—Η ΔΙΚΗ,—Η ΑΠΟΦΑΣΙΣ, Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΚΟΛΟΥΘΟΣ.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἐπιούσης πλῆθος ἄπειρον κατέκλυσε τὰς ὁδοὺς τῆς Αὐινιῶνος. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνεκρίνετο καὶ δεύτερον ὁ Ῥιένζης, καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν περιμένετο ἡ ἔκδοσις τῆς ἀποφάσεως. Ἡ περιέργεια τῶν συνελθόντων πανταχόθεν ξένων εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐκκλησίας ἦτο μεγίστη. Καὶ οἱ μὲν Ἰταλοί, καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἐνήργουν ὑπὲρ τοῦ δημάρχου, οἱ δὲ Γάλλοι κατ' αὐτοῦ. Ὁ ἀγαθὸς ὅμως λαὸς τῆς Αὐινιῶνος δὲν ἐφρόντιζε συνήθως περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δὲν ἐγέμιζον τὰ βαλάντιά των· οὐδ' εἶναι ἀμφιβολία ὅτι, ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἐγίνετο διὰ ψηφοφορίας μυστικῆς, ὁ ὑπόδικος θὰ κατεδικάζετο διὰ μεγίστης πλειονοψηφίας εἰς τὸ νὰ καῇ, διὰ νὰ γείνῃ ὡς ἐκ τούτου πλειοτέρα λῃστοδοσία!

Μεταξὺ τοῦ πλήθους ἐφαίνετο καί τις μεγαλόσωμος ἐνδεδυμένος πανοπλίαν ἁπλῆν καὶ πενιχράν, ἀλλ' ἔχων ἦθος ἱπποτικὸν δυσανάλογον πρὸς ἐκείνην· δὲν ἐφόρει περικεφαλαίαν, ἀλλὰ πῖλον μικρὸν καὶ πλατύχειλον ἐκ δέρματος μελανοῦ, ὡς ἐφόρουν τότε συνήθως οἱ ὁδοιπόροι τῶν θερμῶν τῆς μεσημβρίας κλιμάτων. Μαῦρος φακὸς ἐσκέπαζεν ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν μίαν τῶν παρειῶν του, καὶ ὅλον τὸ ἐξωτερικόν του ἐφαίνετο στρατιώτου γηραιοῦ, οὔτινος οὐδὲ τοῦ σώματος οὐδὲ τοῦ βαλαντίου ἐφείσθη ὁ πόλεμος.

Τὸ ζωηρὸν πλῆθος διεσκέδαζεν ἐν τοσούτῳ τὴν ἀνυπομονησίαν του τοξεῦον σκώμματα κατ' αὐτοῦ· ἂν καὶ ὁ γῦρος τοῦ πίλου του ἔκρυπτε τοὺς ὀφθαλμούς του, τὸ φαιδρὸν ὅμως καὶ πανοῦργον μειδίαμα τὸ ὁποῖον διέστελλε τὰς γωνίας τῶν χειλέων του, ἐδείκνυεν ὅτι δὲν ἠγνόει καὶ αὐτὸς τὸν τρόπον τοῦ σκώπτειν.

—Ἐγώ, εἶπέ τις ἐκ τῶν τοῦ πλήθους, πλούσιος Μεδιολανός, εἶμαι ἀπὸ Κράτος τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἐλεύθερον, καὶ ἔχω πεποίθησιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ θὰ δικαιωθῇ.

—Ἀμήν! εἶπε σοβαρός τις Φλωρεντινός.

—Λέγεται, ἐψιθύρισέ τις νέος μαθητὴς ἐκ Παρισίων εἰς τὸ ὠτίον νομομαθοῦς τινος διδάκτορος μετὰ τοῦ ὁποίου κατῴκει, ὅτι ἡ ὑπεράσπισίς του ἦτο ἀριστούργημα.

—Δὲν ἔχει ἀπολυτήριον τοῦ πανεπιστημείου, ἀπεκρίθη ὁ διδάκτωρ διστάζων. Ὦ! φίλε, διὰ τί μὲ σπρώχνεις τόσῳ πολύ; ἔσχισες τὸ φόρεμά μου.

Ἡ ἐπιφώνησις αὕτη ἀπετείνετο πρὸς ποιητὴν δημοτικὸν ἠθικυ-

ματοποιόν, ὅστις, ἔχων κιθάραν κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, προσεπάθει νὰ διασχίσῃ τὸ πλῆθος.

—Συμπάθειον, καλὲ κύριε, ἀπεκρίθη ὁ ποιητής· πλὴν ἡ σκηνὴ αὐτὴ εἶναι ἀξία νὰ ψαλῇ! Μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, εἰς τόπους μεμακρυσμένους, τὰ διηγήματα, τὰ τραγῳδία θὰ ἐξιστορήτουν τὰ κατὰ τὸν Νικόλαον Ῥιένζην, τὸν φίλον τοῦ Πετράρχου καὶ τὸν δήμαρχον τῆς Ῥώμης!

Ὁ Γάλλος μαθητὴς ἐστράφη πάραυτα πρὸς τὸν ποιητήν, καὶ ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν του. Ὡς μὴ συμμεριζόμενος τὸ κατὰ Ῥιένζου γενικὸν αἴσθημα τῶν συμπατριωτῶν του, ἠσθάνετο ὅτι, ἀφοῦ ὁ δημοτικὸς ποιητὴς ὡμίλει οὕτω περὶ τῶν ἡρώων τῆς διανοίας καὶ ὄχι τοῦ πολέμου, νέα ἐποχὴ ἤρχισεν εἰς τὸν κόσμον.

Ἐν τοσούτῳ τὸν μεγαλόσωμον στρατιώτην ἐκτύπησέ τις χειρὶ ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς ῥάχεως.

—Σὲ παρακαλῶ, ὑψηλὲ κύριε, εἶπε φωνή τις ὀξεῖα καὶ ἐπιτακτική, ν' ἀποσυρθῇς ὀλίγον. Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἴδω, κ' ἐπιθυμῶ νὰ πέσουν πρῶτα τὰ βλέμματά μου εἰς τὸν Ῥιένζην ὅταν ἐκβῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον.

—Ὡραῖε κύριε, ἀπεκρίθη εὐθύμως ὁ στρατιώτης παραχωρήσας τόπον πρὸς τὸν Ἄγγελον Βιλλάνην, δὲν θὰ κάμῃς καλὰ τὸν δρόμον σου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐὰν ἐξακολουθῇς νὰ προστάζῃς τοὺς δυνατούς. Ὅταν ὅμως ἡλικιωθῇς περισσότερον, θὰ καταπατῇς τοὺς ἀδυνάτους, καὶ θὰ κολακεύῃς τοὺς δυνατούς.

—Πρέπει λοιπὸν ν' ἀλλάξω τὴν φύσιν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος, ὅστις, ὡς μικρόσωμος καὶ μὴ ἀναπτυχθεὶς ἐντελῶς, προσεπάθει νὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τοῦ πλήθους.

Ὁ στρατιώτης ἔῤῥιψε πρὸς αὐτὸν βλέμμα ἐπιδοκιμασίας· καὶ βλέπων αὐτὸν ἐστέναζε, καὶ τὰ χείλη του ἐκινοῦντο παραδόξως πως.

—Καλὰ λέγεις, εἶπε μετὰ μικρὰν σιωπήν. Συγχώρησον τὴν τόλμην τῆς ἐρωτήσεώς μου· εἶσαι ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν; ἡ γλῶσσά σου μὲ φαίνεται ῥωμαϊκή· πλὴν εἶδα ἄλλοτε φυσιογνωμίαν ὁμοιάζουσαν τὴν ἐδικήν σου εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἄλπεων.

—Πιθανόν, καλὲ κύριε, εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ νέος· εὐχαριστῶ ὅμως τὸν Θεὸν διότι εἶμαι ἀπὸ τὴν Ῥώμην.

Ἐν τοσούτῳ φωνὴ μεγάλη ἐξερράγη ἐκ μέρους τοῦ πλησίον τοῦ δικαστηρίου πλήθους· Ὁ ἦχος τῶν σαλπίγγων ἐπανέφερεν ἐκ νέου βαθεῖαν καὶ ἀδιάκοπον σιωπήν, ἐνῷ ἡ φρουρὰ τοῦ πάπα, παραταχθεῖσα παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν πρὸς τὸ δικαστήριον, ἐστάθη εὐθυτενής, καὶ ἐπροχώρησεν ἐν ἢ δύο βήματα πρὸς τὸν λαόν.

Ὅταν ἐσιώπησαν αἱ σάλπιγγες, ἠκούσθη φωνὴ κήρυκος, ἀλλὰ δὲν ἔφθασε μέχρι τῆς θέσεως ὅπου ἵστατο ὁ Ἄγγελος καὶ ὁ στρα-

τιώτης· ἀπὸ δὲ τοὺς ἀλλαλαγμοὺς τοῦ ἐνθουσιῶντος πλήθους, ἀπὸ τὸν κυματισμὸν τῶν μανδυλίων, καὶ ἀπὸ τὰς διακεκομμένας ἐπιφωνήσεις, ὁ νέος ἐσυμπέρανεν ὅτι ὁ Ῥιένζης ἀπελύθη.

—Ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν του! εἶπε στενάξας ὁ νέος.

—Καὶ θὰ τὸ ἴδῃς ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης. Καὶ εὐθὺς ἀνασηκώσας τὸν νεανίαν, καὶ διασχίσας μὲ δύναμιν γίγαντος τὸ πλῆθος, διεχώρησε τὰ ζῶντα κύματα δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, καὶ ἐπροχώρησε μέχρι τῆς φρουρᾶς, εἰς θέσιν ὅθεν ἔμελλεν ἀφεύκτως νὰ διαβῇ ὁ Ῥιένζης.

Ὁ νέος, δυσαρεστηθεὶς καὶ ὀργισθεὶς ὁπωσοῦν, ἀντέτεινεν ὀλίγον· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ματαία ἦτο πᾶσα ἀντίστασις, ἐνέδωκε σιωπηλῶς εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐθεώρει προσβολὴν τῆς ἀξιοπρεπείας του.

—Μὴν ὀργίζεσαι, εἶπεν ὁ στρατιώτης· εἶσαι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ὕψωσα θεληματικῶς ὑπὲρ τὴν κεφαλήν μου· τὸ κάμνω δὲ σήμερον δι' ἀγάπην τοῦ ὡραίου προσώπου σου, τὸ ὁποῖον μ' ἐνθυμίζει κάποιον τὸν ὁποῖον ἠγάπων.

Ἀλλὰ τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐπρόφερε μὲ φωνὴν ταπεινήν· ὁ δὲ νέος, ἀνυπόμονος νὰ ἴδῃ τὸν ἥρωα τῆς Ῥώμης, δὲν τοὺς ἤκουσεν.

Ἐν τοσούτῳ ἐφάνη ὁ Ῥιένζης συνοδευόμενος ἀπὸ δύο εὐγενεῖς ἐκ τῶν ὀπαδῶν τοῦ πάπα. Βαδίζων ἀργῶς ἐν μέσῳ τῶν συγχαρητηρίων εὐχῶν τοῦ πλήθους, δὲν ἔστρεφε τὸ βλέμμα οὔτε πρὸς δεξιὰ, οὔτε πρὸς ἀριστερά. Τὸ ἦθός του ἦτο εὐσταθὲς καὶ σεμνόν, καὶ πλὴν τοῦ ἐρυθήματος τῶν παρειῶν του, δὲν ἔβλεπες κἀνὲν ἐξωτερικὸν σημεῖον χαρᾶς ἢ συγκινήτεως. Ἄνθη ἐρρίπτοντο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐξώστας καθόσον διέβαινε, καὶ ὅταν ἔρθασεν εἰς πλατεῖαν ἐκ τῆς ὁποίας, ὡς οὖσης ὀλίγον ὑψηλοτέρας τοῦ ἐδάφους, ἐφαίνοντο ὅλαι αἱ πέριξ οἰκίαι, ἐστάθη, καὶ γυμνώσας τὴν κεφαλήν, εὐχαρίστησε διὰ τὰς τόσας τιμὰς μὲ νεῦμα καὶ μὲ χειρονομίαν, τὰ ὁποῖα κἀνεὶς τῶν παρόντων δὲν ἐλησμόνησέ ποτε. Ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἀνεκαλέσθη καὶ εἰς τὴν φαιδρὰν καὶ ἀμέριμνον ἐκείνην Αὐλὴν, ὅταν ἡ τελευταία διήγησις τοῦ βίου τοῦ Ῥιένζου ἔρθασεν εἰς τὰς ἀκοάς της. Ὁ δὲ Ἄγγελος, κρεμάμενος τότε ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ στρατιώτου, ἔφερε κατὰ νοῦν. . . Ἀλλ' ἂς μὴ σπεύδωμεν.

Ἀλλ' ὁ Ῥιένζης δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ζοφερὸν πύργον· τὸ κατάλυμά του εἶχε προετοιμασθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καρδιναλίου Ἀλβορνόζου, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν παρουσιάσθη εἰς τὸν πάπαν, καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἀνηγορεύθη Συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης.

Ἐν τοσούτῳ ὁ στρατιώτης ἀφῆκε τὸν Ἄγγελον· ἐνῷ δὲ οὗτος ἐψέλλιζεν εὐγενεῖς τινας εὐχαριστίας, ἐκεῖνος διέκοψεν αὐτὸν μὲ φωνὴν περίλυπον καὶ φιλικὴν, ὁ τόνος τῆς ὁποίας προσέβαλεν ἰδιαι-

τέρως τὸν νέον, καθόσον δὲν ἤρμοζε πρὸς τὸ ἀγροϊκὸν καὶ χυδαῖον ἐξωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου.

—Χωριζόμεθα, εἶπεν, ὡς ξένοι, ὡραῖον παιδίον· καὶ ἐπειδὴ εἶσαι ἀπὸ τὴν Ῥώμην, δὲν βλέπω διὰ τί ἡ καρδία μου ἠσθάνθη τόσην κλίσιν πρὸς σέ. Ἐάν ποτε λάβῃς ἀνάγκην φίλου... ζήτησον... ἐπρόσθεσε χαμηλώσας τὴν φωνὴν, τὸν Γωτιέρον Μοντερεάλην.

Πρὶν δὲ ὁ νέος ἀνακύψῃ ἀπὸ τὴν ἔκστασιν τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο ὄνομα, τὸ ὁποῖον εἶχε μάθει νὰ φοβῆται ἐκ νηπιότητος, ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἔγινεν ἄφαντος μεταξὺ τοῦ πλήθους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ.

Ο ΑΛΒΟΡΝΟΖΗΣ ΚΑΙ Η ΝΙΝΑ.

Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ οἵτινες πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐδίψων νὰ ἴδωσι τὸν ἀπελευθερωθέντα δεσμώτην, δὲν ἀπήλαυσαν τῆς ἡδονῆς ταύτης. Ἡ Νίνα, μόνη ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος της ἐπερίμενε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης. Ἤκουσε τὰς κραυγὰς, τοὺς ἀλλαλαγμοὺς, τοὺς ποδοβολητοὺς χιλιάδων θεατῶν, ἐμάντευσε τὴν νίκην, καὶ τὸ πολυχρόνιον βάρος τῆς καρδίας της μετεβλήθη εἰς δάκρυα θερμά. Ἐπιστρέψας ὁ Ἄγγελος διηγήθη πρὸς αὐτὴν ὅλα τὰ διατρέξαντα· ἀλλ' ἡ χαρά της ἐμετρίασεν ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ Ῥιένζης κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φοβεροῦ καρδιναλίου. Ἡ βεβαιότης τῆς ἀπολύσεώς του, ἂν καὶ ἐντελεστάτη, προσέβαλε τοσούτῳ αὐτὴν, ὁ δὲ φόβος τῆς προσεχοῦς ἐπισκέψεως τοῦ καρδιναλίου κατετάραξε τοσούτῳ τὴν καρδίαν της ὥστε ἠσθένησε βαρέως τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας· μόνον δὲ τὴν πέμπτην μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Ῥιένζου ὡς Συγκλητικοῦ τῆς Ῥώμης, ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἱκανῶς ὑγιᾶ ὥστε νὰ δεχθῇ τὸν Ἀλβορνόζην.

Ὁ καρδινάλιος ἔστελλε καθ' ἑκάστην διὰ νὰ ἐρωτᾷ περὶ τῆς ὑγείας της, ἡ δὲ τόση φροντὶς ἐφαίνετο εἰς τὴν περίφοβον Νίναν ὡς δικαιωματικὴ ἀπαίτησις ἀμοιβῆς. Ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀλβορνόζης εἶχε ποῦ νὰ προσηλώσῃ τὰς σκέψεις του· ἀποσπάσας τὸν φοβερὸν Μοντερεάλην ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰωάννου Βίκου, ἐχθροῦ ἀσπόνδου καὶ ἐπιτηδειοτάτου τῆς Ἐκκλησίας, ἀπεφάσισε νὰ εἰσβάλῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν χώραν τοῦ τυράννου τούτου, καὶ οὕτω νὰ μὴ δώσῃ εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ παραλάβῃ βοηθὸν ἄλλην τινὰ συμμορίαν ἐκ τῶν μισθοφόρων, οἵτινες ἐθεώρουν τὴν Ἰταλίαν ὡς στάδιον τῆς ἀνδρείας των. Ἀσχολούμενος εἰς τὸ νὰ στρατολογήσῃ, νὰ εὕρῃ χρήματα, ν' ἀνταποκριθῇ μὲ τὰ ἐλεύθερα Κράτη, νὰ κατορθώσῃ συμμαχίας χάριν συν-

δρομῆς τῶν μεταγενεστέρων καὶ μᾶλλον φιλοδόξων σχεδίων του εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Αὐινιῶνος, ἀνέμενε μὲ ὑπομονὴν τὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ ἐζήτει ἀπὸ τὴν κυρίαν Καισαρίνην τὴν ὁποίαν ἐνόμιζεν ὀφειλομένην πρὸς αὐτὸν ἀμοιβήν. Ἐν τοσούτῳ ἔλαβε μὲ τὸν Ῥιένζην τὰς πρώτας συνομιλίας του, καὶ λόγῳ εὐγενείας πρὸς τὸν ἀπολυθέντα δήμαρχον, ἐφιλοξένησεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ γίνῃ κύριος τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν διαθέσεων ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ὑπουργὸν καὶ ὄργανόν του. Ἡ θαυμασία καὶ μαγικὴ ἐκείνη δύναμις, περὶ ἧς ὁμιλοῦσιν οἱ ἱστορικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Ῥιένζης εἵλκυε πρὸς ἑαυτὸν πάντα ὅστις τὸν προσήγγιζεν ὅσῳ διάφορος καὶ ἂν ἦτο ὁ χαρακτὴρ, ἡ θέσις, ἢ ὁ σκοπός του, παρηκολούθησεν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν μετὰ τοῦ πάπα συνέντευξιν του· τόσῳ δὲ πιστῶς περιέγραψε τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς Ῥώμης, τόσῳ λογικῶς ἐξεθεσε τὰ αἴτια καὶ τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν της τόσῳ ζωηρῶς ὡμίλησε περὶ τῆς διοικητικῆς του ἱκανότητος, καὶ τόσῳ λαμπρῶς ἐζωγράφησε τὸ εὐτυχὲς μέλλον τὸ ὁποῖον θὰ προητοίμαζεν ἡ διοίκησίς του εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ πάπα, ὥστε ὁ Ἰννοκέντιος, ἂν καὶ πνευματώδης καὶ πανοῦργος, ἐνίοτε δὲ καὶ σκεπτικὸς ὑπολογιστὴς τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν, ἐγοητεύθη ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Ῥωμαίου.

«Οὗτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, λέγεται ὅτι εἶπεν ὁ πάπας, τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθην δώδεκα μῆνας ὡς κατάδικον καὶ κακοῦργον; Ἄμποτε νὰ ἀναπαύετο εἰς μόνους τοὺς ὤμους του ἡ χριστιανικὴ αὐτοκρατορία!»

Περὶ τὸ τέλος τῆς συνεντεύξεως ἀπέτεινε πρὸς τὸν Ῥιένζην, μὲ πολλὰς ἐνδείξεις εὐνοίας καὶ διακρίσεως, βαθμὸν συγκλητικοῦ, ὅστις ἦτο πραγματικὸς βαθμὸς ἀντιβασιλέως τῆς Ῥώμης, καὶ συγκατετέθη εὐχαρίστως εἰς ὅλα τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα συνέλαβε καὶ πάλιν ὁ ἐπιχειρηματίας Ῥιένζης, ὄχι μόνον διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὰς χώρας τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐκτείνῃ τὴν διικτατορικὴν ἐξουσίαν τῆς ἐπταλόφου ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ὑποτελῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας.

Ὁ Ἀλβορνόζης, πρὸς ὃν ὁ πάπας διεκοίνωσε τὰ τῆς συνεντεύξεως ταύτης, ᾐσθάνθη ζηλοτυπίαν διὰ τὴν πρὸς τὸν συγκλητικὸν ἀπροσδόκητον ταύτην εὔνοιαν, καὶ ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του ἐζήτησε νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν ξένον του. Ὡς ἄνθρωπος κατ' ἐξοχὴν δραστήριος καὶ ἐνεργός, ἐθεώρει τὸν Ῥιένζην ὡς πνευματώδη μᾶλλον ἢ ὡς συνετὸν, ὡς τυχηρὸν ἢ ὡς μεγάλον, ὡς κρᾶμά τι σχολαστικότητος καὶ δημαγωγίας. Ἀλλὰ μετὰ μακρὰν καὶ ἐταστικὴν συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ νέου συγκλητικοῦ, ἐνέδωκε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀκαταμάχητον μαγείαν τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου νοός. Δυσφόρως ὡμολόγει καθ' ἑαυτὸν ὅτι τοῦ Ῥιένζου ἡ ἀνέγερσις δὲν ἦτο τυχαία, καὶ δυσφο-

ρώτερον ἔβλεπεν ὅτι τὸν συγκλητικὸν ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ἦσαν, καὶ ὄχι ὡς ὄργανον. Ἐδίσταζεν ἐὰν ἦτο φρόνιμον νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκεῖνον, ὅστις ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν ἐξασκήσῃ καὶ νὰ τὴν ἐκτείνῃ μάλιστα. Καὶ ὅμως δὲν μετενόει διότι συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ῥιένζου. Ἡ παρουσία του εἰς τὸ ὀλιγάριθμον στρατόπεδόν του ἦτο ἀναγκαιοτάτη, καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ ἤλπιζεν ὑπέρ ποτε νὰ συμπεριλάβῃ τοὺς Ῥωμαίους συμμάχους πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Κράτους τοῦ ἁγίου Πέτρου!

Ὁ Ῥιένζης, ὅστις ἐφλέγετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἴδῃ καὶ πάλιν τὴν Νίναν του, διὰ τὴν ὁποίαν, μετὰ τοσαῦτα δεινὰ καὶ τόσην ἀπουσίαν, ἡ καρδία του ἐσκίρτα ὡς κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς συνενώσεώς των, ἠπόρει πῶς νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ πλαστὸν ὄνομά της, ἡ δὲ συμβίωσίς του μετὰ τοῦ καρδιναλίου, καθ' ἣν ἐπετηρεῖτο εὐσεβάστως μὲν ἀλλ' αὐστηρῶς, δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὴν Νίναν τὸ ν' ἀνταποκριθῇ μὲ αὐτόν. Εἰρωνικαί τινες λέξεις τὰς ὁποίας παρήνειρεν ὁ Ἀλβαρνόζης εἰς τὰς ὁμιλίας του περὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον συμπαθείας τῆς διασημοτέρας ὡραίας τῆς Αὐινιῶνος, ἐπροξένησαν εἰς αὐτὸν ἀόριστόν τινα φόβον τὸν ὁποῖον ἔτρεμε καὶ νὰ ὁμολογήσῃ αὐτὸς εἰς ἑαυτόν. Ἀλλὰ τοίλαρον πρόσωπον (volto sciolto) δι' οὗ ὅλοι τῆς Ἰταλίας οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες κρύπτουσι τοὺς κρυφίους λογισμούς των (pensieri stretti) συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐξαπατηθῇ ὁλοσχερῶς ἡ ζηλοτυπία καὶ ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς τοῦ καρδιναλίου. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλβαρὲζ δὲν κατώρθωσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειαν τοῦ κυρίου του. Ναὶ μὲν εἶχεν ἰδεῖ τὸν Βιλλάνην· ἀλλ' ὁ ξηρὸς καὶ ὑπερήφανος τρόπος τοῦ νέου τούτου εἶχε κόψει πᾶσαν ἐλπίδα πληροφορίας. Ἐβεβαιώθη μόνον ὅτι ὁ ἀληθὴς Ἄγγελος Βιλλάνης δὲν ἦτο ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης ὁ ἐπισκεφθεὶς τὸν Ῥιένζην.

Ὁ Ἀλβορνόζης, πεπεισμένος ὅτι ἔμελλε νὰ μάθῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἀλήθειαν, καὶ φλεγόμενος ἀπὸ ἐλπίδας καὶ πάθος, διευθύνθη πρὸς τὸ παλάτιον τῆς Καισαρίνης.

Εἰσελθὼν δὲ μὲ τὰς προσηκούσας τιμὰς εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κυρίας Καισαρίνης, εὗρεν αὐτὴν ὠχρὰν, καὶ ἴχνη ἔχουσαν ἀσθενείας ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς καὶ περικαλλοῦς προσώπου της. Σηκωθεῖσα ὅταν εἰσῆλθεν ὁ καρδινάλιος, ἔκλινε τὸ γόνυ, καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρά του ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὰ χείλη της. Ἐκεῖνος δέ, θαυμάσας καὶ θελχθεὶς ἀπὸ τὸ ἀσύνηθες τοῦτο εἶδος τῆς δεξιώσεως, ἔσπευσε νὰ ἀνεγείρῃ αὐτὴν, καὶ κρατήσας τὰς δύω χεῖράς της, ἐδοκίμασε νὰ βάλῃ αὐτὰς ἐπὶ τῆς καρδίας του.

—Ὡραιοτάτη κυρία! εἶπεν, ἂν ἤξευρες πόσον ἐθρήνησα διὰ τὴν ἀσθένειάν σου!... καὶ ὅμως σ' ἔκαμεν ὡραιοτέραν, καθὼς ἡ βροχὴ λαμπρύνει τὰ ἄνθη. Ἅ πόσον θὰ ἤμην εὐτυχὴς ἂν μόνον μ' ἐνθυμήθῃς,

ἂν τὸ βλέμμα σου μ' ἔλεγεν ὅτι ἔγινες τέλος πάντων δι' ἐμὲ ἄγγελος προστασίας, καὶ παράδεισος ἀνταποδόσεως.

Ἡ Νίνα, ἀποσύρασα τὴν χεῖρά της, ἔκαμε σημεῖον δι' αὐτῆς προσκαλέσασα χαριέντως τὸν καρδινάλιον νὰ καθήσῃ. Καθήσασα δὲ καὶ ἐκείνη ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ, ὡμίλησεν οὕτω μὲ πολλὴν σοβαρότητα καὶ μὲ χαμηλωμένους ὀφθαλμούς·

—Πανιερώτατε, ἡ μεσολάβησίς σου βαθὺν ἔχουσα τὴν ἀθωότητά του, ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν πύργον τοῦτον τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ λαοῦ τῆς Ῥώμης. Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ μικρότερον τῶν γενναίων δώρων σου· ὑπάρχει ἄλλο μεγαλείτερον, ἡ δικαίωσις τοῦ λαμπροῦ ὀνόματός του, ἡ δικαία ἀπόδοσις τῆς ἀξίας του. Διὰ τοῦτο θὰ ἡμ' αἰωνίως ὀφειλέτις σου· διὰ τοῦτο, ἂν ποτε γίνω μήτηρ, θὰ διδάξω εἰς τὰ τέκνα μου τὸ νὰ εὐλογοῦν τὸ ὄνομά σου· διὰ τοῦτο ὁ ἱστοριογράφος, ὅστις θὰ διηγηθῇ τὰ συμβάντα τοῦ αἰῶνος τούτου, θὰ προσθέσῃ νέον στέφανον εἰς τὰς δάφνας τὰς ὁποίας ἀπέκτησες ἕως σήμερον. Πιθανὸν νὰ ἔσφαλα, πανιερώτατε· πιθανὸν νὰ σὲ προσέβαλα, καὶ ἴσως ἔχεις δίκαιον νὰ κατακρίνῃς τὸ γυναικεῖόν μου τέχνασμα. Μὴ ὁμιλῇς, μὴ ἀπορῇς, ἄκουσόν με. Δὲν ἔχω πλὴν ἓν μόνον δικαιολόγημα λέγουσα, ὅτι ἐθεώρησα θεμιτὰ ὅλα τὰ μέσα πλὴν τῆς ἀτιμίας, διὰ νὰ σώσω τὴν ζωὴν καὶ νὰ ἀνορθώσω τὴν ἐξουσίαν τοῦ Νικολάου Ῥιένζου, καὶ τὸ δικαιολόγημα τοῦτο, πανιερώτατε, εἶναι, ὅτι ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν σου εἶναι σύζυγός του.

Ὁ καρδινάλιος ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ σιωπηλός. Ἀλλὰ τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν του ἔγεινε κατακκόκινον μετ' ὀλίγον ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ λαιμοῦ του, καὶ τὰ λεπτὰ χείλη του συνταραχθέντα κατ' ἀρχὰς, ὑπεμειδίασαν μετὰ ταῦτα πικρῶς. Τέλος σηκωθεὶς πολλὰ βραδέως εἶπε μὲ φωνὴν τρέμουσαν·

—Κάλλιστα, κυρία. Ὁ Γίλιος Ἀλβορνόζης ἔγεινε λοιπὸν παίγνιον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημαγωγοῦ τῆς Ῥώμης καὶ βαθμὶς διὰ τὴν ἀνύψωσίν του! Καὶ σὺ μ' ἔπαιξας διὰ τοὺς σκοπούς σου, καὶ ἔπαιξας καρδινάλιον τῆς Ἱσπανίας, καὶ πρίγγηπα τοῦ βασιλικοῦ αἵματος τῆς Ἀραγωνίας! Κυρία, καὶ σὺ καὶ ὁ σύζυγός σου ἠμπορεῖτε νὰ κατηγορηθῆτε ἐπὶ φιλοδοξίᾳ...

—Παῦσον, πανιερώτατε, εἶπεν ἡ Νίνα μὲ ἀνεζήγητον ἀξιοπρέπειαν· ὁποιαδήποτε προσβολὴ καὶ ἂν ἔγεινεν ἐναντίον σου, ἔγεινεν ἀπὸ ἐμὲ μόνην. Ἕως τὴν τελευταίαν μας συνέντευξιν, ὁ Ῥιένζης δὲν ἤξευρεν οὐδὲ ἂν ἤμην εἰς Αὐινιῶνα.

—Κατὰ τὴν τελευταίαν μας συνέντευξιν, κυρία (καλὰ μὲ τὴν ἐνθύμισες!), ἐκάμαμεν, νομίζω, ἀμοιβαίαν τινὰ συμφωνίαν. Ἐγὼ ἐξεπλήρωσα τὸ μέρος μου, ἀπαιτῶ νὰ ἐκπληρώσῃς καὶ σὺ τὸ ἐδικόν σου. Ἄκουσόν με! Δὲν λησμονῶ αὐτὴν τὴν ἀπαίτησιν. Μὲ τὴν

αὐτὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν σχίζω τὸ χειρότερον τοῦτο. δύναμαι νὰ σχίσω καὶ τὴν περγαμενὴν ἡ ὁποία ὀνομάζει τὸν σύζυγόν σου Συγκλητικὸν τῆς Ῥώμης. Ἡ φυλακὴ δὲν εἶναι θάνατος, καὶ αἱ πύλαι της θ' ἀνοιχθοῦν δίς.

—Κύριε!... κύριε! ἀνέκραξε περίτρομος ἡ Νίνα, μὴ ἐξυβρίζῃς οὕτω τὴν εὐγενῆ φύσιν σου, τὸ μέγα ὄνομά σου, τὸν ἱερὸν βαθμόν σου, τὸ ἱπποτικὸν αἷμά σου. Εἶσαι ἀπὸ τὴν ἱπποτικὴν φυλὴν τῆς Ἱσπανίας, ἥτις δὲν ἔχει τὰ ποταπὰ, τὰ βδελυρὰ, τὰ ἀποτρόπαια ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα μολύνουν τοὺς μικροὺς τυράννους τῆς ἀτυχοῦς ταύτης γῆς. Δὲν εἶσαι οὔτε Βισκόντης... οὔτε Καστρακάνης... δὲν θὰ κηλιδώσῃς τὰς δάφνας σου ἐκδικούμενος γυναῖκα. Ἄκουσόν με, ἐπρόσθεσε πεσοῦσα πρὸ τῶν ποδῶν του, οἱ ἄνδρες ἀπατοῦν, ἐπιβουλεύονται τὸ φῦλόν μας διὰ σκοποὺς ἰδιοτελεῖς· καὶ ὅμως συγχωροῦνται καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ θύματά των. Σὲ ἠπάτησα μὲ σκοπὸν δόλιον; Ποῖος... ποῖος ἦτο ὁ σκοπός μου; ποία ἡ πρόφασίς μου; ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἀνδρός μου... Ἀλλοίμονον, κύριέ μου, σπανίως τὸ φύλλον σας ἐννοεῖ τὴν ἀδυναμίαν ἢ τὸ μεγαλεῖον τῆς γυναικός! Ναὶ μὲν πλανᾶται ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ Θεὸς δίδει εἰς αὐτὴν χιλίας ἀρετὰς δι' ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ! Ἀπ' αὐτὴν μόνην τὴν ἀγάπην ἐξαντλεῖ τὰς εὐγενεστέρας ἰδιότητάς της. Διὰ τὸν ἥρωα τῆς λατρείας της ἔχει τὴν γλυκύτητα τῆς περιστερᾶς, τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἁγίου· διὰ τὴν σωτηρίαν του ἐν καιρῷ κινδύνου, διὰ τὴν ἀνακούφισίν του ἐν καιρῷ δυστυχημάτων, τὸ ἐλαφρὸν πνεῦμά της λαμβάνει τὴν φρόνησιν τοῦ ὄφεως, καὶ ἡ ἀσθενὴς καρδία της, τὴν γενναιότητα τῆς λεαίνης! Διὰ τὴν ἀγάπην αὐτὴν ἔκρυπτα ἕως σήμερον ὑπὸ μειδιάματα τὴν λύπην μου, ὥστε νὰ μὴ ἀπελπισθοῦν οἱ φίλοι τοῦ ἐξωρίστου, δι' αὐτὴν διέσχισα δάση πλήρη λῃστῶν καὶ ἦλθα νὰ ἐπιβλέπω τὸν πύργον τοῦτον, δι' αὐτὴν διεύθυνα τὰ βήματά μου πρὸς τὰς διασκεδάσεις τῆς μισητῆς Αὐλῆς σας, δι' αὐτὴν ἐπεκαλέσθην τὴν προστασίαν τοῦ εὐγενεστέρου τῶν ἀρχηγῶν τῆς Αὐλῆς ταύτης, καὶ αὐτὴ τέλος πάντων ἤνοιξε τὴν φυλακὴν τοῦ δεσμώτου, τὸν ὁποῖον φιλοξενεῖς σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν σου. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ, καρδινάλιε, ἐπρόσθεσεν ἡ Νίνα σηκωθεῖσα καὶ σταυρώσασα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ αὐτὴ λέγω, ἂν ἡ ὀργή σου ζητῇ θῦμα, θὰ μὲ δώσῃ τὴν γενναιότητα ν' ἀποθάνω χωρὶς γογγυσμὸν, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀτιμίαν!

Ὁ Ἀλβορνόζης ἤκουεν ὡς ἀπολιθωμένος. Ἔκπληξις, συγκίνησις, θαυμασμὸς, ὅλα ταῦτα συνετάρασσον τὴν καρδίαν του. Παρετήρει τὰ σπινθηροβολοῦντα βλέμματα καὶ τὸ πάλλον στῆθος τῆς Νίνης, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πολεμισταὶ τὰς θεοπνεύστους ἱερείας. Οἱ ὀφθαλμοί του εἶχον προσηλωθῇ ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνης ὡσὰν μαγείας. Ἐδοκίμα-

ζε νὰ ὁμιλήσῃ ἀλλ' ἡ φωνή του ἐξέλειπεν. Ἡ δὲ Νίνα ἐξηκολούθησε·

—Ναὶ, κύριε· δὲν σὲ λέγω λόγια μάταια! Ἐὰν ζητῇς ἐκδίκησιν, αὐτὴ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. Κατάστρεψον τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου. Στεῖλε ὀπίσω τὸν Ῥιένζην εἰς τὴν φυλακὴν, ἐξόντωσέ τον, καὶ θὰ εὕρῃς ἐκδίκησιν· ἀλλὰ, μὴ ἐκδικῆσαι αὐτόν. Ὅλαι αἱ καρδίαι τῆς Ἰταλίας θὰ αἰσθανθοῦν δι' αὐτὸν ὡς ἡ καρδία τῆς Νίνης! Ἐγὼ μόνη εἶμ' ἔνοχος, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ πάθω. Ἄκουσον τὸν ὅρκον μου· τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καθ' ἣν θὰ ἴδω βασανιζόμενον ἐκ νέου τὸν Ῥιένζην, ἡ χεὶρ αὕτη θὰ δώσῃ τέλος εἰς τὴν ζωήν μου. Πανιερότατε, δὲν σὲ παρακαλῶ περισσότερον!

Ὁ δὲ Ἀλβορνόζης ἐξηκολούθει νὰ μένῃ ἐκστατικός. Ἡ Νίνα τὸν εἶχε κρίνει ὀρθῶς, ὅτε διέκρινε τῶν ἡδυπαθῶν καὶ ἀπηνῶν βαρβάρων τῆς Ἰταλίας τὸν φιλόδοξον Ἱσπανόν. Μὲ ὅλην τὴν ἀκολασίαν τὴν μολύνουσαν τὸν ἱερὸν χαρακτῆρά του, μὲ ὅλην τὴν σκληρότητα ἀνδρὸς δυσκόλου, δοξομανοῦς καὶ σκεπτικοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε μεταξὺ τῶν χειροτέρων ἀνθρώπων τῆς χειροτέρας τῶν ἐποχῶν, ἔμενεν εἰσέτι εἰς τὴν ψυχήν του πολλὴ ἐκ τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς τῆς πατρίδος καὶ τῆς φυλῆς του. Τὰ μεγάλα φρονήματα, οἱ τολμηροὶ νόες εὕρισκον συμπάθειαν εἰς τὴν καρδίαν του, τόσῳ μᾶλλον καθόσον σπανίως ἀπήντησε τοιαῦτα κατὰ τὸ αὐλικὸν καὶ στρατιωτικὸν στάδιόν του. Πρώτην φορὰν ἐπὶ ζωῆς του εἶδε τὴν γυναῖκα, ἥτις καὶ ὡς σύζυγος θὰ εὐχαρίστει αὐτὸν, καὶ ἠσθάνθη τὸν ἀγνὸν καὶ πιστὸν ἔρωτα τὸν ὁποῖον ἔψαλλον οἱ δημοκρατικοὶ ποιηταὶ τῆς Ἱσπανίας. Ἀνεστέναξε, καὶ ἀτενίζων ἀδιακόπως τὴν Νίναν, ἐπλησίασεν αὐτὴν εὐσεβάστως, ἐγονυπέτησε καὶ ἠσπάσθη τὸ κράσπεδον τῆς ἐσθῆτός της.

—Κυρία, εἶπεν, ἐπεθύμουν νὰ ἦτο δυνατὸν νὰ πιστεύσω ὅτι ἐμάντευσας τὸν χαρακτῆρά μου· ἀλλὰ θὰ ἤμην πάντῃ ἄτιμος καὶ ἀνάξιος γεννήσεως εὐγενοῦς, ἐὰν ἐφύλαττα ἀκόμη καὶ μίαν μόνην ἰδέαν κατὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀρετῆς γυναικὸς ὁποία σύ. Γλυκεῖα ἡρωΐς, ἀξιέραστε καὶ καθαρὰ συγχρόνως, ὑπερήφανε καὶ φιλόφρων, σὺ μ' ἔδειξας τὴν λαμπροτέραν σελίδα τὴν ὁποίαν οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνέγνωσάν ποτε εἰς τὸ μεμολυσμένον βιβλίον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! Εἴθε ν' ἀπολαύσῃς ὅλην τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ τις νὰ εὕρῃ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον! ἀλλὰ ψυχαὶ ὡς ἡ ἐδική σου οἰκοδομοῦν τὰς φωλεὰς των ἐπάνω βράχων, ὡς οἱ ἀετοὶ ἐν μέσῳ καταιγίδων. Μὴ φοβῆσαι τίποτε ἀπὸ μέρους μου... μὴ μ' ἐνθυμῆται πλέον· ὅταν μόνον ἀργότερον ἀκούσῃς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλοῦντας διὰ τὸν Γίλιον Ἀλβορνόζην, εἰπὲ κατὰ νοῦν— ἐνταῦθα τὰ χείλη τοῦ καρδιναλίου ἀνυψώθησαν καταφρονητικῶς— ὅτι δὲν ἀπέβαλε πᾶν αἴσθημα ἄξιον ἀνθρώπου, ἐνῷ ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ τύχη περιέβαλον αὐτὸν μὲ μανδύαν ἀρχιερέως.

Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Ἱσπανὸς πρὶν προφθάσῃ ν' ἀποκριθῇ ἐκείνη.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΜΜΟΡΙΑ.

«Montréal nourrissait de plus vastes projets... il donnait à sa compagnie nu gouvernement régulier... Par cette discipline il faisait régner l'abondance dans son camp; les gens de guerre ne parlaient, en Italie, que des richesses qu' on acquerait à son service.» SISMONDI. Hist. des Républiques Italiennes, Tom. VI, chap. 42.

«Ὁ Μοντερεάλης ἀνεπόλει κατὰ νοῦν μέγιστα σχέδια... ἐκυβέρνα τὸ τάγμα του τακτικῶς... Διὰ τῆς τόξεως ταύτης ὁ στρατὸς εἶχεν ἄφθονα τὰ ἐφόδια· οἱ στρατιῶται ὡμίλουν ἀδιακόπως ἐν Ἰταλίᾳ, περὶ τοῦ πλούτου ὄντινα ἀπέκτων οἱ ὑπ' αὐτὸν ὑπηρετοῦντες.» ΣΙΣΜΟΝΔΗΣ. Ἱστορία τῶν Ἰταλικῶν δημοκρατιῶν. Τόμ. ΣΤ' Κεφ. 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ.

Κατὰ τὴν καυστικὴν μεσημβρίαν ὡραίας τινὸς ἡμέρας τοῦ Ἰταλικοῦ θέρους, μικρὸν στίφος ἱππέων ἐτρέπετο περὶ λόφον κείμενον ἐπί τινος τῶν τερπνοτέρων τοποθεσιῶν τῆς Τυρρηνίας. Πρῶτος ἐβάδιζεν ἱππότης πανοπλίαν φέρων ἀλυσιδωτὴν, οἱ κρίκοι τῆς ὁποίας ἦσαν τοσούτῳ λεπτοὶ, ὥσεὼμοίαζον δίκτυον ἐντέχνως μὲν καὶ περιέργως συμπεπλεγμένον, τοσούτῳ δὲ πυκνὸν, ὥστε ἀντέκρουε καὶ τὰ ξίφη καὶ τὰς λόγχας μὲ ὅσην ἐπιτυχίαν καὶ οἱ βαρύτεροι θώρακες, χωρὶς διόλου νὰ ἐμποδίζῃ τὰς κινήσεις τοῦ ἐλαφροῦ καὶ χαρίεντος ἀναβάτου. Ὁ πῖλός του ἦτο μεταξωτὸς, χρώματος πρασίνου βαθέως, ἔχων λόφον πτερωτὸν, δύο δὲ ὑπασπισταὶ παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἔφερον, ὁ μὲν τὴν περικεφαλαίαν καὶ τὴν λόγχην, ὁ δὲ ἵππον πολεμικὸν κατεσκεπασμένον ἀπὸ ἐρίππιον ἐκ μετάλλου φολιδωτὸν, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν συνεπόδιζε τὰ στιβαρὰ καὶ γοργὰ βήματά του. Τὸ πρόσωπον τοῦ ἱππέως ἦτο ὡραῖον καὶ ὑπερβαλλόντως ζωηρὸν, ἡ δὲ ὄψις μελανωπὴ ὡς προσβληθεῖσα ἐπὶ πολὺ ἀπὸ πολλῶν κλιμά-

των ἡλίους· ὀλίγοι τινὲς βόστρυχες κατάμαυροι ὑπεκφεύγοντες τὸν πῖλόν του ἔφθανον μέχρι τῶν ἐπιμελῶς ἐξυρισμένων παρειῶν του. Ἡ φυσιογνωμία του ἦτο ἐμβριθὴς μέχρι λύπης, ὥστε ἡ ὡραιότης τῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἀπαραμίλλου φύσεως δὲν ἐδύνατο νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀτάραχον μελαγχολίαν τῶν ὀφθαλμῶν του. Πλὴν τῶν ὑπασπιστῶν, δέκα ἱππεῖς πάνοπλοι συνώδευον τὸν ἱππότην, αἱ δὲ συνομιλίαι τὰς ὁποίας ἐπαναλάμβανον ἐνίοτε μὲ φωνὴν χαμηλήν, ὡς καὶ ἡ μακρὰ κόμη, τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα, τὸ μικρὸν καὶ δασὺ γένειον, ἡ περφροντισμένη σκευὴ τῶν ἵππων, καὶ ἡ καλὴ τῶν ὅπλων διάταξις ἐμαρτύρουν ὅτι ἀνῆκον εἰς φυλὴν ἀνδρικωτέραν καὶ μαχιμωτέραν τῆς τῶν νεανιῶν τῆς μεσημβρίας. Τέλευταῖος ἤρχετο γιγαντιαῖός τις ἱππεὺς βαστάζων σημαίαν πλουσιωτάτην, ἐφ' ἧς ὑπῆρχε στήλη τὴν ἑξῆς φέρουσα ἐπιγραφήν· ΜΟΝΗ ΕΝ ΜΕΣΩ ΕΡΕΙΠΙΩΝ. Θαυμαστὴ ἦτο τῷόντι ἡ σκηνογραφία ἐκείνη, ἥτις ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀνέπτυσε νέα κάλλη καὶ νέαν ποικιλίαν. Κατέναντι ἔβλεπες μακρὰν κοιλάδα, ποῦ μὲν σκιαζομένην ἀπὸ πράσινα δένδρα χρυσιζόμενα ἀπὸ τὸν ἀστραπηβολοῦντα ἥλιον, ποῦ δὲ ἀπολήγουσα εἰς λιβάδια στενὰ περιοριζόμενα ἀπὸ λοφίσκους χλοαυγεῖς, ἀπὸ δενδρύδια εὐώδη καθωραϊζομένους, καὶ δροσιζομένους ἀπὸ ῥύακα πλατὺν καὶ ἀργυροδίνην, ὅστις, ποτὲ μὲν λαμπυρίζων ὑπὸ τὸν ἥλιον, ποτὲ δὲ κρυπτόμενος ὑπὸ τὰ δάση καὶ τὰ ὑψώματα, ἀνεφαίνετο αἰφνιδίως. Αἱ ἀντίθετοι πλευραὶ τῶν τερπνῶν ὀρέων, ὡς καὶ ἐκεῖναι δι' ὧν κατέβαινεν ὁ ἱππεύς, ἦσαν ὅλαι ἀμπελόφυτοι, καὶ αἱ πολυπληθεῖς σταφυλαὶ ὑπέλαμπον φραιδραὶ ὑπὸ τὰς δασυφύλλους ἀναδενδράδας, ὡς ἄλλοτε οἱ Φαῦνοι παίζοντες ὑπόσκιοι. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἱππέως, πλανώμενοι κατ' ἀρχὰς ἀναλγητοι ἐπὶ τῆς μαγευτικῆς ἐκείνης εἰκόνος, περιλαμπομένης ἀπὸ τὸν ῥοδόχρουν τῆς Τυρρηνίας οὐρανόν, προσηλώθησαν μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν ζοφερῶν τειχῶν μεμακρυσμένου φρουρίου, τὸ ὁποῖον, κείμενον ἐπάνω τῶν κατέναντι ἀποτομωτέρων βουνῶν, ἔβλεπεν ὅλην τὴν κοιλάδα.

«Ἰδού, εἶπε καθ' ἑαυτόν, πῶς πᾶσα Ἑδὲμ τῆς Ἰταλίας ἔχει καὶ τὴν κατάραν της! Ὅπου ἡ φύσις μειδιᾷ φραιδρότερον, ἐκεῖ εἶσαι βέβαιος νὰ εὕρῃς καὶ σκηνὴν λῃστοῦ, καὶ τυράννου φρούριον.»

Ἀλλὰ μόλις ἐσκέφθη ταῦτα καὶ βοὴ κέρατος ἠκούσθη αἴφνης, ἥτις ἠχήσασα ὀξεῖα πρὸς τὸ μέρος τῶν παρὰ τὴν ὁδὸν ἀμπελώνων, συνετάραξε τὴν συνοδίαν. Καὶ οἱ μὲν ἱππεῖς ἐστάθησαν πάραυτα· ὁ δὲ ἀρχηγὸς ἔνευσε πρὸς τὸν ὑπασπιστὴν τὸν ὁδηγοῦντα τὸν πολεμικὸν ἵππον του. Τὸ εὐγενὲς καὶ ἔμπειρον ζῶον ἐστάθη ὅλως διόλου ἥσυχον, δάκνον ἀνυπομόνως τὸν χαλινόν· καὶ σεῖον ἔνθεν κακεῖθεν τὰ ὦτία, ὡς ἂν προησθάνετο κίνδυνον ἐπικείμενον, ἐνῷ ὁ ὑπασπιστὴς ὁ μὴ φορῶν βαρεῖαν γερμανικὴν πανοπλίαν, δραμὼν πρὸς τὸ

δάσος, ἔγεινεν ἄφαντος. Ἐπιστρέψας δὲ μετ' ὀλίγον ἀσθμαίνων καὶ θερμός,

—Ἀνάγκη προσοχῆς, εἶπε ψιθυρίζων, εἶδα λάμψιν σιδήρου διὰ μέσου τῶν φύλλων τῶν ἀμπέλων.

—Τὸ μέρος ὅπου εὑρισκόμεθα δὲν εἶναι καλόν, ἀπεκρίθη ὁ ἱππότης, βαλὼν ἀμέσως τὴν περικεφαλαίαν, καὶ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον του. Δακτυλοδεικτήσας δὲ τόπον εὐρυχωρότερον, ὅπου οἱ ἱππεῖς θὰ παρετάσσοντο ἀνετώτερον, διευθύνθη ταχέως ἐκεῖ μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, τῶν ὁποίων αἱ πανοπλίαι ἤχουν βαρέως ἐνῷ ἐπροχώρουν ἀνὰ δύο.

Ὁ ἐκλεχθεὶς ἀπὸ τὸν ἱππότην τόπος, εἶχε σχῆμα ἡμικυκλίου χλοεροῦ ἀρκετὰ ἐκτεταμένου, προασπιζομένου ἀπὸ θάμνους καταβαίνοντας μέχρι τῆς κοιλάδος. Φθάσαντες δὲ ἀβλαβεῖς εἰς αὐτόν, παρετάχθησαν πεπυκνωμένοι ἐν εἴδει ἡμισελήνου, ἔχοντες ὅλοι τὰς αὐλώπιδας καταβιβασμένας, πλὴν τοῦ ἱππότου, ὅστις ἔστρεφε πέριξ τὰ βλέμματα ἀνήσυχους.

—Ἤκουσες, Ἰούλιε, ἠρώτησε τὸν προσφιλῆ ὑπασπιστήν του, τὸν μόνον Ἰταλὸν τῆς συνοδίας, ἂν λῃσταὶ ἐφάνησαν ἐσχάτως εἰς τὰ μέρη ταῦτα ;

—Ὄχι, κύριέ μου, ἐξ ἐναντίας, ἔμαθα ὅτι ὅλοι οἱ ὁπλοφόροι ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐδῶ διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὸν Φρὰ Μορεάλην. Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς λαφυραγωγίας, οἱ μισθοφόροι ὅλων τῶν κυρίων τῆς Τυρρηνίας ἐλειποτάκτησαν.

Ἀλλὰ μόλις ἐσιώπησε καὶ νέος βόμβος κέρατος ἤχησε πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος ὅπου καὶ πρίν· φωνὴ δὲ βραχεῖα καὶ παρακελευστικὴ ἠκούσθη ὄπισθεν τῶν ἱππέων. Ταὐτοχρόνως ἤστραψαν διὰ τοῦ δάσους πανοπλίαι καὶ λόγχαι· καὶ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, τάξις μετὰ τὴν τάξιν, ἐξῆλθον ἔνοπλοι διὰ τῶν θάμνων, ἐνῷ ἄλλοι πλειότεροι ὥρμησαν κίρνης ἀλλαλάζοντες ἀπὸ τοὺς ἀπέναντι ἀμπελῶνας.

«Διὰ τὸν Θεόν, διὰ τὸν αὐτοκράτορα καὶ διὰ τὸν Κολόνναν!» ἀνέκραξεν ὁ ἱππότης καταβιβάσας τὴν αὐλώπιδα καὶ ἡ μικρὰ συνοδία, συνασπισθεῖσα καλῶς καὶ προτείνασα λόγχας, ἐπέπεσε κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Εἴκοσι περίπου ἐκ τούτων ῥιφθέντες κατὰ γῆς ἐν καιρῷ τῆς συμπλοκῆς, ἀφῆκαν ἐλευθέραν τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἱππεῖς, οἵτινες, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὴν ἔφοδον τῶν ἐπιλοίπων, μεταβαλόντες τοὺς χαλινούς, κατέβαινον δρομαῖοι κάτω τοῦ λόφου, μὲ ὅλον τὸ τραχὺ τῆς ὁδοῦ· πλῆθος βελῶν ῥιφθέντα κατ' αὐτῶν ἔπεσαν ἀσκόπως κατὰ τῶν σιδηρῶν θωράκων των.

—Ἐὰν δὲν ἔχουν ἄλογα, εἶπεν ὁ ἱππότης, θὰ σωθῶμεν!

Καὶ τῳόντι, οἱ ἐχθροὶ ὡς ἐφαίνετο, δὲν εἶχον ὄρεξιν νὰ τοὺς κα-

ταδιώξωσιν· ἀλλὰ συνεθροισθέντες ἐπί τινος λόφου παρετήρουν τὴν φυγήν των.

Ἀλλ' αἴφνης, τραπέντες περὶ τὴν ὁδόν, ἔφθασαν ἐνώπιον πλατείας καὶ εὐρυχώρου τοποθεσίας, ἧς τινος ἡ σχεδὸν ὁμαλὴ ἐπιφάνεια διέκοπτε τὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους. Κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς τοποθεσίας ταύτης ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει ἐπὶ τῶν θωρακοφόρων στέρνων μακρᾶς σειρᾶς ἱππέων, τοὺς ὁποίους, ἐξ αἰτίας τοῦ σκολιοῦ τῆς ὁδοῦ, δὲν εἶχον ἕως τότε ἰδεῖ οὔτε ὁ ἱππότης, οὔτε οἱ στρατιῶταί του.

Τὸ μικρὸν στῖφος ἐστάθη πάραυτα· διότι, καὶ ἡ προχώρησις καὶ ἡ ὀπισθοδρόμησις ἦτο πλέον ἀδύνατος· ἀφοῦ δὲ πρῶτον ἔρριψαν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἐχθρόν, ἔστρεψαν αὐτὸ μετ' ὀλίγον πρὸς τὸν ἱππότην.

—Ἐὰν θέλῃς, κύριε, εἶπεν ὁ πρῶτος τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἄρκτου παρατηρήσας τὴν ἀμηχανίαν τοῦ ἀρχηγοῦ, θὰ πολεμήσωμεν μέχρι τοῦ τελευταίου. Εἶσαι ὁ μόνος Ἰταλὸς διὰ τὸν ὁποῖον ἀποθνήσκω εὐχαρίστως!

Τὴν ἀπότομον ταύτην διαβεβαίωσιν διεδέχθη ψιθυρισμὸς συμπαθείας ἐκ μέρους τῶν ἄλλων, συνελθόντων ἀμέσως ὅλων περὶ τὸν ἱππότην.

—Ὄχι, γενναῖοι συστρατιῶται, εἶπεν ὁ Κολόννας ἀνυψώσας τὴν αὐλώπιδα, δὲν πρέπει μετὰ τόσα ἀνδραγαθήματα, ν' ἀποθάνωμεν εἰς πεδίον μάχης τόσῳ ἄδοξον. Ἐὰν μὲν οὗτοι ἦναι λῃσταί, ὡς ὑποθέτομεν, δὲν ἠμποροῦμεν παρὰ ν' ἀγοράσωμεν τὴν διάβασίν μας· ἐὰν δὲ ἦναι στρατεύματα κυρίου τινός, ἡμεῖς δὲν ἐνεχόμεθα εἰς τὴν πάλην των. Δότε με τὴν σημαίαν ἐκείνην· θὰ ὑπάγω πρὸς αὐτούς.

—Ὄχι, κύριέ μου, εἶπεν ὁ Ἰούλιος· τοιοῦτοι λῃσταὶ δὲν σέβονται πάντοτε τὴν σημαίαν τῆς ἀνακωχῆς. Εἶναι κίνδυνος . . . .

—Διὰ τοῦτο ὁ ἀρχηγός σας τὸν καταφρονεῖ· Γρήγορα!

Καὶ λαβὼν τὴν σημαίαν, διευθύνθη εὐσταθῶς πρὸς τοὺς ἐναντίους. Ὅταν δὲ ἐπλησίασεν, ὁ ἐμπειροπόλεμος ὀφθαλμός του ἐθαύμασε τὸ τέλειον τοῦ στρατιωτικοῦ ὡπλισμοῦ, τὸ εὔρωστον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῶν ἵππων, καὶ τὴν ἀκλόνητον τάξιν τῆς μακρᾶς καὶ λαμπρᾶς φάλαγγος.

Καθόσον ἐπροχώρει κρατῶν τὴν πλευσίαν καὶ ἀστράπτουσαν ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς μεσημβρίας σημαίαν του, οἱ στρατιῶται ἐχαιρέτιζον αὐτόν· ὑπέλαβε δὲ τοῦτο ὡς οἰωνὸν αἴσιον.

—Καλοὶ κύριοι, εἶπεν ὁ ἱππότης, ἔρχομαι ὡς κήρυξ καὶ ὡς ἀρχηγὸς συγχρόνως τῆς μικρᾶς συνοδίας ἡ ὁποία ἐσώθη ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον ἔφοδον τῶν εἰς τὸν λόφον ἐκεῖνον ἐνόπλων, διὰ νὰ ζητήσω βοήθειαν ὡς ἱππότης ἀπὸ ἱππότην καὶ ὡς στρατιώτης ἀπὸ στρατιώτην, καὶ νὰ θέσω τοὺς συντρόφους μου ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀρχηγοῦ σας. Δότε με τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ἴδω.

—Κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ὅστις ἐφαίνετο πρῶτος τῶν ἄλλων, λυποῦμαι διότι παρεμποδίζω ἄνθρωπον ἐξωτερικοῦ εὐγενοῦς ὡς σέ, φέροντα μάλιστα τὰ ἐμβλήματα μιᾶς τῶν ἰσχυροτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ἰταλίας· ἀλλ' αἱ διαταγαί μας εἶναι αὐστηρόταται, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ ὁδηγῶμεν πάντα ἔνοπλον εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ στρατηγοῦ μας.

—Ἀπὸν πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, δὲν ἐγνώριζα, ἀπεκρίθη ὁ ἱππότης, ὅτι ἐγίνετο πόλεμος εἰς τὴν Τυρρηνίαν. Ἐπίτρεψόν με νὰ ἐρωτήσω τὸ ὄνομα τοῦ στρατηγοῦ περὶ οὗ ἀνέφερες, καὶ τὸ τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τοῦ ὁποίου πολεμεῖτε.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὑπεμειδίασε.

—Γωτιέρος Μοντερεάλης εἶναι ὁ στρατηγὸς τῆς Μεγάλης Συμμορίας, καὶ Φλωρεντία εἶναι ὁ παρὼν ἐχθρός του.

—Λοιπόν, ἐπέσαμεν εἰς φιλικὰς ἂν καὶ φοβερὰς χεῖρας, ἀπεκρίθη ὁ ἱππότης μετὰ μικρὰν σιωπήν. Εἰς τὸν κύριον Γωτιέρον Μοντερεάλην εἶμαι γνωστὸς πρὸ πολλοῦ. Δότε με τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψω πρὸς τοὺς συντρόφους μου, καὶ νὰ εἴπω εἰς αὐτούς, ὅτι ἐὰν ἡ τύχη μᾶς ἔκαμεν αἰχμαλώτους, τοὐλάχιστον ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδοθῶμεν εἰς τὸν ἐμπειρότερον πολεμιστὴν τοῦ αἰῶνος.

Καὶ ὁ Ἰταλὸς ἔστρεψε τὸν ἵππον πρὸς τοὺς συστρατιώτας του.

—Ὡραῖος ἱππότης μὲ ἐξωτερικὸν στρατιώτου, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς πρὸς γείτονά του, καὶ μὲ φαίνεται ὅτι δὲν εἶν' ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον διετάχθημεν νὰ συλλάβωμεν. Πλὴν, ἂς ἔχῃ δόξαν ἡ Παναγία, οἱ ἄνθρωποί του φαίνονται ἀπὸ τὴν Ἄρκτον. Τότε ἴσως ἠμποροῦσαμεν νὰ τοὺς στρατολογήσωμεν.

Ἐν τοσούτῳ ἔφθασεν ὁ ἱππότης μὲ τοὺς συντρόφους του· ἀφοῦ δὲ ὑπεσχέθησαν ὅτι δὲν θέλουσι δραπετεύσει, ἀπόσπασμα τριάκοντα ἱππέων διετάχθη νὰ τοὺς συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ στρατοπέδου.

Ἀφέντες τὴν μεγάλην ὁδὸν, εἰσῆλθον ἐντὸς στενοῦ μεταξὺ βουνῶν, καὶ διαβάντες σειρὰν δασῶν ζοφερῶν, εἶδον ἐπὶ τέλους μεγάλην πεδιάδα, καὶ στρατὸν κατεσκηνωμένον, ὅστις ἐφαίνετο τότε εἰς τοὺς Ἰταλοὺς ἰσχυρότατος. Ποταμίσκος τις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον σταθῇ ἐκ τοῦ προχείρου γέφυραι ἀγροτικαί, διεχώριζε τοὺς ἱππεῖς ἀπὸ τὸ στρατόπεδον.

«Ὡραία θέα!» εἶπεν ἐνθουσιωδῶς ὁ αἰχμάλωτος ἱππότης ἀνακρούσας τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου του, καὶ ἀτενίζων τὰς στρατιωτικὰς ὁδοὺς διασταυρουμένας κατὰ τάξιν.

Εἷς τῶν ἀξιωματικῶν τῶν μισθοφόρων, βαδίζων πλησίον του, ἐμειδίασε χαριέντως, καὶ εἶπεν

—Ὀλίγοι ὁμοιάζουν τὸν Φρὰ Μορεάλην εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου, καὶ μ' ὅλον ὅτι οἱ στρατιῶταί του εἶναι ἄγριοι, ἀνάλγητοι,

συνηθροισμένοι ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀπὸ σπήλαια καὶ ἀπὸ ἀγορὰς, ἀπὸ φυλακὰς καὶ ἀπὸ παλάτια, τοὺς ὑπέβαλεν εἰς τοιαύτην πειθαρχίαν, ὥστε δὲν ἠμποροῦν νὰ συμπαραβληθοῦν μὲ αὐτοὺς οὐδ' αὐτὰ τὰ στρατεύματα τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ ἱππότης δὲν ἀπεκρίθη· ἀλλὰ κεντήσας τὸν ἵππον του πρός τινα τῶν γεφυρῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον· τὸ μέρος ὅμως ὅπου εἰσῆλθε κατὰ πρῶτον δὲν ἦτο ἄξιον τῶν ἐπαίνων τούτων. Συνειθισμένος εἰς τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν τῶν Ἀγγλικῶν, Γαλλικῶν καὶ Γερμανικῶν ταγμάτων, ἐνόμιζεν ὅτι δὲν εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ στρατὸν πλέον ἄτακτον. Ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἀγριωποί, ἀξύριστοι, ἡμίγυμνοι λῃσταὶ, ἐδίωκον ποίμνια ἄτινα εἶχον λαφυραγωγήσει· ἀλλοῦ γυναῖκες φαυλόβιοι, γλωσσακλυδῶσαι, κρώζουσαι, χειρονομοῦσαι, ἵσταντο περὶς σωρῶν πωγωνοφόρων Νορμανδῶν, οἵτινες, ἂν καὶ ἦτο μεσημβρία θέρους, ἐκυλίοντο οἰνοβαρεῖς. Βλασφημίαι, καὶ γέλωτες, καὶ ὄργια, καὶ κορυβαντιασμοὶ ἠκούοντο πανταχόσε, καὶ ἐνίοτε συμπλοκαὶ μὲ μαχαίρας γυμνὰς τῶν ἀγρίων λῃστῶν τῆς Καλαβρίας καὶ τῶν Ἀπεννίνων, ἤρχιζον καὶ ἐτελεύτων ὑπὸ τὰς ὄψεις αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ. Ἀγύρται, καὶ γελωτοποιοὶ, καὶ ψηφοπαῖκται, καὶ Ἑβραῖοι μεταπωληταὶ, ἐξέθετον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰ ἐμπορεύματα ἢ τὰ τεχνάσματά των, ἐξοικειωθέντες, ὡς ἐφαίνετο, μὲ τὴν ἄδικον καὶ θορυβώδη ἀγορὰν ὅπου μετήρχοντο τὸ ἐπάγγελμά των.

Οἱ αἰχμάλωτοι, ἂν καὶ ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τοὺς ἱππεῖς, δὲν διῆλθον ἀνενόχλητοι. Σωροὶ παιδίων ὠχρῶν, ἀγριοπροσώπων καὶ ῥακοφόρων, ἀνεφύοντο, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ συνέῤῥεον περὶ τοὺς ἵππους των ὡς σμήνη μελισσῶν, ἐκκωφοῦντες αὐτοὺς μὲ φωνὰς τραχείας, καὶ μὲ χειρονομίας ἀγρίων ἀπαιτοῦντες μᾶλλον ἢ ἐπαιτοῦντες χρήματα, ἄτινα διδόμενα ἐπηύξανον ἔτι πλέον τὴν ἀπληστίαν αὐτῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων ἔβλεπες πολλάκις ὀφθαλμοὺς φλογεροὺς καὶ παρειὰς μελανωπὰς, καὶ μειδίαμα ποτὲ μὲν παρακλητικὸν, ποτὲ δὲ φακιδρὸν κορασίων, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη νεότης καθίστα διπλασίως φρικτὴν τὴν τόσην ἀνηδείαν των.

—Δὲν ἐμεγαλοποίησες τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Μεγάλης Συμμορίας! εἶπε σοβαρῶς ὁ ἱππότης πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του.

—Κύριε, ἀπεκρίθη οὗτος, μὴ κρίνῃς τὸ καρύδιον ἀπὸ τὸν φλοιόν του. Δὲν ἐφθάσαμεν ἀκόμη εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐδῶ εἶναι τὰ σύνορα, ὅπου κάθηται τὸ σκυλολόγιον καὶ ὄχι οἱ στρατιῶται. Εἴκοσι χιλιάδες ἄνθρωποι ἀνήκοντες εἰς τὴν λάσπην, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας, ἀκολουθοῦν τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ πολεμήσουν, εἰ χρεία, μᾶλλον ὅμως διὰ νὰ ἁρπάρσουν· τοιοῦτοι εἶναι αὐτοὶ τοὺς ὁποίους βλέπεις. Μετ' ὀλίγον θὰ ἴδῃς ἄλλο εἶδος.

Ἡ καρδία τοῦ ἱππότου ἐθλίβη. «Εἰς τοιούτους ἀνθρώπους, ἔλεγε

καθ' ἑαυτὸν, παρεδόθη ἡ Ἰταλία!» Ἀλλ' οἱ συλλογισμοί του διεκόπησαν ἀπὸ μεγάλην ἔκρηξιν ἐπευφημιῶν ἠχήτασαν ἐκεῖ πλησίον. Στραφεὶς δὲ εἶδε καθημένους τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα συμπότας ὑπὸ μικρὰν σκηνὴν, περὶ τράπεζαν κατεσκεπασμένην ἀπὸ κρασία καὶ κρέατα. Ῥακενδύτης ποιητὴς ἢ γελωτοποιὸς, φέρων γένειον καὶ μύστακα ἀπέραντον, ἔπαιζε μὲ ἀρκετὴν ἐπιτηδειότητα κιθάραν, ἥτις συνώδευεν αὐτὸν καθ' ὅλας τὰς περιπλανήσεις του. Αἴφνης δὲ μεταβαλὼν τὸν ἦχον εἰς πολεμικὸν καὶ ἀνδρώδη ἔψαλε μεγαλοφώνως καὶ μελῳδικῶς τὸ ἑπόμενον ᾆσμα·

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ.

Ἀκτῖνας ἐκπέμπουν αἱ λόγχαι μυρίας,
Καὶ λάμπουν οἱ θώρακες ὅπου περᾶτε.
Υἱοὶ μελαψοὶ τῆς χρυσῆς μεσημβρίας,
Υἱοὶ χρυσοχαῖται τῆς Ἄρκτου ! ποῦ πᾶτε;
«Ἀπ' ὄρη καὶ δάση καὶ κύματ' ἀκόμα
Ἐρχόμεθ' ἀθρόοι, τὸ βῆμα ταχεῖς,
Κ' εἰς στίλβοντας στοίχους, εἰς στοίχους παχεῖς
Τοῦ Μοντερεάλου ζητοῦμεν τὸ Σῶμα.»

Μὲ χεῖρα στιβαρὰν, μ' εὐφρόσυνον καρδίαν
Οἱ μισθωτοὶ κρατοῦν τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,
Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

— —

Ὦ σεῖς ἡγεμόνες φρουρίων προστᾶται
Οἱ πρώην ὑψοῦντες τὸ μέτωπον γαῦρον,
Ὦ σεῖς Ἰταλοὶ ! διατὶ ὠχριᾶτε;
; Τί τρέμετε; ! φάσμα μὴ βλέπετε μαῦρον;
«Τοῦ Μοντερεάλου τὸ ἄγριον Σῶμα
Πυκνὸν ἐναντίον ἡμῶν προχωρεῖ
Μὲ χάλκινα στέρνα μὲ βῆμα βαρύ.
Ἐβάφ' ἡ σημαία του μ' αἵματος χρῶμα.»

Μὲ χεῖρα στιβαρὰν μὲ καίουσαν καρδίαν
Οἱ μισθωτοὶ κρατοῦν τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,
Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

— —

Ἐκεῖ ποῦ τῆς Ἄρκτου κοιμῶνται ἀνδρεῖοι
Ὦ πένθιμ' ἰτέαι ἐνδόξων μνημάτων,
! Τίς ἄνεμος ἆρα τὰ φύλλα σας σείει
Τὴν κρύαν σιγὴν τοῦ θανάτου ταράττων;

«Ὁ θάνατος σείει τὰ φύλλα μας μόνον.
Ἀπὸ τῶν μνημάτων νεκροὶ ἐκπηδοῦν
Ποθοῦντες τὰ τάγματ' αὐτὰ νὰ ἰδοῦν
Περιβεβλημένα μὲ δόξαν προγόνων.»

Ἔμπρὸς, ὦ μισθωτοί. Μὲ καίουσαν καρδίαν
Ὑψώσατε θρασεῖς τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,
Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

Ὦ σεῖς οἱ δι' ἔργων μεγάλων ποθοῦντες
Περίδοξον φήμην καὶ στίλβον χρυσίον,
Ὦ σεῖς οἱ ψηφίσματα νόμων πατοῦντες,
Ὦ σεῖς ποῦ μισεῖτε ἀπράγμονα βίον·
Κεντᾶτε τοὺς ἵππους ῥομφαίας ζωσμένοι·
Τοῦ Μοντερεάλου ἰδοὺ οἱ στρατοί!
Δι' ὅποιον λόγχην βαρεῖαν κρατεῖ
Ἀνοίγουν ταμεῖα, κοσμοῦνται παρθένοι.

Ἔμπρὸς, ὦ μισθωτοί! Μὲ καίουσαν καρδίαν
Ὑψώσατε θρασεῖς τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,
Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν. (α)

Ἀλλ' αἴφνης, ὡς ἂν ἐνεπνεύσθη ἀπὸ μοῦσαν ἀνδρικωτέραν, ὁ ποιητὴς, περιφέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν χορδῶν, ἔψαλλεν ἦχον θυμασίως διερμηνεύοντα τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασε νὰ ζωγραφήσῃ διὰ στίχων τραχέων ἀλλὰ ζωηρῶν.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΣ.

Ἀνατέλλουν θρασεῖς εἰς τὰ ὄρη
Γερμανοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ Νησιῶται.
Ἴδε πῶς τὸ μακρόσκιον δόρυ
Ἐπισείουν στιλπνοὶ στρατιῶται!
Μέγα Γάλλων κατέστρεψαν Σῶμα
Εἰς Κρεσὺ, τὴν κοιλάδα τοῦ θρήνου,
Τότε ὅταν τοῦ ῥόδου τὸ χρῶμα
Μὲ τὸ χρῶμ' ἀντηλλάχθη τοῦ κρίνου.
Τῶν ἀνδρείων μας ἦσαν πλησίον
Αἱ φυλαὶ τῆς καλῆς Ἰταλίας,
Καὶ μ' αὐτὰς ἡ φυλὴ θαλασσίων

(α) Καὶ τούτου τοῦ ἄσματος καὶ τοῦ ἑπομένου Ἐμβατηρίου τὴν μετάφρασιν ἐξεκονήσατο ὁ Κ. Γ. Χ. Ζαλοκώστας.

Οἰκητῶν τῆς χρυσῆς μεσημβρίας.
Οὐρρὰ σαλπίγγων φθόγγοι
Βουνὰ βοοῦν καὶ λόγγοι
Καὶ τρέμουν φοβερά.
Οὐρρὰ Οὐρρὰ, Οὐρρά!

— —

Ἴδε πως μὲ σπουδὴν καταβαίνει,
Ἴδε πῶς πᾶσα φάλαγξ προβάλλει,
Καὶ τὸ στράτευμα σύμπαν κυμαίνει
Ὡς θαλάσσης βαρύφωνος ζάλη.
Ἂς ἀνοίξουν αἱ θύραι, πολῖται,
Καὶ χρυσίου ἐξέλθετε πλήρεις.
Μίαν μόνην στιγμὴν ἂν ἀργῆτε
Θ' ἀναβῶμεν τὰ τείχη ξιφήρεις.
Αἷμα τότε... Κυττάξετε ποῖος
Ὁδηγεῖ τὴν λαμπρὰν ἐκστρατείαν!
Εἶναι πάντων ὁ πλέον ἀνδρεῖος
Μαχητὴς κ' ἔχει σπάθην ὀξεῖαν.
Οὐρρὰ, σαλπίγγων φθόγγοι!
Βουνὰ βοοῦν καὶ λόγγοι
Καὶ τρέμουν φοβερὰ,
Οὐρρὰ, Οὐρρὰ, Οὐρρά.

Σταυρὸν φέρει λευκὸν εἰς τὸν ὦμον
Ἐπὶ χλαίνης κοκκίνης ὡς αἷμα.
Ὅταν μάχεται σπείρει τὸν τρόμον
Μὲ τὸ βλέμμα του, λέοντος βλέμμα.
Ὅταν βαίνῃ τὰ στέρνα προτάττων
Τῶν Αὐλῶν ταπεινοῦται ὁ τύφος.
Ἔχει στίλβοντα δάση δοράτων,
Ἄρχει πάσης τῆς γῆς μὲ τὸ ξίφος.
Εἰς τὴν μάχην, ὦ τάγματ' ἀνδρείων,
Κινηθῆτε μετ' ἤχου καὶ σάλου.
Ἐκεῖ λάμπει πολὺ τὸ χρυσίον
Ὦ γενναῖοι τοῦ Μοντερεάλου.
Οὐρρὰ, τυμπάνων φθογγοι!
Βουνὰ, κρημνοὶ καὶ λόγγοι
Ἂς τρέμουν φοβερὰ,
Οὐρρὰ, Οὐρρὰ, Οὐρρά!
Ἂς τρέμουν φοβερά!

Τὸν ἐμβατήριον τοῦτον ἐπευφήμησεν ὁλόκληρος ἡ χορεία τῶν εὐθύμων ἐκείνων συνδαιτυμόνων, αἱ δὲ ἐπευφημίαι, ἐπαναληφθεῖσαι καὶ ἀντηχήσασαι πανταχόθεν ὅταν ἔφθασαν εἰς τὰς ἀκοὰς καὶ τῶν πλέον μεμακρυσμένων σωρῶν οἱ γνωστοὶ εἰς αὐτοὺς ἄτεχνοι αὐτοὶ στίχοι, προῆξαν ἀποτέλεσμα ἀνεξήγητον Ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ τις τὸν ἐνθουσιασμὸν τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν ὁ ἀμέριμνος ἐκεῖνος βίος εἰς τοὺς ἀμερίμνους ὀπαδούς του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ εὐγενὴς καὶ γενναῖος ἱππότης ἀκούσας τὸ ἆσμα, ᾐσθάνθη ἀκούσιον παλμὸν συμπαθείας καὶ ἡδονῆς.

Στραφεὶς δὲ μετά τινος ἀνυπομονησίας καὶ ἀγανακτήσεως πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του, ὅστις εἶχεν ἐπίσης ἀνευφημήσει, εἶπε·

—Κύριε, εἰς τὴν ἀκοὴν εὐγενοῦς Ἰταλοῦ, γνωρίζοντος τὰς συμφορὰς τῆς πατρίδος του, τὸ τραγῴδιον τοῦτο δὲν εἶναι ἀρεστόν. Σὲ παρακαλῶ, ἂς προχωρήσωμεν

—Ζητῶ ταπεινῶς συγχώρησιν, κύριε, εἶπεν ὁ μισθοφόρος· πλὴν ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν ζῶμεν ὑπὸ τὸν Φρὰ Μορεάλην εἶναι τόσῳ γλυκεῖα ὥστε πολλάκις λησμονοῦμεν τό... ἀλλὰ συγχώρησον με... ἂς προσδεύσωμεν.

Μετ' ὀλίγον, διαβάντες στενήν τινα περιφέρειαν, εὑρέθησαν εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοπέδου, ζωηρὸν μὲν καὶ αὐτό, ἀλλὰ πάντῃ ἄλλοτον. Μακροὶ στοῖχοι ἐνόπλων ἦσαν παρατεταγμένοι ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, φερούσης πρὸς περίφραγτον μεγάλων κείμενον ἐπάνω λοφίσκου, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐκυματίζετο σημαία κυανῆ, καὶ στρατιῶται ἡλιόκαυστοι, τὸ ἦθος φαιδρὸν καὶ εὐμενές, διέβαινον ἐν μεγίστῃ τάξει. Καὶ ἄλλοι μὲν διευθύνοντο πρὸς τὸ περίφραγτον φέροντες δέσμας καὶ πάλλας ἐπὶ τῶν ὤμων, ἄλλοι δὲ ἀποθέσαντες τὰ φορτία των ἐπέστρεφον, καὶ ἀνοίγοντες ἐνίοτε ἀνυπομόνως τὰς χεῖρας, ἐμέτρων καὶ ἐξαναμέτρων νομίσματα.

Ὁ ἱππότης ἠτένισε τὸν συνοδοιπόρον του ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ.

—Εἶναι τὸ περίφραγτον τῶν ἐμπόρων, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός· ἔρχονται ἀκωλύτως εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ αἱ πραγματεῖαι των καθὼς καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀπολαμβάνουσι μεγίστην ἀσφάλειαν· ἀγοράζουν εἰς συμφέρουσαν τιμὴν τὸ μερίδιον τῶν λαφύρων ἑκάστου στρατιώτου, εἰς τρόπον ὥστε καὶ τὰ δύο μέρη μένουν εὐχαριστημένα ἀπὸ τὴν συμφωνίαν.

—Φαίνεται λοιπὸν ὅτι φυλάττεται μεταξύ σας, εἶπεν ὁ ἱππότης, εἶδός τι δικαιοσύνης βαναύσου.

—Βαναύσου! Διάβολε! Δὲν ὑπάρχει πόλις εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ ὁποία δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο εὐτυχὴς ἔχουσα τοιαύτην δικαιοσύνην καὶ τοιούτους νόμους ἀμερολήπτους. Ἰδὲ ἐκεῖ κάτω τὰς σκηνὰς τῶν δι-

καστῶν, οἵτινες εἶναι διωρισμένοι διὰ νὰ δικάζουν τὰς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν διαφοράς. Πρὸς τὰ δεξιὰ, ἡ σκηνὴ μὲ τὴν χρυσῆν σφαῖραν περιέχει τὸν θησαυρὸν τοῦ στρατοῦ. Ὁ Φρὰ Μορεάλης δὲν καθυστερεῖ ποτὲ εἰς τὰς πληρωμὰς τῶν στρατιωτῶν· ὅλα ἐδῶ ἐντὸς ὑπάγουν ὡς τροχοὶ μηχανῆς· ἡ μηχανὴ ὅμως, τ' ὁμολογῶ, προξενεῖ ἀρκετὰς ἀταξίας ἐκτός.

Καὶ τῷ ὄντι διὰ τοιούτων μέσων, ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἶχε συγκροτήσει τὴν πλέον ἀξιόμαχον δύναμιν τῆς Ἰταλίας. Καθ' ἡμέραν συνέρρεον νεοσύλλεκτοι. Ἄλλην ὁμιλίαν δὲν ἤκουες μεταξὺ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν μισθοφόρων, εἰμὴ περὶ τοῦ πλούτου τοῦ ἀποκτωμένου ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του, καὶ ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ οἱ ὑπηρετοῦντες δημοκρατίας ἢ τυράννους, ἐρλέγοντο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καταταχθῶσιν ὑπὸ τὰς ἀνεξαρτήτους σημαίας τοῦ Φρὰ Μορεάλου. Ἡ φήμη, μεγαλοποιήσασα τὰ κέρδη ταῦτα, εἶχεν ἤδη διαβῆ τὰς Ἄλπεις, ὁ δὲ ἱππότης, προχωρῶν εἰς τὸ στρατόπεδον, εἶδεν ἐπάνω πολλῶν σκηνῶν τὰς σημαίας καὶ τὰ ἐμβλήματα πολλῶν εὐγενῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἱπποτῶν τῆς Γαλλίας.

—Βλέπεις, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, δακτυλοδεικτήσας τὰ ἐμβλήματα ταῦτα, δὲν ἔχει ἔλλειψιν διακρίσεων καὶ βαθμῶν ἡ στρατιωτικὴ πόλις μας. Καὶ ἐνῷ ὁμιλοῦμεν, πολλοὶ ἱππόται κεντοῦν τὰ ἄλογά των ἀπὸ τὴν Ἄρκτον διὰ νὰ ἔλθουν ἐδῶ!

Πάντα κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ στρατοπέδου ἦσαν εὔτακτα καὶ ἐπίσημα· μακρόθεν μόνον ἤρχοντο συγκεχυμέναι ἡ σύμμικτος βοὴ, καὶ αἱ αἰφνίδιοι κραυγαὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Ἄλλοτε στρατιώτης, ἀπαντῶν αὐτοὺς καθ' ὁδὸν, ἐβάδιζε σιωπηλῶς πρὸς παρακειμένην σκηνὴν, καὶ ἐφαίνετο ὅτι μᾶλις τοὺς παρετήρει.

—Ἰδέ! εἴμεθα ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς τοῦ στρατηγοῦ, εἶπεν ὁ μισθοφόρος.

Πορφυροκέντητος καὶ χρυσῆ ἡ σκηνὴ τοῦ Μοντερεάλου ἔκειτο ὀλίγον μακρὰν τῶν ἄλλων. Μικρός τις κλάδος τοῦ ποταμίσκου τὸν ὁποῖον εἶχον περάσει, ἐκελάρυζε γλυκυφθόγγως, καὶ ὑψηλὴ καὶ πλατύκλωνος πτελέα ἐξήπλονε τὴν σκιάν της ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης σκηνῆς.

Καὶ ἡ μὲν μικρὰ συνοδία τοῦ ἱππότου ἔμεινεν ἐκτὸς τῆς σκηνῆς, αὐτὸς δὲ εἰσαχθεὶς ἀμέσως παρουσιάσθη πρὸς τὸν φοβερὸν τυχοδιώκτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ο ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΝΤΕΡΕΑΛΗΝ.

Ὁ Μοντερεάλης ἐκάθητο ἐπὶ κεφαλῆς τραπέζης, περικυκλωμένος ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικούς, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζε συμβούλους του, μεθ' ὧν ἐσυζήτει, ὡς ἐφαίνετο, τὰ σχέδιά του. Οἱ σύμβουλοι οὗτοι ἀνήκοντες εἰς διαφόρους πόλεις, ἐγνώριζον κατὰ βάθος τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῶν ἐπικρατειῶν ὅθεν ὡρμῶντο. Ἐδύναντο νὰ παραστήσωσιν ἀκριβῶς τὰς δυνάμεις τοῦ δεῖνα κυρίου, τὸν πλοῦτον τοῦ δεῖνα ἐμπόρου, καὶ τὴν ἰσχὺν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ λαοῦ Καὶ οὕτως, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λῃστρικοῦ ἐκείνου στρατοπέδου, ὁ Μοντερεάλης ἐκυβέρνα ὄχι μόνον ὡς στρατηγός, ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικός. τοιαῦται γνώσεις ἦσαν πολύτιμοι πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Μεγάλης Συμμορίας, διότι ἐμάνθανε πότε ἔπρεπε νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ποίαν ποσότητα χρηματικὴν νὰ ζητήσῃ διὰ νὰ παύσῃ τὰς ἐχθροπραξίας· ἐμάνθανε μὲ τίνας εἶχε νὰ διαπραγματευθῇ, ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀπαιτητικώτερος ἢ συγκαταβατικώτερος. Καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνέβαινεν ὥστε διά τινος μηχανορραφίας, ἡ ἐμφάνισις τῆς σημαίας τοῦ Μοντερεάλου ἐκτὸς τῶν τειχῶν πόλεώς τινος, νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἀφορμὴ στάσεως ἢ ταραχῆς ἐντὸς αὐτῶν. Πιθανῶς μάλιστα ὅτι διὰ τούτων ὑπεβοήθη τοὺς μέλλοντας σκοποὺς, ὡς καὶ τὰ παρόντα σχέδιά του.

Ἐνῷ τὸ συμβούλιον συνεδρίαζεν, ἀξιωματικὸς εἰσελθὼν ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Μοντερεάλου. Οἱ ὀφθαλμοὶ τούτου ἤστραψαν, καὶ ἀνεφώνησεν ἀμέσως «φέρε τον.» Στραφεὶς δὲ καὶ πρὸς τοὺς συμπαρέδρους του, κύριοι, εἶπε, τρίβων τὰς χεῖρας, πιστεύω ὅτι ἐπιάσθη τὸ πουλίον. Ἂς ἴδωμεν.

Μετ' ὀλίγον, ἀνυψωθέντος τοῦ παραπετάσματος, εἰσῆλθεν ὁ ἱππότης.

—Πῶς! ὑπετραύλισεν ὁ Μοντερεάλης ἀλοιωθεὶς τὴν ὄψιν καὶ δυστηρεστημένος. Αἰωνίως θὰ γίνωμαι παίγνιον!

—Κύριε Γωτιέρε Μοντερεάλη, εἶπεν ὁ αἰχμάλωτος, ἰδοὺ μὲ φιλοξενεῖς καὶ δευτέραν φοράν. Θὰ δυσκολευθῇς βέβαια νὰ γνωρίσῃς τὸν Ἀδριανὸν Καστέλλον, τόσῳ μετεβλήθη τὸ πρόσωπόν μου.

—Συγχώρησόν με, εὐγενὴ κύριε, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης σηκωθεὶς μὲ πολλὴν εὐγένειαν· τὸ λάθος τῶν ἀνθρώπων μου ἐτάραξε πρὸς ὥραν τὴν μνήμην μου. Χαίρω σφίγγων ἐκ νέου χεῖρα κερδήσασαν τόσας δάφνας ἀφοῦ ἐχωρίσθημεν. Ἡ φήμη σου ἔφθασεν εὐχαρίστως εἰς τὰς ἀκοάς μου. Ἐ! ἐφώναζεν ὁ ἀρχηγὸς κροτήσας τὰς χεῖρας, φροντίσατε νὰ περιποιηθῆτε τὸν εὐγενῆ τοῦτον ἱππότην καὶ τοὺς συντρόφους του. Κύριε Ἀδριανέ, ἔρχομαι μετ' ὀλίγον.

Καὶ ὁ μὲν Ἀδριανὸς ἐξῆλθεν, ὁ δὲ Μοντερεάλης, ἀφεὶς τοὺς συμβούλους του, διεσχίσε ταχύπους τὴν σκηνήν, καὶ καλέσας τὸν ἀξιωματικὸν τὸν εἰσάξαντα τὸν Ἀδριανόν, ἠρώτησεν·

—Ὁ κόμης Κάνδος φυλάττει ἀκόμη τὸ πέρασμα;

—Ναί, στρατηγέ!

—Ἐπίστρεψον ἀμέσως... ἡ ἔνεδρα πρέπει νὰ μείνῃ ἕως τὸ βράδυ. Ἐπιάσαμεν εἰς τὴν παγίδα τὴν πλέον κακὴν ἀλώπεκα.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Μοντερεάλης, ἀπολύσας μετ' ὀλίγον τὴν συνεδρίασιν, μετέβη εἰς τὴν παρακειμένην σκηνὴν ὅπου εἶχε καταλύσει ὁ Ἀδριανός.

—Κύριέ μου, εἶπεν ὁ Μόντερεάλης, εἶναι ἀληθινὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποί μου, εἶχον διαταγὴν νὰ συλλάβουν ὅλους ὅσοι διευθύνοντο πρὸς τὴν Φλωρεντίαν. Ἔχω πόλεμον μὲ τὴν πόλιν αὐτήν. Ἐπερίμενα ὅμως ἄλλον αἰχμάλωτον. Εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ εἴπω, ὅτι καὶ σὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου εἶσθε ἐλεύθεροι;

—Δέχομαι τὴν ἀπόδειξιν ταύτην τῆς γενναιότητός σου, εὐγενῆ Μοντερεάλη, μὲ τὴν αὐτὴν προθυμίαν μὲ τὴν ὁποίαν μὲ τὴν προσφέρεις. Ἂμποτε νὰ ἠμπορέσω νὰ σὲ τὴν ἀποδώσω! Ἐντοσούτῳ δός με τὴν ἀδειαν νὰ σὲ εἴπω μ' ὅλον τὸ σέβας, ὅτι ἂν ἤξευρα ὅτι ἡ Μεγάλη Συμμορία ἦτο εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, θὰ διευθυνόμην ἀπὸ ἄλλον δρόμον. Ἤξιχα μάθει ὅτι εἶχες στρέψει τὰ ὅπλα σου, εὐγενέστερον κατ' ἐμὲ, ἐναντίον τοῦ Μαλατέστα, τυράννου τοῦ Ἀριμίνου!

—Μάλιστα. Ὑπῆρξεν ἐχθρός μου, καὶ τώρα εἶναι ὑποτελής μου· τὸν ἐνικήσαμεν. Μᾶς πληρώνει τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐλευθερίας του. Ὑπήγαμεν διὰ τοῦ χωρίου Ἀσιανοῦ εἰς Σέναν. Διὰ δεκαεξ χιλιάδας ὑπέρπυρρα δὲν ἐβλάψαμεν τὴν πόλιν αὐτήν, καὶ σήμερον κρεμάμεθα ὡς κιρκυνὸς ἐπάνω τῆς Φλωρεντίας, ἡ ὁποία ἐτόλμησε νὰ στείλῃ ἐπίβουλον βοήθειαν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἀριμίνου. Ἡ πορεία μας ὑπῆρξε ταχεῖα καὶ βιαστική, καὶ μόλις ἐστήσαμεν ἐδῶ τὰς σκηνάς μας.

—Ἤκουσα ὅτι ἡ Μεγάλη Συμμορία ἐσυμμάχησε μὲ τὸν Ἀλβορνόζην, καὶ ὅτι ὁ στρατηγός της ἔγεινε κρυφίως στρατιώτης τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀληθινόν;

—Ναί... Ὁ Ἀλβορνόζης καὶ ἐγὼ συνεννοούμεθα, ἀπεκρίθη ἀπαθῶς ὁ Μοντερεάλης· διότι ὁ ἐχθρός μας εἶναι κοινός, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ δύο ὡρίσθημεν νὰ καταταστρέψωμεν· δηλαδὴ τὸν Βισκόντην, ἀρχιεπίσκοπον τῶν Μεδιολάνων.

—Τὸν Βισκόντην! τὸν ἰσχυρότερον τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας. Γνωρίζω ὅτι ἔσυρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ δυσκολεύομαι νὰ ἐννοήσω διὰ τί ὁ Ἰννοκέντιος ἀνεκάλεσε τὴν συγχώρησιν τὴν ὁποίαν αἱ ῥαδιουργίαι τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἠγόρασαν ἀπὸ

Κλήμεντα τὸν ΣΤ'. Δὲν βλέπω ὅμως καθαρὰ διὰ τί ὁ Μοντερεάλης προκαλεῖ θεληματικῶς ἐχθρὸν τόσῳ κακὸν καὶ τόσῳ ἐπίφοβον.

Ὁ Μοντερεάλης ἐγέλασε μὲ πικρίαν.

—Δὲν γνωρίζει, ἀπεκρίθη, τὴν ἀπέραντον φιλοδοξίαν τοῦ Βισκόντου αὐτοῦ; Μὰ τὸν ἅγιον Τάφον, ἴσα ἴσα τοῦτον τὸν ἐχθρὸν λακταρεῖ ν' ἀπαντήσῃ ἡ ψυχή μου! Ἔχει νοῦν ἄξιον νὰ μετρηθῇ μὲ τὸν τοῦ Μοντερεάλου. Ἔμαθα τὰ κρύφια σχέδιά του... εἶναι μέγιστα! Εἰς ἕνα λόγον, ὁ ἀρχιεπίσκοπος μελετᾷ τὴν κατάκτησιν ὅλης τῆς Ἰταλίας... τὰ μεγάλα πλούτη του, ἀγοράζουν τοὺς διεφθαρμένους... ἡ δολερὰ φρόνησίς του ἀπατᾷ τοὺς εὐπίστους... ἡ τολμηρὰ ἀνδρεία του καταπλήττει τοὺς ἀδυνάτους. Ταπεινόνει ὅλους τοὺς ἐχθροὺς καὶ ὑποδουλόνει ὅλους τοὺς συμμάχους του. Τούτου λοιπὸν τοῦ ἡγεμόνος τὰς πρόοδους πρέπει νὰ ἀναχαιτίσῃ ὁ Μοντερεάλης. Διότι αὐτός, ἐπρόσθεσεν ὁμιλῶν πρὸς ἑαυτόν, θὰ ἦναι ὁ ἡγεμών, ὁ ὁποῖος, ἐὰν τὸν ἀφήσωμεν νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐξουσίαν του, θὰ ματαιώσῃ τὰ σχέδια καὶ θὰ καταβάλῃ τὴν δύναμιν τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐσιώπα, καὶ πρώτην φορὰν τότε ὑπώπτευε τὴν ἀληθῆ φύσιν τῶν σχεδίων τοῦ τυχοδιώκτου.

Πλὴν, εὐγενὴ Μοντερεάλη, ἐπανέλαβεν ὁ Κολόννας, δός με, ἐὰν ἠξεύρῃς, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, δός με τελευταίας εἰδήσεις τῆς πόλεως τῆς γεννήσεώς μου. Εἶμαι Ῥωμαῖος, καὶ ἡ Ῥώμη εἶν' αἰωνίως εἰς τὸν νοῦν μου.

—Καὶ δικαίως, ἀπεκρίθη πάραυτα ὁ Μοντερεάλης. Θὰ ἔμαθες ὅτι ὁ Ἀλβορνόζης, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ πάπα, ὁδηγεῖ τὸν στρατὸν τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐπικράτειαν τῆς Μακαριότητός του. Ἔχει μαζῆ του καὶ τὸν Νικόλαον Ῥιένζην. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ ὄρος Φαλίσκον, πλήθη Ῥωμαίων πάσης τάξεως συνέρρευσαν διὰνὰ προσκυνήσουν τὸν δήμαρχον· τὸν ἀπεσταλμένον ἐλησμόνουν ὅλοι ἐξ αἰτίας τῆς δημοτικότητος τοῦ συντρόφου του. Ἐὰν ὁ Ἀλβορνόζης ἐφθόνει (διότι εἶναι ὑπερήφανος ὡς ἑωσφόρος) ἢ ὄχι, τὸ πρὸς τὸν δήμαρχον κοινὸν σέβας, ἢ ἐὰν ἐφοβεῖτο τὴν ἀνέγερσίν του, δὲν ἠξεύρω. Γνωρίζω ὅτι ὅμως τὸν ἐκράτησεν εἰς τὸν στρατόπεδόν του, καὶ μὴ ἐνδώσας εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ τὰς τόσας πρεσβείας τῶν Ῥωμαίων, ἀπεποιήθη νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς αὐτούς. Κατώρθωσε δὲ ἐπιτηδείως ἕνα τῶν πρώτων σκοπῶν τῆς ἀπολύτεως τοῦ Ῥιένζου. Διὰ μέσου αὐτοῦ ἐκέρδησεν ἐπισήμως τὴν ἐκ νέου ὑποταγὴν τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ διὰ τοῦ θελγήτρου τῆς παρουσίας του ἐγέμισε τὸ στρατόπεδόν του μὲ νεοσυλλέκτους Ῥωμαίους. Ἐκστρατεύσας κατὰ τῆς Βιτέρβης ὁ Ῥιένζης διέπρεψεν ἀνδραγαθήσας κατὰ

τοῦ τυράννου (α) Ἰωάννου Βίκου. Ἐπολέμησεν ὡς νὰ ἦτο μέλος τῆς Μεγάλης Συμμορίας. Τοῦτο ηὔξησε τὸν ζῆλον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἡ πόλις ἔχυσε τοὺς μισοὺς κατοίκους της διὰ νὰ καταταχθοῦν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ ἀνδρείου δημάρχου. Εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν καλῶν τούτων πολιτῶν (τῶν ἰδίων ἴσως οἵτινες εἶχον κλείσει πρὶν τὸν εὐνοούμενόν των εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου), ὁ πανοῦργος καρδινάλιος ἀπεκρίνετο· «Ὁπλισθῆτε κατὰ τοῦ Ἰωάννου Βίκου, διώξατε τοὺς τυράννους, ἀνορθώσατε τὴν ἐξουσίαν τοῦ πάπα, καὶ ὁ Ῥιένζης θ' ἀναγορευθῇ τότε Συγκλητικὸς καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ῥώμην.» Ἡ ἀπόκρισις αὐτὴ ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τόσον ζῆλον, ὥστ' ἐβοήθησαν προθύμως τὸν ἀπεσταλμένον. Ἡ Ἄκουλα, οἱ Οὐολσίνιοι παρεδόθησαν· ὁ Ἰωάννης Βίκος νικηθεὶς καὶ καταπτοηθεὶς ὑπεχώρησε, καὶ ὁ Γαβριέλης τύραννος Ἀγοβίου ἐνέδωκε. Καὶ ἡ μὲν δόξα ἀπεδόθη εἰς τὸν καρδινάλιον, ἀλλ' ἡ ἀξία τοῦ κατορθώματος ἀνήκει εἰς τὸν Ῥιένζην.

—Καὶ μετὰ ταῦτα;

—Ὁ Ἀλβορνόζης ἐξηκολούθει νὰ ἐξαπατᾷ τὸν δήμαρχον μὲ περιποιήσεις λαμπρὰς καὶ μὲ ὡραῖα λόγια, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἀνέφερε περὶ νέας ἀποκαταστάσεώς του εἰς τὴν Ῥώμην. Αὐτὸς δὲ βαρυνθεὶς τὴν τόσην ἀναβολήν, ἐδραπέτευσεν, ὡς ἔμαθα διὰ τῶν κατασκόπων μου, ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, καὶ διευθύνθη μὲ ὀλίγους εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου ἔχει φίλους, οἵτινες θὰ τὸν προμηθεύσουν καὶ ὅπλα καὶ χρήματα διὰ νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν Ῥώμην.

—Λοιπόν, τώρα ἐννοῶ, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ὑπομειδιάσας, διὰ ποῖον μὲ συνέλαβαν!

Ὁ Μοντερεάλης ὑπερυθριάσας ἀπεκρίθη·

—Ὀρθὰ τὸ ἐμάντευσες. Ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν Ῥώμην ἡ εὐγενὴς οἰκογένεια σου καὶ ἡ τοῦ Ὀρσίνου, ἀναλαβοῦσαι τὴν κυβέρνησιν, ἦλθεν εἰς ῥῆξιν, καὶ ἔχασαν τὴν ἐξουσίαν τὴν ὁποίαν εἶχαν κερδήσει. Ὁ Φραγκίσκος Βαροντσέλλης (β), νέος δημαγωγός, μωρὸς τοῦ Ῥιέν-

---

(α) Ὅρα βίον Νικολάου Ῥιένζου.

(β) Ὁ Βαροντσέλλης οὗτος. περὶ οὗ ὡμιλήσαμεν καὶ ἀλλοτε, ἐνομάζεται ὑπὸ τοῦ Ματθαίου Βιλλάνου, «ἄνθρωπος εὐτελοῦς γενήσεως καὶ μικρᾶς παιδείας. Ὑπῆρξε δὲ συμβολαιογράφος τοῦ Καπιτωλίου»

Μεταξὺ τῶν ἐνόπλων ἑορδῶν τῶν βαρόνων, αἵτινες ἐπῆλθαν μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ῥιένζου, ὁ Βαροντσέλλης ἠγωνίσθη νὰ κυριεύσῃ τὸ Καπιτωλίον καὶ ἄλλον ἐπίσης σημαντικώτατον σύμμαχον, δηλαδὴ τὸν Μέγαν Κώδωνα, διὰ τοσούτους ὁ Ῥιένζης ἐκάλεσεν εἰς τὰ ὅπλα τὸν Ῥωμαϊκὸν λαόν. Ὁ Βαροντσέλλης ἐστερεώθη Δήμαρχος, ἐνεδύθη μανδύαν χρυσοΰφαντον, καὶ ἐκράτησε τὸ σκῆπτρον τοῦ Ῥιένζου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αἱ κατὰ τῶν μεγιστάνων ὠμότητες αὐτοῦ ἐθεωρήθησαν ὡς προστασία τῶν μικρῶν· αἱ καταχρήσεις ὅμως τῶν υἱῶν του, τὰς ὁποίας δὲν μεγαλοποιῶ ἐν τῷ κειμένῳ, καὶ ἡ κτηνώδης καὶ ἐγέρωχος τοῦ ἰδίου ἐκείνου θηριωδία, διήγειρον τὸ μῖσος τοῦ λαοῦ πρὸς ὃν ὤρειλε τὴν ἀνύψωσιν του. Ἐκηρύχθη ἀνοή-

ζου μιμητής, ἠγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς καταστροφείσης ἀπὸ τοὺς βαρόνους εἰρήνης, ὠνομάσθη δήμαρχος, καὶ ἔφερε τὰ αὐτὰ ἐμβλήματα τοῦ προκατόχου του. Ὀλιγώτερον ὅμως συνετὸς τοῦ Ῥιέντζου, ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ πάπα. Καὶ οὗτος ὁ ἀπεσταλμένος παρουσιάσθη ὡς δημαγωγὸς παπικὸς κατὰ τοῦ σφετεριστοῦ. Ὁ Βαρονστέλλης εἶχε χαρακτῆρα ἀσθενῆ, καὶ οἱ υἱοί του ἐξωκείλαν εἰς διαφόρους καταχρήσεις μιμούμενοι τοὺς εὐγενεῖς τυράννους τοῦ Παταυΐου καὶ τῶν Μεδιολάνων. Παρθένοι καὶ κυρίαι ὕπανδροι ἠτιμάσθησαν, ἐνῷ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ῥιέντζου διετηρήθη μεγίστη σεμνότης καὶ σέβας πρὸς τὰ ἤθη. Ἐπὶ τέλους ὁ Βαροντστέλλης ἔπεσε σφαγεὶς ἀπὸ τὸν λαόν. Τώρα δὲ ἂν μ' ἐρωτήσῃς τίς κυβερνᾷ τὴν Ῥώμην, θὰ σ' ἀποκριθῶ, «ἡ ἐλπὶς νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Ῥιέντζης.»

—Παράδοξος ἄνθρωπος, καὶ παράδοξοι αἱ περιπέτειαί του! Τί θ'ἀπογείνουν καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖναι;

—Γαχὺς φόνος ἀναμένει τοῦτον, καὶ φήμη αἰωνία ἐκείνας, ἀπεκρίθη ἀπλῶς ὁ Μοντερεάλης. Ὁ Ῥιέντζης θ' ἀνεγερθῇ· ὁ γενναῖος οὗτος φοινὶξ θὰ πετάξῃ διὰ καταιγίδων καὶ νεφῶν πρὸς τὴν νεκρικὴν πυράν του. Προβλέπω, οἰκτείρω, θαυμάζω τὴν τύχην του... ἀλλὰ, βλέπω *μακρύτερα*!

—Πλὴν, πῶς εἶσαι τόσῳ βέβαιος ὅτι, ἐὰν ἀνεγερθῇ ὁ Ῥιέντζης, θὰ πέσῃ καὶ πάλιν;

—Δὲν εἶναι τοῦτο φανερὸν εἰς ὅλων τοὺς ὀφθαλμοὺς πλὴν τῶν ἐδικῶν του, τοὺς ὁποίους τυφλόνει ἡ φιλοδοξία; Πῶς εἶναι δυνατὸν νοῦς θνητοῦ, ὅταν μεγάλος καὶ ἂν ἦναι, νὰ κυβερνήτῃ τὸν διεφθαρμένον ἐκεῖνον λαὸν διὰ μέσων δημοτικῶν; Οἱ βαρόνοι (γνωρίζεις τὴν ἀκαταμάχητον θηριωδίαν τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώμης), συνειθισμένοι νὰ καταχρῶνται, νὰ παραβαίνουν τοὺς νόμους, καταβαλλόμενοι ἐπί τινα καιρὸν, θὰ περιμένουν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ὑψώσουν τὴν κεφαλήν. Ὁ λαὸς θὰ λειποταχτήσῃ καὶ δεύτερον, ἡ ὁ νέος Συγκλητικὸς, γινόμενος φρονιμώτερος διὰ τῆς πείρας, θὰ ἴδῃ ὅτι ἡ εὔνοια τοῦ λαοῦ ἔχει μεγάλην φωνὴν, καὶ ὀκνηροὺς βραχίονας. Θ' ἀναγκασθῇ καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ οἱ βαρόνοι, νὰ περιφρουρηθοῦν μὲ ξένα ξίφη. Ἀπόσπασμα τῆς Μεγάλης Συμμορίας θὰ τὸν φυλάττῃ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ τὸν ἐξουσιάσῃ! Διὰ νὰ τοὺς πληρώσῃ, θὰ ἐπιβάλῃ φόρους

ιως κατὰ τοῦ παπᾶ, καὶ τοῦτο κυρίως συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀναγείρῃ ὁ Ἰννοκέντιος καὶ ν' ἀντιταξῃ ποὸς τὸν νέον δημαγωγ ν. τὸν πρῶτιν καὶ ἐνδεξιέτερον δήμαρχον. Ὁ Βαροντσελλης ἀφωρισθη ὡς καὶ ὁ Ριέντζης. ἡ δὲ ἀρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπέφερε καὶ τούτου τὴν πτῶσιν. Ἀπειπειραθεὶς νὰ φύγῃ ἐσφαγη ὑπὸ τοῦ ὄχλου τὸν Δεκεμβρίου τοῦ 1353 ἔτους. Ἄλλοι δέ τινες διϊσχυρισθησαν ὅτι ἐφονεύθη μαχόμενος κατὰ τοῦ Ῥιέντζου, καὶ ἄλλοι, συγχέοντες τὰς χρονολογίας, ὑπέθεσαν ὅτι διεδέχθη τὸν Ῥιέντζην μετὰ τὸν θανατον τούτου. Μ α τ θ. Β ι λ λ α ν η ς Β.δ. Γ'. Κεφ. 78 Ἰστορ. παραπηρ. τοῦ Χεριρίνου Ρέ. κτλ

εἰς τὸν λαόν. Τότε ἡ λατρεία θὰ μεταβληθῇ εἰς μῖσος ἄσπονδον. Κἀμμία χεὶρ Ἰταλικὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ διοικήσῃ τοὺς τολμηροὺς τούτους δαίμονας τῆς Ἄρκτου· θὰ στασιάσουν καὶ θ' ἀναχωρήσουν. Νέος δημαγωγὸς θὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ Ῥιέντζης θὰ θυσιασθῇ. Μὴ λησμονήσῃς τὴν προφητείαν μου.

—Καὶ τότε ποῖον εἶναι τὸ μακρύτερά σου;

—Ἡ ἐντελὴς ἐξασθένισις τῆς Ῥώμης ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας· ὁ Θεὸς δὲν κάμνει δύο Ῥιέντζης· ἤ, ἐπρόσθεσεν ὑπερηφάνως, ἡ μετάδοσις νέας ζωῆς εἰς τὰς ἀσθενεῖς καὶ ἀπηρχαιωμένας φλέβας της... θεμελίωσις νέας δυναστείας. Καὶ τῳόντι, ὁσάκις στρέφω τὸ βλέμμα γύρω μου, παρατηρῶ ὅτι ὁ κυβερνήτης τῶν ἐθνῶν προετοιμάζει τὴν ἀνέγερσιν τῆς Μεσημβρίας διὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῆς Ἄρκτου· καὶ ὅτι αἱ γηραιαὶ φυλαὶ τῶν Φράγκων καὶ τῶν Γερμανῶν, θὰ συστήσουν τοὺς θρόνους τοῦ μέλλοντος κόσμου!

Ταῦτα λέγων ὁ Μοντερεάλης, στηριγμένος ἐπὶ ξίφους μεγάλου, ἔχων φυσιογνωμίαν ὡραίαν καὶ ἡρωϊκήν, τόσῳ διάφορον κατὰ τὸ παρδησιαστικόν, τὸ τολμηρὸν καὶ τὸ ἀτρόμητον, τοῦ ὑπούλου καὶ πανούργου χαρακτῆρος τῶν μεσημβρινῶν, καὶ λέγων αὐτὰ μ' εὐγλωττίαν προερχομένην ἀπό τε ἐνθουσιασμὸν καὶ βαθύνοιαν, ὡμοίαζεν ἀντιπρόσωπον τοῦ πνεύματος τῶν ἱπποτῶν τῆς Ἄρκτου περὶ ὧν ὡμίλει. Ὁ δὲ Ἀδριανὸς ἐφαντάζετο ὅτι εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἀρχαίαν μάστιγα τοῦ δυτικοῦ κόσμου.

Ἡ συνομιλία του διεκόπη ἀπὸ τὴν βοὴν σάλπιγγος ἀξιωματικὸς δὲ ἐλθὼν ἀνήγγειλε τὴν ἔλευσιν πρέσβεων τῆς Φλωρεντίας.

—Θὰ μὲ συγχωρήσῃς καὶ πάλιν, εὐγενῆ Ἀδριανέ, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης· δός με δὲ καὶ τὴν ἄδειαν νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μείνῃς, ἀπόψε τοὐλάχιστον, ἐδῶ. Εἶσαι κατὰ πάντα ἀσφαλὴς, καὶ ὅταν ἀναχωρήσῃς, οἱ ἄνθρωποί μου θὰ σὲ συντροφεύσουν μέχρι τῶν ὁρίων ὁποιουδήποτε τόπου τὸν ὁποῖον θελήσεις νὰ ἐπισκεφθῇς.

Καὶ ὁ Ἀδριανός, μὴ δυσαρεστούμενος νὰ σπουδάσῃ εἰσέτι ἄνδρα τόσῳ περίφημον, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν.

Μείνας δὲ μόνος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΗΣ ΕΡΩΣ.—ΑΙ ΕΛΠΙΔΕΣ ΕΠΙΖΩΣΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.

Μετὰ τὴν φρικτὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ Ἀδριανὸς Κολόννας εἶδε τὸ ἄπνουν σῶμα τῆς φιλτάτης. Εἰρήνης του, ὁ νέος Ῥωμαῖος ὑπέπε-

σεν εἰς τὰς συνήθεις περιπετείας τοῦ πλανήτου καὶ παραβόλου βίου τῶν ἀτάκτων ἐκείνων χρόνων. Ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἠγάπα πλέον τὴν πατρίδα του. Ἀδυνατῶν, ἐξ αἰτίας τῆς κοινωνικῆς τάξεώς του, νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἐκείνην δι' ἧς ἤλπιζε νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ῥώμης, ἠσθάνετο ὅτι, ἂν ποτε καθίστατο ἐφικτὴ τοιαύτη μεταβολή, αὕτη ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ δι' ἀνδρὸς ὅστις, ὡς ἐκ τῆς γεννήσεως καὶ τῶν ἕξεων, θὰ ἦτον ἀγαπητὸς πρὸς τὸν λαόν, καὶ θ' ἀνύψονε τὸν βραχίονα ὑπὲρ αὐτοῦ, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀποστάτης πρὸς τοὺς ὁμοταγεῖς, καὶ δικαστὴς τῆς ἰδίας οἰκογενείας του. Ἐπεσκέφθη πολλὰς Αὐλὰς, καὶ διέπρεψεν εἰς πολλὰς μάχας. Ἂν καὶ ἠγαπᾶτο καὶ ἐτιμᾶτο ὅπου καὶ ἂν διέτριβεν, ἡ μελαγχολία του δὲν ἠλαττώθη παντάπασιν, οὐδὲ νέοι δεσμοὶ ἀπεδίωξαν τὴν μνήμην τῶν συντριφθέντων ἀπὸ τὸν θάνατον. Κατὰ τὴν φιλέρωτα καὶ ποιητικὴν ἐκείνην ἐποχὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Πετράρχας ἀντεπροσώπευσε μᾶλλον ἢ ἐδημιούργησεν, ὁ ἔρως εἶχεν ἀρχίσει νὰ περιβάλλεται μὲ χαρακτῆρα εὐγενέστερον καὶ ἱερώτερον ὑπέρ ποτε, καὶ βαθμηδὸν βαπτισθῇ διὰ τοῦ θείου πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ ὁποῖον συνδέει τὰς θλίψεις τῆς γῆς μὲ τὰς ἐλπίδας τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ πιστεύοντες τὴν αἰωνιότητα, δὲν δυσκολεύονται νὰ φυλάττωσι πίστιν πρὸς τοὺς ἀποθανόντας· διότι ὁ θάνατος δὲν ἐξαλείφει τὰς ἐλπίδας, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ θρηνοῦντος εὑρίσκεται κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν μέλλοντα κόσμον. Κατὰ τοὺς αἰῶνας μόνον καθ' οὓς ἡ περὶ μελλούσης ζωῆς πίστις δὲν ὑπάρχει, ὅτι ὁ θάνατος θεωρεῖται ὡς ὅριον αἰώνιον χωρισμοῦ, οἱ ἄνθρωποι κλαίουσι μὲν πρὸς καιρὸν τὸν ἀποθανόντα, σπεύδουσι δὲ νὰ συνδιαλλαχθῶσι μὲ τοὺς ζῶντας· διότι ἀληθέστατον εἶναι τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα, ὅτι ἔρως δὲν ὑπάρχει ἄνευ ἐλπίδος. Ὅλη ἡ οὐρανία λατρεία τὴν ὁποίαν ὁ ἐρημίτης τῆς Βωκλούζης ἠσθάνετο ἢ ὑπεκρίνετο διὰ τὴν Λάουραν, ἱδρύθη ὡς εἰς βωμὸν ἐντὸς τῆς βαρυαλγοῦς καρδίας τοῦ Ἀδριανοῦ Κολόννου. Οὗτος ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐραστὴς τοῦ αἰῶνός του! Πολλάκις, κατὰ τὰς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν μεταβάσεις του, διωδοιπόρων πλησίον τῶν τοίχων ἐρήμου καὶ μεμονωμένου μοναστηρίου ἐσκέπτετο σπουδαίως νὰ γίνῃ μοναχὸς, καὶ ἀνένεόνε τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ καταλύσῃ τὸν βίον ἐντὸς μονῆς. Καὶ ὅμως πολυετὴς ἀπουσία εἶχεν ὀπωσοῦν ἐξυπνίσει τὸν πρὸς τὴν γῆν τῶν πατέρων του ἐξασθενήσαντα ἔρωτά του, καὶ ἐπεθύμησε νὰ ἐπισκεφθῇ ἐκ νέου τὴν πολιν ὅπου εἶδε τὸ πρῶτον τὴν Εἰρήνην. «Ἴσως, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ὁ καιρὸς προητοίμασεν ἀπροσδόκητόν τινα μεταβολὴν, καὶ ἠμπορέσω νὰ ἀνεγείρω τὴν πατρίδα μου.»

Ἀλλὰ κάνεις σκοπὸς φιλοδοξίας δὲν ἐμίαινε τὸν ἀσθενῆ τοῦτον πατριωτισμόν του. Κατὰ τὴν ἐνεργὸν ἐκείνην ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐξουσίας συνετάραττεν ὅλα τὰ στήθη, ἡ δὲ Ἰταλία

εἶχε κατασταθῆ ὁ Πακτωλός, ἤ ἡ μέλλουσα Αὐτοκρατορία μυρίων γενναίων καὶ ἐνθέρμων πνευμάτων, ὑπῆρχε μία τουλάχιστον καρδία αἰσθανομένη τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν τοῦ Ἐρημίτου. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀνδρικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἀδριανοῦ, μετεῖχε τῆς κομψότητος τῆς ἀποστρεφομένης πᾶσαν συνάφειαν ἀγενῆ, καὶ ἐθεώρει ὡς ὑπερτάτην εὐδαιμονίαν τὴν φιλολόγον καὶ εὐπρεπῆ, οὕτως εἰπεῖν, ἀπραξίαν. Ἡ ἀνατροφὴ, ἡ πεῖρα, ὁ νοῦς του, τὸν εἶχον ἀναδείξει ἀνώτερον τοῦ αἰῶνος καθ' ὃν ἤκμαζεν, αὐτὸς δὲ ἔβλεπε μὲ ἄπειρον καταφρόνησιν τὰς χαμερπεῖς μηχανορραφίας, καὶ τὰ κακοήθη μέσα δι' ὧν ἡ ἰταλικὴ φιλοδοξία ἠγωνίζετο νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἀνέγερσις καὶ ἡ πτῶσις τοῦ Ῥιένζου, ὅστις, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ ἐλλείψεις του, ἦτο τοὐλάχιστον ὁ καθαρώτερος καὶ ὁ τιμιώτερος τῶν αὐτοδημιουργήτων ἡγεμόνων τοῦ αἰῶνος ἐκείνου, συνετέλεσαν εἰς τὸ ν' ἀπελπίσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν εὐγενῶν καὶ ἀφιλοκερδῶν σχεδίων του. Ἡ δὲ ζοφερὰ μελαγχολία ἡ προερχομένη ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς ἔρωτός του, ἀπεμάκρυνεν ἔτι μᾶλλον αὐτὸν ἀπὸ τὰ ποταπὰ καὶ ἰδιοτελῆ συμφέροντα τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ χαρακτήρ του ἦτο ὅλως ὡραῖος καὶ ποιητικὸς, ἡ δὲ τελευταία αὕτη ἰδιότης ἐσώζετο ἀκμαιοτάτη, καθόσον δὲν ἐξηντλήθη δι' ἀσχολήσεων περὶ τὴν ποίησιν· τὰ αἰσθήματά του, μένοντα ἐντὸς τῆς καρδίας του, ἐζωογόνουν ὅλας τὰς ἰδέας του, καὶ κατέφλεγον τὴν ψυχήν του. Ἐνίοτε, παραδιδόμενος εἰς γλυκείας ὀνειροπολήσεις, ἐφαντάζετο τὰς μακαρίας ὥρας τὰς ὁποίας θὰ συνέζη μὲ τὴν Εἰρήνην, ἂν δὲν ἁρπάζεν αὐτὴν ὁ θάνατος, καὶ ἂν συνήγονεν αὐτοὺς ἡ τύχη, μακρὰν τῆς τύρβης τοῦ δημώδους θορύβου τῆς Ῥώμης, ἐν τῷ μέσῳ ἀμολύντου τινὸς ἐρημίας τῆς φαιδρᾶς χώρας τῶν Ἰταλῶν. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του παρουσιάζετο ἡ τερπνὴ τοποθεσία, τὸ παλάτιον κείμενον παρὰ τὴν ὄχθην τῆς ἀκυμάντου λίμνης, οἱ ἀμπελῶνες τῆς κοιλάδος, τὰ ζοφερὰ δάση τῶν λίφων, καὶ ἡ κατοικία, τὸ ἄσυλον ἐκεῖνο ὅλων τῶν δημοτικῶν ποιητῶν καὶ τῶν ἐρώτων τῆς Ἰταλίας, καθωραϊζόμενον ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἀγγελικοῦ μειδιάματος (Lampeggiar dell' angelico riso) τὸ ὁποῖον μεταβάλλει εἰς παράδεισον τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἀγαπῶμεν. Πολλάκις, παραφερόμενος ἀπὸ τὰς ὀνειροπολήσεις ταύτας, ἐλησμόνει τὸ ἀνιατον τῆς πληγῆς του· ἀλλ' αἴφνης, ὡς ἂν ἐξηγειρετο ἀπὸ τὸν μακάριον ὕπνον του, ἔβλεπε τὴν ἐρημίαν τῆς ὁδοῦ, ἢ τὰς φωτιζομένας ἀπὸ τὴν σελήνην στρατιωτικὰς σκηνὰς, ἢ τὸ χείριστον, τὰ πλήθη καὶ τὰς εὐθυμίας ξένης Αὐλῆς.

Εἶτα παραδοθεὶς καὶ πάλιν εἰς τὰς σκέψεις ταύτας, εἴτε ἀναπολήσας αὐτὰς ἐξ αἰτίας τοῦ ἀναφερθέντος ὀνόματος τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Εἰρήνης, τὸ ὁποῖον δὲν προσέβαλλε πώποτε τὰς ἀκοάς του χωρὶς

νὰ προκαλέσῃ μυρίας σκέψεις, ἐκάθητο ὅλος σύννους, ἑωσοῦ, ἐμβάς τις τῶν ὑπασπιστῶν του παρακολουθούμενος καὶ ἀπὸ ὑπηρέτας τοῦ Μοντερεάλου, προητοίμασε τράπεζαν πλουσίαν διὰ μόνον τὸν Ἀδριανόν. Φιάλαι πλήρεις οἴνου φλωρεντιανοῦ, κρέατα παρασκευασμένα μὲ τέχνην μὴ σωζομένην σήμερον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, δίσκοι καὶ ποτήρια ἀργυρόχρυσα, ἐξειργασμένα βαρβαρικῶς μὲ πλῆθος λίθων πολυτίμων, ἐμαρτύρουν τὴν βασιλικὴν ποτοτέλειαν τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Μεγάλης Συμμορίας. Ἀλλ' ὁ Ἀδριανός, γνωρίζων ὅτι ταῦτα πάντα προήρχοντο ἀπὸ τὴν διαρπαγὴν τῆς ἐκπεσούσης πατρίδος του, ἐθεώρησε τὴν μεγαλοπρέπειαν σχεδὸν ὡς ὕβριν. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε τὸ γεῦμα, βαρυνθεὶς τὴν μονοτονίαν τῆς σκηνῆς του, καὶ θέλων νὰ πνεύσῃ τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς προσεγγιζούσης ἑσπέρας, ἐξῆλθε βραδυπατῶν. Διευθυνθεὶς πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐμορμύριζε ῥύαξ διαυγὴς καὶ ὀφιοειδὴς, παρὰ τὴν σκηνὴν τοῦ Μοντερεάλου, καὶ εὑρὼν θέσιν μεμονωμένην, μακρὰν τῶν στρατιωτικῶν κατακλυσμάτων, ἐκάθησε πλησίον τῆς ὄχθης.

Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐφώτιζον τὰ κύματα, παφλάζοντα ἐναρμονίως ἐπὶ τῆς λιθίνης κοίτης των· ἀπὸ δὲ τὸ μέσον μικροῦ ἄλσους κειμένου κατὰ τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἦχει βραχὺ καὶ στιγμιαῖον τὸ κελάδημα τῶν τολμηροτέρων κατοίκων τῆς ῥοδοχρόου ἐκείνης ἀτμοσφαίρας, τοὺς ὁποίους ὁ κρότος τῶν στρατοπέδων δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐξορίσει ἀπὸ τὸ χλοερὸν ἄσυλόν των. Τὰ νέφη, ἰδιάζοντα εἰς μόνας τὰς χώρας τὰς ὁποίας ἠγάπα νὰ ζωγραφῇ ὁ Κλαύδιος καὶ ὁ Ῥόζας, ἐκρέμαντο ἀκίνητα πρὸς δυσμὰς ὑπ' οὐρανὸν βαθυκύανον, καὶ μαγευτικοὶ χρωματισμοὶ ῥόδων ἦσαν διεσκορπισμένοι ἐπάνω τῶν λευκοφαίων κορυφῶν τῶν Ἀπεννίνων. Ὡς φλοισβος κύματος ἤρχετο μακρόθεν ὁ βόμβος τοῦ στρατοπέδου, διακοπτόμενος ἀπὸ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν ἵππων, τὸν ἦχον σάλπιγγος, καὶ τὰ στιβαρὰ βήματα τοῦ πλησιεστέρου σκοποῦ. Ἀπέναντι δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ἄλσους, ἐπὶ γηπέδου συμφύτου ἐκ καλαμῶν, ἀκανθῶν καὶ θάμνων κυματιζόντων, ἔκειντο τὰ ἐρείπια ἀρχαίου Τυῤῥηνικοῦ τείχους ἢ κτιρίου, οὗτινος τὸ μὲν ὄνομα εἶχεν ἀπολεσθῇ, ἡ δὲ χρῆσις ἦτο ἄγνωστος.

Ἡ σκηνὴ ἦτο τόσῳ γαληνιαῖα καὶ θελξικάρδιος ὥστ' ἐθαύμαζεν αὐτὴν ὁ Ἀδριανός, ὥστε μόλις ἐπείθετο ὅτι ἐχρησίμευε τότε ὡς ἄσυλον λησταῖς θηριωδῶν, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι εἶχον ψυχὴν κτηνώδη, καὶ τῶν ὁποίων τὸ σύνηθες ἔργον ἦτο ἡ ἁρπαγή, καὶ ὁ φόνος.

Ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς ἐνέκυπτεν εἰς σκέψεις, ῥίπτων μηχανικῶς πως πέτρας ἐντὸς τοῦ περιλαζοντος ποταμοῦ, ἤκουσε κρότον βημάτων.

—Ὡραία τοποθεσία διὰ ν' ἀκούσῃ τις τὴν κιθάραν καὶ τὰ τραγῳδία τῆς Προβηγκίας, εἶπε τοῦ Μοντερεάλου ἡ φωνή, ἐνῷ ὁ ἱππότης

τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐξηπλώθη πλησίον τοῦ νέου Κολόσσου.

—Σώζεις λοιπὸν τὴν παλαιάν σου κλίσιν, πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἄσματά σου; εἶπεν ὁ Ἀδριανός.

—Ἄ! δὲν παρῆλθεν ἀκόμη ὅλη μου ἡ νεότης, ἀπεκρίθη ὑπομειδιῶν ὁ Μοντερεάλης. Πλὴν ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, τὰ ἄσματα τὰ ὁποῖα ἔθελγαν ἄλλοτε τὴν φαντασίαν μου, σήμερον προσβάλλουν αὐτὴν τὴν καρδίαν μου. Ὅθεν, ἂν καὶ δέχομαι πάντοτε καὶ δημοτικοὺς ποιητὰς καὶ γελωτοποιούς, τοὺς παραγγέλλω νὰ τραγῳδοῦν τοὺς *νεωτέρους* ἤχους των. Δὲν ἐπιθυμῶ πλέον ν' ἀκούω τὴν ποίησιν τὴν ὁποίαν ἤκουσα ὅταν *ἤμην νέος*!

—Συμπάθειον, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς περιπαθῶς, πλὴν εὐχαρίστως θὰ ἐτόλμων (ἂν καὶ κρυφός τις φόβος μ' ἐμπόδισε μέχρι τῆς ὥρας), εὐχαρίστως θὰ ἐτόλμων νὰ σ' ἐρωτήσω περὶ τῆς ἐρασμίας ἐκείνης κυρίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἐθαυμάσαμεν πρὸ ἑπτὰ χρόνων, εἰς τὴν λάμψιν τῆς σελήνης, τὰς εὐώδεις πορτογαλέας καὶ τὰ καθαρὰ νερὰ τῆς Ταρακίνας.

Ὁ Μοντερεάλης ἔστρεψε τὸ πρόσωπον καὶ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐψιθύρισε βρυχώμενος,

—Σήμερον εἶμαι μόνος!

Ὁ Ἀδριανὸς ἔσφιγξε σιωπηλῶς τὴν χεῖρα τοῦ φίλου του· ἠσθάνθη δὲ πολλὴν θλῖψιν ἀκούσας τὸν θάνατον τοιαύτης εὐγενοῦς καὶ ἐρασμίας, ἀλλ' ἀτυχοῦς νέας.

—Οἱ νόμοι τῆς ἱππασύνης, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης, οἵτινες ἐστέρησαν τὴν Ἀδελίναν τῶν δικαιωμάτων συζύγου, τὸ ὄνειδος τῆς οἰκογενείας της, ἡ ὀργὴ τῆς μητρός της, αἱ σκληραὶ περιπέτειαι τῆς ζωῆς μου διατρεχούσης αἰωνίως κινδύνους, ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ της, ὅλ' αὐτὰ ὑπέσκαπτον τὴν ὑγείαν της. Ἀλλὰ δὲν ἀπέθανεν (ὁ θάνατος εἶναι λέξις πολλὰ σκληρά!) ἐμαράνθη καὶ ἐπέταξεν εἰς τοὺς οὐρανούς. Καθὼς ὄνειρον τὸ ὁποῖον βλέπομεν τὴν αὐγὴν ἡμέρας καλοκαιρινῆς παρουσιάζεται γλυκὺ εἰς τὴν φαντασίαν μας, καὶ γίνεται βαθμηδὸν ὀλιγώτερον εὐδιάκριτον, καὶ ἡμεῖς ἐξυπνοῦμεν, οὕτως ἐξηλείφθη καὶ τῆς Εἰρήνης τὸ πνεῦμα, ἑωσοῦ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ἔλαμψεν ἐπάνω εἰς αὐτήν.

Καὶ σιωπήσας ἐξηκολούθησε μετ' ὀλίγον·

—Τοιοῦτοι στοχασμοὶ κατασταίνουν ἐνίοτε καὶ τοὺς τολμηροτέρους ἡμῶν ἀσθενεῖς· ἡμεῖς μάλιστα οἱ γεννημένοι εἰς τὴν Προβηγκίαν γινόμεθα τρελλοὶ εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις! Μάρτυς μου ὁ Θεὸς τὴν ἠγάπων καθ' ὑπερβολήν!

Καὶ κύψας τὴν κεφαλὴν ἐσφραγίσθη εὐλαβῶς διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, τὰ δὲ χείλη του ἐψιθύρισαν προσευχήν. Παράδοξον βεβαίως φαίνεται κατὰ τὸν πλέον πεφωτισμένον τοῦτον αἰῶνα, ὅτι τῆς ἠθι-

κῆς ὁ χαρακτὴρ ἦτο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τοσοῦτῳ στρατιωτικὸς, ὥστε ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις εἶχεν ἐμπρήσει πόλεις καὶ χύσει χειμάρρους αἵματος, οὐδ' ἐνόμιζεν ἑαυτὸν, οὐδ' ἐνομίζετο ἀπὸ τοὺς πλειοτέρους τῶν συγχρόνων του, ἐγκληματίας· τὸ τάγμα του, μοναστικὸν συγχρόνως καὶ πολεμικὸν, ἦτο τὸ ἀληθὲς σύμβολον τοῦ χαρακτῆρός του. Κατεπάτει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐταπεινόνετο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὁλόκληρος δὲ τῆς Ἰταλίας ὁ πυρρωνισμὸς δὲν κατώρθωσε νὰ διασείσῃ τὴν εἰλικρινῆ καὶ ἀδόλον πίστιν τοῦ ἀγερώχου υἱοῦ τῆς Προβηγκίας. Ἀντὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐλαχίστην ἔλλειψιν ἁρμονίας μεταξὺ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς πίστεώς του, εἶχεν ὡς γνήσιος Νορμανδὸς τὴν πεποίθησιν, ὅτι δὲν θεωρεῖται ἱππότης ἀληθὴς ὅστις δὲν εἶναι εὐλαβὴς πρὸς τὸν σταυρὸν ὅσον εἶναι ἀπενὴς ὅταν κρατῇ τὴν σπάθην.

—Καὶ δὲν ἔχεις ἄλλο τέκνον πλὴν ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἔχασες; ἠρώτησεν ὁ Ἀδριανὸς ὅτε εἶδε τὸν Μοντερεάλην συνελθόντα.

—Ὄχι! ἀπεκρίθη συνοφρυωθεὶς ἔτι μᾶλλον· κανεὶς γόνος τοῦ ἔρωτός μου δὲν θὰ διαδεχθῇ τὰς τύχας τὰς ὁποίας ἐλπίζω ἀκόμη νὰ δημιουργήτω. Ποτὲ πλέον εἰς τὴν γῆν δὲν θὰ ἴδω τὴν εἰκόνα τῆς Ἀδελίνης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ τέκνου της! Καὶ ὅμως, εἰς Αὐενιῶνα, εἶδα παιδίον τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὡς ἐδικόν της τόσῳ ὁμοιάζον τὰ ὀμμάτιά του τὰ ἐδικά της, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι μετέδωκεν εἰς αὐτὰ ὅλην της τὴν ψυχήν. Ἀλλ' ἔστω· τὸ δένδρον τῆς Προβηγκίας ἔχει καὶ ἄλλους κλάδους· καὶ κανεὶς ἀγέννητος ἀνεψιὸς θὰ γίνῃ... τί; Τὰ ἄστρα δὲν ἀπεφάσισαν ἀκόμη! Ἀλλ' ἡ φιλοδοξία εἶναι σήμερον τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μ' ἔμεινε διὰ νὰ ἀγαπῶ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.

—Πόσον διαφορετικὰ ἐνεργεῖ ἡ αὐτὴ δυστυχία ἐπὶ τῶν διαφορετικῶν χαρακτήρων, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κολόννας. Δι' ἐμὲ τὰ διαδήματα δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν, ἀφοῦ δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ τὰ βάλω εἰς τὸ μέτωπον τῆς Εἰρήνης!— Ἐν τοσούτῳ ἡ ὁμοιότης τῶν περιστάσεων εἵλκυεν ἀκατασχέτως τὸν Ἀδριανὸν πρὸς τὸν Μοντερεάλην· οἱ δὲ δύο ἱππόται συνδιελέγοντο μὲ πολὺ πλειοτέραν οἰκειότητα καὶ φιλίαν ἢ ἄλλοτε· ἐπὶ τέλους ὁ Μοντερεάλης εἶπεν·

—Ἐλησμόνησα νὰ σ' ἐρωτήσω ποῦ διευθύνεσαι;

—Εἰς τὴν Ῥώμην, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανός· αἱ εἰδήσεις μάλιστα τὰς ὁποίας μ' ἔδωκας, αὐξάνουν τὴν ἀνυπομονησίαν μου τοῦ νὰ φθάσω ἐκεῖ μίαν ὥραν ἀρχήτερα. Ἐὰν ὁ Ῥιένζης ἐπιστρέψῃ, ἴσως ἠμπορέσω νὰ μεσολαβήσω ἐπιτυχῶς μεταξὺ τοῦ συγκλητικοῦ δημάρχου καὶ τῶν εὐγενῶν. Κ' ἐὰν εὕρω τὸν ἐξάδελφόν μου, τὸν νέον Στεφανέλλον, ἀρχηγὸν σήμερον τῆς οἰκογενείας μας, ἡμερότερον τῶν πατέρων του, δὲν ἀπελπίζομαι νὰ καταφέρω καὶ τοὺς ὀλιγώτερον

ἰσχυροὺς βαρόνους. 'Η 'Ρώμη ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως' καὶ ὅστις κυβερνᾷ, ἐὰν κυβερνᾷ μὲ δικαιοσύνην, πρέπει νὰ ὑποστηρίζηται καὶ ἀπὸ τοὺς μεγιστᾶνας καὶ ἀπὸ τὸν λαόν.

'Ο Μοντερεάλης, ὅστις ἤκουε μὲ πολλὴν προσοχήν, εἶπε καθ' ἑαυτόν· «ὄχι δὲν γίνεται!» 'Εσκέρθη ἔτι ὀλίγον στηρίζων τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, καὶ μετὰ ταῦτα εἶπε·

—Διευθύνεσαι εἰς τὴν 'Ρώμην. Πολλὰ καλὰ θὰ συναντηθῶμεν καὶ πάλιν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων της. Μάθε ἐν τοσούτῳ, ὅτι κατώρθωσα τὸν σκοπόν μου· αὐτοὶ οἱ ἔμποροι τῆς Φλωρεντίας ἐνέδωκαν εἰς τὰς προτάσεις μου· ἠγόρασαν δύο χρόνων εἰρήνην. Λύριον ἀναχωρεῖ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἡ Μεγάλη Συμμορία μεταβαίνει εἰς Λομβαρδίαν. Ἐκεῖ, ἐὰν εὐδοκιμήσουν τὰ σχέδιά μου καὶ πληρώσουν οἱ Βενετοὶ τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν θὰ ζητήσω, θὰ συνενώσω τοὺς ἀνθρώπους μου ὑπὸ τὸν τοποτηρητήν μου Λανδὸ μὲ τὴν παραθαλάσσιον πόλιν κατὰ τοῦ Βισκόντου, καὶ θὰ περάσω ἐν ἡσυχίᾳ τὸ φθινόπωρόν μου ἐν μέσῳ τῶν πανηγύρεων τῆς 'Ρώμης.

—Κύριε Γωτιέρε Μοντερεάλη, εἶπεν ὁ 'Αδριανός, ἡ εἰλικρίνειά σου μὲ καταπλήττει ἴσως πολλὰ τολμηρόν· "Οταν ὅμως σὲ ἀκούω νὰ ὁμιλῇς ὡς πλεονέκτης ἔμπορος, περὶ ἀγορᾶς τῆς ψυλίας ἢ τῆς μακροθυμίας σου, ἐρωτῶ ἐμαυτόν, «οὗτος εἶναι ὁ μέγας ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου; καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τάχα δικαίων λέγοντες ὅτι ἡ μόνη κηλὶς τῆς δόξης του εἶναι ἡ φιλαργυρία του;»

'Ο Μοντερεάλης ἐδάγκασε τὸ χεῖλός του· ἀπεκρίθη ὅμως ἀταράχως·

—'Η εἰλικρίνεια λαμβάνει τὴν τιμωρίαν της, κύριε 'Αδριανέ· δὲν θέλω ὅμως ν' ἀφήσω εἰς τὸν ἔντιμον ξένον μου ἰδέαν εὐλογοφανῆ μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ δικαίαν. "Οχι, γενναῖε Κολόννα, τὰ λεγόμενα εἶναι ἄδικα· τιμῶ τὸν χρυσόν, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρχιτέκτων τῆς ἐξουσίας· πληθύνει τὰ στρατόπεδα, ὑποτάσσει τὰς πόλεις, συγκροτεῖ τὰς ἀγορὰς, οἰκοδομεῖ παλάτια, θεμελιόνει θρόνους· τιμῶ τὸν χρυσόν, διότι εἶναι τὸ ἀναγκαῖον μέσον διὰ νὰ φθάσω εἰς τὸν σκοπόν μου!

—Καὶ ὁ σκοπός σου; . .

Εἶναι . . . τί σὲ μέλει τί εἶναι; ἐπρόσθεσε ψυχρῶς ὁ ἱππότης. ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὰς σκηνάς μας· ἡ δρόσος εἶναι πολλή, καὶ ἀὴρ νοσώδης πνέει εἰς ταύτας τὰς ἀκατοικήτους ἐρήμους.

Καὶ ἐτηκώθησαν· ἀλλὰ θελγόμενοι ὁλονὲν ἀπὸ τὴν ὡραιότητα τῆς σκηνῆς, παρέμεινον ὀλίγον ἔτι παρὰ τὸν ῥύακα. Οἱ πρῶτοι ἀστέρες ἠκτινοβόλησαν ἐπὶ τῶν ῥυτιδουμένων κυματίων του, καὶ γλυκὺς ζέφυρος ἐψιθύριζε μεταξὺ τῶν δροσερῶν θάμνων.

—Τὴν στιγμὴν ταύτην εἶπε γλυκυφώνως ὁ Μοντερεάλης, πά-

σχομεν ὅλον τὸ ἐναντίον τοῦ μύθου τῆς Μελπούτης, διότι καὶ θαυμάζομεν καὶ σκεπτόμεθα χωρὶς ν' ἀπολιθωθῶμεν. Πρὸ ὀλίγου τὸ κῦμα ἐχρυσίζετο ἀπὸ τὴν *λάμψιν τοῦ ἡλίου*· ἀλλὰ τώρα σπινθηροβολεῖ ἐπίσης λαμπρως καὶ ῥέει ἐπίσης φαιδρῶς ὑπὸ τὰ ἄστρα. Οὕτω ῥέει καὶ τὸ κῦμα τοῦ χρόνου· ἓν ἄστρον διαδέχεται τὸ ἄλλο, καὶ ὅλα εἶν' ἐπίσης φαιδρά, ἐπίσης φωταυγῆ, ἐπίσης πρόσκαιρα!... Ἡ ποίησις τῆς Προβηγκίας, ὡς βλέπεις, ζῇ ἀκόμη ὑπὸ τὸν στρατιωτικὸν θώρακά μου!

Ὁ Ἀδριανὸς ὑπῆγεν ἐνωρὶς εἰς τὸν κοιτῶνά του· ἀλλ' αἱ σκέψεις του, ὡς καὶ ὁ ἦχος τῆς θορυβώδους εὐθυμίας ὅστις ἐξήρχετο ἀπὸ τοῦ Μοντερεάλου τὴν σκηνήν, ὅπου ὁ ἀρχηγὸς εὐώχει τοὺς πρώτους τῆς Συμμορίας του (σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν εὐωχίαν ταύτην δὲν προσεκάλεσεν, ἀπὸ σέβας φερόμενος, τὸν εὐγενῆ Ῥωμαῖον), δὲν ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ κοιμηθῇ. Μόλις δὲ εἶχε παραδοθῇ εἰς ὕπνον ἀνήσυχον, ὅταν φωναὶ ἔτι μᾶλλον βροντώδεις ἐτάραξαν αὐτόν. Τὴν αὐγὴν ὁλόκληρος ὁ στρατὸς συνεκινεῖτο· ὁ τριγμὸς τῶν σχοινίων, τὰ βήματα τῶν ἀνθρώπων, τὰ προστάγματα, αἱ βλασφημίαι, τὸ βαρὺ κύλισμα τῶν ἀποσκευῶν, καὶ ἡ κλαγγὴ τῶν ὅπλων, ἀνήγγελλον τὴν μετατόπισιν τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Μεγάλης Συμμορίας.

Ὁ Ἀδριανὸς δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐνδυθῇ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνήν του ὁ Μοντερεάλης.

—Ἔκλεξα, εἶπεν, ἑκατὸν στρατιώτας καὶ ὁπλαρχηγὸν πιστὸν διὰ νὰ σὲ συντροφεύσουν, εὐγενῆ Ἀδριανέ, ἕως τὰ σύνορα τῆς Ῥωμανίας· ἀναμένουν τὰς διαταγάς σου. Μετὰ μίαν ὥραν ἀναχωρῶ· ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ εἶναι ἤδη εἰς κίνησιν.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐπεθύμει νὰ μὴ δεχθῇ τὴν προσφοράν· ἀλλ' εἶδεν ὅτι θὰ προσεβάλλετο ἡ φιλαυτία τοῦ Μοντερεάλου, ἐξελθόντος ἀμέσως. Ἀνέλαβε λοιπὸν τὰ ὅπλα του μὲ ταχύτητα, καὶ ὁ ἀὴρ τῆς δροσερᾶς αὐγῆς, καὶ ὁ λαμπρὸς ἥλιος, ὑψούμενος μεγαλοπρεπῶς ἄνω τῶν βουνῶν, ἐζωογόνησαν τὸ πνεῦμα του. Μεταβὰς εἰς τοῦ Μοντερεάλου τὴν σκηνήν, εὗρεν αὐτὸν μόνον, ἔχοντα ἔμπροσθέν του μὲν χάρτην καὶ μελανοδοχεῖον διὰ νὰ γράψῃ, ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων μειδίαμα θριάμβου.

—Ἡ τύχη μὲ δίδει καὶ νέας ἀποδείξεις τῆς εὐνοίας της! εἶπεν εὐθύμως ὁ Μοντερεάλης. Χθὲς οἱ Φλωρεντιανοὶ μ' ἔσωσαν ἀπὸ τὴν ζάλην πολιορκίας· σήμερον ἀφοῦ σὲ εἶδα, πρὸ ὀλίγων μόνον λεπτῶν, παραδίδει τὸν νέον συγκλητικὸν τῆς Ῥώμης εἰς τὴν ἐξουσίαν μου.

—Πῶς! οἱ στρατιῶταί σου συνέλαβαν τὸν Ῥιένζην;

—Ὄχι... πλὴν συνέβη κάτι τι καλλίτερον! Ὁ δήμαρχος ἤλλαξε τὸ σχέδιόν του, διευθύνθη εἰς Περουσίαν ὅπου διατρίβουν οἱ

ἀδελφοί μου, τοὺς ἐζήτησε, καὶ αὐτοὶ τὸν ἐπρομήθευσαν τόσους στρατιώτας καὶ χρήματα, ὥστε νὰ καταφρονήσῃ τοὺς κινδύνους τοῦ δρόμου, καὶ νὰ προκαλέσῃ τὰ ξίφη τῶν βαρόνων. Αὐτὰ μὲ γράφει ὁ καλὸς ἀδελφὸς Ἀριβάλδος, ἄνθρωπος λίγιος, τὸν ὁποῖον ὁ δήμαρχος πιστεύει ὅτι ἐθελέατε μὲ μύθους μεγαλίων ῥωμαϊκῶν, καὶ μὲ ὑποσχέσεις εὐγνωμοσύνης καὶ ἀμοιβῶν. Οἱ ἴδιοι ἀδελφοί μου θὰ συνοδεύσουν τὸν συγκλητικὸν δήμαρχον εἰς τὸ Καπιτώλιον.

—Λοιπὸν δὲν ἐννοῶ πῶς ὁ Ῥιένζης εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν σου.

—Ἰδοὺ πῶς· οἱ στρατιῶταί του εἶναι πλάσματά μου, οἱ σύντροφοί του ἀδελφοί μου, καὶ δανειστής του ἐγώ! Ἂς κυβερνήσῃ τὴν Ῥώμην... γρήγορα θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὅταν ὁ ἀντιβασιλεὺς θὰ βιασθῇ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς...

—Τὸν ἀρχηγὸν τῆς Μεγάλης Συμμορίας, ὑπέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς μὲ φρίκην, τὴν ὁποίαν ὁ Μοντερεάλης, μεταξὺ τῆς τόσης χαρᾶς του, δὲν παρετήρησεν. Ὄχι ἱππότα τῆς Προβηγκίας, ἐὰν ἀτίμως ὑπεκύψαμεν εἰς τυράννους ἐγχωρίους, ποτέ, ὑποθέτω, οἱ Ῥωμαῖοι δὲν θὰ ἐξαχρειωθοῦν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ὑποφέρουν ζυγὸν ξένου σφετεριστοῦ.

Ὁ Μοντερεάλης ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Ἀδριανόν, καὶ ἐμειδίασε σοβαρῶς.

—Παρεξηγεῖς τοὺς σκοπούς μου, εἶπε· θὰ ἔχωμεν ἀρκετὸν καιρόν, ὥστε σὺ μὲν νὰ παίξῃς τὸ πρόσωπον τοῦ Βρούτου, ἐγὼ δὲ τὸ τοῦ Καίσαρος. Ἐν τοσούτῳ ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι τώρα εἶσαι ξένος μου κ' ἐγὼ ὁ φιλοξενῶν· ἂς ἀλλάξωμεν ὁμιλίαν.

Καὶ ὅμως ἡ τελευταία αὕτη συνδιάλεξις ἐψύχρανε καὶ τοὺς δύο ἱππότας, ἡ δὲ ψυχρότης διήρκεσε καθ' ὅλον τὸ βραχὺ διάστημα τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἦσαν ὁμοῦ· ὅταν δὲ ἐχωρίσθησαν, ὁ ἀποχαιρετισμός των δὲν ὑπῆρξεν ὁποῖος ἐπρομηνύετο ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν φλικὴν οἰκειότητα τῆς προτεραίας. Ὁ Μοντερεάλης ἠσθάνετο ὅτι ἀπεκάλυψεν ἀπερισκέπτως τὰ σχέδιά του, ἀλλ' ἡ περίσκεψις δὲν ἦτο ἐκ τῶν προσόντων τοῦ χαρακτῆρός του, ὁσάκις εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ, καὶ ἐν ὥρᾳ εὐτυχίας. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε τοιαύτην πεποίθησιν περὶ τῆς εὐοδώσεως καὶ τῶν τολμηροτέρων σχεδίων του, ὥστε ὀλίγον ἐφρόντιζεν ἂν τις προσεβάλλετο, ἢ συνελάμβανε φόβους ἐξ αἰτίας αὐτοῦ

Βραδυπορῶν καὶ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὴν θηριώδη συνοδίαν, ἀνέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς τὴν ὁδοιπορίαν του· φθάσας δὲ εἰς τὴν κορυφὴν λόφου ἀποτόμου εἶδε τὸν στρατὸν ὅλων τροχοῦντα. Αἱ συμαῖαι ἐκυμάτιζον, αἱ πανοπλίαι ἠκτινοβόλουν, γραμμὴ ἐπήρχετο μετὰ γραμμὴν ὡς κύματα ποταμοῦ χαλκοῦ, καὶ ὁλόκληρος ἡ πεδιὰς κατεκαλύπτετο ἀπὸ τὰς κινουμένας φάλαγγας, ἐνῷ πολεμικὴ καὶ

φαιδρὰ μουσικὴ ἐξηφάνιζε τὸν κρότον τοῦ ἐπισήμου βαδίσματος τῶν ἐνόπλων ἐκείνων μυριάδων. Ἐνῷ ἐβάδιζον, ὁ Ἀδριανὸς διέκρινε καί τοι μακρόθεν, τὸ ὡραῖον καὶ ὑψηλὸν ἀνάστημα τοῦ Μοντεμάλου ἀναβαίνοντος ἵππον μαῦρον, καὶ φοροῦντος πανοπλίαν πλουσίαν. Οὕτω πῶς ἐπορεύετο ἐπαιρόμενος διὰ τὴν στρατιωτικήν του δύναμιν, καὶ πλήρης ἐλπίδων ὁ ἀρχηγὸς στρατοῦ πολυαρίθμου καὶ ἰσχυροῦ, ὁ τρόμος τῆς Ἰταλίας, ὁ ἥρως τοῦ ἐνεστῶτος, ἴσως δὲ καὶ ὁ μοναρχης τοῦ μέλλοντος!

Ἀλλὰ μετὰ τρεῖς μῆνας, τρεῖς μόνον πόδες γῆς κατεκάλυψαν ὅλον ἐκεῖνο τὸ μεγαλεῖον!

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ.

«Allora la sua venuta fu a Roma sentita. I Romani si apparechiavano a ricevelo con letizia . . . furo fatti archi triomfali, etc. etc. Vita di Cola di Rienzi, lib. II cap. 17.

«Τότε διεδόθη κατὰ τὴν Ῥώμην ἡ φήμη τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ. Οἱ Ῥωμαῖοι ἡτοιμάζοντο νὰ ὑποδεχθῶσιν αὐτὸν ἐν ἀγαλλιάσει. . . ἀψῖδες θριαμβικαὶ ἀνηγέρθησαν» κτλ. Βίος Νικ. Ριένζου βιβλ. β'. Κεφ. 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΑΘΟΔΟΣ ΘΡΙΑΜΒΙΚΗ.

Ὁλόκληρος ἡ Ῥώμη ἦτο εἰς κίνησιν! Ἀπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου μέχρι τοῦ Καπιτωλίου, τὰ παράθυρα, οἱ ἐξῶστοι, τὰ δώματα ἔβρυθον μυριάδων ἀνθρώπων. Ποῦ καὶ ποῦ μόνον, εἰς τὰς ζοφερὰς συνοικίας τῶν Κολοννῶν, τῶν Ὀρσινῶν καὶ τῶν Σαβελλῶν ἐπεκράτει ἐρημία τάφων καὶ σκότος φρικτόν. Κατὰ τὰς ὁδοὺς ἢ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀκροπόλεις ἐκείνας δὲν ἠκούετο πλέον οὐδὲ τὸ σύνηθες βῆμα βαρβαρικοῦ σκοποῦ. Αἱ πύλαι ἦσαν συνεζυγωμέναι, τὰ παράθυρα κλειστὰ,

καὶ ἡ βαθεῖα σιωπὴ ἐμαρτύρει τῶν βαρόνων τὴν ἀπουσίαν, οἵτινες εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν πόλιν ἅμα μαθόντες τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ῥιένζου. Καταφυγόντες εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς ὠχυρωμένας ἐπαύλεις των, περιφρουρούμενοι ἀπὸ μισθοφόρους, ἀνέμενον τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ λαός, βαρυνθεὶς τὸ εἴδωλόν του, θὰ ἐπεκαλεῖτο ἐκ νέου τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀγρίων ἐκείνων εἰκονοκλαστῶν.

Πλὴν τούτων λοιπόν, ὅλη ἡ Ῥώμη ἦτο εἰς κίνησιν! Ἀψίδες θριαμβικαὶ ἀργυρότευκτοι καὶ χρυσοπάρυφοι, ἀνυψωθεῖσαι κατὰ τὰ ἐπιφανέστερα μέρη τῆς πόλεως, ἐπιδείκνυον ἐμβλήματα ἀγαλλιάσεως καὶ θυμηδίας. Νέοι καὶ νέαι ἱστάμενοι ἑκατέρωθεν, ἐκράτουν κάνουστρα μὲ ἄνθη καὶ δάφνας. Ὑπεράνω τοῦ ἀναριθμήτου πλήθους, ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Καπιτωλίου, καὶ τῶν κωδωνοστασίων τῶν ἱερῶν ναῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων, ἐκυμάτιζον σημαῖαι ὡς ἐν καιρῷ νίκης. Ἡ Ῥώμη ἤνοιγε καὶ δεύτερον τὰς ἀγκάλας διὰ νὰ δεχθῇ τὸν δήμαρχον!

Εἰσδύσας μεταξὺ τοῦ πλήθους, περιτυλιχθεὶς μὲ τὸν πλατὺν μανδύαν του, θλιβόμενος ἀπὸ τὸν ὄχλον, λησμονηθεὶς ἀπὸ τοὺς πλειοτέρους, καὶ μὴ παρατηρούμενος ἀπὸ κανένα ἐν μέσῳ τῆς τόσης ταραχῆς, ἔβλεπε τὰ διατρέχοντα ὁ Ἀδριανὸς Κολόννας! Ἐτήρει πάντοτε τὴν αὐτὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀδελφὸν τῆς Εἰρήνης. Μεμονωμένος μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλὰ καὶ μόνος μεταξὺ ὅλων τῶν γόνων τοῦ Κολλονικοῦ οἴκου παρίστατο, εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ εἰδώλου τοῦ λαοῦ.

—Λέγεται ὅτι ἐπάχυνεν εἰς τὴν φυλακήν, εἶπέ τις τῶν παρόντων· ἦτο ἀρκετὰ ἰσχνὸς ὅταν ἐκβῆκε πολλὰ πρωῒ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρχαγγέλου.

—Ναί, εἶπεν ἄλλος μικρόσωμος, τὸ βλέμμα ἔχων θερμὸν καὶ ὀξύ· καλὰ σὲ εἶπαν· τὸν εἶδα ὅταν ἀπεχαιρέτισε τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ πάπα!

Ὅλοι ἔστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτόν, ὅστις ἔγεινεν ἐν ἀκαρεῖ ὑποκείμενον σημαντικόν.

—Ναί, ἐξηκολούθησεν ὁ μικρόσωμος μὲ ἦθος πεφυσιωμένον καὶ ὑπεροπτικόν, ἀφοῦ κατέπεισε τὸν κὺρ Βρεττόνην καὶ τὸν κὺρ Ἀριβάλδον, ἀδελφοὺς τοῦ Φρὰ Μορεάλου, νὰ τὸν συντροφεύσουν ἀπὸ τὴν Περουσίαν εἰς τὸ ὄρος Φαλίσκον, ἦλθεν ἀμέσως εἰς τὸν καρδινάλιον Ἀλβορνόζην, ὁ ὁποῖος ὡμίλει τότε εἰς τὸ ὕπαιθρον μὲ τοὺς ὁπλαρχηγούς του. Πολὺ πλῆθος τὸν ἠκολούθησε, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ ἤμην κ'ἐγώ. Ὁ δήμαρχος μ'ἔκαμε νεῦμα... ναί, μὲ τὸ ἔκαμε!... καὶ ἔπειτα, φορῶν τὸν κόκκινον μανδύαν, καὶ τὸν κόκκινον πῖλόν του, ἠτένισε τὸν ἀγέρωχον καρδινάλιον μὲ ὑπερηφάνειαν μεγαλειτέραν τῆς ἐδικῆς του, καὶ εἶπε· «Πανιερώτατε, ἂν καὶ δὲν μὲ δίδῃς οὔτε χρήματα

»οὔτε ὅπλα διὰ νὰ προφυλαχθῶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ δρόμου καὶ »ν' ἀντισταθῶ εἰς τὰς ἐνέδρας τῶν βαρόνων, εἶμ' ἕτοιμος νὰ ἀναχω»ρήσω. Ἡ Μακαριότης του μὲ ὠνόμασε συγκλητικὸν τῆς Ῥώμης. »Κατὰ τὸ ἔθιμον, σὲ παρακαλῶ, Πανιερώτατε, νὰ ἐπικυρώσῃς τὸν »βαθμόν μου.» Ἐπεθύμουν νὰ ἐβλέπετε πόσον ὁ ὑπερήφανος Ἱσπανὸς κατεπλήχθη, ἠρυθρίασε καὶ συνέστειλε τὰς ὀφρῦς του. Ἐδάγκασεν ὅμως τὸ χεῖλός του, καὶ ἐτραύλισεν ὀλίγας λέξεις.

—Καὶ ἐπεκύρωτε τὸν Ῥιέντζην ὡς συγκλητικόν;

—Μάλιστα, καὶ τὸν εὐχήθη, καὶ τὸν παρήγγειλε ν' ἀναχωρήσῃ.

—Συγκλητικόν! εἶπεν ὑπολαβὼν σκυθρωπός τις καὶ ψαρόθριξ γίγας, ἐσταυρωμένας ἔχων τὰς χεῖρας· δὲν ἀγαπῶ τίτλον γεννηθέντα ἀπὸ τοὺς πατρικίους. Φοβοῦμαι μὴ μὲ τὸν νέον αὐτὸν τίτλον λησμονήσῃ τὸν παλαιόν.

—Ἔ, καὶ σύ, Τσέκο δὲλ Βέκιο, αἰωνίως μουρμουρίζεις! εἶπεν ἔμπορός τις ὑφασμάτων, ὅστις, χάρις εἰς τὴν τελετήν, εἶχε πωλήσει πολλὰ ἐξ αὐτῶν· τὸ κατ' ἐμὲ τὸ ὄνομα τοῦ συγκλητικοῦ, μὲ φαίνεται σεβαστότερον. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔχωμεν τοὐλάχιστον ἀρκετὰς ἑορτάς. Ἡ Ῥώμη εὑρίσκετο πολὺν καιρὸν εἰς πένθος. Κακὸς καιρὸς διὰ τὸ ἐμπόριον, σὲ βεβαιόνω!

Ὁ γίγας ἔῤῥιψε βλέμμα καταφρονήσεως· ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διακρίνουσι τὴν μεσαίαν τάξιν τῆς τῶν χειρωνακτῶν, καὶ ἀπεστρέφετο τοὺς ἐμπόρους, ὅτον καὶ τοὺς εὐγενεῖς. «Ἡ ὥρα προχωρεῖ, εἶπεν ὁ μικρόσωμος· θὰ φθάσῃ ἐντὸς ὀλίγου ἡ σύζυγος τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ὅλητης ἡ συνοδία, ὑπῆγαν πρὸ δύο ὡρῶν εἰς προϋπάντησίν του».

Μόλις ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας καὶ τὸ πλῆθος συνεταράχθη ἐκ δεξιῶν. Ἱππεύς τις ἔτρεξε δρομαίως διὰ τῆς λεωφόρου. «Τόπον! ὀπίσω! ὀπίσω! ἔρθασεν ὁ ἐνδοξότατος Συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης.»

Τὸ πλῆθος ἐσιώπησε.. καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ. καὶ πάλιν ἐσιώπησεν. Ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας ἐπροτείνοντο οἱ λαιμοὶ τῶν θεατῶν. Ὁ ποδοβολητὸς τῶν ἵππων ἠκούετο μακρόθεν, καὶ ἤχουν αἱ σάλπιγγες καὶ τὰ κέρατα. Καὶ τότε ἐφάνησαν σημαῖαι κυματίζουσαι, καὶ λόγχαι ἀκτινοβολοῦσαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅλον ἐκραύγασεν ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος· «Ἔρχεται! ἔρχεται!»

Ὁ Ἀδριανὸς εἰσεχώρησεν ἔτι μᾶλλον μεταξὺ τοῦ ὄχλου, καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοίχου οἰκίας τινός, παρετήρει τὴν πομπήν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἤρχοντο κατὰ μέτωπον ἓξ ἱππεῖς Ῥωμαῖοι, οἵτινες εἶχον ἀπελθεῖ εἰς προϋπάντησιν τοῦ Συγκλητικοῦ, κρατοῦντες κλάδους ἐλαίας. Ἑκάστης ἑκατονταρχίας προηγοῦντο σημαῖαι τὴν ἐφεξῆς ἔχουσαι ἐπιγραφήν· «*ἀνάστασις τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρήνης.*» Ὅτε δὲ οὗτοι διέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ Ἀδριανοῦ, ὁ λαὸς ἐχαιρέτισε μ' εὐφημίας μεγάλας τοὺς δημοτικωτέρους αὐτῶν. Ἐκ

τοῦ ἐνδύματος τῶν ἱπποτῶν ὁ Ἀδριανὸς ἐνόησεν ὅτι ἀνῆκον κυρίως εἰς τὴν ἐμπορικὴν τάξιν τῆς Ῥώμης, εἰς τάξιν, δηλαδή, ἥτις, ὡς ἐγνώριζεν ἐκεῖνος καλῶς, ἐκτὸς μόνον ἂν εἶχε μεταβληθῇ, ἐτίμα τὴν ἐλευθερίαν ὡς κερδοσκοπίαν ἐμπορικήν. «Ἀδύνατον εἶναι τὸ ὑποστήριγμά των, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κολοννας... ἂς ἴδωμεν τοὺς ἄλλους.» Δεύτεροι δὲ ἐφάνησαν φοροῦντες πανοπλίας στιλπνὰς οἱ μισθοφόροι Γερμανοί, διακόσιοι εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν μισθωθέντες διὰ τοῦ χρυσοῦ τῶν ἀδελφῶν τῆς Προβηγκίας, καὶ πρὶν ὑπηρετοῦντες ὑπὸ τὸν Μαλατέσταν Ἀριμίνου. Ἦσαν ὑψηλοί, εὔρωστοι, σοβαροί, ἐξησκημένοι περὶ τὴν πειθαρχίαν, καὶ παρετήρουν τὸν λαὸν μὲ βλέμμα ἐκφράζον ἔκστασιν βαρβάρων καὶ περιφρόνησιν αὐθάδη. Καμμία ἀνευφημία δὲν ἠκούσθη ὅταν ἐφάνησαν οἱ ἀλαζόνες οὗτοι ξένοι· ἐξ ἐναντίας, ἡ παρουσία των μόνη ἐπροξένει φρίκην εἰς τὸ πλῆθος.

—Ἐντροπή! εἶπε βρυχώμενος ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος. Ὁ φίλος τοῦ λαοῦ ἔχει ἀνάγκην τῶν ὅπλων τὰ ὁποῖα φυλάττουν ἕνα Ὀρσίνην ἢ ἕνα Μαλατέσταν; .. Ἐντροπή!

Ἀλλὰ κἀμμία φωνὴ δὲν ἐπέβαλε σιωπὴν εἰς τὸν χαλκέα.

«Αὐτοὶ εἶναι οἱ μόνοι πραγματικοὶ προστάται του κατὰ τῶν βαρόνων, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀδριανὸς ἐὰν τοὺς πληρώνῃ καλά! ἀλλ' ὁ ἀριθμός των εἶναι μικρός.»

Μετὰ τούτους ἤρχετο λύχος ὡραῖος ἐκ διακοσίων πεζῶν Τυρρηνῶν, φερόντων θώρακας καὶ ὅπλα βαρέα, τὸ δὲ φαιδρὸν τῶν βλεμμάτων, καὶ τὸ φιλικὸν τοῦ ἤθους αὐτῶν ἐδείκνυον ὅτι διέκειντο εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν λαόν! Καὶ τοῦτο ἦτο ἀληθὲς, διότι ἦσαν Τυρρηνοί, καὶ ἑπομένως φιλελεύθεροι. Τούτους οἱ Ῥωμαῖοι θεωρήσαντες ὡς φυσικοὺς καὶ νομίμους συμμάχους, ἀνέκραξαν ὁμοφώνως· Vivano i bravi Toscani, «Ζήτωσαν οἱ ἀνδρεῖοι Τυρρηνοί.»

«Ἄθλιοι ὑπερασπισταί! ἔλεγε κατ' ἰδίαν ὁ Κολόννας, οἱ βαρόνοι ἠμποροῦν νὰ τοὺς θαμβώσουν, καὶ ὁ ὄχλος νὰ τοὺς διαφθείρῃ.»

Μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθη γραμμὴ σαλπιγκτῶν καὶ σημαιοφόρων, καὶ ὁ ἦχος τῆς μουσικῆς ἀπεπνίγη ἀπὸ τὰς ἀκολούθους φωνὰς, ἀνυψουμένας συγχρόνως ἀπὸ ὅλας τὰς γωνίας τῆς ἐπταλόφου· «Ῥιέντζη! Ῥιέντζη! Καλῶς ἦλθες, καλῶς ἦλθες!... Ἐλευθερία καὶ Ῥιέντζης! Ῥιέντζης καὶ καλὴ πολιτεία!» Ἄνθη ἐρρίπτοντο πρὸ τῶν ποδῶν του, μανδύλια καὶ σημαῖαι ἐκυματίζοντο καθ' ὅλας τὰς οἰκίας, δάκρυα ἔρρεον ποταμηδὸν ἐπάνω παρειῶν γενειοφόρων, καὶ νέοι καὶ γέροντες, γονυπετοῦντες καὶ ἀναίροντες τὰς χεῖρας, ἐπεκαλοῦντο τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἐπανελθόντος. Τέλος ἐφάνη καὶ ὁ Συγκλητικὸς δήμαρχος.... «Ὀφοῖτιξ ἔτρεχε πρὸς τὴν πυράν του!»

Φέρων ἔνδυμα πορφυροῦν ὅλως περίχρυσον, ἔχων τὴν κεφαλὴν γυμνὴν, καὶ κύπτων, διέβη βραδυπορῶν διὰ τοῦ πλήθους. Ἐν τῇ

ἀγαλλιάσει τῆς ὥρας ἐκείνης δὲν ἐφαίνοντο ἐπὶ τῆς ἀκτινοβόλου φυσιογνωμίας του, τὰ σημεῖα τῆς νόσου καὶ τῶν φροντίδων· ἡ ἀνάπτυξις τῆς σωματικῆς εὐρωστίας καθίστα τὸ ἦθός του μεγαλοπρεπέστερον. Ἐλπὶς ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, θρίαμβος καὶ μεγαλοπρέπεια ἡγεμονικὴ ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Τὸ πλῆθος ἦτο ἀκράτητον· συνεθλίβοντο, συνεπιέζοντο, ἀνυπόμονοι νὰ ἴδωσι τὸ βλέμμα του, νὰ ἐγγίσωσι τὴν ἄκραν τοῦ μανδύου του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν συνεκίνησεν ἡ γενικὴ αὕτη ἀγαλλίασις. Ἐστάθη, καὶ μὲ φωνὴν διακοπτομένην καὶ τρέμουσαν ἐπροσπάθησε νὰ εἴπῃ «ἱκανοποιήθην... ἱκανοποιήθην δι' ὅλα... ἄμποτε νὰ ζήσω νὰ σᾶς κάμω εὐτυχεῖς!»

Τὸ πλῆθος παρεμέρισε καὶ πάλιν, ὁ συγκλητικὸς ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του, καὶ ἐκεῖνο συνεμίχθη ἐκ νέου. Ἐφαίνετο εἰς τὴν ἐξαφθεῖσαν φαντασίαν των ὅτι ὄπισθεν τοῦ δημάρχου ἐβάδιζεν αὐτὴ ἡ θεὰ τῆς ἀρχαίας Ῥώμης.

Ἀναβαίνουσα ἵππον φάλαρα ἔχοντα ὁλόχρυσα φοροῦσα ἐσθῆτα λευκὴν ὡς χιόνα, καὶ κατεστολισμένη μὲ ἀδάμαντας λαμπροτέρους ἡλίου, παρουσιάσθη μετὰ ταῦτα ἡ ὡραία καὶ βασιλικὴ Νίνα. Τὴν ἔπαρσιν, τὴν ὑπερβάλλουσαν πολυτέλειάν της, ὅλα εἶχε λησμονήσει τότε τὸ πλῆθος, καὶ ὑπεδέχθη, καὶ ἐλάτρευσεν αὐτὴν ὅπως καὶ τὸν σύζυγόν της. Τὸ μειδίαμά της ἐξήγει χαρὰν ἀνεκλάλητον, τὰ χείλη της ἔτρεμον ἀπὸ ὑπερηφάνειαν, ποτὲ δὲν εἶχε φανῇ τόσον ἀξία λατρείας καὶ σκήπτρου· ἦτο ἄλλη Ζηνοβία διαβαίνουσα μεταξὺ πομπῶν ῥωμαϊκῶν, ὄχι ὡς αἰχμάλωτος, ἀλλ' ὡς βασίλισσα.

Ἀλλὰ τὸ βλέμμα τοῦ Ἀδριανοῦ δὲν προσηλώθη ἐπὶ τῆς ὡραίας ταύτης γυναικός· ὠχρός, ἄπνους σχεδόν, τρέμων, ἔπεσεν ὅλος ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο. Μήπως ἦτο ὄνειρον; μήπως ἀνέζησεν ἡ νεκρά; ἢ μήπως ἦτο ἡ ἐδική του, ἡ Εἰρήνη του, τῆς ὁποίας τὸ γλυκὺ καὶ μελαγχολικὸν κάλλος ἔλαμπε περίλυπον πλησίον τῆς Νίνης, ὡς ἀστὴρ δορυφορῶν τὴν σελήνην; Ἡ πομπὴ ἔγεινεν ἄφαντος ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του... ὅλα κατέστησαν μαῦρα καὶ σκοτεινά, καὶ αὐτὸς ἔμεινεν ἀναίσθητος. Ὅταν δὲ συνῆλθε, τὸ πλῆθος εἶχε διαβῇ παρασυρόμενον ἀπὸ τὸν ὁρμητικὸν χείμαρρον τὸν παρακολουθοῦντα τὴν πομπήν. Ἐν μέσῳ ταύτης εἶδεν ἐκ νέου τὸ ἐπίχαρι σῶμα τῆς Εἰρήνης, σκιαζόμενον ἀπὸ τὰς περὶ αὐτὴν σημαίας· τὸ αἷμα του ἐπανέῤῥευσεν ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὰς φλέβας του. Ὡμοίαζεν ἄνθρωπον, ὅστις μετὰ πολυχρόνιον καὶ φρικτὸν λήθαργον, ἐγερθεὶς αἴφνης εἶδε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ.

Ἀλλὰ καὶ τις ἄλλος, πλὴν τοῦ Ἀδριανοῦ, ἔμενεν ἀκίνητος μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ἀναριθμήτου πλήθους· οὗτος δὲ ἦτο ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος.

«*Δὲν μὲ εἶδεν*, ἐψιθύριζεν ὁ χαλκεύς· *ἐλησμόνησε τοὺς Παλαιοὺς φίλους*. Καλὰ, καλά! Ὁ Τσέκος δὲ Βέκιος μισεῖ πάντοτε τοὺς τυράννους... ἀδιάφορον πῶς ὀνομάζονται ἢ ὑπὸ ποῖον προσωπεῖον κρύπτονται. Δὲν εἶδεν ΕΜΕ! Ἔ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΙΑ.

Ὁ ἀγχίνους ἀναγνώστης ἐμάντευσεν ἤδη, καὶ ἄνευ λεπτομερεστέρας διηγήσεως, τὰς περιστάσεις ὅσαι συνέβησαν εἰς τὸν Ῥιένζην κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἐν Αὐενιῶνι δίκης καὶ τῆς εἰς Ῥώμην ἐπιστροφῆς του διάστημα. Ὁ Ἀλβορνόζης, μὴ σώζων πλέον διὰ τὴν Νίναν τὰ πρῶτα αἰσθήματα, ἤρχισε νὰ θεωρῇ τὸν σύζυγόν της (ὅπως ὅλοι οἱ βαθεῖς πολιτικοὶ τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ἐθεώρουν τοὺς ἀνθρώπους), ὡς ἁπλῆν μηχανὴν τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ συσπᾷ, νὰ προάγῃ, ἢ νὰ θυσιάζῃ κατὰ τὸ συμφέρον τῶν σχεδίων του. Ἐκπληρώσας τὸν σκοπόν του διὰ τῆς ἀνακτήσεως τοῦ παπικοῦ Κράτους, τῆς ὑποταγῆς τοῦ Ἰωάννου Βίκου, καὶ τῆς πτώσεως καὶ τῆς σφαγῆς τοῦ δημαγωγοῦ Βαροντσέλλου, δὲν ἐνόμισε φρόνιμον ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ῥώμην, περιβεβλημένον μάλιστα μὲ τοιοῦτο ἀξίωμα, τὸν ἐπιτήδειον καὶ φιλόδοξον Ῥιένζην. Ἐνώπιον τοῦ μεγαλοπραγμονος τούτου Ῥωμαίου, ὑπεχώρει καὶ αὐτοῦ τοῦ καρδιναλίου ὁ μέγας νοῦς· οὐδὲ ἐδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ἢ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν θὰ παρεδέχετο ὁ νέος συγκλητικὸς ὅταν θὰ ἐγίνετο καὶ δεύτερον κυβερνήτης τῆς Ῥώμης. Χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι τὸν ἐμποδίζει, δὲν τὸν ἐβοήθει εἰς τὸ νὰ ἐγκαθιδρυθῇ. Καὶ οὕτως ὁ Ῥιένζης εὑρίσκετο πλησίον τῆς Ῥώμης ἄνευ οὐδενὸς στρατιώτου διὰ νὰ τὸν ὑπερασπισθῇ κατὰ τῶν Βαρώνων. Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶχεν ἀποφασίσει ὥστε κανεὶς μόνος, ὅσῳ ἔμπειρος, ὅσῳ ἰσχυρὸς καὶ ἂν ἦτο, νὰ μὴ παραλύσῃ τὰ σχέδια, νὰ μὴ κατισχύσῃ τοῦ προορισμοῦ τοῦ Ῥιένζου, καὶ ἴσως ἐπὶ οὐδεμιᾶς τῶν λαμπροτέρων ἐποχῶν τοῦ βίου του, δὲν ἔδειξε τόσην εὐφυΐαν καὶ τόσην ὀξύτητα νοός, ὅσην ἀνέπτυξε διὰ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὰς παγίδας τοῦ καρδιναλίου. Ἐλθὼν εἰς Περουσίαν ἐπρομηθεύθη διὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Μοντερεάλου καὶ στρατιώτας καὶ χρήματα διὰ τὴν κάθοδόν του. Ἀλλ' ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑπέπεσεν εἰς μεγίστην ἀπάτην νομίσας ὅτι ὁ Ῥιένζης δὲν ἐγνώριζε τὸ ἐπικίνδυνον καὶ ἐπίβουλον τῆς πρὸς αὐτὸν χορηγηθείσης συνδρομῆς. Τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα του ἀνέγνωσε διὰ μιᾶς τὰς κλίσεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Μοντερεάλου· ἐνόησεν ὅτι ὑπὸ

τὸ πρόσχημα τῆς ὑπηρεσίας ἔκρυπτον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐξουσιάσωσι αὐτόν, ὅτι ὢν ὀφειλέτης τοῦ ἄρπαγος καὶ φιλοδόξου Μοντερεάλου, καὶ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ στρατιώτας ὁδηγουμένους ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, εὑρίσκετο ἐντὸς δικτύων ὀλεθρίων καὶ θανατηφόρων, ἅτινα θὰ κατέστρεφον καὶ τὴν τύχην του καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἐὰν δὲν ἐπρολάμβανε νὰ διασχίσῃ. Ἠπειθῶς ὅμως εἰς τὰ μέσα καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ νοός του, ἤλπιζεν ὅτι ἤθελε παίξει ἐκείνους οἵτινες ἐφαντάζοντο νὰ παίξωσιν αὐτόν· ἀγωνιζόμενος περὶ τῆς αὐτοκρατορίας δὲν ἐσκέπτετο μέχρι τίνος βαθμοῦ ἦσαν πανοῦργοι οἱ ἀνταγωνισταὶ πρὸς οὓς ἔμελλε νὰ παλαίσῃ.

Ἐν τούτῳ, ὡς ἔχων παρὰ τὰς εὐγενεστέρας ἀρετάς του, καὶ βαθεῖαν προσποίησιν, ἐφαίνετο ὅτι ἀνέθετε πᾶσαν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς συντρόφους του τῆς Προβηγκίας. Ὅθεν, ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ Καπιτώλιον, μετὰ τὴν θριαμβικὴν πομπήν, ἀντέμειψε διὰ μεγάλων ἀξιωμάτων καὶ τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ Μοντερεάλου.

Λαμπρὸν συμπόσιον συνεκροτήθη τὴν νύκτα εἰς τὸ Καπιτώλιον· τὰ μεσιδιάματα ὅμως τῆς Νίγης ἦσαν εἰς τὸν Ῥιένζην ἀσπαστότερα ὅλης τῆς πομπῆς τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Οἱ ὑπερήφανοι ὀφθαλμοί της πλήρεις θαυμασμοῦ καὶ δακρύων χαρᾶς, ἦσαν προσηλωμένοι ἐπ' ἐκείνου. Σκιρτῶσα διὰ τὴν συνένωσίν των, ἐπεθύμει νὰ καταστήσῃ, εἰ δυνατόν, συντομωτέρας τὰς ὥρας, ὅσον ἔνδοξοι καὶ ἂν ἦσαν, ὥστε μετὰ χωρισμὸν τοσοῦτῳ σκληρὸν καὶ θλιβερόν, νὰ μείνωσι καὶ πάλιν μόνοι.

Πάντη διάφοροι ἦσαν αἱ σκέψεις τοῦ Ἀδριανοῦ Κολόννου, ὅταν εὑρέθη μόνος ἐντὸς τοῦ ζοφεροῦ παλατίου τῆς ζοφερωτέρας συναικίας τῆς ὑπερηφάνου οἰκογενείας του. Ἡ Εἰρήνη λοιπὸν ἔζη... ὑπέπεσε λοιπὸν αὐτὸς εἰς παράδοξον ἀπάτην... ἐκείνη εἶχε σωθῇ ἀπὸ τὴν ἀδηφάγον πανώλην· ἡ δὲ ὠχρότης καὶ ἡ μελαγχολία τοῦ ἱλαροῦ προσώπου της, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ θριάμβου, ἐμαρτύρουν ὅτι δὲν τὸν εἶχε λησμονήσει. Ἀλλὰ μόλις ἀνέκυψεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν καὶ ταραχώδη ἔκστασίν του, καὶ ἠρώτησεν ἑαυτὸν ἐὰν δὲν ἀπεχωρίζοντο καὶ αὖθις! Ὁ Στεφανέλλος Κολόννας, ἔγκονος τοῦ γηραιοῦ Στεφάνου, καὶ, ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, νέος ἀρχηγὸς τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου οἴκου, εἶχεν ὑψώσει τὴν σημαίαν του κατὰ τοῦ συγκλητικοῦ. Ὀχυρωθεὶς ἐντὸς τοῦ σχεδὸν ἀπορθήτου φρουρίου τῆς Παλεστρίνης, συνεκάλεσε περὶ αὐτὸν ὅλους τοὺς ἐξαρτωμένους ἀπὸ τὸν οἶκόν του, καὶ οἱ ἄτακτοι στρατιῶταί του ἐληλάτουν ἀνηλεῶς τοὺς παρακειμένους ἀγρούς.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐπρόβλεπεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Κολόννας καὶ ὁ συγκλητικὸς θὰ ἐκήρεττον πόλεμον μεταξύ των. Ἐδύνατο αὐτὸς νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ἰδίου αἵματός του; Αὐτὴ ἡ πε-

ρίστασις τοῦ πρὸς τὴν Εἰρήνην ἔρωτός του, ἤθελεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τὴν τοιαύτην διαγωγήν του πᾶσαν μορφὴν πατριωτισμοῦ ἀφιλοκερδοῦς, καὶ προσάψει κηλίδα ἀνεξάλειπτον εἰς τὸ ἱπποτικὸν ὄνομά του, μετ᾽ ὀλίγον τῶν ὁμοτίμων του, οἵτινες ἠθάνοντο συμπάθειαν ὑπὲρ τοῦ Κολόννου. Ἀφ᾽ ἑτέρου ὅμως ὄχι μόνον ὁ ἔρως του πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ συγκλητικοῦ, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐνδόμυχοι αὐταὶ κλίσεις, καὶ αἱ εἰλικρινεῖς πεποιθήσεις του, ὦθουν αὐτὸν πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις εἶχε καὶ ἐπιθυμίαν καὶ ἱκανότητα νὰ καταστείλῃ τὰς ἀταξίας τῆς πεσούσης πατρίδος του. Σκεφθεὶς πολὺ ἐπείσθη ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν σκληρὰν οὐδετερότητα εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε καταδικάσει ἑαυτόν· ἀλλ᾽ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους ν᾽ ἀποπειραθῇ (καὶ τὴν ἀπόπειραν ταύτην θὰ κατέστηνεν εὐδοκιμωτέραν καὶ πλέον ἐπιτυχῆ ἡ γέννησις καὶ τὸ ὄνομά του) τὴν συμφιλίωσιν τῶν δύο διαμαχομένων μερῶν. Διὰ νὰ κατορθώσῃ ὅμως τοῦτο, ἔπρεπε νὰ ἴδῃ πρῶτον τὸν ὑπερήφανον ἀδελφόν του. Ἐνόει κάλλιστα ὅτι ἐὰν ἐγίνετο γνωστὴ ἡ μετὰ τοῦ Ῥιένζου συνδιάλεξίς του, θὰ ὑπετίθετο ὅτι τὸν ἀπέστειλεν οὗτος πρεσβευτήν, ὁ δὲ Στεφανέλλος, καὶ ἐὰν ἦτο εὐδιάθετος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς παρατηρήσεις του, θ᾽ ἀναχαιτίζετο ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν αὐθάδεις καὶ θηριώδεις βαρόνους, οἵτινες δὲν θὰ κατεδέχοντο ν᾽ ἀκροασθῶσι τὸν ἀποσταλμένον τοῦ ἐκλεκτοῦ τοῦ λαοῦ· ὥστε, ἀντὶ νὰ τιμηθῇ ὡς μεσίτης, θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς προδότης. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ τὴν ἐπιοῦσαν εἰς Παλεστρίναν· ἀλλὰ δὲν ἦτο τάχα δυνατὸν νὰ συνομιλήσῃ πρὶν μὲ τὴν Εἰρήνην; Ἡ ἐπιχείρησις δὲν ἦτο εὔκολος· καὶ ὅμως ἀπεφάσισε νὰ τολμήσῃ. Προσκαλέσας δὲ τὸν Ἰούλιον,

—Ὁ Συγκλητικὸς, εἶπεν, ἔχει συμπόσιον ἀπόψε· ἠξεύρεις ἐὰν οἱ προσκεκλημένοι θὰ ἦναι πολλοί;

—Ἔμαθα, ἀπεκρίθη ὁ Ἰούλιος, ὅτι τὸ συμπόσιον εἰς τὸ ὁποῖον θὰ παρευρεθοῦν σήμερον οἱ πρέσβεις καὶ οἱ μεγιστᾶνες, θὰ διαδεχθῇ αὔριον ἑορτὴ προσωπιδοφορίας, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ γίνουν δεκτοὶ πάσης τάξεως ἄνθρωποι. Μὰ τὸν Βάκχον (α), ἐὰν ὁ δήμαρχος ἐπροσκάλει μόνον εὐγενεῖς, τὸ μικρότερον δωμάτιον τοῦ Καπιτωλίου θὰ ἐχώρει ὅλους τοὺς προσωπιδοφόρους. Ὑποθέτω ὅτι ἀπεφασίσθη τοιοῦτο εἶδος ἑορτῆς, διὰ νὰ μὴ φανῇ ἡ ἰδιότης τῶν ἐρχομένων.

Ὁ Ἀδριανὸς ἤρχισε νὰ σκέπτεται· τῶν δὲ σκέψεών του ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἀπόφασις τοῦ νὰ ὠφεληθῇ τῆς περιστάσεως ταύτης, καὶ νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν προσωπιδοφόρων.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εὐθυμίας, ἂν καὶ παράκαιρον, ἐπροτιμήθη ἀπὸ τὸν Ῥιένζην, λόγῳ μὲν διὰ νὰ δεχθῇ πολλοὺς καὶ πολυειδεῖς

(α) Per Bacco! Ἐπιφώνησις συνήθης καὶ σήμερον ἐν Ῥώμῃ

ξένους, πράγματι ὅμως διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὸν τρόπον εἰς τε ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς πιστοὺς φίλους του, τοῦ νὰ ἀναμιχθῶσι μὲ τὸ πλῆθος, καὶ νὰ μάθωσιν εὐκόλως τὴν ἀληθῆ γνώμην τῶν Ῥωμαίων περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς δυνάμεώς του, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξέφραζον ἀπαρακαλύπτως ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τῆς κοινῆς ἀγαλλιάσεως. Ὁ Ἀδριανὸς ἀνέλαβε λοιπὸν τὴν εἰς Πελεστρίναν μετάβασίν του.

Ἡ ἑπομένη νὺξ ἦτο ὡραία, εὔδιος καὶ καθαρά. Πρὸς πλειοτέραν ἄνεσιν τῶν πολυαρίθμων ξένων, καὶ ἐπειδὴ ἡ μὲν σελήνη ἦτο λαμπρά, ὁ δὲ ἀὴρ δροσερός, ἀπεφασίσθη νὰ συνέλθῃ τὸ πλῆθος, ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν αἰθουσῶν τοῦ Καπιτωλίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὐλὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Λέοντος.

Ἐνῷ ὁ Ἀδριανὸς εἰσήρχετο εἰς τὴν αὐλὴν, ὁμοῦ μὲ ἄπειρον πλῆθος, τὸ προσωπεῖόν του παρεμερίσθη ὀλίγον ἐξ αἰτίας τῆς ἀνυπομονησίας προσωπιδοφόρων τινῶν βιαζομένων πλέον τῶν ἄλλων. Καὶ ἀνεβίβασε μὲν αὐτὸ ἀμέσως, ἀλλ' εἷς τῶν περὶ αὐτῶν προφθάσας τὸν ἐγνώρισε.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ῥιέντζης καὶ ἡ οἰκογένειά του, φιλοφροσύνῃ φερόμενοι, δὲν ἔφερον προσωπεῖα. Ἵσταντο δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κλίμακος, ἥτις εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ Αἰγυπτίου Λέοντος. Τὰ φῶτα ἔφεγγον τὸ κολοσσαῖον τοῦτο μνημεῖον, τὸ ὁποῖον, ἀποσπασθὲν ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν κατοικίαν του, εἶδεν, ἐν τῇ φοβερᾷ ἡσυχίᾳ του, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν παρέλευσιν ἀναριθμήτων γενεῶν, καὶ φρικτὰς καὶ θυελλώδεις ἐπαναστάσεις ἐκδικήσεως. Ἡ τελετὴ τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν θέσιν ὅπου ἐνηργοῦντο αἱ θανατικαὶ καταδίκαι, ἐθεωρήθη, ὡς ἔγεινε πολλάκις ἔπειτα ἡ παρατήρησις, ὡς ἀπαίσιος οἰωνός· ἀλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅτε σωροὶ μετὰ σωροὺς συνθλιβόμενοι ἐθήρευον μειδίαμα ἢ λέξιν τοῦ ἐνδόξου ἀνδρός, ἡ τύχη τοῦ ὁποίου ἦτο τὸ θέμα τῆς Εὐρώπης, ἢ ἐπροσπάθουν νὰ κλίνωσι γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἐξαισίου κάλλους τῆς Νίνης, κανεὶς οἰωνὸς, κανὲν προαίσθημα δὲν ἐτάραττε τὴν πάνδημον εὐθυμίαν.

Ὄπισθεν τῆς Νίνης ἵστατο ἡ Εἰρήνη, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀποφύγῃ τὰ βλέμματα τοῦ πλήθους, καὶ νὰ ἴδῃ σκιαζόμενον τὸ μετριώτερον κάλλος της ἀπὸ τὰ καταπληκτικὰ καὶ λαμπρὰ θέλγητρα τῆς συζύγου τοῦ ἀδελφοῦ της. Ὁ δὲ Ἀδριανός, ἐν μέσῳ τόσου πλήθους ἐπ' αὐτῆς μόνης εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὰ ἔτη τὰ ὁποῖα εἶχον διαβῇ διὰ τοῦ ὡραίου μετώπου τῆς δεκαεξαετοῦς κόρης, μετὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καθ' ἣν ἐζωογόνει αὐτὴν τρέμουσαν ἡ πρώτη γλυκεῖα πνοὴ τοῦ ἔρωτος, καθ' ἣν αἷμα νεότητος ἐκυκλοφόρει καθ' ὅλας τὰς φλέβας της, πάθος δὲ καὶ παιδικὴ ἀφέλεια ἐχαρακτήριζον ὅλους τοὺς λογισμούς της, δὲν διέφθειρον ἀλλὰ μετέβαλον τὸν χαρακτῆρα τοῦ κάλλους τῆς Εἰρήνης. Ἡ ὄψις της δὲν ἤλλαζεν

ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὅπως καὶ πρότερον, ἀλλ' ἔλαβε συμπαθητικήν τινα ὠχρότητα συννοίας· τὸ σῶμά της παγιωθὲν διὰ τῶν ἀναλογιῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ κάλλους, ἀπέκτησεν εἶδος γαλήνης καὶ ἀξιοπρεπείας· τὸ βλέμμά της δὲν ἐπλανᾶτο ὡς ἄλλοτε ἀνήσυχον, ἀναζητοῦν φαντασιώδές τι ἀντικείμενον· τὰ δὲ χείλη της δὲν ἐμειδίων πλέον δι' ἐλπίδα τινα ἀόριστον ἢ δι' ἀνάμνησιν ἀμυδράν. Σοβαρότης καὶ μελαγχολικὴ ἔκφρασις κατέστησαν τὸ αἰωνίως γλυκύτατον πρόσωπόν της, ἐμβριθέστερον ἀφ' ὅσον ἔπρεπεν εἰς τὴν ἡλικίαν της. Τὸ ἄνθος, ἡ δρόσος, τὸ ἔαρ τῆς καρδίας της εἶχον παρελθεῖ, ἀλλ' οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ἡ λύπη, οὔτε ὁ ἀτυχὴς ἔρως της, εἶχον ἐξαλείψει ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν της τὴν σπανίαν καὶ ἀγγελικὴν ἱλαρότητα, οὔτε τὴν ἀνεξήγητον παρθενικὴν σεμνότητά της, δι' ἣν καὶ μόνην ὁ Ἀδριανός, διακρίνας αὐτὴν μεταξὺ ὅλων τῶν θετικωτέρων γυναικῶν τῆς Ἰταλίας, τὴν ἐλάτρευεν ὡς ὂν θεῖον. Ῥίψας τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν της, εἶδε κυκλοφορούσας ἐντὸς αὐτῶν τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐνόησεν ὅτι δὲν εἶχε λησμονηθῇ! Βαδίζων κατόπιν αὐτῆς, καὶ περικυκλούμενος ἀπὸ πλῆθος ἀνθρώπων, συνθλιβομένων διὰ νὰ προχωρήσωσι, δὲν παρετήρησεν ὅτι κατεδιώκετο ἀπὸ τὸ ὀξὺ βλέμμα τοῦ συγκλητικοῦ.

Προσωπιδοφόρος τις εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸ οὖς τοῦ Ῥιένζου·

—Πρόσεχε, ἕνας Κολόννας εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ πλήθους. Πολλάκις ὑπὸ τὸν μανδύαν προσωπιδοφόρου ἐκρύφθη μάχαιρα δολοφόνου. Ἐκεῖ κάτω στέκεται ὁ ἐχθρός σου... ἰδέ τον!

Οἱ λόγοι οὗτοι ἦταν οἱ πρῶτοι τοὺς ὁποίους ὁ συγκλητικὸς δήμαρχος ἤκουσε μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του, περὶ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ἐξετέθη, ἤλλαξεν ὀλίγον ἡ ὄψις του, καὶ ἐπί τινας στιγμὰς τὸ φιλόφρον μειδίαμα, καὶ τὸν προσηνῆ ἀσπασμὸν δι' ὧν ὑπεδέχετο πρὸ μικροῦ ἕκαστον ξένον, διεδέχθη σκέψις ἄχαρις.

—Διὰ τί στέκεται ἐκεῖνος ὁ ἀλλόκοτος ἄνθρωπος τόσον σιωπηλὸς καὶ ἀκίνητος; εἶπε κρυφίως πρὸς τὴν Νίναν. Δὲν ὁμιλεῖ μὲ κανένα... δὲν μᾶς πλησιάζει... κανεὶς ὕποπτος!... πρέπει νὰ μάθωμεν.

—Θὰ ἦναι βέβαια κανεὶς βάρβαρος Γερμανὸς ἢ Ἄγγλος, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα. Ἂς μὴ σκοτίσῃ, ἀγαπητέ μου, τόσῳ μικρὸν σύννεφον τὴν χαράν σου.

—Καλὰ λέγεις φιλτάτη μου· ἔχομεν φίλους ἐδῶ· εἴμεθα καλὰ περικυκλωμένοι, καὶ, μὰ τὰ κόκκαλα τοῦ πατρός μου, ἐννοῶ ὅτι πρέπει νὰ συνειθίσω τοὺς κινδύνους. Νίνα, ἂς ὑπάγωμεν· μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ἀναμιχθῶμεν μὲ τοὺς προσωπιδοφόρους καὶ νὰ βάλωμεν μάλιστα καὶ ἡμεῖς προσωπίδας.

Ἡ μουσικὴ ἔπαιζεν ἐναρμονίως καὶ φαιδρῶς ὅταν ὁ συγκλητικὸς

καὶ ἡ συνοδία του εἰσεχώρησαν μεταξὺ τοῦ πλήθους. Ἀλλὰ πάντοτε τὸ βλέμμα του ἐστρέφετο πρὸς τὸν ψαρὸν ἐπενδύτην τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ παρετήρησεν ὅτι τὸν παρηκολούθει. Ὅταν ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν εἴσοδον τοῦ Καπιτωλίου, ὁ ὀχληρὸς ἄγνωστος δὲν ἐφαίνετο πλέον· μόλις ὅμως εἰσῆλθε, καὶ στραφεὶς εἶδεν ἐκ νέου αὐτὸν πλησίον του... ἀλλὰ καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἔγεινεν ἄφαντος, διότι, κατορθώσας νὰ πλησιάσῃ τὴν Εἰρήνην, εἶπε κρυφίως πρὸς αὐτὴν, «ὁ Ἀδριανὸς Κολόννας σὲ περιμένει πλησίον τοῦ Λέοντος.»

Βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του ὁ Ῥιένζης, δὲν παρετήσεν εὐτυχῶς τὴν αἰφνιδίαν ὠχρότητα καὶ ταραχὴν τῆς ἀδελφῆς του. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ παλάτιόν του, ἐζήτησεν οἶνον, καὶ ἀναψύξας δι' αὐτοῦ τὴν καρδίαν του, ἤκουε μειδιῶν τὰς πνευματώδεις παρατηρήσεις τῆς Νίνης· ἔβαλε προσωπεῖον καὶ ξένον ἔνδυμα, καὶ εἶπε μὲ τὴν συνήθη εὐθυμίαν του·

—Ἦλθε καὶ ἡ ὥρα τῆς ἀληθείας... παράδοξον! εἰς τὰς ἑορτὰς ἡ ἀλήθεια ὁμιλεῖ ὄπισθεν προσωπείων! Ἀγαπητὴ ἀδελφή μου, ἔχασες τὸ παλαιόν σου μειδίαμα, καὶ ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἴδω παρά... Ἄ! τὶ ἔγεινεν ἡ Εἰρήνη;

—Ὑποθέτω, Νικόλαέ μου, ἀπεκρίθη ἡ Νίνα, ὅτι ὑπῆγε ν' ἀλλάξῃ φόρεμα, καὶ νὰ ἀνακατωθῇ μὲ τὸ πλῆθος. Δὲν ἠμπορεῖ ἐν τοσούτῳ νὰ σὲ ἀποζημιώσῃ τὸ ἐδικόν μου μειδίαμα;

Ὁ Ῥιένζης ἠσπάσθη τὸ λαμπρὸν μέτωπον τῆς συζύγου του πεσούσης περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του.

—Τὸ μειδίαμά σου εἶναι ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου· ἀλλ' ἡ νέα ἐκείνη μὲ ἀνησυχεῖ. Μὲ φαίνεται ὅτι *σήμερον* τοὐλάχιστον ἔπρεπε νὰ ἦναι πλέον εὔθυμος.

—Ἡ μελαγχολία τῆς ὡραίας ἀδελφῆς σουδὲν προέρχεται τάχα ἀπὸ ἔρωτα; εἶπεν ἡ Νίνα· δὲν ἐνθυμεῖσαι πόσον ἠγάπα τὸν Ἀδριανὸν Κολόνναν;

—Ἡ φαντασία της αὐτὴ σώζεται ἀκόμη; ἠρώτησε σκεπτόμενος ὁ Ῥιένζης. Αὐτὴ εἶναι ἀξιόλογος σύζυγος καὶ διὰ μονάρχην.

—Καὶ ὅμως ἡ συγγένεια τοῦ Κολόννου θὰ ὑπεστήριζε τὴν ἐξουσίαν σου εἰς τὴν Ῥώμην ὑπὲρ πάντα μονάρχην!

—Ναὶ, ἂν ἦτο δυνατὴ πλὴν ἐκείνη ἡ ὑπερήφανος φυλή!... Ἴσως ὁ προσωπιδοφόρος ἐλεῖνος ὁ ὁποῖος ἤρχετο κατόπιν μας ἦτο ὁ ἐραστής της. Θὰ ἴδωμεν. Ἂς ἐκδῶμεν, Νίνα μου, εἶμαι καλὰ ἐνδυμένος;

—Ἀξιόλογα· κ' ἐγώ;

—Ὁ ἥλιος ὄπισθεν νέφους.

—Ἄ! ἂς μὴν ἀργοπορῶμεν· ποία στιγμὴ χαρᾶς εἶναι ἴση ἐκείνης κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ χεὶρ σου εἶν' ἐντὸς τῆς ἐδικῆς μου, καὶ ἡ κεφαλὴ

αὔτη ἐπάνω τούτου τοῦ στήθους, ὅτε λησμονοῦμεν τὰς θλίψεις μας, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς θριάμβους μας;

Ἐν τοσούτῳ ἡ Εἰρήνη, τεταραγμένη καὶ πλήρης συγκινήσεως, ἐπροχώρει μετημφιεσμένη διὰ τοῦ πλήθους πρὸς τὴν κλίμακα τοῦ Λέοντος. Μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τοῦ συγκλητικοῦ, ἡ θέσις ἐκείνη εἶχε σχεδὸν ἐρημωθῆ. Ἡ μουσικὴ καὶ οἱ χοροὶ εἶχον ἑλκύσει τοὺς προσωπιδοφόρους πρὸς ἄλλα μέρη. Ἡ δὲ Εἰρήνη, πλησιάσασα πρὸς τὸ ἄγαλμα, εἶδεν αὐτὸ περιλαμπόμενον ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης, καὶ ἄνθρωπόν τινα μεμονωμένον, στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ βάθρου. Ἐστάθη· ὁ ἄνθρωπος ἐπροχώρησε πρὸς αὐτήν, καὶ αὐτὴ ἤκουσεν ἐκ νέου τὴν φωνὴν τοῦ ἐραστοῦ της.

—Ὦ Εἰρήνη! τὴν ὁποίαν γνωρίζω καὶ ὑπὸ τοῦτο τὸ ἔνδυμα, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς ἁρπάσας τὴν τρέμουσαν χεῖρά της· ἔζησα λοιπὸν διὰ νὰ ἴδω καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον τοῦτο... νὰ ἐγγίσω τὴν χεῖρα αὐτήν; ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί αὐτοὶ δὲν σ' ἔκλαυσαν νεκρὰν εἰς τὸν φρικώδη ἐκεῖνον λάκκον, τὸν ὁποῖον τρέμω ὅταν ἐνθυμῶμαι; Διὰ τίνος θαύματος ἀνεστήθης; Διὰ τίνων μέσων ὁ Θεὸς ἀπέδωκεν εἰς τὴν γῆν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο ὅτι εἶχε συγκαταριθμήσει μὲ τοὺς ἀγγέλους του;

—Ἐπίστευες λοιπὸν ὅτι ἀπέθανα; ἠρώτησε διστάζουσα ἡ Εἰρήνη, ἀλλὰ μὲ τόνον φωνῆς περιχαρῆ. Λοιπὸν δὲν μ' ἐγκατέλιπες ἑκουσίως; Πόσον ἄδικος ἦμην! ἠδίκησα τὸν εὐγενῆ χαρακτῆρά σου πιστεύσασα ὅτι ἡ πτῶσις τοῦ ἀδελφοῦ μου, τὸ ταπεινὸν γένος μου, ἡ λαμπρὰ τύχη σου, σὲ ὑπεχρέωσαν νὰ ἀρνηθῇς τὴν Εἰρήνην.

—Βεβαίως ἄδικος, ἀπεκρίθη ὁ ἐραστής· ἀλλὰ, χωρὶς ἀμφιβολίαν, σὲ εἶδα μεταξὺ τῶν νεκρῶν!... τὸν μανδύαν σου μὲ τὰ ἀργυρᾶ ἄστρα... ποία ἄλλη ἔφερε τὰ ἐμβλήματα τοῦ Ῥωμαίου δημάρχου;

—Εἶδες λοιπὸν τὸν μανδύαν, τὸν ὁποῖον ῥιφθέντα εἰς τὸν δρόμον, θὰ ἐφόρεσε κἀνὲν ἀπὸ τὰ θύματα τῆς πανώλους! ἀλλ' ἔπρεπε νὰ σὲ φέρῃ τοῦτο μόνον τόσῳ γρήγορα εἰς ἀπελπισίαν; Ἆ! Ἀδριανέ, ἐξηκολούθησε περιπαθῶς ἀλλ' ἐπιπληκτικῶς ἡ Εἰρήνη, οὔτε ὅταν σὲ εἶδα σχεδὸν νεκρὸν εἰς τὴν κλίνην, πλησίον τῆς ὁποίας σ'ἐπεριποιήθην ἄγρυπνος τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὔτε τότε δὲν ἀπηλπίσθην!

—Πῶς; τὰ ὄνειρά μου λοιπὸν ἦσαν ἀληθινά! Σὺ λοιπὸν μ'ἐφύλαττες εἰς τὸ στρῶμμά μου κατὰ τὰς φρικτὰς ἐκείνας ὥρας; ἡ ἐδική σου ἀγάπη μὲ διεφύλαξε, μ'ἔσωσεν! Καὶ ἐγὼ, πόσον ἤμην δυστυχής!.

—Ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ Εἰρήνη, ἡ σκέψις σου ἦτο φυσική. Ὁ Θεὸς φαίνεται ὅτι μ' ἔδωκε δύναμιν ὑπεράνθρωπον, ἐν ᾧ σὲ ἤμην ἀναγκαία. Πλὴν, φαντάσου τὴν ἀπελπισίαν μου ὅταν, ἐπιστρέψασα ἀπὸ

τὸ μοναστήριον ὅπου ὑπῆγα διὰ νὰ ζητήσω τὸν μοναχὸν ὅστις σ' ἐπεσκέπτετο ὡς ἰατρός, δὲν σ' εὗρηκα. Ἀγωνιῶσα καὶ ἀσθμαίνουσα, σὲ ἀνεζήτησα καθ' ὅλην τὴν πόλιν. Ἀλλ' ἐνῷ ἤμην δυνατή, ἐνόσῳ μὲ ὑπεστήριζεν ἡ ἐλπίς, ὁ φόβος μὲ κατέβαλεν ἀμέσως. Ὁ ἀδελφός μου μὲ ἀπήντησεν ἀναίσθητον, ἐξαπλωμένην κατὰ γῆς, πλησίον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μάρκου.

—Τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Μάρκου!... τὸ εἶχε προειπεῖ τὸ ὄνειρόν του!

—Μὲ εἶπεν ὅτι σὲ εἶδα σ' ἐζητήσαμεν καὶ οἱ δύο ἀλλ' εἰς μάτην· ἐμάθαμεν μόνον ἐπὶ τέλους ὅτι εἶχες ἀναχωρήσει, καὶ... καὶ ἐχάρην, Ἀδριανέ, ἀλλὰ καὶ ἐλυπήθην!

Καὶ οἱ νέοι ἐρασταὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν τῆς ἀνευρέσεώς των, καὶ νέαι ἐξηγήσεις ἐπηύξανον τὴν ἀγαλλίασίν των.

—Καὶ τώρα, ἐψιθύρισεν ἡ Εἰρήνη, καὶ τώρα ἀφοῦ εὑρέθημεν...

Εἶπε καὶ ἔπαυσε, καὶ τὸ προσωπεῖον ἔκρυψε τὸ ἐρύθημά της.

—Τώρα, ἀφοῦ εὑρέθημεν, εἶπεν ὁ Ἀδριανός, συμπληρώσας τὴν διακοπεῖσαν φράσιν, θὰ ἔλεγες ὅτι δὲν πρέπει πλέον νὰ χωρισθῶμεν; Πίστευσόν με, φιλτάτη μου, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἐλπὶς τῆς καρδίας μου. Διὰ ν' ἀπολαύσω τὰς ὀλίγας ταύτας ἀλλ' ἀνεκτιμήτους στιγμὰς μὲ σέ, ἀνέβαλε τὴν ἀναχώρησίν μου εἰς Παλεστρίναν. Ἂν κατορθώσω νὰ συμφιλιώσω τὸν νέον ἐξάδελφόν μου μὲ τὸν ἀδελφόν σου, κανεὶς φραγμὸς δὲν θὰ ἐμποδίσῃ πλέον τὴν συνένωσίν μας. Εὐχαρίστως λησμονῶ τὰ παρελθόντα... τὸν θάνατον τῶν ἀτυχῶν συγγενῶν μου, οἵτινες ἔχειναν θύματα, τὸ ὁμολογῶ, τῶν ἰδίων σφαλμάτων των. Καὶ ἴσως μεταξὺ τοῦ πλήθους τὸ ὁποῖον ἐχειροκρότησε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Νικολάου Ῥιέντζου, κανεὶς πλέον τοῦ Ἀδριανοῦ Κολόννου δὲν τιμᾷ τὰς μεγάλας καὶ εὐγενεῖς ἀρετάς του.

—Ἂν οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ἡ Εἰρήνη, ἂς ἐλπίσω. Ἐν τοσούτῳ εἶναι ἀρκετὴ παρηγορία καὶ εὐτυχία τὸ νὰ γνωρίζω ὅτι ἀγαπώμεθα ὅπως ἄλλοτε Ἄ! Ἀδριανέ, τὸ πρόσωπόν μου ἠλλοιώθη δυστυχῶς καὶ πολλάκις ἐστοχάσθην ὅτι ὅταν θὰ μ' ἔβλεπες ἐκ νέου δὲν θὰ μὲ ἠγάπας πλέον.

—Σήμερον εἶσαι ὑπέρποτε ὡραία καὶ ἐρασμία, ἀπεκρίθη περιπαθῶς ὁ Ἀδριανός· ὁ καιρός, ἀναπτύξας τὰ θέλγητρά σου, μ' ἐδίδαξε νὰ σ' ἐκτιμῶ καλλήτερα. Γίαινε, Εἰρήνη, δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω περισσότερον ἐδῶ· θ' ἀκούσῃς, γράγορα, ἐλπίζω τὴν ἐπιτυχίαν μου παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ μου, καὶ πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἑβδομάδος θὰ ἐπιστρέψω ἴσως νὰ σὲ ζητήσω παρρησίᾳ ὅλου τοῦ κόσμου.

Οἱ ἐρασταὶ ἐχωρίσθησαν, καὶ ὁ μὲν Ἀδριανὸς διέμεινεν εἰσέτι ἐκεῖ ὀλίγον, ἡ δὲ Εἰρήνη ἔσπευσε νὰ ὑπάγῃ νὰ θάψῃ τὴν ἀγαλλίασιν καὶ τὴν συγκίνησίν της ἐντὸς τοῦ θαλάμου της.

Ἀλλὰ μόλις ἔγεινεν ἄφαντος, καὶ ὑψηλός τις προσωπιδοφόρος, φανεὶς αἴφνης, ἐπροχώρησε πρὸς τὸν βραδέως ἀναχωροῦντα Κολόνναν, καὶ εἶπεν·

—Εἶσαι Κολόννας, εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ συγκλητικοῦ· τρέμεις;

—Ἐὰν ἦμαι Κολόννας, ἀγροῖκε προσωπιδοφόρε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς ἀταράχως, ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃς ὅτι ἕνας Κολόννας δὲν τρέμει ποτέ·

Ὁ νεοελθὼν ἐκάγχασε, καὶ παραμερίσας τὸ προσωπεῖον ἔδειξε τὸ πρόσωπον τοῦ συγκλητικοῦ.

—Κύριε Ἀδριανὲ Καστέλλε, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, ἀναλαβὼν ὅλην τὴν σοβαρότητά του, ὡς φίλος, ἢ ὡς ἐχθρὸς ἐτίμησας τὴν ἑορτήν μας;

—Συγκλητικὲ τῆς Ῥώμης, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς μὲ ἴσην ἀξιοπρέπειαν, δὲν δέχομαι πώποτε τὴν φιλοξενίαν οὐδενός, εἰμὴ ὡς φίλος· ὡς ἐχθρὸς τοὐλάχιστον ἐδικός σου, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ θεωρηθῶ ποτέ.

—Ἐπεθύμουν, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιένζης, ν' ἀποδώσω εἰς μόνον ἐμαυτὸν τὴν φιλόφρονα ἀπάντησίν σου· τὰ φιλικὰ ταῦτα αἰσθήματα ἀποτείνονται πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς κυβερνήτην τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ, ἢ ὡς πρὸς ἀδελφὸν τῆς γυναικός ἥτις εἰσήκουσε τὰς εὐχάς σου;

Ὁ Ἀδριανός, ὅστις εἶχεν ἐπίσης ἀποβάλει τὸ προσωπεῖόν του μιμηθεὶς τὸ παράδειγμα τοῦ συγκλητικοῦ, ἠσθάνθη τὸ βλέμμα του ἐνδίδον ὑπὸ τὸ τοῦ Ῥιένζου. Καὶ ὅμως συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν μὲ τὴν συνήθη ὀξύτητα τῶν Ἰταλῶν, ἀπεκρίθη λακωνικῶς,

—Καὶ πρὸς τοὺς δύο.

—Καὶ πρὸς τοὺς δύο! ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιένζης· λοιπόν, εὐγενῆ Ἀδριανέ, καλῶς ὥρισας· ἀλλά, μὲ φαίνεται, ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν αἰτία ἔχθρας μεταξύ μας, θὰ ὑπέβαλλες τὴν λατρείαν σου εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Νικολάου Ῥιένζου μὲ τρόπον πλέον ἄξιον τῆς γεννήσεώς σου, καὶ προσέτι, συγχώρησόν με νὰ προσθέσω, τοῦ βαθμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς, ἡ τύχη, καὶ ἡ πατρίς μου μὲ ἀνύψωσαν. Δὲν τολμᾷς, νέε Κολόννα, νὰ ἔχῃς κατὰ νοῦν τὴν ἀτίμωσιν τῆς ἀδελφῆς τοῦ συγκλητικοῦ τῆς Ῥώμης. Εἶσαι μὲν εὐγενής, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶναι ἴση σοῦ.

—Καὶ ἂν ἦμην ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ ὁποίου σήμερον εἶμαι ἁπλοῦς ἱππότης, ἡ ἀδελφή σου θὰ ἦτο ἴση μου, ἀπεκρίθη ἐνθέρμως ὁ Ἀδριανός. Ῥιένζη, λυποῦμαι διότι μὲ ἀνεκάλυψας ἀπόψε· ἤλπιζα ὅτι, ὡς μεσίτης μεταξὺ τῶν βαρόνων καὶ σοῦ, θὰ ἐκέρδαινα πρῶτον τὴν ἐμπιστοσύνην σου, καὶ τότε θὰ ἐζήτουν τὴν ἀμοιβήν μου. Μάθε ὅτι αὔριον τὴν αὐγὴν μεταβαίνω εἰς Πελαιστρίναν, διὰ νὰ προσπαθήσω νὰ συμβιβάσω τὸν νέον μου ἐξάδελφον μὲ τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ πάπα. Διάφοροι λόγοι τοὺς ὁποίους κρίνω περιττὸν νὰ ἀναφέρω,

μ' ἐνέπνεαν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπιχειρισθῶ τὴν μεσιτείαν αὐτὴν, χωρὶς νὰ λάβω προηγουμένως συνέντευξιν μαζῆ σου· ἀλλ' ἐπειδὴ συνηντήθημεν, ἐμπιστεύθητι εἰς ἐμὲ τοὺς ὅρους τῆς συνδιαλλαγῆς, καὶ πὲ δίδω ὡς ἐγγύησιν τὴν δεξιὰν ταύτην χεῖρα, ὄχι εὐγενοῦς Ῥωμαίου (ἀλλοίμονον, ἡ prisca fides (α) δὲν ὑποστηρίζει πλέον τὴν ἐγγύησιν αὐτήν!) ἀλλ' ἱππότου τῆς αὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς, ὅτι δὲν θὰ προδώσω τὴν ἐμπιστοσύνην σου.

Ὁ Ῥιένζης, συνειθισμένος νὰ ἐμβατεύῃ εἰς τὰς καρδίας διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἤθους, εἶχε προσηλώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐνῷ ὡμίλει· ὅταν δὲ ἐτελείωσεν οὗτος, ἔσφιγξε τὴν προταθεῖσαν χεῖρα καὶ εἶπε μὲ τὸ φιλικὸν καὶ ἐπαγωγὸν ἐκεῖνο θέλγητρον τὸ ὁποῖον εἶχον ἐνίοτε οἱ τρόποι του.

—Σ' ἐμπιστεύομαι, Ἀδριανέ, μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν. Ἐστάθης παλαιὸς φίλος μου εἰς καιροὺς εἰρηνικωτέρους, ἴσως δὲ καὶ εὐτυχεστέρους. Καὶ ποτὲ ἡ λάμψις τῶν ἀστέρων δὲν ἀντανεκλάσθη καθαρώτερον εἰς κῦμα, ἀφ' ὅσον τότε ἔλαμπεν εἰς τὴν καρδίαν σου ἡ ἀλήθεια. Σ' ἐμπιστεύομαι!

Καὶ ἐνῷ ὡμίλει οὕτως, ὡδήγησε μηχανικῶς τὸν Κολόνναν πρὸς τὸν Λέοντα· ἐκεῖ σταθεὶς ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον·

—Μάθε ὅτι σήμερον τὸ πρωῒ ἔστειλα πρέσβυν πρὸς τὸν ἐξάδελφόν σου Στεφανέλλον. Ἐμήνυσα πρὸς αὐτὸν, μὲ ὅλην τὴν εὐγένειαν, τὴν ἐπιστροφήν μου εἰς Ῥώμην, καὶ τὸν προσεκάλεσα νὰ μᾶς τιμήσῃ μὲ τὴν παρουσίαν του. Ἀνησμονῶν ὅλας τὰς παλαιὰς ἔριδας, καὶ τὴν παρελθοῦσαν ἐξορίαν μου, τὸν διεβεβαίουν ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐδῶ καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὰς τιμὰς αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Κολοννικοῦ οἴκου. Πρὸς ἀμοιβὴν ἄλλο τι δὲν ἐζήτησα παρὰ ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους. Οἱ χρόνοι, αἱ δυστυχίαι κατέβαλαν τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς νεότητός μου, καὶ, ἂν καὶ φυλάττω ἀκόμη τὴν αὐστηρότητα τοῦ δικαστοῦ, κανεὶς τοῦ λοιποῦ δὲν θέλει παραπονεθῆ διὰ τὸ ἀγέρωχον τοῦ δημάρχου.

—Ἐπεθύμουν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀδριανὸς, νὰ ἐβράδυνε μίαν ἡμέραν ἡ πρὸς τὸν Στεφανέλλον πρεσβεία σου· θὰ προετοίμαζα τὰ πρὸς ἐπιτυχίαν της. Ἀλλὰ καὶ οὕτως αὐξάνεις τὴν ἐπιθυμίαν μου τοῦ νὰ ἀναχωρήσω, καὶ ἄμποτε νὰ κατορθώσω ἔντιμον καὶ εἰρηνικὴν συνδιαλαγήν! τότε δὲν θὰ λατρεύσω ὑπὸ προσωπεῖον τὴν ἀδελφήν σου.

—Καὶ ποτὲ Κολόννας, εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ Ῥιένζης, δὲν θὰ ὡδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του νέαν τῆς ὁποίας ἡ συγγένεια νὰ ἐκολάκευσε πλειότερον τὴν φιλοδοξίαν. Βλέπω καὶ σήμερον, καθὼς καὶ πάντοτε

(α) Ἡ ἀρχαία, ἡ πρώην πίστις.

εἶδα, εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς τύχας μου, τὸν χάρτην νέας αὐτοκρατορίας Ῥωμαϊκῆς!

—Μὴ εἶσαι πολλὰ ζωηρός, γενναῖε Ῥιένζη, εἶπεν ὁ Ἀδριανός· ἐνθυμήσου πόσας κεφαλὰς πλήρεις σχεδίων ὁ σιωπηλὸς οὗτος λίθος εἶδε πεσούσας πρὸ τῶν ποδῶν του, κεφαλὰς κόνεως πλήρεις καπνοῦ. Πρὸς τὸ παρόν, ἔχεις πῶς νὰ μεταχειρισθῇς ὅλην σου τὴν ἐνέργειαν... ὄχι διὰ ν' αὐξήσῃς τὴν ἐξουσίαν σου, ἀλλὰ διὰ νὰ διατηρηθῇς. Διότι, πίστευσόν με, ποτὲ μεγαλεῖον ἀνθρώπου δὲν εὑρέθη εἰς χεῖλος βαράθρου τόσῳ ἀποτόμου καὶ τρομεροῦ!

—Σὲ γνωρίζω εἰλικρινῆ, εἶπεν ὁ συγκλητικός, τὰ λόγιά σου εἶναι τὰ πρῶτα λόγια διαταγμοῦ καὶ συμπαθείας συγχρόνως, τὰ ὁποῖα ἤκουσα εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ λαὸς ὅμως μὲ ἀγαπᾷ, οἱ βαρόνοι ἔφυγαν ἀπὸ τὴν πόλιν· ὁ πάπας μ' ἐγκρίνει, καὶ ξίφη στρατιωτῶν τῆς Ἄρκτου φυλάττουν τὰς εἰσόδους τοῦ Καπιτωλίου Πλὴν ὅλα ταῦτα εἶναι μάταια· ἡ ἀκεραιότης μου εἶναι καὶ θώραξ καὶ λόγχη μου. Ὦ! ποτὲ ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης ἐξαπτόμενος ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, ποτὲ μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀρχαίας δημοκρατίας, κάνεις Ῥωμαῖος δὲν συνέλαβε σκοποὺς ἁγνοτέρους καὶ λαμπροτέρους τῶν ἐδικῶν μου. Ἡ εἰρήνη ἀποκατεστάθη, οἱ νόμοι ἀνέλαβαν ἰσχύν, αἱ τέχναι, τὰ γράμματα, ὁ νοῦς, ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ σκότη τῶν αἰώνων, οἱ πατρίκιοι δὲν εἶναι πλέον ἅρπαγες καὶ λῃσταί, ἀλλὰ φύλακες τῆς τάξεως, καὶ ὁ λαὸς εὐγενισθείς, ἀπέκτησε καὶ γενναιότητα ὥστε νὰ ὑπερασπίζεται, τὰ φῶτα, ὥστε νὰ ὁδηγῇ ἑαυτόν· ἄρα, ὄχι διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων, ἀλλὰ διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς ἠθικῆς δυνάμεώς της ἡ μήτηρ τῶν ἐθνῶν θ' ἀπαιτήσῃ τὴν ὑποταγὴν τῶν τέκνων της. Τοιαῦτα φανταζόμενος καὶ τοιαῦτα ἐλπίζων, δύναμαι νὰ τρέμω ἢ ν' ἀπελπίζωμαι; ὄχι, Ἀδριανὲ Κολόννα, εἴτε καλὸν εἴτε κακὸν ἔλθῃ, θὰ δεχθῶ ἀτάραχος καὶ ἀτρόμητος τὰς ἀποφάσεις τῆς τύχης μου!

Καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ τόνος τοῦ συγκλητικοῦ κατέστησαν τοσοῦτῳ νευρώδη τὴν ὁμιλίαν του, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ψυχρὸς νοῦς τοῦ Ἀδριανοῦ μαγευθεὶς κατεβλήθη· ἀσπασθεὶς δὲ τὴν χεῖρα τὴν ὁποίαν ἐκράτει, εἶπεν ἐνθέρμως·

—Καὶ θὰ θεωρήτω καύχημά μου τὸ νὰ γείνω μέτοχος τῆς τύχης σου ταύτης, καὶ δόξαν μου τὸ νὰ συντρέξω εἰς ἐξομάλυνσιν τοῦ σταδίου σου. Ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ παροῦσα πρεσβεία μου...;

—Θὰ εἶσαι ἀδελφός μου! ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης.

—Καὶ ἐὰν ἀποτύχῃ;

Δύνασαι ἐπίσης ν' ἀπαιτήσῃς τὴν συγγένειαν αὐτήν. Σιωπᾷς... ἀλλάζεις ὄψιν.

—Ἠμπορῶ ν' ἀπαρνηθῶ τὸ γένος μου;

—Νέε κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Ριένζης, εἰπὲ μᾶλλον, ἠμπορῶ ν' ἀπαρνηθῶ τὴν πατρίδα μου; Ἂν ἀμφιβάλλῃς περὶ τῆς τιμιότητός μου, ἂν φοβῆσαι τὴν φιλοδοξίαν μου, παραιτήσου τοῦ χρέους σου, μὴ μὲ στερήσῃς οὐδ' ἑνὸς ἐχθροῦ. Ἐὰν ὅμως πιστεύῃς ὅτι ἔχω καὶ θέλησιν καὶ δύναμιν νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα, ἐὰν ἀναγνωρίζῃς, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς δυστυχίας καὶ συμφορὰς εἰς ἃς ὑπέπεσα καὶ τὰς ὁποίας ἐνίκησε, τὴν προστάτιδα χεῖρα τοῦ σωτῆρος τῶν ἐθνῶν, ἐὰν αἱ συμφοραὶ αὐταὶ ἦσαν ἐλέη ἐκείνου ὅστις τιμωρεῖ, ἀναγκαῖαι ἴσως διὰ νὰ διορθωθῇ ἡ προλαβοῦσα ἔπαρσίς μου καὶ νὰ ὡριμάσῃ ὁ νοῦς μου, ἐὰν, τέλος πάντων, μὲ θεωρῇς ὡς ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ὁ Θεός, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ σφάλματά μου, διετήρησε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ῥώμης, λησμόνησον ὅτι εἶσαι Κολόννας . . . καὶ ἐνθυμήσου μόνον ὅτι εἶσαι Ῥωμαῖος!

—Μὲ κατέκτησες, ἄνθρωπε παράδοξε καὶ ἀκαταμάχητε, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς μὲ φωνὴν χαμηλὴν καὶ ὅλως γοητευθείς· ὁποιαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦναι ἡ διαγωγὴ τῶν συγγενῶν μου, ἐγὼ ἀφιερόνομαι εἰς σὲ καὶ εἰς Ῥώμην. Ὕγίαινε!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ο ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΕΝ ΠΑΛΕΣΤΡΙΝΗ.

Ἦτο μεσημβρία ὅτε ὁ Ἀδριανὸς εἶδεν ἐνώπιόν του τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Παλεστρίνης, ἢ τῆς Πραινέστου τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ἔτι τοῦ Ῥωμύλου, περὶ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν μυστηριώδους πολιτισμοῦ τοῦ προηγηθέντος τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης, χρονολογεῖται ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς ὑψιπαγοῦς ἐκείνης πόλεως. Ὀκτὼ πόλεις ἐξαρτώμεναι ἀπ' αὐτῆς ἐμαρτύρουν τὸ κράτος καὶ τὰ πλούτη της· ἐνώπιον τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀπορθήτων τειχῶν της, τῶν ὁποίων τὰ ἐρείπια ἐπιδεικνύουσι καὶ σήμερον τὴν τέχνην τῶν ἀρχαιοτάτων Πελασγῶν, ἐταπεινώθη πολλάκις ἡ φιλοδοξία τῆς γείτονος Ῥώμης. Ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἀκροπόλεως, ἐπὶ τοῦ ἐπαλξίτου τούτου στεφάνου (α) τοῦ ὄρους, ἐκυμάτισεν ἡ σημαία τοῦ Μαρίου, ἡ δὲ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἐπάτει βραδυποροῦσα ἡ εὐάριθμος συμμορία τοῦ Ἀδριανοῦ, εἶχε πάλαι ἀντηχήσει ἀπὸ τὰ βήματα τοῦ αἱμοβόρου Σύλλα, ἐπιστρέφοντος ἀπὸ τὸν κατὰ Μιθριδάτου πόλεμον. Πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἡ πόλις ἐξετείνετο πρὸς τὴν

(α) Ἐντεῦθεν. ὡς φαίνεται. τὸ ἑλληνικὸν αὐτῆς ὄνομα Στεφάνη. Ἡ Πραίνεστος χρησιμεύει καὶ σήμερον ὡς τις τῶν πολλῶν μαρτυριῶν τας ὁποίας δίδουσι τὰ περὶ τῆς Ῥώμης, περὶ τοῦ ἀρχαίου ἐν Ἰταλίᾳ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

πεδιάδα, ἔκειντο καὶ τότε διεσκορπισμέναι καὶ κολοβαὶ αἱ στῆλαι τοῦ ἄλλοτε περικλεοῦς ναοῦ τῆς Τύχης, καὶ προαιώνιοι ἐλαῖαι περιεκύκλουν κλαυθμηραὶ τὰ ἐρείπια.

Ὀχυρώτερον φρούριον δὲν ἐδύναντο νὰ ἐκλέξωσιν οἱ βαρόνοι τῆς Ῥώμης· καὶ ὅταν ὁ ἐμπειροπόλεμος ὀφθαλμὸς τοῦ Ἀδριανοῦ παρετήρησε τὸ ἀπόκρημνον τῆς θέσεως, καὶ τὸ δυσπόρθητον τῶν τειχῶν, ἐνόησεν ὅτι καὶ ἡ κοινοτέρα ἐμπειρία ἐδύνατο νὰ περιφρονήσῃ ἐπὶ μῆνας πολλοὺς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ Ῥωμαίου συγκλητικοῦ. Κατωτέρω, εἰς τὴν εὔφορον κοιλάδα, καλύβαι κατηφαφισμέναι, καὶ στάχεις κατεστραμμένοι, ἐμαρτύρουν τὰς βιαιοπραγίας καὶ τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀνταρτῶν βαρόνων· τὴν ὥραν μάλιστα ἐκείνην ἐπεριφέροντο, κατὰ τὴν ἀρχαίαν πεδιάδα τῶν μαχίμων Ἑρνίκων, στίφη ἐνόπλων διώκοντα ἀγέλας προβάτων καὶ βοῶν, ἁρπαχθείσας κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐκδρομάς των. Ἐνώπιον τῆς Πραινέστου ἐκείνης, ἥτις, ἐπὶ τῶν λαμπροτέρων ἡμερῶν της, εἶχεν ὑπάρξει ἔπαυλις προσφιλὴς τῶν φιληδόνων μεγιστάνων τῆς Ῥώμης, ἀνεβλάστανε τότε ὁ σιδηροῦς αἰών.

Ἡ σημαία τῶν Κολοννῶν βασταζομένη ἀπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Ἀδριανοῦ, ἔγειτνεν ἀμέσως δεκτὴ κατὰ τὴν πύλην τοῦ ἡλίου. Ἀναβαίνων εἰς τὴν ἀκρόπολιν δι' ἀνωμάλων στενωπῶν, εἶδε σωροὺς ξένων μισθοφόρων καὶ γυναικῶν ἀσέμνων, ἄλλων μὲν ῥακοδύτων, ἄλλων δὲ καλλωπισμένων, μεμιγμένους μὲ τοὺς στολιδωτοὺς ὑπηρέτας τῶν Κολοννῶν, καὶ περιφερομένους μεταξὺ ἐρειπίων ἀρχαίων ναῶν καὶ παλατίων, ἢ ἐξηπλωμένους ἀναλγήτως ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐπάνω ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μεταξὺ ἀκανθῶν καὶ χόρτων, ἔλαμπον τὰ ἀνεξάλειπτα χρώματα τῶν πλουσίων ψηφίδων, τὰς ὁποίας ἄλλοτε μὲν κατεῖχον σεμνυνόμενοι σοφοὶ καὶ κομψοὶ εὐγενεῖς, σήμερον δὲ ἐκληρονόμησαν ἄγριοι μισθοφόροι.

Ἡ μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος διαφορὰ παρουσιάσθη ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἀδριανοῦ· καὶ, ἂν καὶ εὐγενής, ᾐσθάνθη ὅτι ὁ πολιτισμὸς συνεμάχει μὲ τὸν Ῥιένζην κατὰ τοῦ οἴκου του.

Ἀφήσας τὴν συνοδίαν του εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἀκροπόλεως, ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν ἐξάδελφόν του. Ἐπειδὴ δέ, ὅταν ἀνεχώρησεν ἄλλοτε ἀπὸ τὴν Ῥώμην, ὁ Στεφανέλλος ἦτο μειρακιον, ἡ μεταξὺ τῶν δύο οἰκειότης ἦτο μετρία, ἂν καὶ ἦσαν συγγενεῖς.

Καγχασμοὶ προσέβαλον τὰς ἀκοάς του ἐνῷ ὡδηγεῖτο διὰ παρόδου ἑλικοειδοῦς ἀπό τινα τῶν ὁπαδῶν τοῦ Στεφανέλλου πρὸς τὸν κυριώτερον θάλαμον. Ἡ θύρα ἠνοίχθη πάραυτα, καὶ ὁ Ἀδριανὸς εἰσῆλθεν εἰς αἴθουσαν τὴν ὁποίαν εἶχον φροντίσει νὰ διασκευάσωσι μέ τινα κομψότητα ἐκ τοῦ προχείρου. Πολυτελῆ περιπετάσματα

ἐσκέπαζον ἀτελῶς τοὺς πετρίνους τοίχους, καὶ αἱ λαμπραὶ τράπεζαι καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ θρανία, τὰ ὁποῖα ὁ προοδεύων πολιτισμὸς τῶν ἀρκτικοτέρων πόλεων τῆς Ἰταλίας εἶχεν εἰσάξει εἰς τὰ παλάτια τῶν Ἰταλῶν εὐγενῶν, κατεδείκνυον ἔτι μᾶλλον τὸ ἀγροϊκὸν τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἐκειντο σωροὶ ὅπλων ἀτάκτως ἐρριμμένοι. Πρὸς δὲ τὴν ἀπωτέρω γωνίαν τῆς αἰθούσης, ὁ Ἀδριανὸς εἶδε φρίσσων, εὐτάκτως διατεθειμένα, βασανιστήρια.

Ὁ Στεφανέλλος Κολόννας καὶ δύο ἄλλοι βαρόνοι ἦσαν ἐξηπλωμένοι ῥαθύμως πέριξ τραπέζης ἐπὶ θρανίων, ἐντὸς βαθέως κοιλώματος παραθύρου, δι' οὗ ἐφαίνετο εἰσέτι, περιωρισμένος ἀπὸ τοὺς ζοφεροὺς πύργους τῆς Ῥώμης, ὁ αὐτὸς ἔνδοξος τόπος ὅπου μετέβησαν ὁ Ἀννίβας καὶ ὁ Πύρρος διὰ νὰ παρατηρήσωσι τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἀκρόπολιν!

Ὁ Στεφανέλλος, καὶ τοι νέος, ἔφερεν ἐπὶ προσώπου ἀγενείου τὰ ἴχνη τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐλαττωμάτων ἡλικίας πλέον προβεβηκυίας. Οἱ χαρακτῆρές του ὡμοίαζον τοὺς τοῦ γέροντος Στεφάνου, καὶ διὰ τῆς λεπτότητος, τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς χάριτος, ἐδείκνυον τὴν εὔρυθμον καὶ περίκομψον συμμετρίαν, τὴν ὁποίαν τὸ αἷμα μεταδίδει ἐνίοτε ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καθὼς καὶ εἰς τὰ ζῶα· καὶ ὅμως ἦσαν ἠλλοιωμένοι. Αἱ ὀφρῦς του ἦσαν αἰωνίως συνεσταλμέναι· τὰ λεπτὰ καὶ ἄχροα χείλη του εἶχον ἔκφρασιν αὐθάδους περιφρονήσεως καθιστώσης, τοὺς νέους πρὸ πάντων, ἀξίους ἀποστροφῆς, αἱ δὲ περὶ τοὺς ὀφθαλμούς του βαθεῖαι καὶ μελαναὶ κοιλότητες, ἐπρόδιδον τὸ ἀκόλαστον τοῦ βίου του καὶ τὴν πρόωρον ἐξασθένισίν του. Πλησίον αὐτοῦ ἐκάθηντο, συνδιαλλαγέντες ἐξ αἰτίας τοῦ κοινοῦ πάθους, οἱ κληρονομικοὶ ἐχθροὶ τῆς φυλῆς του, ὁ μειλίχιος ἀλλὰ πανοῦργος καὶ πονηρὸς Λουκᾶς Σαβέλλης, καὶ ὁ ἀθλητικὸς καὶ ἀγριοπρόσωπος ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου τῶν Ὀρσινῶν.

Ὁ νέος Κολόννας ἐσηκώθη μὲ φιλικὸν ἦθος διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν ἐξάδελφόν του.

—Καλῶς ὥρισας, εἶπεν, Ἀγαπητὲ Ἀδριανέ· ἔφθασας ἐγκαίρως διὰ νὰ μᾶς συντρέξῃς μὲ τὴν γνωστὴν πολεμικήν σου ἱκανότητα. Νομίζεις ὅτι θὰ ὑποφέρωμεν διεξοδικὴν πολιορκίαν, ἐὰν ὁ αὐθάδης πληβεῖος τολμήσῃ νὰ ἐπιχειρισθῇ αὐτήν; Γνωρίζεις τοὺς φίλους μας, τοὺς Ὀρσινας καὶ τοὺς Σαβέλλας; Χάρις εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον, ἢ τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ ἁγίου Πέτρου, παρὰ νὰ κόπτωμεν ἀμοιβαίως τοὺς λαιμούς μας, ἔχομεν εὐτυχῶς σήμερον διὰ τοῦτο ἄλλους εὐτελεστέρους.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐκάθησεν ἐκ νέου ἀνάλγητος ἐπὶ τοῦ θρανίου του, ἐνῷ ἡ ὀξεῖα καὶ γυναικεῖα φωνὴ τοῦ Σαβέλλου ὑπολαβοῦσα εἶπεν·

—Ἐπεθύμουν, εὐγενῆ κύριε, νὰ ἤρχεσο ὀλίγον πρίν ξεκαρδιζόμεθα ἀκόμη ἀπὸ τὸν γέλωτα... χά! χά! χά!

—Ἄ! θαυμάσιον! ἀνέκραξεν ὁ Στεφανέλλος ἀνακαγχάσας· ὁ ἐξάδελφός μας ἐστηρίθη μεγάλην εὐχαρίστησιν. Μάθε, Ἀδριανέ, ὅτι ὁ ἀχρεῖος ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὁ πάπας δὲν ἐντράπη νὰ διορίσῃ συγκλητικόν, ἐτόλμησε χθὲς νὰ μᾶς στείλῃ ἕνα δοῦλον τὸν ὁποῖον ὠνόμαζε, μὰ τὴν Παναγίαν! *πρέσβυν* του!

—Ἂν ἔβλεπες τὸν μανδύαν του κύριε Ἀδριανέ, εἶπε μὲ λιγυρὰν φωνὴν ὁ Σαβέλλης... ἐφόρει μανδύαν κατακκόκινον, χρυσοκεντημένον μὲ τὰ ἐμβλήματα τῆς Ῥώμης· ἡμεῖς ὅμως γρήγορα γρήγορα τὸν διωρθώσαμεν.

—Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Ἀδριανός· παρεβιάσατε τοὺς νόμους τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἱπποσύνης! ἐξυβρίσατε κήρυκα!

—Κήρυκα λέγεις; ἀνεφώνησεν ὁ Στεφανέλλος, συνοφρυωθεὶς εἰς βαθμὸν μόλις ἐφαίνοντο οἱ ὀφθαλμοί του. Οἱ πρίγγιπες μόνοι καὶ οἱ βαρόνοι μεταχειρίζονται κήρυκας. Καὶ ἂν μ' ἄφιναν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, θὰ ἔστελλα ὀπίσω εἰς τὸν σφετεριστὴν τὴν κεφαλὴν τοῦ πρέσβεώς του.

—Τί ἐκάμετε λοιπόν; ἠρώτησε ψυχρῶς ὁ Ἀδριανός.

—Διετάξαμεν τοὺς χοιροβοσκούς μας νὰ τὸν χώσουν μέσα εἰς τὰς ἀκαθαρσίας, καὶ νὰ τὸν βάλουν τὴν νύκτα εἰς τὴν φυλακὴν διὰ νὰ στεγνώσῃ.

—Καὶ σήμερον... χά! χά! χά! ἐπρόσθεσεν ὁ Σαβέλλης, τὸν ἐφέραμεν ἔμπροσθέν μας, καὶ ἀπεσπάσαμεν ἀπὸ ἕνα ἕνα τοὺς ὀδόντας του. Ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἤκουες πῶς ἐμιαούλιζε ζητῶν ἔλεος!

Ὁ Ἀδριανὸς σηκωθεὶς ἀποτόμως, ἐκτύπησεν ἐξηγριωμένος τὴν τράπεζαν μὲ τὴν χειρίδα του.

—Στεφανέλλε Κολόννα, εἶπε κατακκόκινος ἀπὸ ἀγανάκτησιν εὐγενῆ, ἀποκρίσου με· ἐτόλμησας νὰ προσάψῃς τοιαύτην ἀνεξάλειπτον κηλίδα εἰς τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρομεν καὶ οἱ δύο; Εἰπέ με τοὐλάχιστον, ὅτι διαμαρτύρεσαι κατὰ τῆς ἀτίμου αὐτῆς προδοσίας ὅλων τῶν νόμων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τιμῆς. Δὲν ἀποκρίνεσαι. Οἶκε τῶν Κολοννῶν, τοιοῦτος εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπός σου!

—Εἰς ἐμὲ λέγεις αὐτά! ἀνέκραξε λυσσῶν ὁ Στεφανέλλος. Πρόσεξον! Μὲ φαίνεται ὅτι *σὺ* εἶσαι προδότης, ἐνωμένος ἴσως μὲ τὸ σκυλολόγιον τῆς Ῥώμης. Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα ὅτι σὺ, εἶσαι ἀρραβωνιστικὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ δημαγωγοῦ, δὲν συνεβοήθησας τὸν θεῖον καὶ τὸν πατέρα μου, ἀλλ' ἀφῆκας ἐπιβούλως τὴν πόλιν εἰς τὸν πληβεῖον τύραννον.

—Τὸ ἔκαμεν! εἶπεν ὁ ἄγριος Ὀρσίνης, πλησιάσας ἀπειλητικῶς τὸν Ἀδριανόν, ἐνῷ ὁ ἡδυπαθὴς καὶ θηλυδρίας Σαβέλλης πρεσεπάθει νὰ τὸν ἐμποδίσῃ σύρων ὄπισθεν τὸν μανδύαν του... τὸ ἔκαμεν! ἂν δὲν ἦσο παρὼν, Στεφανέλλε...

—Ἄνανδρε! οἰημαρία! ὑπέλαβεν ὁ Ἀδριανὸς ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀπὸ ἀγανάκτησιν καὶ ἐντροπὴν, ῥίψας τὴν χειρίδα του κατ' αὐτοῦ τοῦ προσώπου τοῦ προχωροῦντος Ὀρσίνου, τολμᾷς νὰ φοβερίσῃς ἐκεῖνον ὅστις ἐτίμησε τὴν Ῥώμην, τὴν ὁποίαν ἀτιμάζουν τὰ ἔργά σου, εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς Εὐρώπης, κατὰ τῶν ἀνδρειοτέρων ἱππότων τῆς Ἄρκτου! Μὰ τοῦτο τὸ ξίφος, πτύω ἐπάνω σου καὶ σὲ προκαλῶ! Μὲ λόγχην, μὲ σπάθην, ἔφιππος ἢ πεζὸς, θὰ κηρύξω ἐναντίον σοῦ καὶ ὅλης τῆς γενεᾶς σου, ὅτι δὲν εἶσαι ἱππότης, ἀφοῦ ἐκακομεταχειρίσθης, ἐντὸς τοῦ φρουρίου σου, εἰρηνικὸν καὶ ἄοπλον κήρυκα. Ναὶ, καὶ ἐδῶ ἀκόμη, εἰς τὸν τόπον τοῦτον τοῦ ὀνείδους σου σὲ προκαλῶ εἰς μονομαχίαν!

—Κάτω εἰς τὴν αὐλήν! ἀκολούθησόν με, εἶπεν ἀγριοφώνως καὶ τρέχων πρὸς τὴν θύραν ὁ Ὀρσίνης. Ποῦ εἶσθε! φέρετε τὸν θώρακα καὶ τὴν περικεφαλαίαν μου!

—Στάσου εὐγενῆ Ὀρσίνη, εἶπεν ὁ Στεφανέλλος· ἡ ὕβρις ἀποβλέπει ἐμέ... ἐγὼ διέταξα ὅ,τι ἔγεινε... καὶ ἐναντίον μου ὁμιλεῖ ὁ διεφθαρμένος αὐτὸς βλαστὸς τῆς γενεᾶς μας. Ἀδριανὲ Καστέλλε, ὀνομαζόμενε ἐνίοτε Κολόννας, δὸς τὸ ξίφος σου· εἶσ' αἰχμάλωτός μου!

—Ὦ! εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς, τρίζας τοὺς ὀδόντας, τὸ αἷμα τῶν προγόνων μου δὲν κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας σου... ἢ... πλὴν φθάνει! Ἐμέ! τὸν ὅμοιόν σου, τὸν προσφιλέστερον ἱππότην τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ὁποίου ἡ ἄφιξις ἐχαροποίησε τὴν Ἰταλίαν!... ἐμὲ!... δὲν τολμᾷς νὰ μὲ συλλάβῃς. Ὅσον διὰ τοὺς φίλους σου, θὰ τοὺς ἀπαντήσω ἴσως μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς μέρος ὅπου κανεὶς δὲν θὰ χωρίσῃ τὰ ξίφη μας, ἀλλ' ἕως τότε ἐνθυμοῦ, Ὀρσίνη, ὅτι δὲν ἔχεις νὰ ὑπερασπισθῇς τὴν τιμήν σου ἐναντίον βραχίονος ἀπείρου!

Καὶ μὲ ξίφος γυμνὸν ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν, διαβὰς ἔμπροσθεν τοῦ Ὀρσίνου, ὅστις ἵστατο σκυθρωπὸς καὶ διστάζων ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης.

Ὁ δὲ Σαβέλλης, εἶπε κρυφίως πρὸς τὸν Στεφανέλλον·

—Ἤκουσες ὅτι εἶπε, *μετ' ὀλίγας ἡμέρας*! Ἔσο βέβαιος, ἀγαπητὲ κύριε, ὅτι ὑπάγει νὰ συμμαχήσῃ μὲ τὸν Ῥιένζην. Μὴ λησμονῇς ὅτι ἡ συγγένεια τὴν ὁποίαν εἶχεν ἄλλοτε κατὰ νοῦν νὰ καταρθώσῃ μὲ τὸν Ῥιένζην διὰ τῆς ἀδελφῆς του, δύναται νὰ ἀνανεωθῇ. Πρόσεξον καλά! πρέπει νὰ τὸν ἀφήσῃς νὰ ἀναχωρήσῃ; τὸ ὄνομα ἑνὸς Κολόννου συνενούμενον μὲ τὸν ὄχλον, θὰ ἐλαττώσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν δύναμίν μας.

—Μὴ φοβῆσαι, ἀπεκρίθη ὁ Στεφανέλλος ὑπομειδιάσας πικρῶς. Πρὶν μὲ λαλήσῃς ἀπεφάσισα

Ὁ νέος Καλόννας ἀνεσήκωσεν ἓν παραπέτασμα, ἤναιζε μίαν θύ-

ραν, καὶ μεταβὰς εἰς αἴθουσαν χαμηλὴν ὅπου ἐκάθηντο εἴκοσι μισθοφόροι.

—Γρήγορα, εἶπεν· συλλάβετε καὶ ἀφοπλίσατε τὸν ξένον μὲ τὸν πράσινον μανδύαν· πλὴν μὴ τὸν φονεύσετε. Εἰπέτε εἰς τοὺς στρατιώτας ἐκείνους νὰ ἑτοιμάσουν φυλακὰς διὰ τὴν συνοδίαν του. Γρήγορα! πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν πύλην.

Ὁ Ἀδριανὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸν πρόδομον· οἱ ἀκόλουθοι καὶ ὁ ἵππος του τὸν ἐπερίμενον εἰς τὴν αὐλὴν, ὅταν αἴφνης οἱ στρατιῶται τοῦ Κολόννου, ὁρμήσαντες δ'ἄλλης διόδου, ἐπερικύκλωσαν αὐτόν.

—Παραδόθητι, Ἀδριανὲ Καστέλλε, ἐφώναξεν ἄνωθεν τῆς κλίμακος ὁ Στεφανέλλος· ἢ τὸ αἷμά σου θὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

Τρία βήματα ἐπροχώρησεν ὁ Ἀδριανὸς μεταξὺ τοῦ πλήθους, καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἐναντίων ἔπεσαν θύματα τῆς σπάθης του. «Βοήθεια! ἐφώναξε πρὸς τοὺς ὀπαδούς του, καὶ ἀμέσως οἱ ἀνδρεῖοι καὶ τολμηροὶ ἐκεῖνοι στρατιῶται ἔρθασαν εἰς τὸν πρόδομον. Εὐθὺς ὁ κώδων ἐσήμανε μεγαλοφώνως, καὶ τὴν αὐλὴν κατέκλυσαν στρατιῶται. Καταβληθέντες ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' ὄχι καὶ νικηθέντες οἱ περὶ τὸν Ἀδριανὸν συνελήφθησαν, αὐτὸς δὲ, τὸ ἄνθος τῶν Κολοννῶν, τραυματισθεὶς, ἀσθμαίνων, ἀφοπλισθεὶς, ἀλλὰ προφέρων πάντοτε ἀπειλὰς, ἔγεινεν αἰχμάλωτος ἐντὸς τοῦ φρουρίου τοῦ συγγενοῦς του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Η ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΥ.— ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.— Η ΑΜΟΙΒΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΣ.

Εὐκόλως συμπεραίνει ὁ ἀναγνώστης πόσον ἠγανάκτησεν ὁ Ῥιέντζης, ὅταν εἶδεν ἐπιστρέψαντα τὸν κήρυκά του ἠκρωτηριασμένον καὶ ἀτιμασθέντα. Ὁ χαρακτήρ του, αὐστηρὸς ἐκ φύσεως, ἐσκληρύνθη ἔτι μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῶν παθημάτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν του· ἡ δὲ διαγωγὴ τοῦ Στεφανέλλου ἀπαντήσαντος οὕτω πως εἰς τὰς προτάσεις του, προτέβαλεν αὐτὸν καιρίως

Ὁ κώδων τοῦ Καπιτωλίου ἐκάλεσεν εἰς τὰ ὅπλα τὸν λαὸν ἐντὸς δέκα λεπτῶν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κήρυκος. Ἡ μεγάλη σημαία τῆς Ῥώμης ἀνεπετάσθη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου πύργου, καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συνελήφθη ὁ Ἀδριανὸς αἱ δυνάμεις τοῦ συγκλητικοῦ, ὁδηγούμεναι ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ῥιέντζην, διενθύνθησαν πρὸς τὴν Παλεστρίναν. Τὰ στρατεύματα τῶν βαρόνων εἶχον ἐν τοσούτῳ προχωρήσει μέχρι Τιβούρνων, συμβοηθούντων, ὡς ὑποτίθετο, καὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν, ὁ δὲ Ῥιέντζης ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν ὡραιο-

τάτην ἐκείνην θέσιν διὰ νὰ στρατολογήσῃ καὶ νὰ δεχθῇ τὴν ὑποταγὴν τῶν ὑπόπτων, ἐνῷ οἱ στρατιῶταί του, τοῦ Ἀριμβάλδου καὶ τοῦ Βρεττόνου διοικοῦντων, ἔδραμον πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐναντίων περιφερομένων ἐπὶ λῃστείᾳ. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοντερεάλου ἐπέστρεψαν τὴν νύκτα φέροντες τὴν εἴδησιν, ὅτι τὰ στρατεύματα τῶν βαρόνων ὠχυρώθησαν εἰς τὰ ἀσφαλέστερα μέρη τῶν δασῶν τοῦ Παντάνου.

Ἐρύθημα ἐφάνη εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Ῥιένζου· ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Βρεττόνην, ὅστις εἶχεν ἀναγγείλει τὰς εἰδήσεις, καὶ ὑποψία ἀνέβη εἰς τὴν καρδίαν του.

—Πῶς!... ἐσώθησαν! ἀνέκραξεν· εἶναι δυνατόν; Θθάνουν πλέον οἱ ἀκροβολισμοὶ μὲ τοὺς εὐγενεῖς τούτους λῃστάς. Δὲν θὰ φθάσῃ ἡ ὥρα ὅταν θὰ τοὺς ἀπαντήσω κατὰ πρόσωπον; Βρεττόνη, —ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Μοντερεάλου ἠσθάνθη τὸν μέλανα ὀφθαλμὸν τοῦ Ῥιένζου διαβάντα εἰς τὰ ἔγκατα αὐτὰ τῆς καρδίας του,—Βρεττόνη, ἐπανέλαβε μὲ τόνον φωνῆς ἀλλοῖον, οἱ ἄνθρωποί σου εἶναι ἄξιοι ἐμπιστοσύνης; μήπως ὑπάρχει συννενόησις μὲ τοὺς βαρόνους;

—Πῶς; ἀνεφώνησε ταραχθεὶς ὁ Βρεττόνης.

—Δὲν ἔχει πῶς μ'ἐμέ, ἀπεκρίθη ἀποτόμως ὁ συγκλητικὸς δήμαρχος γνωρίζω ὅτι εἶσαι ἀνδρεῖος ἀρχηγὸς ἀνδρείων στρατιωτῶν. Σὺ καὶ ὁ ἀδελφός σου Ἀριμβάλδος μὲ ὑπηρετήσατε καλά, κ'ἐγὼ σᾶς ἀντέμειψα καλά! Δὲν τὸ ἔκαμα; λέγε!

—Συγκλητικέ, εἶπεν ὁ Ἀριμβάλδος ὑπολαβών, ἐφύλαξας τὰς ὑποσχέσεις σου. Μᾶς ἀνύψωσες εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους βαθμοὺς τοὺς ὁποίους εἶχες εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, καὶ τοῦτο ἀντέμειψε δαψιλῶς τὰς μικρὰς ὑπηρεσίας μας.

—Χαίρω ὅτι τὸ ὁμολογεῖτε, εἶπεν ὁ δήμαρχος.

Ὁ Ἀριμβάλδος ἐπανέλαβε τὴν ὁμιλίαν. ἀλλὰ θαρραλεώτερον, εἰπών.

—Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι δὲν ἔχεις ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μας

—Ἀριμβάλδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζος μὲ φωνὴν προδίδουσαν βαθεῖαν ταραχήν, εἶσαι λόγιος, καὶ μ'ἐφάνης ὅτι ἐνέκρινες τὰ περὶ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ κοινοῦ μας γένους σχέδιά μου. Σὺ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ μ'ἐπιβουλευθῇς, διότι ὑπάρχει τι κοινὸν μεταξὺ σοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀλλὰ μὴ μὲ κατακρίνετε εἶμαι περικυκλωμένος ἀπὸ προδότας, καὶ αὐτὸς ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέω, φθάνει φαρμακερὸς εἰς τὰ χείλη μου.

Τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Ῥιένζου, τὰ ὁποῖα δὲν ἐστεροῦντο πάθους, ἐμάλαξαν τὴν καρδίαν τοῦ ἠπιωτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Μοντερεάλου. Ἔκλινε σιωπηλῶς τὴν κεφαλήν, ἐκεῖνος δὲ ὅστις παρετήρει αὐτὸν προσεκτικῶς, ἀνεστέναξε. Τότε, τραπεὶς εἰς ἄλλο ἀντικείμενον, ὡμίλησε περὶ τῆς μελετωμένης πολιορκίας τῆς Παλεστρίνης, καὶ μετ'ὀλίγον ἀνεχώρησε διὰ νὰ ἀναπαυθῇ.

Μείναντες μόνοι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἠτένισαν ἀλλήλους σιωπῶντες.

—Βρεττόνη, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀριμβάλδος μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἡ καρδία μου εἶναι ταραγμένη. Δὲν μὲ ἀρέσκουν τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ Μοντερεάλου. Μὲ τοὺς συμπατριώτας μας εἴμεθα εἰλικρινεῖς καὶ τίμιοι· διὰ τί λοιπὸν νὰ φερθῶμεν ὡς προδόται πρὸς τὸν μεγαλόψυχον τοῦτον Ῥωμαῖον; (α)

—Σιωπή! ἀπεκρίθη ὁ Βρεττόνης. Μόνη ἡ σιδηρᾶ χεὶρ τοῦ ἀδελφοῦ μας δύναται νὰ κυβερνήσῃ τὸν φιλοτάραχον τοῦτον λαόν· καὶ ἂν προδίδωμεν τὸν Ῥιένζην, τὸ αὐτὸ πάσχουν καὶ οἱ ἐχθροί του, οἱ βαρόνοι· φθάνουν αὐτά· Ἔχω εἰδήσεις τοῦ Μοντερεάλου· ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἦναι εἰς τὴν Ῥώμην.

—Καὶ τότε;

—Ἐπειδὴ τὸν μὲν Ῥιένζην θὰ ἐξασθενίσουν οἱ βαρόνοι (διότι δὲν θὰ νικήσῃ), τοὺς δὲ βαρόνους ὁ Ῥιένζης, οἱ ἄνθρωποί μας θὰ κυριεύσουν τὸ Καπιτώλιον, καὶ οἱ στρατιῶται, οἱ διεσκορπισμένοι σήμερον καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν θὰ πετάξουν πρὸς τὰς σημαίας τοῦ μεγάλου στρατάρχου. Ὁ Μοντερεάλης θὰ γίνῃ πρῶτον κυβερνήτης (podesta) καὶ ἔπειτα βασιλεὺς τῆς Ῥώμης.

Ὁ Ἀριμβάλδος ἐκινήθη ἀνήσυχος ἐπὶ τοῦ θρανίου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔπαυσαν συνομιλοῦντες περὶ τῶν σχεδίων των.

Ἡ θέσις τοῦ Ῥιένζου ἦτο πραγματικῶς ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι παροξύνουσι, σκληρύνουσι καὶ τοὺς γλυκυτέρους χαρακτῆρας. Ἔχων νοῦν μεγαλοπράγμονα, καὶ καρδίαν ὑψηλόφρονα, φθάσας εἰς τὸν λαμπρότερον κολοφῶνα τῆς ἐξουσίας καὶ περικυκλωμένος ἀπὸ κόλακας γλωσσογάστορας, δὲν εὕρισκε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων οὐδ' ἕν κἂν στῆθος διὰ νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς αὐτό. Ὡμοίαζεν ἀναβάτην μέρους ἀποκρήμνου, εἰς οὗτινος τὰς χεῖρας συντρίβεται πᾶν κλαδίον τὸ ὁποῖον ἁρπάζει διὰ νὰ στηρίξῃ τοὺς ὀλισθαίνοντας πόδας του. Νὰι μὲν ὁ λαὸς εὐνόει αὐτὸν ὑπέρποτε· ἀλλ' ἐνῷ ἐνθουσιῶν ἀνεβίβαζεν αὐτὸν εἰς οὐρανούς, οὐδ' εἰς ἀπεφάσιζε *νὰ προσφέρῃ τὴν ἐλαχίστην θυσίαν ὑπὲρ αὐτοῦ*! Ἡ ἐλευθερία ὅμως Κράτους τινὸς δὲν εἶναι ἔργον ἑνὸς καὶ μόνου· ἐὰν ὁ λαός, ἢ ἐὰν ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς δὲν ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦτο, πρέπει τοὐλάχιστον ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ μειονοψηφία ἔνθερμος καὶ ἀκάματος. Ἡ Ῥώμη ἀπῄτει παρ' ὅλων τῶν ἐπιθυμούντων τὴν ἀναγέννησίν της, θυσίας χρόνου, ἀναπαύσεως, καὶ χρημάτων. Τὸ πλῆθος ἠκολούθει τὰς πομπὰς τοῦ συγκλητικοῦ,

(1) Ὁ ἀνώνυμος βιογράφος τοῦ Ῥιένζου ἐπιφέρει τὴν ἑπομένην ὀρθὴν παρατήρησιν «Sono li Tedeschi, come discendon dela Alemagna, semplici puri, senza fraude, come si allogano fra taliani, diventano mastri coduti, viziosi, che sentono ogni malizia.» Vit. di Col. di Rienzi. lib. II. Cap. 16. Ἤτοι. «Οἱ Γερμανοί, ὅτε ἔρχονται ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν, εἶναι ἁπλοῖ, καθαροί, ἄδολοι· μισθούμενοι ὅμως ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, ἀποκτῶσι τοσαύτην πανουργίαν, καὶ τοσαῦτα ἐλαττώματα, ὥστε γίνονται πλήρεις πάσης κακίας.»

ἀλλ' οὐδεὶς Ῥωμαῖος ἐξέθετεν *ἄμισθος* τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῆς σημαίας του· οὐδεὶς προσέφερεν ὀβολὸν κἂν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἐλευθερίας. Κατ' αὐτοῦ εἶχον συμμαχήσει οἱ ἰσχυρότεροι καὶ οἱ πλέον ἀτίθασοι τῶν βαρόνων τῆς Ἰταλίας, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐδύνατο νὰ διατηρήσῃ ἐξ ἰδίων μικρὸν στρατὸν μαχίμων πολεμιστῶν, ἐνῷ τοῦ Ῥιένζου ὀπαδοὶ ἦσαν ἔμποροι καὶ βιομήχανοι, οἵτινες ἤθελον μὲν ν' ἀπολαύσωσι τῶν καρπῶν τῆς ἐλευθερίας, ὄχι ὅμως καὶ νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν· οἵτινες ἐζήτουν, πρὸς ἀμοιβὴν ματαίων ἐπευφημιῶν, εἰρήνην καὶ πλοῦτη, καὶ ἀνέμεναν νὰ ἐκτελέσῃ εἷς μόνος, ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, ὅ,τι θὰ κατώρθουν οἱ ἀδιάκοποι ἀγῶνες μιᾶς γενεᾶς. Μεταρρύθμισιν τοῦ Κράτους ἐνόουν τὸ νὰ μὴ σφάζωνται ἀπὸ τοὺς βαρόνους, μηδὲ νὰ φορολογῶνται ἀπὸ τοὺς ἄρχοντάς των. Ἡ Ῥώμη λοιπὸν δὲν ἔδιδεν ἐκουσίως εἰς τὸν συγκλητικόν της οὔτε ὅπλα οὔτε χρήματα. (α) Ἀλλ' ὁ Ῥιένζης, γνωρίζων τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχει ὁ ἄρχων Κράτους τινὸς ὅστις ζητεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὸ δι' ὅπλων ξένων, ἠσθάνετο ἐπιθυμίαν ἀκάθεκτον, καὶ ὠνειροπόλει αἰωνίως νὰ συστήσῃ ἐκ νέου, κατὰ τὸν πρῶτον τῶν Ῥωμαίων ἐνθουσιασμόν, δύναμιν τακτικὴν ἐθελοντῶν, οἵτινες, ὑπερασπίζοντες αὐτὸν, θὰ ὑπεράσπιζον ἑαυτούς, ὄχι ὅμως ὡς πρίν, δηλαδή, ὡς ἐπὶ τῆς πρώτης κυβερνήσεώς του, δύναμιν, *ὀνόματι* ἐξ εἴκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν ὑποχωρούτων, ὡς ὑπεχώρησαν ἄλλοτε, ἐνώπιον ἑκατὸν πεντήκοντα, ἀλλὰ τακτικὴν, πείθαρχον, πιστὴν, ἧς τινος ὁ ἀριθμὸς, νὰ ἦναι μὲν ἱκανὸς ὥστε νὰ ἀποκρούῃ τὰς ἐπιθέσεις, ὄχι ὅμως καὶ τόσος ὥστε νὰ ἐπιτίθεται αὐτός.

Ἀλλ' ἕως τότε, ὅλαι αἱ ἰδιαίτεραι προσπάθειαί του, ὅλαι αἱ ἐπίσημοι προτροπαί του, εἶχον ἀποτύχει· τὸ πλῆθος ἤκουεν, ἐχειροκρότει, τὸν ἔβλεπεν ἐξερχόμενον τῆς πόλεως κατὰ τῶν τυράννων αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπέστρεφον εἰς τὰ ἔργα των λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· «πόσον μεγάλος ἄνθρωπος εἶναι!»

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ῥιένζου ἐκρίθη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ ἄνδρας θεωριῶν, οἵτινες ἐξετάζουσι τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἂν ἦσαν μηχαναὶ ἀτμοκίνητοι, οἵτινες ἐκτιμῶσι τοὺς ἄλλους, ὄχι κατὰ τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν, καὶ οἱ ὁποῖοι κατέκριναν ἢ ἐμυκτήρισαν τὸν δήμαρχον, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ καταδικάσωσι τὸν λαόν! Καὶ τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ ζήλου, ὅστις ἐζωογόνει μίαν μόνην φλέβα τοῦ Νικολάου Ῥιένζου, ἐὰν εὑρίσκετο εἰς τὴν Ῥώμην, ἡ γεραρὰ δημοκρατία, ἂν ὄχι ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτοκρατορία τῆς πόλεως ἐκείνης, θὰ ἠγείρετο ἴσως ἀπὸ τὸν τάφον της! Ἀποστρέφων τὸ βλέμμα ἀπὸ τὸν λαόν, ὁ συγκλητικὸς ἔβλεπε τοὺς βαρβάρους καὶ θηριώδεις στρα-

(α) Ὅλοι οἱ ἱστοριογράφοι ἐπιμαρτυροῦσι τοῦτο.

τιώτας του, συνειθισμένους εἰς τὴν ἀκολασίαν στρατοπέδων τυράννων, καὶ ὑποκειμένους εἰς στρατηγοὺς εἰς οὓς ἦτο ἐπίσης ἐπικίνδυνον καὶ τὸ νὰ ἐμπιστευθῇ, καὶ τὸ νὰ δείξῃ δυσπιστίαν. Πολιορκούμενος παντα-χόθεν ἀπὸ κινδύνους, καθίστατο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ πλέον ἀνήσυχος, πλέον ἄγρυπνος, καὶ πλέον αὐστηρός· καὶ οὕτως, ἂν καὶ εἶχεν ὅλας τὰς κλίσεις τοῦ πατριώτου, κατεφέρετο πρὸς ὅλας τὰς ῥοπὰς τοῦ τυράν-νου. Μὴ διαβὰς τὴν δύσβατον καὶ τραχεῖαν ὁδὸν, ἥτις διὰ βίου ὅλως πολεμικοῦ, ἔφερε τὸν Κρόμβελλον εἰς ἐξουσίαν ὁμοίαν τῆς τοῦ Ριένζου, καὶ ἔχων πλειοτέραν χάριν καὶ πλειοτέραν διανοητικὴν ἀρετὴν ὡμοίαζεν ὅμως τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἄνδρα κατά τινα μέρη τοῦ χαρακτῆ-ρος, ὡς, φερ' εἰπεῖν, κατὰ τὸν θρησκευτικὸν ἐνθουσιασμὸν, τὴν ἄκαμ-πτον δικαιοσύνην, παρεκβαίνουσαν πολλάκις, ὡς ἐκ τῶν περιστάσε-ων, πρὸς αὐστηρότητα, ἀλλὰ ποτὲ ἄνευ λόγου πρὸς σκληρότητα ἢ αἱματοχυσίαν, ὡς καὶ κατὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, καὶ τὴν μυστηριώδη ἐξουσίαν του ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ἡ ὁμοιότης αὐτὴ πρὸς τὸν γίγαντα τῆς Ἀγγλίας προήρχετο ἐκ τῶν περιστάσεων, μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς φύσεως, καὶ αἱ περιστάσεις αὐταὶ ἐξωμοίωσαν τοὺς χαρακτῆράς των περὶ τὰ τέλη τῶν διαφόρων σταδίων των. Ὡς καὶ ὁ Κρόμβελλος, περικυκλωθεὶς ἀπὸ κρυφίους καὶ φανεροὺς ἐχθροὺς, ἔβλεπε τὸ φάσγανον τοῦ δολοφόνου λάμπον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ οὕτως ἡ ἀτρόμητος καρδία του, ἥτις κατεῤῥόνει τοὺς πραγμα-τικοὺς κινδύνους, ἔτρεμε φανταζομένη τοὺς ἀνυπάρκτους. Τὸ πρόσω-πον ἀλλοιούμενον αἰφνιδίως, οἱ ἀνήσυχοι καὶ αἱμόῤῥοοι ὀφθαλμοὶ ἀντιφάσκοντες πρὸς τὴν προσποιητὴν σοβαρότητα τοῦ ἤθους, τὰ ψιθυρί-ζοντα χείλη, ὁ διακεκομμένος ὕπνος, ὁ κρύφιος θώραξ, τοιαῦται ἦσαν καὶ πρὸς τοὺς δύο τῆς ἐξουσίας αἱ ἀμοιβαί!

Ὁ δήμαρχος δὲν εἶχε πλέον τὸ εὐσυνάρμοστον τῆς νεότητος! Ἡ ὑγεία του ἥτις εἶχε τοσοῦτο προσβληθῇ εἶχε πάθει σπουδαίως εἰς τὴν ἐν Αὐενιῶνι φυλακήν. (α). Ναὶ μὲν ἡ μεγαλοψυχία του τὸν ὑπε-στήριζεν, ἀλλὰ τὰ νεῦρά του δὲν ἦσαν ὡς πρῶτον. Δάκρυα περιέχεον εὐκόλως τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ πολλάκις, ὡς καὶ ὁ Κρόμβελλος, κατεκρίθη ὅτι ἔκλαιεν ἐξ ὑποκρισίας, ἐνῷ πραγματικῶς τοῦτο προήρ-χετο ἀπὸ τὴν ἐξασθενήσασαν καὶ εὐερέθιστον κατασταθεῖσαν ἰδιο-συγκρασίαν του. Ἐνῷ δὲ πρῶτον ἦτο ὅσον ἐνδέχεται ἐγκρατὴς (β), σήμερον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς μελαγχολικοὺς λογισμούς του, κα-τέφευγεν εἰς τὸν ἐπίβουλον ἐρεθισμὸν τοῦ οἴνου. Ἔπινε πολὺ, ἂν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς οἰνοποσίας δὲν ἐπροδίδετο εἰμὴ διὰ διαχύσεως

(α) «Dicea che nella prigione era stato ascarmato. Vit. di Cola di Rienzi, lib. 11. cap. 18. Ἤτοι, «ἔλεγεν ὅτι κατεστράφη ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ.»

(β) Solea prima esser, sobrio, temperato, ora è diventato distemperatis-simo bevitore» etc. Ibid. Ἤτοι. «Πρῶτον μὲν, ἦτο σώφρων, νηφάλιος, ἐγκρατὴς, ἔπειτα δὲ ἐξετράπη εἰς ἀκράτητον οἰνοποσίαν.

ζωηροτέρας, καὶ διὰ τῆς φιλομαιοδοῦς διαθέσεως τῆς νεότητός του, φαιδρᾶς συναμα καὶ σκωπτικῆς. Σήμερον ὅμως, ἡ μὲν εὐθυμία εἶχε κατασταθῆ θορυβεστέρα, τὸ δὲ σκῶμμα δηκτικώτερον.

Ταῦτα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ριένζου μετὰ τὴν κάθοδόν του, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην καταφανέστερα. Καὶ αὐτὸς μὲν ἠγάπα τὴν Νίναν μὲ τὸ αὐτὸ πάθος, ὅπως καὶ πρότερον, ἐκείνη δὲ τὸν ἐλάτρευε πολὺ πλέον ἢ ἄλλοτε, εἰ δυνατόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ζωηρότης καὶ τὸ ἔνθερμον τῆς τροπαιούχου φιλοδοξίας εἶχε παρελθεῖ, αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις των δὲν εἶχον πλέον τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν θέλγητρον. Ἄλλοτε ὡμίλουν πάντοτε περὶ τοῦ *μέλλοντος*, καὶ περὶ τῶν ἐπερχομένων λαμπρῶν ἡμερῶν· σήμερον ὅμως ὁ Ριένζης ἀπέστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὸ *φαιδρὸν ἐκεῖνο μέλλον*, μὲ καρδίαν δύσθυμον καὶ περίλυπον. Δὲν ὑπῆρχε πλέον *φαιδρὸν μέλλον* δι' αὐτόν! Σήμερον ἡ θέσις του ἦτο πλήρης προσκομμάτων καὶ ἀκανθῶν, ἐνῷ τὰ πέραν αὐτῆς ἐραίνοντο ἔτι μᾶλλον ἀπαίσια καὶ δεινά. Εἶχεν ἐν τοσούτῳ εἰσέτι καὶ στιγμὰς τινας βραχείας μὲν ἀλλὰ λαμπράς, καθ' ἃς, λησμονῶν τὸν σιδηροῦν αἰῶνα ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου εἶχε ῥιφθῆ, καὶ βυθιζόμενος εἰς ὀνειροπολήτειες κεφαλῆς ἐξημμένης περὶ τοῦ περιποθήτου παρελθόντος, ἐφαντάζετο ὅτι ἀνῆκεν εἰς λαὸν ἄξιον τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ νοός του. Ὡς ἐκεῖνοι οἵτινες διῆλθον σῶοι διὰ μεγάλων κινδύνων, ἐξηκολούθει νὰ πιστεύῃ δι' ἑαυτὸν μέλλον ἔνδοξον. Δὲν ἐδύνατο νὰ πεισθῇ ὅτι ἠλευθερώθη ἐπὶ ματαίῳ! Ἦτο ὁ ἐκλεκτός, καὶ ἐπομένως τὸ ὄργανον τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ οὕτως, ἡ Βίβλος ἥτις παρηγόρει καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀπομονώσεως, τῶν περιπλανήσεων καὶ τῆς φυλακίσεώς του, ἦτο εἰς αὐτὸν ἀναγκαιοτέρα κατὰ τὰς ὥρας τοῦ μεγαλείου του.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο αἴτιον λύπης πρὸς ἄνθρωπον, ὅστις, ἐν μέσῳ τοιούτων περιστάσεων δημοσίου κινδύνου ἔχει ἰδίως ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς συμπαθείας τῶν φίλων του, ὑπῆρξεν ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν συνεργῶν του, ἀποσπασθέντων αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, ὡς συμβαίνει κοινῶς εἰς τοὺς ἀπόντας. Ἄλλοι μὲν εἶχον ἀποβιώσει, ἄλλων δὲ, βαρυνθέντων τὴν τύρβην τοῦ δημοσίου βίου, ὁ ζῆλος εἶχε σβεσθῆ ἐξ αἰτίας τῶν ταραχωδῶν ἐπαναστάσεων καθ' ἃς ἡ κατάστασις τῆς Ῥώμης, ἀντὶ νὰ βελτιωθῇ, ἐγίνετο ἑκάστοτε χειροτέρα, καὶ ἄλλοι, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν πόλιν, ἀπεποιοῦντο πᾶσαν μετοχὴν εἰς τὰ πράγματα Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ παλατίου του, ὁ συγκλητικὸς δήμαρχος ἐπερικυκλοῦτο ἀπὸ πρόσωπα ξένα, καὶ ἀπὸ νέαν γενεάν. Ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ λαοῦ, πολλοὶ μισοῦντες τὴν παπικὴν κυριαρχίαν, ἔβλεπον μὲ βλέμμα ὕποπτον καὶ λοξὸν ἐκεῖνον, ὅστις, καί τοι κυβερνῶν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ πάπα καὶ ἀπήλαυε τῆς ἐμπιστοσύνης του. Ὁ Ριένζης δὲν ἦτον ἐκ τῶν

λησμονούντων τοὺς ἀρχαίους φίλους, ὅσῳ ταπεινοὶ καὶ ἂν ἦσαν, καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἤδη συνδιαλεχθῇ μὲ τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον. Ἀλλ' ὁ ἀμείλικτος ἐκεῖνος δημοκράτης τὸν ἤκουσε ψυχρῶς. Οἱ ξένοι μισθοφόροι, ὁ τίτλος τοῦ συγκλητικοῦ ἀπέρεσκαν εἰς τὸν χαλκέα, ὅστις ἔσπευσε νὰ τὸ φανερώσῃ πρὸς τὸν Ῥιένζην μὲ τὴν συνήθη τραχύτητά του.

—Ὡς πρὸς τὸν τίτλον, ἀπεκρίθη ὁ δήμαρχος εὐμενῶς, τὰ ὀνόματα δὲν ἀλλάζουν τοὺς χαρακτῆρας. Ἐὰν ποτε λησμονήσω ὅτι, ἀπεσταλμένος τοῦ πάπα, θὰ εἴπῃ τὸ νὰ ἦμαι φύλαξ τοῦ ποιμνίου του, τότε ἐγκατάλειψόν με. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ξένους, ἂς ὁρκισθοῦν πεντακόσιοι Ῥωμαῖοι ν' ἀγρυπνοῦν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔνοπλοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ῥώμης, καὶ εὐθὺς ἀπολύω τοὺς Γερμανούς.

Ἀλλ' ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος ἔμεινεν ἀδυσώπητος· τίμιος μὲν ἀλλ' ἀνάγωγος, σκληροτράχηλος καὶ φύσει δύσκολος, ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἦτο πλέον ἀναγκαῖος εἰς τὸν συγκλητικόν, καὶ τοῦτο προσέβαλλε τὴν φιλαυτίαν του. Προσέτι, καὶ τοῦτο θὰ φανῇ βεβαίως παράδοξον, ὁ δύστροπος χαλκεὺς ὑπέτρεφε μνησικακίαν κατὰ τοῦ Ῥιένζου, διότι δὲν τὸν διέκρινε μεταξὺ τῶν μυριάδων αἵτινες ὑπεδέχθησαν αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς θριαμβικῆς καθόδου. Τοιαῦται εἶναι αἱ σμικρόταται ποσβολαὶ ἐξ ὧν ἐπέρχεται κίνδυνος μέγας πρὸς τοὺς ἄρχοντας!

Ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐξηκολούθει πάντοτε νὰ συνέρχεται, τοῦ δὲ Τσέκου δὲλ Βέκιου ἡ φωνὴ ἠκούετο προλέγουσα ἀπαίσια. Ἀλλ' ὅ,τι ἐλύπει τὸν Ῥιένζην πολὺ πλέον τῆς ἀπομακρύντεως τῶν ἄλλων, ἦσαν οἱ δισταγμοὶ καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ ἀρχαίου ἐπιστηθίου φίλου του. Πανδόλφου Γουΐδου. Μὴ βλέπων τὸν δημοτικὸν τοῦτον πολίτην μεταξὺ τῶν προερχομένων καθ' ἑκάστην εἰς τὸ Καπιτώλιον, τὸν ἐμήνυσε, καὶ ἐπροσπάθησεν ἀλλ' εἰς μάτην, νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὴν πρώτην οἰκειότητα. Ὁ Πανδόλδος ἔδειξε μὲν πολὺ σέβας, δὲν ἐμετρίασεν ὅμως οὐδὲ τὴν περίσκεψιν, οὐδὲ τὴν ψυχρότητά του, ἂν καὶ ἐφέρθη πρὸς αὐτὸν μὲ ἄπειρον συγκατάβασιν. Ὁ συγκλητικὸς Ὁ Πανδόλφος εἶχε συνειθίσει νὰ ἀναπλάττῃ ἴδια σχέδια φιλόδοξα, καὶ ἐφαντάζετο ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπέστρεφεν ὁ Ῥιένζης, θὰ ἐγίνετο αὐτὸς ἀσφαλέστερον, καὶ τῇ συγκαταθέσει ἴσως καὶ αὐτῶν τῶν βαρόνων, δήμαρχος. Ἐν καιρῷ διχοστασίας καὶ κοινῆς διαφθορᾶς, ὅτε τὰ Κράτη δὲν ἀπολαύουσι τοῦ εὐεργετήματος κυβερνήσεως συντεταγμένης, ἡ εὐκολία μεθ' ἧς φθάνει τις καὶ εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις, ἐρεθίζει τὴν φιλοδοξίαν, καὶ ὑποθάλπει τὸν φθόνον καὶ τὴν ἀντιζηλίαν, τὰ πάθη ταῦτα ἅτινα καταστρέφουσι τὴν ὁμόνοιαν, καὶ παραλύουσι τοὺς δεσμοὺς τῶν πολιτικῶν μερίδων.

Τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τοῦ Ῥιένζου, καὶ ὅμως, πρᾶγμα βεβαίως

ἀξιοθαύμαστον, ἐλατρεύετο ἀπὸ τὸ πλῆθος· ἦτο κύριος καὶ νόμων, καὶ ἐλευθερίας, καὶ ζωῆς, καὶ θανάτου!

Ἐξ ὅλων τῶν περὶ αὐτόν, ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης ἦτο ὁ εὐνούστερος· ὁ νέος οὗτος ὅστις συνώδευσε τὸν Ῥιένζην κατὰ τὴν μακρὰν ἐξορίαν του, εἶχε συνοδεύσει αὐτὸν, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Νίννης, καὶ ἀπὸ Αὐενιῶνα εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀλβορνόζου. Ὁ ζῆλος, ἡ εὐφυία, ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀναμφισβήτητος ἀφοσίωσίς του, ἐτύφλουν τὸν συγκλητικὸν ὡς πρὸς τὰς ἐλλείψεις τοῦ χαρακτῆρός του καὶ διήγειρον ἔτι μᾶλλον τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ῥιένζου. Ἔχαιρεν αἰσθανόμενος πάλλουσαν παρὰ τὴν καρδίαν του καρδίαν πιστὴν, ὁ δὲ νέος, ὀνομασθεὶς θαλαμηπόλος, παρηκολούθει πάντοτε αὐτὸν, καὶ ἐκοιμᾶτο εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον.

Ἀποσυρθεὶς τὴν νύκτα ἐκείνην εἰς Τίβουρνα, εἰς τὸν ἐπίτηδες παρασκευασθέντα κοιτῶνα, ἐκάθησε πλησίον παραθύρου ἀνοικτοῦ, δι' οὗ ἔβλεπε κυματιζομένας τὰς ἐπιστεφούσας τὰ ὄρη μαύρας ἰτέας, ἐνῷ, διὰ τὴν ἠρεμίαν τῆς ὥρας ἐκείνης, ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς του ὁ δοῦπος τοῦ καταῤῥάκτου, ἰσχυρότερος καὶ αὐτῶν τῶν τακτικῶν καὶ ἐῤῥύθμων βημάτων τῶν φρουρούντων ἐκεῖ πλησίον σκοπῶν. Στηρίξας τὴν παρειὰν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις θλιβερὰς· ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον ἔστρεψε τὸ βλέμμα, εἶδε τοὺς στίλβοντας γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Βιλλάνου προσηλωμένους μὲ συμπάθειαν ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνησυχίαν ἐπάνω του.

—Δὲν εἶναι καλὰ ὁ κύριός μου; ἠρώτησεν ὁ νέος θαλαμηπόλος διστάζων.

—Ὄχι τέκνον μου, πάσχει ὅμως ἡ καρδία μου. Μὲ φαίνεται ὅτι ὁ ἀὴρ εἶναι ψυχρὸς, ἂν καὶ εὑρισκόμεθα εἰς νύκτα τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἄγγελε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥιένζης, ὅστις εἶχεν ἀποκτήσει τὴν ἀνήσυχον πολυπραγμοσύνην τῆς ἐπισφαλοῦς ἐξουσίας, Ἄγγελε, φέρε μ' ἐκεῖνο τὸ μελανοδοχεῖον καὶ τὸ χαρτίον. Ἤκουσες τί λέγουν οἱ ἄνθρωποι περὶ τῆς ἐπιχειρήσεώς μας κατὰ τῆς Παλεστρίνης;

—Θέλει ὁ κύριός μου νὰ μάθῃ ὅλας τὰς φλυαρίας των, εὐχαρίστους ἢ ὄχι; ἠρώτησεν ὁ Βιλλάνης.

—Ἂν ἤθελα ν' ἀκούω μόνον εὐχάριστα, Ἄγγελε, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψω ποτὲ εἰς τὴν Ῥώμην.

—Ἤκουσα λοιπὸν στρατιωτικόν τινα τῆς Ἄρκτου λέγοντα μυστηριωδῶς πως, ὅτι δὲν θὰ κυριευθῇ τὸ φρούριον.

—Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς λεγεῶνός μου τί λέγουν;

—Κύριέ μου, τοὺς ἤκουσα ψιθυρίζοντας ὅτι δὲν φοβοῦνται τόσῳ τὴν ἧτταν, ὅσῳ τὴν ἐκδίκησιν τῶν βαρόνων ἐὰν νικήσωμεν.

—Καὶ μὲ τοιαῦτα ὄργανα ἡ ζῶσα γενεὰ τῆς Εὐρώπης, καθὼς

καὶ οἱ ἐξηπατημένοι μεταγενέστεροι, θὰ νομίσουν ὅτι ὁ τεχνίτης κατεσκεύασεν ἔργον τέλειον! Δός με τὴν Βίβλον ἐκείνην.

Καὶ ἐνῷ ὁ Ἄγγελος ἔφερεν εὐσεβάστως πρὸς τὸν Ῥιέντζην τὴν ἱερὰν Γραφήν, ἔλεγεν·

—Ὀλίγον πρὶν ἔλθω ἐδῶ, ἤκουσα ὅτι ὁ κύριος Ἀδριανὸς Κολόννας ἐφυλακίσθη ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν του.

—Καὶ ἐγὼ τὸ ἤκουσα, καὶ τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ Ῥιέντζης. Οἱ βαρόνοι αὐτοί, κρεμοῦν καὶ τὰ ἴδια τέκνα των, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ σκωριάσουν τὰ σίδηρα τῆς ἀγχόνης· ἀλλ' οἱ ἀχρεῖοι θὰ ταπεινωθοῦν, καὶ τὰ ὀχυρὰ φρούριά των θὰ κατεδαφισθοῦν.

—Ἐπεθύμουν, κύριέ μου, ἐπανέλαβεν ὁ Βιλλάνης, νὰ εἶχαν οἱ στρατιῶταί μας τῆς Ἄρκτου ἄλλους ἀρχηγοὺς παρὰ τούτους τῆς Προβηγκίας.

—Καὶ διὰ τί; ἠρώτησεν ἀμέσως ὁ Ῥιέντζης.

—Ἐφάνησαν ποτὲ πιστὰ τὰ δημιουργήματα αὐτὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Μεγάλης Συμμορίας, πρὸς ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ἡ φυλαργυρία ἢ ἡ φιλοδοξία τοῦ Μοντερεάλου ἐνόμισε συμφέρον ν' ἀπατήσῃ; Δὲν ἦτο, πρὸ ὀλίγων ἀκόμη μηνῶν, ὁ σιδηροῦς βραχίων τοῦ Ἰωάννου Βίκου, καὶ δὲν ἐπώλησε μετ' ὀλίγον τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Ἰωάννου Βίκου, τὸν καρδινάλιον Ἀλβορνόζην; Οἱ στρατιῶται αὐτοὶ πραγματεύονται τοὺς ἀνθρώπους ὡς κτήνη.

—Ὀρθώτατα περιγράφεις τὸν Μοντερεάλην· εἶναι ἄνθρωπος ἐπικίνδυνος καὶ ἐπίφοβος. Οἱ ἀδελφοί του ὅμως μὲ φαίνονται μετριώτεροι· δὲν τολμοῦν νὰ ἐξοκείλουν εἰς τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν λῃστῶν· ἀλλ' ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, ἤγγισας Ἄγγελε, χορδὴν ἡ ὁποία θ' ἀποδιώξῃ ἀπόψε τὸν ὕπνον μου. Καλὲ νέε, τὰ νεανικά σου ὀμμάτια ἔχουν ἀνάγκην ἀναπαύσεως· ὕπαγε, καὶ ὅταν ἀκούσῃς τοὺς ἀνθρώπους φθονοῦντας τὸν Ῥιέντζην, στοιχάζου ὅτι...

—Ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε τὴν μεγαλοφυΐαν διὰ νὰ τὴν φθονῶμεν! ὑπέβαλεν ὁ Βιλλάνης μὲ θάρρος τὸ ὁποῖον δὲν ἐλάμβανεν ἄλλοτε ἀπὸ σέβας. Δὲν φθονοῦμεν τὸν ἥλιον, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς κοιλάδας τὰς ὁποίας γονιμοποιοῦν αἱ ἀκτῖνές του.

—Ἐὰν τῳόντι, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιέντζης ὑπομειδιάσας πικρὸν καὶ μελαγχολικόν, εἶμαι ὁ ἥλιος, ἐπιθυμῶ τὴν νύκτα... καὶ θὰ ἔλθῃ καὶ διὰ τὸν ἀνθρώπινον καὶ διὰ τὸν ἐπουράνιον ὁδοιπόρον!.. Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, τοὐλάχιστον, διότι ἡ φιλοδοξία μας δὲν μᾶς καταστήνει ἀθανάτους!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΟ ΠΙΚΡΟΤΕΡΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Τὴν ἐπισῦσαν, ὁ Ῥιένζης, καταβὰς εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου τὸν ἐπερίμενον οἱ ἀξιωματικοί του, παρετήρησε διὰ τοῦ διαβατικοῦ ὀφθαλμοῦ του, ὅτι νέφος ἐκάλυπτεν εἰσέτι τὸ μέτωπον τοῦ Βρεττόνου. Ὁ δὲ Ἀριμβάλδης, κρυπτόμενος ἐντὸς κοιλώματος παραθύρου, ἀπέφευγε τὰ βλέμματά του.

—Ὡραία ἡμέρα, κύριοι, εἶπεν ὁ Ῥιένζης. Ὁ ἥλιος ἀσπάζεται τὸ ἐπιχείρημά μας. Ἔλαβα πολλὰ πρωϊ εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ῥώμην· νέος στρατὸς θὰ φθάσῃ πρὸ μεσημβρίας.

—Χαίρω, συγκλητικέ, ἀπεκρίθη ὁ Βρεττόνης, ὅτι ἔχεις εἰδήσεις ἱκανὰς νὰ μᾶς ἀποζημιώσουν διὰ τὰς κακὰς τὰς ὁποίας θὰ σὲ κοινοποιήσω. Οἱ στρατιῶται γογγύζουν μὴ λαβόντες τὸν μισθόν των· καὶ φοβοῦμαι ὅτι, ἐὰν δὲν πληρωθοῦν, δὲν θὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῆς Παλαιστρίνης.

—Ὅπως θέλουν, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης ἀδιαφόρως. Πρὸ ὀλίγων μόνον ἡμερῶν ἦλθαν εἰς τὴν Ῥώμην· θὰ λάβουν ἐκ προκαταβολῆς τὸν μισθόν των. Ἐὰν ζητήσουν νὰ δώσουν περισσότερα ἀπὸ ἐμέ. Λάβε τοὺς στρατιώτας σου, κύριε ἱππότα, καὶ ὑγίαινε.

—Ὁ Βρεττόνης ἔμεινεν ἀμηχανῶν· σκοπός του ἦτο νὰ κυριεύσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν Ῥιένζην, καὶ ἐπεθύμει νὰ μὴ τὸν ἐπιτρέψῃ νὰ κερδήσῃ πολλὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἤθελε μάλιστα ἐπαυξήσει ἡ πτῶσις τῆς Παλαιστρίνης· ἀλλ' ἡ ἀδιαφορία τοῦ Ῥιένζου τὸν κατεθορύβησε, καὶ τὸν περιέπλεξεν ἐντὸς αὐτῶν τῶν δικτύων του.

—Δὲν πρέπει νὰ γείνῃ τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μοντερεάλου μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἀπορίας· δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σ' ἀφήσωμεν εἰς τοὺς ἐχθρούς σου . . . τρώντι οἱ στρατιῶται ζητοῦν τὸν μισθόν των.

—Καὶ θὰ τὸν λάβουν, εἶπεν ὁ Ῥιένζης. Γνωρίζω τούτους τοὺς μισθοφόρους . . αἰωνίως ζητοῦν χρήματα, ἢ ἀποστατοῦν. Θὰ ἐπιστηριχθῶ κ' ἐγὼ εἰς τοὺς Ῥωμαίους μου, καὶ θὰ θριαμβεύσω . . . ἢ θὰ πέσω, ἂν τὸ προώρισεν ὁ Θεὸς, μὲ αὐτούς. Εἰδοποίησον τοὺς ἀξιωματικούς σου περὶ τῆς ἀποράσεώς μου.

Μόλις ἐπροφέρθησαν αἱ λέξεις αὐταὶ, καὶ ὁ πρῶτος ἀξιωματικὸς τῶν μισθοφόρων φανείς, ὡς εἶχε προαποφασισθῇ μὲ τὸν Βρεττόνην, εἰς τὴν θύραν, εἶπεν ἐπιδεικνύων σέβας ἀγροϊκόν·

—Συγκλητικὲ, ἔλαβα τὰς διαταγάς σου διὰ νὰ ἐκστρατεύσωμεν, ἠθέλησα νὰ βάλω εἰς κίνησιν τοὺς ἀνθρώπους μου . . . πλήν. . .

—Ἤξεύρω τί θέλεις νὰ εἰπῇς, φίλε, ἀνεφώνησε διακόψας αὐτὸν καὶ σείων τὴν χεῖρα ὁ Ῥιένζης· ὁ κύριος Βρεττόνης θὰ σὲ δώσῃ τὴν

ἀπάντησίν μου. Ἄλλοτε, κύριε ὁπλαρχηγὲ, χρειάζεται περισσοτέρα φιλοφροσύνη πρὸς τὸν συγκλητικὸν τῆς Ῥώμης. Ὕπαγε.

Ἡ ἀπροσδόκητος ἀξιοπρέπεια τοῦ Ῥιένζου, ἐταπείνωσε καὶ ἐξέπληξε τὸν ἀξιωματικόν· ἠτένισε τὸν Βρεττόννην, καὶ αὐτὸς τὸν ἐπρότρεψε διὰ νεύματος νὰ ἀναχωρήσῃ. Κλείσας δὲ τὴν θύραν ἔγεινεν ἄφαντος.

—Τί θὰ κάμωμεν λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Βρεττόννης.

—Κύριε ἱππότα, ἀπεκρίθη μὲ σοβαρότητα ὁ Ῥιένζης, ἂς συνεννοηθῶμεν· θέλεις νὰ μὲ ὑπηρετήσῃς; ναὶ, ἢ ὄχι; Ἐὰν θέλῃς, δὲν εἶσαι ἴσος μου, ἀλλ' ὑπάλληλός μου, καὶ τότε χρεωστεῖς νὰ ὑποτάσσεσαι καὶ ὄχι νὰ διατάττῃς· ἐὰν δὲν θέλῃς, τὸ πρὸς σὲ χρέος μου θὰ ἐκπληρωθῇ, καὶ ὁ κόσμος εἶναι ἀρκετὰ μεγάλος καὶ διὰ τοὺς δύο μας.

—Ὑπεσχέθημεν ὑποταγὴν εἰς σὲ, ἀπεκρίθη ὁ Βρεττόννης, καὶ σὲ τὴν χρεωστοῦμεν.

—Ἔχω μίαν ἀκόμη εἰδοποίησιν νὰ σᾶς κάμω πρὶν δεχθῶ ἐκ νέου τὴν ὑποταγήν σας, εἶπεν ὁ Ῥιένζης ὁμιλῶν βραδέως. Διὰ τοὺς φανεροὺς ἐχθρούς μου, ἔχω τὴν σπάθην μου· ἀλλὰ διὰ τοὺς προδότας, ἀκούσατέ με καλὰ, ἡ Ῥώμη ἔχει λαιμητόμον. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους δὲν φοβοῦμαι, διὰ δὲ τοὺς δευτέρους εἶμαι ἀδυσώπητος.

—Αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ λέγωνται μεταξὺ φίλων, εἶπεν ὁ Βρεττόννης ὠχριάσας, καὶ προσπαθῶν νὰ κρύψῃ τὴν ταραχήν του.

—Μεταξὺ φίλων! . . . Λοιπὸν εἶσθε φίλοι μου! . . . Δότε με τὰς χεῖράς σας! Φίλοι λοιπὸν εἶσθε . . . καὶ θὰ τὸ ἀποδείξετε! Ἀγαπητὲ Ἀριμβάλδη, σὺ εἶσαι, ὡς κ' ἐγὼ γραμματισμένος, στρατιώτης λόγιος Ἐνθυμεῖσαι βέβαια τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ὅπου γίνεται λόγος ὅτι τὸ ταμεῖον δὲν εἶχε πῶς νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας. Ὁ ὕπατος συγκαλέσας τοὺς εὐγενεῖς, « ἡμεῖς, εἶπεν, οἵτινες ἔχομεν τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ὑπουργήματα πρέπει πρῶτοι νὰ πληρώσωμεν δι' αὐτούς.» Ἀκούετε, φίλοι μου; οἱ εὐγενεῖς ἐνέδωκαν εἰς τὴν πρότασιν, εὗρηκαν χρήματα, καὶ ἐπλήρωσαν τὸν στρατόν. Μὴ παραβλέψετε τὸ παράδειγμα τοῦτο· ἐγὼ σᾶς ἔκαμα ἀρχηγοὺς τῶν δυνάμεών μου, καὶ ἡ Ῥώμη ἐπεδαψίλευσε τιμὰς εἰς σᾶς· ἡ γενναιότης σας ἂς δώσῃ τὸ παράδειγμα τὸ ὁποῖον θὰ μάθουν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ ξένους. Μὲ ἀτενίζετε, *φίλοι μου*! Βαθύνω εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχάς σας . . . καὶ σᾶς εὐχαριστῶ ἀπὸ τοῦδε. Ἔχετε καὶ ἀξιώματα καὶ ὑπουργήματα, ἔχετε προσέτι καὶ πλούτη! . . . Πληρώσατε τοὺς μισθοὺς, πληρώσατέ τους! (α)

Ἐὰν κεραυνὸς ἔπιπτε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βρεττόννου, δὲν θὰ τὸν ἐθορύβει πλέον τῆς ἁπλῆς ταύτης εἰσηγήσεως τοῦ Ῥιένζου· ἀνύψω-

(α) Ὅρα τὴν ἀνώνυμον βιογράφιν. Βιβλ. Κεφ. 16.

σε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ εἶδε τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη μάθει, ὅσῳ θρασὺς καὶ ἂν ἦτο νὰ φοβῆται. Ἠσθάνθη ὅτι ἐνέπεσεν εἰς τὸν λάκκον τὸν ὁποῖον ἠνέῳξε δι' ἄλλον· ἀναγίνωσκέ τι εἰς τὸ μέτωπον τοῦ συγκλητικοῦ δημάρχου, τὸ ὁποῖον ἔλεγε πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ κηρύξῃ πόλεμον, διότι ὁ ἁρμόδιος καιρὸς δὲν εἶχε φθάσει εἰσέτι.

—Δέχεσθε, εἶπεν ὁ Ῥιένζης· καλὰ κάμετε.

Ὁ συγκλητικὸς συνεκρότησε τὰς χεῖρας καὶ φύλαξ τις ἐφάνη.

—Εἰπὲ νὰ ἔλθουν ἐδῶ οἱ ὁπλαρχηγοί.

Οἱ ἀδελφοὶ ἐστιώπων.

Οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἐφάνησαν.

—Φίλοι μου, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, ὁ κύριος Βρεττόνης καὶ ὁ κύριος Ἀριμβάλδης διετάχθησαν ἀπ' ἐμὲ νὰ σᾶς μοιράσωσι χίλια φλωρία. Ἀπόψε θὰ στρατοπεδεύσωμεν ἔμπροσθεν τῆς Παλεστρίνης.

Καὶ οἱ μὲν ὁπλαρχηγοὶ ἀνεχώρησαν ἔκθαμβοι, ὁ δὲ Ῥιένζης ἠτένισε τοὺς ἀδελφοὺς γελῶν ἐσωτερικῶς, διότι ἡ φιλοσκώμμων διάθεσίς του ἐφαίδρυνε τὸν θρίαμβόν του.

—Δὲν μετανοεῖτε διὰ τὴν ἀφοσίωσίν σας, φίλοι μου;

—Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Βρεττόνης ἀναγερθείς, τὸ ποσὸν τοῦτο πολλὰ ὀλίγον αὐξάνει τὸ δάνειόν μας.

—Κάλλιστα... Δότε μοι ἐκ νέου τὰς χεῖράς σας! Ὁ καλὸς λαὸς τῶν Τιβούρνων μὲ περιμένει εἰς τὴν πλατεῖαν· ἔχει ἀνάγκην μερικῶν συμβουλῶν. Ὑγιαίνετε, ἐξαναβλεπόμεθα τὸ μεσημέριον.

Ὅταν, ἐξελθόντος τοῦ Ῥιένζου, ἐκλείσθη ἡ θύρα, ὁ Βρεττόνης κτυπήσας ὀργίλως τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του,

—Ὁ Ῥωμαῖος αὐτὸς, εἶπε, μᾶς περιπαίζει. Πλὴν ἀς φανῇ μίαν φορὰν ἀκόμη εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Μοντερεάλης, καὶ ὁ αὐθάδης γελωτοποιὸς θὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὰ περιπαίγματά του.

—Σιωπή! εἶπεν ὁ Ἀριμβάλδης, οἱ τοῖχοι ἔχουν ὦτα καὶ ὁ υἱὸς ἐκεῖνος τοῦ Σατανᾶ, ὁ νέος Βιλλάνης εὑρίσκεται πάντοτε κατόπιν μας!

—Χίλια φλωρία! Μὲ φαίνεται ὅτι ἡ καρδία του περιέχει ἄλλας τόσας σταλαγματίας αἵματος, εἶπε μυκώμενος ὁ παρωργισμένος Βρεττόνης, παρακούων τὸν ἀδελφόν του.

Οἱ στρατιῶται ἐπληρώθησαν, ὁ στρατὸς ἐκινήθη, ἡ εὐγλωττία τοῦ συγκλητικοῦ ἠύξησε τὰς δυνάμεις του ἐξ ἐθελοντῶν Τιβουρνίων, καὶ χωρικοὶ ἄγριοι καὶ ἡμίοπλοι προσῆλθον εἰς τὰς σημαίας του ἀπό τε τὴν Καμπανίαν καὶ τὰ γειτνιάζοντα ὄρη.

Καὶ ἡ μὲν Παλεστρίνα ἐπολιορκήθη, ὁ δὲ Ῥιένζης ἐξηκολούθει νὰ ἐπιβλέπῃ ἐπιτηδείως τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοντερεάλου. Ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς τὰς στρατιωτικὰς γνώσεις των, τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοὺς μισθοφόρους καὶ ἔδωκε

πρὸς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῶν ἧττον ἐμπειροπολέμων Ἰταλῶν, τοὺς ὁποίους, ἐνόμιζε τοὐλάχιστον, ὅτι δὲν ἤθελον τολμήσει νὰ δελεάσωσιν. Αὐτὸς δὲ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἄρκτου, οἵτινες καὶ ἄκοντες ἐμαγεύθησαν ἀπὸ τὴν ἐπιτετηδευμένην ἀλλ' ἀξιοπρεπῆ εὐπροσηγορίαν του, καὶ τὴν ἀνδρείαν τὴν ὁποίαν ἔδειξε κατά τινας ἐξόδους τῶν πολιορκουμένων βαρόνων. Ἀλλὰ καθὼς οἱ κυνηγοὶ παρακολουθοῦσι καὶ τὰς παραμικροτέρας περιτροπὰς τοῦ κυνηγουμένου ζώου, οὕτω καὶ ἡ τύχη κατεδίωκεν ἄκαμπτος καὶ βιαία τὸν Νικόλαον Ῥιένζην!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

Ἐνῷ τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ στρατοπέδου τῶν πολιορκητῶν, ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης καὶ ὁ Στερανέλλος Κολόννας συμπαρευρίσκοντο μετά τινος ξένου, ὅστις εἶχεν ἐμβῆ κρυφίως εἰς τὴν Παλεστρίναν μίαν νύκτα πρὶν κατασκηνώσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἐνώπιον τῶν τειχῶν της. Ὁ ξένος οὗτος, ὅστις εἶχεν ὀλίγον ὑπερβῆ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἔσωζεν εἰσέτι, μόλις ἐλαττωθεῖσαν, τὴν σπανίαν ὡραιότητα τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου δι' ἧς διεκρίνετο ἐν καιρῷ τῆς νεότητός του. Δὲν ἦτο ὅμως πλέον ὁ αὐτὸς χαρακτὴρ τοῦ κάλλους τὸν ὁποῖον περιεγράψαμεν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν, πρὸς τὸν ἀναγνώστην. Δὲν εἶχε πλέον τὴν γυναικεῖαν σχεδὸν λεπτότητα τῆς φυσιογνωμίας καὶ τοῦ χρώματος, οὐδὲ τὴν εὐγενῆ καὶ χαρίεσσαν γλυκύτητα τῶν τρόπων δι' ὧν διεστέλλετο ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης· ἐξ ἐναντίας, βίος περιπετειῶν καὶ πολέμων εἶχεν ἐπὶ τέλους ἐπενεργήσει ἐπ' αὐτῶν. Τὸ ἦθός του ἦτο σήμερον τραχὺ καὶ βαρὺ ὡς ἀνθρώπου συνειθισμένου νὰ ἡνιοχῇ πνεύματα δυσπότακτα, τὴν δὲ χάριν τῆς πειθοῦς εἶχε διαδεχθῆ ἡ αὐστηρότης τῆς διοικήσεως. Τὸ ἀθλητικὸν σῶμά του εἶχε γενῆ ἰσχνότερον καὶ νευρωδέστερον, καὶ ἀντὶ μετώπου σκιαζομένου ὑπὸ ὡραίους καὶ πυκνοὺς βόστρυχας, εἶχε τὸ μεσόφρυον ἀνεπαισθήτως ἐρρυτιδωμένον, καὶ φαλακροὺς τοὺς κροτάφους, ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη καθιστῶσα πλατύτερον τὸ μέτωπον, ἐπηύξανε τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ ἀνδρικὸν τῆς φυσιογνωμίας του. Ἡ ἀνθηρὰ ὄψις του μαρανθεῖσα, ὄχι τόσῳ ἀπὸ προσβολὰς ἐξωτερικὰς ὅσῳ ἀπὸ φροντίδας ἐσωτερικάς, εἶχεν ὑποχωρήσει εἰς ὠχρότητα ὑποκύανον καὶ διαρκῆ, καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του εἶχον καταστῆ μᾶλλον εὐδιάκριτοι καὶ ἐμφαντικοὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπελθούσης μικρᾶς ἰσχνότητος τῶν πα-

ρειῶν του. Ἀλλ' ἡ μεταβολὴ αὕτη παρηκολούθει τὴν τῆς ἡλικίας καὶ τῶν περιστάσεων, καὶ ὁ υἱὸς τῆς Προβηγκίας ἀντεπροσώπευε σήμερον ὀλιγώτερον ἀκριβῶς τὴν ἰδέαν τοῦ γενναίου καὶ ὡραίου βιοπλανοῦς ἱππότου, ἐδείκνυεν ὅμως καταφανέστερον τί ἀπέγεινεν ὁ βιοπλανὴς ἱππότης... βαθὺς πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς ἰσχυρότατος.

—Πρέπει νὰ ἠξεύρετε, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, ἐξακολουθῶν ὁμιλίαν, ἥτις ὡς ἐραίνετο, ἐπενήργησεν ἐξαιρέτως ἐπὶ τῶν παρεστώτων, ὅτι εἰς τὴν διαφορὰν αὐτὴν μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ συγκλητικοῦ, μόνος ἐγὼ κρατῶ τὴν πλάστιγγα. Ὁ Ῥιένζης εἶναι ὅλως διόλου εἰς τὴν ἐξουσίαν μου... οἱ ἀδελφοί μου εἶναι ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ του, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, δανειστής του· ἀπὸ ἐμὲ κρέμαται νὰ τὸν στερεώσω εἰς τὸν θρόνον, ἢ νὰ τὸν στείλω εἰς τὴν λαιμητόμον. Φθάνει μόνον νὰ διατάξω καὶ ἡ Μεγάλη Συμμορία ἐμβαίνει εἰς τὴν Ῥώμην πλήν, καὶ χωρὶς τὴν μεσολάβησίν της, φρονῶ ὅτι, ἐὰν φυλάξετε τὰς ὑποσχέσεις σας θὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπόν μας.

—Ἐν τοσούτῳ ἡ Παλεστρίνα πολιορκεῖται ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς σου! εἶπε μὲ πικρίαν ὁ Στεφανέλλος.

—Διετάχθησαν ἀπὸ ἐμὲ νὰ περοῦν τὸν καιρὸν ἔμπροσθεν εἰς τὰ τείχη της. Δὲν ἐννοεῖτε ὅτι ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς πολιορκίας, ἥτις, ἂν θέλω, ἀποβαίνει ἀτελεσφόρητος, ὁ Ῥιένζης χάνει, ἐξωτερικῶς μὲν τὴν φήμην του, εἰς δὲ τὴν Ῥώμην τὴν δημοτικότητά του;

—Κύριε ἱππότα, εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης, ὁμιλεῖς ὡς ἄνθρωπος γνωρίζων κατὰ βάθος ὅλην τὴν σημερινὴν πολιτικήν· καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐπαπειλοῦν, ἡ πρότασίς σου φαίνεται καὶ κατάλληλος καὶ εὔλογος. Ἐξ ἑνὸς μὲν ἀναλαμβάνεις νὰ ἀνορθώσῃς ἡμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους βαρόνους τῆς Ῥώμης, καὶ νὰ στείλῃς τὸν Ῥιένζην εἰς τὴν κλίμακα τοῦ Λέοντος...

—Ὄχι, ὄχι, ἀπεκρίθη πάραυτα ὁ Μοντερεάλης. Συγκατατίθεμαι, ἢ νὰ καθυποβάλω καὶ νὰ κολοβώσω τὴν ἐξουσίαν του εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ τὸν καταστήσω νευρόσπαστον εἰς τὰς χεῖράς μας, ἁπλῆν σκιὰν κυβερνήσεως, ἢ, ἐὰν ἡ μεγαλοπραγμων κεφαλή του ταράττεται ἐντὸς τοῦ κλωβίου, νὰ τὸν στείλω καὶ πάλιν ἐλεύθερον εἰς τὰς ἐρημίας τῆς Γερμανίας. Ἐπεθύμουν νὰ τὸν φυλακίσω ἢ νὰ τὸν ἐξορίσω, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὸν ἐξολοθρεύσω, ἐκτὸς μόνον ἂν (ἐπρόσθεσε μετὰ μικρὰν διακοπὴν) ἡ εἱμαρμένη μᾶς βιάσῃ εἰς τοῦτο. Ἡ ἐξουσία δὲν ἀπαιτεῖ θύματα· διὰ νὰ στερεωθῇ ὅμως, τὰ θύματα θεωροῦνται ἐνίοτε ἀναγκαῖα.

—Ἐννοῶ τὴν λεπτότητα τοῦ ἀξιώματός σου, εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης, μειδιάσας, ὡς συνήθως, ψυχρῶς, καὶ εἰμ' εὐχαριστημένος. Τὸ κατ' ἐμέ, ὅταν οἱ βαρόνοι ἀποκατασταθοῦν, ὅταν τὰ παλάτιά μας ὀχυρωθοῦν καὶ πάλιν, παραδέχομαι εὐχαρίστως νὰ ζήσω ὅπῳ

καὶ ὁ συγκλητικός. Μᾶς ὑπόσχεσαι αὐτὴν τὴν ἐκδούλευσιν;

—Μάλιστα.

—Καὶ, πρὸς ἀμοιβήν, ζητεῖς νὰ συγκατατεθῶμεν εἰς τὸ νὰ διοικήσῃς ὡς κυβερνήτης podesta πέντε χρόνους;

—Μάλιστα.

—Τὸ κατ' ἐμὲ, δέχομαι τοὺς ὅρους τούτους, ἐπανέλαβεν ὁ Σαβέλλης ἰδοὺ ἡ χείρ μου. Ἐβαρύνθην ὅλας αὐτὰς τὰς ταραχὰς, ἔστω καὶ τὰς μεταξύ μας, καὶ φρονῶ ὅτι ξένος κυβερνήτης θὰ ἐπαναφέρῃ εὐκολώτερα τὴν τάξιν, καὶ μάλιστα, ἂν ἀγαπᾷς, κύριε ἱππότα, ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἡ γέννησις καὶ ἡ φήμη εἶναι τοιαῦται, ὥστε νὰ τὸν κάμνουν νὰ ἐννοῇ τὴν μεταξὺ βαρόνων καὶ πληβείων διαφοράν.

—Ἐγὼ δὲ, ἐπρόσθεσεν ὁ Στεφανέλλος, βλέπω ὅτι δὲν μᾶς μένει εἰμὴ ἡ ἐκλογὴ μεταξὺ δύο κακῶν· ναὶ μὲν δὲν ἀγαπῶ ξένον κυβερνήτην, ἀλλ' ἔτι ὀλιγώτερον πληβεῖον συγκλητικόν. Ἰδοὺ ἡ χείρ μου, κύριε ἱππότα.

—Εὐγενέστατοι ἄρχοντες, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης μετὰ μικρὰν παῦσιν, καὶ στρέφων ὀξὺ καὶ εὔτονον βλέμμα ποτὲ μὲν πρὸς τοῦτον ποτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνον, τὸ συμβόλαιόν μας ὑπεγράφη· μίαν μόνην λέξιν θὰ προσθέσω ἐν εἴδει κωδικέλλου. Ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης δὲν εἶναι κόμης Μινορβῖνος! Ἄλλοτε, μὴ φανταζόμενος τ' ὁμολογῶ, ὅτι ἡ νίκη θὰ ἦτο τόσον εὔκολος, ἀνέθεσα καὶ τὴν ἐδικήν σας καὶ τὴν ἐδικήν μου ὑπόθεσιν εἰς ἐπίτροπον· ἡ ἐδικὴ σας ἐκερδήθη, ἀλλ' ἡ ἐδική μου ἐχάθη. Αὐτὸς μὲν ἐδίωξε τὸ δήμαρχον, οἱ δὲ βαρόνοι ἐδίωξαν μετ' ὀλίγον αὐτόν. Σήμερον ὅμως ἐπιτηρῶ μόνος τὰς ὑποθέσεις μου· καὶ, ἀκούσατέ με, ἔμαθα ἐν μέσῳ τῆς Μεγάλης Συμμορίας ἓν μάθημα, νὰ μὴ συγχωρῶ ποτὲ κατασκόπους ἢ λοιποτάκτας εἰς ὁποιανδήποτε τάξιν καὶ ἂν ἀνήκουν. Ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν εἰδοποίησιν. Ἂς ἀλλάξωμεν ὁμιλίαν. Λοιπὸν κρατεῖτε δέσμιον εἰς τὸ φρούριόν σας τὸν ἀρχαῖον φίλον μου τὸν βαρόνον Καστέλλον;

—Ναὶ, ἀπεκρίθη ὁ Σαβέλλης· διότι ὁ Στεφανέλλος, δυσανασχετῶν διὰ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Μοντερεάλου, καὶ μὴ τολμῶν ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀγανάκτησίν του, διετήρει βαθεῖαν σιωπήν. Ναὶ, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ συγκλητικὸς ἔχει ἕνα εὐγενῆ ὀλιγώτερον εἰς τὰ συμβούλιάτου.

—Ἐκάματε φρόνιμα. Γνωρίζω τὰς ἰδέας καὶ τὸν χαρακτῆρά του, πρὸς τὸ παρὸν εἶν' ἐπικίνδυνος εἰς τὰ συμφέροντά μας. Σᾶς παρακαλῶ ὅμως νὰ τὸν μεταχειρισθῆτε εὐμενῶς· ἠμπορεῖ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ἀκολούθως. Ἐν τοσούτῳ ἤρχισα νὰ νυστάζω, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ δώσετε τὴν ἄδειαν ν' ἀποσυρθῶ. Εὔχομαι νὰ ἴδωμεν γλυκὰ ὀνείρατα διὰ τὴν νέαν ἐπανάστασιν!

—Μὲ τὴν ἄδειάν σου, εὐγενῆ Μοντερεάλη, νὰ σὲ συνοδεύσωμεν εἰς τὸν κοιτῶνά σου, εἶπεν ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης.

—Μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν τὸ δέχομαι Δὲν εἶμαι δήμαρχος ὥστε νὰ ἔχω μεγιστᾶνας ὡς ἀκολούθους, ἀλλ' ἁπλοῦς ἄνθρωπος καὶ στρατιώτης συνειθισμένος εἰς τὴν σκληραγωγίαν. Οἱ ἀκόλουθοί σας ἂς μὲ ὁδηγήσουν εἰς ὅποιον κοιτῶνα προσδιώρισεν ἡ φιλοξενία σας, διά τινα ὅστις δύναται νὰ κοιμηθῇ ἀξιόλογα καὶ μέσα εἰς χανδάκιον ἔχων σκέπασμα τὸν οὐρανόν.

Καὶ ὅμως ὁ Σαβέλλης, ἐπιμείνας συνώδευσε τὸν μέλλοντα κυβερνήτην εἰς τὸν θαλαμόν του, καὶ πάλιν ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Στεφανέλλον, ὅστις διέτρεχεν ἀτάκτως καὶ διασκελιζόμενος τὴν αἴθουσαν.

—Τί ἐκάμαμεν, Σαβέλλη; εἶπε μὲ ζωηρότητα· νὰ πωλήσωμεν εἰς βάρβαρον τὴν πόλιν μας!

—Νὰ πωλήσωμεν! εἶπεν ὁ Σαβέλλης· κατ' ἐμὲ ἡ συμφωνία εἶναι πρὸς ὄφελός μας. Ἠγοράσαμεν, Κολόννα, δὲν ἐπωλήσαμεν· ἠγοράσαμεν τὴν ζωήν μας ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ στράτευμα· ἠγοράσαμεν τὴν ἐξουσίαν μας, τὰς καταστάσεις μας, τὰ παλάτιά μας, ἀπὸ τὸν δημαγωγὸν συγκλητικόν· ἠγοράσαμεν, τὸ καλλίτερον πάντων, θρίαμβον καὶ ἐκδίκησιν! Ἡσύχασον, Κολόννα, δὲν βλέπεις ὅτι ἐὰν ἀπειθοῦμεθα τὴν συνδρομὴν τοῦ μεγάλου τούτου πολεμιστοῦ, θὰ ἐχανόμεθα; Ἐὰν ἡ Μεγάλη Συμμορία συνεμάχει μὲ τὸν Ῥιένζην, θὰ μετέβαινεν εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ ὁ Μοντερεάλης, εἴτε συνεβοήθει, εἴτ' ἐφόνευε τὸν Ῥιένζην (διότι μὲ φαίνεται Ῥωμύλος μὴ χωνεύων τὸν Ῥῶμον), ἡμεῖς θὰ κατεστρεφόμεθα ἐπίσης. Τώρα ὅμως, ἐκάμαμεν τὰς συμφωνίας μας, καὶ τὰ μερίδιά μας εἶναι ἴσα· τὰ πρῶτα μάλιστα κινήματα θὰ ἦναι ὑπὲρ ἡμῶν, διότι ὁ Ῥιένζης θὰ κατατροπωθῇ, καὶ ἡμεῖς θὰ ἐμβῶμεν εἰς τὴν Ῥώμην.

—Καὶ τότε ὁ βάρβαρος θὰ γείνῃ δεσπότης τῆς πόλεως.

—Κυβερνήτης podesta παρακαλῶ, ἐπανέλαβεν ὁ Σαβέλλης. Οἱ κυβερνῆται οἱ προσβάλλοντες τὸν λαὸν ἐξοστρακίζονται πολλάκις, ἐνίοτε δὲ καὶ λιθοβολοῦνται. Οἱ κυβερνῆται οἱ ὑβρίζοντες τοὺς εὐγενεῖς μαχαιρόνονται πολλάκις, ἐνίοτε δὲ καὶ φαρμακεύονται. «Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.» Ἐν τοσούτῳ μὴν εἴπῃς τίποτε εἰς τὴν ἀρκοῦδαν, τὸν Ὀρσίνην. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀνατρέπουν πᾶν μέτρον φρόνιμον. Ἡσύχασον, Στεφανέλλε.

—Λουκᾶ Σαβέλλη, δὲν ἔχεις εἰς τὴν Ῥώμην ὅτον συμφέρον ἔχω ἐγώ, εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ νέος Κολόνας· ὁ κυβερνήτης δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ σὲ τὸν βαθμὸν τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῆς Ἰταλικῆς μητροπόλεως.

—Ἂν ἔλεγες τοῦτο εἰς τὸν Ὀρσίνην, τὰ σπαθία σας δὲν θὰ ἔμεναν εἰς τὴν θήκην των, εἶπεν ὁ Σαβέλλης. Πλὴν ἡσύχασον, σὲ λέγω· δὲν εἶναι πρώτη φροντίς μας νὰ καταστρέψωμεν τὸν Ῥιένζην, καὶ τότε μεταξὺ τοῦ θανάτου ἑνὸς ἐχθροῦ καὶ τῆς ἀνυψώσεως ἑνὸς

ἄλλου, δὲν ὑπάρχουν τρόποι ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐδίδαξεν ὁ Ἐσσελῖνος Ῥωμάνος εἰς τοὺς προβλεπτικοὺς ἀνθρώπους; Ἡσύχασον, λέγω, ἐὰν ἤμεθα ἑνωμένοι, ὁ Στεφανέλλος Κολόννας καὶ ὁ Λουκᾶς Σαβέλλης θὰ γίνουν συγκλητικοὶ τῆς Ῥώμης, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτοὶ ἄνθρωποι θὰ φαγωθοῦν ἀπὸ σκώληκας!

Ἐνῷ συνδιελέγοντο οὕτως οἱ βαρόνοι, ὁ Μοντερεάλης, πρὶν ἀναπαυθῇ, σταθεὶς ἔβλεπε διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνός του τὴν φύσιν κοιμωμένην ὑπὸ τὴν σελήνην τοῦ φθινοπώρου, ἐνῷ πορφυρώτερῳ ἔλαμπον ὠχρὰ καὶ ἀκίνητα τὰ φῶτα τῶν πολιορκητῶν.

«Ἐκτεταμέναι πεδιάδες, καὶ πλατεῖαι κοιλάδες, ἐσκέπτετο ὁ πολεμιστής, μετ' ὀλίγον θ' ἀναπαυθῆτε ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ νέαν ἐξουσίαν, καθ' ἣς κανεὶς μικρὸς τύραννος δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ἐπαναστατήσῃ. Καὶ σεῖς, λευκαὶ σκηναί, ἐνῷ σᾶς βλέπω.... σεῖς μὲ διδάσκετε πῶς κερδαίνονται τὰ βασίλεια. Καὶ καθὼς πάλαι ἐκτίσθη ἡ ὡραία Βαβυλὼν ἀπὸ σκηνὰς νομάδων (α), ἥτις «δὲν ὑπῆρχεν ἑωσοῦ ὁ Ἀσσύριος ἐθεμελίωσεν αὐτὴν διὰ τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἔρημον,» οὕτως ἀπὸ τοὺς νέους Ἰσραηλίτας τῆς Εὐρώπης θὰ θεμελιωθῇ φυλή, ἄγνωστος σήμερον, καὶ τὸ χθεσινὸν στρατόπεδον θὰ γείνῃ αὔριον πόλις. Βέβαια, ὅταν, διὰ μικρὸν ἁμάρτημα, ὁ πάπας μ' ἀπέβαλεν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας, δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ ἐχθρὸν ἀνέστησε κατὰ τῆς Ῥώμης!... Πόσον ἐπίσημος εἶναι ἡ νύξ!... Πόσον ἤρεμεῖ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ!... Τὰ ἄστρα αὐτὰ φαίνονται ἀκίνητα, ὡς νὰ προσέχουν εἰς τὰ συμβάντα τοῦ κόσμου τούτου! Τὴν ἐπισημότητα, τὴν ἠρεμίαν αὐτὴν αἰσθάνεται καὶ ἡ καρδία μου, καὶ αἴσθημά τι ἀνεξήγητον μὲ προειδοποιεῖ ὅτι πλησιάζει ἡ κρίσις τῆς πολυταράχου τύχης μου!»

(α) Ἡσαΐας, Κεφ. ΙΓ'.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΛΕΩΝ.

«Ora voglio contare la morie del Tribuno».
Vit di Cola di Rienzi lib. II. Cap. 24.

«Ἤδη θέλω νὰ διηγηθῶ τὸν θάνατον τοῦ Δημάρχου.» Βίος Νικολ. Ρ.ιενζου Βιβλ. Β'. Κεφ. 24.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΠΛΑΝΗΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΩΝ ΕΝ ΤΗ ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας, ἀφοῦ κατεδίωξεν ὁ Ῥιένζης μέχρι τῶν ἀπορθήτων ἐκείνων τειχῶν τὸν στρατὸν τῶν βαρόνων διοικούμενον ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ὀρσινῶν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν σκηνήν του, ὅπου εἶχον φθάσει ἐπιστολαὶ ἐκ Ῥώμης. Περιέφερε ταχέως τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτῶν μέχρι τῆς τελευταίας, ἂν καὶ ἑκάστη περιεῖχεν εἰδήσεις αἵτινες θὰ ἐνησχόλουν πολὺ πλειότερον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνθρώπου ἧττον οἰκείου πρὸς τὸν κίνδυνον. Ἀπὸ τὴν μίαν ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλβορνόζης, ὅστις εἶχεν ἐπικυρώσει διὰ τῆς εὐλογίας του τὸν βαθμὸν τοῦ συγκλητικοῦ, εἶχεν ὑποδεχθῇ μὲ ἰδιάζουσαν εὐμένειαν τοὺς πρέσβεις τοῦ Ὀρσίνου καὶ τοῦ Κολόννου. Ἐγνώριζε μὲν ὅτι ὁ καρδινάλιος, ὅστις εἶχε τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς μὲ τοὺς πατρικίους τῆς Ῥώμης, ἐπεθύμει τὴν πτῶσίν του, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐφοβεῖτο. Ἴσως μάλιστα καὶ ἐπεθύμει ἐπίθεσίν τινα ἀπαρακάλυπτον ἐκ μέρους τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ πάπα διὰ νὰ ῥιφθῇ ὁλόκληρος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ λαοῦ.

Ἔμαθε προσέτι ὅτι, κατ' αὐτὴν τὴν βραχυτάτην ἀπουσίαν του, ὁ Πανδόλφος Γουίδος ἐδημηγόρησε δίς, ὄχι ὑπὲρ τοῦ συγκλητικοῦ, ἀλλ' ἐξηγῶν ἐπιτηδείως λύπην διότι ὡς ἐκ τῆς ἀπουσίας τῶν βαρόνων, ἔπασχε τὸ ἐμπόριον τῆς Ῥώμης.

«Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀπεσκίρτησεν, εἶπεν ὁ Ῥιένζης καθ' ἑαυτόν. Ἂς προσέξῃ!

Αἱ εἰδήσεις τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν τὸν ἐλύπησαν καιρίως· ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης εἶχεν ἐμβῇ ἀναφανδὸν εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ ἀκόρεστος καὶ ἄπιστος ληστής, ὅστις διὰ τῶν ἁρπαγῶν του εἶχε πλημμυρίσει ὅλας τὰς ταπέζας τῆς Εὐρώπης, οὗ τινος ἡ στρατιωτικὴ

δύναμις ἦτο ἴση βασιλέως τοῦ ὁποίου τὴν μὲν ἀπέραντον, καὶ ἀχαλίνωτον, καὶ βαθεῖαν πολιτικὴν ἐγνώριζε κάλλιστα ἐκεῖνος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἦσαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ῥιένζου, ἐπιβουλευόμενος βεβαίως αὐτόν, ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης ἦτο εἰς τὴν Ῥώμην.

Κατὰ τὸν νέον τοῦτον κίνδυνον ὁ συγκλητικὸς ἔμεινεν ἐμβρόντητος· μετ' ὀλίγον δὲ συσφίγξας τοὺς ὀδόντας ὡς διὰ ἕλικος.

«Ἀγρία τίγρις, εἶπεν, εἶσαι εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ λέοντος!» Μετὰ μικρὰν δὲ διακοπὴν ἐξηκολούθησεν· «ἀνόητον τὸ μέτρον σου, Γωτιέρε Μοντερεάλη, καὶ ὅλοι οἱ σιδηροῖ βραχίονες τῆς Μεγάλης Συμμορίας δὲν θὰ σὲ ἀναρρύσουν ἀπὸ τὴν ἄβυσσον! Πλὴν τί νὰ κάμω; νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ῥώμην... πρὶν μάθω τὰ σχέδια τοῦ Μοντερεάλου... χωρὶς νὰ ἔχω λόγους νὰ τὸν ἐγκαλέσω! Ἐπὶ ποίᾳ προφάσει νὰ διαλύσω ἐντίμως τὴν πολιορκίαν; Ν' ἀφήσω τὴν Παλεστρίναν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς ν' ἀφήσω νὰ θριαμβεύσουν οἱ βαρόνοι... ἐγκαταλείπων τὸν Ἀδριανόν, θ' ἀτιμάσω τὸν σκοπόν μου. Καὶ ὅμως, ἐνόσῳ εἶμαι ἐκτὸς τῆς Ῥώμης, καθ' ἑκάστην ὥραν τρέφεται ἡ ἐπιβουλὴ καὶ ὁ κίνδυνος. Ὁ Πανδόλφος, ὁ Ἀλβορνόζης, ὁ Μοντερεάλης, ὅλοι ἐργάζονται ἐναντίον μου. Ἂν εἶχα ἐπιτήδειον καὶ πιστὸν κατάσκοπον... Ἄ, καλὰ ἐσυλλογίσθην τὸν Βιλλάνην! ποῦ εἶσαι, Ἄγγελε Βιλλάνη;

Ὁ νέος θαλαμηπόλος ἐφάνη.

—Μὲ φαίνεται, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, ὅτι ἤκουσα πολλάκις ὅτι εἶσαι ὀρφανός.

—Ἀληθέστατον, κύριέ μου. Ἡ γραῖα μοναχή, Αὐγουστίνα, ἡ ὁποία μὲ ἀνέθρεψε, μὲ εἶπε πολλάκις ὅτι οἱ γονεῖς μου εἶχον ἀποθάνει. Καὶ οἱ δύο ἦσαν εὐγενεῖς, κύριέ μου, ἐγὼ ὅμως εἶμαι τέκνον ὀνείδους· τὸ λέγω μάλιστα συχνά, καὶ τὸ σκέπτομαι πάντοτε, διὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης ὅτι χρεωστεῖ ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα.

—Νέε, δοῦλευσόν με ὡς μ' ἐδούλευσας ἕως τώρα, καὶ ἂν ζήσω, δὲν θὰ ὀνομασθῇς ὀρφανός. Ἄκουσόν με! Ἔχω ἀνάγκην φίλου... ὁ συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης ἔχει ἀνάγκην φίλου... ἑνὸς φίλου... δίκαιε Θεέ! ἑνὸς μόνον!

Ὁ δὲ Ἄγγελος γονυπετήσας, καὶ ἀσπασθεὶς τὸν μανδύαν τοῦ κυρίου του,

—Εἰπέ, ἀπεκρίθη, ἀκολούθου. Ἠμπορῶ νὰ ἦμαι ἐγὼ ὁ τόσον εὐτελής, φίλος τοῦ Ῥιένζου;

—Τόσον εὐτελής!... τί λέγεις!... τίποτε δὲν εἶναι εὐτελὲς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ πλὴν τῆς χαμερποῦς ψυχῆς τῆς κρυπτομένης ὑπὸ τίτλους ὑψηλούς. Δι' ἐμέ, τέκνον μου, μία μόνη εὐγένεια ὑπάρχει, τῆς ὁποίας τὸ δίπλωμα ὑπογράφει ἡ φύσις αὐτή. Πρόσεξον·

ἀκούεις νὰ γίνεται καθ' ἡμέραν λόγος περὶ τοῦ Γωτιέρου Μοττερεάλου, ἀδελφοῦ τῶν δύο τούτων βαρβάρων... μεγάλου στρατηγοῦ μεγάλων λῃστῶν;

—Ναὶ, τὸν εἶδα, κύριέ μου.

—Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι εἰς τὴν Ῥώμην. Κἀμμία σκέψις παράτολμος, κἀνὲν κακούργημα καλοσχεδιασμένον καὶ καλῶς ὑποστηριζόμενον, θὰ παρεκίνησε τὸν λῃστὴν τοῦτον νὰ τολμήσῃ νὰ ἐμβῇ ἀναφανδὸν εἰς πόλιν Ἰταλικὴν, τῆς ὁποίας τὴν γῆν ἐρήμωσε διὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας πρὸ ὀλίγων μόνον μηνῶν. Πλὴν οἱ ἀδελφοί του μ' ἐδάνεισαν χρήματα, μ' ἐβοήθησαν νὰ ἐπαστρέψω... διὰ τοὺς σκοπούς των, εἶναι ἀληθινὸν, ἀλλ' ἡ φαινομένη ὑποχρέωσίς μου δίδει εἰς αὐτοὺς πραγματικὴν ἐξουσίαν. Οἱ βάρβαροι αὐτοὶ μαχαιροφόροι μοῦ κόπτουν τὸν λάρυγγα ἂν τοὺς διατάξῃ ὁ μέγας στρατάρχης. Ὑποθέτει ὅτι εἶμαι ἀδύνατος· τὸν γνωρίζω πρὸ πολλοῦ, ὑποπτεύομαι, βλέπω μάλιστα, τὰ σχέδιά του· δὲν ἠμπορῶ ὅμως καὶ νὰ τ' ἀποδείξω· χωρὶς ἀποδείξεις δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Παλεστρίναν διὰ νὰ ὑπάγω νὰ τὸν κατηγορήσω καὶ νὰ τὸν συλλάβω. Σὺ εἶσαι εὐφυὴς, φρόνιμος, ἀγχίνους... ἠμπορεῖς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ῥώμην;... νὰ παρατηρῇς ἀγρυπνος ἡμέραν καὶ νύκτα τὰ κινήματά του;... νὰ βλέπῃς ἂν ἔχῃ ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν Ἀλβορνόζην ἢ τοὺς βαρόνους, ἂν λαμβάνῃ συνεντεύξεις μὲ τὸν Πανδόλφον Γουΐδον... εἰς ἕνα λόγον νὰ παρατηρῇς, ὡς εἶπα, ἄγρυπνος ἡμέραν καὶ νύκτα τὴν κατοικίαν του; Αὐτὸς δὲν προσποιεῖται, καὶ ἑπομένως τὸ ἔργον σου θὰ ἦναι εὐκολώτερον ἀφ' ὅσον φαίνεται· ἀνάφερε εἰς τὴν γυναῖκά μου ὅσα μανθάνεις, καὶ εἰδοποίει με καθ' ἡμέραν περὶ τῶν διατρεχόντων. Ἀναλαμβάνεις τὴν ἀποστολὴν ταύτην;

—Εὐχαρίστως, κύριέ μου.

—Εἰς τὸ ἄλογόν σου λοιπὸν ἀμέσως! καὶ μὴ λησμονῇς ὅτι πλὴν τῆς γυναικός τῆς καρδίας μου, δὲν ἔχω κἀνένα ἄλλον πιστὸν εἰς τὴν Ῥώμην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ο ΜΟΝΤΕΡΕΑΛΗΣ ΕΝ ΡΩΜΗ.—ΠΩΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΝ ΒΙΛΑΛΝΗΝ.

Ὁ κίνδυνος ὅστις ἠπείλει τὸν Ῥιένζην ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ Μοντερεάλου ἦτο τωόντι μέγας. Ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀποστείλας τὸ στράτευμά του εἰς Λομβαρδίαν ἔβαλεν αὐτὸ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Βενετίας διαμαχομένης πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Μεδιολάνων. Διὰ δὲ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐλάμβανεν ἄπειρον ποσό-

τητα χρημάτων, ἐνῷ συγχρόνως παρεχείμαζεν ὁ στρατός του, δι' ὃν προητοίμαζεν, ἀναμένων τὸ ἔαρ, ἔργα μεγαλείτερα. Ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν Παλεστρίναν κρυφίως καὶ ὑπὸ ξένον ἔνδυμα, καὶ παρακολουθούμενος ἀπὸ τὴν μικρὰν συνοδίαν μεθ' ἧς ἦλθεν εἰς Τίβουρνα, μετέβη εἰς Ῥώμην διὰ νὰ συγχαρῇ, ὡς ἔλεγε, τὸν συγκλητικὸν διὰ τὴν ἐπιστροφήν του, καὶ νὰ λάβῃ τὰ δανεισθέντα πρὸς τὸν Ῥιένζην χρήματα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἐμάθομεν ἤδη ποῖοι ἦσαν οἱ κρύφιοι σκοποί του· μὴ εὐχαριστούμενος ὅμως ἀπὸ τὴν συνδρομὴν τῶν βαρόνων, ἤλπιζε νὰ μορφώσῃ, διαρθείρων, διὰ τοῦ ἀπειραρίθμου χρυσίου του, τρίτην μερίδα χάριν ὑποστηρίξεως τῶν περαιτέρω σχεδίων του. Καὶ τωόντι, τὸ χρυσίον κατὰ τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν χώραν ἐκείνην ἠγόραζε τὰ διαβήματα μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς καὶ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους. Καὶ εἰς πολλὰς πόλεις σπαρασσομένας ἀπὸ ἔριδας κληρονομικὰς, ὁ φόβος τῶν διαιρέσεων εἶχε φθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ξένος τις τύραννος, θέλων καὶ ἔχων τὴν ἱκανότητα νὰ καταβάλῃ μίαν τῶν μερίδων, ἐδύνατο νὰ ἴδῃ, προσωρινῶς τοὐλάχιστον ὑποτασσομένην τὴν ἄλλην. Ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἐπιτυχία του ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνάλογος πρὸς τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνεξαρτησίαν τῆς δυνάμεώς του ἀπὸ τοὺς πολίτας, καὶ πρὸς τὸ ποσὸν τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἐδαπάνα χωρὶς νὰ εἰσπράττῃ φόρους. Ἀλλ' ὡς πλεονέκται μᾶλλον ἢ φιλόδοξοι, ὡς αἱμοβόροι ἢ σταθεροὶ, οἱ ἅρπαγες αὐτοὶ ἔπιπτον, ἐξ αἰτίας τῶν ἀσκόπων ὠμοτήτων, ἢ τῶν καταπιεστικῶν φορολογιῶν των.

Ὁ Μοντερεάλης, ὅστις εἶχε καταμετρήσει τὰς συνεχεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπαναστάσεις μὲ ὄμμα ἀτάραχον καὶ ἐταστικὸν, ἤλπιζεν ὅτι ἤθελε κατορθώσει ν' ἀποφύγῃ καὶ τὰς δύο ταύτας παρεκτροπάς· καὶ, ὡς ἔμαθεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης, εἶχε συλλάβει τὸ βαθὺ καὶ σοφὸν σχέδιον τοῦ νὰ στερεώσῃ τὴν ἐξουσίαν του διὰ φυλῆς, πάντῃ νέας, εὐγενῶν, οἵτινες, συντρέχοντες αὐτὸν διὰ τῆς τιμαριωτικῆς ἱεραρχίας καὶ ὑποταγῆς τῆς Ἄρκτου, καὶ πρόθυμοι πάντοτε εἰς τὸ νὰ τὸν ὑπερασπίσωσι, διότι θὰ ὑπερησπίζοντο οὕτω τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, θὰ συνετέλουν εἰς τὸ νὰ οἰκοδομήσῃ, ὄχι οἰκοδομὴν σαπρὰν καὶ μισητὴν προσωπικῆς τυραννίας, ἀλλ' ἀκρόπολιν ἰσχυρὰν, νέας, ἰσχυρᾶς, καὶ συμπαγοῦς ἀριστοκρατικῆς ἐπικρατείας. Οὕτω πως εἶχον θεμελιωθῇ καὶ αἱ μεγάλαι δυναστίαι τῆς Ἄρκτου, καὶ οἱ ἡγεμόνες, ἂν καὶ ὑπέκυπτον, κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰς τοὺς βαρόνους, ὑπεστηρίζοντο πραγματικῶς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ κατὰ τῶν ὑποτελῶν λαῶν, καὶ κατὰ τῶν ξένων ἐπιδρομῶν.

Τοιαῦτα μεγάλα σχέδια, σχέδια δόξης καὶ θριάμβων, περιλαμβάνοντα καὶ αὐτὰς τὰς ἐρημίας, καὶ ὅρια ἔχοντα τὰς Ἄλπεις, ἀνα-

πολῶν ἀδιακόπως ὁ στρατάρχης τῆς Μεγάλης Συμμορίας, διέβη ὑπὸ τὰς ἀψίδας καὶ τὰς στήλας τῆς Ἐπταλόφου.

Κάνεις φόβος δὲν διετάρασσε τὴν μικρὰν σειρὰν τῶν σκέψεών του. Οἱ ἀδελφοί του ἦσαν ἀρχηγοὶ τοῦ μισθωτοῦ στρατοῦ τοῦ Ῥιένζου, στρατοῦ συγκειμένου ἀπὸ δημιουργήματά του. Ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ῥιένζου εἶχε δικαίωμα δανειστοῦ. Ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ μέρους ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀσφαλῆ. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς φίλους τοῦ πάπα, διετήρει ἀνταπόκρισιν μυστικὴν καὶ περισκεπτικὴν μὲ τὸν Ἀλβορνόζην, ὅστις ἐπεθύμει μόνον νὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὡς μέσον διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ῥώμην οἱ βαρόνοι, πρὸς μετὰ τῶν ὁποίων διαπραγματεύσεις του ἐμάθομεν ἤδη. Οὕτωπως ἐνόμιζεν ὅτι ἐδύνατο νὰ ἐξετάσῃ, νὰ δοκιμάσῃ καταλλήλως ὅλα τὰ μέρη, καὶ ν' ἀπανθίσῃ ἀφ' ἑκάστου αὐτῶν τὴν ἀναγκαίαν ὕλην διὰ τοὺς σκοπούς του.

Ἡ ἀπαρακάλυπτος παρουσία τοῦ Μοντερεάλου εἰς τὴν Ῥώμην συνετάραξε γενικῶς τοὺς κατοίκους. Οἱ φίλοι τῶν βαρόνων διεσάλπιταν ὅτι ὁ Ῥιένζης εἶχε συμμαχήσει μὲ τὴν Μεγάλην Συμμορίαν, καὶ ὅτι ἔμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν αὐτοκρατορικὴν πόλιν εἰς τὴν σύλησιν καὶ διαρπαγὴν τῶν βαρβάρων ἐκείνων λῃστῶν. Ἡ αὐθάδεια μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Μοντερεάλης, καθ' οὗ πολλάκις ὁ πάπας ἐκεραυνοβόλησεν ἀφορισμούς, παρουσιάσθη εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐκκλησίας, ἐφαίνετο ἔτι μᾶλλον ἀσυγχώρητος, καθόσον οἱ Ῥωμαῖοι ἐπανέφερον εἰς τὴν μνήμην των τὴν αὐστηρὰν δικαιοσύνην ἐξ ἧς ὁρμώμενος ἄλλοτε ὁ δήμαρχος, ἐκήρυξε πόλεμον ἀδιάλλακτον καθ' ὅλων τῶν λῃστῶν τῆς Ἰταλίας, καὶ καθόσον ἐσυνδύαζον αὐτὴν, πολλὰ εὐλογοφανῶς, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ τολμηροῦ τυχοδιώκτου ὑπῆρξαν τὰ ὄργανα τῆς καθόδου τοῦ Ῥιένζου. Τοσούτῳ δὲ ταχέως διεδόθησαν καθ' ὅλην τὴν πόλιν αἱ ὑποψίαι αὗται, ὥστε μόνη ἡ παρουσία τοῦ Μοντερεάλου ἤρκει εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων τὸν συγκλητικόν. Ἐν τοσούτῳ ἡ φυσικὴ τόλμη τοῦ Μοντερεάλου ἐπέβαλλε σιωπὴν εἰς πᾶσαν φωνὴν φρονήσεως· διότι, τυφλωθεὶς ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν ἐλπίδων του, κατέλυσεν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταστήσῃ διπλασίως σημαντικὴν τὴν ἔλευσίν του, εἰς παλάτιον μεγαλοπρεπέστατον, ἡ δὲ ἄκρατος πολυτέλειά του ἀνθημίλλατο πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ Ῥιένζου ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ λαμπροτέρας κυβερνήσεώς του.

Μεταξὺ τῆς αὐξανούσης ταραχῆς, ἔφθασε καὶ ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης εἰς Ῥώμην. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ νέου τούτου εἶχε μορφωθῇ ἀπὸ περιστάσεις ὅλως ἰδιαιτέρας. Εἶχεν ἰδιότητας φύσεως εὐτελοῦς, κοινὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τοὺς νόθους. Ἦτο οἰηματίας ὡς οἱ πλεῖστοι ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ κοινωνικὴ θέσις εἶναι ἀμφίβολος· ἐνῷ

δὲ ἠρυθρία διὰ τὴν γέννησίν του, ἐμεγαλαύχει διὰ τὴν ὑποτιθεμένην εὐγένειαν τῶν ἀγνώστων γονέων του. Ὁ γενικὸς ἀναβρασμὸς καὶ ἡ συγκίνησις τῆς Ἰταλίας τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καθίστων τὴν φιλοδοξίαν τὸ κοινότερον τῶν παθῶν· ἰδοὺ διατί ἡ φιλοδοξία, καθ' ὅλας τὰς διαφόρους μορφὰς καὶ ποικιλίας της, ἐπικρατεῖ κατὰ τὰς περιγραφὰς τῶν χαρακτήρων τῆς παρούσης ἱστορίας. Ἂν καὶ δὲν ἤρμοζον εἰς τὸν Ἄγγελον Βιλλάνην τὰ ὄνειρα τῆς ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας τάξεως τῆς ὑπερφυοῦς ταύτης ἀσθενείας, ἡ ἐπιθυμία ὅμως καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ νὰ ὑψωθῇ, ἐκέντουν αὐτὸν σφοδρῶς. Αἱ κλίσεις του ἦσαν ἔνθερμοι, καὶ αἱ ὁρμαί του, ὁρμαὶ εὐγνωμοσύνης· ἡ δὲ πίστις πρὸς τὸν κύριόν του ἀνυψοῦτο μέχρις ἀρετῆς. Ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς ἀνωμάλου καὶ ἀνεπιμελήτου ἀγωγῆς του, καὶ τῆς ἀκολασίας τῶν ἀκολούθων ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων παρῆλθε μέγα μέρος τῆς νεότητός του, δὲν εἶχεν οὐδὲ ἀρχὰς εὐγενεῖς, οὐδὲ τιμὴν αὐστηράν. Ὕπουλος καὶ πανοῦργος ὡς πολλοὶ τῶν Ἰταλῶν, δὲν ἠσθάνετο τύψιν συνειδήσεως ψευδόμενος ἐπὶ σκοπῷ ὠφελείας τέλους τινὸς ἢ φίλου. Τὴν ἀπεριόριστον πρὸς τὸν Ριένζην ἀφοσίωσίν του εἶχον αὐξήσει, ἐξογκούμεναι ἀπὸ τὴν εὔνοιαν τοιούτου ἀνδρός, ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ γενναιότης του. Καὶ ἰδιοτέλεια ἄρα καὶ ἀφοσίωσις ἠνάγκαζον αὐτὸν νὰ καταβάλῃ πάντα ἀγῶνα εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχωσι τὰ σχέδια, καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ σωτηρία ἐκείνου ὅστις ἦτο καὶ εὐεργέτης καὶ κύριός του. Ἀναλαβὼν λοιπὸν τὴν προκειμένην ἀποστολήν, μόνον λογισμὸν εἶχε πῶς νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν εὐδοκιμώτερον. Πολὺ πλέον τῶν ἄλλων Ἰταλῶν ῥιψοκίνδυνος καὶ ἀνδρεῖος, εἶχε τὸ τολμηρὸν τῆς ὑπεραλπείου φυλῆς, τὸ ὁποῖον ἔδιδε νεῦρα καὶ ῥώμην εἰς τὴν εὐφυΐαν του, καὶ ὅ,τι ὁ πολυμήχανος νοῦς του ἐραντάζετο, ἡ γενναιότης του ἦτο ἑτοίμη νὰ ἐκτελέσῃ.

Ὅταν ὁ Ριένζης ἀνεκοίνωσε πρὸς αὐτὸν τὸ ἀντικείμενον τοῦ νέου καθήκοντός του, ἀνεπόλησεν εὐθὺς τὸν ὑψηλὸν στρατιώτην ὅστις τὸν ἀνεσήκωσε μεταξὺ τοῦ πλήθους τῆς Αὐενιῶνος. «Ἐάν ποτε λάβῃς ἀνάγκην φίλου, ζήτησον τὸν Γωτιέρον Μοντερεάλην·» αἱ λέξεις αὗται ἐπανῆλθον πολλάκις εἰς τὴν μνήμην του, καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰς ἐθεώρησεν ὡς ἀληθῆ προφητείαν. Δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι ὁ Μοντερεάλης ἦτο ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον εἶχεν ἰδεῖ. Διατὶ ὁ μέγας στρατάρχης εἶχεν αἰσθανθῇ τοσαύτην συμπάθειαν πρὸς αὐτόν, ὁ Ἄγγελος δὲν ἐρρόντιζε νὰ μαντεύσῃ. Πιθανώτατον ὅτι ἦτο ἁπλῆ πρόφασις, ἁπλοῦν μέσον ἐξ ἐκείνων δι' ὧν εἵλκυε πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς νέους τῆς Ἰταλίας, καὶ τοὺς πολεμιστὰς τῆς Ἄρκτου. Πῶς νὰ στρέψῃ πρὸς ὄφελος τοῦ σκοποῦ του τὰς ὑποσχέσεις τοῦ ἱππότου, ἰδοὺ ὁποία ἦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ μόνη σκέψις του. Δὲν ἦτο τάχα εὔκολον νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τὸν Μοντερεάλην, νὰ

ἐπενθυμίσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ὑπόσχεσίν του, νὰ μείνῃ παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτω νὰ κατασκοπεύῃ τὴν διαγωγήν του: Τὸ ἔργον τοῦ κατασκόπου δὲν θ' ἀνελάμβανεν εὐχαρίστως πᾶς ἄλλος· τοῦ Ἀγγέλου ὅμως Βιλλάνου τὴν εὐσυνειδησίαν ὀλίγον προσέβαλεν, ἐνῷ μάλιστα τὸ ἄσπονδον μῖσος, τὸ ὁποῖον πολλάκις ὁ κύριός του ἐξέφρασε κατὰ τοῦ ἀπλήστου καὶ βαρβάρου ἐκείνου λῃστοῦ, τῆς μάστιγος ἐκείνης τῆς πατρίδος του, μετεδόθη ἀνεξάλειπτον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, ἔχοντος τὸν ἐπιδεικτικὸν καὶ ἐπιπόλαιον πατριωτισμὸν τῶν Ῥωμαίων. Φιλέκδικος μᾶλλον ἢ εὐγνώμων, ἐμνησικάκει καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοντερεάλου, τῶν ὁποίων ἡ βάναυσος πρὸς αὐτὸν συμπεριφορὰ, προσέβαλε πολλάκις τὴν φιλαυτίαν του. Πρὸ πάντων δὲ ἡ ἐνθύμησις τοῦ αἰωνίου τρόμου, καὶ τῆς ἀκαθέκτου ἀποστροφῆς τῆς Οὐρσούλης κατὰ τοῦ φοβεροῦ Φρὰ Μορεάλου, εἶχον ἐμπνεύσει πρὸς αὐτὸν τοσοῦτῳ ἀδιάσειστον, ἂν καὶ ἀόριστον πεποίθησιν, ὅτι ἔβλαψεν ἄλλοτε αὐτὸν ἢ τὴν γενεάν του, ὥστε ἐνηγκαλίσθη προθύμως τὴν εὐκαιρίαν ἐκείνην διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ. Καὶ τωόντι, τὰ μυστηριώδη καὶ σκοτεινὰ λόγια τῆς Οὐρσούλης, εἶχον ἐντυπώσει εἰς τὴν παιδικὴν καρδίαν τοῦ Βιλλάνου αἴσθημα ἀντιπαθείας καὶ μίσους ἀνέκφραστον, κατ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐσκόπευε τότε νὰ ἐπιβουλευθῇ. Ἄλλως, πᾶν μέσον ἐφαίνετο πρὸς αὐτὸν ἔντιμον καὶ θεμιτὸν, ἐὰν ἀπέβλεπε τὴν σωτηρίαν τοῦ κυρίου καὶ τῆς πατρίδος του, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πρόοδον.

Ὁ Μοντερεάλης ἐκάθητο μόνος ἐντὸς τοῦ θαλάμου του, ὅταν εἰδοποιήθη ὅτι νέος τις Ἰταλὸς παρεκάλει νὰ παρουσιασθῇ πρὸς αὐτόν. Καθὼ εὐπρόσιτος ἐξ ἐπαγγέλματος, διέταξε νὰ εἰσαχθῇ ὁ ξένος.

Ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸν νέον τῆς Αὐενιῶνος· ὅταν δὲ ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης εἶπε θαρραλέως, «ἦλθα νὰ ἐπενθυμίσω εἰς τὸν κύριον Γωτιέρον Μοντερεάλην μίαν ὑπόσχεσιν...» ὁ ἱππότης διακόψας αὐτὸν μὲ πολλὴν παρρησίαν,

—Δὲν ἔχεις ἀνάγκην, εἶπε, νὰ μὲ τὴν ἐνθυμίσῃς... Δὲν τὴν ἐλησμόνησα· ἦλθες λοιπὸν νὰ ζητήσῃς τὴν ῥιλίαν μου;

—Ναὶ, εὐγενέστατε ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος· δὲν ἠξεύρω ποῦ ἀλλοῦ νὰ ζητήσω κύριον.

—Ἠξεύρεις νὰ γράφῃς καὶ νὰ ἀναγινώσκῃς; ὑποπτεύομαι ὅτι ὄχι.

—Τὰ ἔμαθα καὶ τὰ δύο, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλάνης.

—Πολλὰ καλά. Εἶσ' ἐξ εὐγενῶν;

—Μάλιστα.

—Ἀκόμη καλλίτερα. Τὸ ὄνομά σου;

—Ἄγγελος Βιλλάνης.

—Δέχομαι τὰ γαλανὰ ὀμμάτιά σου, καὶ τὸ χαμηλὸν καὶ πλατὺ μέτωπόν σου, εἶπε στενάξας μικρὸν ὁ Μοντερεάλης, ὡς ἐγγύη-

σιν τῆς πίστεώς σου. Ἀπὸ τοῦδε, Ἄγγελε Βιλλάνι, σὲ ὀνομάζω ἕνα τῶν γραμματέων μου. Ἄλλοτε μὲ λέγεις τὰ κατὰ σὲ πλατύτερον. Ἡ ὑπηρεσία σου ἀρχίζει ἀπὸ τῆς σήμερον. Ὅσον διὰ τὰ λοιπά, ποτὲ ἄνθρωπος ὑπηρετῶν τὸν Μοντερεάλην δὲν ἔλαβεν ἀνάγκην χρημάτων, ἀλλ' οὔτε προόδου, ἐὰν ὑπηρέτει πιστῶς. Εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἐκεῖνο θὰ ἦναι ἡ θέσις σου. Ζήτησον καὶ στεῖλόν με ἐδῶ τὸν Λουσινιάνην· αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν γραμματέων μου, καὶ αὐτὸς θὰ φροντίσῃ διὰ σέ, καὶ θὰ σὲ διδάξῃ τὰ χρέη σου.

Καὶ ὁ μὲν Ἄγγελος ἀπεσύρθη, τοῦ δὲ Μοντερεάλου ὁ ὀφθαλμὸς τὸν παρηκολούθει.

«Παράδοξος ὁμοιότης! εἶπε περίλυπος καὶ σκεπτικός. Ἡ καρδία μου πετᾷ πρὸς τὸν νέον τοῦτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΕΑΛΟΥ.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ τελευταίου κεφαλαίου, ὁ Ῥιένζης ἔλαβεν εἰδήσεις ἀπὸ τὴν Ῥώμην, αἵτινες τὸν ἐχαροποίησαν καθ' ὑπερβολήν. Ὁ στρατός του ἐστρατοπέδευεν εἰσέτι πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Παλεστρίνης, καὶ εἰσέτι αἱ σημαῖαι τῶν βαρόνων ἐκυμάτιζον ἐπὶ τοῦ ἀπορθήτου φρουρίου της. Εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι οἱ Ἰταλοὶ κατέτριβον τὸ ἥμισυ τοῦ καιροῦ αὐτῶν εἰς ἐμφυλίους ἔριδας· οἱ Ὀυελιτρανοὶ ἐστασίαζον πρὸς τοὺς Τιβουρνίους, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐτρόμαζον μὴ νικήσωσι τοὺς βαρόνους. «Ἡ σφῆκα, ἔλεγον, κεντρόνει καὶ ἀφοῦ φονευθῇ, καὶ ποτὲ ἕνας Ὀρσίνης, ἕνας Σαβέλλης, ἢ ἕνας Κολόννας δὲν ἐτυγχώρησαν.»

Πολλάκις οἱόπλαρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ διεβεβαίωσαν τὸν ἀδημονοῦντα συγκλητικὸν ὅτι τὸ φρούριον ἦτο ἀπόρθητον, καὶ ὅτι ἐπὶ ματαίῳ ἐδαπάνων καὶ χρήματα καὶ καιρὸν πολιορκοῦντες αὐτό. Ὁ Ῥιένζης ἐγνώριζε κάλλιον αὐτῶν ταῦτα πάντα, ἀλλ' ἔκρυπτε τοὺς λογισμούς του.

Συγκαλέσας μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν σκηνήν του τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοντερεάλου, ἀνήγγειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως εἰς Ῥώμην. «Οἱ μισθοφόροι ἂς ἐξακολουθήσουν τὴν πολιορκίαν ὑπὸ τὸν τοποτηρητήν μας, σεῖς δέ, μὲ τὴν Ῥωμαϊκήν μου λεγεῶνα, θὰ μὲ συνοδεύσετε. Ὁ ἀδελφός σας, ὁ κύριος Γωτιέρος, καὶ ἐγώ, ἔχομεν καὶ οἱ δύο ἀνάγκην τῆς παρουσίας σας· ἔχομεν ὑποθέσεις νὰ θεωρήσωμεν μεταξύ μας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀφοῦ στρατολογήσω εἰς τὴν πόλιν καί τινας νεοσυλλέκτους θὰ ἐπιστρέψω.

Τοῦτο ἐπιθυμοῦντες καὶ οἱ δύο ἀδελφοί, ἐνέκριναν μὲ χαρὰν προφανῆ τὴν πρότασιν τοῦ συγκλητικοῦ.

Ὁ Ῥιένζης ἐκάλεσε μετ' ὀλίγον τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωματοφυλακῆς του, τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον Ῥιχάρδον Ἀννιβάλδην, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισεν ὁ ἀναγνώστης κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ συγγράμματος τούτου ὡς ἀνταγωνιστὴν τῆς λόγχης τοῦ Μοντερεάλου. Ὁ νέος οὗτος, εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων εὐγενῶν οἵτινες ἐνεκολπώθησαν τὸν ἀγῶνα τοῦ συγκλητικοῦ, εἶχε δείξει πολλὴν γενναιότητα καὶ πολεμικὴν ἐμπειρίαν καὶ προεμήνυεν, ἐὰν ἡ μοῖρα δὲν ἔκοπτε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του (α), ὅτι ἔμελλε νὰ καταντήσῃ εἷς τῶν πρώτων στρατηγῶν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου.

—Ἀγαπητὲ Ἀννιβάλδη, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ῥιένζης, τέλος πάντων ἔφθασεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἐλπίζω νὰ ἐκτελέσω τὸ σχέδιον περὶ τοῦ ὁποίου συνωμιλήσαμεν ἄλλοτε κατ' ἰδίαν. Παραλαμβάνω μαζῆ μου εἰς Ῥώμην τοὺς δύο ὁπλαρχηγοὺς τῆς Προβηγκίας, καὶ ἀφίνω σὲ διοικητὴν τοῦ στρατοῦ. Ἡ Παλεστρίνα θὰ παραδοθῇ τώρα... Ἔ!... ἡ Παλεστρίνα θὰ παραδοθῇ!

—Μὰ τὴν δεξιάν μου χεῖρα, τὸ πιστεύω, συγκλητικέ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀννιβάλδης. Οἱ ξένοι αὐτοὶ δὲν ἔκαμναν ἄλλο παρὰ νὰ ἐρεθίζουν καὶ νὰ ὑποκινοῦν ἔριδας· ἂν δὲν εἶναι ἄνανδροι βεβαίως εἶναι προδόται!

—Σιωπή, σιωπή, σιωπή! Προδόται! Ὁ λόγιος Ἀριμβάλδης, ὁ ἀνδρεῖος Βρεττόνης, Προδόται! Ὄχι, ὄχι· ἐξ ἐναντίας εἶναι ἀξιόλογοι, τιμιώτατοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ὄχι καὶ τυχηροὶ εἰς τὸ στρατόπεδον· καλλίτερα νὰ τοὺς στείλωμεν εἰς τὴν πόλιν! Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενόν μας.

Ὁ συγκλητικὸς ἐξέθεσε τότε τὸ σχέδιον δι' οὗ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν, σχέδιον ἐγκριθὲν ἀμέσως ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν τοῦ Ἀννιβάλδου ὡς κατορθωτόν.

Συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ρωμαϊκὸν στρατόν, ἔχων ἑκατέρωθεν αὐτοῦ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Μοντερεάλου, ἀνεχώρησεν εἰς Ῥώμην.

Τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο ὁ Μοντερεάλης συνεστίᾳ τὸν Πανδόλφον Γουίδον καὶ τινας τῶν πρώτων πολιτῶν τοὺς ὁποίους, διασκοπεύσας ἤδη τὸ φρόνημα αὐτῶν, εἶχεν εὑρεῖ ψυχροὺς πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ συγκλητικοῦ.

Ὁ Πανδόλφος ἐκάθητο ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱππότου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅστις ἐπεδαψίλευε πρὸς αὐτὸν ἐξαιρέτους περιποιήσεις καὶ φιλοφροσύνας.

—Δοκίμασον τοῦτο τὸ κρασίον, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, εἶναι ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Κλάνιος πλησίον τοῦ ὄρους Πολιτανοῦ· Μὲ φαίνεται ὅτι ἤκουσα πολλοὺς λογίους λέγοντας, (ἐννοεῖς, κύριε Πανδόλφε, ὅτι ὅλοι πρέπει νὰ ἤμεθα τώρα λόγιοι!) ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς ἦτό ποτε

(α) Φαίνεται ὅτι οὗτος ἦτο ὁ Ἀννιβάλδης ὁ φονευθεὶς μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν ὀχλαγωγίαν. Ὁ Πετράρχας ἐκφράζει τὴν ἀνδρείαν καὶ θρηνεῖ τὴν τύχην αὐτοῦ.

περίφημος. Καὶ τῳόντι τὸ κρασίον τοῦτο ἔχει σπανίαν εὐωδίαν.

— Ἄκουτα, εἶπεν ὁ Βρουττίνης, βαρόνος τις ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων, ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς Κολόννας, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ξενοδόχου ἔβαλεν εἰς ἐνέργειαν ὅλην του τὴν σοφίαν· γνωρίζει ὅλα τὰ μέρη ὅπου γίνεται τὸ καλλίτερον κρασίον.

— Πῶς! ὁ συγκλητικὸς ἔγεινε κρασοπότης, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης στραγγίσας μέγα ποτήριον· τοῦτο θὰ τὸν κατέστησεν ἀνάξιον διὰ τὴν κυβέρνησιν· κρῖμα!

— Καὶ τῳόντι, εἶπεν ὁ Πανδόλφος, οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν πρέπει νὰ ἦναι ἐγκρατεῖς. Τὸ κατ' ἐμὲ, ποτὲ δὲν πίνω τὸ κρασίον χωρὶς νερόν.

— Ἄ, εἶπε κατ' ἰδίαν πρὸς αὐτὸν ὁ Μοντερεάλης, ἐὰν ὁ γαλήνιος νοῦς σου ἐκυβέρνα τὴν Ρώμην, ἡ μητρόπολις τῆς Ἰταλίας θ' ἀπελάμβανεν εἰρήνην. Κύριε Βιβάλδη, εἶπε στραφεὶς πρὸς πλούσιόν τινα ἔμπορον, αἱ ταραχαὶ βλάπτουν τὸ ἐμπόριον.

— Καὶ πολὺ, ὑπετονθόρησε μεμψιμοιρῶν ὁ ἔμπορος.

— Οἱ βαρόνες ἦσαν οἱ καλλίτεροί σου ἀγοραστὰι, εἶπεν ὁ μικρευγενής.

— Ἐννοεῖται, ἐννοεῖται! ἀνεφώνησεν ὁ ἔμπορος.

— Κρῖμα ὅτι ἐξωρίσθησαν τόσον ἀπανθρώπως, εἶπε μὲ φωνὴν κλαυθμηρὰν ὁ Μοντερεάλης. Δὲν ἦτο τάχα δυνατὸν νὰ ὑπῆρχεν ὁ συγκλητικὸς (ἂς πίωμεν εἰς τὴν ὑγείαν του) ὀλιγώτερον βίαιος... ὀλιγώτερον ζηλωτὴς, πλέον... νὰ ἐσυμβίβαζε τὸ ἐλεύθερον πολίτευμα μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν βαρόνων;... Τοιοῦτο πρέπει νὰ ἦναι τὸ ἔργον τοῦ ἀληθῶς φρονίμου πολιτικοῦ ἀνδρός.

— Βεβαίως ἦτο δυνατὸν, ἀπεκρίθη ὁ Βιβάλδης· οἱ Σαβέλλαι μόνον ἠγόραζαν ἀπὸ τὸ ἐργαστήριόν μου περισσότερα ἀπὸ ὅλους τοὺς Ρωμαίους.

— Ἀγνοῶ ἂν ἦτο δυνατὸν, εἶπεν ὁ Βρουττίνης· ἠξεύρω μόνον ὅτι εἶν' ἐντροπὴ ν' ἀφίνωμεν νὰ ἐρημώνῃ τὰ παλάτια τῆς Ρώμης ὁ υἱὸς ἑνὸς ξενοδόχου.

— Ἔχει βέβαια τὴν βάναυσον ἐπιθυμίαν νὰ ἐλκύσῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ ὄχλου, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης. Μ' ὅλον τοῦτο ἐλπίζω νὰ συμβιβάσω ὅλας αὐτὰς τὰς διαφοράς. Ὁ Ριέντζης ἴσως... ὄχι ἴσως ἀλλὰ ἀναμφιβόλως, ἔχει *καλοὺς σκοπούς*!

— Ἐπεθύμουν, εἶπεν ὁ Βιβάλδης, ὅστις εἶχε προμελετήσει τί ἔμελλε νὰ εἴπῃ, νὰ ἐσχημάτιζαμεν εἶδος πολιτεύματος μικτοῦ, ἀπὸ πληβείους καὶ πατρικίους.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ἐμβριθῶς ὁ Μοντερεάλης, τοιαύτη νέα δοκιμὴ ἀπαιτεῖ μεγάλας δυνάμεις ὁλικάς.

— Τωόντι· ἠμποροῦμεν ὅμως νὰ προσκαλέσωμεν κἀνένα διαιτητήν... κἀνένα ξένον, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἔχῃ κἀμμίαν συμπάθειαν πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ κόμμα, ὁ ὁποῖος νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν νέαν καλὴν πολιτείαν· ἕνα κυβερνήτην, ὡς καὶ ἄλλοτε εἴχαμεν, παραδείγματος χάριν, τὸν Βραγκαλεόνην. Πῶς ἐκυβέρνα καλὰ καὶ φρόνιμα! ἦτο τότε χρυσοῦς αἰὼν διὰ τὴν Ρώμην. Κυβερνήτην διὰ παντός!... Ἰδοὺ ἡ ἰδέα μου.

— Δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ ὑπάγετε μακρὰν διὰ νὰ ζητήσεται τὸν πρόεδρον τοῦ συμβουλίου σας, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης μειδιάσας πρὸς τὸν Πανδόλφον· πολίτης δημοτικός, καλογεννημένος καὶ πλούσιος εὑρίσκεται ἐδῶ ἐκ δεξιῶν μου.

Ὁ Πανδόλφος ἔδηξε καὶ ἠρυθρίασεν.

Ὁ δὲ Μοντερεάλης ἐξηκολούθησεν.

— Ὁ Κ. Βιβάλδης δύναται νὰ ὀνομασθῇ μέλος ἐπιτροπῆς ἐμπορικῆς, ἡ δὲ διαχείρισις ὅλων τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἡ διοίκησις τῶν στρατευμάτων, κτλ. νὰ ἀνατεθοῦν εἰς τοὺς βαρόνους, ἀλλὰ νὰ μεθέξουν αὐτῶν, κύριε Βρουττίνη, καὶ οἱ βαρόνοι τῆς δευτέρας τάξεως, ὀλίγον τι περισσότερον ἀφ' ὅσον παρεχωρεῖτο μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὸ γένος καὶ τὴν σημαντικότητά των. Κύριοι, δὲν δοκιμάζετε αὐτὴν τὴν Μαλβαζίαν;

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ὁ Βιβάλδης μετὰ μικρὰν σιωπήν, καθ' ἣν ἀνεπόλει πικρῶν τὰ κέρδη ὅσα ἔμελλε νὰ προσποριθῇ ἀπὸ μόνην τὴν προμήθειαν τῶν ἐνδυμάτων ὅλης τῆς Μεγάλης Συμμορίας, εἰς τοῦτον τὸ μετριοπαθὲς καὶ εὔκρατον πολίτευμα θὰ συγκατατεθῇ ἄρα ὁ Ῥιένζης;

— Καὶ ποῖος τὸν ἐρωτᾷ; ποίαν ἀνάγκην ἔχομεν τοῦ Ῥιένζου; ἀνέκραξεν ὁ Βρουττίνης. Ὁ Ῥιένζης ἠμπορεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ δευτέραν φορὰν τὴν Βουμίαν.

— Σιγᾶ, σιγᾶ, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης· ἂς μὴ βιαζώμεθα. Πᾶσα βία φανερὰ ἐναντίον τοῦ συγκλητικοῦ ἐνισχύει τὴν ἐξουσίαν του. Ὄχι, ὄχι, πρέπει πρῶτον νὰ ταπεινωθῇ· καὶ νὰ ἔλθουν οἱ βαρόνοι, καὶ ἔπειτα νὰ γίνῃ φροντὶς διὰ τὰς ἐδικάς σας ἀπαιτήσεις. Μεταξὺ τῶν δύο φατριῶν, τότε μόνον ἠμπορεῖτε νὰ στήσετε πλάστιγγα. Καὶ διὰ νὰ προφυλαχθῇ τὸ νέον πολίτευμά σας ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν δύο κομμάτων, ὑπάρχουν στρατιῶται καὶ ἱππόται, οἱ ὁποῖοι, ἐπ' ἐλπίδι ἀπολαυῆς βαθμοῦ τινος εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῆς Ῥώμης, θὰ προσφέρουν εἰς αὐτὸν καὶ πεζοὺς καὶ ἱππεῖς. Ἡμᾶς τοὺς ὑπεραλπείους κρίνουν πολλάκις οἱ ἄλλοι πολλὰ αὐστηρῶς· εἴμεθα πλανῆται καὶ Ἰσμαηλῖται, διότι δὲν ἔχομεν τόπον ἔντιμον ἀναπαύσεως. Τώρα ἐὰν ἐγώ...

— Λέγε, τί θὰ ἔκαμνες! εὐγενῆ Μοντερεάλη, εἶπεν ὁ Βιβάλδης.

Οἱ συνευωχούμενοι ἀνέμενον ἀσθμαίνοντες ἀπόκρισιν, ὅταν αἴφνης ἠκούσθη... βαθὺς, ἐπίσημος, πένθιμος ὁ ἦχος τοῦ μεγάλου κώδωνος τοῦ Καπιτωλίου!

— Ἀκούσατε! εἶπεν ὁ Βιβάλδης, τὸν κώδωνα· ἀναγγέλει θανατικὴν ποινὴν, εἰς ὥραν ἀσυνήθη!

— Βέβαια, δὲν ἐπέστρεψεν ὁ συγκλητικός! ἀνέκραξεν ὠχριάσας ὁ Πανδόλφος Γουίδος.

— Ὄχι, ὄχι, ἀνεφώνησεν ὁ Βρουττίνης, σημαίνει δι' ἕνα ληστὴν συλληφθέντα πρὸ δύο νυκτῶν εἰς Ῥωμανίαν. Ἤκουσα ὅτι θὰ τὸν φονεύσουν ἀπόψε.

— Ἡ λέξις *ληστὴς* συνετάραξεν ὀπωσοῦν τὸ ἦθος τοῦ Μοντερεάλου. Ὁ οἶνος ἐκυκλοφόρησεν ἐκ νέου, ὁ κώδων ἐξηκολούθει νὰ σημαίνῃ, ἀλλ' ὁ ἦχος αὐτοῦ, παρελθούσης τῆς πρώτης προσβολῆς, δὲν ἐφόβιζε πλέον κανένα. Ἡ συνομιλία ἐπανελήφθη.

— Τί ἤθελες νὰ εἴπῃς, κύριε ἱππότα; ἠρώτησεν ὁ Βιβάλδης.

— Τί; στάσου νὰ ἐνθυμηθῶ... Ἄ, ἐλέγαμεν διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ὑποστηρίζεται ἐν νέον Κράτος διὰ δυνάμεως, καὶ ἐπρόσθετα ὅτι...

— Ναὶ, αὐτὸ ἐλέγαμεν, εἶπεν ὁ Βρουττίνης κτυπήσας τὴν τράπεζαν.

— Ἂν ἐπροσκαλούμην εἰς βοήθειάν σας... νὰ *ἐπροσκαλούμην*, ἄκουσον καλὰ, καὶ ἂν μ' ἐσυγχώρει ὁ πάπας τὰ παλαιά μου ἁμαρτήματα, τὰ ὁποῖα βαροῦνουν τὴν κεφαλήν μου, θὰ ἐφύλαττα ἐγὼ ὁ ἴδιος μὲ τοὺς ἀνδρείους στρατιώτας μου τὴν πόλιν σας, ἀπὸ ξένους ἐχθροὺς καὶ ἐγχωρίους ταραξίας. Κανεὶς πολίτης Ῥωμαῖος δὲν θὰ συνεισέφερεν οὐδ' ὀβολὸν διὰ τὰ ἔξοδα.

— Ζήτω ὁ Φρὰ Μορεάλης! ἀνεβόησεν ὁ Βρουττίνης, καὶ τὴν ἐπευφημίαν ἐπενέλαβον ὅλοι οἱ συμπόται.

— Θὰ μ' ἦτο ἀρκετὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ Μοντερεάλης, ν' ἀποπλύνω τὰ ἁμαρτήματά μου. Ἠξεύρετε, κύριοί μου, ὅτι τὸ τάγμα μου εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν.... εἶμαι στρατιώτης καὶ μοναχός! Θὰ μὲ ἦτο λέγω, ἀρκετὸν, ν' ἀποπλύνω τὰ ἁμαρτήματά μου ὑπερασπιζόμενος τὴν ἁγίαν πόλιν. Πλὴν κ' ἐγὼ ἔχω τοὺς ἰδιαιτέρους καὶ ἐπιγείους σκοπούς μου... καὶ ποῖος δὲν ἔχει;... Ἐγὼ... πλὴν ὁ κώδων σημαίνει διαφορετικά!

— Οὕτως πως σημαίνει ὁσάκις προμηνύει τὴν ἐκτέλεσιν... ὁ ταλαίπωρος ληστὴς μετ' ὀλίγον θανατόνεται!

Ὁ Μοντερεάλης, σφραγίσας ἑαυτὸν μὲ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ, ἐπανέλαβεν ὑπερηφάνως·

— Εἶμαι ἱππότης καὶ εὐγενὴς, ἔτρεξα πάντοτε τὸ πολεμικὸν στάδιον· πλὴν δὲν θέλω νὰ τὸ κρύψω, οἱ ὅμοιοί μου μ' ἐθεώρησαν

ὡς κηλιδώσαντα τὸ ὄνομα μου δι' ἀπληστίας δόξης καὶ κέρδους. Ἐπιθυμῶ νὰ συμφιλιωθῶ μὲ τὸ τάγμα μου... ν' ἀποκτήσω νέον ὄνομα... νὰ συστηθῶ εἰς τὸν Μαγίστορα καὶ εἰς τὸν πάπαν. Ἔλαβα εἰδήσεις, κύριοι.... εἰδήσεις ὅτι ἠμπορῶ νὰ κατορθώσω τὰ συμφέροντά μου καταστάινων τὴν τάξιν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐκκλησίας. Ὁ ἀπεσταλμένος Ἀλβορνόζης,—ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή του,— μὲ συνιστᾷ τὸ νὰ παρατηρῶ ἄγρυπνος τὸν συγκλητικόν.

—Ἀναμφιβόλως ἐπανέλαβεν ὁ Πανδόλφος. Ἀκούω κάτω κρότον βημάτων.

—Τὸ πλῆθος τρέχει νὰ ἴδῃ τὸν θάνατον τοῦ λῃστοῦ, εἶπεν ὁ Βρουττίνης. Ἐξακολούθησον. κύριε ἱππότα!

—Καὶ, ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης ἐρευνῶν τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἀκροατῶν του πρὶν προχωρήσῃ, νομίζετε,—ζητῶ τὴν γνώμην σας, πολὺ σοφωτέραν τῆς ἐδικῆς μου,— νομίζετε ὅτι, διὰ νὰ περιορισθῇ ἡ τόσον αὐθαίρετος ἐξουσία τοῦ συγκλητικοῦ, πρέπει νὰ ἐπιστρέψουν οἱ Κολόνναι, καὶ οἱ γενναῖοι βαρόνοι τῆς Παλεστρίνης;

—Εἰς ὑγείαν των, εἶπε σηκωθεὶς ὁ Βιβάλδης.

— Καὶ ὡς ἐξ ὠθήσεώς τινος αἰφνιδίας, ὅλοι οἱ συμπόται ἐσυκώθησαν· « Εἰς ὑγείαν τῶν πολιορκημένων βαρόνων, » ἔκραξαν ὅλοι.

— Μετὰ ταῦτα... τί νομίζετε, — προτείνω πάντοτε ταπεινῶς τὴν ἰδέαν μου — ἐὰν ἐδίδετε συνάδελφον εἰς τὸν συγκλητικόν; Δὲν θὰ τὸν ἐκάμνετε προσβολήν. Ἐσχάτως ἀκόμη ἕνας τῶν Κολοννῶν, ὅστις ἦτο συγκλητικός, εἶχε συνάδελφον τὸν Βερτόλδον Ὀρσίνην.

— Φρονιμώτατον τὸ μέτρον, ἀνέκραξεν ὁ Βιβάλδης. Καὶ ποῦ νὰ εὕρωμεν συνάδελφον καλλίτερον τοῦ Πανδόλφου Γουΐδου;

— Ζήτω ὁ Πανδόλφος Γουΐδος! ἀνεβόησαν οἱ συμπόται, στραγγίσαντες ἐκ νέου μέχρι ῥανίδος τὰ ποτήριά των.

— Καὶ ἂν κατὰ τοῦτο ἠμπορῶ νὰ σᾶς συντρέξω μὲ καλὰ λόγια πλησίον τοῦ συγκλητικοῦ, — ἠξεύρετε ὅτι εἶμαι δανειστής του, καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοί μου εἶνε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, — προσέξατε τὸν Φρὰ Μορεάλην.

— Καὶ ἂν ἀποτύχουν τὰ καλὰ λόγια; εἶπεν ὁ Βιβάλδης.

— Ἡ Μεγάλη Συμμορία — ἀκούσατέ με, σεῖς εἶσθε οἱ σύμβουλοι — ἡ μεγάλη συμμορία εἶνε συνειθισμένη νὰ πετᾷ!

— Ζήτω ὁ Φρὰ Μορεάλης! ἀνέκραξαν συνάμα ὅ τε Βιβάλδης καὶ ὁ Βρουττίνης. Εἰς ὑγείαν ὅλων, φίλοι μου· ἐξηκολούθησεν ὁ Βρουττίνης, εἰς ὑγείαν τῶν βαρόνων, τῶν παλαιῶν τούτων φίλων τῆς Ῥώμης, τοῦ Πανδόλφου Γουΐδου, τοῦ νέου τούτου συναδέλφου τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ τοῦ Φρὰ Μορεάλου, τοῦ νέου κυβερνήτου τῆς Ῥώμης!

— Ὁ κώδων ἔπαυσεν, εἶπεν ὁ Βιβάλδης καταθέσας τὸ ποτήριόν του.

— Ὁ Θεὸς νὰ ἐλεήσῃ τὸν λῃστήν! ἐπρόσθεσεν ὁ Βρουττίνης.

Μόλις ἐπρόφεραν τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ἤκουσαν τρὶς κρουσθεῖσαν τὴν θύραν. Οἱ συμπόται ἠτένισαν ἔκθαμβοι ἀλλήλους.

— Νέοι φίλοι, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης. Εἶχα παρακαλέσει καὶ ἄλλους νὰ μᾶς συντροφεύσουν. Μὰ τὴν πίστιν μου καλῶς ὥρισαν! Ἔμπρός!

Ἡ θύρα ἠνοίχθη βραδέως, καὶ ἀνὰ τρεῖς εἰσῆλθον πάνοπλοι οἱ στρατιῶται τοῦ συγκλητικοῦ, βαδίζοντες ἐν τάξει καὶ σιωπηλοί. Περιεκύκλωσαν τὴν τράπεζαν κατέλαβον ὅλην τὴν αἴθουσαν, καὶ τὰ φῶτα τοῦ συμποσίου ἀντανεκλῶντο ἐπὶ τῶν θωράκων αὐτῶν ὡς ἐπὶ τοίχου σιδηροῦ.

Οὐδὲ συλλαβὴν ἐπρόφερον οἱ συμπόται· ἔμειναν ὡς ἀπολιθωμένοι. Οἱ στρατιῶται παρεμέρισαν, καὶ ἐφάνη ὁ Ῥιένζης. Ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ σταυρώσας τὰς χεῖρας, ἔστρεφεν εὐτόνως τὸ βλέμμα ἀπὸ συμπότου εἰς συμπότην, ἐωσοῦ ἐπὶ τέλους, προσήλωσεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ Μοντερεάλου, ὅστις εἶχε σηκωθῇ μόνος ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ἀνακύψας ἀπὸ τὴν ἔκτασίν του.

Ὅταν οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, οἵτινες ἦσαν ἐπίσης περίφημοι, φιλότιμοι, καὶ ἐπίσης ἔμπειροι καὶ φιλόδοξοι, ἐστάθησαν ὁ εἷς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, ἐφαίνετο ὅτι τὰ ἀντίζηλα πνεύματα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς διανοίας, τῆς τάξεως καὶ τῆς πάλης, τῆς σπάθης καὶ τοῦ σκήπτρου, τῶν ἀντιπάλων τούτων ἀρχῶν, δι' ὧν κυβερνῶνται καὶ καταστρέφονται τὰ Κράτη, ἐνσαρκωθέντα εἶχον συναντηθῇ. Ἵσταντο ἀμφότεροι σιωπηλοί, ὡς γοητευθέντες ἀπὸ τὰ ἀμοιβαῖα βλέμματα, ὑψηλοὶ τὸ ἀνάστημα, καὶ εὐγενέστεροι τὸ ἦθος ὑπὲρ πάντας τοὺς περιεστῶτας.

Ὁ Μοντερεάλης ὡμίλησε πρῶτος, ὑπομειδιάσας βεβιασμένως.

— Συγκλητικὲ τῆς Ῥώμης! νὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ νομίσω ὅτι τὸ πενιχρόν μου συμπόσιον σ' ἐδελέασε, καὶ νὰ πιστεύσω ὅτι οἱ ἔνοπλοι αὐτοὶ ἦλθαν πρὸς τιμὴν ἀνθρώπου ἀγαπήσαντος ἀνέκαθεν τὰ ὅπλα;

Ἀλλ' ὁ Ῥιένζης δὲν ἀπεκρίθη· ἐκίνησε μόνον τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς στρατιώτας, καὶ ὁ Μοντερεάλης συνελήφθη ἀμέσως. Ἔρριψε καὶ πάλιν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν συμποτῶν, καὶ ὡς τὸ πτηνὸν ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ ὄφεως, οὕτω καὶ ὁ Πανδόλφος Γουίδος συνεστάλη, τρέμων, ἀκίνητος, καταπεπληγμένος ὑπὸ τὸν ἀστραπηβόλον ὀφθαλμὸν τοῦ συγκλητικοῦ. Βραδέως ἀνεσήκωσεν ὁ Ῥιένζης τὴν ἀπαισίαν χεῖρά του καὶ πρὸς τὸν ἀτυχῆ τοῦτον πολίτην . . . ὁ Πανδόλφος εἶδεν . . .

ἠσθάνθη τὴν καταδίκην του... ἐφώναξε... καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος εἰς τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν.

Ἀλλὰ ῥίψας ταχέως καὶ ἄλλο βλέμμα περὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ὑπομειδιάσας ὑπερηφάνως ὡς ἐὰν κατεφρόνει τὰ μικρότερα θύματα, ἐξῆθε τῆς αἰθούσης. Οὐδὲ πνοὴ εἶχε διαβῇ τὰ χείλη του... Ὅλα ἔγειναν ἐν σιωπῇ... καὶ ἡ τρομερὰ σιωπή του εἶχε καταστήσει τρομερωτέραν τὴν ἀπροσδόκητον ἐμφάνισίν του.

Μόνον ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν, ἐστράφη, ἠτένισε τὸ ἀγέρωχον καὶ ἀκαταδάμαστον πρόσωπον τοῦ ἱππότου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ εἶπε ψιθυρίζων.

— Γωτιέρε Μοντερεάλη!... ἀκούεις τὸν νεκρικὸν κώδωνα!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Η ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΓΩΤΙΕΡΟΥ ΜΟΝΤΕΡΕΑΛΟΥ.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Μεγάλης Συμμορίας μετεφέρθη ἀταράχως εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Καπιτωλίου. Ἐντὸς ἄρα τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος εὑρίσκοντο ἀμφότεροι οἱ ἀξιοῦντες τὴν κυβέρνησιν τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ὁ μὲν διέμενεν εἰς τὴν φυλακήν, ὁ δὲ εἰς τὸ παλάτιον. Οἱ φύλακες δὲν τὸν περιέβαλον μὲ ἁλύσεις, ἀλλ' ἀφέντες λύχνον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐξῆλθον. Ὁ Μοντερεάλης εἶδε τότε ὅτι δὲν ἦτο μόνος... οἱ ἀδελφοί του εἶχον προπορευθῇ εἰς τὴν φυλακήν.

— Τί εὐτυχία! ἀνέκραξεν ὁ ἱππότης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου· καὶ ὅμως ἐπεράσαμεν μαζῆ νύκτας πλέον εὐχαρίστους.

— Ἔχεις ὄρεξιν ν' ἀστειεύεσαι, Γωτιέρε; εἶπεν ὁ Ἀριμβάλδης κλαίων σχεδόν. Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ τύχη μας ἀπεφασίσθη; Ὁ θάνατος κρέμαται εἰς τὴν κεφαλήν μας.

— Ὁ θάνατος! ἐπανέλαβεν ὁ Μοντερεάλης· καὶ πρώτην τότε φορὰν ἤλλαξεν ἡ ὄψις του· ἴσως πρώτην τότε φορὰν καθ' ὅλην τὴν ζωήν του ἠσθάνθη τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ φόβου. Ὁ θάνατος! εἶπε καὶ πάλιν. Ἀδύνατον! Δὲν τολμᾷ. Βρεττόνη· οἱ στρατιῶται θὰ ἐπαναστατήσουν, θὰ μᾶς ἀποσπάσουν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ δημίου!

— Ἀπόβαλε τοιαύτας ματαίας ἐλπίδας, εἶπε περίλυπος ὁ Βρεττόνης· οἱ στρατιῶται εἶναι στρατοπεδευμένοι εἰς Παλεστρίναν.

— Πῶς! ἀνόητε! μωρέ! Ἦλθες λοιπὸν εἰς τὴν Ῥώμην *μόνος*. Εἶσαι μόνος μὲ τὸν τρομερὸν τοῦτον ἄνθρωπον;

— *Σὺ* εἶσαι μωρός! Διὰ τί ἦλθες ἐδῶ; εἶπεν ὁ ἀδελφός του.

— Ναί, διὰ τί! Πλὴν ἤξευρα ὅτι σὺ ἐδιοίκεις τὸ στράτευμά του.

καὶ . . . σὺ ἔχεις δίκαιον . . . ἡ ἀνοησία ἦτο ἐδική μου, ὁ ὁποῖος ἠθέλησα ν' ἀντιτάξω εἰς τὸν πολυμήχανον δήμαρχον τοιοῦτον μυελὸν ὡς τὸν ἐδικόν σου. Φθάνει! Μάταιαι εἶναι αἱ ἐπιπλήξεις. Πότε συνελήφθητε;

— Ἀπόψε . . ἅμα ἐμβάντες εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ Ῥιέντζης ἦλθεν ἄγνωστος.

— Καὶ τί ἔχει ἐναντίον μου; τίς νὰ μ' ἐπρόδωκεν! οἱ γραμματεῖς μου εἶνα δοκιμασμένοι . . . ὅλοι ἀξιόπιστοι . . . πλὴν τοῦ νέου ἐκείνου, καὶ αὐτὸς ἀκόμη φαίνεται πιστός . . τοῦ Ἀγγέλου Βιλλάνη!

— Τοῦ Βιλλάνη! τοῦ Ἀγγέλου Βιλλάνη! ἀνέκραξαν οἱ ἀδελφοὶ ὁμοφώνως. Εἰς ἐκεῖνον ἐμπιστεύθης;

— Φοβοῦμαι μὴ εἶδεν . . . ἓν μέρος τοὐλάχιστον, τῆς ἀνταποκρίσεώς μου μὲ σᾶς καὶ μὲ τοὺς βαρόνους . . . τὸν εἶχα παραλάβει ὡς γραφέα μου. Τί ἠξεύρετε δι' αὐτόν;

— Γωτιέρε, ὁ Θεὸς σ' ἐγκατέλειπεν, ἀνέκραξεν ὁ Βρεττόνης. Ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης εἶναι ὁ ἀγαπητὸς τοῦ συγκλητικοῦ.

— Τὰ ὀμμάτια ἐκεῖνα μὲ ἠπάτησαν λοιπόν, ἐτραύλισεν ὁ Μοντερεάλης, μὲ τόνον ἐπίσημον καὶ φρίσσων· ὁ Θεὸς ἀνέστησε τὸ πνεῦμά της διὰ νὰ μὲ πατάξῃ!

Μακρὰ ἐπῆλθε μετὰ ταῦτα σιωπή. Τέλος πάντων ὁ Μοντερεάλης, οὗ τινος ὁ ἀγέρωχος καὶ ἔνθερμος χαρακτὴρ δὲν κατεβάλλετο ἐπὶ πολύ, ἀνέλαβε τὸν λόγον.

— Τὸ ταμεῖον τοῦ συγκλητικοῦ εἶναι εἰς καλὴν κατάστασιν; . . . πλὴν εἶναι ἀδύνατον.

— Ξηρὸν ὡς βαλάντιον Δομινικανοῦ.

— Λοιπὸν ἐσώθημεν, θὰ ζητήσῃ λύτρα διὰ τὰς κεφαλάς μας. Χρησιμώτερα εἶναι εἰς αὐτὸν τὰ χρήματά μας παρὰ τὸ αἷμά μας.

Καὶ ὡς ἂν καθίστα περιττὴν ἡ ἰδέα αὕτη πᾶσαν ἄλλην σκέψιν, ἀπετείναξε τὸν μανδύαν του, προσηυχήθη καὶ ἐξηπλώθη ἐπάνω μικρᾶς κλίνης πρός τινα γωνίαν τοῦ δωματίου.

Ἐκοιμήθην εἰς χειρότερα κραββάτια, εἶπεν ὁ ἱππότης ἐξαπλωθεὶς, καὶ ἐντὸς ὀλίγου παρεδόθη εἰς ὕπνον βαθύτατον.

Οἱ ἀδελφοί του ἤκουον τὴν βαθεῖαν ἀλλὰ τακτικὴν ἀναπνοήν του, ζηλεύοντες καὶ θαυμάζοντες αὐτόν· ἀλλὰ δὲν εἶχον διάθεσιν νὰ ὁμιλήσωσιν. Ἥσυχοι καὶ σιωπηλοὶ ἐκάθηντο ὡς ἀγάλματα πλησίον τοῦ κοιμωμένου. Αἱ ὧραι παρῆλθον καὶ ἡ πρώτη δρόσος τῆς αὐγῆς εἰσέδυσε διὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ δωματίου των. Οἱ μοχλοὶ ἔτριξαν, ἡ θύρα ἠνοίχθη, ἓξ ἔνοπλοι εἰσῆλθον, διέβησαν ἔμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν, καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ἤγγισε τὸν Μοντερεάλην.

— Ἄ, εἶπε κοιμώμενος ἐνῷ ἐστρέφετο πρὸς τὸ ἄλλο μέρος. Ἄ,

γλυκειά μου Ἀδελίνα, ἂς μὴ συκωθῶμεν ἀκόμη· εἴχαμεν τόσον καιρὸν νὰ ἐνταμωθῶμεν.

— Τί λέγει; ἐτραύλισεν ὁ φύλαξ, ὠθήσας σφοδρῶς τὸν Μοντερεάλην. Ὁ δὲ ἱππότης ἀνεπήδησε πάραυτα, καὶ ἔδραξε τὴν ἄκραν τοῦ στρώματός του νομίσας ὅτι ἦτο τὸ ξίφος του! Εἶδε πέριξ αὐτοῦ ἔκθαμβος, ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρατηρήσας τὸν φύλακα, συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν.

— Ἐνωρὶς ἐξυπνᾶτε εἰς τὸ Καπιτώλιον, εἶπε. Τί μὲ θέλετε;

— Σὲ περιμένει!

— Ποῖος; ἠρώτησεν ὁ Μοντερεάλης.

— Ἡ βάσανος! ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης συστείλας πονηρῶς τὰς ὀφρῦς.

Ὁ μέγας στρατηγὸς δὲν ἐπρόφερε πλέον λέξιν. Παρετήρησε τοὺς ἓξ ἐνόπλους, ὡς ἂν ἤθελε νὰ μετρήσῃ τὰς δυνάμεις του πρὸς τὰς ἐκείνων, καὶ μετὰ ταῦτα περιέφερε τὸ βλέμμα καθ' ὅλον τὸ δωμάτιον. Ὁ ἀξιοκαταφρόνητος μοχλὸς ἐφαίνετο πρὸς αὐτὸν τὴν ὥραν ἐκείνην προτιμότερος καὶ τοῦ λαμπροτέρου Μεδιολανικοῦ ξίφους. Μετὰ τὰς παρατηρήσεις του ταύτας ἐτέναξε, καὶ ῥίψας τὸν μανδύαν ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἔνευσε πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἠκολούθησε τὸν φύλακα.

Εἰς αἴθουσάν τινα τοῦ Καπιτωλίου, περιβεβλημένην μὲ αἱματόχροα περιπετάσματα ῥαβδώσεις ἔχοντα λευκὰς, ἐκάθητο ὁ Ῥιένζης καὶ οἱ σύμβουλοί του. Ἔμπροσθεν δὲ κοιλώματός τινος ἐκρέματο αὐλαία μαύρη.

— Γωτιέρε Μοντερεάλη, εἶπε μικρόσωμός τις ἱστάμενος κάτω τῆς τραπέζης, ἱππότα τοῦ ἐνδόξου τάγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ...

— Καὶ ἀρχηγὲ τῆς Μεγάλης Συμμορίας, ἐπρόσθεσεν ἐντόνως ὁ ὑπόδικος.

— Κατηγορεῖσαι διὰ διάφορα ἐγκλήματα... διὰ ληστείας καὶ φόνους, εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν, τὴν Ῥωμανίαν, τὴν Ἀπουλίαν καὶ τὴν Λὰ Μαρκίαν.

— Ἀντὶ « ληστείας καὶ φόνους », ἱππόται γενναῖοι καὶ μεγαλόψυχοι, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν, θὰ ἔλεγαν, « πολέμους καὶ νίκας ». Τοιούτων ἐγκλημάτων ὁμολογῶ μόνος ἐμαυτὸν ἔνοχον... Ἐξακολούθησον.

— Κατηγορεῖσαι περιπλέον ὅτι συνώμοσας ἐπιβούλως κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Ῥώμης διὰ νὰ ἀνορθώσῃς τοὺς ἐξοστρακισμένους βαρόνους... καὶ ὅτι εἶχες ἐπὶ τούτῳ ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν εἰς Παλεστίναν Στέφανον Κολόνναν.

—Καὶ ὁ κατήγορός μου;

—Ἐμφανίσθητι, Ἄγγελε Βιλλάνη!

—Σὺ λοιπὸν εἶσαι ὁ προδότης; εἶπεν ἀταράχως ὁ Μοντερεάλης. Τὸ ἤξιζα. Σὲ παρακαλῶ, συγκλητικὲ τῆς Ῥώμης, διάταξον τὸν νέον τοῦτον ν' ἀποσυρθῇ. Ὁμολογῶ τὴν συννενόησίν μου μὲ τὸν Κολόνναν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν μου νὰ ἀνορθώσω τοὺς βαρόνους.

Ὁ Ῥιένζης ἔνευσε πρὸς τὸν Βιλλάνην, καὶ αὐτὸς κύψας τὴν κεφαλὴν ἀνεχώρησε.

—Δὲν σὲ μένει πλέον ἄλλο, Γωτιέρε Μοντερεάλη, παρὰ νὰ ἐξιστορήσῃς ἀκριβῶς καὶ λεπτομερῶς τὰς περιστάσεις τῆς συνωμοσίας σου.

—Ἀδύνατον, ἀπεκρίθη ἀδιαφόρως ὁ Μοντερεάλης.

—Καὶ διὰ τί;

—Διότι, τὴν μὲν ἐδικήν μου ζωὴν ἔχω τὴν ἐξουσίαν νὰ διαθέσω ὅπως θέλω, δὲν προδίδω ὅμως τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων.

—Ἐνθυμήθητι ὅμως ὅτι ἤθελες νὰ προδώσῃς τὴν ζωὴν τοῦ δικαστοῦ σου!

—Νὰ προδώσω, ὄχι... δὲν ἐμπιστεύθης ποτὲ εἰς ἐμέ.

—Ὁ νόμος, Γωτιέρε Μοντερεάλη, ἔχει ἐξεταστὰς ἀδυσωπήτους... ἰδέ.

Ἡ μαύρη αὐλαία παρεμερίσθη, καὶ τοῦ Μοντερεάλου οἱ ὀφθαλμοὶ εἶδον δήμιον καὶ βασανιστήρια! Ἀγανάκτησις κατέλαβεν ἀμέσως τὴν εὐγενῆ καρδίαν του.

—Συγκλητικὲ τῆς Ῥώμης, τὰ βασανιστήρια ταῦτα εἶναι διὰ τοὺς δούλους καὶ τοὺς ποταποὺς ἀνθρώπους. Ἐγὼ ἐστάθην στρατιωτικὸς καὶ ἀρχηγὸς μάλιστα· ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἦσαν εἰς χεῖράς μου... καὶ τὰ μεταχειρίσθην κατὰ θέλησιν· ἀλλὰ τοὺς ἴσους καὶ τοὺς ἐχθρούς μου, δὲν ἐξύβρισα πώποτε μὲ βασανιστήρια.

—Κύριε Γωτιέρε Μοντερεάλη, ἀπεκρίθη ὁ συγκλητικὸς ἐμβριθῶς ἀλλὰ μὲ προσήνειαν ἐξηγοῦσαν σέβας, ἡ ἀπόκρισίς σου εἶναι οἵαν πρέπει νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ χείλη ἀνδρὸς γενναίου. Μάθε ὅμως ἀπὸ ἐμέ, τὸν ὁποῖον ἡ τύχη κατέστησε δικαστήν σου, ὅτι οὔτε διὰ δούλους καὶ ποταποὺς ἀνθρώπους, οὔτε δι' ἱππότας καὶ εὐγενεῖς, δὲν πρέπει νὰ γίνεται χρῆσις τοιούτων μέσων ὡς ὀργάνων τοῦ νόμου πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἐνέδωκα εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν σεβαστῶν τούτων συμβούλων οἵτινες ἠθέλησαν νὰ σε δοκιμάσουν. Πλὴν καὶ ὁ ἔσχατος τῶν χωρικῶν ἂν ἦσο ἔμπροσθεν τῆς δικαστικῆς μου ἕδρας, δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ φοβηθῇς τὴν βάσανον. Γωτιέρε Μοντερεάλη, μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας τοὺς ὁποίους ἐγνώρισας μεταξὺ τῶν βαρόνων τοὺς ὁποίους ἤθελες νὰ βοηθήσῃς, ὑπάρχει τις ὁ ὁποῖος νὰ δύναται νὰ καυχηθῇ διὰ τοῦτο ὡς ἐγώ;

—Ἐπεθύμουν μόνον, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης μετά τινος δισταγμοῦ, νὰ συμβιβάσω τοὺς βαρόνους μὲ σέ. ἐρραδιούργησα κατὰ τῆς ζωῆς σου.

Ὁ Ῥιένζης συνοφρυωθεὶς εἶπε ταχέως·

—Φθάνει, ἱππότα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, γνωρίζω τὰ κρύφια σχέδιά σου· ὑπεκφυγαὶ καὶ προφάσεις δὲν σὲ ὠφελοῦν πλέον. Ἂν δὲν ἐρραδιούργησας κατὰ τῆς ζωῆς μου, ἐρραδιούργησας ὅμως κατὰ τῆς ζωῆς τῆς Ῥώμης. Μίαν μόνην χάριν δύνασαι πλέον νὰ ζητήσῃς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὸ εἶδος τοῦ θανάτου σου.

Τοῦ Μοντερεάλου τὰ χείλη ἐκινήθησαν σπασμωδῶς.

—Συγκλητικέ, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἠμπορῶ νὰ σὲ ὁμιλήσω κατ' ἰδίαν ἓν μόνον λεπτόν;

Οἱ σύμβουλοι ἀνέβλεψαν.

—Κύριέ μου, ἐψιθύρισεν ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, ἔχει βεβαίως ὅπλα κρυμμένα . . . μὴ ἐμπιστεύεσαι.

—Ἠκαλούμενε, ἀνεφώνησε μετὰ μικρὰν παῦσιν ὁ Ῥιένζης, ἐὰν σκοπεύῃς νὰ ζητήσῃς χάριν, ἡ αἴτησίς σου εἶναι ἀπαράδεκτος· δὲν ἔχω μυστικὰ ἀπὸ τοὺς συμβούλους μου· εἰπὲ φανερὰ ὅ,τι θέλεις!

—Ἀκουσόν με ὅμως, ἐπανέλαβεν ὁ ὑπόδικος σταυρώσας τὰς χεῖρας· ἡ αἴτησις δὲν ἀποβλέπει τὴν ζωήν μου, ἀλλὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ῥώμης.

—Λοιπόν, εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ φωνὴν τεταραγμένην, συγκατατίθεμαι. Δύνασαι νὰ προσθέτῃς εἰς τὰ κακουργήματά σου καὶ σκοπὸν δολοφονίας· ἀλλὰ διὰ τὴν Ῥώμην ἐκτίθεμαι καὶ εἰς μεγαλειτέρους κινδύνους.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔνευσε πρὸς τοὺς συμβούλους, οἵτινες ἀνεχώρησαν βραδυπατοῦντες διὰ τῆς αὐτῆς θύρας δι' ἧς εἶχεν ἐλθεῖ ὁ Βιλάνης, ἐνῷ οἱ στρατιῶται ἀπεσύρθησαν πρὸς τὴν ἀπωτέραν γωνίαν τῆς αἰθούσης.

—Ἔσο σύντομος, Γωτιέρε Μοντερεάλη· δὲν σὲ μένει πολὺς καιρός.

—Συγκλητικέ, εἶπεν ὁ Μοντερεάλης, ὁ θάνατός μου θὰ σὲ ὠφελήσῃ πολλὰ ὀλίγον· οἱ ἄνθρωποι θὰ εἴπουν ὅτι ἐθανάτωσας τὸν δανειστήν σου διὰ νὰ μὴ πληρώσῃς τὸ χρέος σου. Ζήτησον ὅσα θέλεις διὰ τὴν ζωήν μου, ἐκτίμησέ την ὡς ζωὴν μοναρχου, θὰ σὲ πληρωθῇ καὶ τὸ τελευταῖον φλωρίον, καὶ τὸ ταμεῖόν σου θὰ πλουτήσῃ διὰ πέντε χρόνους. Ἐὰν ἡ καλὴ πολιτεία θ' ἀποκατασταθῇ διὰ τῆς κυβερνήσεώς σου, ἡ ὑπὲρ τῆς Ῥώμης προσπάθειά σου δὲν θὰ σ' ἐπιτρέψῃ ν' ἀρνηθῇς ὅ,τι σὲ προσφέρω.

—Δὲν μὲ γνωρίζεις καλὰ, αὐθάδη ληστά, ἀπεκρίθη αὐστηρῶς ὁ Ῥιένζης· ἠδυνάμην νὰ προφυλαχθῶ κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς σου, καὶ νὰ τὴν ληστμονήσω ἀκολούθως· τὴν φιλοδοξίαν σου ὅμως ποτέ. Σὲ γνωρίζω! βάλε τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ εἰπὲ ἂν ἦσο σὺ

εἰς τὴν θέσιν μου κ' ἐγὼ εἰς τὴν ἐδικήν σου, θ' ἀντήλλαζες τὴν ζωὴν τοῦ Γωτιέρου Μοντερεάλου μὲ ὅλον τὸ χρυσίον τοῦ κόσμου; Ὅσον διὰ τὴν περὶ τῆς διαγωγῆς μου γνώμην τῶν ἀνθρώπων χρεωστῶ νὰ τὴν ὑποφέρω· διὰ νὰ ἔχω ὅμως τὴν εὐδοκίαν τῆς ἰδίας μου συνειδήσεως, πρέπει ν' ἀποδιώξω μακράν μου πᾶσαν διαφθοράν. Εἶμαι ὑπόλογος πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ῥώμης. Καὶ ἡ Ῥώμη τρέμει ἐνόσῳ ζῇ ὁ ἀρχηγὸς τῆς Μεγάλης Συμμορίας συνομνύων καὶ ῥαδιουργῶν κατ' αὐτῆς. Ἄνθρωπε, οὔτε τὰ πλούτη, οὔτε τὸ μεγαλεῖον, οὔτε τὸ πνεῦμά σου δύνανται νὰ σὲ σώσουν· μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου θὰ ἀποθάνῃς!

Τοῦ Μοντερεάλου οἱ ὀφθαλμοί, προσηλωθέντες ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ συγκλητικοῦ, εἶδον ὅτι ματαία ἦτο πᾶσα ἐλπίς· ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ γενναιότης του ἀνεγεννήθησαν.

—Εἰς μάτην λοιπὸν τὰ λόγιά μας· ἔπαιξα διὰ μεγάλον κέρδος, ἀλλ' ἔχασα καὶ πρέπει νὰ πληρώτω. Εἶμαι ἕτοιμος. Εἰς τὸ κατώφλιον δύο κόσμων, πνεῦμα ἀπαίσιον προφητείας εἰσχωρεῖ μεταξύ μας. Κύριε συγκλητικέ, ἀναχωρῶ πρὶν σοῦ διὰ νὰ ἀναγγείλω ὅτι εἴτε εἰς τὸν οὐρανόν, εἴτε εἰς τὴν κόλασιν πρὶν περάσουν πολλαὶ ἡμέραι, ὁ τόπος πρέπει ν' ἀδειάσῃ δι' ἄλλον ἰσχυρότερόν μου!

Καὶ ταῦτα εἰπόντος, ἀνυψώθη ὑπερηφάνως ἡ κεφαλὴ καὶ ἤστραψεν ὁ ὀφθαλμός του· ὁ δὲ Ῥιένζης, δειλιάσας ὡς δὲν ἐδειλίασε πώποτε, ἀνεσκίρτησε, καὶ ἐσκέπασε τὸ πρόσωπον μὲ τὴν χεῖρά του.

—Ποῖον εἶδος θανάτου ἐκλέγεις; ἠρώτησε μὲ φωνὴν βραγχώδη.

—Ἐκλέγω τὸν πέλεκυν· αὐτὸς ἁρμόζει εἰς ἱππότας καὶ στρατιωτικούς. Εἰς σὲ ὅμως, συγκλητικέ, ἡ μοῖρα ἐπιφυλάττει θάνατον ὀλιγώτερον εὐγενῆ.

—Σιωπὴ λῃστά! ἀνέκραξεν ὁ Ῥιένζης ὀργίλως· Φύλακες, παραλάβετε τὸν κατάδικον. Τὴν αὐγήν, Μοντερεάλη...

Θὰ δύσῃ ὁ ἥλιος τῆς μάστιγος τῆς Ἰταλίας, εἶπεν ὁ ἱππότης μὲ πικρίαν. Ἔστω! Ἔχω καὶ ἄλλην μίαν παράκλησιν· οἱ ἱππόται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἔχουν συγγενικὸν μὲ τὸ τάγμα τῶν Αὐγουστινίων· ἐπίτρεψον νὰ μ' ἐξομολογήσῃ μοναχὸς τοῦ τάγματος τούτου.

—Μάλιστα· καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀρῶν σου, ἐγὼ ὁ ὁποῖος δὲν δύναμαι νὰ σὲ κάμω χάριν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, θὰ παρακαλέσω τὸν δικαστὴν τῶν ὅλων νὰ ἐλεήσῃ τὴν ψυχήν σου!

—Συγκλητικέ, δὲν ἔχω χρείαν τῆς μεσιτείας τῶν ἀνθρώπων. Ὅσῳ διὰ τοὺς ἀδελφούς μου, ὁ θάνατός των δὲν εἶναι ἀναγκαῖος οὔτε εἰς τὴν ἀσφάλειαν σου, οὔτε εἰς τὴν ἐκδίκησίν σου!

Ὁ Ῥιένζης σιωπήσας ἐπὶ μικρὸν,

—Ὄχι, ἀπεκρίθη, ἦσαν ἐργαλεῖα ἐπικίνδυνα, ἀλλὰ χωρὶς τὸν χαλκέα θὰ ἐσκωριάζαν ἀβλαβῆ. Πλὴν τούτου, ἔγειναν εἰς ἐμὲ καὶ χρήσιμοι. Κατάδικε, ἡ ζωή των δὲν θὰ πάθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Η ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ.

Τὸ συμβούλιον ἀπελύθη, καὶ ὁ Ῥιένζης σπεύσας μετέβη εἰς τὸν θάλαμόν του. Συναντήσας καθ' ὁδὸν τὸν Βιλλάνην ἔσφιγξε περιπαθῶς τὴν χεῖρα ἐκ νέου, καὶ εἶπεν,

—Ἔσωσας τὴν Ῥώμην καὶ ἐμὲ ἀπὸ μέγαν κίνδυνον· ὁ Θεὸς νὰ σὲ τὸ ἀνταποδώσῃ!

Χωρὶς δὲ νὰ περιμείνῃ ἀπόκρισιν ἐπροχώρησε, καὶ φθάσας εἰς τὸν κοιτῶνά του εὗρε τὴν Νίναν ἀνήσυχον καὶ ταραγμένην.

—Πῶς! δὲν ἐκοιμήθης ἀκόμη; ἠρώτησεν ὁ συγκλητικός. Κάκιστα, Νίνα μου! Καὶ αὐτό σου τὸ κάλλος δὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοιαύτην ἀγρυπνίαν.

—Δὲν ἠμπόρουν νὰ ἀναπαυθῶ πρὶν σὲ ἴδω. Ἤκουσα—ὅλη ἡ Ῥώμη τὸ εἶχε μάθει— ὅτι συνέλαβες τὸν Γωτιέρον Μοντερεάλην, καὶ ὅτι θὰ τὸν καταδικάσῃς εἰς θάνατον.

—Θὰ ἦναι ὁ πρῶτος ληστὴς ὁ ὁποῖος θ' ἀποθάνῃ θάνατον τόσον ἔντιμον, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης ἀπεκδυόμενος βραδέως.

—Νικόλαε, δὲν ἀντεστάθην ποτὲ εἰς τὰ σχέδιά σου, εἰς τὴν πολιτικήν σου, οὐδὲ κἂν δι' εἰσηγήσεως. Μὲ ἦτο ἀρκετὸν νὰ θριαμβεύω ὅταν εὐδοκίμεις, καὶ νὰ κλαίω ὅταν ἀπετύγχανες. Ἀλλὰ σήμερον, σὲ ζητῶ μίαν χάριν... χάρισε τὴν ζωὴν εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον.

—Νίνα!

—Ἄκουσόν με... ὁμιλῶ διὰ σέ! Μὲ ὅλα τὰ κακουργήματά του, ἡ ἀνδρεία, ἡ μεγαλοφυΐα του κατέκτησαν τὸν θαυμασμὸν πολλῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν του. Πολλοὶ ἡγεμόνες, πολλὰ Κράτη θὰ χαροῦν μὲν ἐν τῷ κρυπτῷ διὰ τὴν πτῶσίν του, θὰ προσποιηθοῦν ὅμως φρίκην κατὰ τοῦ δικαστοῦ του. Ἄκουσόν με ἀκόμη, οἱ ἀδελφοί του συνέτρεξαν τὴν ἐπιστροφήν σου, καὶ ὁ κόσμος θὰ σὲ ὀνομάσῃ ἀχάριστον. Οἱ ἀδελφοί του σ' ἐδάνεισαν, καὶ ὁ κόσμος... ἄπαγε,.. θὰ σὲ ὀνομάσῃ...

—Στάτου! ὑπέλαβεν ὁ συγκλητικός. Ὅλα ὅσα λέγεις τὰ ἔλαβα πρὸ ὀφθαλμῶν. Πλὴν σὺ μὲ γνωρίζεις... εἰς σὲ δὲν κρύπτομαι. Κανεὶς δεσμὸς δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὑποχρέωσιν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Μοντερεάλου... κανὲν ἔλεος δὲν δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του. Ἔμπροσθεν τῆς αἱματαγοῦς χειρὸς του, ἠλήθεια καὶ ἠδικαιοσύνη ἐκλείπουν ὡς καπνός. Ἐὰν καταδικάσω τὸν Μοντερεάλην, ἐκτίθεμαι εἰς δυστυχήματα καὶ εἰς κινδύνους· τὸ ὁμολογῶ. Ἐὰν ὅμως τὸν ἀπολύσω, τὰ ἄλογα τῶν σφαγέων τῆς Ἄρκτου, πρὶν τῶν πρώτων βροχῶν τοῦ Ἀπριλίου, θὰ χρεμετίσουν εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Καπιτωλίου· τί λοιπὸν

εἶναι προτιμότερον νὰ διατρέξῃ τοῦτον τὸν κίνδυνον, ἐγὼ ἢ ἡ Ῥώμη; Φθάνει πλέον... κοιμήτου, κοιμήσου!

—Ὦ! ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃς τὰ προαισθήματά μου. Νικόλαε... εἶναι μαῦρα, ἀνεξήγητα!

—Προαισθήματα!... Ἔχω κ' ἐγὼ τὰ ἐδικά μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιένζης περίλυπος, καὶ βλέπων τὸν ἀέρα ὡς ἐὰν εἶχε διασπείρῃ εἰς αὐτὸν ὁ νοῦς του φάσματα. Καὶ ἀνυψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς οὐρανόν, ἀνέκραξε παραφερόμενος ἀπὸ τὴν σφοδρὰν ἐκείνην θεοβλάβειαν ἥτις ἀπετέλει καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀσθένειάν του συγχρόνως. «Κύριε δὲν θὰ ὑποπέσω τοὐλάχιστον εἰς τὸ ἁμάρτημα τοῦ Σαούλ! Ὁ Ἀμαληκίτης δὲν θὰ σωθῇ!

Ἐνῷ ὁ Ῥιένζης ἐκοιμᾶτο ὕπνον διακεκομμένον, ταταραγμένον καὶ ἀνήσυχον, ἡ δὲ Νίνα παρεφύλαττεν αὐτὸν ἄγρυπνος, ἔνδακρυς, ἀναγώνιος καὶ κατεχομένη ὅλη ἀπὸ φρικώδη καὶ ζωηρὰ προαισθήματα, ὁ κατήγορος ἀνεπαύετο εὐτυχέστερος τοῦ δικαστοῦ. Αἱ τελευταῖαι συγκεχυμέναι ἰδέαι αἵτινες συνεκρούοντο εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἀγγέλου Βιλλάνου πρὶν παραδοθῇ εἰς τὸν ὕπνον, ἦσαν ἰδέαι δόξης καὶ μεγαλείου. Ἐπιβουλευθεὶς τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἄλλου, δὲν ἠσθάνετο κἀμμίαν τύψιν συνειδήσεως... ἠσθάνετο μόνον ὅτι ἐπέτυχε τὸ σχέδιόν του, καὶ ὅτι ἐξεπληρώθη ἡ ἐντολή του. Τὰ εὐγνώμονα λόγια τοῦ Ῥιένζου ἤχουν εἰς τὰς ἀκοάς του, καὶ ἐλπίδες εὐτυχίας καὶ ἐξουσίας, ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ῥωμαίου συγκλητικοῦ, ἀπεκοίμιζον αὐτὸν καὶ διεποίκιλλον χαριέντως τὰ ὀνειρά του.

Ἀλλὰ μόλις εἶχε κοιμηθῇ δύο ὥρας, καὶ ἐξυπνίσθη ἀπό τινα ὑπηρέτην τοῦ παλατίου. «Συγχώρησόν με, κύριε Βιλλάνη, ἦλθε κάτω ἄνθρωπος ἀποσταλεὶς ἀπὸ τὴν καλὴν ἀδελφὴν Οὔρσουλαν, καὶ σὲ παρακαλεῖ νὰ ὑπάγῃς ἀμέσως εἰς τὸ μοναστήριον. Πνέει τὰ λοίσθια, καὶ ἔχει νὰ σὲ φανερώσῃ σπουδαιότατα πράγματα.»

Ὁ Ἄγγελος, οὗ τινος τὴν περὶ τῆς οἰκογενείας του ἀκοίμητον πιέργειαν ἠρέθιζον αἰωνίως ἐλπίδες φιλόδοξοι, ἀνεπήδησε πάραυτα, ἐνεδύθη ἐν ἀκαρεῖ, καὶ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένον ἔφθασεν εἰς τὸ μοναστήριον. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καπιτωλίου πλησίον τῆς κλίμακος τοῦ Λέοντος, ἠκούετο τὴν ὥραν ἐκείνην κρότος ἐργατῶν, καὶ στραφεὶς εἶδε τὴν λαιμητόμον, ἐσκεπασμένην μὲ μαῦρον κάλυμμα, ὡς νέφος ἀμαυρὸν ἐν μέσῳ τοῦ ὑπολεύκου φωτὸς τῆς αὐγῆς, ἐνῷ ὁ κώδων τοῦ Καπιτωλίου ἤχει βραδέως. Βέλος θλίψεως διεπέρασε τὴν καρδίαν του, καὶ ἤρχισε νὰ βαδίζῃ γοργότερον. Ἂν καὶ ἦτο εἰσέτι πολλὰ πρωΐ, ἀπήντησε σωροὺς ἀνθρώπων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν, σπεύδοντας πρὸς τὸ Καπιτώλιον διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν καρατομίαν τοῦ φοβεροῦ ἀρχηγοῦ τῆς Μεγάλης Συμμορίας. Τὸ μοναστήριον τῶν Αὐγουστινίων ἔκειτο πρὸς τὴν ἀπωτέρω ἄκραν

τῆς καὶ τότε ἐκτεταμένης πόλεως, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ἀκρωρειῶν ῥοδαρὸν φῶς εἶχεν ἀρχίσει νὰ προμηνύῃ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, πρὶν ὁ νέος φθάσῃ εἰς τὴν σεβασμίαν πύλην. Ἅμα δὲ εἰπὼν τὸ ὄνομά του ἔγεινε δεκτός.

— Ἄμποτε, εἶπε γραῖά τις μοναχὴ ἥτις ὡδήγει διὰ μακρᾶς καὶ ἑλικοειδοῦς διόδου τὸν νέον, νὰ φέρῃς παρηγορίαν εἰς τὴν ἀσθενῆ ἀδελφήν· ἀνεστέναζεν ἀδιακόπως διὰ σὲ ἀπὸ τὴν ὥραν τοῦ ὄρθρου.

Εἰς δωμάτιον ὡρισμένον διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν ξένων, μεθ' ὧν αἱ ἀδελφαὶ ἐλάμβανον τὴν ἄδειαν νὰ συνδιαλεχθῶσιν, ἐκάθητο ἡ γραῖα μοναχή. Ὁ Ἄγγελος τὴν εἶχεν ἰδεῖ ἄπαξ μετὰ τὴν εἰς Ῥώμην ἐπιστροφήν του, καὶ ἔκτοτε ἡ νόσος εἶχεν ἀλλοιώσει μὲ μεγίστην ταχύτητα καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμά της. Μαυροφόρος καὶ ἰσχνοτάτη ὡς ἦτο κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἐκείνην ὥραν, ὡμοίαζε φάντασμα νυκτερινόν, τὸ ὁποῖον κατέλαβεν ἡ ἡμέρα ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ὅμως ἐπλησίασε πρὸς τὸν νέον μὲ ζωηρότητα ὅσην δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἔχῃ τὸ καταπεπονημένον καὶ σκελετῶδες ἐκεῖνο σῶμα.

— Ἦλθες, εἶπε πρὸς τὸν νέον. Καλὰ, καλά! σήμερον, μετὰ τὸν ὄρθον, ὁ πνευματικός μου, μοναχὸς τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, ὅστις μόνος γνωρίζει τὰ κρύφια τῆς ζωῆς μου, μ' ἔσυρε κατὰ μέρος, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης συνελήφθη ἀπὸ τὸν συγκλητικόν, ὅτι κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ ὅτι προσεκάλεσεν ἕνα τῶν συναδέλφων των μοναχῶν διὰ νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ· εἶναι ἀληθινόν;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἐκστατικὸς ὁ Ἄγγελος. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα συνείθιζες νὰ προφέρῃς τρέμουσα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μὲ εἶπες τοσάκις νὰ προσέχω, θὰ φονευθῇ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου.

— Τόσῳ γρήγορα... τόσῳ γρήγορα... Ὦ Κύριε τοῦ ἐλέους! τρέξον! Εἶσαι πλησίον τοῦ συγκλητικοῦ, σ' εὐνοεῖ μεγάλως· τρέξον! πρόσπεσον εἰς τὰ γόνατά του... καὶ μὴ συκωθῇς ἐὰν δὲν ἐπιτύχῃς τὴν χάριν τοῦ ἱππότου τῆς Προβηγκίας.

— Παραλαλεῖ, ἐψιθύρισεν ὁ Ἄγγελος μὲ χείλει κάτωχρα.

— *Δὲν παραλαλῶ*, τέκνον! ἀνέκραζεν ἐντόνως ἡ μοναχή· μάθε ὅτι ἡ κόρη μου ὑπῆρξεν ἐρωμένη του. Αὐτὸς ἠτίμασε τὴν οἰκίαν μου... οἰκίαν εὐγενεστέραν τῆς ἐδικῆς του. Ἁμαρτωλὴ ὡς ἦμην ὅμως ἐκδίκησιν. Τὸ παιδίον του... τὸ μόνον παιδίον του... ἀνετράφετο εἰς στρατόπεδον λῃστῶν... ζωὴ αἱμοχαρὴς... θάνατος κακούργου... καὶ κόλασις, τοιοῦτο ἦτο τὸ μέλλον του. Τὸ ἀπέσπασα ἀπὸ τὴν οἰκτρὰν ἐκείνην θέσιν, τὸ ἔκλεψα, εἶπα εἰς τὸν πατέρα ὅτι ἀπέθανεν, καὶ τὸ ἔβαλα εἰς δρόμον ἔντιμον. Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν μου! Ἄγγελε Βιλλάνη, σὺ εἶσαι τὸ παιδίον τοῦτο... Ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης εἶναι πατήρ σου·

Ἀλλὰ σήμερον, τρέμουσα εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, φρίττω ἐνθυμουμένη τὸ φιλέκδικον αἴσθημα τὸ ὁποῖον ἔθρεψα τόσον καιρόν· Ἴσως...

—Ἁμαρτωλὴ καὶ κατηραμένη! ἀνέκραξε διακόψας αὐτὴν ὁ Βιλλάνης... Ναί, ἁμαρτωλὴ καὶ κατηραμένη! Μάθε ὅτι ἐγὼ ἐπρόδωκα τὸν ἐραστὴν τῆς κόρης σου! ἐξ αἰτίας τῆς προδοσίας τοῦ υἱοῦ ἀποθνήσκει ὁ πατήρ!

Καὶ δὲν ἐβράδυνε πλέον οὐδὲ στιγμήν, οὐδ' ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ ποῖον ἀποτέλεσμα θὰ ἔφερον αἱ ἐπιπλήξεις του. Ὡς φρενητιῶν, ὡς κατακδιωκόμενος ὑπὸ ἐριννύος, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον, καὶ ἔτρεχε δι' ὁδῶν ἐρήμων. Ὁ πένθιμος ἦχος τοῦ κώδωνος, ἔφθασε κατ' ἀρχὰς μὲν συγκεχυμένος, ἔπειτα δὲ καθαρὸς εἰς τὰς ἀκοάς του. Πᾶσα κροῦσις ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν ὡς κατάρα τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἀστραπὴ διιέβη δι' ἐρήμων συνοικιῶν... στίφη λαοῦ συνεπιέζοντο ἐνώπιόν του... καὶ παρασυρθεὶς ἀπὸ τὸν χείμαρρον αὐτῶν, ἀνεχαιτίζετο καὶ ὠθεῖτο πρὸς τὰ ὀπίσω... χιλιάδες χιλιάδων ἔρρασσον πρὸ αὐτοῦ τὴν ὁδόν. Ἀσθμαίνων καὶ μόλις ἀναπνέων, προσεπάθει νὰ προχωρήσῃ... ἠγωνίζετο νὰ διασχίσῃ τὸ πλῆθος... δὲν ἤκουε... δὲν ἔβλεπεν... ὅλα ἦσαν ὡς ὄνειρα. Ὁ ἥλιος ἔλαμψε φαεινὸς ἐπάνω τῶν ὀρέων... ὁ κώδων ἐσίγησεν! Ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν παρηγκώνιζε τὸν λαόν... ἡ δύναμίς του ἦτο δύναμις γίγαντος. Ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον τοῦ θανάτου, καὶ σιωπὴ τάφων ἐπεκράτει, ὡς ἀήρ πνιγηρός, καθ' ὅλην τὴν μυριοπληθῆ ἐκείνην συνάθροισιν. Ἤκουσε φωνήν, ἐνῷ ἐπροχώρει, δυνατὴν καὶ καθαράν... ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ πατρός του... ἡ φωνὴ ἔπαυσεν... οἱ παρεστῶτες ἀνέπνευσαν βαρέως, ἐψιθύριζον, συνεταράσσοντο. Ἀγωνιῶν ἔφθασεν ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης. Οἱ φύλακες τοῦ συγκλητικοῦ δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ προχωρήσῃ· ἀλλ' αὐτός, παρεμέρισε τὰς λόγχας, διέφυγε τὰς χεῖράς των, διέβη διὰ τοῦ φραγμοῦ τῶν ἐνόπλων, καὶ εὑρέθη εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Καπιτωλίου. «Σταθῆτε σταθῆτε!» ἠθέλησε νὰ φωνάξῃ... ἀλλὰ φρίκη παρέλυσε τὴν γλῶσσάν του. Εἶδε τὸν λάμψαντα πέλεκυν... εἶδε τὸν κύψαντα τράχηλον. Καὶ πρὶν διαδῇ δευτέρα ἀναπνοὴ τὰ χείλη του κεφαλὴ φοβερὰ καὶ καλλημαγμένη ἐδείχθη εἰς τὸν λαόν... Ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης εἶχε ζήσει!

Ὁ Βιλλάνης εἶδε... δὲν ἐλειποθύμησε... δὲν ἐκλονήθη... δὲν ἀνεστέναξεν! Ἀλλ' ἀποστρέψας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, ἠτένισε πρὸς τὸν ἐξώστην, ὅπου, κατὰ τὸ ἔθος, ἐκάθητο ἐπισήμως ὁ συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης... Καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ νέου ὡμοίαζε πρόσωπον δαίμονος!

Ἆ! εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀναπολήσας εἰς τὴν μνήμην τοὺς πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν ῥηθέντας ἀπὸ τὸν Ῥιένζην τούτους λόγους· *Μακάριος σὺ ὅστις δὲν ἔχεις νὰ ἐκδικήσῃς αἷμα συγγενικόν.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Η ΑΝΑΚΩΧΗ.

Ὁ Μοντερεάλης ἐτάφη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Μαρίας. Ἀλλὰ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἔπραξεν ἐπέζησεν αὐτοῦ! Ἂν καὶ τὸ κοινὸν, ἐγόγγυζε μέχρι τῆς συλλήψεως τοῦ Γωτιέρου κατὰ τοῦ Ῥιένζου, ὡς ἐπιτρέποντος εἰς τοιοῦτον λῃστὴν νὰ ζῇ ἐλευθέρως, δὲν ἐδίστασεν ὅμως νὰ μεταβάλῃ, ἅμα φονευθέντα, ἐκεῖνον οὗ τινος τὸ ὄνομα ἤκουεν ἄλλοτε τρέμων, εἰς ἀντικείμενον εὐσπλαχνίας καὶ οἴκτου. Διατηρῶν πάντοτε τὴν εὐσέβειαν τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργησεν ἀνέκαθεν, ὡς ἀποτελοῦσαν μέρος φυσικὸν καὶ εὐγενὲς τοῦ στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος, ἤρχισε νὰ προετοιμάζεται διὰ τῆς θρησκείας πρὸς θάνατον, εὐθὺς μετὰ τὴν καταδίκην του. Καλέσας μοναχὸν τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, διήνυσε τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς προσευχόμενος καὶ ἐξομολογούμενος, παρηγόρησε τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν λαιμητόμον μὲ βῆμα ἥρωος καὶ πεποίθησιν μάρτυρος. Παραφερόμενος ἀπὸ τὰς θαυμασίας πλάνας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἀντὶ νὰ αἰσθανθῇ τύψιν συνειδήσεως διὰ τὸν λῃστρικὸν καὶ φονικὸν βίον του. «Ἐστὲ ἀνδρεῖοι ὡς ἐγὼ, εἶπε πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ μὴ λησμονῆτε ὅτι εἶσθε διάδοχοι τοῦ νικητοῦ τῆς Ἀπουλίας, τῆς Τυρρηνίας καὶ τῆς Ἀὰ Μαρκίας. (α)

Τὴν πεποίθησιν ταύτην εἶχε καὶ ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. «Ἀποθνήσκω, εἶπεν ἀπευθυνθεὶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος, διότι τὰ κοκκαλά μου θ' ἀναπαυθοῦν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ διότι ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐνταφιασθῇ πλησίον αὐτῶν. Ἀποθνήσκω ὅμως ἀδίκως. Τὰ πλούτη μου εἶναι τὸ ἔγκλημά μου... καὶ ἡ πτωχεία τοῦ Κράτους σας, ὁ κατήγορός μου. Συγκλητικὲ τῆς Ῥώμης, θὰ ἐπιποθήτης τὴν τελευταίαν ὥραν μου... ἄνδρες ὡς ὁ Γωτιέρος Μοντερεάλης δὲν ἀποθνήσκουν ἀνεκδίκητοι.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐστράφη πρὸς ἀνατολὰς, ἐψιθύρισε σύντομον προσευχὴν, ἐγονυπέτησεν ἀταράχως, καὶ εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, «ἡ Ῥώμη ἃς φυλάξῃ τὴν κόνιν μου!..· ἡ γῆ τὴν μνήμην μου... καὶ ἡ τύχη ἃς μ' ἐκδικηθῇ... Θεὲ, παράλαβε τὸ πνεῦμά μου!... Κτύπα!» Καὶ ὁ πρῶτος κτύπος ἐχώρισε τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸ σῶμα.

(α) Αἱ ἐγκωμιαστικαὶ λέξεις τοῦ Μοντερεάλου, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, εἶναι πολὺ ἐντονώτεραι. «Pregovi che vi amiate e siate valorosi al mondo, come fui io, che mi feci fare obbedienza a la Puglia, Toscana, e a La Marca.» Vit. di Cola di Rienzi, lib. 11. cap. 22. Ἤτοι, «Σᾶς παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, νὰ ἦσθε γενναῖοι, ὡς ὑπῆρξα ἐγὼ, ὅστις καθυπέταξα τὴν Ἀπουλίαν τὴν Τυρρηνίαν καὶ τὴν Ἀὰ Μαρκίαν.»

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιβουλή του δὲν ἦτο ἐντελῶς γνωστή, ὁ δὲ φόβος τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν εἶχε λησμονηθῇ, ὅλοι εἰς τὴν Ῥώμην συνώμοσαν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸ νὰ θαυμάζωσι τὸν ἡρωϊσμόν του, καὶ νὰ οἰκτείρωσι τὸ τέλος του (α). Ὁ θάνατος τοῦ Πανδόλφου Γουίδου ἐκτελεσθεὶς μετά τινας ἡμέρας, διήγειρεν αἴσθημα, ὀλιγώτερον μὲν ζωηρόν, πλέον ὅμως ἐγκάρδιον κατὰ τοῦ συγκλητικοῦ. «Ὑπῆρξεν ἄλλοτε φίλος τοῦ Ῥιένζου,» ἔλεγεν οὗτος. «Ἦτο τίμιος, ἀκέραιος πολίτης,» ἐψιθύριζεν ἄλλος. «Ἦτο συνήγορος τοῦ λαοῦ,» ἐφώναζεν ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος. Ἀλλ' ὁ συγκλητικὸς εἶχε βιάσει τὴν καρδίαν του νὰ διαμένῃ ἄκαμπτος ὁσάκις διένειμε δικαιοσύνην, καὶ νὰ θεωρῇ πάντα κίνδυνον τῆς Ῥώμης, ὡς ἤρμοζεν εἰς καρδίαν ἀληθῶς Ῥωμαϊκήν. Ὁ Ῥιένζης ἐνθυμεῖτο ὅτι ἐπροδόθη ὁσάκις ἔδειξεν ἐμπιστοσύνην, ὅτι παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον τοὺς ἐχθρούς του ὁσάκις ἐσυγχώρησεν. Εὑρίσκετο μεταξὺ λαοῦ θηριώδους, φίλων ἀμφιβόλων, καὶ ἐχθρῶν δολίων, καὶ, εἰς τοιαύτην περίστασιν, ἡ ἄτοπος μακροθυμία θὰ ἐχρησίμευεν ὡς ἀμοιβὴ τῆς συνωμοσίας. Καὶ ὅμως αἱ ἐξωτερικαὶ συγκινήσεις του ἀνήγγελλον τὴν πάλην τῆς καρδίας του· ποτὲ μὲν ἔκλαιε πικρῶς, ποτὲ δὲ ἐκάγχαζεν ἀγρίως. «Δὲν θὰ λάβω λοιπὸν ποτέ, ἔλεγε, τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συγχωρήσω;» Οἱ χυδαῖοι θεαταὶ τοῦ πάθους τούτου τὸ ἐθεώρουν ὡς ἀδυναμίαν, ἢ ὡς ὑποκρισίαν. Ἐν τοσούτῳ, αἱ καταδίκαι ἐπέφερον προσκαίρως τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ὅλαὶ συνωμοσίαι ἔπαυσαν, φόβος διεδόθη κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τάξις καὶ ἡσυχία ἐπανῆλθον κατ' ἐπιφάνειαν· ἀλλ' ὄπισθεν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἔντονον ἔκφρασιν συγχρόνου τινὸς ἱστορικοῦ, «lo mormorio quetamente suonava — ὁ ψιθυρισμὸς ἤχει ὑπόκωφος.»

Ἐξετάζοντες ἀπαθῶς τὴν διαγωγὴν τοῦ Ῥιένζου κατὰ τὴν ἐπίσιμον ταύτην περίοδον τοῦ βίου του, δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ψέξωμεν αὐτὸν καὶ δι' ἓν μόνον σφάλμα πολιτικόν. Θεραπευθεὶς ἀπὸ τὰς πρώτας ἐλλείψεις του, δὲν ἐπεδίδετο πλέον εἰς ἀνωφελεῖς ἐπιδείξεις ματαιότητος καὶ ὑπερηφανίας. Τὴν ζωηρὰν ἐκείνην φαντασίαν, ὄχι κενοδοξίαν, ἥτις παρέσυρε τὸν ἄνδρα εἰς παρατάξεις καὶ θεάματα ἀπεκοίμιζε σήμερον ἡ ἀνάμνησις παρελθόντων δυστυχημάτων, καὶ ἡ γαλήνη τοῦ ἀκμαιοτέρου νοός του. Ἦτο ὀλιγαρκής, προβλεπτικός, ἄγρυπνος καὶ σύννους· «ποτέ, λέγει ἀμερόληπτός τις μάρτυς, δὲν ἐφά-

(α) Τὴν πολεμικὴν φήμην καὶ τὰς ἀνδραγαθίας τοῦ Μοντερεάλου ὑμνολογοῦσιν ὅλοι τῆς Ἰταλίας οἱ ἱστοριογράφοι. Εἷς τούτων λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ Καίσαρος, ἡ Ἰταλία δὲν εἶχεν ἰδεῖ τοιοῦτον μεγαν στρατηγόν. Ὁ βιογράφος τοῦ Ῥιένζου, λησμονῶν ὅλα τὰ κακουργήματα τοῦ λαμπροῦ καὶ γενναίου λῃστοῦ οἰκτείρει τὴν τύχην αὐτοῦ. Προσθέτει δὲ ὅτι εἷς τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ (ἴσως ὁ φίλος ἡμῶν Ῥιδόλφις ὁ Σάξων), μαθὼν ἐν Τιβούρνοις τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου στρατάρχου, ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς λύπης τὴν ἐπιοῦσαν.

νη ἄνθρωπος τόσῳ ἔκτακτος »(α). Ἐντὸς αὐτοῦ εἶχε συγκεντρωθῆ πᾶσα σκέψις περὶ πάσης ἀνάγκης τῆς Ῥώμης. Ἐναπχολούμενος ἀδιακόπως, ἐπεθεώρει, διέτασεν, ἐτακτοποίει ὅλακατὰ τε τὴν πόλιν καὶ τὸν στρατόν. διά τε τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον. Ἀλλ' οἱ ἄλλοι τὸν ὑπεστήριζον ἀσθενῶς, καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους μετεχειρίζετο ἦσαν ὀκνοὶ καὶ ἀργοί.» Καὶ ὅμως ὁ στρατὸς εὐδοκίμει. Φρούριον μετὰ φρούριον, ἀκρόπολις μετ' ἀκρόπολιν, παρεδίδοντο εἰς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ συγκλητικοῦ, καὶ ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν περιμένετο καὶ τῆς Παλεστρίνης αὐτῆς ἡ ἅλωσις. Ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐπιδεξιότης του ἀνεδεικνύοντο πάντοτε ἐπὶ δυσχερῶν περιστάσεων, καὶ ὁ ἀναγνώστης παρετήρησεν ἤδη πόσῳ ἐπιτηδείως ἀνέπτυξεν αὐτὰς, ὅτ' ἐπρόκειτο νἀπαλλαχθῆ τοῦ σιδηροῦ ζυγοῦ τῶν ξένων μισθοφόρων του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μοντερεάλου, καὶ τὴν φυλάκισιν τῶν ἀδελφῶν του, τῶν ὁποίων δὲν ἀρχηγέθη ἡ ζωὴ, φόβος κατέλαβε τὰ στήθη τῶν λῃστῶν ἐκείνων. Μεμακρυσμένοι ἀπὸ τὴν Ῥώμην, καὶ πολεμοῦντες κατὰ τῶν βαρώνων ὑπὸ τὸν Ἀννιβάλδην, δὲν ἐδυνήθησαν, διὰ τὴν ἀδιάκοπον ἐνέργειαν καὶ τὰς ἀδιακόπους ἐπιτυχίας, νὰ ἐπιπέσωσιν, αἱ ἐριννύες ἐκεῖναι, κατὰ τοῦ κυρίου των· ὁ δὲ Ριέντζης, ἐνδίδων εἰς τὴν φυσικὴν ἀντιπάθειαν τῶν Ῥωμαίων, ἐκώλυεν οὕτω πᾶσαν σχέσιν τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἄρκτου μὲ τὴν πόλιν, καὶ ἐκκυχᾶτο ὅτι μόνος αὐτὸς μεταξὺ ὅλων τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας, ἐφρουρεῖτο ἀπὸ συμπολίτας του.

Καί τοι εὑρισκόμενος εἰς τοιαύτην θέσιν ἀκροσφαλῆ, ὅτε αἱ ὑποψίαι καὶ οἱ φόβοι του ἀνεγεννῶντο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, δὲν ἐμόλυνε τὴν αὐστηρὰν δικαιοσύνην του διὰ σύδεμιᾶς ματαίας σκληρότητος. Ὁ Μοντερεάλης καὶ ὁ Πανδόλφος ὑπῆρξαν τὰ μόνα πολιτικὰ θύματα ἐπὶ τῆς κυβερνήσεώς του. Ἐὰν, κατὰ τὸν ἀποτρόπαιον μακιαβελισμὸν τῆς Ἰταλικῆς φρονήσεως, ὁ θάνατος τῶν ἐχθρῶν τούτων ἐθεωρήθη ἀντιπολιτικὸς, δὲν ἦτο ἡ πρᾶξις αὐτὴ, ἀλλ' ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐνεργήθη ὅστις ἀπεδοκιμάζετο. Ἐὰν, ἀντὶ τοῦ Ριέντζου, ἐκυβέρνα ἡγεμών τις τῆς Βονωνίας ἢ τῶν Μεδιολάνων, θὰ ἐπρολάμβανε τὴν ἐκ τῆς λαμπτούμου συμπάθειαν, μεταχειριζόμενος ἀσφαλέστερον ἀντ' αὐτῆς τὸ δηλητήριον ἢ τὸ ἐγχειρίδιον. Ἀλλ' ὁποῖα καὶ ἂν ἦσαν τὰ σφάλματά του, πραγματικὰ ἢ ὄχι, σύδεμία πρᾶξις μετέχουσα τῆς ἀγενοῦς καὶ μικροψύχου πολιτικῆς ἥτις ἐρρύθμιζε τὴν κυβέρνησιν τῶν εὐτυχεστέρων ἡγεμόνων τῆς Ἰταλίας, δὲν ἔγεινε πώποτε ὑπὲρ τῆς φιλοδοξίας ἢ τῆς ἀσφαλείας τοῦ τελευταίου τῶν Ῥωμαίων δημάρχου. Εἰς ὁποιαδήποτε δὲ λάθη καὶ ἂν ὑπέπεσεν, ἔζησε καὶ ἀπέθανεν ὡς ἀνὴρ, συλλαβὼν τὸ ἰδανικὸν μὲν, ἀλλ' ἔνδοξον ὄνειρον, τοῦ νὰ ἀναστή-

(α) Vita di Cola di Rienzi, Lib. II, Cap. 23.

σῃ ἐν μέσῳ διεφθαρμένου καὶ ἐκφύλου λαοῦ, τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας δημοκρατίας.

Ἐξ ὅλων τῶν περὶ τὸν συγκλητικόν, ὁ προθυμότερος καὶ ὁ εὐνούστερος ἦτο ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης· ὁ Ῥιένζης προβιβάσας αὐτὸν εἰς ὑψηλὴν πολιτικὴν θέσιν, ἔχαιρεν αἰσθανόμενος ὅτι ὑπῆρξέ τις ἀξιωθεὶς τῆς εὐγνωμοσύνης του· ἠγάπα δὲ τὸν νέον καὶ ἐνεμπιστεύετο εἰς αὐτὸν ὡς υἱόν του. Ὁ Βιλλάνης δὲν ἐμακρύνετο ποτὲ ἀπὸ αὐτόν, πλὴν ὀσάκις ἐπρόκειτο νὰ συνομιλήσῃ μὲ τοὺς διαφόρους ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας τῆς πόλεως. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς συνεντεύξεις ταύτας ὁ ζῆλός του ἦτο ἀκάματος· ἐφαίνετο μάλιστα ὅτι ὑπέφθειρε τὴν ὑγείαντου. Πολλάκις ὁ Ῥιένζης ἐπέπληττεν αὐτὸν φιλοστρόγως, ὁπόταν, ἀνακύπτων ἀπὸ τὰς βαθείας του σκέψεις, ἔβλεπε τὴν ἀλλοίωτιν τοῦ βλέμματος καὶ τὴν πελιδνὴν ὠχρότητα, ἅτινα εἶχον διαδεχθῆ τὸ λαμπρὸν καὶ ἀνθηρὸν τῆς νεότητός του.

Εἰς τὰς ἐπιπλήξεις ταύτας ὁ νέος ἀπεκρίνετο πάντοτε διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων·

— Συγκλητικέ, ἔχω μέγα χρέος νὰ ἐκπληρώσω.

Ὁ συγκλητικὸς ὑπεμειδία ἀκούων τὴν ἀπόκρισιν ταύτην.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Βιλλάνης, εὑρισκόμενος μόνος μετὰ τοῦ συγκλητικοῦ, ἠρώτησεν ἀποτόμως πῶς,

—Ἐνθυμεῖσαι, κύριέ μου, ὅταν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Βιτέρβης ἐπολέμησα τόσῳ καλά, ὥστε καὶ ὁ καρδινάλιος Ἀλβορνόζης εὑρεστήθη νὰ κάμῃ λόγον περὶ ἐμοῦ;

—Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα τὴν ἀνδρείαν σου, Ἄγγελε· πλὴν, πρὸς τί ἡ ἐρώτησις;

—Κύριέ μου, ὁ Βελλίνης, ὁ λοχαγὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ Καπιτωλίου, εἶν' ἐπικινδύνως ἄῤῥωστος.

—Τὸ ἠξεύρω.

—Εἰς ποῖον ὁ κύριός μου θὰ ἐμπιστευθῆ τὴν θέσιν αὐτήν;

—Εἰς τὸν ὑπολοχαγόν.

—Πῶς!... εἰς στρατιώτην ὑπηρετήσαντα ὑπὸ τὸν Ὀρσίνην!

—Τῳόντι. Καλὰ λέγεις! Ἔχομεν ὅμως καὶ τὸν Θωμᾶν Φιλαγγέρην.

—Ἀξιόλογος ἄνθρωπος· πλὴν δὲν εἶναι συγγενὴς ἐξ αἵματος τοῦ Πανδόλφου Γουίδου;

—Ἄ!... εἶναι συγγενής; Λοιπὸν θὰ σκεφθῶμεν· ἔχεις κἀνένα φίλον νὰ συστήσῃς; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ συγκλητικός. Μὲ φαίνεται ὅτι ἐκεῖ ἀποβλέπουν αἱ ἐναντιότητές σου.

—Κύριέ μου, ἀπεκρίθη ἐρυθριάσας ὁ Βιλλάνης. Εἶμαι ἴσως πολλὰ νέος· ἀλλ' ἡ θέσις αὐτὴ ἀπαιτεῖ μᾶλλον ἐμπιστοσύνην παρὰ ἡλικίαν· νὰ τ' ὁμολογήτω;... Αἰσθάνομαι κλίσιν νὰ σὲ ὑπηρετήσω μᾶλλον μὲ τὸ ξίφος μου παρὰ μὲ τὸ κονδύλιόν μου.

—Γιὰ ποιὸν θέλεις αὐτὴν τὴν θέσιν; εἶναι ὅμως καὶ κατωτέρα, καὶ ὀλιγώτερον ἐπικερδὴς τῆς σημερινῆς σου· πλὴν τούτου εἶσαι πολλὰ νέος· πῶς διοικεῖς τοὺς δυσαγώγους ἐκείνους;

—Συγκλητικέ, ὡδήγησα χειροτέρους ἄλλους εἰς τὴν ἔφοδον κατὰ τῆς Βιτέρβης. Πλὴν ἂς γείνῃ ὅπως ἐγκρίνῃ ἡ μεγάλη σου φρόνησις. Ὅ,τι ὅμως καὶ ἂν ἀποφασίσῃς, σὲ παρακαλῶ νὰ ἦσαι προσεκτικός. Ἐὰν ἐκλέξῃς κἀνένα προδότην ὡς διοικητὴν τῆς φρουρᾶς τοῦ Καπιτωλίου . . . τρέμω συλλογιζόμενος . . . .

—Μὰ τὴν πίστιν μου, ἐκιτρίνισας, ἀγαπητόν μου τέκνον· ἡ ἀφοσίωσίς σου εἶναι ῥανὶς γλυκεῖα χυνομένη ἐντὸς ποτηρίου πικροῦ. Ποῖον καλλίτερόν σου θὰ ἐκλέξω; θὰ λάβῃς τὴν θέσιν, ἐνόσῳ τοὐλάχιστον ὁ Βελλίνης εἶναι ἄῤῥωστος. Θὰ φροντίσω περὶ τούτου σήμερον. Ἀλλὰ τὰ νέα χρέη σου θὰ ἦναι ὀλιγώτερον κοπιαστικὰ διὰ σέ· ἠφανίσθης εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μας.

—Συγκλητικέ, ἐπαναλαμβάνω καὶ τώρα τὴν συνήθη ἀπόκρισίν μου· ἔχω μέγα χρέος νὰ ἐκπληρώσω!»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Ο ΔΑΣΜΟΣ.

Μετὰ τὴν περιστολὴν τῶν τρομερῶν τούτων συνωμοσιῶν καὶ τὴν ὑποταγὴν σχεδὸν τῶν βαρόνων, ὡς καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπὲρ τῆς Ῥώμης τῶν τριῶν τεταρτημορίων τῆς παππικῆς γῆς, ὁ Ῥιένζης ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἐκτελέσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἓν τῶν προσφιλεστέρων σχεδίων του, τὸ περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ἐλευθεριῶν τῆς γενεθλίας πόλεώς του· τοῦτο δὲ ἀπέβλεπε τὴν διοργάνωσιν κατὰ πᾶσαν Μοῖραν τῆς Ῥώμης λεγεῶνος ἐγχωρίας. Ἤλπιζεν ὅτι, ὁπλιζωμένων τῶν Ῥωμαίων ὑπὲρ τῶν ἰδίων αὐτῶν θεσμῶν, θὰ ἐπροστατεύετο δεόντως ἡ ἐπικράτεια ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς πολιτῶν.

Ἀλλὰ, τοσούτῳ ἀγενῆ ἦσαν τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἦτο καταδικασμένος νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν γενναίων σχεδίων του, ὥστε κἀνεὶς δὲν συγκατετέθη νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἰδίαν πατρίδα χωρὶς μισθοῦ, ἴσου τοῦ ζητουμένου ἀπὸ τοὺς ξένους μισθοφόρους. Φυσιούμενοι ἀπὸ τὴν οἴησιν ἥτις ἐπικρατεῖ ἰδίως μεταξὺ τῶν φυλῶν αἵτινες ὑπῆρξαν ἄλλοτε μεγάλαι, ὅλοι οἱ Ῥωμαῖοι ἔλεγον, «Δὲν εἴμεθα καλλίτεροι τῶν Γερμανῶν; Πλήρωσόν μας λοιπὸν κατὰ τὴν ἀξίαν μας·»

Ὁ συγκλητικὸς ἠσθάνετο διὰ ταῦτα πάντα μεγίστην ἀηδίαν· εἶχεν ἐπὶ τέλους πεισθῇ ὅτι ὁ αἰὼν τοῦ Κάτωνος δὲν ὑπῆρχε πλέον,

Ἡ πεῖρα τὸν εἶχε μεταβάλει ἀπὸ τολμηροῦ ἐνθουσιαστοῦ εἰς ἄνδρα πρακτικόν. Ἐπειδὴ αἱ λεγεῶνες ἦσαν ἀναγκαῖαι εἰς τὴν Ῥώμην, ἐσυστήθησαν· ὡραῖον ἦτο τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τέλειαι αἱ στολαί των. Ἀλλὰ ποῦ θὰ εὑρίσκετο ὁ μισθός; Δὲν ὑπῆρχε πλὴν ἓν μόνον μέσον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ῥώμης . . . ἡ φορολογία. Ἐπομένως, ὁ οἶνος καὶ τὸ ἅλας ὑπεβλήθησαν εἰς δασμόν.

Ἰδοὺ τί διελάμβανεν ἡ προκήρυξις·

«Ῥωμαῖοι!

Ἀνυψωθεὶς εἰς βαθμὸν συγκλητικοῦ τῆς Ῥώμης, κατεύθυνον πᾶσαν μέριμναν πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἐμπεδώσεως τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς εὐδαιμονίας σας. Ἡ ἐπιβουλὴ κατεστράφη ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐκτὸς δὲ αὐτῆς αἱ τροπαιοῦχοι σημαῖαί μας, μαρτυροῦσι τὴν εὔνοιαν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐκείνους ὅσοι ἀγωνίζονται νὰ ἐνισχύσωσι τὴν ἐλευθερίαν διὰ νόμων. Ἂς δώσωμεν παράδειγμα, εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὸν κόσμον! Ἂς ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ Ῥωμαϊκὸν ξίφος δύναται νὰ φρουρήσῃ τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἀγοράν! Εἰς πᾶσαν Μοῖραν τῆς πόλεως διωρίσθη λεγεὼν πολιτῶν, συγκροτουμένη ὑπὸ ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων· ἀλλ' αὐτοὶ λέγουσιν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ ἴδιον ἐπάγγελμα ἄνευ ἀντιμισθίας. Ὁ συγκλητικός σας προστρέχει λοιπὸν εἰς ὑμᾶς διὰ νὰ συντρέξετε ὑπὲρ τῆς ἰδίας ὑμῶν ὑπερασπίσεως. Σᾶς ἔδωκεν ἐλευθερίαν, ἐπανέφερε τὴν εἰρήνην, καὶ οἱ τύραννοί σας διεσκορπίσθησαν. Σήμερον δὲ ζητεῖ ἀπὸ ὑμᾶς νὰ φυλάξετε τοὺς θησαυροὺς τοὺς ὁποίους ἀπεκτήσατε. Διὰ νὰ ἦσθε ἐλεύθεροι, ὀφείλετε νὰ ὑποβληθῆτε εἰς μικράς τινας θυσίας· καὶ αἱ ὑπὲρ ἐλευθερίας θυσίαι εἶναι ποτὲ μεγάλαι; Πεποιθὼς εἰς τὴν συνδρομήν σας, ἐξασκῶ, κατὰ πρώτην ἤδη φοράν, τὸ δοθέν μοι ὑπὸ τῆς ἐξουσίας δικαίωμα, καὶ ἕνεκα τῆς σωτηρίας τῆς Ῥώμης ἐπιβάλλω φόρον εἰς τοὺς Ῥωμαίους!»

Μετὰ ταῦτα ἀνεφέρετο τὸ εἶδος τοῦ δασμοῦ.

Ἀντίτυπα τῆς προκηρύξεως ἐτοιχοκολλήθησαν εἰς δημοσίους τόπους· περὶξ δὲ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν συνήχθη πλῆθος πολύ. Αἱ χειρονομίαι ἦσαν βίαιαι καὶ σφοδραί... τὰ βλέμματα ἐσπινθηροβόλουν . . . ὡμίλουν σιγαλά, ἀλλ' ἐνθέρμως.

—Τολμᾷ λοιπὸν νὰ μᾶς φορολογήσῃ! Πλὴν μόνοι οἱ βαρόνοι καὶ ὁ πάπας δύνανται νὰ τὸ κάμουν!

—Ἐντροπή! ἐντροπή! ἀνέκραξεν ἰσχνὸν γυναικάριον· ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἤμεθα φίλοι του! Πῶς θὰ δώσωμεν ψωμίον εἰς τὰ μικρά μας;

—Ἂς ἐλάμβανε τὰ χρήματα τοῦ πάπα, εἶπε καλός τις οἰνοπώλης.

—Ἄ! ὁ Πανδόλφος Γουίδος θὰ ἔτρεφεν ὁλόκληρον στρατὸν μὲ ἰδικά του ἔξοδα. Ἦτο πλούσιος· ὁποία αὐθάδεια, ἐκ μέρους ἑνὸς υἱοῦ ξενοδόχου, νὰ γείνῃ συγκλητικός!

—Δὲν εἴμεθα Ῥωμαῖοι ἐὰν τὸν ὑποφέρωμεν! εἶπέ τις λειποτάκτης τῆς Παλεστρίνης.

—Συμπολῖται! ἀνέκραξε μεμψιμοιρῶν μεγαλόσωμός τις ὅστις εἶχε παρακαλέσει λόγιόν τινα νὰ ἀναγνώσῃ πρὸς αὐτὸν τὰς λεπτομερείας τῆς περὶ φορολογίας διακηρύξεως, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ νωθρὸς ἐγκέφαλος ἐνόησε τέλος πάντων ὅτι ὁ οἶνος θὰ ἐπωλεῖτο εἰς τιμὴν ἀνωτέραν, συμπολῖται, πρέπει νὰ κάμωμεν νέαν ἐπανάστασιν! Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη του! Τί ἐκερδήσαμεν ἀναστήσαντες τὸν ἄνθρωπον τοῦτον; Πρέπει λοιπὸν νὰ καταπατώμεθα αἰωνίως; νὰ πληρώνωμεν... νὰ πληρώνωμεν... νὰ πληρώνωμεν! Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ μόνον εἴμεθα καλοί;

—Ἀκούσατε τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον!

—Ὄχι, ὄχι, τώρα, εἶπέ μυκώμενος ὁ χαλκεύς. Ἀπόψε ἡ ἐργατικὴ τάξις ἔχει συνέλευσιν ἰδιαιτέραν. Θὰ ἴδωμεν, θὰ ἴδωμεν!

Νέος τις περιτυλιγμένος μὲ πλατὺν μανδύαν, τὸν ὁποῖον κανεὶς δὲν εἶχε παρατηρήσει ἕως τότε, ἐγγίσας τὸν χαλκέα, εἶπε κρυφίως πρὸς αὐτόν·

—Ὅστις ἐπιπέσει κατὰ τοῦ Καπιτωλίου μεθαύριον τὴν αὐγήν, δὲν θὰ εὕρῃ ἐκεῖ τὴν φρουράν.

Καὶ ἔγεινεν ἄφαντος πρὶν προφθάσῃ ὁ χαλκεὺς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα.

Τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Ῥιέντζης, ἐνῷ ἡτοιμάζετο νὰ ἀναπαυθῇ εἶπε πρὸς τὸν Ἄγγελον Βηλλάνην·

—Τολμηρὸν ἀλλ' ἀναγκαῖον ἦτο τὸ μέτρον μου! Πῶς τὸ ἐξέλαβεν ὁ λαός;

—Ψιθυρίζει ὀλίγον, πλὴν φαίνεται ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην. Ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος ἦτο ὁ μεγαλείτερος κατακριτής, πλὴν τώρα εἶναι ὁ μεγαλείτερος ἐπαινέτης.

—Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ταχύς· εἶχεν ἀποσκιρτήσει μίαν φορὰν ἀπὸ ἐμέ· πλὴν τότε ἦτο ἐκεῖνος ὁ ἀφορισμός! Αὐτὸς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔμαθαν πικρότατον μάθημα μετ' ἐκείνην τὴν λειποταξίαν, καὶ ἡ πεῖρα τοὺς ἐδίδαξε, νομίζω, νὰ ἦναι τίμιοι. Ἐὰν ὁ φόρος αὐτὸς συναχθῇ ἡσύχως, ἡ Ῥώμη θὰ γίνῃ καὶ πάλιν βασίλισσα τῆς Ἰταλίας, ἐντὸς δύο ἐτῶν ὁ στρατός της θὰ γυμνασθῇ... ἡ δημοκρατία θὰ μορφωθῇ, καὶ τότε... τότε...

—Τί τότε συγκλητικέ;

—Τότε, Ἄγγελέ μου, ὁ Νικόλαος Ῥιέντζης θ' ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ! Ὑπάρχει ἀνάγκη τις τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἐπὶ τέλους ἡ πολλὴ πεῖρα τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν μεγαλείων, ἀνάγκη κατατήκουσα ὡς ἡ πεῖνα, καὶ καταβάλλουσα ὡς ὁ ὕπνος!... *καὶ αὐτὴ εἶναι, Ἄγγελέ μου, ἡ ἀνάγκη τοῦ θανάτου!*

—Κύριέ μου! θὰ ἔκοπτα τὴν δεξιάν μου χεῖρα ἀνέκραξε περιπαθῶς ὁ Βιλλάνης, ἂν σὲ ἤκουα νὰ λέγῃς ὅτι ἀγαπᾷς τὴν ζωήν!

—Εἶσαι καλὸς νέος, Ἄγγελε! εἶπεν ὁ Ῥιένζης μεταβαίνων εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Νίνης· καὶ τὸ μειδίαμα καὶ αἱ ἐγκάρδιαι φιλοφρονήσεις τῆς συζύγου του, ἀπεδίωξαν ἐπὶ μικρὸν ἀπὸ τὴν μνήμην του.., ὅτι ἦτο μέγας!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ συγκλητικὸς τῆς Ῥώμης ὑπεδέχθη τοὺς ξένους πρέσβεις εἰς τὸ Καπιτώλιον. Ἀπὸ τὴν Φλωρεντίαν, τὸ Πατανούϊον, τὴν Πίσαν, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ Μεδιόλανα, ὅπου ἡγεμόνευεν ὁ Βισκόντης, ἀπὸ τὴν Γενούην καὶ τὴν Νεάπολιν, εἶχον ἐλθεῖ πρέσβεις νὰ τὸν συγχαρῶσι διὰ τὴν ἐπιστροφήν του, ἢ νὰ τὸν εὐχαριστήσωσιν ἐλευθερώσαντα τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὸν λῃστὴν Μοντερεάλην. Ἡ Βενετία μόνη, ἥτις εἶχεν ὑπομίσθιον τὴν Μεγάλην Συμμορίαν, δὲν ἐμιμήθη τὸ παράδειγμα τοῦτο. Ποτὲ ὁ Ῥιένζης δὲν εἶχε φανῇ εὐτυχέστερος καὶ ἰσχυρότερος, οὐδὲ ποτὲ εἶχε δείξει χαριέστερον καὶ ἀσφαλέστερον μεγαλεῖον διαγωγῆς.

Μόλις εἶχε τελειώσει ἡ ὑποδοχή, καὶ ταχυδρόμος ἐλθὼν ἐκ Παλεστρίνης, ἀνήγγειλεν ὅτι παρεδόθη ἡ πόλις, ὅτι ἀνεχώρησαν οἱ Κολλόναι, καὶ ὅτι ἡ σημαία τοῦ συγκλητικοῦ ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ τελευταίου φρουρίου τῶν ἀνταρτῶν βαρόνων. Ἡ Ῥώμη ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἐπὶ τέλους ἐλευθέρα, καὶ ἐφαίνετο ὅτι κάνεις ἐχθρὸς δὲν εἶχε μείνει διὰ νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Ῥιένζου.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ξένων ὁ συγκλητικός, ὅλος ἀγαλλώμενος, μετέβη εἰς τὰ ἰδιαίτερα δωμάτιά του, ὅπου ἔμελλε νὰ διαμείνῃ μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, εἰς ὃ θὰ παρευρίσκοντο καὶ οἱ πρέσβεις. Ἀπήντησε δὲ τὸν Βιλλάνην σκυθρωπὸν ὡς συνήθως.

—Μὴ μελαγχολῇς σήμερον, Ἄγγελέ μου, εἶπε περιχαρῶς ὁ συγκλητικός· ἡ Παλεστρίνα εἶν' ἐδική μας!

—Χαίρω ἀκούων τοιαύτας εἰδήσεις, καὶ βλέπων τὸν Κύριόν μου τόσῳ περιχαρῆ, εἶπεν ὁ Ἄγγελος. Δὲν ἐπιθυμεῖ τώρα νὰ ζήσῃ;

—Ἐωσοῦ ἀναζήσουν αἱ ῥωμαϊκαὶ ἀρεταί, ἴσως... ναί! Πλὴν εἴμεθα παίγνια τῆς τύχης... σήμερον εἴμεθα εὐχαριστημένοι... αὔριον ἀπηλπισμένοι!

—Παίζεις μὲ τὰς λέξεις μου, νέε; εἶπε δυσαρεστηθεὶς σχεδὸν ὁ Ῥιένζης, καὶ προχωρῶν.

Ἀλλ' ὁ Βιλλάνης δὲν παρετήρησε τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ κυρίου του.

Τὸ συμπόσιον ὑπῆρξε πολυπληθὲς καὶ λαμπρόν, ὁ δὲ Ῥιένζης εἰς ἄκρον εὐπροσήγορος καὶ προσηνής.

Μεδιολανοί, Πατουϊνοί, Πισᾶται καὶ Νεαπολῖται, ἀνθημιλλῶντο τίς ν' ἀξιωθῇ τῶν μειδιαμάτων τοῦ ἰσχυροῦ συγκλητικοῦ. Ἄφθονοι ἦσαν αἱ φιλοφροσύναι των, καὶ ταπειναὶ αἱ ὑποσχέσεις τῆς συμμαχίας των. Κἀνεὶς μονάρχης τῆς Ἰταλίας δὲν ἐφαίνετο τοσοῦτῳ ἀσφαλὴς ἐπὶ τοῦ θρόνου του.

Τὸ συμπόσιον ἐτελείωσεν ἐνωρίς, ὡς σύνηθες κατὰ τὰς τοιαύτας ἐπισήμους περιστάσεις, καὶ ὁ Ῥιένζης, οἰνοβαρὴς ὀπωσοῦν, ἐξῆλθε μόνος ἀπὸ τὸ Καπιτώλιον. Διευθυνόμενος πρὸς τὸν Παλλάντιον λόφον, εἶδε τὴν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὠχρὰν καὶ πεπλωδῆ ὁμίχλην, διεσκορπισμένην ἐπάνω τῶν ἀρίων φυτῶν τὰ ὁποῖα ἐκυμάτιζον ἐπὶ τοῦ παλατίου τῶν Καισάρων. Ἐπὶ σωροῦ ἐρειπίων στηλῶν καὶ ἀψίδων, ἐστάθη μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας ὅλως σύννους καὶ σκεπτικός. Ὀρθώτερον ἔκειντο τὰ μελαγχολικὰ μνημεῖα τῶν περιχώρων, καὶ λόφοι χρυσιζόμενοι ἀπὸ χρώματα πορφυρᾶ, μέλλοντα μετ' ὀλίγον νὰ ὑποχωρήσωσιν, εἰς τὴν λάμψιν τῶν ἀστέρων. Οὐδὲ πνοὴ ζεφύρου δὲν ἐτάραττε τὰς ζοφερὰς κυπαρίσσους καὶ τὰς ἀτελεύτους πεύκας Ἐπίσημος ἦτο ἡ γαλήνη ἐκείνη τῶν οὐρανῶν, ἐπισκιάζουσα τὰ ἄθλια μεγαλεῖα τῆς γῆς. Πολλοὶ καὶ διάφοροι ἦσαν οἱ διαλογισμοὶ οἱ ἀναβαίνοντες εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ῥιένζου, καὶ ἀναμνήσεις συνετάραττον τὴν καρδίαν του. Ποσάκις, ἐν καιρῷ τῆς νεότητός του, ἐπάτησε τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο!... Πόσας ἐλπίδας ἔτρεφε τότε! Ἐν μέσῳ τῶν ταραχῶν τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ βίου του, ἡ μνήμη του εἶχε μείνει ἐπὶ πολὺ ἀδρανής· ἀλλὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀνελαβε τὸ σκιερὸν σκῆπτρόν της μὲ δύναμιν δεσποτισμοῦ ἥτις ἐφαίνετο προφητική. Περιεφέρετο καθ' ἑσπέρας περὶ τὴν ὄχθην, ὅτε ἦτο μειράκιον, μὲ τὸν νεώτερον ἀδελφόν του, κρατοῦντες ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὴν χεῖρα. Μετ' ὀλίγον εἶδε πρόσωπον ὠχρὸν καὶ πλευρὸν καθημαγμένον, καὶ ἐπρόφερεν ἐκ νέου ἀρὰς ἐκδικήσεως. Αἱ πρῶται ἐπιτυχίαι του, οἱ νεανικοὶ θρίαμβοί του, ὁ κρύφιος ἔρως του, ἡ φήμη, ἡ ἐξουσία, τὰ δυστυχήματά του, τὸ ἐρημητήριον τῆς Ματέλλης, ἡ φυλακὴ τῆς Αὐενιῶνος, ἡ θριαμβικὴ κάθοδός του εἰς Ῥώμην, ὅλα ταῦτα παρουσιάσθησαν εἰς τὴν κεφαλήν του ζωηρὰ ὡς ἂν ὑπῆρχον εἰσέτι! Καὶ *τὴν ὥραν ἐκείνην*!... ἀπέφυγε τὸ *ἐκεῖθεν*, καὶ κατέβη τὸν λόφον. Ἡ σελήνη, ἀνατείλασα ἤδη, ἔχυνε τὸ φῶς της ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ἐνῷ, ἐκεῖνος διέβαινε διὰ τῶν ἀναμίκτων ἐρειπίων της. Πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, δύο ἄνθρωποι ἐφάνησαν αἴφνης· αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης ἔπιπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου των, καὶ

ὁ Ῥιένζης ἐγνώριστε τὸν Τσέκον δὲλ Βέκιον καὶ τὸν Ἄγγελον Βιλλάνην. Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν τὸν εἶδον· συνομιλοῦντες δὲ μὲ πολλὴν ζέσιν, ἔγειναν ἄφαντοι διὰ τῆς ἀψίδος τοῦ Τραϊανοῦ.

«Ὁ Βιλλάνης! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ συγκλητικός· αἰωνίως ἐργάζεται ὑπὲρ ἐμοῦ! Μὲ φαίνεται ὅτι τὸν ὡμίλησα τραχέως σήμερον... εἶχα ἄδικον!»

Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Καπιτωλίου, ἐστάθη πρὸ τῆς κλίμακος τοῦ λέοντος, ὅπου ἰδὼν ῥανίδα ἐρυθρὰν, μὴ ἐξαλειφθεῖσαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μοντερεάλου, ἀπεσύρθη ῥίσσων. Κατεπλήχθη τάχα ἀπὸ τὸ ὠχρὸν καὶ φασματῶδες φῶς τῆς σελήνης, ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου αἰγυπτιακοῦ ἀγάλματος εἶχεν ὄψιν ζῶντος; Οἱ πέτρινοι ὀφθαλμοί του ἐφαίνοντο ἑστραμμένοι φοβερωποὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὅταν διαβὰς ἔβλεψεν ὀπίσω τὸ βλέμμα, ἐνόμισεν ὅτι παρηκολούθουν τὰ βήματά του. Φρίκη ἀνεξήγητος ἐκυρίευσε τὴν καρδίαν του, καὶ ἔσπευσε πρὸς τὸ παλάτιόν του. Οἱ σκοποὶ παρεμέρησαν.

—Συγκλητικὲ, εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν διστάζων, ὁ κύριος Ἄγγελος Βιλλάνης εἶναι ὁ νέος λοχαγός μας... πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὰς διαταγάς του;

—Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ συγκλητικὸς προχωρήτας.

Ὁ σκοπὸς ἠκολούθησεν αὐτὸν μὲ ἦθος τεταραγμένον, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' ὁ Ῥιένζης δὲν τὸ παρετήρησε. Ἐμβὰς δὲ εἰς τὸν θάλαμόν του εὗρε τὴν Νίναν καὶ τὴν Εἰρήνην ἀναμενούσας αὐτόν. Ἡ καρδία του ἐπιπόθει τὴν σύζυγόν του. Αἱ φροντίδες καὶ αἱ ὑποθέσεις τὸν εἶχον ἐσχάτως μακρύνει ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἠσθάνθη τύψιν συνειδότος ὅταν εἶδε τὸ εὐγενὲς πρόσωπόν της, οὗ τινος τὴν ἱλαρότητα ἐπηύξανεν ἡ ἔκφρασις τοῦ ἀναλλοιώτου καὶ περιπαθοῦς ἔρωτός της.

—Γλυκειά μου φίλη, εἶπεν ἐναγκαλισθεὶς αὐτὴν, ποτὲ τὰ χείλη σου δὲν μ' ἐπιπλήττουν, τὰ βλέμματά σου ὅμως τὸ κάμνουν ἐνίοτε! Πόσον καιρὸν εἴμεθα χωρισμένοι· ἡμέραι λαμπρότεραι ἀνατέλλουν δι' ἡμᾶς καὶ θὰ ἔχω καιρὸν νὰ σ' εὐχαριστήσω διὰ τὰς τόσας φροντίδας σου. Καὶ σὺ, ἀγαπητὴ ἀδελφή μου, μειδιᾷς!... Ἄ, ἔμαθες ὅτι ὁ ἀρραβωνιστικός σου ἐλευθερώθη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Παλεστρίνης, καὶ ὅτι αὔριον θὰ ἦναι πλησίον σου. Μὲ ὅλας τὰς φροντίδας μου σ' ἐνθυμήθην, Εἰρήνη μου, καὶ ἔστειλα ταχυδρόμον διὰ νὰ φέρῃ καὶ πάλιν τὸ ἐρύθημα εἰς τὰς χλωμὰς παρειάς σου· ἔλα, ἔλα, θὰ γίνωμεν ἐκ νέου εὐτυχεῖς.

Καὶ ἀναβὼν τὴν φιλοστοργίαν, ἥτις ἦτο συνήθης εἰς αὐτὸν ὁσάκις δὲν ἐβασανίζετο ἀπὸ λογισμοὺς σπουδαιοτέρους, ἐκάθησεν ἀναμέσον τῶν δύο ἀσπαστοτέρων ὑποκειμένων τῆς καρδίας καὶ οἰκογενείας του.

—Πόσον εὐτυχεῖς . . . ἂν εἶχαμεν πολλὰς ὥρας ὡς αὐτήν! ἐψιθύρισεν ἡ Νίνα, στηρίξασα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του. Καὶ ὅμως ἐπιθυμῶ ἐνίοτε . . .

—Κ' ἐγὼ ὁμοίως, εἶπε διακόψας αὐτὴν ὁ Ῥιένζης· διότι μαντεύω τὴν γυναικείαν ἐπιθυμίαν σου. . . Κ' ἐγὼ ὁμοίως ἐπιθυμῶ νὰ μᾶς βάλῃ ἡ τύχη εἰς τὰς ταπεινοτέρας κοιλάδας τῆς ζωῆς! Ηλθεν θὰ ἔλθῃ, ἐλπίζω, ἐκείνη ἡ ὥρα! Ὅταν ἡ Εἰρήνη ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀδριανόν, ὅταν ἡ ἐλευθερία τῆς Ῥώμης στερεωθῇ, τότε, Νίνα μου, σὺ κ' ἐγὼ θὰ εὕρωμεν κἀνὲν ἥσυχον ἐρημητήριον, ὅπου θὰ ὁμιλῶμεν περὶ τῶν παλαιῶν μεγαλείων καὶ θριάμβων. ὡς περὶ ὀνείρων καλοκαιρινῶν! Ἀπορασίζεις νὰ παραιτήσῃς αὐτά;

—Διὰ σέ, Νικόλαε, τὰ ἀνταλλάζω μὲ ἔρημον!

—Στάσου, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιένζης· δὲν ἔχει σήμερον ἑπτὰ ὁ Ὀκτώβριος; Ναί! Εἰς ἑπτά, πρέπει νὰ τὸ σημειώσω, οἱ ἐχθροί μου ἐνέδωκαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μου! Ἑπτά! ἀριθμὸς τῆς μοίρας μου, εἴτε αἴσιος, εἴτε ἀπαίσιος! Ἑπτὰ μῆνας ἐβασίλευσα ὡς δήμαρχος . . . ἑπτὰ (α) χρόνους ἤμην ἐξόριστος· καὶ αὔριον, ὅτι θὰ ἦμαι χωρὶς κἀνένα ἐχθρόν, θὰ συμπληρωθῇ ἡ ἑβδομὰς τῆς ἐπιστροφῆς μου.

—Ἑπτὰ ἦσαν καὶ οἱ στέφανοι τοὺς ὁποίους σ'ἐπρόσφεραν τὰ μοναστήρια καὶ τὸ συμβούλιον τῆς Ῥώμης, μετὰ τὴν τελετὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβες τὸ τάγμα τοῦ ἁγίου πνεύματος (β), εἶπεν ἡ Νίνα προσθέσασα μὲ ἀγχίνοιαν γυναικείαν, τὴν λαμπροτέραν ὅλων τῶν λοιπῶν περιστάσεων.

—Μωραὶ φαίνονται αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις εἰς τοὺς ἄλλους, εἶπεν ὁ Ῥιένζης, καὶ τοιαῦται εἶναι τωόντι ἐὰν ἐξετάσωμεν αὐτὰς μὲ βλέμμα φιλοσοφικόν· τὰ σύμβολα ἐσυνδιάζοντο μὲ τὰ πράγματα· ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔζων ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Αὐτὴ ἡ ζωὴ εἶναι μυστήριον· διὰ τί λοιπὸν μᾶς ἐκπλήττουν τὰ μυστήρια; *Τὸ μέλλον*!... ὁποῖον αἴνιγμα! Ἐὰν ἐζῶμεν καὶ *καθ' ὅλον* τὸ παρελθόν. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ αὐτὴ ἡ πεῖρα χιλίων αἰώνων δὲν θὰ μᾶς κατέστηνεν ἱκανοὺς νὰ μαντεύσωμεν αὐτὰ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν μετὰ μόνην τὴν μίαν στιγμήν. Ἐνῷ λοιπὸν ὁ νοῦς αὐτὸς μᾶς ἐγκαταλείπει, εἶναι ἄπορον διὰ τί προστρέ-

(α) Ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ῥιένζου ἐν Αὐενιῶνι μέχρι τῆς θριαμβικῆς αὐτοῦ καθόδου εἰς Ῥώμην παρῆλθεν ὁλοκληρον ἔτος, καθ' ὃ καρευρίθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλβορνίζου.

(β) Ἡ πρόληψις αὐτὴ δικαιολογεῖται ὑπὸ τῶν περιέργων τωόντι συμπτώσεων τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ ἱστορία· ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἦτο πρὸς τὸν Ῥιένζην ὅτι ἡ 3 Σεπτεμβρίου πρὸς τὸν Κρόμβιλλον. Ἡ τελετὴ τῶν ἑπτὰ στεφάνων, οὓς τινας ἔλαβε μετὰ τὴν ἱπποσύνην, ἀλλὰ τῶν ὁποίων τὴν φύσιν παρεξήγησεν ἡ γελοία ἁμάθεια πολλῶν νεωτέρων συγγραφέων, ἦτο τωόντι θρησκευτικὴ καὶ συμβολική, εἰκονίζουσα τὰ δῶρα τοῦ ἁγίου πνεύματος· τὸ δὲ πολιτικὸν μέρος αὐτῆς, ἦτο δημοκρατικὸν καὶ ὄχι βασιλικόν.

χομεν εἰς τὴν φαντασίαν, εἰς τὴν ὁποίαν, εἴτε δι' ὀνείρων, εἴτε διὰ συμβόλων, ὁ Θεὸς ζωγραφίζει ἐνίοτε τὴν εἰκόνα πραγμάτων μελλόντων; Τίς δύναται νὰ ὑποφέρῃ νὰ ζῇ χωρὶς νὰ ἐξετάζῃ τὸ μέλλον, καὶ ν' ἀρκῆται μόνον εἰς τὸ νὰ στενάζῃ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ἐνεστῶτος; Ὄχι, ὄχι! Ὅ,τι οἱ μωρόσοφοι ὀνομάζουν θεοβλάβειαν; ἀνήκει εἰς τὸ μέρος μας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συλλαμβάνει καὶ τὴν ἐλπίδα. Καὶ αἱ δύο μᾶς φέρουν εἰς τὰ πρόσω . . . ἀπὸ ἀκτὴν ξηρὰν εἰς πέλαγος ἔνδοξον καὶ ἀχανές. Καὶ αἱ δύο εἶναι τὰ προαισθήματα τοῦ μελλοντος κόσμου, μαρτυροῦντα τὴν ἀθανασίαν μας. Καὶ αἱ δύο ἔχουν τὰς χιμαίρας καὶ τὰ ὄνειρά των, ἄλλα μὲν ψευδῆ, καὶ ἄλλα ἀληθῆ. Πολλάκις γίνεταί τις μεγάλος ἐξ αἰτίας εἴδους τινὸς χρησμοῦ τῆς ψυχῆς του, ἥτις, ὡς Πυθία, προφητεύει εἰς αὐτὸν ὅτι θὰ γίνῃ μεγάλος, καὶ οὕτω τὸν παρακινεῖ εἰς τὸ ν' ἀγωνίζεται καθ' ὅλην τὴν ζωήν του νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν προφητείαν! Εἶναι τοῦτο μωρία; . . . . θὰ ἦτο, ἂν ὅλα τὰ πράγματα ἐλάμβαναν τέλος εἰς τὸν τάφον! Ἀλλ' ἴσως γυμνάζοντες, ἐξασκοῦντες καὶ ἐξευγενίζοντες τὰς διανοητικάς μας δυνάμεις εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἂν καὶ διὰ τέλη μάταια ἐπὶ τῆς γῆς, προετοιμάζομεν τὴν ψυχήν, διά τινα σκοπὸν μέγαν *πέραν* τῆς γῆς! Τίς τὸ ἠξεύρει; ἐγὼ ὄχι βέβαια! . . . Ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Θεόν.

Ἀλλ' ἐνῷ ὁ συγκλητικὸς ἠσχολεῖτο εἰς ταῦτα, ἡ Ῥώμη παρουσίαζε, κατὰ τὰς διαφόρους Μοίρας της, σκηνὰς ὀλιγώτερον εἰρηνικάς.

Εἰς τὸ φρούριον τῶν Ὀρσινῶν φῶτα περιεφέροντο ἔνθεν κακεῖσε, λαμπυρίζοντα διὰ τῶν δικτυωτῶν τῆς μεγάλης αὐλῆς. Ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης ἐξῆλθε διὰ τῆς κρυφίας παραπυλίδος. Μετὰ μίαν ὥραν ἡ σελήνη ἀνέβη εἰς τὸ μεσουράνιον· πρὸς τὰ ἐρείπια τοῦ Κολοσσαίου, ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων τὸ ἔνδυμα ἐμαρτύρει ὅτι ἀνῆκον εἰς τὴν κατωτάτω τάξιν τοῦ λαοῦ, ἐφάνησαν ἐρχόμενοι ἀνὰ δύο διὰ στενωπῶν καὶ ἀγυιῶν· ἀπὸ τὸ μέτωπον τῶν ἐρειπίων τούτων ἀνηγέρθη καὶ πάλιν ὁ υἱὸς τοῦ Μοντερεάλου. Μετ' ὀλίγον . . . ἡ σελήνη καταβαίνει . . . φῶς ἀμυδρὸν λάμπει πρὸς ἀνατολάς . . . καὶ αἱ πύλαι τῆς Ῥώμης, πλησίον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ, ἀνοίγονται! Ὁ Βιλλάνης συνδιαλέγεται μὲ τοὺς σκοπούς! Ἡ σελήνη δύει . . . τὰ ὄρη καλύπτονται ἀπὸ ὁμίχλην πένθιμον καὶ παγερὰν... ὁ Βιλλάνης εἶν' ἔμπροσθεν τοῦ παλατίου τοῦ Καπιτωλίου . . . καὶ εἶναι ὁ μόνος στρατιώτης ὁ φρουρῶν αὐτό! Τί ἔγειναν αἱ Ῥωμαϊκαὶ λεγεῶνες αἵτινες εἶχον χρέος νὰ περιφρουρῶσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Ῥώμης;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

Τὴν αὐγὴν τῆς 8 ὀκτωβρίου 1354, ὁ Ῥιένζης, ὅστις ἐξύπνα συνήθως ἐνωρὶς, ἐκυλίετο εἰσέτι ῥᾳθύμως ἐπὶ τῆς κλίνης του.

—Εἶναι ἀκόμη ἐνωρὶς, εἶπε πρὸς τὴν Νίναν, ἤς τινος ὁ λευκὸς βραχίων ἐβάσταζε τὸν τράχηλόν του· κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους μου δὲν ἀκούεται· ἡ ἡμέρα μου λοιπὸν ἀρχίζει πρὶν τῆς ἐδικῆς των.

—Κοιμήσου ἀκόμη, Νικόλαέ μου· ἔχεις ἀνάγκην ὕπνου.

—Ὄχι· ἔχω θέρμην, καὶ ἐκεῖνος ὁ παλαιὸς πόνος τοῦ πλευροῦ μου μ' ἐναχλεῖ. Ἔχω γράμματα νὰ γράψω.

—Δὲν εὐχαριστεῖσαι νὰ γίνω γραμματεύς σου, ἀγαπητέ μου; εἶπεν ἡ Νίνα.

Ὁ Ῥιένζης ἐμειδίασε περιπαθῶς, καὶ σηκωθεὶς μετέβη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον ὅπου ἐλούσθη, κατὰ τὴν συνηθειαν του. Ἐνδυθεὶς δὲ ἐπέστρεψε πρὸς τὴν Νίναν, ἥτις, φορέσασα ἐσθῆτα πρωϊνὴν, ἐκάθησε πλησίον τῆς τραπέζης, ἑτοίμη νὰ ἐπιχειρισθῇ τὸ ἔργον της.

—Πῶς ὅλα εἶναι ἥσυχα! εἶπεν ὁ Ῥιένζης. Πόσον δροσερὰ καὶ γλυκεῖα αὐγὴ ἡμέρας, ἡ ὁποία θὰ μᾶς εἶναι πολλὰ κοπιαστική.

Καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τῆς συζύγου του, ὑπηγόρευσε πολλὰς ἐπιστολὰς, διακόπτων ἐνίοτε τὴν ἐργασίαν διὰ παρατηρήσεων.

—Τώρα ἂς γράψωμεν καὶ εἰς τὸν Ἀννιβάλδην! Ἠξεύρεις ὅτι ὁ Ἀδριανὸς ἔρχεται σήμερον; Πόσον χαίρω διὰ τὴν Εἰρήνην!

—Ἀγαπητὴ ἀδελφή... ναὶ! ἀγαπᾷ, ἂν ἦναι, Νικόλαε, δυνατὸν, ὡς ἀγαπώμεθα ἡμεῖς.

—Ναὶ· πλὴν εἰς τὸ ἔργον σου, ὡραῖέ μου γραμματικέ· Ἄ! τί κρότος εἶναι αὐτός; Ἀκούω πατήματα ἐνόπλου... ἡ κλίμαξ τρίζει... κάποιος μὲ φωνάζει

Καὶ ἔδραμε πρὸς τὸ ξίφος του· ἡ θύρα ἠνοίχθη ἐν τοσούτῳ μὲ ὁρμὴν, καί τις πάνοπλος εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον.

—Πῶς! τί σημαίνει τοῦτο; εἶπεν ὁ Ῥιένζης σταθεὶς πρὸ τῆς Νίνης μὲ ξίφος γυμνόν.

Ὁ ξένος ἀνεσήκωσε τὴν αὐλώπιδα· ἦτο ὁ Ἀδριανὸς Κολόννας.

—Φύγε, Ῥιένζη!... γρήγορα, κυρία! Χάρις τῷ Θεῷ, ἠμπορῶ νὰ σᾶς σώσω! Ἐλευθερωθεὶς μὲ τοὺς ἀνθρώπους μου μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Παλεστρίνης, ἐβιάσθην νὰ μείνω τὴν παρελθοῦσαν νύκτα εἰς Τίβουρνα ἐξ αἰτίας τῶν πόνων τῆς πληγῆς μου. Ἡ πόλις ἦτο πλήρης στρατιωτῶν... ὄχι ἐδικῶν σου, συγκλητικέ· Ἤκουσα νὰ ψιθυρίζωνται λόγοι οἱ ὁποῖοι μ' ἐφόβησαν. Ἀπεφάσισα νὰ προχωρήσω... Ἔφθασα εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ηὗρα τὰς πύλας ἀνοικτάς!

—Πῶς!

—Ἡ φρουρά σου ἀνεχώρησε. Μετ' ὀλίγον εὑρέθην μεταξὺ ἑνὸς λόχου τοῦ Σαβέλλη, ἀλλὰ ἡ Κολοννικὴ σημαία μου τοὺς ἠπάτησεν. Ἔμαθα ὅτι αὐτὴν τὴν ὥραν ἀριθμός τις ἐχθρῶν σου εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς πόλεως, οἱ ἄλλοι ἔρχονται ... ὁ ἴδιος λαὸς ὁπλίζεται ἐναντίον σου. Εἰς τοὺς σκοτεινοτέρους δρόμους διὰ τῶν ὁποίων ἐπέρασα, τὸ πλῆθος συνηθροίζετο ὁλονέν. Μ' ἐξέλαβαν ὡς ἐχθρόν σου, καὶ μ' ἐπευφήμησαν. Ἤλθα ἐδῶ ... καὶ δὲν ἀπήντησα οὐδένα στρατιώτην σου. Ἡ ἰδιαιτέρα πύλη εἶναι ἀνοικτή. Οὔτε ψυχὴ δὲν φαίνεται εἰς τὸ παλάτιόν σου. Γρήγορα ... φύγε ... σῶσον τὸν ἑαυτόν σου! Ποῦ εἶναι ἡ Εἰρήνη;

—Ἔρημον τὸ Καπιτώλιον! ... ἀδύνατον, ἀνέκραξεν ὁ Ῥιένζης. Καὶ δραμὼν πρὸς τὰ δωμάτια ὅπου διενυκτέρευεν ἡ φρουρά του... τὰ εὗρε κενά! Μετέβη εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Βιλλάνου... καὶ τὸν εὗρεν ἐπίσης ἔρημον! Ἠθέλησε νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' αἱ πύλαι εἶχον κλεισθῆ ἔξωθεν. Ἦτο πρόδηλον ὅτι ὅλαι αἱ ἔξοδοι εἶχον φραχθῆ, πλὴν τῆς ἰδιαιτέρας πύλης, δι' ἧς ἔμελλον νὰ εἰσέλθωσι οἱ δολοφόνοι!

Ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς τὸν θάλαμόν του... Ἡ Νίνα εἶχεν ὑπάγει νὰ ἐξυπνίσῃ καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὴν Εἰρήνην, τῆς ὁποίας ὁ κοιτὼν ἦτο πλησίον τοῦ κοιτῶνος αὐτῶν.

—Γρήγορα συγκλητικέ! εἶπεν ὁ Ἀδριανός. Μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀκόμη καιρός. Πρέπει νὰ περάσωμεν τὸν Τίβεριν. Ἐκεῖ ἐτοποθέτησα τοὺς πιστούς μου στρατιώτας καὶ τοὺς Γερμανούς μου. Μία λέμβος μᾶς περιμένει.

—Ἄκουσον! ἀνέκραξεν ὁ Ῥιένζης, οὗ τινος αἱ αἰσθήσεις εἶχον ἀποκτήσει ἐσχάτως ὑπερφυᾶ ὀξύτητα. Ἀκούω φωνὴν μακρυνήν... φωνὴν γνωστὴν Viva' l popolo! (Ζήτω ὁ λαός!) Τοῦτο λέγω κ' ἐγώ! Θὰ ἦναι φίλοι.

—Μὴ ἀπατᾶσαι· μόλις ἔχεις ἕνα φίλον εἰς τὴν Ῥώμην.

—Σιωπή! εἶπεν ὁ Ῥιένζης μὲ φωνὴν χαμηλήν· σῶσον τὴν Νίναν... σῶσον τὴν Εἰρήνην. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ συνοδεύσω.

—Εἶσαι τρελλός;

—Ὄχι, ἀλλ' ἀτρόμητος. Πλὴν καὶ ἂν σᾶς συνοδεύσω, ἐνδέχεται νὰ σᾶς ἀφανίσω ὅλους. Ἂν μ' εὕρουν μαζῆ σας, θὰ σᾶς σφάξουν καθὼς κ' ἐμέ. Χωρὶς ὅμως ἐμέ, σώζεσθε. Ναί, ἡ σύζυγος καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ συγκλητικοῦ δὲν ἔδωκαν ποτὲ ἀφορμὴν ἐκδικήσεως. Σῶστέ τας, εὐγενῆ Κολόννα! Ὁ Νικόλαος Ῥιένζης ἀναθέτει τὰς ἐλπίδας του εἰς μόνον τὸν Θεόν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ Νίνα ἐπέστρεψε παρακολουθουμένη καὶ ἀπὸ τὴν Εἰρήνην. Μακρὰν ἠκούετο κρότος βημάτων, στερεῶν, βραδέων, πολυαρίθμων, ὁ κρότος τῶν βημάτων τοῦ ὄχλου.

—Καὶ τώρα, Νικόλαε, εἶπεν ἡ Νίνα μὲ ἦθος τολμηρὸν καὶ ἀτάραχον, λαβοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρός της, ἐνῷ ὁ Ἀνδριανὸς εἶχε λάβει τὴν τῆς Εἰρήνης.

—Καὶ, τώρα, Νίνα! εἶπεν ὁ Ῥιένζης. Τέλος πάντων θὰ χωρισθῶμεν! Ἂν αὐτὴ ἦναι ἡ τελευταία ὥρα μου... καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ὥραν μου παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σ' εὐλογήσῃ καὶ νὰ σὲ προστατεύσῃ! διότι τῳόντι ὑπῆρξας ἡ μόνη μου παρηγορία προνοητικὴ ὡς μήτηρ, γλυκεῖα ὡς θυγάτηρ, ἡ χαρὰ τῆς καρδίας μου, ἡ . . . ἡ . . .

Ὁ Ῥιένζης εἶχε σχεδὸν καταβληθῇ. Αἰσθήματα, βαθέα, συγκρουόμενα, καὶ εἰς ἄκρον περιπαθῆ, εἶχον ἀφαιρέσει ἀπὸ αὐτὸν τὴν δύναμιν τοῦ λόγου.

—Πῶς! ἀνέκραξεν ἡ Νίνα πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ στήθους του' νὰ ἀναχωρήσω! . . . Καὶ παραμερίσασα τὴν κόμης της ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐζήτει νὰ ἴδῃ τὸ ἐστραμμένον πρόσωπόν του. Νὰ ἀναχωρήσω! . . . ποτέ! Ἐδῶ εἶναι ἡ θέσις μου . . . Ὁλόκληρος ἡ Ῥώμη δὲν ἠμπορεῖ νὰ μ' ἀποσπάσῃ ἀπὸ αὐτήν!

Ὁ Ἀδριανὸς, ἀπελπισθεὶς, ἥρπασε τὴν χεῖρά της, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ τὴν σύρῃ.

—Μὴ μ' ἐγγίζῃς, κύριε! εἶπεν ἡ Νίνα σείσασα τὴν χεῖρα μὲ ὀργὴν μεγαλοπρεπῆ, ἐνῷ τὰ βλέμματά της ἐσπινθηροβόλουν ὡς βλέμματα λεαίνης, ὅταν ὁ κυνηγὸς ζητῇ νὰ τὴν χωρίσῃ ἀπὸ τοὺς νεοσούς της. Εἶμαι ἡ σύζυγος τοῦ Νικολάου Ῥιένζου, τοῦ μεγάλου συγκλητικοῦ τῆς Ῥώμης καὶ θ' ἀποθάνω ἢ θὰ ζήσω εἰς τὸ πλευρόν του!

—Ἐπάρετέ την ἀπ' ἐδῶ, γρήγορα! . . . γρήγορα! ἀκούω τὸ πλῆθος νὰ προχωρῇ.

—Ἡ Εἰρήνη, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Ἀνδριανοῦ, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ῥιένζου, καὶ λαβοῦσα τὰ γόνατά του,

—Ἔλ' ἀδελφέ μου, ἔλα, εἶπε! Διὰ τί νὰ χάνωμεν τὰς πολυτίμους αὐτὰς στιγμάς; Ἡ Ῥώμη σὲ ἀπαγορεύει νὰ ῥίψοκινδυνεύσῃς μίαν ζωὴν μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι συνδεδεμένη ἡ ἰδική της.

—Ἔχεις δίκαιον, Εἰρήνη' ἡ Ῥώμη εἶναι συνδεδεμένη μὲ ἐμέ, καὶ θὰ σηκωθῶμεν ἢ θὰ πέσωμεν μαζῆ! . . . φθάνει.

—Μᾶς ἀφανίζεις ὅλους! εἶπεν ὁ Ἀνδριανὸς μὲ ζέσιν γενναιότητος καὶ ἀνυπομονησίας. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς χανόμεθα. Ἄνθρωπε ἀπερίσκεπτε! δὲν ἐσώθης ἀπὸ τόσους καὶ τόσους κινδύνους διὰ νὰ γείνῃς θῦμα ὄχλου μανιώδους.

—Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ συγκλητικὸς, καὶ τὸ σῶμά του ἐφαίνετο ὅτι ἐμεγαλύνετο διὰ τοῦ μεγαλείου τῆς ψυχῆς του. Θὰ θριαμ-

θεύσω καὶ πάλιν ! Ποτὲ δὲν θὰ εἰποῦν οἱ μεταγενέστεροι ὅτι ὁ Ριένζης ἐγκατέλειψε καὶ δευτέραν φορὰν τὴν Ῥώμην ! Ἄκουσα ! Viva'l popolo ! καὶ πάλιν ἡ φωνὴ ΤΟΥ ΛΑΟΥ. Ἡ φωνὴ αὐτὴ τρομάζει τοὺς τυράννους μόνον ! Θὰ θριαμβεύσω, καὶ θὰ ἐπιζήσω !

—Κ' ἐγὼ μ' ἐσέ, εἶπεν ἡ Νίνα εὐσταθῶς.

Ὁ Ῥιένζης ἐσιώπησεν, ἠτένισε τὴν σύζυγόν του, τὴν ἔσφιγξε περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας του, τὴν ἠσπάσθη πολλάκις, καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν·

—Νίνα, σὲ προστάζω .... σὲ προστάζω .... ὕπαγε!

—Ποτέ!

Ἔμεινε σιωπῶν. Καὶ οἱ ὀφθαλμοί του εἶδον το πρόσωπον τῆς Εἰρήνης, καταβρεγμένον ἀπὸ δάκρυα.

—Ὅλοι θὰ χαθῶμεν μὲ σέ, εἶπεν ἡ ἀδελφή του· σὺ μόνον, Ἀδριανὲ, σὺ θὰ μᾶς ἀφήσῃς.

—Ἔστω, εἶπεν ὁ ἱππότης περίλυπος, ἂς μείνωμεν ὅλοι μας. Καὶ παρητήθη πάσης προσπαθείας.

Καὶ ἐπῆλθε σιωπὴ βαθεῖα ἀλλὰ βραχεῖα, διακοπτομένη ἀπὸ τοὺς ὁλολυγμοὺς τῆς Εἰρήνης· Τὰ βήματα τοῦ λυσσῶντος πλήθους ἤχουν ἐπαισθητότερον, ὁ δὲ Ῥιένζης ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς σκέψεις. Ἀλλ'αἴφνης ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν εἶπεν ἀταράχως·

—Μ'ἐνικήσατε !... θὰ σᾶς ἀκολουθήσω... Νὰ συνάξω ταῦτα τὰ χαρτία, καὶ ἔρχομαι κατόπιν σας. Γρήγορα, Ἀδριανέ... σῶσέ τας ! Καὶ ἐδακτυλοδείκτησεν ἐμφαντικῶς τὴν Νίναν.

Χωρὶς δὲ νὰ περιμείνῃ καὶ ἄλλην προτροπὴν, ὁ νέος Κολόννας ἥρπασεν αὐτὴν μὲ χεῖρα στιβαρὰν, ἐνῷ μὲ τὴν ἀριστερὰν ἐβάσταζε τὴν Εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ὁ τρόμος καὶ ἡ ταραχὴ εἶχον καταστήσει ἀναίσθητον. Ὁ Ῥιένζης τὸν ἀνεκούφισε λαβὼν τὸ ἐλαφρότερον βάρος... ἀνεσήκωσε τὴν ἀδελφήν του, καὶ κατέβη τὴν ἑλικοειδῆ κλίμακα. Ἡ Νίνα ἠκολούθει ἀπαθής... ἤκουεν ὀπίσω τὰ βήματα τοῦ συζύγου της, καὶ τοῦτο τὴν ἤρκει... ἐστράφη μόνον μίαν φορὰν πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ μὲ τὸ βλέμμα της. Μεγαλόσωμός τις στρατιώτης πάνοπλος ἵστατο παρὰ τὴν ἀνοικτὴν πύλην, ὁ δὲ Ῥιένζης ἀπέθεσε τὴν πάντῃ ἀναίσθητον Εἰρήνην εἰς τὰς ἀγκάλας του, φιλήτας σιωπηλὸς τὴν κάτωχρον παρειάν της.

—Γρήγορα, κύριέ μου, εἶπεν ὁ στρατιώτης, ἔρχονται πανταχόθεν!

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔτρεξε φέρων τὸ φορτίον του κάτω τοῦ λόφου. Ὁ Ἀδριανὸς ἠκολούθει μετὰ τῆς Νίνης ὁ δὲ συγκλητικὸς, σταθεὶς ἐπὶ μικρὸν, ἐπέστρεψε καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν θάλαμόν του πρὶν παρατηρήσῃ τις ὅτι ἔγειναν ἄφαντος.

Ἀμέσως ἔσυρε τὰς σινδόνας τῆς κλίνης του, ἔδεσεν αὐτὰς εἰς τὰς κιγκλίδας τοῦ παραθύρου, καὶ κρεμασθεὶς ἀπ'αὐτῶν ἔπεσεν εἰς τὸν

ὑποκάτω ἐξώστην, καί τοι πολὺ ἀπέχοντα. «Δὲν θέλω, εἶπε, ν' ἀποθάνω ὡς ποντικὸς μέσα εἰς τὴν παγίδα, τὴν ὁποίαν μ'ἔστησαν! Τὸ πλῆθος ὅλον τοὐλάχιστον θὰ μὲ ἴδῃ καὶ θὰ μ'ἀκούσῃ.

Ὅλα ταῦτα ἔγεινον ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ.

Ἐν τοσούτῳ ἡ Νίνα μόλις εἶχε προβῇ ἓξ βήματα, καὶ παρετήρησεν ὅτι ἦτο μόνη μὲ τὸν Ἀδριανόν.

—Ἄ! Νικόλαε, ἀνέκραξε, ποῦ εἶναι; ἔφυγε!

—Μὴ φοβῆσαι, κυρία, θὰ ἐπέστρεψε διὰ νὰ παραλάβῃ σημαντικά τινα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα θὰ ἐλησμόνησε. Θὰ μᾶς προφθάσῃ.

—Ἂς τὸν περιμείνωμεν λοιπόν.

—Κυρία, εἶπεν ὁ Ἀδριανὸς τρίζων τοὺς ὀδόντας, δὲν ἀκούεις τὸν ὄχλον;... ἐμπρός, ἐμπρός! καὶ ἔφευγε μὲ βῆμα ὑπόπτερον. Ἡ δὲ Νίνα ἔσπαιρεν ἀγωνιζομένη νὰ διαφύγῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ ἔρως ἔδιδεν εἰς αὐτὴν ῥώμην ἀπελπισίας. Ἀνακαγχάσασα θηριωδῶς ἀπεσπάσθη τέλος ἀπὸ αὐτὰς, καὶ ἐπέστρεψε δρομαία. Ἡ πύλη ἦτον κλειστὴ, ἀλλ' ἀσυζύγωτος... αἱ τρέμουσαι χεῖρές της ἐνεκρώθησαν πλησίον τοῦ κλείθρου. Τὴν ἤνοιξεν ἐπὶ τέλους, ἔσυρεν ἔπειτα τὸν βαρὺν μοχλὸν ὄπισθεν τῆς πύλης διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ἀδριανὸν τοῦ νὰ τὴν συλλάβῃ. Ἀνέβη τὴν κλίμακα... εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα. Ἀλλ' ὁ Ῥιένζης δὲν ὑπῆρχεν! Ἔτρεχε, κράζουσα τὸ ὄνομά του, διὰ τῶν δωματίων... ὅλα ἦσαν ἔρημα. Εὗρεν ὅλας τὰς θύρας δι'ὧν μετέβαινον εἰς τὰ κατωτέρω δωμάτια κλεισμένας ἔξωθεν. Ἀσθμαίνουσα καὶ μόλις ἀναπνέουσα ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ πλησιάσασα πρὸς τὸ παράθυρον ἐνόησε τὸν τρόπον δι' οὗ κατέβη ὁ Ῥιένζης· καὶ ἡ γενναία καρδία της ἐμάντευσε τὸν γενναῖον σκοπὸν ἐκείνου· εἶδεν ὅτι ἦσαν χωρισμένοι... «Ἀλλ'εἴμεθα, εἶπε, περιχαρὴς, ὑπὸ τὴν αὐτὴν σκέπην, καὶ ἡ τύχη μας θὰ ἦναι ἡ αὐτή.» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἔπεσε σιωπηλὴ καὶ καρτερικὴ κατὰ γῆς.

Ὁ δὲ Ἀδριανὸς, ἔχων τὴν γενναίαν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ τὸ πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον ἀνδρόγυνον χωρὶς ν'ἀποπειραθῇ ἐκ νέου τὴν ἀπελευθέρωσίν των, παρηκολούθησε τὴν Νίναν· ἀλλὰ δὲν ἔφθασεν ἐγκαίρως, διότι ἡ πύλη δὲν ἐνέδιδεν εἰς τὰς προσπαθείας του. Τὸ πλῆθος ἐπροχώρει ἀδιακόπως· ἤκουσαν αἴφνης μεταβληθεῖσαν τὴν φωνήν... δὲν ἐφώναζον πλέον, «ΖΗΤΩ Ο ΛΑΟΣ!» ἀλλὰ «ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΔΟΤΗΝ!» Ὁ στρατιώτης του δὲν ἐφαίνετο πλέον, καὶ ἀναπολῶν τὸν κίνδυνον μόνης τῆς Εἰρήνης ἔστρεψε τὸ βῆμα βαρυθυμῶν· κατέβη ταχέως, καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν ὄχθην, ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν ἡ λέμβος καὶ οἱ ὀπαδοί του.

Ὁ ἐξώστης ὅπου κατέβη ὁ Ῥιένζης ἦτο ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦ ὁποίου συνείθιζε νὰ δημηγορῇ. συνείχετο δὲ μὲ μεγίστην αἴθουσαν, ὅπου συ-

νεκροτοῦντο, κατ' ἐπισήμους περιστάσεις, συμπόσια· ἐξ ἑκάστης δὲ πλευρᾶς προεῖχον πύργοι τετράγωνοι, τῶν ὁποίων τὰ κιγκλιδωτὰ παράθυρα ἔβλεπον πρὸς τὸν ἐξώστην. Καὶ εἷς μὲν ἐξ αὐτῶν ἐχρησίμευεν ὡς ὁπλοθήκη, ὁ δὲ ἄλλος ὡς φυλακὴ τοῦ Βρεττόνου ἀδελφοῦ τοῦ Μοντερεάλου. Ἐκεῖθεν τοῦ τελευταίου πύργου ἦτο ἡ γενικὴ φυλακὴ τοῦ Καπιτωλίου· διότι τότε, καὶ φυλακὴ καὶ παλάτιον ἦσαν πλησίον τὸ ἓν τοῦ ἄλλου.

Τὰ παράθυρα τῆς αἰθούσης ἦσαν ἀνοικτά, καὶ ὁ Ῥιένζης μετέβη εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου. Τὰ μαρτύρια τοῦ συμποσίου τῆς προλαβούσης ἐτώζοντο· ὁ οἶνος ὑγρὸς ἔτι, ἐκοκκίνιζε τὸ ἔδαφος, καὶ ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἔλαμπον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὑπῆγε πρὸς τὴν ὁπλοθήκην, καὶ λαβὼν μεταξὺ τῶν διαφόρων πανοπλιῶν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐφόρει ὅτε πρὸ ὀκτὼ σχεδὸν ἐτῶν ἐδίωξε τοὺς βαρόνους ἀπὸ τὰς πύλας τῆς Ῥώμης, τὴν ἐφόρεσεν, ἀφεὶς μόνην τὴν κεφαλὴν γυμνήν. Καὶ δράξας διὰ τῆς δεξιᾶς τὴν μεγάλην σημαίαν τῆς Ῥώμης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν αἴθουσαν χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ οὐδὲ ψυχήν. Ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου κτιρίου, πλὴν τῶν φυλακισμένων καὶ μιᾶς πιστῆς καρδίας, ἥτις τινὸς ἠγνόει τὴν παρουσίαν, ὁ συγκλητικὸς ἦτο μόνος.

Ὁ ὄχλος ἤρχετο, ὄχι πλέον βραδυπορῶν, ἀλλ' ὡς χειμάρρους μετὰ χειμάρρων, ἀπὸ στενωποὺς καὶ ἀγυιάς, ἀπὸ παλάτια καὶ καλύβας· ἡ λυσσῶσα θάλασσα ἐξωγκοῦτο ἀδιακόπως ἀπὸ νέους ποταμούς. Ἤρχοντο, μὲ πάθη ἐξαπτόμενοι ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τὸν ἀριθμόν, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία καὶ γέροντες πονηροί, παραφερόμενοι ἀπὸ τὴν τρομερὰν ὁρμὴν τῆς ἀδυσωπήτου, τῆς ἀχαλινώτου, τῆς ἀκαταμαχήτου φυσικῆς δυνάμεως καὶ τῆς κτηνώδους μανίας. «Θάνατος εἰς τὸν προδότην! Θάνατος εἰς τὸν τύραννον! Θάνατος εἰς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐπέβαλε φόρον εἰς τὸν λαόν!» Mora l traditore che ha fatta la gabela!... Mora! Τοιαύτη ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ, καὶ τοιοῦτο τὸ ἔγκλημα τοῦ συγκλητικοῦ! Ἐσύντριψαν τὸ κατώτερον περίφραγμα τοῦ Καπιτωλίου, εἰσέρρευσαν ὡς κῦμα εἰς τὴν ἀπέραντον περιοχήν, ἔρημον μὲν πρὸ μικροῦ, ἤδη δὲ πλήθουσαν ὄντων ἀνθρωπίνων δψώντων αἷμα!

Αἴφνης ἔγεινε βαθεῖα σιωπή. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐφάνη ὁ Ῥιένζης· ἡ κεφαλή του ἦτο γυμνή, καὶ ὁ πρωϊνὸς ἥλιος ἐξηκόντιζε τὰς ἀκτῖνάς του ἐπάνω τοῦ μεγαλοπρεποῦς μετώπου του, καὶ τῆς πρώρα λευκανθείσης κόμης του χάριν τῶν συμφερόντων τοῦ μαινομένου ἐκείνου πλήθους. Ἵστατο ὠχρὸς καὶ εὐθυτενής, ἄνευ φόβου καὶ ἄνευ ὀργῆς, ἀλλ' ἦθος ἔχων περίλυπον καὶ εὐσταθές! Στιγμιαία συστολή, καὶ στιγμιαῖον σέβας ἀνεχαίτισε τὸ πλῆθος.

Ἔδειξε τὴν σημαίαν, φέρουσαν χρυσοῦφαντα τὰ σύμβολα τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς Ῥώμης, καὶ εἶπε.

—Κ'ἐγὼ εἶμαι Ῥωμαῖος καὶ πολίτης, καὶ ἀκούσατέ με!

—Μὴ τὸν ἀκούετε! μὴ τὸν ἀκούετε! Ἡ ἐπίβουλος γλῶσσά του δύναται νὰ μαγεύσῃ τὰς αἰσθήσεις μας! ἐφώναξέ τις μὲ φωνὴν ἐντονωτέραν τῆς τοῦ Ῥιένζου, ὅστις ἐγνώρισεν ὅτι ἦτο ἡ τοῦ Τσέκου δὲλ Βέκιου.

—Μὴ τὸν ἀκούετε! Κάτω ὁ τύραννος! ἐφώναξεν ἄλλος μὲ φωνὴν ὀξυτέραν καὶ νεανικωτέραν· καὶ πλησίον τοῦ χαλκέως ἵστατο ὁ Ἄγγελος Βιλλάνης,

—Μὴ τὸν ἀκούετε! θάνατος εἰς τὸν θανατώσαντα! ἀνεκραύγασέ τις πλησίον αὐτοῦ· καὶ διὰ τῶν κιγκλίδων τῆς παρακειμένης φυλακῆς ἐσπινθηροβόλουν ἐπ'αὐτοῦ, ὡς ὀφθαλμοὶ τίγριος, τὰ φιλέκδικα βλέμματα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μοντερεάλου.

Τότε ὑψώθη ἀπὸ τῆς γῆς μέχρις οὐρανοῦ ἡ βοὴ, «Κάτω ὁ τύραννος! κάτω ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπέβαλε φόρον εἰς τὸν λαόν!»

Καὶ πέτραι ὡς χάλαζα ἐρρίφθησαν κατὰ τοῦ θώρακος τοῦ συγκλητικοῦ, ὅστις οὐδ' ἐκινήθη. Κύνεν σημεῖον δὲν ἐπρόδιδε φόβον. Ἡ πεποίθησις τὴν ὁποίαν εἶχε περὶ τῆς θαυμασίας δυνάμεως τῆς εὐγλωττίας του ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐσώζετο ἐὰν ἠκούετο· ἐστάθη λοιπὸν σύννους, ἀγανακτῶν, ἀλλ'ἄτρομος. Ἡ εὐγλωττία του ὅμως αὐτὴ ἦτο τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ μεγαλείτερος ἐχθρός του, διότι οἱ δημαγωγοὶ ἕτερον μὴ ἀκουσθῇ. «Ἀναμφιβόλως, λέγει ὁ σύγχρονος αὐτοῦ βιογράφος, ἐὰν ὡμίλει, θὰ ἔφερεν εἰς μεταμέλειαν ὅλους, καὶ οὕτω θ'ἀπετύγχανεν ἡ ἀποστασία!»

Ἐν τοσούτῳ οἱ στρατιῶται τῶν βαρόνων ἀνεμίχθησαν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ ὅπλα φοβερώτερα τῶν πετρῶν ἦλθον εἰς βοήθειαν τῆς μανίας τοῦ ὄχλου βέλη καὶ ἀκόντια ἐσκότιζον τὸν ἀέρα, καὶ μετ'ὀλίγον φωνὴ ὀξεῖα ἠκούσθη λέγουσα· «κάμετε τόπον εἰς τοὺς δαυλούς!» Καὶ πυρσοὶ κόκκινοι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐσείοντο, ἐκυματίζοντο, καὶ περιεφέροντο ἔνθεν κἀκεῖσε, ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν τοῦ πλήθους, ὡς ἂν κατεῖχον ἐριννύες αὐτό! Καί ποῖος τόπος τῆς κολάσεως ἔχει ἐριννύας ὡς τὰς ἐξερχομένας ἀπὸ τοὺς κόλπους ὄχλου φρενιτιῶντος; Ἄχυρα, ξύλα, χόρτος ἐσωρεύθησαν ἐν ἀκαρεῖ πρὸ τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ Καπιτωλίου, καὶ ὁ καπνὸς ἀνυψωθεὶς αἴφνης, ἀπεμάκρυνε τὰ κύματα τῶν πολιορκητῶν.

Ὁ Ῥιένζης δὲν ἐφαίνετο πλέον· βέλος εἶχε διαπεράσει τὴν χεῖρά του, τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἥτις ἐκράτει τὴν σημαίαν τῆς Ῥώμης, ἐκείνην ἥτις συνέστησε τὴν δημοκρατίαν. Εἶχεν ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὸν τόπον τῆς τρικυμίας εἰς τὴν ἔρημον αἴθουσαν.

Ἐκάθησε, καὶ δάκρυα ἀδυναμίας ἢ γυναικείας δειλίας, ἀλλὰ

δάκρυα πηγάζοντα ἀπὸ αἰσθήματα γενναῖα, δάκρυα στρατηγοῦ βλέποντος λειποτακτοῦντας τοὺς στρατιώτας του, δάκρυα πατριώτου βλέποντος τοὺς συμπολίτας του καταφερομένους πρὸς ὄλεθρον, δάκρυα πατρὸς θρηνοῦντος τὴν παρακοὴν τῶν τέκνων του, τοιαῦτα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἀνεκούφισαν, χωρὶς ὅμως νὰ *μεταβάλλωσι*, τὴν καρδίαν του!

«Φθάνει, φθάνει, εἶπε σκωθεὶς καὶ σπογγίσας μὲ καταφρόνησιν τοὺς σταλαγμοὺς τῶν δακρύων του, ἐρριψοκινδύνευσα, ἐτόλμησα, ἠγωνίσθην ἀρκετὰ διὰ τὴν νόθον καὶ ἄνανδρον ταύτην γενεάν· δὲν θ'ἀφήσω νὰ ἐπιτύχῃ ἡ κακία των. Θὰ παραιτηθῶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ὁποίου ἦσαν τόσον ὀλίγον ἄξιοι! Ἂς χαθῇ ἡ Ῥώμη! αἰσθάνομαι τέλος πάντων, ὅτι εἶμ'εὐγενέστερος τοῦ τόπου μου! Δὲν εἶναι ἄξιοι θυσίας τόσον μεγάλης!»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔπαυσε νὰ θεωρῇ τὸν θάνατον ὑπὸ τὴν αὐτὴν εὐγενῆ ὄψιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὸν ἐθεώρει πρὸ μικροῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε, περιφρονῶν τοὺς ἀγνώμονας ἐχθρούς του, καὶ μυκτηρίζων τὴν ἀπάνθρωπον λύσσαν των, νὰ προσπαθήσῃ νὰ σωθῇ! Ἀπέβαλε τὰ στίλβοντα ὅπλα του, καὶ ἀνέλαβεν ὅλην τὴν ἐπιδεξιότητα, τὴν εὐφυΐαν, καὶ τὴν ἀγχίνοιάν του. Ὁ δραστήριος νοῦς του ἀντελήφθη διὰ μιᾶς ὅλων τῶν κινδύνων καὶ τῶν ὠφελειῶν τῆς μεταμφιέσεως καὶ τῆς δραπετεύσεως, καὶ ἐξελθὼν τῆς αἰθούσης, μετέβη εἰς τὰ δωμάτια τῶν ὑπηρετῶν, ὅπου εὑρὼν ἔνδυμα πενιχρὸν, ἔβαλεν αὐτὸ, θέσας συγχρόνως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του διάφορα πράγματα τοῦ παλατίου, ὡς ἂν εἶχεν ἁρπάσει αὐτά. Καὶ μὲ τὸν ἀρχαῖον γέλωτά του,—fantastico riso—εἶπεν. «Ὅταν ὅλοι οἱ φίλοι μου μ' ἐγκαταλείπουν, ἠμπορῶ νὰ λησμονήσω κ' ἐγὼ ἐμαυτόν!» Καὶ ἐπερίμενεν εὐκαιρίαν νὰ φύγῃ.

Ἐν τοσούτῳ αἱ φλόγες διαδίδοντο φρικταὶ καὶ λάβραι· ἡ κατωτέρα ἐξωτερικὴ πύλη εἶχεν ἤδη ἐμπρησθῇ, καὶ ἀπὸ τὴν αἴθουσαν ἀφ' ἧς εἶχε πρὸ μικροῦ ἐκβῇ ὁ Ῥιέντζης, τὸ πῦρ ἐξερράγη μὲ νέφη καπνοῦ· τὰ ξύλα ἔτριζον, ὁ μόλυβδος ἀνελύετο, αἱ θύραι κατέπιπτον παταγοῦσαι, φρικτὴ εἴσοδος ἠνοίχθη εἰς τὸν ὄχλον, τὸ δὲ ὑπερήφανον Καπιτώλιον τῶν Καισάρων ἐκλονεῖτο! Τότε ἦτο ἡ εὐκαιρία! Διέβη τὴν καταφλεγομένην θύραν... τὸ πεπυρακτωμένον κατώφλιον... ἐξῆλθε τοῦ πυλῶνος ἀβλαβὴς, καὶ εὑρέθη ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους. «Ἄπειρα καλὰ πράγματα ἐκεῖ μέσα,» εἶπε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν, λαλῶν τὴν χυδαίαν τῆς Ῥώμης διάλεκτον, καὶ ἔχων τὸ πρόσωπον ἀφανὲς ὑπὸ τὸ φορτίον. «Suso, suso a gliu traditore!» —«Τρέξατε, τρέξατε κατὰ τοῦ προδότου—» τὸ πλῆθος συνέρρευσε κατόπιν του, ἀλλ' αὐτὸς προχωρῶν ἔφθασεν εἰς τὴν τελευταίαν κλίμακα τὴν φέρουσαν πρὸς τὴν λεωφόρον, ἐπάτησε τὸν τελευταῖον

πυλῶνα . . . ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ζωὴ ἦσαν ἐνώπιόν του.

Ἀλλὰ στρατιώτης ἐκ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγάς του, συλλαβὼν αὐτὸν,

—Δὲν περνοῦν, εἶπε· ποῦ ὑπάγεις;

—Προσέχετε μὴ φύγῃ ἀγνώριστος ὁ συγκλητικός! ἀνέκραξε φωνή τις ὄπισθεν αὐτοῦ, ἡ φωνὴ τοῦ Βιλλάνου. Ἀποσπάσαντες δὲ τὸ φορτίον εἶδον τὸν Ῥιένζην!

—Ἐγὼ εἶμαι ὁ συγκλητικός! εἶπε μεγαλοφώνως· τίς τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ λαοῦ;

Τὸ πλῆθος τὸν περιεκύκλωσεν ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ. Ὄχι δὲ ὁδηγούμενος, ἀλλὰ μᾶλλον ὠθούμενος καὶ συρόμενος εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Λέοντος. Ἀναμέσον τῆς φρικώδους λάμψεως τοῦ βρέμοντος πυρὸς, τὸ μαῦρον ἅγαλμα ἠκτινοβόλει φλόγας πελιδνὰς, ὡς ἂν κατεκαίετο τὸ ζοφερὸν καὶ ἐπίσημον μνημεῖον!

Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ, ὁ ὄχλος ὠπισθοδρόμησε καταπτοηθέντες ἀπὸ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θύματός των. Ἐκεῖνος δὲ ἵστατο σιωπηλὸς καὶ στρέφων πέριξ τὸ πρόσωπον· οὔτε τὸ πενιχρὸν τοῦ ἐνδύματός του, οὔτε τὸ φρικτὸν τῆς ὥρας, οὔτε ἡ λύπη τῆς ἀνακαλύψεως, δὲν κατέβαλον τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἤθους του, οὐδ' ἐπέτρεπον εἰς τὰ στίφη ἄτινα συνεπιέζοντο ἔκθαμβα περὶ αὐτὸν νὰ ἀναλάβωσι θάρρος. Τὸ Καπιτώλιον ὅλος περικυκλωθὲν ἀπὸ φλόγας, ἔρριπτε φῶς ἀπαίσιον ἐπὶ τοῦ ἀναριθμήτου πλήθους, καὶ τὸ πῦρ ἀνταναλᾶτο φοβερὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν, καταλυζομένων ἀπὸ σμήνη πυκνότατα, πέραν τῶν ὁποίων ἐφαίνοντο τῶν Κολοννῶν, τῶν Ὀρσινῶν, καὶ τῶν Σαβελλῶν αἱ σημεῖαι! Οἱ ἀληθεῖς τῆς Ῥώμης τύραννοι εἰσήρχοντο εἰς αὐτήν. Ὅταν δὲ ὁ ἦχος τῶν κεράτων καὶ τῶν σαλπίγγων αὐτῶν διέσχισε τὸν φλογερὸν ἀέρα, ὁ ὄχλος ἀνέλαβε θάρρος. Ὁ Ῥιένζης ἡτοιμάσθη νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' ἡ πρώτη λέξις του ὑπῆρξε τὸ σημεῖον τοῦ θανάτου του.

—Ἀπόθανε! τύραννε, ἀνεβόησεν ὁ Τσέκος δὲλ Βέκιος, καὶ ἐβύθισε τὸ φάσγανόν του εἰς τὸ στῆθος τοῦ συγκλητικοῦ.

—Ἀπόθανε, δήμιε τοῦ Μοντερεάλου! ἐψιθύρισεν ὁ Βιλλάνης· ἰδοὺ πῶς ἐκπληροῦται τὸ χρέος μου! καὶ κατέφερε δευτέραν πληγήν. Στραφεὶς δὲ, καὶ ἰδὼν τὸν χαλκέα μεθύοντα ἀπὸ τὴν μανίαν τοῦ κτηνώδους πάθους του, σείοντα τὴν κεφαλήν, κραυγάζοντα, καὶ καταπατοῦντα τὸν πεσόντα λέοντα, ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα οἴκτου καὶ καταφρονήσεως, καὶ εἶπεν, ἐνῷ βάλλων εἰς τὴν θήκην τὸ ξίφος του ἐστρέφετο διὰ νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τὸ πλῆθος.

—Ἄθλιε! σὺ καὶ αὐτοὶ δὲν εἴχετε τοὐλάχιστον *νὰ ἐκδικήσετε αἷμα συγγενικόν*!

Ἀλλ' οὐδὲ τοὺς λόγους του ἤκουσαν, οὐδὲ ἀναχωροῦντα εἶδον

αὐτόν· διότι, ὅταν ὁ Ῥιένζης ἔπεσε, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, χωρὶς κἂν νὰ στενάξῃ, κατὰ γῆς, ὅταν τὰ μυκώμενα κύματα τοῦ ὄχλου συνεπαρεύθησαν πρὸς αὐτόν, φωνή τις ὀξεῖα, στρηνὴς καὶ ἀγρία, ἠκούσθη σφοδροτέρα ὅλης τῆς ἄλλης βοῆς. Εἰς τι παράθυρον τοῦ παλατίου, εἰς τὸ παράθυρον τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου, . . . ἵστατο ἡ Νίνα! Ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν αἴτινες ἐνέμοντο κάτωθεν καὶ πέριξ τὸ παλάτιον ἐκεῖνο, τὸ πρόσωπον καὶ αἱ τεταμέναι χεῖρες της ἐφαίνοντο μόνα! Πρὶν δὲ παύσῃ ὁ ἦχος τῆς φρικώδους φωνῆς, κατεκρημνίσθη μὲ τρομερὸν πάταγον ὅλη ἐκείνη τοῦ Καπιτωλίου ἡ πλευρά, καὶ μετεβλήθη εἰς σωρὸν ἐρειπίων ζοφερὸν καὶ καπνώδη!

Τὴν αὐτὴν ὥραν λέμβος τις μεμονωμένη διέπλει ταχέως τὸν Τίβεριν. Καὶ ἡ μὲν Ῥώμη ἔκειτο μακρὰν, ἀλλ' ἀπαισία λάμψις τῆς πυρκαϊᾶς ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ τοῦ γαλινιαίου καὶ κρυσταλλώδους ῥεύματος. Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ ὡραιότης τῆς σκηνογραφίας· γλυκύτατα ἦσαν, ὑπὲρ πᾶσαν περιγραφὴν καὶ ζωγράφου καὶ ποιητοῦ, αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ζωογονοῦσαι τὴν χλόην τοῦ φθινοπώρου καὶ φωτίζουσαι τὰ διαυγῆ κύματα τοῦ χρυσορρύκτου ποταμοῦ!

Τοῦ Ἀδριανοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενῶς προσηλωμένοι ἐπὶ τῶν πύργων τοῦ Καπιτωλίου, οἵτινες, ἐξ αἰτίας τῆς πυρκαϊᾶς, διεκρίνοντο ὅλων τῶν περὶξ κτιρίων. Ἡ δὲ Εἰρήνη, ἀναίσθητος καὶ ἐπάνω τοῦ στήθους τοῦ σωτῆρός της, δὲν ἐνόησεν εὐτυχῶς τὴν φρίκην τῆς ὥρας ἐκείνης.

—Δὲν θὰ τολμήσουν . . . δὲν θὰ τολμήσουν, νὰ ἐγγίσουν, ἔλεγεν ὁ γενναῖος Κολόννας, οὐδὲ μίαν τρίχα τῆς ἱερᾶς ἐκείνης κεφαλῆς! Ἐὰν ὁ Ῥιένζης πέσῃ θὰ πέσουν διὰ παντὸς καὶ αἱ ἐλευθερίαι τῆς Ῥώμης! Καθὼς ἐκεῖνοι οἱ πύργοι, τὰ ἔνδοξα ἐκεῖνα μνημεῖα τῆς Ῥώμης, ὑψόνονται ὑπεράνω τῶν φλογῶν, οὕτω καὶ αὐτὸς θὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τοῦ κινδύνου τῆς ὥρας ταύτης. Τὸ Καπιτώλιον μένει ἀθλαβὲς ἐν μέσῳ τοῦ λυσσῶντος στοιχείου· εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός!

Ἀλλὰ μόλις ἐτελείωσε, καὶ μέγα νέφος καπνοῦ ἐπεσκίασεν ὅλας τὰς φλόγας. Πάταγος βραγχώδης, τὸν ὁποῖον ἡ ἀπόστασις κατέστησε φρικωδέστερον, ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς του, καὶ μετ' ὀλίγον, οἱ πύργοι ἐφ' ὧν εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ἔγειναν ἄφαντοι. Καὶ λάμψις μεγάλη καὶ πένθιμος ἐχύθη ἐφ' ὅλην τὴν ἀτμοσφαίραν, ἀναδείξασα πᾶσαν τὴν Ῥώμην πυρὰν νεκρώσιμον τοῦ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΔΗΜΑΡΧΟΥ!

ΤΕΛΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΚ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἰωάννης Π. Κρομμύδης ἐκ Ζαγορᾶς πρὸς ὄρελος τῆς ἐν Ζαγορᾷ Σχολῆς	Σώμ. 100
Θρασύβουλος Γιαννάρου	10
Θεόδωρος. Ράλης	6
Θεόδ. Ξανθόπουλος	4
Στέφανος Χαρίτου	2
Ἀριστείδης Τραγάκη	2
Δημήτριος Ζέρβας	2
Σπυρίδων Κάππου	2
Ἰωάννης Μανωλλέλης	
Ἐμμαν. Μελανδινοῦ	1
Γεωρ. Χρυσουλῆς	1
Ἰωάνν. Πούλιας	
Παν. Γιάνναρος	
Κωστῆς Ῥήγας	
Δημήτρ. Ἀθανάσοβιτζ	
Κωστῆς Βακάλης	
Πέτρος Παναγιώτου	
Σταμάτης Πανταζῆ	
Ἐλευθέριος Σβέτζος	
Χρῆστος Γεωργίου (Ἀλαΐμπης) Μαλιάκας	
Νικόλαος Δεπάστας	
Ἀντ. Ψαρούτης	
Ἀδελφοὶ Βολάναι	
Ἀνδρ. Πατεράκης	
Ἀντώνιος Σακελαρίου	
Κωνστ. Δυβάρης	
Πέτρος Βασιλειάδης	
Νικόλαος Λύρης	
Ἰωάννης Χρυσούλης	
Θεόδωρος Ζώτου	
Ἀνέστης Κωνσταντινίδης	
Ἀπός. Δ. Λεωτζάκος	
Σταῦρ. Α. Τζεπελῆς	
Ἰωάν. Πλούτης	
Κωνστ. Καληγέρης	
Κωνσταντῖνος Νικορέντζου	
Νικ. Π. Παπᾶ	
Π. Μαρκέτος	
Α. Θ. Βαλασόπουλος	
Γεώρ. Πλαφέντζης	
Θωμᾶς Μακούλης	
Φωκίων Πλωτᾶς	
Δ. Φέξης	
Ἀριστείδης Ῥοδούσης	
Ἀντών. Γεράρδος	
Ἐμμαν. Παρθενιάδης	
Γρηγόρ. Π. Ζηνόνδου	
Ἀριστ. Π. Βελαλίδης	
Ἀνέστης Σκλαβοῦνος	
Βασίλειος Βαρβαρήγος	
Κωστ. Βραχάμης	
Ἰωάνν. Χαλδούπης	
Εὐάγγελος Πατρινὸς	
Ζήσης Μαργαρίτου	
Παναγ. Σούκας	
Θεμιστοκλ. (Τοαφτζῆς)	
Γεώρ. Ἀρούσης	
Παναγ. Λάνδος	
Νικόλ. Νικορέτζου	
Χαράλαμπος Μιχαλάρου	
Κωνστ. Τούλης	
Στυλιανὸς Δούκας	
Γεώρ. Ζαμπαρίνης	
Γεώρ. Δημάκης	
Γεώρ. Γιαννούλης	
Α. Λαμπρινὸς Καρδαμίτης	
Μάρκος Ἀλφοῦζος	
Δημήτριος Νικολαΐδης	

Δημήτριος Μάντζου
Σαμουήλ Θεοδώρου
Βασ. Ζήσης
Κων. Σιρότος
Μηχαὴλ Φραγγάτος
Νικόλ. Ἀλευρόπουλος
Νικ. Κ. Πάρτσος
Γάννης Βαρλαμίδης
Ἰωάννης Ἀντωνίου
Πολιτάκης
Ἀντώνιος Μελισσινὸς
Γεώργιος Κοκκινόπουλος
Εὐγένιος (παπάλης)
Γρηγόριος (μάγειρος)
Ἐμμ. Καψιόκουλος
Γεώρ. Ζάμπας
Γεώρ. Βεγλερῆς
Ἀγγελικὴ Ἀθηνοπούλου
Ἀδελφοὶ Ῥέντζου
Ἀθανάσιος Πάλλας
Ἀντώνιος Συρίγος
Βασίλειος Συρίγος
Δημήτρ. Συρίγος
Μανωλίδης
Ἀθανάσιος Τούντας
Ἀντών. Στημάρτζης
Ἀγγελῆς Μανωλάτος
Γεώργ. Περδικάρης
Κωνστ. Καλύβας
Κωστῆς Κοβέος
Δημήτρ. Γ. Λαγάρας
Πέτρος Ῥῆζος
Δημήτρ. Πολίτης
Γεώρ. Λύτζας
Κωνστ. Ξιφόπουλος
Ν. Μαρινάκης
Γεώρ. Σακελαρίδης
Ἀντ. Γ. Ἰασινόπουλος
Ἐμμ. Λοῦπος
Πέτρος Βλασίδης
Πέτρος Βιτάλης

Ἀνδρ. Ψωμάδης
Ἰωάνν Κεφάλας
Γεώργ. Ῥήγας
Ἰωάννης Κρητικὸς
Ἀναστασία Λακαντέλη
Πέτρος Θάνος
Εὐάγγελος Βαλιάννος
Μιχαὴλ Συνέσιος
Ἰωάννης Πανταζῆς
Ἐμμ. Ζαμάνου
Σάββας Σταματίου
Λεωνίδας Νώϊος
Γεώρ. Δημουλᾶς
Νικ. Γεωργίου.
Σπυρίδων Δημητριάδης
Λυκοῦργος Παρίσης
Γ. Μελισσὸς
Νικ. Γεωργίου
Κωνστ. Ῥοδοκανάκης
Βασίλειος Ἐλευθερίου
Κωνστ. Δημητρίου
Στέφαν. Λόνκος
Δημήτρ. Χρήστου
Χαράλαμπος Σωτηριάδης
Δημήτρ. Σωτηριάδης
Χαρίκλεια Νατόλη
Λουκᾶς Δημητρίου
Πολύδωρος Σπανομαρίδης
Θεόδωρος Ζωγράφος
Ἀλεξάνδρος Βιτάλης
Θεμιστ. Σπανομαρίδης
Ἰωάνν. Ἱεροδιάκονος
Γεώρ. Μ Ψάλτης
Ἰωάνν. Εὐθυμ. Σωτηριάδης
Ἰωάνν. Παπαδόπουλος
Ἰωάνν. Πραγματευτῆς
Δημ. Κόκολης
Βασίλειος
Σπυρίδων Σωτηριάδης
Δημήτριος Κάρταλης
Πέτρος Κρομίδας

Ἐμμαν. Ῥήγας
Ν. Χ. Παπάζογλους
Χ[illegible]ράλαμ. Γιανόπουλος
Γ[illegible]ώρ. Χατζῆ-Κώστα
Σ[illegible]ωτήρ. Γιορτζῆ
Νικόλαος Σωτηριάδης
Εὐάγγελος Νάτζης
Παρασκευᾶς Νότος
Χατζῆ Κωστῆς
Σπυρίδων Βέκερης
Νικόλ. Βασιλειάδης
Σπυρίδων Ἀθανασίου
Κωνστ. Εὐαγγέλου
Δημήτρ. Χρίστου
Πέτρος Πόγας
Β. Δ. Βατζίδης
Χαράλαμπος Γεωργίδης
Ἀριστοτέλης Α. Καμπίτζης
Λαυρέντιος Παπαδ
Ἀπόστολος Ἀθαν. Βαρθολομίδης
Δημ. Ἀλεξανδρίδης
Θεόδ. Μοίρας
Δημ. Σύψωμος.
Νικ. Κρητικός
Μιχαὴλ Βατζόπουλος
Νικ. Καραγιανόπουλος
Παναγ. Παπᾶ Κωνστ. Βόλτου
Κων. Σωτηριάδης
Ῥήγας Παναγιώτου
Νικ. Παπᾶ Δημητρίου
Ἀνέστης Κρατανόπουλος
Σωτήριος Ἰωαννίδης
Δημ. Βασιλειάδης
Βασίλ. Θεοδώρου
Δ. Καπονίδης
Ν. Βασιλειάδης
Ἰωάννης. Σπυρόπουλος
Νικ. Παρασκευᾶς
Ἀντώνιος Δεκάριστος
Ἰωάννης. Παρασκευᾶς
Ἐμμα. Χατζιδάκις

Ἀπόστολος Φουντουλίδης
Δημ. Ζησόπουλος
Ἀπόστ. Ἀναστασιάδης
Ἀντώνιος. Κάμφωνας
Γεώργιος Παππαδόπουλος
Δημήτριος Κήρημλης
Κων. Κόκκινος
Ν. Κόμης
Ἀπόστολος. Κολαράκης
Μιχ Δασκαλάκης
Ἀνδ. Λιμπέρτης
Δημ. Πριόνᾶς.
Χρύσανθος Παρρίσης
Στέφανος Ν. Μ. τυπογράφος Θρ.
Κωστῆς. Πουλάκις
Ἰωάννης χατζῆ Πέτρου
Νικολῆς Γιαννούλης
Μιχαὴλ Βενετζιάδος
Κων. Γεωργιάδης
Πέτρος. Παρπέρης
Ἀλέξ. Χαρακτίδη
Ἰωάν. Αλκάδας
Ἰωάν. (Κερεστετζίδης)
Λεων. Ἀντωνιάδης
Καλούδης (ψαρᾶς εἰς Τζουμπαλῆ)
Ἰακώβ. Βαλαβάνης
Ἀρσέν. Λεωνταρίδης
Σοφοκλῆς Ἀναστασίου
Ἰωάν. Ἀντωνίου
Μωϋσῆς. Γεωργίου
Νικ. Στζαμίδης
Ἰωάν. Ἠλιάδης
Εὐαγγ. Παναγιώτου
Ἀλέξ. Κουζιδᾶς
Ἰωάν. Ἰορδάνου
Τιμολέων Ἰωαννίδης
Μιχαὴλ Σταυρίδης
Γεώρ. Δομέτσικος
Ἄγγελος. Δημητριάδης (οὖν Καπ.
Νικ. Καλόγηρος
Δημήτριος Κυτρινάκης

Χρ. Π. Στερεόπουλος
'Αθανάσ. Πανόπουλος
Μηνᾶς Τουτζάρης
'Α. 'Ηλιάδης
Δ. Β. Γεωργιάδης
'Αντ. 'Ι. Νήτως
'Αλέξ. Π. Καΐρης
'Η. 'Ηλιάδης
Λάζαρος Μακρίας
Δημήτριος Βαφιάδης
Κωνστ. Μιχαηλίδης
'Ιωάννης 'Αναγνωστήδης
Σωτήριος Παπαγιαννόπουλος
Σπύρος. Καρανδρέας
Στέφανος 'Αναγνωστίδης
Κωνστ. Ρ. Βογιατζόγλους
Σωκράτ. Α. Τριπούσης
Γεώργιος 'Ιατρόπουλος
'Ιωάννης Παππαδόπουλος
Θεόδωρος Φανουριάδης
Μανασσῆς Λογοθετιάδης
Μιχ. Π. Νικολάου
Κ. Κωνσταντινίδης
Β. Καπνᾶς
'Αντωνάκης Μεσίτης
Σταῦρος Σταμπουτζῆς
Παντελῆς Ζουκίδης
Βασίλ. Γεωργίου
Χρῆττος Πληθωνίδης
Φώτιος Σταματίου

Γιλτιάδης Λυκιαρδόπουλος
Γιάνκος 'Αποστολίδης
Δ. Παρασκευᾶ
Ματθαῖος Δεσποτάκης
Γεώργιος Σταμπουτζῆς
Πώλ
Ν. Θαλασσινὸς
Παναγ. Ρένεσης
Πρόδρομος Νικολαΐδης
'Ανδ. Γεωργιάδης
'Αντώνιος Φιλιππούτζος
Γεώργ. Κωνσταντινίδης
'Αναστ. Βούλγαρης
'Ιωάννης Τζιρικάκης
Γεώργιος Ζαχαριάδης
'Απόστολος
Παντελ. Κωνσταντινίδης
Νικάνδρος Γ. Σαρίδης
Γεώρ. 'Αποστολίδης
Πραξιτέλης Ν. Λαφαζανίδου
Δημοσθ. Δημητρίου
'Αλέξανδρος Χατζοπούλου
Κωνστ. Α. Μαντζαβίνου
Λεωνίδας Α. Καρεμφύλ
'Αντώνιος Χριστίδης
'Ιωάννης Παππαδόπουλος
Κωνσταντῖνος Π. Μακρίδης
'Αντώνιος 'Αλιμπέρτης
Γεώργιος Βαρίκας